

PAKKUMISDOKUMENT

**ÜLEVÕTMISPAKKUMINE
AKTSIASELTS TALLINNA VESI
KÕIGI AKTSIATE OMANDAMISEKS
OSAÜHINGU UTILITAS
JA
TALLINNA LINNA
POOLT
HINNAGA 14,20 EUROT AKTSIA KOHTA**

1. APRILL 2021

OLULINE TEAVE

Käesolev dokument („**Prospekt**“) on koostatud seoses Tallinna linna („**Tallinna linn**“) ja Osaühingu Utilitas („**Utilitas**“, Tallinna linn ja Utilitas edaspidi koos „**Ülevõtjad**“) poolt tehtava ülevõtmispakkumisega („**Pakkumine**“) AKTSIASELTSI TALLINNA VESI („**ASTV**“) aktsiate omandamiseks.

Pakkumine tehakse kooskõlas Eesti Vabariigis kehtivate õigusaktidega ning seda ei esitata ühelegi välisriigi järelevalveasutusele ja see ei kuulu ühegi välisriigi järelevalveasutuse poolt ülevaatamisele ega kooskõlastamisele. Pakkumist ei tehta isikutele, kelle osalemine Pakkumises eeldab lisaks Eesti Vabariigi õigusaktidest tulenevate nõuete täitmisele täiendava pakkumisdokumendi koostamist, registreerimist või mistahes muude järelevalvega seotud toimingute tegemist.

Prospekti ei või avaldada ega levitada ning Prospekti sisu ei või käsitada pakkumisena aktsiate omandamiseks üheski jurisdiktsioonis, kus selline pakkumine ei oleks õiguspärane või kus selle Prospekti avaldamine või levitamine eeldaks registreerimist, järelevalveasutuse poolset heakskiitu või järelevalveasutuse teavitamist. Iga selle Prospekti saaja on kohustatud iseseisvalt kontrollima, kas konkreetsetes jurisdiktsioonis kehtib piiranguid Prospekti avaldamisele või levitamisele ning vastavaid piiranguid täies mahus järgima.

Ei Prospekt ega mis tahes muu Pakkumisega seoses edastatav informatsioon ei kujuta endast Pakkuja või muu isiku soovitud käesoleva dokumendi (sealhulgas mis tahes muu Pakkumisega seoses esitatud informatsiooni) saajale Pakkumise esemeks olevate ASTV A-aktsiate müügiks. Iga isik, kes kaalub oma aktsiate müüki, peaks iseseisvalt analüüsima ASTV kontserni majandustegevust, finantsseisundit ja olukorda ning andma Pakkumisele oma hinnangu.

Käesolev dokument sisaldab tulevikku suunatud väiteid. Tulevikku suunatud väited on kõik väited ja asjaolud, mis ei ole ajaloolised faktid. Tulevikku suunatud väited, mis sisalduvad dokumendi erinevates osades, käsitlevad muu hulgas kavatsusi, arvamusi või seniseid prognoose tegevuste, sündmuste või arengute kohta, mis võivad tulevikus aset leida või mille toimumist võib eeldada. Sellisteks tegevusteks või sündmusteks võivad olla näiteks tegevusvaldkonna suundumused, ärilised võimalused, olemasolevaid ärilised kokkulepped, pooleliolevad läbirääkimised ning prognoosid tulevase majandustegevuse, majandustegevuse tulemuste, finantsseisundite või finantstulemuste, perspektiivide, kasvu ja strateegiate kohta. Tekstis võivad tulevikku suunatud väidetele osutada tulevikule suunatud sõnastus, nagu näiteks „usub“, „hindab“, „ootab“, „prognoosib“, „eeldab“, „kavatseb“, „püüab“, „plaanib“, „ennustab“, „võib“, „tuleb“, „soovib“, „peaks“ või nende eitavad ja muud variatsioonid ning muu sarnane sõnastus või strateegiate, plaanide, eesmärkide, sihtarvude, tulevaste sündmuste või kavatsuste kirjeldused, kuid kõik tulevikku suunatud väited ei ole selliselt äratuntavad. Tulevikku suunatud väited on olemuslikult seotud riskantsete ja ebakindlate asjaoludega, kuna need käsitlevad sündmusi ja sõltuvad asjaoludest, mis võivad ent ei pruugi tulevikus esineda või esinevad erineval kujul. Tulevikku suunatud väited ei garanteeri tulevase tulemusi ja näitajaid. Majandustegevuse tegelikud tulemused, finantstulemused ja majandussektori areng võivad selles dokumendis sisalduvatest tulevikku suunatud väidetest oluliselt erineda näiteks ärivaldkonna ja turu üldise olukorra muutumise, konkurentsi tugevnemise, tarbijate eelistuste muutumise ja seadusandlike või regulatiivsete muudatuste või mitmesuguste muude põhjuste tõttu. Isegi kui majandustegevuse tulemused ja finantsseisund ning majandussektori areng vastavad selles dokumendis sisalduvatele tulevikku suunatud väidetele, ei pruugi need tulemused või arengud näidata järgnevate perioodide tegelikke tulemusi ja arenguid. Selles dokumendis sisalduvad tulevikku suunatud väited on esitatud dokumendi Finantsinspektsioonile („**FI**“) kooskõlastamiseks esitamise kuupäeva seisuga. Kui kohalduvatest õigusaktidest ei tulene teisiti, ei pea ega kohustu Ülevõtjad avaldama selles dokumendis sisalduvatele tulevikku suunatud väidete muudatusi või täiendusi, mis kajastaksid väidete aluseks olevate eelduste muutumist või oodatust erinevaid sündmusi, tingimusi või asjaolusid.

Kui Prospektis pole märgitud teisiti, on kogu Prospektis sisalduv informatsioon esitatud 01. aprilli 2021 („**Prospekti Kuupäev**“) ehk Prospekti ja Pakkumise teate FI-le kooskõlastamiseks esitamise kuupäeva seisuga.

SISUKORD

1. PAKKUMISE AKTSEPTIMISE KORD JA MUUD TINGIMUSED	6
1.1 Pakkumise aktseptimise kord	6
1.2 Aktsionäri õigus aktsepti tagasi võtta (müügilepingust taganeda)	9
1.3 Aktsiate ülekandmise ja Ostuhinna tasumise kord	9
1.4 Pakkumise muud tingimused	9
1.5 Kohaldatav õigus ja jurisdiktsioon	10
2. TEAVE ÜLEVÕTJATE KOHTA	10
2.1 Tallinna linn	10
2.1.1 Üldine teave	10
2.1.2 Finantsteave	11
2.2 Utilitas	11
2.2.1 Üldine teave	11
2.2.2 Finantsteave	12
3. TEAVE SIHTEMITENDI KOHTA	12
3.1 Üldine teave	12
3.1.1 Töötajate arv	12
3.2 Juhtimine	12
3.2.1 Üldkoosolek	13
3.2.2 Nõukogu	13
3.2.3 Juhatus	14
3.2.4 Hea Ühingujuhtimise Tava	16
3.3 Lepingud, mis sisaldavad valitseva mõju muutumise korral või ülevõtmispakkumise tõttu rakenduvaid tingimusi	16
3.4 Finantsteave	16
4. PAKKUMISE TAUSTAINFO	17
4.1 Pakkumise põhjused ja eesmärgid	17
4.2 Ülevõtjatega kooskõlastatult tegutsevad isikud	17
4.3 Ülevõtjate ja Ülevõtjatega kooskõlastatult tegutsevate isikute osalus aktsiakapitalis enne Pakkumist	17
4.4 Ülevõtjate kavatsused seoses sihtemitendiga	18
4.4.1 Edasine äritegevus ja struktuur, sihtemitendi kohustuste täitmine	18
4.4.2 Börsil noteerimine ja kavatsus aktsiate ülevõtmise osas	18
4.4.3 Juhatus ja nõukogu	19
4.4.4 Töötajad	19
4.4.5 Põhikirja muutmine	20
4.5 Pakkumise esemeks olevate aktsiate kirjeldus	20
4.6 Sihtemitendi aktsiatega seotud piirangud ja erioigused	20
4.7 Aktsioptsioonid	21
4.8 Vahetusvõlakirjad	21
5. OSTUHIND	21
5.1 Ostuhind	21
5.2 Ostuhinna määratlemise alus	21
5.3 Teave Pakkumise rahastamise kohta	22
6. TEABE AVALDAMINE JA ÜLEVÕTJATE KINNITUS	22
6.1 Teabe avaldamine	22
6.2 Ülevõtjate kinnitus	23

LISA 1 – ÜLEVAADE AS TALLINNA VESI AKTSIONÄRIDE LEPINGU OLULISTEST TINGIMUSTEST

LISA 2 – TALLINNA LINNA 2017, 2018 JA 2019 MAJANDUSAASTA ARUANDED

LISA 3 – OÜ UTILITAS 2017, 2018 JA 2019 MAJANDUSAASTA ARUANDED

PAKKUMISE KOKKUVÕTE

Tallinna linn ja Osaühing Utilitas (ühiselt „Ülevõtjad“, eraldi vastavalt kas „Tallinna linn“ või „Utilitas“) teevad kooskõlas ülevõtmispakkumisreeglitega („Reeglid“), väärtpapierituru seadusega („VPTS“) ning muude Eesti Vabariigi õigusaktidega pakkumise kõikide Ülevõtjatele mittekuuluvate AKTSIASELTS TALLINNA VESI („Sihtemitent“ või „ASTV“) A-aktsiate omandamiseks hinnaga 14,20 eurot (neliteist eurot ja kakskümmend senti) aktsia kohta järgmistel tingimustel („Pakkumine“):

Ülevõtjad:	<p>1. Tallinna linn (Tallinna Linnakantselei kaudu) Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri kood: 75014920 Aadress: Vabaduse väljak 7, 15199 Tallinn, Eesti Vabariik</p> <p>Tallinna linn omab Prospekti Kuupäeval 10 469 565 ASTV A-aktsiat, mis moodustab ligikaudu 52,35% kõigist ASTV A-aktsiatest.</p> <p>Lisaks omab Tallinna linn Prospekti Kuupäeval ASTV ainsat B-aktsiat, mis annab Tallinna linnale eesõiguse saada dividendi summas 600 eurot ning ühe, kuid otsustava hääle (piiratud hääleõigus) aktsionäride üldkoosolekul põhikirjas loetletud otsuste tegemisel. 01.04.2021 otsustasid ASTV aktsionärid koosolekut kokku kutsumata eelisaktsiaks oleva B-aktsia omandamise ASTV-le (oma aktsiana) ning ASTV põhikirja muutmise selliselt, et B-aktsia ei anna selle omanikule enam muid eriõigusi (s.o. varasemas ASTV põhikirjas ette nähtud piiratud hääleõigust) peale dividendi saamise eesõiguse. B-aktsia omandamise järgselt ASTV poolt B-aktsia tühistatakse.</p> <p>2. Osaühing Utilitas Registrikood: 12205523 Aadress: Punane tn 36, 13619 Tallinn, Eesti Vabariik</p> <p>Utilitas omab 3 530 435 ASTV A-aktsiat, mis moodustab ligikaudu 17,65% kõigist ASTV A-aktsiatest.</p> <p>Kokku omavad Ülevõtjad Prospekti Kuupäeval 14 000 000 ASTV A-aktsiat, mis moodustab 70% kõigist ASTV A-aktsiatest ja ASTV ainsat B-aktsiat (B-aktsia ei ole Pakkumise esemeks).</p> <p>Ülevõtjate kohustus teha käesolev Pakkumine tuleneb asjaolust, et nad on lõpule viinud ülalviidatud arvul ASTV aktsiate omandamise tehingu ning jõustunud on Ülevõtjate ja ASTV vaheline aktsionäride leping, mistõttu omandasid Ülevõtjad ühise valitseva mõju ASTV üle VPTS § 167 lg 1 tähenduses.</p> <p>Ülevõtjad omandavad ülevõtmispakkumise käigus müüdavad aktsiad võrdsetes osades (kumbki omandab 50% Pakkumise aktseptinud ASTV aktsionäride poolt müüdavatest aktsiatest). Kui Pakkumise käigus Ülevõtjatele müüdavate aktsiate koguarv on paaritu, siis omandab ühe lisaaktsia Utilitas.</p>
Ülevõtjatega kooskõlastatult tegutsevad isikud:	<p>Pakkumisega seoses tegutsevad Ülevõtjad teineteisega kooskõlastatult lähtuvalt nende ja ASTV vahel sõlmitud aktsionäride lepingust ja Ülevõtjate poolt (ostjatena) sõlmitud ASTV aktsiate müügilepingust.</p> <p>Kummalgi Ülevõtjal ei ole peale teise Ülevõtja muid temaga Pakkumise tegemisel kooskõlastatult tegutsemaid isikuid VPTS § 168 lg 1 tähenduses.</p>

Sihtemitent:	AKTSIASELTS TALLINNA VESI, Eesti Vabariigi seaduste alusel asutatud aktsiaselts, registrikood 10257326, registrijärgne aadress Ädala tn 10, 10614 Põhja-Tallinna linnaosa, Tallinn, Harju maakond.
Pakkumise esemeks olevad aktsiad:	6 000 000 ASTV A-aktsiat nimiväärtusega 0,60 eurot (kuuskümmend senti) aktsia, registreerimiskoodiga (ISIN) Eesti väärtpaberite registris EE3100026436 („ Aktsiad “). Kõik Aktsiad on vabalt võõrandatavad ning noteeritud Nasdaq Tallinna börsi („ Nasdaq Tallinn “) Balti põhinimekirjas (lühinimi TVEAT). Iga Aktsia annab aktsionärile ühe hääle ASTV aktsionäride üldkoosolekul. Pakkumine on kõikide Ülevõtjatele mittekuuluvate Aktsiate ostuks.
Pakkumise saajad:	Kõik ASTV aktsionärid, välja arvatud Ülevõtjad ise.
Ostuhind:	14,20 eurot (neliteist eurot ja kakskümmend senti) Aktsia kohta („ Ostuhind “)
Pakkumise aktseptimise periood:	Pakkumise aktseptimise periood algab 13.04.2021 kell 10:00 Eestis kehtiva kellaaja (Ida-Euroopa suveaeg) järgi ja kestab kuni 17.05.2021 kell 15:00 Eestis kehtiva kellaaja (Ida-Euroopa suveaeg) järgi („ Aktseptimisperiood “ või „ Pakkumise tähtaeg “). Aktsionärid, kes soovivad Pakkumise vastu võtta (aktseptida), peavad esitama oma väärtpaberikonto haldurile väärtpaberikonto halduri poolt täpsustatud kellaajaks hiljemalt 17.05.2021 tehingukorralduse selliselt, et see võimaldab väärtpaberikonto halduril registreerida tehingukorralduse Nasdaq CSD SE, Eesti väärtpaberite registri („ EVR “) registripidaja juures hiljemalt 17.05.2021 kell 15:00 Eestis kehtiva kellaaja (Ida-Euroopa suveaeg) järgi.
Pakkumise aktseptimise kord:	Iga aktsionär, kes soovib Pakkumise vastu võtta (aktseptida) („ Aktsepteerinud Aktsionär “) ja talle kuuluvaid Aktsiaid Ülevõtjatele müüa, peab pöörduma oma väärtpaberikonto halduri poole, kes haldab aktsionäri EVR väärtpaberikontot, millel müüdavad Aktsiad asuvad, ning esitama kontohalduri kaudu tehingukorralduse soovitud arvu talle kuuluvate Aktsiate müümiseks Prospektis sätestatud tingimustel.
Ostuhinna tasumine ja Aktsiate ülekandmine:	Ostuhind tasutakse rahas ja Aktsiad kantakse üle 25.05.2021 („ Väärtuspäev “). Väärtuspäeval tasutakse igale Pakkumise Aktsepteerinud Aktsionärile Ostuhind konkreetse aktsionäri müüdava arvu Aktsiate eest vastavate Aktsiate ülekandmise vastu.

Pakkumise ajakava:	12.04.2021	Pakkumise dokumentide kooskõlastamine FI poolt
	13.04.2021 kell 10:00	Pakkumise dokumentide avalikustamine (Aktseptimisperioodi algus)
	Hiljemalt 26.04.2021	ASTV nõukogu arvamuse avaldamine Pakkumise kohta
	17.05.2021 kell 15:00	Aktseptimisperioodi lõpp (viimane päev)
	20.05.2021	Pakkumise tulemuste avaldamine
	25.05.2021	Väärtuspäev (Pakkumise arveldamine, s.o. Aktsiate ülekandmine Ülevõtjate väärtupaberikontodele ja ostuhinna tasumine Aktsepteerinud Aktsionäridele)
Ülejäänud Aktsiate ülevõtmise ja Aktsiate börsil noteerimise lõpetamise kavatsus:	Pakkumise eesmärgiks ei ole lõpetada ASTV A-aktsiate noteerimist Nasdaq Tallinna börsil. Ülevõtjatel ei ole kavatsust taotleda ülejäänud Aktsiate ülevõtmist VPTS § 182 ¹ ega äriseadustiku 29 ¹ . peatüki sätete alusel ega lõpetada Aktsiate noteerimist börsil. Juhul, kui Ülevõtjad peaksid omandama kokku enam kui 9/10 Sihtemitendi A-aktsiatest, ei välista Ülevõtjad Sihtemitendi aktsiate ülevõtmist õiglase hüvitise eest VPTS § 182 ¹ alusel.	
Prospekti avaldamine ja levitamise kohad:	<p>Prospekt on avaldatud 13. aprillil 2021 elektroonilisel kujul:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nasdaq Tallinna veebisaidil (www.nasdaqbaltic.com); ja Finantsinspektsiooni veebisaidil (www.fi.ee). <p>Prospekt ja Pakkumise teade on paberandjal saadaval:</p> <ul style="list-style-type: none"> ASTV peakontoris aadressil Ädala 10, Tallinn; Tallinna Linnavalitsuse aadressil Vabaduse väljak 7, Tallinn; ja Utilitas kontoris Maakri 19/1, Tallinn. 	
Finantsinspektsiooni kooskõlastus:	<p>Prospekt ja Pakkumise teade esitati FI-le kooskõlastamiseks 01. aprillil 2021.</p> <p>FI kooskõlastas Prospekti ja Pakkumise tingimused 12. aprillil 2021.</p>	

1. PAKKUMISE AKTSEPTIMISE KORD JA MUUD TINGIMUSED

1.1 Pakkumise aktseptimise kord

Ülevõtjad teevad Pakkumise ühiselt kõigi Aktsiate suhtes selliselt, et Pakkumise käigus omandatakse Aktsiaid kummagi Ülevõtja poolt võrdses koguses (kumbki omandab 50% Pakkumise aktseptinud ASTV aktsionäride poolt müüdavatest Aktsiatest) ja kumbki Ülevõtja tasub üksnes tema poolt omandatavate Aktsiate eest nende Ostuhinna. Kui Pakkumise käigus Ülevõtjatele müüdavate Aktsiate koguarv on paaritu, siis omandab ühe lisaaktsia Utilitas.

Ülevõtjad on Pakkumise korraldamise lihtsustamiseks sõlminud käsunduslepingu AS-ga SEB Pank, mille kohaselt on AS SEB Pank Ülevõtjate käsundisaajana volitatud võtma Aktsepteerinud Aktsionäride poolt müüdavad Aktsiad vastu selleks avatud eriotstarbelisele väärtpaberikontole ja vastu võtma Ülevõtjatelt ning kandma üle Nasdaq CSD-le Aktsepteerinud Aktsionäridega arvelduste korraldamiseks Aktsepteerinud Aktsionäridele tasumisele kuuluva Ostuhinna summa.

AS SEB Pank ja Ülevõtjad on kokku leppinud, et Aktsepteerinud Aktsionäridel tuleb Pakkumise käigus müüdavad Aktsiad kanda üle AS SEB Pank poolt selleks otstarbeks avatud eriotstarbelisele väärtpaberikontole. Ülevõtjad annavad eelnevalt AS-i SEB Pank käsutusse Ostuhinna tasumiseks piisava rahasumma, mille AS SEB Pank kannab üle Nasdaq CSD-le ning mille arvel korraldab Nasdaq CSD müüdavate Aktsiate Ostuhinna tasumise igale Aktsepteerinud Aktsionärile vastavalt tema poolt müüdavale Aktsiate arvule. Pärast Ostuhinna tasumist kannab AS SEB Pank Aktsiad erikontolt üle Ülevõtjate väärtpaberikontodele vastavalt ülalkirjeldatud kokkuleppele Aktsiate jaotuse kohta.

Iga ASTV aktsionär, kes soovib Pakkumist aktseptida ja selles sätestatud tingimustel müüa oma Aktsiaid Ülevõtjatele („**Aktsepteerinud Aktsionär**“), peab oma väärtpaberikonto või esindajakonto halduri kaudu esitama väärtpaberitehingu korralduse ASTV A-aktsia müügiks („**Müügikorraldus**“) alltoodud kujul.

Periood, mille kestel võivad Aktsepteerinud Aktsionärid Müügikorraldusi esitada (Aktseptimisperiood), algab **13.04.2021 kell 10.00** Eestis kehtiva kellaaja (Ida-Euroopa suveaeg) järgi ja lõpeb **17.05.2021 kell 15:00** Eestis kehtiva kellaaja (Ida-Euroopa suveaeg) järgi. Aktsionär võib Müügikorralduse esitamiseks kasutada oma kontohalduri poolt võimaldatavat mis tahes meetodit (nt isiklikult kontohalduri klienditeeninduspunktis, interneti vahendusel või muul kontohalduriga kokku lepitud viisil).

Müügikorraldus peab sisaldama järgnevat teavet:

Väärtpaberikonto omanik:	Aktsionäri nimi
Väärtpaberikonto:	Aktsionäri väärtpaberikonto number
Väärtpaberikonto haldur:	Aktsionäri väärtpaberikonto halduri nimi
Väärtpaber:	Tallinna Vesi A-aktsia
ISIN-kood:	EE3100026436
Väärtpaberite arv:	Aktsiate arv, mida aktsionär soovib müüa
Hind aktsia kohta:	14,20 eurot
Tehingu summa:	„Väärtpaberite arvu“ ja „Hind aktsia kohta“ korrutiseks olev summa
Vastaspool:	AS SEB Pank
Vastaspoole väärtpaberikonto haldur:	AS SEB Pank
Vastaspoole väärtpaberikonto number:	99109627078
Väärtuspäev:	25.05.2021
Tehingu tüüp:	Müük

Iga aktsionär, kes soovib Pakkumise aktseptida, peab esitama aktsionäri kuuluvate Aktsiate hoidmiseks kasutatava EVR-i väärtpaberikonto haldurile hiljemalt tema poolt täpsustatud kellaajaks 17.05.2021

Müügikorralduse selliselt, et väärtpaberikonto halduril oleks võimalik registreerida tehingukorraldus EVR-s Aktseptimisperioodi lõpuks, s.o. 17.05.2021 kell 15:00 Eestis kehtiva kellaaja (Ida-Euroopa suveaeg) järgi.

Aktsionäri aktsept müüa Müügikorralduses märgitud Aktsiad ükskõik kummale Ülevõtjale – kas Utilitasele või Tallinna linnale vastavalt nendevahelisele kokkuleppele Pakkumise käigus omandatavate Aktsiate jaotuse kohta - loetakse antuks ja jõustunuks hetkest, mil EVR registripidaja on registreerinud Aktsepteerinud Aktsionäri väärtpaber- või esindajakonto haldurilt saadud Müügikorralduse väärtpaberitehingukorraldusena. Sellest hetkest loetakse, et Aktsepteerinud Aktsionäri ja Ülevõtjate (AS-i SEB Pank kui Ülevõtjate nimel ja arvel tegutseva käsundisaaja vahendusel) vahel on sõlmitud Müügikorralduses märgitud Aktsiate müügileping Pakkumises sätestatud tingimustel selliselt, et Utilitasel ja Tallinna linnal on õigus omavahelise kokkuleppe alusel määrata, kumb neist on ostjana iga üksiku müüdü Aktsia uus omanik („**Müügileping**“). AS SEB Pank ei ole Müügilepingu pooleks ega omanda Aktsiaid Pakkumise käigus, vaid üksnes vahendab Ostuhinna tasumist Ülevõtjate poolt ning müüdavate Aktsiate omandi üleandmist Aktsepteerinud Aktsionäridelt Ülevõtjatele.

Juhul, kui Pakkumise aktseptinud isik tegutseb esindaja, agendi või muu vahendajana, loetakse Pakkumise tingimuste kohase tehingukorralduse andmine ühtlasi tema avalduseks ja kinnituseks, et tal on täielik õigus teha Müügikorralduses märgitud Aktsiatega seonduvaid investeerimisotsuseid, mh Pakkumine aktseptida, Müügikorraldus esitada ning Müügileping sõlmida ja täita ning vajalikud andmed, sh isikuandmed esitada.

Iga Müügikorralduse esitav ASTV aktsionär peab tagama, et kogu Müügikorralduses sisalduv teave on õige, täielik ja loetav. Ülevõtjad jätavad endale õiguse lükata tagasi Müügikorraldused, mis on mittetäielikud, ebaõiged, ebaselged või loetamatud või mis ei ole koostatud ja esitatud Aktseptimisperioodi jooksul kõikide käesoleva Prospekti peatükis 1 (Pakkumise aktseptimise kord ja muud tingimused) sätestatud nõuete kohaselt.

Iga Aktsepteerinud Aktsionär, kes esitab oma väärtpaberikonto halduri kaudu Pakkumise tingimustele vastava Müügikorralduse:

- kinnitab, et ta on Prospekti läbi lugenud;
- nõustub Prospekti peatükis 1 sätestatud tingimustega ning on nõus, et neid tingimusi kohaldatakse Aktsiate müümisel Aktsepteerinud Aktsionäri Utilitasele või Tallinna linnale, kusjuures Utilitasel ja Tallinna linnal on õigus vastavalt omavahelisele kokkuleppele määrata, kumb neist on iga Müügikorralduses märgitud iga üksiku Aktsia omandajaks ja ostjaks;
- kohustub enda Müügikorralduses märgitud arvu Aktsiaid Pakkumise tingimuste kohaselt Ülevõtjatele Ostuhinna vastu ja AS-i SEB Pank kui Ülevõtjate poolt ühiselt määratud isiku vahendusel üle andma;
- kinnitab, et on teadlik, et tema andmeid, sh isikuandmeid, töödeldakse Müügikorralduse täitmiseks ja aktsiate üleandmiseks Prospektis kirjeldatud viisil ja isikute poolt (s.o. Ülevõtjad, Nasdaq CSD SE, AS SEB Pank);
- kinnitab, et Aktsiad, mida Aktsepteerinud Aktsionär soovib Ülevõtjatele müüa, ei ole mis tahes viisil panditud ega koormatud ja nende käsutamine ei ole piiratud ning nende suhtes ei ole kolmandatel isikutel mis tahes õigusi, mida nad võiksid Ülevõtjate suhtes teostada, ega nõudeid, mida nad saaksid Ülevõtjatele esitada;
- lubab ja palub enda väärtpaberikonto halduril edastada Müügikorraldus EVR registripidajale;
- kinnitab, et tema suhtes ei kohaldu ühegi sellise riigi või muu jurisdiktsiooni õigus, mis keelaks Müügikorralduse esitamise ja Aktsiate suhtes Müügilepingu sõlmimise ning avaldab, et tal on Prospektile vastava Müügikorralduse esitamiseks ja Müügilepingu sõlmimiseks ja täitmiseks vajalikud volitused;

- kinnitab, et Müügikorraldus ei ole tingimuslik ja kehtib reservatsioonideta ning on tagasivõetamatu alates hetkest, mil Müügikorraldus muutub vastavalt Prospekti tingimustele Aktsepteerinud Aktsionäri suhtes siduvaks;
- nõustub iga õiguspärase Aktseptimisperioodi pikendamisega ning iga uue Väärtuspäevaga Aktsiate ülekandmiseks ja Ostuhinna tasumiseks, mille Ülevõtjad võivad määrata ning avaldada seoses Aktsiatele esitatud võistleva pakkumisega, ning iga Ostuhinna suurendamisega, mille Ülevõtjad võivad määrata ja avaldada. Eelpool sätestatu ei välista ega piira mis tahes viisil ASTV aktsionäri õigust taganeda Aktsiate Müügilepingust kooskõlas Pakkumise tingimustega (s.h. Prospekti p. 1.2) ja kohalduvate õigusaktidega.

1.2 Aktsionäri õigus aktsepti tagasi võtta (müügilepingust taganeda)

Kui Pakkumise tähtaja jooksul avalikustab mõni teine ülevõtja Aktsiate ülevõtmispakkumise (edaspidi „**Võistlev Pakkumine**“), siis on igal aktsionäril VPTS § 181 kohaselt õigus pakkumiste vahel valida. Selleks on igal Aktsepteerinud Aktsionäril õigus võtta tagasi käesoleva Pakkumise aktseptimiseks esitatud Müügikorraldus ja taganeda käesoleva Pakkumise raames sõlmitud Müügilepingust enne Aktseptimisperioodi möödumist.

Võistleva Pakkumise korral pikeneb käesoleva Pakkumise tähtaeg ning Aktseptimisperiood automaatselt Võistleva Pakkumise tähtaja möödumiseni. Vajadusel avalikustavad Ülevõtjad uue Väärtuspäeva Aktsiate ülekandmiseks ja Ostuhinna tasumiseks.

Reeglite § 7 lg 3 sätestab, et kui Ülevõtja suurendab Ostuhinda pärast Pakkumise avalikustamist, kehtib suurendamine tagasiulatuvalt ka nende Aktsepteerinud Aktsionäride suhtes, kes aktseptsid Pakkumise enne Ostuhinna suurendamist. Reeglite § 7 lg 5 järgi on tagasiulatuvalt kehtivate õigustoimingute esinemise korral Müügikorralduse esitanud Aktsepteerinud Aktsionäril õigus taganeda eelnimetatud teost ehk nimetatud aktsionäridel on õigus enne Ostuhinna suurendamist sõlmitud Müügilepingust taganeda ja kaaluda suurendatud Ostuhinnaga Pakkumise aktseptimist Prospektis sätestatud korras.

Iga Aktsepteerinud Aktsionär, kes soovib eespool toodud alustel Müügilepingust taganeda, peab tühistama oma väärtpaberikonto haldurile antud Müügikorralduse enne Aktseptimisperioodi lõppu, s.t enne kella 15:00 (Eesti aja järgi) 17.05.2021. Aktsepteerinud Aktsionäri taganemine Müügilepingust loetakse jõustunuks hetkest, kui EVR registripidaja on asjaomase aktsionäri väärtpaberikonto haldurilt eespool nimetatud ajaks saanud tühistamiskorralduse alusel selle Müügikorralduse tühistanud.

1.3 Aktsiate ülekandmise ja Ostuhinna tasumise kord

Aktsepteerinud Aktsionäride poolt Ülevõtjatele Pakkumise käigus müüdavad Aktsiad kantakse igalt Aktsepteerinud Aktsionäri Väärtuspäeval kõigepealt AS SEB Pank kui Ülevõtjate poolt ühiselt määratud isiku eriotstarbelisele väärtpaberikontole, kust AS SEB Pank kannab need edasi kas Utilitasele või Tallinna linnale ning samaaegselt tasutakse Aktsepteerinud Aktsionäri arvelduskontole tema poolt müüdavate Aktsiate arvule vastava Ostuhinna summa.

Eespool kirjeldatud Aktsiate ülekandmise ja Ostuhinna tasumise kord vastab Reeglite § 17 lg 2 nõuetele, mille kohaselt ei tohi Ülevõtja omandatavaid Aktsiaid Ülevõtja väärtpaberikontole kanda enne, kui nende aktsiate eest on tasutud Ostuhind.

1.4 Pakkumise muud tingimused

Ülevõtjad on nõustunud käesolevas Prospektis sätestatud tingimustel Pakkumise raames omandama Aktsiaid ja nende eest Ostuhinda tasuma tingimusel, et Ülevõtjatele võõrandatavad Aktsiad ei ole mistahes

viisil panditud ega koormatud ja nende käsutamine ei ole piiratud ning nende suhtes ei ole kolmandatel isikutel mistahes õigusi, mida nad võiksid Ülevõtja(te) suhtes teostada, ega nõudeid, mida nad Ülevõtja(te)le saaksid esitada.

Kõik õigused, mis tulenevad Aktsepteerinud Aktsionäri poolt Pakkumise raames võõrandatavatest Aktsiatest ja on nendega seotud, lähevad Aktsepteerinud Aktsionärielt vastavale Ülevõtjale (st kas Tallinna linnale või Utilitasele sõltuvalt sellest, kumb neist nimetatud Aktsiad vastavalt Prospekti peatükis 1 sätestatule omandab) üle hetkest, mil kooskõlas Pakkumise tingimustega on Aktsepteerinud aktsionäriks tasunud Ostuhind tema poolt Pakkumise kohaselt müüdud Aktsiate eest. Kõik Aktsiad võõrandatakse Pakkumise raames kas Utilitasele või Tallinna linnale koos kõigi võõrandamise hetkel nendega kaasnevate ja tulevikus tekkivate õigustega.

Kui Ülevõtjad omandavad pärast Pakkumise avalikustamist ja enne Pakkumise tulemuste avalikustamist Aktsiaid kõrgema hinnaga kui Ostuhind või kui Ülevõtjad otsustavad Ostuhinda vastavalt Reeglitele muul viisil suurendada, kehtib vastav kõrgem hind tagasiulatuvalt ka Pakkumisele. Sel juhul muudetakse Pakkumise tingimusi ja selline muudatus avaldatakse vastavalt Reeglitele.

Ülevõtjatel ei ole kavatsust omandada Aktsiaid turult.

Ülevõtjad ei ole Aktsepteerinud Aktsionäride ees solidaarselt vastutavad Pakkumise käigus Aktsiate omandamise või Aktsepteerinud Aktsionäridele Ostuhinna tasumise kohustuse eest. Kumbki Ülevõtja vastutab eraldi ja iseseisvalt üksnes 50% Pakkumise käigus müüdavate Aktsiate omandamise eest tema enda poolt ning vastavate Aktsiate Ostuhinna tasumise eest. Juhul, kui Pakkumise käigus müüdavate Aktsiate koguarv on paaritu, vastutab Utilitas eraldi ja iseseisvalt ühe enama Aktsia omandamise ning Ostuhinna tasumise eest kui Tallinna linn.

1.5 Kohaldatav õigus ja jurisdiktsioon

Pakkumisele ja kõigile selle alusel antud aktseptidele ja tehtud tehingutele kohaldatakse Eesti Vabariigi õigust. Pakkumise ja/või selle raames antud aktseptidega, taganemisavalduste, müügilepingute ja nende alusel tehtud tehingutega seonduvad vaidlused lahendatakse Eesti Vabariigi pädevas kohtus.

2. TEAVE ÜLEVÕTJATE KOHTA

2.1 Tallinna linn

2.1.1 Üldine teave

Tallinna linn on avalik-õigusliku juriidilise isikuna tegutsev kohaliku omavalitsuse üksus, mis tegutseb kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse („**KOKS**“), selle alusel kehtestatud Tallinna põhimääruse ja teiste õigusaktide alusel. Tallinna linn tegutseb Pakkumise tegemisel Tallinna Linnakantselei kaudu (riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri kood 75014920, aadress Vabaduse väljak 7, 15199 Tallinn, Eesti Vabariik).

Tallinna linn on oma 268 asutusega (22 ametiasutust ja 246 hallatavat asutust) Eesti suurim omavalitsusüksus. Tulenevalt KOKS-st korraldab linn oma territooriumil sotsiaalse ja -teenuste osutamist, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustuse ja kanalisatsiooni tagamist, heakorda, jäätmehooldust, territoriaalplaneerimist, ühistransporti ning linnatänavate korrashoidu. Samuti korraldab linn temale kuuluvate koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hooldekodude, tervishoiuasutuste ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist. Lisaks täidab Tallinna linn muid linnale seadustega pandud ülesandeid ja lahendab kõiki neid kohaliku elu küsimusi, mis ei ole seadusega antud kellegi teise pädevusse.

Tallinna linna omavalitsusorganiteks on kohalikel valimistel valitav linnavolikogu ja viimase poolt ametisse nimetatav linnavalitsus. Tallinna linna täitevorganiks on linnavalitsus, mille koosseisus on linnapea ja 6 abilinnapead. Prospekti Kuupäeva seisuga on Tallinna linnapea Mihhail Kõlvart ning Tallinna abilinnapeadeks on Vadim Belobrovstsev, Betina Beškina, Kalle Klandorf, Andrei Novikov, Aivar Riisalu ja Eha Võrk. Prospekti Kuupäeva seisuga on Tallinna linnavolikogu esimees Tiit Terik.

Lisaks ametiasutustele ja hallatavatele asutustele on Tallinna linnal 100%-lise osalusega 9 äriühingut, 12 valitseva mõju all olevat asutust ning Tallinna linn on 7 mittetulundusühingu liige ja 16 sihtasutuse asutaja. Prospekti Kuupäeva seisuga on Tallinna linnal ligikaudu 52,35%-line osalus Sihtemitendis.

Tallinna linna konsolideeritud auditeerimata tegevustulu¹ oli 2020. aastal 1042 miljonit eurot, põhitegevuse tuleml 168 miljonit eurot ning varade maht 1913 miljonit eurot.

Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse §-le 29 kontrollib Tallinna linna kui avaliku huvi üksuse raamatupidamise aastaruannet audiitor ning majandusaasta aruande kinnitab linnavolikogu. Teavet Tallinna linna kohta, sh tema majandustegevuse ja finantsseisundi kohta, on avaldatud Tallinna linna veebilehel (www.tallinn.ee).

2.1.2 Finantsteave

Tallinna linna 31. detsembril 2017, 2018 ja 2019.a. lõppenud majandusaastate aruanded on toodud Lisas 2.

2.2 Utilitas

2.2.1 Üldine teave

OÜ Utilitas, registrikood 12205523, aadress Punane tn 36, 13619 Tallinn, Eesti Vabariik, on Eesti energiakontsern, mille põhitegevuseks on soojuse ja elektri tootmine ning kaugkütteteenuse osutamine. Utilitas on suurim eestimaine taastuvenergia tootja. Utilitas pakub üle Eesti klientidele ja keskkonnale sobivaid lahendusi, toodab ja jaotab energiat võimalikult efektiivselt ning kasutab võimalikult suures osas taastuvaid ja kohalikke energiaallikaid. Utilitasel on pikaaegne kogemus taristu opereerimisel ja elutähtsate teenuste pakkumisel. Ettevõtte haldab 556 km kaugküttetorustikku ning varustab soojusega 174 000 kodumajapidamist kaheksas Eesti linnas – Tallinnas, Maardus, Keilas, Raplas, Haapsalus, Kärdlas, Jõgeval ja Valgas. Lisaks kolmele koostootmisjaamale on Utilitasel kokku 25 katlamaja ja üheksa päikeseelektrijaama. Utilitase esimene kaugjahutussüsteem asub Tallinnas, Ülemiste katlamajas.

Utilitas tootis 2020. aastal 1,7 TWh soojus- ning 394 GWh elektrienergiat. Utilitase konsolideeritud auditeerimata müügitulu oli 2020. aastal 127 miljonit eurot ning varade maht 386 miljonit eurot. Ettevõtte osanikeks on valdusühingute kaudu European Diversified Infrastructure Fund II (85%), mille varasid juhib First Sentier Investors, ja OÜ Utilitas juhtkonna liikmete ettevõtted (15%).

Prospekti Kuupäeva seisuga kuuluvad Utilitase kontserni kaugkütteteenust pakuvad AS Utilitas Tallinn (registrikood 10811060), AS Utilitas Eesti (registrikood 10419088) ning Tallinnas elektrit ja soojust tootev OÜ Utilitas Tallinna Elektrijaam (registrikood 10938397). Utilitas omab kontserni ettevõtjates 100%-list osalust. Kõik ettevõtted on registreeritud ja tegutsevad Eestis. Prospekti Kuupäeva seisuga on Utilitasel ligikaudu 17,65%-line osalus Sihtemitendis, 20%-line osalus Leedu ettevõttes UAB Telšiy vėjo energija (Leedu registrikood 304986013) ning 50%-line osalus OÜ-s TCK Wind (registrikood 16171123).

Utilitase juhtimisorganid on juhatus ja nõukogu. Prospekti Kuupäeva seisuga koosneb Utilitase juhatus ühest (1) liikmest ning nõukogu kolmest (3) liikmest. Utilitase juhatusse kuulub Priit Koit ning Utilitase nõukogusse kuuluvad Kristjan Rahu (nõukogu esimees), Andreas Greim ja Gregor Kurth. Nõukogu liikmete volitused kehtivad kuni 27.11.2023.

¹ Tulenevalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest („KOFSt“) arvestatakse Tallinna linna kui kohaliku omavalitsuse üksuse puhul tegevustulu (põhitegevuse tulu), mis on kohaliku omavalitsuse üksuse puhul äriühingu müügitulule lähim võrreldav näitaja.

Rohkem teavet Utilitase kohta on saadaval Utilitase veebilehel (www.utilitas.ee).

2.2.2 Finantsteave

Utilitase 31. detsembril 2017, 2018 ja 2019 lõppenud majandusaastate aruanded on toodud Lisas 3.

3. TEAVE SIHTEMITENDI KOHTA

3.1 Üldine teave

Sihtemitendiks on Eesti Vabariigi seaduste kohaselt asutatud Aktsiaselts Tallinna Vesi, registrikood 10257326, registrijärgse aadressiga Ädala tn 10, 10614 Põhja-Tallinna linnaosa, Tallinn, Harju maakond, Eesti Vabariik („ASTV“ nii üksi kui koos tütaretevõtjatega).

ASTV 2020.a. auditeeritud ja konsolideeritud majandusaasta aruande kohaselt on Tallinna Vesi Eesti suurim vee-ettevõtja, kes pakub vee- ja kanalisatsiooniteenuseid pea kolmandikule Eesti elanikkonnast. Tallinna Vesi teenindab enam kui 24 600 era- ja äriklienti ning ligi 470 000 lõpptarbijat Tallinnas ja seda ümbritsevates valdades: Maardu linnas, Saue linnas ja Harku alevikus. Tulenevalt ASTV vee- ja kanalisatsiooniteenuste osutamise ainuõigusest Tallinnas kuni aastani 2025 on ASTV-l õigus osutada teenuseid kuni 30.11.2025.

ASTV-l on kaks puhastusjaama: Ülemiste veepuhastusjaam ja Paljassaare reoveepuhastusjaam. Ühisveevärgisüsteemi kuulub üle 1200 km veetorustikke, 22 veepumplat ja 46 põhjavee puurkaevpumplat kokku 92 puurkaevuga. Harju- ja Järvamaal paiknev pinnaveehaare ulatub umbes 1800 km²-ni. Ühiskanalisatsioonisüsteemi kuulub ligi 1185 km reoveekanaliseerimistorustikke, 507 km sademeveetorustikke ning 177 kanalisatsiooni- ja sademeveepumplat üle kogu teeninduspiirkonna. ASTV koosseisus tegutsevad ka akrediteeritud vee- ja heitveelabor.

ASTV kontsern koosneb kolmest ettevõttest. 2010. aastal asutas ASTV tütaretevõtja Watercom OÜ (registrikood: 11944939), mille eesmärgiks on osutada ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniteenuseid lõpptarbijatele kõikjal Eestis, pakkudes omavalitsustele ja kohalikele vee-ettevõtetele kvaliteetset varade opereerimise teenust. Tütaretevõtja Watercom OÜ kuulub täielikult ASTV-le ning selle tulemused on konsolideeritud ASTV tulemustesse. 28.01.2021 omandas ASTV 100%-lise osaluse ettevõtjas ärinimega ASTV Green Energy OÜ (registrikood 16101654). ASTV Green Energy OÜ põhitegevusala on gaasitootmine. Tegemist on alustava ettevõttega ning aktiivset majandustegevust ei ole toimunud. Ettevõtte omandamisega soovitakse pikemaajalises vaates pakkuda veeteenuste osutamisel tekkivaid taaskasutatavaid ressursse toodetena roheenergeetika turul. Üks tulevikuperspektiiv on siseneda biometaani tootmise turule, kuid erinevaid võimalusi analüüsitakse ka laiemalt.

3.1.1 Töötajate arv

Vastavalt ASTV 2018.a., 2019.a. ja 2020.a. auditeeritud majandusaasta aruannetele (vastava aasta 31.12 seisuga) oli ASTV ja tütaretevõtja Watercom töötajate arv vastavate majandusaastate lõpu seisuga järgmine:

	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2018
Töötajate arv	333	325	310

3.2 Juhtimine

Vastavalt seadusele ja ASTV põhikirjale on ASTV juhtimisorganid:

- ASTV aktsionäride üldkoosolek (edaspidi „**Üldkoosolek**“);

- ASTV nõukogu (edaspidi „**Nõukogu**“);
- ASTV juhatus (edaspidi „**Juhatus**“).

3.2.1 Üldkoosolek

ASTV kõrgeim juhtimisorgan on Üldkoosolek. Üldkoosolekud on korralised ja erakorralised.

Korraline Üldkoosolek toimub kord aastas, kuid mitte hiljem kui kuue kuu jooksul majandusaasta lõppemisest. Korralise Üldkoosoleku toimumisest teatab Juhatus aktsionäridele kolm nädalat ette. Erakorralise Üldkoosoleku kutsub Juhatus kokku seaduses ettenähtud juhtudel, teatades sellest aktsionäridele vähemalt kolm nädalat ette. Erakorralise Üldkoosoleku kokkukutsumise taotlus esitatakse Juhatusle kirjalikult. Juhatus teavitab aktsionäre Üldkoosoleku toimumisest seaduses ette nähtud korras. Üldkoosolek toimub Juhatus poolt määratud ajal ja kohas Eesti Vabariigis.

Prospekti Kuupäeval kehtiva ASTV põhikirja kohaselt on Üldkoosolek otsustusvõimeline, kui kohal on üle poole aktsiatega esindatud häältest. Üldkoosoleku otsus on vastu võetud, kui selle poolt on antud üle poole Üldkoosolekul aktsiatega esindatud häältest, kui seaduse või ASTV põhikirjaga ei ole ette nähtud suurema häälteenamuse nõuet. ASTV põhikirja muutmise otsus loetakse vastu võetuks, kui selle poolt on antud vähemalt 2/3 Üldkoosolekul esindatud häältest. Põhikirja muutmiseks, aktsiakapitali suurendamiseks ja vähendamiseks, vahetusvõlakirjade väljalaskmiseks, ASTV lõpetamise, ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise otsustamiseks, oma aktsiate omandamiseks ja Juhatus või Nõukogu nõudel teiste ASTV tegevusega seotud küsimuste otsustamiseks on Üldkoosoleku otsuse vastuvõtmiseks lisaks eelnevale vajalik, et nimetatud otsuse poolt oleks antud B-aktsiaga määratud hääled.

01.04.2021 võtsid ASTV aktsionärid koosolekut kokkukutsumata vastu otsuse („**01.04.2021 Aktsionäride Otsus**“), millega muuhulgas muudeti ASTV põhikirja. ASTV uue põhikirjaga muudetakse muuhulgas ka Üldkoosolekul kõrgendatud poolthäälte enamust nõudvate otsuste loetelu ning tõstetakse selliste otsuste vastuvõtmiseks vajaliku kõrgendatud poolthäälte enamuse künnist.

Ülevõtjad on leppinud kokku, et B-aktsia tühistamine viiakse läbi kahes etapis – kõigepealt ostab ASTV B-aktsia tagasi (oma aktsiana) vastavalt 01.04.2021 Aktsionäride Otsusele ning seejärel B-aktsia tühistatakse. Äriseadustiku § 283 lg 5 kohaselt ei anna aktsiaseltsi oma aktsiad aktsiaseltsile mingeid aktsionäri õigusi. B-aktsia tühistamisel lõppevad sellega seotud õigused ja kohustused.

Täpsem ülevaade ASTV põhikirjas tehtud muudatustest on esitatud Prospekti alapeatükis 4.4.5. ASTV uus põhikirja jõustub vastava kande tegemisel äriregistrisse.

3.2.2 Nõukogu

Nõukogu planeerib ASTV tegevust, korraldab ASTV juhtimist ning teostab järelevalvet Juhatus tegevuse üle. Nõukogu annab oma tegevusest aru Üldkoosolekule. Nõukogu liikmete põhikirjajärgseks ametiajaks oli enne 01.04.2021 Aktsionäride Otsusega heaks kiidetud põhikirjamuudatusi kaks aastat, mida uues põhikirjas on pikendatud kolme aastani.

Prospekti Kuupäeval kehtiva ASTV põhikirja kohaselt Nõukogu: planeerib ASTV tegevust ning kinnitab ASTV arengukava ja strateegia; kinnitab ja muudab ASTV äriplaani ja aastaearve; teeb Juhatusle korraldusi ASTV juhtimise korraldamiseks ning teostab Juhatus tegevuse üle järelevalvet; valib ja kutsub tagasi Juhatus liikmeid; määrab kindlaks Juhatus liikmete tööülesannete sisu ja tasustamise korra; nimetab ja kutsub tagasi prokuristi; kiidab heaks ja teeb muudatusi Juhatus koostatud majandusaasta aruandes ja kasumi jaotamise ettepanekus; määrab kindlaks Üldkoosoleku päevakorra; annab Juhatusle nõusoleku tehingute ja toimingute teostamiseks kõikides ASTV tegevuse suhtes olulist tähendust omavates valdkondades ja küsimustes, mis ei ole Üldkoosoleku ja Nõukogu ainupädevuses seaduse või ASTV põhikirja kohaselt ning mis väljuvad ASTV igapäevase majandustegevuse raamest (täpsustatud põhikirjas); otsustab teiste seaduse või ASTV põhikirjaga Nõukogu pädevusse antud küsimusi.

Prospekti Kuupäeva eelselt kuulusid Nõukogusse üheksa liiget - Simon Roger Gardiner, Thomas Wright Lisset, Brendan Francis Murphy, Martin Padley, Priit Lello, Toivo Tootsen, Katrin Kendra, Allar Jõks ja Priit Rohumaa. Vastavalt Ülevõtjate ja United Utilities (Tallinn) B.V. vahel 03.02.2021 sõlmitud aktsiate müügilepingule astusid Simon Roger Gardiner, Thomas Wright Lisset, Brendan Francis Murphy ning Martin Padley Nõukogu liikme kohtadelt tehingu lõpuleviimisel 31.03.2021 tagasi.

Tagasi astunud Nõukogu liikmete ametiajad lõppesid 31.03.2021 ning nende asemele valisid ASTV aktsionärid 01.04.2021 Aktsionäride Otsusega uuteks Nõukogu liikmeteks Mart Mägi (Tallinna linna poolt nimetatud kandidaat) ja Robert Kitt'i (Utilitase poolt nimetatud kandidaat). Lisaks nimetas Utilitas uue põhikirja kohaselt nõukogusse Priit Koidu (Koit) ja Niall Mills'i, kelle volitused jõustuvad uue põhikirja äriregistris registreerimisel. Kuni 01.04.2021 Aktsionäride Otsusega heaks kiidetud uue põhikirja jõustumiseni oli põhikirjajärgseks Nõukogu liikme ametiajaks kaks aastat, mida on muudetud põhikirjas pikendatud kolme aastani.

Seega on ASTV nõukogu liikmeteks Prospekti kuupäeva seisuga (Mart Mägi ja Robert Kiti ametiaegade lõpud ning Priit Koidu ja Niall Millsi ametiajad toodud eeldusel, et 01.04.2021 Aktsionäride Otsusega heaks kiidetud uus põhikiri jõustub):

- Priit Lello (Tallinna linna poolt määratud Nõukogu liige), volitused kehtivad alates 16.11.2011 kuni 15.11.2021;
- Toivo Tootsen (Tallinna linna poolt määratud Nõukogu liige), volitused kehtivad alates 07.04.2011 kuni 07.04.2021;
- Katrin Kendra (aktsionäride poolt valitud linna poolt nimetatud kandidaat), volitused kehtivad alates 31.05.2018 kuni 01.06.2022;
- Mart Mägi (aktsionäride poolt valitud linna poolt nimetatud kandidaat), volitused kehtivad alates 01.04.2021 kuni 31.03.2024;
- Robert Kitt (aktsionäride poolt valitud Utilitase poolt nimetatud kandidaat), volitused kehtivad alates 01.04.2021 kuni 31.03.2024;
- Priit Koit (Utilitase poolt nimetatud Nõukogu liige, kelle volitused jõustuvad uue põhikirja registreerimisel äriregistris ning kehtivad kolm aastat);
- Niall Mills (Utilitase poolt nimetatud Nõukogu liige, kelle volitused jõustuvad uue põhikirja registreerimisel äriregistris ning kehtivad kolm aastat);
- Allar Jõks (sõltumatu liige), volitused kehtivad 21.05.2013 kuni 02.06.2021;
- Priit Rohumaa (sõltumatu liige), volitused kehtivad 01.06.2017 kuni 02.06.2021.

01.04.2021 Aktsionäride Otsusega võeti vastu otsus ASTV põhikirja muutmiseks. ASTV uue põhikirjaga muudetakse muuhulgas Nõukogu liikmete ametiaja, ametisse nimetamise, otsuste vastuvõtmise ja pädevuse regulatsiooni. Täpsem ülevaade kavandatud muudatustest on esitatud Prospekti alapeatükis 4.4.3. ASTV uus põhikiri jõustub vastava kande tegemisel äriregistrisse.

Ülevõtjatele teadaolevalt ei ole ASTV ja Nõukogu vahel sõlmitud kokkuleppeid, milles sätestatakse hüvitised töölt lahkumise või ilma tõsise põhjuseta vallandamise korral. Ülevõtjatele teadaolevalt puuduvad õigusaktiga kehtestatud sätted ja reeglistik Nõukogu liikmete teenistussuhete lõppemiseks käesoleva Pakkumise tagajärjel.

Prospekti Kuupäeva seisuga ei oma Nõukogu liikmed ASTV aktsiaid.

3.2.3 Juhatus

Juhatus on ASTV juhtimisorgan, mis esindab ja juhib ASTV-d ning korraldab selle raamatupidamist. Juhatus peab juhtimisel kinni pidama Nõukogu seaduslikest korraldustest. ASTV põhikirjas nimetatud ASTV igapäevase majandustegevuse raamidest väljuvaid tehinguid on Juhatusel õigus teha ainult Nõukogu nõusolekul.

Prospekti Kuupäeval kehtiva ASTV põhikirja kohaselt koosneb Juhatus kahest kuni viiest liikmest, kes valitakse kolmeks aastaks. Vähemalt pooled Juhatusel liikmed peavad olema isikud, kelle elukoht on Eestis, mõnes teises Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis või Šveitsis. ASTV-d võib kõigis õigustoimingutes esindada Juhatusel esimees üksinda ning ülejäänud Juhatusel liikmed kahekesi koos ühiselt.

ASTV kehtiva põhikirja kohaselt valib ja kutsub Juhatusel liikmed tagasi Nõukogu. Kui Juhatusel on üle kahe liikme, valivad Juhatusel liikmed endi hulgast Juhatusel esimehe, kes korraldab Juhatusel tegevust. Vastavalt äriseadustiku § 309 lõikele 1 on Juhatusel liikme valimiseks vajalik tema nõusolek. Äriseadustiku § 309 lõike 3 ja lõike 5 alusel võib Nõukogu Juhatusel liikme sõltumata põhjusest tagasi kutsuda ning Juhatusel liige võib sõltumata põhjusest Juhatusel tagasi astuda, teatades sellest Nõukogule.

Prospekti Kuupäeva seisuga koosneb Juhatus kahest liikmest, kelleks on:

Kristi Ojakäär (finantsdirektor) – Kristi Ojakäär on ASTV juhatusel liige ja finantsdirektor alates 01.01.2020. Kristil on pikaajaline ja mitmekülgne finantsjuhtimise kogemus ettevõtetest Olympic Entertainment Group AS, Microsoft Eesti OÜ, Orlen Eesti OÜ ning viimati AS-ist Nordic Aviation Group. Kristil on ärikorralduse eriala bakalaureusekraad Tallinna Tehnikaülikoolist. Kristi Ojakäär ei oma Prospekti Kuupäeva seisuga ASTV aktsiaid. Kristi Ojakäär juhatusel liikme volitused kehtivad kuni 01.01.2023.

Aleksandr Timofejev (tootmisdirektor) – Aleksandr Timofejev on töötanud ASTV-s erinevatel positsioonidel alates 2007. aastast. Alates 2011. aastast on ta ASTV tippjuhtkonna liikmena olnud paljude strateegiliste otsuste väljatöötamise ja elluviimise juures. Aleksandr on omandanud magistrikraadi Tallinna Tehnikaülikoolis keskkonnatehnika erialal spetsialiseerumisega veetehnikale. Ta on Eesti Ehitusinseneride Liidu poolt volitatud 8. taseme veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener. Inglismaal, Ashridge Business Schoolis on Aleksandr läbinud tippjuhi (Senior Executive) õpingud. Aleksandr Timofejev kuulub ka Eesti Vee-ettevõtete Liidu juhatusel. Aleksandr Timofejev ei oma Prospekti Kuupäeva seisuga ASTV aktsiaid. Aleksandr Timofejevi juhatusel liikme volitused kehtivad kuni 29.10.2021.

Prospekti Kuupäeva seisuga on äriregistrisse kantud ka Juhatusel kolmanda liikmena Karl Heino Brookes, kuid ASTV 25.03.2021 Nõukogu otsusega on Karl Heino Brookes Juhatusel tagasi kutsutud alates United Utilities (Tallinn) B.V. aktsiate müügitehingu lõpuleviimisest 31.03.2021.

Prospekti Kuupäeval kehtiva ASTV põhikirja kohaselt kuulub Juhatusel pädevusse: ASTV tegevuse operatiivne juhtimine ja esindamine ning majanduselu jooksvate küsimuste lahendamine; aktsionäride ja Nõukogu otsuste täideviimine; raamatupidamise aastaaruande, tegevusaruande ja kasumi jaotamise ettepaneku koostamine vastavalt seadusele; raamatupidamise korraldamine; reservfondide moodustamine; aktsionäride poolt kinnitatud majandusaasta aruande esitamine äriregistrile; ASTV tegevuse korraldamine; käskkirjade ja korralduste väljaandmine; töötajate tööle võtmine ja töölt vabastamine; otsuste vastuvõtmine küsimustes, mis ei kuulu vastavalt seadusele või ASTV põhikirjale Nõukogu või Üldkoosoleku kompetentsi.

Prospekti Kuupäeval kehtiva ASTV põhikirja kohaselt ei või Juhatusel liige võtta osa hääletamisest, kui otsustatakse tema ja ASTV vahelise tehingu tegemiseks nõusoleku andmist, samuti juhul, kui otsustatakse tehingu tegemist ASTV ja juriidilise isiku vahel, milles sellisel Juhatusel liikmel või tema lähikondlasel (Tallinna Börsi reglemendi tähenduses) on oluline osalus (Tallinna Börsi reglemendi tähenduses).

01.04.2021 Aktsionäride Otsusega muudeti ASTV põhikirja. ASTV uue põhikirjaga muudetakse muuhulgas Juhatusel liikmete ametiaja, arvu ja valimise regulatsiooni. Täpsem ülevaade kavandatud muudatustest on esitatud Prospekti alapeatükis 4.4.3. ASTV uus põhikirja jõustub vastava kande tegemisel äriregistrisse.

Ülevõtjatele teadaolevalt ja vastavalt Prospekti Kuupäeval kehtivale ASTV põhikirjale ei ole Juhatusel kehtivaid volitusi aktsiate emiteerimiseks ega tagasiostmiseks, välja arvatud ASTV B-aktsia omandamiseks ASTV poolt Tallinna linnalt vastavalt 01.04.2021 Aktsionäride Otsuses heaks kiidetud tingimustele.

Ülevõtjatele teadaolevalt on ASTV ja Juhatusel liikmete vahel sõlmitud teenistuslepingud. ASTV ja Juhatusel vahel sõlmitud teenistuslepingutes on ette nähtud lahkumishüvitised, mis ulatuvad kuni Juhatusel liikme 6 kuu palgani sõltuvalt sellest, kelle initsiatiivil ja millistel asjaoludel Juhatusel liikme teenistusleping

lõppeb. Ülevõtjatele teadaolevalt puuduvad õigusaktiga kehtestatud sätted ja reeglistik Juhatuses liikmete teenistussuhete lõppemiseks käesoleva Pakkumise tagajärjel.

3.2.4 Hea Ühingujuhtimise Tava

ASTV on pühendunud kõrgete ühingujuhtimise tava standardite järgimisele. ASTV peab järgima Hea Ühingujuhtimise Tava² põhimõtteid ja standardeid („täida või selgita“ põhimõttel) ning Hea Ühingujuhtimise Tava aruandes kinnitama, kas ta järgib või ei järgi Hea Ühingujuhtimise Tava soovitusi. ASTV Hea Ühingujuhtimise Tava aruanded sisalduvad ASTV majandusaasta aruannetes (on nende osaks).

3.3 Lepingud, mis sisaldavad valitseva mõju muutumise korral või ülevõtmispakkumise tõttu rakenduvaid tingimusi

Ülevõtjad ei omanda Pakkumise tulemusena Sihtemitendi üle valitsevat mõju, sest Ülevõtjatel on Pakkumise tegemise seisuga juba valitsev mõju Sihtemitendi üle.

Ülevõtjad ei ole ASTV-lt saanud infot mitte ühegi olulise kokkuleppe kohta, milles ASTV on osapooleks ja mis jõustub, muutub või lõppeb seetõttu, et Ülevõtjad suurendavad Pakkumise tulemusena enda osalusi ASTV aktsiakapitalis.

3.4 Finantsteave

Vastavalt ASTV 2020.a. konsolideeritud ja auditeeritud majandusaasta aruandele oli ASTV varade kogumaht 31.12.2020 seisuga 255 665 tuhat eurot, millest käibevarade maht 52 234 tuhat eurot ja põhivarade maht 203 431 tuhat eurot. 31.12.2020 seisuga oli ASTV kohustuste maht 143 410 tuhat eurot ning omakapital 112 255 tuhat eurot. ASTV 2020. majandusaasta puhaskasumiks oli 16 732 tuhat eurot. Kõik eelnimetatud näitajad põhinevad ASTV 2020.a. konsolideeritud ja auditeeritud (kuid veel aktsionäride üldkoosoleku poolt kinnitamata) majandusaasta aruandel.

Viimase kolme (3) aasta peamiste finantsnäitajate võrdlustabel:

tuhat EUR	31.12.2020 auditeeritud konsolideeritud	31.12.2019 auditeeritud konsolideeritud	31.12.2018 auditeeritud konsolideeritud
Varade kogumaht	255 665	262 855	249 748
<i>Käibevara</i>	52 234	72 518	69 898
<i>Põhivara</i>	203 431	190 337	179 850
Kohustused	143 410	147 331	146 983
Omakapital	112 255	115 524	102 765
Müügitulu	51 717	63 423	62 780
Puhaskasum (kahjum)	16 732	27 760	24 150
Kasum A-aktsia kohta (eurodes) ³	0,84	1,39	1,21

Rohkem ASTV finantsteavet on avaldatud Nasdaq Tallinn veebilehel (<https://nasdaqbaltic.com/statistics/et/>)

² Kätesaadav: <https://www.fi.ee/sites/default/files/2019-02/20050922HYT.pdf>

³ 31. detsembril 2018, 2019 ja 2020 lõppenud majandusaastatel oli lahjendatud puhaskasum aktsia kohta võrdne kasumiga aktsia kohta.

[instrument/EE3100026436/reports?date=2020-11-13](https://tallinnavesi.ee/investor/instrument/EE3100026436/reports?date=2020-11-13)) ja ASTV veebilehtedel (<https://tallinnavesi.ee/investor/peamised-finantsnaitajad/> ja <https://tallinnavesi.ee/investor/aruanded/>).

4. PAKKUMISE TAUSTAINFO

4.1 Pakkumise põhjused ja eesmärgid

Ülevõtjad on 31.03.2021 omandanud ühise valitseva mõju ASTV üle VPTS § 167 lõike 1 tähenduses. Tallinna linn omandas 03.02.2021 sõlmitud aktsiate müügilepingu alusel Hollandi äriühingult United Utilities (Tallinn) B.V. 3 530 435 ASTV A-aktsiat (mis koos enne nimetatud kuupäeva Tallinna linnale juba kuulunud ASTV A-aktsiatega moodustavad ligikaudu 52,35% kõigist ASTV A-aktsiatest) ning Utilitas omandas sama tehingu raames samalt müüjalt 3 530 435 ASTV A-aktsiat (mis moodustavad ligikaudu 17,65% kõigist ASTV A-aktsiatest). Lisaks omab Tallinna linn Prospekti Kuupäeval ASTV ainsat B-aktsiat. Arvestades nimetatud ASTV aktsiate müügilepingut ning Ülevõtjate vahel sõlmitud aktsionäride lepingus (mis jõustus aktsiate müügitehingu lõpuleviimisel 31.03.2021) sätestatud kokkuleppeid, sh ASTV juhtimise korraldamise, Nõukogu ja Juhatuse liikmete valimise ja määramise kohta, on Ülevõtjad 31.03.2021 omandanud ühise valitseva mõju ASTV üle.

VPTS § 166 lg 1 kohaselt on sihtemitendi üle valitseva mõju otse või kooskõlastatult tegutsevate isikutega koos saanud isik kohustatud 20 päeva jooksul valitseva mõju saamisest arvates tegema ülevõtmispakkumise sihtemitendi kõigi aktsiate suhtes.

Käesoleva Pakkumise eesmärgiks on täita VPTS § 166 lg-st 1 tulenev ülevõtmispakkumise tegemise kohustus ning anda ASTV aktsionäridele võimalus võõrandada Aktsiad olukorras, kus Ülevõtjad on kooskõlastatult tegutsedes omandanud ühise valitseva mõju ASTV üle.

4.2 Ülevõtjatega kooskõlastatult tegutsevad isikud

Pakkumisega seoses tegutsevad Ülevõtjad teineteisega kooskõlastatult lähtuvalt nende ja ASTV vahel sõlmitud aktsionäride lepingust ja Ülevõtjate poolt (ostjatena) United Utilities (Tallinn) B.V. ning United Utilities PLC-ga sõlmitud ASTV aktsiate müügilepingust. Kummalgi Ülevõtjal ei ole peale teise Ülevõtja muid temaga Pakkumise tegemisel kooskõlastatult tegutsevad isikuid VPTS § 168 lg 1 tähenduses.

Kumbki Ülevõtja ei ole sõlminud lepinguid kolmandate isikutega ASTV aktsiate omandamiseks, mis kuuluksid täitmisele teatud asjaolude saabumisel või saabumata jäämisel.

4.3 Ülevõtjate ja Ülevõtjatega kooskõlastatult tegutsevate isikute osalus aktsiakapitalis enne Pakkumist

Prospekti Kuupäeva seisuga omab Tallinna linn 10 469 565 ASTV A-aktsiat, mis moodustab ligikaudu 52,35% ASTV A-aktsiatest ja Üldkoosolekul ASTV A-aktsiatega esindatud häältel. Prospekti Kuupäeva seisuga omab Tallinna linn ASTV ainsat B-aktsiat, mis annab Tallinna linnale eesõiguse saada dividendi summas 600 eurot ning ühe, kuid otsustava hääle Üldkoosolekul põhikirjas loetletud otsuste tegemisel. 01.04.2021 Aktsionäride Otsus sisaldab muuhulgas otsust eelisaktsiaks oleva B-aktsia omandamiseks ASTV poolt (oma aktsiana) ning ASTV põhikirja muutmine selliselt, et B-aktsia ei anna selle omanikule enam muid erioigusi (s.o. varasemas ASTV põhikirjas ette nähtud piiratud hääleõigust) peale dividendi saamise eesõiguse. Ülevõtjad on kokku leppinud, et B-aktsia omandamise järgselt ASTV poolt B-aktsia tühistatakse. Äriseadustiku § 283 lg 5 kohaselt ei anna aktsiaseltsi oma aktsiad aktsiaseltsile mingeid aktsionäri õigusi. B-aktsia tühistamisel lõppevad sellega seotud õigused ja kohustused.

Prospekti Kuupäeva seisuga omab Utilitas 3 530 435 ASTV A-aktsiat, mis moodustab ligikaudu 17,65% ASTV A-aktsiatest ja Üldkoosolekul ASTV A-aktsiatega esindatud häältest.

Kokku omavad Ülevõtjad Prospekti Kuupäeva seisuga 14 000 000 ASTV A-aktsiat, mis moodustab 70% kõigist ASTV A-aktsiatest ja Üldkoosolekul ASTV A-aktsiatega esindatud häältest.

Nagu on märgitud alapeatükis 4.2, ei ole Ülevõtjatel peale teineteise rohkem Pakkumisega seoses kooskõlastatult tegutsevaid isikuid VPTS § 168 lg 1 tähenduses.

4.4 Ülevõtjate kavatsused seoses sihtemitendiga

4.4.1 Edasine äritegevus ja struktuur, sihtemitendi kohustuste täitmine

Ülevõtjad ei kavatse teha ASTV majandustegevuses ja struktuuris ega ASTV kohustuste täitmise osas olulisi ja vahetuid muudatusi. Ülevõtjad on kavandanud, et Utilitas võtab põhirolli ASTV kontserni äritegevuse juhtimise korraldamisel vastavalt Nõukogu poolt heaks kiidetud äriplaanile ja eelarvele.

Eelolevatel aastatel on kavas arendada ASTV-d kooskõlas Tallinna linna 12-aastase ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kavaga ja kehtivate õigusaktidega ning teha vajalikud investeeringud ASTV infrastruktuuri, et tagada jätkuvalt teenuse toimepidevus, kõrgetasemeline joogivee kvaliteet ja reovee käitlus ning kliimaneutraalsuse saavutamiseks seatud eesmärkide täitmine.

Ülevõtjad näevad mitmes suunas ASTV ja Utilitase ühist arengu- ja sünergia potentsiaali: näiteks koordineeritud kaugkütte- ja veevõrgu arendamises, taastuvenergia kasutamises ja tootmises ning taristu efektiivsuse suurendamises läbi digitaliseerimise. Taristuteenuste pakkujal on suur roll linna ökoloogilise jalajälje vähendamisel, millele aitavad kaasa valdkondade sünkroniseeritud areng ja sünergia.

4.4.2 Börsil noteerimine ja kavatsus aktsiate ülevõtmise osas

Pakkumise eesmärgiks ei ole lõpetada ASTV A-aktsiate noteeritust Nasdaq Tallinna börsil. ASTV B-aktsiat Nasdaq Tallinna börsil ei noteerita.

VPTS § 182¹ lg 1 kohaselt juhul, kui ülevõtja on omandanud vähemalt 9/10 sihtemitendi hääleõigust esindavast aktsiakapitalist ülevõtmispakkumise tulemusena, siis võib tema taotlusel sihtemitendi üldkoosolek teha kuni kolme kuu jooksul arvates ülevõtmistähtaja lõppemisest otsuse ülejäänud sihtemitendi aktsiate ülevõtmise õiglase hüvitise eest. VPTS § 182¹ lg 2 kohaselt ülejäänud sihtisikutele kuuluvate aktsiate ülevõtmise otsuse võib sihtemitendi üldkoosolek teha kuni kolme kuu jooksul arvates ülevõtmistähtaja lõppemisest. Üldkoosoleku otsus ülejäänud sihtisikutele kuuluvate aktsiate ülevõtmise kohta on vastu võetud, kui selle poolt on antud vähemalt 9/10 aktsiatega esindatud häältest. VPTS § 182¹ lg 3 järgi võib eelnimetatud juhul maksta õiglast hüvitist rahas või turul kaubeldavates likviidsetes väärtpaberites ning sellisel juhul ei või hüvitis olla väiksem ülevõtmispakkumise ostuhinnast.

Isik, kes omandab pärast Pakkumise lõppemist ostmise, emissiooni või muul viisil ASTV aktsiaid, mis esindavad vähemalt 9/10 ASTV aktsiakapitalist (põhiaktsionär), võib taotleda ASTV aktsionäride üldkoosolekult otsuse tegemist vähemusaktsionäridele kuuluvate aktsiate ülevõtmise kohta õiglase rahalise hüvitise maksmise vastu äriseadustiku 291. peatükis sätestatud tingimustel.

Ülevõtjatel ei ole kavatsust taotleda ülejäänud Aktsiate ülevõtmist väärtpaberituru seaduse ega äriseadustiku alusel ega lõpetada Aktsiate noteerimist börsil. Juhul, kui Ülevõtjad peaksid omandama kokku enam kui 9/10 Sihtemitendi A-aktsiatest, ei välista Ülevõtjad Sihtemitendi aktsiate ülevõtmist õiglase hüvitise eest VPTS § 182¹ alusel.

4.4.3 Juhatus ja nõukogu

01.04.2021 Aktsionäride Otsusega võeti vastu otsus ASTV põhikirja muutmiseks. ASTV uus põhikiri jõustub vastava kande tegemisel äriregistrisse.

On kavandatud, et vähemalt esialgu pärast Pakkumise lõpuleviimist jätkab Juhatus kaheliikmelisena, kuid Juhatusel võib ASTV uue põhikirja kohaselt olla kaks kuni kolm liiget (varasemalt kaks kuni viis). Juhatusel liikmete volituste tähtaeg saab olema viis aastat (varasemalt kolm). Juhatusel liikmete valimine ja tagasi kutsumine jääb Nõukogu pädevusse ning Juhatusel esimehe valiksid Juhatusel liikmed jätkuvalt endi hulgast. Uue põhikirjaga muudetakse Nõukogu poolt Juhatusel liikmete valimise ja tagasikutsumise kõrgendatud häälteenamust nõudvaks otsuseks (s.o. otsuse poolt peavad olema antud kõigi koosolekul osalevate Nõukogu liikmete hääled, välja arvatud kui koosolekul osaleb üheksa Nõukogu liiget, millisel juhul piisab kaheksast poolthäälest). Uue põhikirjaga kaotatakse nõue, et vähemalt pooled Juhatusel liikmed peavad olema isikud, kelle elukoht on Eestis, mõnes teises Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis või Šveitsis. Uues põhikirjas säilitatakse kehtiv esindusõiguse reegel, mille kohaselt võib ASTV-d kõigis õigustoimingutes esindada Juhatusel esimees üksinda ning ülejäänud Juhatusel liikmed kahekesi koos ühiselt.

Ülevõtjad on täiendavalt aktsionäride lepingus kokku leppinud, et vähemalt kaks Juhatusel liiget valitakse Utilitase poolt esitatud kandidaatide seast ja Juhatusel esimeheks valitakse Juhatusel liige, kes on valitud Utilitase poolt esitatud Juhatusel liikme kandidaatide seast.

ASTV uue põhikirja kohaselt jätkab Nõukogu üheksaliikmelisena. Nõukogu liikmete volituste tähtaeg saab olema kolm aastat (varasemalt kaks). Säilitatakse senine põhimõte, et kumbki ASTV kahest suurimast aktsionärist võib ainuisikulise otsusega määrata ja tagasi kutsuda kaks Nõukogu liiget ning ülejäänud viis Nõukogu liiget valitakse Üldkoosoleku poolt. Lisaks Nõukogu esimehele hakkaksid Nõukogu liikmed valima enda seast ka Nõukogu aseesimeest. Uue põhikirjaga muudetakse loetelu tehingutest, milleks Juhatus vajab Nõukogu heakskiitu, ning tehakse selles loetelus varasemaga võrreldes läbivalt muudatusi. Nõukogu otsuste vastuvõtmiseks vajalikku tavalist häälteenamust suurendatakse viiele häälele (varasemalt üle poole koosolekul osalenud Nõukogu liikmete häältest) ning spetsiifiliste otsuste vastu võtmiseks ette nähtud kõrgendatud häälteenamuse osas (kus varasemalt oli vajalik saada kõigilt koosolekul osalenud Nõukogu liikmetelt poolthääled) tehakse erand, et kui koosolekul osaleb üheksa Nõukogu liiget, piisab otsuse vastuvõtmiseks ka kaheksast Nõukogu liikme poolthäälest. Muudetakse ka Nõukogu kõrgendatud häälteenamust vajavate otsuste loetelu.

Ülevõtjad on täiendavalt aktsionäride lepingus kokku leppinud, et Tallinna linnal on lisaks kahele otse määratavale Nõukogu liikmele õigus esitada kandidaadid veel kahele Üldkoosoleku poolt valitavale Nõukogu liikme kohale ning Utilitasel on lisaks kahele otse määratavale Nõukogu liikmele õigus esitada kandidaat veel ühele Üldkoosoleku poolt valitavale Nõukogu liikme kohale. Ülejäänud kaks Nõukogu liiget valitakse sõltumatute kandidaatide hulgast, kellest võib nii Tallinna linn kui Utilitas kumbki esitada ühe kandidaadi. Seega tõuseb Tallinna linna esindavate Nõukogu liikmete arv varasemalt kolmelt neljale. Nõukogu aseesimees valitakse Tallinna linna poolt esitatud kandidaatide seast valitud või Tallinna linnavalitsuse poolt Nõukogusse määratud Nõukogu liikmete seast ning Nõukogu esimees valitakse Utilitase poolt esitatud kandidaatide seast valitud või Utilitase poolt Nõukogusse määratud Nõukogu liikmete seast.

Eeltoodust tulenevalt muutub ka ASTV Juhatusel ja Nõukogu isikuline koosseis (Juhatusel ja Nõukogu isikulise koosseisu kohta vt Prospekti peatükke 3.2.2 ja 3.2.3).

4.4.4 Töötajad

Ülevõtjad ei kavanda Pakkumisest tulenevaid olulisi muudatusi ASTV töötajate töösuhetes.

Ülevõtjatele ei ole teada ühegi ASTV ja selle töötajate vahelist kokkulepet, milles oleks sätestatud hüvitised töölt lahkumise või ilma tõsise põhjuseta vallandamise korral käesoleva Pakkumise tagajärjel. Ülevõtjatel ei ole kavatsust lõpetada käesoleva Pakkumise tagajärjel töösuhteid ASTV töötajatega, ning isegi kui töösuhe ASTV mis tahes töötajaga peaks käesoleva Pakkumise tagajärjel lõppema, kohalduvad sellele samad

õigusaktidega kehtestatud sätted ja reeglistik töösuhte lõppemiseks, mis kohalduksid töösuhte lõppemisel ilma käesoleva Pakkumiseta.

4.4.5 Põhikirja muutmine

01.04.2021 Aktsionäride Otsusega võeti vastu otsus ASTV põhikirja muutmiseks.

ASTV uue põhikirja sõnastuse kohaselt oleks edaspidi põhikirja muutmiseks vajalik, et vastava otsuse poolt oleks antud vähemalt 83% Üldkoosolekul ASTV A-aktsiatega esindatud häältest. Juhul, kui Pakkumise tulemusel suureneb Utilitase osalus ASTV-s üle 20%, soovivad Ülevõtjad uue Üldkoosoleku kokkukutsumist, kus pannakse hääletamisele põhikirja muutmine vastava poolthääle künnise langetamiseks 80%-le kõigist Üldkoosolekul ASTV A-aktsiatega esindatud häältest (Prospekti Kuupäeva seisuga kehtiva ASTV põhikirja kohaselt on põhikirja muutmiseks vajalik, et selle poolt on antud vähemalt 2/3 Üldkoosolekul esindatud häältest ning ka B-aktsiaga määratud hääled). ASTV uus põhikiri jõustub vastava kande tegemisel äriregistrisse.

4.5 Pakkumise esemeks olevate aktsiate kirjeldus

Prospekti Kuupäeva seisuga on ASTV kogu aktsiakapital 12 000 060 eurot ja seda esindavad 20 000 000 A-aktsiat nimiväärtusega 0,60 eurot (kuuskümmend senti) ning 1 B-aktsia nimiväärtusega 60 (kuuskümmend) eurot. ASTV A-aktsiad on vabalt võõrandatavad. ASTV A-aktsiad on noteeritud Nasdaq Tallinna Börsil Balti põhinimekirjas (lühinimi TVEAT) ning registreeritud EVR-s ISIN-koodiga EE3100026436.

Pakkumine tehakse käesolevas Prospektis toodud tingimustel kõikide Ülevõtjatele mittekuuluvate ASTV A-aktsiate ostuks, mis moodustavad 30% kõigist ASTV A-aktsiatest. Pakkumise esemeks on 6 000 000 ASTV A-aktsiat nimiväärtusega 0,6 eurot (kuuskümmend senti) aktsia (Prospektis läbivalt tähistatud mõistega „**Aktsiad**“) kohta.

Iga Aktsia annab aktsionärile õiguse osaleda Aktsionäride Üldkoosolekul, kasumi ja ASTV lõpetamisel allesjäänud vara jaotamisel, samuti muud kohalduvates õigusaktides ja ASTV põhikirjas sätestatud õigused. Iga Aktsia annab aktsionärile ASTV Üldkoosolekul ühe hääle.

4.6 Sihtemitendi aktsiatega seotud piirangud ja eriõigused

ASTV põhikirjaga ei ole ette nähtud piiranguid ASTV aktsiate võõrandamisele.

Ülevõtjad ja ASTV on sõlminud aktsionäride lepingu, mis sisaldab kokkuleppeid Ülevõtjatele kuuluvate ASTV aktsiate võõrandamise suhtes, kuid selles sisalduvad kokkulepped kehtivad üksnes aktsionäride lepingu poolte vahel. Aktsionäride lepingus sisalduvad ASTV aktsiate võõrandamise kokkulepped ei kehti Pakkumise esemeks olevate ehk Ülevõtjatele mittekuuluvate Aktsiate suhtes seni kuni nende Aktsiate omand ei ole ühele või teisele Ülevõtjale üle läinud. Ülevõtjad ei ole teadlikud muudest kehtivatest lepingutest ASTV ja tema aktsionäride vahel või ASTV aktsionäride endi vahel, mis piiraksid ASTV aktsiate võõrandamist.

ASTV on emiteerinud 1 nimelise eelisaktsia (ASTV B-aktsia) nimiväärtusega 60 (kuuskümmend) eurot, mis annab selle omanikule eesõiguse saada dividendi summas 600 eurot ning ühe, kuid otsustava hääle (piiratud hääleõigus) Üldkoosolekul põhikirjas loetletud otsuste tegemisel. Vastavalt Prospekti Kuupäeval kehtivale ASTV põhikirjale on ASTV põhikirja muutmiseks, aktsiakapitali suurendamiseks ja vähendamiseks, vahetusvõlakirjade väljalaskmiseks, ASTV lõpetamise, ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise otsustamiseks, oma aktsiate omandamiseks ja Juhatuse või Nõukogu nõudel teiste ASTV tegevusega seotud küsimuste otsustamiseks Üldkoosoleku otsuse vastuvõtmiseks täiendavalt vajalik, et nimetatud otsuse poolt oleks antud B-aktsiaga määratud hääled. B-aktsia ei ole käesoleva Pakkumise esemeks. Ülevõtjad on kokku leppinud ASTV B-aktsia tühistamises. B-aktsia tühistamine on planeeritud läbi viia kahes etapis – kõigepealt ostab ASTV B-aktsia tagasi (oma aktsiana) vastavalt 01.04.2021 Aktsionäride Otsusele ning seejärel B-aktsia

tühistatakse. Äriseadustiku § 283 lg 5 kohaselt ei anna aktsiaseltsi oma aktsiad aktsiaseltsile mingeid aktsionäriõigusi. B-aktsia tühistamisel lõppevad sellega seotud õigused ja kohustused.

Prospekti Kuupäeval kehtiva ASTV põhikirja kohaselt on igal ASTV aktsionäril, kes on B-aktsia omanik või kelle A-aktsiaga on esindatud vähemalt 34% A-aktsiaga määratud häältest, õigus määrata ja tagasi kutsuda kaks Nõukogu liiget, seejuures ei ole ühelgi ASTV aktsionäril õigust määrata ega tagasi kutsuda rohkem kui kaks Nõukogu liiget.

Ülevõtjad on kokku leppinud muuta ASTV põhikirja selliselt, et kahel kõige suuremal ASTV aktsionäril, kes omavad enim ASTV A-aktsiaid, on õigus määrata ja tagasi kutsuda kaks Nõukogu liiget, esitades selleks Juhatusesele ühepoolse otsuse. Seejuures ei ole ühelgi ASTV aktsionäril õigust eelnimetatud korra alusel määrata ega tagasi kutsuda rohkem kui kaks Nõukogu liiget.

4.7 Aktsioptsioonid

Ülevõtjatele teadaolevalt ei ole Prospekti Kuupäeva seisuga ASTV kehtestanud optsooniprogrammi ega sõlminud optsoonilepinguid ASTV aktsiate osas.

4.8 Vahetusvõlakirjad

Prospekti Kuupäeva seisuga ei ole ASTV emiteerinud vahetusvõlakirju.

5. OSTUHIND

5.1 Ostuhind

Ülevõtjate poolt Pakkumise raames ASTV aktsionäridele pakutav Ostuhind on 14,20 eurot (neliteist eurot ja kakskümmend senti) Aktsia kohta.

5.2 Ostuhinna määramise alus

Ülevõtja pakutav Ostuhind on määratud kooskõlas VPTS §-ga 174, võttes aluseks VPTS § 174 lõike 2 (kohustusliku ülevõtmispakkumise esemeks oleva aktsia kohustuslikus ülevõtmispakkumises kajastatud ostuhind peab olema õiglane) ning § 174 lõike 3 (kohustusliku ülevõtmispakkumise raames ülevõtmispakkumise esemeks oleva aktsia eest tasutavaks õiglaseks hinnaks peetakse kõrgeimat hinda, mida ülevõtja või temaga kooskõlastatult tegutsevad isikud on pakkumisele eelnenud kuue kuu jooksul selle aktsia eest maksnud).

Kõrgeim hind, millega kumbki Ülevõtja on Prospekti Kuupäevale eelnenud kuue kuu jooksul (01.10.2020 - 31.03.2021) ASTV aktsiaid omandanud, on 14,20 eurot aktsia kohta ehk hind, mille kumbki Ülevõtja tasus Hollandi äriühingule United Utilities (Tallinn) B.V. 03.02.2021 sõlmitud ASTV A-aktsiate müügilepingu alusel, milles kokku lepitud tehingu lõpuleviimisega 31.03.2021 omandasid Ülevõtjad valitseva mõju ASTV üle (koos Ülevõtjate ja ASTV vahelise aktsionäride lepingu jõustumisega 31.03.2021) ning millest tulenevalt tekkis Ülevõtjatel kohustus teha Pakkumine. United Utilities (Tallinn) B.V. puhul on tegemist Ülevõtjatega mitteseotud isikuga ning temaga kokku lepitud ASTV A-aktsiate müügihind on välja kujunenud läbirääkimiste teel.

Kumbki Ülevõtja ja temaga kooskõlastatult tegutsevad isikud ei ole Pakkumisele eelnenud kuue kuu jooksul omandanud ühtegi ASTV aktsiat peale Hollandi äriühinguga United Utilities (Tallinn) B.V. 03.02.2021 sõlmitud ASTV aktsiate müügilepingu alusel hinnaga 14,20 eurot aktsia kohta omandatud aktsiate. Seega on Ostuhind võrdne kõrgeima hinnaga, mida kumbki Ülevõtja või temaga kooskõlastatult tegutsevad isikud on

Pakkumisele eelnenud kuue kuu jooksul ASTV aktsiate eest maksnud ning mis vastab VPTS § 174 lõigete 2 ja 3 tingimustele.

Sellest tulenevalt on Ostuhind VPTS-i tähenduses õiglane ja seda ei peaks mistahes muudel alustel korrigeerima.

5.3 Teave Pakkumise rahastamise kohta

Tallinna linna poolt Pakkumise raames omandatavate Aktsiate eest tasub Tallinna linn täies ulatuses likviidsete vahendite ja hoiuste arvelt. Tallinna linna eelarveliste tulude ja kulude prognoosi alusel on ka pärast Pakkumise raames Aktsiate omandamist tagatud nõutavast määrast kõrgem linna likviidsuspuhver ning kõikide linna tavapärase kulutuste tõrgeteta rahastamine. Tallinna linn ei vaja Ostuhinna tasumiseks täiendavat pangalaenu ega muud välist finantseerimist.

Utilitas kavatseb Pakkumise raames omandatavate Aktsiate eest tasuda ettevõtte vabade omavahendite ja kasutamata krediidilimiitide arvelt. Utilitase Pakkumise jaoks vajalike likviidsete vahendite olemasolu on kinnitanud AS SEB Pank.

Juhul, kui Pakkumise raames müüakse Ülevõtjatele kõik Pakkumise esemeks olevad Aktsiad, peab kumbki Ülevõtja tema poolt omandatavate Aktsiate eest kokku tasuma 42 600 000 (nelikümmend kaks miljonit kuussada tuhat) eurot. Arvestades eelpool nimetatud omavahendite olemasolu, kinnitavad Ülevõtjad, et neil on Aktseptimisperioodi lõppemisel piisavalt vahendeid kõigi Pakkumise esemeks olevate Aktsiate Ostuhinna tasumiseks.

6. TEABE AVALDAMINE JA ÜLEVÕTJATE KINNITUS

6.1 Teabe avaldamine

Prospekt on elektroonilisel kujul avaldatud Nasdaq Tallinna börsi veebilehel (www.nasdaqbaltic.com/et/) ja Finantsinspektsiooni veebilehel (www.fi.ee). Prospekt ja Pakkumise teade on paberkandjal saadaval ASTV peakontoris aadressil Ädala 10, Tallinn, Tallinna Linnavalitsuses aadressil Vabaduse väljak 7, Tallinn ning Utilitase kontoris aadressil Maakri 19/1, Tallinn.

Kooskõlas VPTS § 171 lõikega 2 ja Reeglite 9. peatükiga avalikustab ASTV Nõukogu Pakkumist käsitleva arvamuse hiljemalt 26.04.2021. Arvamus avaldatakse Nasdaq Tallinna börsi veebilehel (www.nasdaqbaltic.com/et/).

Pakkumise tulemused avalikustatakse hiljemalt 20.05.2021 Nasdaq Tallinna börsi veebilehel (www.nasdaqbaltic.com/et/).

6.2 Ülevõtjate kinnitus

Ülevõtjad kinnitavad käesolevaga, et nende parima teadmise kohaselt on Prospektis esitatud teave Prospekti Kuupäeva seisuga (või Prospektis eraldi viidatud kuupäevade seisuga) õige ja täpne ning Prospektist ei ole välja jäetud midagi olulist, mis võiks mõjutada esitatud teabe õigsust või täpsust.

/ALLKIRJASTATUD DIGITAALSELT/

Priit Koit
Osaühing Utilitas
juhatuse liige

/ALLKIRJASTATUD DIGITAALSELT/

Katrin Kendra
Tallinna linn
finantsdirektor

LISA 1:

ÜLEVAADE AS TALLINNA VESI AKTSIONÄRIDE LEPINGU OLULISTEST TINGIMUSTEST

31.03.2021 jõustus Tallinna linna ja Osaühingu Utilitas (edaspidi „**Utilitas**“) vahel 03.02.2021 sõlmitud AS Tallinna Vesi (edaspidi „**ASTV**“) aktsionäride leping (edaspidi „**Aktsionäride Leping**“). Jõustumisel liitus Aktsionäride Lepinguga ka ASTV.

Aktsionäride Leping reguleerib ASTV äritegevuse põhimõtteid, kuid sellest tulenevad osapoolte kohustused ei ole summaliselt määratletud, mistõttu ei ole võimalik välja tuua Aktsionäride Lepingu mõju ASTV kasumile, varadele ja kohustustele. Aktsionäride Leping ei näe ette konkreetsete summade tasumist ASTV-le või ASTV poolt ning Aktsionäride Lepingu jõustumine ei toonud kaasa muudatust ühelegi selle osapooltele kuuluvate ASTV aktsiate arvus.

- ASTV edaspidise juhtimise korraldamise aspektist toome välja, et
  - (i) on kokku lepitud, et ASTV nõukogusse jääb üheksa liiget. Kokkuleppe kohaselt on Tallinna linnal õigus nimetada kandidaadid neljale nõukogu liikme kohale (neist kaks otsemääramise teel) ning Utilitasel kolmele nõukogu liikme kohale (neist kaks otsemääramise teel). Kaks nõukogu liiget valitakse jätkuvalt sõltumatute kandidaatide hulgast. Nõukogu esimees valitakse Utilitase poolt nimetatud nõukogu liikmete seast. Nõukogu aseesimees valitakse Tallinna linna nimetatud nõukogu liikmete hulgast.
  - (ii) ASTV juhatuses on kaks kuni kolm liiget. Vähemalt kaks juhatuse liikme kandidaati nimetab Utilitas ja juhatuse esimees valitakse Utilitase nimetatud juhatuse liikmete seast.
- ASTV aktsiate omandamise ja võõrandamise osas on Aktsionäride Lepingus kokku lepitud, et
  - (i) Aktsionäride Leping ei piira Tallinna linna ega Utilitase õigust omandada ASTV aktsiaid kolmandatelt isikutelt;
  - (ii) Tallinna linn ja Utilitas võivad neile kuuluvaid ASTV aktsiaid võõrandada vaid rahalise makse eest, välja arvatud kui juhtumipõhiselt lepatakse kokku teisiti või kui Utilitas võõrandab aktsiaid seotud isikule, kes vastab Aktsionäride Lepingu tingimustele;
  - (iii) Tallinna linn ja Utilitas on kohustatud enda poolt võõrandavaid ASTV aktsiaid esmalt pakkuma omandamiseks teineteisele, välja arvatud kui Utilitas võõrandab aktsiaid seotud isikule, kes vastab Aktsionäride Lepingu tingimustele;
  - (iv) Tallinna linn võib võõrandada ASTV A-aktsiaid mahus, mis vastab 50 protsendile ASTV kõigist A-aktsiatest pluss veel üks A-aktsia, üksnes koos ja ühe plokinä. Utilitas võib võõrandada temale käesoleva teate kohaselt kuuluvaid ASTV A-aktsiaid üksnes koos ja ühe plokinä (kumbki vastav aktsiate plokk edaspidi nimetatud „**Tuumikaktsiad**“);
  - (v) Utilitas vajab oma Tuumikaktsiate võõrandamiseks endaga mitteseotud ostjale Tallinna linna nõusolekut, mille andmisest ei või ebamõistlikult keelduda, kui omandajaks on Aktsionäride Lepingus määratletud tingimustele vastav strateegiline investor;

- (vi) Tuumikaktsiate omandaja peab astuma Aktsionäride Lepingusse temale Tuumikaktsiad võõrandanud aktsionäri asemele;
  - (vii) kui Tallinna linn kavatses müüa oma Tuumikaktsiad, siis on teatud juhtudel ka Utilitasel õigus või kohustus müüa samale omandajale Utilitasele kuuluvaid ASTV aktsiaid;
  - (viii) kui Aktsionäride Lepingu pooleks oleva aktsionäri suhtes on välja kuulutatud pankrot või on ilma Tallinna linna eelneva kooskõlastuseta muutunud Utilitase üle otsekontrolli omav isik (vastavalt Aktsionäride Lepingu määratlusele), siis peab vastav aktsionär müüma oma Tuumikaktsiad teisele Aktsionäride Lepingu pooleks olevale aktsionärile, kui viimane seda nõuab; ja
  - (ix) kui emiteeritakse uusi ASTV aktsiaid, siis võivad Aktsionäride Lepingu pooleks olevad aktsionärid neid märkida proportsionaalselt oma osalusega, välja arvatud juhul, kui mõni aktsionär ei soovi oma osaluse proportsiooni säilitada.
- Aktsionäride Leping on sõlmitud arusaamise ja ootusega, et ASTV aktsiad jäävad noteerituks Nasdaq Tallinna börsil. Tallinna linn ja Utilitas on Aktsionäride Lepingus kokku leppinud, et nad ei hääleta Nasdaq Tallinna börsil ASTV aktsiate noteerimise lõpetamise otsuse poolt ilma, et nad oleksid eelnevalt kokku leppinud Aktsionäride Lepingu muudatustes, mis jõustuksid pärast aktsiate noteerimise lõpetamist.
  - Aktsionäride Leping lõpeb kas kõigi poolte sellekohasel kirjalikul kokkuleppel, ASTV likvideerimisel või kui Tallinna linnale ja Utilitasele kuuluvate Tuumikaktsiate (ning ka ASTV B-aktsia, kuni see tühistatakse) omanikuks on saanud üks ja sama isik.

LISA 2:

**TALLINNA LINNA 2017, 2018 JA 2019
MAJANDUSAASTA ARUANDED**

Tallinna linna 2017. aasta konsolideeritud majandusaasta aruanne

Sisukord

Linnavalitsuse pöördumine	3
1. Tegevusaruanne	4
1.1. Konsolideerimisgrupp ja linnaorganisatsioon	4
1.1.1 Konsolideerimisgrupp	4
1.1.2 Linnaorganisatsiooni juhtimine	6
1.1.3 Töötajaskond	8
1.2. Põhilised finantsnäitajad	12
1.3. Ülevaade majanduskeskkonnast	15
1.4. Riskide juhtimine	18
1.4.1 Ülevaade sisekontrollisüsteemist ja tegevustest siseauditi korraldamisel	18
1.4.2 Finantsriskide juhtimine	21
1.5. Ülevaade Tallinna arengukava täitmisest	23
1.6. Ülevaade linna tütarettevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest	54
1.7. Ülevaade linna olulise mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste tegevusest	65
2. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne	66
2.1. Konsolideeritud bilanss	66
2.2. Konsolideeritud tulemiaruanne	67
2.3. Konsolideeritud rahavoogude aruanne (kaudsel meetodil)	68
2.4. Konsolideeritud netovara muutuste aruanne	69
2.5. Eelarve täitmise aruanne	70
2.6. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad	71
Lisa 1. Arvestuspõhimõtted	71
Lisa 2. Raha ja selle ekvivalendid	78
Lisa 3. Finantsinvesteeringud	79
Lisa 4. Maksu- ja trahvinõuded	80
Lisa 5. Muud nõuded ja ettemaksud	81
Lisa 6. Varud	83
Lisa 7. Osalused valitseva mõju all olevates üksustes	84
Lisa 8. Osalused sidusüksustes	86
Lisa 9. Kinnisvarainvesteeringud	87
Lisa 10. Materiaalne põhivara	88
Lisa 11. Immateriaalne põhivara	91

Lisa 12. Maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed	91
Lisa 13. Muud kohustised ja saadud ettemaksed	92
Lisa 14. Eraldised	93
Lisa 15. Võlakohustised	94
Lisa 16. Tuletisinstrumendid	99
Lisa 17. Maksutulud	99
Lisa 18. Müüdüd tooted ja teenused	100
Lisa 19. Saadud ja antud toetused	101
Lisa 20. Muud tegevustulud	105
Lisa 21. Tööjõukulud	105
Lisa 22. Muud tegevuskulud	106
Lisa 23. Intressikulud ja muud finantskulud	107
Lisa 24. Bilansivälised kohustised	108
Lisa 25. Teenuste kontsessioonikokkulepped	109
Lisa 26. Tingimuslikud kohustised	111
Lisa 27. Tehingud seotud osapooltega	112
Lisa 28. Sündmused pärast aruandekuupäeva	113
Lisa 29. Konsolideerimata finantsaruanded	114
Lisa 30. Selgitused eelarve täitmise aruande kohta	118
3. Vandeaudiitori aruanne	122
4. Allkirjad majandusaasta aruandele	125

Linnavalitsuse pöördumine

2017. aasta oli Tallinna linnale tavapäraselt toimekas ja teguderohke, kuid samas ka mitmes mõttes eriline aasta.

Eelmise aasta juulist kuni detsembri lõpuni oli Eesti esimest korda Euroopa Liidu Nõukogu eesistuja ning Tallinn ja Tallinna südalinna mereäärses piirkonnas asuv loome- ja kultuurikeskus Kultuurikatel eesistumise peamiseks toimumiskohaks. Tallinnas toimus kokku 275 üritust, milles osales kokku 34 000 inimest, kellest 27 000 olid väliskülalised. Tallinnas toimus 4 kõrgeima kategooria üritust, kus näiteks digitaalvaldkonna tippkohtumisel osalesid ka kõik 25 Euroopa liidrit. Külaliste tagasiside kohaselt eesistumine õnnestus ning Eesti ja Tallinn ületasid oma töökuse ja entusiasmiga kõiki ootusi.

Tallinna rahvusvaheline tuntus on aastatega hoogu kogunud kulmineerudes eelmisel aastal rekordnumbritega. Välisriikide elanikud külastasid Tallinna rohkem kui 4,5 miljonil korral, võrreldes 2016. aastaga kasvas Tallinna välisküllastajate arv 7%. On märkimisväärne, et täna külastab Tallinna juba kümme korda rohkem välisküllastajaid, kui siin on elanikke.

Tallinn kasvab ning linnakeskkond uueneb jõudsalt. Käesoleva aasta 1. jaanuari seisuga elas pealinnas 448 764 inimest, aastaga kasvas linlaste arv 5141 inimese võrra. Üha kasvav linna elanike arv on ühelt poolt märk sellest, et linn areneb, ning teisalt tunnustus nii senitehtule kui ka tulevikusihtidele.

Tallinn kasvab, sest siin on hea elada, töötada ja lapsi kasvatada. Eelmisel aastal avas linn Kesklinnas ja Haaberstis kaks uut lasteaeda, renoveeriti Tallinna Linnamäe Vene Lütseumi gümnaasiumihoone koos täismõõtmetes ja tribüünidega spordihoonega ning Gustav Adolphi Gümnaasiumi Vana-Kalamaja tänaval asuvad hooned. Maikuus avati renoveeritud Kalevi Spordihall, pealinna üks peamisi esindushalle rahvusvaheliste tiitlivõistluste korraldamiseks ning ukсед avas uus Sõle Spordikeskus, kus on 8 rajaga ujula, lastebassein, kolme pallimänguväljakuga spordisaal, spetsiaalse inventariga vehklemissaal, võitluskunste saal, judosaal, jõusaal ja kerghalliga kaetav jalgpalliväljak. Nõmme – Harku liikumisrajad pikenesid koos ühendusteedega 20 km-ni, mis on nüüdsest pikim omalaadne rajatis Eestis. Jätkusid eelmisel aastal alanud Kopli suunalise trammitee rekonstrueerimistööd ning septembris avati trammiliin nr 4 marsruudil Tondi- Lennujaam. Valmis Tallinna Loomaaia Polaariumi jääkarude ekspositsioon, mille arhitektuurilisele lahendusele omistati aasta betoonehitis 2017 eriauhind. Alustati Haabersti ristmiku rekonstrueerimisega ning Tammsaare pargi rekonstrueerimistöödega. Ülaltoodu on mõistetavalt vaid põgusad nopped eelmise aasta ettevõtmistest.

Järgnevale lehekülgedele on koondatud hulgaliselt linna majanduslikku käekäiku iseloomustavat finantsinformatsiooni. Siinkohal on asjakohane ära märkida, et eelmisel aastal tõstis rahvusvaheline reitinguagentuur Fitch Ratings Tallinna linna krediitireitingu Eesti riigiga samale tasemele "A+", osutades linna jätkusuutlikule eelarvepoliitikale, heatasemelisele maksevõimele ning mõdukale laenukoormusele. See hinnang on märk sellest, et maksumaksja raha on linnas kindla kontrolli all ning ühtlasi on tegemist ka suure komplimentiga Tallinna linna tööle oma finantshalduse korraldamisel.

Võib julgelt ütelda, et 2017. aasta oli Tallinnale taas üks kordaläinud aasta.

1. Tegevusaruanne

1.1. Konsolideerimisgrupp ja linnaorganisatsioon

1.1.1 Konsolideerimisgrupp

Majandusaasta aruanne sisaldab informatsiooni linna 23 ametiasutuse ja nende 253 hallatava asutuse (edaspidi koos linn) ning linna valitseva mõju all oleva 9 äriühingu, 13 sihtasutuse ja ühe mittetulundusühingu (edaspidi koos konsolideerimisgrupp) 2017. aasta majandustegevuse tulemuste kohta. Joonisel 1 on esitatud ülevaade linna konsolideerimisgruppi kuuluvatest üksustest.

Linna asutused

Tallinna linn oma 276 asutusega on Eesti suurim omavalitsusüksus. Tulenevalt kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest korraldab linn oma territooriumil sotsiaalabi ja -teenuste osutamist, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustuse ja kanalisatsiooni tagamist, heakorda, jäätmehooldust, territoriaalplaneerimist, ühistransporti ning linnatänavate korrashoidu. Samuti korraldab linn temale kuuluvate koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hooldekodude, tervishoiuasutuste ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist. Lisaks korraldatakse muid linnale seadustega pandud ülesandeid ja lahendatakse kõiki neid kohaliku elu küsimusi, mis ei ole seadusega antud kellegi teise pädevusse.

Linnaorganisatsioon annab igapäevaselt tööd 12,4 tuhandele (2016: 12,3 tuhandele) inimesele. Tulenevalt linna pakutavate avalike teenuste laiast valikust töötavad linnasüsteemis erinevate ametialade esindajad – lasteaiadõpetajad, koolipedagoogid, meditsiini-, sotsiaal-, kultuuri- ja sporditöötajad, heakorraspetsialistid jpt. Linna asutuste töötajate keskmine arv on esitatud joonisel 1 ja aruande punktis 1.1.3 „Töötajaskond“.

2017. aastal tehti Haridusameti haldusalas mitmeid ümberkorraldusi. Avati kaks uut lasteaeda (Tallinna Lotte Lasteaed ja Tallinna Veerise Lasteaed), loodi Tallinna Tondiraba Huvikool ning asutati Tallinna Õppenõustamiskeskus. Aasta jooksul liideti järgmised haridusasutused: Tallinna Piiri Lasteaed Tallinna Lasteaiaga Kaseke, Tallinna Terakese Lasteaed Tallinna Südamekese Lasteaiaga, Tallinna Merekalda Kool Tallinna Kuristiku Gümnaasiumiga ja Vana-Kalamaja Täiskasvanute Gümnaasium Tallinna Linnamäe Vene Lütseumiga.

Ülevaade linna tegevusest 2017. aastal on toodud tegevusaruande punktis 1.5 „Ülevaade Tallinna arengukava täitmisest“.

Linna valitseva mõju all olevad üksused

Linna tütarettevõtetes, sihtasutustes ja mittetulundusühingus töötas 2017. aastal üle 6,6 tuhande töötaja (2016: 6,5 tuhat). Konsolideerimisgrupi üksuste keskmine töötajate arv on esitatud joonisel 1 ja aruande punktis 1.1.3 „Töötajaskond“.

Linna äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingu 2017. aasta tegevustest, majandustulemustest ning seatud eesmärkidest saab ülevaade tegevusaruande punktis 1.6 „Ülevaade linna tütarettevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest“.

Joonis 1. Linna konsolideerimisgrupp ja linna olulise mõju all olevad üksused aastal 2017

AMETIASUTUSED JA HALLATAVAD ASUTUSED (asutusi kokku 276)	TÖÖTAJATE KESKMINE ARV	LINNA VALITSEVA MÕJU ALL OLEVAD ÜKSUSED (asutusi kokku 23)	KESKMINE TÖÖTAJATE ARV
Tallinna Linnavolikogu Kantselei	33	Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	1 727
Tallinna Linnakantselei	319	aktsiaselts Tallinna Soojus	5
Tallinna Ettevõtlusamet	57	Tallinna Linnahalli Aktsiaselts	11
Tallinna turud	21	Termaki Autopargi Aktsiaselts	54
Tallinna Haridusamet	60	aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	2 132
Koolid (59)	4 020	Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	1 578
Lasteaiad (128)	3 994	Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid	2
Huvikoolid jt (13)	438	AS TALLINNA JÄÄTMETE	76
Tallinna Kommunaalamet	51	TAASKASUTUSKESKUS	57
Kadrioru Park	46	Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osahing	685
Tallinna Kultuuriamet	15	Sihtasutus Tallinna Lastehaigla	13
Teatri- ja kontserdiasutused (2)	151	Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus	170
Tallinna Loomaaed	217	Sihtasutus Tallinna Lauluvaljak	0
Raamatukogu, muuseumid (2)	229	Sihtasutus Lutreola	4
Tallinna Rahvaülikool	8	Sihtasutus Õpilasmalev	2
Kultuurikeskused (3)	57	Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve	12
Tallinna Linnaarhiiv	26	Sihtasutus Tallinna	12
Tallinna Linnavaramet	62	Ettevõtlusinkubaatorid	12
Tallinna Perekonnaseisusamet	32	Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel	3
Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet	29	Sihtasutus Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus	41
Tallinna Kiirabi	375	Sihtasutus Tallinna Televisioon	0
Sotsiaalhoolekande asutused (8)	678	Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum	0
Tallinna Spordi- ja Noorsooamet	26	Ühistupanga Asutamise Sihtasutus (lõpetatud 13.04.2017)	7
Spordiasutused (7)	187	Mittetulundusühing Keskkonnateenused	6 609
Tallinna Linnaplaneerimise Amet	100	Kokku:	
Tallinna Transpordiamet	51		
Tallinna Keskkonnaamet	36		
Tallinna Botaanikaaed	48		
Tallinna Kalmistud	53		
Tallinna Jäätmekeskus	12		
Tallinna Energiaagentuur	2		
Tallinna Munitsipaalpolitsei Amet	99		
Linnaosavalitsused (8)	413		
Saunad (2)	18		
Sotsiaalhoolekande asutused (8)	259		
Vaba aja ja kultuurikeskused (12)	162		
Kokku:	12 384		

OLULINE MÕJU

AKTSIASELTS TALLINNA VESI
Nõmme Erahariduse Sihtasutus

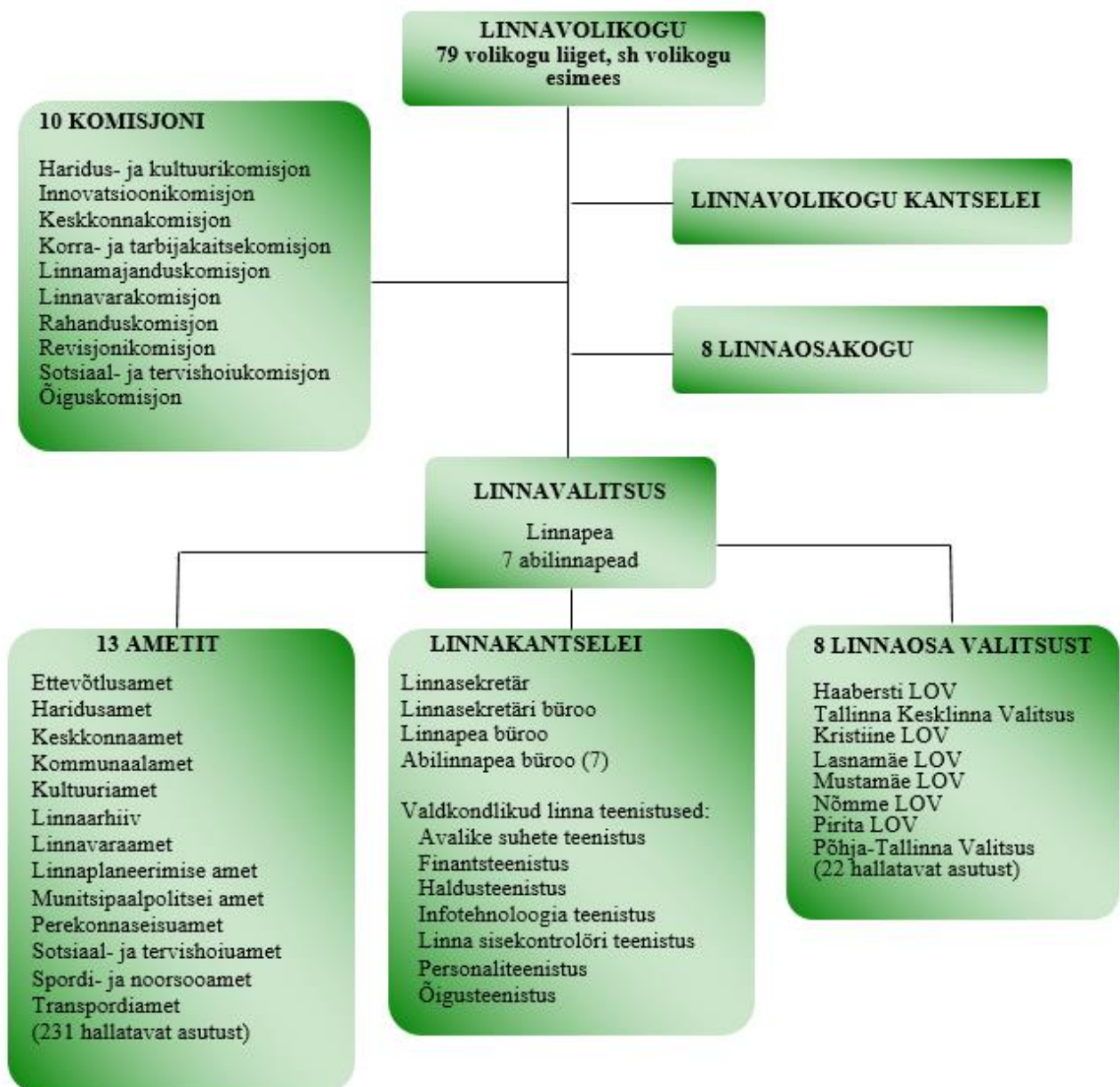
1.1.2 Linnaorganisatsiooni juhtimine

Tallinna linna juhivad linnavolikogu ja linnavalitsus. Tallinna Linnavolikogu valivad linna elanikud neljaks aastaks. Tallinna Linnavolikogu 9. koosseisu valimised toimusid 15. oktoobril 2017. Linnavolikogu praeguses koosseisus on 79 liiget (sh volikogu esimees) ja viis fraktsiooni: Keskerakonna fraktsioon (40 liiget), Reformierakonna fraktsioon (18 liiget), Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon (5 liiget), Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon (9 liiget), Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon (6 liiget) ja üks fraktsioonivaba liige. Linnavolikogu töötab täiskogu istungitena, samuti komisjonide ja fraktsioonide kaudu. Volikogu koosseisu kuulub 10 komisjoni: haridus- ja kultuuri-, innovatsiooni-, keskkonna-, korra- ja tarbijakaitse-, linnamajanduse-, linnavara-, õigus-, rahandus-, revisjoni- ja sotsiaal- ja tervishoiukomisjon. Linnavolikogu asjaajamist korraldab Tallinna Linnavolikogu Kantselei.

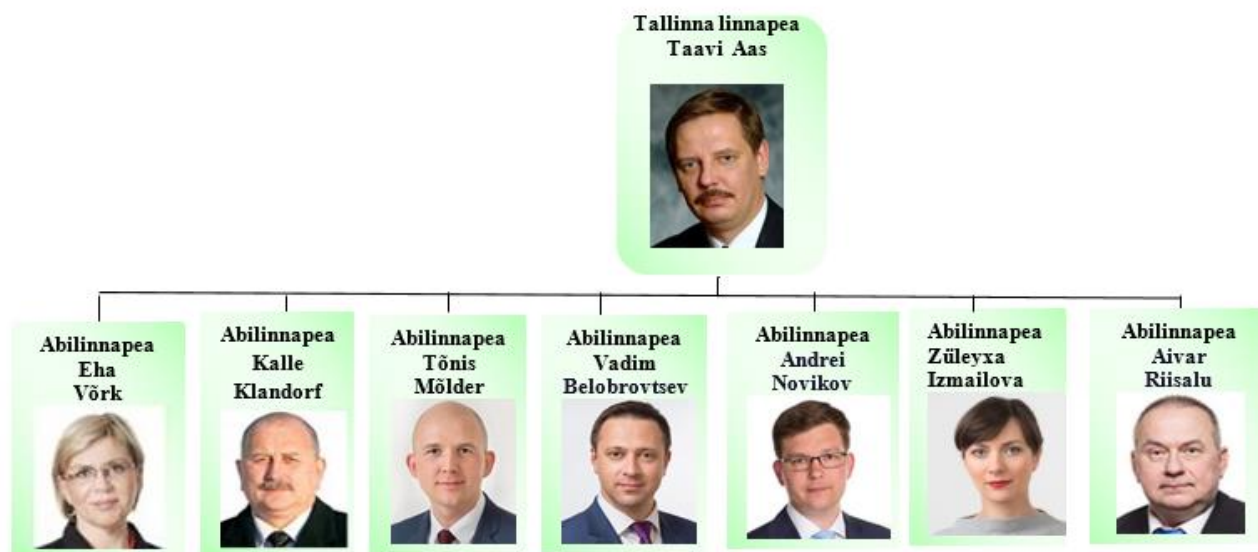
Tallinna linna tegevjuhtkonnaks on 8-liikmeline linnavalitsus, sh linnapea ja 7 abilinnapead. Tallinna linnavalitsuse liikmed 2017. aastal on toodud joonisel 3. Linnavalitsus juhib linna asutuste (v.a Tallinna Linnavolikogu Kantselei) tegevust ning osaleb aktsionäri, osaniku, asutaja ja liikmena eraõiguslikes juriidilistes isikutes. Iga linnavalitsuse liige juhib temale määratud linnaelu valdkondi. Linnavalitsuse istungid toimuvad kord nädalas. Linnavalitsuse organisatsioonilise ja tehnilise töö tagab linnakantselei.

Linna juhtimisest annab ülevaate alljärgnev joonis.

Joonis 2. Tallinna linna juhtimisstruktuur

Linnavalitsuse liikmete tööjaotus on alljärgnev:

Linnapea TAAVI AAS

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Linnakantselei, Tallinna Linnaarhiivi, Tallinna Perekonnaseisuameti ja linnaosade valitsuste tegevusvaldkondi ja korraldab nende valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Täidab muid ülesandeid järgnevalt: üldjuhtimine, linna arengu strateegiline planeerimine, suhted riigivõimu- ja valitsusorganisatsioonidega ning linnavolikoguga, koostöö omavalitsusorganisatsioonidega, linna ja linnavalitsuse esindamine Eestis ja välisriikides.

Abilinnapea EHA VÕRK

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Linnavaraameti tegevusvaldkondi ja korraldab selle valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi.

Abilinnapea KALLE KLANDORF

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Kommunaalameti, Tallinna Munitsipaalpolitsei Ameti, Tallinna Transpordiameti tegevusvaldkondi ja korraldab nende valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi;

Abilinnapea TÕNIS MÖLDER

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti tegevusvaldkondi ja korraldab selle valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Täidab muid ülesandeid järgnevalt: Tallinna Tervisekoalitsiooniga seotud küsimused.

Abilinnapea VADIM BELOBROVTSEV

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Haridusameti, Tallinna Kultuuriameti, Tallinna Spordi- ja Noorsooameti tegevusvaldkondi ja korraldab nende valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. äidab muid ülesandeid järgnevalt: Kodurahu foorumiga seotud küsimused, rahvussuhted ja integratsioonipoliitika, Tallinna kaubamärkide ja sümbolitega seonduvad küsimused.

Abilinnapea ANDREI NOVIKOV

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Linnaplaneerimise Ameti tegevusvaldkondi ja korraldab selle valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi.

Abilinnapea ZÜLEYXA IZMAILOVA

Valdkond: koordineerib Tallinna Keskkonnaameti tegevusvaldkondi ja korraldab selle valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Täidab muid ülesandeid järgnevalt: kaasamise ja koostöö arendamisega seotud küsimused, IT-lahenduste kättesaadavuse korraldamine.

Abilinnapea AIVAR RIISALU

Valdkond: Koordineerib Tallinna Ettevõtlusameti tegevusvaldkondi ja korraldab selle valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Täidab muid ülesandeid järgnevalt: innovatsiooni ja targa linna arendamisega seotud küsimused.

1.1.3 Töötajaskond

Üldised andmed

Linna konsolideerimisgrupis (s.o linna 276-s asutuses ja 9-s äriühingus, 13-s sihtasutuses ning ühes mittetulundusühingus) töötas 2017. aastal kokku ligi 19 tuhat töötajat. Tabelis 1 on antud ülevaade töötajate arvust ning töötasudest aastatel 2016 ja 2017. Töötajate (sh ametnike) töötasu hulka kuuluvad kõik töö tegemise eest makstavad tasud, puhkusetasud, tööandja makstav haigushüvitis, toetused ja töösuhte lõppemisel ettenähtud hüvitised. Eraldi on esitatud muude isikute (valimiskomisjoni liikmed, Töötukassa poolt linnaosadesse avalikele töödele tööle suunatud töötud) töötasud ja võlaõiguslike lepingute (käsundus- ja töövõtulepingud) alusel makstud tasud. Töötajate (sh ametnike) keskmise arvu ning töötasu arvutamisse ei ole kaasatud muude isikute ja võlaõiguslike lepinguliste töötajate arvu ega nende tasusid. Tabelis 1 ja tabelis 2 esitatud tasud on arvestatud sotsiaalmaksu ja tööandja töötuskindlustusmakseta.

Tabel 1. Töötajate keskmine arv ja arvestatud töötasu

	Linna asutused		Linna valitseva mõju all olevad üksused		Grupp kokku	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Töötasud aastas kokku (tuhandetes eurodes)	171 330	157 460	108 379	100 544	279 709	258 004
sh töötajate (k.a ametnike) töötasu	166 463	153 764	107 004	99 082	273 467	252 846
ajutiste võlaõiguslike lepingute tasu	4 576	3 672	1 375	1 462	5 951	5 134
muude isikute töötasud	291	24	0	0	291	24
Töötajate keskmine arv ja töötasu (eurodes)						
Töötajate (k.a ametnike) arv	12 384	12 265	6 609	6 527	18 993	18 792
Töötajate (k.a ametnike) keskmine töötasu	1 120	1 045	1 349	1 265	1 200	1 121

Tabelis 2 on esitatud andmed tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmetele aastatel 2016 ja 2017 arvestatud tasude kohta. Tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmed on volikogu ja linnavalitsuse liikmed, linna asutuste juhid, mittetulundusühingu ning äriühingute ja sihtasutuste juhatuste ning nõukogude liikmed.

Tabel 2. Tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmete arv ja arvestatud tasud

	2017	2016
Arvestatud tasud kokku (tuhandetes eurodes)	10 641	10 021
sh volikogu liikmed (79 liiget)	580	552
linnavalitsuse liikmed (8 liiget)	379	293
asutuste juhid (276 asutuse juhti)	7 541	7 109
nõukogu ja juhatuse liikmed (23 üksuse juhtkonna liikmed)	2 141	2 067

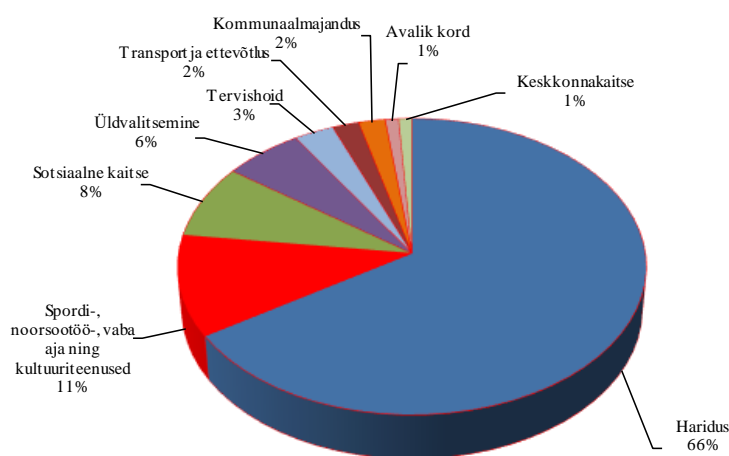
Linna asutused tööandjana

2017. aastal oli linna asutuste töötajate keskmine arv taandatud täistööajale 12 384 töötajat, mis on 119 inimese võrra enam kui 2016. aastal. Enim kasvas töötajate keskmine arv Tallinna Haridusameti haldusalas, kus toimusid mitmed ümberkorraldused asutuste koosseisudes: loodi uusi asutusi ja liideti olemasolevaid ning nende muudatuste tulemusena suurenes töötajate keskmine arv kokku 88 võrra ja Tallinna Kiirabis, kus töötajate keskmine arv suurenes 15 töötaja võrra.

Seoses uue avaliku teenistuse seaduse jõustumisega 1. aprillist 2013 käsitletakse ametnikena vaid avalikku võimu teostavaid isikuid ning teisi ametiasutuse töötajaid käsitletakse töölepingute alusel töötajatena. 2017. aastal oli ametnike keskmine arv 731, moodustades linna asutuste töötajate üldarvust 5,9%.

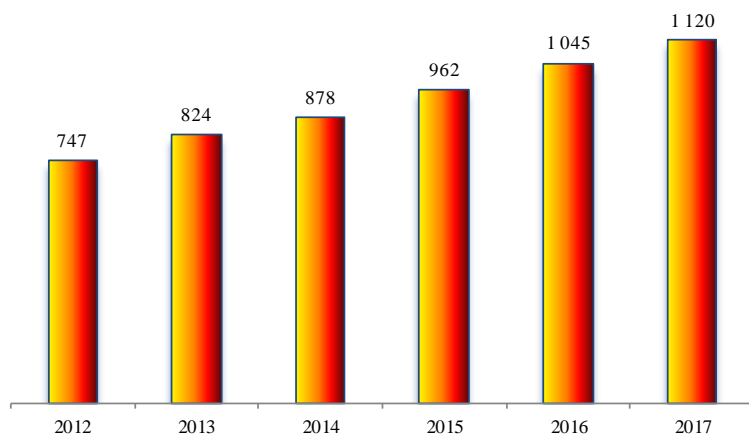
Linna töötajatest 66% töötab haridusvaldkonnas (õpetajad, logopeedid, eripedagoogid jne), spordi-, noorsootöö- ja vaba aja ning kultuurivaldkonnas 11%- ning tervishoiu- ja sotsiaalse kaitse valdkonnas 11%. Muude tegevusalade töötajate osakaal on oluliselt väiksem. Andmete käsitus valdkonniti tugineb Avaliku sektori finantsarvestuse ja –aruandluse juhendiga kinnitatud tegevusalade loetelul. Joonisel 4 on esitatud linna töötajate struktuur aruandeaastal tegevusalade lõikes.

Joonis 4. Linna töötajate struktuur 2017. aastal tegevusalade lõikes

Töötajate keskmine brutokuupalk Eestis oli aruandeperioodil 1 221 eurot (2016: 1 146 eurot), kasv võrreldes 2016. aastaga 6,5 %. Linna töötajate keskmine brutotöötasu kuus oli 1 120 eurot (2016: 1 045 eurot), kasv eelmise aastaga võrreldes 7,2%.

Joonis 5. Linna asutuste töötajate keskmine brutotöötasu ühes kuus aastatel 2012-2017 (eurodes)

Fakte linna asutuste töötajate kohta

Linna ametiasutuse töötaja on hea haridusega: teenistujatest 75% on kõrgharidusega.

Linna ametiasutustes töötavad kogenud spetsialistid: kuni 10-aastase staažiga on 62% töötajatest, 11–20-aastase staažiga 29% ning üle 20-aastase staažiga 9% töötajatest.

Linna ametiasutustes on naiste osakaal jätkuvalt suurem: töötajatest moodustavad 73% naised ja 27% mehed, kusjuures juhtidena (sh struktuuriüksuste juhid) töötab 52% naisi ja 48% mehi.

Linna ametiasutuste töötajate vanuseline koosseis on mitmekesine: töötajatest kuni 40-aastaseid on 34%, 41-60-aastaseid 45% ning üle 61-aastaseid 21%.

Linnaorganisatsiooni jätkusuutliku arengu tagab süsteemselt toimiv ja eesmärgipärane koolitus- ja arendustegevus. Sellest lähtuvalt planeeriti 2017. aastal koolituskuludeks kuni 0,15 põhipalga suurune summa töötaja kohta kalendriaastas.

Arenguvestlustel väljaselgitatud koolitusvajaduste alusel kavandavad asutused töötajatele osalemised vajalikel tööalastel koolitustel ja korraldavad asutusesiselt valdkonnaspetsiifilistel teemadel grupikoolitusi.

Täiendavalt planeeritakse ja korraldatakse linnaorganisatsiooniüleseid tsentraalseid koolitusi ja arendustegevusi, keskendudes valdkondadele, mis lähtuvad avaliku teenistuse ja kohaliku omavalitsuse olulistest teemadest, linnavalitsuse prioriteetidest ja teistest linnaorganisatsiooni arenguga seotud aktuaalsetest vajadustest. Tsentraalse koolitus- ja arendustegevuse puhul kaardistatakse koolitusvajadus, leitakse sobivad koolituste läbiviijad ja koolitus viiakse läbi konkreetse valdkonna töötajatele samaaegselt. Sel viisil tagatakse linnas ühtsetel printsiipidel põhinev töö igas konkreetses valdkonnas, aga ka meetodiline juhendamine ja koolitusteks ettenähtud vahendite säästlikum kasutamine. 2017. aastal korraldati erinevates valdkondades tsentraalselt 145 koolitust 85-l erineval teemal.

2017. aastal oli suurem fookus juhtimisalastel koolitustel. Korraldati linna ametiasutuste hallatavate asutuste juhtide aastane arenguprogramm, mis koosnes 12 moodulist, mille läbiviijateks olid koolitajad linnaorganisatsioonist ja väljastpoolt seda. Arenguprogrammi raames viidi läbi ka mentorlusprogramm, kus suurema kogemusega asutuste juhid olid toeks ja arengupartneriks vähema kogemusega asutuste juhtidele.

Tsentraalselt korraldatakse linnas ka sisekoolitusi, kus praktiliste seminaride läbiviijatena kaasatakse ametiasutuste töötajaid, nt linna õigusaktide, protseduuride ja regulatsioonide tutvustamisel, erinevate valdkondade seminaridel ning linnas kasutusel olevate elektrooniliste andmebaaside ja registrite kasutajakoolituse läbiviimisel.

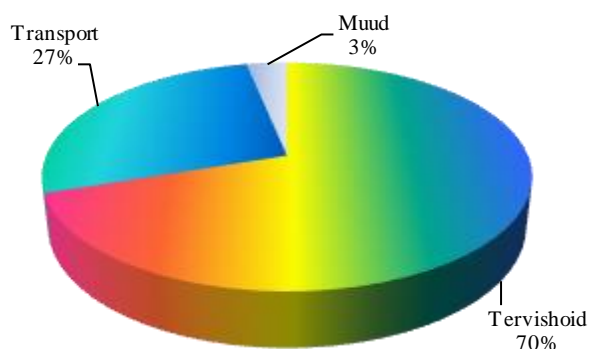
Koolitustele lisaks hõlmavad arengutegevused vastavalt vajadusele kovichiooni, supervisiooni, coachingut, erandjuhtudel ka valdkondlikke konsultatsioone.

Ühtsetel põhimõtetel koolitusarvestuse tagamiseks on linna asutuste koolitusarvestus viidud üle majandustarkvara SAP vastavasse koolitusmoodulisse. Koolitusmooduli kasutuselevõtt võimaldab saada senisemast paremat ja operatiivsemat ülevaadet asutuste koolitus- ja arendustegevusest ning selleks planeeritud vahendite kasutamisest, andes ühtlasi ka sisendit koolitustegevuse tõhustamiseks, ressursside paremaks planeerimiseks ja haldamiseks.

Linna äriühingud, sihtasutused ja mittetulundusühingud tööandjana

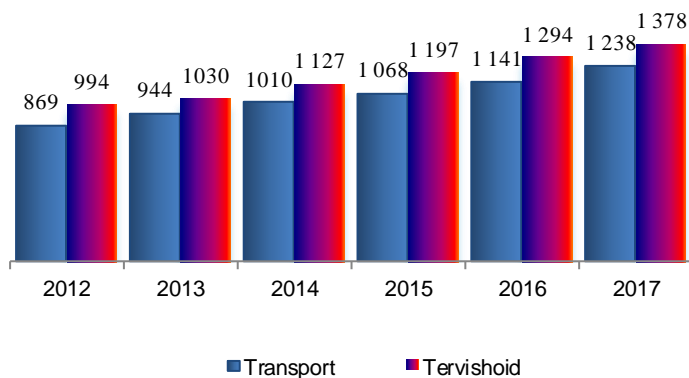
2017. aastal töötas linna äriühingutes ja valitseva mõju all olevates sihtasutustes kokku keskmiselt 6 609 töötajat (2016. aastal 6 527 töötajat). Töötajate arv suurenes aastaga 82 töötaja võrra, sellest enim moodustasid AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS 45, Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osahing 16 ja Sihtasutus Tallinna Lastehaigla 16 töötajat. Linna äriühingute ja valitseva mõju all olevate sihtasutuste töötajatest töötab tervishoiu valdkonnas 70%, transpordi valdkonnas 27%, muude tegevusalade (nt ettevõtlus, keskkonnakaitse, kommunaalmajandus, sotsiaalne kaitse) valdkonnas kokku 3%. Töötajate arvu osakaalust tegevusvaldkonniti annab ülevaate alljärgnev joonis.

Joonis 6. Linna äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingu töötajate struktuur 2017. aastal tegevusalade lõikes

Linna valitseva mõju all olevate üksuste töötajate töötasu 2017. aastal oli kokku üle 108 miljoni euro. Ühe töötaja keskmine töötasu oli aruandeaastal 1 349 eurot kuus. Võrreldes 2016. aastaga on keskmine töötasu tõusnud 6,6 % võrra. Töötajate keskmisest töötasust valdkondade lõikes annab ülevaate alljärgnev joonis. Kuna muude tegevusalade töötajate osakaal kogu töötajate arvust on väike, ei ole nende keskmist töötasu alljärgneval joonisel esitatud.

Joonis 7. Transpordi- ja tervishoiu valdkonnas tegutsevate äriühingute ning sihtasutuste töötajate keskmine töötasu ühes kuus 2012–2017 (eurodes)

1.2. Põhilised finantsnäitajad

Alljärgnevas tabelis on esitatud 2016–2017 olulisemad finantsnäitajad nii linna konsolideerimisgrupi kui ka linna kohta. Kuna linn moodustab konsolideerimisgrupist põhilise osa, on käesolevas peatükis esitatud graafikud ja selgitused peamiselt linna finantsnäitajate kohta.

Tabel 3. Tallinna linna ja konsolideerimisgrupi põhilised finantsnäitajad (tuhandetes eurodes)

	Linn		Grupp	
	2017	2016	2017	2016
Tegevustulud	617 182	553 833	847 065	760 898
Tegevuskulud	-587 993	-541 764	-775 098	-726 373
Tulem enne amortisatsiooni	65 706	62 604	124 863	107 466
Põhivara amortisatsioon	-34 489	-48 366	-57 545	-72 456
Aruandeaasta tulem	31 217	14 238	67 318	35 010
Põhivarainvesteeringute maht	76 555	47 702	134 801	77 376
Varad aasta lõpus	1 252 165	1 187 545	1 570 717	1 475 275
Kohustised aasta lõpus, sh:	331 572	314 590	438 288	427 126
laenukohustised	248 867	243 934	308 200	311 142
Netovara aasta lõpus	920 593	872 955	1 132 429	1 048 149
Likviidsuskordaja ¹	1,09	1,15	1,06	1,02
Lühiajaliste võlgnevuste kattekoraja ²	1,09	1,28	1,10	1,29
Põhitegevuse tulem ³	89 904	71 975	113 278	102 908
Netovõlakoorumus ⁴	191 717	186 585	229 903	225 857
Netovõlakoorumus (%)	32,0%	33,9%	28,2%	30,2%

¹ käibevarad–varud–ettemaksed / lühiajaliste kohustised

² käibevara / lühiajalised kohustised

³ põhitegevuse tulude ja kulude vahe (täpsem arvestusmetoodika on kehtestatud rahandusministri määrusega, vastavalt KOFS §32 lõikele 4)

⁴ KOFS §34 alusel arvestatud kohustiste ning KOFS §36 alusel arvestatud likviidsete varade vahe (täpsem arvestusmetoodika on kehtestatud rahandusministri määrusega, vastavalt KOFS §32 lõikele 4)

Linna finantssuhtarvud

Seisuga 31.12.2017 oli linnal:

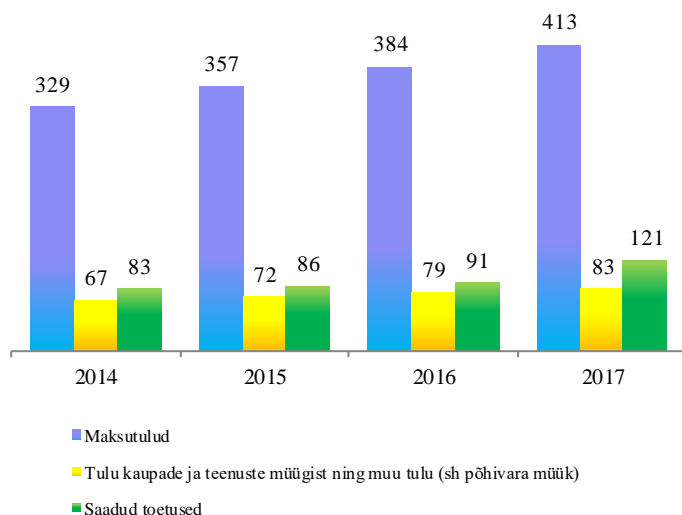
- **likviidsuskordaja** 1,09 (2016:1,15), mida võib pidada heaks näitajaks ning mis iseloomustab linna võimet katta kiireloomulisi kohustisi kreditoride ees.
- **lühiajaliste võlgnevuste kattekoraja** 1,09 (2016: 1,28) annab kinnitust linna kui avaliku sektori üksuse piisava likviidsuse ja hea maksevõime olemasolu kohta suutmaks järgmise 12 kuu jooksul täita oma lühiajalisi kohustisi lepingupartnerite ees.

Arvestades linna laenukoormust, eelpool toodud finantsnäitajaid ning reitinguagentuuri Fitch poolt linnale 2017. aastal omistatud reitingut tasemega A+ stabiilse väljavaatega, võib linna finantspositsiooni lugeda tugevaks.

Linna tegevustulud ja -kulud

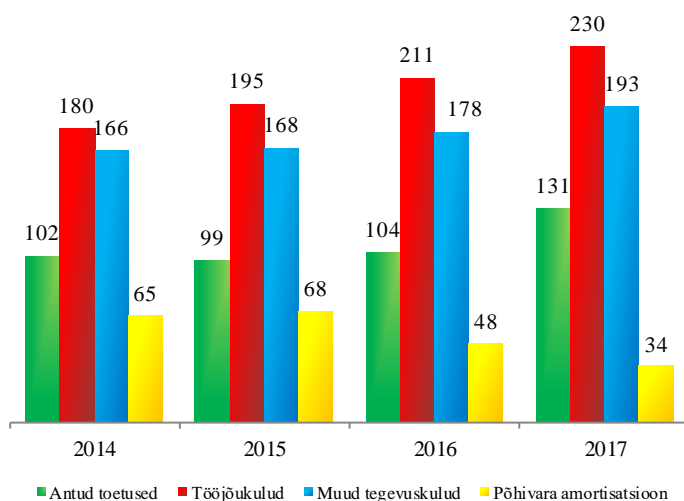
2017. aastal oli linnal tegevustulu 617 miljonit eurot, millest maksutulud moodustasid 66,9%, saadud toetused 19,6%, tulu kaupade ja teenuste müügist ning muud tulud (sh põhivara müük) kokku 13,5%. Tegevustulud kasvasid võrreldes eelneva aastaga 63 miljonit eurot, samal ajal kui tegevuskulud suurenesid 46 miljonit eurot. Linna tegevustulude ja tegevuskulude struktuurist ja muutustest aastatel 2014–2017 annavad ülevaate joonis 8 ja joonis 9.

Joonis 8. Linna tegevustulud 2014–2017 (miljonites eurodes)

Linna tegevuskulud olid 2017. aastal kokku 588 miljonit eurot, sealhulgas moodustasid töjõukulud 39,1%, antud toetused 22,3%, põhivara amortisatsioon 5,8% ning muud tegevuskulud (sh kinnistute, hoonete, ruumide ja rajatiste majandamiskulud, maksu-, lõivu- ja trahvikulud jms) 32,8%.

Joonis 9. Linna tegevuskulud 2014–2017 (miljonites eurodes)

Linna materiaalne põhivara, amortisatsioonikulu ja aruandeaasta tulem

Linnale kui ka teistele kohalikele omavalitsusüksustele on iseloomulik neile seatud eesmärkide täitmiseks vajalike põhivarade suur osatähtsus bilansimahust. Kohalike omavalitsusüksuste bilansis on näiteks nii kooli- ja lasteaiahooned kui ka teed, tänavad, haljasalad jms. Põhivaradega kaasneb iga-aastane amortisatsioonikulu, millel on omakorda oluline mõju aruandeperioodi tulemile.

Seisuga 31.12.2017 oli linnal materiaalset põhivara kokku summas 1 013 miljonit eurot, moodustades bilansi üldmahust 80,9%. Materiaalsetest põhivaradest 64% on hooned ja rajatised (sh teed, tänavad jms), 31% maa, 3% lõpetamata tööd ning 2% muu materiaalne põhivara (sh masinad ja seadmed).

Linna 2017. aasta amortisatsioonikulu oli 34,5 miljonit eurot (2016: 48,4 miljonit eurot) ning tulem amortisatsioonikuludeta 65,7 miljonit eurot (2016: 62,6 miljonit eurot). Aruandeaasta tulem, võttes arvesse ka amortisatsioonikulu, oli 31,2 miljonit eurot (2016: 14,2 miljonit eurot).

2017. aastal investeeris linn põhivaradesse 76,6 miljonit eurot (2016: 47,7 miljonit eurot). Linna aruandeaasta suurematest investeeringutest saab ülevaate aruande lisast 10 ja 30.

Linna konsolideerimisgrupi tegevustulud- ja kulud, aruandeaasta tulem

Linna konsolideerimisgrupi tegevustulud suurenesid eelmise aastaga võrreldes 11,3% (tegevustulud 2017: 847 miljonit eurot ja 2016: 761 miljonit eurot), sh kasvas linna tulu füüsilise isiku tulumaksu laekumistest 8,4% ning tulu saadud toetustest 34,2%. Üksikisiku tulumaksu laekumist on mõjutanud peamiselt Tallinna linna elanike kasv ning keskmise töötasu kasv (vaata punkt 1.3). Samal ajal suurenesid tegevuskulud aastaga 49 miljonit eurot - 726 miljonilt eurolt 775 miljoni euroni. Tegevuskulude kasv oli enim mõjutatud tööjõukulude suurenemisest (29 miljonit eurot) ning majandamiskulude kasvust (23 miljonit eurot).

Linna konsolideerimisgrupp lõpetas aruandeaasta kasumiga 67 miljonit eurot (2016: 35 miljonit eurot). Ülevaate linna valitseva mõju all olevate tütarettevõtjate, sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevustest ja nende olulisematest finantsnäitajatest saab aruande punktis 1.6 tabelist 31.

1.3. Ülevaade majanduskeskkonnast

2017. aasta viimase kvartali Eesti 5,0% majanduskasv annab tunnistust sellest, et majanduse paigalseisu periood on lõppenud ning majanduskasv on kiirenenud. Aasta kokkuvõttes on 4,9% majanduse nominaalkasv kiirem kui Euroopa Liidu keskmine. Eesti Panga hinnangul oli 2017. aasta neljandas kvartalis majanduskasv laiapõhjaline. Sellesse andsid oma osa nii peamiselt ekspordile keskendunud tööstussektor kui ka sisenõudlust teenindavad harud. Majanduskasvu jaoks on keskkond olnud äärmiselt soodne. Intressimäärad on madalad ja Eesti eelarvepoliitika on olnud viimasel ajal leebem kui varem. Väliskeskkond on tugevnenud ja see kandub tänu suurele ekspordisektorile sisemajandusse üle. Lisaks neile teguritele on tänu suhteliselt pikale kasvuperioodile vähenenud tööpuudus ja tugevnenud nii ettevõtete kui ka inimeste kindlustunne.

Statistikaameti andmetel oli 2017. aastal Eesti majanduskasv viimase viie aasta kiireim. Enamikku valdkondi haaravasse kasvu panustasid enim ehituse, info ja side valdkond ning kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus.

Statistikaameti andmetel suurenes vaatamata tagasihoidlikule kasvule aasta keskel kaupade ja teenuste eksport 2017. aastal 2,9%. Kaupade ja teenuste import suurenes 3,5%. Netoeksport küündis 2017. aastal 980 miljoni euroni, mis on 4,3% SKP-st ja sellega ka viimase kuue aasta kõrgeim tase.

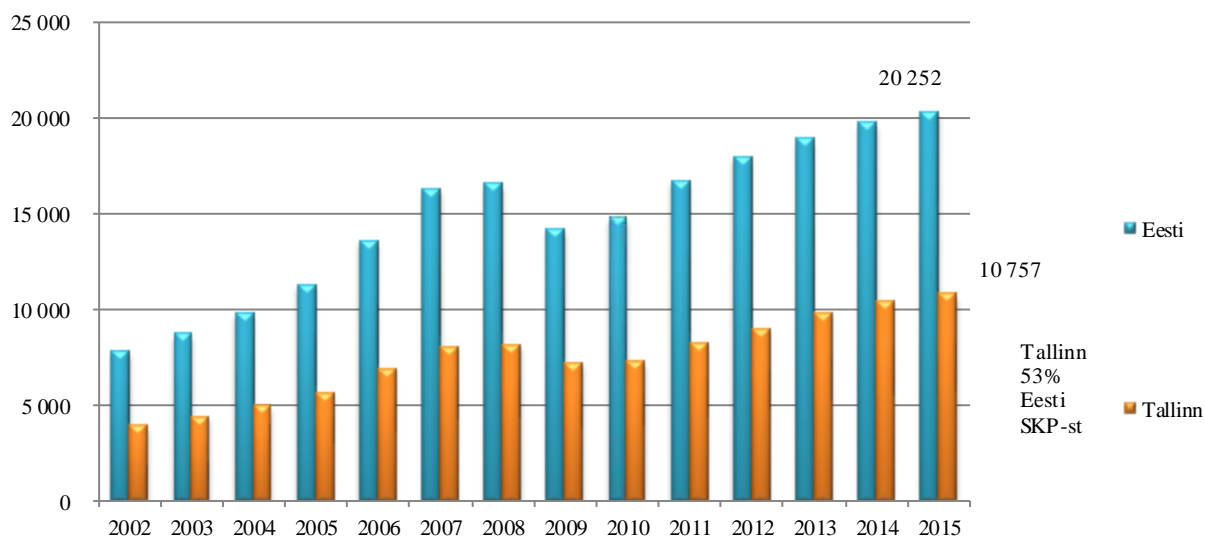
Statistikaameti andmetest selgub, et sisemajanduse nõudluse kasv kiirenes teist aastat järjest ja jõudis 4,2%-ni. Sisenõudluse eestvedaja oli eelnenud kolmel aastal languses olnud investeeeringud, mis suurenesid 13,1%. Võrreldes 2016. aastaga kasvasid investeeeringud pea igas sektoris ja valdkonnas. Eratarbimine suurenes 2017. aastal 2,0%. Valitsemissektori lõpptarbimiskulutused suurenesid Euroopa Liidu eesistumise toel 0,8%. SKP kasv ületas 2017. aastal teist aastat järjest töötatud tundide ja hõivatute arvu kasvu. Sellest tulenevalt suurenes tootlikkus töötatud tunni kohta 1,9% ja hõivatute kohta 2,1%. Kuigi jooksev hinnas näitasid töajookulud mõningast kasvu aeglustumist, suurenes töajooku ühikukulu siiski 3,6%.

Statistikaamet teatas, et keskmine brutokuupalk oli 2017. aastal 1221 eurot, 2016. aastaga võrreldes tõusis brutokuupalk 6,5%. Aasta keskmine brutokuupalk suurenes pea kõikidel tegevusaladel. Reaalpalk, milles on arvesse võetud tarbijahinnaindeksi muutuse mõju, tõusis 2016. aastaga võrreldes tarbijahindade tõusu tõttu aeglasemalt kui brutokuupalk. Reaalpalk tõusis eelmise aasta sama kvartaliga võrreldes 3%. Kui 2016. aastal tõusis reaalpalk peaaegu sama kiiresti kui brutokuupalk, siis 2017. aastal reaalpalga kasv aeglustus.

Tallinn Eesti majandusruumis

Tallinn on Eesti teenindus-, kaubandus- ja finantskeskus, kus paikneb enamiku üleriigiliste ettevõtete juhtimine. Rahvusvaheliste ettevõtete Eesti turule suunatud harukontorid asuvad samuti valdavalt Tallinnas. Ligi 64% Eesti sisemajanduse kogutoodangust loodi 2017. aastal Harju maakonnas, Tallinna osa Eesti SKP-st oli ligi 53%. Ühe tallinlase kohta moodustab sisemajanduse kogutoodang üle 26 tuhande euro aastas, mis on ligi 65% kõrgem Eesti keskmisest tasemest. Selle põhjal saab väita, et Tallinn on kogu Eesti arengu mootoriks, mille edukusest sõltub olulisel määral ka Eesti muude piirkondade areng. Tallinn koos teiste Harjumaa kohalike omavalitsusüksustega moodustab Eesti võimsaima majanduspiirkonna, mis on märkimisväärsel kohal kogu Läänemere majandusruumis ning on olnud väliskapitali jaoks Eestis peamine tõmbekeskus. Kuigi elaniku kohta on Tallinna sisemajanduse kogutoodang Eesti ja teiste Balti riikide pealinnadega võrreldes kõrgem jääb oluliselt alla Põhjamaade pealinnaregioonide tasemest.

Joonis 10. SKP jooksevhindades (miljonites eurodes)

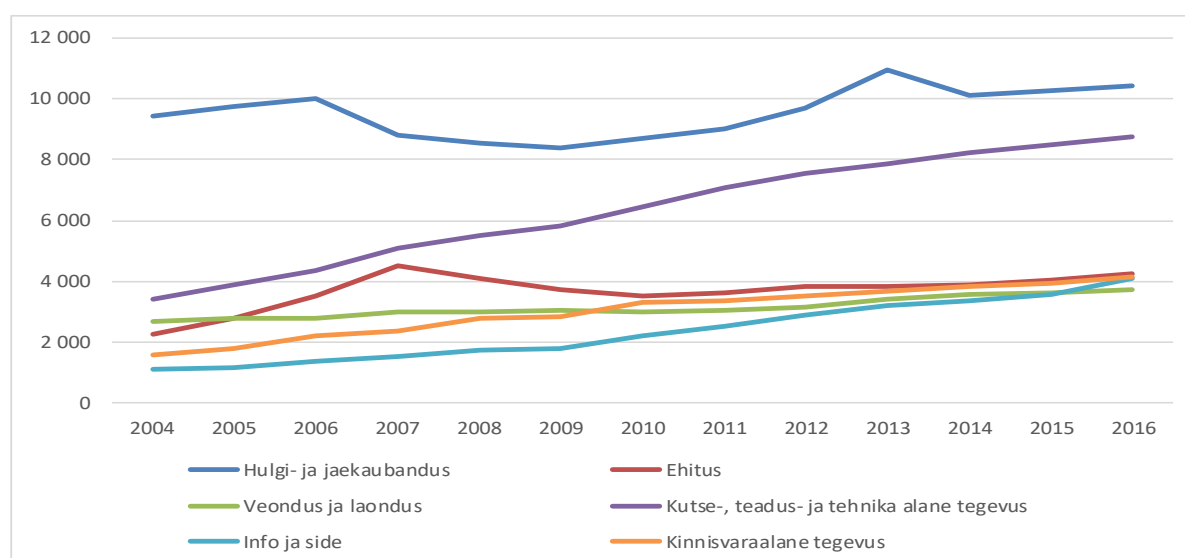
Allikas: Tallinn arvudes 2017

Seisuga 1. jaanuar 2018 oli Eestis rahvastikuregistri andmetel 1 354 989 elanikku, sh Tallinnas 448 758. Tallinna osatähtsus Eesti elanike arvust oli 33,1%. Tallinna rahvaarv kasvas aastaga 5 135 inimese võrra. Enamus Tallinna elama asunud inimestest on tööealised. Tallinna elanikkond kasvab paljuski ka tänu sellele, et linn on suutnud tagada heal tasemel avalikud teenused, linn soodustab ja toetab uute töökohtade loomist ja elamuehitust. Paranenud elukeskkond ja heal tasemel linna teenused suurendavad Tallinna linna atraktiivsust eeskätt nende kohalike omavalitsuste elanike hulgas, kus on oluliselt halvenenud avalike teenuste kättesaadavus, suletakse koole ja kaovad töökohad ning kus ühistranspordi kasutamise võimalused on ebapiisavad.

Maksu- ja Tolliameti andmetel oli Tallinnas 2017. aastal keskmiselt 207 tuhat tulu saanud (tulu deklareerinud) isikut kuus. Tulu saajate keskmine arv kasvas aastaga 2846 inimese võrra. Keskmine deklareeritud tulu ühe tulu saaja kohta oli 2017. aastal 13 936 eurot (1 161 eurot kuus), kasvades aastaga 7,0%.

Statistikaameti andmetel oli Tallinnas 2016. aastal registreeritud 51 129 ettevõtet, mis moodustab 42% kogu Eestis registreeritud ettevõtetest. Tallinna ettevõtetest on valdav osa väikesed, alla 10 töötajaga ettevõtted, mis moodustavad üle 90% registreeritud ettevõtete arvust. 10–49 töötajaga ettevõtete arv oli 2 883, 50–249 töötajaga ettevõtteid oli 558. Üle 250 töötajaga ettevõtteid oli Tallinnas vaid 111. Välismaa omanikele kuulus 2016. aastal 6462 ettevõtet. Ettevõtluse arendamiseks on ka Tallinna linn andnud oma panuse läbi tööstusparkide ja ettevõtlusinkubaatorite loomise ning ettevõtluse toetamise erinevate meetmetega.

Joonis 11. Tallinna ettevõtted tegevusala järgi

Allikas: Tallinn arvudes 2017

Kokkuvõtvalt võib öelda, et Tallinna linna olukorda mõjutasid 2017. aastal samad makromajanduslikud tegurid, mis avaldavad mõju riigile tervikuna. Ka 2018. aastal võib Tallinn vaadata optimistlikult tulevikku. 2018. aasta esimestel kuudel on Eesti majanduskasv kiirenenud, kasvanud on nii tööstustoodangu maht, eksport, keskmine palk ja jaekaubakäive. Linna elanike ja tulu saanud isikute arv kasvab jätkuvalt, kiires tempos areneb elamuehitus koos sotsiaalsfääri ja muu taristuga.

1.4. Riskide juhtimine

1.4.1 Ülevaade sisekontrollisüsteemist ja tegevustest siseauditi korraldamisel

Grupi siseauditit ja teenistuslikku järelevalvet teostab linna sisekontrolöri teenistus, kes juhindub oma tegevuses riigi ja linna õigusaktidest, teenistuse põhimäärusest ja linna sisekontrolöri kinnitatud juhendmaterjalidest. Siseauditite läbiviimisel juhindutakse lisaks rahvusvahelistest Siseaudiitorite Instituudi (IIA) standardites esitatud põhimõtetest.

Sisekontrolöri teenistuse ülesanne on anda hinnang linna asutuste ning linna valitseva mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste ning linna asutatud mittetulundusühingu sisekontrolli tõhususele, aruandluse usaldusväärsusele ja tegevuse tulemuslikkusele selleks, et linnavalitsusel oleks piisav kindlustunne, et linna vahendeid kasutatakse seaduslikult ja tulemuslikult. Sisekontrolöri teenistuse koosseisus on järelevalve ja menetlusosakond.

Teenistus viis 2017. aastal läbi 4 auditit, koostas 5 suuremahulist hinnangut, menetles 46 vaiet ja 25 kaebust (sh 16 kohtuvälise menetleja tegevuse peale esitatud kaebust). Teostati ennetavat järelevalvet ja anti sõltumatuid hinnanguid linnavalitsuse istungile esitatud eelnõude kohta. Hinnang esitati enam kui 2300 eelnõu kohta. Lisaks koostati hulgaliselt muid arvamusi, analüüse ja hinnanguid.

Aruandeaastal läbi viidud auditite tulemusena tehti auditeeritavatele hulgaliselt ettepanekuid sisekontrolli süsteemi tõhusamaks toimimiseks. Neist olulisemad ettepanekud olid arutlusel linnavalitsuse istungitel, enamuse ettepanekuid said konkreetset täitmise tähtsajad. Oluline osa siseauditi töös on auditites tehtud ettepanekute täitmise hindamine (monitooring). Senise monitooringu tulemusena saab väita, et osakonna ettepanekutega arvestatakse.

Teenistuse ülesandeks on ka koordineerida siseauditi eest vastutavate isikute tegevust ja koolitust. 2017. aastal korraldatud koolitusel osales ka linna äriühingute siseaudiitoreid. Teenistus koordineerib ametiasutuste riskide hindamist. Riske hinnatakse ametiasutustes veebipõhise andmebaasi abil, riskide hindamise tulemused esitatakse linna sisekontrolöri teenistusele.

Vaidemenetluste teemal teostati valdkonna õigusaktide analüüse ning vajadusel tehti ettepanek linna regulatsioonide korrigeerimiseks.

Korruptsioonivastase tegevusena korraldati ja koordineeriti korruptsioonivastases seaduses (edaspidi KVS) sätestatud korruptsiooni ennetamise meetmete rakendamist linna ametiasutustes ja ametiasutuste hallatavates asutustes. Koguti kõigilt linna ametiasutustelt ülevaade korruptsioonivastase tegevuse kohta ametiasutuses, analüüsiti vastavat tegevust ning esitati ülevaade linnavalitsusele. KVS-i rakendamisega seonduvat olulist aktuaalset informatsiooni, samuti üldist korruptsiooni ennetamise ja korruptsiooni ennetamise alase teadlikkuse tõstmiseks vajalikku teavet avaldatakse jooksvalt linna siseveebis.

Menetlusosakond teostas aruandeaastal ka teenistusliku järelevalve juurdlusi linna ametiasutuste ja nende ametiisikute ning ametiasutuste hallatavate asutuste ja nende juhtide tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle. Samuti kontrolliti linna ametiisikute tegevuse õiguspärasust läbi vaidemenetluste ja kohtuvälise menetleja tegevuse peale esitatud kaebuste menetlemise ning isikutelt laekunud märgukirjadest lähtuvalt.

Õigusaktid ja muu õiguslik regulatsioon

Tehingute tegemine

Linnas tehakse tehinguid seadustes ja linna õigusaktides sätestatud korras ja tingimuste kohaselt. Tallinna Linnavolikogu on kehtestanud protseduurireegleid eri liiki tehingute tegemiseks. Näiteks on kehtestatud linnavara kasutusse andmist (sh hoonestusõiguse seadmine, eluruumide kasutusseandmine) reguleerivad korrad, eri valdkondades toetuste andmise reegleid jpm. Menetlusreeglite kehtestamise peamine eesmärk on tagada avalike teenuste osutamine kõigile ühtsetel selgelt määratletud alustel.

Hangete korraldamine

1. septembril 2017 jõustus uus riigihangete seadus, millega riigihangete korraldamine muutus teatud määral paindlikumaks ja kiiremaks. Lisaks on oluliseks muudatuseks asjaolu, et 2018. aasta sügiseks peavad riigihanked olema paberivabad ehk kõik riigihanked tuleb korraldada elektrooniliselt. Uue riigihangete seaduse kohaselt on hankelepingute muutmine võrreldes varasemaga paindlikum. Lisaks muudeti seadusega pakkumuste esitamise tähtaegu ja riigihanke piirmäärasid - lihthanke uus piirmäär asjade ostmisel ja teenuste tellimisel on 30 tuhat eurot ning ehitusteenuste tellimisel 60 tuhat eurot.

2017. aasta oktoobris jõustus uus Tallinna hankekord, mis kehtib kõigile linna asutustele. Tallinna hankekorruga reguleeritakse riigihanke korraldamisega seotud küsimusi, mis kuuluvad tulenevalt riigihangete seadusest hankija poolt

täiendavale reguleerimisele. Näiteks reguleerib uus Tallinna hankekord linna asutustes ostumenetluse korraldamist, hankekorruga suurendati järelevalve teostamise mahtu linna asutuste tegevuse üle riigihangete korraldamisel, sh hankekorra järgimisel jne.

Hangete läbiviimisel on järjest enam suund tsentraalselt korraldatud hangetele (edaspidi kesksed hanked), mida viib läbi linna haldusteenistuse koosseisu kuuluv linna hankekeskus. 2017. aastal olid keskselt korraldatud riigihangete ja minikonkursside tulemusel sõlmitud lepingud järgmiste teenuste ja asjade ostuks: elektrienergia, majapidamispaber, söidukite finantseerimine, kontoritarbed (sh toonerid), koopiapaber, varakindlustus, maaklerteenused, sideteenused, bensiini- ja diislikütus, ehituskaubad ja reisikorraldusteenused.

Lisaks on linnas võetud eesmärgiks tagada linna kõikidele asutustele ühtsed ja kinnitatud standardile vastavad IT vahendid ja -teenused. Linna infotehnoloogia teenistus koordineerib keskselt antud valdkonna tegevust – töötab välja vastava valdkonna standardeid, juhendmaterjale ning hangib keskselt ka valdava enamuse linna asutustes vajaminevast riist- ja tarkvarast.

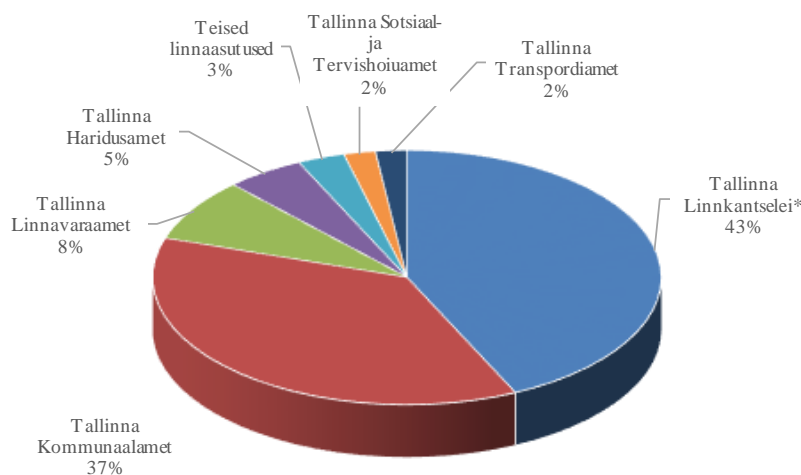
2017. aastal korraldasid 97 Tallinna linna asutust kokku 600 riigihanget kogumaksumusega 154 268 tuhat eurot (2016. aastal 88 linna asutust, 519 riigihanget ja hangete kogumaksumus 67 837 tuhat eurot), st arvukselt korraldati 2017. aastal 81 riigihanget rohkem kui eelneval aastal. Riigihangetest suurema osa moodustavad teenused (341 hanget), ehitustööde tellimine (151 hanget) ja asjade ostmine (108 hanget). Korraldatud riigihangete mahust moodustasid teenused 57 % (rahaliselt 23 % hangete maksumusest), asjade ostmine 18 % (rahaliselt 37 % hangete maksumusest) ja ehitustööde ostmine 25 % (rahaliselt 40 % hangete maksumusest).

Korraldatud riigihangetest ja nende mahtudest annab ülevaate alljärgnev tabel ja joonis.

Tabel 4. Riigihangete jaotus hankeliikide lõikes (tuhandetes eurodes)

Riigihanked liikide lõikes	2016		2017	
	Kogus	Summa	Kogus	Summa
teenuste tellimine	281	22 420	341	35 135
asjade ostmine	101	8 364	108	56 766
ehitustööde tellimine	137	37 053	151	62 367
Kokku	519	67 837	600	154 268

Joonis 12. Riigihangete kogumaksumused asutuste viisi 2017. aastal

* Tallinn Linnakantselei riigihangete kogumaksumuse suur osatähtsus on tingitud linna tsentraalsetest hangetest (linna infotehnoloogia ja haldusteenistuse hanked).

2017. aastal moodustati Tallinna linnapea käskkirjaga töörühm Tallinna linna ostuprotsesside korrastamiseks. Töörühma ülesanneteks on:

- kaasajastada Tallinna linna organisatsioonis riigihangete ja alla riigihanke piirmäära jäävate ostude korraldust reguleerivad õigusaktid, töötades välja ülelinnaliselt kohalduvad ühtsed reeglid;
- töötada välja ettepanekud kesksete hangete laiendamiseks uutele kaupadele ja teenustele;

- töötada välja ülelinnaline ostu-hanke mudel ja esitada ettepanekud linnaülese ostuorganisatsiooni loomiseks, mis hõlmaks nii riigihangete korraldamist, alla riigihanke piirmäära jäävate ostude koordineerimist ja/või korraldamist ning järelevalve teostamist riigihangete ja muude ostude üle;
- analüüsida turul pakutavaid infotehnoloogilisi lahendusi ülelinnaliseks ostutellimuste menetlemiseks ning esitada ettepanekud vajaliku infosüsteemi hankimiseks.

Andmekaitse ja linna infoturbe poliitika

Andmekaitse on olnud loomulik osa linna igapäevases tegevuses. Protsesside kujundamisel ja infosüsteemide arendamisel arvestatakse isikuandmete kaitsmise vajadusega. Aruandeaastal ja ka 2018. aastal on andmekaitse valdkond teravdatud tähelepanu all 25. mail 2018 kehtima hakkava isikuandmete kaitse üldmääruse tõttu. Tulenevalt üldmääruse nõudest alustab linnas 2018. aastal tööd andmekaitse spetsialist, kelle ülesandeks on andmekaitsevaldkonna korraldamine keskselt. Tema tööd toetab andmekaitse valdkonnas loodud alaline komisjon ning samuti jääb andmekaitsealane kompetents linna asutustesse andmekaitsevaldkonna kontaktisikute näol.

Üldist infoturbe alast tegevust koordineerib linna infotehnoloogia teenistus, kes muuhulgas jälgib linnas kasutusel olevate infosüsteemide ja IKT taristu vastavust ISKE turvameetetele, ajakohastab neid versiooni uuendustest ja muudatustest ning linna infosüsteemidele ja infovaradele määratud turvaklassidest lähtudes, esitab ametiasutusele rakendamiseks neile kohalduvad meetmed ja annab asutustele juhiseid infoturbe poliitika elluviimiseks. Linna infotehnoloogia teenistus on vastutav linna asutustes infoturbe poliitika põhimõtetest tulenevate infotehniliste turvameetmete rakendamise eest.

Finantshalduse korraldus

Ümberkorraldused finantsorganisatsioonis

Linna asutuste raamatupidamisarvestuse koondamine kesksesse raamatupidamiskeskusesse on märkimisväärselt parandanud linna finantsarvestuse ja -aruandluse kvaliteeti, raamatupidamisarvestuse protsessid ja tegevused on viidud ühtsetele alustele, mille tulemusena on tagatud esitatava informatsiooni operatiivsus, aruandluse tähtaegsus, andmete usaldusväärsus ning saavutatud ka oluline kokkuvõtte tööjõus. Tulevikus on kavas veelgi laiendada raamatupidamisteenuse osutamist linna eraõiguslikele juriidilistele isikutele ja viia nende majandusarvestus üle linnaga ühtsesse finantsinfosüsteemi. See parandab konsolideerimisgrupi raamatupidamisarvestuse kvaliteeti, tagab linnale kui valitseva mõju teostajale senisest operatiivsema ülevaate tema valitseva mõju all olevate üksuste finantsseisundist ning loob aluse grupi finantsjuhtimise põhimõtete ühtlustamiseks.

2017. aastal teostas linna raamatupidamiskeskus 23 linna ametiasutuse ja nende 253 hallatava asutuse raamatupidamisarvestust. Lisaks osutati raamatupidamisteenust 5-le linna valitseva mõju all olevale sihtasutusele ja 3-le linna äriühingule ning ühele mittetulundusühingule.

Linna strateegilise juhtimise tõhustamiseks ja linna erinevate tegevusvaldkondade vahelise koostöö parendamiseks alustati 2017. aastal ettevalmistavate tegevustega eraldiseisva strateegiabüroo loomiseks linna finantsteenistuse (linnakassa osakonna) koosseisu. Strateegiabüroo käivitus ametlikult 2018. aasta alguses ning lisaks büroo töötajatele on võrgustikupõhise strateegiaüksuse töösse kaasatud ka kõikide tegevusvaldkondade esindajad üle linna.

Finantsinfosüsteem

Linna asutustes ning linna raamatupidamiskeskuses teenindatavates linna sihtasutustes, äriühingutes ja mittetulundusühingus on kasutusel ühtne Tallinna linna finantsinfosüsteem. Nimetatud finantsinfosüsteemi kasutuselevõtmisega alustati juba 2004. aastal. Infosüsteemi arendus on pidev protsess. Arendusvajadused tulenevad nii seadusandluses toimuvatest muudatustest kui ka eesmärgist vähendada käsitsitööd ja andmete topeltsisestusi ning sellega kaasnevat võimalikke vigu. 2017. aasta olulisemad arendustööd olid: tulumaksuseaduse muudatustest tulenevate maksuvaba tulu uute arvestuspõhimõtete juurutamine, linna kinnisvara infosüsteemi liidestamine finantsinfosüsteemiga, personali- ja palgaarvestuse andmekogu liidese loomine EMTA töötamise registriga, tunnipõhise tööajaarvestuse lahenduse loomine ja linna ühtse kassasüsteemi juurutamine. Kassasüsteemi projektiga alustati 2016. aastal. Projekti raames loodi andmete edastuseks kassasüsteemi ja finantsinfosüsteemi vaheline täisautomaatne liides. 2017. aastal võeti uued kassasüsteemid kasutusele pilootasutustes ning projekt on kavas täies mahus lõpule viia 2018. aasta jooksul. 2017. aastal väärivad äramärkimist veel alustatud arendustööd infosüsteemis hankijate ja klientide automaatseks loomiseks. Arendustööde tulemusel toimub edaspidi „masin-masin“ suhtlus ning klientide ja hankijate andmed päritakse vastavalt Rahvastikuregistrist või Äriregistrist ning edastatakse seejärel automaatselt finantsinfosüsteemi.

Lisaks ühtsele finantsinfosüsteemile võeti linnas 2013. aastal kuludokumentide elektroonseks menetlemiseks ja säilitamiseks kasutusele vastav infosüsteem – eArvekeskus, mida tänaseks kasutavad kõik linna asutused kui ka linna

raamatupidamiskeskuses teenindatavad linna sihtasutused, äriühingud ja mittetulundusühing. eArvekeskuses menetletakse ja säilitatakse nii ostuarveid kui ka muid kuluaruandeid (majanduskulude ning lähetuskulude aruanded jms).

Eelarve jm juhtimisinstrumendid

Linna üks olulisemaid juhtimisinstrumente on linna eelarve. Tallinna Linnavolikogu kehtestab eelarvega linna ametiasutustele ja nende hallatavatele asutustele kohustuse koguda tulusid, annab volituse võtta kohustisi ja teha kulutusi. Linna eelarve koostatakse ja võetakse vastu ning seda täidetakse seaduses ja linna õigusaktides kehtestatud reeglite kohaselt.

Konsolideerimisgruppi kuuluvatele tütar- ja sidusettevõtjatele, sihtasutustele ning mittetulundusühingule seab majandusaasta eesmärgid vastava ettevõtte nõukogu. Lisaks on linna äriühingutel, sihtasutustel ja mittetulundusühingul kohustus taotleda linnalt oluliste tehingute tegemiseks nõusolek. Sellisteks tehinguteks on näiteks kinnisasja võõrandamine, hoonestusõiguse seadmine, kinnisasja kasutusse andmine pikemaks perioodiks kui 5 aastaks, võlakohustiste võtmine jmt. Samuti on linn oma konsolideerimisgrupi liikmetele kehtestanud nõuded audiitori valikule ning sätestanud tingimused, mida audiitoriga sõlmitav leping peab sisaldama.

1.4.2 Finantsriskide juhtimine

Likviidsusrisk

Linna likviidsusrisi juhtimisel on rahavoogude täpsel planeerimisel ja jooksval kontrollimisel väga oluline roll. Rahavooge prognoositakse nii aasta, kuude kui ka nädalate kaupa.

Likviidsusrisi maandamiseks on linna vabu rahalisi vahendeid lubatud paigutada vaid kõrge likviidsusega ja madala riskiga finantsinstrumentidesse, nagu lühiajalistesse deposiitidesse, lühiajalistesse võlakirjadesse ja kommerts-paberitesse ning rahaturufondidesse. Arvestades väga madalaid intressitasemeid finants-turgudel ning erinevate tehingute tegemisega kaasnevat tehingutasusid, paigutati linna vabu rahalisi vahendeid 2017. aastal vaid lühiajalistesse tähtajalistesse deposiitidesse.

Täiendava likviidsuse tagamiseks on linnal võimalik avada ka arvelduskrediidi limiit, kuid tulenevalt piisavate vabade rahaliste vahendite olemasolust seda võimalust 2017. aastal ei kasutatud.

Intressirisk

Linna laenuportfellis on üks fikseeritud intressimääraga võlakiri, mille maht moodustas 2017. aasta lõpu seisuga 3,86% laenuportfelliga. Arvestades ajalooliselt madalaid intressitasemeid raha- ja kapitaliturgudel on linnal 2018. aastal kavas intressiriski maandamiseks sõlmida uusi tehinguid, mis katavad kuni 50% linna laenuportfelli mahust.

Valuutarisk

Valuutariski maandamiseks tohib linn õigusaktide kohaselt teha vastaspoolega tehinguid ainult eurodes. 2017. aastal ei toimunud grupil tehingud, millele oleks kaasnenud oluline valuutarisk.

Tehingupartnerid ja krediidirisk

Investeeringusportfelli krediidiriski juhtimiseks ja maandamiseks on linnas seatud piirangud nii finantsinstrumentidele, mida võib finantsinvesteeringute tegemisel kasutada, kui ka nende osakaalule kogu portfelliga.

Linna finantseerimistehingute vastaspoole finantsseisundi hindamiseks kasutatakse rahvusvahelise reitinguagentuuri Moody's krediidireitinguid või reitinguagentuuride Standard&Poor's või Fitch IBCA krediidireitingute vastavaid ekvivalente, millest lähtudes on kehtestatud ka investeeringuspiirangud. Linna rahalisi vahendeid võib paigutada deposiitidena Eesti Panga tegevuslitsentsiga krediidasutustesse, millel on vähemalt Baa2 (Moody's) reiting, ning Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) liikmesriikide krediidasutustesse, millel on vähemalt A2 (Moody's) reiting. Rahalisi vahendeid võib investeerida Eestis registreeritud emitentide kommerts-paberitesse ja võlakirjadesse, millel on vähemalt Baa2 (Moody's) reiting, ning Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni liikmesriikides registreeritud emitentide kommerts-paberitesse ja võlakirjadesse, millel on vähemalt A2 (Moody's) reiting. Ühte rahaturu- või intressifondi võib paigutada rahalisi vahendeid kuni 15% fondi puhasväärtusest. Ühe emitendiga seotud investeeringuid ei või olla enam kui 12 miljonit eurot ega rohkem kui 40% investeeringusportfelli mahust.

Linna suuremate tehingupartnerite krediidiriski maandamiseks seab linn riigihangete korraldamisel omapoolsed tingimused pakkujate finantsnäitajatele, mis on hankele kvalifitseerumise eelduseks. Väiksemate tehingupartnerite tausta kontrollitakse enne tehingute tegemist Krediidiinfost. Lisameetmena on linnas ettemaksete tegemine lubatud vaid erandjuhtudel, mis minimeerib riski, et linnale jäävad tasutud kaubad tarnimata või teenused osutamata.

Klientide ja müügiarvetega seotud riskid

Klientide maksekäitumisega seotud oluliste riskide maandamiseks on linna finantsinfosüsteemis tagatud võimalus väljastada kõiki müügiarveid elektroonselt. Tänu arvete elektroonsele väljastamisele on oluliselt vähenenud risk, et arve saadakse kätte alles pärast maksetähtaja saabumist.

Arvete eest maksmise korrektsust ja tähtaegsust mõjutavad oluliselt kliendile võimaldatavad maksemeetodid. Linna klientidel on võimalus linna asutustelt saadud arvete tasumiseks kasutada kõikides Eesti suuremates pankades e-arve püsimakse teenust või tasuda arveid Tallinna veebilehe iseteeninduskeskkonnas. Suuremat tähelepanu on edaspidi kavas pöörata kliendi teavitamisele maksetähtaja ületamisest (sh meeldetuletuskirjade väljastamine ja SMS võlinateadete saatmine), samuti linna ühtse krediidihoolduse edasisele arendamisele ning võlanõuete süstemaatilisele sissenõudmisele. 2018. aastal on plaanis linnas kehtestada rahaliste nõuete menetlemise kord, mis reguleerib, ühtlustab ja automatiseerib nõuetega seotud protsessid ning tagab viivises nõuete efektiivsema sissenõudmise. Samuti on nõuete menetlemise korral väga oluline roll viivise nõuete tekkimise ennetamisel läbi eelneva kliendi maksevõime ja -käitumise kontrolli erinevatest registritest.

1.5. Ülevaade Tallinna arengukava täitmisest

Tallinna arengukava täitmise aruanne käsitleb arengukavas püstitatud eesmärkide täitmist linna põhilistest tegevusvaldkondades. Lisaks tuuakse ära olulisemad tegevused 2018. aastal. Ülevaade eesmärkide saavutamiseks tehtud investeeringutest on toodud lisa 32.

[Tallinna arengukavas 2014–2020 on linna arendamise prioriteetidena välja toodud kuus peaesmärki:](#)

- ettevõtlik, tööturul nõutud ja hästi tasustatud tallinlane – suure tootlikkusega majandusega Tallinn;
- vaimselt ja kehaliselt aktiivne tallinlane – mitmekesiste tegevusvõimalustega ning elamusterohke Tallinn;
- turvaliselt kasvav, mitmekülgsest arenev ja elukestvalt õppiv tallinlane – haritud, võimekas ja avatud Tallinn;
- hoolitud, kaitstud ja abistatud tallinlane – maandatud riskidega ja (sotsiaalselt) turvaline Tallinn;
- kodu, tööd ja puhkust säästvalt ühendav ning väärtustav tallinlane – hubase, inspireeriva ja keskkonnasäästliku linnaruumiga Tallinn;
- demokraatlikult ja sihipäraselt kohalikku omavalitsust teostavad tallinlased – teadmispõhise juhtimise ning hea teeninduskultuuriga ja tulemuslikult töötavate linnaasutustega Tallinn.

Peaesmärk 1: ettevõtlik, tööturul nõutud ja hästi tasustatud tallinlane – suure tootliku majandusega Tallinn

Ettevõtluse valdkonnas on eesmärgiks suur ettevõtlusaktiivsus, rahvusvaheline konkurentsivõime, kõrge tööhõive ja Tallinna rahvusvaheline tuntus.

Allesmärk 1.1 ja 1.2: suur ettevõtlusaktiivsus ning teadmistemahukas ja rahvusvahelisel turul konkurentsivõimeline ettevõtlus

Eesmärgi raames tegeleb linn alustavate ettevõtete toetamisega ning tööstus- ja tehnoloogiaparkide arendamisega. Ehkki linn otseselt ei mõjuta uute ettevõtete loomist, näitab uute ettevõtete loomise kasv (17%) soodsa ettevõtluskeskkonna olemasolu. Elanike ettevõtlusaktiivsuse kasvu näitab ka suurenenud nõustatavate äriplaanide arv, millele aitas kaasa Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse poolt Tallinna Ettevõtlusametile (kui ühele maakondlikule arenduskeskusele) antud õigus nõustada ja koostada eelhinnanguid starditoetust taotlevate ettevõtjate äriplaanidele. Samas, ettevõtlustoetuste eelarve üldise vähendamise osas jõustusid 2017. aasta algul muudatused uute töökohtade loomise toetuse korrale, millega vähendati ühele ettevõttele antavad maksimaalsed toetussummat 20 tuhandelt eurolt 10 tuhandele eurole ning sellega seoses ka nõutavat toetuse abil loodavate töökohtade arvu. Muudatuste tulemus kajastus ka toetusmeetme tulemusnäitajate vähenemises.

Tallinna Ettevõtlusinkubaatorite inkubatsiooniprogrammi raames sõlmiti uusi inkubatsiooniteenuse lepingud 40 ettevõttega (sh 33 loomeettevõtet ja 7 muu valdkonna ettevõtet). Suurem töötajate arv linnale kuuluvate tööstusparkide ettevõtetes (47%) näitab ettevõtete kasvutendentsi, mille puhul olemasolevate arendusse suunatud investeeringute lõpule viimine võimaldas palgata uusi töötajaid. 2013. aastal alustatud Suur-Sõjamäe tööstusparki arendamisel jõuti 2017. aastal II etappi 8 kinnistu teede- ja tehnovõrkude rajamisel. Jätkus ka tehnoloogiapõhiste ettevõtete kasvulavaks olevate Tallinna Teaduspark Tehnopol ja Ülemiste City areng, kus lisanduvate äriarenduste (Tehnopol) või uusarenduste (Ülemiste City) näol loodi soodsad tingimused ettevõtete koguarvu suurenemiseks.

Ettevõtlusaktiivsuse ja ettevõtete konkurentsivõime tõstmise osas oli 2017. aastal suur osa tegevusi suunatud ettevõtjate nõustamisele ja koolitamisele. Ettevõtlustoetusi eraldati 154 Tallinna ettevõttele ligi 200 tuhande euro ulatuses nii müügiedenduse eesmärgil osalemiseks, uute töökohtade loomise toetuseks kui ka ettevõtetes läbiviidava õppepraktika juhendamiseks. Mittetulundustegevuse toetuse raames toetati 32 ettevõtluse tugistruktuuride projekti, sh innovatsioonikonkursid, koolitused, häkatonid. Traditsiooniliste üritustena leidsid aset nii kevadine Tallinna Innovatsioonipäev enam kuni 500 osalejaga ja sügisene Tallinna Ettevõtluspäev (sh esmakordselt läbiviidud ameteid tutvustav Noorte Inspiratsioonilabori projekt), mille üritustel osales 4 500 inimest. 2017. aasta mais avas Loomeinkubaator Rotermanni kvartalis uuendusliku Eesti disaini esindusruumi Tallinn Design House, mis pakub esmakordselt Eestis ülevaatlisku väljapanekut Eesti disainist moest mööblini. Innovatsiooni edendamise eesmärgil loodi 2017. aasta sügisel nii Tallinna kui Tartu Teaduspargi juurde Euroopa Kosmoseagentuuri äriinkubaator, mis on suunatud ettevõtetele, kes tegelevad maapealselt kasutatavate kosmosetehnoloogia rakendustega. 5 aasta jooksul panustab Tallinna linn igal aastal 50 tuhat eurot kahe kosmosetehnoloogia rakendava ettevõtte tootearendusse. Jätkus koostöö klastritega sh SA Tallinna Teaduspark TEHNOPOLI ja Tartu linna eestvedamisel arendatava Targa linna klastriga, mille fookuses on mobiilsuse arendamine linnapiirkonnas ning avalike teenuste paremaks kättesaadavuseks mõeldud lahenduste arendamine koostöös ettevõtjatega. Pealinna innovaatiline keskkond leidis ära märkimist Euroopa Komisjoni poolt korraldataval Euroopa Innovatsioonipealinn 2017 konkursil. Esmakordne osavõtt tipnes 32 kandideeriva linna seas pälvitud 2.-3. koha jagamise ning 100 tuhande euro suuruse auhinnarahaga.

Tabel 5. Ettevõtluse arendamine 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Asutatud uute ettevõtete arv	9 623	10 720	12 562	1 842	17,2%
Ettevõtlusinkubaatoritest edukalt väljunud ettevõtete arv	25	15	11	-4	-26,7%
Nõustatud äriplaanide arv	119	205	318	113	55,1%
Ettevõtete arv tehnoloogiaparkides (Tehnopol ja Ülemiste City)	510	510	510	0	0,0%
Tehnoloogiaparkide ettevõtetes hõivatud töötajate arv (Tehnopol ja Ülemiste City)	11 500	11 500	12 000	500	4,3%
Töökohtade loomise toetuse abil loodud töökohtade arv	53	67	36	-31	-46,3%
Tallinna tööstusparkide ettevõtetes hõivatud töötajate arv	1 700	1 334	1 964	630	47,2%

Allesmärk 1.3: elanikkonna suur ja kvaliteetne tööhõive

Hoolimata tööealise (15–74-aastased) elanikkonna koguarvu vähenemisest Eestis tervikuna, suurenes Tallinnas tööturul aktiivsete inimeste arv (hõivatute ja töötute summa). Tööhõive ja tööjõus osalemine olid püsivalt kõrged kogu 2017. aasta, sh langes töötuse määr Tallinnas alla 4 protsendi. Soodsa majanduskeskkonna tõttu on linna panus jäänud tööhõive meetmetesse väiksemaks. Eesmärgi täitmiseks jätkati töötuse vähendamisel ja ennetamisel linna pikaajalise koostööpartneri mittetulundusühingu Integratsiooni Ühiskondlik Algatuskeskus tegevuspõhist toetamist, eesmärgiga aidata eelkõige noori töötuid tööturule kombineeritud aktiivsete tööturuteenuste abil. Lisaks panustati töötute rakendamisse heakorratöödel linnaosades, tööhõive- kui ka tööõigusalasesse nõustamisse.

Allesmärk 1.4: Tallinn on rahvusvaheliselt tuntud, kvaliteetset turismiteenust pakkuv linn

Eesmärgi raames tutvustatakse Tallinnat kui rahvusvahelist puhke- ja konverentsiturismi sihtkohta erinevates riikides läbi erinevate kanalite ning toetatakse turismiteenuste pakkumist. Valdakonnaga tegeleb peamiselt Tallinn Ettevõtlusamet. 2017. aastal tutvustati linna siia saabunud ligi 300-le välisajakirjanikule ja sotsiaalmeedia esindajale. Tallinnat kui reisisihtkohta tutvustati aktiivselt *VisitTallinn* sotsiaalmeediakontodel erinevates kanalites, kus viidi läbi ka 9 turunduskampaaniat. *Visittallinn.ee* seitsmekeelset lehte külastati 1,79 miljonil korral (kasv 13%) ning nende külastuste jooksul vaadati kokku 5,6 miljonit erinevat lehte (kasv 0,5 miljonit) *visittallinn.ee* keskkonnas. Veebilehe soovitusindeksi keskmine näitaja oli 8,6 punkti. *Visittallinn.ee* lehel käivitati inglisekeelne blogi ja alustati turismiinfo jagamist *online-chati* formaadis. Valmisid erinevad Tallinnat tutvustavad videoklipid ja trükised. Tallinna stendiga osaleti 37 rahvusvahelisel turundusüritusel ja viidi läbi tutvumisreise Tallinnasse ligi 600 reisi- ja konverentsikorraldajale. Reisiportaal *Lonely Planet* valis Tallinna üheks kõige ihaldusväärsemaks reisisihiks aastal 2018. Võimendamaks seda sõnumit viidi läbi turunduskampaania *Lonely Planet*'i kanalites, mille tulemusena jõudis Tallinn kui võimalik reisisiht miljonite inimesteni. Tallinna turism näitab positiivset trendi. Tallinna välituristide ööbimised majutusettevõtetes ja reisiteenuste eksport kasvasid.

Tallinna Turismiinfokeskuses käis aasta jooksul 324 000 külastajat, kus neid teenindati kuni 9 keeles. Alates 2017. aasta suvest saab kultuuriturismi toodet, *Tallinn Card*¹ osta mugavalt veebipoest www.tallinncard.ee e-piletina. *Tallinna Card*iga registreeriti 83 537 (võrreldes 2016. a kasv 20%) muuseumi ja atraktsiooni külastust, millele lisanduvad veel ka ekskursioonide, meelelahutuskohtade külastused. Kohaliku restoranide- ja toidukultuuri tutvustamiseks ning elavdamiseks toetas linn Tallinna restoranide nädala läbimist ning mittetulundusühingut Eesti Kulinaaria Instituut, mis on baasasutuseks kokkade ettevalmistamisel rahvusvahelisteks võistlusteks (*Bocuse d'Or*). *Bocuse d'Or* osalemine annab võimaluse tutvustada Tallinna kokkasid, kulinaaria tippsaavutusi ning sihtkohta, samuti aitab tõsta eriala populaarsust.

¹ Tallinn Card on kultuurihuvilisele linnakülastajale mõeldud sooduskaart 24, 48 ja 72 tunniks, mis annab võimaluse külastada linna tuntumaid ja enimkülastatuid muuseume, vaatamisväärsusi ning regulaarseid ekskursioone.

Tabel 6. Turismi arendamine 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Välituristide ööbimiste arv Tallinna majutusettevõtetes (mln ööd)	2,47	2,63	2,69	0,06	2,3%
Tallinna reisisteenuste eksport (mln eurot)	1 048	1 076	1 148	72,00	6,7%

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Jätkatakse ettevõtjale aktuaalse ettevõtlusalase informatsiooni, konsultatsiooniteenuse, koolituste ja seminaride pakkumisega.
- Võimendatakse koostööd Tallinna Teaduspark Tehnopoliga targa linna lahenduste testvõimaluste pakkumise ning uute ärimudelite arendamise osas (Prototron, Kosmoseagentuuri äriinkubaator).
- Tallinna Innovatsioonipäev ühineb Loomeinkubaatori poolt korraldatud MELT Forumiga, mille tulemusena sünnib uus ja võimsam MELT Innovatsioonifoorum, mille eesmärgiks on tähelepanu juhtimine tootearendusele nii väikeses kui suures firmas, sh nende ühise koostööna.
- Avatakse Loomeinkubaatori disainbrändide loomingu levikuks ühtne veebikeskkond, mis lihtsustab kauba kätte toimetamist lõpptarbijatele.
- Ettevõtlusameti koordineerimisel alustatakse Tallinn Cardi mobiilirakenduse väljatöötamist.
- Ettevõtlusameti tellimisel viiakse läbi mahukas Tallinna välisküllastajate korduvuuring, saamaks infot välisküllastajate profiili, infoallikate, käitumise ja kulutuste struktuuri kohta.

Peaesmärk 2: vaimselt ja kehaliselt aktiivne tallinlane – mitmekesiste tegevusvõimalustega ning elamusterohke Tallinn

Antud eesmärki viiakse ellu läbi kultuurilise isetegevus ja enesearenduse võimaluste pakkumise, loovisikutele loomingu tutvustamise ja elanikele kunstielamustest osasaamise võimaluste pakkumise ning ajaloolise kultuuripärandi säilitamise ja tutvustamise läbi. Lisaks aitavad eesmärgi saavutamisele kaasa noorsootööga seotud tegevused (alleesmärk 3.4), huvitegevusega seotud tegevused (alleesmärk 3.5) ja sportimisvõimalustega seotud tegevused (alleesmärk 3.6).

Alleesmärk 2.1: elanike vajadusi rahuldavad kultuurilise isetegevuse ja enesearenduse võimalused

Antud alleesmärki viiakse ellu peamiselt läbi linnale kuuluvate raamatukogude, muuseumite, kultuurikeskuste ja Rahvaülikooli ja Õpetajate Maja. Samuti linna asutatud sihtasutuste Tallinna Lauluväljak ja Kultuurikatel kaudu. (Ülevaade SA Tallinna Lauluväljak ja SA Kultuurikatel tegevusest on toodud peatükis 1.6.). Lisaks tehakse eesmärgi täitmiseks erinevaid regulaarseid ja ühekordseid ülelinnalisi ning piirkondlikke üritusi ja antakse toetust vastava eesmärgi täitmise panustavaks mittetulundustegevuseks. Eesmärgi saavutamise panustavad ka noorsootöö (alleesmärk 3.4) ja huvitegevuse valdkonnad (alleesmärk 3.5).

110. aastapäeva tähistanud Tallinna Keskraamatukogu peamiseks eesmärgiks on tagada tallinlastele ligipääs kirjandusele ja informatsioonile ning toetada elukestvat õpet. Tallinna Keskraamatukogu koosseisu kuulub Keskraamatukogu, 17 haruraamatukogu (sh muusikaosakond ja võõrkeelse kirjanduse osakond) ja raamatukogubuss Katarina Jee.

Lugejate ning küllastajate arv raamatukogudes on olnud stabiilselt väikse kasvuga. Lugesaktiivsust on kasvatanud digitaalsete teavikute valiku oluline laienemine, võimalus end 2017. aastast ka ilukirjandusele järjekorda panna (seni ainult teaduskirjandusele) ning erinevad üritused, koolitused ja Pillilaeka projekt. Lastes lugemishuvi tekitamiseks ja lugemisoskuse arendamiseks hakkas Tallinna Keskraamatukogu 2017. aastal regulaarselt toimetama Tallinna lasteaedadesse raamatukaste. „Mesilase Miti raamatutaru lasteaias“ nime kandva uue teenuse leping sõlmiti 63 munitsipaallasteaiaga 153st ja kahe eralasteaiaga. Lisaks eestikeelsetele e-raamatutele pakub Keskraamatukogu oma lugejatele alates 2017. aastast ligipääsu vene- ja ingliskeelsetele audio- ja e-raamatutele. Alustati ettevalmistusi, et luua võimalus üle veebi lugeda võõrkeelseid e-ajakirju. E-raamatute laenutamise osakaal suurenes hüppeliselt pärast seda kui Keskraamatukogu liitus mais 2017. aastal rahvusvahelise audio- ja e-raamatukogu keskkonnaga *OverDrive*. Lugejad saavad nüüdsest laenata ning alla laadida inglise- ja venekeelseid audio- ja e-raamatuid. Audioraamatud on kõigi teiste huviliste kõrval vajalikud just nägemis- või lugemispuudega inimestele. Märgatavalt kasvas ka raamatukogudes korraldatavate ürituste arv – kohtumised kirjanikega, keeltekohvikud, muusika õhtud. Raamatukogud olid kaasatud ka ülelinnalistel kultuuriüritustel. 2017. aastal osales raamatukogude ürituste läbiviimisel koostöös Töötukassaga 100 vabatahtlikku. Virtuaalsete küllastuste arv küll langes, kuid samas kasvas oluliselt infopäringute hulk. Infopäringute teenust pakutakse elektrooniliselt *Skype*, veebilehel oleva vormi või reaajas suheldes (*chat*-teenus), samuti telefoni teel. Samuti suurenes raamatukogudes internetitöökohtade kasutustundide arv pärast lugejate kasutuses olevate arvutite uuendamist.

Tabel 7. Raamatukogu teenuse kasutamine 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Lugejate arv	70 026	69 538	71 056	1 518	2,2%
Külastuste arv	1 513 450	1 530 455	1 555 602	25 147	1,6%
sellest raamatukogu külastuste arv	1 036 004	1 037 024	1 083 080	46 056	4,4%
virtuaalsete külastuste arv	477 446	493 431	472 522	-20 909	-4,2%
sh kuni 15-aastaste laste külastuste arv	219 267	226 178	238 842	12 664	5,6%
Laenutuste arv	1 659 264	1 602 701	1 623 115	20 414	1,3%
sh kojulaenutuste arv	1 457 902	1 401 549	1 411 739	10 190	0,7%
lastele laenutuste arv	187 253	182 846	186 769	3 923	2,1%
e-raamatute laenutuste arv	14 109	18 306	24 607	6 301	34,4%
Ürituste arv	6 990	7 020	8 131	1 111	15,8%
sh individuaalsete kasutajakoolituste arv	3 795	3 439	4 250	811	23,6%
rühmakoolituste arv	1 077	1 328	1 361	33	2,5%
lugejakoolituste ja raamatuid populariseerivate ürituste arv	1 578	1 808	2 083	275	15,2%
näituste arv	540	445	437	-8	-1,8%
Vastatud infopäringute arv	13 486	11 670	14 456	2 786	23,9%
Internetitöökohade kasutamistundide arv	67 623	58 707	62 713	4 006	6,8%

2017. aasta alguses loodi A. H. Tammsaare ja E. Vilde muuseumide baasil eraldi asutusena Tallinna Kirjanduskeskus, mis keskendub Tallinnaga seotud kirjanike uurimisele, nende mälestuste jäädvustamisele ning nende kirjanduspärandi kaardistamisele. Kirjanduskeskus osaleb aktiivselt Tallinna kirjanduselusel. Esimesel tegutemisaastal külastas kirjanduskeskust 10 348 inimest ning korraldati 208 ekskursiooni ja 48 üritust. Keskusel on 19 300 museaali.

Linn pakub võimalusi huvitegevusega tegelemiseks, pärimuskultuuri harrastamiseks, traditsioonide kultuuriprojektide korraldamiseks, riiklike ja rahvakultuuri tähtpäevade tähistamist ning kontsertide, etenduste ja meelelahutusürituste korraldamist läbi kultuurikeskuste. 2017. aastal tegutses linnas 9 kultuurikeskust: Haabersti Vaba Aja Keskus, Kesklinna Vaba Aja Keskus, Kultuurikeskus Lindakivi, Mustamäe Kultuurikeskus Kaja, Nõmme Kultuurikeskus, Pirita Vaba Aja Keskus, Tallinna Salme Kultuurikeskus, Tallinna Pelgulinna Rahvamaja ja Vene Kultuurikeskus. Nende poolt pakutavate teenuste kasutamine oli 2017. aastal eelmise aastaga võrreldes stabiilne, vähesel määral kasvas harrastusringides osalejate ning korraldatud ürituste arv ning mõnevõrra suurenes kultuurikeskuste ruumide välja üürimine erinevate mittetulundusühingute ja seltsidele huvitegevuste läbiviimiseks.

Tabel 8. Kultuurikeskuste poolt pakutavate teenuste kasutamine 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Harrastusringide arv	288	274	270	-4	-1,5%
Harrastusringides osalenute arv	6 959	7 660	7 869	209	2,7%
Korraldatud ürituste arv	2 212	2 198	2 271	73	3,3%
Mittetulundusühingute ja seltside arv	162	182	205	23	12,6%

Tallinna linna ja selle elanikega seotud ajaloo kogumist, uurimist, säilitamist ja avalikkusele tutvustamist viib ellu Tallinna Linnamuuseum, mille koosseisu kuulub 11 harumuuseumi: Kaupmehemaja, Tallinna Vene muuseum, Lastemuuseum Miiamilla Kadriorus ja Kalamajas, Peeter I maja, *Kiek in de Kök*, Bastionikäigud, Raidkivimuuseum, Neitsitorn, Jaani seek, Raevangla fotomuuseum. 2017. aastal korraldati keskaegses kaupmehemaja (Vene 17) keldriruumid ja avati need kaasaegse avahoidlana üksikkülastajatele.

Linnamuuseumi 80 aasta juubeli raames korraldati kõikides muuseumi filiaalides juubeli tähistamisega seotud ettevõtmisi. Laiendati turundusvärgustikku ja reklaami, sellega seonduvalt valmis Linnamuuseumi uus koduleht, juubelilogo ning juubelikogumik. Olulise tähtsusega pilootprojekt oli Tallinna üldhariduskooli õpilastele muuseumitundide läbiviimiseks, millest võttis kevadperioodil osa 9 669 õpilast. Kõikide linnamuuseumi näituste juurde töötati välja nii muuseumitunde kui loengusarju täiskasvanutele. Jätkusid populaarsed lastelaagrid ja Tallinna ajaloo loengusarjad Neitsitornis ning

Kaupmehemajas. Jätkuvalt osales Tallinna Linnamuuseum 19. mail traditsioonilisel muuseumiööl teemaga „Öös on mäng“, mida Linnamuuseumis külastas kokku 9 tuhat külastajat.

Muuseumiteenuste kasutajate arv püsis eelneva aastaga võrreldes stabiilne, kuigi korraldatud ürituste ja näituste arv suurenes üle 10%. Siin tuleb arvestada, et populaarsetest A. H. Tammsaare ja E. Vilde muuseumidest moodustati Kirjanduskeskus ning nende külastatavus muuseumide statistikas enam ei kajastu. 2016. aastal külastas A. H. Tammsaare ja E. Vilde muuseumi kokku ca 9 tuhat inimest.

Tabel 9. Muuseumi teenuse kasutamine 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Külastajate arv	231 649	221 067	223 891	2 824	1,3%
Korraldatud ekskursioonide arv	3 037	2 969	2 955	-14	-0,5%
Korraldatud ürituste arv	1 299	1 690	1 935	245	14,5%
Korraldatud näituste arv	54	50	58	8	16,0%
Museaalide arv	169 014	169 886	152 199	-17 687	-10,4%

Tallinna linn võimaldas erinevatel huvigruppidel osaleda vabaharidus-, huvi- ja täienduskoolitustel läbi Rahvaülikooli, Õpetajate Maja ja kultuurikeskuste. Koolitused toimusid enam kui kümnes valdkonnas (kultuur, kunst, käsitöö, arvuti ja majandus, keeled, muusika, tervis ja ilu, kokandus, loodus, fotograafia, liikumine, teater jm). Populaarseimateks olid keelekursused ning kokanduse ja tervise (teadlik toitumine) valdkonnas toimunud kursused. Teenuste kasutamine jäi 2016. aastaga võrreldes samale tasemele.

Tabel 10. Koolitusteenuse kasutamine Rahvaülikoolis 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Õppijate arv	3 566	3 641	3 666	25	0,7%
Loengutundide arv	4 786	5 010	4 837	-173	-3,5%
Õppeprogrammide arv	185	205	216	11	5,4%
Korraldatud näituste arv	25	25	25	0	0,0%
Korraldatud ürituste arv	91	100	100	0	0,0%

Loomaks võimalusi mitmekesiseks harrastus- ja seltsitegevuseks korraldab linn erinevaid kultuuriüritusi ja toetab mittetulundustegevust. Ülelinnalistest kultuurisündmustest olid suurimad Birgitta festival, Tallinna Merepäevad, Taasiseseisvumispäev, Kultuuriöö, Rahvuskultuuride nädal, Peterburi kohtumised Tallinnas, Tallinna päeva ja Hiina uusaasta tähistamine. Tallinna päeval toimus Tondiraba Jäähallis esimene Tallinna tantsupidu „Linnalend“. Toimus XII noorte laulu- ja tantsupidu „Mina jään“, kus osales 325 Tallinna kollektiivi kokku 9 050 liikmega (215 koori ja orkestrit, 103 tantsurühma ja seitse rahvamuusikaansamblit). Tavapäraselt toetati erinevate pühade ja tähtpäevade tähistamist, teatrifestivali „Kuldne Mask“ ning anti välja Pimedate Ööde filmifestivali auhinnad ja Kristjan Raua kunstipreemiad. Tallinna teeneka kultuuritegelase preemiaga tunnustati 2017. aastal Tallinna rahvusvahelise festivali Jazzkaar asutajat, muusikateadlast ja Vikerraadio saatejuhti Anne Ermi. Mälestusplaat paigaldati Eri Klasi Helsingi kodumajale. 2017. aastal korraldati Tallinnas EUROCIITIES võrgustiku kultuurifoorum, millest võttis osa 130 osalejat 65 Euroopa linnast. Foorumi teemaks oli kultuuripoliitika ja partnersuhete innovaatilised lahendused.

Mittetulundustegevuste toetust eraldati 214 projektile. Suurimad toetatud kultuurisündmused linna kultuurikalendris olid Pimedate Ööde filmifestival PÖFF, rahvusvaheline õigeusu vaimuliku muusika festival „Credo“, Tallinna Bachi-nimeline muusikafestival, Pärdi päevad 2017, „Ava lava, Tallinn!“ programm, Keskaja päevad, Tallinna Kitarri festival, Tallinna kirjandusfestival HeadRead, Disainiöö, Tallinna Rahvusvaheline Orelifestival, näitus „Tallinna Jaani kirik 150“, Tallinn Music Week ja Mardilaat.

Allesmärk 2.2: Loovisikutele on loodud loomingu tutvustamise ja elanikele kunstielamustest osasaamise võimalused

Tallinna linnas tegutseb mitmeid etendus- ja kontsertasutusi, sh Tallinna linnale kuuluvad Tallinna Linnateater ja Tallinna Filharmoonia.

Tallinna Linnateatri eesmärk on tutvustada repertuaariteatrit ja Eesti teatrikunsti laiemalt erinevatele elanikkonna sihtgruppidele. Võrreldes 2016. aastaga vähenes Linnateatri küllastajate arv 6,2% seoses Hobuveski rekonstrueerimistöödega, mille tõttu oli teatril üks mängupaik vähem. Samal põhjusel anti 2017. aastal tavapärasest rohkem etendusi väljaspool koduteatrit. Lavastus „Köster“ jõudis aasta jooksul pea igale Eestimaa lavale: etendusi anti Pärnus, Tartus, Keilas, Põlvas, Märjamaal, Võrus ja mujal. Lisaks mängiti erinevates linnades ka lavastusi „Lantimiskunstnikud“, „Aju jaht“, „Surnud hinged“ ning „Aeg ja perekond Conway“. Väljaspool Eestit anti külalissetendusi lavastusega „Kes kardab Virginia Woolfi?“ New Yorgi Eesti Majas ja Washingtonis asuvas Eesti saatkonnas ning lavastusega „Jäneseurg“ osaleti Eesti teatri päevadel Espoos. Taaselustati avalikkusele suunatud Teatrisõprade klubiürituste sari, avati näituseruum linnakodanikele ja -küllastajatele Panso saalis ning jätkati teatrimaja tutvustavate ekskursioonide korraldamist (sh välisturistidele). Tallinna Linnateatri poolt korraldatavat rahvusvahelist teatريفestivali Talveöö unenägu tunnustati EFFE (*Europe for Festivals, Festivals for Europe*) kvaliteedimärgisega, millega kuulub teatريفestival nüüd kogukondlikult määrava tähtsusega ning väljapaistva kunstilise tasemega Euroopa festivalide hulka.

Tabel 11. Teatri teenuse kasutamine 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Küllastajate arv	82 975	79 936	74 997	-4 939	-6,2%
Etenduste arv	446	532	456	-76	-14,3%
Lavastuste arv repertuaaris	27	25	25	0	0,0%
sellest uuslavastuste arv	7	6	5	-1	-16,7%

Mustpeade Majas tegutsev Tallinna Filharmoonia korraldab kontserte barokist džässini ning tänu neljale erineva akustikaga saalile, on võimalik pakkuda ainulaadset kooslust kultuurilisest sisust ning unikaalsest keskkonnast. Korraldatud kontsertide arv 2017. aastal vähenes mõnevõrra seoses oluliselt suurema arvuga koostööprojektides osalemisega (sh Eesti vabariigi juubeliaasta EV100 raames antud väliskontsertidega). Kontsertide arv küll vähenes, kuid väliskontsertidest saadav suurem piletitulu kattis üldise tulu täitmise eesmärgi. Jätkus noorele publikule suunatud sari „Noorte Filharmoonia“, mille raames toimusid kontsert-jutustused Andrus Kivirähki/Rein Rannapi „Vana Saabas“ nii eesti- kui venekeelsetes koolides ning Eno Raua/Rasmus Puuri „Sipsik“ Tartus, Jõhvis, Pärnus ja Türil. Aasta lõpus toodi välja uuslavastus Kristo Matsoni/ Ilmar Tomuski „Trikiga küsimus“.

Tabel 12. Kontsertteenuse kasutamine 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Küllastajate arv	32 000	42 950	39 000	-3 950	-9,2%
Korraldatud kontsertide arv	87	67	60	-7	-10,4%
sellest Mustpeade Majas	60	39	30	-9	-23,1%
väljaspool Mustpeade Maja	27	28	30	2	7,1%
Muusikaliste koostööprojektide arv	23	19	25	6	31,6%

Allesmärk 2.3: säilinud ja väärtustatud ajalooline pärand linnaruumis

Linn panustab ajaloolise pärandi säilitamiseks ja teadvustamiseks linnale kuuluvate mälestiste restaureerimise, konserveerimise, uurimise ja dokumenteerimise kaudu. Samuti läbi omanike ja elanike nõustamise, konsulteerimise ning kolmandatele osapooltele kuuluvate mälestiste või miljööväärtuslike ehitiste autentsete detailide restaureerimiseks toetuste andmise.

Suurimateks restaureerimistödeks olid linnale kuuluvate hoonete Pikk 20 Kanuti Gildi hoone peafassaadi, Müürivahe 52 ja Kuninga 4 fassaadide heakorrastamised, 18. sajandist pärineva hoone Koidula tn 23 kohandamine lasteaiaks ja Suur-Kloostri tn 7 asuva Gustav Adolphi Gümnaasiumi üle 100-aastase võimla ja õppeklassidega hoone rekonstrueerimine ja restaureerimine. Samuti restaureeriti linnale kuuluva linnamüüri Bremeni torn, Siimeoni ja Hanna kirik, Toomkiriku kabel, vanausuliste palvela. 2017. aastal lõpetati linnale kuuluva Toomkiriku Christian Ackermanni altari konserveerimine, mis on osa suuremast Ackermanni pärandiga seostud uurimise ja taasavastamise projektist. Kunstimälestiste valdkonnas olid olulised tööd vanalinnas Siseministeeriumi omandis oleva Nikolai Imetegija kiriku lõunaikonostaasi konserveerimine, kiriku kunstimälestiste kirjeldamine ja fotografeerimine ning linnale kuuluva Tallinna vanima (16. sajandist pärineva) Blasius Hochgrewe mälestusristi (Marta risti) konserveerimine ja uuringud. Alustati 1521. aastal valminud ja Eesti Evangeelse luterliku kirikule kuuluva Oleviste kirikus asuva Hans Pawelsi kenotaafi² uuringuid ja nende põhjalikku dokumenteerimist. Toetati 13. sajandist pärineva kultuurikihi arheoloogilist läbiuurimist Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia juurdeehituse ehitustöödel. Valmis põhjalik eksperdihinnang Kalamaja arheoloogiamälestise kohta, mille alusel tehakse Muinsuskaitseametile ettepanek korrigeerida mälestise piire, mis kaotab vajaduse teostada uuringuid väheperspektiivikaks osutunud aladel. Aasta jooksul rahastas linn 28 eraomaniku restaureerimistoetuse taotlust kogusummas 71 671 eurot ning tähistati 6 mälestist mälestise tähisega. Taaskäivitatud Kirikurenessansi programmi raames anti sihtotstarbelisi toetusi kogudustele kirikute ja kirikuvara restaureerimiseks kokku 317 000 euro ulatuses Tallinna Kaasani kiriku restaureerimiseks, Nõmme Rahu kiriku interjööride taastamiseks, Kaarli kiriku oreli restaureerimiseks, Nikolai õigeusu kiriku fassaadide remondiks ning Oleviste kiriku restaureerimise projekteerimise ja uuringuteks.

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Korraldatakse EV100 raames kultuurisündmusi (sh Tallinna, Riia ja Vilniuse linnaorkestrite kontserttuur ja fotonäitus „Tallinn enne ja nüüd“ kolmes pealinnas, kontsert „Sajand muusikas“).
- Korraldatakse Tallinna Linnateateri arhitektuurse lahenduse ideekonkurss ja hoone projekteerimine.
- Jätkatakse Tallinna Filharmoonia pillifondi projekti.
- Korraldatakse Tallinna Lauluväljaku arhitektuurivõistlus ala arendamiseks.
- Osaletakse EUROCITese projekti „Kultuuri- ja loomekeskused ja linnad“ ("Cultural and Creative Spaces and Cities") taotluse ettevalmistamisel. Projekti eesmärk on analüüsida linnade kultuurikeskuste ja loomekeskuste tuleviku prioriteete vabaajaveetmise, huvitegevuse, lõimumistegevuste ellu viimisel.
- Valmistatakse ette taotlus, et Tallinna Merepäevade raames võrustaks Tallinn põhisadamana suurte purjelaevade regati The Tall Ships Races 2021, eesmärgiga tugevdada Tallinna merelinna identiteeti ning propageerida merelisi tegevusi.
- Toetatakse Eesti Kooriühingu korraldatavat rahvusvahelist koorifestivali Europa Cantat XX Tallinn.
- Jätkatakse Tallinna kultuurimaastikul oluliste kultuurisündmuste ja festivalide korraldamise toetamist.
- Jätkatakse linnale kuuluvate halvas seisukorras mälestiste restaureerimist (linnamüür, Toompea tugimüür, Pirta kloostri varemed) ning alustatakse Skoone bastioni eskarpmüüri, linnamüüri Lühikese jala väravatorni restaureerimise ja korrastamisega, Toom-Kooli hooviala väljaehitamisega ning Dominiiklaste Püha Katariina kloostrikiriku rekonstrueerimisega. Kirikurenessansi programmi raames jätkatakse Oleviste kiriku ja Kaasani kiriku restaureerimisega ning alustatakse Jaani seegi kiriku restaureerimisega.
- Jätkatakse eraomanikele restaureerimistoetuste andmist.

Peaesmärk 3: turvaliselt kasvav, mitmekülgsest arenev ja elukestvalt õppiv tallinlane – haritud, võimekas ja avatud Tallinn

Antud eesmärgi raames viiakse ellu programmi „Lasteaiakoht igale lapsele“, pakutakse kodulähedast üldharidust, tagatakse soovijatele keskariduse kättesaadavus ning pakutakse kutseharidust linnale vajalikel erialadel.

Allesmärk 3.1: Tallinna elanikeregistris olevatele 1,5–7-aastastele lastele on tagatud võimalus omandada alusharidus nüüdisaegse õpi- ja mängukeskkonnaga koolieelses lasteasutuses

2017. aasta lõpu seisuga oli Tallinnas 128 lastehoidu ja alusharidust pakkuvat munitsipaallasteasutust, sh 126 lasteaeda, 1 lasteaed-põhikool ja 1 lasteaiarühmadega kool (Tallinna Heleni Kool), kus seisuga 13.11.2017 käis kokku 21 541 last, neist 4 086 söimerühmas (rühmi kokku 248), 14 576 aiarühmas (rühmi kokku 646), 1 799 liitrühmas (rühmi kokku 94), 508 sobitusrühmas (rühmi kokku 32) ja 572 erirühmas (rühmi kokku 61). Ööhoiu teenust said koolieelsetes lasteasutustes kokku 24 last (rühmi kokku 2). Vene õppekeele rühmades käis lasteaedade keelekümbelrühmades 996 last (4,6% linna munitsipaallasteaedade laste üldarvust). 2017. aastal avati kaks uut lasteaeda: Tallinna Lotte Lasteaed Kesklinna (6 rühma

² Kenotaaf on hauamärk inimesele, kes on maetud mujale või kelle säilmed on kadunud.

kuni 132 lapsele) ja Tallinna Veerise Lasteaed Haaberstis (6 rühma kuni 132 lapsele). Täiendavad rühmad avati Tallinna Lasteaias Kraavikrõll (4 rühma kuni 88 lapsele, sealhulgas üks tasandusrühm erivajadusega lastele) ja ühe tavarühma liigi muutmiseks lisandunud üks tasandusrühm vene kodukeelega lastele Tallinna Lasteaias Südameke.

Munitsipaallasteaedades laste arv vähenes seoses loomuliku demograafilise arengu ning väljarändega. 2017. aasta novembri seisuga oli koolieelsetes munitsipaallasteasutustes keskmiselt 400 vaba lasteaiakohta lastele vanuses 3–7 aastat. Samas on mõnes linna piirkonnas (nt Pirita) jätkuvalt puudus söimekohtadest 1,5–2-aastastele lastele ja hariduslike erivajadustega lastele erirühmades. Jätkati laste hoiu projektiga laiendamaks paindlikke võimalusi lastehoiu valdkonnas, sealhulgas lastehoiuteenuse võimaldamist lastevanematele, kes vajavad oma söimealistele lastele osajalist söimekohta. Teenuse pakkumiseks on lasteasutuste mängu- ja arendustubades 65 kohta. 2017. aastal toetas linn 24 eralasteaeda, võimaldades sellega alusharidust 740 lapsele. Koolieelse eralasteasutuse toetus 2017. aastal oli 150 eurot kuus ühe lapse kohta (2016. aastal 140 eurot kuus). Tallinna linna koolieelsete munitsipaallasteasutuste teenuseid kasutas 2017. aastal 657 teiste omavalitsusüksuste last ning 460 Tallinna last käis mõne teise omavalitsusüksuse koolieelses lasteasutuses (2016. aastal vastavalt 625 ja 448 last).

Tallinna koolieelsete lasteasutuste majandamiskulu, tööjõukulu ning õppevahendite kulu arvestuslik (keskmine) maksumus ühe lapse kohta oli 2017. aastal 2 496 eurot, mis oli 8,9% suurem kui 2016. aastal (2 292 eurot). Alates 1. septembrist 2017 suurenes koolieelsete lasteasutuste personali töötasu keskmiselt 9,6% võrra, sh tõusis õpetajate töötasu 958 eurolt 1 050 eurole ja õpetajate abide töötasu 510 eurolt 560 eurole. Alates 1. septembrist 2017 hüvitab linn Tallinna elanikena registreeritud laste vanematele Tallinna linna koolieelses munitsipaallasteasutuses käiva söimerühmaelise lapse toidukulu kuni 1,80 eurot ja lasteaiarühmaelise lapse toidukulu kuni 2,00 eurot päevas.

2017. aastal jätkus traditsiooniline koostööprojekt „Koolilt lasteaiale“. Sel aastal kingiti 130-le Tallinna lasteaiale „Etno“ rahvariite komplektid - stiliseeritud rahvariided, vitssõled, ja kraaplauad, mille valmistasid linna koolide õpilased. Komplektid valmisid Eesti Tööõpetajate Seltsi, Tallinna Ülikooli, Tallinna Haridusameti ja 27 kooli koostöös. Kõik projektis osalenud koolid said endale ka projekti raames tööks vajalikud vahendid – overlokmasinad, triikmasinad ning sõlgede ja kraaplauade valmistamiseks vajalikud tööriistad (väikesed alased ja vasarad, viilid, ümartangid, puuride komplektid jne).

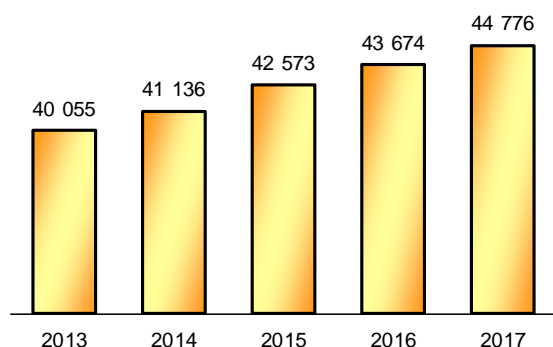
Tabel 13. Laste arv Tallinna koolieelsetes lasteasutustes 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Munitsipaallasteasutus	22 150	21 716	21 541	-175	-0,8%
Eralasteaed	710	723	740	17	2,4%
Kokku	22 860	22 439	22 281	-158	-0,7%

Alleesmärk 3.2: kõigile Tallinnas elavatele lastele on tagatud võrdsed võimalused põhihariduse omandamiseks tänapäevasel tasemel ning soovijatele on keskharidus kättesaadav

Põhi- ja üldkeskhariduse omandamise ja koolikohustuse täitmise tagamiseks tegutses 2017. aasta lõpus Tallinnas 57 munitsipaalkooli (sh 43 gümnaasiumi, 11 põhikooli, 2 täiskasvanute gümnaasiumi ja 1 lasteaid-põhikool), 21 era- ja 4 riigikooli.

Joonis 13. Õpilaste arv Tallinna munitsipaalkoolides 2013–2017

Tallinna munitsipaalkoolides õppis 2017. aastal 3 563 õpilast teistest omavalitsusüksustest (2016. aastal 3 465). Teiste omavalitsusüksuste munitsipaalkoolides õppivate Tallinna õpilaste arv oli 2017. aastal 1 164 (2016. aastal 1 092).

Tabel 14. Õpilaste arv Tallinna koolides 2015–2017

	Muutus				
	2015	2016	2017	2017/2016	
Munitsipaalkool	42 573	43 674	44 776	1 102	2,5%
Erakool	3 473	3 991	4 331	340	8,5%
Riigikool	438	438	438	0	0,0%
Kokku	46 484	48 103	49 545	1 442	3,0%

Põhikooliõpingud (7.–9. klass) katkestas 2016/2017. õppeaastal 0,4% õpilastest (2016. aastal 0,5%). Põhikooli lõpetajatest jätkas oma haridusteed 97% õpilastest (sama 2016. aastal). Gümnaasiumi lõpetajate osakaal sama lennu alustajatest 10. klassis oli 2017. aastal 80% (2016. aastal 84%). Gümnaasiumiõpingud katkestati peamiselt, sest õpingud olid liiga rasked, mindi tööle või suunduti elama välisriiki. Tallinna gümnaasiumi lõpetajatest 45% jätkasid õpinguid kõrgkoolides. Koolikohustuse täitmist aitavad tagada ja kriminaalpreventiivset tööd korraldada linnaosades tegutsevad alaealiste komisjonid. 2017. aastal toimus linnaosade alaealiste komisjonis 106 istungit, milles arutati 292 juhtumit.

2017. aastal jätkus III klassi õpilastele (4 488 last) ujumise algõppe korraldamine.

Edendamaks huviharidust, tegutses Tallinna koolides 2017. aastal 1 428 huviringi (2016. aastal 1 255). 2017. aastal suurenes üldhariduskoolide juures tegutsevates huviringides osalevate laste arv 21 991-lt 23 372-le. Laste arvu suurenemine on tingitud üldhariduskoolide poolt pakutavate huviringide arvu suurenemisest ja üldisest laste arvu kasvust. Õpilased osalesid loodus-, muusika- ja kunsti-, spordi-, tehnika- ja kultuuriringides. Õpilaste liikumisharjumuste suurendamiseks ja erinevate spordialade tutvustamiseks jätkati 2016. aasta sügisel koostöös Tallinna Spordi- ja Noorsooametiga ning spordiorganisatsioonidega pilootprojekti „Sport kooli” linna 18 üldhariduskoolis. Projekt on populaarne ning koolide huvi projektis osaleda on kasvanud.

2016/2017. õppeaastal jätkati projektiga „Keskkonnahariduslikud õppeprogrammid Tallinna koolidele“. Projekti raames said Tallinna koolide õpilased osaleda erinevates keskkonnahariduslikes õppeprogrammides Harjumaa keskkonna- ja loodushariduskeskustes. Projekti kaudu süvenevad laste keskkonnahoiu- ja loodushariduslikud teadmised ning tõuseb üleüldine keskkonnateadlikkus. Projekti koordineerib Tallinna Haridusamet ja seda toetab Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus. Projektis osales 45 üldhariduskooli.

Allesmärk 3.3: tööjõuturu vajadustest lähtuv kutseharidusteenus

Linn pakub kutseõppe võimalust Tallinna Kopli Ametikoolis. Õppetöö toimub nii päevases kui ka töökohapõhises õppevormis ning eesti ja vene õppekeeles. Kool pakub ainsa kutsekoolina Tallinnas võimalust omandada elukutset ka neil, kel on põhikool pooleli jäänud. Ametialasele tasemekoolitusele lisaks tegutseb kool ka täiskasvanute täiendkoolituse, kutsealase eelkoolituse ja kutseõppimise valdkonnas. 2017. aastal jätkati erivajadustega õpilastele puhastusteenindaja abilise eriala õpetatamist Kopli õppehoones ja Tallinna Tugikeskuses Juks. 2017. aastal lõpetas kooli üheteistkümnend. Kooli lõpetajate osakaal sama lennu alustajatest oli 81,4%. Koolist väljalangemist põhjustas valitud eriala osutamine mittesobivaks ja õpingud osutusid raskeks.

2017. aastal rakendati töökohapõhist õppimist kahel erialal – aiandus ja puhastusteenindus. Jätkati koostööd Ida-Tallinna Keskhaiglagaga puhastusteenindajate koolitamise töökohapõhise õppe raames. Kutsekooli õpilased osalesid Tallinna Lillefestivalil ja kutsekoolide meistrivõistlustel „Noor Meister 2017“, kus sanitaartechniliste tööde valdkonnas saavutati esimene ja kolmas koht. Kooli sepaõppe õpilased jätkasid koostöölepe raames Vabaõhumuuseumis sepatöö tutvustamist. 2017. aastal allkirjastati Sankt Peterburi riikliku aiandusarhitektuuri kutsekooliga koostöölepe, mille alusel saavad õpilased vastastikku praktikakohti. Osaleti Sihtasutuse Archimedes projektis „Avastamas kutseõpet Euroopas“ ja mitmes Sihtasutuse Innove praktikakohti ja õppetööd arendavas projektis. Viidi läbi ulatuslik õppekavade reform, mille toetuseks kujundati ümber mitmed õppeklassid. Õpilaste tervise ja liikumisharjumuste parandamiseks alustati koostööd *My Fitness*iga kehalise kasvatus tundide läbiviimiseks.

Tabel 15. Õpilaste ja õpperühmade arv Tallinna Kopli Ametikoolis 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Õpilaste arv	225	262	297	35	13,4%
sh põhiharidusega õpilased	205	175	194	19	10,9%
põhihariduseta õpilased	20	48	68	20	41,7%
keskharidusega õpilased	0	39	35	-4	-10,3%
Õpperühmade arv	26	32	30	-2	-6,3%
Lõpetajate arv	56	97	120	23	23,7%
Välja langenute osakaal õppima asunutest	22,0%	22,0%	18,6%		

Allesmärk 3.4: noorte vajadustest lähtuv, paindlik, koostööaldis ja hästi toimiv noortekeskuste võrgustik linnas

Noorsootöö teenuseid korraldab ülelinnaliselt Tallinna Spordi- ja Noorsooamet ja piirkondlikult linnaosa valitsused peamiselt noortekeskuste kaudu.

Noortekeskused soodustavad mitteformaalset õppimist ja lähtuvad oma töös avatud noorsootöö põhimõtetest, mille eesmärgiks on pakkuda noortele vabatahtlikkuse alusel ühiskondlikus elus osalemise võimalusi. Noortekeskused korraldavad piirkondlikke üritusi, programme, projekte, laagreid, koolitusi ning seminare. Keskused on avatud üldjuhul augustist juunini 5 päeva ja keskmiselt 35 tundi nädalas ning keskuse külastamine on noortele tasuta. 2017. aastal kolisid Lasnamäe ja Männiku noortekeskused uutesse ruumidesse, mistõttu vähenes teenuste osutamise maht ja noortekeskuste külastatavus võrreldes varasemate aastatega.

Tabel 16. Noortekeskuste teenuste kasutamine 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Noortekeskuste arv	10	10	10	0	0,0%
Külastuskordade arv (sh majavälised üritused)	87 353	93 789	70 965	-22 824	-24,3%
Lahtioleku aeg (tundides)	14 798	15 150	14 510	-640	-4,2%

Osaleti Eesti Noorsootöö Keskuse poolt korraldatud kohalike omavalitsuste koostöögruppide programmis, millega linn sai täiendavaid vahendeid noorte sotsiaalse tõrjutuse ennetamiseks ja uute noorsootöö teenuste kavandamiseks ja käivitamiseks. Valdkonda arendati ka läbi selge noorsootöö kommunikatsioonistrateegia, noorsootöötajatele ja noortekeskuste juhtidele orienteeritud täiendkoolituste ning orienteeritud infopäevade ja seminaride korraldamisega. Korraldati ülelinnalisi noorsootöö programme ja üritusi, mis hõlmasid endas mobiilse noorsootöö³ rakendamist, noorteinfo kogumist ja vahendamist ning toetasid noorte omaalgatust, ettevõtlikkust, loovust, vabatahtliku tegevust ja liikumisaktiivsust ürituste korraldamist. Jätkuvalt toetati noorsooprojekte ning laste ja noorte osalemist laagrites, õpilasmalevas ja noorteühendustes. Laagrites osales linna toetusel 3 487 noort ja toetati 32 laagrikorraldajat. Lisaks korraldati noortelaagri kasvatajate ja juhatajate koolitusi, kus osales kokku 190 inimest. Toetati sihtasutust Õpilasmalevat, mille kaudu sai 833 Tallinna noort omale suveks töökoha. Kokku tegutses õpilasmaleva juures 48 malevarühma. Korraldati noorte töömess „Suveks tööle“ ja huvitegevuse võimalusi tutvustav ülelinnaline mess „No vaata“. Noorte liikumisaktiivsuse suurendamiseks viidi viies Tallinna koolis pilootprojektina läbi Spordihommik ning käivitati jalgpallivõistluste sari *Street Fame Cup*, mis annab noortele võimaluse osaleda erinevates spordi ja tänavakultuuri tegevustes. Osaleti aktiivselt Läänemere Linnade Liidu noorsooküsimuste komisjoni töös, kuhu olid kaasatud ka Tallinna linna noortevolikogu liikmed. Korraldati tunnustusüritus „Suured teod“, kus tõsteti esile märkimisväärsed tegevusi noorsootöös ja tunnustati Tallinna aasta noorsootöötajat. Toetati Tallinna linna noortevolikogu, mis on linnavolikogu

³ Mobiilne noorsootöö on ennetustöömudel, mille raames lähevad noortega tegelevad spetsialistid noorte kogunemiskohtadesse, olgu selleks tänav, park või kaubanduskeskus.

juures tegutsev Tallinna noortest koosnev nõuandva õigusega 21-liikmeline osaluskogu. Eesmärgiga tõsta noorte sotsiaalseid oskusi, toetada nende toimetulekut ja konkurentsivõimet tööturule sisenemisel, õpingutega alustamisel ja/või jätkamisel viidi läbi mitteõppivatele või -töötavatele noortele suunatud „Jalatala“ programm. Noortele mõeldud tegevuste laiemaks tutvustamiseks annab Spordi- ja Noorsooamet välja Noor Tegija veebiajakirja ja Eesti Päevalehe vahel ilmuvat vaheleht.

2017. aastal toetati kokku 61 noorsooprojekti, millest kasusaajate noorte arv oli ca 70 000. Projektide põhilisteks prioriteetideks olid mitteformaalne õpe, noorte omaalgatus ja ülelinnalise noorsootöö arendamine. Toetati 13 Tallinnas tegutsevat noortetühingut, kelle põhitegevuseks on noorsootöö korraldamine ja arendamine ning kellel on vähemalt 60 füüsilisest isikust liiget. Noorte info ja nõustamise, sh mobiilse noorsootöö eesmärgiks on koondada ja levitada Tallinna noortele, lastevanematele ja koostööpartneritele infot vaba aja võimaluste kohta ning jõuda noorteni, kes ei ole leidnud noorsootöö poolt pakutavaid võimalusi või on nendest eemaldunud ning suunata neid harivate ja arendavate vaba aja tegevuste juurde. Võrreldes varasemate aastatega vähendati 2017. aastal läbiviidavate infotundide arvu ja selle asemel korraldati arvuliselt küll vähem, aga mahult (osalenute arvu kasv ca 60%) suuremaid infoüritusi.

Tabel 17. Noorte info- ja nõustamiskeskuste tegevuse näitajad 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Info- ja nõustamiskontaktide arv	193 749	270 588	257 317	-13 271	-4,9%
Infotundide arv	38	39	21	-18	-46,2%
Infotunnis osalenute arv	1 076	1 025	959	-66	-6,4%
Infoürituste arv	29	9	5	-4	-44,4%
Infoüritustel osalenute arv	4 157	3 560	5 719	2 159	60,6%
Mobiilse noorsootöö rakendamine	2 349	3 251	3 440	189	5,8%
Mobiilse noorsootöö kontaktide koguarv	5 257	7 662	8 620	958	12,5%

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Koostatakse Spordi- ja Noorsooameti poolt noortekeskuste teenuste analüüs ja teostatakse avatud noorsootöö meetodil pakutavate teenuste ümberdisainimine.
- Juurutatakse mitteformaalse õppe⁴ põhimõtteid noorsootöötajatele.
- Pakutakse uusi noorsootöö teenuseid, et suurendada noorte kaasatust noorsootöösse.
- Korraldatakse programme ja üritusi, mis suurendavad noorte ettevõtluspädevust, sh toetavad omaalgatust ning vabatahtlikku tegevust.
- Jätkatakse noorte infotööd ja mobiilset noorsootöö arendamist, et suurendada noorte teadlikkust erinevatest noortele pakutavatest tegevustest ning ennetada noorte tegevusetusest tulenevaid probleeme.
- Paremaks noorsootöö korraldamiseks töötatakse Spordi- ja Noorsooametis välja linna noorsootöötajate motivatsioonisüsteem.

Allesmärk 3.5: lastele ja noortele on loodud paindlikud ja mitmekesised huvihariduse ja huvitegevuse võimalused

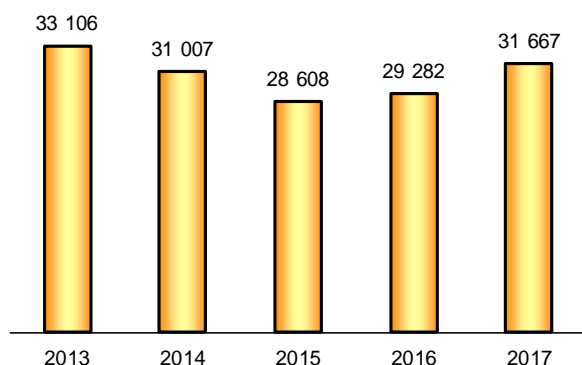
2017. aastal tegutses Tallinnas 10 munitsipaalhuvikooli (7 592 õpilast; 1 munitsipaalhuvikool ning 984 last enam kui 2016. aastal) ning Vanalinna Hariduskollegiumi huvimajad (812 last; 129 last rohkem kui 2016. aastal). Samuti pakkusid huviharidust üldhariduskoolide huviringid, kus tegutses kokku 23 372 last (1381 last rohkem kui 2016. aastal). Alates 1. septembrist 2017 alustas tegevust uus huvikool Lasnamäel – Tallinna Tondiraba Huvikool.

Jätkuvalt toetas linn huvihariduslike projektide läbiviimist. 2017. aastal toetati haridusasutuste 10 projekti ja mittetulundusühingute 37 projekti kogumaksumusega 32 887 eurot. Haridusasutuste projektides osales kokku üle 3 500 õpilase ja mittetulundustegevuse projektides 4 000 osaleja ringis. Mittetulundusühingute projektidest saab esile tõsta: HKK – Hiline Keelekümblus, intellektuaalmäng 6. klassi õpilastele (Mittetulundusühingu Tallinna Pae

⁴ Mitteformaalne õppimine leiab aset väljapool kooli ning on ette võetud teadlikult, eesmärgiga end arendada. Mitteformaalne õpe võib toimuda väga erinevates keskkondades (näiteks looduses), mille puhul õpetamine ja õppimine ei pruugi olla ainuke ega peamine ostarve. Mitteformaalne õpe on samuti eesmärgistatud, kuid vabatahtlik. Läbiviijad võivad olla nii professionaalsed koolitajad kui ka näiteks vabatahtlikud või omaelised.

Gümnaasiumi Heategu), Eesti kino- ja filmivaldkonda tutvustav projekt noortele (Eesti Kinoliit) ning Eesti Vaimsete Puuetega Inimeste Spordiliidu laste talvised kergejõustikuvõistlused (Eesti Vaimsete Puuetega Inimeste Spordiliit).

Joonis 14. Huviharidust omandavate laste arv Tallinna munitsipaalkoolide huviringides ja huvikoolides 2013-2017

Hariduse tugiteenuste valdkonnas keskenduti 2017. aastal haridusasutuste info- ja kommunikatsiooni-tehnoloogia (edaspidi: *IKT*) valdkonna õppetöö koordineerimisele ja uuenduslike õppeprojektide juurutamisele. Aprillikuus viidi läbi traditsiooniline nutikuu, mille raames korraldati üle 300 ürituse. Esmakordselt ka lasteaedades. Nutikuu eesmärgiks on uute ja huvitavate ideede ning lahenduste tutvustamine õpetajatele, õppijatele, lapsevanematele, et muuta õppimine nutivahenditega põnevamaks ja elulähedasemaks. Suurim üritus oli 25. aprillil Südalinna koolis toimunud robotikapäev, mis tõi kokku Tallinna robotihuvilised mudilased, õpilased ja õpetajad 35 lasteaiast ja 17 koolist. Lapsed panid end proovile robotiülesannete lahendamisel ning õpetajad tutvusid õppetöös kasutatavate robotitega. 2017. aastal algatati koos haridusasutusega haridusasutuste innovatsioonilaborite projekti #EduInnoLab, mille eesmärgiks on rajada Tallinna haridusasutustesse erinevaid innovatsioonikeskuseid, et soodustada uuenduslike õpimeetodite katsetamist ja rakendamist ning jagada innukamate haridusasutuste kaudu saadud kogemusi. Laboritesse koondatakse teadmised ja oskused, kuidas innovaatilisi seadmeid ja meetodeid õppetöös rakendada ning head lahendused leiavad koha õppekavades. Projektis osalesid Tallinna Kullatera Lasteaed ja Tallinna Liikuri Lasteaed (Roboaed), Tallinna 21. Kool ja Tallinna 53. Keskkool (Lego innovatsioonistuudio), Tallinna Kesklinna Vene Gümnaasium ja Tallinna Lilleküla Gümnaasium (Makeblock stuudio), Pelgulinna Gümnaasium (Aerokool) ning Tallinna Südalinna Kool (Litreaalsuse stuudio). Uuendusmeelsete koolide eeskujude kaudu jõuavad uued õppeviisid loodetavasti kõikidesse linna koolidesse. Digipädevuste tõstmiseks ja õppetöö mitmekesistamiseks korraldati 2017. aasta detsembris riigihange, mille tulemusena said Tallinna munitsipaallasteaiad ühe programmeeritava haridusrobotite komplekti Blue-Bot ja neli Ozoboti minirobotit (jätkuprojekt 2016. a Bee-Bot komplektide soetamisele). Blue-Bot roboteid saab rakendada matemaatika, loodusteadused, emakeel, võõrkeeled jpm õpetamiseks, andes lastele samal ajal ka algteadmisi programmeerimisest.

2017. aastal toimusid olümpiaadid 28 erinevas aines, millest võttis osa 10 174 Tallinna õpilast. Eestit esindasid 12 rahvusvahelisel olümpiaadil 16 Tallinna õpilast, kes võitsid kokku 21 medalit, neist 5 kuld-, 7 hõbe- ja 9 pronksmedalit. 2017. aastal korraldas Tallinna Haridusamet 10 konkurssi asutustele ja pedagoogidele ning 11 konverentsi/seminari õpetajatele ja haridusasutuste juhtidele. Neist kaks olid „Turvaline kool /turvaline lasteaed“ ja „Parim tervisemeeskond“, milles osales 2016/2017 õppeaastal kokku 30 asutust.

Kõigi laste/õpilaste ja töötajate tervise ja heaolu arendamiseks tegeletakse lasteaedades ja koolides terviseedendamisega. Eestis on loodud nii tervist edendavate koolide (edaspidi: *TEK*) kui ka lasteaedade võrgustikud (edaspidi: *TEL*). TEK võrgustikku kuulus 2016/2017. õppeaastal 37 Tallinna kooli, mis moodustab 64% koolide arvust (kasv 3%). TEL võrgustikku kuulus 85 Tallinna koolieelset lasteasutust, moodustades 67,5% (kasv 1,5%). Järjepidevalt on koostöös Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametiga ja linnaosadega läbi viidud ennetavaid ohutuslaseid teabepäevi mini-SOS (Sina Oskad Seda). 2016/2017 õppeaastal toimus 5 sellist teabepäeva, mis võimaldasid lastele anda ohutuslaseid teadmisi ja neid tegevuses kinnitada (teadmised esmaabist, tule-, vee- ja liiklusohutusest ning ohutust tegutsemisest ümbritsevas keskkonnas). Ennetusprogrammis „Suitsuprii klass“ osales 2016/17. õppeaastal 17 kooli, alustas 3 031 õpilast ning programmi läbis 2 543 õpilast. Sarnaselt 2015/2016 õppeaastal läbi viidud infopäevadega „Uimastiennetus ja uimastitega seotud juhtumite lahendamine koolis“ toimusid 2016/2017 õppeaastal infopäevad ka vene keeles, kus osalesid kõik Tallinna vene õppekeele koolid. Õpilaste liikumisaktiivsuse suurendamiseks viidi läbi pilootprojekt „Aktiivne vahetund“, mis aitab kaasa laste keskendumisele õppetunnis, et lapsed kasutaksid vahetundi aktiivseks liigutamiseks. Aktiivse vahetundi jooksul viiakse läbi tegevusi, mängu juhendatult. Praktilised koolitused juhendajatele viis läbi Laste Tervisekooli füsioterapeut, andes ülevaate füüsilise aktiivsuse mõjust laste kognitiivsele arengule ja tutvustas keskendumisvõime parandamise võimalusi läbi osavusharjutuste.

Tallinna Õpetajate Maja korraldas 192 aineühenduste õppepäeva, kus osales 4 069 õpetajat. Lisaks korraldati 10 ainevõistlust, kus osales kokku 1 683 õpilast ning 95 huvioppekursust ja meeskonnakoolitust, kus osales kokku 1 920 inimest.

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Jätkatakse elanike vajadustele, ootustele ning linna ruumilistele võimalustele vastava haridusasutuste võrgu ümberkorraldamisega.
- Jätkatakse muutunud õpikäsituse⁵ rakendamise toetamist kõikides Tallinna haridusasutustes.
- Suurendatakse laste/õpilaste osalust huvihariduses ja –tegevuses, suurendada huvihariduse ja -tegevuste kättesaadavust ning pakkuda mitmekesisemaid osalusvõimalusi, laiendades koolide juures toimuvate pakutavate huviringide valikut kaasates lapse kogupäevakooli tegevustesse. Tegemist on I ja II kooliastmele (1.-6. klass) suunatud pilootprojektiga, mille jooksul kujundatakse välja koolipäeva disaini mudel, mida saab hiljem rakendada teistes Tallinna koolides. Pilootprogrammis osaleb seitse kooli. Projekti raames soovitakse pakkuda igale lapsele kooli juures tasuta huviringe ning kujundada vahelduvate tegevustega koolipäev.
- Laiendatakse läbi Tallinna Õppenõustamiskeskuse tugiteenuste kättesaadavust.
- Jätkatakse EV 100 raames lasteaedade 100 mänguväljaku projektiga.

Allesmärk 3.6: tänapäevased, elanikele kättesaadavad sportimisvõimalused ning lai spordiürituste valik

Sportimisvõimalusi pakuti 2017. aastal kaheksas linna spordiasutuses. Laiendati noorte saavutusspordi arendamiseks vajalike võimaluste ja tingimuste loomist Tallinna Spordikoolis ning toetati organiseeritud sporditegevust läbi erinevate spordiorganisatsioonide. Tallinna spordiasutustes on sporditegevuseks kokku 25 spordibaasi, kus on võimalik tegeleda erinevate spordialadega. Linna spordibaase kasutati nii treeningute läbiviimiseks kui ka erinevate ürituste ja võistluste korraldamiseks, samuti pakuti erinevaid teenuseid üksikkülastajatele.

Sporditeenuste kättesaadavus oli tagatud 7 päeva nädalas keskmiselt 10–13 tundi päevas.

Tabel 18. Tallinna spordiasutuste külastuskordade arv 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Tallinna Spordihall *	496 291	449 025	470 792	21 767	4,8%
Pirita Spordikeskus	188 582	204 317	234 556	30 239	14,8%
Kristiine Sport **	93 421	95 337	135 809	40 472	42,5%
Nõmme Spordikeskus ***	77 859	62 773	48 868	-13 905	-22,2%
Tondiraba Spordikeskus ****	89 807	124 795	113 675	-11 120	-8,9%
Kadrioru Staadion	22 534	21 900	22 192	292	1,3%
Kokku	968 494	958 147	1 025 892	67 745	7,1%

* 2017.a mais taasavati Tallinna Spordihalli filiaal Kalevi Spordihall

** 2017.a oktoobris avati Kristiine Spordi filiaal Sõle Spordikeskus

*** 2016.a aprillis anti Nõmme Spordikeskuse filiaal Hiiu Staadion rendile

**** 2017.a jaanuaris anti Tondiraba Spordikeskuse gurlingu hall rendile

2017. aasta maikuus avati renoveeritud Kalevi Spordihall, pealinna üks peamisi esindushalle rahvusvaheliste tiitlivõistluste korraldamisel. Ehitustööde tulemusena rekonstrueeriti hoone kaasaegseks treening- ning võistluskeskuseks, kus teleskooptribüünide lahenduse abil saab sporditegevuseks välja rentida suuremat pinda. Lisaks sportimisvõimaluste tagamisele on hoone juurdeehituses kaasaegsed büroo- ja laopinnad, mis on osaliselt välja renditud. 2017. aastal korraldati Kalevi Spordihallis Euroopa meistrivõistluste B-divisjoni finaaltourniir korvpallis, Euroopa meistrivõistlused kimura shukokai karates, maailmakarikaetapp „Tallinna Mõök“, rahvusvaheline Kristjan Palusalu XXX mälestusvõistlus kreeka-roma maadluses, meeste rahvuskoondise maailmameistrivõistluste 2. ringi valikmängude turniir võrkpallis ja käsipalli meeste rahvuskoondise maailmameistrivõistluste valikumängud jne. Tondiraba Jäähallis korraldati peamiselt jääaladega seotud rahvusvahelisi võistluseid – rahvusvaheline võistlus Olümpia Cup jäähokis, rahvusvaheline noorte hokiturniir „Legend Invite“, ISU Tallinn Trophy iluuisutamises, K1 Fight show, Baltic Challenge Cup hokis, mitmed erinevad rahvusvahelised curlingu ja iluuisutamise võistlused. Lisaks spordivõistlustele on jäähallis korraldatud ka

⁵ Õpikäsituse muutumine on kooli kohanemisviisi teisenenud ühiskonna ja töömaailma ootustega ning tehnoloogiliste arengutega. Aineteadmiste ja oskuste kõrval on senisest olulisemaks muutunud aineülesed ja aineid läbivad oskused nagu kommunikatsiooni- ja koostööoskused, oskus teadmisi kriitiliselt valida ja kasutada ning teha informeeritud otsuseid, suutlikkus töötada erinevates keskkondades ja koos teiste valdkondade esindajatega.

kontserte ja kultuurüritusi (Lord of the Dance, Polina Ggarina, Dima Bilan, Apocalyptica, Retro Show; Snow King, Breemeni muusikud, Alice imedemaal).

2017. aastal avati ka uus Sõle Spordikeskus, kus on kaheksa rajaga ujula, lastebassein, kolme pallimänguväljakuga spordisaal, spetsiaalse inventariga vehklemissaal, võitluskunstide saal, judosaal, jõusaal ja kerghalliga kaetav jalgpalliväljak. Laiendati ja kaasajastati Pirita Velodroomi ja Lasnamäe Sportmängude Maja. Vabariigi Presidendi poolt ellu kutsutud kodukaunistamise konkursil „Eesti kaunis kodu 2017“ tunnustati Eesti Olümpiakomitee eestvedamisel parimaid tervisespordirajatisi, milleks tänavu nimetati Pirita Spordikeskus ja Tõrva Terviserajad. Pirita Spordikeskus renoveeris Lasnamäe Sportmängude Maja staadioni (Härma 14). Esimeses etapis valmis kunstkattega jalgpalliväljak, korvpalliväljakud ja jõulinnak koos piirdeaiaga. Rajati ka külmetustorustikuga betoonrada, mida suvehooajal saab kasutada rulluisutamiseks ning talihooajal uisutamiseks (sh kiiruisutamiseks).

Kadrioru Staadionil toimus 43 mitmesugust spordi- ja kultuuriüritust (sh 9 rahvusvahelist), millest 22 jalgpallivõistlust ja 21 kergejõustiku- või muud üritust. Kadrioru Staadionil läbiviidud suuremad võistlused olid Euroopa võistkondlikud meistrivõistlused mitmevõistluses Superliiga, kergejõustiku Eesti karika- ja meistrivõistlused, naiste rahvuskoondise jalgpalli EM valikmängud, TV 10 Olümpiastarti Tallinna ja vabariiklik finaali, Uno Palu auhinnavõistlused mitmevõistluses.

Nõmme Spordikeskuses pikendati Nõmme – Harku liikumisradu koos ühendusteedega ~20 km-ni ning sellega on tegemist pikima omalaadse rajatisega Eestis. Rajad on valgustatud ja tähistatud nii suuna- kui ka kilomeetri viitadega. Olulisematesse liikumissõlmedesse on paigaldatud rajaskaemid, raja ääres paiknevad kuus võimlemislinnakut ning paranenud on parkimisvõimalused.

Tallinna Spordikool jätkas koostöös spordiklubidega saavutusspordi arendamist, pakkudes andekatele noorsportlastele vanuses 11-19-aastased (erandjuhtudel kuni 23-aastaste) täiendavaid võimalusi saavutusspordiga tegelemiseks. Spordikool tegi koostööd kokku 40 spordiklubiga, võimaldades 512 saavutussportlasele täiendavaid treeninguid (mahus 4 947 tuhat, osaledes 92 välisvõistlusel ja 79 laagris (sh 34 välislaagris). 2017. aasta lõpuks oli spordikoolis 17 spordiala: korvpall, võrkpall (sh rannavõrkpall), käsipall, sulgpall, uisutamine (sh iluuisutamine, kiiruisutamine), jäähoki, laskesuusatamine, poks, tennis, epeevehklemine, ujumine, judo, karate, taekwondo, iluvõimlemine, hoki ning sügisel lisandus kergejõustik.

2017. aastal valmisid kolme spordipargi (Kivila, Koidu, Vilde tee) projektid ning viidi läbi ehitustööde hanked.

Tabel 19. Spordikooli tegevusnäitajad 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Harrastajate arv	495	467	512	45	9,6%
Treenerite arv	27	44	51	7	15,9%
Spordialade arv	8	16	17	1	6,3%

Üheks oluliseks tegevusvaldkonnaks on ka noorte liikumisharrastuste toetamine sporditegevuse toetuse eraldamise kaudu spordiorganisatsioonidele noorte (7 – 19 -aastaste) harrastajate sporditegevuse korraldamiseks. 2017. aastal eraldati toetust 148 spordiorganisatsiooni 20 706 harrastajale ja Eesti kvalifikatsiooniraamistikus 5.–7. tasemel olevale 483-le treenerile kokku summas 5,4 miljonit eurot.

Tabel 20. Sporditegevuse toetuse tegevusnäitajad 2015-2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Toetuse saajate arv					
spordiklubid	137	140	148	8	5,7%
4-19.aastased harrastajad	20 745	21 886	20 706	-1 180	-5,4%
III-V tasemega treenerid	436	486	483	-3	-0,6%
kvaliteetse spordiklubi toetuse saajate (spordiklubide) arv	25	24	25	1	4,2%
kvaliteetse spordiklubi toetuse saajate (spordiklubide) laste arv	9 433	9 854	8 896	-958	-9,7%
Arvestuslikud toetused					
harrastaja ja treeneri kohta baassumma	165	165	200	35	21,2%
treeneri kohta	1 065	1 058	1 299	241	22,8%
kvaliteetse spordiklubi kohta	16 979	18 476	16 013	-2 463	-13,3%
Eraldatud toetuste summa kokku*	4 372 760	4 680 743	5 400 485	719 742	15,4%

* sh arvestatud aruande alusel tagastatud toetustega

Jätkuvalt toetati eraspordibaase. Tegevustoetust eraldati Škoda Jäähallile ja Jeti Jäähallile. Toetati linna esindusmeeskondi sportmängudes, tunnustati tiitlivõistlustel medaleid võitnud saavutussportlasi ja toetati spordivõistluste korraldamist pealinnas. Spordiprojektide toetusi eraldati rahvusvaheliste spordiürituste, Tallinna meistrivõistluste, kohalike turniiride ja spordivõistluste korraldamiseks. Tallinnas korraldati 2017. aastal Euroopa võistkondlikud meistrivõistlused mitmevõistluses Superliiga, maailmameistrivõistlused rahvusvahelises kabes, Euroopa meistrivõistluste B-divisjoni finaaltourniir korvpallis U18-vanuseklassi. Toimusid traditsioonilised rahvusvahelised võistlused – rula maailmakarikaetapp „Simpel Session“, sulgpalli Euroopa karikaetapp „Yonex Estonian International“, vehklemise maailmakarikaetapp „Tallinna Mõök“, Tallinn International Horse Show, noorte maadlusvõistlus „Tallinn Open“ ja rahvusvaheline ujumisvõistlus „Kalev Open“.

Samuti toetati tervise liikumise üritusi „Tallinn Liigub!“, mida korraldati 2017. aastal koostöös 47 partneriga. Aasta jooksul toimus ligi üle 300 etapi/osavõistluse (2016. aastaga võrreldes 40 üritust rohkem), millest võttis osa ca 220 000 osalejat. „Tallinn Liigub“ raames toimus Baltimaade suurimaks rahvaspordiüritus Tallinna Maraton ja Tallinna Sügisjooks, millest võttis seekord osa 57 riigi sportlased kokku 19 860 osalejat, naistele suunatud traditsiooniline liikumissündmus SEB Maijooks, erinevad tervisejooksu ja –könni, orienteerumise ja jalgratta sarjad. Tervise liikumise ürituste „Tallinn Liigub!“ maht on kasvanud seoses suurenenud huviga nimetatud üritustel osaleda. Spordiprojektide puhul toetatakse võistlusi ja üritusi, mis vastavad spordivaldkonna mittetulundustegevuse toetuse kriteeriumidele. Võrreldes 2016. aastaga vähenes toetuse saamiseks kehtestatud kriteeriumitele vastavate võistluste ja ürituste arv.

Jätkati tervisespordi propageerimist ning teavitustööd tervise liikumise vajalikkusest, korraldati koostöös Tallinna Ülikooliga tervisesporti aktiivselt harrastavatele sportlastele loengute sarju „Treeni teadlikult“ ja „Tervise ja Liikumise Ülikool“ ning toetati Pirit ja Nõmme terviseradade korrashoidu ja noorsportlaste terviseuuringute teostamist.

Tabel 21. Spordiprojektide toetuse tegevusnäitajad 2015-2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Rahvusvahelised võistlused	72	93	81	-12	-12,9%
Tallinna meistrivõistlused	34	39	31	-8	-20,5%
"Tallinn Liigub" etappe	248	267	307	40	15,0%
Muud spordiprojektid	77	60	80	20	33,3%

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Kavandatakse Kadrioru Staadioni kaasajastamist sh peaareeni valgustuse renoveerimist.
- Jätkatakse 2017. aastal valminud Lasnamäe Sportmängude Maja staadioni renoveerimistöödega. 2018. aastal valmib jalgpalliväljaku ümber 400 m pikkune uisurada koos külmutusseadmetega.
- Alustatakse spordiparkide ehitamisega Lasnamäele, Mustamäele, Kesklinna linnaosadesse.

- Toetatakse erinevaid spordiorganisatsioone läbi sporditegevuse toetuse ja mittetulundustegevuse toetuse eraldamise (erinevad spordivõistlused) kaudu, prioriteediks rahvusvahelised tiitlivõistlused.
- Jätkatakse olemasolevate spordibaaside renoveerimist ning inventari ja hooldusseadmete soetamist.
- Jätkatakse spordivaldkonna inimeste tunnustamist ja tunnustusürituste korraldamist.
- Toetatakse noorsportlaste terviseuuringute teostamist.

Peaesmärk 4: hoolitud, kaitstud ja abistatud tallinlane – maandatud riskidega ja (sotsiaalselt) turvaline Tallinn

Eesmärgi ellu viimisel on neli sihtrühma – puuetega inimesed, eakad, lapsed ning majanduslikult vähekindlustatud ning riskirühmadesse kuuluvad täiskasvanud. Enamuses on tegu sotsiaalhoolekande seadusest tulenevate.

Allesmärk 4.1: puuetega inimestele on tagatud avalike ja erateenuste kättesaadavus ning abistav tugi, loodud võimalused toimetulekuks ja aktiivseks eluks

Eesmärgi raames tagatakse puuetega inimestele nende toimetuleks vajalikud teenused – transport, viipekeele tõlk, isiklik abistaja, nõustamine, päevategevus ja –hoid, teenused psüühiliste erivajadustega inimestele. Teenuseid osutavad linna hallatavad asutused Tallinna Tugikeskus Juks, Käo Tugikeskus ja Tallinna Vaimse Tervise Keskus. Lisaks on eesmärgi täitmiseks oluline universaalse disaini põhimõtetele vastava linnakeskkonna loomine, millesse panustavad eelkõige alleesmärgid 5.1 ja 5.2. Valmis täisealiste abivajaduse hindamise töövahend, mis aitab tuvastada puudest tingitud toimetuleku piiranguid ja kõrvalabi vajadust ning määrata vajalikku teenust. Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti koordineerimisel piloteeriti isikukeskse erihoolekande teenusmudelit Kristiine linnaosa klientidega, mis positiivse tulemuse korral laieneb üle Tallinna kõikidele abivajajatele. Esmakordselt Eestis sai Tallinna Vaimse Tervise Keskuse Haabersti klubimaja Rahvusvahelise Klubimajade Liidu poolt väljastatud akrediteeringu oma tegevusele. Valmis ehitusprojekt esimesele toetatud elamise teenuse hoonele aadressil Pelguranna 31/2, kus hakatakse osutama teenust 30 psüühilise erivajadusega esmahaigestunule. Hoone ehitamiseks saadi rahastusotsus Euroopa Regionaalarengu Fondist ja ehitamine on planeeritud 2018. aastasse. Koostati Tallinna ligipääsetavuse infosüsteemi loomiseks vajalik lähteülesanne ja sisuline analüüs. Eesmärgiks on luua kaasaegne ja võimalikult põhjalik ligipääsetavuse alane infosüsteem, mille kaudu edastatav info peab andma ülevaate üldkasutatavate objektide ligipääsetavusest puuetega inimestele ja nende abistajatele, aga ka vanuritele, lastega elanikele pealinna külastajatele

Sotsiaaltransporditeenuse, nõustamisteenuse ja isikliku abistaja teenuse osas suurenes 2017. aastal nii klientide arv kui teenuste maht ühele kliendile. Viipekeeleteenust osutati vastavalt sooviavaldustele, nooremad kurdid on hakanud suhtlemiseks kasutama kaasaegseid alternatiivseid võimalusi (nt nutitelefoni videoviiplamine). Viimastel aastatel on vähenenud puuetega inimeste perekonda toetavate teenuste saajate arv, sest teenused on ümberkorraldatud lähtudes sihtgrupi vajadustest (nt ei osteta enam infotelefoni teenust, sest vajalikku infot edastab nüüd Sotsiaalkindlustusamet). Psüühiliste erivajadusega inimeste perekonda toetavate teenuste saajate arv vähenes, sest Sotsiaalkindlustusamet vähendas 2017. aastal uutele ning ka jätku suunamisega klientidele teenuste riiklikku rahastust. Tallinna Tugikeskuses Juks suleti 31. mail 2017 ööpäevaringse erihoolduse osakond ning kõikidele teenusel olnud klientidele leiti uus teenusekoht koostöös Sotsiaalkindlustusametiga. Vabanenud ruumid renoveeriti ning seal avati alates 01.11.2017 päevategevuse rühm autismispektriga raske või sügava puudega täisealistele isikutele. Käo Tugikeskus osales koostöös Viimsi Vallaga projektis „Tööturul võrdväärset osalemist toetav intervallhoiuteenus Tallinnas ja Viimsis“, mille raames loodi Tallinnas 4 intervallhoiuteenuse kohta raske ja sügava vaimu- ning liitpuudega täisealisele isikule.

Tabel 22. Teenused puuetega inimestele 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Transporditeenuste saajate arv	2 557	2 706	2 838	132	4,9%
Viipekeele tõlketeenuse saajate arv	211	243	227	-16	-6,6%
Isikliku abistaja teenuse saajate arv	174	163	177	14	8,6%
Puuetega inimeste nõustamisteenuse saajate arv	315	357	382	25	7,0%
Puuetega inimeste perekonda toetavate teenuste saajate arv	209	190	133	-57	-30,0%
Puuetega inimeste töötamise toetamise teenuse saajate arv	285	286	308	22	7,7%
Psüühiliste erivajadustega isikute teenuste saajate arv	952	1 394	1 008	-386	-27,7%

Allesmärk 4.2: tagatud on eakate hooldus ja toimetulek ning tugi toimetulekuraskustes eakate perekondadele

Eakate hoolekande eesmärkideks on vanaduspensionialiste isikute toimetuleku kindlustamine, eakatele võimalikult kaua kodus elamise võimaldamine läbi avahooldusteenuste pakkumise ja kvaliteetse üldhooldekodu teenuse pakkumine Iru Hooldekodus ja teistes hooldekodudes elamise kaasfinantseerimise. 2017. aasta jooksul oli ööpäevase üldhooldekodu teenuse kohtade arv 789, sh korraga osutati teenust Iru Hooldekodus 334 inimesele, Nõmme Sotsiaalmaja pansionaadis 20 inimesele ja teistes hooldekodudes üle Eesti keskmiselt 435 Tallinna elanikule. Kokku osutati aasta jooksul teenust 1066 inimesele. Tallinna linn maksis 2017. aastal keskmiselt 278 eurot ühe hooldatava hoolduskuludeks hooldekodudes väljaspool Iru Hooldekodu. Tulenevalt ruumikitsikusest ja vajadusest muuta elukeskkond turvalisemaks vähenes aasta jooksul Iru Hooldekodus kohtade arv 16 koha võrra. Tallinna linn pakub eakatele ja puuetega isikutele kodustes tingimustes osutatavaid teenuseid (hooldamine, abistamine, nõustamine, põetamine), mille puudumisel vajaksid isikud hooldust hoolekandeesutuses. Lisaks pakub linn omastehooldajatele asendusteenust, mille eesmärk on vähendada omastehooldajate hoolduskoormust lühiajalise puhkuse ja vaba aja võimaldamisega. 2017. aastal kasutas hooldustöötaja teenust 61 omastehooldajat. 2017. aastal avati Tallinna Kesklinna Sotsiaalkeskuse uus filiaal aadressil Raua tn 1, kus osutatakse päevahoiuteenust mäluhäiretega eakatele.

Tabel 23. Teenused eakatele inimestele 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Üldhooldekodude kohtade arv	815	827	789	-38	-4,6%
Dementsuse sündroomiga päevahoiuteenuse saajate arv	37	35	34	-1	-2,9%
Sotsiaalvalve teenuse klientide arv	264	283	320	37	13,1%
Koduteenuse klientide arv	1 590	1 528	1 512	-16	-1,0%
Päevakeskuste üksuste arv (linnaosades)	9	9	10	1	11,1%

Allesmärk 4.3: lapsed on sotsiaalselt kaitstud, riskiperede ja vanemliku hoolitsuseta lastele on tagatud abi, käitumisprobleemidega lastele rehabilitatsioonivõimalused

Laste hoolekande eesmärk on laste ja perede heaolu suurendamine ning nende elukvaliteedi tõstmine. Selleks on linnal hallatavad asutused Tallinna Lastekodu, Tallinna Laste Turvakeskus ja Tallinna Perekeskus. Tegevust jätkas ka Tallinna Linnavalitsuse laste ja perede heaolu ümarlaud, milles toimunud aruteludest lähtuvalt tehti mitmeid Tallinna linna poolseid ettepanekuid Riigikogule ja Sotsiaalministeeriumile lapsi puudutavate õigusaktide menetluse raames. Tallinna linn rahastas edasi-tagasi transporti kõigile 382 Remniku laste- ja noortelaagri erinevates laagrivahetustes käinud Tallinnast pärit lastele. Perekonda toetavate teenuste raames jagati koostöös Eesti Punase Ristiga vähekindlustatud perede lastele kooliminekul 353 ranitsat ning tagati aastaringne laste toitlustamine päevakeskustes. Euroopa Sotsiaalfondi rahastatud tugimeetmest lastele tugiisiku ja lapsehoiu teenustele lisarahastuse saamine võimaldas Tallinnas oluliselt suuremas mahus osutada raske ja sügava puudega lastele vajalikke tugiteenuseid. 2017. aastal osutati tugiteenuseid 236 lapsele. Tallinna Perekeskuses ja Tallinna Laste Turvakeskuses jätkus tõendus põhise vanemluskoolituse sari „Imelised aastad“ vanuses 3-6. eluaastat laste vanematele. Tallinna Perekeskus pakkus perekondadele perelepitusteenust, mida kasutas aasta jooksul 65 paari, lisaks osutati toetavat pereteenust 131 perele. Viidi läbi linnaosade sotsiaalhoolekandeesakondade lastekaitseteenistuse töökorralduse analüüs, millest tuleneb rida ettepanekuid valdkonna töökorralduse muutmiseks ja mis viiakse ellu lähiaastatel. Linnaosavalitsustesse moodustati 7 lastekaitsetöötaja ametikohta, et leevendada seadustega kohalikule omavalitsusele pandud uutest tööülesannetest tekkinud töökoormust. Tulenevalt Tallinna linna elanike arvu iga-aastasest suurenemisest, kasvab pidevalt ka Tallinna Perekeskusest nõustamisteenust saavate isikute arv. Viimastel aastatel on pidevalt vähenenud hooldamisel (nii asenduskoduteenusel kui kasuperes) olevate laste arv. Kokku oli 2017. aastal asenduskoduteenusel 172 Tallinnast pärit last, sh Tallinna Lastekodus 142 last ja väljapoole Tallinna viibis teenusel 30 last. Tallinna Lastekodus on kehtiva tegevusloa alusel võimalik osutada teenust kuni 223 lapsele, mis võimaldab täna asutusel pakkuda teenust ka teistele kohalikele omavalitsustele, sest Tallinnast pärit lapsi oli teenusel maksimaalselt aasta jooksul kuni 150.

Tabel 24. Teenused lastele 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Nõustamisteenuseid saavate isikute arv (Tallinna Perekeskuses ja linnaosade päevakeskustes)	4 480	4 320	5 403	1 083	25,1%
Psühholoogilise nõustamise teenust saavate laste/noorte arv	884	945	942	-3	-0,3%
Perekeskset aitamistööd saavate perede arv Tallinna Perekeskuses	123	120	131	11	9,2%
Kasuperes (perekonnas) hooldamisel olevate laste arv	54	56	31	-25	-44,6%
Asenduskoduteenuse kohtade arv	223	223	223	0	0,0%
Laste ja perede turvakoduteenuse kohtade arv lastele ja emadele lastega	63	63	63	0	0,0%
Rehabilitatsiooniteenuse kohtade arv	48	48	48	0	0,0%
Lapsi ja peresid teenindavate päevakeskuste (linnaasutuste) arv	9	10	10	0	0,0%
Lastekaitsetöötajate arv linnaosades	61	58	65	7	12,1%
Imiku hoolduspakkide vajaduse katmine (%)	100	100	100	0	0,0%

Allesmärk 4.4: majanduslikult vähekindlustatud ja kriisirühmadesse kuuluvatele täiskasvanutele on tagatud sotsiaalabi ning sotsiaalse rehabilitatsiooni võimalused

Eesmärgi saavutamiseks osutatakse järgmisi teenuseid: öömaja- ja varjupaigateenus elukoha puudumise tõttu abi vajavatele isikutele, abivajajate toitlustamine supiköökides ja kodutute varjupaigas ning nõustamisteenused. Teenuste osutamiseks on Tallinna linnal Tallinna Sotsiaaltöö Keskus. Laevastiku ja Suur-Sõjamäe tänava supiköökides tagati abivajajatele soe toit. Lisaks avatud teenusena osutatavale supiköögiteenusele anti linnaosavalitsuste sotsiaalhoolekande osakondade poolt väljastatud talongide alusel Eha tänaval asuvast Eesti Punase Risti supiköögist tööpäeval 140 inimesele kaasa toiduportsjon oma nõusse. Tallinna linnas osutatakse resotsialiseerimisteenust viies sotsiaal-majutusüksuses ja kahes resotsialiseerimisüksuses ning vältimatu sotsiaalabi öömajateenust kolmes öömajas. Teenuse osutamise kohtade arv jäi eelmise aastaga võrreldes samaks.

Tabel 25. Teenused muudele kriisirühmadele 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Resotsialiseerimise teenuse kohtade arv	587	595	595	0	0,0%
Vältimatu sotsiaalabi osutamise kohtade arv	139	134	134	0	0,0%

Allesmärkide 4.1 - 4.4 saavutamiseks makstakse lisaks teenuste osutamisele kahte liiki sotsiaaltoetusi: sissetulekust sõltuvaid toetusi (lapsele, tööealisele isikule ja vanaduspensioniaalsele isikule) ja universaaltoetusi (sünnitoetus, esmakordselt kooli mineva lapse toetus, puudega lapse toetus, ellu suunamise toetus, pensionilisa ja juhtkoera pidamise toetus). 2017. aastal maksti perekonna sissetulekust sõltuvaid toetusi 940 tuhat eurot ja universaaltoetusi 9,8 miljonit eurot. Riigieelarvest makstakse kohalike omavalitsuste kaudu taotluste alusel välja toimetulekutoetust (3 928 toetuse saajale 3,4 miljonit eurot) ja vajaduspõhist peretoetust (1 996 toetuse saajale 446 tuhat eurot).

Tabel 26. Makstud sotsiaaltoetused 2017. aastal

	Toetuse saajate arv	Makstud toetus kokku	Keskmine toetuse määr isiku kohta
Linnaelarvest makstud perekonna sissetulekust sõltuvad toetused			
Toetused toimetulekuraskustes peredele	1 665	482 646	290
Eluruumi kohandamise hüvitis puudega inimesele	19	19 629	1 033
Sotsiaaltoetused (linnaosad)	4 882	437 907	90
Linnaelarvest makstud universaaltoetused			
Sünnitoetus*	4 077	1 286 552	160+160
Esmakordselt kooli mineva lapse toetus*	4 050	1 292 480	160+160
Puudega lapse toetus	1 427	109 221	77
Ellusuunamise toetus	54	16 960	320
Pensionilisa	92 733	7 117 214	77
Riigieelarvest makstud toetused			
Toimetulekutoetus	3 928	3 350 627	854
Vajaduspõhine peretoetus (taotluste arvu alusel)	1 996	446 040	223

* Lapse sünnitoetust ja esmakordselt kooli mineva lapse toetust makstakse kahes osas: sünnitoetust makstakse 160 eurot pärast lapse sündi ja 160 eurot lapse aastaseks saamiseks ning koolimineku toetust makstakse 160 eurot lapse kooli minekul ja 160 eurot järgmise aasta juunikuus pärast esimese klassi lõpetamist.

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Kaardistatakse läbi ligipääsetavuse parandamise toetusfondi Tallinna linnaosade hallatavate asutuste ligipääsetavusega seotud olukorda ja kohandatakse vähemalt 8 kõige kehvemas olukorras olevat objekti.
- Käo Tugikeskuses alustatakse majutusega igapäevaelu toetamise teenuse nädalahoiveteenuse osutamist raske ja sügava liitpuudega suure hooldusvajadusega täisealistele klientidele.
- Korraldatakse ümber sotsiaalvalveteenuse saamise tingimused ja teenuse eest tasumise põhimõtted.
- Töötatakse välja ühtsed teenuse standardid Tallinna lastekaitse korraldamise ühtlustamiseks ja rakendatakse need ülelinnaliselt, et tagada kõikjal ühesugune teenus.
- Tähtsustatakse erivajadustega laste kasvatamist, pakkudes peredele töö ja pereelu ühildamiseks erinevaid tugiteenuseid.
- Otsustatakse vabaturult eluruumide üürimise toetamine sotsiaalselt suutlike isikute kolimiseks sotsiaalmajutusüksustest omaette korterisse, lähtuvalt käimasoleva pilootprojekti tulemustest.
- Hakatakse uue universaalse toetusena maksma matusetootust.

Allesmärk 4.5: elanikud käituvad terviseteadlikult ning kõigile tallinlastele on kättesaadavad kvaliteetsed tervishoiuteenused

Tervishoiu valdkonna eesmärk on kvaliteetse ning kättesaadava esmatasandi- ja eriarstiabi tagamine linnas ning inimeste tervisekäitumise parandamine. Tallinna linna hallatav asutus Tallinna Kiirabi töötab Terviseametiga sõlmitud halduslepingu alusel. Tallinna linnas on 276 perearstinimistut, sellest 21 nimistut on Tallinna Munitsipaalperearstikeskus OÜ koosseisus. Ravikindlustamata isikuid oli Tallinnas 2017. aasta lõpu seisuga 51 301, kellele osutatakse esmatasandi ambulatoorset arstiabi AS Lääne-Tallinna Keskhaigla Kopli polikliinikus ja statsionaarset üldarstiabi Kallavere Haigla AS-is. 2017. aastal valmis AS Ida-Tallinna Keskhaigla ja AS Lääne-Tallinna Keskhaigla baasil kavandatava Tallinna Haigla funktsionaalse arengukava I etapp, mis käsitleb loodava haigla kliinilisi üksusi ja nende programmeeritud pindala. Tallinna Linnavolikogu kinnitas „Tallinna rahvastiku tervise edendamise arengukava aastateks 2017-2021“.

Terviseteadlikkuse osas keskendutakse laste tervisliku ja turvalise arengu ning tervist toetava elu-, töö- ja õpikeskkonna tagamisele, linnaelanike sotsiaalse kaasatuse suurendamisele ning tervislike valikute soodustamisele. Koolieelikutele tutvustati vigastuste tekkepõhjuseid ja ennetusmeetmeid läbi linnaosade väliürituste (Mini-SOS, Väike elupäästja). Koostöös Maanteeametiga viidi läbi eakate liikluskasvatusele suunatud projekt „Peatu ja vaata“. Koostöös Päästeametiga viidi läbi Tallinna 6. klassi õpilastele suunatud ohutusala projekt „Kaitse end ja aita teist“. Viidi läbi gümnaasistide esmaabiõppe põhimoodul noorte ettevalmistamiseks tulevaseks pereeluks. Tegeletakse järjepidevalt narkomaania ja aidi ennetustegevusega ning laste ja noorukite uimastisõltuvuse varajase märkamise, ravi ja rehabilitatsiooni süsteemi võib Tallinnas pidada rahuldavaks. Jätkus rahvusvahelise liikumise *Safe Community* raames alustatud Turvalise Tallinna arendusprojekti tegevus. Koostöös erinevate partneritega (ametid, mittetulundusühistud, riiklikud organisatsioonid)

toimus kogukonna turvalisuse tagamise meetmete väljatöötamine ning prioriteetide ja strateegiliste suundade määramine.

Tabel 27. Tallinna tervishoid 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Nõuetele vastavate perearstinimistute arv	268	276	276	0	0,0%
Regulaarselt tervisekontrolli läbivate õpilaste osakaal kõigist õpilastest	37,3%	32%	33%	0,0	3,1%
Tuberkuloosi nakatunute arv	33	33	53	20	60,6%
AIDSi nakatunute ja HIV-viiruse kandjate arv	132	111	104	-7	-6,3%

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Rakendatakse koostöös Sihtasutusega Tallinna Koolitervishoid tööle vähemalt 2 vaimse tervise õde õpilaste vaimse tervise häirete varaseks avastamiseks.
- Viiakse läbi ülelinnaline Tervisemess 2018, mille eesmärgiks on linnaelanike tervisekäitumise kujundamiseks liikumisvõimaluste tutvustamine, vigastuste põhjuste ja nende tekke ennetamise võimalustest ning esmaabivõtetest teavitamine vaksineerimise olulisuse rõhutamine.
- Projekteeritakse Tallinna Haigla Narva mnt 129 ja 129b korpuste rajamine ja määratakse ehitusmaksumused.
- Avatakse Tallinna Munitsipaalperekarstikeskus OÜ Mustamäe üksus 4 perearstiga ja Kesklinna üksus 1 perearstiga.

Allesmärk 4.6: hädaolukorda ennetavad ja tagajärgi leevendavad meetmed on välja töötatud

Koostöös Häirekeskusega on tagatud Tallinna abitelefoni 1345 teenus, mis tegeleb linnamajanduslike probleemide (elektri, vee ja kanalisatsiooni, küttesüsteemide, heakorra, teede ja tänavate korrashoiu ning kommunaalmajandusega seotud küsimused) lahendamise vahendamisega Tallinna linnas. Tallinna abitelefoni 1345 laekus 2017. aastal 41 045 teadet.

2017. aasta suveperioodil oli vetelpääste korraldatud kõigis Tallinna supelrandades: Pirita, Stroomi, Kakumäe, Harku ja Pikakari rannas. 2017. aastal valvas pealinna supelrandades rannakülastajate ohutust kokku 27 vetelpäästjat ja 6 meditsiinitöötajat. Lisaks oli kaasatud 40 vabatahtlikku noormalevlast vanuses 12-16 aastat. Noormalevlased olid kaasatud ka laulupeo ajal lauluväljaku juurde rajatud rattaparklate valvamisega. Tallinna avalikes supelrandades lahendati rannahooajal 1 305 avaliku korra rikkumist, uppumisohust päästeti üks inimene, 170 inimest sai meditsiinilist abi.

2017. aastal korraldati Tallinna Kommunaalameti, Tallinna Kiirabi koolituskeskuse ja Päästeameti Põhja päästkeskuse koostöös 3 kriisireguleerimisõppust ja 1 teabepäev. Kriisireguleerimisõppused korraldati elutähtsate teenuste osutajatele ja linna kriisireguleerimismeeskonna juhtgrupi liikmetele ning teabepäev kriisikomisjoni ja kriisireguleerimismeeskonna liikmetele ning nende asendusliikmetele. Korraldati rahvusvahelise kriisireguleerimise koostöövõrgustiku arendamisega seotud tegevusi ja muid tegevusi, sealhulgas osaleti Harjumaa turvalisuse nõukogu ja Põhja-Eesti regionaalse kriisikomisjoni töös ning erinevatel kriisireguleerimisalastel koolitustel ja seminaridel.

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Koostöös Häirekeskusega tagatakse Tallinna abitelefoni 1345 teenus.
- Suveperioodil korraldatakse vetelpääste kõigis Tallinna avalikes supelrandades (Pirita, Stroomi, Kakumäe, Harku ja Pikakari rannas), sh teostatakse koostöös Päästeliiduga surfarite järelevalvet.
- Hädaolukorra seadusest tulenevalt kaardistatakse evakuatsioonikohad 2% -le linnakodanikele.
- Koostöös Päästeliiduga korraldatakse aastaringiselt halvas seisukorras olevate majade reide.

Allesmärk 4.7: vähenenud kuritegevus, linnaelanike kasvanud seaduskuulekus ja turvaline linnaruum

Eesmärki viiakse ellu väärtegevuste avastamise, esitatud avaldustele reageerimise, hoiatus- ja selgitustöö ning karistuste määramisega. Nende ülesannete täitmiseks on linnal Munitsipaalpolitseiamet. 2017. aastal alustati 24 226 menetlust, millest viidi lõpule 23 639 väärteomenetlust, sh määrati 19 091 hoiatusstrahvi ja 4 548 rahatrahvi. Jätkati ühisreidide ja -patrulle Politsei- ja Piirivalveameti ning Maksu- ja Tolliameti töötajatega taksode kontrollimiseks. Muudeti rõhuasetust – karistamise asemel pööratakse rohkem tähelepanu ennetusele ja antakse võimalus isikul rikkumine lõpetada (patrullide poolt eelkõige seoses parkimisrikkumistega ja piletkontrollijate poolt seoses ühistranspordis sõitjatega). Avaliku korra valdkonnas kasutati aktiivselt videokaamerate abil linnapildi (eelkõige vanalinna) monitoorimist.

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Jätkatakse piletikontrolligruppide poolt igapäevase järelevalve teostamist ühistranspordis sõitjate üle.
- Jätkatakse ühisreidide korraldamist Politsei- ja Piirivalveameti, Maksu- ja Tolliameti töötajatega ja teiste asutustega vähemalt korra kvartalis, eelkõige taksode kontrollimiseks eesmärgiga tagada kvaliteetne ja turvaline taksoteenus linnas.

Peaesmärk 5: Kodu, tööd ja puhkust säästvalt ühendav ja väärtustav tallinlane – hubase, inspireeriva ja keskkonnasäästliku linnaruumiga Tallinn

Peaesmärgi raames tagatakse inimeste liikumisvõimalused ja kauba transpordivõimalused, efektiivne maakasutus, avaliku ruumi haljastus ja heakord, säästlik jäätmemajandus ning kaasagne tehniline infrastruktuur.

Alleesmärk 5.1: liikumisteed on integreeritud ühtseks linnastupõhiseks tervislikuks, mugavaks, ohutuks, ressursi- ja energiasäästlikuks liikumiskeskonnaks, mis tagab tallinlastele hea ligipääsu kodule, töökohale, teenindus- ja kaubandusasutustele ning puhketsoonile

Eesmärgi täitmiseks tagatakse linnas mugavad ühistranspordihendused, efektiivne liiklus- ning parkimiskorraldus ja hooldatakse, remonditakse, rekonstrueeritakse ning ehitatakse teid ja tänavaid ning tagatakse nende nõuetekohane valgustus. Alleesmärgi peamine fookus on pakkuda sõitjate ühistranspordiga teenindamisel konkurentsivõimelist alternatiivi sõiduauto kasutamisele ja säilitada ühistranspordi reise 40%-line osakaal transpordialastest liikumistest. Vastavalt OÜ Eesti Uuringukeskus läbi viidud uuringule „Elanike rahulolu Tallinna linna avalike teenustega 2017“ on kõige enam kasutatav liikumisviis tallinlaste seas ühistransport: ligi pooled (46%) elanikud kasutavad tööle, kooli või muude peamisesse sihtkohta jõudmiseks ühistransporti.

Ühistransporditeenuseid osutasid Tallinna linnas linna tütarettevõtte Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts (edaspidi: *TLT*) ning erafirma Osühing MRP Linna Liinid (edaspidi: *MRP*). Tallinna ja teda ümbritsevate valdade haldusterritooriumide ühiste bussiliinidega teenindamine toimub koostöös Mittetulundusühinguga Harjumaa Ühistranspordikeskus, Viimsi, Harku ja Saue valdade ning Maardu linnaga. Ühistransporti korraldati 67 autobussi-, 4 trammi- ja 4 trolliliinil. Tallinn-Aegna-Tallinn laevaliini teenindab AS Kihnu Veeteed laevaga „Vesta“. 2017. aastal tehti liinil 208 edasi-tagasireisi ja teenindati 9 324 reisijat. Teede ja tänavate kogupikkus oli Tallinnas 01.01.2018 seisuga 1 037 km, sh oli avalikke teid 970 km.

Sõitjatele paremate liikumisvõimaluste pakkumiseks ja linna ühissõidukite koormuse optimeerimiseks saavad rahvastikuregistrijärgsed Tallinna elanikud Tallinna linna ja AS-i Eesti Liinirongid (edaspidi: *Elron*) vahel sõlmitud koostöölepingu alusel 28. oktoobrist 2013 Tallinna piires Elroni rongiliinidel tasuta sõita. 2017. aastal tegid tallinlased ühiskaardiga ennast tuvastades elektrirongides 2 271 037 sõitu, millele lisandusid perioodipiletitega tehtud sõidud.

Teede ja tänavate sõidetavuse tagamiseks teostati teerajatiste puhastustöid 9,2 miljoni m² suurusel alal, millele lisandus 4 miljoni m² teemaal asuva haljastuse hooldus. 2017. aastal veeti linna tellimusel Tallinna tänavatelt ära 4 930 m³ lund. Teemaa haljasaladel teostati 2017. aastal hooldustöid 1 800 tänavapuul ning likvideeriti 200 ohtlikku ja kuivanud puud. 2017. aastal jätkati kuival perioodil tänavate pesemist. Teerajatiste jooksvat remonti teostati 425 350 m², mis moodustas 3,6% teerajatiste pindalast. Remonttööd koosnesid peamiselt teekatete korrastamisest freesimis- ja asfalteerimismeetodil, teekatete kulumiskihtide kaitsmisest pindamis- ja immutusmeetodil, lõkkaukude remontimisest talveperioodil, kaevupeade kõrguse reguleerimisest, vanalinna sillutiskivide korrastamisest ning sildade ja viaduktide hooldustöödest. Enamus linnale kuuluvatest tänavatest on valgustatud. 99,5% tänavavalgustitest on kaasageds ja säästlikud. Tänavate, haljastute ja muude avalike alade valgustamiseks oli seisuga 31.12.2017 linna paigaldatud 56 945 valgustit. 2017. aastal lisandus 690 uut valgustit. 2017. aastal rajati Tallinna linna tänavatele suuremas mahus täiendavat jõuluvalgustust ning korrastati olemasolevaid kaunistusi, parandades sellega linnakeskkonna välisilmet.

Parkimiskorralduse eesmärk on tasakaalustada nõudlust parkimise järele ja seeläbi efektiivsust maakasutust, suurendada liiklusohutust ning välistada haljasalade kasutamist parkimiseks. Tallinna avalikul tasulisel parkimisalal on parkimise korraldamise eesmärgil kehtestatud kolm parkimistsooni, millele lisandub suvekuudel 200 parkimiskohaga Pirita tsoon. Parkimiskohtade arv on 5 800, mis ei ole võrreldes 2016. aastaga muutunud. Samas on parkimistulu 2017. aastal kasvanud 3%.

Liiklusohutuse tagamiseks ja liikluse reguleerimiseks paigaldab, rajab ja hooldab linn liikluskorraldusvahendeid. 2017. aastal paigaldati 1 871 ja eemaldati 546 liiklusmärki, uuendati 39 860 m² teekattemärgistust ning parendati üldist liikluskorraldust. Vabaduse puiesteel võeti kasutusele uus roheline laine fooriprogramm, mis tagab jalakäijatele ühe korraga sõidutee ületuse ning sellega oluliselt ohutuma liiklemise. Paldiski maanteel Õismäe tee ja Järveotsa tee ristmikel rajati kaks fooriobjekti. Samuti rajati valgusfoor Peterburi Väo piirkonda ning Laagna teele, millega suurendati nendes kohtades oluliselt liiklusohutust. Eesti riigi poolt kaitsvate isikute turvalisuse tagamiseks ja liiklejate ohutuse tagamiseks koostati ja rakendati tööle rohelised koridorid, mis on kasutatavad ka pääste ja politsei poolt erakorraliste olukordade korral.

Liikluskoormuse vähendamiseks jätkati projekte „Pargi ja reisi“ ning „Koolibuss“. „Pargi ja reisi“ parklad on avatud Pirita – Kesklinna, Õismäe – Kesklinna, Narva mnt – Kesklinna ja Pärnu mnt – Kesklinna suundadel. 2017. aasta juunis

alustati uue „Pargi ja reisi“ parkla ehitust Gonsiori tänaval. Tallinna linn on rajanud paralleelselt parklatega täiendavaid ühistranspordi radu ja prioriteedisüsteeme, mis „Pargi ja reisi“ süsteemi kasutamist toetavad. Projekti „Koolibuss“ eesmärgiks on lastevanematele lapse koolitoimetamiseks alternatiivse võimaluse pakkumine. Koolibussid sõidavad Tiskre – Balti jaama, Viimsi keskuse – Balti jaama ning Tammneeme – Balti jaama liinil. Seoses Tallinna Pääsküla Gümnaasiumi kolimisega asenduskooli, kooli renoveerimise ajaks, avati 1-4 klassi õpilastele hommikul transport asenduskooli ja päeval peale pikapäevarahuga sealt tagasi. Koolibusse kasutas 2016/2017 õppeaastal igapäevaselt keskmiselt 164 õpilast.

Pikaajalise liikuvuspoliitika kokku leppimiseks alustati Tallinna linnapiirkonna liikuvuskava koostamisega. Liikuvuskava määrab valdkonna eesmärgid u 10 aastast perspektiivis ning nende saavutamiseks vajalikud põhimõtted ja tegevused. Liikuvuskava eelnõu esitatakse volikogule 2019. aastal.

Liikuvuse parandamiseks on käivitatud mitmeid projekte välisrahastuse toel:

- „CREATE - Liiklusummikute vähendamine Euroopas: transpordi efektiivsuse edendamine“, eesmärgiga uurida liiklusummikute olemust ja põhjuseid projekti partnerlinnades.
- „NSB CoRe - Läänemere-Balti transpordikoridor kui regiooni ühendaja“ toetab Rail Balticu alast teavitust äri sektorile ja avalikkusele, et leida potentsiaalseid kasutajaid. Projekti raames on kavas Lennujaama-Vanasadama trammiliini eskiisprojekti koostamine.
- „Freight TAILS - linnade kauba- ja raskeveokite liikumise logistika“, mille eesmärgiks on erinevate linnade raskeveokitega seotud probleemide lahendamine. Koostatakse kohalik tegevusplaan, mis Tallinna puhul tähendab seda, et viiakse läbi raskeveokite uuring, mis on üheks lähtealuseks Tallinna ja tema lähialdade säästva linnaliikuvuse kava koostamisel.
- „FinEst Link - Soome- Eesti Transpordiühendus“, mille raames viidi läbi Tallinna-Helsingi vahelise tunneli tasuvusuuring ning selgitati välja ka tunneli ehitamise tehnilised võimalused. Lisaks analüüsiti ja töötati välja tunneli ehitamise rahastamismudelid ning juhtimisstruktuur.
- „FinEstSmartMobility - Helsingi Läänesadama - Tallinna Vanasadama vahelise liikuvuse parandamine nutikate lahenduste abil“, eesmärgiga parandada Helsingi Läänesadama - Tallinna Vanasadama vahelise reisijate ja kaubaveo liikluse sujuvust ning mõjutada kahe linna vahelist liikuvuse planeerimist. Projekti tulemusena optimeeritakse reisijate, ühistranspordi, sõidukite ja raskeveokite saabumist ja lahkumist sadamatest.
- „SOHJOA – Keskkonnasõbralikule ja isesõitvale viimase miili ühistranspordile üleminek Läänemere regioonis“, eesmärgiga suurendada ühistranspordi atraktiivsust läbi automaatsete elektriliste väikebusside kasutuselevõtmiseks, esimese / viimase miili reise jaoks.
- „SUMBA – Jätkusuutlik linnaliikuvus ja pendelränne Läänemere linnades“, eesmärgiga näidata, kuidas saab linna ja lähikümbruse pendelrännet muuta jätkusuutlikumaks ja mitmeliigiliseks (intermodaalsemaks) 10 erinevas pilootregioonis.

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Jätkatakse sõitjate sõidunõudluse rahuldamiseks uue veeremi soetamisega ning rekonstrueeritakse vanu tramme ning linnapilti lisandub 3 retrotrammi.
- Sõitjate paremaks teenindamiseks jätkatakse ühistranspordipeatustesse elektrooniliste reaalaja infotabloode paigaldamisega.
- Jätkatakse „Pargi ja reisi“ ja „Koolibuss“ projektide arendamist ja propageerimist.
- Alustatakse Tallinna ja Helsingi ühistranspordi piletisüsteemide riskisüsteemi projekti.
- Jätkatakse koostööprojekti Tallinna Tehnikaülikooliga „Liinivõrgu optimeerimine“, mis võimaldab välja töötada Tallinna ühistranspordisüsteemi liinimuudatused muutmaks ühistransport veelgi kättesaadavamaks ning parendada inimeste töö- ja elukohtade vahelist ühendust.
- Liikluse ohutumaks muutmiseks rajatakse jalakäijatele fooridega reguleeritud ülekäigu rajad Narva maanteele Tallinna Ülikooli juurde, Kopli/Tööstuse/Sitsi ristmikule ja Kadaka/ Kassi tänavate ristmikule.
- Parandatakse fooride koordineeritud tööd (roheline lained).
- Jätkatakse suure koormusega liiklussõlmede, ristmikute ja tänavate rekonstrueerimist ning olemasolevate teede, sildade, viaduktide, tänavate jm infrastruktuuri rajatiste hooldusremonti, korrashoidu ja puhastamist.
- Jätkatakse Haabersti ristmiku ning Gonsiori tänav rekonstrueerimist ning alustatakse Reidi tee rajamist. Rajatakse kergliiklustee Viljandi maanteel lõigus Pärnu mnt kuni Valdeku tänav, Ülemiste järve liikumisrada Tartu maantee lõigus Lennujaama tee kuni Vana-Tartu maantee.
- Kavas on rekonstrueerida Suur-Sõjamäe tn lõigus Kesk-Sõjamäe tn – J. Smuuli tee, Narva mnt ja Pärnamäe tee ristmik, Juurdeveo tänav lõigus Pärnu mnt kuni Türi tn, Vana Pirita tee, Tuuliku tänav lõigus Kadaka tee kuni Halla tänav, Herne tänav lõigus Staadioni tänav kuni Magasini tänav, Hiiu-Suurtüki tänav lõigus Vääna tänav kuni Harku tänav, Türi tänav lõigus Juurdeveo tänav kuni Saku tänav.
- Kavas on rekonstrueerida Varraku sild ja teostada J. Smuuli silla vuukide vahetus, rekonstrueerida Õismäe teel, Linnamäe teel ja Mustakivi teel ühissõidukipeatused ja –rajad ning teekünnised.
- Jätkatakse teede taastusremonttööde teostamist kõikides linnaosades.
- Kavandatakse rajada kergliiklusteed Vabaõhukooli teele lõigus Rahvakooli tee kuni Hunditubaka tee ning alustatakse Õismäe raba terviseraja ehitusega.

- Jätkatakse tänavavalgustuse üleviimist LED valgustitele, ülekäiguradade erivalgustuse rajamist programmiga „Turvaline ülekäigurada“ ning lasteaedade territooriumide valgustuse täiendamist. 2018. aasta lõpuks on Tallinna linna paigaldatud ligi 3 700 LED valgustit.

Allesmärk 5.2: Linnaruum on hooldatud ja heakorrastatud ning toimib keskkonda säästev jäätmekäitlus

Eesmärgi raames hooldatakse ning rajatakse haljasalasad ja tagatakse heakord, säästev jäätmekäitlus ning kalmistute töö.

Nõuetekohaselt hooldatud on linnaosades keskmiselt 41% ning passistatud ja veebipõhisesse haljastuse infosüsteemi kantud 95% linna hooldatavate haljasalade pindalast. Ühtselt hooldatud ja korrastatud linnametsad moodustavad 65% linnametsade pindalast. 2017. aastal istutati asendusistutuste raames 339 puud ja 4 965 põõsast. 282 ha linna omandis olevat metsa koristati olmeprahist, murdunud ja ohtlikest puudest ning jämedast oksarisust, tehti sanitaarraiet Nõmme metsades ja Järve metsas. 1. juunil korraldati Laagna teel teine Tallinna laste ja noorte lillepidu. Kuue kilomeetri pikkusele, kahe sõidusuuna vahelisele murualale kujundati laste ja noorte kultuuriaastale sobivalt 38 „tarkuserea“ peenart kogupindalaga 3 464 m². Alustati linnapõllumajanduse projektiga. Linna kodulehe kaudu otsiti aiandushuvilisi ja võimalikke aedade asukohti. Pilootprojektina rajati 9 istutuskastidega ühisaeda. Kogukonna aia rajamisega alustati Skone bastionil, kuid selle ümber ei tekkinud vajalikku kogukonda ja seetõttu seda aeda edasi ei arendata. Alustati Paljassaare hoiualal ettevalmistustöödega ala hooldamiseks loomade abiga. Eesmärgiks on alal linnustikule ja taimestikule soodsate elu- ja kasvutingimuste taastamine. Linnaosades paigaldati 295 uut prügikasti ja 208 uut pinki.

Tallinna randadest olid 2017. aasta suveperioodil külastajatele avatud Pirita, Pelgurand/Stroomi, Kakumäe, Harku ja Pikakari supelrannad. Rannahoaeg algas ka 2017. aastal Pirita ja Pikakari supelrandades rahvusvahelise kvaliteedi-märgi „Sinilipp“ heiskamisega. Ökomärgise saamine on tunnustus kahele pealinna supelrannale nende teenuste ja veekvaliteedi

Projekti „Hoovid korda“ raames eraldati toetusena korteriühistutele 600 000 eurot, millega rahuldati 79 korteriühistu taotlust hoovide korrastamiseks, s.o ühele ühistule keskmiselt 7600 eurot. Põhiliseks ühistute territooriumil teostatud korrastustööks oli jätkuvalt parklate laiendamine ja hooviteede remont. Viimase 12 aastaga on projekti raames heakorrastatud kokku ligi 1200 hoovi kogumaksumusega 8,5 miljonit eurot kõrge taseme eest. Projekti „Fassaadid korda“ eesmärk on linna üldilme parandamine ja korterelamute energiatõhusamaks muutmine. 2017. aastal eraldati toetusena korteriühistutele 250 000 eurot, millega rahuldati 9 korteriühistu taotlust. Aastatel 2010–2017 on Tallinna linn projekti „Fassaadid korda“ raames toetanud 162 korteriühistut ligi 2 miljoni euro ulatuses elamute fassaadide korrastamisel ja muudel töödel, mis aitasid muuta korterelamuid energiatõhusamaks. Korraldati hoonete fassaadide supergraafikaga ilmestamise ideekonkursi, mille käigus rajati Kivila tn 46 elamule seinamaaling „Sport“ ja Astangu 64 elamule seinamaaling „Unenägu“.

Heakorra eesmärgi raames lammutati linnale kuuluvad amortiseerunud hooned Kari tn 13, Paldiski mnt 84b, Vabaõhukooli tee 116, Kureheina tee 14/Puhkekodu tee 94, Helmiku tee 69, Helmiku tee 116, Toom-Kooli tn 9.

26. heakorrakuu toimus 7. aprillist kuni 15. maini, linnas viidi läbi ligi 150 talgut, milles osales üle 5000 vabatahtliku. Avatalgud viidi läbi Lasnamäel Pae pargiga külgneval maa-alal. 18. aprillil avati Vabaduse väljaku tunnelis heakorrakuu rändnäitus „Art from Trash“ prügikunsti installatsioonidest. Heakorrakuu rannatalgud „Puhas rand“ toimusid 29. aprillil Stroomi rannaalal Põhja-Tallinnas. Osales üle 300 vabatahtliku, kes kogusid pargi- ja aiapäätmeid ning segaolme jäätmeid ca 35 tonni. Rannatalgud toimusid koostöös Helsingi, Turu ja Peterburi linnaga ning pühendati Soome Vabariigi 100. aastapäevale. Ülemaailmset Maa päeva tähistati puude istutamisega Tallinna Südalinna Kooli haljasaladele. Heakorrakuul korraldati jäätmeteemaline kooliprojekt „Teame, näeme ja teeme“, milles osalesid 140 linna koolide 7.–8. klasside õpilast

2017. aasta lõpus oli linnas 19 koerte jalutusväljakut kogupindalaga 32 470 m² ja 285 linna avalikku mänguväljakut. Linnaruumi mitmekesistamiseks töötas 41 purskkaevu. Aasta jooksul rajati uued mänguväljakud aadressidel Võsa tee 26 ja Sõpruse pst 194a, lisaks rekonstrueeriti 11 mänguväljakut Tallinna erinevates linnaosades. Alustati Lillepi pargi (Pirita tee 110) peremänguväljaku ehitustöödega, mis lõpetatakse 2018. aastal. Avati Kesklinna ja Kristiine linnaosa piiril Lilleküla haljasala koos koerte treeningväljakutega.

Haljastuse ja heakorra valdkonnas on välja kujunenud märkimisväärsed sündmused. „Tallinna Lillefestivalist“ on kujunenud iga-aastane suursündmus, mis toob Tallinna aiandus- ja lillehuvilisi nii Eestist kui ka kogu maailmas. 19. maist 25. augustini toimunud üheksandal lillefestivalil oli omaloodud iluaedadega 21 osavõtjat, sealhulgas 7 osalejat välismaalt. Lillefestivaliga tutvus üle poole miljoni külastaja. Kadrioru pargis suvehooaeg lõpetati traditsioonilise valgusfestivaliga „Valgus kõnnib Kadriorus“, mis esmakordselt toimus kahepäevase ajavahemikul 20. – 21. september.

Linna üheks funktsiooniks on kalmistute haldamine ja kalmistuteenuste müük, millega tegeleb Tallinna Kalmistud. 2017. aastal toimus 4238 matust, mis 119 võrra rohkem kui eelneval aastal. on Metsakalmistule rajati urnimüür 356 urnikambriga, mis peaks vähendama urnide matmist maasse ja parandama oluliselt kalmistu väljanägemist. Lahenduse sai Metsakalmistu veevarustus suurkaevu näol, Siselinna kalmistule valmis uue keskuse ja urnimatusekohtade projekt. Renoveeriti ca 3 400 m kalmistuteid. Siselinna kalmistul parandati oluliselt dendroloogilist keskkonda, Liiva kalmistul valmistati ette uus matmisala ca 600 hauakoha tarbeks.

Heakorrastatud linnaruumi üheks näitajaks on tegevus hulkuvate loomade arvu vähendamisel. Aasta lõpu seisuga oli Tallinna lemmikloomaregistris arvel 32 520 koera ja 19 105 kassi. 2017. aastal parandati Paljassaare loomade varjupaigas loomade hoiutingimusi, mehhaniseeriti puhastustöid ning laiendati tööruume. Varjupaiga veterinaarkliinikus

steriliseeriti/kastreeriti 2017. aastal 61 koera ja 314 kassi, kes ootasid varjupaigas uut omanikku. 2017. aastal püüti 1 118 hulkuvat looma, kellest 269 looma tagastati omanikele ja uue omaniku leidis 468 looma. Tallinnas peetavate koerte ja kasside registreerimise ja mikrokiibiga märgistamise kohustuse täitmiseks kanti 2017. aastal registrisse 2 681 koera (2016. aastal 2 452 koera) ning 3 191 kassi (2016. aastal 3 021 kassi).

Linna jäätmemajanduse põhieesmärgiks on suurendada jäätmete taaskasutust ja luua elanikele paremad võimalused jäätmete eraldi kogumiseks. Liigiti kogutud taaskasutatavate jäätmete kogumiseks elanikkonnalt töötas 2017. aastal Tallinnas neli jäätmejaama (suveperioodil lisaks Aegna kogumispunkt). Kokku koguti jäätmejaamades ca 13 500 tonni jäätmeid. Kevadel suleti kümnest ohtlike jäätmete kogumispunktist kuus, mis asusid Olerex tanklate juures. Ohtlike jäätmete kogumispunktides koguti kokku 60,6 tonni jäätmeid. Lisaks korraldati kaks ohtlike jäätmete kogumisringi, mille raames koguti kokku ca 36 t jäätmeid. Võeti vastu uus jäätmekava aastateks 2017-2021. Linnaasutus Tallinna Jäätmekeskus jätkas Põhja-Tallinnas ja Lasnamäel ning alustas Nõmmel korraldatud jäätmeveo rakendamist. Kesklinna piirkonnas lõppes korraldatud jäätmeveo rakendamine. Jäätmekeskuse poolt linnaruumi paigaldatud 31 riidekonteinerist koguti 2017. aastal ca 662 tonni riideid. Riidekonteinerite tühjendamise eest vastutab Osühing Humana Sorteerimiskeskus. Valmis Mustjõe 40 jäätmejaama projekt ning soetati vajalikud multilift konteinerid. 2017. aastal jätkati Pääsküla prügila sulgemisjärgse järeelhoolduse ja seire korraldamist. Prügila sulgemisjärgne keskkonnaseire näitab, et suletud prügila kehandit ümbritseva keskkonna seisund on hea.

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Korrastatakse Laagna teel sõidusuundi eraldaval murualal laste ja noorte lillepeol rajatud peenarde ümbrus ning rajatakse lilleniit, projekteeritakse ja viiakse ellu lasteaia hooviala näidisprojekt.
- Valmib linna metsade hoolduskava.
- Rajatakse mänguväljakud Harku järve äärde, Sõpruse pst 234a ja Vabaõhumuuseumi tee 4c juurde; treeningväljak Kakumäe randa; lõpetatakse peremänguväljaku ehitus Lillepi pargis ning rekonstrueeritakse 8 mänguväljakut erinevates linnaosades.
- Alustatakse Kadrioru pargi koerte jalutusväljaku ning Pelguranna koerte jalutusväljaku, koerte ujutuskoha ja peremänguväljaku projekteerimisega.
- Eesmärgiga pakkuda linnaelanikele kvaliteetsemat jäätmeveo teenust laiendatakse Tallinna Jäätmekeskuse tegevust – lisandub Mustamäe jäätmeveopiirkond. Linn rajab uued jäätmejaamad asukohaga Paljassaare põik 5 ja Mustjõe 40.
- Tallinna Kalmistutel jätkatakse kastmisveetrasside väljaehitamist Metsakalmistul, Liiva ja Pärnamäe kalmistul ning viiakse lõpule Metsakalmistu abihoonde/kaupluse kapitaalremont.

Allesmärk 5.3: sihipärane linna eluasemepoliitika ja abivajajatele munitsipaalendamufondist eluaseme tagamine

Elamumajanduse eesmärk on aidata lahendada eluasemega seotud küsimusi vähekindlustatud isikutel, kes ise ei suuda endale eluruumi tagada ning toetada korteriühistuid ning elamumajanduse arengule suunatud mittetulundustegevust.

Seisuga 31.12.2017 oli Tallinna linna omandis 3 002 eluruumi, millest linnale kuuluvates tervikelamutes oli 2 591 eluruumi. Lisaks on era- ja avaliku sektori koostööprojektide raames üürile andmiseks rendile võetud 1 895 eluruumi. Munitsipaal-, sotsiaaleluruumi ja teise elamuehitusprogrammi taotlejana arvele võetud isikute arvu dünaamika aastate lõikes on esitatud järgnevas tabelis.

Tabel 28. Eluruumi taotlejate arv Tallinnas 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Munitsipaal-eluruumi taotlejana arvele võetud isikute arv	1 334	1 062	1 006	-56	-5,3%
Sotsiaaleluruumi taotlejana arvele võetud isikute arv	553	522	578	56	10,7%
Tallinna teise elamuehitusprogrammi raames arvele võetud	1 602	1 452	1 381	-71	-4,9%
sellest noorte perede arv	1 278	1 091	979	-112	-10,3%
linnale vajalike töötajate arv	251	283	266	-17	-6,0%
arstide ja õdede arv (arstide ja õdede maja)	73	78	71	-7	-9,0%
õpetajate arv (Õpetajate Kodus)	0	0	65	65	0,0%
Tallinnas eluruumi taotlejana arvele võetud isikute koguarv	3 489	3 036	2 965	-71	-2,3%

Elamumajanduspoliitika üks sihtgruppe on õpetajad. Uus Õpetajate Kodu valmis Uuslinna tn 3a. Tallinna linn jätkas 2017. aastal elamumajandusega seotud mittetulundustegevuse toetamist ning korteriühistute toetamist koolituskulude ja energiamärgise väljastamise kulude katmiseks. Jätkati projekti „Roheline õu“ raames hoove korrastavate korteriühistute toetamist. Jätkuvalt töötas linnavalitsuse infosaaits korteriühistute infopunkt, kus andsid nõu Eesti Korteriühistute Liidu juristid. Alustati Paagi tn 10 kortermaja rekonstrueerimistöödega.

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Jätkatakse ehitustegevuse etapiviisilise tsentraliseerimisega Tallinna Linnavaarametisse.
- Jätkatakse Paagi tn 10 kortermaja rekonstrueerimistödega.
- Maleva tn 18 sotsiaalmaja, Maleva tn 16 Käo Keskuse projekteerimine, Pelguranna tn 31/2 erihoolekandeametuse ehitamine, Sõpruse pst 5 sotsiaalmaja, Sõle 61a sotsiaalkeskuse ja Pelguranna tn 31/1 teraapiakeskuse rekonstrueerimine ning Tallinna Haigla detailplaneeringu ning ruumilise ja mahulise planeeringu koostamine.
- Valmivad Hooldekodu tee 2 õendusabiüksuse ja Öismäe tee 24 sotsiaalkeskuse II etapi projektid.

Alleesmärk 5.4: tehnilise infrastruktuuri teenused on kvaliteetsed, linnaelanikele kättesaadavad ja vastavad ohutus- ja keskkonnakaitsenõuetele

Eesmärgi raames tagatakse linna veega varustatus ja kanalisatsioon ning küte. Tallinna linna haldusterritooriumil asuvatest kinnistutest on ühiskanalisatsiooniga katmata veel ligikaudu 0,1%. Nende puhul on tegemist põhiliselt äärelinna piirkonnas asuvate kinnistutega, mille ühiskanalisatsiooniga ühendamine on keskmisest kordades kulukam. 2017. aastal ehitati Tallinnas sademeveekanaliseerimise rajatisi 3,1 km, veerajatisi 208 m ja kanalisatsioonirajatisi 214 m. Sademeveekanaliseerimisega (sh дренаaži ja ühisvoolse kanalisatsiooniga) on kaetud 79% linna tänavate pikkusest. 2017. aastal rajati Tehnika tn 151 ning Pille tn 20, 22 ja 24 kinnistute ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni liitumispunktid. Jätkati sademevee puhastuse kulude ning tulekustutusvee tasude ja tuletõrjehüdrantide hoolduskulude tasumist vee-ettevõtjatele ning Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutuse tegevuse toetamist.

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Jätkatakse sademevee kanalisatsiooni rajamist, mille raames on planeeritud rajada Kadrioru pargi sademevee ülevoolutorustik.
- Jätkatakse sademevee puhastuse kulude ning tulekustutusvee tasude ja tuletõrjehüdrantide hoolduskulude tasumist vee-ettevõtjatele, Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutuse tegevuse toetamist ning Tallinna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava uuendamist.

Alleesmärk 5.5: looduskeskkonna hea seisund ning säästlik loodusressursside kasutus

Kuna keskkonnakaitsel pole niivõrd omaette valdkond vaid läbib põhimõtte teiste valdkondade eesmärkide seadmise ja tegevuste ellu viimise, siis on linna keskkonnakaitseline tegevus suunatud eelkõige teadlikkuse tõstmisele ja keskkonnakaitseliste otsuste tegemiseks vajaliku info kogumisele, analüüsimisele ja tutvustamisele. Sealhulgas on keskkonnakaitseliseks teemasid on ka energiasääst.

Tallinn osaleb rahvusvahelisel autovabal päeval, et juhtida tähelepanu transpordi negatiivsetele kõrvalmõjudele ning vajadusele ja võimalustele nende vähendamiseks. 2017. aasta autovabal päeval 24. septembril suleti Pärnu maantee Viru väljaku ja Suur-Karja ristmiku vaheline lõik autoliiklusele. Linlased said nautida kontserti, tutvuda laadal pakutavate kaupadega ning võtta osa paljudest liikumisega seotud tegevustest.

Keskonnateadlikkuse tõstmisel on oluline sihtgrupp õpilased. Tallinna haridusamet kasutas aktiivselt Aegna Loodusmaja 1. maist kuni 30. septembrini (18 õpilasgruppi), sh toimus rahvusvaheline Läänemere teemaline looduslaager, kus osalesid noored Eestist, Venemaalt ja Soomest. Aegna Loodusmaja külastas lahtioleku perioodil 1 526 inimest. 2017. aastal viis MTÜ HARED Tallinna Keskkonnaameti tellimisel läbi 15 üldhariduskoolide 7.-8. klassi õpilastele suunatud „Läänemere kalade bioloogia ja kaitse“ töötuba, osales 8 kooli 15 klassi kokku 349 õpilasega. Mittetulundusühingu Loodusring korraldatud linnulauluhommikutest sai osa 27 klassi 624 õpilasega. Tallinna haridusamet juhtide VII keskkonnahariduskonverents „Õpikeskkond Tallinn“ toimus 26. septembril Energia avastuskeskuses. Õuesõppepäevad Tallinna looduskaitsest viisid õpetajad kolmel päeval Toompea ja selle ümbruse parkidesse, Paljassaare linnukaitselale ja Kopli poolsaare parkidesse ning Pirita maastikukaitselale, Hundikuristikule ja Maarjamäe paekaldale, osales 23 õpetajat. Novembris ja detsembris oli ligemale 130 Tallinna õpetajal võimalus osaleda loodus- ja keskkonnateemalistel koolitustel, mida korraldas Tallinna Keskkonnaameti tellimisel Keskkonnahariduse ühing Etalon. 2016. aasta sügisest käivitunud Rohelise kooli programmiga oli 2017. aasta novembrikuuks liitunud 51 õppeasutust. Programmi raames viivad koolid ellu erinevaid keskkonnateadlikkust suurendavaid tegevusi fokuseerides igal aastal kolmele teemale. Rohelise Kooli programmi juhib Eesti Looduskaitse Selts. Ülemaailmselt tuntud ökomärgise Roheline lipp taotluste hindamiseks moodustatud komisjon tunnustas 19 Tallinna haridusametuse keskkonnahariduslikku tööd.

Keskonnateadlikkuse suurendamiseks on linnal kaks olulist asutust – loomaaed ja botaanikaaed. Loomaaia eesmärk on populariseerida loodus- ja keskkonnaalaseid teadmisi, pakkuda inimestele looduslähedast puhkevõimalust ning tagada uurimistöö ja ökoloogilise kasvatuse kaudu liigikaitselise. Aasta lõpu seisuga oli Tallinna Loomaaia kollektsioonis 11 265 isendit 520 liigist/alamliigist. Eelmisel aastal saatis Tallinna Loomaaed loomi Austriasse, Läti, Leetu, Tšehhi, Saksamaale, Poola, Šveitsi, Taani ja Rootsi. Loomaaia külastajate arv jäi 2016. aasta võrreldes samale (tasemele vt tabel 7.). Korraldatud ekskursioonide arv küll oluliselt vähenes, kuid seda seetõttu, et üldhariduskoolid asendasid need osaliselt keskkonnahariduslikku formaalharidust toetavate õppeprogrammidega, mida 2017. aastal viidi läbi 284 korral.

Loomaia poolt korraldatud ürituste arv on vähenenud seoses asjaoluga, et alates 2017. aasta juulikuust tegeleb toitlustusteenuse pakkumine loomaia territooriumil teenuse pakkuja ja kohvikutes läbiviidavad tegevused enam korraldatud ürituste arvus ei kajastu. Koolivaheaegadel korraldati loomaia loodusarhitektuurilike linnalaagreid, milles osales 196 last. Viidi läbi laste sünnipäevaprogramme nii eesti kui vene keeles kokku 232 korral. Keskkonnahariduskeskuses ja looduskoolis viidi läbi 13 näitust, millest populaarsem oli näitus 100 seeneliigist, mis koosnes nii loomaia enda metsadest kui ka mujalt pärinevatest seentest. Koostöös Tartu Ülikooliga alustati looduskultuuri seminaride sarja, mille eesmärgiks on looduskeskkonna ja eesti kultuuri läbipõimimise ja valupunktide avalik ja laiapõhjaline käsitlemine. Jätkati keskkonnahariduslike formaalharidust toetavate õppeprogrammide läbiviimist – kokku 264 programmi eesti ja vene keeles 20 erineval teemal. Lisaks viisid spetsialistid läbi ringitööd erihuvidega lastele – 22 huviringis osales 288 õpilast. Huvilistele korraldati suvel kaks õppelaagrit. Valmis Tallinna Loomaia Polaariumi jääkarude ekspositsioon, mille eest pälvis arhitekt Aasta betoonehitis 2017 konkursil eriauhinna maastiku väljapaistva arhitektuurse lahenduse eest. Projekti „Nutikad loomaaiad. Rahvusvaheline teenustepakett loovaks õppimiseks Kesk-Läänemere Regiooni loomaaedades (*SmartZoos*)“ raames valmis programm, mis on aluseks õpperadade loomisele. 2017. aastal loodi loomaia territooriumil 6 uut õpperada nii eesti kui inglise keeles. Käivitati DNA uuringute labor ning Troopilise vihmametsa (Pilvemets) ekspositsiooni projekteerimine. Avaldati kolm teadusartiklit rahvusvahelistes ajakirjades ning kaks peatükki rahvusvahelisse teaduslikku raamatusse. Koostati uue naaritsakompleksi ehitusprojekt. Osteti suurloomade röntgen, millega pareneb loomaia loomade tervisekontrolli võimekus.

Tabel 29. Loomaia teenuse kasutamine 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Külastajate arv	385 084	406 322	407 173	851	0,21%
Korraldatud ekskursioonide arv	420	413	285	-128	-30,99%
Loomaia juures tegutsenud õpperingide arv	26	26	22	-4	-15,38%
Korraldatud ürituste arv	200	180	122	-58	-32,22%

Tallinna Botaanikaia eesmärk on taimekollektsioonide ja maastikukompleksi säilitamine, hooldamine, täiendamine, eksponeerimine ning kaitsmine loodus- ja kultuuriväärtusena, botaaniliste informatsiooni kogumine, töötlemine ning jagamine ning keskkonnaalase teadlikkuse tõstmine läbi taimeriigi mitmekesisust tutvustamise. Botaanikaia eluskollektsioonides oli 2017. aasta lõpus kokku 8813 (2016. aastal 8780) erinevat määratud taime (taksonit). 2017. aastal laienes ja süvenes liigikaitseline tegevus nii kohalikul kui rahvusvahelisel tasandil erinevate botaanikaedade sõnajalaspetsialistidega. Pidevalt jätkub õppekava toetava loodusõppe korraldamine üldhariduskoolidele. Toimus 19 näitust ja sündmust, millest suuremad olid Eesti keraamikute aastanäitus, osalemine Tallinn Music Weekil, sügisene dendropäev ja teemaekskursioonid „Kevadised õied emadepäeval“ ja „Sõnajalad“. Läbi viidi 251 ekskursiooni (eesti keeles 208, vene keeles 34, soome keeles 4 ja inglise keeles 5), neist 244 teadus- ja haridusosakonna töötajate poolt. Ekskursioonidel osales 5263 inimest. Õppekavakohase loodusõppe raames viidi läbi 66 õppepäeva 1560 õpilasele ja huviringi "Looduslaps" raames viidi läbi 15 tundi.

Tabel 30. Botaanikaia teenuse kasutamine 2015–2017

	2015	2016	2017	Muutus 2017/2016	
Külastajate arv	65 751	56 039	57 453	1 414	2,5%
Korraldatud ekskursioonide arv	211	203	251	48	23,6%
Korraldatud näituste ja ürituste arv	15	16	19	3	18,8%

Välisõhu kaitse valdkonnas valmis 2017. aastal Tallinna strateegiline mürakaart ning alustati Tallinna müra vähendamise tegevuskava koostamist. Kaebustest lähtuvalt viidi läbi müratasemete mõõtmisi probleemsetes piirkondades.

Jätkati Harku järve ja Tallinna lahe sademeveeväljalaskude seiret. Harku järvel viidi läbi kalade katsepüük eesmärgiga selgitada välja kalastiku seisund järves ning eeldused biomanipulatsiooni teel järve seisundi parandamiseks.

Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel jätkusid looduskaitse valdkonnas kaks projekti: karuputke kolooniate hävitamine ning Paljassaare hoiuala roostiku ja võsa lõikus. Täiendavalt alustati Paljassaares ettevalmistustööd rannaniidu taastamiseks, selleks niideti ligikaudu 30 hektari suurusel alal vana roog ning koostati projekt karjatara ehitamiseks. Pääsküla rabas korraldati kruusa- ja laudteid, puhastati kraave ning reguleeriti kobraste arvukust, et vähendada matkaradade üleujutusi.

„BLASTIC – plastijäätmete teekond Läänemerre“ projekti raames kaardistati 2017. aastal Tallinna linnas mereprügi allikad. Metoodika koostasid Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna keskuse (edaspidi: *SEI Tallinn*) eksperdid, projektiga viidi läbi jäätmeuring Pelguranna (Stroomi) supelrannal ja Piritas ja Mustjõe jõgedel. 4. juulil toimus meediale suunatud teavitussõnum. Avalikkusele suunatud sõnum toimus 24. septembril Tallinna autovaba päeva raames.

„NATTOURS – jätkusuutlikud loodusrajad linnades, kasutades uusi IT-lahendusi“ projekti raames avati 2017. aasta septembris Paljassaare linnukaitsealal laudtee, mille äärde paigaldati teabetahvlid. Oktoobris alustati Rocca al Mare promenaadi äärse linnutorni ehitust. Projekti käigus viidi läbi mitmeid uuringuid, mida koordineeris SEI Tallinn. Tallinnale olulistel rohealadel tehti loodusväärtuste uuringud ning 2017. aasta lõpuks valmis ökosüsteemi teenuste hindamisuurimise.

„INTHERWASTE – piirkondadevaheline jäätmemajanduse keskkonda integreerimine Euroopa kultuuripärandiga linnades“ projekti raames toimusid 2017. aastal seminarid Krakowis ning Ibizal, kus projektipartnerid tutvustasid oma parimaid praktikaid ning toimusid õppekäigud käitluskohtadesse. Projekti tegevusi tutvustati septembri alguses toimunud Uue Maailma Tänavafestivalil.

Tallinna linn on ühinenud Euroopa Komisjoni algatusega „Linnapeade Pakt“, mille eesmärkide täitmise toetamiseks loodi 2013. aastal linnaasutusena Tallinna Energiaagentuur, mille tegevusvaldkonnaks on säästava energiamajanduse planeerimine ja arendamine. Energiaagentuuri eestvedamisel korraldati 2017. aastal mitu energiaressursside tõhusama kasutamise propageerimisega seotud üritust. Septembris oli Energiaagentuur kaaskorraldaja traditsioonilisel elukeskkonna üritusel „Ökomäss“, mille raames toimus 22. septembril Balti jaamas seminar „Keskkonnasõbralik linnamiljö“. 2017. aasta Tallinna energiapäev „Kütame!“ toimus esmakordselt koostöös Eesti Messidega 30. septembril Järve keskuse ees messialal, energiamessil anti esmakordselt üle ka „Aasta energiateo“ auhind. „Energia teekaardid – R4E“. Projekti peaesmärk on luua uut tüüpi energiastrateegia (nn Energia teekaart), mis koostatakse eri valdkondades loodud tegevusplaanide põhjal. Projektis keskendutakse kolmele valdkonnale: targad hooned, tark liikuvus ja tark linnaruum. Eesmärk on suurendada avaliku sektori võimekust planeerida ja rakendada säästava energia poliitikat ja meetmeid. Projekti rahastatakse 100% ulatuses Euroopa Liidu Horisont 2020 raamprogrammi eelarvest. Projekti kestus on 01.03.2015–28.02.2018, lõpukonverentsil tutvustatakse Tallinnale valminud energia teekaarte aastani 2050.

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Jätkatakse Tallinnale Euroopa 2020. aasta rohelise pealinna tiitli taotlemisega.
- Jätkatakse keskkonnaseiretega, mürakaardi ajakohastamisega ja müra mõõtmisega mürarikastes piirkondades ning sademeveesüsteemidesse ebaseaduslike reovee sissevoolude väljaselgitamise ja likvideerimisega.
- Jätkatakse linna territooriumil asuvate loodusobjektide hoolde ja kaitse korraldamist, sh Pääsküla raba kaitsekorralduslikke tegevusi, Paljassaare kaitsekorraldus- ja hooldustööd ning karuputke tõrjet.
- Tallinna Loomaaia jätkatakse projekti „Pilvemets“ põhitaotluse koostamist eesmärgiga suurendada loomaaia külastatavust madalhooajal läbi uue rahvusvaheliselt atraktiivse pereatraktsiooni rajamise. Projektiga luuakse fragment Kagu-Aasia külma troopilise vihmametsa ökosüsteemist, mis aitab seletada globaalseid keskkonnaprobleeme, samuti on Pilvemets osa uuest põhjala-troopika kontrastsuse kontseptsioonist.
- Koostatakse Botaanikaia uus arengukava 2019-2023, lõpetatakse palmimaja remont ning alustatakse alpinaariumi ja rosaariumi uuendamisega.
- Jätkatakse teavituskampaaniate läbiviimist ja keskkonnahariduslike projektide toetamist, sh loodusõppe korraldamist Aegna saare ja Tallinna Botaanikaia loodusmajas ning kevadise õuesõppe läbiviimise toetamist. Koostatakse Tallinna elurikkuse veebikaart.
- Koostatakse Tallinna müra vähendamise tegevuskava aastateks 2019 – 2023.
- Koostatakse Tallinna linna säästava energia ja kliimamuutustega kohanemise tegevuskava (edaspidi: *SECAP*) lähteülesanne.
- Jätkatakse munitsipaalvaldkonna energiakasutuse analüüsimeetmete ning võimalusel energiatarbimise vähendamise tegevuste kandideerimisega Euroopa Rohelise pealinna tiitlile.

Peaesmärk 6: Demokraatlikult ja sSHIPÄRASelt kohalikku omavalitsust teostavad tallinlased – teadmispõhise juhtimise ning hea teeninduskultuuriga ja tulemuslikult töötavate linnaasutustega Tallinn

Peaesmärgi raames arendatakse linna juhtimissüsteemi eelkõige ruumilist, strateegilist ja finantsjuhtimist, tagatakse teenuste efektiivne osutamine, infotehnoloogiliste võimaluste rakendamine ja hea koostöö linna elanike ning huvigruppidega.

Allesmärk 6.1: terviklik ja kooskõlaline arengudokumentide süsteem

2017. aastal viidi läbi uuring ning tehti ettevalmistused linna strateegia ja analüüsiüksuse – strateegiaüksuse – moodustamiseks eesmärgiga suurendada linna erinevate ametite ja üksuste vahelist koordineerimist ning erinevate

struktuuriüksuste vahelist tegevuste ja investeringute sünergiat. Samuti selleks, et ühtlustada arengukava(de) eesmärgid ja tegevused eelarvestrateegiaga, algatada ja juhtida erinevaid arendus-, piloot- ning investeerimisprojekte ning kooridioneerida välisrahastusega projektide ellu viimist. Strateegiaüksus alustas tööd 2018. aasta jaanuaris. Kavas on linna arengukava uuendamine ning uue arengukava ja arengustrateegia koostamine ning sidustamine eelarvestrateegiaga. Samuti korrastatakse Tallinna põhimääruses arengudokumentide süsteemi.

2017. aastal viidi koostöös Tallinna linnapiirkonna omavalitsustega lõpule Tallinna linnapiirkonna jätkusuutliku arengu strateegia tegevuskava koostamine, mis kiideti heaks kõikide omavalitsuste poolt veebruaris 2017. Valmisid Tallinna ligipäätavuse arengusuunad aastateks 2016-2022, rahvastiku tervise edendamise arengukava aastateks 2017-2021. Alustati Tallinna noorsootöö arengukava 2018-2021 koostamist.

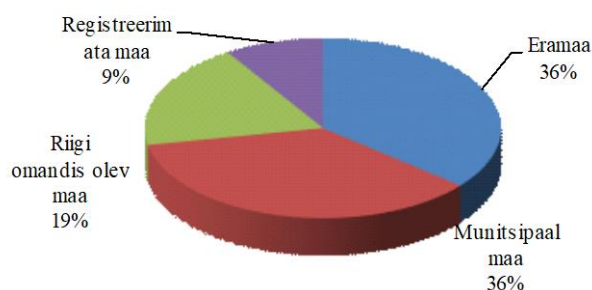
Alleesmärk 6.2: Linna maakasutus on säästlik, toetab linna arengut ning võtab tasakaalustatult arvesse avalikke ja erahuvisid

Ruumilise planeerimise eesmärgi viiakse ellu läbi planeeringute koostamise ja menetlemise ning maakasutusega seotud toimingute, mille eest vastutavad Linnaplaneerimise Amet ja Linnavaraamet.

Omandireformi läbiviimise ja kinnisvara käibe tulemusena oli seisuga 31.12.2017 Tallinnas registreeritud 36 492 katastriüksust pindalaga 14 555,7 ha, mis moodustas 91,3% linna haldusterritooriumist (2016. aastal vastavalt 35 941 katastriüksust, 13 547 ha ja 85%), sh eramaa 36%, munitsipaalmaad 36% ja riigi omandis olev maa 19% (2016. aastal vastavalt 36%, 34% ja 15%). Linna pindalast 9% on jätkuvalt katastrisse kandmata (2016. aastal 15%).

Tallinna haldusterritooriumi jagunemine maa omandivormi järgi seisuga 31.12.2017:

Joonis 15. Tallinna haldusterritooriumi jagunemine maa omandivormi järgi

Tallinna kinnisvararegistri andmetel oli seisuga 31.12.2017 Tallinna linn kinnistusraamatusse kantud 3 957 kinnistu ainuomanikuna (kogupindalaga 5 456,6 ha) ja 13 kinnistu kaasomanikuna (kogupindalaga 5,5 ha). Tallinna linnale kuulub ka 652 korteriomandit (kruntide pindala 6,5 ha), 13 kaasomandis olevat korteriomandit (kruntide pindala 287 m²), 1 ühisomandis olev korteriomand (krundi pindala 65,7 m²), 9 hoonestusõigust (koormatud kinnisasjade pindala 46 ha) ja 1 kaasomandis olev hoonestusõigus (koormatud kinnisasja pindala 14 752 m²).

Investeeringute ettevalmistamiseks ja maa avaliku kasutuse tagamiseks vajalike kinnisasjade ja asjaõiguste Tallinna linnale omandamiseks on sõlmitud 82 lepingut kinnisasjade või nende osade tasuta ja tasu eest omandamiseks, isikliku kasutusõiguste ja realservituudi omandamiseks ja kinnisasjade piiride muutmiseks. 2017. aastal omandati tasuta 32 transpordimaa kinnisasja (pindalaga 72 926 m²), 1 üldkasutatava maa sihtotstarbega kinnisasi (pindalaga 5 m²) ja 1 ühiskondlike ehitiste maa sihtotstarbega kinnisasi (pindalaga 360 m²). Kohaliku omavalitsuse ostueesõigust kasutades omandati Paul Pinna tänav T3 kinnisasi ning Kalevi Kesksaadionile Toonela tänavalt uue juurdepääsutee ehitamiseks 17 garaažiboksi alune maa (ehitusala pinnaga 2 908 m²). Keskkonnaministrilt on taotletud ja saadud load 10 kinnisasja sihtotstarbe muutmiseks (kokku pindalaga 119,5 ha). Linnamaa ümberkorraldamiseks on tellitud maamõõdutööd, olulisemad objektid: Tallinna linnahalli ja lähiala, Lasnamäel Tondiraba spordihoonete ja rajatiste ala, Tammsaare pargile ja selle teenindushoonele, korrastatud on Tallinna Loomaaia kinnisasja piir. Avalike ja erahuvisid tasakaalustamiseks on linnas oluliseks tegevuseks ehitus- ja kasutuslubade väljastamine ning riikliku järelevalve teostamine ehitussektoris. 2017. aastal väljastati Tallinnas 1 577 ehitusluba ja 880 kasutusluba, registreeriti 953 ehitus- ja 476 kasutusteatist. Ehitamise alustamise teatiseid registreeriti 1 352. Kooskõlastati 236 eskiisi ja muudatusprojekti. Ettekirjutusi ja hoiatusi tehti 129. Harjumaal 2017. aastal ehitus- ja kasutusloa saanud elamute hulgast moodustasid 63,55% ja 57,69% Tallinna elamud.

Linn tegeleb jätkuvalt omandireformi küsimustega. Õigusvastaselt võõrandatud vara tagastamise ja kompenseerimise avalduste alusel viidi 2017. aastal menetlus lõpule ja suleti kokku 7 vara tagastamise ja kompenseerimise toimikut (2016. aastal 18 toimikut). Lõpetamata on veel 14 vara tagastamise ja kompenseerimise avalduse menetlemine. 2017. aastal andis riik munitsipaalomandisse 844 ha maad (2016. aastal 263,1 ha), sh 6 transpordimaa sihtotstarbega maatükki (pindalaga 0,7 ha), 59 haljasmaa krundi (pindalaga 841,6 ha), sealhulgas endised linnale kuulunud metsamaad Pirital, Nõmmel, Mustamäel ning Ülemiste järve sanitaarkaitsealal ning 6 hoonestamata krundi (pindalaga 1,7 ha). Viidi lõpule 148 maa erastamise avalduse menetlemine (2016. aastal 70 avaldust). Menetluses on 499 maa erastamise taotlust.

Maamaksu alusandmete loomiseks peeti maamaksu registrit ja linnamaa registrit ning osaleti maaregistri pidamisel. Seisuga 01.01.2018 oli Tallinnas registreeritud 338 564 maakasutust, millest 41 183 lisandus või muudeti 2017. aasta jooksul. Vastavalt maamaksuseadusele on maamaksust vabastatud maa omanik või maamaksuseaduse §-s 10 sätestatud maakasutaja tema kasutuses olevalt elamumaalt kuni 1 500 m² ulatuses, kui sellel maal asuvas elamus oli rahvastikuregistri andmetel taotleja elukoht. 2017. aastal vabastati Tallinnas maamaksust ca 155 600 koduomanikku summas 9,9 miljonit eurot (2016. aastal ca 153 700 isikut summas 9,8 miljonit eurot). 2017. aastal sai maamaksuvabastust 613 repressereeritud või nendega võrdsustatud isikut summas 123 922 eurot (2016. aastal 655 isikut summas 131 742 eurot). Tallinna linna poolt esitatud maksumäära ja maakasutuse andmete alusel väljastas Maksu- ja Tolliamet maamaksuteated, mille alusel laekus linnale 26,85 miljonit eurot.

Eesmärgiga parandada linnale kuuluvate hoonete ehitamise ja hooldamise kvaliteeti tsentraliseeriti Sotsiaal- ja Tervishoiuameti, Spordi- ja Noorsooameti, Tallinna Kultuuriameti ja Tallinna Keskkonnaameti ehitustegevus Tallinna Linnavaarametisse.

Geodeesia ja kartograafia ning geoinformaatika alal on põhilisteks tegevusteks kinnistu/krundi piiridega seotud toimingud, geodeetilised tööd, aadressi- ja nimekorraldus, kartograafilised tööd, kaardirakenduste loomine, ruumiandmete tarkvara tugi, geoinfosüsteemide ning registrite nõustamine, pidamine ja arendus. Geodeetilised võrgud on aluseks kõikidele mõõdistustöödele Tallinna linnas. 2017. aastal teostati kohaliku geodeetilise võrgu ülevaatus Haabersti linnaosas ja linna halduspiiri punktide ülevaatus koos asukohajooniste uuendamisega kogu linnapiiri ulatuses. Koostöös Maa-ametiga telliti Tallinna kohaliku kõrgusvõrgu üleminek Euroopa kõrgussüsteemi koos ülemineku parameetrite arvutamiseks. Geoinfosüsteemide alal oli peamiseks tegevuseks Tallinna ruumiandmete registri geoandmebaasi 1:2000 täpsusega aluskaardi lausaline uuendamine kogu Piritä linnaosas ning lisaks Kesklinna linnaosa 14 asumis. Valmisid ka mitmed veebikaardi arendused (Ehitusjärelvalve, Linnaed, Linnamaad), uued ühistranspordi ning mitmed turistidele suunatud kaardid. Katastriüksuste jagamise, liitmise, ümberkruntimise ja piirimuutmiste tulemusel määrati või muudeti 2017. aastal 1 363 üksuse aadressi. 2017 aastal esitatid rekordarv geodeetilisi töid -3816.

2017. aastal koostati ja menetleti kolme üld- ja teemaplaneeringut. Nendest kehtestati Haabersti linnaosa üldplaneering. Jätkus Nõmme linnaosa üldplaneeringu ja Põhja-Tallinna linnaosa üldplaneeringu koostamine. Üldplaneeringutega on reserveeritud maavaru ja asukohad järgneva 10–15 aasta eluasemete, ettevõtluse, magistraaltänavavõrgu ja puhkealade arendamiseks.

Detailplaneeringutest jätkati 2017. aastal varem alustatud ruumilise arengu plaanide elluviimist, eelkõige mereäärsete alade taaskasutusele võtmist koos neile uute funktsioonide andmisega ning avaliku ruumi kvaliteedi olulist parandamist. Eesmärgina on lisandunud kesklinna tihendamine, mis aitab efektiivsemalt kasutada Tallinna ruumilist ressursi, pakkuda alternatiivset kvaliteetset elukeskkonda ning piirata valginnastumist. 2017. aastal kehtestati Tallinna Linnahalli ümbruse detailplaneering, mis lõi eeldused avada ja arendada kogu piirkond alates Kalasadama piirkonnast kuni Tallinna Vanasadamani alani. 2017. aastal kehtestatud detailplaneeringutest oli Lasnamäe linnaosale väga oluline Varraku tn 14 ja lähiala detailplaneering, mis annab võimaluse linnaosa ujula ning spordihoone rajamiseks. Vastuvõetud detailplaneeringutest on linnaelanikele kõige huvipakkuvam Paljassaare tehissaarte detailplaneering. Alustati Tallinna Haigla detailplaneeringu ning ruumilise ja mahulise planeeringu koostamisega. Suurimaks muutuseks 2017. aastal oli jätkuvalt uue planeerimisestaduse rakendamine, millega võrreldes varasemaga vähenes oluliselt detailplaneeringute koostamise vajadus, kuna uue hoone püstitamise aluseks ei ole enam valdavalt detailplaneering. Seetõttu suurenes vajadus ka detailplaneeringute kehtetuks tunnistamiseks ning rohkem tunnistati kehtetuks terveid detailplaneeringuid, mitte enam osaliselt ühe krundi kaupa. Viidi läbi Tallinna geomõõdistuste infosüsteemi eelanalüüsi ja lähteülesande koostamine, mille eesmärgiks on seatud kasutajasõbralikkust tagav, avatud standardeid toetav ja vajadusel lihtsasti teiste infosüsteemidega integreeritava lahenduse loomine. Analüüsiga saab tutvuda <https://uuritud.tallinn.ee/uuring/vaata/2017/Tallinna-geomoodistuste-infosusteemi-eelanalüüs-ja-lahteülesande-koostamine>.

Olulisemad tegevused 2018. aastal

- Jätkatakse ehitustegevuse etapiviisilise tsentraliseerimisega Tallinna Linnavaarametisse.
- Lõpetatakse geodeetiliste mõõdistuste infosüsteemi analüüs ja registri arendustööd kasutajamugavuse parandamiseks ja registri jätkusuutlikkuse tagamiseks.
- Parandatakse ruumiandmete andmekvaliteeti läbi Tallinna ruumiandmete registri (edaspidi: TAR) aluskaardi lausaliste uuendustööde Lasnamäe ja Haabersti asumites, linna teiste infosüsteemide ruumiandmete hoidmise TAR-s ja GIS (geoinfosüsteemi) tarkvara laialdasema juurutamisega linnaasutustes.
- Jätkatakse kahe üldplaneeringu menetlemist. Nõmme linnaosa üldplaneering esitatakse rahandusministeeriumi järelvalve menetlusse ning Põhja-Tallinna linnaosa üldplaneering saadetakse ametkondade vahelisele kooskõlastusringile.
- Algatatakse mereääre ja linnasüdame üldplaneeringu koostamine.
- Jätkatakse toetavate tegevustega sadama piirkonna ja linnakeskuse muutmiseks jalakäija- ja ratturisõbralikuks linnaruumiks, sh Tallinna peatänava projektiga ning linnasüdame visiooni alusuuringutega.
- Osaletakse partnerlinnana uues välisprojektis „Augmented Urbans“, mis on oma sisult jätkuprojekt „Läänemere linnade uurimislaborile (Baltic Urban Lab)“. Uue projektiga püütakse leida lahendusi, kuidas planeerimist, kui suhteliselt pikas ajaskaalas toimuvat protsessi huvigruppidele uute tehniliste lahendustega paremini visualiseerida ning

läbi selle erinevaid huvigruppe kaasata ja kavandavat kommunikatsioonid. Projekti maksumusest 85% kaetakse Euroopa Liidu Kesk-Läänemere piiriülese koostöö programmist. Projekti kestus on 01.03.2018–28.02.2021.

Allesmärk 6.3: kvaliteetse finantsinformatsiooni olemasolu linna jätkusuutlikku arengut toetavate juhtimisotsuste tegemiseks

Linna finantshaldus toimib kindlatel alustel ja on väga heal tasemel. Rahvusvaheline reitinguagentuur *Fitch Ratings* tõstis 2017. aastal Tallinna linna krediitireitingu tasemele “A+”, ehk Tallinna krediitireiting on esmakordselt Eesti riigi omaga võrdne. Reitinguagentuur märkis oma hinnangus, et linna finantsjuhtimine on kõrgetasemeline ning eelarvepoliitika jätkusuutlik. Linna tegevustulem on eelnevate aastatega võrreldes pea kahekordistunud, mis omakorda tagab kõrge laenuteenindamise võime ning hoiab üldised riskid mõõdukal tasemel. Linna maksevõime on hea ning laenukoormus mõõdukas.

Linna finantsinformatsiooni kättesaadavus ja selle operatiivsuse valmidus on hea. Tallinna finantsinfosüsteem (edaspidi: *FIS*) tagab nii finantsplaneerimise, rahahalduse, majandusarvestuse kui ka teiste protsesside tõhusa juhtimise. *FIS*-il on käesolevaks hetkeks ligikaudu 1100 igapäevast kasutajat. *FIS*-i halduse ja arendamise raames tagati 2017 aastal süsteemi arenduste teostamine, süsteemi igapäevane administreerimine, kasutajate ja koolituste pakkumine.

2017. aastal jätkati linna raamatupidamisarvestuse protsesside tõhustamist ja teenuste arendamist. Linna raamatupidamiskeskus osutab täna raamatupidamisteenust 271-le linna asutustele ja 9-le linna valitseva mõju all olevate äriühingule, sihtasutusele ja mittetulundusühingule. Linna 2016. aasta konsolideeritud majandusaasta aruanne koostati ja esitati tähtaegselt ning vandeaudiitori aruanne oli juba 13 aastat järjest märkusteta, mis kinnitab linna arvestuse kõrget kvaliteeti.

Allesmärk 6.4: linna ametiasutuste töötajad suudavad kvaliteetselt pakkuda avalikke teenuseid ja korraldada ülesannete täitmist

Personaliarenduse eesmärgiks on linna ametiasutuste ja nende hallatavate asutuste teenistujate oskusteabe toetamiseks ja arendamiseks võimaluste tagamine kvaliteetse, vajaduspõhise ning süsteemse koolitus- ja arendustegevuse abil. Allesmärgi saavutamiseks parandatakse juhtimiskvaliteeti eelkõige läbi arenguprogrammide, koolituste ja infopäevade.

2017. aastal korraldati linnavalitsuse liikmetele ja asutuste juhtidele regulaarseid koolitusi juhtimiskvaliteedi tõstmiseks. Linna juhtidele korraldati koolitus- ja arengupäevad mais. 2017. aastal korraldati asutuste juhtidele 19 valdkonnas kokku 202 erineva sisu, mahu ja vormiga koolitust, millele osaleti 3 982. korral, lisaks valdkonnapõhiseid infopäevi. 2018. aastal on fookus juhtimiskvaliteedi tõstmisel eri tasandi juhtide arenguprogrammide ja koolitustega, samuti jätkatakse vajaduspõhiselt erialaste koolitus- ja arendustegevustega.

Allesmärk 6.5: linna ametiasutused rakendavad oma töös tänapäevaseid IT infrastruktuuril põhinevaid võimalusi ning pakuvad laialdast valikut e-teenuseid

Linnakodanikele kvaliteetsete teenuste pakkumisel ja linnavalitsuse sisemise töökorralduse tõhusamaks teostamiseks on infotehnoloogilistel vahenditel täita oluline roll. Need hõlmavad protsesside toetamiseks vajalike IT-süsteemide ja seda toetavat ITK taristut. Mõlemas loigus teostati 2017. aastal mitmeid mahukaid arendusprojekte.

Viidi läbi hange ja realiseeriti Tallinna välireklaami- ja teabekandjate ning reklaamimaksu järelevalveliste menetluste infosüsteem. Varasemalt hallati seda protsessi erinevates infosüsteemides ja tabelarvutustarkvaras, menetlusprotsessi toetav tarkvara puudus täielikult. Loodi ja rakendati Tallinna avalike teenuste andmekogu hinnamenetlemise moodul, mille abil automatiseeriti linna poolt müüdavate teenuste haldamise ja avalikustamise protsess. Tallinna e-teeninduse portaali <https://taotlen.tallinn.ee> viidi üle e-teenused, mis tuli sulgeda eesti.ee keskkonnas. Käivitati Tallinna linna õigusaktide menetlemise infosüsteemi TEELE hange. Loodav infosüsteem asendab neli praegust oma elutsükli lõpul olevat süsteemi ja toetab senisest oluliselt kõrgemal määral linna õigusaktide menetlusprotsesse. Osaleti ESF rahastuse saanud projektide ettevalmistamisel - Tallinna linna hooldus-, heakorra ja haljastustööde infosüsteem ja Tallinna linna puuetega inimeste transpordi infosüsteem.

Lisaks eelmainitud infosüsteemide rakendamisega seotud projektidele teostati ka mitmeid suure mõjuga IT-taristu projekte. Viidi läbi arendus- ja taristutööd x-tee 6.versioonile üleminekuks. 2017 alustati üleminekut Microsofti tarkvara Windows 10 ja Office 2016 versioonidele linna ametiasutustes. 2018. aastal jätkub Microsofti tarkvara uutele versioonidele üleminek linna hallatavates asutustes. Haridusasutustele soetati 1164 sülearvutit, 1142 tahvelarvutit, 101 seadmete laadimiskäru, 750 projektorit, uuendati ligi 20 koolis kohtvõrke, tagati 2017 sügisel avatud uue 3 kooli ja 3 lasteaia kaasaegne varustatus IT vahenditega, Osaleti haridusasutuste IKT strateegia koostamisel. Viidi läbi 14 avatud, 1 liht- ja 10 väljakuulutamiseta läbirääkimistega riigihanget, lisaks poolsada ostumenetlust.

Arendati välja linna töötaja portaali (edaspidi: LTP), et muuta efektiivsemaks personaliga seonduv. LTP on keskkond, milles linna asutuste töötajad saavad portaali kaudu ise esitada oma puhkuseaotlust ja seda hiljem muuta; esitada lähetuskorraldust ja lähetuse kuluaruannet; saada ülevaade enda koolitustest ja esitada oma koolitustaotlust; saada ülevaade enda kasutuses olevatest varadest. LTP on disainitud töötama koos Linnakantselei poolt hallatavate ja arendatavate finants- ja personaliarvestuse infosüsteemidega. LTP-s esitatud puhkuse- ja koolitustaotlus või lähetuskorraldus läbib sealsamas ka kogu kooskõlastusringi ja kinnitatud andmed jõuavad automaatselt linna personali- ja palgaarvestuse süsteemidesse. LTP käikuvõtmine toimub etapiti, esimesena võetakse 01.06.2018 linna ametiasutustes kasutusele LTP puhkuste moodul.

Esmakordselt kasutati hoone (Vilde tee 118, Kultuurikeskus Kaja) projekteerimisel mudelprojekteerimist (BIM - Building Information Modeling). Mudelprojekteerimine on uuenduslik projekteerimise viis, mis võimaldab muuta efektiivsemaks nii projekteerimise, ehitamise kui haldamise, võimaldades osapooltel ligipääsu ühele infomudelile samal ajal. Eesmärk on edaspidi suurendada mudelprojekteerimise kasutamist linna ehitusobjektide projekteerimisel.

Alleesmärk 6.6: elanike hea informeeritus linnas toimuvast, tõhus koostöö ja linnaelanike kaasatus

Linnaelanike teavitamiseks linnas toimuvast anti iganädalaste ajalehtedena välja ajalehti Pealinn ja Stolitsa ning Roheline Pealinn ja Zeljonaja Stolitsa, mida oli võimalik lugeda ka portaalides www.pealinn.ee ja www.stolitsa.ee. Lisaks edastab linn infot linnaelu olulistel teemadel Raepressi ja Tallinna Televisiooni vahendusel, igal argipäeval olid eetris Tallinna uudised Kuku raadios.

Tagamaks Tallinna vene keelse elanikkonna informeeritust linnas toimuvast telliti Pervõi Baltijskij Kanalilt venekeelsed saatesarjad „Русский вопрос“ ja „Наша столица“ ning saatelõigud hommikuprogrammis „Доброе утро, Таллинн“ (Tere hommikust, Tallinn). Koostöös tootjafirmaga Artes Film OÜ anti välja dokfilm „Linna Hall“, milles anti ülevaate Tallinna Linnahalli (endise V.I.Lenini nimelise Kultuuri- ja Spordipalee) värvikast ajaloost ja hetkeseisust. Film esilinastus Tallinna Televisioonis. Koostöös disainibürooga AKU Collective OÜ töötati välja Tallinna linna uus visuaalne identiteet ning alustati selle rakendamist. Samuti tegeldi Tallinna veebilehe uuendamisega. Koostöös Riigikantselei ja Soome Vabariigi Suursaatkonnaga osaleti „Eesti Vabariik 100“ ja „Soome Vabariik 100“ ürituste ettevalmistamisel ja nendest teavitamisel. Koostöös Eesti Evangeelse Luterliku Kirikuga jõudis edukalt lõpule „Reformatsioon 500“ aasta. Eesti esimene eesistumine Euroopa Liidu Nõukogus kulges 2017. aastal latusalt ning sellele andis oma panuse ka Tallinna linn.

Teostati 10 Tallinna linnale kuuluva hoone ja rajatise arenguid tutvustava 3D animatsiooni valmistamine (Tammsaare park, Linnahall jne), eesmärgiga anda paremini edasi linnaruumis kavandavaid muutusi. Mahajäetud alade integreerimiseks linnaruumi töötati välja kõiki osapooli (maaomanikud, arendajad, planeerijad, linnakodanikud) hõlmav linnaplaneerimise alane koostöömudel ja ruumiline terviklahendus (struktuurplaan) „Läänemere linnade uurimislabor (Baltic Urban Lab)“.

1.6. Ülevaade linna tütaretevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest

Linna tütaretevõtted ja valitseva mõju all olevad sihtasutused on linna asutatud ja kuuluvad täielikult linnale, st linna osalus neis on 100%. Linna äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute keskmine töötajate arv on avaldatud aruande punktis 1.1.3 „Töötajaskond“.

Tabel 31. Linna valitseva mõju all olevate üksuste olulisemad näitajad seisuga 31.12.2017 (tuhandetes eurodes)

	Varade maht	Neto- vara	Laenu- kohus- tused	Tegevustulud kokku	Sh tulud linnalt, millest:		Tulem
					müügi- tulud	saadud toetused	
Transport							
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	194 405	130 873	40 608	105 875	67	88 607	28 350
Tervishoid							
Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	38 232	12 136	14 686	97 350	97	0	29
Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	41 082	30 050	3 405	61 439	534	0	5 491
Sihtasutus Tallinna Lastehaigla	19 125	16 122	29	28 071	181	0	926
Sihtasutus Tallinna Hambapolikliinik	2 446	1 726	0	7 691	10	0	457
Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osahing	589	233	0	2 686	0	39	129
Termaki Autopargi Aktsiaselts	1 716	1 583	0	1 457	1 191	0	25
Kultuur							
Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel	20 231	19 456	0	2 941	6	1 210	887
Sihtasutus Tallinna Lauulväljak	1 961	1 846	0	1 918	18	923	820
Tallinna Linnahalli Aktsiaselts	481	418	0	401	0	318	-115
Sihtasutus Tallinna Televisioon	380		0	3 892	6	3 692	33
Sihtasutus Lutreola	62	58	0	87	5	0	16
Haridus ja teadus							
Sihtasutus Õpilasmalev	122	89	0	552	21	244	57
Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum	36	27	0	60	0	60	6
Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus	3 080	3 031	0	412	47	18	-203
Sihtasutus Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus	90	36	0	318	67	177	12
Kommunaalmajandus ja heakord							
aktsiaselts Tallinna Soojus	31 635	30 994	606	3 013	0	0	1 715
AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS	17 675	6 427	0	10 050	794	0	1 319
Mittetulundusühing Keskkonnateenused	1 854	1 795	0	494	262	0	-151
Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus	19	-3	0	124	0	124	-2
Ettevõtlus			0				
Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid	5 863	5 718	0	2 164	345	0	816
Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid	2 202	2 053	0	1 131	0	562	44
Ühistupanga Asutamise Sihtasutus (kustutatud)				1			-3
Kokku	383 286	264 668	59 334	332 127	3 651	95 974	40 658

Transport

Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts

Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi (edaspidi *TLT*) põhieesmärk on reisijate vedu Tallinna ühtse piletisüsteemi liinidel.

2017. aastal teostas *TLT* liinivedusid 28,8 miljonit liinikilomeetrit kogukuluga 63,2 miljonit eurot (2016. aastal 28,6 miljonit liinikilomeetrit ja 61,8 miljonit eurot). 2017. aastal osutas *TLT* veoteenust 132,2 miljonile sõitjale (2016. aastal 132 miljonile sõitjale). Töömahu suurenemisele avaldas mõju trolliliini nr 9 sulgemine alates 2. maist 2017 ning asendamine bussiliiniga nr 72, mida teenindavad väiksema kütusekulu ja õhusaastega hübriidbussid. Kuna hübriidbussidel on mahutavus väiksem kui trollidel, siis vähendati liinide intervalli, mis muudab ühistranspordi kasutamise sõitjatele mugavamaks, kuid suurendab liiniläbisõitu. Alates 1. novembrist 2017 hakati teenindama bussiliini nr 41 Balti jaam – Landi ja 41B Balti jaam – Kakumäe, mida senini teenindas Osauhing MRP Linna Liinid. Töömahu suurenemisele avaldas mõju veel alates 1. septembrist 2017 bussiliini nr 54 tööle rakendamine ka pühapäeviti, bussiliini nr 22 pikendamine Estonia peatuseni, bussiliini nr 24A marsruudi pikendamine Rehe teele ning trammiliinide asendamine seoses trammitee rekonstrueerimistöödega Balti jaama ja Kopli vahelisel lõigul. 2017. aasta suve lõpul viidi lõpule uue trammitee ehitus lennujaama. Graafikujärgne trammiliiklus Kopli liiklusuunal taasavati 1. septembril 2017.

2017. aastal alustas ühistranspordiliinidel tööd 50 uut bussi, neist 20 normaalbussi, 10 liigendbussi ja 20 diisel-elektri hübriidajamiga normaalbussi. Lisaks soetati 17 kasutatud bussi. Maha kanti 42 amortiseerunud bussi. 2017. aasta lõpuks oli *TLT*-l 476 bussi, mis on 25 võrra rohkem, kui 2016. aastal. Busside keskmine vanus oli 2017. aasta lõpuks 8,4 aastat (2016. aasta lõpuks 9,3 aastat). 2017. aasta alguses oli *TLT*-l 63 trolli, millest aasta jooksul kanti maha 5 amortiseerunud trolli. Trollide keskmine vanus oli 2017. aasta lõpuks 13,1 aastat (2016. aasta lõpuks 13,4 aastat). 2017. aasta lõpul oli arvel 72 trammi. Trammide keskmine vanus 2017. aasta lõpuks oli 19,9 aastat (2016. aasta lõpuks 22,7 aastat). Trammide keskmise vanuse vähenemine on seotud trammide renoveerimisega ja ümberehitusega retrotrammideks. Tšehhi Vabariigis CEGELEC a.s.-s renoveeritakse kokku 14 trammi, millest 2017. aastal tarniti renoveeritult tagasi 7 trammi. AS-is Ühinenud Depood ehitatakse Tondi – Kadrioru liini jaoks retrotrammideks ümber eelmise sajandi esimese poole ühissõidukite välisilmet ning interjööri jäljendavat, ent moodsa tehnoloogiaga varustatud 6 trammi, millest 2017. aasta jooksul tarniti ümberehitatult tagasi 3 trammi. Retrotrammidele antakse esimese iseseisvusaja väärivate poliitikute ning ühiskonnategelaste nimed: Konstantin, Jaan, Julius, Johan, Jüri ja Ernst.

Viimastel aastatel majanduskeskkonnas toimunud muutustest avaldas *TLT*-le mõju eelkõige tööjõuturul toimuv. Kuigi tööjõu volavus oli ettevõttes 2017. aastal 9,2%, mis on eelmise aastaga (10,8%) võrreldes pisut langenud, on jätkuvalt probleemiks kvalifitseeritud oskustöölise leidmine busside remondi ja hoolduse osakonda. Bussi- ja trammijuhtide vajaduse leevendamiseks alustati 2017. aastal tasuta koolitusega, millega kaasneb 2-aastane siduvusleping ettevõttes töötamise kohustusega. 5. aprillil 2016 sõlmitud kollektiivlepingu tingimuste järgi tõusis *TLT* töötajate palk 2017. aasta 1. aprillist keskmiselt 6% võrra.

Lisaks põhitegevusele teostas *TLT* ka tellimusvedusid, viis läbi bussijuhtide koolitusi ning teenis tulu ettevõttele kuuluva kinnisvara üürileandmisest.

Tallinna linn eraldas 2017. aastal avaliku liiniveo kulude katteks toetust 59,4 miljonit eurot ning investeerimistoetusi autobusside soetamiseks 13,7 miljonit eurot, Rail Balticu terminali lennujaamaga ühendamise ja Kopli suunal trammitee rekonstrueerimise omafinantseeringu katteks 6,8 miljonit eurot, trammide rekonstrueerimiseks 5,4 miljonit eurot, trammide ümberehituseks retrotrammideks 2,2 miljonit eurot, Kopli depoo rekonstrueerimiseks 600 tuhat eurot, trammi ja trolli kontakivõrgu kandemastide vahetuseks 400 tuhat eurot ja ühistranspordipeatustes reaalajas infotabloode paigaldamiseks 64 tuhat eurot. Lisaks Tallinna linna eraldistele sai *TLT* sihtfinantseerimist Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kaudu lennujaama trammitee ehituseks 9,8 miljonit eurot. *TLT* põhivara soetused ja parendused moodustasid 2017. aastal kokku ca 43 miljonit eurot, mis kaeti sihtfinantseerimise arvelt. Põhivara sihtfinantseerimine kajastati vastavalt raamatupidamise reeglitele 2017. aasta tuluna, samal ajal kui selle arvelt tehtud soetused kantakse kuluks järgmise 30 aasta jooksul. *TLT* 2017. aasta kasum oli 28,4 miljonit eurot.

Tervishoid

Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla

Aktsiaseltsi Ida-Tallinna Keskhaigla tegevusalad on eriarstiabi osutamine, tervishoiualane teadustöö ja koolitustegevus. Haigla struktuurid jaotuvad oma funktsionaalsuse järgi kaheks: meditsiinilise tegevusega seotud struktuurid (kliinikud) ja tervishoiuteenuse osutamist toetavad tugistruktuurid. Tervishoiuteenuse osutamisega tegelevad diagnostika-, kirurgia-, naiste-, silma-, sise- taastusravi ning õendus- ja hooldusabi kliinikud.

2017. majandusaasta lõppes haiglale 29 tuhande euro suuruse kasumiga. Aasta jooksul kasvas tervishoiuteenuste müügitulu 6%, sealhulgas müük Eesti Haigekassale 7%. Müügi kasvu haigekassale mõjutas tervishoiuteenuste hindade tõus, mitte teenuste mahu suurenemine. Patsientidele pakutava tasulise teenuse maht kasvas 7,6%, mis näitab, et haigekassa piiratud lepingumahu tõttu kasutatakse tasulist teenust, et pääseda kiiremini arsti vastuvõtule. Müük Eesti Haigekassale moodustas tervishoiuteenuste müügist 92%, jäädes samale tasemele eelnevate aastatega. 2017. aastal oli

lepinguline maht haigekassaga 82,3 miljonit eurot, samas osutas haigla tervishoiuteenuseid kindlustatutele üle lepingulise mahu 6 miljoni euro eest, millest haigekassa kompenseeris 2,7 miljonit eurot. Suurima osa kuludest moodustavad jätkuvalt tööjõukulud, kokku 52% kuludest. Aastaga kasvasid tööjõukulud 8,5% võrra, mis oli tingitud arstide ning õendus- ja hooldustöötajate palkade korrigeerimisest.

2017. aasta suurimaks renoveerimistööks oli Ravi tn üksuses sünnitusosakonna ja vastsündinute intensiivravi osakonna ning sama korpuse katuse renoveerimine. Teiseks suureks tööks oli haigla erinevates korpustes 7 vana lifti välja vahetamine. Haigla infosüsteemide arendusteks investeeriti ligi 400 tuhat eurot, millest põhilise osa moodustasid haigla kliinilise infosüsteemi eHealth arendused.

Ida-Tallinna Keskhaigla sünnitusmaja 2017. aasta olulisemaks sündmuseks oli nelikute sünd, seda rohkem kui poolesaja aastase vahe järel. Sünnitusmaja jaoks oli oluline ka uue sünnitus- ja vastsündinute keskuse valmimine, kus ehitustööde käigus loodi sünnitustubade kõrvale kaasaegne operatsiooniplokk koos vastsündinute elustamis- ja stabiliseerimisruumidega ning vastsündinute intensiivravi perepalatitega. 2017. aasta aprillis toimus Ida-Tallinna Keskhaigla, Tallinna Ülikooli loodus- ja terviseteaduste instituudi ning liikumistervise innovatsiooni klatri SportEST-i eestvedamisel rahvusvaheline hääleteemaline konverents „Hääl ja ergonoomika“, mis keskendus hääle tervislikule kasutamisele. Suvel toimus veresoontekirurgia tööseminar, mis keskendus väikevaagna veenilaienditele ning mille viis läbi kõrgelt hinnatud ja kogunud briti interventsionaalne radioloog dr. David Beckett. Septembris toimus rahvusvaheline uroloogiaseminar, kus osalesid uroloogid nii Eestist, Baltikumist kui ka paljudest teistest Euroopa riikidest. Seminar toimus operatsioon-loeng formaadis, mille käigus viis külalisdoktor esmalt läbi operatsiooni ning seejärel pidas vastava teema kohta loengu. Sügisel avati südame virvendusarütmia kui elanikkonna kõige sagedasema südamerütmihäire nõustamiskabinet. Ida-Tallinna Keskhaigla ja Tallinna Reaalkool sõlmisid septembris koostöölepingu, mille kohaselt alustas gümnaasiumiastmes reaal-mediitsiini õppesuund, mis annab õpilastele võimaluse tutvuda Eesti tervishoiukorraldusega ning saada ülevaade haigla igapäevatööst. Ida-Tallinna Keskhaigla liitus 2017. aastal 22 rahvusvahelise kliinilise ravimiuuringuga ja osales aasta jooksul kokku 58 ravimiuuringus.

2017. aastal tasus Tallinna linn Aktsiaseltsile Ida-Tallinna Keskhaigla järgmiste suuremate teenuste eest: ravikindlustusega hõlmamata isikute ravimise eest 146,1 tuhat eurot; laste visiitdidasust vabastamise eest 15,6 tuhat eurot; tuberkuloosi riskigruppide uuringu eest 3 tuhat eurot.

Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla

Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskhaigla peamiseks tegevusalaks on ambulatoorse, statsionaarse ja päevaravi eriarstiabi osutamine. Haigla struktuuri kuuluvad järgmised kliinikud ja keskused: ambulatoorne eriarstiabi, anestesioloogia ja intensiivravikliinik, diagnostikakliinik, hambaravikliinik, hooldusravikliinik, kirurgikliinik, naistekliinik, nakkuskliinik, närvihäiguste kliinik, psühhiaatriakeskus ning sisekliinik. Lisaks osutab haigla meditsiiniteenust linnale kuuluvas meditsiinilises kainestusmajas (Merelahe tee 4), Lasnamäe tervisekeskuse dialüüsikabinetis (Linnamäe tee 3) ning Noorte nõustamiskeskuses opoidsõltlastele asendus- ja võõrutusravi (Kopli tn 75a).

2017. majandusaasta lõppes haiglale 5,49 miljoni euro suuruse kasumiga, millest 2,64 miljonit eurot moodustavad sihtfinantseerimise tulud seoses Mustamäe Tervisekeskuse investeeringuga (vastavalt Euroopa Liidu toetusmeetmele esmatasandi tervisekeskuste rajamise programmis). Haigla põhitegevuse tulud kasvasid 8,7% võrra ja kulud 2,9% võrra. Suurema osa tulude kasvust moodustas haigekassa poolt tellitud eriarstiabi teenuste mahu kasv ja sihtfinantseerimisest saadud tulud, lisaks kasvas käive ka hooldusravis. Haigla suurimaks lepingupartneriks on Eesti Haigekassa, lisaks saab haigla tulusid tasuliste tervishoiuteenuste müügist, koolitustegevusest ning kinnisvara välja rentimisest. 2017. aastal võõrandati kinnistu aadressil Kopli tn 79 (endine Kopli Lastepolikliiniku hoone). 2017. aastal kasvasid tööjõukulud 4% võrra.

Ambulatoorne arstiabi hõlmab ambulatoorset vältimatut abi ja plaanilist ravitegevust 27 erialal. 2017. aastal valmisid Lääne-Tallinna Keskhaigla naistekliinikus Eesti Vabariigi sajandaks juubelisünnipäevaks Eesti esimesed vastsündinute pereintensiivravi palatid, kus ravi vajaval vastsündinul on võimalik pidevalt oma vanematega koos olla. Viljatusravikeskus alustas esimesena Eestis embrüo siirdamiseelse geneetilise analüüsi pakkumist riskivanematele. Koostöös Sotsiaalkindlustusametiga alustas haigla naistekliinik abi andmist seksuaalvägivalda kogunud naistele, pakkudes neile kohest abi ja järelravi koos psühholoogi nõustamisega. Kirurgikliinikus renoveeriti uroloogia osakond ja uuendati operatsioonitoe meditsiinitehnika, mis parendas oluliselt keskkonda nii patsientide kui töötajate jaoks. Anesteesia- ja intensiivravikliinikusse soetati uudne narkoosiseadmete park, mis võimaldab väga täpselt doseerida anesteetikume nende manustamisel, mis on patsiendihutuse seisukohalt oluline areng. Nakkuskliinik taotles 2. astme intensiivravi osutamise loa – erineva nakkusega (eelkõige kaugele arenenud HIV infektsiooniga) patsientide jaoks, kes vajavad isoleerimist.

2017. aasta oli Lääne-Tallinna Keskhaiglale rekordiliselt suureks investeeringute aastaks. Kokku tehti põhivara soetusi 6,56 miljoni euro ulatuses, millest suurim investeeringuprojekt oli Mustamäe Tervisekeskuse projekteerimine ja ehitus. Haigla suuremad ehitustegevusega seotud projektid olid veel Pelgulinna Sünnitusmaja vastsündinute intensiivravi ruumide rekonstrueerimistööd, nakkuskliiniku I korruse koridori ja palatite renoveerimine ning Meremeeste haigla uroloogiakorruse kapitaalremont. Lisaks investeeriti erinevatesse meditsiiniseadmetesse kokku ligikaudu 1,2 miljonit eurot.

Tallinna linn tasus Aktsiaseltsile Lääne-Tallinna Keskhaigla 2017. aastal järgmiste suuremate teenuste eest: opiaatsõltuvate isikute asendusraviks 189,8 tuhat eurot, meditsiini- ja haldusteenuste osutamise eest Kainestusmajas

226,3 tuhat eurot, dementsuse sündroomiga eakatele päevahoiuteenuse osutamise eest 24,7 tuhat eurot, ravikindlustusega hõlmamata isikute ravikuludeks 48,2 tuhat eurot, laste visiiditasust vabastamise eest 8,5 tuhat eurot.

Sihtasutus Tallinna Lastehaigla

Sihtasutus Tallinna Lastehaigla (edaspidi *lastehaigla*) on piirkondlik haigla, mille ülesandeks on osutada kõrgekvaliteedilist ja perekesket piirkondliku haigla nõuetele vastavat eriarstiabi. III etapi arstiabi osutatakse Põhja-Eesti (osaliselt ka Lõuna-Eesti) lastele kõikidel laste-, kirurgiliste, ortopeediliste ja nina-kõrva-kurguhaiguste erialadel ning II etapi abi Harju maakonna lastele ning Eesti Vabariigis viibivatele teistele isikutele seadustes ja lepingutes ettenähtud tingimustel ja ulatuses. Lastehaigla koosseisus on 3 kliinikut (pediaatria-, kirurgia- ja psühhiaatriakliinik), 13 statsionaarset osakonda ja 4 erinevate meditsiinierialade ambulatoorset teenust, lisaks ambulatoorne üksus (Kesklinna Lastepolikliinik), 2 diagnostilist üksust ja 9 abiteenust. Läbi teenuste müügi haigekassale on lastehaigla suurim laiapõhjalist laste eriarstiabi osutav haigla Eestis, kelle patsientideks on lapsed alates sünnist kuni 18. eluaastani.

Lastehaigla on õppebaasiks arstidele, meditsiiniõdedele ja teistele laste tervise kaitses osalevatele spetsialistidele Tartu ja Tallinna ülikoolidest ning mõlema linna tervishoiu kõrgkoolidest. Lastehaigla osaleb lastehaiguste alases tervisedenduses, kuuludes Eesti Tervisedendavate Haiglate Võrgustikku ja selle kaudu vastavasse WHO organisatsiooni. Lastehaigla koostööpartnerid on ka Helsingi Ülikooli Lastekliinik, Turu Ülikooli Keskhaigla, Berliini Humboldti Ülikooli Charite Kliinik, Põhjamaade Hemato-onkoloogia Selts ja Societe Internationale D'onkologie Pediatrique.

Lastehaigla 2017. aasta tulem oli 926 tuhat eurot. Haigla tulude peamiseks allikaks on tervishoiuteenuste müük Eesti Haigekassale, mis moodustas 2017. aastal tegevustuludest 89,6%. Võrreldes 2016. aastaga suurenes haigekassa eriarstiabi lepingu maht 9,5% võrra seoses 11 ülikalli haigusjuhuga, nahahaiguste ambulatoorse lepingu mahu ning hematoloogia ja onkoloogia erialade lepingute mahu suurenemisega.

2017. aastal osutas lastehaigla ambulatoorset ja statsionaarset arstiabi 28 erialal. Aasta eesmärkideks olid haigla jaoks majandusliku jätkusuutlikkuse tagamine, haigekassa lepingu raames ravitöö mahu ja kvaliteedi säilitamine, personali arendamine ning patsiendi rahulolu tagamine. 2017. aastal ehitati välja 5-kohaline EMO jälgimispalat koos iseseisva õepostiga. Koostöös Lastehaigla Toetusfondiga tegeleti hemato-onkoloogiaosakonna laiendamisega – endiste kirurgiaosakonna personaliruumide asemel ehitati välja kaks uut isolaatorit, kuhu paigaldati autonoomne ventilatsioonisüsteem, mis tagab oluliselt kvaliteetsema keskkonna haigetele. 2017. aastal viidi läbi lastehaigla sügiskonverents teemal „25 aastat hemato-onkoloogiat“. 2017. aastal alustas lastehaigla koostööd videokoosolekutega Helsingi Ülikooli Lastehaiglagaga, kus käsitletakse patsiente, kes vajaksid epilepsia kirurgilist ravi Soomes. Teist korda Eestis viidi läbi patsiendi ohutuse uuring töötajate hinnangu alusel Tallinna Lastehaiglas, mille alusel 94,8% vastanud personalist hindas ohutuse taseme väga heaks või vastuvõetavaks.

Tallinna linn tasus lastehaiglale 2017. aastal järgmiste suuremate teenuste eest: uimastiennetustegevuse toetamiseks 32,1 tuhat eurot; laste visiiditasust vabastamise eest 138,9 tuhat eurot; südameravise profülaktilise töö teenuse eest 10,5 tuhat eurot.

Sihtasutus Tallinna Hambapolikliinik

Sihtasutus Tallinna Hambapolikliinik (edaspidi *hambapolikliinik*) eesmärgiks on kõrgetasemelise stomatoloogilise abi osutamine ning suuõõne- ja hambahaiguste ennetus. Hambapolikliiniku peamised tegevusvaldkonnad on hammaste ja suuõõne haiguste profülaktika ning kvalifitseeritud ambulatoorse stomatoloogilise abi osutamine hambaravi, hambakirurgia, sh implantoloogia, ortodontia ja proteesimise valdkonnas; esmaabi andmine näo-lõualuude piirkonna ägedate haigestumiste ja traumade puhul; suuõõne hügieenivahendite tutvustamine ja müük.

Hambaravi eest tasub kuni 19-aastaste patsientide korral haigekassa. Alates 1. juulist 2017 hakkas kehtima sotsiaalministri määrus, mis kehtestas täiskasvanud inimestele hambaravihüvitise. Hambapolikliinik sõlmis lepingu Eesti Haigekassaga täiskasvanutele hambaravi hüvitise võimaldamiseks alates 16. oktoober 2017, mis suurendas külastuste arvu võrreldes 2016. aastaga 27 215 võrra.

Polikliinik on jätkuvalt orienteeritud tasakaalustatud hinna ja kvaliteedi suhtega teenuste pakkumisele. Polikliinik oli 2017. aastal avatud 7 päeva nädalas, osutades nädalavahetustel ja riiklikel pühadel vältimatut abi ja esmaabi nii Tallinna kui ümberkaudsete valdade elanikele.

Hambapolikliiniku 2017. aasta tulud kokku olid 7,7 miljonit eurot. Suurima osa tuludest ehk 74,7 moodustasid hambaraviteenused elanikkonnale ning 22,7% hambaraviteenuste müük Eesti Haigekassale. 2017. aastal investeeriti põhivarasse kokku 104 tuhat eurot.

2017. aastal ostis linn hambapolikliinikult teenust Tšernobõli veteranidele osutatava sotsiaalprogrammi raames 10,2 tuhande euro eest. Hambapolikliiniku 2017. aasta tulem oli 457 tuhat eurot. Positiivse majandustulemi kujunemisele avaldas mõju 8% võrra suurem lepingumaht Eesti Haigekassaga ja tasuliste hambaraviteenuste müügitulu kasv 6% võrra.

Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osäühing

Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osäühingu (edaspidi *perearstikeskus*) põhieesmärgiks on kvaliteetse esmatasandi arstiabi osutamine Eesti Haigekassaga sõlmitud lepingu alusel, personali koolitamine kõrgkvaliteetse, tänapäeva teadmistest lähtuva teaduspõhise teenuse osutamiseks.

Perearstikeskus alustas oma põhitegevusega 2011. aastal Nõmme Tervisekeskuses, 2013. aastal Haabersti Tervisekeskuses ja 2017. aastal Lasnamäe Tervisekeskuses. 2017. aasta lõpu seisuga töötab perearstikeskuses 21 nimistut omavat perearsti, üks nimistuta perearst, kolm abiarsti ja juhataja, kes pakub samuti üldarstiabi teenust. Õendustöötajaid on 45. Keskuses pakutakse lisaks füsioteraapia teenust ja koduõe teenust. 2017. aasta lõpuks kuulus perearstide nimistutesse kokku 28 tuhat ravikindlustusega hõlmatud patsienti. Perearstikeskus on Tartu Ülikooli residentuuri baasis. 2017. aastal oli asutuses praktikal 2 arst-residenti.

Keskustes on võimalik anda vereanalüüse, teha kardiogramme, 24 tunni vererõhu mõõtmist, esmatasandi uneuuringut uneapnoe jm patoloogia selgitamiseks, alates 6. elukuust teha tümpanomeetrilisi uuringuid, selgitada sinusiite UH-sinusscan aparaadiga, teha diagnoosimise kiirendamiseks nii verest kui ka uriinist kiirteste. Toimuvad koduviisiidid voodihaigetele, väikelastele ning pereõdede patronaažid 2. elunädalal vastündinutele, samuti visiividid vastavalt sotsiaalsetele vajadustele ning visiividid imikute ja väikelaste peredesse tihedas võrgustikulises koostöös linnaosa lastekaitse töötajatega.

Perearstikeskuse 2017. aasta tulud kokku olid 2,7 miljonit eurot, kasvades aastaga 948,9 tuhande euro ehk 35,6% võrra. 2017. aastal eraldas Tallinna linn perearstikeskusele tegevustoetust 39 tuhat eurot Mustamäe Tervisekeskuses üksuse käivitamiseks vajalike vahendite soetamiseks. Perearstikeskuse 2017. aasta kasum oli 129 tuhat eurot. Kasum suurenes seoses Eesti Haigekassa poolt makstud 101,6 tuhande euro suurusest tulemustasust heade kvaliteedinäitajate eest.

Termaki Autopargi Aktsiaselts

Termaki Autopargi Aktsiaselts osutab transporditeenust Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti tellimisel puuetega laste vedudel lasteasutustesse, sotsiaalhoolekande-, ravi- või rehabilitatsiooniasutustesse ja tagasi ning ratastooli taksoteenust liikumispuudega täiskasvanutele sooduskaartide alusel. Lisaks osutatakse linnakodanikele sõidu- ja veoautode remondi- ning hooldusteenust, teostatakse autode tehnilisi ülevaatusi vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi nõuetele ja renditakse vabasid kontori- ja tööstuspindasid ning osutatakse territooriumil parklateenust.

Termaki Autopargi Aktsiaseltsi 2017. aasta müügitulu oli 1,3 miljonit eurot, millest autotransporditeenus sotsiaalhoolekande- ja lasteasutustele ning puuetega inimeste taksoteenus moodustas 1,2 miljonit eurot. Aktsiaseltsi müügitulust moodustas 2017. aastal puuetega laste ja liikumispuuetega inimeste transport 91%. Kokku transporditi regulaarvedudel puuetega inimesi hommikuti ja õhtuti 28 regulaarmarsruudil, keskmiselt 384 puudega inimest päevas lasteaeda, päevakeskusesse, kooli, tugikeskusesse ja tagasi, kokku 54 sihtkohta. Lisaks transporditi iga päev 28 ratastoolis liikumispuudega täiskasvanut tööle ja tagasi, 33 puudega last ja täiskasvanut rehabilitatsiooniseanssidele ning teenindati aastas 864 inimest juhuvedudel. Liikumispuuetega inimestele osutati ratastooli taksoteenust 6114 korral. 2017. aastal osutati kokku veoteenust 128 tuhandele inimesele.

Aktsiaselts investeeris 2017. aastal põhivarasse 179 tuhat eurot, sh osteti kolm 15-kohalist invatõstukiga väikebussi. Tallinna linn ostis 2017. aastal asutuselt puuetega inimestele transporditeenust kokku 1,2 miljoni euro eest. Termaki Autopargi Aktsiaseltsi 2017. aasta kasum oli 25 tuhat eurot.

Kultuur

Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel

Sihtasutuse Tallinna Kultuurikatel (edaspidi *sihtasutus*) tegevuse põhieesmärgiks on koostöös erinevate organisatsioonidega Tallinna ja Eesti kultuurielu mitmekesistamine, sh Tallinna Kultuurikatla hoone (edaspidi *Kultuurikatel*) loomekeskuseks kujundamine ning selle arendamine nüüdiskultuuri, kultuuriekspordi ja piirkondlikuks loomemajanduse arenduskeskuseks, haridus- ja vabaajakeskuseks ning atraktiivseks linnaruumiks.

2017. aasta oli sihtasutusele teine täismahuline majandusaasta Kultuurikatlas. Vana katlamaja tööstuslik atmosfäär ning avarad ruumid inspireerisid sündmuste korraldajaid, kes aitasid täita Kultuurikatla maja erinevate tegevustega. Toimusid erinevad konverentsid, seminarid, koolitused, laadad, messid, filmimised, näitused, muusikasündmused ja teatrietendused. Aasta jooksul toimus Kultuurikatlas enam kui 272 sündmust, mida külastas kokku ca 135 tuhat inimest.

2017. aasta suurimaks väljakutseks oli Eesti Euroopa Liidu eesistumisajal toimunud ürituste majutamine Kultuurikatlas juunist novembrini. 2017. aastal valiti Kultuurikatel Eesti parimaks turismiobjektiks, olles unikaalne ja märgiline objekt kogu Eesti mõistes, ühendades endas julget disaini, loomingulist sisu, multifunktsionaalseid kasutusvõimalusi ning seostudes paljudele nii esinduslike, rahvusvaheliste kui alternatiivsete sündmuste kvaliteetse läbiviimisega.

2017. aastal valmis Kultuurikatla hoone D-korpus, renoveeriti ajalooline Stuardi reduut ja kasutuskõlblikuks sai ca 2000 m² väliala.

Tallinna linn eraldas 2017. aastal sihtasutusele toetust 1,21 miljonit eurot, sh tegevustoetust 300 tuhat eurot ning investeerimistoetust kultuurikatla D-korpuse hoone rekonstrueerimiseks 910 tuhat eurot. Sihtasutuse 2017. aasta tulem oli 887 tuhat eurot.

Sihtasutus Tallinna Lauluväljak

Sihtasutuse Tallinna Lauluväljak (edaspidi *sihtasutus*) ülesandeks on arendada lauluväljaku maa-alal linnaelanikule kättesaadav, atraktiivne ja kaasaegne kultuuri-, meelelahutus- ja vaba aja aktiivse veetmise keskkond ning muuta see vaatamisväärsuseks linna külastajatele. Ühtlasi vastutab sihtasutus lauluväljaku kompleksi kui riikliku ja rahvusliku tähtsusega sotsiaalkultuurilise objekti haldamise, hooldamise ja majandamise eest.

Lauluväljaku territooriumil 2017. aastal korraldatud suuremad üritused olid: XII noorte laulu- ja tantsupidu, SEB Majjooks, G. Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli „Päikeseloojangu kontserdid“ sari, Venemaa nukumeistrite näitus-mess „Nukud“. Kinnistunud on iga-aastased kassinäitused, käsitöömessid ja jõululaadad. Tähelepanuväärseks esmakordseks ürituseks oli festival Eesti Toidumess – Sööma!. Rahvusvahelise A-kategooria artistidest esines lauluväljakul saksa industriaalroki lipulaev ansambel „Rammstein“ ja oma 25. juubelit tähistanud saksa tehno- ja tantsumuusika ansamber „Scooter“. Välisartistid esines 2017. aastal veel erinevate festivalide raames: Öllesummer, We Love The 90's, Madfest.

Lauluväljaku arendamiseks Tallinna Linnavalitsuse poolt moodustatud ajutine komisjon kutsus kokku töörühma, mis töötas välja lauluväljaku uue kaasaegse missiooni, arenguvisiooni, detailplaneeringu lähteülesande põhialused ja vajalikud sisendid, et viia läbi arhitektuurikonkurss uue detailplaneeringu algatamiseks.

2017. aastal teostati raadiotorni rekonstrueerimistööd, ehitati välja uus Mere värava poolne tualett, remonditi laululava astmestik ning koostati projekt kõlaakraani laudise ja katuse vahetuseks.

Tallinna linn eraldas 2017. aastal sihtasutusele toetust 923 tuhat eurot, sh tegevustoetust 190 tuhat eurot ning investeerimistoetust raadiotorni remondiks ja laululava kõlalaua trosside ekspertiisiks 733 tuhat eurot. Sihtasutuse 2017. aasta tulem oli 820 tuhat eurot.

Tallinna Linnahalli Aktsiaselts

2009. aastal kinnitatud põhikirja alusel on Tallinna Linnahalli Aktsiaseltsi tegevuseks Tallinna linnale kuuluva linnahalli hoone haldamine ja hooldamine ning vara üürile andmine.

2017. aastal sai Tallinna Linnahalli Aktsiaselts tulu ruumide rentimisest ja üürnikele kommunaalteenuste vahendamisest 75 tuhat eurot. Seisuga 31. detsember 2017 oli välja renditud 2 799,9 m² 8 firmale.

Tallinna linn eraldas 2017. aastal sihtasutusele toetust 318 tuhat eurot, sh tegevustoetust 300 tuhat eurot ning investeerimistoetust linnahalli hoone rekonstrueerimise projekteerimisega seotud tegevusteks 18 tuhat eurot. 2017. aasta kahjum oli 115 tuhat eurot, mis kaeti eelmiste perioodide kasumi arvelt.

Sihtasutus Tallinna Televisioon

Sihtasutus Tallinna Televisioon (edaspidi *TTV*) on euroopalikke väärtusi kandev innovaatiline meediaorganisatsioon, mis kajastab elu Eesti pealinnas mitmekülgset ja loovalt, pakkudes informatsiooni, meelelahutust ja TV-teenuseid. Asutuse eesmärgiks on pidevalt suurendada lojaalsete vaatajate hulka ning pakkuda võimalikult kvaliteetset ja mitmekülgset teleprogrammi.

2017. aasta TTV saated keskendusid põhilisest Tallinna linnas toimuvale, pealinna uudiste kajastamisele, linna probleemide tähelepanu juhtimisele ning nendele võimalike lahenduste üle arutlemisele. Perioodiliselt jätkusid „Pealinnatund“, otseülekanded Tallinna Linnavalitsuse pressikonverentsidelt ning kajastati Tallinna Linnavolikogus arutatud küsimusi. Arutelusaadetest jätkusid vaatajate poolehoidu võitnud „Mõtleme taas“, „Meedia keskpunkt“, „Naised, kes ei nuta“. Uue arutelusaatena alustas 2017. aasta juulis „Ajurünnak“, kuhu kaasati Eesti arvamusiidrid. 2017. aasta suveprogrammi ilmast meelelahutuslik projekt „Suvestuudio“, mille raames käis TTV ringsõidul üle Eesti, pakkudes vaatajatele lisaks intervjuudele kohalike ja üleriigiliste arvamusiidritega ka meeleolukat muusikaprogrammi. 2017. aasta oktoobris toimunud kohaliku omavalitsuse volikogude valimistega oli TTV eetris debataade „Valimisstuudio“ ja tsükkel lõppes otsesaatega „Valimisõhtu“. Suure osa hankeprogrammist moodustas Suurbritannia rahvusringhäälingu BBC toodang, seda nii dokumentaalfilmide ja –sarjade, kui ka ajaviitefilmide ja –sarjade näol. Samuti jätkus koostöö Itaalia rahvusringhäälinguga Rai.

2017. aastal liitus TTV Levira platvormil oleva HübridTV-ga, mis annab võimaluse ka vabalevi kasutajatel internetiühenduse olemasolul TTV saateid järele vaadata.

Tallinna linn eraldas 2017. aastal sihtasutusele toetust 3,7 miljonit eurot, sh tegevustoetust 3,6 miljonit eurot ning investeerimistoetust tehniliste lahenduste uuendamiseks 100 tuhat eurot. TTV 2017. aasta tulem oli 33 tuhat eurot.

Sihtasutus Lutreola

Sihtasutus Lutreola (edaspidi *Lutreola*) on Tallinna Loomaaia juures tegutsev rahvusvaheliselt tunnustatud teadusüksus. Lutreola ülesandeks on euroopa naaritsa (*Mustela lutreola*) kaitse ja naaritsapopulatsioonide taastamine Hiiumaal. Oma tegevuses kasutab Lutreola rahvusvaheliste looduskaitsefondide rahalist ja organisatsioonilist tuge.

2017. aastal enam Hiiumaa loodusesse uusi isendeid euroopa naaritsale lisaks ei saadetud. Sealne asurkond paljuneb juba ise edukalt. Lisaks loodusesse isendite lahti laskmisele tegeleb Lutreola ka tehistingimustes elavate loomade geneetilise mitmekesisuse ning vanuselise struktuuri säilitamisega. 2017. aastal paljundati ainult neid naaritsaid, kelle geenid on loomaaedades vähem esindatud ehk kellel elusolevaid sugulasi vähe.

Koostöös Tallinna Loomaaia viidi läbi naaritsapäev loomaias, mille raames tutvustati euroopa naaritsat kui ühte ohustatumat pisikiskjat. Koos EAZA (*The European Association of Zoos and Aquaria*) populatsiooni bioloogidega koostati globaalne Euroopa naaritsa pikaajalise liigikaitse tegevuskava.

Heategevusliku veebipoe toodete müügist ja annetustest saadi ohustatud liikide kaitse toetamiseks kokku 12 tuhat eurot, millest toetati Euroopa naaritsa, ninasarviku, Amuuri tiigri, leopardi, lumeleopardi ja lendorava kaitsmist. Avaldati kolm teadusartiklit rahvusvahelistes ajakirjades ning kaks peatükki rahvusvahelisse teaduslikku raamatusse.

Lutreola 2017. aasta tulem oli 16 tuhat eurot.

Haridus ja teadus

Sihtasutus Õpilasmalev

Sihtasutus Õpilasmalev (edaspidi *õpilasmalev*) eesmärkideks on Tallinna linna arengu prioriteete arvestades lastele ja noortele vaba aja veetmise võimaluste loomine ning selleks vahendite kogumine, vahendamine ja jaotamine, samuti teiste kodu- ning välismaiste sihtasutuste ja muude mittetulundusühingute ning riiklike ja rahvusvaheliste organisatsioonide poolt algatatud ja sihtasutuse eesmärke järgivates programmides osalemine.

2017. aastal tegutses õpilasmalevas 27 linnavälist rühma ja 21 linnasisest rühma, milles osales kokku ca 800 noort. Noori juhendas 75 rühmajuhti. Linnavälistes rühmades oli peamiseks töödeks heakorratööd, abitööd taludes ja turismiettevõtetes ning marjakorjamine. Linnasisest rühmades heakorratööd-haljastus. Linnavälistes rühmades teenisid noored keskmiselt 140 eurot vahetuse jooksul ning linnasisest rühmades 90 eurot.

2017. aasta malevasuvi lõppes augustis kolmepäevase üleriigilise EÕM kokkutulekuga Toosikannu Puhkekeskuses Raplamaal.

2017. aasta veebruaris toimus traditsioonilise üritusena Malevanädal, mille raames linastus kinos Sõprus 2016. aasta malevafilm. Toimusid mitmed koolitused nii uutele kui ka mitmendat aastat töötavatele rühmajuhtidele tööseadusandluse, erivajadustega lastega töötamise ning alaealiste õiguste teemadel.

Sügisel toimus aktiivsetest malevanoortest koosneva 13. aktiivi koosseisu valimine 2017/2018 hooajaks. Aktiivi peamiseks ülesanneteks on õpilasmaleva esindamine ja osalemine Õpilasmaleva poolt korraldatavate sündmuste läbiviimisel.

Tallinna linn eraldas 2017. aastal õpilasmalevale tegevustoetust 244 tuhat eurot. Sihtasutuse 2017. aasta tulem oli 57 tuhat eurot.

Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum

Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum (edaspidi sihtasutus) eesmärgiks on täienduskoolitust korraldamine.

2017. aastal korraldati ainealaseid konsultatsioone 9 õppegrupile 5 õppeaine (matemaatika, füüsika, keemia, bioloogia, inglise keel) õppimiseks nii vene kui ka eesti õppekeelega õpilastele. Sihtasutuse eelmiste aastate töös täheldati kursustel osalejate äärmiselt ebaühtlast teadmiste taset ja üldist ettevalmistust, mis muutis konsultatsioonide korraldamise tavalise õppeteemapõhise loenguna ebaefektiivseks. Vajalik on individuaalne lähenemine, mis nõuab aga rohkem aega rühmatööde korraldamiseks ja kõikide õpilaste kaasamiseks. Seoses sellega loodi individuaalse- ja rühmatöö koos rakendamiseks elektroonilised aineprogrammid. Elektroonilisel platvormil loodud õppevahendid vastavad Eesti üldhariduskoolide riiklikele õppekavadele.

Tallinna linn eraldas 2017. aastal sihtasutusele tegevustoetust 60 tuhat eurot. Sihtasutuse 2017. aasta tulem oli 6 tuhat eurot.

Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus

Sihtasutuse Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus (edaspidi *sihtasutus*) põhitegevuseks on kaasaegse tehnika- ja teaduskeskuse loomine ning mitteformaalse ja näitliku õppe arendamine Eestis. Sihtasutus haldab „Energia

avastuskeskust“ (edaspidi EAK), mille missiooniks on tekitada ja süvendada külastajates huvi loodusteaduste ja tehnoloogia vastu, aidates läbi praktiliste kogemuste parandada hoiakuid teaduse uurimise suhtes ning motiveerida lapsi/noori end tulevikus erinevate teaduserialadega siduma.

Uuenenud EAKs on avatud püsiekspositsioon kolmel korrusel enam kui 100 interaktiivse eksponaadi ning ajaloolise elektriijaama sisustuse eksponaatidega. Igal aastal täiendatakse püsiekspositsiooni ajutiste näituste või lisaeksponaatidega. EAK-l on planetaarium, teadusteatri ruum, elektrieksponaadid demonstratsioonideks, füüsikaklassid, seminariruum ja õpetajate tuba. EAK pakub koolidele (alates 2017. aasta septembrist ka lasteaeadele) õppekava toetavaid programme: teadusteatri etendusi, õpituube, planetaariumifilme ja -etendusi. 2017. aastal valmis uus planetaariumifilm “Helielu”, mis täiendab 8. klassi füüsika teemasid „Võnkumine. Lained“. EAK näituseid ja programme külastas 2017. aastal kokku 78 287 külastajat.

Tallinna linn eraldas 2017. aastal sihtasutusele tegevustoetust 18 tuhat eurot. Sihtasutuse 2017. aasta negatiivne tulem oli 203 tuhat eurot, mis kaeti eelmiste perioodide tulemi arvelt.

Sihtasutus Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus

SA Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus (edaspidi TAKK) eesmärgiks on Tallinna linna, Eesti ja teiste riikide omavalitsuste jaoks oluliste arendusprojektide edendamine, uuringute ja analüüside teostamine, innovatsioonitoetuste määramine ning koolitustegevus.

2017. aasta jooksul korraldati 16 rahvusvahelist üritust ja 3 kohalikele omavalitsustele suunatud koolitust.

TAKK-i korraldatud rahvusvahelistest üritustest olulisemad olid: Tallinna linna esindamine Brüsselis toimunud rahvusvahelisel messil „Open Day“, kus tutvustati Tallinna linna e-teenuste ja e-juhtimise kogemusi, turismi- ja turismiarengu suundi; osalemine Brüsselis toimunud rahvusvahelisel Regioonide ja Linnade Euroopa nädala „European Week of Regions and Cities“ programmi üritustel ning kontaktide loomisel teiste Euroopa linnade ja regioonide esinduste ning organisatsioonidega tulevase võimaliku koostöö arendamisel; mitmete välisajakirjanike ja erinevate huvigruppide esindajate (Armeenias, Korea Vabariigist, Poolast, Saksamaalt, St. Peterburgist, Suurbritanniast) visiidi korraldamine Tallinna, mille eesmärgiks oli Tallinna tasuta ühistranspordi, linnaarengu küsimuste, Tallinna e-teenuste ja linna juhtimise ning Tallinna, kui turismisihtkoha tutvustamine.

Kohalikele omavalitsustele suunatud tegevustest olid olulisemad: Tallinna infostendi korraldamine Linnade ja Valdade päeval; Tallinna linna kogemustel põhinevate erinevate koolituste pakkumine Eesti üleriigilistele omavalitsusliitudele, maakondlikele omavalitsusliitudele ning omavalitsustele; 8 inglise keelse Tallinna tegevusi tutvustavat elektroonilise uudiskirja väljaandmine, mis saadeti üle 250-le e-adressaadile ning avaldati TAKK-i kodulehel.

Olulise tegevusena jätkas TAKK 2017. aastal koostööd Eesti Välisministeeriumi, Uganda Avalike Teenuste Ministeeriumi ning Uganda Avaliku Teenistuse Kolledžiga. Koostöö sisuks on uue arengukoostööprojekti „Uganda kohalike omavalitsuste teeniduskeskuste (one-stop shop keskused avalike teenuste osutamiseks) rajamine ja nende võimekuse tõstmine Tallinna eeskujul“ käivitamine ja rakendamine. Projekti kestus on 01.08.2016–31.07.2018.

2017. aastal alustas TAKK koostööd Eesti Idapartnerluse Keskusega ning ühiste võimaluste otsimist koostööprojektiks Armeenia Regionaalse Halduse ja Arengu Ministeeriumi ning Armeenia omavalitsustega (Yervan, Dilijan). Armeenia Regionaalse Halduse ja Arengu Ministeerium edastas TAKK juhatajale omapoolsed soovitud koostööteemad, mis koos Eesti Idapartnerluse Keskusega läbi töötatakse.

Tallinna linn eraldas 2017. aastal TAKK-le tegevustoetust 177 tuhat eurot. Sihtasutuse 2017. aasta tulem oli 12 tuhat eurot.

Kommunaalmajandus ja heakord

Aktsiaselts Tallinna Soojus

Aktsiaseltsi Tallinna Soojus ülesanne on AS-iga Utilitas Tallinn (endise ärinimega AS Tallinna Küte) 30 aastaks sõlmitud rendi- ja operaatorlepingu täitmise jälgimine. Rendileping sõlmiti 2001. aastal eesmärgiga varustada Tallinna tarbijaid soojusega vastavuses kokkulepitud teenusetasemetega.

Aktsiaselts Tallinna Soojus jälgis, et suurendataks soojusenergia tootmise ja jaotamise efektiivsust, välditaks monopoolsest seisundist tulenevat positsiooni väärkasutust, järgitaks keskkonnakaitse- ja ohutusnõudeid, tagataks soojusenergia tarbijate rahulolu ning arendataks soojusvõrke ja katlamaju.

Klientide soojusenergiaga varustamise katkestuste kestus, energiakaod ja torustike maksimaalne vanus on püsinud lepinguga seatud piirides. Konkurentsiameti kehtestatud soojusenergia piirhinna arvutamise meetodika arvestab tarbijate maksevõimega, mistõttu kehtestatud piirhind ei võimalda suuri investeringuid soojusvõrkude arendamisse. 2017. aastal oli investeringute maht 11,4 miljonit eurot, sellest võrkude arendamiseks 7,2 miljonit eurot (2016. aastal vastavalt 8,5 miljonit eurot ja 7,6 miljonit eurot). Soojusvõrkudega liitus 2017. aastal 86 uut tarbijat (2016. aastal 86 tarbijat).

Kaugküttest eraldus 5 tarbijat, kõik seoses hoonete lammutamisega (2016. aastal 8 tarbijat, neist 7 seoses lammutamisega).

Tallinna linnale kui aktsionärile maksis aktsiaselts Tallinna Linnavalitsuse 24. mai 2017 korralduse nr 817-k alusel 2016. majandusaasta kasumi ja jaotamata kasumi arvelt 3,6 miljonit eurot dividendidena Tallinna linna eelarvesse.

Aktsiaseltsi Tallinna Soojus 2017. aasta kasum oli 1,7 miljonit eurot.

AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS

AS-i TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS (edaspidi *aktsiaselts*) põhiülesanne on jäätmekäitluse korraldamine. Aktsiaseltsi asutamise eesmärk oli rajada Tallinna linnale ja Harjumaa omavalitsustele tänapäeva nõuetele vastav jäätmekäitlusettevõte. Jäätmete vastuvõtmist prügilasse alustati 2003. aastal.

2017. aastal võttis ettevõtte vastu 236 tuhat tonni jäätmehid. 2017. aastal suurendas ettevõtte tunduvalt oma teenuse tarbijate sihtrühma eelkõige keskmiste ja väikeettevõtete ning eraisikute arvelt, mis annab kindlustunde, et nende sihtrühmade jäätmehid jõuavad õigesse kohta ja need käideldakse nõuetekohaselt. Oluliselt kasvas biolagunevate ning aia- ja haljastusjäätmete vastuvõtt kompostimisse, mis tuleneb Harjumaal jäätmete liigiti kogumise suurenemisest. Aktsiaselts jätkas Eesti Energia Iru jäätme põletusjaama koldetua käitlemisega ja taaskasutamisega prügilala täitunud ladestusala katmiseks, millega alustati 2013. aastal. Jätkati ka jäätmetest prügilagaasi tootmist. Prügilagaasi müüakse Tallinna Prügilagaas OÜ-le prügilagaasist elektri ja soojuse koostootmiseks. Lisaks alustas ettevõtte 2017. aastal korraldatud jäätmeeveo teenuse osutamisega Tallinnas ja Harjumaal.

Aktsiaseltsi 2017. aasta kasum oli 1,3 miljonit eurot.

Mittetulundusühing Keskkonnateenus

2011. aastal asutas Tallinna linn koos Loksa linnaga Mittetulundusühingu Keskkonnateenus (edaspidi *MTÜ*), mille eesmärgiks on suurendada jäätmete liigiti kogumist ja taaskasutusse võtmist, arendada jäätmemajandust, jäätmenõustamist ja keskkonnaharidust ning ühingu liikmete omavahelist koostööd lähtuvalt keskkonnakaitse ja säästva arengu põhimõtetest, samuti aidata kaasa ümbritseva looduskeskkonna hoidmisele ja säilitamisele.

MTÜ peamised tegevused 2017. aastal olid jäätmejaama teenuste osutamine Rahumäel, Pärnamäel ja Loksal ning komposti tootmine Pärnamäel. Aasta lõpus alustati Pääsküla jäätmejaama käitamist. Ümberlaadimis- ja jäätmejaamades jäätmehid sorteeritakse, antakse prügilasse või kasutatakse Pärnamäe jäätmejaamas komposti valmistamiseks, mis on alusmaterjaliks parkide ja haljasalade rajamisel.

Tallinna linn ostis MTÜ-lt elanikele jäätmejaama osutamise teenust Rahumäe ja Pärnamäe jäätmejaamades ning Tallinna kalmistute jäätmehid käitlemise teenust kokku summas 262 tuhat eurot.

MTÜ 2017. aasta negatiivne tulem 151 tuhat eurot. MTÜ alustas tööd 2014. aastal ja on tavapärane, et tegevuse esimestel aastatel ei ole võimalik jõuda positiivse tulemini. Negatiivse tulemi põhjuseks on ka suhteliselt suur põhivara amortisatsioonikulu, mis tuleneb varasematel perioodidel tehtud suuremahulistest investeeringutest ja nende amortiseerimisest soetusele järgnevatel perioodidel. Tulem enne amortisatsiooni oli 35 tuhat eurot.

Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus

Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus (edaspidi *Järelevalve SA*) tegeleb Tallinna Linnavolikogu määratud vee-ettevõtjate kontrollimisega, et tagada Tallinna linnaga sõlmitud teenuslepingutest tulenevate tingimuste täitmine. Nõustatakse linnaelanikke ja -asutusi kui veetarbijaid ning lahendatakse vee-ettevõtjate ja nende klientide vahel tekkinud probleeme.

2017. aastal tegeles Järelevalve SA vastavalt oma põhikirjalistele ülesannetele Tallinna Linnavolikogu poolt määratud vee-ettevõtjatega (AKTSIASELTS TALLINNA VESI, Tehnovõrkude Ehituse OÜ, Pääsküla Vesi OÜ ja Esmar Vesi OÜ) sõlmitud teenuslepingutest tulenevate kohustuste täitmise kontrollimisega. Lisaks nõustati vee- ja kanalisatsiooniteenuse tarbijaid ning lahendati mitmeid vee-ettevõtjate ja nende klientide vahel esilekerkinud probleeme. Vaidluste osapooled on sageli lähtunud Järelevalve SA esitatud eksperthinnangutest. Jätkati ka joogivee ja heitvee puhastamise kvaliteedi kontrollimist. Saadud tulemuste analüüsimisel jõudis Järelevalve SA seisukohale, et vee-ettevõtjad on täitnud teenuslepingutes ette nähtud nõuded.

Tallinna linn eraldas 2017. aastal Järelevalve SA-le tegevustoetust 124 tuhat eurot. Järelevalve SA 2017. aasta kahjum oli 2 tuhat eurot.

Ettevõtlus

Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid

Aktsiaseltsi Tallinna Tööstuspargid (edaspidi *aktsiaselts*) eesmärgiks on luua võimalusi Tallinna ettevõtjatele tootmise arendamiseks Tallinna linna piirides. Aktsiaseltsi tegevusaladeks on tööstusparkide infrastruktuuride rajamise korraldamine, nende kinnisvara ja rajatiste haldamine, tööstusparkide kinnistute võõrandamine ning Tallinna linnale kuuluvate parklate, parkimismajade ja äripindade majandamine. Aktsiakapitali mitterahalise sissemaksena on linn Aktsiaseltsile Tallinna Tööstuspargid andnud üle krundid, millel arendatakse välja tööstuspargid.

Aktsiaselts arendab kolme tööstusparki: Tondiraba tööstusparki, Betooni tööstusparki ja Suur-Sõjamäe tööstusparki. Lisaks põhitegevusele ja Paldiski mnt 48A administratiivhoone majandamisele tegeleb aktsiaselts Tallinna linnale kuuluva Vabaduse väljaku maa-aluse parkimismaja ja äripindade ning vanalinnas asuva Väike-Rannavärv 6 parkla opereerimisega. 2017. aasta lõpu seisuga on Tondiraba kõik 18 kinnistut müüdud, Betooni tööstuspargi 6 kinnistust 4 on müüdud ja 2 on müügis ning Suur-Sõjamäe tööstuspargi 16 kinnistust 9 on müüdud, 7 müügis.

Aktsiaseltsi olulisemaks tegevuseks 2017. aastal oli Suur-Sõjamäe tööstuspargi (II etapp Nuija tänav) teede- ja tehnovõrkude rajamine ning arenduskonkursside korraldamine Suur-Sõjamäe tööstuspargi vabadele kinnistutele arendajate leidmiseks.

Aktsiaseltsi 2017. aasta kasum oli 816 tuhat eurot.

Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid

Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid (edaspidi *TEI*) on ettevõtluse tugistruktuur, mille tegevuse peaesmärk on ettevõtjate innustamine ja toetamine ettevõtlusega alustamisel neile individuaalsete tugiteenuste ning kaasaegse töökeskkonna pakkumise kaudu, sealhulgas ettevõtlusinkubatsiooniprogrammi ning loomemajandusala nõustamis- ja arendusteenuste pakkumine, rahaliste vahendite kogumine ettevõtete finantseerimiseks garantiide, laenu- ja toetuste andmise teel ning varasematel aastatel Eluasemefondi programmi kaudu väljastatud ja garanteeritud eluasemelaenude haldamine.

Sihtasutuse põhiteenusteks on inkubatsioon alustavatele ettevõtetele, loomemajanduse arenduskeskuse tugiteenused disainivaldkonna ettevõtjatele ja äriruumiteenus. TEI inkubatsiooniprogramm on mõeldud alustavatele ettevõtetele, kel on olemas käivitatav äriidee ja äri alustamiseks vajalikud minimaalsed ressursid, sh baasteadmised ettevõtlusest, meeskond ning stardikapital esmaste tegevuskulude katmiseks. 2017. aastal sõlmis TEI inkubatsiooniteenuse lepingud 40 ettevõttega, sh 33 loome-ettevõttega ja 7 muu valdkonna (peamiselt teenusmajanduse) ettevõttega. Inkubaatori uue brändiarhitektuuri osas alustati 2017. aasta lõpus koostööd Brand Manual'ga. Loomesinkubaator kaasati rahvusvahelisse COSME FashionTech projektikonsortsiumi ning käivitati FashionTech Talks sündmustesari, mille esimene seminar toimus septembris. Alates oktoobrist tegutseb Baltika kvartalis asuva Loomesinkubaatori (Veerenni tn 24) ruumides digitaalse loovmeedia inkubaator DIGIX. Uueks koostöömudeliks on inkubaator inkubaatoris, kus tuuakse loome- ja digivaldkond üksteisele lähemale, et sünergiline koostöö aitaks kasvada nii olemasolevatel äridel kui sündida uutel ideedel. Loomesinkubaator sai mainekal European Business Awards konkursil tunnustuse osaliseks kui nomineeriti Innovatsiooni kategoorias *One to Watch* ettevõtteks.

Loomemajanduse arenduskeskus on loomingu lähtuvate ärimudelitega tegelevatele isikutele ja ettevõtetele suunatud tegevuste kogum, mille eesmärk on rahvusvahelise võrgustumise ja koostöö kaudu lihtsustada loomemajanduse toodete/teenuste väljatöötamist, turuletoomist ja ekspordivalmiduse saavutamist. Arenduskeskus korraldas teist korda MELT Foorum 2017, mis tõi kokku üle 500 ettevõtja, kelle jaoks on oluline loomeinimeste ja ettevõtjate koostöö. 2017. aasta fookuses oli kogu Eesti disaini hõlmava esindusliku ruumi – Tallinn Design House avamine. Tegemist on kaasaegse disainipoega, kus Eesti disainibrandid on väärikalt esindatud ning tooted ühtaegu nii näitusel kui müügis. Lisaks pakub ruum võimalusi esitlus- ja kontaktüritusteks, mida kaasaegsete IT lahenduste abil saab edastada samaaegselt erinevates meediakanalites.

2017. aastal kuulus TEI koosseisu kaks inkubaatorit – Kopli ettevõtlusinkubaator ja loomemajanduse edendamiseks loodud Loomesinkubaator. Põhja-Tallinna linnaosas Tallinna Kopli Ametikooli hoones asuvas Kopli ettevõtlusinkubaatoris on 750 m² üldpinnal 20 bürooruumi suurusega 10–46 m² kuni 45 töökohaga. Baltika kvartalis asuv Loomesinkubaator paikneb 1 448 m² üldpinnal, kus stuudio- ja kontoripindu on 39 ettevõttele, ruumide suurus on vahemikus 7–54 m², võimaldades kuni 100 töökohta. Lisaks on avatud kontorid kasutuses 12 ühiskasutuses töökohta. Loomemajanduse Arenduskeskus ja esindusruum Tallinn Design House tegutsevad Rotermanni kvartalis 223 m² suurusel äripinnal. TEI poolt väljarenditavate ruumide keskmine täituvus 2017. aastal oli Kopli inkubaatoris 85% ja Loomesinkubaatoris 99%.

TEI tegevus pikaajaliste väljastatud eluasemelaenu osas Tallinna Eluasemefondi tegevuse raames piirdub varasematel aastatel väljastatud eluasemelaenu ja nende pangas asuva katevara ja finantsinvesteeringute haldamisega. 2017. aasta lõpu seisuga oli kokku 3 aktiivset laenu mahus 87 tuhat eurot sihtasutuse garantiikohustisega 21 tuhat eurot. 2017. aastal maksti tagasi 9 laenu. Pikimad laenu tähtajad ulatuvad aastasse 2037. Tallinna Linnavolikogu 03. oktoobri 2013 otsuse nr 160 alusel TEI uusi eluasemelaenu enam ei väljasta.

Tallinna linn eraldas 2017. aastal TEI-le tegevustoetust 562 tuhat eurot. TEI 2017. aasta kasum oli 44 tuhat eurot.

Ühistupanga Asutamise Sihtasutus (kustutatud)

Ühistupanga Asutamise Sihtasutuse põhieesmärgiks oli taotleda krediidasutuse tegevusluba ning alustada tööd kohalikule turule suunatud ühistulise pangana.

Tallinna Linnavolikogu 25. augusti 2016 otsusega nr 117 otsustati lõpetada Ühistupanga Asutamise Sihtasutuse tegevus seoses tulundusühistu Eesti Ühistupank asutamisega. Ühistupanga Asutamise Sihtasutus on kustutatud äriregistrist 13. aprillil 2017.

1.7. Ülevaade linna olulise mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste tegevusest

Nõmme Erahamiduse Sihtasutus

Linna osalus sihtasutuses on 50%.

Nõmme Erahamiduse Sihtasutuse asutasid 2001. aastal Tallinna linn, Nordecon AS (endine OÜ Eesti Ehitus) ja AS EE GRUPP. Sihtasutuse põhieesmärgiks on täiendavate vahendite leidmine Nõmme Erakooli ülalpidamiseks, arendamiseks ja haldamiseks.

Nõmme Erakool on põhikool, mille eesmärgiks on õppe-kasvatustöö läbiviimine vastavalt riikliku õppekava nõuetele I-IX klassini.

Nõmme Erakooli missiooniks on turvalises õhkkonnas paralleelselt üldkultuuriliste ja kõlbeliste väärtuste kujundamisega panna alus tugevale baasharidusele, millele toetudes saab õpilane tulevikus realiseerida enesele seatud eesmärgid.

2017. aasta kevadsemestril õppis Nõmme Erakoolis 154 õpilast, sügissemestril alustati tööd 173 õpilasega. Kevadel lõpetas kooli 18. lend 10 õpilasega. Sügisel võeti esimesse klassi vastu 24 õpilast, vaheklassidesse tuli aasta jooksul juurde ja samuti lahkus 9 õpilast. Positiivse tendentsina on näha kooli tuntuse kasvu ning sellest tulenevalt ka õpilaste arvu suurenemist, jõudes tänava suurima õpilaste arvuni kooli ajaloos.

Aktsiaselts Tallinna Vesi

Linna osalus aktsiaseltsis on 34,7%.

Aktsiaseltsi põhiülesanne on tarbijate varustamine normatiividele vastava kvaliteediga joogi- ja tehnilise veega ning tarbijate heit- ja sademevee ärajuhtimine ning puhastamine.

Aktsiaselts Tallinna Vesi osutas Tallinna linnale 2017. aastal töid ja teenuseid kokku 4,4 miljoni euro eest, sellest sademevee puhastus 4,1 miljonit eurot, tulekustutusvesi ja tuletõrjehüdrantide hooldus 252 tuhat eurot ning tänavate puhastamiseks kasutatud vesi 32 tuhat eurot. Linn andis aktsiaseltsile investeerimistoetust ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ehituseks 155 tuhat eurot. Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniga liitujatel on õigus saada liitumistasu osalist või täielikku hüvitamist vastavalt Tallinna Linnavolikogu 15. juuni 2000 määrusega nr 24 kinnitatud „Tallinna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumise eeskirja“ p-le 8.5 Linn andis aktsiaseltsile investeerimistoetust ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ehituseks 155 tuhat eurot.

Tallinna linnale kui aktsionärile maksis aktsiaselts 2017. aastal dividendi 3,7 miljonit eurot.

2. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne

2.1. Konsolideeritud bilanss

	2017	2016	Lisa
Varad			
<i>Käibevara</i>			
Raha ja pangakontod	95 507	98 495	2
Finantsinvesteeringud	392	0	3
Maksu- ja trahvinõuded	33 656	32 911	4
Muud nõuded (sh liisingnõuded) ja ettemaksed	31 632	24 779	5
Varud	6 594	6 665	6
<i>Käibevara kokku</i>	167 781	162 850	
<i>Põhivara</i>			
Osalused sidusüksustes	29 778	31 020	8
Finantsinvesteeringud	9 260	7 514	3
Muud nõuded (sh liisingnõuded) ja ettemaksed	25 406	27 867	5
Kinnisvarainvesteeringud	65 629	66 119	9
Materiaalne põhivara	1 270 085	1 177 020	10
Immateriaalne põhivara	2 778	2 885	11
<i>Põhivara kokku</i>	1 402 936	1 312 425	
Varad kokku	1 570 717	1 475 275	
Kohustised			
<i>Lühiajalised kohustised</i>			
Võlad hankijatele	47 704	41 741	
Võlad töövõtjatele	44 405	40 999	
Maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed	16 200	13 900	12
Muud kohustised ja saadud ettemaksed	4 676	2 898	13
Eraldised	5 233	5 054	14
Võlakohustised	34 428	23 824	15
Tuletisinstrumentid	16	24	16
<i>Lühiajalised kohustised kokku</i>	152 662	128 440	
<i>Pikaajalised kohustised</i>			
Võlad hankijatele, muud kohustised ja saadud ettemaksed	2 078	2 393	13
Eraldised	9 776	8 975	14
Võlakohustised	273 772	287 318	15
<i>Pikaajalised kohustised kokku</i>	285 626	298 686	
Kohustised kokku	438 288	427 126	
Netovara			
Akumuleeritud ülejääk	1 065 111	1 013 139	
Aruandeaasta tulem	67 318	35 010	
Netovara kokku	1 132 429	1 048 149	
Kohustised ja netovara kokku	1 570 717	1 475 275	

2.2. Konsolideeritud tulemiaruanne

	2017	2016	Lisa
Tegevustulud			
Maksud	413 137	383 693	17
Müüdnud tooted ja teenused	290 899	271 680	18
Saadud toetused	133 971	99 832	19
Muud tegevustulud	9 058	5 693	20
Tegevustulud kokku	847 065	760 898	
Tegevuskulud			
Antud toetused	-34 862	-31 428	19
Tööjõukulud	-375 118	-345 871	21
Muud tegevuskulud	-307 573	-276 618	22
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	-57 545	-72 456	9,10,11
Tegevuskulud kokku	-775 098	-726 373	
Aruandeperioodi tegevustule	71 967	34 525	
Finantstulud ja -kulud			
Intressikulud	-5 665	-5 934	23
Tule	2 506	6 381	8
Tulu hoiustelt ja väärtpaberitelt	-582	46	2,3
Muud intressi- ja finantskulud	-8	-8	23
Finantstulud ja -kulud kokku	-3 749	485	
Ettevõtja tulumaks	-900	0	
Aruandeperioodi tule	67 318	35 010	

2.3. Konsolideeritud rahavoogude aruanne (kaudsel meetodil)

	2017	2016	Lisa
Rahavood põhitegevusest			
Aruandeperioodi tegevustulem	71 967	34 525	
Korrigeerimised			
Põhivara amortisatsioon, allahindlus ja mahakandmine	57 545	72 456	9,10,11
Põhivara soetusega kaasnev käibemaksukulu	14 593	8 241	22
Kasum/kahjum põhivara müügist	-3 730	-3 462	9,10
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-29 263	-9 007	19
Antud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	2 167	153	19
Käibevara netomuutus	-1 670	-4 144	4,5,6
Kohustiste ja eraldiste netomuutus	9 820	1 248	
Rahavood põhitegevusest kokku	121 429	100 010	
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud põhivara eest (v.a finantsvarad ja osalused)	-135 042	-71 577	
Laekunud põhivara müügist (v.a finantsinvesteeringud ja osalused)	6 448	7 174	9,10,11
Laekunud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	14 043	6 822	5,13,19
Tasutud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-2 080	-77	13,19
Laekunud antud laenude tagasimakseid	1 273	1 210	
Tasutud finantsinvesteeringute soetamisel	-2 880	-120	3
Laekunud finantsinvesteeringute müügist	85	10	3
Laekunud dividendid	3 748	6 246	8
Laekunud intressid ja muud finantstulud	77	121	2,5
Rahavood investeerimistegevusest kokku	-114 328	-50 191	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Arvelduskrediidi muutus	2 966	-702	15
Tasutud võlakirjade lunastamisel	-7 268	-7 270	15
Laekunud laenud	30 000	0	15
Laenude tagasimaksed	-8 867	-6 964	15
Tasutud kapitalirendi põhiosa makseid	-5 817	-5 345	15
Tagasi makstud kontsessioonilepingute alusel	-15 054	-1 263	15
Makstud intressid ja muud finantskulud	-5 149	-5 441	
Dividenditelt makstud tulumaks	-900	0	
Rahavood finantseerimistegevusest kokku	-10 089	-26 985	
Puhas rahavoog	-2 988	22 834	
Raha ja selle ekvivalendid perioodi algul	98 495	75 661	2
Raha ja selle ekvivalentide muutus	-2 988	22 834	
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpul	95 507	98 495	2

2.4. Konsolideeritud netovara muutuste aruanne

	Saldo 31.12.2016	Muutused 2017	Saldo 31.12.2017	Lisa
Akumuleeritud tulem	1 048 149	84 280	1 132 429	
Korrigeerimine arvestuspõhimõtete muutuse ja vigade tõttu		541		10;14
Põhivara munitsipaliseerimine		16 421		10
Aruandeperioodi tulem		67 318		
Kokku	1 048 149	84 280	1 132 429	

Aruande real „Korrigeerimine arvestuspõhimõtete muutuse ja vigade tõttu“ on kajastatud AS-i TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS eelmise perioodi vea parandus, mis tulenes pikaajalise eraldise ümberhindlusest ja korrigeerimisest. Vea paranduse tulemusel suurenes eelmiste aastate jaotamata kasum 541 tuhande euro võrra.

2.5. Eelarve täitmise aruanne

	Esiagne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine
Põhitegevuse tulud (+)	558 117	582 315	600 342
Maksutulud	395 915	404 420	413 151
Tulud kaupade ja teenuste müügist	67 208	81 120	79 983
Saadavad toetused tegevuskuludeks	92 235	94 100	103 852
Muud tegevustulud	2 759	2 675	3 356
Põhitegevuse kulud (-)	497 096	525 394	508 370
Antavad toetused tegevuskuludeks	90 630	97 354	97 797
Muud tegevuskulud	401 013	421 226	410 573
Reservid	5 453	6 814	
PÕHITEGEVUSE TULEM	61 021	56 921	91 972
Investeeringustegevus	-99 994	-134 698	-101 578
Põhivara müük (+)	16 634	16 634	3 325
Põhivara soetus (-)	102 224	129 999	89 419
sellest põhivara käibemaks	14 598	18 384	12 236
Saadav sihtfinantseerimine (+)	21 682	21 832	15 730
Antav sihtfinantseerimine (-)	35 863	43 991	32 992
Sissemakse aktsiakapitali (-)	0	880	880
Finantstulud (+)	8 910	7 270	7 353
Finantskulud (-)	9 133	5 564	4 695
EELARVE TULEM	-38 973	-77 777	-9 606
Finantseerimistegevus	38 973	25 247	5 255
Kohustuste võtmine (+)	50 000	50 243	30 243
Kohustuste tasumine (-)	11 027	24 996	24 988
Likviidsete varade muutus	0	-52 753	1 319
Nõuete ja kohustuste saldode muutus	0	-223	5 670

2.6. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1. Arvestuspõhimõtted

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud vastavuses Eesti finantsaruandluse standardiga, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuspõhimõtetele ning mille põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid ning Avaliku sektori finantsarvestuse ja –aruandluse juhendis (edaspidi *üldeeskiri*) esitatud nõuded.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist (v.a teatud finantsvarad ja tuletistehingud, mida kajastatakse õiglasel väärtuses, ning olulised enne 1995. aastat soetatud kinnisvarainvesteeringud ja materiaalne põhivara, mida kajastatakse ühekordselt ümberhinnatud väärtuses).

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes.

Konsolideerimise põhimõtted

Valitseva mõju all olevad üksused

Valitseva mõju all olevateks üksusteks (vt lisa 7) on sihtasutused, äriühingud ja mittetulundusühingud, milles linnal on mõjuvõim määrata üksuse finants- ja tegevuspoliitikat (linnal on suurem kui 50%-line osalus konsolideeritava üksuse hääleõiguses).

Konsolideeritud aruandes on linna valitseva mõju all olevate üksuste finantsnäitajad konsolideeritud rida-realt. Elimineeritud on kõik grupisisesed nõuded ja kohustised, grupi üksuste vahelised tehingud ning nende tulemusena tekkinud realiseerimata kasumid ja kahjumid. Valitseva mõju all olevate üksuste tegevus kajastub konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes alates valitseva mõju tekkimisest kuni selle katkemiseni.

Valitseva mõju all olevate üksuste soetamist kajastatakse ostumeetodil (v.a ühise kontrolli all toimuvaid soetusi, mida kajastatakse korrigeeritud ostumeetodil).

Olulise mõju all oleva üksused

Olulise mõju all olevateks loetakse sihtasutusi ja äriühingud, milles Tallinna linn osaleb üksuse finants- ja tegevuspoliitika üle otsustamisel, kuid mille üle puudub valitsev mõju (vt lisa 8). Olulise mõjuvõimu eelduseks on üldjuhul 20–50% hääleõigusega aktsiastest või osadest. Kui sihtasutuses omatakse olulist mõju, siis osalust bilansis ei kajastata (sissemaksud sihtkapitali kajastatakse antud toetuste kuluna). Selliste sihtasutuste netovarad kajastatakse selle üksuse raamatupidamises, kellel on vastava isiku üle suurim kontrollitase. Osaluste soetamisega kaasnenud firmaväärtust amortiseeritakse konsolideeritud aruandes lähtudes selle hinnangulisest kasulikust elueast.

Olulise mõju all olevad üksused on kajastatud konsolideeritud aruandes kapitaliosaluse meetodil. Selle meetodi kohaselt võetakse investeering algselt arvele tema soetusmaksumuses, mida korrigeeritakse järgmistel perioodidel, tulenevalt investori osaluse muutusest investeeringuobjekti netovaras, miinus investeeringu väärtuse languse allahindlused.

Grupile kuuluv osa olulise mõju all oleva üksuse majandustulemusest kajastatakse konsolideeritud tulemiaruanDES real „Tulem osalustelt”.

Valitseva ja olulise mõju all olevate üksuste kajastamine konsolideerimata aruannetes

Linna konsolideerimata bilansis on investeeringud valitseva mõju all olevatesse üksustesse (vt lisa 7) ning olulise mõju all olevatesse äriühingutesse (vt lisa 8) kajastatud tuletatud soetusmaksumuse meetodil. Tuletatud soetusmaksumuseks loetakse kuni 31.12.2003 soetatud osaluste korral nende väärtus kapitaliosaluse meetodil ning peale 31.12.2003 soetatud osaluste korral nende soetusmaksumus. Tuletatud soetusmaksumus hinnatakse alla, kui osaluse objekti omakapitalist aruandekohustuslasele kuuluv osa (valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingute korral nende omakapital tervikuna) on langenud alla osaluse bilansilise väärtuse. Kajastatud allahindlusi taastatakse järgmistel perioodidel, kuid mitte kõrgemale tuletatud soetusmaksumusest.

Valitseva ja olulise mõju all olevate üksuste makstud dividendid on kajastatud laekumise hetkel finantstuluna.

Varade ja kohustiste jaotus lühi- ja pikaajalisteks

Varad ja kohustised on bilansis jaotatud lühi- ja pikaajalisteks, lähtudes sellest, kas vara või kohustise eeldatav valdamine kestab kuni üks aasta või kauem arvestatuna bilansikuupäevast.

Raha ja selle ekvivalendid

Bilansis kajastatakse raha ja pangakontode kirjel kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke (v.a arvelduskrediit) ning lühiajalisi kuni 3-kuulisi deposiite. Arvelduskrediiti kajastatakse bilansis lühiajaliste laenukohustiste koosseisus. Rahavoogude aruandes kajastatakse raha ja selle ekvivalentidena lisaks eeltoodule ka kõrge likviidsusega investeeringuid, mida on võimalik konverteerida teadaoleva summa raha vastu ning mille puhul puudub oluline turuväärtuse muutuse risk (nt investeerimisfondide osakud). Deposiitidel bilansikuupäevaks kogunenud laekumata intressid kajastatakse bilansis viitlaekumistena.

Maksu-, lõivu-, trahvi- ja muud nõuded, sh nõuded ostjate vastu

Maksu-, lõivu-, trahvi- ja muud nõuded on bilansis kajastatud korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (s.o nominaalväärtus miinus tagasimaksud ning vajadusel tehtavad allahindlused). Nõudeid kajastatakse bilansis nõudeõiguse tekkimise momendil, kui tulu laekumine hinnatakse tõenäoliseks. Vastupidisel juhul kajastatakse tulu ja nõue kuni laekumiseni bilansiväliselt analüütilistes registrites. Võimaluse korral hinnatakse iga konkreetse kliendi laekumata nõudeid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Suure hulga samaliigiliste nõuete laekumise tõenäosust hinnatakse grupi baasil, võttes arvesse eelmiste perioodide statistikat sarnaste nõuete laekumise kohta. Nõuete allahindamise hilisem tähtaeg on 180 kalendripäeva alates maksetähtpäevast. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on bilansis tõenäoliselt laekuva summani alla hinnatud. Aruandeperioodil laekunud, eelnevalt kuludesse kantud nõuded on kajastatud aruandeperioodi ebatõenäoliste nõuete kulu vähendusena. Nõue loetakse lootusetuks, kui juhtkonna hinnangul puuduvad võimalused nõude kogumiseks. Lootusetud nõuded on bilansist välja kantud.

Pikaajalisi nõudeid kajastatakse algselt saadaoleva tasu nüüdisväärtuses, arvestades järgnevatel perioodidel nõudelt intressitulu sisemise intressimäära meetodil. Intressitulu kajastatakse tulemiaruanDES kirjel „Muud tulud“.

Finantsinvesteeringud

Lühiajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse lühiajalise kauplemise eesmärgil hoitavaid väärtpapereid (aktsiad, võlakirjad, obligatsioonid, fondi osakud jne) ning kindla lunastustähtajaga väärtpapereid, mille lunastustähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast.

Pikaajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse väärtpapereid, mida tõenäoliselt ei müüda lähema 12 kuu jooksul (v.a investeeringud tütar- ja sidusettevõtetesse), ning kindla lunastustähtajaga väärtpapereid, mille lunastustähtaeg on hiljem kui 12 kuud pärast bilansipäeva. Muude pikaajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse aktsiaid ja osi, millest konsolideerimisgrupp omab alla 20%. Nimetatud pikaajalised finantsinvesteeringud kajastatakse soetusmaksumuse meetodil (st soetusmaksumus miinus võimalikud allahindlused).

Finantsinvesteeringute oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt tehingupäeval.

Tuletisinstrumendid

Tuletisinstrumente kajastatakse nende esmasel arvelevõtmisel õiglases väärtuses tuletisinstrumendi lepingu sõlmimise kuupäeval. Kui tuletisinstrumendi õiglase väärtus on positiivne, kajastatakse tuletisinstrument bilansis varana, kui aga negatiivne, siis kohustisena. Igal bilansipäeval hinnatakse tuletisinstrumente ümber nende hetke õiglasele väärtusele. Väärtuse muutusest tulenevad kasumid/kahjumid kajastatakse kasumi või kahjumina aruandeperioodi tulemiaruanDES. Grupi riskimaandamisinstrumentide õiglased väärtused ja nende muutused on esitatud lisas 16.

Varud

Valmistoodang ja lõpetamata toodang võetakse arvele tootmisomahinnas. Muud varud võetakse arvele soetusmaksumuses. Varude jäägi hindamisel kasutatakse FIFO või kaalutud keskmise soetushinna meetodit.

Varud hinnatakse alla eeldatavale neto realiseerimismaksumusele, kui see on madalam nende soetusmaksumusest. Varude allahindlusi nende neto realiseerimismaksumusele kajastatakse aruandeperioodi kuluna tulemiaruanDE kirjel „Muud kulud“.

Kinnisvarainvesteeringud

Kinnisvarainvesteeringutena kajastatakse selliseid kinnisvaraobjekte (maad või hooneid), mida hoitakse väljarentimise või turuväärtuse tõusmise eesmärgil ja mida konsolideerimisgrupp ega ükski teine avaliku sektori üksus ei kasuta oma

põhitegevuses. Kinnisvarainvesteeringuid kajastatakse analoogselt materiaalse põhivaraga soetusmaksumuse meetodil ja amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit (vt täpsemat arvestusprintsipi kirjeldust järgmisest punktist).

Kui kinnisvaraobjekti kasutamise eesmärk muutub, klassifitseeritakse vara bilansis ümber. Alates muutuse toimumise kuupäevast rakendatakse objekti suhtes selle vararühma arvestuspõhimõtteid, kuhu objekt on üle kantud.

Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse varasid, mida kasutatakse hinnanguliselt pikema perioodi jooksul kui üks aasta ja mille soetusmaksumuse piirmäär on alates 5 000 eurost (ilma käibemaksuta), välja arvatud maa, hooned, kunstiväärtused ja raamatud, mis võetakse soetusmaksumuses arvele olenemata maksumusest. Varad, mille kasulik tööiga on üle ühe aasta, kuid mille soetusmaksumus on alla põhivara arvelevõtmise piirmäära, kajastatakse väheväärtusliku inventarina ja kantakse kasutuselevõtmise hetkel kulusse. Väheväärtuslike inventaride üle peetakse arvestust bilansiväliselt. Samuti peetakse bilansiväliselt arvestust loomaaia loomade ja botaanikaia taimede üle.

Materiaalse põhivara soetusmaksumus koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Soetusmaksumuse hulka ei arvestata põhivara soetamisega seotud mittetagastavaid makse (nt käibemaks) ja lõive (v.a oma tarbeks ehitatavate varade maksumusse lisatavad maksud, mis arvestatakse tööjõukuludelt); sellised maksud ja lõivud kajastatakse tekkepõhiselt perioodikuluna.

Üldeeskirja § 45 kohaselt on lubatud materiaalsel põhivara ühekordselt ümber hinnata õiglasele väärtusele kui põhivaraobjekt on soetatud 1995. aastal või varem või kui põhivara objekti tegeliku soetusmaksumuse kohta puuduvad korrektsed andmed, sh juhul, kui see on avaliku sektori üksusele üle antud ümberkorralduste käigus või omaniku puudumise tõttu, kusjuures saajal puuduvad korrektsed andmed selle soetusmaksumuse kohta või kui see on tingitud varem kehtinud arvestuspõhimõtete erinevusest võrreldes üldeeskirjas esitatud arvestuspõhimõtetega. Nimetatud ümberhindlused viidi grupis läbi 31. detsembriks 2005. Juhul kui oluliste põhivarade ühekordsed ümberhindlused seisuga 31.12.2005 jäid siiski teatud põhjustel tegemata, tehakse seda esimesel võimalusel järgmistel perioodidel.

Olenemata tähtjast võetakse põhivara ümberhindlusena arvele peremehetuks tunnistatud vara ja maakatastrisse kantud maa, mida ei ole ükski avaliku sektori üksus varem bilansis arvele võtnud. Varade ümberhindamiseks kasutatakse eelisjärjekorras turuhinda. Maa ümberhindluseks ja bilansis kajastamiseks kasutatakse maa maksustamishinda. Varaobjektide korral, millel turuväärtus puudub (spetsiifilised avaliku sektori varaobjektid, millel puudub aktiivne turg), kasutatakse jääkasendusmaksumuse meetodit. Hindamisi viivad läbi vastava ala eksperdid. Ümberhinnatud väärtust loetakse edaspidises arvestuses nende varaobjektide uueks soetusmaksumuseks ja akumuleeritud kulum elimineeritakse.

Põhivara tasuta võõrandamist, mida ei saa lugeda osaluse või finantsinvesteeringu soetamiseks, kajastatakse mitterahalise sihtfinantseerimisena (nt kinkelepingu, testamendi vms alusel vara võõrandamine, mille puhul vara andja ei saa vara saajalt vastu mingit hüve). Avaliku sektori üksuselt mitterahalise sihtfinantseerimise saamisel võetakse saadud põhivara bilanssi arvele põhivara õiglases väärtuses või – kui see ei ole teada – üleandja näidatud jääkväärtuses ning kajastatakse mitterahalist sihtfinantseerimise tulu. Kui põhivara õiglase väärtus on teada, kajastab vara võõrandaja eelnevalt varade ümberhindluse õiglasele väärtusele juhul, kui see on nõutav üldeeskirja § 45 alusel. Kui põhivara tasuta võõrandaja ei ole avaliku sektori üksus, võetakse saadud vara põhivarana arvele ja kajastatakse mitterahalist sihtfinantseerimist põhivara õiglases väärtuses ning kui õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, siis raamatupidamiskandeid selle kohta ei tehta ja vara kajastatakse bilansiväliselt.

Põhivara tasuta kasutusse andmist käsitletakse kui rendile andmist. Kui vara anti tasuta kasutusse perioodiks, mis ületab 75% vara järelejäänud kasulikust elueast, loetakse tehing oma sisult kapitalirendiks. Kuna tasuta rendile andmisel kapitalirendinõuet ega -kohustist ei teki, kajastatakse tehingut mitterahalise sihtfinantseerimisena rendile andja põhivara jääkväärtuses. Põhivara tasuta kasutusse andmisel eemaldatakse vara bilansist ning selle kohta peetakse edaspidi arvestust bilansiväliselt. Maad kui piiramatut kasutuseaga vara üle ei anta ja seda kajastab edasi vara omanik. Teiselt avaliku sektori üksuselt põhivara tasuta kasutusse saamisel võetakse põhivara arvele ja kajastatakse saadud sihtfinantseerimist kas põhivara õiglases väärtuses või vastaspoole näidatud põhivara jääkväärtuses, kui õiglase väärtus ei ole teada. Kui põhivara õiglase väärtus on teada, kajastab avalikust sektorist vara võõrandaja eelnevalt varade ümberhindluse õiglasele väärtusele juhul, kui see on nõutav üldeeskirja §45 alusel.

Põhivarasid kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kulumi arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Kulumi norm määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeast. Juhul kui põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrates neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt kasulikule elueale.

AS-is TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS prügila ladestusala väljakute amortiseerimisel kasutatakse tegevusmahul põhinevat kulumiarvestust, mis toimub proportsionaalselt ladestusala keskmise täitumisega.

Uutel põhivaradel (soetatud alates 01.01.2004) määratakse eeldatava kasuliku eluea normid põhivara gruppide kaupa järgmistest vahemikes:

Hooned	20 – 50 aastat
Rajatised	10 – 40 aastat
Masinad ja seadmed	5 – 10 aastat
Inventar	2 – 10 aastat
Arvutustehnika	2 – 3 aastat

Maad ja kunstiväärtusi, mille väärtus aja jooksul ei vähene, ei amortiseerita.

Kulumi arvestamist alustatakse hetkest, mil vara võetakse kasutusele ning kulumi arvestus lõpetatakse selle täielikul amortiseerumisel või kasutusest eemaldamise kuule eelneval kuul. Materiaalse põhivara kulumimeetodid, -normid ja lõppväärtused vaadatakse üle vähemalt iga majandusaasta lõpul.

2017. aasta põhivara inventuuri käigus hinnati rajatiste all kajastatud teede kasulikuks elueaks senise 15 aasta asemel 30 aastat.

Juhul kui on märke sellest, et materiaalse põhivara objekti kaetav väärtus võib olla langenud alla tema bilansilist väärtust, tehakse vara väärtuse test ja hinnatakse vajadusel vara alla. Vara bilansilise väärtuse võimaliku languse kontrollimisel lähtub konsolideerimisgrupp IPSAS 21-st ja RTJ 5 põhimõtetest, olenevalt sellest, kas tegemist on raha genereerivate või raha mitte-genereerivate varadega.

Raha mitte-genereerivate varade puhul lähtub konsolideerimisgrupp IPSAS 21-st ning vara kaetava väärtuse test tehakse juhul, kui nõudlus või vajadus varaga osutavate avalike teenuste järele on lõppenud või praktiliselt lõppenud. Grupi jaoks on raha mitte-genereerivad varad näiteks trammid, trollibussid, hooned ning muud varad, mis on otseselt seotud avaliku transporditeenuse ja muu avaliku teenuse pakkumisega.

Raha genereerivate varade puhul lähtub konsolideerimisgrupp RTJ 5 sätestatust. Taoliste varade puhul viitavad allahindamisvajadusele muuhulgas järgmised asjaolud: sarnaste varade turuväärtus on langenud, varast genereeritav tulu väheneb jne.

Juhul kui põhivara väärtuse testiga tuvastatakse, et vara kaetav väärtus (s.o kõrgem kahest järgnevast näitajast: vara neto õiglase väärtus miinus müügikulutused või vara kasutusväärtus) on väiksem tema bilansilisest jääkmaksumusest, hinnatakse materiaalse põhivara objektid alla nende kaetavale väärtusele, kajastades allahindlus aruandeperioodi kuluna tulemiaruaude kirjel „Põhivara amortisatsioon ja allahindlus“. Raha genereerivate varade kasutusväärtuse hindamiseks koostatakse realistlik projektsioon antud varaga seotud rahavoogude kohta järgmistel perioodidel ja arvutatakse nende rahavoogude nüüdisväärtus.

Kui hiljem vara kaetav väärtus on tõusnud üle vara bilansilise väärtuse, siis allahindlus tühistatakse ja suurendatakse vara bilansilist väärtust, kuid mitte suurema summani, kui bilansilise väärtuseni, mis varal oleks, kui allahindlust ei oleks tehtud. Vara allahindluse tühistamine kajastatakse tulemiaruaudes samal kirjel, kus kajastati varasem allahindlus.

Materiaalse põhivara kajastamine lõpetatakse vara võõrandamisel või siis, kui konsolideerimisgrupp ei eelda selle vara kasutamisest või müügist enam majandusliku kasu saamist. Materiaalse põhivara kajastamise lõpetamisest tekkivad kasumid ja kahjumid kajastatakse selle perioodi tulemiaruaudes, millal kajastamine lõpetati, kirjel „Muud tulud“ või „Muud kulud“.

Immateriaalne põhivara

Immateriaalse põhivarana kajastatakse füüsilise substantsita vara kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja soetusmaksumusega alates 5 000 eurost (ilma käibemaksuta).

Immateriaalset põhivara kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Immateriaalsete varade puhul hinnatakse, kas tegemist on piiratud või määramata kasuliku elueaga varaga. Piiratud kasuliku elueaga immateriaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarset meetodit ja eeldatava kasuliku eluea normid on uutel varadel 2–20 aastat. Piiratud elueaga immateriaalsete varade kulumiperiood vaadatakse üle iga majandusaasta lõpul.

Üldjuhul kajastatakse uurimis- ja arenguväljaminekud tekkimise momendil kuluna. Linnale kuuluvate kaubamärkide arvestust peetakse bilansiväliselt, kuna kaubamärkide registreerimise eesmärk pole niivõrd tulu teenimine, kui võrd linnale oluliste kaubamärkide ja tunnuste kasutamise reguleerimine ning Tallinna linna mainet kahjustavate kasutusjuhtude ennetamine. Tallinna linnale kuulub 32 kaubamärki ning nende registreerimise ja kasutusse andmisega tegeleb Tallinna Linnakantselei.

Rendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Konsolideerimisgrupp on rentnik

Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustisena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Kapitalirendi tingimustel renditud varasid amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, välja arvatud juhul, kui ei eksisteeri piisavat kindlust, kas rentnik omandab rendiperioodi lõpuks vara omandiõiguse – sellisel juhul amortiseeritakse vara kas rendiperioodi või kasuliku tööea jooksul, olenevalt sellest, kumb on lühem. Kapitalirendi maksed jagatakse kohustist vähendavateks põhiosa tagasimakseteks ning intressikuluks.

Kasutusrendi maksed kajastatakse kuluna lineaarselt rendiperioodi jooksul.

Konsolideerimisgrupp on rendileandja

Kapitalirendi alusel väljarenditud vara kajastatakse bilansis nõudena kapitalirenti tehtud netoinvesteeringu summas. Rentnikult saadavad rendimaksed jagatakse kapitalirendinõude põhiosa tagasimakseteks ja intressituluks.

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse bilansis tavakorras, analoogselt muu põhivaraga. Kasutusrendimaksed kajastatakse tuluna ühtlaselt rendiperioodi jooksul.

Teenuste kontsessioonikokkulepped

Linn on sõlminud teenuste kontsessioonikokkuleppeid kooli- ja lasteaia hoonete renoveerimise eesmärgil nii kasutusrendi kui ka kapitalirendi tingimustel.

Teenuste kontsessioonikokkulepped on sellised lepingul tuginevad pikaajalised koostööprojektid avaliku sektori üksuse ja erasektori üksuse vahel, mille kohaselt erasektori üksus osutab mingit konkreetset varaobjekti kasutades avalikke teenuseid ning avaliku sektori üksus kontrollib või reguleerib, milliseid avalikke teenuseid, kellele ja millise hinnaga erasektori üksus osutab ja avaliku sektori üksus omandab lepinguperioodi lõppedes kontrolli infrastruktuuri objekti üle (kas omandiõiguse või soodusostuõiguse kaudu või muul moel).

Kapitalirendi tingimustel sõlmitud lepingute puhul on linn ehitus- või rekonstrueerimistööd võtnud arvele RTJ 17 „Teenuste kontsessioonikokkulepped“ kohaselt põhivarana ja finantskohustisena tehtud tööde õiglases väärtuses või vastavate tööde eest tasutavate maksete nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Kuna ehitus- ja rekonstrueerimistööde eest tasutakse pikema ajaperioodi möödudes, rakendatakse vara ja kohustise arvestamisel sisemise intressimäära meetodit. Materiaalne põhivara ja finantskohustis on linna aruandes võetud esialgu arvele tasumisele kuuluva summa nüüdisväärtuses (st vähendatuna sisemise intressimäära võrra), finantskohustis kajastatakse bilansis laenukohustiste grupis. Kohustist periodiseeritakse maksegraafiku järgi lühi- ja pikaajaliseks. Linn maksab teenuste kontsessioonilepingute raames erapartnerile nii ehitus- ja rekonstrueerimistööde kui ka varaobjekti opereerimisega seotud teenuste eest (valve, koristus jms perioodikulud). Juhul kui opereerimis- ja lisateenuste õiglast väärtust ei ole iseseisvalt teada, on koostatud tasutavate maksete jaotuse analüüs. Vastavas analüüsis lähtutakse teadaolevatest turuhindadest ja nende alusel hinnangust ehitus- ja rekonstrueerimistööde ning opereerimis- ja lisateenuste hindade võimaliku jaotuse kohta. Seega on taoliste lepingute puhul varad võetud arvele õiglases väärtuses ja kasutatud on alternatiivseid intressimäärasid. Perioodikulud ei sisaldu vara soetusmaksumus. Vara amortiseeritakse selle kasuliku eluea jooksul.

Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad hankijatele, võetud laenud, viitvõlad, väljastatud võlakirjad ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustised) võetakse alguses arvele nende soetusmaksumus, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasi kajastatakse finantskohustisi korrigeeritud soetusmaksumus, kasutades efektiivse intressimäära meetodit.

Finantskohustistega kaasnev intressikulu kajastatakse tekkepõhiselt perioodikuluna tulemiaruaruande kirjel „Intressitulu ja -kulu“. Finantskohustise kajastamine lõpetatakse siis, kui see on tasutud, tühistatud või aegunud.

Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Konsolideerimisgrupp moodustab eraldisi nende kohustiste osas, mille realiseerumise aeg või summa pole kindlad. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustise rahuldamiseks.

Konsolideerimisgrupp kajastab oma bilansis eraldise juhul, kui:

- grupil lasub enne bilansipäeva toimunud kohustavast sündmusest tulenevalt juriidiline või faktiline kohustus;
- kohustise realiseerumine on tõenäoline; ja
- kohustise summat on võimalik usaldusväärsetl mōōta.

Eraldise realiseerumisega kaasnevaid kulutusi hinnatakse bilansipäeva seisuga ning eraldise suurust hinnatakse uuesti igal bilansipäeval. Juhul kui eraldis realiseerub tõenäoliselt rohkem kui ühe aasta pärast, kajastatakse seda diskonteeritud nüüdisväärtuses. Diskonteerimisel võetakse aluseks üldeeskirjas kehtestatud diskonteerimise määr või sarnaste kohustiste suhtes turul valitsev intressimäär.

Tingimuslikeks kohustisteks klassifitseeritakse need kohustised, mille realiseerumise tõenäosus jääb alla 50% või mille suurust ei saa usaldusväärsetl hinnata. Tingimuslike kohustiste üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Sihtfinantseerimine

Sihtfinantseerimisena kajastatakse sihtotstarbeliselt antud ja teatud tingimustega seotud toetusi. Sihtfinantseerimist ei kajastata tuluna või kuluna enne, kui toetuse saaja on teinud kulutused, milleks sihtfinantseerimine oli ette nähtud, ning eksisteerib piisav kindlus, et sihtfinantseerimine leiab aset. Saadud sihtfinantseerimise kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, mille järgi kajastatakse nii saadud sihtfinantseerimist kui ka selle arvel tehtud kulusid või põhivara soetust mõlemaid eraldi.

Tegevuskulude sihtfinantseerimisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist ning tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse proportsionaalselt sellega seonduvate kuludega.

Sihtfinantseerimisega põhivara soetamine võetakse varana arvele bilansis soetusmaksumuses, sihtfinantseerimise summa aga kajastatakse samal ajal tuluna.

Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamine

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed finantsvarad ja -kohustised ning mittemonetaarsed finantsvarad ja -kohustised, mida kajastatakse õiglases väärtuses, on bilansipäeva seisuga ümber hinnatud eurodesse bilansipäeval kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on tulemiaruaudes kajastatud perioodi tulu ja kuluna.

Tulude arvestus

Kogutud maksude, lõivude ja trahvide tulu võetakse arvele tekkepõhiselt (s.o maksude puhul perioodis, mille kohta deklaratsioonid on esitatud; lõivude puhul teenuse osutamise perioodil ning trahvide puhul trahvi määramise kuupäeval) vastavalt Maksu- ja Tolliameti ja Keskkonnaministeeriumi esitatud teatistele ning muudele tulu tekkimist kajastavatele dokumentidele.

Toodete müügist tulenevat tulu kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärsetl määratav. Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel, lähtudes valmidusastme meetodist.

Intressitulu arvestatakse tekkepõhiselt sisemise intressimäära alusel. Dividenditulu kajastatakse dividendide väljakuulutamisel.

Kulude arvestus

Kulusid kajastatakse tekkepõhiselt. Põhivara või varude soetamisel tasutud mittetagastatavad maksud ja lõivud (näiteks käibemaks, juhul kui ostjaks ei ole käibemaksukohustuslane või ta on ainult piiratud käibemaksukohustuslane ja mida ei saa maha arvata sisendkäibemaksuna) on kajastatud soetamishetkel kuluna tulemiaruaude kirjel „Muud tegevuskulud” ning neid ei kajastata varade soetusmaksumuse koosseisus. Dividendide väljamaksmisega kaasnev tulumaks kajastatakse kuluna dividendide väljakuulutamisel.

Seotud osapooled

Seotud isikuteks on Tallinna linnavolikogu ja linnavalitsuse liige ning asutuste juhid, samuti konsolideerimisgruppi kuuluvate sihtasutuste ning äriühingute nõukogude ja juhatuste liikmed ning kõigi eespool loetletud isikute pereliikmed, kelleks on abikaasa või elukaaslane ja lapsed ning nende valitseva ja olulise mõju all olevad äriühingud, sihtasutused, mittetulundusühingud, kelle üle eelnevalt loetletud isikud üksi või koos omavad valitsevat või olulist mõju, mille annab hääleõigus alates 20%-st neis ühingutes ja sihtasutustes.

Tehingud, mis on sõlmitud turutingimuste kohaselt ehk sarnastel tingimustel (sh nii hind kui ka muud tehingu tingimused) kõikide teiste füüsiliste ja/või juriidiliste isikutega (näiteks riigihanke tulemusel sõlmitud tehingud), ei ole käesolevas aruandes, tulenevalt IPSAS 20 nõuetest, avalikustatud. Aastaruandes avalikustatakse tehingud, mis toimusid lõppenud aruandesaastal linna asutuste ning nende juriidiliste isikute vahel, kellega on seotud vähemalt üks linna 276 asutuse juhust ning lisaks linna 276 asutuse juhile jälgitakse seoseid ka linna valitseva mõju all olevate äriühingute ja linna asutatud sihtasutuse juhtorgani liikmete puhul. Nimetatud tehingute maht on avalikustatud aastaruande lisas 27.

Tulumaks – konsolideerimisgruppi kuuluvad äriühingud

Tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis mitte ettevõtete kasumit, vaid väljamakstavaid dividende. Tulumaksumääraks on 20/80 netodividendidelt.

Bilansis ei kajastata potentsiaalset tulumaksukohustist konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute vaba omakapitali suhtes, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel dividendidena. Maksimaalne tulumaksukohustis, mis võiks kaasneda dividendide väljamaksmisega, on esitatud lisas 26. Dividendide maksmisega kaasnev tulumaks kajastatakse dividendide väljakuulutamise hetkel tulemiaruanDES tulumaksukuluna.

Sündmused pärast aruandekuupäeva

Raamatupidamise aastaruandes kajastuvad olulised vara ja kohustiste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmnesid bilansikuupäeva ja aruande koostamise päeva vahemikul, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega. Bilansipäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustiste hindamisel arvesse võetud, kuid mis võivad oluliselt mõjutada järgmise aruandeaasta tulemust, on avalikustatud raamatupidamise aastaruande lisades.

Eelarve täitmise aruanne

Linna eelarve on koostatud tekkepõhisuse printsiipi järgides. Linna eelarves kavandatakse kulud eesmärgipõhiselt.

Eelarve täitmise aruanne ei ole üheselt võrreldav raamatupidamise aruannetega, kuna:

- eelarve täitmise aruanne on koostatud lähtudes volikogu kinnitatud eesmärgipõhisest eelarvest, raamatupidamise aruanded lähtuvad aga tehingute majanduslikust sisust;
- eelarve täitmise aruanded sisaldavad linna asutuste vahelisi tehinguid, mis raamatupidamise aruannetes on konsolideerimisel elimineeritud (2017. aastal oli linna tulude ja kulude sisekäivete maht 2 103 tuhat eurot ja 2016. aastal 2 100 tuhat eurot);
- eelarves ei planeerita ja eelarve täitmises ei kajastata nn mitterahalisi tulusid ja kulusid, v.a müüdava vara jääkmaksumus ja põhivara amortisatsioon;
- eelarves ei planeerita ja eelarve täitmises ei kajastata varade liikumist mitterahaliste tehingute kaudu (nt varade vahetustehingud).

Lisa 2. Raha ja selle ekvivalendid

Grupi rahalised vahendid hoiustatakse pankades jm krediitiasutustes ning sularahakassas. Raha arveldusarvetel sisaldab pangakontol olevat raha ning asutuste kassast inkassatsiooni antud, kuid pangakontodele veel laekumata raha. Tähtajalised deposiidid pankades on katkestatavad 2-päevase etteteatamistähtajaga, kuid sel juhul ei kanna need intressitulu. Aruande punktis 1.4.2 on antud täpsem ülevaade linna rahaliste vahendite paigutamisest aruandeaastal.

	Grupp		Linn	
	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2016	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2016
Kokku raha ja selle ekvivalendid	95 507	98 495	62 570	61 251
Sularaha	199	157	78	54
Raha teel	42	29	29	16
Raha arveldusarvetel	95 266	88 170	62 463	51 181
Deposiidid pankades järelejäänud tähtajaga 1 kuni 3 kuud	0	10 139	0	10 000
Rahalt ja investeerimisfondidelt teenitud intressitulu aastas	26	65	5	38

2017. aastal saadi tähtajalistelt deposiitidelt intressitulu 26 tuhat eurot (2016: 65 tuhat eurot).

Kogunenud intressitulu nõue seisuga 31.12.2017 on esitatud lisas 5 „Muud nõuded ja ettemaksed“.

Lisa 3. Finantsinvesteeringud

	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2016
Lühiajalised finantsinvesteeringud	392	0
Kauplemissportfelli võlakirjad (õiglasest väärtuses)	392	0
Pikaajalised finantsinvesteeringud	9 260	7 514
Investeeringusportfelli väärtpaberid	273	771
Muud pikaajalised finantsinvesteeringud	8 987	6 743
Müüdud aktsiaid ja lunastatud võlakirju	-85	-10
Kasum/kahjum aktsiate ja muude omakapitaliinstrumentide müügist	-24	-8
Pikaajaliste finantsinvesteeringute soetus	2 880	5 120
Kasum/kahjum aktsiate ja muude omakapitaliinstrumentide ümberhindamisest	-633	-60

Bilansipäeva seisuga on lühiajalise finantsinvesteeringuna kajastatud AS-i TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS investeering summas 392 tuhat eurot, mille lunastamise tähtaeg on 2018. aastal. Pikaajaliste finantsinvesteeringutena summas 9 260 tuhat eurot (31.12.2016: 7 514 tuhat eurot) on kajastatud: Sihtasutuse Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid deposiidid AS-is SEB Pank summas 1 623 tuhat eurot (31.12.2016: 1 623 tuhat eurot), AS-i TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS väärtpaberiportfell summas 273 tuhat eurot (31.12.2016: 771 tuhat eurot) ning Tallinna linna investeering Tulundusühistus Eesti Ühistukapital (endine ärinimi Eesti Ühistupank) summas 5 364 tuhat eurot.

Sihtasutuse Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid hoiuse intress on 3% aastas, intressinõue seisuga 31.12.2017 oli summas 49 tuhat eurot. Sihtasutuse Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid hoius on seotud AS-i SEB Pank poolt Tallinna elanike eluasemelaenude väljastamisega (vt lisaks punktis 1.6 „Ülevaade linna tütarettevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest“ esitatud Sihtasutuse Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid tegevusaruannet).

AS-i TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS väärtpaberiportfell on seotud prügila sulgemisega seotud tulevaste kohustuste täitmiseks vajalike rahaliste vahendite tagamisega. Väärtpaberiportfelli väärtuse langusega seotud muutused on kajastatud tulemiaruaude kirjel „Tulu hoiustelt ja väärtpaberitelt“. 2017. aastal toimus võlakirjade tähtajaline lunastamine ja aktsiate müük.

Pikaajaliste finantsinvesteeringute soetusena (aruandeaastal kokku 2 880 tuhat eurot) on kajastatud Tallinna linna investeering (880 tuhat eurot) ja aktsiaseltsi Tallinna Soojus investeering (2 000 tuhat eurot) Tulundusühistusse Eesti Ühistukapital. 16.11.2016 otsustas Tallinna linn (Tallinna Linnavalitsuse 16.11.2016 korraldus nr 1735) aktsiaseltsi Tallinna Soojus astumise Eesti Ühistupanga liikmeks osamaksuga 2 000 tuhat eurot. Aktsiaselts Tallinna Soojus võeti 01.02.2017 Eesti Ühistupanga liikmeks tingimuslikult, mille kohaselt liikme õiguste tekkimise eelduseks on Finantsinspeksioonilt positiivse otsuse saamine olulise osaluse omandamise õiguse kohta. Kuni liikmeõiguse tekkimiseni on aktsiaseltsi Tallinna Soojus poolt tasutud osamakse summas 2 000 tuhat eurot Eesti Ühistupanga juures deponeeritud ning seda ei loeta osakapitali hulka. Kuni Finantsinspeksiooni otsuse tegemiseni puudub aktsiaseltsil Tallinna Soojus õigus osamaksu tagasi nõuda.

Aruandeaastal hindas linn oma investeeringu Tulundusühistus Eesti Ühistukapital alla summas 636 tuhat eurot. Samal ajal kajastas AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS oma aruandes investeeringu ümberhindamisest kasumit 3 tuhat eurot. Kokku kajastub grupi aruandes real „kasum/kahjum aktsiate ja muude omakapitaliinstrumentide ümberhindamisest“ -633 tuhat eurot.

Lisa 4. Maksu- ja trahvinõuded

	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2016
Kokku lühiajalised maksu- ja trahvinõuded	33 656	32 911
Maksunõuded	33 490	32 729
<i>sh brutosummas</i>	33 958	33 180
<i>ebatõenäoliselt laekuvad nõuded</i>	-468	-451
Tulumaks	32 606	31 994
Maamaks	189	99
Kohalikud maksud	695	636
Loodusressursside kasutamise ja saastetasud	145	148
Trahvinõuded	21	34
<i>sh brutosummas</i>	292	333
<i>ebatõenäoliselt laekuvad nõuded</i>	-271	-299

Aruandeperioodil ja võrreldaval perioodil olid linnas kogutavad kohalikud maksud reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks ning parkimistasu.

Riiklikest maksudest kogub tulu- ja maamaksu ning loodusressursside kasutamise tasu Maksu- ja Tolliamet ja saastetasu Keskkonnaministeeriumi valitsemisalasse kuuluv Keskkonnaamet. Maksunõuded ja -tulud (sh Maksu- ja Tolliametile deklareeritud, kuid bilansipäevaks veel üle kandmata summad) võetakse arvele Maksu- ja Tolliameti ning Keskkonnaameti esitatavate teatiste alusel tõenäoliselt laekuvaks arvatud summas.

Muutused ebatõenäolistes maksu- ja trahvinõuetes

2017. aastal laekus ebatõenäolisi maksu- ja trahvinõudeid 8 tuhat eurot (2016: 18 tuhat eurot), ebatõenäoliseks hinnati nõudeid summas 56 tuhat eurot (2016: 34 tuhat eurot) ning lootusetuks kanti nõudeid summas 59 tuhat eurot (2016: 109 tuhat eurot).

Lisa 5. Muud nõuded ja ettemaksed

Muud nõuded ja ettemaksed sisaldavad nõudeid ostjate vastu, intressinõudeid ja muid viitlaekumisi, laenu- ja liisingnõudeid (sh kapitalirendinõudeid), nõudeid saamata või ettemakstud toetuste eest, maksude ettemakseid ja tagasinõudeid ning muid nõudeid ja tulevaste perioodide kulusid.

Alljärgnev tabel annab ülevaate konsolideerimisgrupi lühi- ja pikaajalistest muudest nõuetest ning ettemaksetest.

Tabel 32. Konsolideerimisgrupi ja linna muud nõuded ja ettemaksed

	Grupp		Linn	
	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2016	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2016
Kokku lühi- ja pikaajalised muud nõuded ning ettemaksed	57 038	52 646	14 857	10 620
Lühiajalised muud nõuded ja ettemaksed	31 632	24 779	14 857	10 595
Nõuded ostjate vastu	17 965	15 485	5 269	4 428
<i>sh brutosummas</i>	18 653	16 200	5 926	5 108
<i>ebatõenäoliselt laekuvad nõuded</i>	-688	-715	-657	-680
Intressinõuded ja muud viitlaekumised	1 806	1 894	41	41
<i>sh intressinõuded</i>	49	51	0	2
Laenu- ja liisingnõuded	1 337	1 273	0	0
<i>sh kapitalirendi nõuded</i>	1 337	1 271	0	0
Nõuded toetuste eest	6 539	1 785	3 006	1 565
<i>sh saamata sihtfinantseerimine</i>	989	907	870	687
<i>tegevuskulude katteks ja</i>				
<i>sotsiaaltoetusteks</i>				
<i>saamata põhivara sihtfinantseerimine</i>	5 550	878	2 136	878
Muud nõuded	2 456	2 518	1 646	1 708
<i>sh maksude ettemaksed ja tagasinõuded</i>	2 200	2 031	1 474	1 402
Ettemakstud toetused	18	9	4 301	1 872
<i>sh ettemakstud põhivara sihtfinantseerimised</i>	0	0	4 283	1 633
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	1 511	1 815	594	981
Pikaajalised muud nõuded ja ettemaksed	25 406	27 867	0	25
Muud nõuded ja ettemaksed	80	1 203	0	25
Kapitalirendi nõuded	25 326	26 664	0	0

Intressinõuded ja muud viitlaekumised

Viitlaekumised sisaldavad nõudeid laekumata intresside eest ja muid viitlaekumisi. Enamik intressinõudeid oli Sihtasutusel Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid. Seisuga 31.12.2017 oli sihtasutuse intressinõue AS-i SEB Pank vastu 49 tuhat eurot.

Muude viitlaekumiste hulgas summas 1 757 tuhat eurot (31.12.2016: 1 843 tuhat eurot) on kajastatud nõuded, mis on seotud poolelioleva töö ja osutatud tervishoiuteenustega, mille puhul statsionaarne või ambulatoorne haigusjuht ei ole bilansipäeva seisuga veel lõpetatud ja patsiendi ravi on pooleli. Nimetatud summa hulka on arvestatud ainult need tervishoiuteenused, mis on osutatud aruandeaastal. Aktsiaseltsil Ida-Tallinna Keskhaigla viitlaekumised seisuga 31.12.2017 olid 1 173 tuhat eurot (31.12.2016: 1 222 tuhat eurot), Aktsiaseltsil Lääne-Tallinna Keskhaigla 474 tuhat eurot (31.12.2016: 516 tuhat eurot) ning Sihtasutusel Tallinna Lastehaigla 67 tuhat eurot (31.12.2016: 65 tuhat eurot).

Kapitalirendi nõuded

Grupi kapitalirendinõuded tulenevad linna tütarettevõtte aktsiaseltsi Tallinna Soojus ja AS-i Utilitas Tallinn (endine Tallinna Küte) vahel 2001. aastal sõlmitud ettevõtte rendi- ja operaatorlepingust, mille kohaselt anti AS-ile Utilitas

Tallinn 30 aastaks rendile ja opereerida kõik ettevõtte teenuste (linna tarbijate varustamine soojusega) ja süsteemidega seonduvad varad, õigused ja kohustused. Vastavalt rendile antud varale kajastati kapitalirendi nõuet algselt bilansis summas 40 904 tuhat eurot ning väljarenditud vara võeti bilansis arvele nõudena kapitalirenti tehtud netoinvesteeringu maksumuses, mis oli võrdne rendimaksete miinimumsumma ja rendile antud vara garanteerimata jääkväärtuse summaga, mida diskonteeriti rendi sisemise intressimääraga nõude nüüdsväärtusesse. Kapitalirendi sisemine intressimäär on 5,14%. Vastavalt AS Tallinna Soojus ja AS Utilitas Tallinn vahel sõlmitud Rendi- ja Operaatorlepingule korrigeeritakse renditasu üks kord lepinguaasta jooksul vastavalt tarbijahinnaindeksi suurenemisele eelnenud aastal.

Muutused kapitalirendi nõuetes ja kapitalirendi nõuded maksetähtaja järgi

Seisuga 31.12.2016 oli tarbijahinnaindeksi muutus 0,1% ning vastavalt rendilepingule korrigeeriti 2017. aastal kvartaalset renditasu. Renditasu oli aruandeaastal 1 072 tuhat eurot (31.12.2016: 1 070 tuhat eurot), millest renditasu baasmakse oli 671 tuhat eurot (31.12.2016: 671 tuhat eurot) ja tingimusliku rendi tasu 401 tuhat eurot (31.12.2016: 399 tuhat eurot). Esitatud summad on fikseeritud kuni 30. oktoobrini 2018, mil tarbijahinnaindeksi suurenemise korral suurendatakse renditasu. Negatiivse tarbijahinnaindeksi korral renditasu ei korrigeerita. Renditasu maksmine toimub kvartaalselt.

Aruandeperioodil laekus kapitalirendinõudeid 1 270 tuhat eurot (2016: 1 207 tuhat eurot), nõue kapitalirendi eest seisuga 31.12.2017 oli 26 664 tuhat eurot (2016: 27 934 tuhat eurot). Kapitalirendi nõue maksetähtaja järgi jaotub järgmiselt: alla ühe aasta 1 337 tuhat eurot, 1–5 aastat 7 815 tuhat eurot ning üle 5 aasta 17 511 tuhat eurot.

Kapitalirendi tulu

AS-ilt Utilitas Tallinn saadi aruandeperioodil kapitalirendi tulu 3 013 tuhat eurot (2016: 3 075 tuhat eurot), sh tingimusliku rendi tulu 1 599 tuhat eurot (2016: 1 598 tuhat eurot) ja intressitulu 1 414 tuhat eurot (2016: 1 477 tuhat eurot).

Nõuded toetuste eest

Saamata sihtfinantseerimine tegevuskuludeks ja sotsiaaltoetusteks

Olulisemad nõuded saamata sihtfinantseerimise eest tegevuskuludeks 31.12.2017 seisuga olid Tallinna Haridusameti ja tema haldusala asutustel summas 308 tuhat eurot (sellest Sihtasutus Innove 249 tuhat eurot) ning Tallinna Transpordiametil 169 tuhat eurot (välispartneritelt).

Saamata sihtfinantseerimine põhivara soetuseks

Olulisemad nõuded saamata sihtfinantseerimise eest põhivara soetuseks 31.12.2017 seisuga (sh sulgudes on märgitud toetuse andjad/vahendajad):

- Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla summas 2 409 tuhat eurot (Euroopa Regionaalarengu Fond);
- Tallinna Kommunaalamet summas 1 608 tuhat eurot (ISPA, Ühtekuuluvusfond)
- Tallinna Haridusamet summas 445 tuhat eurot (Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus).

Muud nõuded

Muude nõudete all kajastub Maksu- ja Tolliametile tasutud käibemaksu ettemaksu summas 1 334 tuhat eurot. Sellest suurim on linna poolt Maksu- ja Tolliametile 2016. aastal maksuotsuse nr 12.2-3/035715-7 kohtumenetluse ajaks tehtud käibemaksu ettemaks ning Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi sisendkäibemaks summas 654 tuhat eurot.

Muutused ebatähtselt laekuvates nõuetes

Muutused ebatähtselt laekuvates nõuetes ostjate vastu ja muudes nõuetes

2017. aastal laekus ebatähtselt laekuvate nõudeid ostjate vastu ja muid nõudeid 30 tuhat eurot (2016: 92 tuhat eurot), ebatähtselt laekuvate hinnati nõudeid summas 202 tuhat eurot (2016: 193 tuhat eurot) ning lootusetuks kanti nõudeid summas 237 tuhat eurot (2016: 398 tuhat eurot).

Lisa 6. Varud

	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2016
Kokku varud	6 594	6 665
Tooraine ja materjalid	6 241	6 503
Muud varud	353	162
<i>sh lõpetamata toodang</i>	45	48
<i>valmistoodang</i>	289	88
<i>ostetud kaubad müügiks</i>	16	25
<i>ettemaksed varude eest</i>	3	1

Tooraine ja materjal

Tooraine ja materjalidena kajastatakse tervishoiu asutuste ladudes olevaid ravimeid ja meditsiinitarvikuid ning transpordiettevõtete ladudes masinate ja seadmete tagavaraosi ja kütust.

Lõpetamata toodang

Lõpetamata toodanguna kajastab AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS biolagunevatest jäätmetest komposti tootmisprotsessis pooleliolevat toodangut. Pooleliolevas toodangus kajastatakse kulutusi, mis sisaldavad tootmisega seotud otseseid ja kaudseid kulutusi (näiteks materjalide ja teenuste kulud, tootmisväljaku ja -seadmete amortisatsioon, remondikulu, kütuse kulu, tööliste palgad).

Valmistoodang ja ostetud kaubad müügiks

Valmistoodanguna kajastab Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid kinnisvaraarendusprojektide tarbeks soetatud varasid (nt trassid summas 284 tuhat eurot). Kuni torustike üleandmiseni ja lepingutingimuste võimalike muutmise või täpsustamiseni kajastatakse torustikud soetusmaksumuses varudena.

Lisa 7. Osalused valitseva mõju all olevates üksustes

Linna valitseva mõju all olevate äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingu peamised finantsnäitajad on esitatud aruande punktis 1.6 „Ülevaade linna tütarettevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest“. Samuti on aruande nimetatud punktis antud lühike ülevaade nende üksuste aruandeaasta tegevuste ja tulemuste kohta.

Valitseva mõju all olevad sihtasutused ja mittetulundusühingud

Käesolevas konsolideeritud aastaaruandes on rida-realt konsolideeritud järgmised 100% valitseva mõju all olevad sihtasutused ja mittetulundusühingud.

Tabel 33. Linna valitseva mõju all olevad sihtasutused ja mittetulundusühingud

	Saldo 31.12.2017		Saldo 31.12.2016	
	Oma-kapital	Osaluse väärtus*	Oma-kapital	Osaluse väärtus*
Kokku osalused sihtasutustes ja mittetulundusühingutes	46 236	8 629	43 338	8 632
Sihtasutus Tallinna Lastehaigla	16 122	6 128	15 196	6 128
Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel	19 456	0	18 569	0
Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid	2 053	1 778	2 009	1 778
Sihtasutus Tallinna Lauluväljak	1 846	0	1 027	0
Sihtasutus Lutreola	58	1	42	1
Sihtasutus Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus	36	0	23	0
Sihtasutus Tallinna Hambapolikliinik	1 726	693	1 270	693
Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus	3 031	18	3 234	18
Sihtasutus Tallinna Televisioon	0	0	-33	0
Sihtasutus Õpilasmalev	89	14	32	14
Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus	-3	-3	0	0
Mittetulundusühing Keskkonnateenused	1 795	0	1 945	0
Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum	27	0	21	0
Ühistupanga Asutamise Sihtasutus (kustutatud)	0	0	3	0

*Osaluse bilansiline väärtus Tallinna linna bilansis (vt lisa 29)

Tallinna Linnavolikogu 25.08.2016 otsusega nr. 115 lõpetati Ühistupanga Asutamise Sihtasutus 1.09.2016. Sihtasutus on äriregistrist kustutatud 13.04.2017.

Valitseva mõju all olevad tütarettevõttjad

Linna tütarettevõttjad on kõik Tallinna linna asutatud ja kuuluvad 100% linnale. Konsolideeritud aastaaruandes on tütarettevõtjate finantsandmed konsolideeritud rida-realt.

Tabel 34. Linna valitseva mõju all olevad tütarettevõttjad

	Saldo 31.12.2017		Saldo 31.12.2016	
	Oma- kapital	Osaluse väärtus*	Oma- kapital	Osaluse väärtus*
Kokku osalused tütarettevõtjates	218 432	49 997	183 732	49 985
aktsiaselts Tallinna Soojus	30 994	6 181	32 879	6 181
Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	30 050	15 826	24 559	15 826
aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	12 136	12 136	12 107	12 107
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	130 873	11 272	102 522	11 272
Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid	5 718	2 281	4 903	2 281
Termaki Autopargi Aktsiaselts	1 583	1 181	1 558	1 181
Tallinna Linnahalli Aktsiaselts	418	418	533	435
Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osaihing	233	2	103	2
AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS	6 427	700	4 568	700

*Osaluse bilansiline väärtus Tallinna linna bilansis (vt lisa 29)

Lisa 8. Osalused sidusüksustes

Käesolevas konsolideeritud aastaaruandes on kajastatud kapitaliosaluse meetodil järgmised sidusüksused.

	Saldo 31.12.2016				Muutused 2017		Saldo 31.12.2017			
	Osa- luse %	Osa- luse väärtus*	Oma- kapital	Osa- luse väärtus**	Divi- dendid	Kasum/ kahjum kapitali- osaluse meetodil	Osa- luse %	Osa- luse väärtus*	Oma- kapital	Osa- luse väärtus**
Kokku osalused sidusüksustes		31 020	90 240	19 996	-3 748	2 506		29 778	86 750	19 996
AKTSIASELTS	34,7	31 020	89 396	19 996	-3 748	2 506	34,7	29 778	85 816	19 996
TALLINNA VESI										
Nõmme Erahariduse Sihtasutus	50	x	844	0	x	x	50	x	934	0

* Osaluse väärtus grupi konsolideeritud bilansis

** Osaluse väärtus Tallinna linna bilansis (vt lisa 29)

Sidusüksuste tegevustest aruandeaastal on antud lühike ülevaade tegevusaruande punktis 1.7 „Ülevaade linna olulise mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste tegevusest“.

Lisa 9. Kinnisvarainvesteeringud

	Grupp	Linn
Saldo 31.12.2016		
Soetusmaksumus	91 147	69 493
Akumuleeritud kulum	-25 028	-23 639
Jääkmaksumus	66 119	45 854
<i>sh kasutusrendile antud varad (k.a hoonestusõigusega maad)</i>	32 350	34 399
<i>jääkväärtuses</i>		
Muutused 2017	-490	-2 205
Soetused soetusmaksumuses	111	0
Üle toodud materiaalse põhivara grupist (vt lisa 10)	3 015	386
Üle viidud materiaalsesse põhivarasse (vt lisa 10)	-1 216	-1 216
Amortisatsioon ja allahindlused	-1 838	-1 299
Müüdud vara jääkmaksumuse mahakandmine	-562	-76
<i>sh müük müügihinnas miinus müügiiga seotud kulud</i>	-1 877	-180
<i>müügitulem (vt lisa 20)</i>	1 315	104
Saldo 31.12.2017		
Soetusmaksumus	92 768	68 026
Akumuleeritud kulum	-27 139	-24 377
Jääkmaksumus	65 629	43 649
<i>sh kasutusrendile antud varad (k.a hoonestusõigusega maad)</i>	37 678	38 026

Müüdud vara jääkmaksumuse mahakandmine

Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid kajastab kinnisvarainvesteeringutena ka võrguettevõtetele (Elering Gaas AS, Jaotusvõrk OÜ, AKTSIASELTS TALLINNA VESI jt) makstud liitumistasusid kruntide eest, mis on kavas müüa või hoonestusõigusega koormata. 2017. aastal müüdi krundid Sarruse tn 12 (soetusmaksumuses 219 tuhat eurot) aktsiaseltsile Eesti Eine ning Nuia 2, 4, 6 ja 8 (soetusmaksumusega 53 tuhat eurot ja liitumistasud soetusmaksumuses 281 tuhat eurot) OÜ-le Eesti Farmaatsia Grupp.

Netotulu kinnisvarainvesteeringute rentimisest

2017. aastal saadi kinnisvarainvesteeringutelt renditulu 3 755 tuhat eurot (2016: 4 141 tuhat eurot). Kinnisvarainvesteeringute haldamiskulud olid 1 228 tuhat eurot (2016: 947 tuhat eurot). Netotulu kinnisvarainvesteeringute rentimisest 2017. aastal oli 2 527 tuhat eurot (2016: 3 194 tuhat eurot).

Kinnisvarainvesteeringute tulevaste perioodide renditulu katkestamatutest kasutusrendilepingutelt on esitatud koos materiaalse põhivara rendituluga lisas 18 "Müüdud tooted ja teenused".

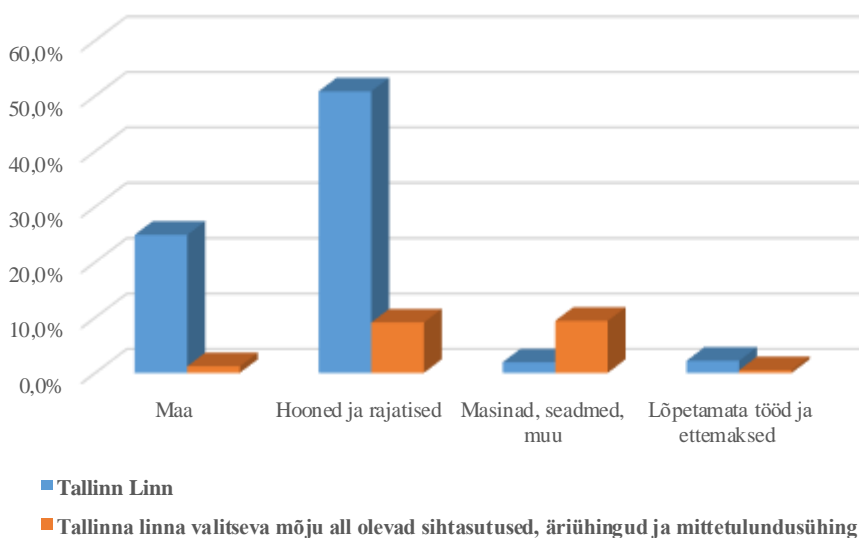
Lisa 10. Materiaalne põhivara

	Maa	Hooned ja raja- tised	Masinad ja sead- med	Muu materi- aalne põhi- vara	Lõpeta- mata tööd ja ette- maksed	Kokku
Saldo 31.12.2016						
Soetusmaksumus	314 785	1 442 667	215 452	35 300	43 150	2 051 354
Akumuleeritud kulum	0	-750 186	-103 200	-20 948	0	-874 334
Jääkmaksumus	314 785	692 481	112 252	14 352	43 150	1 177 020
<i>sh panditud varad jääkväärtuses (vt lisa 26)</i>	80	3 191	6 118	0	0	9 389
<i>kasutusrendile antud varad jääkväärtuses</i>	1 581	35 608	0	0	0	37 189
<i>kapitalirendile võetud varad jääkväärtuses</i>	0	47 078	34 465	0	0	81 543
Muutused 2017	16 295	67 404	17 749	-243	-8 140	93 065
Soetused ja parendused soetusmaksumuses	381	2 343	23 236	989	107 139	134 088
Saadud mitterahaline sihtfinantseerimine	645	0	245	127	0	1 017
Üle toodud kinnisvarainvesteeringutest (vt lisa 9)	453	763	0	0	0	1 216
Amortisatsioon ja allahindlus	-1	-39 795	-13 375	-1 215	-20	-54 406
Müük	-523	-1 343	-2	0	-393	-2 261
<i>sh müük müügihinnas miinus müügiga seotud kulud</i>	-1 520	-2 734	-29	0	-393	-4 676
<i>müügitulem (vt lisa 20)</i>	997	1 391	27	0	0	2 415
Mahakandmine	0	-83	-5	-491	-14	-593
Üle antud mitterahaline sihtfinantseerimine	-6	0	0	0	0	-6
Üle viidud kinnisvarainvesteeringutesse (vt lisa 9)	-998	-1 101	0	0	-916	-3 015
Vara munitsipaliseerimine	16 344	77	0	0	0	16 421
Ümberklassifitseerimine	0	105 939	7 650	347	-113 936	0
Korrigeerimine arvestuspõhimõtete muutuse ja vigade tõttu	0	604	0	0	0	604
Saldo 31.12.2017						
Soetusmaksumus	331 080	1 547 170	238 783	36 106	35 010	2 188 149
Akumuleeritud kulum	0	-787 285	-108 782	-21 997	0	-918 064
Jääkmaksumus	331 080	759 885	130 001	14 109	35 010	1 270 085
<i>sh panditud varad jääkväärtuses (vt lisa 26)</i>	80	2 743	4 791	0	0	7 614
<i>kasutusrendile antud varad jääkväärtuses</i>	1 019	35 497	0	0	0	36 516
<i>kapitalirendile võetud varad jääkväärtuses</i>	0	33 701	31 052	28	0	64 781
Keskmine kulumini norm (%)	x	2,8	5,8	3,4	x	x

Seisuga 31.12.2017 oli grupil materiaalsed põhivara kokku summas 1 270 miljonit eurot, moodustades bilansi üldmahust 80,7%. Materiaalsetest põhivaradest 59,8% on hooned ja rajatised (sh teed, tänavad jms), 26,1% maa, 10,2% masinad ja seadmed, 2,8% lõpetamata tööd ning 1,1% muu materiaalne põhivara.

79,7% grupi materiaalsest põhivaradest (s.o summas 1 013 miljonit eurot) on linna asutuste bilansis. Alljärgnev joonis annab ülevaate linna ja linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste, äriühingute ja mittetulundusühingu materiaalsest põhivaradest.

Joonis 16. Tallinna linna ja tema valitseva mõju all olevate sihtasutuste, äriühingute ja mittetulundusühingu materiaalse varade osatähtsus grupi materiaalses varades.

Suuremad põhivara soetused 2017. aastal olid:

Haridusvaldkonnas

- Linnamäe Vene Lütseumi hoone, teed ja rajatised (4 744 tuhat eurot);
- Gustav Adolphi Gümnaasiumi hoone ja rajatised (6 616 tuhat eurot);
- Õismäe Vene Lütseumi hoone ja rajatised (3 533 tuhat eurot);
- Tallinna Tondiraba huvikooli hoone ja rajatised (3 061 tuhat eurot);
- Tallinna Tehnikagümnaasiumi hoone rajatised (3 315 tuhat eurot);
- Lotte Lasteaed hoone ja rajatised (2 195 tuhat eurot);
- Veerise Lasteaed ja rajatised (1 933 tuhat eurot).

Kultuuri ja spordivaldkonnas

- Tallinna Spordihalli hoone (7 343 tuhat eurot);
- Sõle Spordikompleksi hoone ja rajatised (8 331 tuhat eurot);
- Lasnamäe Sportmängude maja hoone rekonstrueerimine ja rajatised (1 549 tuhat eurot);
- Loomaaia polaarium (2 725 tuhat eurot).

Elamumajanduses

- Eluhoone Uuslinna 3a (Õpetajate kodu) hoone ja rajatised (4 186 tuhat eurot).

Teedehituses

- Teed ja rajatised (18 394 tuhat eurot);
- Lennujaama trammitee (6 100 tuhat eurot);
- Kopli trammitee (19 633 tuhat eurot).

Meditsiinivaldkonnas

- Mustamäe tervisekeskuse ehitus ja projekteerimine (4 450 tuhat eurot);
- Pelgulinna sünnitusmaja vastsündinute intensiivravi rekonstrueerimistööd (255 tuhat eurot);
- Meremeeste haigla uroloogiakorruse kapitaalremont (403 tuhat eurot);
- Meditsiiniseadmete soetus (enam kui 2 500 tuhat eurot);

- Haiglate hoonete renoveerimine ja liftide vahetus (3 500 tuhat eurot), sh oli suurim investeering Ravi tn hoone sünthesis- ja vastastudinute intensiivravi osakonna ehitustööd.

Lõpetamata tööd ja ettemaksed

Lõpetamata tööde ja ettemaksete all kajastuvad lõpetamata ehitused ja etapiviisilised soetused summas 34 010 tuhat eurot (31.12.2016: 43 122 tuhat eurot) ja ettemaksed 1 000 tuhat eurot (31.12.2016: 27 tuhat eurot). Suuremad lõpetamata ehitustööd seisuga 31.12.2017 olid Tallinna Pääsküla Gümnaasiumi ja Tammsaare pargi rekonstrueerimistööd, Reidi tee ning Haabersti ringristmiku ehitustööd.

Saadud mitterahaline sihtfinantseerimine

Aruandeaastal saadi mitterahalise sihtfinantseerimise teel järgmisi varasid (loetelu suurematest saadud toetustest):

- Tallinna Loomaaia Sõprade Seltsilt seadmed (335 tuhat eurot);
- Keskkonnaministeeriumilt Tehnika tn 23a ja Vesivärava 44b kinnistud (kokku 417 tuhat eurot);
- Riigi Maa-ametilt Vesivärava T5 (27 tuhat eurot);
- Rahandusministeeriumilt Ahingu tn, Kaladi tn, Käba tn, Nõgikikka T3, Piiritsa tn, Saariku tee T1, Sitska tee T5, Tuki tn, Tuki tn T2, Räga T2, Sarra 24a, Sarra T2, Rangu tn, Pikaliiva T6 ja T14, Alemaa T4 (kokku 199 tuhat eurot).

Munitsipaliseerimise teel saadud vara 2017. aastal:

- munitsipaliseeritud maa, mille Tallinna linn võttis esmakordselt bilanssi maa maksustamishinnaga summas 16 341 tuhat eurot (31.12.2016: 13 253 tuhat eurot);
- munitsipaliseeritud maa, hooned ja rajatised summas 80 tuhat eurot (31.12.2016: 130 tuhat eurot), mis on seotud peremehetuks tunnistatud vara ning pärandvara arvelevõtmisega.

Materiaalse põhivara tulevaste perioodide renditulu katkestamatutest kasutusrendilepingutest on esitatud koos kinnisvarainvesteeringute rendituluga lisas 18 "Müüdid tooted ja teenused".

Kapitalirendi kohustised ja teenuste kontsessioonilepingute kohustised on esitatud lisas 15 „Võlakohustised“ ning intressikulud on esitatud lisas 23 „Intressikulud ja muud finantskulud“.

Lisa 11. Immateriaalne põhivara

	Tarkvara	Õigused, litsensid ja muu immateriaalne põhivara	Lõpetamata tööd ja ettemaksed	Kokku
Saldo 31.12.2016				
Soetusmaksumus	7 783	120	241	8 144
Akumuleeritud kulum	-5 142	-117	0	-5 259
Jääkmaksumus	2 641	3	241	2 885
Muutused 2017				
Soetused soetusmaksumuses	504	0	97	601
Amortisatsioon ja allahindlused	-505	-1	0	-506
Mahakandmine	-202	0	0	-202
Ümberklassifitseerimine	12	0	-12	0
Saldo 31.12.2017				
Soetusmaksumus	8 098	119	326	8 543
Akumuleeritud kulum	-5 648	-117	0	-5 765
Jääkmaksumus	2 450	2	326	2 778

Grupi immateriaalsest põhivarast (2 778 tuhat eurot) moodustab Tallinna linna immateriaalne vara 26,9% (747 tuhat eurot). Suurim immateriaalne vara on grupis Aktsiaseltsil Ida-Tallinna Keskhaigla (1 698 tuhat eurot), mis moodustab grupis 61,1%.

Lisa 12. Maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed

	Grupp		Linn	
	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2016	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2016
Kokku lühiajalised maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed	16 200	13 900	9 952	8 473
Saadud muude maksude ettemaksed	87	50	87	50
Maksud	15 466	13 574	9 864	8 422
<i>sh käibemaks</i>	266	205	61	50
<i>sotsiaalmaks (k.a erisoodustuste sotsiaalmaks)</i>	9 358	8 252	6 055	5 190
<i>tulumaks (k.a füüsilise isiku tulumaks ja erisoodustuste tulumaks)</i>	4 807	4 210	3 070	2 606
<i>töötuskindlustusmaksed</i>	599	526	391	333
<i>kogumispensioni maksed</i>	436	381	287	243
Loodusressursside kasutamist tulenev kohustis ja trahvikohustis	647	276	1	1

Lisa 13. Muud kohustised ja saadud ettemaksed

	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2016
Kokku lühi- ja pikaajalised kohustised ning ettemaksed	6 754	5 291
Lühiajalised muud kohustised ja saadud ettemaksed	4 676	2 898
Intressikohustised ja muud viitvõlad	73	72
Toetuste andmise kohustised	539	326
Muud kohustised	1 238	1 270
<i>sh sihtfinantseerimise tagasimaksekohustised</i>	5	21
<i>tagatistasud, kautsionid</i>	1 089	1 071
Toetusteks saadud ettemaksed	2 013	504
<i>sh tegevuskulude sihtfinantseerimiseks ja muudeks toetusteks</i>	2 013	486
<i>põhivara sihtfinantseerimiseks</i>	0	18
Muud saadud ettemaksed ja tulevaste perioodide tulud	813	726
Pikaajalised muud kohustised ja saadud ettemaksed	2 078	2 393
Muud kohustised ja saadud ettemaksed	229	346
Kohustised ostetud põhivara eest	1 849	2 047

Intressikohustised ja muud viitvõlad

Konsolideerimisgrupi aruandes seisuga 31.12.2017 kajastuvad intressikohustised ja muud viitvõlad kokku summas 73 tuhat eurot, sellest Tallinna Soojuse intressikohustused 24 tuhat eurot ning intressikohustused Tallinna linna võlakohustustelt summas 43 tuhat eurot.

Toetuste andmise kohustised

Toetuste andmise kohustis suurenes 213 tuhande euro võrra, sellest 155 tuhat eurot tuleneb linna poolt AKTSIASELTSile TALLINNA VESI makstavast ühisveevärgi korrastamise käigus rajatavate liitumispunktide toetuse kohustisest.

Muud kohustised (sh tagatistasud)

Muude kohustiste all kajastatakse tagatistasusid summas 1 089 tuhat eurot. Seisuga 31.12.2017 olid suuremad tagatistasu kohustised Tallinna Transpordiametil summas 721 tuhat eurot (sh Osäühing MRP Linna Liinid sõitjateveo lepingu tagatis), Tallinna Linnavaraametil summas 54 tuhat eurot (vähekindlustatud linnaelanikele ja nende peredele rekonstrueeritava linnamaja sisustuse soetuse tagatis ning müüdavate kinnistuste enampakkumiste tagatised), Tallinna Kesklinna Valitsusel summas 48 tuhat eurot ja Tallinna Mustamäe Linnaosavalitsusel summas 39 tuhat eurot (sõlmitud äriruumide üürilepingute, rajatiste rendi ja reklaamlepingute tagatisrahad) ning Sihtasutusel Tallinna Kultuurikatel summas 42 tuhat eurot (äriruumide üürilepingute tagatisrahad).

Toetusteks saadud ettemaksukohustised

Toetusteks saadud ettemaksukohustiste all kajastatakse saadud toetuste ettemakse põhivara soetuseks ja tegevuskuludeks, sh sihtotstarbelisteks tegevusteks ning projektide läbiviimiseks. Suurim annetus oli eraisikult Tallinna Lastekodule summas 1 320 tuhat eurot.

Muud saadud ettemaksed ja muud tulevaste perioodide tulud

Muude saadud ettemaksete ja muude tulevaste perioodide tulude all on kajastatud tulevaste perioodide tulude laekumised summas 721 tuhat eurot, millest suuremad on Tallinna Linnateatri piletitulude ettemaksud 134 tuhat eurot, Tallinna Rahvaülikoolis kursuste tulude laekumised summas 46 tuhat eurot ning Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskaigla saadud ettemaksed summas 260 tuhat eurot.

Pikaajalised muud kohustised ja saadud ettemaksed

Muude kohustiste all kajastatakse aktsiaseltsi Ida-Tallinna Keskaigla kohustist summas 215 tuhat eurot (2016: 307 tuhat eurot) s.h kapitalirendilepingute pikaajaliselt osalt arvestatud sisendkäibemaks ning Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi võlad tarnijatele summas 1 802 tuhat eurot.

Lisa 14. Eraldised

	Saldo 31.12.2016	Muutused 2017			Saldo 31.12.2017
		Kasutatud	Lisandunud/ tühistatud	Intressi- kulu	
Kokku eraldised	14 029	-6	453	533	15 009
Kohtuprotsesside suhtes	4 632	0	193	4	4 829
Muud eraldised	9 397	-6	260	529	10 180
Eraldised jagunevad					
<i>lühiajalised eraldised</i>	5 054	-6	185	0	5 233
<i>pikaajalised eraldised</i>	8 975	0	268	533	9 776

Konsolideerimisgrupil oli 31.12.2017 seisuga moodustatud eraldisi kokku summas 15 009 tuhat eurot (31.12.2016: 14 029 tuhat eurot), sh pikaajaline osa oli linnas diskonteeritud intressiga 4% (2016: intressiga 4%). Grupi tütarettevõtja AS-i TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS pikaajaline eraldis on diskonteeritud intressimääraga 6% (2016: intressiga 6%).

Moodustatud eraldised olid järgmised:

- Tallinna linnal summas 4 735 tuhat eurot (31.12.2016: 4 632 tuhat eurot) pooleliolevate kohtuprotsesside suhtes. Eraldise moodustamise aluseks olevad rahalised nõuded on enamuses seotud müügitulu maksu kohaldamisega. Tuginedes Euroopa Kohtu lahendile, mis kinnitas, et aktsiisikaupu ei oleks tohtinud müügituluga maksustada, on osutunud vajalikuks vaidlusaluste müügitulunõuete reservi olemasolu;
- AS-il TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS 9 920 tuhat eurot (31.12.2016: 9 277 tuhat eurot). Eraldis on moodustatud prügilala sulgemiseks ja järelhoolduseks. Sulgemiseraldiste (keskmiseks sulgemiskuludeks on arvestatud ca 43 eurot/m³) kajastamise hinnangutes on arvestatud prügilala elueaks 40 aastat. Ladestusala esimese kaheksa drenaaživäljaku katmise eraldise arvutamise aluseks on võetud analoogiliste tööde maksumus. Kogu ladestusala (15 drenaaživäljaku) järelhoolduse eraldise summa hindamisel tugineb juhtkond spetsialistide hinnangule järelhooldustööde maksumuse kohta peale prügilala sulgemist. Aruandeaastal lõppes raamatupidamises kajastava sulgemise ja järelhoolduse eraldise hindamisega seotud uurimistöö, mille tulemusena 01.01.2017 seisuga korrigeeriti põhivara ja eraldise bilansilist väärtust. Korrigeerimine mõjutas eelmiste aastate jaotamata kasumit. Eelmiste aastate jaotamata kasum suurenes 541 tuhande euro võrra, eraldis suurenes 63 tuhande euro võrra;
- Sihtasutusel Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid summas 2 tuhat eurot (31.12.2016: 2 tuhat eurot) seoses kahe võimaliku laenugarantii kohustise realiseerumisega;
- Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsil summas 258 tuhat eurot (31.12.2016: 118 tuhat eurot) seoses endisest Tallinna Trammi- ja Trollibussikoondise Aktsiaseltsist lahkunud ühe töötaja tervisehüvitisega ning seoses ühe bussireisijaga, kes sai tervisekahjustuse liiklusõnnetuses bussi ja rongi kokkupõrkel.
- Sihtasutusel Tallinna Lastehaigla summas 94 tuhat eurot. 2017. aastal moodustati eraldis seoses kohtuasjaga.

Lisa 15. Võlakohustised

Võlakohustised korrigeeritud soetusmaksumuses

Grupi kõikide võlakohustiste alusvaluutaks on euro ning ka tagasimakseid tehakse eurodes.

	Saldo	Saldo
	31.12.2017	31.12.2016
Kokku lühi- ja pikaajalised kohustised	308 200	311 142
Lühiajalised võlakohustised	34 428	23 824
Arvelduskrediit	3 736	770
Emiteeritud pikaajaliste võlakirjade lühiajaline osa nominaalväärtuses	14 898	7 269
Lühiajalised laenud nominaalväärtuses	742	795
Pikaajaliste pangalaenude nominaalväärtuses tagasimaksed järgmisel perioodil	9 027	8 068
Kapitalirendikohustised	5 382	5 597
Kohustised teenuste kontsessioonikokkulepete alusel (vt lisa 25)	643	1 325
Pikaajalised võlakohustised	273 772	287 318
Emiteeritud võlakirjad nominaalväärtuses	90 314	105 211
Pangalaenud nominaalväärtuses	122 257	102 030
Kapitalirendikohustised	21 632	26 136
Kohustised teenuste kontsessioonikokkulepete alusel (vt lisa 25)	39 569	53 941

Aktsiaseltsil Ida-Tallinna Keskhaigla on kasutuses AS SEB Panga arvelduskrediit limiidiga 7 500 tuhat eurot. Seisuga 31.12.2017 oli võetud arvelduskrediidi jääk 3 736 tuhat eurot (2016: 770 tuhat eurot).

Emiteeritud võlakirjad (nominaalväärtuses) ja tingimused

Seisuga 31.12.2017 oli grupil võlakirju kokku summas 105 212 tuhat eurot (2016: 112 480 tuhat eurot), sh Tallinna linnal 7 võlakirja kokku summas 92 514 tuhat eurot (2016: 7 võlakirja summas 96 578 tuhat eurot) ja Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsil 7 võlakirja kokku summas 12 698 tuhat eurot (2016: 7 võlakirja summas 15 902 tuhat eurot).

Linna võlakirjadest on 6 ujuva intressimääraga ja 1 fikseeritud intressiga, Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi võlakirjad on kõik ujuva intressimääraga. Linna ujuva intressimääraga võlakirjade intressibaasiks on 3 ja 6 kuu euribor, Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi võlakirjade intressibaasiks on 6 kuu euribor. Kõikide ujuva intressimääraga võlakirjade intressibaasile lisanduvad lepingus sätestatud riskimarginaalid.

2016. ja 2017. aastal võlakirju ei emiteeritud.

Ülevaate grupi võlakirjadest annab alljärgnev tabel.

Tabel 35. Grupi võlakirjad

	Saldo 31.12.2016	Saldo 31.12.2017	Tagasi maksta		
			1 aasta jooksul	2–5 aasta jooksul	Üle 5 aasta
Kokku emiteeritud võlakirjad	112 480	105 212	14 898	53 296	37 018
Tallinna linn	96 578	92 514	11 694	44 023	36 797
Dexia Kommunaalkredit Bank AG (Luksemburg)	14 412	13 100	1 312	5 248	6 540
AB Svensk Exportkredit (Rootsi)	6 866	5 494	1 374	4 120	0
Eurohypo AG (Saksamaa)	6 900	5 520	1 380	4 140	0
Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal	25 000	25 000	3 571	14 286	7 143
Swedbank AB (Rootsi)	15 000	15 000	0	0	15 000
Swedbank AS	28 400	28 400	4 057	16 229	8 114
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	15 902	12 698	3 204	9 273	221
Nordic Investment Bank (Soome)	15 902	12 698	3 204	9 273	221

Pikaajaliste pangalaenude põhiosa (nominaalväärtuses) ja tingimused

Seisuga 31.12.2017 oli grupil pangalaene kokku summas 132 026 tuhat eurot (2016: 110 893 tuhat eurot), sh Tallinna linnal summas 116 141 tuhat eurot (2016: 91 989 tuhat eurot), aktsiaseltsil Ida-Tallinna Keskhaigla 7 875 tuhat eurot (2016: 9 375 tuhat eurot), Aktsiaseltsil Lääne-Tallinna Keskhaigla 3 218 tuhat eurot (2016: 3 902 tuhat eurot), Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsil 4 186 tuhat eurot (2016: 4 982 tuhat eurot) ning aktsiaseltsil Tallinna Soojus 606 tuhat eurot (2016: 645 tuhat eurot).

Kõigi grupi üksuste (v.a aktsiaseltsil Tallinna Soojus) pangalaenud on ujuva intressiga, kus lepingus fikseeritud riskimarginaalile lisandub kuni 6 kuu euribor. Tallinna linna laenudel lisandub 3 või 6 kuu euribor, aktsiaseltsi Ida-Tallinna Keskhaigla laenul 1 kuu euribor, Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskhaigla laenudel 6 kuu euribor ning Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi laenudel samuti 6 kuu euribor. Aktsiaseltsi Tallinna Soojus laenulepingus sätestatud intressile euribor ei lisandu, kuna tegemist on fikseeritud intressiga. 2017. aastal võttis linn laenu 30 000 tuhat eurot European Investment Bank (Luksemburg).

Ülevaate grupi pangalaenudest annab alljärgnev tabel.

Tabel 36. Grupi pangalaenud

	Saldo	Saldo	Tagasi maksta		
	31.12.2016	31.12.2017	1 aasta jooksul	2–5 aasta jooksul	Üle 5 aasta
Kokku võetud pangalaenud	110 893	132 026	9 769	40 730	81 527
Tallinna linn	91 989	116 141	6 796	29 606	79 739
Luminor Bank AS (Eesti)	1 862	1 448	414	1 034	0
Põhjamaade Investeeringuspank (Soome)	3 724	2 897	828	2 069	0
European Investment Bank (Luksemburg)	20 182	18 500	1 682	6 727	10 091
European Investment Bank (Luksemburg)	19 421	18 261	1 159	4 638	12 464
European Investment Bank (Luksemburg)	25 000	23 551	1 449	5 797	16 305
European Investment Bank (Luksemburg)	21 800	21 484	1 264	5 055	15 165
European Investment Bank (Luksemburg)	0	30 000	0	4 286	25 714
aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	9 375	7 875	1 500	6 375	0
AS SEB Pank	9 375	7 875	1 500	6 375	0
Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	3 902	3 218	691	2 329	198
Danske Bank AS Eesti filiaal	779	608	174	434	0
Luminor Bank AS (Eesti)	2 325	1 909	418	1 491	0
OP Corporate Bank plc Eesti filiaal	798	701	99	404	198
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	4 982	4 186	742	2 242	1 202
AS SEB Pank	2 019	1 715	281	1 037	397
Danske Bank AS Eesti filiaal	370	169	169	0	0
Luminor Bank AS (Eesti)	2 593	2 302	292	1 205	805
aktsiaselts Tallinna Soojus	645	606	40	178	388
Harju Maavalitsus	645	606	40	178	388

Kapitalirendikohustised ja tingimused

Seisuga 31.12.2017 oli grupil kapitalirendikohustisi 27 014 tuhat eurot (2016: 31 733 tuhat eurot), sh suurimad kohustised olid Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsil ja aktsiaseltsil Ida-Tallinna Keskhaigla. Aruandeaastal võttis konsolideerimisgrupp uusi kapitalirendikohustisi kokku summas 1 098 tuhat eurot (2016: 2 921 tuhat eurot), mis jagunesid valitseva mõju all olevate üksuste vahel järgmiselt: Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts summas 672 tuhat eurot (2016: 1 488 tuhat eurot), aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla summas 426 tuhat eurot (2016: 1 417 tuhat eurot). Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla ning Sihtasutus Tallinna Lastehaigla aruandeaastal uusi kapitalirendikohustisi ei võtnud.

Tabel 37. Grupi kapitalirendikohustised

	Saldo	Saldo	Tagasi maksta		
	31.12.2016	31.12.2017	1 aasta jooksul	2–5 aasta jooksul	Üle 5 aasta
Kokku võetud kapitalirendi- kohustised	31 733	27 014	5 382	16 258	5 374
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	27 345	23 725	4 245	14 106	5 374
Aktsiaselts SEB Liising	4 381	4 274	830	2 534	910
Danske Bank AS Eesti filiaal	1 018	604	413	191	0
Luminor Liising AS	15 238	12 946	2 192	8 390	2 364
OP Finance AS	6 708	5 901	810	2 991	2 100
aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	4 134	3 074	1 099	1 975	0
Aktsiaselts SEB Liising	1 927	1 541	646	895	0
Swedbank Liising Aktsiaselts	245	11	11	0	0
Danske Bank AS Eesti filiaal	1 260	969	293	676	0
OP Finance AS	702	553	149	404	0
Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	212	186	26	160	0
Danske Bank AS Eesti filiaal	212	186	26	160	0
Sihtasutus Tallinna Lastehaigla	41	29	12	17	0
DataFox OÜ, Green IT OÜ	41	29	12	17	0
Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus	1	0	0	0	0
Telia Eesti AS (Aktsiaselts Eesti Telekom)	1	0	0	0	0

Seisuga 31.12.2017 oli grupis kapitalirendi tingimustel soetatud kahte liiki varasid. Neist 83,21% olid transpordivahendid ja 16,79% olid masinad ja seadmed. Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts soetab kapitalirendi korras autobusse, tramme- ja trolle ning Ida-Tallinna Keskhaigla meditsiiniseadmeid.

Tabel 38. Kapitalirendikohustiste nüüdisväärtus ja rendimaksete muutused aruandeaastal

	Saldo 31.12.2016	Muutused 2017	Saldo 31.12.2017
Kokku võetud kapitalirendi kohustised	31 733	-4 719	27 014
<i>sh</i>			
<i>tasutud rendimaksud</i>		<i>-5 817</i>	
<i>võetud uued kohustised</i>		<i>1 098</i>	

Lisa 16. Tuletisinstrumentid

Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskaigla tuletisinstrumentidega seotud kohustised (väärtuse muutuse kajastamine tulemiaruanes)

Seisuga 31.12.2017 oli Aktsiaseltsil Lääne-Tallinna Keskaigla üks intressiriski maandamise *swap*-leping. Leping on sõlmitud SEB Pank AS-ga ujuva intressimääraga laenulepingutest tuleneva intressiriski maandamiseks. Kuna Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskaigla *swap*-lepingute puhul ei hinnata tuletisinstrumenti efektiivsust, ei rakendata nimetatud lepingute kajastamisel raamatupidamisarvestuses SME IFRS paragrahvides 12.15-12.25 kirjeldatud riskimaandamisarvestuse erireegleid, vaid tuletisinstrumenti õiglase väärtuse muutusega seotud kahjum kajastatakse otse tulemiaruanes.

Seisuga 31.12.2017 oli *swap*-lepingute õiglase väärtus negatiivne summas 16 tuhat eurot (31.12.2016: 24 tuhat eurot). Tuletisinstrumentidega seotud makseid tehakse eurodes.

Lisa 17. Maksutulud

	2017	2016
Kokku maksutulud	413 137	383 693
Tulumaks	372 839	343 978
Maamaks	26 942	27 746
Reklaamimaks	5 007	3 821
Teede ja tänavate sulgemise maks	1 476	1 479
Parkimistasu	6 873	6 669

2017. aasta lõpuks deklareeritud, kuid üle kandmata maksutulud on kajastatud Maksu- ja Tolliametist saadud teatise kohaselt.

Lisa 18. Müüdnud tooted ja teenused

	Grupp		Linn	
	2017	2016	2017	2016
Kokku müüdnud tooted ja teenused	290 899	271 680	77 963	74 474
Tulud valdkondade lõikes	290 333	271 117	77 396	73 909
Haridus	29 464	27 379	28 543	26 325
Kultuur- ja kunst	6 618	6 208	4 845	5 342
Sport ja vaba aeg	3 830	4 849	3 704	4 736
Tervishoiust	195 871	184 205	9 043	8 597
<i>sh haiglate tulud</i>	<i>174 162</i>	<i>164 285</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>ambulatoriumide ja polikliinikute tulud</i>	<i>10 259</i>	<i>8 858</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>muud tervishoiu tulud</i>	<i>11 450</i>	<i>11 062</i>	<i>9 043</i>	<i>8 597</i>
Sotsiaalabi	7 582	6 536	7 582	6 536
Transport	3 997	3 763	1 160	875
Üür ja rent	13 059	13 138	9 826	9 676
<i>sh kinnisvarainvesteeringud</i>	<i>3 755</i>	<i>4 141</i>	<i>3 533</i>	<i>3 765</i>
<i>elamud ja korterid</i>	<i>1 557</i>	<i>1 556</i>	<i>1 557</i>	<i>1 556</i>
<i>mitteeluruumid ja muud varad</i>	<i>4 096</i>	<i>3 848</i>	<i>1 995</i>	<i>1 643</i>
<i>hoonestusõiguse seadmine</i>	<i>598</i>	<i>651</i>	<i>553</i>	<i>576</i>
<i>kasutamiseõiguse tasud</i>	<i>3 053</i>	<i>2 942</i>	<i>2 188</i>	<i>2 136</i>
Üüri ja rendi kõrvaltegevus	7 901	7 818	3 681	3 579
Muud tulud	22 011	17 221	9 012	8 243
<i>sh jäätmekäitlus</i>	<i>10 048</i>	<i>5 598</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Riigilõivud	566	563	567	565
Ehitusloa väljastamise eest	446	429	447	430
Muud riigilõivud	120	134	120	135

Renditulu kasutusrendilepingute mittekatkestatavatest rendimaksetest tulevastel perioodidel

Allolevas tabelis esitatud tulud sisaldavad nii kinnisvarainvesteeringute kui ka materiaalse põhivara renditulu.

Tabel 39. Renditulu kasutusrendilepingute mittekatkestatavatest rendimaksetest tulevastel perioodidel

	Grupp		Linn	
	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2016	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2016
Kokku renditulu tulevastel perioodidel katkestamatutest rendilepingutest	4 467	3 941	3 802	3 266
<i>sh järgmisel majandusaastal</i>	<i>3 197</i>	<i>2 720</i>	<i>2 531</i>	<i>2 045</i>
<i>1. kuni 2. aastal</i>	<i>461</i>	<i>422</i>	<i>461</i>	<i>422</i>
<i>2. kuni 3. aastal</i>	<i>331</i>	<i>320</i>	<i>331</i>	<i>320</i>
<i>3. kuni 4. aastal</i>	<i>191</i>	<i>204</i>	<i>191</i>	<i>204</i>
<i>4. kuni 5. aastal</i>	<i>116</i>	<i>90</i>	<i>116</i>	<i>90</i>
<i>peale 5. aastat</i>	<i>171</i>	<i>185</i>	<i>172</i>	<i>185</i>

Lisa 19. Saadud ja antud toetused

Tulu saadud toetustest

2017. aastal saadi toetusi kokku summas 133 971 tuhat eurot (2016: 99 832 tuhat eurot), sh 90% ulatuses oli toetuste saajaks linn ning 10% juhtudel olid toetuste saajaks olid linna tütarettevõttjad, sihtasutused ja mittetulundusühing. Ülevaate 2017. aastal linna ning linna valitseva mõju all olevate üksuste saadud toetustest annab alljärgnev tabel.

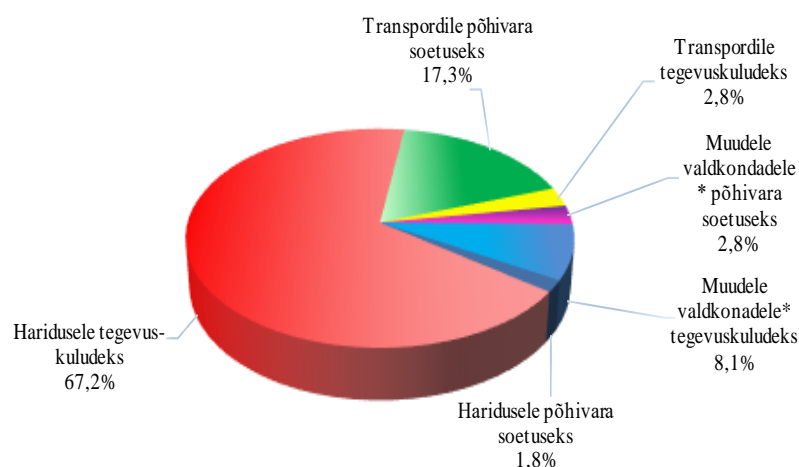
Tabel 40. Linna ning linna valitseva mõju all olevate üksuste saadud toetused 2017.

	2017			2016		
	Tegevus- kuludeks	Põhivara soetuseks	Kokku	Tegevus- kuludeks	Põhivara soetuseks	Kokku
Kokku saadud toetused	104 708	29 263	133 971	90 825	9 007	99 832
Rahaline sihtotstarbeline finantseerimine ja saadud tegevustoetused	104 708	18 733	123 441	90 825	1 256	92 081
Tegevustoetused hariduskuludeks	85 369	0	85 369	75 621	0	75 621
Tegevustoetused toimetulekuks ja muudeks sotsiaalabitoetusteks	5 017	0	5 017	3 711	0	3 711
Tegevustoetused maanteetranspordiks	3 426	0	3 426	3 438	0	3 438
Muud tegevustoetused ning saadud annetused ja liikmemaksud	3 310	0	3 310	1 832	0	1 832
Sihtotstarbelised toetused	7 465	18 673	26 138	6 086	1 249	7 335
Sihtotstarbeliste toetuste vahendamine	124	60	184	137	9	146
Tagasinõutud sihtotstarbelised toetused	-3	0	-3	0	-2	-2
Mitterahaline sihtotstarbeline finantseerimine	0	10 530	10 530	0	7 751	7 751
Sihtotstarbelised toetused	0	10 530	10 530	0	7 751	7 751

Saadud toetused valdkondade lõikes

Ülevaate 2017. aastal grupile antud toetuste jagunemisest erinevate valdkondade ning tegevuskulude ja põhivara soetuste vahel annab alljärgnev joonis.

Joonis 17. Saadud toetused valdkondade lõikes tegevuskuludeks ja põhivara soetuseks.

* Muud valdkonnad sisaldavad järgmisi tegevusvaldkondi: sotsiaalne kaitse, tervishoid, kultuur, linna juhtimine jm üldised teenused, vaba aeg ja sport, keskkonnakaitse (sh jäätmekäitlus), elamu- ja kommunaalmajandus, majandus (sh turism).

Haridusvaldkonnale antud tegevustoetustest moodustab enamiku Vabariigi Valitsuse 17.03.2017 korralduse nr 77 alusel kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi eraldised hariduskuludeks. 2017. aastal eraldas riik nimetatud toetusi 73 222 tuhat eurot (2016: 67 706 tuhat eurot), sh põhikooli ja gümnaasiumi õpetajate, direktorite ning õppealajuhatajate tööjõukuludeks 64 595 tuhat eurot (2016: 59 305 tuhat eurot), üldhariduskoolide õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate ning koolieelsete lasteasutuste õpetajate täienduskoolitusteks 523 tuhat eurot (2016: 510 tuhat eurot), õppekirjanduse jm õppevahendite ostmiseks 2 462 tuhat eurot (2016: 2 400 tuhat eurot) ning koolilõuna kuludeks 5 642 tuhat eurot (2016: 5 491 tuhat eurot).

Transpordivaldkonna investeeringutoetused on saadud kohalike teede korrashoiuks, uute infrastruktuuriobjektide ehituseks. 2017. aastal saadi transpordivaldkonna investeeringutoetusi 23 147 tuhat eurot (2016: 7 920 tuhat eurot). Transpordivaldkonna toetusest 9 763 tuhat eurot sai Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts Lennujaama trammitee ehituseks ja linn 13 384 tuhat eurot.

Nõuded saamata toetuste eest

Nõuded saamata toetuste eest on kajastatud lisas 5 „Muud nõuded ja ettemaksed“ bilansikirjel „Muud nõuded ja ettemaksed“. Seisuga 31.12.2017 oli nõudeid saamata toetuste eest summas 6 539 tuhat eurot (2016: 1 785 tuhat eurot).

Toetusteks saadud ettemaksed ja saadud toetuste tagasimaksekohustised

Saadud toetuste ettemaksed ja saadud toetuste tagasimaksekohustised on kajastatud lisas 13 „Muud kohustised ja saadud ettemaksed“ bilansikirjetel „Muud kohustised ja saadud ettemaksed“. Seisuga 31.12.2017 oli saadud toetuste ettemakseid summas 2 013 tuhat eurot (2016: 504 tuhat eurot). Saadud toetuste tagasimakse kohustisi oli 5 tuhat eurot (2016: 21 tuhat eurot).

Toetuste saamise nõuded

Bilansiväliselt on kajastatud toetuse andjaga sõlmitud lepingust tulenevad sihtfinantseerimise nõuded, mis ei ole bilansipäevaks laekunud või bilansis nõudena arvele võetud. Seisuga 31.12.2017 oli kajastatud toetuse saamise nõudeid summas 1 354 tuhat eurot (2016: 3 306 tuhat eurot).

Kulu antud toetustest

2017. aastal andis konsolideerumisgrupp toetusi kokku summas 34 862 tuhat eurot (2016: 31 428 tuhat eurot), millest linn andis 99,88% toetusi (2016: 99,88%) ja linna tütaretevõtjad ning sihtasutused 0,12% toetuste kogumahust (2016: 0,12%).

Linna toetusi on võimalik taotleda järgmistes valdkondades: noorsootöö, sport, kultuur, ettevõtlus, linnamajandus, heakord ja haljastus, muinsuskaitse ja miljööala, sotsiaalabi, tervishoid. Enim taotletud toetused olid koolitoetus (esmakordselt kooli mineva lapse toetus), sünnitoetus, pensionilisa, toetused korteriühistutele (nt projektid „Hoovid korda“ ja „Fassaadid korda“) ning mittetulundustegevuse toetused. Täpsem informatsioon linna toetuste kohta (sh toetuse andmise tingimused) on esitatud Tallinna linna veebilehel <https://www.tallinn.ee/est/toetused>. 2017. aastal erinevates tegevusvaldkondades antud toetuste kohta on ülevaade tegevusaruande punktis 1.5 „Ülevaade Tallinna arengukava täitmisest“.

Ülevaate 2017. aastal linna ning linna tütaretevõtjate ja sihtasutuste antud toetustest annab alljärgnev tabel.

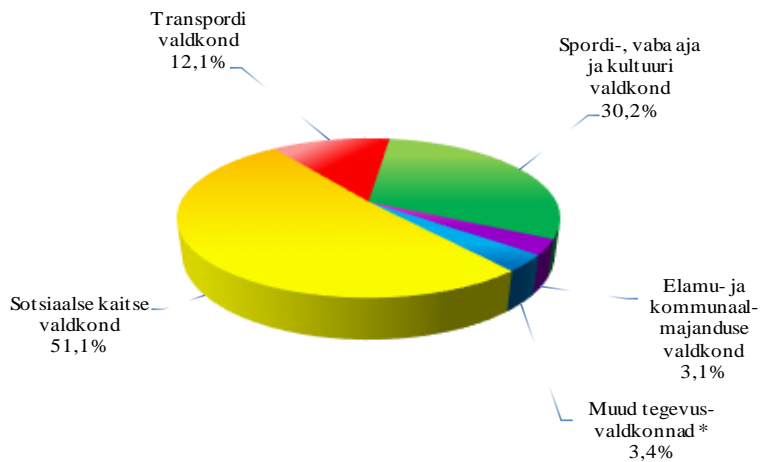
Tabel 41. Linna ning linna tüharetevõtjate ja sihtasutuste antud toetused 2017.

	2017			2016		
	Tege- vus- kulu- deks	Põhi- vara soetu- seks	Kokku	Tege- vus- kulu- deks	Põhi- vara soetu- seks	Kokku
Kokku antud toetused	-32 695	-2 167	-34 862	-31 275	-153	-31 428
Sotsiaalabitoetused füüsilistele isikutele	-17 679	0	-17 679	-17 592	0	-17 592
Toetused vanuritele jm sotsiaalabivajavatele (nt matusetootus; taskurahatoetus sotsiaal- hooldusasutuste, lastekodude jt kasvandikele)	-7 747	0	-7 747	-7 743	0	-7 743
Peretoetused (nt sünnitoetus, lapse koolitoetus, lapsehooldustasud)	-4 529	0	-4 529	-4 447	0	-4 447
Toimetulekutoetus ja täiendavad sotsiaaltoetused	-3 350	0	-3 350	-3 570	0	-3 570
Muud sotsiaaltoetused (nt õppetootused; toetused puudega inimestele ja nende hooldajatele)	-2 053	0	-2 053	-1 832	0	-1 832
Sihtotstarbelised toetused ja antud tegevustoetused	-15 016	-2 167	-17 183	-13 683	-153	-13 836
Rahaline toetus	-15 016	-2 160	-17 176	-13 683	-134	-13 817
Sihtotstarbelised toetused	-13 809	-2 100	-15 909	-13 163	-125	-13 288
Antud tegevustoetused (sh liikmemaksud)	-1 087	0	-1 087	-384	0	-384
Sihtotstarbeliste toetuste vahendamine	-124	-60	-184	-137	-9	-146
Tagasinõutud sihtotstarbelised toetused	4	0	4	1	0	1
Mitterahaline toetus	0	-7	-7	0	-19	-19

Antud toetused valdkondade lõikes

Ülevaate 2017. aastal grupi antud toetuste jagunemisest erinevate valdkondade vahel annab alljärgnev joonis.

Joonis 18. Antud toetused valdkondade lõikes

* Muud valdkonnad sisaldavad järgmisi tegevusvaldkondi: haridus, keskkonnakaitse (sh jäätmekäitlus), linna juhtimine jm üldised teenused, majandus (sh turism), tervishoid.

Sotsiaalse kaitse valdkonna toetuste alla kuuluvad toetused perekondadele ja lastele, puuetega inimestele, eakatele, muudele riskirühmadele, laste ja noorte ning eakate sotsiaalhoolekandeesutustele ning erinevad riiklikud toimetulekutoetused.

Antud toetuste ettemaks ja antud toetuste tagasinõuded

Ettemaksuna antud toetused ja antud toetuste tagasinõuded on kajastatud lisa 5 „Muud nõuded ja ettemaksed“ bilansikirjetel „Muud nõuded ja ettemaksed“. Seisuga 31.12.2017 oli ettemakstud toetusi 18 tuhat eurot (2016: 9 tuhat eurot) ning antud toetuste tagasinõudeid 13 tuhat eurot (2016: 11 tuhat eurot).

Toetuste andmise kohustised

Toetuste andmise kohustised on kajastatud lisa 13 „Muud kohustised ja saadud ettemaksed“ bilansikirjel „Muud kohustised ja saadud ettemaksed“. Seisuga 31.12.2017 oli toetuste andmise kohustisi 539 tuhat eurot (2016: 326 tuhat eurot).

Lisa 20. Muud tegevustulud

	Grupp		Linn	
	2017	2016	2017	2016
Kokku muud tegevustulud	9 058	5 693	5 510	4 582
Kasum kinnisvarainvesteeringute müügist (vt lisa 9)	1 315	555	104	291
Kasum materiaalse põhivara müügist (vt lisa 10)	2 415	2 907	2 128	2 225
Muud maksu- ja trahvitulud	3 112	1 569	1 305	1 568
<i>sh väärteomenetluse alusel määratud trahvitulud</i>	<i>544</i>	<i>783</i>	<i>544</i>	<i>783</i>
Kindlustushüvitised	177	197	171	188
Muud tegevustulud	2 039	465	1 802	310

Lisa 21. Tööjõukulud

	Grupp		Linn	
	2017	2016	2017	2016
Kokku tööjõukulud	-375 118	-345 871	-229 629	-210 986
Töötasukulud kokku	-279 712	-258 004	-171 330	-157 460
Põhikohaga töötajate töötasud	-273 470	-252 846	-166 463	-153 764
<i>sh valitavate ja ametisse nimetatud isikute töötasud</i>	<i>-990</i>	<i>-898</i>	<i>-990</i>	<i>-898</i>
<i>avaliku teenistuse ametnike töötasud</i>	<i>-15 531</i>	<i>-14 602</i>	<i>-15 531</i>	<i>-14 602</i>
<i>nõukogude ja juhatuste liikmete töötasud</i>	<i>-2 142</i>	<i>-2 067</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>töötajate töötasud</i>	<i>-254 807</i>	<i>-235 279</i>	<i>-149 942</i>	<i>-138 264</i>
Ajutiste lepinguliste ja muude isikute töötasud	-6 242	-5 158	-4 867	-3 696
Muud tööjõukulud kokku	-95 406	-87 867	-58 299	-53 526
Erisoodustuskulud	-728	-583	-297	-242
<i>sh õppelaenude kustutamine</i>	<i>-87</i>	<i>-122</i>	<i>-39</i>	<i>-64</i>
<i>isikliku sõiduvahendi kasutamise hüvitis</i>	<i>-15</i>	<i>-18</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>esindus ja vastuvõtukulud ning muud erisoodustused</i>	<i>-626</i>	<i>-443</i>	<i>-258</i>	<i>-178</i>
Sotsiaalkindlustusmaks	-92 283	-85 097	-56 568	-51 973
Töötuskindlustusmaks	-2 202	-2 031	-1 358	-1 249
Tulumaks erisoodustustelt	-193	-156	-76	-62

Linna ning linna tütarettevõtjate, sihtasutuste ja mittetulundusühingu töötajatest, sh töötajate arvust ning neile arvestatud tasudest saab põhjalikuma ülevaate majandusaasta aruande punktist 1.1.3 „Töötajaskond“. Nimetatud aruande punktis on avalikustatud ka grupi tegev- ja kõrgema juhtkonna 2017. aasta töötasu ning keskmine töötajate arv.

Lisa 22. Muud tegevuskulud

	Grupp		Linn	
	2017	2016	2017	2016
Kokku muud tegevuskulud	-307 573	-276 618	-193 079	-178 151
Majandustegevuse kulud liikide lõikes	-258 543	-235 805	-158 678	-149 410
Administreerimiskulud	-7 989	-7 820	-6 085	-6 059
Uurimis- ja arendustööd	-856	-667	-767	-640
Lähetuskulud	-949	-804	-739	-673
Koolituskulud	-2 866	-2 993	-1 966	-1 839
Kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskulud	-36 204	-35 733	-27 474	-27 099
Üürile ja rendile antud kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskulud	-3 569	-3 109	-2 180	-1 974
Kasutusrendikulud	-27 241	-25 797	-24 799	-23 650
<i>sh hooned, ruumid ja rajatised</i>	-21 336	-20 629	-20 860	-20 311
<i>transportvahendid</i>	-1 888	-1 324	-1 135	-1 076
<i>riist- ja tarkvara</i>	-3 057	-2 516	-2 457	-1 978
<i>inventar</i>	-653	-756	-338	-276
<i>töömasinad ja seadmed</i>	-307	-572	-9	-9
Rajatiste majandamiskulud	-32 394	-29 820	-32 360	-29 772
Sõidukite majandamiskulud	-19 382	-16 555	-964	-815
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	-8 237	-6 456	-6 370	-4 579
Inventari majandamiskulud	-10 257	-6 575	-6 857	-3 945
Töömasinate ja seadmete majandamiskulud	-1 718	-1 278	-106	-102
Toiduained ja toitlustusteenused	-15 154	-14 605	-13 208	-12 730
Meditiinikulud	-50 473	-48 085	-2 203	-2 102
Teavikute ja kunstiesemete kulud	-137	-125	-137	-125
Õppevahendite ja koolituse kulud	-8 156	-10 867	-8 187	-10 842
Kommunikatsiooni-, kultuuri- ja vaba aja sisustamise kulud	-8 682	-8 087	-6 423	-5 758
Sotsiaalteenused	-3 688	-3 241	-4 907	-4 361
Muud majandamiskulud	-20 591	-13 188	-12 946	-12 345
Muud kulud	-49 030	-40 813	-34 401	-28 741
Maksu-, lõivu- ja trahvikulud	-47 707	-39 168	-33 762	-27 410
<i>sh käibemaksukulu kaupade ja teenuste soetustelt</i>	-30 548	-29 409	-21 547	-20 574
<i>käibemaksukulu põhivara soetustelt</i>	-14 593	-8 241	-12 177	-6 752
<i>muud</i>	-2 566	-1 518	-38	-84
Kulu ebatõenäoliselt laekuvatest nõuetest	-220	-101	-198	-82
Muud tegevuskulud	-1 103	-1 544	-441	-1 249
<i>sh kahjutasud, viivised, muud eraldised</i>	-619	-326	-71	-40
	-484	-1 218	-370	-1 209

Rendikulu kasutusrendilepingute mittekatkestavatest tuleviku rendimaksetest

	Grupp		Linn	
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Kokku tulevaste perioodide rendikulu katkestamatutest rendilepingutest	139 840	150 197	136 319	145 720
<i>sh järgmisel majandusaastal</i>	<i>19 617</i>	<i>19 362</i>	<i>18 176</i>	<i>17 639</i>
1. kuni 2. aastal	8 475	8 718	7 199	7 128
2. kuni 3. aastal	7 820	7 795	7 165	7 080
3. kuni 4. aastal	7 144	7 414	7 090	6 971
4. kuni 5. aastal	7 069	6 954	7 021	6 948
peale 5. aastat	89 715	99 954	89 668	99 954

Kasutusrendilepingud, millest tulenevad suuremad mittekatkestatavad tuleviku rendimaksed, on järgmised:

- Skanska AS-iga 2007. aastal sõlmitud lepingu kohaselt rajati Tallinna elamuehitusprogrammi „5000 eluaset Tallinnasse” raames Loopealse elamurajoon, kus valmis 10 elamut. Linna ja erapartneri vahel on sõlmitud 30 aastane rendileping, millest tulenevalt on arvestatud seisuga 31.12.2017 järgmiste perioodide mittekatkestatavateks rendimakseteks 46 170 tuhat eurot (31.12.2016: 48 000 tuhat eurot).
- Elamuehitusprogrammi raames sõlmiti lepingud ka OÜ-ga Raadiku Arendus. 2007. aastal sõlmitud lepingu kohaselt võttis linn 20 aastaks rendile aadressil Raadiku 8 asuva kinnistu 9 korterelamut. 2011. aastal valmisid viimased 3 elamut. Sõlmitud lepingu järgi on arvestatud seisuga 31.12.2017 järgmiste perioodide mittekatkestatavateks rendimakseteks 9 712 tuhat eurot (31.12.2016: 9 461 tuhat eurot).
- 2010. aastal tegi OÜ Kooliarendus tervikremondi neljas linna üldhariduskoolis (Tallinna Liivalaia Gümnaasium, Tallinna Õismäe Gümnaasium, Tallinna Humanitaargümnaasium ja Tallinna Järveotsa Gümnaasium), mis võeti linna poolt 30 aastaks üürile. Selle tulemusena on arvestatud seisuga 31.12.2017 järgmiste perioodide mittekatkestatavateks rendimakseteks 51 139 tuhat eurot (31.12.2016: 53 599 tuhat eurot).
- 2011. aastal tegi K&L Arendus OÜ tervikremondi kahes linna üldhariduskoolis (Tallinna Kuristiku Gümnaasium ja Tallinna Läänemere Gümnaasium), mis võeti linna poolt 20 aastaks üürile ja kahes linna lasteaias (Tallinna Lasteaed Vikerkaar ja Kolde Lasteaed), mis võeti linna poolt 15 aastaks üürile. Selle tulemusena on arvestatud seisuga 31.12.2017 järgmiste perioodide mittekatkestatavateks rendimakseteks 27 465 tuhat eurot (31.12.2016: 30 157 tuhat eurot).

Lisa 23. Intressikulud ja muud finantskulud

	Grupp		Linn	
	2017	2016	2017	2016
Kokku intressikulud ja muud finantskulud	-5 673	-5 942	-4 699	-4 877
Võlakirjadelt ja muudelt võlainstrumentidelt	-852	-879	-852	-862
Võetud laenudelt	-432	-535	-280	-352
Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutus (vt lisa 16)	-4	-24	0	0
Kapitalirendilt	-257	-315	0	0
Teenuste kontsessioonikokkulepete alusel	-3 556	-3 656	-3 556	-3 656
Diskonteeritud pikaajalistelt kohustistelt (vt lisa 14)	-564	-525	-4	0
Muud intressi- ja finantskulud	-8	-8	-7	-7

Lisa 24. Bilansivälised kohustised

Bilansiväliselt peetakse arvestust ehitus- ja rekonstrueerimistööde, samuti muude põhivara soetamiseks sõlmitud lepingute kohta, mida ei ole bilansis kohustisena arvele võetud. Seisuga 31.12.2017 on nimetatud lepingute raames tegemata ehitustöid ja saamata põhivara summas 33 108 tuhat eurot (31.12.2016: 20 256 tuhat eurot).

Suuremad sõlmitud ehitus- ja rekonstrueerimistööde ning muud põhivara soetamise lepingud on järgmised:

Tööde teostaja	Lepingu objekt, selgitus	Tööde lõpp-tähtaeg	Lepingu summa	Ehitustööde ja tarnete saldod 31.12.2017	
				sh teostatud	sh teostatamata
Tallinna linn (Tallinna Kommunaalamet)					
Nordecon AS	Haabersti ristmiku rekonstrueerimine	2018	19 757	10 974	8 783
AS TREV-2 Grupp	Gonsiori tänava rekonstrueerimine	2019	9 061	398	8 663
OÜ RTS Infraehitus	Tammsaare pargi rekonstrueerimine	2018	6 173	1 812	4 361
Lemminkäinen Eesti AS	Tondi tn (Kotka tn-Linnu tee) rekonstrueerimine	2018	1 529	0	1 529
OÜ RTS Infraehitus	Priisle pargi (Läänemere tee 42) rajamine	2018	1 619	132	1 487
KAVAKAVA OÜ, Osaühing Linnalahendused, EXTech Design OÜ	Tallinna Peatänava rekonstrueerimise ehitusprojekti koostamine	2020	1 178	0	1 178
Aktsiaselts TREF Nord	Merivälja tee (Randvere tee-Ranna tee) taastusremont	2018	658	0	658
Aktsiaselts TREF Nord	Vilde tee 121e ja Akadeemia tee 50a vahelise ühenduse rekonstrueerimine	2018	718	69	649
Enska ehitus OÜ, Aktsiaselts Magma	Õismäe tiigi amfiteatri rajamine	2018	355	0	355
Aktsiaselts TREF Nord	Löwenruh pargi parkla rajamine	2018	279	0	279
Tallinna linn (Tallinna Kultuuriamet)					
Tarrest LT OÜ	Mustpeade maja ventilatsioonitööd	2018	377	0	377
ConArte OÜ	Pilvemetsa ekspositsioonihoone peaprojekteerimine	2018	199	30	169
aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla					
AKTSIASELTS MEDITSIINI- GRUPP	MRT uuendus	2018	848	0	848
Olympus Estonia OÜ	Laparoskoopiapüstakud	2018	205	0	205
OSAÜHING HANSA MEDICAL	Anesteesiaaparaadid	2018	124	0	124
Olympus Estonia OÜ	Endoskoopiapüstak	2018	116	0	116
Sihtasutus Tallinna Lastehaigla					
AB Medical Group Eesti osahing	Videolarüngoskoop	2018	22	0	22
Osaühing Balti Intermed	Endoskoopide pesur-desinfektor	2018	30	0	30

Lisa 25. Teenuste kontsessioonikokkulepped

Linn on sõlminud teenuste kontsessioonikokkuleppeid kooli- ja lasteaia hoonete renoveerimise eesmärgil nii kasutusrendi kui ka kapitalirendi tingimustel.

Teenuste kontsessioonikokkulepped kasutusrendi tingimustel

Aastatel 2010–2011 sõlmis linn koolihoonete ja lasteaedade renoveerimiseks OÜ Kooliarendus ja K&L Arendus OÜ-ga 8 teenuste kontsessioonilepingut, mida kajastatakse linna aruandes kui kasutusrenti.

OÜ-ga Kooliarendus sõlmis linn lepingud 4 koolihoone renoveerimiseks: Tallinna Humanitaargümnaasium, Järveotsa Gümnaasium, Väike-Õismäe Gümnaasium ja Liivalaia Gümnaasium. Lepinguid kehtivad kuni 2039. aastani.

K&L Arendus OÜ-ga on linnal sõlmitud lepingud 2 koolihoone ja 2 lasteaia renoveerimiseks, milleks on: Kuristiku Gümnaasium, Läänemere Gümnaasium ning Lasteaed Vikerkaar ja Kolde Lasteaed. Lepingud kehtivad koolidel kuni 2031. aastani ja lasteaedadel kuni 2026. aastani.

Rendikulu mittekatekestavatest rendilepingutest on esitatud lisas 22 "Muud tegevuskulud" ja teenuste kontsessioonilepingutest tulenevad kohustised lisas 15 „Võlakohustised“. Hoonete haldamisega seotud tekkepõhised kulud olid 4 536 tuhat eurot (2016: 4 505 tuhat eurot) ja makstud kasutusrendimaksud olid 4 536 tuhat eurot (2016: 4 504 tuhat eurot).

Teenuste kontsessioonikokkulepped kapitalirendi tingimustel

Aastatel 2005–2008 sõlmis linn koolihoonete renoveerimiseks erapartneritega 16 teenuste kontsessioonilepingut. Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsiga oli linnal sõlmitud lepingud 6 koolihoone renoveerimiseks, millest 2015. aastal lõppesid kaks lepingut. Aruandeaastal lõpetati ennetähtaegselt ka ülejäänud neli lepingut.

Veel on kehtivad 10 koolihoone renoveerimislepingut Vivatex Holding OÜ-ga ja Osäühinguga BCA Center.

Lepinguperioodi alguses seadis linn erapartnerite kasuks kinnistute hoonestusõigused. Erapartneri kohustuseks oli renoveerida koolihooned linna seatud nõuete järgi ning anda need seejärel linnale üürile. Erapartneril tuleb lepinguperioodi jooksul tagada hoonete vastavus esitatud nõuetele ja pakkuda kokku lepitud mahus haldus-, hooldus-, remondi- ja teisi sarnaseid teenuseid.

Vivatex Holding OÜ ja Osäühing BCA Center lepingute kohaselt ei ole haldus-, hooldus-, remondi- jmt perioodikulude õiglast väärtust üürimaksetes eristatud, mistõttu koostas linn maksete jaotuse analüüsi, milles on lähtutud teadaolevatest turuhindadest ja nende alusel hinnangust ehitus- ja rekonstrueerimistöde ning opereerimis- ja lisateenuste hindade võimaliku jaotuse kohta. Seega on Vivatex Holding OÜ ja Osäühing BCA Center lepingute raames tehtud rekonstrueerimistööd linna bilansis varana arvele võetud õiglases väärtuses. Arvestustes on kasutatud alternatiivseid intressimäärasid.

Kontsessioonikokkulepete alusel arvestatud tekkepõhised kulud ja makstud rahavood

	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2016
Kokku arvestatud tekkepõhised kulud ja makstud rahavood	9 720	10 148
Hoonete haldamisega seotud kulu	4 469	4 513
Intress	3 556	3 656
Käibemaks	92	210
Hoonete amortisatsioon	1 603	1 769
Makstud rahavood	8 768	10 022

Kontsessioonikokkulepete alusel rekonstrueeritud põhivara ja lepingutingimused

Tööde teostaja ja rekonstrueeritav objekt	Int-ressi-määr	Lepingu-periood	Inves-teeringu üld-maksu-mus	Rendikohustised			Tuleviku tagasimaksed		
				Saldo 31.12.16	Tasutud 2017	Saldo 31.12.17	1 aasta jooksul	2-5 aasta jooksul	Üle 5 aasta
Kokku kontsessioonilepingute kohustised			62 949	55 266	-15 054	40 212	643	3 200	36 369
Riigi Kinnisvara Aktsiaselts			18 730	14 464	-14 464	0	0	0	0
Lasnamäe Vene Gümnaasium	1,50%	2005-2035	6 110	4 732	-4 732	0	0	0	0
Tallinna Linnamäe Vene Lütseum	1,50%	2005-2035	4 680	3 599	-3 599	0	0	0	0
Tallinna Mustamäe Humanitaargümnaasium	1,50%	2005-2035	5 069	3 926	-3 926	0	0	0	0
Tallinna Rahumäe Põhikool	1,50%	2005-2035	2 871	2 207	-2 207	0	0	0	0
Vivatex Holding OÜ			23 390	21 546	-314	21 232	343	1 700	19 189
Pelgulinna Gümnaasium	8,00%	2006-2036	6 335	5 771	-89	5 682	97	474	5 111
Tallinna 32. Keskkool	8,50%	2006-2036	5 173	4 768	-70	4 698	76	377	4 245
Tallinna Kristiine Gümnaasium	8,50%	2006-2036	4 343	4 003	-58	3 945	64	317	3 564
Tallinna Laagna Gümnaasium	9,00%	2006-2036	5 279	4 905	-68	4 837	74	373	4 390
Kalamaja Põhikool	9,00%	2006-2036	2 260	2 099	-29	2 070	32	159	1 879
Osaühing BCA Center			20 829	19 256	-276	18 980	300	1 500	17 180
Karjamaa Gümnaasium	8,50%	2006-2036	3 900	3 594	-53	3 541	57	284	3 200
Haabersti Vene Gümnaasium	8,50%	2006-2036	5 008	4 616	-68	4 548	73	365	4 110
Tallinna Sikupilli Keskkool	8,50%	2006-2036	3 891	3 586	-52	3 534	57	284	3 193
Tallinna Nõmme Gümnaasium	9,00%	2006-2036	2 325	2 160	-30	2 130	33	164	1 933
Tallinna Ühisgümnaasium	9,00%	2006-2036	5 705	5 300	-73	5 227	80	403	4 744

Lisa 26. Tingimuslikud kohustised

Tingimuslik tulumaksu kohustis

Konsolideerimisgruppi kuuluvatel äriühingutel on seisuga 31.12.2017 jaotamata kasumit kokku summas 36 294 tuhat eurot (31.12.2016: 35 374 tuhat eurot). Maksimaalne võimalik tulumaksukohustise summa, mis kaasneb kogu jaotamata kasumi väljamaksmisel on 9 074 tuhat eurot (31.12.2016: 8 844 tuhat eurot). Tingimuslik tulumaksu kohustis on arvestatud alljärgnevate äriühingute jaotamata kasumist:

- Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid;
- aktsiaselts Tallinna Soojus;
- Termaki Autopargi Aktsiaselts;
- Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osaühing;
- AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS.

Informatsioon laenude tagatiste, garantiide ja panditud varade kohta

Linna pangalaenude tagatiseks on linna iga-aastased laekumised.

Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla on seadnud oma kinnistutele Pärnu mnt 104 ja Hariduse 6/Tõnismäe 5 ühishüpooteegi AS-i SEB Pank kasuks summas 3 994 tuhat eurot (31.12.2016: 3 994 tuhat eurot). Kohustise tagatisena panditud kinnistute soetusmaksumus kokku on 11 226 tuhat eurot (31.12.2016: 10 716 tuhat eurot) ja kogunenud kulum 8 483 tuhat eurot (31.12.2016: 7 525 tuhat eurot).

Sihtasutus Tallinna Lastehaigla on seadnud kinnistule Ravi tn 27 hüpooteegi summas 111 tuhat eurot. Panditud maa soetusmaksumus on 95 tuhat eurot.

Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts on pantinud Nordic Investment Bank võlakirjade katteks 111 bussi. Panditud transpordivahendite soetusmaksumus kokku on 25 167 tuhat eurot (31.12.2016: 26 427 tuhat eurot) ja kogunenud kulum 20 376 tuhat eurot (31.12.2016: 20 065 tuhat eurot).

Lisa 27. Tehingud seotud osapooltega

Grupil on toimiv sisekontrollisüsteem (vt aruande punkti 1.4.1 „Ülevaade sisekontrollisüsteemist ja tegevustest siseauditi korraldamisel“). Linna sisekontrolõri teenistus annab hinnangu nii linna asutuste kui ka linna valitseva mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste ning linna asutatud mittetulundusühingute sisekontrolli tõhususele, aruandluse usaldusväärsusele ja tegevuse tulemuslikkusele, et saada piisav kindlustunne linna vahendite seadusliku ja tulemusliku kasutamise kohta. Peamiseks eesmärgiks on korruptsiooni ennetamine, kuid olulist tähelepanu pööratakse ka tegevuste kontrollile. Olulisemateks meetmeteks on huvide konflikti vältimine, tegevuste läbipaistvuse tagamine ja teadlikkuse kasvatamine. Linna ametiasutuste ja hallatavate asutuste juhte on koolitatud korruptsiooni ja seotud isikute teemal ning neile on selgitatud, et korruptsiooni ükski vorm ei ole aktsepteeritav ning on vastuolus ametniku eetiliste tõekspidamisega.

2017. aastal otsustati jätkata eelmisel aastal alustatud täiendavate kindlust andvate audiitorteenuste tellimisega vastavalt Audiitorteenuste seaduse § 53 nimetatud tehingute seaduslikkuse kokkuleppelise kontrolli läbiviimiseks. Sõltumatu eksperdi kaasamine linna valitseva mõju all olevate üksuste tehingute seaduslikkuse hindamiseks suurendab aruandes esitatud andmete usaldusväärsust, annab kindlustunde, et avaliku sektori vahendeid on kulutatud eesmärgipäraselt ja kooskõlas seaduste ning muude õigusaktidega.

Linna raamatupidamise sise-eeskiri määratleb mõisted „seotud isik“ ning „kõrgema juhtorgani ja tegevjuhtkonna liikmed“, kellega teostatud tehingud tuleb avalikustada:

- volikogu esimees, linnavalitsuse liige, linna ametiasutuse juht või linna ametiasutuse hallatava asutuse juht ja nende pereliikmed, kelleks loetakse abikaasa, elukaaslane ja laps;
- sihtasutused, mittetulundusühingud ja äriühingud, kelle üle punktis 1 nimetatud isikutel üksi või koos pereliikmetega on valitsev või oluline mõju.

Valitseva ja olulise mõju määramisel lähtutakse raamatupidamise seaduse § 27 lõikest 1 ja RTJ-s 11 esitatud definitsioonidest.

Käesolevas aruandes kuuluvad avalikustamisele tehingute tegemine seotud isikutega, mis ei vasta õigusaktidele või linna sisedokumentide üldistele nõuetele või turutingimustele. Seega turutingimustel või seadusega sätestatud või asutusesiseste normdokumentide (näiteks hinnakirjad) alusel sõlmitud tehingud ei kuulu avaldamisele seotud isikutega tehtud tehingutena. Samuti ei avalikustata seotud isikutele antud toetusi, kui nende andmine otsustati avaliku taotlusvooru kaudu või kui tegemist on universaaltoetusega. Avalikustamisele ei kuulu ka riigihanke tulemusena sõlmitud tehingud.

Kõik linna asutuste juhid deklareerisid, et neil puudusid 2017. aastal tehingud seotud osapooltega, mis ei vastanud õigusaktidele või raamatupidamiskohustuslase sisedokumentide üldistele nõuetele või turutingimustele. Samas on kõikidel linna asutustel 2017. aastal olnud tehinguid juriidiliste isikutega (äriühingud, sihtasutused, mittetulundusühingud), kes on otseselt seotud linna asutuste juhtidega järgmiselt:

- linn ostis kaupu ja teenuseid ning andis toetusi kokku summas 2 090 tuhat eurot;
- linn osutas tasulisi teenuseid summas 345 tuhat eurot.

Eelnimetatud kuludest 1 953 tuhat eurot moodustavad asutuste juhtidega seotud juriidilistele isikutele aasta jooksul linna poolt antud erinevad toetused. Seotud isikutelt saadud tuludest 326 tuhat eurot on Mittetulundusühingult Harjumaa Ühistranspordikeskus seoses Tallinna linna väliste sõitudega.

Konsolideerimisgruppi kuuluvate sihtasutuste ja äriühingute nõukogude ja juhatuste liikmetel ning nende lähedastel pereliikmetel puudusid 2017. aastal olulised tehingud, mida raamatupidamise aastaaruande käesolevas lisas avalikustada. Nõukogude ja juhatuste liikmete töötasude kohta vt lisa 21 „Tööjõukulud“ ja aruande punktis 1.1.3 „Töötajaskond“.

Lisa 28. Sündmused pärast aruandekuupäeva

Teenuste kontsessioonilepingute ennetähtaegne lõpetamine

Tallinna linn sõlmis aastatel 2005–2008 erapartneritega teenuste kontsessioonilepingud 16 koolihoone renoveerimiseks. Lepinguperioodi alguses seadis linn erapartnerite kasuks kinnistute hoonestusõigused ning erapartneri kohustuseks oli renoveerida koolihooned vastavalt linna poolt etteantud nõuetele ning seejärel anda hooned linnale üürile. 2017. aastal algatas linn eelmainitud 16 koolihoone hoonestusõiguste omandamise, seda tulenevalt viimaste aastate arengutest linnavara haldamise valdkonnas. Linnavara haldamise ning parendamise ja soetamisega seonduvad tegevused, so riigihangete läbiviimisest hilisema kinnisvara haldamiseni, on koondumas ühte kesksesse kinnisvara haldusüksusesse Tallinna Linnavaraametis, mis koondab endas vastava valdkonna kompetentsi ning tagab linnavara haldamise senisest paremal ja linna jaoks majanduslikult otstarbekamal viisil. Seetõttu on linnal soov lõpetada erapartneritega sõlmitud lepingute alusel omandatud hoonestusõigused ja tagasi osta nende lepingute objektiks olevad koolihooned ning tagada koolides vajalik haldusteenus.

2017. aasta alguses alustati läbirääkimisi Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsiga J. Koorti tn 23, Linnamäe tee 10, A. H. Tammsaare tee 145 ja Vabaduse pst 50 kinnistutele seatud hoonestusõiguste omandamiseks ja üürilepingute lõpetamiseks ning 2017. aasta augustis ostis linn Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsilt tagasi vara lepingulise jääkväärtusega. 2017. aasta sügisel alustati läbirääkimisi ka Vivatex Holding OÜ-ga ja Osühinguga BCA Center kokku 10 koolihoone hoonestusõiguste omandamiseks. Nende kontsessioonilepingute alusel rekonstrueeritud vara on kajastatud linna bilansis finantskohustisena. Vastavalt hoonestusõiguse seadmise lepingutele on linnal õigus lepingute alusel koolihooned omandada, tasudes nende eest jääkasendusmaksumuse või renoveerimistöde maksumuse meetodil leitud hoonete väärtuse. Lepingute tingimuste kohta on täpsem info esitatud aastaaruande lisa 25.

Käesoleva aruande koostamise ajaks on linn teavitanud erapartnereid kinnisvaraeksperti arvestustel põhinevast ostuhinnast ning on palunud erapartneritel määrata ka omapoolne ekspert ostuhinna määramiseks. 2018. aasta jooksul läbirääkimised Vivatex Holding OÜ-ga ja Osühinguga BCA Center jätkuvad eesmärgiga jõuda pooltevahelise kokkuleppeni ostuhinnas.

Finantsinvesteering Eesti Ühistupangas

13. märtsil 2018 toimus Eesti Ühistupanga liikmete korraline üldkoosolek, kus võeti vastu järgmised otsused:

- lõpetada Eesti Ühistupank panga tegevusloa saamise taotlemine, muuta põhikirja ning kinnitada uueks ärinimeks Tulundusühistu Eesti Ühistukapital. Nimetatud muudatused tehti äriregistris 20. märtsil 2018.
- anda kõigile Eesti Ühistupanga liikmetele ajavahemikul 13.03.2018 – 13.04.2018 võimalus kirjaliku avalduse alusel ühistust välja astuda. Eesti Ühistupangast välja astuvatele liikmetele tagastada nende poolt tasutud osamaksed hiljemalt 30. aprilliks 2018. Seisuga 13.04.2018 esitas avalduse ühistust välja astumiseks kokku 100 liiget 163-st.

Vastavalt üldkoosoleku otsusele ning tehtud muudatustele põhikirjas peeti tegevuse jätkamisel parimaks alternatiiviks osaluse omandamist juba mõnes toimivas ettevõttes. Sellest lähtudes omandas Tulundusühistu Eesti Ühistukapital 29. märtsil 2018 5% osaluse Coop Pank aktsiaseltsis.

Lisa 29. Konsolideerimata finantsaruanded

Konsolideerimata bilanss

	2017	2016	<i>Lisa</i>
Varad			
<i>Käibevara</i>			
Raha ja pangakontod	62 570	61 251	2
Maksu- ja trahvinõuded	33 656	32 911	
Muud nõuded (sh liisingnõuded) ja ettemaksed	14 857	10 595	5
Varud	39	56	
<i>Käibevara kokku</i>	111 122	104 813	
<i>Põhivara</i>			
Osalusel valitseva mõju all olevates üksustes ning sidusüksustes	78 622	78 613	7, 8
Finantsinvesteeringud	5 364	5 120	
Muud nõuded (sh liisingnõuded) ja ettemaksed	0	25	5
Kinnisvarainvesteeringud	43 649	45 854	9
Materiaalne põhivara	1 012 660	952 259	
Immateriaalne põhivara	748	861	
<i>Põhivara kokku</i>	1 141 043	1 082 732	
Varad kokku	1 252 165	1 187 545	
Kohustised			
<i>Lühiajalised kohustised</i>			
Võlad hankijatele	26 610	24 457	
Võlad töövõtjatele	30 361	28 235	
Maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed	9 952	8 473	12
Muud kohustised ja saadud ettemaksed	11 045	4 960	
Eraldised	4 621	4 531	
Võlakohustised	19 133	11 238	
<i>Lühiajalised kohustised kokku</i>	101 722	81 894	
<i>Pikaajalised kohustised</i>			
Eraldised	114	101	
Sihtfinantseerimine	2	0	
Võlakohustised	229 734	232 595	
<i>Pikaajalised kohustised kokku</i>	229 850	232 696	
Kohustised kokku	331 572	314 590	
Netovara			
Akumuleeritud ülejääk	889 376	858 717	
Aruandeperioodi tulem	31 217	14 238	
Netovara kokku	920 593	872 955	
Kohustised ja netovara kokku	1 252 165	1 187 545	

Konsolideerimata tulemiaruanne

	2017	2016	Lisa
Tegevustulud			
Maksud	413 139	383 695	
Müüdnud tooted ja teenused	77 963	74 474	18
Saadud toetused	120 570	91 082	
Muud tegevustulud	5 510	4 582	20
Tegevustulud kokku	617 182	553 833	
Tegevuskulud			
Antud toetused	-130 796	-104 261	
Tööjõukulud	-229 629	-210 986	21
Muud tegevuskulud	-193 079	-178 151	22
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	-34 489	-48 366	
Tegevuskulud kokku	-587 993	-541 764	
Aruandeperioodi tegevustulem	29 189	12 069	
Finantstulud ja -kulud			
Intressikulud	-4 692	-4 870	23
Tulem osalustelt	7 358	7 261	
Tulu hoiustelt ja väärtpaberitelt	-631	-215	
Muud finantstulud ja -kulud	-7	-7	23
Finantstulud ja -kulud kokku	2 028	2 169	
Aruandeperioodi tulem	31 217	14 238	

Konsolideerimata rahavoogude aruanne (kaudsel meetodil)

	2017	2016
Rahavood põhitegevusest		
Aruandeperioodi tegevustulem	29 189	12 069
Korrigeerimised		
Põhivara amortisatsioon, allahindlus ja mahakandmine	34 489	48 366
Põhivara soetusega kaasnev käibemaksukulu	12 177	6 752
Kasum/kahjum põhivara müügist	-2 232	-2 516
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-16 718	-1 256
Antud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	32 999	8 560
Käibevara netomuutus	-1 059	-4 029
Kohustiste netomuutus	13 606	2 209
Rahavood põhitegevusest kokku	102 451	70 155
Rahavood investeerimisest		
Tasutud põhivara eest (v.a finantsinvesteeringud ja osalused)	-78 286	-50 816
Laekunud põhivara müügist (v.a finantsinvesteeringud ja osalused)	3 513	3 625
Laekunud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	4 942	605
Tasutud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-38 113	-7 362
Tasutud osaluste soetamisel	0	-260
Tasutud finantsinvesteeringute soetamisel	-880	-120
Laekunud dividendid	7 348	6 246
Laekunud intressid ja muud finantstulud	7	45
Rahavood investeerimisest kokku	-101 469	-48 037
Rahavood finantseerimistegevusest		
Tasutud võlakirjade lunastamisel	-4 064	-4 065
Laekunud laenud	30 000	0
Laenude tagasimaksed	-5 848	-3 503
Tagasi makstud kontsessioonilepingute alusel	-15 054	-1 263
Makstud intressid ja muud finantskulud	-4 697	-4 889
Rahavood finantseerimisest kokku	337	-13 720
Puhas rahavoog	1 319	8 398
Raha ja selle ekvivalendid perioodi algul	61 251	52 853
Raha ja selle ekvivalentide muutus	1 319	8 398
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpul	62 570	61 251

Konsolideerimata netovara muutuste aruanne

	Saldo 31.12.2016	Muutused 2017	Saldo 31.12.2017
Akumuleeritud tulem	872 955	47 638	920 593
Põhivara ümberhindlus (munitsipaliseerimine)		16 421	
Aruandeperioodi tulem		31 217	
Kokku	872 955	47 638	920 593
Põhivara ümberhindlus (munitsipaliseerimine)		16 421	
Aruandeperioodi tulem		31 217	

Lisa 30. Selgitused eelarve täitmise aruande kohta

Eelarve täitmise aruanne on raamatupidamise seaduse § 41 alusel üheks raamatupidamise aastaaruande täiendavaks aruandeks. Eelarve täitmise aruanne on koostatud ja struktureeritud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses sätestatud nõuete alusel. Eelarve koosneb viiest eelarveosast: põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud, investeerimistegevus, finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus. Eelnimetatud jaotuses on aruandes andmed esitatud esialgse eelarve, lõpliku eelarve ja eelarve täitmise kohta. Esialgne eelarve on linnavolikogu 22. detsembri 2016 määrusega nr 28 kinnitatud Tallinna linna 2017. aasta eelarve. Lõplik eelarve on eelarveaasta jooksul linnavolikogu ja linnavalitsuse õigusaktidega tehtud muudatustega korrigeeritud esialgne eelarve⁶.

Esialgse ja lõpliku eelarve olulised vahed

Esialgse ja lõpliku eelarve erinevused tulenevad eelarveaasta vältel tehtud linna tuluprognoside ja kuluvajaduste täpsustamisest ning kulutustes tehtud ümberpaigutustest.

Eelarveaastal võttis linnavolikogu vastu kaks lisaeelarvet. Lisaeelarvetega täpsustati nii kinnitatud eelarve põhitegevuse tulusid ja kulusid kui ka investeerimistegevuse tulusid ja kulutusi. Põhitegevuse tuludest suurendati peamiselt tulumaksutulu ning kaupade ja teenuste müügist saadavaid tulusid. Kaupade ja teenuste müügitulu suurenes enim tervishoiu valdkonnas seoses muutusega arvestusmetoodikas, mille tulemusena klassifitseeriti riigi toetus Tallinna Kiirabi põhitegevuseks ümber tuluks kaupade ja teenuste müügist. Põhitegevuse kuludes suurenesid peamiselt hariduse, teede ja tänavate ning sotsiaalhoolekande valdkondade kulud. Investeerimistegevuses lisati enim vahendeid linnatranspordi, hariduse ja heakorra valdkondadele.

Lisaks lisaeelarvetele täpsustati 2017. aasta eelarvet ka linnavalitsuse õigusaktidega. Tallinna Linnavalitsuse 23. jaanuari 2002 määrusega nr 11 kinnitatud „Ülekantavate kulude järgmisse eelarveaastasse kandmise korra“ p-de 8 ja 9 kohaselt võib järgmisesse eelarveaastasse üle kanda investeeringuid ja neid kulusid, mis on eelarves ülekantavaks määratud. Järgmisesse eelarveaastasse üle kantavaid investeeringuid ja tegevuskulusid võib kasutada üksnes samal otstarbel ning ainult selle eelarveaasta jooksul. 2016. eelarveaastast kanti 2017. eelarveaastasse üle põhitegevuse kulusid summas 3 440 tuhat eurot ja investeerimistegevuse kulutusi summas 30 216 tuhat eurot. Ülekantud kulud ja investeeringud olid seotud nii investeerimisprojektidega kui antavate investeerimistoetustega. Suuremad ülekantavad kulutused olid teede ja tänavate, hariduse ning elamumajanduse valdkondades.

Tallinna Linnavolikogu 22. detsembri 2016 määruse nr 28 „Tallinna linna 2017. aasta eelarve“ § 2 lg 1 p 1 sätestas, et linnavalitsusel on lubatud kinnitada Tallinna linnale antud riigieelarve eraldiste, lepingute alusel linnale eraldatud vahendite ja saadud annetuste jaotus ametiasutuste, eelarvepositsioonide ning vajadusel majandusliku sisu lõikes pärast vastavate riigi õigusaktide vastuvõtmist, lepingute sõlmimist või annetuse saamist. Algselt oli linnavolikogu kinnitatud linna 2017. aasta eelarves kavandatud saadavaid toetusi põhitegevuse kuludeks 92 235 tuhat eurot ja investeerimistegevuse kulutusteks 21 682 tuhat eurot. Eelarveaasta jooksul korrigeeriti saadavaid toetusi nii lisaeelarvetega kui ka vastavate linnavalitsuse korraldustega ning täpsustati saadavate toetuste majanduslikku sisu, mille tulemusena prognoositavad saadavad toetused tegevuskuludeks suurenesid kokku 1 865 tuhande euro võrra ning saadavad toetused investeerimistegevuseks 150 tuhande euro võrra. Saadavatest toetustest üle poole moodustasid riigieelarvest saadavad toetused hariduskuludeks (põhikooli ja gümnaasiumi õpetajate palgad ja koolituskulud ning koolilõuna toetus) ja toimetulekutoetuse maksmiseks.

Tallinna Linnavolikogu 22. detsembri 2016 määruse nr 28 „Tallinna linna 2017. aasta eelarve“ § 2 lg 1 p 7 järgi oli linnavalitsusel õigus refinantseerida olemasolevaid võlakohustusi ning muuta võlakohustuste lepingutingimusi linnale soodsamaks. Tallinna Linnavalitsuse 21. juuni 2017 korraldusega nr 1062-k „Tallinna linna ja Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi vahel sõlmitava lepingu ja avalduste projekti heakskiitmine ning J. Koorti tn 23, Linnamäe tee 10, A. H.

⁶ Tallinna Linnavolikogu 15. juuni 2017 määrus nr 13 „Tallinna linna 2017. aasta esimene lisaeelarve“;

Tallinna Linnavolikogu 7. detsembri 2017 määrus nr 23 „Tallinna linna 2017. aasta teine lisaeelarve“;

Tallinn Linnavalitsuse 3. mai 2017 korraldus nr 703-k „Tallinna linnale 2017. aastal antud riigieelarve toetuste, lepingute alusel linnale eraldatud vahendite ja saadud annetuste I jaotus ametiasutuste ja eelarvepositsioonide lõikes“, 13. detsembri 2017 korraldus nr 1955-k „Tallinna linnale riigieelarve eraldiste, lepingute alusel linnale eraldatud vahendite ja saadud annetuste II jaotus ametiasutuste ja eelarvepositsioonide lõikes“ ning 5. veebruari 2018 korraldus nr 197-k „Tallinna linnale 2017. aastal antud riigieelarve eraldiste, lepingute alusel linnale eraldatud vahendite ja saadud annetuste III jaotus ametiasutuste ja eelarvepositsioonide lõikes ning omatulude ja tegevuskulude suurendamine“;

Tallinna Linnavalitsuse 22. märtsi 2017 korraldus nr 443-k „Tallinna linna 2016. aasta eelarves ülekantavaks määratud kulutuste ülekandmine 2017. eelarveaastasse“; Tallinna Linnavalitsuse 21. juuni 2017 korraldus nr 1062-k „Tallinna linna ja Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi vahel sõlmitava lepingu ja avalduste projekti heakskiitmine ning J. Koorti tn 23, Linnamäe tee 10, A. H. Tammsaare tee 145, A. H. Tammsaare tee 143b, A. H. Tammsaare tee 147d ja Vabaduse pst 50 kinnistutel asuvatele ehitistele valitseja määramine“ ja Tallinna Linnavalitsuse 9. augusti 2017 korraldus nr 1181-k „Tallinna Linnavalitsuse 21. juuni 2017 korralduse nr 1062-k "Tallinna linna ja Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi vahel sõlmitava lepingu ja avalduste projekti heakskiitmine ning J. Koorti tn 23, Linnamäe tee 10, A. H. Tammsaare tee 145, A. H. Tammsaare tee 143b, A. H. Tammsaare tee 147d ja Vabaduse pst 50 kinnistutel asuvatele ehitistele valitseja määramine" muutmise“

Tammsaare tee 145, A. H. Tammsaare tee 143b, A. H. Tammsaare tee 147d ja Vabaduse pst 50 kinnistutel asuvatele ehitistele valitseja määramine“ ja Tallinna Linnavalitsuse 9. augusti 2017 korraldusega nr 1181-k „Tallinna Linnavalitsuse 21. juuni 2017 korralduse nr 1062-k "Tallinna linna ja Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi vahel sõlmitava lepingu ja avalduste projekti heakskiitmine ning J. Koorti tn 23, Linnamäe tee 10, A. H. Tammsaare tee 145, A. H. Tammsaare tee 143b, A. H. Tammsaare tee 147d ja Vabaduse pst 50 kinnistutel asuvatele ehitistele valitseja määramine" muutmine“ kiideti heaks Tallinna linna ja Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi vahel 9. septembril 2005 sõlmitud üürilepingute lõpetamine 31. augustist 2017. Nimetatud otsuste tulemusel suurenesid 2017. aastal kavandatud kohustuste tasumisega seotud kulutused 13 974 tuhande euro võrra.

Lõpliku eelarve ja eelarve täitmise vahed

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt peab omavalitsusüksuse eelarve põhitegevuse tulemi lubatav väärtus aruandeaasta lõpu seisuga olema null või positiivne. Nimetatud tingimus oli täidetud nii kinnitatud eelarves, lõplikus eelarves kui ka eelarve täitmisel. Linna eelarve põhitegevuse tulemiks kujunes 91 972 tuhat eurot, mis on 35 051 tuhat eurot enam kui täpsustatud eelarves kavandatud. Põhitegevuse tulemit mõjutas nii põhitegevuse tulude planeeritust suurem täitmine 18 027 tuhande euro kui ka põhitegevuse kulude kavandatust väiksem täitmine 17 024 tuhande euro võrra.

Põhitegevuse tulud

Eelarve põhitegevuse tulude täitmiseks kujunes 600 342 tuhat eurot ehk 3,1% enam kui eelarves kavandatud. Põhitegevuse tuludest 68,8% moodustasid maksutulud. Üksikisiku tulumaksu saadi 372 839 tuhat eurot, mis on 1,7% planeeritust enam. Tulumaksu tulu parem täitmine tulenes linna elanike arvu kasvuga seotud tulusaajate arvu kasvust ja nende keskmise brutopalgatõusust. Keskmist palgakasvu mõjutasid positiivselt nii tugev majanduskasv kui ka madal töötuse määr. Maksu- ja Tolliameti andmetel oli Tallinnas 2017. aastal keskmisena 206,9 tuhat tulu saanud inimest kuus, mis on 2,8 tuhande inimese võrra enam kui 2016. aastal. Keskmise deklareeritud tulu inimese kohta kasvas aastaga 7% ja moodustas tulu saaja kohta 1 267 eurot kuus. Maamaksutulu saadi 2017. aastal 26 942 tuhat eurot, mis on 0,6% kavandatust enam. Kohalikest maksudest saadi 2017. aastal kavandatust enam reklaamimaksu 24% ning teede ja tänavate sulgemise maksu 40,6%. Reklaamimaksu tulu saadi kavandatust suuremas mahus seoses reklaamimaksu järelevalve tõhustamisega, mille tulemusena on tõusnud maksumaksjate seaduskuulekus. Teede ja tänavate sulgemise maksu kavandatust parem täitmine tulenes tehnovõrkude uuendamise planeeritust suuremast tööde mahust teisel poolaastal. Parkimistasu saadi plaanitud 13,8% rohkem seoses uude tehnoloogia - kaamerateaga sõiduki Parkats – kasutuselevõtuga 2017. aasta veebruaris hankelepingujärgse koostööpartneri AS Ühisteenus poolt, mis võimaldab parkimistasu maksmise automaatset kontrolli linna avalikul tasulisel parkimisalal.

Tulu kaupade ja teenuste müügist saadi 79 983 tuhat eurot, mis on 1,4% planeeritust vähem. Suurim alatäitmine oli lasteaiade kohatasu osas seoses laste arvu vähenemisega ja kohatasu soodustustega. Kavandatust vähem saadi ka tulu eluruumide edasimüüdavatest kommunaalteenustest, sest 2017. aasta talv oli arvatust soojem.

Tegevuskuludeks saadi toetusi 103 852 tuhat eurot, mis on kavandatust 10,4% enam. Ületäitmine tulenes Tartu Ringkonnakohtu otsustest, mille alusel Haridus- ja Teadusministeerium maksis Tallinna linnale 10 562 tuhat eurot erivajadustega õpilastele hariduse andmise kuludeks.

Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kulude täitmine oli kokku 508 370 tuhat eurot ehk 96,8% kavandatust. 5 842 tuhande euro ulatuses kuludid kanti vastavalt sõlmitud lepingutele üle 2018. eelarveaastasse. Ülejäänud osas oli tegemist linna asutuste säästlikuma majandamise ja ka asutuste väiksemate kuludega. Linna asutused, kes ei suutnud koguda tulusid eelarves planeeritud mahus, jätsid vastavas summas täitmata ka põhitegevuse kulud.

Linna eelarves tegevuskulude koosseisus kulutuste reservide kasutamine täitmine kajastatakse tehingu majanduslikust sisust lähtudes muudes tegevuskuludes või põhivara soetustes.

Investeeringutegevus

Põhivara müügist saadi 2017. aastal 13 309 tuhat eurot kavandatust vähem. Logi tn 7 ja 9 kinnistute müüki ei olnud võimalik korraldada, kuna detailplaneeringu koostamine ja kruntide moodustamine võttis kavandatust rohkem aega.

Põhivara soetusteks kavandatud kulutusi tehti 2017. aastal 40 580 tuhande euro võrra kavandatust vähem. Mitmete ehitiste valmimine lükkus edasi ja 25 936 tuhande euro ulatuses kulutusi kanti üle 2018. aastasse. Tööde viibimise ja kulutuste ülekandmise põhjuseid on mitmeid: detailplaneeringute ja kooskõlastuste planeeritust pikemaajaline menetlemine, lisanõuete ja -tingimuste esitamine projekteerimistöödele, täiendavate uuringute vajadus, ettenägematute tööde lisandumine, ehitusorganisatsioonide poolt oma ehitusvõimsuste ülehindamine jmt. Teede ja tänavate (sh Gonsiori tn) rekonstrueerimistööde valmimistähtajad pikenesid eeskätt seoses Euroopa Nõukogu eesistumisest põhjustatud

suurenenud liikluskooormusega, mistõttu ei olnud mitmeid tänavaid võimalik teetöödeks sulgeda. Renoveerimistööd Paagi tn 10 objektil nihkusid edasi tulenevalt KredExi toetuse saamiseks vajalike tingimuste täitmisest. Tammsaare pargi renoveerimistööde ajagraafikut tuli muuta seoses erinevate ametkondade täiendavatest ettepanekutest tulenevate projekti muudatustega.

2017. aastal valminud objektidest olid olulisemad Gustav Adolfi Gümnaasiumi I ja II kooliastme hoone (Vana-Kalamaja tn 9) ja võimlahoone rekonstrueerimine, Linnamäe Vene Lütseumi (Läänemere tee 31) hoone tervikrenoveerimine, Tallinna Veerise Lasteaia (Veerise tn 1) ehitus, L. Koidula tn 23 hoone rekonstrueerimine lasteaiaks (Tallinna Lotte Lasteaed) ja Pihlaka tn 10 hoone rekonstrueerimine lasteaiaks (Tallinna Lasteaed Kraavikröll), Tallinna Tondiraba Huvikooli (Punane tn 69) ehitus, Tallinna Loomaia polaariumi jääkarude ekspositsiooni rajamine, Hobuveski rekonstrueerimine, Kalevi Spordihalli rekonstrueerimine, Sõle Spordikompleksi ehitus, Nõmme Maja (Valdeku tn 13) renoveerimine, Õpetajate Kodu (Uuslinna tn 3 a) ehitus, Rail Balticu terminali lennujaamaga ühendamine, Kopli trammitee rekonstrueerimine; Vabaõhumuuseumi tee (Paldiski mnt – Vabaõhumuuseumi tee 8), Kiili tn (A. H. Tammsaare tee – Vaablase tn), Vesivärava tn (J. Poska tn – Narva mnt), Valdeku tn (Vabaduse pst – Männiku tee), Kuldnoka tn (Mustamäe tee – Mooni tn) rekonstrueerimine; Kadaka tee (Leiva tn – Kadaka pst) ja Kadaka pst (Kadaka tee – Kalda tn) taastusremont; kergliiklusteede rajamine Paldiski maanteele lõigus Tähetorni tn - Järvekalda tee ja raudteetammile lõigus Ehitajate tee - Stroomi rand ning Lilleküla koerte jalutusväljaku rajamine. Varasematest aastatest enam pöörati tähelepanu kvartalisest teede remondile.

2017. aastal alustati mitmete suuremahuliste objektide projekteerimis-, ehitus-, renoveerimis- ja rekonstrueerimistöödega. Nendest suuremad on Prantsuse Lütseumi võimlahoone ehitus, Pääsküla Gümnaasiumi hoone tervikrenoveerimine, Vanalinna Hariduskolleeegiumi Pühavaimu tn 8 hoone renoveerimine, Pirita Kose Lasteaia juurdeehitus, Tallinna Männikäbi Lasteaia ja Sitsi Lasteaia hoonete energiatõhususe parandamine, Tondi Põhikooli projekteerimine, Kristiine kontserdisaali projekteerimine, Mustamäe Kultuurikeskuse Kaja rekonstrueerimine ja ehitus põlvkondade majaks, Paagi tn 10 munitsipaalalamu renoveerimine, vanade trammide ümberehitus retrotrammideks, Pelguranna tn 31 tugikodu renoveerimine, spordiväljakute rajamine M. Härma tn 14, Tammsaare pargi, Löwenruh pargi ja Stroomi puhkeala rekonstrueerimine, Priisle pargi rajamine, Mustjõe jäätmejaama ehitamine, Lillepi pargi peremänguväljaku rajamine, Tallinna Botaanikaia palmimaja, Haabersti ristmiku ja Gonsiori tänava rekonstrueerimine jne.

Sihtfinantseerimist põhivara soetamiseks saadi 6 102 tuhat eurot eelarves kavandatust vähem. Põhjuseks oli välisrahastusega projektide (Gonsiori tänava rekonstrueerimine, Reidi tee ehitus jt) kavandatust hilisem alustamine, mistõttu ei kandnud rakendusüksused sihtfinantseeringuks ettenähtud vahendeid linnale üle 2017. aastal.

Antav sihtfinantseerimine investeerimistegevuseks jäi alatäidetuks summas 10 999 tuhat eurot ehk 25% ulatuses. Linnatranspordi valdkonnas kanti 2018. eelarveaastasse üle 6 443 tuhat eurot toetusest Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsile trammide rekonstrueerimiseks ning ümberehitamiseks retrotrammideks seoses 20 trammist 10 tarnimisega 2018. aasta I poolaasta jooksul. Linnamajanduse valdkonnas oli investeerimistegevuseks antava sihtfinantseerimise alatäitmine 3 000 tuhat eurot seoses vajadusega taotleda Euroopa Komisjonilt enne Linnahalli rekonstrueerimistööde toetamist riigiabi luba.

Linna finantstulud moodustasid 2017. aastal 7 353 tuhat eurot, mis on 83 tuhat eurot ehk 1,1% kavandatust enam. Linna finantskulud jäid 2017. aastal 869 tuhande euro võrra eelarves kavandatust väiksemaks. 2017. aastal olid finantsturgudel baasintressid jätkuvalt madalatel tasemetel, samuti õnnestus linnal kaasata Euroopa Investeerimispankalt uut pikaajalist laenu soodsatel tingimustel, mille tõttu jäid planeeritust väiksemaks ka linna finantskulud.

Finantseerimistegevus

2017. aasta investeerimistegevuse finantseerimiseks kavandati võtta laenu 50 miljonit eurot. Tulenevalt linna kõrgest likviidsusest ning investeerimisprojektide reaalsest täitmisest võttis linn investeeringute katteks laenu välja vaid 30 miljonit eurot.

Linna laenude ja võlakirjade tagasimakseid tehti eelarves kavandatud mahus.

Likviidsed varad

2017. aasta eelarvesse kavandati likviidsete varade vähenemine 52 753 tuhande euro võrra. Tegelikult kasvas linna likviidsus kasvas, likviidsed varad suurenesid 1 319 tuhande euro võrra. Likviidsete varade muutuse kujunemist mõjutasid kõige enam kavandatust väiksemad põhitegevuse ja investeerimistegevuse kulutused kokku summas 68 603 tuhat eurot, sealhulgas 39 771 tuhat eurot seoses 2017. aastal lõpetamata projektide ja investeeringuobjektide kulutuste ülekandmisega 2018. eelarveaastasse ning linna eelarves investeeringute katteks kavandatud laenu võtmine väiksemas mahus.

Eelarve täitmise aruandes ja konsolideerimata tulemiaruanDES esitatud arvnäitajate vahed on esitatud järgmises tabelis.

Tabel 42. Vahed eelarve täitmise aruande (punkt 2.5) ja konsolideerimata tulemiaruaruande (punkt 2.6 lisa 29) vahel

	Eelarve täitmise aruanne	Tulemi- aruanne	Vahe	Selgitused vahede kohta	
Tegevustulud (+)	619 397	617 182	2 215	Sh sisekäive	2 103
				Sh mitterahalised tehingud	112
				<i>sellest müüdava vara</i>	<i>1 431</i>
				<i>jääkväärtus</i>	
Põhitegevuse tulud	600 342				
Põhivara müük	3 325				
Saadav sihtfinantseerimine	15 730				
Tegevuskulud (-)	553 598	587 993	-34 395	Sh sisekäive	2 103
				Sh mitterahalised tehingud	-36 498
				<i>sellest põhivara</i>	<i>-36 495</i>
				<i>amortisatsioon ja allahindlus</i>	
Põhitegevuse kulud	508 370				
Põhivara käibemaks	12 236				
Antav sihtfinantseerimine	32 992				
Finantstulud (+)	7 353	7 363	-10	Sh mitterahalised tehingud	-10
				<i>sellest kasum osaluste</i>	<i>-10</i>
				<i>ümberhindamisest</i>	
Dividendid	7 348				
Muud tulud	5				
Finantskulud (-)	4 695	5 335	-640	Sh mitterahalised tehingud	-640
				<i>sellest kahjum</i>	<i>-636</i>
				<i>finantsinvesteeringute</i>	
				<i>ümberhindamisest</i>	
Intressikulu	4 688				
Muud finantskulud	7				
Põhivara soetus (-)	78 063	0	78 063	Põhivara rahaline soetus	78 063
				Ps mitterahalised põhivara	-628
				soetused	
Tulem	-9 606	31 217	-40 823	Sh mitterahalised tehingud	37 240
				Sh põhivara rahaline soetus	-78 063
				Ps mitterahalised põhivara	628
				soetused	

3. Vandeaudiitori aruanne

KPMG Baltics OÜ
Narva mnt 5
Tallinn 10117
Estonia

Telephone +372 6 268 700
Fax +372 6 268 777
Internet www.kpmg.ee

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Tallinna Linnavolikogule

Arvamus

Oleme auditeerinud Tallinna Linna ja tema valitseva mõju all olevate üksuste (edaspidi „konsolideerimisgrupp“) konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab konsolideeritud bilanssi seisuga 31. detsember 2017, konsolideeritud tulemiaruanne, konsolideeritud rahavoogude aruannet, konsolideeritud netovara muutuste aruannet ning eelarve täitmise aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta ja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muud selgitavat informatsiooni.

Meie arvates kajastab eespool mainitud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt konsolideerimisgrupi konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2017 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Arvamuse alus

Teostasime oma auditi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meile nende standarditega pandud kohustusi on täiendavalt kirjeldatud käesoleva aruande alalõigus „Vandeaudiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“. Oleme konsolideerimisgrupist sõltumatud kooskõlas Eesti Vabariigis konsolideeritud raamatupidamise aruande auditile kohalduvate eetikanõuetega ja oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt neile nõuetele. Usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane, et olla aluseks meie arvamusele.

Muu informatsioon

Juhtkond vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon sisaldab tegevusaruannet, kuid ei sisalda konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie vandeaudiitori aruannet.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei esita selle kohta mitte mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga on meil kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seejuures, kas see lahkeb oluliselt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandest või teadmistest, mille auditi käigus omandasime, või kas see näib olevat muul viisil oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme oma töö alusel järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, siis oleme kohustatud sellest asjaolust teavitama. Meil ei ole sellega seoses millestki teavitada.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhtkond vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga, ja sellise sisekontrolli eest, mida juhtkond peab vajalikuks, et oleks võimalik koostada pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamiseta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkond kohustatud hindama, kas konsolideerimisgrupp suudab oma tegevust jätkata, esitama infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta, kui see on asjakohane, ja kasutama arvestuses tegevuse jätkuvuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb konsolideerimisgruppi likvideerida või selle tegevuse lõpetada või kui tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad konsolideerimisgrupi finantsaruandlusprotsessi järelevalve eest.

Vandeauditori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamiseta ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise esinemisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) teostatud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Rahvusvaheliste auditeerimise standardite (Eesti) kohase auditi käigus kasutame kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi vältel. Lisaks:

- teeme kindlaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid ja hindame neid, kavandame riskidele vastavad auditiprotseduurid ja teostame neid ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, informatsiooni tahtlikku esitamata jätmist või väaresitust või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi jaoks asjakohasest sisekontrollist, et kavandada antud tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust konsolideerimisgrupi sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna raamatupidamishinnangute ja nende kohta avalikustatud informatsiooni põhjendatust;
- teeme järelduse selle kohta, kas arvestuses tegevuse jätkuvuse alusprintsipi kasutamine juhtkonna poolt on asjakohane ja kas hangitud auditi tõendusmaterjali põhjal esineb sündmustest või tingimustest tulenevat olulist ebakindlust, mis võib tekitada märkimisväärset kahtlust konsolideerimisgrupi jätkuva tegutsemise suhtes. Kui järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, siis oleme kohustatud juhtima vandeauditori aruandes tähelepanu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud informatsioonile või kui avalikustatud informatsioon on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad kuni vandeauditori aruande kuupäevani hangitud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad põhjustada seda, et konsolideerimisgrupp ei jätku oma tegevust;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab selle aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi õiglasel viisil;
- hangime konsolideerimisgrupi majandusüksuste või äritegevuse finantsinformatsiooni kohta piisavalt asjakohast tõendusmaterjali, et avaldada arvamust konsolideerimisgrupi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta. Vastutame konsolideerimisgrupi auditi juhtimise, järelevalve ja teostamise eest. Oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Vahetame informatsiooni nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, muuhulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute, kaasa arvatud auditi käigus tuvastatud märkimisväärsete sisekontrolli puuduste kohta.

Tallinn, 9. mai 2018

/digitaalselt allkirjastatud/

Andris Jegers

Vandeauditiitori number 171

/digitaalselt allkirjastatud/

Indrek Alliksaar

Vandeauditiitori number 446

KPMG Baltics OÜ

Audiitorettevõtja tegevusluba nr 17

4. Allkirjad majandusaasta aruandele

Tallinna Linnavalitsus on koostanud Tallinna linna 31. detsembril 2017. aastal lõppenud majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest, grupi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandest (sh linna eelarve täitmise aastaaruanne) ja vandeaudiitori aruandest.

Tallinna Linnavolikogu on majandusaasta aruande kinnitanud ning Riigi Tugiteenuste Keskusele esitamiseks heaks kiitnud.

Tallinna Linnavolikogu 31. mai 2018 otsus nr 76.

Mihhail Kõlvart

Tallinna Linnavolikogu esimees

Taavi Aas

Linnapea

Tallinna linna 2018. aasta konsolideeritud majandusaasta aruanne

Sisukord

Linnavalitsuse pöördumine	3
1. Tegevusaruanne	4
1.1. Konsolideerimisgrupp ja linnaorganisatsioon	4
1.1.1 Konsolideerimisgrupp	4
1.1.2 Linnaorganisatsiooni juhtimine	6
1.1.3 Töötajaskond	8
1.2. Põhilised finantsnäitajad	12
1.3. Ülevaade majanduskeskkonnast	15
1.4. Riskide juhtimine	18
1.4.1 Ülevaade sisekontrollisüsteemist ja tegevustest siseauditi korraldamisel	18
1.4.2 Finantsriskide juhtimine	20
1.5. Ülevaade Tallinna arengukava täitmisest	22
1.6. Ülevaade linna tütarettevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest	54
1.7. Ülevaade linna olulise mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste tegevusest	65
2. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne	66
2.1. Konsolideeritud bilanss	66
2.2. Konsolideeritud tulemiaruanne	67
2.3. Konsolideeritud rahavoogude aruanne (kaudsel meetodil)	68
2.4. Konsolideeritud netovara muutuste aruanne	69
2.5. Eelarve täitmise aruanne	70
2.6. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad	71
Lisa 1. Arvestuspõhimõtted	71
Lisa 2. Raha ja selle ekvivalendid	78
Lisa 3. Finantsinvesteeringud	79
Lisa 4. Maksu- ja trahvinõuded	80
Lisa 5. Muud nõuded ja ettemaksud	81
Lisa 6. Varud	83
Lisa 7. Osalused valitseva mõju all olevates üksustes	84
Lisa 8. Osalused sidusüksustes	86
Lisa 9. Kinnisvarainvesteeringud	87
Lisa 10. Materiaalne põhivara	88
Lisa 11. Immateriaalne põhivara	91

Lisa 12. Maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed	91
Lisa 13. Muud kohustised ja saadud ettemaksed	92
Lisa 14. Eraldised	93
Lisa 15. Võlakohustised	94
Lisa 16. Tuletisinstrumendid	99
Lisa 17. Maksutulud	99
Lisa 18. Müüdüd tooted ja teenused	100
Lisa 19. Saadud ja antud toetused	101
Lisa 20. Muud tegevustulud	105
Lisa 21. Tööjõukulud	105
Lisa 22. Muud tegevuskulud	106
Lisa 23. Intressikulud ja muud finantskulud	107
Lisa 24. Bilansivälised kohustised	108
Lisa 25. Teenuste kontsessioonikokkulepped	109
Lisa 26. Tingimuslikud kohustised	111
Lisa 27. Tehingud seotud osapooltega	112
Lisa 28. Sündmused pärast aruandekuupäeva	113
Lisa 29. Konsolideerimata finantsaruanded	114
Lisa 30. Selgitused eelarve täitmise aruande kohta	118
3. Vandeaudiitori aruanne	122
4. Allkirjad majandusaasta aruandele	126

Linnavalitsuse pöördumine

Foto: Maret Põldveer
Allikas: Tallinna Ettevõtlusameti turismiosakond

Tallinna linna 2018. aasta majandusaasta aruanne on tagasivaade pealinna eelmise aasta tegemistele, kokkuvõtte sellest, kuidas möödus aasta nii linnal endal kui ka linna osalusega äriühingutel, sihtasutustel ja mittetulundusühingul.

Tallinna linn on harjunud seadma suuri eesmärgid – võtma endale vastutust selle eest, et linnakodanikele oleksid tagatud heal tasemel teenused ning linn areneks. Küllap on see ka põhjus, miks Tallinnas elavate inimeste arv on 16 aastaga kasvanud enam kui 70 000 inimese võrra. Käesoleva aasta 1. jaanuari seisuga oli Tallinnas juba 453 033 inimest. Erilist rõõmu teeb teadmine, et Tallinna Perekonnaseisumeti registreeriti möödunud aasta jooksul 5 167 väikese linlase sünd.

2018. aasta oli Tallinnale kordaläinud ja teguderohke aasta, mille tulemustega võib igati rahule jääda. Lõpule jõudis Haabersti ristmiku ümberehitus, rekonstrueeriti Gonsiori tänav ja Vana-Pirita tee. Märkatavalt parendati Tondi tänav, Tuuliku tee, Vabaõhukooli tee ning Juurdeveo tänav tehnilist seisukorda. Varasematest aastatest oluliselt suuremas mahus teostati kvartalisest teede ja kõnniteede, ristmike, sildade ja viaduktide ning ühistranspordipeatuste ja –radade remonti. Täiesti uue ilme sai Tammsaare park, ühistranspordi veeremit täiendati mitmete põhjalikult uuendatud tavatrammide ning pilkupüüdvate retrotrammidega. Valmisid Pirita Kose Lasteaia ja Pae Gümnaasiumi juurdeehitused, terviklikult renoveeriti Pääsküla Kool, Prantsuse Lütseum sai võimlahoone ning Sõle spordikeskus käivitus täismahus. Lisaks valiti Tallinn konkursil „European Capital of Smart Tourism“ 10 nutikaima turismilinnu hulka. Need on vaid põgusad nopped möödunud aasta õnnestumistest.

Tallinn on tulevikku vaatav linn, seega alustati eelmisel aastal mitmete suuremahuliste objektide ettevalmistustöödega ehk projekteerimis-, ehitus-, renoveerimis- ja rekonstrueerimistöödega, mille lõpptulemusi saavad linlased nautida eelolevatel aastatel. Olulisemad nendest on ehk Tallinna Saksa Gümnaasiumi ja Tallinna Arte Gümnaasiumi tervikrenoveerimine, Tallinna Perekonnaseisumeti pea- ja abihoone ning Sõpruse pst 5 munitsipaalrammu (sh Kristiine Tegevuskeskus) renoveerimine, Salme Kultuurikeskuse ja Käo Tugikeskuse Maleva tänav hoone rekonstrueerimine, Tallinna haigla uue hoone, Iru Hooldekodu õenduskodu ja Maleva tn 18 uue munitsipaalrammu projekteerimine, Reidi tee ehitus, jpm. Tuntud ja teatud on ju kõigile ka see, et Tallinna linn ei saa kunagi valmis - linn on pidevas muutumises ja arengus.

Tallinn on edukas, sest oma tegemistes juhendatakse linnaelanike ootustest ja vajadustest. Rahulolevad linnakodanikud aga annavad ka omapoolse panuse linna heasse käekäiku. Tallinna Linnavalitsus tänab tallinlasi kõigi nende ühiste saavutuste eest, mille üheks kinnituseks on ka käesolev Tallinna linna 2018. aasta majandusaasta aruanne.

1. Tegevusaruanne

1.1. Konsolideerimisgrupp ja linnaorganisatsioon

1.1.1 Konsolideerimisgrupp

Majandusaasta aruanne sisaldab informatsiooni linna 23 ametiasutuse ja nende 249 hallatava asutuse (edaspidi koos linn) ning linna valitseva mõju all oleva 9 äriühingu, 12 sihtasutuse ja ühe mittetulundusühingu (edaspidi koos konsolideerimisgrupp) 2018. aasta majandustegevuse tulemuste kohta. Joonisel 1 on esitatud ülevaade linna konsolideerimisgruppi kuuluvatest üksustest.

Linna asutused

Tallinna linn oma 272 asutusega on Eesti suurim omavalitsusüksus. Tulenevalt kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest korraldab linn oma territooriumil sotsiaalabi ja -teenuste osutamist, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustuse ja kanalisatsiooni tagamist, heakorda, jäätmehooldust, territoriaalplaneerimist, ühistransporti ning linnatänavate korrashoidu. Samuti korraldab linn temale kuuluvate koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hooldekodude, tervishoiuasutuste ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist. Lisaks korraldatakse muid linnale seadustega pandud ülesandeid ja lahendatakse kõiki neid kohaliku elu küsimusi, mis ei ole seadusega antud kellegi teise pädevusse.

Linnaorganisatsioon annab igapäevaselt tööd 12,6 tuhandele (2017: 12,4 tuhandele) inimesele. Tulenevalt linna pakutavate avalike teenuste laiast valikust töötavad linnasüsteemis erinevate ametialade esindajad – lasteaiadepetajad, koolipedagoogid, meditsiini-, sotsiaal-, kultuuri- ja sporditöötajad, heakorraspetsialistid jpt. Linna asutuste töötajate keskmine arv on esitatud joonisel 1 ja aruande punktis 1.1.3 „Töötajaskond“.

Ülevaade linna tegevusest 2018. aastal on toodud tegevusaruande punktis 1.5 „Ülevaade Tallinna arengukava täitmisest“.

Linna valitseva mõju all olevad üksused

Linna tütarettevõtetes, sihtasutustes ja mittetulundusühingus töötas 2018. aastal üle 6,7 tuhande töötaja (2017: 6,6 tuhat). Konsolideerimisgrupi üksuste keskmine töötajate arv on esitatud joonisel 1 ja aruande punktis 1.1.3 „Töötajaskond“.

Linna äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingu 2018. aasta tegevustest, majandustulemustest ning seatud eesmärkidest saab ülevaade tegevusaruande punktis 1.6 „Ülevaade linna tütarettevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest“.

Joonis 1. Linna konsolideerimisgrupp ja linna olulise mõju all olevad üksused aastal 2018

AMETIASUTUSED JA HALLATAVAD ASUTUSED (asutusi kokku 272)	TÖÖTAJATE KESKMINE ARV	LINNA VALITSEVA MÕJU ALL OLEVAD ÜKSUSED (asutusi kokku 22)	KESKMINE TÖÖTAJATE ARV
Tallinna Linnavolikogu Kantselei	34	Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	1 770
Tallinna Linnakantselei	326	aktsiaselts Tallinna Soojus	5
Tallinna Ettevõtlusamet	59	Tallinna Linnahalli Aktsiaselts	11
Tallinna turud	16	Termaki Autopargi Aktsiaselts	58
Tallinna Haridusamet	60	aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	2 159
Koolid (57)	4 161	Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	1 612
Lasteaiad (126)	3 998	Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid	2
Huvikoolid jt (13)	468	AS TALLINNA JÄÄTMETE	87
Tallinna Kommunaalamet	53	TAASKASUTUSKESKUS	72
Kadrioru Park	44	Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osühing	684
Tallinna Kultuuriamet	15	Sihtasutus Tallinna Lastehaigla	12
Teatri- ja kontserdiasutused (2)	153	Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus	157
Tallinna Loomaaed	213	Sihtasutus Tallinna Hambapolikliinik	19
Raamatukogu, muuseumid (2)	228	Sihtasutus Tallinna Lauluväljak	0
Tallinna Rahvaülikool	8	Sihtasutus Lutreola	4
Kultuurikeskused (3)	57	Sihtasutus Õpilasmalev	2
Tallinna Linnaarhiiv	27	Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve	13
Tallinna Linnavaramet	69	Sihtasutus	12
Tallinna Perekonnaseisusamet	34	Sihtasutus Tallinna	3
Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet	30	Ettevõtlusinkubaatorid	40
Tallinna Kiirabi	363	Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel	0
Sotsiaalhoolekande asutused (8)	674	Sihtasutus Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus	12
Tallinna Spordi- ja Noorsooamet	24	Sihtasutus Tallinna Televisioon	0
Spordiasutused (7)	211	Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum	12
Tallinna Linnaplaneerimise Amet	105	Mittetulundusühing Keskkonnateenused	6 734
Tallinna Transpordiamet	50	Kokku:	
Tallinna Keskkonnaamet	40		
Tallinna Botaanikaaed	46		
Tallinna Kalmistud	53		
Tallinna Jäätmekestus	14		
Tallinna Energiaagentuur	2		
Tallinna Munitsipaalpolitsei Amet	103		
Linnaosavalitsused (8)	416		
Saunad (2)	18		
Sotsiaalhoolekande asutused (8)	264		
Vaba aja ja kultuurikeskused (12)	157		
Kokku:	12 593		

OLULINE MÕJU

AKTSIASELTS TALLINNA VESI

Nõmme Erahariduse Sihtasutus

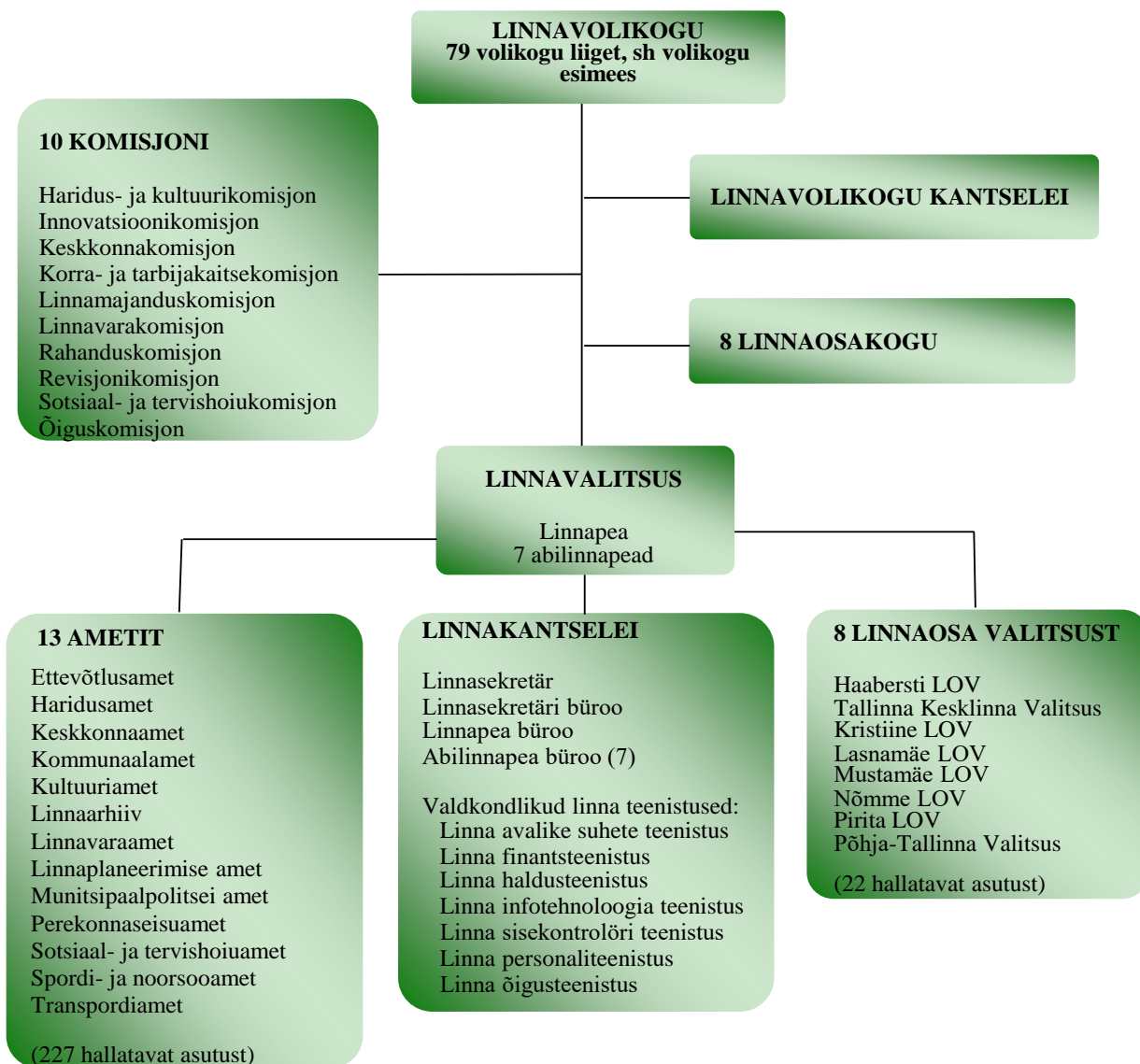
1.1.2 Linnaorganisatsiooni juhtimine

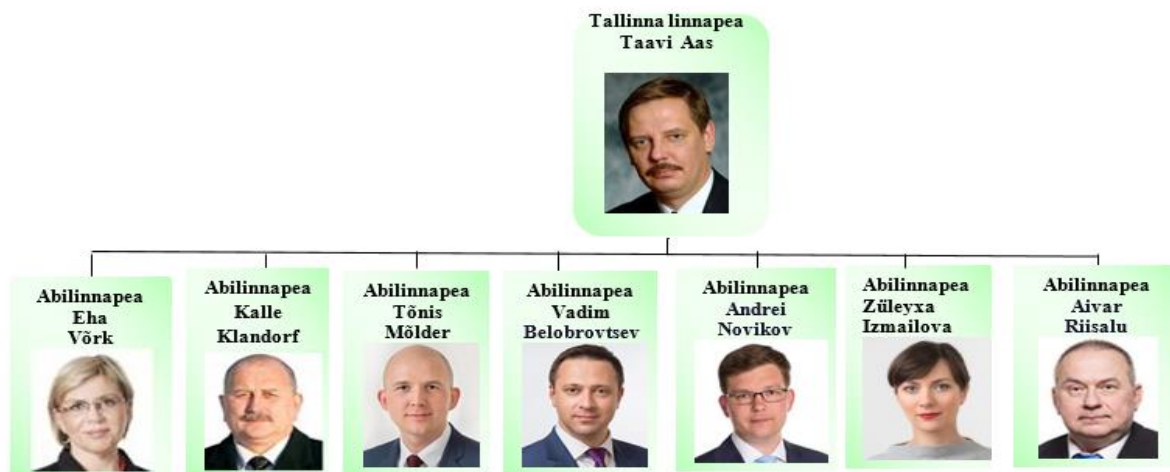
Tallinna linna juhtorganiteks on linnavolikogu ja linnavalitsus. Tallinna Linnavolikogu valivad linna elanikud neljaks aastaks. Tallinna Linnavolikogu 9. koosseisu valimised toimusid 15. oktoobril 2017. Linnavolikogu koosseis on 79 liiget (sh volikogu esimees) ja viis fraktsiooni: Keskerakonna fraktsioon (40 liiget), Reformierakonna fraktsioon (17 liiget), Isamaa fraktsioon (5 liiget), Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon (9 liiget), Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon (6 liiget) ja kaks fraktsioonivaba liiget. Linnavolikogu töötab täiskogu istungitena, samuti komisjonide ja fraktsioonide kaudu. Volikogu koosseisu kuulub 10 komisjoni: haridus- ja kultuuri-, innovatsiooni-, keskkonna-, korra- ja tarbijakaitse-, linnamajanduse-, linnavara-, õigus-, rahandus-, revisjoni- ja sotsiaal- ja tervishoiukomisjon. Linnavolikogu asjaajamist korraldab Tallinna Linnavolikogu Kantselei.

Tallinna linna tegevjuhtkonnaks on linnavalitsus, sh linnapea ja abilinnapead. Tallinna linnavalitsuse liikmed 2018. aastal on toodud joonisel 3. Linnavalitsus juhib linna asutuste (v.a Tallinna Linnavolikogu Kantselei) tegevust ning osaleb aktsionäri, osaniku, asutaja ja liikmena eraõiguslikes juriidilistes isikutes. Iga linnavalitsuse liige juhib temale määratud linnaelu valdkondi. Linnavalitsuse istungid toimuvad kord nädalas.

Linna juhtimisstruktuurist annab ülevaate alljärgnev joonis 2.

Joonis 2. Tallinna linna juhtimisstruktuur

Linnavalitsuse liikmete tööjaotus on alljärgnev:

Linnapea TAAVI AAS

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Linnakantselei, Tallinna Linnaarhiivi, Tallinna Perekonnaseisumeti ja linnaosade valitsuste tegevusvaldkondi ja korraldab nende valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Täidab muid ülesandeid järgnevalt: üldjuhtimine, linna arengu strateegiline planeerimine, suhted riigivõimu- ja valitsusorganisatsioonidega ning linnavolikoguga, koostöö omavalitsusorganisatsioonidega, linna ja linnavalitsuse esindamine Eestis ja välisriikides.

Abilinnapea EHA VÕRK

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Linnavarameti tegevusvaldkondi ja korraldab selle valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi.

Abilinnapea KALLE KLANDORF

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Kommunaalameti, Tallinna Munitsipaalpolitsei Ameti, Tallinna Transpordiameti tegevusvaldkondi ja korraldab nende valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Täidab muid ülesandeid järgnevalt: koostöö jõustruktuuridega (Eesti Kaitseväge, Kaitseliit, Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet), linna haldusterritooriumil raskete ilmastikutingimustega seotud tegevuste korraldamine; süüteoennetuse korraldamine.

Abilinnapea TÕNIS MÖLDER

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti tegevusvaldkondi ja korraldab selle valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Täidab muid ülesandeid järgnevalt: Tallinna Tervisekoalitsiooniga seotud küsimused.

Abilinnapea VADIM BELOBROVTSEV

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Haridusameti, Tallinna Kultuuriameti, Tallinna Spordi- ja Noorsooameti tegevusvaldkondi ja korraldab nende valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Täidab muid ülesandeid järgnevalt: Kodurahu foorumiga seotud küsimused, rahvussuhted ja integratsioonipoliitika, Tallinna kaubamärkide ja sümbolitega seonduvad küsimused.

Abilinnapea ANDREI NOVIKOV

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Linnaplaneerimise Ameti tegevusvaldkondi ja korraldab selle valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi.

Abilinnapea ZÜLEYXA IZMAILOVA

Valdkond: koordineerib Tallinna Keskkonnaameti tegevusvaldkondi ja korraldab selle valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Täidab muid ülesandeid järgnevalt: kaasamise ja koostöö arendamisega seotud küsimused, IT-lahenduste kättesaadavuse korraldamine.

Abilinnapea AIVAR RIISALU

Valdkond: Koordineerib Tallinna Ettevõtlusameti tegevusvaldkondi ja korraldab selle valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Täidab muid ülesandeid järgnevalt: innovatsiooni ja targa linna arendamisega seotud küsimused.

1.1.3 Töötajaskond

Üldised andmed

Linna konsolideerimisgrupis (s.o linna 272-s asutuses ja 9-s äriühingus, 12-s sihtasutuses ning ühes mittetulundusühingus) töötas 2018. aastal kokku üle 19 tuhande töötaja. Ülevaate töötajate arvust ning töötasudest aastatel 2017 ja 2018 saab allolevast tabelist 1. Töötajate (sh ametnike) töötasu hulka kuuluvad kõik töö tegemise eest makstavad tasud, puhkusetasud, tööandja makstav haigushüvitis, toetused ja töösuhte lõppemisel ettenähtud hüvitised. Eraldi on esitatud muude isikute (Töötukassa poolt linnaosadesse avalikele töödele tööle suunatud töötud) töötasud ja võlaõiguslike lepingute (käsundus- ja töövõtulepingud) alusel makstud tasud. Töötajate (sh ametnike) keskmise arvu ning töötasu arvutamisse ei ole kaasatud muude isikute ja võlaõiguslike lepinguliste töötajate arvu ega nende tasusid. Tabelis 1 ja tabelis 2 esitatud tasud on arvestatud sotsiaalmaksu ja tööandja töötuskindlustusmakseta.

Tabel 1. Töötajate keskmine arv ja arvestatud töötasu

	Linna asutused		Linna valitseva mõju all olevad üksused		Grupp kokku	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Töötasud aastas kokku (tuhandetes eurodes)	195 672	171 330	119 554	108 382	315 226	279 712
sh töötajate (k.a ametnike) töötasu	190 344	166 463	118 093	107 007	308 437	273 470
ajutiste võlaõiguslike lepingute tasu	5 299	4 576	1 461	1 375	6 760	5 951
muude isikute töötasud	29	291			29	291
Töötajate keskmine arv ja töötasu (eurodes)						
Töötajate (k.a ametnike) arv	12 593	12 384	6 734	6 609	19 327	18 993
Töötajate (k.a ametnike) keskmine töötasu	1 260	1 120	1 461	1 349	1 330	1 200

Tabelis 2 on esitatud andmed tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmetele aastatel 2017 ja 2018 arvestatud tasude kohta. Tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmed on volikogu ja linnavalitsuse liikmed, linna asutuste juhid, mittetulundusühingu ning äriühingute ja sihtasutuste juhatuste ning nõukogude liikmed.

Tabel 2. Tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmete arv ja arvestatud tasud

	2018	2017
Arvestatud tasud kokku (tuhandetes eurodes)	11 458	10 641
sh volikogu liikmed (79 liiget)	547	580
linnavalitsuse liikmed (8 liiget)	430	379
asutuste juhid (272 asutuse juhti)	8 207	7 541
nõukogu ja juhatuse liikmed (22 üksuse juhtkonna liikmed)	2 274	2 141

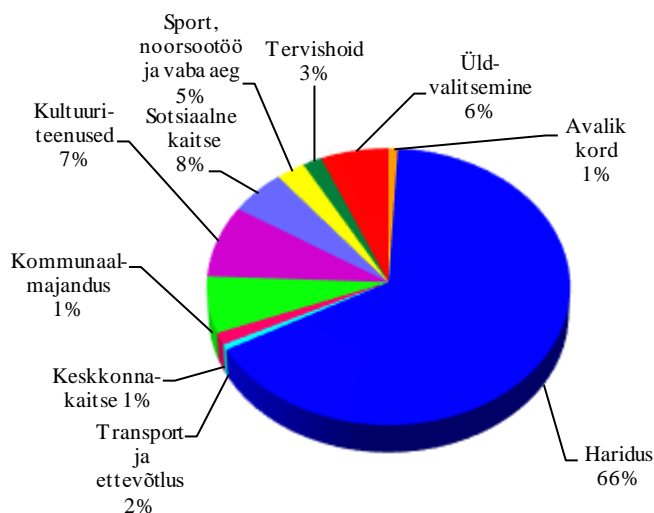
Linna asutused tööandjana

2018. aastal oli linna asutuste töötajate keskmine arv taandatud täistööajale 12 593 töötajat, mis on 209 inimese võrra enam kui 2017. aastal, sh kasvas töötajate keskmine arv Tallinna Haridusameti haldusalas 175 töötaja võrra ning Spordi- ja Noorsooameti haldusalas 24 töötaja võrra.

Seoses uue avaliku teenistuse seaduse jõustumisega 1. aprillist 2013 käsitletakse ametnikena vaid avalikku võimu teostavaid isikuid ning teisi ametiasutuse töötajaid käsitletakse töölepingute alusel töötajatena. 2018. aastal oli ametnike keskmine arv 723, moodustades linna asutuste töötajate üldarvust 5,7%.

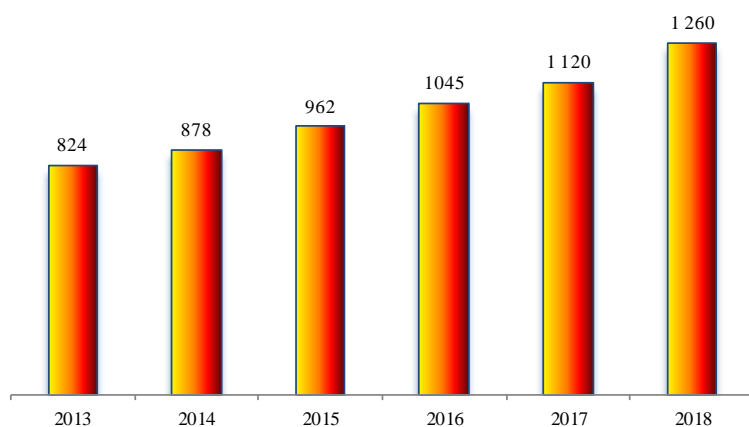
Linna töötajatest 66% töötab haridusvaldkonnas (õpetajad, logopeedid, eripedagoogid jne), spordi-, noorsootöö- ja vaba aja ning kultuurivaldkonnas 12% ning tervishoiu- ja sotsiaalse kaitse valdkonnas 11%. Muude tegevusalade töötajate osakaal on oluliselt väiksem. Andmete käsitus valdkonniti tugineb Avaliku sektori finantsarvestuse ja –aruandluse juhendiga kinnitatud tegevusalade loetelul. Joonisel 4 on esitatud linna töötajate struktuur aruandeaastal tegevusalade lõikes.

Joonis 4. Linna töötajate struktuur 2018. aastal tegevusalade lõikes

Linna töötajate keskmine brutotöötasu kuus oli 1 260 eurot (2017: 1 120 eurot), kasv eelmise aastaga võrreldes 12,5 %. Töötajate keskmine brutokuupalk Eestis oli aruandeperioodil 1 310 eurot (2017: 1 221 eurot), kasv võrreldes 2017. aastaga 7,3 %.

Joonis 5. Linna asutuste töötajate keskmine brutotöötasu ühes kuus aastatel 2013-2018 (eurodes)

Fakte linna asutuste töötajate kohta

Linna ametiasutuse töötaja on hea haridusega: teenistujatest 74% on kõrgharidusega.

Linna ametiasutustes töötavad kogenud spetsialistid: kuni 10-aastase staažiga on 60% töötajatest, 11-20-aastase staažiga 30% ning üle 20-aastase staažiga 10% töötajatest.

Linna ametiasutustes on naiste osakaal jätkuvalt suurem: teenistujatest moodustavad 72% naised ja 28% mehed.

Juhtide alamgrupp moodustab 13% teenistujate koguarvust. Juhtidena (sh struktuuriüksuste juhid) töötab 189 teenistujat, kellest 55% on naised ja 45% mehed.

Linna ametiasutuste töötajate vanuseline koosseis on mitmekesine: töötajatest kuni 40-aastaseid on 33%, 41-60-aastaseid 46% ning üle 61-aastaseid 21%.

Linnaorganisatsiooni jätkusuutliku arengu tagab süsteemselt toimiv ja eesmärgipärane koolitus- ja arendustegevus. Sellest lähtuvalt planeeriti 2018. aastal koolituskuludeks kuni 0,15 põhipalga suurune summa töötaja kohta.

Arenguvestlustel väljaselgitatud koolitusvajaduste alusel kavandavad asutused töötajaile osalemised vajalikel tööalastel koolitustel ja korraldavad asutusesiselt valdkonnaspetsiifilistel teemadel grupikoolitusi.

Täiendavalt planeeritakse ja korraldatakse linnaorganisatsiooniüleseid tsentraalseid koolitusi ja arendustegevusi, keskendudes valdkondadele, mis lähtuvad avaliku teenistuse ja kohaliku omavalitsuse olulistest teemadest, linnavalitsuse prioriteetidest ja teistest linnaorganisatsiooni arenguga seotud aktuaalsetest vajadustest. Tsentraalse koolitus- ja arendustegevuse puhul kaardistatakse koolitusvajadus, leitakse sobivad koolituste läbiviijad ja koolitus viiakse läbi konkreetse valdkonna töötajatele samaaegselt. Sel viisil tagatakse linnas ühtsetel printsiipidel põhinev töö igas konkreetses valdkonnas, aga ka meetodiline juhendamine ja koolitusteks ettenähtud vahendite säästlikum kasutamine. 2018. aastal korraldati erinevates valdkondades tsentraalselt 189 koolitust 63-l erineval teemal.

2018. aastal, sarnaselt 2017 aastaga, oli suurem fookus juhtimisalastel koolitustel erinevatele juhtide gruppidele:

- linnavalitsuse liikmetele toimus kaks 2-päevast koolitust meeskonnatöö arendamiseks ning lisaks toimus linnavalitsuse liikmetele ja linna juhtidele organisatsiooni arendamisele suunatud meeskondlik ajurünnak;
- hallatavate asutuste juhtidele toimusid koolitused otsustamise ja muudatuste juhtimise ning delegerimisoskuse arendamise teemal;
- keskastmejuhtidele toimusid koolitused delegerimisoskuste arendamiseks, tunnustava juhtimise meetodite ja arenguvestluste läbiviimise teemal.

Tsentraalselt korraldatakse linnas ka sisekoolitusi, kus praktiliste seminaride läbiviijatena kaasatakse ametiasutuste töötajaid, nt linna õigusaktide, protseduuride ja regulatsioonide tutvustamisel, erinevate valdkondade seminaridel ning linnas kasutusel olevate elektrooniliste andmebaaside ja registrite kasutajakoolituse läbiviimisel.

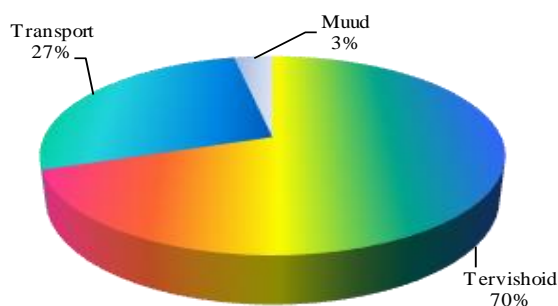
Koolitustele lisaks hõlmavad arengutegevused vastavalt vajadusele kvisiooni, supervisiooni, coachingut, erandjuhtudel ka valdkondlikke konsultatsioone.

Linna äriühingud, sihtasutused ja mittetulundusühingud tööandjana

2018. aastal töötas linna äriühingutes ja valitseva mõju all olevates sihtasutustes kokku keskmiselt 6 734 töötajat (2017. aastal 6 609 töötajat). Töötajate arv suurenes aastaga 125 töötaja võrra, sh AS-is TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS 43, Aktsiaseltsis Lääne-Tallinna Keskhaiгла 34 ja aktsiaseltsis Ida-Tallinna Keskhaiгла 27 töötaja võrra.

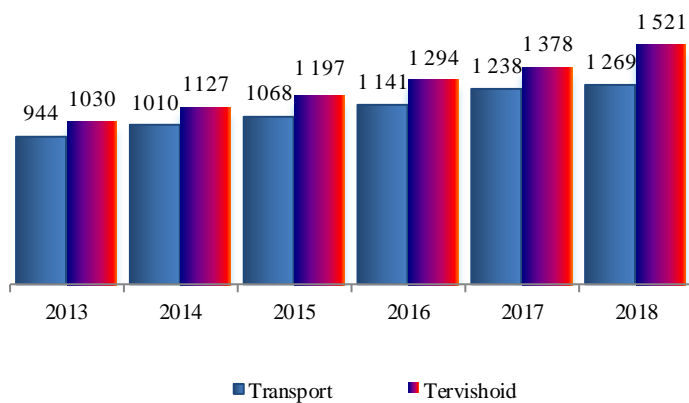
Linna äriühingute ja valitseva mõju all olevate sihtasutuste töötajatest töötab tervishoiu valdkonnas 70%, transpordi valdkonnas 27%, muude tegevusalade (nt ettevõtlus, keskkonnakaitse, kommunaalmajandus, sotsiaalne kaitse) valdkonnas kokku 3%. Töötajate struktuurist tegevusvaldkonniti annab ülevaate alljärgnev joonis.

Joonis 6. Linna äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingu töötajate struktuur 2018. aastal tegevusalade lõikes

Linna valitseva mõju all olevate üksuste töötajate töötasu oli 2018. aastal kokku üle 119 miljoni euro. Ühe töötaja keskmine töötasu oli aruandeaastal 1 461 eurot kuus. Võrreldes 2017. aastaga on keskmine töötasu tõusnud 8,3% võrra. Töötajate keskmisest töötasust valdkondade lõikes annab ülevaate alljärgnev joonis 7. Kuna muude tegevusalade töötajate osakaal kogu töötajate arvust on väike, ei ole nende keskmist töötasu joonisel esitatud.

Joonis 7. Transpordi- ja tervishoiu valdkonnas tegutsevate äriühingute ning sihtasutuste töötajate keskmine töötasu ühes kuus 2013–2018 (eurodes)

1.2. Põhilised finantsnäitajad

Alljärgnevas tabelis on esitatud 2017–2018 olulisemad finantsnäitajad nii linna konsolideerimisgrupi kui ka linna kohta. Kuna linn moodustab konsolideerimisgrupist põhilise osa, on käesolevas peatükis esitatud graafikud ja selgitused peamiselt linna finantsnäitajate kohta.

Tabel 3. Tallinna linna ja konsolideerimisgrupi põhilised finantsnäitajad (tuhandetes eurodes)

	Linn		Grupp	
	2018	2017	2018	2017
Tegevustulud	692 259	617 182	937 510	847 065
Tegevuskulud	-635 611	-587 993	-850 821	-775 098
Tulem enne amortisatsiooni	98 409	65 706	153 193	124 863
Põhivara amortisatsioon	-38 765	-34 489	-64 275	-57 545
Aruandeaasta tulem	59 644	31 217	88 918	67 318
Põhivarainvesteeringute maht	77 649	76 555	104 806	134 801
Varad aasta lõpus	1 306 724	1 252 165	1 638 467	1 570 717
Kohustised aasta lõpus, sh:	318 697	331 572	409 195	438 288
laenukohustised	229 734	248 867	270 394	308 200
Netovara aasta lõpus	988 027	920 593	1 229 272	1 132 429
Likviidsuskordaja ¹	1,01	1,09	1,15	1,06
Lühiajaliste võlgnevuste kattekoraja ²	1,03	1,09	1,21	1,10
Põhitegevuse tulem ³	99 680	89 904	136 086	113 278
Netovõlakoormus ⁴	184 939	191 717	190 472	229 903
Netovõlakoormus (%)	27,8%	32,0%	21,0%	28,2%

¹ käibevarad–varud–ettemaksed / lühiajaliste kohustised

² käibevara / lühiajalised kohustised

³ põhitegevuse tulude ja kulude vahe (täpsem arvestusmetoodika on kehtestatud rahandusministri määrusega, vastavalt KOFS §32 lõikele 4)

⁴ KOFS §34 alusel arvestatud kohustiste ning KOFS §36 alusel arvestatud likviidsete varade vahe (täpsem arvestusmetoodika on kehtestatud rahandusministri määrusega, vastavalt KOFS §32 lõikele 4)

Rahvusvaheline reitinguagentuur *Fitch Ratings* kinnitas 2018. aastal Tallinna linnale krediidireitingu tasemel “A+” ning muutis selle väljavaate positiivseks. Reitinguagentuur märkis oma hinnangus, et linna finantsjuhtimine on kõrgetasemeline ning eelarvepoliitika jätkusuutlik.

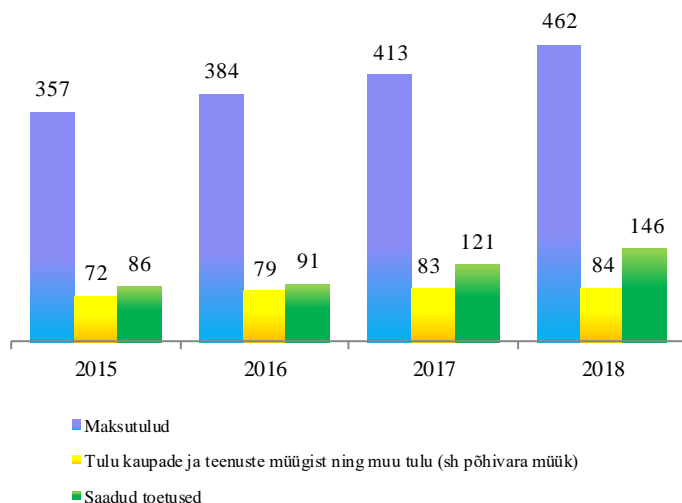
Seisuga 31.12.2018 oli linnal:

- **likviidsuskordaja** 1,01 (2017:1,09) iseloomustab linna võimet katta kiireloomulisi kohustisi kreditoride ning linna antud näitajat võib pidada väga heaks.
- **lühiajaliste võlgnevuste kattekoraja** 1,03 (2017: 1,09) annab kinnitust linna kui avaliku sektori üksuse piisava likviidsuse ja hea maksevõime olemasolu kohta suutmaks järgmise 12 kuu jooksul täita oma lühiajalisi kohustisi lepingupartnerite ees.

Linna tegevustulud ja -kulud

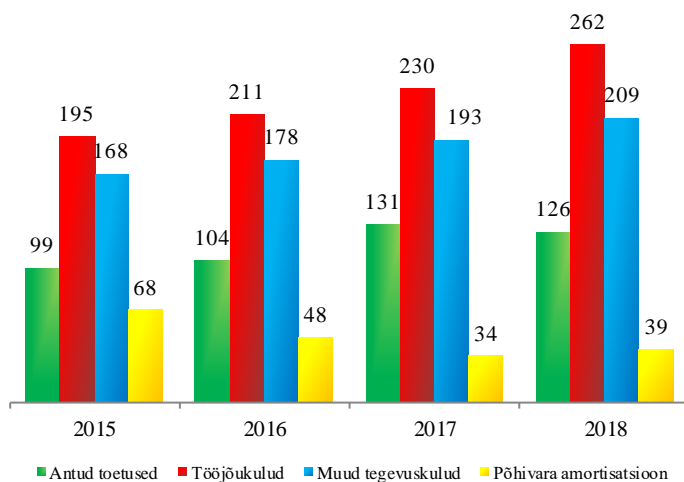
2018. aastal olid linnal tegevustulud kokku 692 miljonit eurot, millest maksutulud moodustasid 66,8%, saadud toetused 21,1%, tulu kaupade ja teenuste müügist ning muud tulud (sh põhivara müük) kokku 12,1%. Tegevustulud kasvasid võrreldes eelneva aastaga 75 miljonit eurot, samal ajal kui tegevuskulud suurenesid 48 miljonit eurot. Linna tegevustulude ja tegevuskulude struktuurist ja muutustest aastatel 2015–2018 annavad ülevaate joonis 8 ja joonis 9.

Joonis 8. Linna tegevustulud 2015–2018 (miljonites eurodes)

Linna tegevuskulud olid 2018. aastal kokku 636 miljonit eurot, sh tööjõukulud 41,2%, antud toetused 19,8%, põhivara amortisatsioon 6,1% ning muud tegevuskulud (sh kinnistute, hoonete, ruumide ja rajatiste majandamiskulud, maksu-, lõivu- ja trahvikulud jms) 32,9%.

Joonis 9. Linna tegevuskulud 2015–2018 (miljonites eurodes)

Linna materiaalne põhivara, amortisatsioonikulu ja aruandeaasta tulem

Linnale kui ka teistele kohalikele omavalitsusüksustele on iseloomulik neile seatud eesmärkide täitmiseks vajalike põhivarade suur osatähtsus bilansimahust. Kohalike omavalitsusüksuste bilansis on näiteks nii kooli- ja lasteaiahooned kui ka teed, tänavad, haljasalad jms. Põhivaradega kaasneb iga-aastane amortisatsioonikulu, millel on omakorda oluline mõju aruandeperioodi tulemile.

Seisuga 31.12.2018 oli linnal materiaalset põhivara kokku summas 1 058 miljonit eurot, moodustades bilansi üldmahust 80,9%. Materiaalsetest põhivaradest 64,4% on hooned ja rajatised (sh teed, tänavad jms), 30,5% maa, 2,8% lõpetamata tööd ning 2,3% muu materiaalne põhivara (sh masinad ja seadmed).

Linna 2018. aasta amortisatsioonikulu oli 38,8 miljonit eurot (2017: 34,5 miljonit eurot) ning tulem amortisatsioonikuludeta 98,4 miljonit eurot (2017: 65,7 miljonit eurot). Aruandeaasta tulem, võttes arvesse ka amortisatsioonikulu, oli 59,6 miljonit eurot (2017: 31,2 miljonit eurot).

2018. aastal investeeris linn põhivaradesse 77,6 miljonit eurot (2017: 76,6 miljonit eurot). Linna aruandeaasta suurematest investeeringutest saab ülevaate aruande lisadest 10 ja 30.

Linna konsolideerimisgrupi tegevustulud- ja kulud, aruandeaasta tulem

Linna konsolideerimisgrupi tegevustulud suurenesid eelmise aastaga võrreldes 10,7% (tegevustulud 2018: 938 miljonit eurot ja 2017: 847 miljonit eurot), sh kasvas linna tulu füüsilise isiku tulumaksu laekumistest 13,4% (2018: 423 miljonit eurot ja 2017 373 miljonit eurot). Üksikisiku tulumaksu laekumist on mõjutanud peamiselt tugev majanduskasv, kõrge tööga hõivatute inimeste arv, madal töötuse määr, kiire palgakasv ning positiivne majanduskeskkond (vaata punkt 1.3). Samal ajal suurenesid tegevuskulud aastaga 76 miljonit eurot - 775 miljonilt eurolt 851 miljoni euroni. Tegevuskulude kasv oli enim mõjutatud tööjõukulude suurenemisest 48 miljoni euro ning majandamiskulude kasvust 14 miljoni euro võrra.

Linna konsolideerimisgrupp lõpetas aruandeaasta kasumiga 89 miljonit eurot (2017: 67 miljonit eurot). Ülevaate linna valitseva mõju all olevate tütarettevõtjate, sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevustest ja nende olulisematest finantsnäitajatest saab aruande punktis 1.6 tabelist 31.

1.3. Ülevaade majanduskeskkonnast

Eesti sisemajanduse koguprodukt suurenes 2018. aastal 2017. aastaga võrreldes 3,9% ning Eesti majandus kasvas 2018. aasta neljandas kvartalis aastatagusega võrreldes 4,2%.

Statistikaameti andmetel mõjutas kasvu kõige rohkem ehituse, töötleva tööstuse ning kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus. Märkimisväärse osa andsid majanduskasvu veel veonduse ja laonduse ning info ja side tegevusalad. Kõikidel nimetatud tegevusaladel olid 2018. aastal head tulemused. Aasta kokkuvõttes pidurdas majanduskasvu märgatavalt vaid põllumajandus, metsandus ja kalandus. Eelkõige oli selle põhjus tegevusala näitajate tagasimineku aasta teisel poolel.

Statistikaameti andmetel suurenes kaupade ja teenuste eksport 2018. aastal 4,3% eelkõige teenuste ekspordi kasvu tõttu. Kuigi võrreldes 2017. aastaga see veidi aeglustus, suurenes teenuste eksport 5,6%. Enim mõjutas seda arvuti- ja transporditeenuste eksport. Kaupade eksport suurenes 3,6%. Suurema osa sellest andis arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete ning mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste väljavedu. Kaupade ja teenuste import suurenes 6,1%, mis on viimase kuue aasta kiireim tempo.

Statistikaameti hinnangul oli viimase kuue aasta parim ka sisemajanduse nõudlus, mis suurenes 5,3%. Kõige enam mõjutas seda eratarbimine, mis suurenes 2018. aastal 4,6%. Viimati kasvas eratarbimine nii kiiresti majandusbuumi tipus 2007. aastal. Aasta esimesel poolel languses olnud investeeringud hakkasid aasta teisel poolel taas tõusma. Aasta kokkuvõttes suurenesid investeeringud 3,3%, mis on viimaste aastate võrdluses siiski väga hea tulemus. Suurima osa kasvust andsid mittefinantsettevõtete investeeringud hoonetesse ja rajatistesse ning kodumajapidamiste investeeringud eluruumidesse. Vähenesid mittefinantsettevõtete ja valitsemissektori investeeringud transpordivahenditesse.

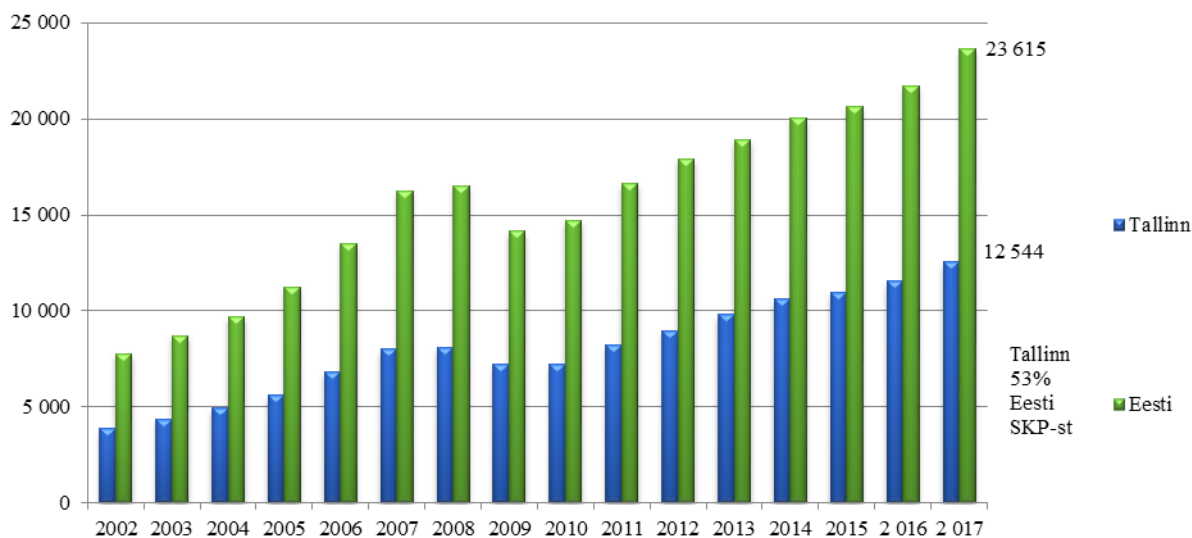
Statistikaamet teatas, et SKP kasv ületas 2018. aastal hõivatute arvu suurenemist. Sellest tulenevalt suurenes tootlikkus hõivatute kohta 2,6%. Töötatud tundide arv 2018. aastal vähenes, mistõttu suurenes tootlikkus töötatud tunni kohta 5,3%. Palgasurve püsis ka 2018. aastal ja seetõttu suurenes kiiresti tööjõu ühikukulu, mis 6% juures ületas ka tootlikkuse kasvu töötatud tunni kohta.

Eesti Panga hinnangul ootab aga 2019. aasta jooksul Eestit tõenäoliselt ees majanduskasvu aeglustumine tavapärasema tempo juurde. Majanduse maht ületab Euroopa riikides pikaajaliselt jätkusuutlikku taset, vaba tööjõudu napib ja seetõttu pole endise kasvutempo jätkumine tõenäoline. Eesti Panga hinnangul on 2019. aasta alguses nii Eestis kui ka kogu Euroopas langenud majandusosalduindeks, mis väljendab ettevõtete ja majapidamiste tulevikuootusi. Kuigi kasvuoootused on tagasihoidlikumad, oodatakse siiski kasvu jätkumist, mitte majandusaktiivsuse langust.

Tallinn Eesti majandusruumis

Tallinn on Eesti teenindus-, kaubandus- ja finantskeskus, kus paikneb enamiku üleriigiliste ettevõtete juhtimine. Rahvusvaheliste ettevõtete Eesti turule suunatud harukontorid asuvad samuti valdavalt Tallinnas. Ligi 64% Eesti sisemajanduse kogutoodangust loodi 2018. aastal Harju maakonnas, Tallinna osa Eesti SKP-st oli ligi 53%. Ühe tallinlase kohta moodustab sisemajanduse kogutoodang üle 29 tuhande euro aastas, mis on ligi 48% kõrgem Eesti keskmisest tasemest. Selle põhjal saab väita, et Tallinn on kogu Eesti arengu mootoriks, mille edukusest sõltub olulisel määral ka Eesti muude piirkondade areng. Tallinn koos teiste Harjumaa kohalike omavalitsusüksustega moodustab Eesti võimsaima majanduspiirkonna, mis on märkimisväärsel kohal kogu Läänemere majandusruumis ning on olnud väliskapitali jaoks Eestis peamine tõmbekeskus. Kuigi elaniku kohta on Tallinna sisemajanduse kogutoodang Eesti ja teiste Balti riikide pealinnadega võrreldes kõrgem, jääb see oluliselt alla Põhjamaade pealinnaregioonide tasemest.

Joonis 10. SKP jooksevhindades (miljonites eurodes)

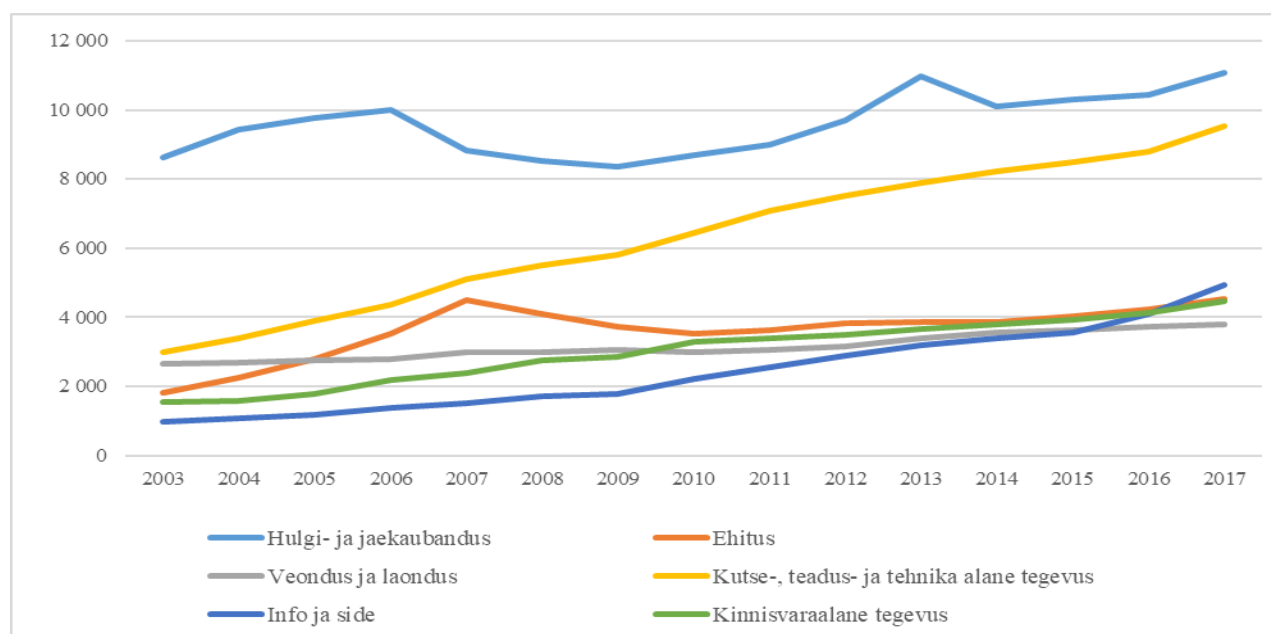
Allikas: Tallinn arvudes 2018

Seisuga 1. jaanuar 2019 oli Eestis rahvastikuregistri andmetel 1 323 820 elanikku, sh Tallinnas 438 855. Tallinna osatähtsus Eesti elanike arvust oli 33,1%. Enamus Tallinna elama asunud inimestest on tööealised. Tallinna elanikkond kasvab paljuski tänu sellele, et linn on suutnud tagada heal tasemel avalikud teenused, linn soodustab ja toetab uute töökohtade loomist ja elamuehitust. Paranenud elukeskkond ja heal tasemel linna teenused suurendavad Tallinna linna atraktiivsust eeskätt nende kohalike omavalitsuste elanike hulgas, kus on oluliselt halvenenud avalike teenuste kättesaadavus, suletakse koole ja kaovad töökohad ning kus ühistranspordi kasutamise võimalused on ebapiisavad.

Maksu- ja Tolliameti andmetel oli Tallinnas 2018. aastal keskmiselt 229 tuhat tulu saanud (tulu deklareerinud) isikut kuus. Keskmise deklareeritud tulu ühe tulu saaja kohta oli 2018. aastal 15 243 eurot (1 270 eurot kuus), kasvades aastaga üle 9,5%.

Statistikaameti andmetel oli Tallinnas 2017. aastal registreeritud 55 549 ettevõtet, mis moodustab 44% kogu Eestis registreeritud ettevõtetest. Tallinna ettevõtetest on valdav osa väikesed, alla 10 töötajaga ettevõtted, mis moodustavad üle 94% registreeritud ettevõtete arvust. 10–49 töötajaga ettevõtete arv oli 2 932, 50–249 töötajaga ettevõtteid oli 545. Üle 250 töötajaga ettevõtteid oli Tallinnas vaid 109. Välismaa omanikele kuulus 2017. aastal 8 218 ettevõtet. Ettevõtluse arendamiseks on ka Tallinna linn andnud oma panuse läbi tööstusparkide ja ettevõtlusinkubaatorite loomise ning ettevõtluse toetamise erinevate meetmetega.

Joonis 11. Tallinna ettevõtted tegevusala järgi

Allikas: Tallinn arvudes 2018

Kokkuvõtvalt võib öelda, et Tallinna linna olukorda mõjutasid 2018. aastal samad makromajanduslikud tegurid, mis avaldavad mõju riigile tervikuna. Ka 2019. aastal võib Tallinn vaadata optimistlikult tulevikku. 2019. aasta esimestel kuudel on Eesti majanduskasv võrreldes teiste Euroopa riikidega kiire, kasvanud on nii tööstustoodangu maht, eksport, keskmine palk kui ka jaekaubakäive. Linna elanike ja tulu saanud isikute arv kasvab jätkuvalt, kiires tempos areneb elamuehitus koos sotsiaalsfääri ja muu taristuga.

1.4. Riskide juhtimine

1.4.1 Ülevaade sisekontrollisüsteemist ja tegevustest siseauditi korraldamisel

Grupi siseauditit ja teenistuslikku järelevalvet teostab linna sisekontrolööri teenistus, kes juhindub oma tegevuses riigi ja linna õigusaktidest, teenistuse põhimäärusest ja linna sisekontrolööri kinnitatud juhendmaterjalidest. Siseauditite läbiviimisel juhindutakse lisaks rahvusvahelistest Siseaudiitorite Instituudi (IIA) standardites esitatud põhimõtetest.

Sisekontrolööri teenistuse ülesanne on anda hinnang linna asutuste ning linna valitseva mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste ning linna asutatud mittetulundusühingu sisekontrolli tõhususele, aruandluse usaldusväärsusele ja tegevuse tulemuslikkusele selleks, et linnavalitsusel oleks piisav kindlustunne, et linna vahendeid kasutatakse seaduslikult ja tulemuslikult.

Teenistus viis 2018. aastal läbi 4 auditit, koostas 5 suuremahulist õiguslikku hinnangut, menetles 59 vaiet (millest 7 rahuldati, 3 rahuldati osaliselt) ja 18 kaebust, sh 14 kohtuvälise menetleja tegevuse peale esitatud kaebust. Samuti teostati ennetavat järelevalvet, anti sõltumatuid hinnanguid linnavalitsuse istungile esitatud eelnõude kohta, koostati hulgaliselt muid arvamusi, analüüse ja hinnanguid. Lisaks teostati süsteemset järelevalve planeerimismenetluste üle.

Aruandeaastal läbi viidud auditite tulemusena tehti auditeeritavatele hulgaliselt ettepanekuid sisekontrolli süsteemi tõhusamaks toimimiseks. Neist olulisemad ettepanekud olid arutlusel linnavalitsuse istungitel, enamuse ettepanekuid said konkreetseid täitmise tähtajad. Aruandeaastal pöörati tähelepanu ametiasutustes sõlmitud lepingutele. Lepingute sõlmimise ja riigihangete valdkonnas tuvastatud probleemide puhul informeeriti leitud puudustest ametiasutusi. Oluline osa siseauditi töös on auditites tehtud ettepanekute täitmise hindamine (monitooring). Senise monitooringu tulemusena saab väita, et sisekontrolööri teenistuse ettepanekutega arvestatakse.

Teenistuse ülesanne on ka koordineerida siseauditi eest vastutavate isikute tegevust ja koolitust. Samuti koordineerib teenistus ametiasutuste riskide hindamist. Riske hinnatakse ametiasutustes veebipõhise andmebaasi abil, riskide hindamise tulemused esitatakse linna sisekontrolööri teenistusele.

Vaidemenetluste teemal teostati valdkonna õigusaktide analüüse ning vajadusel tehti ettepanek linna regulatsioonide korrigeerimiseks.

Korruptsioonivastase tegevusena korraldati koolitusi ja nõustati ametiisikuid deklaratsioonide täitmisel. Ametiasutustele anti suunised korruptsiooni ennetamise juhendite väljatöötamiseks ning üksiti koordineeriti ka juhendite koostamist. Linna kõigilt ametiasutustelt koguti ülevaade korruptsioonivastase tegevuse kohta, analüüsiti vastavat tegevust ning esitati ülevaade linnavalitsusele. Korruptsioonivastase seaduse rakendamisega seonduvat olulist aktuaalset informatsiooni, samuti üldist korruptsiooni ennetamise ja korruptsiooni ennetamise alase teadlikkuse tõstmiseks vajalikku teavet, avaldatakse jooksvalt linna siseveebis. Lisaks on linnas moodustatud linna korruptsioonivastase strateegia väljatöötamiseks vastav tööühm.

Linna sisekontrolööri teenistus teostas aruandeaastal ka teenistusliku järelevalve juurdlusi linna ametiasutuste ja nende ametiisikute ning ametiasutuste hallatavate asutuste ja nende juhtide tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle. Samuti kontrolliti linna ametiisikute tegevuse õiguspärasust läbi vaidemenetluste ja kohtuvälise menetleja tegevuse peale esitatud kaebuste menetlemise ning isikutelt laekunud märgukirjadest lähtuvalt.

Õigusaktid ja muu õiguslik regulatsioon

Tehingute tegemine

Linnas tehakse tehinguid seadustes ja linna õigusaktides sätestatud korras ja tingimuste kohaselt. Tallinna Linnavolikogu on kehtestanud protseduurireegleid eri liiki tehingute tegemiseks. Näiteks on kehtestatud linnavara kasutusse andmist (sh hoonestusõiguse seadmine, eluruumide kasutusseandmine) reguleerivad korrad, eri valdkondades toetuste andmise reegleid jpm. Menetlusreeglite kehtestamise peamine eesmärk on tagada avalike teenuste osutamine kõigile ühtsetel selgelt määratletud alustel.

Hangete korraldamine

2018. aasta sügisest muutus riigihangete korraldamine kõigile hankijatele paberivabaks ehk kõik riigihanked tuleb korraldada elektrooniliselt riigihangete registri kaudu. Selle võimaldamiseks võeti 2018. aasta oktoobrist kasutusele uus riigihangete register, mis võimaldab hankijatel elektrooniliselt riigihangete registri kaudu korraldada ka väikeostu (ostumenetluse) riigihanked.

Tulenevalt Tallinna hankekorrast alustati linnas 2018. aastal jooksva järelevalve teostamist kesksete riigihangete tulemusel sõlmitud lepingute täitmise osas. Pilootprojektina alustati järelevalve teostamist reisibüroodelt teenuste tellimise ja kontorikaupade ostmise lepingute täitmise üle. Süsteemse järelevalve tulemusel paranes linna asutuste teadlikkus Tallinna hankekorra sätestatud nõuetest ja linnas sõlmitud kesksetest riigihankepingutest ning seeläbi on ostuprotsessid linna asutustes senisest enam vastavuses õigusaktides sätestatuga.

2018. aastal analüüsiti võimalikke uusi valdkondi, milles oleks linnal mõistlik korraldada keskseid riigihankeid. Tõenäolised uued valdkonnad keskte riigihangete osas on maagaasi ostmise ja postiteenuse tellimine.

2018. aastal korraldasid 84 linna asutust kokku 478 riigihanget kogumaksumusega 186 miljonit eurot (2017. aastal 97 linna asutust, 596 riigihanget ja hangete kogumaksumus 154 miljonit eurot). Korraldatud riigihanked jagunesid arvuliselt järgmiselt: teenuste tellimise hankeid 190, ehitustööde tellimise hankeid 134 ja asjade ostmise hankeid 96 ning sotsiaal- ja eriteenuse tellimise hankeid 58.

Aruandeaastal korraldati kesksed riigihanked koopiapaberi, kontoritarvete, sh toonerite ja ehituskaupade ostmiseks ning sõidukite finantseerimise teenuse tellimiseks. Lisaks korraldati kokku 19 minikonkurssi: elektrienergia ostmiseks ning linna asutuste hangitavate sõidukite finantseerimiseks.

Andmekaitse ja linna infoturbe poliitika

Aruandeaastal oli andmekaitse valdkond teravdatud tähelepanu all 25. mail 2018 kehtima hakanud isikuandmete kaitse üldmääruse tõttu. Tulenevalt üldmääruse nõudest alustas linnas 2018. aastal tööd andmekaitse spetsialist, kelle ülesandeks sai andmekaitsevaldkonna korraldamine linnas keskselt. Linna asutustesse loodi andmekaitsealane kompetents andmekaitsevaldkonna kontaktisikute näol. Andmekaitse valdkonna 2018. aasta peamiseks tegevuseks kujunes andmekaitse valdkonnas ühtse rakenduspraktika kujundamine, näiteks andmekaitsetingimuste uuendamine, isikuandmete kaitse lepingute sõlmimine, isikuandmete töötlemise registri täitmine, koolituste korraldamine andmekaitse ja avaliku teabe valdkondades.

Üldist infoturbe alast tegevust koordineerib linna infotehnoloogia teenistus, kes muuhulgas jälgib linnas kasutusel olevate infosüsteemide ja IKT taristu vastavust ISKE turvameetmetele, ajakohastab neid versiooni uuendustest ja muudatustest ning linna infosüsteemidele ja infovaradele määratud turvaklassidest lähtudes, esitab ametiasutusele rakendamiseks neile kohalduvad meetmed ja annab asutustele juhiseid infoturbe poliitika elluviimiseks. Linna infotehnoloogia teenistus on vastutav linna asutustes infoturbe poliitika põhimõtetest tulenevate infotehniliste turvameetmete rakendamise eest.

Finantshalduse korraldus

Ümberkorraldused finantsorganisatsioon

Linna asutuste raamatupidamisarvestuse koondamine kesksesse raamatupidamiskeskusesse on märkimisväärselt tõstnud linna finantsarvestuse ja -aruandluse kvaliteeti, raamatupidamisarvestuse protsessid ja tegevused on viidud ühtsetele alustele, mille tulemusena on kindlustatud esitatava informatsiooni operatiivsus, aruandluse tähtaegsus, andmete usaldusväärsus ning saavutatud ka oluline kokkuhoid tööjõus.

2018. aastal teostas linna raamatupidamiskeskus 23 linna ametiasutuse ja nende 249 hallatava asutuse raamatupidamisarvestust. Lisaks osutati raamatupidamisteenust 5-le linna valitseva mõju all olevale sihtasutusele ja 3-le linna äriühingule ning ühele mittetulundusühingule. Lisaks osutati raamatupidamisteenust ühele linna konsolideerimisgruppi mittekuuluvale mittetulundusühingule. Kavas on veelgi laiendada raamatupidamisteenuse osutamist linna eraõiguslikele juriidilistele isikutele ja viia nende majandusarvestus üle linnaga ühtsesse finantsinfosüsteemi. Linna raamatupidamiskeskusel on valmisolek võtta oma teenindamisele lisaks veel järgmised üksused - alates 1.10.2019 aktsiaselts Tallinna Soojus ja Sihtasutus Lutreola ning alates 1.01.2020 Sihtasutus Õpilasmalev ja Sihtasutus Tallinna Lauluväljak. 2019. aastal on kavas alustada AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUSE, Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi, Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid ja Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskuse raamatupidamiskeskuse teenindamisele üleviimise otstarbekuse analüüsi läbiviimisega ning tulemustest lähtuvalt alustatakse vajalike ettevalmistustega. Eesmärgiga tõhustada ja automatiseerida tööprotsesse, minimeerides käsitsitööd ja kasutades ära infosüsteemide võimalusi, ei ole kavas uute üksuste linna raamatupidamiskeskuse teenindamisele võtmisel lisatööjõudu palgata. Raamatupidamisarvestuse tsentraliseerimine parandab konsolideerimisgruppi raamatupidamisarvestuse kvaliteeti, tagab linnale kui valitseva mõju teostajale senisest operatiivsema ülevaate tema valitseva mõju all olevate üksuste finantsseisundist ning loob aluse grupi finantsjuhtimise põhimõtete ühtlustamiseks.

Linna strateegilise juhtimise tõhustamiseks ja linna erinevate tegevusvaldkondade vahelise koostöö parendamiseks alustas 2018. aasta alguses linna finantsteenistuses tööd strateegiabüroo. Lisaks büroo töötajatele on võrgustikupõhise strateegiaüksuse töösse kaasatud kõikide tegevusvaldkondade esindajad üle linna. Strateegiabüroo koordineerib ka linna uue pikaajalise arengukava koostamist.

Finantsinfosüsteem

Linna asutustes ning linna raamatupidamiskeskuses teenindatavates linna sihtasutustes, äriühingutes ja mittetulundusühingus on kasutusel ühtne Tallinna linna finantsinfosüsteem. Nimetatud finantsinfosüsteemi kasutuselevõtmiseks alustati juba 2004. aastal. Infosüsteemi arendus on pidev protsess. Arendusvajadused tulenevad nii seadusandluses toimuvatest muudatustest kui ka eesmärgist vähendada käsitsitööd ja andmete topeltsisestusi ning sellega kaasnevaid võimalikke vigu. 2018. aastal jätkati kahe suurema projektiga: tunnipõhise tööajaarvestuse lahenduse loomine

ja linna ühtse kassasüsteemi juurutamine. 2018. aastal võeti kasutusele uued kassasüsteemid 29 asutuses ja plaanide kohaselt juurutatakse 2019. aastal kassasüsteem veel 22-s asutuses. Andmevahetuseks toimib kassasüsteemi ja infosüsteemi vahel täisautomaatne liides. 2018. aastal alustati finantsinfosüsteemis hankijate automaatse loomisega, mis tähendab, et suhtlus toimub „masin-masin“ põhimõttel ning hankijate andmed päritakse vastavalt Rahvastikuregistrist või Äriregistrist ning edastatakse seejärel automaatselt linna finantsinfosüsteemi.

Linna finantsinfosüsteemiga on liidestatud mitmed linnas kasutusel olevad infosüsteemid (nt väärtegade register, linna kinnisvara infosüsteem jne). Nimetatud infosüsteemidest liiguvad majandusarvestuseks vajalikud andmed liideste vahendusel automaatselt finantsinfosüsteemi. 2018. aastal võeti linnas töötajate puhkuste administreerimiseks kasutusele uus infosüsteem - linna töötaja portaal (LTP). Järgnevatel aastatel on kavas LTP funktsionaalsust laiendada ning võtta infosüsteem kasutusele ka koolituste ja lähetuste administreerimiseks ning linna varade haldamiseks.

Linna kuludokumentide elektroonseks menetlemiseks ja säilitamiseks kasutatakse operaatorfirma Omniva Arvekeskust. Vastavat menetluskeskkonda kasutavad kõik linna asutused kui ka linna raamatupidamiskeskuses teenindatavad linna sihtasutused, äriühingud ja mittetulundusühingud. Arvekeskuses menetletakse ja säilitatakse nii ostuarveid kui ka muid kuluaruandeid (majanduskulude ning lähetuskulude aruanded jms). Samuti Arvekeskuses võimalik kuludokumendile lisada akte, saatelehti, hinnapakumisi, lepinguid jm antud tehinguga seotud dokumente.

Eelarve jm juhtimisinstrumendid

Linna üks olulisemaid juhtimisinstrumente on linna eelarve. Tallinna Linnavolikogu kehtestab eelarvega linna ametiasutustele ja nende hallatavatele asutustele kohustuse koguda tulusid, annab volituse võtta kohustisi ja teha kulutusi. Linna eelarve koostatakse ja võetakse vastu ning seda täidetakse seaduses ja linna õigusaktides kehtestatud reeglite kohaselt.

Konsolideerimisgruppi kuuluvatele tütar- ja sidusettevõtjatele, sihtasutustele ning mittetulundusühingule seab majandusaasta eesmärgid vastava ettevõtte nõukogu. Lisaks on linna äriühingutel, sihtasutustel ja mittetulundusühingul kohustus taotleda linnalt oluliste tehingute tegemiseks nõusolek. Sellisteks tehinguteks on näiteks kinnisasja võõrandamine, hoonestusõiguse seadmine, kinnisasja kasutusse andmine pikemaks perioodiks kui 5 aastaks, võlakohustiste võtmine jmt. Samuti on linn oma konsolideerimisgrupi liikmetele kehtestanud nõuded audiitori valikule ning sätestanud tingimused, mida audiitoriga sõlmitav leping peab sisaldama.

1.4.2 Finantsriskide juhtimine

Likviidsusrisk

Linna likviidsusrisiki juhtimisel on rahavoogude täpsel planeerimisel ja jooksva kontrollimisel väga oluline roll. Rahavooge prognoositakse nii aasta, kuude kui ka nädalate kaupa.

Likviidsusrisiki maandamiseks on linna vabu rahalisi vahendeid lubatud paigutada vaid kõrge likviidsusega ja madala riskiga finantsinstrumentidesse, nagu lühiajalistesse deposiitidesse, lühiajalistesse võlakirjadesse ja kommertspaberitesse ning rahaturufondidesse. Arvestades väga madalaid intressitasemeid finantsurgudel ning erinevate tehingute tegemisega kaasnevaid tehingutasusid, paigutati linna vabu rahalisi vahendeid 2018. aastal vaid lühiajalistesse tähtajalistesse deposiitidesse.

Täiendava likviidsuse tagamiseks on linnal võimalik avada ka arvelduskrediidi limiit, kuid tulenevalt piisavate vabade rahaliste vahendite olemasolust seda võimalust 2018. aastal ei kasutatud.

Intressirisk

Linna laenuportfellis on üks fikseeritud intressimääraga võlakiri, mille maht moodustas 2018. aasta lõpu seisuga 7,9% laenuportfelist. Arvestades ajalooliselt madalate intressitasemete jätkuvat püsimist raha- ja kapitaliturgudel, jälgib linn pidevalt intressitasemete muutusi ning on valmis intressiriski maandamiseks sõlmima uusi tehinguid, mis katavad kuni 50% linna laenuportfelli mahust.

Valuutarisk

Valuutariski maandamiseks tohib linn õigusaktide kohaselt teha vastaspoolega tehinguid ainult eurodes. 2018. aastal ei toimunud grupil tehingud, millega oleks kaasnenud oluline valuutarisk.

Tehingupartnerid ja krediidirisk

Investeeringusportfelli krediidiriski juhtimiseks ja maandamiseks on linnas seatud piirangud nii finantsinstrumentidele, mida võib finantsinvesteeringute tegemisel kasutada, kui ka nende osakaalule kogu portfellis.

Linna finantseerimistingute vastaspoole finantsseisundi hindamiseks kasutatakse rahvusvahelise reitinguagentuuri Moody's krediidireitinguid või reitinguagentuuride Standard&Poor's või Fitch IBCA krediidireitingute vastavaid ekvivalente, millest lähtudes on kehtestatud ka investeerimispiirangud. Linna rahalisi vahendeid võib paigutada deposiidina Eesti Panga tegevuslitsentsiga krediidasutustesse, millel on vähemalt Baa2 (Moody's) reiting, ning Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) liikmesriikide krediidasutustesse, millel on vähemalt A2 (Moody's) reiting. Rahalisi vahendeid võib investeerida Eestis registreeritud emitentide kommerts-paberitesse ja võlakirjadesse, millel on vähemalt Baa2 (Moody's) reiting, ning Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni liikmesriikides registreeritud emitentide kommerts-paberitesse ja võlakirjadesse, millel on vähemalt A2 (Moody's) reiting. Ühte rahaturu- või intressifondi võib paigutada rahalisi vahendeid kuni 15% fondi puhasväärtusest. Ühe emitendiga seotud investeringuid ei või olla enam kui 12 miljonit eurot ega rohkem kui 40% investeerimisportfelli mahust.

Linna suuremate tehingupartnerite krediidiriski maandamiseks seab linn riigihangete korraldamisel omapoolsed tingimused pakkujate finantsnäitajatele, mis on hankele kvalifitseerumise eelduseks. Väiksemate tehingupartnerite tausta kontrollitakse enne tehingute tegemist Krediidinfo ja teistest sarnastest infoallikatest. Lisameetmena on linnas ettemaksete tegemine lubatud vaid erandjuhtudel, mis minimeerib riski, et linnale jäävad tasutud kaubad tarnimata või teenused osutamata.

Klientide ja müügiarvetega seotud riskid

Klientide maksekäitumisega seotud oluliste riskide maandamiseks on linna finantsinfosüsteemis tagatud võimalus väljastada kõiki müügiarveid elektroonselt. Tänu arvete elektroonsel väljastamisele on oluliselt vähenenud risk, et arve saadakse kätte alles pärast maksetähtaja saabumist.

Arvete eest maksmise korrektsust ja tähtaegsust mõjutavad oluliselt kliendile võimaldatavad maksemeetodid. Linna klientidel on võimalus linna asutustelt saadud arvete tasumiseks kasutada kõikides Eesti suuremates pankades e-arve püsivaks teenust või tasuda arveid Tallinna veebilehe iseteeninduskeskkonnas. Suuremat tähelepanu on edaspidi kavas pöörata kliendi teavitamisele maksetähtaja ületamisest (sh meeldetuletuskirjade väljastamine ja SMS võlataadete saatmine), samuti linna ühtse krediidi halduse edasisele arendamisele ning võlanõuete süstemaatilisele sissenõudmisele. 2019. aastal on plaanis linnas kehtestada rahaliste nõuete menetlemise kord, mis reguleerib, ühtlustab ja automatiseerib nõuetega seotud protsessid ning tagab viivises nõuete efektiivsema sissenõudmise. Samuti on nõuete menetlemise korral väga oluline roll viivise nõuete tekkimise ennetamisel läbi eelneva kliendi maksevõime ja -käitumise kontrolli erinevatest registritest.

1.5. Ülevaade Tallinna arengukava täitmisest

Tallinna arengukava täitmise aruanne käsitleb arengukavas püstitatud eesmärkide täitmist linna põhilistes tegevusvaldkondades. Lisaks tuuakse aruandes välja ka 2018. aastaks kavandatud olulisemad tegevused eesmärkide saavutamiseks ning ülevaade vajalikest investeringutest. Aruandes välja toodud tabelites kirjeldab lahter „sihttase“ arengukava seatud eesmärki.

[Tallinna arengukavas 2018-2023](#) on linna arendamise prioriteetidena välja toodud kuus peaesmärki:

- ettevõtlik, tööturul nõutud ja hästi tasustatud tallinlane – suure tootlikkusega majandusega Tallinn;
- vaimselt ja kehaliselt aktiivne tallinlane – mitmekesiste tegevusvõimalustega ning elamusterohke Tallinn;
- turvaliselt kasvav, mitmekülgsest arenev ja elukestvalt õppiv tallinlane – haritud, võimekas ja avatud Tallinn;
- hoolitud, kaitstud ja abistatud tallinlane – maandatud riskidega ja (sotsiaalselt) turvaline Tallinn;
- kodu, tööd ja puhkust säästvalt ühendav ning väärtustav tallinlane – hubase, inspireeriva ja keskkonnasäästliku linnaruumiga Tallinn;
- demokraatlikult ja sihipäraselt kohalikku omavalitsust teostavad tallinlased – teadmispõhise juhtimise ning hea teeninduskultuuriga ja tulemuslikult töötavate linnaasutustega Tallinn.

Peaesmärk 1: ettevõtlik, tööturul nõutud ja hästi tasustatud tallinlane – suure tootlikkusega ja efektiivse majandusega Tallinn

2018. aasta olulisemad tegevused ettevõtluse valdkonnas olid suunatud ettevõtlusaktiivsuse ja -teadlikkuse kasvu suurendamisele ja rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmisele, kinnistamiseks Tallinna rahvusvahelist tuntust ettevõtlus- ja investeerimiskeskonnana. Turismi valdkonnas jätkati Tallinna tutvustamist kui rahvusvahelise ja kohaliku puhke- ja konverentsiturismi sihtkohta ning rahvusvaheliselt tuntud ja kvaliteetset turismiteenust pakkuvat linna.

Allesmärk 1.1 ja 1.2: konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond ja suurenenud ettevõtlus ja ettevõtete areng

Mõõdik	Algtase 2017	Praegune tase 2018	Sihttase 2023
Keskmine brutokuupalk eurodes (Tallinn)	1 299	1 453	1 429
Välisturistide ööbimiste arv Tallinna majutusettevõtetes (mln ööd)	2,69	2,70	3,34
Väliskülastajate rahulolu	8,80	8,80	9,20

2018. aastat iseloomustas Eestit tervikuna majanduskasv, mis suurendas oluliselt nõudlust tööjõu järele ning hoidis palgakasvu kiirena. Ettevõtete jaoks tähendas see ühtlasi konkurentsivõime püsimiseks vajadust suunata investeringuid rohkem varadesse ja tehnoloogiatesse, mis tõstaksid tootlikkust, efektiivsust ning soosiks eksporditurgudele sisenemist. Tehnoloogia arenguga paralleelselt jätkus n-ö uue majanduse ärimudelite pealetung (ringmajandus, platvormimajandus, jagamismajandus jne), muuhulgas traditsioonilistesse majandusharudesse.

Ettevõtluse valdkonnas on linna tegevuste põhifookus panustada ettevõtlusaktiivsuse ja -teadlikkuse kasvu, alustavate ettevõtete arengu ja innovatsiooni toetamise ning tööstus- ja tehnoloogiaparkide arendamise kaudu soodsa keskkonna loomisse äriühingute laiendamiseks.

Ettevõtlusaktiivsus on Tallinnas olnud aastate jooksul stabiilselt kõrge, millest annab tunnistust üha lisandunud uute registreeritud ettevõtete arv. Rahvusvahelises plaanis on uute ettevõtete kasvu Tallinnas soodustanud ka riiklik e-residentsuse programm ja iduettevõtete viisa. Info parem kättesaadavus on küll vähendanud kohalike seas esmatasandi ettevõtlusalase teabe nõudlust, kuid 2018. aastal oli jätkuvalt kõrge huvi äriplaani konsultatsioonide ning äriplaani eelhinnangute koostamise vastu, mis on aluseks starditoetuse taotlemiseks erinevatelt riiklikelt institutsioonidelt (Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, Töötukassa jt).

Tallinna linn eraldas ettevõtlustoetusi 154 Tallinna ettevõttele ligi 171 tuhande euro ulatuses, seda nii müügiedenduse eesmärgil kohalikel messidel osalemiseks, uute töökohtade loomise toetuseks kui ka ettevõtetes läbiiviidava õppepraktika juhendamiseks. Alustati ka ettevalmistusi uue toetusmeetme väljatöötamiseks ja lansseerimiseks 2019. aastal, mis võimaldaks lisaks kohalikele messidele osaleda ka välismaistel müüki ja ärikontakte laiendamist soodustavatel üritustel. Mittetulundustegevuse toetuse raames toetati 25 ettevõtluse tugistruktuuride poolt algatatud ja ettevõtluskust ning ettevõtete konkurentsivõimet tõstvat projekti, sh uute ärimudelite teket toetavad innovatsioonikonkursid. Traditsiooniliste üritustena leidsid aset nii kevadine, koostöös Loomeinkubaatoriga korraldatud MELT Innovatsioonifoorum enam kuni 530 osalejaga ja sügisene traditsiooniline Tallinna Ettevõtluspäev, mille raames toimuvatel üritustel osales

ca 2 500 inimest. Välisturgudele suunatud tegevuste poolelt osaleti linna ja ettevõtjate ühisstendiga Prantsusmaal Cannes'is toimival kinnisvara- ja investeringute messil MIPIM. Messil osalemise peaesmärk oli ettevõtete ekspordivõime suurendamine ning uute koostööpartnerite leidmine. Kinnisvaraarendajad otsisid kaasrahastajaid oma projektidele, arhitektuuribürood uusi tellimustöid, investeerimisfondid/-platvormid uusi projekte, sadam nt investoreid ja arhitekte sadamaala arendamiseks. Tänapäev on ühisstendil osalejate ettevõtete arv kasvanud 14ni. Samuti tutvuti ühiselt koos Tartu ja Tallinna innovatsiooni tugisüsteemi partneritega Iisraeli innovatsiooni toetatavate organisatsioonide tegevusega, leidmaks uusi võimalusi konkurentsivõime kasvatamiseks.

Ettevõtlasteadlikkuse tõstmiseks viidi 2018. aastal läbi 6 täispäeva pikkust koolitust müügi, turunduse ja juhtimise teemadel pea 400-le osalejale. Ettevõtlusameti koolitustel osaleja on üldjuhul mikroettevõtte keskmiselt 2-4 töötajaga. Erasisikute ja suureettevõtete esindajate osakaal kõigi osalejate peale kokku on ca 5-10%. Aktiivselt jätkus koostöö Tallinnas tegutsevate ülikoolidega (so Tallinna Ülikool, Tartu Ülikooli Tallinna esindus ja TalTech) ettevõtlusakadeemia sarja raames, mis tõi 27 ettevõtlusalasele seminarile kokku üle 1 900 kuulaja.

Uute ambitsioonikate ärimudelitega ettevõtete juurdekasvule suunatud inkubatsiooniteenust osutati Tallinnas 2018. aastal Tallinna Loomekubaatoris 39 ettevõttele ning Tehnopol Startup Inkubaatoris 61 ettevõttele. Teenusega liituda soovivate tiimide arv on inkubaatorites kasvutrendis. Edukalt jätkas oma tegevust 2017. aastal Loomekubaatori poolt käivitatud Eesti disaini esindusruum Tallinn Design House, kes pälvis tunnustust üle-euroopalisel ettevõtluskonkursil European Business Awards ning avas 2018. aasta algul ka oma veebipoe.

Tehnopoli äriarendusteenuste osas suunati info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonnas suurem tähelepanu targa linna ehk smart city teemadele ja innovatsiooniprogrammide läbiviimisele, rohetechnoloogia valdkonnas kogukonna ja valdkonna kompetentside kasvatamisele. Tehnopolis paikneva Euroopa Kosmoseagentuuri äriinkubaatori poolt anti 3 idufirmale kokku 150 tuhande euro suurune grant toodete väljaarendamiseks (sh linna kaasrahastamisel).

Lisaks inkubatsiooniteenusele arendab linn Aktsiaseltsi Tallinna Tööstuspargid kaudu ka tööstusparkide taristut. Kolm kavandatud tööstusparki on tänapäevaks täielikult kommunikatsioonidega varustatud, välja on ehitatud teed ja tänavavalgustus. 2018. aasta põhifookuses olnud Suur-Sõjamäe tööstuspark on oma kinnistutega 94% ulatuses välja müüdud. Tööstusparkides asuvate ettevõtete arv tugineb ettevõtete majandusaasta aruannetele. 2018. aasta toimunud töötajate langus tuleneb asjaolust, et 2017. aastal võeti arvestusse töötajate arv mitte asukohapõhiselt, vaid ettevõttepõhiselt (st töökohad ka väljaspool Tallinna).

Tabel 4. Ettevõtluse arendamine 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Asutatud uute ettevõtete arv	10 720	12 562	12 430	-132	-1,1%
Ettevõtlusinkubaatoritest edukalt väljunud ettevõtete arv	15	11	20	9	81,8%
Nõustatud äriplaanide arv	205	318	260	-58	-18,2%
Ettevõtete arv tehnoloogiaparkides (Tehnopol ja Ülemiste City)	510	510	540	30	5,9%
Tehnoloogiaparkides ettevõtetes hõivatud töötajate arv (Tehnopol ja Ülemiste City)	11 500	12 000	12 500	500	4,2%
Töökohade loomise toetuse abil loodud töökohade arv	67	36	35	-1	-2,8%
Tallinna tööstusparkide ettevõtetes hõivatud töötajate arv	1 334	1 964	1 350	-614	-31,3%

Alleesmärk 1.3: Tallinn kui kvaliteetne turismisihtkoht

Eesmärgi täitmise raames tutvustatakse Tallinna kui rahvusvahelist puhke- ja konverentsiturismi sihtkohta erinevates riikides erinevate kanalite kaudu.

2018. aastal tutvustati linna 322 välisajakirjanikule ja sotsiaalmeedia esindajale. Väga olulisteks sihtkoha kuvandi loomise ja hoidmise kanaliteks on Visit Tallinn kontod erinevates sotsiaalmeediakanalites. Läbi erinevate turundustegevuste sotsiaalmeedias jõuti kümnete miljonite inimesteni. Creators Camp projekti raames võrrestiti 7 reisimisele pühendunud mõjukat rahvusvahelist visuaalse sisu loojat, kes löid nädala jooksul Tallinna kui turismisihtkohta tutvustavat sisu, mis läbi Visit Tallinna ja sisuloojate endi sotsiaalmeediakanalite jõudis rohkem kui 10 miljoni inimeseni. Projekt esitati „City Nation Place Awards“ konkursile, kus parima sotsiaalmeediakasutuse kategoorias jõuti finalistide hulka. Turismiveebi visittallinn.ee külastati ligi 2,3 miljonit korda (aastane kasv 26%), lehevaatamisi oli kokku 6,5 miljonit (aastane kasv 16%). Veebilehe soovitusindeksi keskmine näitaja oli 8,6 palli 10st. Anti välja erinevaid linnaplaane 11 keeles ja konverentsitrukis. Tallinna tutvustati 36 rahvusvahelisel turundusüritusel. Tallinna tutvustati 770 rahvusvahelisele reisi- ja konverentsikorraldajale. Turismiinfokeskuses teenindati 310 800 külastajat. Turismiinfokeskuse töötajad jagasid

turismiinfot suvel ka linnatänavatel ning online-chati (934) ja e-kirja (1 467) teel. Ettevõtlusameti koordineeritud giidide atesteerimise tulemusena sai atesteeringu 9 uut giidi.

Kultuuriturismitoode Tallinn Card¹ saavutas läbi aegade parimad tulemused. Tallinn Card'iga registreeriti 96 675 (aastane kasv 19%) muuseumide ja atraktsioonide külastust, millele lisanduvad ekskursioonide, meelelahutuskohtade, käsitöö- ja disainipoodide, toitlustuskohtade külastused. Tallinn Card'e müüdi 18 620 (aastane kasv 32%), neist 19% müüdi tallinncard.ee veebipoes. Läbi viidi Tallinna väliskülastajate uuring ja uuriti ka Tallinna kui kultuuriturismisihkoha e-kuvandit. Euroopa Komisjoni poolt läbiviidud konkursil European Capital of Smart Tourism² valiti Tallinn 10 nutikaima turismilinna hulka.

Olulisemad tegevused 2019. aastal

- Süvendatakse koostööd Tallinna Teaduspark Tehnopoliga targa linna lahenduste testvõimaluste pakkumise ning uute ärimudelite arendamise osas (sh Prototron, Euroopa Kosmoseagentuuri äriinkubaator).
- Töötatakse välja väikeettevõtetele investeeeringu toetamise teenus, mis sisaldab ettevõtte turuväärtuse hindamist, ettevõtte finantsplaani korrastamist, juriidilist abi ning kontaktvõrgustikku investoritega.
- Alustatakse pikaajalise projektina äri-, ettevõtlus- ja loomelinnaku arendamist Põhja-Tallinnas aadressil Paljassaare tee 17, mis loob võimalused äritegevuseks, tootmiseks, kontori- ja laopindadeks kultuuritööstusele, filmitööstusele ja kergetööstusele.
- Töötatakse välja Tallinnas toimuvate rahvusvaheliste konverentside toetusmeede, mille eesmärgiks on suurendada Tallinna kui konverentsiturismi sihtkoha tuntust maailmas ning kasvatada rahvusvaheliste konverentsiürituste arvu ning suurendada konverentside välisosalejate ööbimiste arvu.
- Tallinn liitub rahvusvahelise turismilinnade võrgustikuga World Tourism Cities Federation, mis annab võimaluse tõhustada sihtkoha turundustegevusi Hiina suunal ning vahetada kogemusi 140 liikmeslinnaga üle maailma.
- Tallinn Creators Camp projekti raames võõrustatakse Tallinnas rahvusvaheliselt tunnustatud mõjutajaid (Katie Ritzi, Xavier Ritzi, JR Ally, Filippo Cesarini, Sophia Pashkina, Jordan Tually, Mark Harrison), kes loovad kohapeal Tallinna kui turismisihkoha tutvustavat visuaalselt paeluvat sisu.

Peaesmärk 2: vaimselt ja kehaliselt aktiivne tallinlane – mitmekesiste tegevusvõimalustega ning elamusterohke Tallinn

Seda eesmärki viiakse ellu läbi kultuurilise isetegevuse ja enesearenduse võimaluste pakkumise, loovisikute loomingu tutvustamise ja elanikele kunstielamustest osasaamise võimaluste pakkumise ning ajaloolise kultuuripärandi säilitamise ja tutvustamise.

Möödik	Algtase 2017	Praegune tase 2018	Sihttase 2023
Tallinna linna poolt mittetulundustegevuse toetamise meetme abil toetatavate kultuurisündmuste arv	u 260	227	u 280
Rahvakultuuri harrastajate arv	15 277	15 449	16 000
„Tallinn liigub” võistluste/etappide arv	307	304	360
Spordiürituste ja -projektide arv (spordivaldkonna mittetulundustegevuse toetuse kaudu toetatud projektide arv)	192	214	240
Sporditegevuse toetust saavate harrastajate arv*	21 030	21 571	22 000

*Sporditegevuse toetust saavad 7–19-aastased lapsed ja igas vanuses püsiva töövõimetusega (kuni 40%) harrastajad.

Alleesmärk 2.1: kultuuriliselt aktiivne elanikkond

Alleesmärki viiakse ellu peamiselt läbi linnale kuuluvate muuseumite, kultuurikeskuste ja raamatukogude, samuti linna sihtasutuste Tallinna Lauluväljak ja Tallinna Kultuurikatel kaudu (ülevaade Sihtasutus Tallinna Lauluväljak ja Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel tegevusest on toodud peatükis 1.6.). Lisaks korraldatakse eesmärgi täitmiseks erinevaid regulaarseid ja ühekordseid ülelinnalisi ning piirkondlikke üritusi ja antakse toetust vastava eesmärgi täitmise panustavaks mittetulundustegevuseks. Eesmärgi saavutamise panustab ka noorsootöö (alleesmärk 3.4).

¹ Tallinn Card on kultuurihuvilisele linnakülastajale mõeldud sooduskaart 24, 48 ja 72 tunniks, mis annab võimaluse külastada linna tuntumaid ja enimkülastatuid muuseume, vaatamisväärsusi ning regulaarseid ekskursioone.

Tallinna Keskraamatukogu peamiseks eesmärgiks on tagada tallinlastele ligipääs kirjandusele ja informatsioonile ning toetada elukestvat õpet. Tallinna Keskraamatukogu koosseisu kuulub Keskraamatukogu, 17 haruraamatukogu (sh muusikaosakond ja võõrkeelse kirjanduse osakond) ja raamatukogubuss Katarina Jee.

Raamatukoguteenuste kasutusnäitajate stabiilselt mõduka kasvu taustal eristub ennekõike e-raamatukogude iga aastaga kasvav kasutamiskiivsus. Kaasaegseid eestikeelseid e-raamatuid pakkuva e-raamatukogu ELLU ning inglise- ja venekeelseid e-raamatuid ja audioraamatuid sisaldava OverDrive'i raamatukogu kõrval on alates 2018. aasta maist lugejatele avatud võõrkeelseid e-ajakirju sisaldav RBdigital. E-raamatukogu ELLU laenutuste 20% kasv ning OverDrive'i e-raamatukogu laenutuste arvu kolmekordne kasv ühe aasta jooksul näitavad, et üha enam lugejaid harjub kasutama e-teavikuid trükiväljaannete kõrval või alternatiivina nende asemel. E-raamatukogu ELLU kasutajate vanuseline jaotumine näitab, et e-raamatukogud on hea võimalus kirjanduse lugemiseks ka vanemas eas või erivajadustega inimesel, kellel võib olla raamatukokku tulek raskendatud või kes vajavad võimalust muuta ekraanil kuvatava teksti seadeid (suurus, kirjatüüp, taustavärv), mis trükiväljaannete puhul ei ole võimalik.

Kasvanud on nende inimeste arv, kes külastavad raamatukogu mitte eesmärgiga teavikuid laenata, vaid osaleda koolitusel, keelekohvikus või üritusel. Digilõhe vähendamiseks ja infotehnoloogia loovaks kasutamiseks oskuste andmiseks viidi raamatukogudes läbi koolitusi enam kui 33 000 inimesele. Kännukuke raamatukogu innovatsioonilabor sai täiendust märgipressi, lõike- ja pressimismasina ning laserlõikepingi näol (viimase teenuse käivitamine jääb 2019. aastasse). Laste- ja noorte STEAM-oskuste arendamiseks hangiti roboteid, konstruktoreid, fototöötlusprogramm ning käivitati uusi huviringe. Keelekohvikuid korraldati raamatukogudes ennekõike eesti keele õppimiseks. Koos vabatahtlikega viisid raamatukoguhoidjad läbi keeleringe ja -kohvikuid hiina, hispaania, inglise, korea, prantsuse, saksa, rootsi, vene, aga samuti võro keele harjutamiseks.

Laste lugemishuvi tekitamiseks toimetati regulaarselt raamatukaste 86 munitsipaal- ja eralasteaeda. Lugemisoskust arendasid lapsed lugemismänge mängides ja lugemiskoortele lugedes. Pagulasperede lastele raamatukoguteenuste tutvustamiseks korraldati külaskäike erinevatesse raamatukogudesse. Kõik Tallinna koolide 1. klasside õpilased said raamatukogu külastusel kingiks Keskraamatukogu poolt korraldatud laste omaloomingu konkursil osalenud töid sisaldava raamatu „Omad jutud 3“. Rohkelt ilmuvast kirjanduses orienteerumiseks korraldati raamatukogudes kohtumisi kirjanikega ja kirjandusklubi üritusi. Seniorite sotsiaalse kaasatuse suurendamiseks toimusid regulaarsed mälu treeningud ning tegevus- ja vestlushommikud. Raamatukogud osalesid ülelinnalistel üritustel nagu Merepäevad, Kultuuriöö, Aabitsapidu, Kirjandustänava festival jt.

Tabel 5. Raamatukogu teenuse kasutamine 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Lugejate arv	69 538	71 056	72 346	1 290	1,8%
Külastuste arv	1 530 455	1 555 602	1 573 532	17 930	1,2%
sellest raamatukogu külastuste arv	1 037 024	1 083 080	1 102 592	19 512	1,8%
virtuaalsete külastuste arv	493 431	472 522	470 940	-1 582	-0,3%
sh kuni 15-aastaste laste külastuste arv	226 178	238 842	243 540	4 698	2,0%
Laenutuste arv	1 602 701	1 623 115	1 639 448	16 333	1,0%
sh kojulaenutuste arv	1 401 549	1 411 739	1 419 713	7 974	0,6%
lastele laenutuste arv	182 846	186 769	191 134	4 365	2,3%
e-raamatute laenutuste arv	18 306	24 607	28 601	3 994	16,2%
Ürituste arv	7 020	8 131	9 478	1 347	16,6%
sh individuaalsete kasutajakoolituste arv	3 439	4 250	4 929	679	16,0%
rühmakoolituste arv	1 328	1 361	1 753	392	28,8%
lugejakoolituste ja raamatuid populariseerivate ürituste arv	1 808	2 083	2 379	296	14,2%
näituste arv	445	437	417	-20	-4,6%
Vastatud infopäringute arv	11 670	14 456	13 596	-860	-5,9%
Internetitöökohade kasutamistundide arv	58 707	62 713	63 268	555	0,9%

Tallinna Kirjanduskeskuse, mis kureerib A. H. Tammsaare ja E. Vilde muuseumide tööd, peamiseks eesmärgiks 2018. aastal oli A. H. Tammsaare 140. sünniaastapäeva tähistamine ning Kirjandustänava festivali korraldamine. Tammsaare 140. sünniaasta tähistamiseks toimus pidulik aktus Rahvusoperis Estonia, millest tegi ülekanne ETV; Vikerraadios viidi läbi Tammsaare nädal, Rahva Raamatus kõlasid tuntud inimeste loetud katkendid „Tõest ja õigusest“. Kirjandustänava festivali korraldamise eest pälviti Eesti Muuseumide Aastaauhindade konkursil nominatsioon Kogukonna Sõbra kategoorias. 2018. aasta lõpuks said digiteeritud mõlema muuseumi fotokogud, mis on nüüd nähtaval andmebaasis MuIS. Koostöös erinevate partneritega loodi kaardirakendus „Kirjanduslik Tallinn“, mille eesmärgiks on luua mänguline andmebaas, mille abil saab avastada Tallinna linnaruumi kirjanduse kaudu ja kirjandust Tallinna

linnaruumi kaudu. Kirjandusekeskuse külastajate arvu langus on tingitud asjaolust, et 2018. aastal ei jätkunud koostööprogramm Tallinna Haridusametiga, mille raames külastasid koolide õpilased keskuse poolt pakutavaid ekskursioone ja haridusprogramme.

Tabel 6. Kirjanduskeskuse teenuse kasutamine 2017-2018

	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Külastajate arv	10 348	9 392	-956	-9,2%
Korraldatud ekskursioonide arv	208	153	-55	-26,4%
Korraldatud ürituste arv	48	59	11	22,9%
Museaalide arv	19 300	19 325	25	0,1%

Lisaks raamatukogudele pakub linn võimalusi huvitegevusega tegelemiseks, pärimuskultuuri harrastamiseks, traditsiooniliste kultuuriprojektide korraldamiseks, riiklike ja rahvakultuuri tähtpäevade tähistamiseks ning kontsertide, etenduste ja meelelahutusürituste korraldamiseks linna kultuurikeskustes. 2018. aastal tegutses linnas 9 kultuurikeskust: Haabersti Vaba Aja Keskus, Keslinna Vaba Aja Keskus, Kultuurikeskus Lindakivi, Mustamäe Kultuurikeskus Kaja, Nõmme Kultuurikeskus, Pirita Vaba Aja Keskus, Salme Kultuurikeskus, Pelgulinna Rahvamaja ja Vene Kultuurikeskus. Nende poolt pakutavate teenuste kasutamine oli 2018. aastal võrreldes varasemate aastatega vähenenud, peamiselt Mustamäe Kultuurikeskuse Kaja töö ajutise peatamisega seoses uue hoone ehitamisega.

Tabel 7. Kultuurikeskuste poolt pakutavate teenuste kasutamine 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Harrastusringide arv	274	270	242	-28	-10,4%
Harrastusringides osalenute arv	7 660	7 869	7 194	-675	-8,6%
Korraldatud ürituste arv	2 198	2 271	2 143	-128	-5,6%
Mittetulundusühingute ja seltside arv	182	205	182	-23	-11,2%

Kultuuritegevuse valdkonnas on oluliseks ka Tallinna linna ja selle elanikega seotud ajaloo kogumine, uurimine, säilitamine ja avalikkusele tutvustamine, mida viib ellu Tallinna Linnamuuseum, mille koosseisu kuulusid 2018. aastal Kaupmehe maja, Tallinna Vene muuseum, Lastemuuseum Miiamilla (Kadrionus ja Kalamajas), Peeter I maja, Kiek in de Kök, Bastionikäigud, Raidkivimuuseum, Neitsitorn, Jaani Seek ja Raevangla fotomuuseum.

2018. aasta oli ühtlasi Tallinna Linnamuuseumi juubeliaasta, mille raames toimunud suuremad näitused olid Tallinna Vene muuseumi uus püsinäitus "Koolitund, vahetund: vene haridus Tallinnas 1715–1944"; Kiek in de Köki näitus „Puhas vesi. Tallinna veevarustuse lugu“ ja Linnamuuseumi „100 aastat argipäeva“. Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva aastale oli pühendatud Tallinna Linnamuuseumi ühine perepäev „Lõvid vapile“ ja Kiek in de Köki fotonäitus „100 fotot Heinaturust Vabaduse väljakuni“ koos loenguprogrammiga. Tallinna Linnamuuseumi filiaalide pedagoogide koostöös valmisid haridusprogrammide paketi kõikidele haridusastutestele ning koostati hariduskalender ning korraldati selle tutvustamiseks koolide õpetajatele haridusturg. Haridusturu eesmärgiks oli tutvustada osalejatele Tallinna Linnamuuseumis toimuvat haridustegevust ja õppeaastal ees ootavaid sündmusi ja tegevusi. Üritusel osales 103 õpetajat.

2018. aastal alustati muuseumis suurte, kõiki filiaale kaasavate publikuüritustega: „Liiri-lõõri-lihavõtted“ Tallinna Vene muuseumis (240 külastajat), Tallinna päeva suurüritus „Punane Lõvi tagasi Tallinnas“ Taani Kuninga aias (120 külastajat) ja jõulumäng peredele „Üle linna jõulud“ (743 külastajat). Traditsiooniliselt osaleti ja pakuti erinevaid tegevusi ka Muuseumiöö, Kultuuriöö, Keskaja päevade, vene kultuuri päevade ning rahvuskultuuride päevade raames.

Muuseumi külastajate arv 2018. aastal küll kasvas, kuid samas vähenes muuseumi poolt pakutavate ürituste arv. Põhjuseks näituste ja publikuürituste formaadi muutus. Seniste lühiajaliste stendinäituste asemel on näituste kestvus pikenenud, sinna juurde kuulub hands-on ekspositsioon ja publikuprogrammid on muutunud mitmekesisemaks. Publikuprogrammid sisaldavad erinevatele vanuserühmadele suunatud tegevusi muuseumi ekspositsioonis. Näituse publikuprogramm koosneb tavaliselt ette tellitavatest haridusprogrammidest, temaatilistest ekskursioonidest, loengutest, vestlusõhtutest, töötubadest täiskasvanutele ja peredele. Lisanduda võivad ka elamusprogrammid täiskasvanutele (koos erimenüüga Neitsitorni kohvikus jne), kontserdid, etendused. Museaalide arvu vähenemine on tingitud fotode ja negatiivide kogu korraldamisest 2018. aastal.

Tabel 8. Muuseumi teenuse kasutamine 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Külastajate arv	221 067	223 891	250 919	27 028	12,1%
Korraldatud ekskursioonide arv	2 969	2 955	2 855	-100	-3,4%
Korraldatud ürituste arv	1 690	1 935	1 860	-75	-3,9%
Korraldatud näituste arv	50	58	42	-16	-27,6%
Museaalide arv	169 886	152 199	151 776	-423	-0,3%

Mitmekesise kultuuritegevuse tagamiseks võimaldab Tallinna linn erinevatel huvigruppidel osaleda vabaharidus-, huvi- ja täienduskoolitustel Tallinna Rahvaülikoolis, Õpetajate Majas, Hopneri majas ja teistes huvikeskustes. Koolitused Tallinna Rahvaülikoolis toimusid enam kui kümnes valdkonnas (kultuur, kunst, käsitöö, arvuti ja majandus, keeled, muusika, tervis ja ilu, kokandus, loodus, fotograafia, liikumine, teater jm). Populaarseimateks olid keelekursused (jaapani ja araabia keel) ning kokanduse (erinevate riikide köögid) ja tervise (hiina meditsiin, looduskosmeetika) valdkonnas toimunud kursused. 2018. aasta teises pooles tegi Tallinna Rahvaülikool koos töötajatega läbi koolitustegevuse kvaliteedi enesehindamise protsessi ning aasta lõpul omistas Eesti Rahvaülikoolide Liit Tallinna Rahvaülikoolile mitteformaalõpet pakkuva asutuse kvaliteedi märgi (EQM - European Quality Mark).

Tabel 9. Koolitusteenuse kasutamine 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Õppijate arv	3 641	3 666	3 702	36	1,0%
Loengutundide arv	5 010	4 837	4 885	48	1,0%
Õppeprogrammide arv	205	216	205	-11	-5,1%
Korraldatud näituste arv	25	25	25	0	0,0%
Korraldatud ürituste arv	100	100	97	-3	-3,0%

Allesmärk 2.2: elamusterohke Tallinn

Tallinna linnas tegutseb mitmeid etendus- ja kontsertasutusi, sh Tallinna linnale kuuluvad Tallinna Linnateater ja Tallinna Filharmoonia.

Tallinna Linnateatri eesmärk on tutvustada repertuaariteatrit ja Eesti teatrikuultuuri erinevatele sihtgruppidele. Võrreldes 2017. aastaga anti 2018. aastal rohkem etendusi väiksemates saalides, mistõttu on veidi vähenenud külastajate arv. Suurenes aga uuslavastuste arv. Repertuaari lisandus nii eesti kui ka välisdramaturgiat.

Tallinna Linnateatri poolt korraldatav rahvusvaheline teatrifestival Talveöö Unenägu, mis toimus juba 10. korda, oli pühendatud Läti ning Eesti Vabariigi 100. sünnipäevadele, tuues Tallinna rahvusvaheliselt tuntud lavastaja Alvis Hermanise lavastuste retrospektiivi. Festivali 17 etendust külastas 6 166 külastajat.

Taas võeti kasutusse tervikrenoveerimise läbinud Hobuveski teatrisaal ning avati uus ajutine mängupaik Toom-Kooli 9 hoones lavastusega "Miljoni vaade", mis oli Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks valminud teatrite suurprojekti "Sajandi lugu" üks lavastustest koostöös Vana Baskini Teatriga. Teater osales 2018. aastal kahel teatrifestivalil, lavastusega "Köster" festivalil Draama Tartus ja lavastusega "Igatsus" rahvusvahelisel teatrifestivalil MITEM Budapestis.

2018. aastal korraldati Tallinna Linnateatri Laia tn hoonetekompleksi (*edaspidi* IX kvartal) arenduse ideekonkurss. Konkursi võitis ideekavand pealkirjaga "Paviljon", mille autorid on Maarja Kask, Ralf Lõoke, Märten Peterson ja Martin McLean arhitektuuribüroost Salto. Ideekavandi alusel rekonstrueeritakse lähiaastatel Tallinna Linnteatri olemasolevad ruumid Laia tn kvartalis ning valmib ka uus lisahoonestusmaht, mis võimaldab teatril tulevikus pakkuda külastajatele elamusi ka uues suures teatrisaalis. Lisaks arendustele vanalinnas alustati ka teatri Suursõjamäel asuva lao- ja tootmishoone rekonstrueerimisprojektiga.

Tabel 10. Teatri teenuse kasutamine 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Külastajate arv	79 936	74 997	74 696	-301	-0,4%
Etenduste arv	532	456	478	22	4,8%
Lavastuste arv repertuaaris	25	25	25	0	0,0%
sellest uuslavastuste arv	6	5	8	3	60,0%

Tallinna Filharmoonia korraldab kontserte barokist džässini ning tänu Mustpeade Maja neljale erineva akustikaga saalile on võimalik pakkuda ainulaadset kooslust kultuurilisest sisust ning unikaalsest keskkonnast. Korraldatud kontsertide arv on võrreldes 2017. aastaga mõnevõrra vähenenud Tallinna Kammerorkestri suuremahuliste esinemiste tõttu erinevates koostööprojektides Eestis ja mujal. EV100 raames anti kontserte Belgias, Itaalias, Leedus, Lätis, Rootsis, Prantsusmaal, Ameerika Ühendriikides, Ungaris ja Poolas. Pariisi Filharmoonias toimunud kontserdi salvestas Prantsuse telekanal „Mezzo“. Tallinna Kammerorkester on hinnatud Arvo Pärdi loomingut interpreedina, mis on avanud võimaluse igal aastal esineda ka maailma prestiižikaimates kontsertsaalides.

Tabel 11. Kontsertteenuse kasutamine 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Külastajate arv	42 950	39 000	41 130	2 130	5,5%
Korraldatud kontsertide arv	67	60	57	-3	-5,0%
sellest Mustpeade Majas	39	30	35	5	16,7%
väljaspool Mustpeade Maja	28	30	22	-8	-26,7%
Muusikaliste koostööprojektide arv	19	25	29	4	16,0%

Lisaks linna enda etendus- ja kontsertasutuste mitmekesisele programmile, pakutakse kultuurielamusi linlastele ka koostöös mitmete erinevate osapooltega. EV100 raames korraldati hulgaliselt kultuurisündmusi, sh Tallinna, Riia ja Vilniuse linnaorkestrite ühiskontserdid „Sajand muusikas“ Tallinnas, Riias ja Vilniuses ning fotonäitus „Enne ja nüüd“. Ülelinnalistest kultuurisündmustest olid suurimad Birgitta festival, Tallinna Merepäevad, Taasiseseisvumispäev, Kultuuriöö, Rahvuskultuuride päevad, Tallinna kohtumised Peterburis, Tallinna päeva ja Hiina uusaasta tähistamine. Mittetulundustegevuse toetamise raames eraldati toetust kokku 227 kultuurivaldkonna projektile ja 173 kultuuriorganisatsioonile, Suurimad toetatud kultuurisündmused linna kultuurikalendris olid Europa Cantat 2018, PÖFF, Kuldne Mask Eestis, Mustonenfest, Jazzkaar, üritustesari „Ava Lava, Tallinn!“, Keskaja päevad, Tallinn Music Week, rahvusvaheline õigeusu vaimuliku muusika festival „Credo“, Disainiöö, Tallinna Graafikatriennaal, Rein Rannapi sünnipäevakontsert „50 aastat suurel laval – Rannap 65“, varajase muusika festival „Tallinn feat. Reval“, Tallinna Rahvusvaheline Orelifestival, Tallinna kirjandusfestival HeadRead, Eesti Muusika Päevad ja Mardilaat. Tallinna osalusel anti välja Pimedate Ööde filmifestivali auhinnad, Kristjan Raua kunstipreemia ja A. H. Tammsaare romaanipreemia. Tallinna linn tunnustas teeneka kultuuritegelase preemiaga 2018. aastal kirjanikku, luuletajat ja tõlkijat Aino Pervikut ning koorijuhti ja muusikapedagoogi Lydia Rahulat. Alustati ka ettevalmistustega 2019. aasta laulu- ja tantsupeoks, kus osaleb ca 350 koori, rahvatantsurühma ja orkestrit Tallinnast.

Olulisemad tegevused 2019. aastal

- Toetatakse Tallinna koore, tantsurühmi ja orkestreid XXVII laulu- ja XX tantsupeol „Minu arm“ osalemisel.
- Viiakse lõpule Mustamäe Kultuurikeskuse Kaja hoone tervikrenoveerimine.
- Jätkatakse Tallinna Linnateatri tootmis- ja laohoone ehitustööd Suur-Sõjamäe tänaval ja koostatakse teatri Laia tn IX kvartali arendusprojekt
- Valmib Tallinna Loomaaia troopilise vihmametsa „Pilvemets“ projekt ja alustatakse Tiigrioru eelprojekti koostamisega.
- Jätkatakse võõrustavate põhisadamate (Vanasadam, Noblessneri sadam ja Lennusadam) ettevalmistamist suurte purjelaevade regati The Tall Ships Race 2021 korraldamiseks.
- Korraldatakse sündmusi Tallinna Loomaaia 80. ning Tallinna Rahvaülikooli 60. juubeliaasta tähistamiseks.
- Jätkuvalt toetatakse Tallinna kultuurimaastikul oluliste kultuurisündmuste ja festivalide korraldamist.

Alleesmärk 2.3: säilinud ja väärtustatud ajalooline pärand linnaruumis

Tallinna muinsuskaitse valdkonna eesmärgiks on hoida ja teadvustada Tallinna kultuuripärandit, tagada kultuurimälestiste, kultuuriväärtuslike hoonete, arheoloogilise pärandi ning vallasobjektide kaitse ja korrashoid ning väärtustada ajaloolist linnaruumi ja elukeskkonda.

Tallinnas oli 2018. aastal erakordselt rikkalik arheoloogia-aasta. Linna väljastatud lubade alusel toimus kokku poolsada uuringut, (sh kümnekond väljakaevamist). Vanalinnas oli suurim uuring Apteegi tänava Teises maailmasõjas hävinud kolme hoone (5, 7 ja 9) keldrite ja vundamentide lahtikaevamine seoses hotelli laienduse projekteerimisega. Piiskopi aia rekonstrueerimistöödel avastati tõenäolised keskage se piiskopimaja keldrid. Arheoloogiliste tööde rõhk oli siiski eeslinnadel, eriti Kalamajal, kus asus ka tuhandete hiliskeskage sete (15. saj.) esemeleidudega üllatanud tähtobjekt Jahu tn 6/Väike-Patarei 1. Teostati kaevamisi Estonia pst 7/Teatri väljak 1 ja Maakri tn 30 kesk- ja varauusaja objektidel. Eeslinna servades avastati ja uuriti läbi seni tundmatud matmiskohad Pärnu maanteel Võllamäe lähistel ja Kadrioru servas Jakobsoni tänaval. Üks uuring telliti muinasaegse kivikalme osas. Šurfidega selgitati Skoone bastioni pinnasesse mattunud osade olukorda.

Vanalinna muinsuskaitsealal jätkus 2018. aastal aktiivne restaureerimistegevus nii linnale, riigile kui eraomandisse kuuluvatel kinnistutel ja hoonetes. Tallinna linnale olulise kultuuriasutuseks võeti Theatrum teatrihoonena kasutusele linnale kuuluv endise dominiiklaste kloostri ajalooline aidahoone. Ajendatuna paavst Franciscuse Eesti visiidist 2018. aasta sügisel toetati Peeter-Pauli katedraali restaureerimist.

Linna muinsuskaitse järelevalve all toimus hulgaliselt restaureerimistöid. Ajaloolistest tööstushoonetest restaureeriti komplekselt Maakri tn 19/ 21. Eesti Kunstiakadeemia jaoks restaureeriti endine Rauaniidi tehas Kotzebue tn 1, millele ehitati juurde kaasaegne hoonemaht. Jätkus ajalooliste tööstuskvartalite kinnisvara-arendus ning restaureerimine: näiteks Noblessneris tehti korda laevatehase kooste- ja akumulaatorsehh. Eesti Meedia hoone püstitamisega sai alguse ka Tartu maanteel asuva endise tselluloosi- ja paberivabriku hoonestuse restaureerimine ning uushoonestusega täiendamine. Koostöös linnaga võeti eelmisel aastal kultuurimälestisena riikliku kaitse alla Eesti Rahvusraamatukogu hoone (Tõnismägi tn 2).

Suuremad kunstimälestiste tööd olid seotud Kirikurenessansi programmi, Tammsaare pargi rekonstrueerimise ja kesklinna skulptuurikogu korrastamisega. Kõige suurem töö oli Kaasani Jumalaema Sünni kiriku tambuuri lae- ja seinamaalingute konserveerimise toetamine. Kaarli kirikus lõpetati linna toel oreli restaureerimine. Hävimisest päästeti Kopli Rahvamaja kandlega naist kujutav fassaadiskulptuur. Alustati Perekonnaseisumeti nn Pulmamaja interjööri restaureerimist. Mitmetele kultuuriväärtuslikele objektidele paigaldati infotahvleid. Restaureeriti Kitseaed Nunne tänavas, korrastati Mayeri trepp.

Olulisemad tegevused 2019. aastal

- Konserveeritakse Tallinnas asuvaid kultuuriväärtuslike hooned, ajaloolisi kindlusrajatisi, säilinud originaal-detaile ja –tarindeid.
- Koostatakse eeslinnade ehitis-, ajaloo- ja arheoloogiamälestiste uuringuid ning ekspertiise.
- Uuritakse ja restaureeritakse Tallinna linnas asuvaid vallasmälestisi.
- Toetatakse kogudusi kirikute ja nende kunstivarade restaureerimisel Kirikurenessansi programmi raames.
- Restaureeritakse Skoone bastion.

Alleesmärk 2.4: tänapäevased, elanikele kättesaadavad sportimisvõimalused ning lai spordiürituste valik

Selleks, et linlased saaksid hea tervise hoidmiseks sporti teha, pakkus linn sportimisvõimalusi 2018. aastal seitsmes linna spordiasutuses, milles harrastus- ja saavutusspordiga tegelemiseks kokku oli 24 erineva spordialaga tegelemist võimaldavat spordibaasi. Sporditeenuste kättesaadavus oli tagatud 7 päeva nädalas keskmiselt 10–13 tundi päevas. Linna spordibaase kasutati arvukalt nii treeningute läbiviimiseks kui ka erinevate ürituste ja võistluste korraldamiseks, samuti pakuti erinevaid teenuseid üksiküllastajatele. 2018. aastal kasvas külalastavus kõigis linna spordiasutustes, suurim küllastajate arvu tõus oli Kristiine Spordis tulenevalt uue spordibaasi - Sõle Spordikeskus - lisandumisele.

Tabel 12. Tallinna spordiasutuste külastuskordade arv 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Tallinna Spordihall	449 025	470 792	490 948	20 156	4,3%
Pirita Spordikeskus	204 317	234 556	253 467	18 911	8,1%
Kristiine Sport *	95 337	135 809	360 695	224 886	165,6%
Nõmme Spordikeskus	62 773	48 868	68 088	19 220	39,3%
Tondiraba Spordikeskus	124 795	113 675	141 918	28 243	24,8%
Kadrioru Staadion	21 900	22 192	23 128	936	4,2%
Kokku	958 147	1 025 892	1 338 244	312 352	30,4%

* 2018.aastal alustas täismahus tööd Sõle Spordikeskus

Tallinna Spordikool jätkas koostöös spordiklubidega saavutusspordi arendamist, pakkudes andekatele noorsportlastele (vanuses 11-19 ja erandkorras ka 23 aastat) täiendavaid võimalusi saavutusspordiga tegelemiseks. Spordikool tegi koostööd kokku 38 spordiklubiga, võimaldades 517 (sh 179 tütarlast ja 338 poisslast) saavutussportlasele täiendavaid treeninguid 5408 tundi, osaleda 124 välisvõistlustel ja 100 laagris (sh 49 välislaagris) kokku 971 laagripäeva. 2018. aastal tegutseti 20 spordialal (lisandus maadlemine, kergejõustiku mitmevõistlus ja purjetamine): korvpall, võrkpall, rannavõrkpall, käsipall, sulgpall, tennis, epeevehklemine, ujumine, judo, karate, poks, taekwon-do, maadlus, kergejõustiku mitmevõistlus, iluvõimlemine, hoki, iluuisutamine, kiiruisutamine, laskesuusatamine ja purjetamine. Lisaks viidi spordikooli sportlaste hulgas läbi projekt „Sportlaste testimine vigastusriski hindamiseks ja sportliku jätkusuutlikkuse tagamiseks“, programm „Teiperi praktiline kasutamine sportlaste peal“ ja jätkus projekt „Tallinna Spordikoolist olümpiamängudele“.

Tabel 13. Spordikooli tegevusnäitajad 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Harrastajate arv	467	512	517	5	1,0%
Treenerite arv	44	51	55	4	7,8%
Spordialade arv	16	17	20	3	17,6%

Üheks oluliseks tegevusvaldkonnaks on noorte liikumisharrastuste toetamine sporditegevuse toetuse eraldamise kaudu spordiorganisatsioonidele noorte (7–19-aastaste) harrastajate sporditegevuse korraldamiseks. Statistikaameti andmetel oli 2018. aastal 7–19-aastaseid Tallinna elanikke 53 000. Sporditegevuse toetust eraldati 150 spordiorganisatsioonile 21 823 harrastaja kohta kokku summas 5,7 miljonit eurot. 2018. aastal kasvas nii 7–19 aastaste harrastajate arv kui ka kvalifitseeritud treenerite arv.

Tabel 14. Sporditegevuse toetuse tegevusnäitajad 2016-2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Toetuse saajate arv					
spordiklubid	140	148	150	2	1,4%
7-19.aastased harrastajad	21 886	20 706	21 571	865	4,2%
EKR 5.-8. tasemega treenerid	486	483	516	33	6,8%
kvaliteetse spordiklubi toetuse saajate (spordiklubide) arv	24	25	26	1	4,0%
kvaliteetse spordiklubi toetuse saajate (spordiklubide) laste arv	9 854	8 896	9 786	890	10,0%
Arvestuslikud toetused (€)					
harrastaja ja treeneri kohta baassumma	165	200	200	0	0,0%
treeneri kohta	1 058	1 299	1 299	0	0,0%
kvaliteetse spordiklubi kohta	18 476	16 013	16 937	924	5,8%
Eraldarud toetuste summa kokku (€)*	4 680 743	5 400 485	5 670 785	270 300	5,0%

* sh arvestatud aruande alusel tagastatud toetustega

Linn jätkas 2018. aastal ka eraspordibaaside toetamist, tegevustoetust eraldati Škoda Jäähallile ja Jeti Jäähallile kokku summas 100 tuhat eurot. Toetati viite linna esindusmeeskonda sportmängudes (korpall, käsipall ja kahele ülikooli sportmängude võistkonnale) summas 337 tuhat eurot (sh Tallinna Spordiselts Kalev esindusmeeskonna Tallinna Kalev / TLÜ toetus 250 tuhat eurot) tunnustati linna reservfondist kaheksal spordialal täiskasvanute tiitlivõistlustel medalid võitnud pealinna 15 saavutussportlast ja nende treenerit kokku summas 35 350 eurot. Spordiprojektide toetusi eraldati rahvusvaheliste spordiürituste, Tallinna meistrivõistluste, kohalike turniiride ja spordivõistluste korraldamiseks. 2018. aastal korraldasid erinevad spordiorganisatsioonid Tallinnas 86 rahvusvahelist spordivõistlust, sh taekwondo, curlingu, sulgpalli (juuniorid) Euroopa meistrivõistlused, UEFA Super Cup 2018 karikamäng jalgpallis ja esmakordselt täispikk triatlon Ironman Tallinn 2018, kokku eraldati toetust summas 620 tuhat eurot. Tallinna meistrivõistlusteid korraldati 36 erispordialal, kokku jagati Tallinna meistrivõistluste I–III koha võitjatele 1 255 medalit, toetust eraldati summas 60 983 eurot. Muude spordiprojektide toetust eraldati 97 spordivõistluste korraldamiseks, millest võttis osa 32 468 pealinna sportlast ja toetust eraldati summas 103 tuhat eurot.

Toetati tervise liikumise üritusi „Tallinn Liigub!“, mida korraldati 2018. aastal koostöös 44 partneriga kokku summas 121 tuhat eurot. Aasta jooksul toimus üle 304 etappi/osavõistlust, millest võttis osa ca 220 000 osalejat. „Tallinn Liigub“ raames toimus SEB Maijooks, erinevad tervisejooksu ja –kõnni, orienteerumise ja jalgratta sarjad. Jätkati ka tervisespordi propageerimist ning teavitustööd tervise liikumise vajalikkusest. Koostöös Tallinna Ülikooliga korraldati tervisespordi aktiivselt harrastavatele sportlastele loengute sarju „Treeni teadlikult“ ja „Tervise ja Liikumise Ülikool“ ning toetati Pirita ja Nõmme terviseradade korrashoidu ja noorsportlaste terviseuuringute teostamist. Baltimaade suurimat rahvaspordiüritust Tallinna Maraton ning Tallinna Sügisjooks, millest võtsid osa 68 riigi sportlased kokku 23 940 osalejaga toetas linn 120 tuhande euroga. Kokku eraldati spordivõistluste korraldamiseks pealinnas toetust summas 1,026 miljonit eurot.

Tabel 15. Spordiprojektide toetuse tegevusnäitajad 2016-2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Rahvusvahelised võistlused	93	81	86	5	6,2%
Tallinna meistrivõistlused	39	31	36	5	16,1%
"Tallinn Liigub" etapid	267	307	304	-3	-1,0%
Muud spordiprojektid	60	80	97	17	21,3%

Olulisemad tegevused 2019. aastal

- Töötatakse välja linna spordiasutuste uus struktuur ja nende haldamise mudel.
- Kaardistatakse spordivaldkonna arengusuunad ja alustatakse spordivaldkonna uue arengukava koostamist.
- Jätkatakse olemasolevate linna spordibaaside renoveerimist ning inventari uuendamist ning hoonestusõiguse seadmise kaudu uute sportimisvõimaluste loomist linlastele.
- Jätakuvalt toetatakse erinevaid spordiorganisatsioone sporditegevuse toetuste ja mittetulundustegevuse toetuste eraldamise kaudu, sh on spordivõistluste toetamise puhul prioriteediks rahvusvahelised tiitlivõistlused.
- Toetatakse noorsportlaste terviseuuringuid.

Peaesmärk 3: turvaliselt kasvav, mitmekülgsest arenev ja elukestvalt õppiv tallinlane – haritud, võimekas ja avatud Tallinn

Eesmärgi raames tagatakse lapsehoid ja alusharidus Tallinna lastele, pakutakse neile kodulähedast üldharidust, tagatakse soovijatele keskhariiduse kättesaadavus ning pakutakse ka kutseharidust linnale vajalikel erialadel.

Möödik	Algtase 2017	Praegune tase 2018	Sihttase 2023
Nüüdisajastatud lasteaedade osakaal (lähtuvalt investeringute kavast)	15%	17%	25%
Renoveeritud koolide osakaal (lähtuvalt investeringute kavast)	85%	92%	95%
Noortekeskuste ja ülelinnaliste programmide külastajaid	70 965	69 482	100 000
Noorteinfo kontaktide koguarv (noorteinfo päringud, infoüritustel osalejad)	257 317	236 212	230 000

Allesmärk 3.1: Tallinna elanikeregistris olevatele 1,5–7-aastastele lastele on tagatud võimalus omandada alusharidus nüüdisaegse õpi- ja mängukeskkonnaga koolieelses lasteasutuses

2018. aasta lõpu seisuga oli Tallinnas 127 lastehoidu ja alusharidust pakkuvat munitsipaallasteasutust, sh 125 lasteaeda, 1 lasteaed-põhikool ja 1 lasteaiarühmadega kool (Tallinna Heleni Kool), kus seisuga 15. oktoober 2018 käis kokku 21 207 last, neist 4086 söimerühmas (rühmi kokku 251), 14 280 aiarühmas (rühmi kokku 632), 1715 liitrühmas (rühmi kokku 88), 527 sobitusrühmas (rühmi kokku 32) ja 599 erirühmas (rühmi kokku 66). Ööhoiu teenust said koolieelsetes lasteasutustes kokku 23 last (rühmi kokku 2). Vene õppekeele rühmades käis lasteaedade 48 keelekümbelrühmas 1116 last (5,3% linna munitsipaallasteaedade laste üldarvust).

2018. aasta sügisel valmis Pirita Kose Lasteaia uus hoone, mille tulemusena 4-rühmalisest lasteaiaist sai 8-rühmaline lasteaed koos piirkonna loodusõppekeskusega. Hariduslike erivajadustega laste arengu toetamiseks loodi 2018. aastal tavarühmade asemel tasandus- ja sobitusrühmasid ning uus pervasiivsete arenguhäiretega laste rühm.

Munitsipaallasteaedades vähenes mõningal määral laste arv seoses loomuliku demograafilise arengu ning väljarändega. 2018. aasta novembri seisuga oli koolieelsetes munitsipaallasteasutustes jätkuvalt ligikaudu 400 vaba lasteaia kohta vanusele 3–7 aastat. Samas on kohati jätkuvalt puudus söimekohtadest 1,5–2-aastastele lastele ja hariduslike erivajadustega lastele erirühmades. Jätkati lapsehoiu projektiga laiendamaks paindlikke võimalusi lastehoiu valdkonnas, sealhulgas lastehoiuteenuse võimaldamist lastevanematele, kes vajavad oma söimealastele lastele osajalist söimekohta. Teenuse pakkumiseks on munitsipaallasteasutuste mängu- ja arendustubades kokku 65 lapsehoiu kohta. 2018. aastal toetas linn 23 eralasteaeda, võimaldades sellega alusharidust 750 lapsele. Koolieelse eralasteasutuse toetus 2018. aastal oli 166 eurot kuus ühe lapse kohta (2017. aastal 150 eurot kuus). Tallinna linna koolieelsete munitsipaallasteasutuste teenuseid kasutas 2018. aastal 530 teiste omavalitsusüksuste last ning 421 Tallinna last käis mõne teise omavalitsusüksuse koolieelses lasteasutuses (2017. aastal vastavalt 657 ja 460 last).

Alates 1. septembrist 2017 hüvitab linn Tallinna elanikena registreeritud laste vanematele Tallinna linna koolieelses munitsipaallasteasutuses käiva söimerühmaelise lapse toidupäevamaksumuselt kuni 1,8 eurot ja lasteaiarühmaelise lapse toidupäevamaksumuselt kuni 2,00 eurot päeva kohta. 2018. aastal kulus linnal laste toidukulu katmiseks 5,9 miljonit eurot. Lisaks võimaldati ka kohatasu soodustusi 2018. aastal kokku keskmiselt 750 lapsele, sellest ca 120 lapse vanemad on vabastatud kohatasu maksimisest kolmanda või enama lasteasutuses käiva lapse eest 100% ulatuses.

Laste liikumisaktiivsuse suurendamiseks toimusid 2018. aastal Tallinna lasteaiaõpetajatele 5 praktilist koolitust „Osavuse arendamine eelkoolieas“. Koolitused viisid läbi Laste Tervisekooli füsioterapeudid-treenerid, kes andsid lasteaiaõpetajatele ülevaate füüsilise aktiivsuse mõjust laste kognitiivsele arengule ja tutvustasid laste keskendumisvõime parandamise võimalusi läbi osavusharjutuste. Kokku osales koolitustel 103 lasteaiaõpetajat (kokku töötab lasteaedades 2 180 õpetajat).

Tallinna tervise edendamise arengukava raames on ette nähtud koolieelikute liikluskasvatus. Koostöös Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametiga alustati 2018. aastal laste traumade ennetamise uue tegevusena lasteaiaste liiklusõppe projekti, mille raames koolieelikud õppisid Laste Liiklusemängukeskuse liikluskasvatust ohutult liiklema. Liiklusõppe projektis osales 2018. aastal kokku 22 lasteaeda.

Alushariduse arendamise raames on kahe viimase aasta jooksul linn varustanud kõik lasteaia programmeerivate haridusrobotitega Blue-Bot ja Ozobot, mis annab lastele võimaluse mängides omandada robotika algteadmisi. 2018. aastal jätkus ka traditsiooniline koostööprojekt „Koolilt lasteaiale“, mille raames kinkisid koolid igale lasteaiale puidust ja vineerist valmistatud ruumilised tunnussildid ning 6 rütmipilli. Komplektid valmisid Eesti Tööõpetajate Seltsi, Tallinna Haridusameti ja 15 üldhariduskooli koostöös.

2018. aastal tähistati Tallinna alushariduse 100 aasta juubelit. Tallinna linna esimene lasteaed - praegune Kopli Lasteaed Põhja-Tallinnas - asutati 1. detsembril 1918. Toimusid mitmed üritused, millest suurim oli ülelinnaline lasteaedade laulupidu "SadaSäraSilma". EV100 programmi „100 mänguväljakut Tallinna lasteaedadele“ raames valmisid 98 lasteaia juures mängulinnakud ja tasakaalurajad ning 28 lasteaeda said ka õue mänguvahendid.

Tallinna Õppenõustamiskeskus korraldas 28 koolitust 487 osalejale (lasteaia- ja kooliõpetajad). Esmatasandi logopeedilist abi sai 242 last, psühholoogilist abi 472 last ja eripedagoogilist abi 334 last. Individuaalseid nõustamisi oli 1 927, perenõustamisi 204, kaugnõustamisi 107, grupinõustamisi 189, vaatluseid 67 ja ümarlaudu 20. 2018. aastal valmistati ette ruumid Tallinna Õppenõustamiskeskuse laienemiseks Tallinna Kannikese Lasteaia juurde.

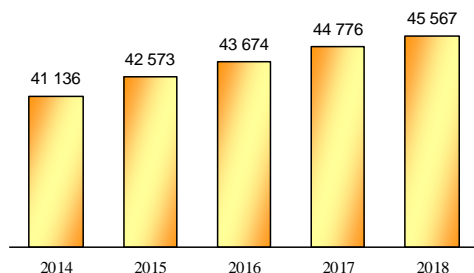
Tabel 16. Laste arv Tallinna koolieelsetes lasteasutustes 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Munitsipaallasteasutus	21 716	21 541	21 207	-334	-1,6%
Eralasteaed	723	740	750	10	1,4%
Kokku	22 439	22 281	21 957	-324	-1,5%

Allesmärk 3.2: kõigile Tallinnas elavatele lastele on tagatud võrdsed võimalused põhihariduse omandamiseks tänapäevasel tasemel ning soovijatele on kättesaadav keskharidus ja osalemine lukestvas õppes

Põhi- ja üldkeskhariduse omandamise ja koolikohustuse täitmise tagamiseks tegutses 2018. aasta lõpu seisuga Tallinnas 57 munitsipaalkooli (sh 42 gümnaasiumi, 12 põhikooli, 2 täiskasvanute gümnaasiumi ja 1 lasteaed-põhikool), 28 era- ja 2 riigikooli.

Joonis 12. Õpilaste arv Tallinna munitsipaalkoolides 2014–2018

Tallinna munitsipaalkoolides õppis (seisuga 10. november 2018) 45 567 õpilast, neist 3 657 õpilast (2017. aastal 3 563) teistest omavalitsusüksustest. Teiste omavalitsusüksuste munitsipaalkoolides õppivate Tallinna õpilaste arv oli 2018. aastal 1 182 (2017. aastal 1 164).

2018. aastal jätkus koolide renoveerimine, mille raames lõpetati Tallinna Pääsküla Gümnaasiumi hoone rekonstrueerimine, milles tegutsesid nüüd nii Pääsküla Kool kui ka Tallinna Nõmme Huvikooli. Lõpetati Tallinna Prantsuse Lütseumi võimlahoone ehitus ja Vanalinna Hariduskollegiumi Pühavaimu 8 asuva õppehoone rekonstrueerimine ning valmis ka Tallinna Pae Gümnaasiumi juurdeehitus. Alustati Tallinna Saksa Gümnaasiumi ja Tallinna Arte Gümnaasiumi ja rekonstrueerimisprojektide koostamisega. Alustati Tallinna Tondi Põhikooli ehitusega. Jätkus ka koolide juurde jalgrattaparklate rajamine: 2018. aastal rajati jalgrattaparklad 29 koolile ja nüüd on jalgrattaparkla olemas iga kooli juures. Kuna aga kasutajaid tuleb juurde, siis edaspidi olemasolevaid võimalusi laiendatakse.

Huvitegevuste edendamiseks tegutses 2018. aasta Tallinna munitsipaalühldhariduskoolides 1 618 huviringi (2017. aastal 1 428), millest 214 uut tasuta huviringi avati käesoleval õppeaastal. E-kooli andmetel osales huviringides kokku 20 283 õpilast, neist tasuta huviringides 5 633 õpilast. Uute tasuta huviringide avamisega on laiendatud laste võimalusi osaleda robotika, tehnika, loodusringides. Lisaks munitsipaalühldhariduskoolide juures tegutsevatele huviringidele käis linnas 10 munitsipaalhuvikooli ringides 2018. aasta oktoobri seisuga kokku 7 959 last (2017. aastal 7 592 last) ning Vanalinna Hariduskollegiumi huvimajas 818 last (2017. aastal 812 last).

2017/2018. õppeaastal jätkati projektiga „Keskonnahariduslikud õppeprogrammid Tallinna koolidele“. Projekti raames osalesid 45 kooli (kokku 23 826 õpilast) ja 59 lasteaeda (kokku 1 944 last) erinevates keskkonnahariduslikes õppeprogrammides Harjumaa keskkonna- ja loodushariduskeskustes. Projekti kaudu süvenevad laste keskkonnahoiu- ja loodushariduslikud teadmised ning tõuseb üldine keskkonnateadlikkus. Projekti koordineerib Tallinna Haridusamet ja seda toetab Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Linn pakub kutseõppe võimalust Tallinna Kopli Ametikoolis. Õppetöö toimub eesti ja vene õppekeeles nii päevases kui ka töökohapõhises õppevormis. Kopli Ametikoolis saavad ainsa kutsekoolina Tallinnas omandada elukutset ka poolelijäänud põhiharidusega õppijad. Ametialasele tasemekoolitusele lisaks tegutseb kool ka täiskasvanute täiendkoolituse, kutsealase eelkoolituse ja kutsenõustamise valdkonnas. 2018. aastal jätkati erivajadustega õpilastele puhastusteenindaja abilise eriala õpetamist. Esmakordselt osaleti Sihtasutus Archimedes programmis „Kutseõpet avastamas Euroopas“, mille käigus käis 14 õpilast Saksamaal ettevõttepraktikal. 2018. aastal sõlmiti koostööleping Sankt-Peterburi riikliku aiandusarhitektuuri kutsekooliga, millega pandi alus vahetusõpilaste programmile. Õpilaste tervise ja liikumisharjumuste parandamiseks jätkati koostööd My Fitnessiga kehalise kasvatus tundide läbiviimiseks, mille tarbeks ehitati välja ja sisutati kooli jõusaal. 2018. aastal lõpetas kooli kaheteistkümmes lend. Kooli lõpetajate osakaal sama lennu alustajatest oli 80,7%. Koolist väljalangemist põhjustasid vajadus minna tööle elatist teenima, valitud eriala osutamine mitesobivaks, tervis ja perekondlikud põhjused või õpingute osutamine raskemaks kui esialgu arvati. Õpilaste arv Tallinna Kopli Ametikoolis sõltub riigipoolsest tellimusest õppekohtade arvu osas, mis 2018. aastal oli väiksem kui eelneval aastal.

Tabel 17. Õpilaste ja õpperühmade arv Tallinna Kopli Ametikoolis 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Õpilaste arv	262	297	210	-87	-29,3%
sh põhiharidusega õpilased	175	194	122	-72	-37,1%
põhihariduseta õpilased	48	68	65	-3	-4,4%
keskharidusega õpilased	39	35	23	-12	-34,3%
Õpperühmade arv	32	30	30	0	0,0%
Lõpetajate arv	97	120	92	-28	-23,3%
Välja langenute osakaal õppima asunutest	22,0%	18,6%	19,3%		

2018. aastal jätkus ka haridusasutuste info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi IKT) valdkonna õppetöös uuenduslike õppeprojektide ning -meetodite tutvustamine. Aprillikuu viidi läbi traditsiooniline nutikuu, mille raames korraldati üle 300 ürituse nii koolides kui ka lasteaedades. Nutikuu eesmärgiks on uute ja huvitavate ideede ning lahenduste tutvustamine õpetajatele, õppijatele ja lapsevanematele, et muuta õppimine nutivahenditega põnevamaks ja elulähedasemaks. Suurim üritus oli 17. aprillil Südalinna Koolis toimunud robotikapäev, mis tõi kokku Tallinna robotikahuvilised õpilased ja õpetajad 22 koolist. Kahe vanuseastme õpilased koos õpetajatega panid end proovile robotikaülesannete lahendamisel ning tutvusid EXPO alal erinevate haridusrobotitega.

2018. aastal jätkati haridusasutuste innovatsioonilaborite projekti #EduInnoLab, mille eesmärgiks oli luua linna haridusasutustesse erinevaid innovatsioonikeskuseid. Projekti eesmärgiks on uuenduslike õpimeetodite katsetamise ja rakendamise soodustamine ning innukamate haridusasutuste kogemuse jagamine. Laboritesse koondatakse teadmised ja oskused, kuidas innovaatilisi seadmeid ja meetodeid õppetöös rakendada ning head lahendused leiavad ka koha koolide õppekavades. Projektis osalevad Tallinna Kullatera Lasteaed ja Tallinna Liikuri Lasteaed (Roboaed), Tallinna 21. Kool ja Tallinna 53. Keskkool (Lego innovatsioonistuudio), Tallinna Kesklinna Vene Gümnaasium ja Tallinna Lilleküla Gümnaasium (Makeblock stuudio), Pelgulinna Gümnaasium (Aerokool) ning Tallinna Südalinna Kool (Liitreaalsuse stuudio). Uuendusmeelsete koolide eeskuju kaudu jõuavad peagi uued õppeviisid kõikidesse linna koolidesse.

Digipädevuste tõstmiseks ja õppetöö mitmekesistamiseks soetati lasteaedadele programmeeritavad haridusrobotid Dash&Dot Wonder, mida saab rakendada nii keele ja kirjutamise kui ka muude oskuste õpetamiseks, andes lastele samal ajal algteadmisi ka programmeerimisest. Digipädevuste ja programmeerimisalaste teadmiste tõstmiseks soetati ka 19 koolile täiendavad komplektid Lego EV3 või LegoWeDo haridusrobotid. Uute õppemeetodite rakendamiseks ja digipädevuste arendamiseks hangiti koolidele ka kolm komplekti hologrammiseadmeid, kaks suurt Globisens Labdisc mobiilset kappi koos anduritega (igas kapis 16 digitaalset teaduslabori anduriseadet), samuti neli komplekti ClassVR virtuaalreaalsuse seadmeid kahele koolile (igas komplektis 8 seadet). Lisaks võimaldati 15 kooli õpilaste (ühe klassi paralleelid) osalemist Mektory digitehnoloogiate koolitustel (robotika, programmeerimine, graafiline disain, 3D printimine jm), 20 õpetaja osalemist Futuruumi virtuaalreaalsuse mängude koolitusel ja 20 õpetaja osalemist Mektory robotika töötoas (Lego EV3 Mindstorm baasil).

2018. aastal toimusid olümpiaadid 25 erinevas aines, millest võttis osa 9 381 Tallinna õpilast. Eestit esindasid 12 rahvusvahelisel olümpiaadil 21 Tallinna õpilast, kes võitsid kokku 21 medalit, neist 3 kuld-, 8 hõbe- ja 11 pronksmedalit. 2018. aastal korraldas Tallinna Haridusamet 10 konkurssi asutustele ja pedagoogidele ning 12 konverentsi/seminari õpetajatele ja haridusasutuste juhtidele ning nende meeskondadele. Suurim oli juhtimiskonverents „Muutus algas“, millest võttis osa kokku 110 asutust, igast asutusest 3 osalejat. 70 osalejat said osa konverentsist Viru Konverentsikeskuses ja ülejäänud osalejad osalesid konverentsil videosilla kaudu.

Tervisealase teadlikkuse tõstmiseks on Eestis loodud tervist edendavate koolide (edaspidi TEK) ja lasteaedade (edaspidi TEL) võrgustikud. 2018. aastal liitus TEL võrgustikuga 3 uut Tallinna koolieelset lasteaeda, kuhu 2018. aasta lõpu seisuga kuulub 87 Tallinna koolieelset lasteasutust, moodustades 69% lasteaedade koguarvust. Tallinna haridusasutuste tervise-edenduse võrgustiku võimestamiseks toimusid koostöös Tervise Arengu Instituudiga koolide tervisenõukogude liikmete 2 kahepäevast praktilist koolitust „Kuidas saada ja jääda tervist edendavaks kooliks?“, koolitus „Õpilaste kaasamine“ ja terviseetemelised koolitused nagu „Toitumine ja liikumine“, „Sotsiaalsed toimetulekuoskused“ ja „Uimastiennetus“ ning lasteaedade terviseeeskondadele koolitused „Arenkulise erivajadusega lapse märkamise ja toetamine“ ja „Suhtlemine laste ja vanematega“. Lisaks korraldati õpetajatele nende kompetentside tõstmiseks 3 meetodika baaskoolitust „Toimetulek verbaalse ja füüsilise agressiooniga“ ning koostöös erinevate koostööpartneritega konverentsid vaimse tervise teemadel.

Laste liikumisaktiivsuse suurendamiseks algatatud Tartu Ülikooli Liikumislabori teaduspõhise sekkumisprogrammiga Liikuma Kutsuv Kool ühinesid lisaks Tallinna Kuristiku Gümnaasiumile 2018. aastal veel 3 Tallinna kooli – Merivälja Kool, Tallinna Laagna Gümnaasium ja Tallinna Läänemere Gümnaasium. Kooliõpilaste liikumisaktiivsuse suurendamiseks korraldas Tallinna Haridusamet 8 koolis tantsulisi vahetunde zumba treeneri eestvedamisel. Koostöös Tartu Ülikooli Liikumislaboriga toimus mängujuhtide koolitus, kus 6.-8. klasside õpilased õpetasid noorematele õpilastele

sisustama aktiivseid vahetunde mitmesuguste mängude ja tegevustega. 2018. aastal sai alguse laste traumade ennetamise uue tegevusena lastealaste liiklusõppe projekt, mille raames koolieelikud õppisid Laste Liikumängukeskuse liikluslinnakus ohutult liiklema.

Koolinoorte riskikäitumise ennetamiseks toimusid 2018. aastal koolides loengud tervislike eluviiside teemal ning koolinoorte tervisekonverentsid, kus lähtuvalt koolide probleemvaldkondadest olid ettekanded ja töötoad oma ala spetsialistidelt. Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti algatusel toimusid koostöös Tallinna Kiirabiga gümnasistide esmaabikoolitused, pilootprojekti kaasati 20 kooli gümnasiumiõpilased. Piloodiga alustati 2018. aasta kevadel. Sügisest alustati juba projektiga, mida jätkatakse 2019. aastal.

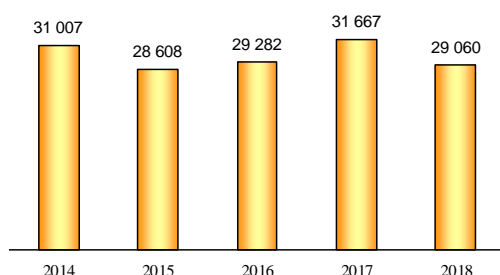
Alleesmärk 3.3: kõigile soovijaile on tagatud kättesaadav ja jõukohane huvitegevus ja -haridus

Huvitegevuste edendamiseks tegutses 2018. aasta Tallinna munitsipaalüldhariduskoolides 1 618 huviringi (2017. aastal 1428), millest 214 uut tasuta huviringi avati käesoleval õppeaastal. E-kooli andmetel osales huviringides kokku 20 283 õpilast, neist tasuta huviringides 5 633 õpilast. Uute tasuta huviringide avamisega on laiendatud laste võimalusi osaleda robootika, tehnika, loodusringides. Lisaks munitsipaalüldhariduskoolide juures tegutsevatele huviringidele käis linnas 10 munitsipaalhuvikooli ringides 2018. aasta oktoobri seisuga kokku 7 959 last (2017. aastal 7 592 last) ning Vanalinna Hariduskollegiumi huvimajas 818 last (2017. aastal 812 last).

Jätkuvalt toetas linn 4-19 aastaste laste ja noorte mitmekülgset arengut vaba aja veetmise võimaluste laiendamise ja mitmekesistamise kaudu läbi huvihariduslike projektide toetamise. 2018. aastal toetati kokku 38 mittetulundusühingute poolt läbi viidud projekti maksumusega 33 880 eurot. Erinevatest projektidest võttis osa kokku ca 4 000 osalejat. Mittetulundusühingute projektidest suuremad olid: Ülelinnaline lemmiklauljate konkurss-festival kooliõpilastele „Laulu mu laulu“ (MTÜ Lapse joonistus), ülelinnaline erivajadustega laste- ja noorte laulukonkurss „Laulurõõm“ (Mittetulundusühing TIMkool), Meediapäevad kooliõpilastele Arvo Iho juhendamisel (Mittetulundusühing Hea Loome Majandus).

Tallinna Õpetajate Maja korraldas 59 aineühenduste õppepäeva, kus osales 1 578 õpetajat ja 16 õpetajakoolitust, kus osales 307 õpetajat. Lisaks korraldati 12 ainevõistlust, kus osales kokku 1 520 õpilast. Korraldati ka 82 huviõppekursust, kus osales 1 214 inimest ning 7 meeskonnakoolitust, kus osales kokku 94 inimest. Tallinna Õpetajate Maja eesmärgiks on elukestva õppe võimaldamine haridustöötajatele ja teistele huvitatud isikutele ning ürituste korraldamine.

Joonis 13. Huviharidust omandavate laste arv Tallinna munitsipaalkoolide huviringides ja huvikoolides

Alleesmärk 3.4: noorte arengut toetav noorsootöö

Tallinna noorsootöö eesmärk on luua kõigile linna noortele võimaluse areneda ja vaba aega sisustada, lähtudes nende huvidest ja vajadustest. Linn korraldab vastavaid teenuseid ülelinnaliselt Tallinna Spordi- ja Noorsooameti ning piirkondlikult linnaosavalitsuste noortekeskuste kaudu. Noortekeskused soodustavad mitteformaalset õppimist ja lähtuvad oma töös avatud noorsootöö põhimõtetest, korraldavad piirkondlikke üritusi, programme, projekte, laagreid, koolitusi ning seminare. Keskused on avatud üldjuhul augustist juunini 5 päeva ja keskmiselt 35 tundi nädalas ning keskuse külastamine on noortele tasuta.

Tabel 18. Noortekeskuste teenuste kasutamine 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017
Noortekeskuste arv	10	10	10	0 0,0%
Külastuskordade arv (sh majavälised üritused)	93 789	70 965	69 482	-1 483 -2,1%
Lahtioleku aeg (tundides)	15 150	14 510	15 116	606 4,2%

Linnavalituse poolt võeti vastu Tallinna noorsootöö arengusuunad 2018-2020, kus lepiti kokku uue perioodi eesmärgid ja tegevused. Eesmärgiks on noorte vajaduste ja huvide parem tundmine ning noorsootöö teenuste disainimine vastavalt sellele; noorsootöötajate motivatsioon ja professionaalne kasvamine; süsteemne koostöö erinevate noorsootöösse panustavate partnerite vahel ja noorte ettevõtlikkusega seonduvad hoiakud ning pädevused, sh noorte omaalgatuse toetamine. Neli suunda aitavad kaasa Tallinna arengukavas sätestatud hästi toimiva noortekeskuste võrgustiku tagamise alaeesmärgi saavutamisele, kuna osa noorsootööst toimub noortekeskustes ning noorsootöö teenuste ja projektide disainimine peab ka seal arvestama noorte huvide ja vajadustega, olema noori kaasav ning teostatud professionaalselt.

Eesmärkide saavutamiseks osaleti Eesti Noorsootöö Keskuse poolt rahastatud kohalike omavalitsuste koostöögruppide programmis, millega saadi täiendavaid vahendeid noorte sotsiaalse tõrjutuse ennetamiseks ja uute noorsootöö teenuste kavandamiseks ning käivitamiseks. Viidi ellu Euroopa vabatahtliku teenistuse välisprojekte „Kultuuride turbulents“ ja „Loomingulised meeled“ ning osaleti Läänemere Linnade Liidu noorsooküsimuste komisjoni töös. Valdconda arendati muuhulgas ka läbi noorsootöö kommunikatsioonistrateegia, noorsootöötajatele ja noortekeskuste juhtidele orienteeritud täiendkoolituste ning vabasektorile orienteeritud ümarlaudade ja seminaride.

Toetati noorsooprojekte ning noorte osalemist laagrites, õpilasmalevas ja noorteühendustes. Laagrites osales linna toetusel 5 448 noort ja toetust sai 35 laagrikorraldajat. Lisaks korraldati noortelaagri kasvatajate ja juhatajate koolitusi, kus osales kokku 187 inimest. Linna asutatud Sihtasutus Õpilasmalev pakkus suveperioodiks tööd 847-le Tallinna noorele. Kokku tegutses õpilasmaleva juures 49 malevarühma. Toetati 61 noorsooprojekti, millest otseste ja kaudsete kasusaajate arv kokku oli hinnanguliselt 131 000 noort. Noorsooprojektide põhilisteks prioriteetideks olid mitteformaalne õpe, noorte omaalgatus ja ülelinnalise noorsootöö arendamine.

Esmakordselt toetati spordil põhineva ennetusprogrammi SPIN tegevust, mis on suunatud vähemkindlustatud ja riskiolus elavatele noortele. Noorte enesearengu toetamiseks ja vaba aja sisustamiseks korraldati programmilisi tegevusi ning üritusi, mis olid suunatud 14-26-aastastele noortele ning hõlmasid endas terviseteadlikkuse edendamist ja ettevõtlikkuspädevuse tõstmist. Olulisemateks tegevusteks olid noorte töömess „Suveks tööle“, Tallinna päeva noorteprogramm, Schnelli tänavakultuurifestival, tervisesari, liikumisprogramm ja Spordihommik. Tegevustes osales hinnanguliselt 4 000 noort.

Viidi läbi Tallinna linna noortevolikogu valimised, mille tulemusena valiti noortevolikogule uus 21-liikmeline koosseis.

Korraldati mobiilset noorsootööd ning noorteinfo kogumist ja vahendamist. Tegevuste eesmärgiks oli koondada ja levitada Tallinna noortele, lastevanematele ja koostööpartneritele infot vaba aja võimaluste kohta ning jõuda noorteni, kes ei ole leidnud noorsootöö poolt pakutavaid võimalusi või on nendest eemaldunud ning suunata neid harivate ja arendavate vaba aja tegevuste juurde.

Tulenevalt vajadusest hõlmata noorsootöö teenustega ka keerukama sotsiaalse taustaga ning mitteõppivad ja mittetöötavad noored, osaleti Eesti Noorsootöö Keskuse poolt korraldatud riigihankes „Raskemates oludes noorte jaoks tugimeetmete käivitamine ja rakendamine“, mille tulemusena saadi rahastus summas 547 000 eurot vastavate teenuste käivitamiseks Tallinnas perioodil 2019-2021.

Tabel 19. Noorte info- ja nõustamiskeskuste tegevuse näitajad 2016–2018²

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Info- ja nõustamiskontaktide arv	270 588	257 317	236 212	-21 105	-8,2%
Infoüritustel osalenute arv	3 560	5 719	4 602	-1 117	-19,5%
Mobiilse noorsootöö rakendamine	3 251	3 440	3 371	-69	-2,0%
Mobiilse noorsootöö kontaktide koguarv	7 662	8 620	8 948	328	3,8%

Olulisemad tegevused 2019. aastal

- Jätkatakse elanike vajadustele ning linna ruumilistele võimalustele vastava haridusasutuste võrgu korrastamise ja ümberkorraldamisega, lähtudes kaasava lasteaia/kooli põhimõttest.
- Toetatakse muutunud õpikäsituse³ rakendamiskõikides Tallinna haridusasutustes.

² Näitajate langus aastal 2018 on tingitud asjaolust, et kõik ametikohad ei olnud täidetud kogu aasta vältel.

³ Õpikäsituse muutumine on kooli kohanemisviisi teisenenud ühiskonna ja töömaailma ootustega ning tehnoloogiliste arengutega. Aineteadmiste ja oskuste kõrval on senisest olulisemaks muutunud aineülesed ja aineid läbivad oskused nagu kommunikatsiooni- ja koostööoskused, oskus teadmisi kriitiliselt valida ja kasutada ning teha informeeritud otsuseid, suutlikkus töötada erinevates keskkondades ja koos teiste valdkondade esindajatega.

- Laiendatakse huvihariduse ja -tegevuste kättesaadavust linna koolides.
- Lõpetatakse Tallinna Saksa Gümnaasiumi, Tallinna Männikabi Lasteaia ja Sitsi Lasteaia rekonstrueerimistööd, jätkatakse Tallinna Tondi Põhikooli ehitusega ja Järveosa tee 33 lasteaia hoone rekonstrueerimisega.
- Koostatakse noortekeskuste teenuste analüüs ja teostatakse avatud noorsootöö meetodil pakutavate teenuste ümberdisainimine. Kasutatakse teenusdisaini ja juurutatakse mitteformaalse õppe põhimõtteid.
- Korraldatakse programme ja üritusi, mis suurendavad noorte ettevõtluspädevust, sh toetavad omaalgatust ning vabatahtlikku tegevust.
- Laiendatakse mobiilset noorsootööd, et suurendada noorte teadlikkust erinevatest noortele pakutavatest tegevustest ning ennetada võimalikke noorte tegevusetusest tulenevat riskikäitumist.

Peaesmärk 4: hoolitud, kaitstud ja abistatud tallinlane – maandatud riskidega ja (sotsiaalselt) turvaline Tallinn

Eesmärk on aidata neid linlasi, kes iseseisvalt oma elu korraldamisega täiel määral hakkama ei saa ja vajavad mingis mahus abi. Eesmärgi ellu viimine on seotud nelja sihtrühmaga – eakad, lapsed, puuetega inimesed, ja majanduslikult vähekindlustatud ning riskirühmadesse kuuluvad täiskasvanud.

Möödik	Algtase 2017	Praegune tase 2018	Sihttase 2023
Aasta jooksul menetletud lastekaitsejuhtumite arv	1 921	1 697	1 750
Lastekaitsetöötajate arv	65 (1 lastekaitse spetsialist 1240 lapse kohta)	74	78 (1 lastekaitse spetsialist 1000 lapse kohta)
Tugiisikuteenust kasutavate / teenuse järjekorras olevate raske ja sügava puudega laste arv	236/81	342/100	350/0
Isikliku abistaja või tugiisiku teenust kasutavate täiskasvanute arv / teenuse järjekorras olevate täiskasvanute arv	133/24	176/0	210/0
Sotsiaalmajutusüksustes resotsialiseeritud isikud (% aastas)	10%	10%	15%
Üldhooldekoduteenuse ootel olevate isikute arv	70	58	50

Allesmärk 4.1: lapsed on sotsiaalselt kaitstud, riskiperede ja vanemliku hoolitsuseta lastele on tagatud abi, käitumisprobleemidega lastele rehabilitatsioonivõimalused

Laste hoolekande eesmärk on laste ja perede heaolu suurendamine ning nende elukvaliteedi tõstmine. Selleks on linnal asutused Tallinna Lastekodu, Tallinna Laste Turvakeskus ja Tallinna Perekeskus. Tegevust jätkas ka Tallinna Linnavalitsuse laste ja perede heaolu ümarlaud ning alatise komisjonina moodustati linnaosavalitsustesse lastekaitsekomisjonid. Alates 2018. aastast korraldab Tallinna linn linnaosavalitsuste ning Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti kaudu asendus- ja järelhooldusteenust, mis varem oli riiklik sotsiaalteenus.

Perekonda toetavate teenuste raames jagati koostöös Eesti Punase Ristiga vähekindlustatud perede lastele kooliminekul 358 ranitsat ning tagati aastaringne laste toitlustamine päevakeskustes. Tallinna linn rahastas transporti kõigile 379 Remniku laste- ja noortelaagri erinevates laagrivahetustes käinud Tallinnast pärit lapsele. Viidi läbi linnaosade sotsiaalhoolekandeosakondade lastekaitseteenistuse töökorralduse täiendav analüüs, millele tuginedes moodustati linnaosavalitsuste sotsiaalhoolekande osakondadesse alates 01.11.2018 9 uut lastekaitsetöötaja ametikohta.

Pidevalt kasvab Tallinna Perekeskusest nõustamisteenust saavate isikute arv, mis oli möödunud aastal 4 404 inimest. Perekeskuse teenuste kättesaadavus paranes klientide jaoks märgatavalt ning teenuseid pakuti nii eesti, vene ja vajadusel ka inglise keeles. Uue keskusena liitus Tallinna Laste Turvakeskuse koosseisu alates veebruarist 2018 ema ja lapse turvakodu Nõmme-Kase tänaval.

Tallinna Lastekodus kujundati 2018. aastal senine noortekodu teenus ümber järelhooldusteenuseks 18-aastastele ja vanematele noortele, kes on elanud turva- või asenduskodus ja ei õpi. Tallinna Lastekodus alustati 2018. aastal raske või sügava puudega laste hoiukoduteenuse parendamist teenusdisaini meetodil. 2018. aastal on asendushooldusteenusel (hooldusperes või pere- ja asenduskodus) olevate laste arv veidi tõusnud ning kokku oli 2018. aastal asendushooldusteenusel 214 Tallinnast pärit last, sh perekodu ja asenduskoduteenusel Tallinna Lastekodus 140 last, SOS Lasteküla Eesti Ühing 30 last, SA Haapsalu Hoolekandekeskuses 3 last ning hooldusperedes 41 last.

Tabel 20. Teenused lastele 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Nõustamisteenuseid saavate isikute arv (Tallinna Perekeskuses ja linnaosade päevakeskustes)	4 320	3 613	4 404	791	21,9%
Psühholoogilise nõustamise teenust saavate laste/noorte arv	945	942	945	3	0,3%
Perekeskset aitamistööd saavate perede arv Tallinna Perekeskuses	120	131	142	11	8,4%
Kasuperes (perekonnas) hooldamisel olevate laste arv	56	31	41	10	32,3%
Asenduskoduteenuse kohtade arv	223	223	223	0	0,0%
Laste ja perede turvakoduteenuse kohtade arv lastele ja emadele lastega	63	63	66	0	4,8%
Rehabilitatsiooniteenuse kohtade arv	48	48	48	0	0,0%
Lapsi ja peresid teenindavate päevakeskuste (linnaasutuste) arv	10	10	10	0	0,0%
Lastekaitsetöötajate arv linnaosades	58	65	74	9	13,8%
Imiku hoolduspakkide vajaduse katmine (%)	100	100	100	0	0,0%

Allesmärk 4.2: puuetega inimestele on tagatud avalike ja erateenuste kättesaadavus ning abistav tugi, loodud on võimalused toimetulekuks ja aktiivseks eluks

Eesmärgi raames tagatakse puuetega inimestele nende toimetulekuks vajalikud teenused – transport, viipekeeletõlk, isiklik abistaja, nõustamine, päevategevus ja –hoid, nädalahoiuteenus, teenused psüühiliste erivajadustega inimestele. Psüühikahäirega, sh intellektipuudega inimestele osutavad teenuseid linna asutused Tallinna Tugikeskus Juks, Käo Tugikeskus ja Tallinna Vaimse Tervise Keskus.

Eesmärgi täitmiseks on oluline universaalse disaini põhimõttele vastavalt avaliku ruumi ligipääsetavuse parandamine. Ligipääsetavuse arengusuundade elluviimiseks hinnati 8 linnaosa hoonete ligipääsetavust. Füüsilise ligipääsu ning kuulmis- ja nägemispuude osas ligipääsetavust parandavad tööd viidi läbi seitsmes linnaosas ja Tallinna Puuetega Inimeste Kojas. Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti koordineerimisel on valmimas Tallinna linna puuetega inimeste transpordi infosüsteem PIT2, mis võimaldab rakendada uusi innovaatilisi lahendusi sotsiaaltranspordi kulutõhusamaks korraldamiseks ning muuta teenuse taotlemine läbi infosüsteemi kodanikule lihtsamaks ja kättesaadavamaks. Alustati kaasaegse ja võimalikult põhjaliku ligipääsetavuse alase infosüsteemi loomist, mille kaudu edastatav info peab andma ülevaate üldkasutatavate objektide ligipääsetavusest puuetega inimestele ja nende abistajatele, aga ka eakatele, lastega elanikele ja pealinna küllastajatele. Kasutusele on võetud täisealise inimese abivajaduse hindamise töövahend, mis aitab tuvastada puudest tingitud toimetuleku piiranguid ja kõrvalabi vajadust ning määrata vajalikku teenust.

Tallinna Vaimse Tervise Keskus kolis 2018. aastal peakontori suurematesse ruumidesse aadressile Mustamäe tee 50, mis tagab klientide teenindamiseks paremad võimalused, kuna nõustamisruumide arv enam kui kahekordistus. Keskuse rehabilitatsioonimeeskond jätkas uute programmide ja teenuste arendamisega, alustati aspergeri sündroomiga klientide lähedaste koolitusega ning töötati välja 1-päevaste terviselaagrite programm. 2018. aastal valmis Vaimse Tervise Keskuse uus hoone, Pelguranna noortemaja (aadressil Lõime 29a), kus hakatakse pakkuma toetatud elamise teenust 30 psüühilise erivajadusega esmahaigestunule. Uue teenusena alustati Käo Tugikeskuses majutusega igapäevaelu toetamise teenuse osutamist liitpuudega täisealistele, kellel on suur hooldus- ja järelevalve vajadus. Teenuse kättesaadavus on tagatud maksimaalselt 45 kliendile aastas, selleks kohandati 15 majutuse kohta. Riiklikult rahastatava erihoolekande teenuse-igapäevaelu toetamise nädalahoiuteenuse osutamist pakutakse kuni 21 päeva kuus ning selle abil vähendatakse omastehooldajate hoolduskoormust. Tallinna Tugikeskus Juks alustas teenuse osutamist kuni kuuetele autismispektrihäirega täisealisele inimesele, kelle käitumine võib olla ohtlik ja ettearvatu. Teenuse osutamiseks on kohandatud vajadustele vastav rühmaruum ja tagatud suurem personal: 3 tegevusjuhendajat 6 kliendi kohta.

Tabel 21. Teenused puuetega inimestele 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Transporditeenuste saajate arv	2 706	2 838	3 174	336	11,8%
Viipekeele tõlketeenuse saajate arv	243	227	227	0	0,0%
Isikliku abistaja teenuse saajate arv	163	177	176	-1	-0,6%
Puuetega inimeste nõustamisteenuse saajate arv	357	382	382	0	0,0%
Puuetega inimeste perekonda toetavate teenuste saajate arv	190	133	133	0	0,0%
Puuetega inimeste töötamise toetamise teenuse saajate arv	286	308	305	-3	-1,0%
Psüühiliste erivajadustega isikute teenuste saajate arv	1 394	1 008	1 010	2	0,2%

Alleesmärk 4.3: toimetulekuraskustes inimeste iseseisva toimetulekuvõime saavutamiseks ja taasühiskonnastamiseks on tagatud resotsialiseerivate teenuste osutamine vajalikus mahus

Eesmärgi saavutamiseks osutatakse järgmisi teenuseid: öömaja- ja varjupaigateenus kodututele, resotsialiseerimisteenus resotsialiseerimisüksuses ja sotsiaalmajutusüksuses, abivajajate toitlustamine supiköörides ja varjupaigas, päevakeskuse teenus kodututele. Öömaja teenust osutatakse kolmes paigas, resotsialiseerimisteenust osutatakse viies sotsiaalmajutusüksuses ja kahes resotsialiseerimisüksuses. Teenuse osutamise kohtade arv jäi eelmise aastaga võrreldes samaks. Suur-Sõjamäe 6a asuvas kodutute päevakeskuses osutatakse ka sotsiaalnõustamist. Supiköögitreenust osutatakse aadressil Pae 19, linnaosade sotsiaalhoolekande osakondade poolt väljastatud talongide alusel antakse Eesti Punase Risti Tallinna Seltsi Eha tänaval asuvast supiköögist tööpäevadel 140 inimesele kaasa toiduportsjon oma nõusse. Olulisemad teenuseosutajad valdkonnas on linna asutus Tallinna Sotsiaaltöö Keskus ja lepinguline koostööpartner mittetulundusühing Tallinna Hoolekande Keskus.

Sotsiaal- ja Tervishoiuamet töötas 2018. aastal välja ja rakendas innovaatilise meetmena katseprojekti resotsialiseerimisplaani eesmärgid täitnud isikute toetamiseks vabaturult eluruumi üürimisel. Katseprojekti eesmärgiks oli välja selgitada, kas sotsiaalmajutusüksustes resotsialiseerimisplaani eesmärgid täitnud isikute abistamine vabaturu üüripinnale elama asumisel ja esialgsete üüripinnaga seonduvate kulude katmine linna eelarvevahendeid kasutades on sihtgrupile sobivaks meetmeks. Katseprojekti võib lugeda edukaks ja meetme rakendamist jätkatakse 2019. aastal.

Tabel 22. Teenused muudele kriisirühmadele 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Resotsialiseerimise teenuse kohtade arv	595	595	585	-10	-1,7%
Vältimatu sotsiaalabi osutamise kohtade arv	134	134	144	10	7,5%

Alleesmärk 4.4: tagatud on eakate hooldus ja toimetulek ning tugi toimetulekuraskustes eakate perekondadele

Eakate hoolekande eesmärkideks on vanaduspensioniealiste isikute toimetuleku kindlustamine, eakatele võimalikult kaua kodus elamise võimaldamine läbi avahooldusteenuste pakkumise ja kvaliteetse üldhooldekodu teenuse pakkumine Iru Hooldekodus ja teistes hooldekodudes elamise kaasfinantseerimise. 2018. aasta jooksul oli ööpäevase üldhooldekodu teenuse kohtade arv 778, sh korraga osutati teenust Iru Hooldekodus 334 inimesele, Nõmme Sotsiaalmaja pansionaadis 20 inimesele ja teistes hooldekodudes üle Eesti keskmiselt 424 Tallinna elanikule. 2018. aastal kontrollis teenuse osutamist Iru Hooldekodus Sotsiaalkindlustusameti järelevalve. Teenuste osutamisega jäädi üldiselt rahule, kuid parandamist vajavad klientide elamistingimused. Kokku osutati aasta jooksul teenust 1 011 inimesele. Tallinna linn maksis 2018. aastal keskmiselt 298 eurot ühe hooldatava hoolduskuludeks hooldekodudes väljaspool Iru Hooldekodu.

Tallinna linn pakub eakatele ja puuetega isikutele koduteenuseid (hooldamine, abistamine, nõustamine, põetamine), mille puudumisel vajaksid isikud hooldust hoolekandeaasutuses. Lisaks pakub linn omastehooldajatele asendusteenust, mille eesmärk on vähendada omastehooldajate hoolduskoormust lühiajalise puhkuse ja vaba aja võimaldamisega. 2018. aastal kasutas teenust 69 omastehooldajat.

Tabel 23. Teenused eakatele inimestele 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Üldhooldekodude kohtade arv	827	789	778	-11	-1,4%
Dementsuse sündroomiga päevahoiuteenuse saajate arv	35	34	39	5	14,7%
Sotsiaalvalve teenuse klientide arv	283	320	338	18	5,6%
Koduteenuse klientide arv	1 528	1 512	1 524	12	0,8%
Päevakeskuste üksuste arv (linnaosades)	9	10	10	0	0,0%

Alleesmärk 4.5: linnaelarvest eraldatavad sotsiaaltoetused on sihtotstarbelised ja nende maksmine on korraldatud efektiivselt

Linnaelarvest makstakse lisaks teenuste osutamisele kahte liiki sotsiaaltoetusi: sissetulekust sõltuvaid toetusi (lapsele, tööealisele isikule ja vanaduspensionialisele isikule) ja universaaltoetusi (sünnitoetus, esmakordselt kooli mineva lapse toetus, puudega lapse toetus, ellusuunamise toetus, pensionilisa, juhtkoera pidamise toetus ja alates 2018. aastast matusetootus). 2018. aastal maksti perekonna sissetulekust sõltuvaid toetusi 0,9 miljon eurot ja universaaltoetusi 15 miljonit eurot. Universaaltoetuste maksmised on suurenenud seoses uue toetuse - matusetootuse lisandumisega ning pensionilisa määra tõusuga. Riigieelarvest makstakse kohalike omavalitsuste kaudu taotluste alusel välja toimetulekutoetust (3 439 toetuse saajale 3,3 miljonit eurot) ja kuni 2018. aasta märtsikuuni ka vajaduspõhist peretoetust (432 taotluse alusel 48 tuhat eurot). 1. jaanuaril 2018 jõustunud sotsiaalhoolekande seaduse muudatusega lõpetati vajaduspõhise peretoetuse maksmine. 2018. aasta väljamaksete aluseks on 2017. aasta lõpukuudel esitatud taotlused.

Tabel 24. Makstud sotsiaaltoetused 2018. aastal

	Toetuse saajate arv	Makstud toetus kokku eurot	Keskmine toetuse määr isiku kohta eurot
Linnaelarvest makstud perekonna sissetulekust sõltuvad toetused			
Toetused toimetulekuraskustes peredele	2 345	482 681	206
Eluruumi kohandamise hüvitis puudega inimesele	15	19 959	1 330
Sotsiaaltoetused (linnaosad)	5 121	423 850	83
Linnaelarvest makstud universaaltoetused			
Sünnitoetus*	4 179	1 272 464	160+160
Esmakordselt kooli mineva lapse toetus*	3 944	1 270 560	160+160
Puudega lapse toetus	1 529	117 274	77
Ellusuunamise toetus	37	11 840	320
Pensionilisa	100 909	10 089 818	100
Riigieelarvest makstud toetused			
Toimetulekutoetus	3 439	3 347 452	973
Vajaduspõhine peretoetus (taotluste arvu alusel)* ¹	432	48 060	111

* Lapse sünnitoetust ja esmakordselt kooli mineva lapse toetust makstakse kahes osas: sünnitoetust makstakse 160 eurot pärast lapse sündi ja 160 eurot lapse aastaseks saamisel ning kooliminekuetoetust makstakse 160 eurot lapse kooli minekul ja 160 eurot järgmise aasta

** Riik lõpetas vajaduspõhise peretoetuse maksmise alates 30.06.2018.

Alleesmärk 4.6: toimetuleku- ja terviseprobleemide ennetamine

Eesmärgiks on, et linnaelanike tervis ja heaolu on hoitud ning toetatud elukeskkonna ja tervisesüsteemi kujundamise kaudu. Linn keskendus 2018. aastal laste tervisliku ja turvalise arengu ning tervist toetava elu-, töö- ja õpikeskkonna tagamisele ning linnaelanike tervislike valikute soodustamisele.

Esmatasandi arstiabi kättesaadavus tagati 276 perearstinimistu tegevusega, sellest 22 nimistut linnale kuuluvas Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osaiühingus. Nimistutes oli kokku 483 234 kodanikku, seejuures ravikindluseta kodanikke 40 301. Ravikindlustuseta linnakodanikele osutati ambulatoorset üldarstiabi AS Lääne-Tallinna Keskhaigla

Kopli polikliinikus ja statsionaarset abi Kallavere Haigla AS-is. Kavandatava Tallinna Haigla funktsionaalse arengukava I ja II etapi dokumentatsioon esitati sotsiaalministeeriumile läbivaatamiseks ja kinnitamiseks.

Ennetustegevusele on suunatud sihipärased tegevused koolieelsete lasteasutuste laste ja õpilastega, samuti esmaabi koolitused õpilastele. Septembrikuus korraldas Tallinna linn koolieelsete lasteasutuste 300 lapsele ülelinnalise mini-SOS (Sina Oskad Seda) õppepäeva, kus käsitleti nii vee- kui tuleohutuse küsimusi, samuti õpetati lihtsamaid eneseabi võtteid ja jagati tervisekäitumise juhiseid. Lasnamäe, Haabersti ja Mustamäe linnaosades viidi läbi ka oma linnaosa koolieelikutele sarnane üritus. Juba traditsiooniks on kujunenud maikuu lõpul koos Päästeameti, Eesti Punase Risti jt ametkondadega 500 õpilasele KEAT (Kaitse end ja aita teist) õppepäeva läbiviimine, kus kõrvuti teoreetiliste teadmistega antakse praktilisi oskusi enesekaitse ja –abi valdkonnas.

Tallinna Kiirabi alustas gümnaasiumiõpilaste esmaabikoolituse mooduliga nende paremaks ettevalmistamiseks tulevaseks pereeluks, koolitus viidi läbi kokku 13 koolis. Koostöös justiitsministeeriumiga ja SA-ga Tallinna Koolitervishoid arendati Planet Youth projekti tegevusi ning alustati 15-16- aastate õpilaste küsitlusega rahvusvahelise projekti raames. Aastatel 2012, 2014, 2016 ja 2019 on Tallinna linn korraldanud projekti raames ca 3000 15-16-aastase koolinoore küsitlust tervisekäitumise, uimastite tarbimise ja heaolu näitajate kohta. Töödeldud andmed esitatakse anonüümselt igale koolile võrdluses Tallinna linna keskmiste näitajatega. Tulemused on aluseks õpilaste huvitegevuse korraldamisel läbi haridus- ning noorsoo- ja spordiameti. Tervisefondist toetati 30 erinevat terviseprojekti, mis olid suunatud vanemlike oskuste arendamisele, elanikkonna erinevate vanusrühmade liikumisaktiivsuse propageerimisele, laste ja noorte riskikäitumise ennetamisele ning tallinlaste esmaabi andmise oskuste parandamisele. Viidi läbi 4 ülelinnalist terviseedenduslikku seminari-konverentsi. Õpilaste terviseandmetest ülevaate saamiseks teostab SA Tallinna Koolitervishoid õpilaste tervisekontrolli ca 80 kooliõe kaudu. Kõrvuti tervise kontrolliga toimub ka õpilaste nõustamine tervisekäitumise küsimustes.

Ennetustööd HIV-viiruse kandjatega tehakse läbi erinevate ennetusprojektide kaasates nii nakatunuid, kui nende pereliikmeid, võimestades nakatunuid arstiabi teenusele pöördumiseks. Toimuvad koolitused õpilastele turvalise seksuaalelu teemadel.

Tabel 25. Tallinna tervishoid 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Nõuetele vastavate perearstinimistute arv	276	276	276	0	0,0%
Regulaarselt tervisekontrolli läbivate õpilaste osakaal kõigist õpilastest	32%	33%	33%	0,0	0,0%
Tuberkuloosi nakatunute arv	33	53	37	-16	-30,2%
AIDSi nakatunute ja HIV-viiruse kandjate arv	111	104	94	-10	-9,6%

Olulisemad tegevused 2019. aastal

- Töötatakse välja teenus-standardid lastekaitse korraldamise ühtlustamiseks.
- Korraldatakse ümber sotsiaalvalveteenuse saamise tingimused ja teenuse eest tasumise põhimõtted.
- Koostatakse Tallinna Haigla detailplaneering ja meditsiinitehnoloogia projekti hankedokumentatsioon. Koostatakse Lasnamäe Tervisekeskuse eskiisprojekt.
- Linnateenused muudetakse ligipääsetavaks: parandatakse Tallinna linnaosade hallatavate asutuste ja ülelinnaliste hoolekandeesutuste ligipääsetavuse parandustöid, alustatakse ligipääsetavuse infosüsteemi (LIPS) loomisega.
- Alustatakse teenuse osutamist esmahaigestunud psüühikahäirega nooretele uues toetatud elamise teenuseüksuses (uuel aadressil Lõime 29a).
- Toetatakse erivajadustega laste kasvatamist, pakkudes peredele töö ja pereelu ühildamiseks erinevaid tugiteenuseid.
- Otsustatakse vabaturult eluruumide üürimise toetamine sotsiaalselt suutlike isikute kolimiseks sotsiaalmajutusüksustest omaette korterisse, lähtuvalt pilootprojekti tulemustest.

Allesmärk 4.7: turvaline linnakeskkond

Eesmärki viiakse ellu väärtegade avastamise, esitatud avaldustele reageerimise, hoiatus- ja selgitustöö ning karistuste määramisega. Neid ülesandeid täidab linnas Tallinna Munitsipaalpolitsei Amet (MUPO). 2018. aastal alustati 19 403 väärtemenetlust, milles seisuga 07.01.2019 viidi lõpule 18 874, sh koostati 13 818 hoiatustrahvi ja 5 056 rahatrahvi. Aasta jooksul määrati trahve kokku summas 430 tuhat eurot. Lisaks sellele alustati aasta jooksul 871 haldusmenetlust. Haldusmenetlus alustatakse jääpurikate, libeda kõnnitee, koristamata lume või prügi korral, korrastamiseks antakse mõistlik aeg (hea haldustava miinimum 7 päeva). Kui selle aja jooksul puudusi ei kõrvaldata rakendatakse sunniraha. Reeglina kõik täidavad kohustuse, eelmisel aastal tasus sunniraha üks kodanik.

Jätkati ühisreide ja -patrulle Politsei- ja Piirivalveameti töötajatega taksode kontrollimiseks. Muudeti rõhuasetust – karistamise asemel pööratakse rohkem tähelepanu ennetusele ja antakse võimalus isikul rikkumine lõpetada

(patrullide poolt eelkõige seoses parkimisrikkumistega ja piletikontrollijate poolt seoses ühistranspordis sõitjatega). Avaliku korra valdkonnas kasutati aktiivselt videokaamerate abil linnapildi (eelkõige vanalinna) monitoorimist, samuti võeti kasutusele rinnakaamerad (MUPO) ametnikele tööülesannete täitmisel.

2018. aastal kaardistati Tallinnas hädaolukorra seadusest tulenevatele nõuetele vastavalt evakuaatsioonikohad, mida Tallinnas on 2%-le linnakodanikele. Evakuaatsioonikohti kasutatakse juhtudel, kui mõni sündmus või sündmuste ahel või elutähtsa teenuse katkestus ohustab paljude inimeste elu või tervist ning on vajalik elanikkonna ajutine ümberpaigutamine. Evakuaatsioonikohti on kokku 61, nendest Põhja-Tallinna linnaosas – 11 kohta ning 2 100 inimest, Kesklinna linnaosas – 2 kohta ning 2 000 inimest, Mustamäe linnaosas – 8 kohta ning 1 244 inimest, Kristiine linnaosas – 10 kohta ning 3 370 inimest, Lasnamäe linnaosas – 9 kohta ning 4 857 inimest, Pirita linnaosas – 9 kohta ning 1 067 inimest, Haabersti linnaosas – 5 kohta ning 2 250 inimest ja Nõmme linnaosas – 7 kohta ning 815 inimest.

Koostöös Häirekeskusega on tagatud Tallinna abitelefoni 1345 teenus, mis tegeleb linnamajanduslike probleemide (elektri, vee ja kanalisatsiooni, küttesüsteemide, heakorra, teede ja tänavate korrashoiu ning kommunaalmajandusega seotud küsimused) lahendamise vahendamisega Tallinna linnas. Tallinna abitelefonile 1345 laekus 2018. aastal 40 118 teadet.

2018. aasta suveperioodil tagas linn vetelpääste olemasolu kõigis Tallinna supelrandades: Pirita, Stroomi, Kakumäe, Harku ja Pikakari rannas. 2018. aastal valvas pealinna supelrandades rannakülastajate ohutust kokku 38 vetelpäästjat. Lisaks oli kaasatud 32 vabatahtlikku noormalevlast vanuses 12-16 aastat. Tallinna avalikes supelrandades lahendati rannahooajal 2 324 avaliku korra rikkumist, uppunuid ei olnud, uppumisohust päästeti 3 inimest, 216 inimest sai meditsiinilist abi.

Vastavalt Päästeliidu ja MUPO koostöölepingule tehti 2018. aastal 9 kontrollreidi, mille käigus kontrolliti 142 mahajäetud kinnistut. Samuti teostas Päästeliit 2 kontrollreidi merelt avalikes randades veesõiduvahendite kasutamise kohta – rikkumisi ei tuvastatud.

2018. aastal korraldati Tallinna Kommunaalameti ja Tallinna Kiirabi koolituskeskuse koostöös 3 kahepäevast kriisireguleerimisalast koolitust ning 2 staabiõppust, üks Tallinna kriisikomisjoni liikmetele ja teine kriisireguleerimismeeskonna juhtgrupi liikmetele. Korraldati rahvusvahelise kriisireguleerimise koostöövõrgustiku arendamisega seotud tegevusi (koordinatsiooni nõukogu juhtimine, kriisireguleerimise rahvusvahelise veebilehe loomine, osalemine rahvusvahelisel konverentsil ettekandega) ning muid tegevusi, sealhulgas osaleti Harjumaa turvalisuse nõukogu ja Põhja-Eesti regionaalse kriisikomisjoni töös ning erinevatel kriisireguleerimisalastel koolitustel ja seminaridel.

Olulisemad tegevused 2019. aastal

- Korraldatakse suveperioodil vetelpääste kõigis Tallinna avalikes supelrandades (Pirita, Stroomi, Kakumäe, Harku ja Pikakari rannas), sh teostatakse koostöös Päästeliiduga surfarite järelevalvet.
- Koostöös Päästeliiduga korraldatakse aastaringset halvas seisukorras olevate majade reide ning kaardistatakse vastavaid objekte.
- Kontrollitakse igapäevaselt sõiduõigust linna ühistranspordis ning korraldatakse ühisreide Politsei- ja Piirivalveameti töötajatega ja teiste asutustega, eesmärgiga tagada kvaliteetne ja turvaline taksoteenus linnas.
- Tallinna Kiirabi viib läbi esmaabi- ja elustamiskoolituse I mooduli 15 gümnaasiumis ja II mooduli 5 gümnaasiumis.

Peaesmärk 5: kodu, tööd ja puhkust säästvalt ühendav ja väärtustav tallinlane – hubase, inspireeriva ja keskkonnasäästliku linnaruumiga Tallinn

Eesmärgiks on tagada inimeste liikumisvõimalused ja kauba transpordivõimalused, efektiivne maakasutus, avaliku ruumi haljastus ja heakord, säästlik jäätmemajandus ning kaasagne tehniline infrastruktuur.

Möödik	Algtaase 2017	Praegune taase 2018	Sihttaase 2023
Elanike rahulolu			
linnakeskkonnaga /		95%	
haljasalade ja parkide seisundiga	59%	82%	70%
Nõuetekohaselt hooldatud haljasalad	38%	46,6%	100%
Veekogude ja põhjavee seisund			
	Pirita jõgi – hea	Pirita jõgi – kesine	hea
	Tiskre oja – kesine	Tiskre oja – halb	hea
(hinnang antud veekogude kaupa riiklikul tasandil, siht vähemalt hea ökoloogilise seisundi saavutamise + ökomärgisega	Harku oja – kesine	Harku oja – kesine	hea
Sinilipp randade arv)	Pääsküla jõgi – halb	Pääsküla jõgi – kesine	hea
	Harku järv – kesine	Harku järv – halb	hea
	Ülemiste järv – kesine	Ülemiste järv – kesine	hea
	Männiku järv – hea	Männiku järv – hea	hea
	Raku järv – hea	Raku järv – hea	hea
	rannikumeri – kesine	rannikumeri – kesine	hea
	ordoviitsiumi-kambriumi	ordoviitsiumi-kambriumi	
	põhjaveekogum – hea	põhjaveekogum – hea	hea
	kambriumi-vendi	kambriumi-vendi	
	põhjaveekogum – hea	põhjaveekogum – hea	hea
	Sinilipu rannad – 2	Sinilipu rannad – 2	3
Välisõhu Kvaliteet (Ülenormatiivsele Keskkonnamürale Allutatud Inimeste Arv + PM 10)	Ülenormatiivsele keskkonnamürale allutatud inimeste arv – 68% elanikkonnast PM 10 normtaseme ületamiste arv 4 (lubatud on 35)	60,7% elanikkonnast	60% elanikkonnast
CO ₂ - heide	3 488 288 t	3 493 079 t	3 427 000 t
Jäätmeteke elaniku kohta kg	468 kg (2016)	520 kg	450 kg
Keskkonnahoidliku ehk rohelise kontori süsteemi kasutatavate linnaasutuste arv	Roheline kontor – 18, Roheline kontor hallatavates asutustes – 1	Roheline kontor – 19, Roheline kontor hallatavates asutustes – 2	Roheline kontor – 21, Roheline kontor hallatavates asutustes – 6
Olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist	45,5%	47%	55%

Allesmärk 5.1: territoriaalselt ja funktsionaalselt suunatud ehitustegevus

Selleks, et Tallinna linnaruum areneks harmooniliselt ja inimeste heaolu toetavalt, jätkus 2018. aastal Nõmme linnaosa üldplaneeringu ja Põhja-Tallinna linnaosa üldplaneeringu koostamine. Üldplaneeringutega on reserveeritud maavaru ja asukohad järgneva 10–15 aasta eluasemete, ettevõtluse, magistraaltänavavõrgu ja puhkealade arendamiseks. 2018. aastal koostati Tallinna üldplaneeringute ülevaatamise aruanne. Selle koosseisus vaadati üle kehtivate üld- ja teemaplaneeringute aja- ja asjakohasus, hinnati dokumentide vastavust üldise sotsiaal-majandusliku arengu suundumustele, analüüsiti omavalitsuse territooriumi ruumilise arengu vajadusi ning seda, kas arengu suunamisel ja maakasutuse edasises kavandamisel on üldplaneeringutes põhjendatud teha muudatusi. Detailplaneeringutest jätkati 2018. aastal varem alustatud ruumilise arengu plaanide elluviimist, eelkõige mereäärsete alade taaskasutusele võtmist neile uute funktsioonide andmisega ja kesklinna tihendamist, mis aitab efektiivsemalt kasutada Tallinna ruumilist ressursi, pakkuda alternatiivset kvaliteetsset elukeskkonda ning piirata valglinnastumist. 2018. aastal kehtestati Paljassaare tehissaare detailplaneering, mis lõi eeldused avada ja arendada kogu Põhja-Tallinna Paljassaare lahe äärset piirkonda. Detailplaneeringutega on antud ehitusõigus ja määratud kindlaks asukohad vähemalt järgneva 5 aasta ehitusnõudluse, sh elamuehitusnõudluse rahuldamiseks. 2018. aastal oli jätkuvalt aktuaalne ka uue planeerimiseaduse

rakendamine, millega võrreldes varasemaga vähenes oluliselt detailplaneeringute koostamise vajadus, kuna uue hoone püstitamise aluseks ei ole enam valdavalt detailplaneering.

Tabel 26. Detailplaneeringutega (DP) seotud olulisemad näitajad Tallinnas 2014–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
DP algatamise taotlusi laekunud	64	41	54	13	31,7%
DP algatatud	54	41	24	-17	-41,5%
DP vastu võetud	61	70	55	-15	-21,4%
DP kehtestatud	66	59	60	1	1,7%
DP (osaliselt) kehtetuks tunnistatud	48	23	28	5	21,7%

2018. aastal väljastas Tallinna Linnaplaneerimise Amet ehituslube 1 223, ehitusteatisi 765, kasutuslube 1 112 ja kasutusteatisi 505. Ehitamise alustamise teatisi registreeriti 1 191, eskiise ja muudatusprojekte kooskõlastati 154, ettekirjutusi ja hoiatusi tehti 133.

Tallinna linn jätkas 2018. aastal elamumajandusega seotud mittetulundustegevuse ning korteriühistute toetamist. 2018. aastal oli korteriühistutel võimalik taotleda nelja toetust: koolituskulude katmiseks, energiamärgise väljastamise kulude katmiseks, projekti „Roheline õu“ raames hoovide korrastamiseks ning rõdude ekspertiisi tegemiseks. Jätkuvalt töötas linnavalitsuse infosaalis ka korteriühistute infopunkt, kus andsid nõu Eesti Korteriühistute Liidu juristid. Projekti „Hoovid korda“ raames eraldati toetusena korteriühistutele 502 500 eurot, millega rahuldati 62 korteriühistu taotlust hoovide korrastamiseks, s.o ühele ühistule keskmiselt 8 100 eurot. Põhiliseks ühistute territooriumil teostatud korrastustööks oli jätkuvalt parklate laiendamine ja hooviteede remont. Viimase 13 aastaga on projekti raames heakorrastatud kokku üle 1 200 hoovi kogumaksumusega 9 miljonit eurot. Projekti „Fassaadid korda“ eesmärk on linna üldilme parandamine ja korterelamute energiatõhusamaks muutmine. Projektile „Fassaadid korda“ eraldati 2018. aastal eelarvest 270 000 eurot, millega eraldati toetust 13 korteriühistule, kellest 9 kasutas seda summat 2018. aastal ja 4 korteriühistut alustasid töödega, mis viiakse lõpule ja mille kohta esitatakse lõpparuanne 2019. aastal. Korraldati hoonete fassaadide supergraafikaga ilmestamise ideekonkurss, mille käigus rajati Keldrimäe tn 4 elamule seinamaaling „Miami“ ja Jaama tn 1 elamule seinamaaling „Vaba lend“.

Geodeesia ja kartograafia ning geoinformaatika alal on linna põhilisteks tegevusteks kinnistu/krundi piiridega seotud toimingud, geodeetilised tööd, aadressi- ja nimekorraldus, kartograafilised tööd, kaardirakenduste loomine, ruumiandmete tarkvara tügi, geoinfosüsteemide ning registreite nõustamine, pidamine ja arendus. Olulisteks tegevuseks 2018. aastal oli Tallinna ruumiandmete registri geoandmebaasi mõõtkavas 1:2000 aluskaardi uuendamine Lasnamäe linnaosa 14 asumis, Haabersti linnaosa 3 asumis ja Kesklinna linnaosa 15 asumis. 2018. aasta 1. augustist võeti kasutusele ülelinnaliselt ArcGIS tarkvara omavalitsusliitsents. See võimaldab eriti geograafilist teavet kasutajamugavalt linnakodanikeni viia.

Ruumiandmeid Tallinna kohta koondab ning pakub alates 2018 kevadest Tallinna geoportaal, mida kasutavad peamiselt ülikoolid, projekteerijad, ettevõtted ja elanikud, kes töötavad asukohapõhiste andmetega. Geoportali eesmärk on anda kasutajale ülevaade olemasolevatest ruumiandmetest ja andmetüüpidest ning võimaldada vajalikud andmed alla laadida. Portaal koondab kaardirakendused, trükikaardid, ruumiandmed (kaartide avaandmed), kasutajate näited ja temaatilise teabe.

2018. aastal jõudis avalikku kasutusse AvaLinn mobiilirakendus, kus on aasta jooksul kokku läbi viidud 5 ideekorjet, mille tulemusel uuendatakse Põhja-Tallinna avalikku ruumi, Süsta ja Kase parki Koplis, Jaama platsi ja Vana-Kalamaja tänavat ning Öismäe raba terviserada. Tallinna planeeringute registris uuendati x-tee versiooni ja tehti ümber kasutajate haldussüsteem, mis tulenevad riiklike x-tee liidestuste uuenemisest.

Olulisemad tegevused 2019. aastal

- Algatatakse Kesklinna linnaosa üldplaneeringu koostamine.
- Jätkatakse kahe üldplaneeringu menetlemist, sh Nõmme linnaosa üldplaneering esitatakse rahandusministeeriumi järelevalve menetlusse ning Põhja-Tallinna linnaosa üldplaneering saadetakse ametkondade vahelisele kooskõlastusringile.
- Jätkatakse toetavate tegevustega sadama piirkonna ja linnakeskuse muutmiseks jalakäija- ja ratturisõbralikuks linnaruumiks.
- Osaletakse partnerlinnana välisprojektis „Augmented Urbans“, mis on oma sisult jätkuprojekt „Läänemere linnade uurimislaborile (Baltic Urban Lab)“. Projekt keskendub koosloomele, mille jooksul püütakse leida lahendusi, kuidas planeerimist, kui suhteliselt pikas ajaskaalas toimuvat protsessi huvigruppidele uute tehniliste lahendustega paremini visualiseerida ning läbi selle erinevaid huvigruppe kaasata ja kavandatavat kommunikeerida. Projekti maksumusest 85% kaetakse Euroopa Liidu Kesk-Läänemere piiriülese koostöö programmist. Projekti kestus on 01.03.2018–28.02.2021.

- Alustatakse Geodeetiliste mõõdistuste uue infosüsteemi arendustöödega, arendatakse edasi geoportaali Tallinna veebikaardi väljavahetamiseks ja juurutatakse laialdasemalt GIS tarkavara linnaasutustes.
- Töötatakse välja 3D linnamudeli ja tehakse sellest esimene versioon avalikult kättesaadavaks

Alleesmärk 5.2: linna vara on hallatud ja arendatud süsteemselt ja heaperemehelikult

Tallinna kinnisvararegistri andmetel oli seisuga 31.12.2018 Tallinna linn kinnistusraamatusse kantud 4 155 kinnisasja ainuomanikuna (kogupindalaga 5 978,3 ha) ja 13 kinnisasja kaasomanikuna (kogupindalaga 4,6 ha). Tallinna linnale kuulub ka 6 382 korteriomandit (kruntide pindala 5,6 ha), 14 kaasomandis olevat korteriomandit (pindala 443 m²), 1 ühisomandis olev korteriomand (pindala 18,4 m²), 4 hoonestusõigust (pindala 14,6 ha) ja 1 kaasomandis olev hoonestusõigust (pindala 1,5 ha).

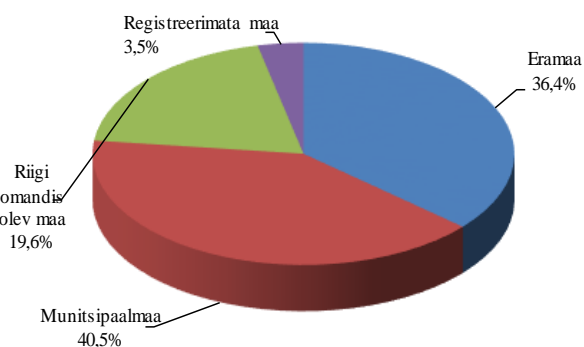
Investeeringute ettevalmistamiseks ja maa avaliku kasutuse tagamiseks vajalike kinnisasjade ja asjaõiguste Tallinna linnale omandamiseks on 2018. aastal sõlmitud 96 lepingut kinnisasjade või nende osade tasuta ja tasu eest omandamiseks, isikliku kasutusõiguse ja realservituudi omandamiseks ja kinnisasjade piiride muutmiseks.

Sõlmitud lepingute alusel on omandatud kokku 61 kinnistut ja 2 kinnistu mõttelist osa kogupinnaga 97 032,5 m² ning 63 isikliku kasutusõiguse ala pindalaga 34 455,9m².

Tallinna linn omandas Kalevi Keskstaadionile uue juurdepääsutee ehitamiseks kokkuleppel omanikega 8 garaažiboksi hinnaga kokku 49 600 eurot ja sundvõõrandamise kokkuleppele järgnenud menetluses 10 garaažiboksi, mille eest maksti sundvõõrandatasu 71 340 eurot. Sundvõõrandamise menetluses on veel 41 garaažiboksi. Suve tänava laiendamiseks viidi lõpule Sügise tn 11 kinnisasja osa sundvõõrandamine. Haabersti liiklussõlme rekonstrueerimiseks vajalik maa on omandatud ning Tallinna Loomaaia krundist ja Ehitajate tee 152 kinnisajast on eraldatud teemaa osad. Haridus- ja Teadusministeeriumilt omandati tasuta A.H.Tammsaare tee 147c kinnisajasi sellel asuva rajatise rekonstrueerimiseks üldhariduskooli ja linnaosa teenindavaks staadioniks.

Omandireformi läbiviimise ja kinnisvara käibe tulemusena oli seisuga 31.12.2018 Tallinnas registreeritud 36 991 katastriüksust pindalaga 15 375,4 ha, mis moodustas 96,5% linna haldusterritooriumist (2017. aastal vastavalt 36 492 katastriüksust, 14 555,7 ha ja 91%), sh eramaa 36,4%, munitsipaalmaa 40,5% ja riigi omandis olev maa 19,6% (2017. aastal vastavalt 36%, 36% ja 19%). Linna pindalast 3,5% on jätkuvalt katastrisse kandmata (2017. aastal 9%).

Joonis 14. Tallinna haldusterritooriumi jagunemine maa omandivormi järgi seisuga 31.12.2018

Õigusvastaselt võõrandatud vara tagastamise ja kompenseerimise avalduste alusel viidi 2018. aastal menetlus lõpule ja suleti 1 vara tagastamise ja kompenseerimise toimik ning taasavati 1 toimik. Lõpetamata on veel 14 vara tagastamise ja kompenseerimise avalduse menetlemine. Maareformi toimingute lõpule viimiseks 2018. aastal on lahendatud 224 maa erastamise seotud avaldust ja 64 maa riigi omandisse jätmise seotud avaldust.

2018. aastal sõlmitud 153 isikliku kasutusõiguse seadmise lepinguga koormati 1 036 linna kinnistut või nende osa uute tehnorajatiste ehitamise tagamiseks vajalike asjaõigustega. Maamaksu alusandmete loomiseks peeti maamaksu registrit ja linnamaa registrit ning osaleti maaregistri arendamisel. Seisuga 01.01.2019 oli Tallinnas registreeritud 346 647 maakasutust, millest 37 372 lisandus või muudeti 2018. aasta jooksul. Vastavalt maamaksuseadusele on maamaksust vabastatud maa omanik või maamaksuseaduse §-s 10 sätestatud maakasutaja tema kasutuses olevalt elamumaalt kuni 1500 m² ulatuses, kui sellel maal asuvas elamus on rahvastikuregistri andmetel taotleja elukoht. 2018. aastal vabastati Tallinnas maamaksust ca 157 800 koduomanikku, seega saamata jäänud maamaks kokku summas 10,0 miljonit eurot (2017. aastal ca 155 600 isikut summas 9,9 milj eurot). 2018. aastal sai maamaksuvabastust 582 represseeritud või nendega võrdsustatud isikut summas 118 448 eurot (2017. aastal 613 isikut summas 123 922 eurot). Tallinna linna poolt esitatud maksumäära ja maakasutuse andmete alusel väljastas Maksu- ja Tolliamet maamaksuteated kokku 26 565 733 euro ulatuses.

Eesmärgiga parandada linnale kuuluvate hoonete ehitamise ja haldamise kvaliteeti alustati ehitus- ja haldustegevuse kokku koondamisega Tallinna Linnavaarametisse, kes 2018. aastal võttis üle Sotsiaal- ja Tervishoiuameti, Spordi- ja Noorsooameti, Tallinna Kultuuriameti ja Tallinna Keskkonnaameti haldusala vastavad tegevused.

Linna eesmärk elamumajanduse valdkonnas on aidata lahendada vähekindlustatud isikute, kes ise ei suuda endale eluruumi tagada, eluasemega seotud küsimusi ning toetada korteriühistuid ja elamumajanduse arengule suunatud mittetulundustegevust.

Seisuga 31.12.2018 oli Tallinna linna omandis 2 965 eluruumi, millest linnale kuuluvates tervikelamutes oli 2 591 eluruumi. Lisaks on era- ja avaliku sektori koostööprojektide raames üürile andmiseks rendile võetud 1 895 eluruumi. 2018. aastal anti Tallinnas kokku üürile 321 eluruumi, sealhulgas 181 sotsiaaleluruumi, sotsiaalmajutusüksusesse anti voodikoht või peretuba kokku 271 isikule. Aasta jooksul pikendati 1 367 üürilepingu tähtaega ja 20 eluruumi anti uuesti üürile. Munitsipaal-, sotsiaaleluruumi ja teise elamuehitusprogrammis taotlejana arvele võetud isikute arvu dünaamika aastate lõikes on esitatud järgnevas tabelis.

Tabel 27. Eluruumi taotlejate arv Tallinnas 2016-2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Munitsipaaleturuumi taotlejana arvele võetud isikute arv	1 062	1 006	1 003	-3	-0,3%
Sotsiaaleluruumi taotlejana arvele võetud isikute arv	522	578	578	0	0,0%
Tallinna teise elamuehitusprogrammi raames arvele võetud sellest noorte perede arv	1 452	1 381	1 213	-168	-12,2%
linnale vajalike töötajate arv	1 091	979	906	-73	-7,5%
arstide ja õdede arv (arstide ja õdede maja)	283	266	218	-48	-18,0%
õpetajate arv (Õpetajate Kodus)	78	71	52	-19	-26,8%
õpetajate arv (Õpetajate Kodus)		65	37	-28	-43,1%
Tallinnas eluruumi taotlejana arvele võetud isikute koguarv	3 036	2 965	2 794	-171	-5,8%

Rekonstrueerimistööd jätkusid linnale kuuluvas munitsipaaletelamus Paagi tn 10, töödega alustati ka hoones Sõpruse pst 5 ja alustati uue munitsipaaletelamu projekteerimist aadressil Maleva 18.

Olulisemad tegevused 2019. aastal

- Viiakse lõpule linna hoonete ehitustegevuse koondamine Tallinna Linnavaarametisse ja koostatakse ühtne linna kinnisvara haldusmudel.
- Korrastatakse linnale kuuluvat elamufondi, sh lõpetatakse Paagi 10 rekonstrueerimine ja rekonstrueeritakse Sõpruse pst 5.
- Jätkatakse maa avaliku kasutuse tagamiseks vajalike kinnisasjade ja asjaõiguste Tallinna linnale omandamist ning tehnovõrkude ehitamise tagamiseks vajalike asjaõiguslepingute sõlmimist.
- Jätakuvalt toetatakse korteriühistuid erinevate toetusmeetmetega.

Allesmärk 5.3: mugav ja säästev liikuvus

Eesmärgi täitmiseks tagatakse linnas mugavad ühistranspordihendused, efektiivne liiklus- ning parkimiskorraldus ja teede ning tänavate nõuetekohane hooldus ning ka uue, linna arengut toetava taristu ehitus. Peamine fookus on sellel, et pakkuda sõitjate ühistranspordiga teenindamisel konkurentsivõimelist alternatiivi sõiduauto kasutamisele ja säilitada ühistranspordi reise 40%-line osakaal transpordialastest liikumistest. Vastavalt OÜ Eesti Uuringukeskus läbi viidud uuringule „Elanike rahulolu Tallinna linna avalike teenustega 2018“ kasutavad 40% tallinlastest tööle, kooli või muude peamisesse sihtkohta jõudmiseks liikumisviisidest ühistransporti.

Ühistransporditeenuseid osutasid Tallinna linnas linna tütarettevõtte Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts (edaspidi: TLT) ning erafirma Osaiühing MRP Linna Liinid (edaspidi: MRP). Tallinna ja teda ümbritsevate valdade haldusterritooriumide ühiste bussiliinidega teenindamine toimub koostöös Mittetulundusühinguga Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus, Viimsi, Harku ja Saue valdade ning Maardu linnaga. Ühistransporti korraldati 73 autobussi-, 4 trammi- ja 4 trolliliinil. Liiniläbisõit moodustas kokku 32,7 miljonit kilomeetrit ja aastas teenindati kokku 141,3 miljonit reisijat. Sõitjatele paremate liikumisvõimaluste pakkumiseks ja linna ühissõidukite koormuse optimeerimiseks saavad rahvastikuregistrijärgsed Tallinna elanikud Tallinna linna ja AS-i Eesti Liinirongid (edaspidi: Elron) vahel sõlmitud koostöölepingu alusel 28. oktoobrist 2013 Tallinna piires Elroni rongiliinidel tasuta sõita. 2018. aastal tegid tallinlased ühiskaardiga ennast tuvastades elektrirongides 2 527 078 sõitu, millele lisandusid perioodipiletitega tehtud sõidud. Tallinn-Aegna-Tallinn laevaliini teenindab AS Kihnu Veeteed laevaga „Vesta“. 2018 aastal tehti liinil 222 edasi-tagasi reisi ja teenindati 10 466 reisijat.

Parkimiskorralduse eesmärk on tasakaalustada nõudlust parkimise järele ja seeläbi efektiivistada maakasutust, suurendada liiklusohutust ning välistada haljasalade kasutamist parkimiseks. Tallinna avalikul tasulisel parkimisalal on parkimise korraldamise eesmärgil kehtestatud kolm parkimistsooni, millele lisandub suvekuudel 200 parkimiskohaga Pirita tsoon. Parkimiskohtade arv on 5 800, mis ei ole võrreldes 2017. aastaga muutunud. Teede ja tänavate kogupikkus oli Tallinnas 01.01.2019 seisuga 1 038 km, sh oli avalikke teid 972 km.

Liiklusohutuse tagamiseks ja liikluse reguleerimiseks paigaldab, rajab ja hooldab linn liikluskorraldusvahendeid. 2018. aastal hooldati kokku 40 533 liiklusmärki ja 343 foorisüsteemi. 2018. aastal paigaldati 1 251 uut ja eemaldati 546 vana liiklusmärki, uuendati 40 100 m² teekattemärgistust ning parendati üldist liikluskorraldust. Liiklusohutuse suurendamiseks rajati kolm uut fooriobjekti: Kadaka/ Mäepealse, Kadaka/ Kassi ja Rannamõisa/ Pikaliiva. 53 ülekäiku varustati jalakäijatele foorinuppudega ning vaegnägijatele helisummeritega. Valmisid Haabersti liiklussõlm koos ainulaadse fooridega juhitud kahetasandilise turboringristmikuna ning vabariigi esimene ja ainulaadne muutsuunaliiklusega Gonsiori tänav. Lennujaama trammitunnel varustati jalakäijate häälteavituse süsteemiga, et vältida jalakäijate sattumist tunnelisse. Liiklusohutuse suurendamiseks toodeti koostöös Tallinna Televisiooniga ka liiklusohutust propageeriv saatesari Tallinna liikluspilt.

Liikluskoormuse vähendamiseks jätkati projekte „Pargi ja reisi” ning „Koolibuss“. „Pargi ja reisi” parklad on avatud Pirita – Kesklinna, Õismäe – Kesklinna, Narva mnt – Kesklinna ja Pärnu mnt – Kesklinna suundadel. 2018. aasta detsembris valmis uue „Pargi ja reisi“ parkla ehitus Gonsiori tänaval. Tallinna linn on rajanud paralleelselt parklatega täiendavaid ühistranspordi radu ja prioriteedisüsteeme, mis „Pargi ja reisi” süsteemi kasutamist toetavad. Projekti „Koolibuss” eesmärgiks on lastevanematele lapse koolitoimetamiseks alternatiivse võimaluse pakkumine. Koolibussid sõidavad Tiskre – Balti jaama, Viimsi keskuse – Balti jaama ning Tammneeme – Balti jaama liinil. Koolibusse kasutas 2017/2018 õppeaastal igapäevaselt keskmiselt 152 õpilast.

Pikaajalise liikuvuspoliitika kokku leppimiseks alustati Tallinna linnapiirkonna liikuvuskava koostamisega. Liikuvuskava määrab valdkonna eesmärgid u 10 aasta perspektiivis ning nende saavutamiseks vajalikud põhimõtted ja tegevused.

Liikuvuse parandamiseks on käivitatud ka mitmeid projekte välisrahastuse toel:

- „CREATE - Liiklusummikute vähendamine Euroopas: transpordi efektiivsuse edendamine”, eesmärgiga uurida liiklusummikute olemust ja põhjuseid projekti partnerlinnades ning kasutada Londoni eeskujul rakendatavat tänavate klassifitseerimise süsteemi jätkusuutliku liikuvuskava (SUMP) loomisel.
- „NSB CoRe - Läänemere-Balti transpordikoridor kui regiooni ühendaja” toetab Rail Balticu alast teavitust äri sektorile ja avalikkusele, et leida potentsiaalseid kasutajaid. Projekti raames on kavas Lennujaama-Vanasadama trammiliini eskiisprojekti koostamine.
- „FinEstSmartMobility - Helsingi Läänesadama - Tallinna Vanasadama vahelise liikuvuse parandamine nutikate lahenduste abil”, eesmärgiga parandada Helsingi Läänesadama - Tallinna Vanasadama vahelise reisijate ja kaubaveo liikluse sujuvust ning mõjutada kahe linna vahelist liikuvuse planeerimist. Projekti tulemusena optimeeritakse reisijate, ühistranspordi, sõidukite ja raskeveokite saabumist ja lahkumist sadamatest.
- „SOHJOA – Keskkonnasõbralikule ja iseseisvale viimase miili ühistranspordile üleminek Läänemere regioonis“, eesmärgiga suurendada ühistranspordi atraktiivsust läbi automaatsete elektriliste väikebusside kasutuselevõtmise, esimese / viimase miili reise jaoks.
- „SUMBA – Jätkusuutlik linnaliikuvus ja pendelränne Läänemere linnades“, eesmärgiga näidata, kuidas saab linna ja lähiümbruse pendelrännet muuta jätkusuutlikumaks ja mitmeliigiliseks (intermodaalsemaks) 10 erinevas pilootregioonis.
- „E-TICKETING – Soome ja Eesti ühistranspordi piletimüügisüsteemide integreerimine“, mille eesmärgiks on muuta ühissõidukite kasutamine naaberriigis lihtsamaks ja mugavamaks ning suunata inimesi eelistama jätkusuutlikku ühistransporti.
- „Park4SUMP“ – Innovaatilised parkimislahendused linnakeskkonnas“, mille eesmärk on võtta Euroopa parimad parkimise juhtimise näited ja kanda need laialdaselt ja parimal viisil üle Tallinna linnale.

Olulisemad tegevused 2019. aastal

- Koostatakse Tallinna liikuvuskava.
- Suurendatakse sõitjate sõidunõudluse rahuldamiseks ühistranspordi kättesaadavust, jätkatakse liinivõrgu täiendamist ja veeremise uuendamist.
- Parandatakse trammiliikluse ühenduskiirust läbi liikluskorralduse muudatuste.
- Sõitjate paremaks teenindamiseks jätkatakse ühistranspordipeatustesse elektrooniliste reaalaraja infotabloode paigaldamist.
- Arendatakse ja propageeritakse „Pargi ja reisi” ja „Koolibuss” projekte.
- Ühistranspordi innovatiivsuse tagamiseks alustatakse uute välistoetusega projektidega „HUPMOBILE“ (eesmärk on suurendada läbilaskvust elektrooniliste liikluskorraldusvahenditega eelistades ühistransporti ja kergliiklust) ja „CoReX“.
- Liikluse ohutumaks muutmiseks on kavas rajada jalakäijatele fooridega reguleeritud ülekäiguradasid: Metall / Endla JKÜ, Smuuli / Liikuri JKÜ + ristmik, Narva mnt / Turba JKÜ + ristmik.
- Parandatakse fooride koordineeritud tööd (rohelised lained).

- Käivitatakse Tammsaare tee pikenduse liiklusohutust suurendav elektrooniline lahendus (foorid + muutuvteabega elektroonilised liiklusmärgid).

Alleesmärk 5.4: kestev ja roheline linnaruum

Eesmärgi täitmise raames hooldatakse ning rajatakse haljasalaid ja tagatakse nende hooldus (sh ka kalmistud), korraldatakse linnaruumi heakorda, arendatakse säästvat jäätmeäitlust, suurendatakse elanike keskkonnateadlikkust nii keskkonnahariduse kui ka avalike ürituste ja kampaaniate kaudu ning tegeletakse keskkonnasäästlikkuse tagamiseks vajalike seirete ja meetmete rakendamisega.

Valmis kaitsealuste parkmetsade hoolduskava. Ühtselt hooldatud ja korrastatud linnametsad moodustavad 65% linnametsade pindalast. Nõuetekohaselt hooldatud on linnaosades keskmiselt 46,6% ning passistatud ja veebipõhisesse haljastuse infosüsteemi kantud 99% linna hooldatavate haljasalade pindalast. 2018. aastal istutati linnaruumis kokku 59 000 lilletaime. Vabariigi juubeli puhul olid suvelillepeenrad kujundatud rahvuslikus stiilis. Laagna tee sõidusuundi eraldavale alale rajati 2000 m² suurune lilleniit. Korrastati Nõmme Vabaduse pargi ajalooline kiviktaimla ning rajati mändide alla rododendronite ja hortensiate kollektsioonid. „Tallinna Lillefestivalist“ on kujunenud iga-aastane suursündmus, mis toob Tallinna aiandus- ja lillehuvilisi nii Eestist kui ka kogu maailmas. Maist augustini toimunud kümnendal lillefestivalil oli omaloodud iluaedadega 26 osavõtjat, sealhulgas 10 osalejat välismaalt. Lillefestivaliga tutvus ligi pool miljonit külastaja. Kadrioru pargis lõpetati suvehooaeg traditsioonilise, kolmeteistkümnenda valgusfestivaliga „Valgus kõnnib“, mis esmakordselt toimus kolmepäevase ajavahemikul 19. – 21. september ja oli pühendatud Kadrioru 300 ning Eesti Vabariigi 100. juubelitele. 19.-20.09. keskendus festival Kadrioru ja 20.-21.09. toimusid sündmused esmakordselt ka Tallinna vanalinnas.

2018. aastal istutati asendusistutuste raames 446 puud ja 4 991 põõsast, suurimaks objektiks oli Tammsaare park. 2018. aastal toimus mitmete parkide ja haljasalade rekonstrueerimine: Toompeal lõppes nii Piiskopi aia kui Kubernerite aia, ja Kesklinnas juba mainitud Tammsaare pargi rekonstrueerimine.

Tallinna randadest olid 2018. aasta suveperioodil külastajatele avatud Pirita, Pelgurand/Stroomi, Kakumäe, Harku ja Pikakari supelrannad. Ka 2018. aastal pälvisid Pirita ja Pikakari supelrannad rahvusvahelise kvaliteedi-märgi „Sinilipp“, ökomärgise saamine on tunnustus kahele pealinna supelrannale nende teenuste ja veekvaliteedi eest.

27. heakorralduslik toimus 16. aprillist kuni 13. maini, linnas viidi läbi 155 talgut, milles osales üle 6 000 vabatahtliku, koguti kokku ja anti üle 1 332 tonni jäätmeid. Avatalgud korraldas Tallinna Keskkonnaamet koostöös Kristiine Linnaosa Valitsusega Tondimõisa pargis, kus osales ligi 100 linna asutuste töötajat, kokku koguti 2,8 tonni aia- ja haljastusjäätmeid. Heakorralduslik rannatalgud „Puhas rand“ ja välisprojekti „BLASTIC – plastijäätmete teekond Läänemerele“ teavitussüritus toimus 5. mail Põhja-Tallinnas Stroomi rannas. Osales üle 500 vabatahtliku, kes kogusid pargi- ja aiajäätmeid ning segaolmejäätmeid kokku 30 tonni. Rannatalgud toimusid koostöös Helsingi, Turu ja Peterburi linnaga ning need pühendati Eesti Vabariigi 100. aastapäevale. Ülemaailmset Maa päeva tähistati 20. aprillil lasteaiast Tallinna Loomaaia territooriumile 100 puu istutamisega.

2018. aasta lõpus oli linnas 294 linna avalikku mänguväljakut ja 20 koerte jalutusväljakut. Valmis kaheteistkümnendal peremänguväljak Lillepi pargis, uued mänguväljakud ehitati aadressidele Sõpruse pst 234a ja Rocca al Mare rannapromenaad 2. Rekonstrueeriti 6 mänguväljakut Tallinna erinevates linnaosades. Linnaosades paigaldati 176 uut prügikasti ja 333 uut pinki.

Linna üheks funktsiooniks on ka kalmistute haldamine ja kalmistuteenuste pakkumine, millega tegeleb linna asutus Tallinna Kalmistud. 2018. aastal toimus 4 117 matust, sh 2 003 kirstumatust ja 2 114 tuhaurni matust. 2018. aastal jätkus kalmistute taristu uuendamine, sh teenindushoone ja kastmisveetrasside remont Metsakalmistul, Liiva ja Pärnamäe kalmistutel ehitati ja täiendati kastmisveetrasse (valmivad lõplikult 2019. aastal), remonditi Liiva kalmistu kontorihoone, Rahumäe kalmistu väravaehitisi ning linna kalmistute siseteid.

Linna jäätmemajanduse põhieesmärgiks on suurendada jäätmete taaskasutust ja luua elanikele paremad võimalused jäätmete eraldi kogumiseks. Liigiti kogutud taaskasutatavate jäätmete kogumiseks elanikkonnalt oli 2018. aastal detsembrini Tallinnas avatud 4 jäätmejaama (suveperioodil lisaks ka Aegna kogumispunkt). Detsembri alguses suleti Lasnamäe jäätmejaam. Kokku koguti jäätmejaamades ca 13 000 tonni jäätmeid. Suve lõpul suleti neljast ohtlike jäätmete kogumispunktist üks ning aasta lõpus ka kõik ülejäänud kolm. Ohtlike jäätmete kogumispunktides koguti kokku 27,4 tonni jäätmeid. Lisaks korraldati 1 ohtlike jäätmete kogumisring, mille raames koguti kokku ca 19,7 tonni jäätmeid. 2019. aastal asendatakse kogumispunktid mobiilse ohtlike jäätmete kogumisautoga, mis hakkab perioodiliselt linna teatud kohtades paiknema ja kodanikelt ohtlike jäätmeid vastu võtma. Mobiilne kogumispunkt võimaldab kogumist korraldada vastavalt vajadusele erinevates linna osades võimaldades niimoodi suuremal hulgal inimestel mugavalt ja kodu ligidalt ohtlikest jäätmetest vabaneda. Linnaasutus Tallinna Jäätmekeskus jätkas korraldatud jäätmeveo rakendamist Põhja-Tallinnas ja Lasnamäel ning alustas tegevust Mustamäel, Haaberstis ja Kristiines.

Heakorraldatud linnaruumi üheks näitajaks on ka tegevus hulkuvate loomade arvu vähendamisel. Aasta lõpu seisuga oli Tallinna lemmikloomaregistris arvel 34 239 koera ja 21 555 kassi. 2018. aastal kanti registrisse 2 423 koera ning 2 909 kassi. Kiibistatud ja registreeritud lemmiklooma on võimalik kiiremini tagastada omanikule, mis aitab tagada ohutu ja puhtama linnakeskkonna. Varjupaiga veterinaarkliinikus steriliseeriti/kastreeriti 2018. aastal 29 koera ja 261 kassi, kes ootasid varjupaigas uut omanikku. Steriliseerimine/kastreerimine on ainus toimiv meede vähendamaks omaniketa loomade arvu linnas, mis aitab kaasa puhtamale linnakeskkonnale. Loomakaitsealase ennetustöö raames viidi läbi

131 lemmikloomateemalist loengut üldhariduskoolide teistes klassides ja 35 putukateemalist loengut lasteaaedades. Ennetustöö koolides aitab meil tagada, et tulevikus on meil teadlikumad noored, kes mõistavad näiteks, miks tuleb lemmiku järelt koristada, miks ei tohi looma lasta hulkuma, miks võib koer joosta vabalt ainult koerte jalutusväljakul.

Linna keskkonnakaitse tegevus on suunatud eelkõige teadlikkuse tõstmisele ja keskkonnakaitsete otsuste tegemiseks vajaliku info kogumisele, analüüsimisele ja tutvustamisele, keskkonnakaitse üheks teemaks on ka energiasääst. Tallinna Keskkonnaameti eestvedamisel viidi seitsmendat aastat järjest läbi kampaania „Keskkonnasõbraliku liikumise kuu“, mille eesmärgiks on parandada keskkonna- ja liiklemisteadlikkust ning propageerida keskkonnasäästlikke liikumisviise. Tallinn osaleb rahvusvahelisel autovabal päeval, et juhtida tähelepanu autotranspordi negatiivsetele mõjudele ning vajadusele ja võimalustele nende vähendamiseks. 2018. aasta autovabal päeval 22. septembril piirati mootorsõidukite liikumist Kaarli puiesteel ning tehti muudatusi Tallinna ja Harjumaa ühistranspordikorralduses. Vabaduse väljakul ja Kaarli puiesteel viidi esmakordselt läbi üritus „Eesti tervisemess – liikuma!“, kus jagati toitumisteavet, pakuti tervislikku toitu ja kontrollida sai tervisenäitajaid. Keskkonnateadlikkuse tõstmisel on oluline sihtgrupp õpilased, kellele linna erinevad asutused pakuvad nii keskkonnahariduslikke programme, õppepäevi, üritusi kui ka laagreid. 1. maist kuni 30. septembrini osales Aegna Loodusmaja õppeprogrammides või loodusmajas toimunud laagrites 1 340 õpilast ja juhendajat. Keskkonnateadlikkuse suurendamisel on linna üheks oluliseks asutuseks Tallinna Botaanikaaed. Botaanikaaias eluskollektsioonides oli 2018. aasta lõpus kokku 8 781 (2017. aastal 8 813) erinevat määratud taime (taksonit). 2018. aastal laienes ja süvenes liigikaitse tegevus nii kohalikul kui rahvusvahelisel tasandil. Pidevalt jätkub õppekava toetava loodusõppe korraldamine üldhariduskoolidele, mille raames viidi läbi 92 õppepäeva 2 208 õpilasele, lisaks tegutseb huviring „Looduslaps“. Botaanikaaias toimus 13 näitust ja lisaks muid sündmusi, millest suurim oli Eesti Vabariigi 100. aastapäeva tähistamine. Sel puhul avas botaanikaaed uue välinäituse ja kujundas esiväljaku 1920.–1930. aastate aiakujundusest inspireeritud suvelillepeenardega. Läbi viidi 296 ekskursiooni (eesti keeles 250, vene keeles 37, soome keeles 2 ja inglise keeles 7), kus osales 5 177 inimest. 2018. aasta algul oli kasvuhoonetes Eesti Keraamikute Liidu aastanäitus „Juured“ ning kogu suvehooaja jooksul oli avatud Eesti Kunstiakadeemia keraamika ja klaasikunsti tudengite näitus „Omavahel“. 2018. aastal alustati 2019–2030 aasta arengukava koostamist. Tehti ettevalmistused palmimaja rekonstrueerimiseks ja uue haldushoone ehitamiseks, rekonstrueeriti rosaariumis ja kõrgpüsikute ekspositsioonis ajaloolised piirdemüürid, alustati vetesüsteemi ja koos sellega ka alpinaariumi projekteerimist ning soetati herbaariumisse inventari.

Tabel 28. Botaanikaaias teenuse kasutamine 2016–2018

	2016	2017	2018	Muutus 2018/2017	
Külastajate arv	56 039	57 453	66 870	9 417	16,4%
Korraldatud ekskursioonide arv	203	251	296	45	17,9%
Korraldatud näituste ja ürituste arv	16	19	19	0	0,0%

Keskkonnakaitse valdkonnas jätkusid ka mitmed välisrahastusega projektid:

- „BLASTIC – plastijäätmete teekond Läänemerre“ kolmeaastane projekt lõppes 2018. aastal. Projekti eesmärk oli vältida ja vähendada mereprügi (eelkõige plastijäätmete) kogust. Projekti tulemusena koostati tegevuskava, mille abil väheneb maismaalt merre jõudva prahi kogus ning kahaneb mereprügi hulk Kesk-Läänemere piirkonnas ja kogu Läänemeres. Projekti partnerid töötasid välja juhendid ja mugavad vahendid, et iga kohalik omavalitsus, kes mingil moel on seotud Läänemerega, saaks koostada mereprügi vähendamise ja vältimise tegevuskava. Projekti rahastas Euroopa Komisjoni Kesk-Läänemere programm.
- „NATTOURS – jätkusuutlikud loodusrajad linnades, kasutades uusi IT-lahendusi“ ligi kolmeaastane projekt lõppes 2018. aasta oktoobris, eesmärk oli edendada Tallinna ja Helsingi vahelist loodusturismi ning kasvatada kohalike elanike ja turistide teadlikkust Tallinna looduspärandist. Projekti käigus ehitati Tallinnasse loodusvaatlusi soosiv taristu ning loodi kahe linna ühine mitme-keelne veebiportaal „Linnalooduse kompass“ aadressil www.citynature.eu. Projekti käigus valmisid Kadrioru pargis Tammesalus 50 m pikkune puhketaskutega laudtee ja Paljassaare linnukaitsealal kaks laudtee lõiku, mis aitavad vähendada ala tallamiskoormust. Mõlema laudtee äärde paigaldati teabetahvlid infoga ümbritsevate loodusväärtuste kohta. 2018. aasta alguses valmis Rocca al Mare promenaadi ääres linnutorn koos infotahvlitega, mis tutvustavad piirkonna elustikku. Projekti käigus viidi läbi Tallinnale oluliste rohealade loodusväärtuste uuringud ning ökosüsteemi teenuste hindamisuuring, mida koordineeris SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus (SEI Tallinn), valmis loodusradade külastusuuring.
- „CoastNet LIFE – rannikuelupaikade taastamine“ välisprojekt algas 2018. aasta augustist ning kestab 2024. aasta lõpuni, rahastajaks on Euroopa Komisjoni programm Life+. Projekti käigus taastatakse Paljassaare hoiuala rannaniit ning Aegna saare maastikukaitseala nõmmeniit, mis aitab tagada mitmete linnu- ja taimeliikide püsijäämise Tallinnas.
- „INTHERWASTE – piirkondadevaheline jäätmemajanduse keskkonda integreerimine Euroopa kultuuripärandiga linnades“ projekti raames toimusid 2018. aastal seminarid Córdoba ja Tallinnas. Novembris Tallinnas peetud

seminaril arutati töötubades tegevusplaanide koostamist, mis peavad valmima hiljemalt 2019. aasta märtsiks. Jäätmete torutranspordisüsteem on üks lahendustest, mida Tallinn vanalinna jaoks kaalub. Selle võimalikkuse analüüsimiseks koostas AS Maves 2018. aastal Tallinna vanalinna jäätmete torutranspordisüsteemi teostatavus- ja tasuvusanalüüsi. Projekt kestab 31. märtsini 2021.

- 2018. aasta veebruaris lõppes „R4E“ välisprojekt, selle raames valmisid Tallinnale energia teekaardid aastani 2050. Energiaressursside kasutamise planeerimine on oluliseks sisendiks, et välja töötada Tallinna kui madala süsinikujäljega linna pikaajaline strateegia aastani 2050 - SECAP.

Tallinna linn on ühinenud Euroopa Komisjoni algatusega „Linnapeade Pakt“, mille eesmärkide täitmise toetamiseks loodi 2013. aastal linnaasutusena Tallinna Energiaagentuur (TEA), mille tegevusvaldkonnaks on säästva energiamajanduse planeerimine ja arendamine. TEA eestvedamisel korraldati 2018. aastal mitu energiressursside tõhusama kasutamise propageerimisega seotud üritust. Septembris oli TEA kaaskorraldaja traditsioonilisel elukeskkonna üritusel „Ökomäss“ ja oktoobris osales toetajana kliimateemadele suunatud hackatonil „Climathon“, kus arutati Tallinna autostumise vähendamise võimalikkuse teemadel. 2018. aasta Tallinna energiapäev „Kütame!“ toimus koostöös Eesti Messidega korraldatud konverentsina 5. oktoobril Energia avastuskeskuses. Energiamesi missiooniks on harida Tallinna energiatarbijaid ning edendada (energia)säästlikku ja tarka käitumist igapäevaeluks vajalike oskuste osas. Samas anti üle ka 2018. aasta „Aasta energiateo“ auhinnad.

2015. aastal liitus Tallinn lisaks „Linnapeade Paktile“ ka algatusega „Mayors Adapt“. Liitudes võeti kohustus välja töötada linnale ainuomane kliimakoostamise arengukava, mis on osaks rahvusvahelise kliima- ja energiapoliitika eesmärkide täitmisel. 2018. aastal koostati Tallinna linna säästva energia ja kliimamuutustega kohanemise tegevuskava (SECAP) lähteülesanne, korraldati tegevuskava koostamise hange, tegevuskava valmib 2019. aasta lõpuks.

Lähtudes Tallinna ambitsioonist saada Euroopa roheliseks pealinnaks pöörati tähelepanu munitsipaalvaldkonna energiakasutusele ja taastuenergia tootmise osakaalu suurendamisele. Tallinna Energia Agentuuri algatusel paigaldati Paldiski mnt 48a büroohoone katusele 2018. aasta kevadel päikeseelektrijaam. Samuti valmistati selle põhjal ette linna omandis olevatele hoonetele kuni 100 päikeseelektrijaama rajamise projekt „PV-100“.

Välisõhu kaitse valdkonnas valmis 2018. aastal Tallinna müra vähendamise tegevuskava. Kaebustest lähtuvalt viidi läbi müratasemete mõõtmisi probleemsetes piirkondades Pärnu maanteel ja Peterburi teel ning õhusaaste mõõtmised Väo karjääri piirkonnas.

Jätkati Harku järve ja Tallinna lahe sademeveeväljalaskude seiret. Paljassaare sadama akvatooriumis viidi läbi vee kvaliteedi ja põhjasete reostusuuring selgitamaks välja laevaremondi ettevõtete mõju veekeskkonnale. Põhjavee kaitse valdkonnas viidi läbi hüdrogeoloogiline uuring, et selgitada välja Lasnamäele planeeritava uue Tallinna haigla rajamisega kaasneva mõju Tallinna põhjaveevarule. Looduskaitse valdkonnas jätkati Paljassaare hoiualal ettevalmistustööd rannaniidu taastamiseks, selleks rajati ümber taastatava rannaniidu karjatara ning vegetatsiooniperioodil karjatati alal 30 mägiveist. Eesmärgiks on hoiualal linnustikule ja taimestikule soodsate elu- ja kasvutingimuste taastamine (2019. aastast alates jätkub rannaniidu taastamistegevus rahvusvahelise projekti CoastNet LIFE raames). Lisaks jätkati karuputke kolooniate hävitamist ning matkaradade hooldamist Paljassaare hoiualal ja Pääsküla raba kaitsealal.

Olulisemad tegevused 2019. aastal

- Koostatakse Tallinna linna säästva energia ja kliimamuutustega kohanemise tegevuskava (SECAP).
- Jätkatakse Tallinnale Euroopa rohelise pealinna tiitli taotlemiseks vajalike tegevustega.
- Jätkatakse linna territooriumil asuvate loodusobjektide hoolde ja kaitse korraldamist, alustatakse menetlust Harku metsa kaitseala moodustamiseks ning Merimetsa kaitseala laiendamiseks.
- Kinnitatakse Botaanikaiaia uus arengukava 2019-2023, koostatakse palmimaja rekonstrueerimise ning uue haldushoone projektid, jätkatakse vetesüsteemi ja alpinaariumi uuendamist.
- Jätkatakse teavituskampaaniate läbiviimist ja keskkonnahariduslike projektide toetamist, sh loodusõppe korraldamist Aegna saare ja Tallinna Botaanikaiaia loodusmajas ning kevadise õuesõppe läbiviimise toetamist. Rajatakse peremänguväljak Vabaduse parki ja mänguväljak Tanuma 74 aadressile, alustatakse ideevõistluse lahenduse alusel Männi pargi uue peremänguväljaku ehitamist. Rekonstrueeritakse 4 mänguväljakut Mustamäe linnaosas ja Stroomi rannapromenaadi mänguväljak.
- Projekteeritakse ja ehitatakse koerte jalutusväljak Lasnamäele Punane 17 aadressile, rekonstrueeritakse Vormsi tn 5 ja Ehte tn 14 jalutusväljakud, parendatakse loomade tingimusi varjupaigas.
- Laiendatakse Tallinna Jäätmekeskuse tegevust – lisandub Pirita jäätmeveopiirkond. Avatakse uus jäätmejaam asukohaga Paljassaare põik 5 ja alustatakse uue jäätmejaama rajamist aadressile Mustjõe 40, töötatakse välja mobiilse ohtlike jäätmete kogumispunkti lahendus ning alustatakse Prügihundi uue jäätmealase teavituskampaaniaga.

Allesmärk 5.5: tänapäevane ja hooldatud taristu

Eesmärgi täitmise raames uuendatakse ja arendatakse avaliku linnaruumi taristut (sh ka veevõrk, kanalisatsioon ja kaugküte) ning tagatakse teerajatiste nõuetekohane hooldus ja valgustus. 2018. aastal lõpetati Ühtekuuluvusfondi toel Haabersti ristmiku rekonstrueerimine ja liiklussõlm avati 28.08.2018. Gonsiori tänav avati liiklusele 15.11.2018. Alustati Reidi tee ehitusega. Euroopa Regionaalarengu Fondi toel valmis 2018. aastal Tallinna linna ja Rae valda ühendav 1 km pikkune ja 4 m laiune kergliiklustee lõik Tartu maantee Ülemiste järve poolsesse äärde. Eraldiseisvaid

kergliiklusteid rajati Tuuliku tee (Kadaka tee – Halla tn), Räime tn (Silmu tn - Räime tn 50), Tondi tn (Kotka tn – Linnu tee) rekonstrueerimistööde mahus kokku pikkusega 1,47 km. Oluliselt panustati linnaosades kvartalisiseste teede ja tänavate ning kõnniteede heakorrastamise. Suuremahulisemate kvartalisiseste teede ja tänavate ning kõnniteede korrastamisena teostati Järveotsa tee (Paldiski mnt - Akadeemia tee), Nõmme tee (Kotka tn- Tedre tn), Tulika tn 62,64 kõnni- ja läbipääsuteede, Tulika tn (Endla tn- Nõmme tee), Valgevase tn (Tööstuse tn – Valgevase tn 18), Pärnade pst (Kaskede pst – Paplite pst) taastusremonttööd ning Merivälja tee kõnnitee (jahimehe tee - Randvere tee), Narva mnt kõnnitee (Uus Sadama bp - J.Poska tn) (linnast väljuv suund) ning Tormi tn ja Heina tn (Luste tn - Ristiku tn) kõnniteede korrastamine.

Teede ja tänavate sõidetavuse tagamiseks teostati teerajatiste puhastustöid 9,4 miljoni m² suurusel alal, millele lisandus 4,1 miljoni m² teemaal asuva haljastuse hooldus. 2018. aastal veeti Tallinna tänavatelt ära 24 994 m³ lund. Teemaa haljasaladel teostati 2018. aastal hooldusloikust 1 648 tänavapuul ning likvideeriti 364 ohtlikku ja kuivanud puud. 2018. aastal jätkati kuival perioodil tänavate pesemist. Teerajatiste jooksvat remonti teostati 435 525 m², mis moodustas 3,7% teerajatiste pindalast. Remonttööd koosnesid peamiselt teekatete korrastamisest freesimis- ja asfalteerimismeetodil, teekatete kulumiskihtide kaitsmisest pindamis- ja immutusmeetodil, lõõkade remontimisest talveperioodil, kaevupeade kõrguse reguleerimisest, vanalinna sillutiskivide korrastamisest ning sildade ja viaduktide hooldustöödest.

Enamus linnale kuuluvatest tänavatest on valgustatud. 99,2% tänavavalgustitest on kaasaegsed ja säästlikud. Tänavate, haljastute ja muude avalike alade valgustamiseks oli seisuga 31.12.2018 linna paigaldatud 58 411 valgustit. 2018. aastal lisandus 1 466 uut valgustit. 2018. aastal rajati Tallinna linna tänavatele suuremas mahus täiendavat jõuluvalgustust ning korrastati olemasolevaid kaunistusi, parandades sellega linnakeskkonna välisilmet.

Eesmärgi raames tagatakse ka linna veega varustus ja kanalisatsioon ning küte. Tallinna linna haldusterritooriumil asuvatest kinnistutest on ühiskanalisatsiooniga katmata veel ligikaudu 0,1%. Nende puhul on tegemist põhiliselt äärelinna piirkonnas asuvate kinnistutega, mille ühiskanalisatsiooniga ühendamine on majanduslikult ebaefektiivne. 2018. aastal ehitati Tallinnas sademeveekanalisatsioon Haabersti ristmikule, Tondi tänavale, Gonsiori tänavale ning Vana-Pirita teele. Sademeveekanalisatsiooniga (sh drenaaži ja ühisvoolse kanalisatsiooniga) on kaetud 80% linna tänavatest. Jätkati sademevee puhastuse kulude ning tulekustutusvee tasude ja tuletõrjehüdrantide hoolduskulude tasumist vee-ettevõtjatele.

Olulisemad tegevused 2019. aastal

- Rajatakse Reidi tee ning ehitatakse Haabersti ristmiku rekonstrueerimise projekti raames ühissõidukirada Paldiski maanteel lõigul Nurklik tn – Mõisa tn.
- Kergliiklusteedest ja terviseradadest jätkatakse Öismäe raba terviseraja rajamist, Viljandi mnt kergliiklustee rajamist lõigus Valdeku tn – Pärnu mnt, J. Kunderi tn kergliiklustee rajamist Gonsiori tänava rekonstrueerimise projekti mahus. Rajatakse Pae tänava jalakäijate promenaad, Kloostrimetsa tee kergliiklustee kuni Pirita keskuseni, Paldiski mnt kergliiklustee lõigus Haabersti ristmik – Järveotsa tee, Ehitajate tee suusatunnel.
- Kavas on rekonstrueerida Tulika tn lõigus Endla tn – Paldiski mnt, J. Poska tn lõigus Vesivärava tn – Narva mnt, Kadaka tee lõigus Ehitajate tee – Akadeemia tee, Koidu tn lõigus Paldiski mnt kuni Endla tn, Pärnamäe tee ja Muuga tee ristmik, P. Pinna tänav, Betooni tänav, Raja tn lõigus Akadeemia tee – Üliõpilaste tee, Valdeku tn lõigus Vabaduse pst – Pärnu mnt, Hiiu-Suurtüki tn, Lennujaama tee, Tedre tn lõigus Mooni tn – Sõpruse pst, Nisu tn lõigus Sõle tn – Ristiku tn, Vabaõhukooli tee lõigus Rahvakooli tee – Hunditubaka tee, Suur-Sõjamäe tn lõigus Kesk-Sõjamäe tn – J. Smuuli tee. Alustatakse Tähetorni tänava Kadaka pst ja Paldiski mnt vahelise lõigu rekonstrueerimise I etapiga. Jätkatakse Türi tn rekonstrueerimisega, Herne tn rekonstrueerimisega jt.
- Kavas on rekonstrueerida Varraku sild ning korrastada Kõrkja tee ning Kanali tee sillad.
- Jätkatakse tänavavalgustuse üleviimist LED valgustitele, mille tulemusena on 2019. aasta lõpuks Tallinna linna paigaldatud üle 8 000 LED valgusti.

Peaesmärk 6: demokraatlikult ja sihipäraselt kohalikku omavalitsust teostavad tallinlased – teadmispõhise juhtimise ning hea teeninduskultuuriga ja tulemuslikult töötavate linnaasutustega Tallinn

Peaesmärgi raames arendatakse linna juhtimissüsteemi, eelkõige ruumilist, strateegilist ja finantsjuhtimist, tagatakse teenuste efektiivne osutamine, infotehnoloogiliste võimaluste rakendamine ja hea koostöö linna elanike ning huvigruppidega.

Allesmärk 6.1: informeeritud linnaelanikud

Eesmärgi täitmise raames andis linn linnaelanike teavitamiseks linnas toimuvast iganädalaste ajalehtedena välja ajalehti Pealinn ja Stolitsa, lisaks on ajalehtede uudismaterjale võimalik lugeda ja vaadata ka veebiportaalides www.pealinn.ee ja www.stolitsa.ee. Lisaks edastab linn infot linnaelu olulistel teemadel Raepressi ja Tallinna Televisiooni vahendusel, igal argipäeval olid eetris Tallinna uudised ka Kuku raadios. Tagamaks Tallinna vene keelse elanikkonna informeeritust linnas toimuvast telliti Pervõi Baltijskij Kanalilt venekeelsed saatesarjad „Русский вопрос“ (Vene küsimus) ja „Наша столица“ (Meie pealinn) ning saatelõigud hommikuprogrammis „Доброе утро, Таллинн“ (Tere hommikust, Tallinn).

Koostöös disainibürooga AKU Collective OÜ jätkus Tallinna linna uue visuaalse identiteedi rakendamine ning alustati ka Tallinna linna veebilehe ja Tallinna linna ametiasutuste siseveebi uuendamist.

Alleesmärk 6.2: kaasatud linnaelanikud

Eesmärgi täitmise raames toimusid 2018. aasta alguse seisuga Tallinnas peamised süstemaatilised kaasamisalased tegevused planeeringute, kaitsekorralduskavade ning keskkonnamõju hindamiste avalike väljapanekute ning arutelude kaudu.

2018. aasta alguses käivitati linnaruumis toimuva muudatusi tutvustav ja avalikkuse sisendit koguv kaasamisrakendus Avalinn, mida kasutati aasta vältel Põhja-Tallinna üldplaneeringu, Süsta ja Kase pargi ning Õismäe raba terviseraja arengute tutvustamiseks ning tagasiside kogumiseks. Rakendust tutvustati linnaruumis ja –meedias, seda laeti alla üle 500 korral ja tagasiside põhjal kaardistati edasine arendusvajadus, sh veebiversiooni loomine.

Mais 2018 alustati Tallinna uue arengukava Tallinn 2021+ koostamisega, mis on kujundatud senisest oluliselt kaasavama protsessina. Sügisel viidi läbi avalik ideekorje arengukava eesmärkide seadmiseks ning valdkondlikud töötoad huvirühmade ja huvitatute osalusel ambitsioonide ning eesmärkide sõnastamiseks.

Septembris viis Tallinna Kommunaalamet läbi jalgrattateede andmekorje eesmärgiga kaardistada Tallinna kergliiklusteede mittevastavused kehtivatele normidele ja Rattastrateegia põhimõtetele, sh laekus aasta jooksul 1 400 tähelepanekut mittevastavustest, mis võetakse arvesse hooldustööde ja rekonstrueerimistööde teostamisel ning planeeringute kehtestamisel.

Alleesmärk 6.3: koostöö ühisprojektide elluviimiseks toimib

Eesmärgi täitmise raames arendatakse koostööd rahvusvaheliste organisatsioonide, koostöövõrgustike ja partnerlinnadega.

Tallinn on 18 rahvusvahelise organisatsiooni ja koostöövõrgustiku liige, neist 10 on valdkonnapõhised. 2018. aastal liitus Tallinn Pestitsiidivabade linnade võrgustikuga. Alates 2018. aastast on Tallinn valitud Euroopa kõige olulisema suurlinnu ühendava organisatsiooni Eurocities juhatusse, mis võimaldab Tallinnal otseselt kaasa rääkida Euroopa Liidu linnapoliitika kujundamises. Tallinnal on koostöösuhted enam kui 20 linnaga. 2018. aastal sõlmiti koostöölepingud Pekingi, Tbilisi, Souli ja Helsinki linnaga.

Eriti oluliseks võib pidada koostöölepingut Tallinna lähinaabri Helsingiga, mille raames arendatakse koostööprojekte liikuvuse ja transpordi, mitteresidentidele teenuste pakkumise, Läänemere kaitse ja piirkonna ühise turismiturunduse vallas eesmärgiga liikuda Tallinn – Helsinki kaksikliina kujunemise poole.

Olulisematest linlastele suunatud rahvusvahelistest üritustest 2018. aastal võib nimetada traditsioonilist Hiina uue aasta tähistamist Tallinnas, Tallinna kohtumisi Peterburis koos mahuka kultuuriprogrammiga, EV 100 tähistamist koostöös Riia ja Vilniusega kõigis kolmes pealinnas jm. Üheks koostöö eesmärgiks on Tallinna arengute tutvustamine Tallinna külastavatele teiste linnade delegatsioonidele. 2018. aastal korraldati esitlusi tutvustamiseks Tallinna edulugusid (eelkõige e-valitsemise, targa linna lahendused jm) umbes poolesajale välisdelegatsioonile kogu maailmast.

Tallinna koostöö rahvusvaheliste organisatsioonide ja koostöövõrgustikega ning partnerlinnadega välismaal loob raamistiku Tallinna prioriteetsete valdkondade - innovatsiooni, roheline elukeskkonna ja jätkusuutliku liikuvuse edendamiseks ning linna ettevõtete rahvusvahelistumise toetamiseks. Koostöö eelpoolnimetatud partneritega aitab kaasa ka Tallinna ametiasutuste erialase kompetentsi ja administratiivse suutlikkuse tõstmisele ja annab võimaluse Tallinna parimate praktikate tutvustamiseks.

Alleesmärk 6.4: kompetentne personal ja konkurentsivõimeline, jätkusuutlik linnaorganisatsioon

Eesmärgi täitmise raames viidi läbi personali arendamiseks tsentraliseeritud koolitusi, sh linna asutuste juhtidele. Alustati analüüsi linnaosavalitsuste hallatavate asutuste tegevuse ja tulemuste kohta. Linna ehitustegevus koondati kokku Linnavaraametisse. Jätkus tugitegevuste tsentraliseerimine, sh linna personaliarvestuse tsentraliseerimine linna personaliteenistusse. Tegevust alustas ostuprotsesside tõhustamise töörühm, mille eesmärgiks on kujundada ühtne linna asutuste ostu- ja hankeprotsess ning võtta kasutusele ostude menetlemiseks elektroonne keskkond.

2018. aastal jätkati linna raamatupidamisarvestuse protsesside tõhustamist ja teenuste arendamist. Linna raamatupidamiskeskus osutab täna raamatupidamisteenust 271-le linna asutustele ja 9-le linna äriühingule, sihtasutusele ja kahele mittetulundusühingule.

2018. aastal jätkati töökohtade hindamist, mille käigus viidi läbi 53 linna asutuse juhi töökoha hindamine. Hindamise tulemused on sisendiks palgapoliitika kujundamiseks, tasusüsteemide ühtlustamiseks ja tervikliku palgasüsteemi loomiseks linnaorganisatsioonis tervikuna.

2018. aasta lõpus loodi linnaorganisatsiooni väärtus- ja teenuspõhiseks arendamiseks disainimeeskond, kuhu kuuluvad nii linna eri tasandi juhid kui ka spetsialistid 10-st erinevast valdkonnast. Disainimeeskonna ülesanne on ette valmistada ühtse linnaorganisatsiooni visioon, eesmärgiga tõsta linna juhtimise ja juhtimisotsuste kvaliteeti.

Allesmärk 6.5: tervikliku arengudokumentide süsteemi ja kvaliteetse finantsinformatsiooni olemasolu linna jätkusuutlikku arengut toetavate juhtimisotsuste tegemiseks

Eesmärgi täitmise raames loodi 2018. aastal linna strateegilise planeerimise võimekuse tõstmiseks strateegiabüroo ning käivitati ametite-ülene strateegilise planeerimise koostööplatvorm – struktuuriüksus. Strateegiabüroo koordineerib koostööplatvormi tööd ning linna uue pikaajalise arengukava koostamist, mis peaks valmima 2020. aasta kevadeks. 2018. aastal uuendati seni kehtinud linna arengukava ning valdkondlikest arengudokumentidest valmisid „noorsootöö arengusuunad 2018-2020“, millega uuendati kehtinud noorsootöö arengudokumenti kuni uue linna arengukava vastuvõtmiseni.

Linna juhtimisotsusteks vajaliku finantsinformatsiooni kättesaadavus ja selle operatiivsus on hea. Tallinna finantsinfosüsteem (edaspidi: FIS) tagab nii finantsplaneerimise, rahahalduse, majandusarvestuse kui ka teiste protsesside tõhusa juhtimise. FIS-il on käesolevaks hetkeks ligikaudu 1 100 igapäevast kasutajat. Linna finantsihaldus toimib kindlatel alustel ja on väga heal tasemel. Rahvusvaheline reitinguagentuur Fitch Ratings kinnitas 2018. aastal Tallinna linnale krediitireitingu tasemel „A+“ ning muutis selle väljavaate positiivseks. Reitinguagentuur märkis oma hinnangus, et linna finantsjuhtimine on kõrgetasemeline ning eelarvepoliitika jätkusuutlik. Linnaorganisatsiooni juhtimisinfo kättesaadavuse ja juhtimisotsuste kvaliteedi parandamiseks on kavas lähiaastatel senisest enam panustada andmeanalüüsi ja sellel põhinevasse ning kaasaegseid visualiseerimisvõimalusi kasutavasse juhtimisaruandluse loomisse.

Allesmärk 6.6: tänapäevane IT-taristu ning kasutajate vajadustele vastavad IT-teenused

2018. aasta lõpu seisuga on Tallinna avalike teenuste andmekogus 21 valdkonna all 572 teenust, linnal 83 täisautomaatset e-teenust, millede toimimist toetab 34 erinevat andmekogu.

2018. aastal teostati mitmete vajalike IT-süsteemide arendust ning tagati jätkuvalt ITK taristu toimine ja areng. 2018. aasta kõige olulisemad tegevused avalike teenuste arendamiseks loodi Tallinna linna hooldus-, heakorra- ja haljastustööde infosüsteem (HHHIS), Tallinna sotsiaaltransporditeenuse infosüsteem (PIT2) ja teostati Tallinna õigusaktide menetlemise infosüsteemi TEELE I etapp. PIT2 valmimisel muutuvad kõrgeima tasemega e-teenusteks 3 puuetega inimeste transporditeenust, mille taotlemine ja menetlemine hakkab toimuma elektrooniliselt. Nendeks teenusteks on puuetega inimeste juhuveoteenus, puuetega inimeste liiniveoteenus ja taksoveoteenus. HHHIS koondab andmeid mitme linnaasutuse poolt osutatavate hoolduse, heakorra ja haljastusega seotud teenuste kohta. Kodanikele luuakse võimalus saada informatsiooni heakorrateenuse pakkujate ja teostatavate tööde kohta ning esitada teateid probleemide kohta, mida nad märkavad. Tallinna õigusaktide menetlemise infosüsteemi TEELE I etapi tulemusena on loodud uue lahenduse tuumaks olev dokumendiredaktor. Projekti eesmärk on kaasajastada õigusaktide menetlemise protsess ja luua seda toetav kasutajasõbralik tarkvara.

Samuti alustati 2018. aastal eelanalüüsidega e-klienditoimikule koduhooldusele ja koduõendusele ning maatoimingute infosüsteemi loomisele (mida rahastatakse 85% ulatuses EL struktuurifondide vahenditest).

Jooksvatest tegevustest võib välja tuua järgnevad. Aasta jooksult töötati välja ja realiseeriti matusetootuse, mitmike ja juhtkoera pidamise toetuse moodulid ning vastavad e-teenused. Alates juunist 2018 võeti ametiasutustes kasutusele linnatöötaja portaali puhkuste moodul. Viidi läbi portaali varade mooduli detailanalüüs ja eesmärk on mooduli kasutuselevõtt kevadest 2021. Viidi lõpule arendus- ja taristutööd linna infosüsteemide x-tee 6.versioonile üleminekuks. Vastavalt linna uuele identiteedile uuendati ka infosüsteemide kasutajaliidese juhiseid.

Tulenevalt isikuandmete kaitse üldmäärusest, loodi avalike teenuste andmekogu juurde andmetöötlusregister. Viidi läbi 5 isikuandmete kaitse üldmääruse rakendamist puudutavat koolitust.

Esmakordselt kasutati hoone (Vilde tee 118, Kultuurikeskus Kaja) projekteerimisel ja ehitusel ehitusinfo mudelit (BIM - Building Information Modeling). 2018. aastal alustati ehitusinfo mudeli kasutamist projekteerimisel: elamu Madara tn. 18, administratiivhoone Kari tn 13 ja Tallinna Linnateatri 9. kvartal. Ehitusinfo mudeli kasutuselevõtt eeldab kasutajate koolitusi, kasutusregulatsioone, riist- ja tarkvarauuendusi. Erinevate riikide kogemuste põhjal saab kinnitada, et ehitusinfo mudeli kasutuselevõtt võimaldab ajalist ja rahalist kokkuhoidu ca 30%. Arvestades linna investeringuid ehitistesse oleks see 20-30 miljonit eurot aastas.

Tallinna linn pakub täna oma elanikele ja külalistele avaliku traadita interneti teenust rohkem kui neljakümnel levialal.

2018. aasta lõpuks oli tsentraalsete IT-teenustega kaetud 81% (47) koolidest, 50% (5) huvikoolidest, 99% (124) lasteaedadest ja 47% (25) mitte-haridusvaldkonna hallatavat asutustest. Tsentraalsete IT-teenuste tagamisega plaanitakse kõikide hallatavate asutusteni jõuda 2020 aasta jooksul.

1.6. Ülevaade linna tütaretevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest

Tallinna linnal on 100%-se osalusega 9 äriühingut, 12 valitseva mõju all olevat asutust ja üks mittetulundusühing. Linna äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute (edaspidi koos *linna valitseva mõju all olevad üksused*) keskmine töötajate arv on avaldatud aruande punktis 1.1.3 „Töötajaskond“.

Tabel 29. Linna valitseva mõju all olevate üksuste olulisemad näitajad seisuga 31.12.2018 (tuhandetes eurodes)

	Varade maht	Neto-vara	Laenukohused	Tegevustulud kokku	Sh tulud linnalt, millest:		Tulem
					müügitulud	saadud toetused	
Transport							
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	188 667	144 314	32 416	88 632	70	79 278	13 441
Tervishoid							
Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	42 027	14 312	15 230	108 643	94	0	2 176
Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	45 750	36 897	2 093	67 496	509	0	6 847
Sihtasutus Tallinna Lastehaigla	20 266	16 688	22	30 376	151	48	566
Sihtasutus Tallinna Hambapolikliinik	3 394	2 601	0	8 344	10	0	875
Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osaiühing	765	287	0	3 724	0	29	54
Termaki Autopargi Aktsiaselts	1 747	1 594	0	1 590	1 340	0	11
Kultuur							
Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel	19 836	19 098	0	1 459	19	0	-457
Sihtasutus Tallinna Lauluväljak	3 467	2 649	0	1 974	8	1 008	803
Tallinna Linnahalli Aktsiaselts	451	322	0	516	0	480	-97
Sihtasutus Tallinna Televisioon	272	-667	333	3 769	10	3 593	-667
Sihtasutus Lutreola	62	61	0	62	6	0	3
Haridus ja teadus							
Sihtasutus Õpilasmalev	147	133	0	602	19	274	44
Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum	37	28	0	62	0	61	1
Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus	2 969	2 885	0	464	65	21	-146
Sihtasutus Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus	111	44	0	385	74	182	8
Kommunaalmajandus ja heakord							
aktsiaselts Tallinna Soojus	30 469	28 067	566	2 986	0	0	1 873
AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS	21 968	9 124	0	12 717	910	0	2 661
Mittetulundusühing Keskonnateenused	1 654	1 589	0	743	325	10	-206
Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus	35	8	0	152	0	152	11
Ettevõtlus							
Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid	6 345	6 191	0	2 187	360	0	473
Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid	2 226	2 078	0	1 263	0	594	25
Kokku	392 664	288 303	50 660	338 146	3 970	85 730	28 300

Transport

Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts

Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi (edaspidi *TLT*) põhieesmärk on reisijate vedu Tallinna ühtse piletisüsteemi liinidel.

2018. aastal teostas *TLT* liinivedusid 29,4 miljonit liinikilomeetrit kogukuluga 66,5 miljonit eurot (2017. aastal 28,8 miljonit liinikilomeetrit ja 63,2 miljonit eurot). 2018. aastal osutas *TLT* veeteenust rohkem kui 132 miljonile sõitjale (2017. aastal 132,2 miljonile sõitjale). Töömahu suurenemisele avaldas mõju trolliliini nr 9 sulgemine alates 2. maist 2017 ning selle asendamine bussiliiniga nr 72, mida teenindavad väiksema kütusekulu ja õhusaastega hübriidbussid. Kuna hübriidbussidel on mahutavus väiksem kui trollidel, siis vähendati liinide intervalli, mis muudab ühistranspordi kasutamise sõitjatele mugavamaks, kuid suurendab liiniläbisõitu. Alates 1. novembrist 2017 hakati teenindama bussiliini nr 41 Balti jaam – Landi ja 41B Balti jaam – Kakumäe, mida senini teenindas Osühing MRP Linna Liinid. Töömahu suurenemisele avaldas mõju veel alates 1. septembrist 2017 bussiliini nr 54 ja alates 1. veebruarist 2018 bussiliini nr 31 tööle rakendamine ka pühapäeviti.

2018. aasta lõpuks oli *TLT*-l 469 bussi, mis on 7 võrra vähem, kui 2017. aastal. Kuna uusi busse 2018. aastal ei soetatud, kasvas busside keskmine vanus 2017. aasta lõpust 8,4 aastalt 2018. aasta lõpuks 9,2 aastani, mis suurendas liinihäirete arvu enam kui 7%. Detsembris 2018 kuulutas *TLT* välja riigihanke, millega ostetakse 100 uut kütusena gaasi kasutavat linnaliinibussi. 2018. aasta alguses oli *TLT*-l 58 trolli, millest aasta jooksul kanti maha 5 amortiseerunud trolli. Trollide keskmine vanus oli 2018. aasta lõpuks 12,6 aastat (2017. aasta lõpuks 13,1 aastat). 2018. aasta lõpul oli arvel 70 trammi. Trammide keskmine vanus 2018. aasta lõpuks oli 15,3 aastat (2017. aasta lõpuks 19,9 aastat). Trammide keskmise vanuse vähenemine on seotud trammide renoveerimisega ja ümberehitusega retrotrammideks. Tšehhi Vabariigiis CEGELEC a.s.-i poolt renoveeriti kokku 14 trammi, millest 2018. aastal tarniti renoveeritult tagasi viimased 7 trammi. AS-is Ühinenud Depood ehitati Tondi – Kadrioru liini jaoks retrotrammideks ümber eelmise sajandi esimese poole ühissõidukite välisilmel ning interjööri jälgendavat, ent moodsa tehnoloogiaga varustatud 6 trammi, millest 2018. aasta jooksul tarniti ümberehitatult tagasi viimased 3 trammi. Retrotrammidele anti esimese iseseisvusaja väärikate poliitikute ning ühiskonnategelaste nimed: Konstantin, Jaan, Julius, Johan, Jüri ja Ernst.

Viimastel aastatel majanduskeskkonnas toimunud muutustest avaldas *TLT*-le mõju eelkõige tööjõuturul toimuv. Tööjõu voolavus oli ettevõttes 2018. aastal 11,5%, mis on eelmise aastaga võrreldes oluliselt kasvanud (2017. aastal 9,2%). Jätkuvalt on probleemiks kvalifitseeritud oskustöölise leidmine busside remondi ja hoolduse osakonda. Bussi- ja trammijuhtide vajaduse leevendamiseks jätkati 2018. aastal tasuta koolitusega, millega kaasneb 2-aastane siduvusleping ettevõttes töötamise kohustusega.

Lisaks põhitegevusele teostas *TLT* ka tellimusvedusid, viis läbi bussijuhtide koolitusi ning teenis tulu ettevõttele kuuluva kinnisvara üürile andmisest.

Tallinna linn eraldas 2018. aastal avaliku liiniveo kulude katteks toetust 62,1 miljonit eurot ning investeerimistoetusi Rail Balticu terminali lennujaamaga ühendamise ja Kopli suunal trammitee rekonstrueerimise omafinantseeringu katteks 8,1 miljonit eurot, trammide rekonstrueerimiseks 6,7 miljonit eurot, trammide ümberehituseks retrotrammideks 2,2 miljonit eurot ja ühistranspordipeatustes reaalajas infotabloode paigaldamiseks 0,2 miljonit eurot. *TLT* põhivara soetused ja parendused moodustasid 2018. aastal kokku 9,9 miljonit eurot, mis kaeti sihtfinantseerimise arvelt. Põhivara sihtfinantseerimine kajastati vastavalt raamatupidamise reeglitele 2018. aasta tuluna, samal ajal kui selle arvelt tehtud soetused kantakse amortisatsioon kuluks järgmise 15–30 aasta jooksul. *TLT* 2018. aasta kasum oli 13,4 miljonit eurot.

Tervishoid

Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla

Aktsiaseltsi Ida-Tallinna Keskhaigla tegevusalad on eriarstiabi osutamine, tervishoiualane teadustöö ja koolitustegevus. Haigla struktuurid jaotuvad oma funktsionaalsuse järgi kaheks: meditsiinilise tegevusega seotud struktuurid (kliinikud) ja tervishoiuteenuse osutamist toetavad tugistruktuurid. Tervishoiuteenuse osutamisega tegelevad diagnostika-, kirurgia-, naiste-, silma-, sise- taastusravi ning õendus- ja hooldusabi kliinikud. Haigla tegevuses on suund interdistsiplinaarsusele, juurde on tekkinud multidistsiplinaarsed meeskonnad ja kompetentsikeskused, mis ühendavad kitsamate valdkondade tipposkusi ühiseks ravimeeskonnaks (nt rinna tervise kabinet, endokriinkirurgia, onkokonsiilium jt).

2018. majandusaasta lõppes haiglale 2,2 miljoni euro suuruse kasumiga. Aasta jooksul kasvas tervishoiuteenuste müügitulu 11,6%, mis on viimase 4 aasta suurim kasv. Seda mõjutas kõige rohkem müügi kasv haigekassale seoses tervishoiuteenuste hindade tõusuga ja teenuste mahu (katarakti operatsioonid, endoproteesimised ja sünnitused) suurenemisega. 2018. aastal oli lepinguline maht haigekassaga 91,2 miljonit eurot, samas osutas haigla tervishoiuteenuseid kindlustatutele üle lepingulise mahu 7 miljoni euro eest, millest haigekassa kompenseeris 3,5 miljonit eurot. Suurima osa ehk 52% kuludest moodustavad jätkuvalt tööjõukulud. Aastaga kasvasid tööjõukulud 11% võrra, mis oli tingitud arstide ning õendus- ja hooldustöötajate palkade korrigeerimisest tulenevalt tervishoiutöötajate kollektiivleppel haiglate liiduga.

2018. aastal tehti Ida-Tallinna Keskhaiglas investeeringuid uutesse seadmetesse 3 miljoni euro ulatuses, kasutusele võeti 283 seadet. Suurimad investeeringud olid seotud operatsioonitubade sisustusega. Ehitistesse ja renoveerimisse investeeriti kokku 3,8 miljonit eurot. Suurimaks renoveerimistööks oli kirurgiakliiniku 3. korruse operatsiooniploki renoveerimine. Haigla infosüsteemide arendusteks investeeriti ligi 1 miljon eurot, millest põhilise osa moodustasid haigla kliinilise infosüsteemi eHealth arendused. Suur osa eHealthi arendustest on seotud riigi poolt loodud standardite muudatustega. Lisaks viidi lõpule analüüsisele elektroonilise tellimise juurutamine ambulatoorsetes kabinetites ja alustati radioloogiliste uuringute elektroonilise tellimise juurutamisega. 2018. aastal võeti kasutusse koostöös Põhja-Eesti Regionaalhaiglagaga loodud äpp, mis tutvustab tasuta tervishoiuteenuseid, sh neid mida pakutakse Eestis välismaalastele.

Alates 2018. aastast kuulub Ida-Tallinna Keskhaigla silmakliinik üleeuroopalisse haruldaste silmahaiguste võrgustikku, mis võimaldab diagnoosida haruldasi geneetilisi silmahaigusi kiiremini. Naistekliiniku eestvedamisel tehti esimene eestikeelne rasedusäpp, mis võimaldab jälgida raseduse kulgu, saada teavet rasedusaegsete uuringute ja sünnituseks ettevalmistuse kohta ning salvestada isiklike rasedust puudutavaid terviseandmeid. Rakenduses on olemas ka mitmed kalkulaatorid ning praktiline info tähtaegade ja toimingute kohta, mistõttu äpp muutus kiiresti populaarseks noorte emade seas. Kirurgiakliinik võttis kasutusele 3D laporoskoopia aparaaadi, mis võimaldab sooritada laporoskoopilises tehnikas varasemast keerukamaid operatsioone, näiteks pahaloomuliste kasvujate ulatuslikke eemaldamisi. Haigla lülisambakirurgia keskus sai 2018. aasta kevadel järgneva kolmeks aastaks rahvusvahelise akrediteeringu AOSpine Keskusena ja kuulub nüüd ühena kolmest Skandinaavia ja Baltikumi keskustest rahvusvaheliste õppebaaside hulka maailmas. Sertifikaat tähendab, et edaspidi võivad Ida-Tallinna keskhaiglas tulla õppima kirurgid kogu maailmast seda, kuidas planeerida lõikust ja millisele haigele valida milline meetodika. Ida-Tallinna Keskhaigla arendab koostöös Tallinna Tehnikatülikooliga uusi tehnoloogiaid: metalli 3D printimine, antibakteriaalsed pinnakatted ja 3D printitavad materjalid, virtuaal- ja liitreaalsuse rakendused, taastusraviks sobivad robotid, proteesid ja eksoskeletonid, mis võimaldavad oluliselt kiirendada töö-, spordi- või militaarvigastustest põhjustatud elukvaliteedi langusest taastumist. Ida-Tallinna Keskhaigla liitus 2018. aastal 26 rahvusvahelise kliinilise ravimiuuringuga ja osales aasta jooksul kokku 51 ravimiuuringus.

2018. aastal tasus Tallinna linn Aktsiaseltsile Ida-Tallinna Keskhaigla järgmiste teenuste eest: laste visiiditasust vabastamise eest 16,8 tuhat eurot; tuberkuloosi riskigruppide uuringu eest 3 tuhat eurot.

Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla

Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskhaigla peamiseks tegevusalaks on ambulatoorse, statsionaarse ja päevaravi eriarstiabi osutamine. Haigla struktuuri kuuluvad järgmised kliinikud ja keskused: ambulatoorne eriarstiabi, anestezioloogia ja intensiivravikliinik, diagnostikakliinik, hambaravikliinik, hooldusravikliinik, kirurgiakliinik, naistekliinik, nakkuskliinik, närvihaiguste kliinik, psühhiaatriakeskus ning sisekliinik. Lisaks osutab haigla meditsiiniteenust linnale kuuluvas meditsiinilises kainestusmajas (Merelahe tee 4), Lasnamäe tervisekeskuse dialüüsikabinetis (Linnamäe tee 3) ning Noorte nõustamiskeskuses opoidsõltlastele asendus- ja võõrutusravi (Kopli tn 75a).

2018. majandusaasta lõppes haigla 6,85 miljoni euro suuruse kasumiga, millest 1,78 miljonit eurot moodustas ühekordne põhivara müügitulu (Sõle tn 16 asuva kinnistu müük) ja 146 tuhat eurot sihtfinantseerimise tulu Euroopa Liidu struktuurifondide programmi vahenditest seoses Mustamäe tervisekeskuse ehituse projektiga (põhiosa selle projekti sihtfinantseerimise tuludest kajastati 2017. aastal). Haigla põhitegevuse tulud kasvasid 11,8% võrra ja kulud 8,4% võrra. Suurema osa tulude kasvust moodustas haigekassa poolt tellitud eriarstiabi teenuste mahu kasv, muud tasulised meditsiiniteenused ja ühekordne põhivara müügitulu. Haigla suurimaks lepingupartneriks on Eesti Haigekassa, lisaks saab haigla tulusid tasuliste tervishoiuteenuste müügist, ja koolitustegevusest. 2018. aastal võrandati kinnistu aadressil Sõle tn 16 (endine Pelgulinna haigla hoone). 2018. aastal kasvasid töäjökulud 12% võrra vastavalt tervishoiutöötajate kollektiivlepele haiglate liiduga.

Ambulatoorne arstiabi hõlmab ambulatoorset vältimatut abi ja plaanilist ravitegevust 27 erialal. 2018. aastal valmis haigla sünnitusosakonnas esimene koduse kontseptsiooniga sünnitustuba Eestis ja alustati vastsündinute nägemiskriininguga. Sünnieelses osakonnas valideeriti ja võeti kasutusele Eestis välja töötatud NIPTIFY test loote kromosoomide määramiseks ema verest. 2018. aastal toimus oluline muudatus kirurgiakliiniku töökorralduses – kogu kirurgiline ambulatoorne töö toodi üle kliiniku vastutusalasse. Täieliku uuenduskuuri said uroloogia osakonna ruumid ning pärast remondi lõppemist koondati kogu ambulatoorne uroloogiline töö ühtse osakonna alla. Anesteesia- ja intensiivravikliinikus investeeriti uutesse kaasagsetesse hingamisaparaatidesse. Sisekliiniku nefroloogiakeskuse hemodialüüsiosakonnas rakendati töösse infotehnoloogiline lahendus hemodialüüsi patsientide andmete *online* jälgimiseks ja automatiseeritud analüüsiks, mis tagab patsientidele suurema ohutuse ja ravi efektiivsuse. Närvihaiguste kliinik koostöös Tartu Ülikooli Geneetika Keskusega töötas välja ja juurutas praktilises töös otstarbeka süsteemi pärilike haiguste ratsionaalseks uurimiseks. Labori eestvedamisel koguti proove geenidonoritelt, olles seega haiglate arvestuses geenivaramu kõige tulemuslikumad partnerid. Uue põneva projektina alustati laboris Alzheimeri haiguse markerite (amüloid ja tau valgud) määramist liikvorist. Patoloogia osakond läbis akrediteerimise ilma ühegi mittevastavusega ja uushindamiseta ning on jätkuvalt ainus akrediteeritud patoloogia osakond Eestis. Ödede puudusest tingituna töötati välja ödede kvalifikatsioonikriteeriumid ja diferentseeritud palgasüsteem, et hoida olemasolevaid ödendustöötajaid ning maksta paremate oskuste ja teadmistega töötajatele konkurentsivõimelist palka. Ambulatoorse eriarstiabi kliiniku aastasündmus oli Mustamäe Tervisekeskuse avamine ja käivitamine, sest tegu on esimese uudse tervisekeskuse kontseptsiooni järgi ehitatud raviuasutusega Tallinnas. Hambaravikliinik avas uue osakonna vastvalminud Mustamäe Tervisekeskuses, kuhu

paigaldati 3D röntgenseade, mis võimaldab teha uuringuid juba kolmemõõtmeliste ülesvõtetenä ja näha tulemust modelleeringutena.

2018. aastal tehti Lääne-Tallinna Keskhaiglas põhivara soetusi 2,3 miljoni euro ulatuses, millest suurimad olid Sõle 23A-korpuse fassaadi renoveerimine ning Mustamäe Terviskeskuse ehituse lõpetamisega seotud. 2018. aastal alustati kahe uue renoveerimisprojektiga – Sõle tn 23 sterilisatsiooniosakonna ja Paldiski mnt 68 ravikorpuse üldkirurgia osakonna renoveerimistega.

Tallinna linn tasus Aktsiaseltsile Lääne-Tallinna Keskhaigla 2018. aastal järgmiste suuremate teenuste eest: opiaatsõltuvate isikute asendusraviks 158,6 tuhat eurot, meditsiini- ja haldusteenuste osutamise eest Kainestusmajas 228,3 tuhat eurot, dementsuse sündroomiga eakatele päevahoiuteenuse osutamise eest 26,9 tuhat eurot, ravikindlustusega hõlmamata isikute ravikuludeks 50,3 tuhat eurot, laste visiitdidasust vabastamise eest 8,7 tuhat eurot.

Sihtasutus Tallinna Lastehaigla

Sihtasutus Tallinna Lastehaigla (edaspidi *lastehaigla*) on piirkondlik haigla, mille ülesandeks on osutada kõrgekvaliteedilist ja perekesket eriarstiabi. III etapi arstiabi osutatakse Põhja-Eesti (osaliselt ka Lõuna-Eesti) lastele kõikidel laste-, kirurgiliste, ortopeediliste ja nina-kõrva-kurguhaiguste erialadel ning II etapi abi Harju maakonna lastele ning Eesti Vabariigis viibivatele teistele isikutele seadustes ja lepingutes ettenähtud tingimustel ja ulatuses. Lastehaigla koosseisus on 3 kliinikut (pediaatria-, kirurgia- ja psühhiaatrikliinik), 13 statsionaarset osakonda ja 4 erinevate meditsiinierialade ambulatoorset teenust, lisaks ambulatoorne üksus (Kesklinna Lastepolikliinik), 2 diagnostilist üksust ja 9 abiteenust. Läbi teenuste müügi haigekassale on lastehaigla suurim laiapõhjalist laste eriarstiabi osutav haigla Eestis, kelle patsientideks on lapsed alates sünnist kuni 18. eluaastani.

Lastehaigla on õppebaasiks arstidele, meditsiiniõdedele ja teistele laste tervise kaitses osalevatele spetsialistidele Tartu ja Tallinna ülikoolidest ning mõlema linna tervishoiu kõrgkoolidest. Lastehaigla osaleb lastehaiguste alases tervisedenduses, kuuludes Eesti Tervisedendavate Haiglate Võrgustikku ja selle kaudu vastavasse WHO organisatsiooni. Lastehaigla koostööpartnerid on ka Helsingi Ülikooli Lastekliinik, Turu Ülikooli Keskhaigla, Berliini Humboldti Ülikooli Charite Kliinik, Põhjamaade Hemato-onkoloogia Selts ja Societe Internationale D'onkologie Pediatrique.

Lastehaigla 2018. aasta tulem oli 566 tuhat eurot. Haigla tulude peamiseks allikaks on tervishoiuteenuste müük Eesti Haigekassale, mis moodustas 2018. aastal tegevustuludest 89,6%. Võrreldes 2017. aastaga suurenes haigekassa eriarstiabi lepingu maht 8,2% võrra seoses 11 ülikalli haigusjuhuga.

2018. aasta alguses võeti kasutusele kaks uut valminud isolatsioonipalati hematoloogia-onkoloogiaosakonnas. See suurendas nii voodikohtade arvu kui ka parandas oluliselt isolatsioonivõimalusi neutropeenilistel haigetel. Aasta lõpus valmisid 5 vastündinute ja imikute osakonda planeeritud peredele mõeldud intensiivravipalati. Palatid sisustati tehnoloogiaga, mis soetati läbi Lastehaigla Toetusfondi 2017. aasta „Jõulutunneli“ abil. Lastehaigla huvi on parema perinataalabi eesmärgil ja Sotsiaalministeeriumi toetusel jätkuvalt hoida päevakorral perinataalkeskuse rajamine koostöös Sihtasutusega Põhja-Eesti Regionaalhaigla. Arendatud ja laiendatud on ravimresistentse epilepsia ja äärmusliku spastilisusega neuroloogiliste haiguste kirurgilist ravi. Kvaliteediteenistuse poolt viidi 2018. aastal läbi lastevanemate anketeerimine statsionaarse ravi ajal ja ambulatoorses teenistuses. Üldine lastevanemate rahulolu on haigla suhtes kõrge, kuid tähelepanu alla jääb lapsevanemaga suhtlemine ja informatsiooni ning selgituste andmine ravimite kohta. Haigla personali kvalifikatsiooni ja töökorraldust hindas kvaliteediteenistus kliiniliste auditite läbiviimisel.

Tallinna linn tasus lastehaiglale 2018. aastal järgmiste suuremate teenuste eest: uimastiennetustegevuse toetamiseks 32,1 tuhat eurot; laste visiitdidasust vabastamise eest 150,3 tuhat eurot.

Sihtasutus Tallinna Hambapolikliinik

Sihtasutus Tallinna Hambapolikliinik (edaspidi *hambapolikliinik*) eesmärgiks on kõrgetasemelise stomatoloogilise abi osutamine ning suuõõne- ja hambahaiguste ennetus. Hambapolikliiniku peamised tegevusvaldkonnad on hammaste ja suuõõne haiguste profülaktika ning kvalifitseeritud ambulatoorse stomatoloogilise abi osutamine hambaravi, hambakirurgia, sh implantoloogia, ortodontia ja proteesimise valdkonnas; esmaabi andmine näo-lõualuude piirkonna ägedate haigestumiste ja traumade puhul; suuõõne hügieenivahendite tutvustamine ja müük ning hammaste ja suuõõne haiguste ennetus.

Hambaravi eest tasub kuni 19-aastaste patsientide korral haigekassa ja alates 1. juulist 2017 hakkas kehtima hambaravihüvitis täiskasvanud inimestele.

Polikliinik on jätkuvalt orienteeritud tasakaalustatud hinna ja kvaliteedi suhtega teenuste pakkumisele. Polikliinik oli 2018. aastal avatud 7 päeva nädalas, osutades nädalavahetustel ja riiklikel pühadel vältimatut abi ja esmaabi nii Tallinna kui ümberkaudsete valdade elanikele. 2018. aasta märtsis alustas polikliinikus vastuvõttu müofunktsionaalne terapeut. Müofunktsionaalne ravi aitab korrigeerida erinevate harjutuste abil näo-lõualuusteemi ja lihaste funktsioone. Polikliinikusse tehtud visiitide arv kasvas, tehti rohkem erinevaid protseduure, samuti tehti ühe patsiendi kohta suuremas mahus ja kallimaid proteesitöid.

Hambapolikliiniku 2018. aasta tulud kokku olid 8,3 miljonit eurot. Suurima osa tuludest ehk 74,9 moodustasid hambaraviteenused elanikkonnale ning 23% hambaraviteenuste müük Eesti Haigekassale. 2018. aastal olulisi investeeringuid ei tehtud, seoses juhatuses toimunud muudatuste tõttu oli põhirõhk organisatoorsele küsimustele.

2018. aastal ostis linn hambapolikliinikult teenust Tšernobõli veteranidele osutatava sotsiaalprogrammi raames 9,9 tuhande euro eest. Hambapolikliiniku 2018. aasta tulem oli 875 tuhat eurot. Positiivse majandustulemi kujunemisele avaldas mõju 8% võrra suurem lepingumaht Eesti Haigekassaga ja tasuliste hambaraviteenuste müügitulu kasv 6% võrra.

Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osaihing

Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osaihingu (edaspidi *perearstikeskus*) põhieesmärgiks on kvaliteetse esmatasandi arstiabi osutamine Eesti Haigekassaga sõlmitud lepingu alusel, personali koolitamine kõrgkvaliteetse, tänapäeva teadmistest lähtuva teaduspõhise teenuse osutamiseks.

Perearstikeskus alustas oma põhitegevusega 2011. aastal Nõmme Tervisekeskuses, 2013. aastal Haabersti Tervisekeskuses ja 2017. aastal Lasnamäe Tervisekeskuses, 2018. aastal avati üksused Kesklinna Lastepoliikliiniku ruumides (Ravi tn 27) ja Mustamäe Tervisekeskuses (Ehitajate tee 27). 2018. aasta lõpu seisuga töötab perearstikeskuses 22 nimistut omavat perearsti, üks nimistuta perearst, kolm abiarsti ja juhataja, kes pakub öendustöötaja teenust. Öendustöötajaid on 45. Keskuses pakutakse ka füsioteraapia teenust ja koduõe teenust. 2018. aastal osales perearstikeskus Eesti Haigekassa öendusabi teenuse riigihankel ning saavutati teenuse rahastamine järgneva 3 aasta jooksul. 2018. aasta lõpuks kuulus perearstide nimistutesse kokku 30 tuhat ravikindlustusega hõlmatud patsienti. Perearstikeskus on jätkuvalt Tartu Ülikooli residentuuri baasiks.

Keskustes on võimalik anda vereanalüüse, teha kardiogramme, 24 tunni vererõhu mõtmist, esmatasandi uneuuringut uneapnoe jm patoloogia selgitamiseks, alates 6. elukuust teha tümpanomeetrilisi uuringuid, selgitada sinusiite UH-sinusscan aparaadiga, teha diagnoosimise kiirendamiseks nii verest kui ka uriinist kiirteste. Koostöölepped funktsionaaldiagnostika ja labori osas on Lääne-Tallinna Keskhaigla, Aktsiaseltsiga Medicum Tervishoiuteenused ja SYNLab Eesti OÜ-ga, kust tellitakse vajaminevad uuringud. Toimuvad koduviisiidid voodihaigetele, väikelastele ning pereõdede patronaazid 2. elunädalal vastsündinutele, samuti visiividid vastavalt sotsiaalsetele vajadustele ning visiividid imikute ja väikelaste peredesse tihedas võrgustikulises koostöös linnaosa lastekaitse töötajatega.

Perearstikeskuse 2018. aasta tulud kokku olid 3,7 miljonit eurot. Eelmise aasta sama perioodiga võrreldes on müügitulud suurenenud 1,04 miljonit eurot ehk 39,6%. 2018. aastal eraldas Tallinna linn perearstikeskusele tegevustoetust 29 tuhat eurot. Perearstikeskuse 2018. aasta kasum oli 54 tuhat eurot.

Termaki Autopargi Aktsiaselts

Termaki Autopargi Aktsiaselts osutab transporditeenust Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametite tellimisel puuetega laste vedudel lasteasutustesse, sotsiaalhoolekande-, ravi- või rehabilitatsiooniasutustesse ja tagasi ning ratastooli taksoteenust liikumispuudega täiskasvanutele sooduskaartide alusel. Lisaks osutatakse linnakodanikele sõidu- ja veoautode remondi- ning hooldusteenust, teostatakse autode tehnilisi ülevaatusi vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi nõuetele ja renditakse vabasid kontori- ja tööstuspindasid ning osutatakse territooriumil parklateenust.

Termaki Autopargi Aktsiaseltsi 2018. aasta müügitulu oli 1,5 miljonit eurot, millest autotransporditeenus sotsiaalhoolekande- ja lasteasutustele ning puuetega inimeste taksoteenus moodustas 1,3 miljonit eurot. Aktsiaseltsi müügitulust moodustas 2018. aastal puuetega laste ja liikumispuuetega inimeste transport 90,9%. Kokku transporditi regulaarvedudel puuetega inimesi hommikuti ja õhtuti 30 regulaarmarsruudil, keskmiselt 420 puudega inimest päevas lasteaeda, päevakeskusesse, kooli, tugikeskusesse ja tagasi, kokku 57 sihtkohta. Lisaks transporditi iga päev 17 ratastoolis liikumispuudega täiskasvanut tööle ja tagasi ning juhuvedudel 613 inimest.

Puuetega inimestele osutatud invabussiveo teenuse maht oli 45 215 tundi, võrreldes 2017. aastaga suurenes veomaht 13,6% võrra. Liikumispuuetega inimestele osutati ratastooli taksoteenust 6 302 korral, võrreldes 2017. aastaga suurenes maht 158 sõidu võrra. 2018. aastal osutati kokku veoteenust 125 tuhandele inimesele. Koostöös Sotsiaal- ja Tervishoiuametiga jätkati uue klientide tellimuste vastuvõtu, täitmise ning teavitamise programmi PIT2 väljatöötamist.

Aktsiaselts investeeris 2018. aastal põhivarasse 191 tuhat eurot, sh osteti kolm uut ratastoolide veoks kohandatud väikebussi, mis läksid bussipargi parendamiseks ja uute liinide avamiseks. Tallinna linn ostis 2018. aastal asutuselt puuetega inimestele transporditeenust kokku 1,3 miljoni euro eest. Termaki Autopargi Aktsiaseltsi 2018. aasta kasum oli 11 tuhat eurot.

Kultuur

Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel

Sihtasutuse Tallinna Kultuurikatel (edaspidi *sihtasutus*) tegevuse põhieesmärgiks on koostöös erinevate organisatsioonidega Tallinna ja Eesti kultuurielu mitmekesistamine, sh Tallinna Kultuurikatla hoone (edaspidi *Kultuurikatel*) loomekeskuseks kujundamine ning selle arendamine nüüdiskultuuri, kultuuriekspordi ja piirkondlikuks loomemajanduse arenduskeskuseks, haridus- ja vabaajakeskuseks ning atraktiivseks linnaruumiks.

2018. aasta oli sihtasutusele kolmas täismahuline majandusaasta Kultuurikatlas. Vana katlamaja tööstuslik atmosfäär ning avarad ruumid inspireerisid sündmuste korraldajaid, kes aitasid täita Kultuurikatla maja erinevate tegevustega. Toimusid erinevad kontserdid, konverentsid, seminarid, vastuvõttud, messid, laadad, spordiüritused ja näitused. Aasta jooksul toimus Kultuurikatlas 255 erinevat sündmust, mida külastas kokku ca 200 tuhat inimest.

Kultuurikatla omaproduktsooniks 2018. aastal olid mitmed avalikud, linnarahvale mõeldud sündmused ja loomemajandusvaldkonna loengud ning ekskursioonid. Kevadel toimus Muuseumiöö ja Kultuurikatla lahtiste uste päev, MELT konverents ja raamatulaat.

Kultuurikatlas toimunud suursündmus Mindvalley Suveülikool pälvis Aasta Konverentsitegu 2018 auhinnagalal tunnustuse kategoorias Innovatiivseim konverentsilahendus. Kultuurikatel pälvis eelmise aasta eest ka Töötukassa Tallinna ja Harjumaa parima koostööpartneri auhinna.

2018. aastal alustati gaasitorni renoveerimistöodega, mille tulemusena valmib 450 m² universaalset loomemajanduspinda (sündmus-, studio- ja kontoripinda).

Sihtasutuse 2018. aasta negatiivne tulem oli 457 tuhat eurot, mis kaeti eelmiste perioodide tulemi arvelt.

Sihtasutus Tallinna Lauluväljak

Sihtasutuse Tallinna Lauluväljak (edaspidi *sihtasutus*) ülesandeks on arendada lauluväljaku maa-alal linnaelanikule kättesaadav, atraktiivne ja kaasaegne kultuuri-, meelelahutus- ja vaba aja aktiivse veetmise keskkond ning muuta see vaatamisväärsuseks linna külastajatele. Ühtlasi vastutab sihtasutus lauluväljaku kompleksi kui riikliku ja rahvusliku tähtsusega sotsiaalkultuurilise objekti haldamise, hooldamise ja majandamise eest.

Lauluväljaku territooriumil 2018. aastal korraldatud suuremad üritused olid: 23. juunil toimunud võidupüha paraad koos Harjumaa XXIII maakaitsepäeva tähistamisega; EV 100 kontsert „Üheslaulmine“, mida külastas ka Rootsi kroonprintsess Victoria ja tema abikaasa prints Daniel ning Eesti president Kersti Kaljulaid; SEB Majjooks; Delfi rallipäev Ott Tänakuga, võistlus „Baltic Discgolf Championships“, G. Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli sari „Päikeseloojangu kontserdid“, Venemaa nukumeistrite näitus-mess „Nukud“ ja festival Eesti Toidumess – Sööma!. Rahvusvahelistest artistidest andsid lauluväljakul kontserdi Ameerika Ühendriikide *hard rock'i* ansambel Guns N' Roses ja Kanada üks edukaimaid rokiansambleid Nickelback. Välisartistid esines 2018. aastal veel ka erinevate festivalide raames: Õllesummer, We Love The 90's jt.

Lauluväljaku arendamiseks Tallinna Linnavalitsuse poolt moodustatud ajutine komisjon kutsus 2017. aastal kokku töörühma, mis töötas välja lauluväljaku uue kaasaegse missiooni, arenguvisiooni, detailplaneeringu lähteülesande põhialused ja vajalikud sisendid, et viia läbi arhitektuurikonkurss uue detailplaneeringu algatamiseks. Arhitektuurikonkurss oli plaanis välja kuulutada 2018. aasta esimeses pooles, kuid seoses asjaoluga, et Muinsuskaitseamet ei kooskõlastanud konkursitingimuste projekti, jäi see läbi viimata. Töörühma tegevustega jätkatakse 2019. aastal.

2018. aastal uuendati lauluväljaku peahoone valve- ja läbipääsusüsteem, vahetati välja wifi võrk ning teostati teenindus- ja olmeruumide remont. Lisaks remonditi Oru värava tualett, Mäe ja Mere värava piletimüügikassad ja osaliselt ka Oru värava piletimüügikassad (1 ja 3 kassa) ning soetati traktor haljastus- ja hooldustööde teostamiseks.

Tallinna linn eraldas 2018. aastal sihtasutusele toetust 1 008 tuhat eurot, sh tegevustoetust 250 tuhat eurot ning investeerimistoetust laululava kõlaekraani rekonstrueerimiseks ning hoonete ja rajatiste parendustöödeks ning soetusteks 758 tuhat eurot. Sihtasutuse 2018. aasta tulem oli 803 tuhat eurot.

Tallinna Linnahalli Aktsiaselts

2009. aastal kinnitatud põhikirja alusel on Tallinna Linnahalli Aktsiaseltsi tegevuseks Tallinna linnale kuuluva linnahalli hoone haldamine ja hooldamine ning vara üürile andmine. 2018. aastal koostati Linnahalli äriplaan ja riigiabi taotlus Euroopa Komisjonile Linnahalli rekonstrueerimisprojekti ette valmistamiseks.

2018. aastal sai Tallinna Linnahalli Aktsiaselts tulu ruumide rentimisest ja üürnikele kommunaalteenuste vahendamisest 75 tuhat eurot. Seisuga 31. detsember 2018 oli välja renditud 2 144,9 m² 7 ettevõttele.

Tallinna linn eraldas 2018. aastal sihtasutusele tegevustoetust 480 tuhat eurot. 2018. aasta kahjum oli 97 tuhat eurot, mis kaeti eelmiste perioodide kasumi arvelt.

Sihtasutus Tallinna Televisioon

Sihtasutus Tallinna Televisioon (edaspidi TTV) püüesmärk on kaasaegsete kommunikatsioonivahendite kaudu kajastada mitmekülgset ja loovalt sündmusi Tallinnas, pakkudes vaatajatele tasakaalustatud tõepäraselt informatsiooni, meelelahutust ja TV-teenuseid.

2018. aasta kujunes TTV jaoks suurte väljakutsete ja muutuste aastaks, mille käigus arenes ettevõtte oluliselt edasi ning investeeriti nii telekanali programmilisse kui ka tehnilisse sisusse. 2018. aastal töötati välja telekanali uus visuaalne identiteet, mille raames aasta lõpus võeti kasutusele telekanali uus logo. Alates 2018. aastast alustati ka aktiivse turundustegevusega. Uuenenud programmi, visuaalse identiteedi ning kogu kanali tutvustamiseks osales TTV meeskond aasta jooksul paljudel avalikel üritustel üle Eesti. TTV saadete perioodiliseks ja vajaduspõhiseks tutvustamiseks sõlmiti reklaamlepingud kasutamaks eetriaega raadios Kuku, Elmar ja Star FM. Samuti tutvustati TTV programmi sotsiaalmeedia vahendusel ja trükimeedias. Kui 2017. aasta novembris oli TTV vaatamisaja osakaal 1% kogu vaatamisajast, siis 2018. aasta detsembris oli see juba 1,6%. Vaatajate arvu suurenemine saavutati programmi suuremahulise uuendamise ja lisaks senise programmi kvaliteedi tõstmisele alustati aasta jooksul mitme uue teleprojektiga, mis said kiirelt vaatajate seas väga populaarseks. 2018. aastal võis TTV-s otse-eetri vahendusel kaasa elada Eesti sportlaste võistlustele Glasgow Euroopa Meistrivõistlustel. Tegemist oli TTV jaoks mahukaima otseülekande projektiga kogu telekanali tegutsemisaja jooksul, mille litsents oli võimalik omandada tänu koostööle Eesti Rahvusringhäälinguga. Koostöös Eesti Korvpalliliidu ja AS-ga Ekspress Meediaga kanti septembris üle Olybet Eesti-Läti korvpalliliiga ülekandeid. Aasta lõpus algas koostööprojekt Õhtulehega, mille raames jõuab nii TTV kui ka Õhtulehe jälgijateni saade „Puuduta mind!“. Arutelu ja ühiskonnasaadetest jätkusid 2018. aastal vaatajate seas hinnatud „Mõtleme taas“, „Poolkuu Igor Gräziniga“, „Otse kümnesse“ jt saated. Laiapõhjalise arutelu saadena jätkus „Ajurünnak“, mille salvestused olid avalikud ning osalema oodati kõiki tallinlasi ja Tallinna külalisi. Eesti Vabariigi juubeliaasta puhul alustas TTV saatesarja „Eesti Kaitse Liit 100“ tootmist ja näitamist. Tegemist on unikaalse saatesarjaga, mis vaatleb Eesti vabatahtliku riigikaitseorganisatsiooni ajalugu ja arengut ning talletab videopildile kaitseliidu tänapäeva. Jätkuvalt suurt edu ning rohkelt vaatajaid kogus muusikaline võistlussaade „Rahvalõõts“, mis alustas 2018. aastal uues formaadis, kus rahvas sai valida oma lemmiku lõõtsa mängimises koos mõne teise rahvamuusika pilliga. Sügishooajal leidis TTV eetris endale uue kodu legendaarne „Subboteja“, mis on Mihhail Vladislavlevi ja Aleksandr Zukermani juhtimisel inimesi telerite ette kutsunud juba üle 20 aasta. Suure osa hankeprogrammist moodustas Suurbritannia rahvusringhäälingu BBC toodang, seda nii dokumentaalfilmide ja –sarjade, kui ka ajaviitefilmide ja –sarjade näol.

2018. aastal oli kokku TTV aktiivset programmi (v.a uudised, ülekanded, reklaam) 5207 tundi, mis teeb nädalamahuks 100 tundi. Aktiivse programmi üldmahust moodustasid uudistesaadet igal nädalal 17%, kokku toodeti aasta jooksul 917 tundi uudistesaadet. Omatoodangut (v.a uudised, ülekanded) oli igal kuul eetris 52 tundi, mis moodustas kuu aktiivse programmi mahust 12%. Euroopa päritoluga audiovisuaalseid tooteid oli eetris 5046 tundi ning sõltumatutelt Euroopa tootjatelt varutud programmi oli eetris 1515 tundi.

2018. aasta II kvartalis tekkis erakorraline vajadus investeerida IT-süsteemide parendamisse, kuna TTV IT-süsteemid sattusid küberrünnaku alla, mis raskendas ajutiselt oluliselt ettevõtte igapäevast tööd. Analüüsides põhjalikult erinevaid võimalikke variante otsustati muuta TTV väljastussüsteemi ülesehitust: lõpetati programmi väljastamine TTV seadmetega ja koosseisulistele töötajatele abil ning alates 2018. aasta augustist ostetakse väljastusteenust AS-ilt Levira.

Tallinna linn eraldas 2018. aastal sihtasutusele toetust 3,6 miljonit eurot. TTV 2018. aasta negatiivne tulem oli 667 tuhat eurot. Negatiivse tulemi peamiseks põhjuseks olid tehnilised ja programmilised ümberkorraldused, sh programmiväljastuse ja programmi arhiveerimissüsteemi ning samuti IT-taristu erakorraline uuendamine. TTV võttis 2018. aasta IV kvartalis ajutiselt kasutusele arvelduskrediidi, mis oli vajalik seoses uute projektide käivitamisega 2018. aasta lõpus.

Sihtasutus Lutreola

Sihtasutus Lutreola (edaspidi Lutreola) on Tallinna Loomaaia juures tegutsev rahvusvaheliselt tunnustatud teadusüksus, kelle põhiülesandeks on Euroopa naaritsa (*Mustela lutreola*) ja teiste isendite liigikaitse. Oma tegevuses kasutab Lutreola rahvusvaheliste looduskaitsefondide rahalist ja organisatsioonilist tuge.

Koostöös Tallinna Loomaaiaga viidi läbi naaritsapäev, mille raames tutvustati euroopa naaritsat kui ühte ohustatumat pisikiskjat ja korraldati joonistusvõistlus „Eesti 100 naaritsat“. Avaldati kolm teadusartiklit rahvusvahelistes ajakirjades ning kaks peatükki rahvusvahelisse teaduslikku raamatusse.

Heategevusliku veebipoe toodete müügist ja annetustest saadi ohustatud liikide kaitse toetamiseks kokku 23 tuhat eurot, millest toetati Euroopa naaritsa liigikaitse tegevust ning toetati ka Tallinna Loomaaia ninasarviku, Amuuri tiigri, leopardi, lumeleopardi ja lendorava kaitsmist.

Lutreola 2018. aasta tulem oli 3 tuhat eurot.

Haridus ja teadus

Sihtasutus Õpilasmalev

Sihtasutus Õpilasmalev (edaspidi *õpilasmalev*) eesmärkideks on Tallinna linna arengu prioriteete arvestades lastele ja noortele vaba aja veetmise võimaluste loomine ning selleks vahendite kogumine, vahendamine ja jaotamine, samuti teiste kodu- ning välismaiste sihtasutuste ja muude mittetulundusühingute ning riiklike ja rahvusvaheliste organisatsioonide poolt algatatud ja sihtasutuse eesmärgi järgivates programmides osalemine.

2018. aastal tegutses õpilasmalevas 28 linnavälist rühma ja 21 linnasisest rühma, milles osales kokku ca 850 noort. Noori juhendas 85 rühmajuhti. Linnavälistes rühmades oli peamiseks töödeks heakorratööd, abitööd taludes ja turismiettevõtetes ning marjakorjamine, linnasisestest rühmades aga heakorratööd ja haljastus. Linnavälistes rühmades teenisid noored keskmiselt 150 eurot vahetuse jooksul ning linnasisestest rühmades 100 eurot. 2018. aasta malevasuvi lõppes augustis kolmepäevase üleriigilise EÕM kokkutulekuga Ruunavere Postimõisas Raplamaal.

2018. aasta veebruaris toimus traditsioonilise üritusena Malevanädal, mille raames linastus kinos Sõprus 2017. aasta malevafilm. Toimusid mitmed koolitused nii uutele kui ka mitmendat aastat töötavatele rühmajuhtidele tööseadusandluse, erivajadustega lastega töötamise ning alaealiste õiguste teemadel.

Sügisel toimus aktiivsetest malevanoortest koosneva 14. aktiivi koosseisu valimine 2018/2019 hooajaks. Aktiivi peamiseks ülesanneteks on õpilasmaleva esindamine ja osalemine Õpilasmaleva poolt korraldatavate sündmuste läbiviimisel.

Tallinna linn eraldas 2018. aastal õpilasmalevale tegevustoetust 274 tuhat eurot. Sihtasutuse 2018. aasta tulem oli 44 tuhat eurot.

Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum

Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum (edaspidi sihtasutus) eesmärgiks on täienduskoolituste korraldamine Tallinna koolide õpilastele.

2018. aastal korraldati ainealaseid konsultatsioone 9 õppegrupile 3 õppeaines (matemaatika, keemia, eesti keel) õppimiseks nii vene kui ka eesti õppekeelega, kokku 157 õpilasele. Sihtasutuse eelmiste aastate töös täheldati kursustel osalejate äärmiselt ebaühtlast teadmiste taset ja üldist ettevalmistust, mis muutis konsultatsioonide korraldamise tavalise õpeteemapõhise loenguna ebaefektiivseks. Vajalik on individuaalne lähenemine, mis nõuab aga rohkem aega rühmatööde korraldamiseks ja kõikide õpilaste kaasamiseks. Seoses sellega loodi individuaalse- ja rühmatöö koos rakendamiseks elektroonilised aineprogrammid.

Tallinna linn eraldas 2018. aastal sihtasutusele tegevustoetust 61 tuhat eurot. Sihtasutuse 2018. aasta tulem oli 1 tuhat eurot.

Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus

Sihtasutuse Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus (edaspidi *sihtasutus*) põhitegevuseks on kaasaegse tehnika- ja teaduskeskuse majandamine ja arendamine ning ka mitteformaalse ja näitliku õppe arendamine Eestis. Sihtasutus haldab „Energia avastuskeskust“ (edaspidi EAK), mille missiooniks on tekitada ja süvendada külastajates huvi loodusteaduste ja tehnoloogia vastu, aidates läbi praktiliste kogemuste parandada hoiakuid teaduse uurimise suhtes ning motiveerida lapsi/noori end tulevikus erinevate teaduserialadega siduma.

Uuenenud EAKs on avatud püsiekspositsioon kolmel korrusel enam kui 100 interaktiivse eksponaadi ning ajaloolise elektrijaama sisustuse eksponaatidega. Igal aastal täiendatakse püsiekspositsiooni ajutiste näituste või lisaeksponaatidega. 2018. aasta kevadel valmis Aktsiaseltsi Tallinna Vesi toetusel interaktiivne vee-teemaline tegelussein. Tähistati Tallinna Elektriijaama 105. sünnipäeva, avati ajaloolisi elektrijaama seadmeid tutvustav näitus „Ka elektril on põnevus sees, toimus Linnalooduse laager koostöös Eesti Loodusmuuseumiga ning septembris Teadlaste Ööl välgu-teemaline teaduskohvik.

EAK-l on planetaarium, teadusteatri ruum, elektrieksponaadid demonstratsioonideks, füüsikaklassid, seminariruum ja õpetajate tuba. EAK pakub koolidele ja lasteaedadele õppekava toetavaid programme: teadusteatri etendusi, õpitube, planetaariumifilme ja -etendusi. Tagasi Kooli sarja raames toimus Aare Baumeri äikese- ja välguteemalise videoloengu otseülekanne 7.-9 klasside õpilastele. EAK näituseid ja programme külastas 2018. aastal kokku rohkem kui 84 tuhat külastajat.

Tallinna linn eraldas 2018. aastal sihtasutusele tegevustoetust 21 tuhat eurot. Sihtasutuse 2018. aasta negatiivne tulem oli 146 tuhat eurot, mis kaeti eelmiste perioodide tulemi arvelt.

Sihtasutus Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus

SA Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus (edaspidi TAKK) eesmärgiks on Tallinna linna, Eesti ja teiste riikide omavalitsuste jaoks oluliste arendusprojektide edendamine, uuringute ja analüüside teostamine, innovatsioonitoetuste määramine ning koolitustegevus.

2018. aasta jooksul korraldati ja viidi läbi 38 erinevat üritust, millest olulisemad ja suuremad rahvusvahelised üritustest olid: Tallinna linna esindamine Brüsselis toimunud rahvusvahelisel messil „Open Day“, kus tutvustati Tallinna linna viimaseid arenguid ning Eesti ja Tallinna väiketootjate toodangut; koostöös Eesti Idapartnerluse Keskusega korraldati koolitus Armeenia, Aserbaidžaaani, Gruusia, Moldova, Ukraina ja Valgevene kohaliku omavalitsuse ja/või kesktasandi avaliku halduse reformiga seotud spetsialistidele tutvustamiseks Tallinna linnas kasutatavaid e-lahendusi/arenguid/teenuseid; Rahvusvahelise Tasuta Ühistranspordi alase konverentsi korraldamine Tallinnas; artikli avaldamine meediaväljaandes „Estonian world: „A free ticket to ride: how Estonia is leading the world in a free transit revolution“. Kohalikele omavalitsustele suunatud tegevustest olid olulisemad: Tallinna infostendi korraldamine Linnade ja Valdade päevadel; Tallinna linna kogemustel põhinevate erinevate koolituste pakkumine Eesti üleriigilistele omavalitsusliitudele, maakondlikele omavalitsusliitudele ning omavalitsustele; XVII Omavalitsusfoorumi: „Maksupoliitika – regionaalarengu mootor“ ja tasuta ühistranspordi foorumi: „Viis kuud maakondlikku tasuta ühistransporti“ korraldamine.

Olulise tegevusena jätkas TAKK 2018. aastal koostööd Eesti Välisministeeriumi, Uganda Avalike Teenuste Ministeeriumi ning Uganda Avaliku Teenistuse Kolledžiga. Koostöö sisuks on uue arengukoostööprojekti „Uganda kohalike omavalitsuste teeniduskeskuste (one-stop shop keskused avalike teenuste osutamiseks) rajamine ja nende võimekuse tõstmine Tallinna eeskujul“ käivitamine ja rakendamine. Projekti kestus on 01.08.2016–31.07.2019.

Tallinna linn eraldas 2018. aastal TAKK-le tegevustoetust 182 tuhat eurot. Sihtasutuse 2018. aasta tulem oli 8 tuhat eurot.

Kommunaalmajandus ja heakord

Aktsiaselts Tallinna Soojus

Aktsiaseltsi Tallinna Soojus olulisim põhikirjaline ülesanne on AS-iga Utilitas Tallinn 30 aastaks sõlmitud soojuse tootmiseks ja jaotamiseks vajalike süsteemide, seadmete, rajatiste ja muu vara rendi- ja operaatorlepingu täitmise jälgimine, s soojusenergia tootmise ja jaotamise efektiivsuse suurendamine, monopoolse seisundi väärkasutuse vältimine, keskkonnakaitse- ja ohutusnõuete täitmine, tarbijate rahulolu jälgimine ning soojusvõrkude ja katlamajade arendamise seire. 2001. aastal sõlmitud rendilepingu alusel varustab AS Utilitas Tallinna tarbijaid soojusega vastavuses lepingus kokkulepitud teenusetasemetega.

Klientide soojusenergiaga varustamise katkestuste kestus, energiakaod ja torustike maksimaalne vanus on püsinud lepinguga seatud piirides. Konkurentsiameti kehtestatud soojusenergia piirhinna arvutamise meetodika arvestab tarbijate maksevõimega, mistõttu kehtestatud piirhind ei võimalda suuri investeringuid soojusvõrkude arendamisse. 2018. aastal oli investeringute maht 39,5 miljonit eurot, sellest võrkude arendamiseks 11,7 miljonit eurot (2017. aastal vastavalt 11,4 miljonit eurot ja 7,2 miljonit eurot). Soojusvõrkudega liitus 2018. aastal 92 uut tarbijat (2017. aastal 86 tarbijat). Kaugküttest eraldus 2 tarbijat, mõlemad seoses hoonete lammutamisega (2017. aastal 5 tarbijat, kõik seoses lammutamisega).

AS Tallinna Soojus astus 1. veebruaril 2017 TÜ Eesti Ühistukapital tinglikuks liikmeks ning tasus liikmemaksu 2 miljonit eurot. Seoses Ühistukapitali tegevuse reorganiseerimisega lõppes 2018. aastal AS Tallinna Soojus liikmelisus Ühistukapitalis ja osamaks tagastati tervikuna AS-ile Tallinna Soojus.

Tallinna linnale kui aktsionärile maksis aktsiaselts Tallinna Linnavalitsuse 30. mai 2018 korralduse nr 832-k alusel 2017. majandusaasta kasumi ja jaotamata kasumi arvelt 4,8 miljonit eurot dividende.

Aktsiaseltsi Tallinna Soojus 2018. aasta kasum oli 1,9 miljonit eurot.

AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS

AS-i TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS (edaspidi *aktsiaselts*) põhiülesanne on jäätmeäitluse korraldamine. Aktsiaseltsi asutamise eesmärk oli rajada Tallinna linnale ja Harjumaa omavalitsustele tänapäeva nõuetele vastav jäätmeäitlusettevõte. Jäätmete vastuvõtmist prügilasse alustati 2003. aastal.

2018. aastal suurenes oluliselt kogutavate ja käideldavate jäätmete kogus ning aktsiaseltsi poolt teenindatavate jäätmeveo ja jäätmeäitluse klientide arv, mis annab kindlustunde, et nende sihtrühmade jäätmed jõuavad õigesse kohta ja need käideldakse nõuetekohaselt. Aktsiaselts võttis 2018. aastal vastu 262 613 tonni jäätmeid, millest ladestati 88 900 tonni (2017. aastal vastavalt 236 205 tonni ja 78 490 tonni). 2018. aastal väljastati aktsiaseltsile kompostimise tehnoloogia tootja poolt tehnoloogia vastavuse sertifikaat. Samuti omab aktsiaselts Sihtasutuse Taaskasutatavate Materjalide Sertifitseerimiskeskus toote sertifikaati kompostile. Aktsiaselts jätkas Eesti Energia Iru jäätmepeletusjaama koldetuha käitlemisega ja taaskasutamise prügila täitunud ladestusala katmiseks, millega alustati 2013. aastal. Jätkati ka jäätmetest

prügilagaasi tootmist, mida müüakse Tallinna Prügilagaas OÜ-le elektri ja soojuste koostootmiseks. Lisaks alustas aktsiaselts 2018. aastal korraldatud jäätmeveo teenuse osutamise Tallinnas ja Harjumaal.

Aktsiaseltsi 2018. aasta kasum oli 2,7 miljonit eurot.

Mittetulundusühing Keskkonnateenused

2011. aastal asutas Tallinna linn koos Loksa linnaga Mittetulundusühingu Keskkonnateenused (edaspidi MTÜ), mille eesmärgiks on suurendada jäätmete liigiti kogumist ja taaskasutusse võtmist, arendada jäätmemajandust, jäätmenõustamist ja keskkonnaharidust ning ühingu liikmete omavahelist koostööd lähtuvalt keskkonnakaitse ja säästva arengu põhimõtetest, samuti aidata kaasa ümbritseva looduskeskkonna hoidmisele ja säilitamisele.

MTÜ peamised tegevused 2018. aastal olid jäätmejaama teenuste osutamine Rahumäel, Pärnamäel, Pääskülas ja Loksal ning komposti tootmine Pärnamäel. Ümberlaadimis- ja jäätmejaamades jäätmed sorteeritakse, antakse prügilasse või kasutatakse Pärnamäe jäätmejaamas komposti valmistamiseks, mis on alusmaterjaliks parkide ja haljasalade rajamisel.

Tallinna linn ostis MTÜ-lt elanikele jäätmejaama osutamise teenust Rahumäe, Pärnamäe ja Pääsküla jäätmejaamades ning Tallinna kalmistute jäätmete käitlemise teenust kokku summas 325 tuhat eurot.

Tallinna linn eraldas 2018. aastal MTÜ-le tegevustoetust 10 tuhat eurot. MTÜ 2018. aasta negatiivne tulem oli 206 tuhat eurot. Aktiivsemat tegevust alustas MTÜ 2014. aastal ja on tavapärase, et tegevuste käivitamise aastatel ei ole võimalik jõuda positiivse tulemini. MTÜ tegevuse efektiivsuse suurendamiseks ja negatiivse tegevustulemi vältimiseks järgnevatel perioodidel on kavas MTÜ reorganiseerimine ning MTÜ Tallinna teeninduspiirkonna tegevuste liitmine Tallinna Keskkonnaameti hallatava asutusega Tallinna Jäätmekeskus.

Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus

Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus (edaspidi *Järelevalve SA*) tegeleb Tallinna Linnavolikogu määratud vee-ettevõtjate kontrollimisega, et tagada Tallinna linnaga sõlmitud teenuslepingutest tulenevate tingimuste täitmine. Nõustatakse linnaelanikke ja -asutusi kui veetarbijaid ning lahendatakse vee-ettevõtjate ja nende klientide vahel tekkinud probleeme.

2018. aastal tegeles Järelevalve SA vastavalt oma põhikirjalistele ülesannetele Tallinna Linnavolikogu poolt määratud vee-ettevõtjatega (AKTSIASELTS TALLINNA VESI, Tehnovõrkude Ehituse OÜ, Pääsküla Vesi OÜ ja Esmar Vesi OÜ) sõlmitud teenuslepingutest tulenevate kohustuste täitmise kontrollimisega. Lisaks nõustati vee- ja kanalisatsiooniteenuse tarbijaid ning lahendati mitmeid vee-ettevõtjate ja nende klientide vahel esile kerkinud probleeme. Vaidluste osapooled on sageli lähtunud Järelevalve SA esitatud eksperthinnangutest. Jätkati ka joogivee ja heitvee puhastamise kvaliteedi kontrollimist. Saadud tulemuste analüüsimisel jõudis Järelevalve SA seisukohale, et vee-ettevõtjad on täitnud teenuslepingutes ette nähtud nõuded.

Tallinna linn eraldas 2018. aastal Järelevalve SA-le tegevustoetust 152 tuhat eurot. Järelevalve SA 2018. aasta tulem oli 11 tuhat eurot.

Ettevõtlus

Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid

Aktsiaseltsi Tallinna Tööstuspargid (edaspidi *aktsiaselts*) eesmärgiks on luua võimalusi Tallinna ettevõtjatele tootmise arendamiseks Tallinna linna piirides. Aktsiaseltsi tegevusaladeks on tööstusparkide infrastruktuuride rajamise korraldamine, nende kinnisvara ja rajatiste haldamine, tööstusparkide kinnistute võõrandamine ning Tallinna linnale kuuluvate parklate, parkimismajade ja äripindade majandamine. Aktsiakapitali mitterahalise sissemaksena on linn aktsiaseltsile üle andnud krundid, millel on välja arendatud kolm tööstusparki: Tondiraba tööstuspark, Betooni tööstuspark ja Suur-Sõjamäe tööstuspark.

Lisaks põhitegevusele tegeleb aktsiaselts ka Paldiski mnt 48A administratiivhoone ja Tervise tn 21 spordihoone majandamisega ning Tallinna linnale kuuluva Vabaduse väljaku maa-aluse parkimismaja ja äripindade ning vanalinnas asuva Väike-Rannavärv 6 parkla opereerimisega. Suurimaks muutuseks aktsiaseltsi tegevuses oli 2018. aastal Tervise tn 21 kinnistu ost Mustamäe linnaosas, millel asub spordihoone ning kehtestatud detailplaneeringuga on kinnistul kehtiv ehitusõigus kinnistu ühele osale, kuhu on võimalik ehitada majutusasutus. 2018. aasta lõpu seisuga on Tondiraba tööstuspargi kõik 18 kinnistut müüdud, Betooni tööstuspargi 6 kinnistust 4 on müüdud ja 2 on müügis ning Suur-Sõjamäe tööstuspargi 16 kinnistust 14 on müüdud ja 2 müügis.

Aktsiaseltsi 2018. aasta kasum oli 473 tuhat eurot

Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid

Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid (edaspidi TEI) on ettevõtluse tugistruktuur, mille tegevuse põhieesmärgiks on ettevõtjatele tegevuse alustamisel soodsate starditingimuste loomine, ettevõtlusriskide vähendamine ja konkurentsivõime tõstmine neile individuaalselt vajalike toetavate teenuste ning kaasaegse kvaliteetse töökeskkonna pakkumise kaudu, sealhulgas ettevõtlusinkubatsiooniprogrammi ning loomemajandusala nõustamis- ja arendusteenuse pakkumine, rahaliste vahendite kogumine ettevõtete finantseerimiseks laenude, garantiide ja toetuste andmise ning varasematel aastatel Eluasemefondi programmi kaudu väljastatud ja garanteeritud eluasemelaenude haldamine.

Sihtasutuse põhiteenusteks on inkubatsioon alustavatele ettevõtetele, loomemajanduse arenduskeskuse tugiteenused disainivaldkonna ettevõtjatele ja äriruumiteenus. 2018. aastal sõlmis TEI inkubatsiooniteenuse lepingud 25 ettevõttega, sh 18 loome-ettevõttega ja 7 muu valdkonna (peamiselt teenusmajanduse) ettevõttega. TEI inkubatsiooniprogramm on mõeldud alustavatele ettevõtetele, kel on olemas käivitav äriidee ja äri alustamiseks vajalikud minimaalsed ressursid, sh baasteadmised ettevõtlusest, meeskond ning stardikapital esmaste tegevuskulude katmiseks. 2018. aasta suurimaks saavutuseks oli Tallinna Loomeinkubaatori korraldatud ülemaailmne inkubaatorite võrgustumise kokkusaamine „Tallinn Creative Meetup“. Eestisse kutsuti inkubaatorite, kiirendite ja teiste tugiorganisatsioonide esindajad üle kogu maailma, eesmärgiga toetada loomeettevõtete rahvusvahelistumist. Tallinna Loomeinkubaator sai mainekal European Business Awards 2018 konkursil tunnustuse osaliseks, kui nomineeriti innovatsiooni kategoorias 'One to Watch' ettevõtteks. Maikuu Varssavis toimunud konkursi finaalis valiti Loomeinkubaator parimaks innovaatoriks kohaliku tasandi ettevõtete seas. Žürii hindas kõrgelt Tallinna Loomeinkubaatori poolt 2018. aasta mais avatud kodumaise disaini kauplus Tallinn Design House'i, kui edukalt käivitatud disainerite ühisturundus- ja ekspordiplatvormi.

Disainipood esindab üle 100 Eesti disainibrändi ning tegutseb ühtlasi *showroomi* kui ekspordiplatvormina. Suurema tuntuse saavutamiseks kodumaise publiku hulgas tutvustas Tallinn Design House esindatavate brändide kollektsioone ühishowga populaarsel kevadisel Tallinn Fashion Week'l. Alustati ka perioodiliste brändide tutvustavate *lookbook*'ide koostamise ja levitamise ning fotopanga loomisega, mida kasutavad igapäevaselt kõik platvormil osalejad. Aasta olulisemaks saavutuseks oli brändiraamatu koostamine ja väljaandmine. Tallinna Design House avas kakskeelse veebipoe võimaldades disainihuvilistele ligipääsu üle kogu maailma. Aasta lõpus avati oma pilvepood rahvusliku lennukompanii Nordica pardapoes.

2018. aastal kuulus TEI koosseisu kaks inkubaatorit – Kopli ettevõtlusinkubaator ja loomemajanduse edendamiseks loodud Loomeinkubaator. Põhja-Tallinna linnaosas Tallinna Kopli Ametikooli hoones asuvas Kopli ettevõtlusinkubaatoris on 750 m² üldpinnal 20 bürooruumi suurusega 10–46 m² kuni 45 töökohaga. Baltika kvartalis asuv Loomeinkubaator paikneb 1 448 m² üldpinnal, kus stuudio- ja kontoripindu on 39 ettevõttele, ruumide suurus on vahemikus 7–54 m², võimaldades kuni 100 töökohta. Lisaks on avatud kontoris kasutuses 12 ühiskasutuses töökohta. Loomemajanduse Arenduskeskus ja esindusruum Tallinn Design House tegutsevad Rotermanni kvartalis 223 m² suurusel äripinnal. Kopli Ametikool laiendas 2018. aastal oma tegevust ja vajas enda kasutusse lisaruume, mistõttu otsustati Kopli inkubaatori ruumid aadressil Kopli 98 anda tagasi Kopli Ametikooli kasutusse alates 01.07.2018. TEI poolt väljarenditavate ruumide keskmine täituvus 2018. aastal oli Kopli inkubaatoris 85% ja Loomeinkubaatoris 97%.

TEI tegevus Tallinna Eluasemefondi tegevuse raames väljastatud pikaajaliste eluasemelaenude osas piirdub varasematel aastatel väljastatud eluasemelaenude ja nende pangas asuva kattevara ja finantsinvesteeringute haldamisega. 2018. aasta lõpu seisuga oli kokku 3 aktiivset laenu mahus 84,6 tuhat eurot sihtasutuse garantiikohustisega 20 tuhat eurot. Pikimad laenude tähtajad ulatuvad aastasse 2037. Tallinna Linnavolikogu 03. oktoobri 2013 otsuse nr 160 alusel TEI uusi eluasemelaene enam ei väljasta.

Tallinna linn eraldas 2018. aastal TEI-le tegevustoetust 594 tuhat eurot. TEI 2018. aasta tulem oli 25 tuhat eurot.

1.7. Ülevaade linna olulise mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste tegevusest

Nõmme Erahamiduse Sihtasutus

Nõmme Erahamiduse Sihtasutuse asutasid 2001. aastal Tallinna linn, Nordecon AS (endine OÜ Eesti Ehitus) ja AS EE GRUPP. Sihtasutuse põhieesmärgiks on täiendavate vahendite leidmine Nõmme Erakooli ülalpidamiseks, arendamiseks ja haldamiseks.

Nõmme Erakool on põhikool, mille eesmärgiks on soodsate arengutingimuste loomine õpilastele, arvestades nende individuaalseid omadusi ja iseloomu (väikesed klassikomplektid, Waldorf pedagoogika elementide kasutamine). Kooli ülesandeks on õppe- ja kasvatustöö läbiviimine vastavalt riikliku õppekava nõuetele I-IX klassini.

Nõmme Erakooli missiooniks on turvalises õhkkonnas paralleelselt üldkultuuriliste ja kõlbeliste väärtuste kujundamisega panna alus tugevale baasharidusele, millele toetudes saab õpilane tulevikus realiseerida enesele seatud eesmärgid.

2018. aasta sügissemestril alustati tööd 180 õpilasega. Kevadel lõpetas kooli 19. lend 9 õpilasega. Sügisel võeti esimesse klassi vastu 24 õpilast. Positiivse tendentsina on näha kooli tuntuse kasvu ning sellest tulenevalt ka õpilaste arvu suurenemist, jõudes tänava suurima õpilaste arvuni kooli ajaloo.

Aktsiaselts Tallinna Vesi

Linna osalus aktsiaseltsis on 34,7%.

Aktsiaseltsi põhiülesanne on tarbijate varustamine normatiividele vastava kvaliteetse joogi- ja tehnilise veega ning tarbijate heit- ja sademevee ärajuhtimine ning puhastamine.

Aktsiaselts Tallinna Vesi osutas Tallinna linnale 2018. aastal töid ja teenuseid kokku 4,3 miljoni euro eest, sellest sademevee puhastus 4 miljonit eurot, tulekustutusvesi ja tuletõrjehüdrantide hooldus 310 tuhat eurot ning tänavate puhastamiseks kasutatud vesi 32 tuhat eurot. Tallinna Vesi AS maksis 2018. aastal aktsionäridele välja dividende 0,36 eurot aktsia kohta, mis on madalam eelnevate aastate välja makstud dividendidest (2017. aastal 0,54 eurot aktsia kohta). Peamiseks põhjuseks dividendide alandamisel on käimasolev kohtuvaidlus Konkurentsiametiga veetariifide üle. Selles tulenevalt on ettevõtte olnud dividendipoliitika osas konservatiivsem. Tallinna linnale kui aktsionäriks maksis aktsiaselts 2018. aastal dividendi kokku 2,5 miljonit eurot.

2. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne

2.1. Konsolideeritud bilanss

	2018	2017	Lisa
Varad			
<i>Käibevara</i>			
Raha ja pangakontod	102 545	95 507	2
Finantsinvesteeringud	0	392	3
Maksu- ja trahvinõuded	37 348	33 656	4
Muud nõuded (sh liisingnõuded) ja ettemaksed	41 475	31 632	5
Varud	6 784	6 594	6
<i>Käibevara kokku</i>	<i>188 152</i>	<i>167 781</i>	
<i>Põhivara</i>			
Osalused sidusüksustes	35 659	29 778	8
Finantsinvesteeringud	5 539	9 260	3
Muud nõuded (sh liisingnõuded) ja ettemaksed	23 921	25 406	5
Kinnisvarainvesteeringud	64 802	65 629	9
Materiaalne põhivara	1 316 109	1 270 085	10
Immateriaalne põhivara	4 285	2 778	11
<i>Põhivara kokku</i>	<i>1 450 315</i>	<i>1 402 936</i>	
Varad kokku	1 638 467	1 570 717	
Kohustised			
<i>Lühiajalised kohustised</i>			
Võlad hankijatele	44 458	47 704	
Võlad töövõtjatele	52 180	44 405	
Maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed	18 075	16 200	12
Muud kohustised ja saadud ettemaksed	5 698	4 676	13
Eraldised	5 057	5 233	14
Võlakohustised	30 193	34 428	15
Tuletisinstrumendid	11	16	16
<i>Lühiajalised kohustised kokku</i>	<i>155 672</i>	<i>152 662</i>	
<i>Pikaajalised kohustised</i>			
Võlad hankijatele, muud kohustised ja saadud ettemaksed	1 774	2 078	13
Eraldised	11 548	9 776	14
Võlakohustised	240 201	273 772	15
<i>Pikaajalised kohustised kokku</i>	<i>253 523</i>	<i>285 626</i>	
Kohustised kokku	409 195	438 288	
Netovara			
Akumuleeritud ülejääk	1 140 354	1 065 111	
Aruandeaasta tulem	88 918	67 318	
Netovara kokku	1 229 272	1 132 429	
Kohustised ja netovara kokku	1 638 467	1 570 717	

2.2. Konsolideeritud tulemiaruanne

	2018	2017	Lisa
Tegevustulud			
Maksud	462 501	413 137	17
Müüdnud tooted ja teenused	318 318	290 899	18
Saadud toetused	146 624	133 971	19
Muud tegevustulud	10 067	9 058	20
Tegevustulud kokku	937 510	847 065	
Tegevuskulud			
Antud toetused	-39 826	-34 862	19
Tööjõukulud	-422 788	-375 118	21
Muud tegevuskulud	-323 932	-307 573	22
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	-64 275	-57 545	9,10,11
Tegevuskulud kokku	-850 821	-775 098	
Aruandeperioodi tegevustulem	86 689	71 967	
Finantstulud ja -kulud			
Intressikulud	-5 362	-5 665	23
Tulem osalustelt	8 379	2 506	8
Tulu hoiustelt ja väärtpaberitelt	-32	-582	2,3
Muud finantstulud	1	0	
Muud intressi- ja finantskulud	-7	-8	23
Finantstulud ja -kulud kokku	2 979	-3 749	
Ettevõtja tulumaks	-750	-900	
Aruandeperioodi tulem	88 918	67 318	

2.3. Konsolideeritud rahavoogude aruanne (kaudsel meetodil)

	2018	2017	Lisa
Rahavood põhitegevusest			
Aruandeperioodi tegevustulem	86 689	71 967	
Korrigeerimised			
Põhivara amortisatsioon, allahindlus ja mahakandmine	64 275	57 545	9,10,11
Põhivara soetusega kaasnev käibemaksukulu	15 291	14 593	22
Kasum/kahjum põhivara müügist	-4 496	-3 730	9,10
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-26 541	-29 263	19
Antud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	868	2 167	19
Käibevara netomuutus	-11 972	-1 670	4,5,6
Kohustiste ja eraldiste netomuutus	12 152	9 820	
Rahavood põhitegevusest kokku	136 266	121 429	
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud põhivara eest (v.a finantsvarad ja osalused)	-116 164	-135 042	
Laekunud põhivara müügist (v.a finantsinvesteeringud ja osalused)	7 308	6 448	9,10,11
Laekunud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	19 626	14 043	5,13,19
Tasutud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-384	-2 080	13,19
Laekunud antud kapitalirendi tagasimakseid	1 338	1 273	
Tasutud finantsinvesteeringute soetamisel	0	-2 880	3
Laekunud finantsinvesteeringute müügist	491	85	3
Muud väljamaksed investeerimistegevusest	2 000	0	3
Laekunud dividendid	2 498	3 748	8
Laekunud intressid ja muud finantstulud	81	77	2,5
Rahavood investeerimistegevusest kokku	-83 206	-114 328	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Arvelduskrediidi muutus	-2 419	2 966	15
Tasutud võlakirjade lunastamisel	-14 898	-7 268	15
Laekunud laenud	0	30 000	15
Laenude tagasimaksed	-16 580	-8 867	15
Tasutud kapitalirendi põhiosa makseid	-5 811	-5 817	15
Tagasi makstud kontsessioonilepingute alusel	-643	-15 054	15
Makstud intressid ja muud finantskulud	-4 921	-5 149	
Dividenditelt makstud tulumaks	-750	-900	
Rahavood finantseerimistegevusest kokku	-46 022	-10 089	
Puhas rahavoog	7 038	-2 988	
Raha ja selle ekvivalendid perioodi algul	95 507	98 495	2
Raha ja selle ekvivalentide muutus	7 038	-2 988	
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpul	102 545	95 507	2

2.4. Konsolideeritud netovara muutuste aruanne

	Saldo 31.12.2017	Muutused 2018	Saldo 31.12.2018	Lisa
Akumuleeritud tulem	1 132 429	96 843	1 229 272	
Korrigeerimine vigade tõttu		135		10;14
Põhivara munitsipaliseerimine		7 790		10
Aruandeperioodi tulem		88 918		
Kokku	1 132 429	96 843	1 229 272	

Aruande real „Korrigeerimine vigade tõttu“ on kajastatud AS-i TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS eelmise perioodi vea parandus summas 36 tuhat eurot, mis tulenes pikaajalise eraldise ümberhindlusest ja korrigeerimisest ning Sihtasutuse Tallinna Kultuurikatel eelmise perioodi vea parandus summas 99 tuhat eurot, mis tulenes 2016. aastal võetud kohustise pikaajalise osa diskonteerimisest.

2.5. Eelarve täitmise aruanne

	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine
Põhitegevuse tulud (+)	610 216	649 836	665 899
Maksutulud	437 595	445 795	462 513
Tulud kaupade ja teenuste müügist	76 596	82 546	82 482
Saadavad toetused tegevuskuludeks	94 790	120 192	119 427
Muud tegevustulud	1 235	1 303	1 477
Põhitegevuse kulud (-)	544 157	586 214	563 979
Antavad toetused tegevuskuludeks	99 419	107 515	106 683
Muud tegevuskulud	440 978	474 098	457 296
Reservid	3 760	4 601	0
PÕHITEGEVUSE TULEM	66 059	63 622	101 920
Investeeringustegevus	-81 007	-128 270	-88 808
Põhivara müük (+)	2 801	2 801	2 682
Põhivara soetus (-)	106 500	132 748	91 681
<i> sellest põhivara käibemaks</i>	<i>16 061</i>	<i>19 750</i>	<i>13 451</i>
Saadav sihtfinantseerimine (+)	28 709	30 989	25 874
Antav sihtfinantseerimine (-)	5 943	20 818	18 191
Laenude andmine (-)	0	10 000	10 000
Väljamakse osakapitalist (+)	0	1 580	1 500
Finantstulud (+)	7 270	7 270	5 550
Finantskulud (-)	7 344	7 344	4 542
EELARVE TULEM	-14 948	-64 648	13 112
Finantseerimistegevus	10 833	10 833	-19 167
Kohustuste võtmine (+)	30 000	30 000	0
Kohustuste tasumine (-)	19 167	19 167	19 167
Likviidsete varade muutus	-4 080	-53 780	-11 410
Nõuete ja kohustuste saldode muutus	35	35	5 355

2.6. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1. Arvestuspõhimõtted

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud vastavuses Eesti finantsaruandluse standardiga, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuspõhimõtetele ning mille põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid ning Avaliku sektori finantsarvestuse ja –aruandluse juhendis (edaspidi *üldeeskiri*) esitatud nõuded.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist (v.a teatud finantsvarad ja tuletistehingud, mida kajastatakse õiglasel väärtuses, ning olulised enne 1995. aastat soetatud kinnisvarainvesteeringud ja materiaalne põhivara, mida kajastatakse ühekordselt ümberhinnatud väärtuses).

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes.

Konsolideerimise põhimõtted

Valitseva mõju all olevad üksused

Valitseva mõju all olevateks üksusteks (vt lisa 7) on sihtasutused, äriühingud ja mittetulundusühingud, milles linnal on mõjuvõim määrata üksuse finants- ja tegevuspoliitikat (linnal on suurem kui 50%-line osalus konsolideeritava üksuse hääleõiguses).

Konsolideeritud aruandes on linna valitseva mõju all olevate üksuste finantsnäitajad konsolideeritud rida-realt. Elimineeritud on kõik grupisisesed nõuded ja kohustised, grupi üksuste vahelised tehingud ning nende tulemusena tekkinud realiseerimata kasumid ja kahjumid. Valitseva mõju all olevate üksuste tegevus kajastub konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes alates valitseva mõju tekkimisest kuni selle katkemiseni.

Valitseva mõju all olevate üksuste soetamist kajastatakse ostumeetodil (v.a ühise kontrolli all toimuvaid soetusi, mida kajastatakse korrigeeritud ostumeetodil).

Olulise mõju all oleva üksused

Olulise mõju all olevateks loetakse sihtasutusi ja äriühingud, milles Tallinna linn osaleb üksuse finants- ja tegevuspoliitika üle otsustamisel, kuid mille üle puudub valitsev mõju (vt lisa 8). Olulise mõjuvõimu eelduseks on üldjuhul 20–50% hääleõigusega aktsiastest või osadest. Kui sihtasutuses omatakse olulist mõju, siis osalust bilansis ei kajastata (sissemaksud sihtkapitali kajastatakse antud toetuste kuluna). Selliste sihtasutuste netovarad kajastatakse selle üksuse raamatupidamises, kellel on vastava isiku üle suurim kontrollitase. Osaluste soetamisega kaasnenud firmaväärtust amortiseeritakse konsolideeritud aruandes lähtudes selle hinnangulisest kasulikust elueast.

Olulise mõju all olevad üksused on kajastatud konsolideeritud aruandes kapitaliosaluse meetodil. Selle meetodi kohaselt võetakse investeering algselt arvele tema soetusmaksumuses, mida korrigeeritakse järgmistel perioodidel, tulenevalt investori osaluse muutusest investeeringuobjekti netovaras, miinus investeeringu väärtuse languse allahindlused.

Grupile kuuluv osa olulise mõju all oleva üksuse majandustulemusest kajastatakse konsolideeritud tulemiaruanDES real „Tulem osalustelt”.

Valitseva ja olulise mõju all olevate üksuste kajastamine konsolideerimata aruannetes

Linna konsolideerimata bilansis on investeeringud valitseva mõju all olevatesse üksustesse (vt lisa 7) ning olulise mõju all olevatesse äriühingutesse (vt lisa 8) kajastatud tuletatud soetusmaksumuse meetodil. Tuletatud soetusmaksumuseks loetakse kuni 31.12.2003 soetatud osaluste korral nende väärtus kapitaliosaluse meetodil ning peale 31.12.2003 soetatud osaluste korral nende soetusmaksumus. Tuletatud soetusmaksumus hinnatakse alla, kui osaluse objekti omakapitalist aruandekohustuslasele kuuluv osa (valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingute korral nende omakapital tervikuna) on langenud alla osaluse bilansilise väärtuse. Kajastatud allahindlusi taastatakse järgmistel perioodidel, kuid mitte kõrgemale tuletatud soetusmaksumusest.

Valitseva ja olulise mõju all olevate üksuste makstud dividendid on kajastatud laekumise hetkel finantstuluna.

Varade ja kohustiste jaotus lühi- ja pikaajalisteks

Varad ja kohustised on bilansis jaotatud lühi- ja pikaajalisteks, lähtudes sellest, kas vara või kohustise eeldatav valdamine kestab kuni üks aasta või kauem arvestatuna bilansikuupäevast.

Raha ja selle ekvivalendid

Bilansis kajastatakse raha ja pangakontode kirjel kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke (v.a arvelduskrediit) ning lühiajalisi kuni 3-kuulisi deposiite. Arvelduskrediiti kajastatakse bilansis lühiajaliste laenukohustiste koosseisus. Rahavoogude aruandes kajastatakse raha ja selle ekvivalentidena lisaks eeltoodule ka kõrge likviidsusega investeeringuid, mida on võimalik konverteerida teadaoleva summa raha vastu ning mille puhul puudub oluline turuväärtuse muutuse risk (nt investeerimisfondide osakud). Deposiitidel bilansikuupäevaks kogunenud laekumata intressid kajastatakse bilansis viitlaekumistena.

Maksu-, lõivu-, trahvi- ja muud nõuded, sh nõuded ostjate vastu

Maksu-, lõivu-, trahvi- ja muud nõuded on bilansis kajastatud korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (s.o nominaalväärtus miinus tagasimaksud ning vajadusel tehtavad allahindlused). Nõudeid kajastatakse bilansis nõudeõiguse tekkimise momendil, kui tulu laekumine hinnatakse tõenäoliseks. Vastupidisel juhul kajastatakse tulu ja nõue kuni laekumiseni bilansiväliselt analüütilistes registrites. Võimaluse korral hinnatakse iga konkreetse kliendi laekumata nõudeid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Suure hulga samaliigiliste nõuete laekumise tõenäosust hinnatakse grupi baasil, võttes arvesse eelmiste perioodide statistikat sarnaste nõuete laekumise kohta. Nõuete allahindamise hilisem tähtaeg on 180 kalendripäeva alates maksetähtpäevast. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on bilansis tõenäoliselt laekuva summani alla hinnatud. Aruandeperioodil laekunud, eelnevalt kuldesse kantud nõuded on kajastatud aruandeperioodi ebatõenäoliste nõuete kulu vähendusena. Nõue loetakse lootusetuks, kui juhtkonna hinnangul puuduvad võimalused nõude kogumiseks. Lootusetud nõuded on bilansist välja kantud.

Pikaajalisi nõudeid kajastatakse algselt saadaoleva tasu nüüdisväärtuses, arvestades järgnevatel perioodidel nõudelt intressitulu sisemise intressimäära meetodil. Intressitulu kajastatakse tulemiaruanDES kirjel „Muud tulud“.

Finantsinvesteeringud

Lühiajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse lühiajalise kauplemise eesmärgil hoitavaid väärtpapereid (aktsiad, võlakirjad, obligatsioonid, fondi osakud jne) ning kindla lunastustähtajaga väärtpapereid, mille lunastustähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast.

Pikaajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse väärtpapereid, mida tõenäoliselt ei müüda lähema 12 kuu jooksul (v.a investeeringud tütar- ja sidusettevõtetesse), ning kindla lunastustähtajaga väärtpapereid, mille lunastustähtaeg on hiljem kui 12 kuud pärast bilansipäeva. Muude pikaajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse aktsiaid ja osi, millest konsolideerimisgrupp omab alla 20%. Nimetatud pikaajalised finantsinvesteeringud kajastatakse soetusmaksumuse meetodil (st soetusmaksumus miinus võimalikud allahindlused).

Finantsinvesteeringute oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt tehingupäeval.

Tuletisinstrumendid

Tuletisinstrumente kajastatakse nende esmasel arvelevõtmisel õiglases väärtuses tuletisinstrumendi lepingu sõlmimise kuupäeval. Kui tuletisinstrumendi õiglase väärtus on positiivne, kajastatakse tuletisinstrument bilansis varana, kui aga negatiivne, siis kohustisena. Igal bilansipäeval hinnatakse tuletisinstrumente ümber nende hetke õiglasele väärtusele. Väärtuse muutusest tulenevad kasumid/kahjumid kajastatakse kasumi või kahjumina aruandeperioodi tulemiaruanDES. Grupi riskimaandamisinstrumentide õiglased väärtused ja nende muutused on esitatud lisas 16.

Varud

Valmistoodang ja lõpetamata toodang võetakse arvele tootmisomahinnas. Muud varud võetakse arvele soetusmaksumuses. Varude jäägi hindamisel kasutatakse FIFO või kaalutud keskmise soetushinna meetodit.

Varud hinnatakse alla eeldatavale neto realiseerimismaksumusele, kui see on madalam nende soetusmaksumusest. Varude allahindlusi nende neto realiseerimismaksumusele kajastatakse aruandeperioodi kuluna tulemiaruanDE kirjel „Muud kulud“.

Kinnisvarainvesteeringud

Kinnisvarainvesteeringutena kajastatakse selliseid kinnisvaraobjekte (maad või hooneid), mida hoitakse väljarentimise või turuväärtuse tõusmise eesmärgil ja mida konsolideerimisgrupp ega ükski teine avaliku sektori üksus ei kasuta oma

põhitegevuses. Kinnisvarainvesteeringuid kajastatakse analoogselt materiaalse põhivaraga soetusmaksumuse meetodil ja amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit (vt täpsemat arvestusprintsipi kirjeldust järgmisest punktist).

Kui kinnisvaraobjekti kasutamise eesmärk muutub, klassifitseeritakse vara bilansis ümber. Alates muutuse toimumise kuupäevast rakendatakse objekti suhtes selle vararühma arvestuspõhimõtteid, kuhu objekt on üle kantud.

Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse varasid, mida kasutatakse hinnanguliselt pikema perioodi jooksul kui üks aasta ja mille soetusmaksumuse piirmäär on alates 5 000 eurost (ilma käibemaksuta), välja arvatud maa, hooned, kunstiväärtused ja raamatud, mis võetakse soetusmaksumuses arvele olenemata maksumusest. Varad, mille kasulik tööiga on üle ühe aasta, kuid mille soetusmaksumus on alla põhivara arvelevõtmise piirmäära, kajastatakse väheväärtusliku inventarina ja kantakse kasutuselevõtmise hetkel kulusse. Väheväärtuslike inventaride üle peetakse arvestust bilansiväliselt. Samuti peetakse bilansiväliselt arvestust loomaia loomade ja botaanikaia taimede üle.

Materiaalse põhivara soetusmaksumus koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Soetusmaksumuse hulka ei arvestata põhivara soetamisega seotud mittetagastavaid makse (nt käibemaks) ja lõive (v.a oma tarbeks ehitatavate varade maksumusse lisatavad maksud, mis arvestatakse tööjõukuludelt); sellised maksud ja lõivud kajastatakse tekkepõhiselt perioodikuluna.

Üldeeskirja § 45 kohaselt on lubatud materiaalet põhivara ühekordselt ümber hinnata õiglasele väärtusele kui põhivaraobjekt on soetatud 1995. aastal või varem või kui põhivara objekti tegeliku soetusmaksumuse kohta puuduvad korrektsed andmed, sh juhul, kui see on avaliku sektori üksusele üle antud ümberkorralduste käigus või omaniku puudumise tõttu, kusjuures saajal puuduvad korrektsed andmed selle soetusmaksumuse kohta või kui see on tingitud varem kehtinud arvestuspõhimõtete erinevusest võrreldes üldeeskirjas esitatud arvestuspõhimõtetega. Nimetatud ümberhindlused viidi grupis läbi 31. detsembriks 2005.

Olenemata tähtjast võetakse põhivara ümberhindlusena arvele peremehetuks tunnistatud vara ja maakatastrisse kantud maa, mida ei ole ükski avaliku sektori üksus varem bilansis arvele võtnud. Varade ümberhindamiseks kasutatakse eelisjärjekorras turuhinda. Maa ümberhindluseks ja bilansis kajastamiseks kasutatakse maa maksustamishinda. Varaobjektide korral, millel turuväärtus puudub (spetsiifilised avaliku sektori varaobjektid, millel puudub aktiivne turg), kasutatakse jääkasendusmaksumuse meetodit. Hindamisi viivad läbi vastava ala eksperdid. Ümberhinnatud väärtust loetakse edaspidises arvestuses nende varaobjektide uueks soetusmaksumuseks ja akumulieeritud kulum elimineeritakse.

Põhivara tasuta võõrandamist, mida ei saa lugeda osaluse või finantsinvesteeringu soetamiseks, kajastatakse mitterahalise sihtfinantseerimisena (nt kinkelepingu, testamendi vms alusel vara võõrandamine, mille puhul vara andja ei saa vara saajalt vastu mingit hüve). Avaliku sektori üksuselt mitterahalise sihtfinantseerimise saamisel võetakse saadud põhivara bilanssi arvele põhivara õiglases väärtuses või – kui see ei ole teada – üleandja näidatud jääkväärtuses ning kajastatakse mitterahalist sihtfinantseerimise tulu. Kui põhivara õiglase väärtus on teada, kajastab vara võõrandaja eelnevalt varade ümberhindluse õiglasele väärtusele juhul, kui see on nõutav üldeeskirja § 45 alusel. Kui põhivara tasuta võõrandaja ei ole avaliku sektori üksus, võetakse saadud vara põhivarana arvele ja kajastatakse mitterahalist sihtfinantseerimist põhivara õiglases väärtuses ning kui õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, siis raamatupidamiskandeid selle kohta ei tehta ja vara kajastatakse bilansiväliselt.

Põhivara tasuta kasutusse andmist käsitletakse kui rendile andmist. Kui vara anti tasuta kasutusse perioodiks, mis ületab 75% vara järelejäänud kasulikust elueast, loetakse tehing oma sisult kapitalirendiks. Kuna tasuta rendile andmisel kapitalirendinõuet ega -kohustist ei teki, kajastatakse tehingut mitterahalise sihtfinantseerimisena rendile andja põhivara jääkväärtuses. Põhivara tasuta kasutusse andmisel eemaldatakse vara bilansist ning selle kohta peetakse edaspidi arvestust bilansiväliselt. Maad kui piiramatut kasutuseaga vara üle ei anta ja seda kajastab edasi vara omanik. Teiselt avaliku sektori üksuselt põhivara tasuta kasutusse saamisel võetakse põhivara arvele ja kajastatakse saadud sihtfinantseerimist kas põhivara õiglases väärtuses või vastaspoole näidatud põhivara jääkväärtuses, kui õiglase väärtus ei ole teada. Kui põhivara õiglase väärtus on teada, kajastab avalikust sektorist vara võõrandaja eelnevalt varade ümberhindluse õiglasele väärtusele juhul, kui see on nõutav üldeeskirja §45 alusel.

Põhivarasid kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kulumi arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Kulumi norm määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeast. Juhul kui põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrates neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt kasulikule elueale.

AS-is TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS prügila ladestusala väljakute amortiseerimisel kasutatakse tegevusmahul põhinevat kulumiarvestust, mis toimub proportsionaalselt ladestusala keskmise täitumisega.

Uutel põhivaradel (soetatud alates 01.01.2004) määratakse eeldatava kasuliku eluea normid põhivara gruppide kaupa järgmistes vahemikes:

Hooned	20 – 50 aastat
Rajatised	10 – 40 aastat
Masinad ja seadmed	5 – 10 aastat
Inventar	2 – 10 aastat
Arvutustehnika	2 – 3 aastat

Maad ja kunstiväärtusi, mille väärtus aja jooksul ei vähene, ei amortiseerita.

Kulumi arvestamist alustatakse hetkest, mil vara võetakse kasutusele ning kulumi arvestus lõpetatakse selle täielikul amortiseerumisel või kasutusest eemaldamise kuule eelneval kuul. Materiaalse põhivara kulumimeetodid, -normid ja lõppväärtused vaadatakse üle vähemalt iga majandusaasta lõpul.

2017. aasta põhivara inventuuri käigus hinnati rajatiste all kajastatud teede kasulikuks elueaks senise 15 aasta asemel 30 aastat.

Juhul kui on märke sellest, et materiaalse põhivara objekti kaetav väärtus võib olla langenud alla tema bilansilist väärtust, tehakse vara väärtuse test ja hinnatakse vajadusel vara alla. Vara bilansilise väärtuse võimaliku languse kontrollimisel lähtub konsolideerimisgrupp IPSAS 21-st ja RTJ 5 põhimõtetest, olenevalt sellest, kas tegemist on raha genereerivate või raha mitte-genereerivate varadega.

Raha mitte-genereerivate varade puhul lähtub konsolideerimisgrupp IPSAS 21-st ning vara kaetava väärtuse test tehakse juhul, kui nõudlus või vajadus varaga osutavate avalike teenuste järele on lõppenud või praktiliselt lõppenud. Grupi jaoks on raha mitte-genereerivad varad näiteks trammid, trollibussid, hooned ning muud varad, mis on otseselt seotud avaliku transporditeenuse ja muu avaliku teenuse pakkumisega.

Raha genereerivate varade puhul lähtub konsolideerimisgrupp RTJ 5 sätestatust. Taoliste varade puhul viitavad allahindamisvajadusele muuhulgas järgmised asjaolud: sarnaste varade turuväärtus on langenud, varast genereeritav tulu väheneb jne.

Juhul kui põhivara väärtuse testiga tuvastatakse, et vara kaetav väärtus (s.o kõrgem kahest järgnevast näitajast: vara neto õiglase väärtus miinus müügikulutused või vara kasutusväärtus) on väiksem tema bilansilisest jääkmaksumusest, hinnatakse materiaalse põhivara objektid alla nende kaetavale väärtusele, kajastades allahindlus aruandeperioodi kuluna tulemiaruaude kirjel „Põhivara amortisatsioon ja allahindlus“. Raha genereerivate varade kasutusväärtuse hindamiseks koostatakse realistlik projektsioon antud varaga seotud rahavoogude kohta järgmistel perioodidel ja arvutatakse nende rahavoogude nüüdisväärtus.

Kui hiljem vara kaetav väärtus on tõusnud üle vara bilansilise väärtuse, siis allahindlus tühistatakse ja suurendatakse vara bilansilist väärtust, kuid mitte suurema summani, kui bilansilise väärtuseni, mis varal oleks, kui allahindlust ei oleks tehtud. Vara allahindluse tühistamine kajastatakse tulemiaruaudes samal kirjel, kus kajastati varasem allahindlus.

Materiaalse põhivara kajastamine lõpetatakse vara võõrandamisel või siis, kui konsolideerimisgrupp ei eelda selle vara kasutamisest või müügist enam majandusliku kasu saamist. Materiaalse põhivara kajastamise lõpetamisest tekkivad kasumid ja kahjumid kajastatakse selle perioodi tulemiaruaudes, millal kajastamine lõpetati, kirjel „Muud tulud“ või „Muud kulud“.

Immateriaalne põhivara

Immateriaalse põhivarana kajastatakse füüsilise substantsita vara kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja soetusmaksumusega alates 5 000 eurost (ilma käibemaksuta).

Immateriaalset põhivara kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Immateriaalsete varade puhul hinnatakse, kas tegemist on piiratud või määramata kasuliku elueaga varaga. Piiratud kasuliku elueaga immateriaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarset meetodit ja eeldatava kasuliku eluea normid on uutel varadel 2–20 aastat. Piiratud elueaga immateriaalsete varade kulumiperiood vaadatakse üle iga majandusaasta lõpul.

Üldjuhul kajastatakse uurimis- ja arenguväljaminekud tekkimise momendil kuluna. Linnale kuuluvate kaubamärkide arvestust peetakse bilansiväliselt, kuna kaubamärkide registreerimise eesmärk pole niivõrd tulu teenimine, kuivõrd linnale oluliste kaubamärkide ja tunnuste kasutamise reguleerimine ning Tallinna linna mainet kahjustavate kasutusjuhtude ennetamine. Tallinna linnale kuulub 32 kaubamärki ning nende registreerimise ja kasutusse andmisega tegeleb Tallinna Linnakantselei.

Rendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Konsolideerimisgrupp on rentnik

Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustisena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Kapitalirendi tingimustel renditud varasid amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, välja arvatud juhul, kui ei eksisteeri piisavat kindlust, kas rentnik omandab rendiperioodi lõpuks vara omandiõiguse – sellisel juhul amortiseeritakse vara kas rendiperioodi või kasuliku tööea jooksul, olenevalt sellest, kumb on lühem. Kapitalirendi maksed jagatakse kohustist vähendavateks põhiosa tagasimakseteks ning intressikuluks.

Kasutusrendi maksed kajastatakse kuluna lineaarselt rendiperioodi jooksul.

Konsolideerimisgrupp on rendileandja

Kapitalirendi alusel väljarenditud vara kajastatakse bilansis nõudena kapitalirenti tehtud netoinvesteeringu summas. Rentnikult saadavad rendimaksed jagatakse kapitalirendinõude põhiosa tagasimakseteks ja intressituluks.

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse bilansis tavakorras, analoogselt muu põhivaraga. Kasutusrendimaksed kajastatakse tuluna ühtlaselt rendiperioodi jooksul.

Teenuste kontsessioonikokkulepped

Linn on sõlminud teenuste kontsessioonikokkuleppeid kooli- ja lasteaia hoonete renoveerimise eesmärgil nii kasutusrendi kui ka kapitalirendi tingimustel.

Teenuste kontsessioonikokkulepped on sellised lepingul tuginevad pikaajalised koostööprojektid avaliku sektori üksuse ja erasektori üksuse vahel, mille kohaselt erasektori üksus osutab mingit konkreetset varaobjekti kasutades avalikke teenuseid ning avaliku sektori üksus kontrollib või reguleerib, milliseid avalikke teenuseid, kellele ja millise hinnaga erasektori üksus osutab ja avaliku sektori üksus omandab lepinguperioodi lõppedes kontrolli infrastruktuuri objekti üle (kas omandiõiguse või soodusostuõiguse kaudu või muul moel).

Kapitalirendi tingimustel sõlmitud lepingute puhul on linn ehitus- või rekonstrueerimistööd võtnud arvele RTJ 17 „Teenuste kontsessioonikokkulepped“ kohaselt põhivarana ja finantskohustisena tehtud tööde õiglases väärtuses või vastavate tööde eest tasutavate maksete nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Kuna ehitus- ja rekonstrueerimistööde eest tasutakse pikema ajaperioodi möödudes, rakendatakse vara ja kohustise arvestamisel sisemise intressimäära meetodit. Materiaalne põhivara ja finantskohustis on linna aruandes võetud esialgu arvele tasumisele kuuluva summa nüüdisväärtuses (st vähendatuna sisemise intressimäära võrra), finantskohustis kajastatakse bilansis laenukohustiste grupis. Kohustist periodiseeritakse maksegraafiku järgi lühi- ja pikaajaliseks. Linn maksab teenuste kontsessioonilepingute raames erapartnerile nii ehitus- ja rekonstrueerimistööde kui ka varaobjekti opereerimisega seotud teenuste eest (valve, koristus jms perioodikulud). Juhul kui opereerimis- ja lisateenuste õiglast väärtust ei ole iseseisvalt teada, on koostatud tasutavate maksete jaotuse analüüs. Vastavas analüüsis lähtutakse teadaolevatest turuhindadest ja nende alusel hinnangust ehitus- ja rekonstrueerimistööde ning opereerimis- ja lisateenuste hindade võimaliku jaotuse kohta. Seega on taoliste lepingute puhul varad võetud arvele õiglases väärtuses ja kasutatud on alternatiivseid intressimäärasid. Perioodikulud ei sisaldu vara soetusmaksumuses. Vara amortiseeritakse selle kasuliku eluea jooksul.

Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad hankijatele, võetud laenud, viitvõlad, väljastatud võlakirjad ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustised) võetakse alguses arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasi kajastatakse finantskohustisi korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades efektiivse intressimäära meetodit.

Finantskohustistega kaasnev intressikulu kajastatakse tekkepõhiselt perioodikuluna tulemiaruaande kirjel „Intressitulu ja -kulu“. Finantskohustise kajastamine lõpetatakse siis, kui see on tasutud, tühistatud või aegunud.

Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Konsolideerimisgrupp moodustab eraldisi nende kohustiste osas, mille realiseerumise aeg või summa pole kindlad. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustise rahuldamiseks.

Konsolideerimisgrupp kajastab oma bilansis eraldise juhul, kui:

- grupil lasub enne bilansipäeva toimunud kohustavast sündmusest tulenevalt juriidiline või faktiline kohustus;
- kohustise realiseerumine on tõenäoline; ja
- kohustise summat on võimalik usaldusväärsetl mōōta.

Eraldise realiseerumisega kaasnevaid kulutusi hinnatakse bilansipäeva seisuga ning eraldise suurust hinnatakse uuesti igal bilansipäeval. Juhul kui eraldis realiseerub tõenäoliselt rohkem kui ühe aasta pärast, kajastatakse seda diskonteeritud nüüdisväärtuses. Diskonteerimisel võetakse aluseks üldeskirjas kehtestatud diskonteerimise määr või sarnaste kohustiste suhtes turul valitsev intressimäär.

Tingimuslikeks kohustisteks klassifitseeritakse need kohustised, mille realiseerumise tõenäosus jääb alla 50% või mille suurust ei saa usaldusväärsetl hinnata. Tingimuslike kohustiste üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Sihtfinantseerimine

Sihtfinantseerimisena kajastatakse sihtotstarbeliselt antud ja teatud tingimustega seotud toetusi. Sihtfinantseerimist ei kajastata tuluna või kuluna enne, kui toetuse saaja on teinud kulutused, milleks sihtfinantseerimine oli ette nähtud, ning eksisteerib piisav kindlus, et sihtfinantseerimine leiab aset. Saadud sihtfinantseerimise kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, mille järgi kajastatakse nii saadud sihtfinantseerimist kui ka selle arvel tehtud kulusid või põhivara soetust mõlemaid eraldi.

Tegevuskulude sihtfinantseerimisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist ning tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse proportsionaalselt sellega seonduvate kuludega.

Sihtfinantseerimisega põhivara soetamine võetakse varana arvele bilansis soetusmaksumuses, sihtfinantseerimise summa aga kajastatakse samal ajal tuluna.

Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamine

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed finantsvarad ja -kohustised ning mittemonetaarsed finantsvarad ja -kohustised, mida kajastatakse õiglases väärtuses, on bilansipäeva seisuga ümber hinnatud eurodesse bilansipäeval kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on tulemiaruaudes kajastatud perioodi tulu ja kuluna.

Tulude arvestus

Kogutud maksude, lõivude ja trahvide tulu võetakse arvele tekkepõhiselt (s.o maksude puhul perioodis, mille kohta deklaratsioonid on esitatud; lõivude puhul teenuse osutamise perioodil ning trahvide puhul trahvi määramise kuupäeval) vastavalt Maksu- ja Tolliameti ja Keskkonnaministeeriumi esitatud teatistele ning muudele tulu tekkimist kajastavatele dokumentidele.

Toodete müügist tulenevat tulu kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärsetl määratav. Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel, lähtudes valmidusastme meetodist.

Intressitulu arvestatakse tekkepõhiselt sisemise intressimäära alusel. Dividenditulu kajastatakse dividendide väljakuulutamisel.

Kulude arvestus

Kulusid kajastatakse tekkepõhiselt. Põhivara või varude soetamisel tasutud mittetagastatavad maksud ja lõivud (näiteks käibemaks, juhul kui ostjaks ei ole käibemaksukohustuslane või ta on ainult piiratud käibemaksukohustuslane ja mida ei saa maha arvata sisendkäibemaksuna) on kajastatud soetamishetkel kuluna tulemiaruaude kirjel „Muud tegevuskulud” ning neid ei kajastata varade soetusmaksumuse koosseisus. Dividendide väljamaksimisega kaasnev tulumaks kajastatakse kuluna dividendide väljakuulutamisel.

Seotud osapooled

Seotud isikuteks on Tallinna linnavolikogu ja linnavalitsuse liige ning asutuste juhid, samuti konsolideerimisgruppi kuuluvate sihtasutuste ning äriühingute nõukogude ja juhatuste liikmed ning kõigi eespool loetletud isikute pereliikmed, kelleks on abikaasa või elukaaslane ja lapsed ning nende valitseva ja olulise mõju all olevad äriühingud, sihtasutused, mittetulundusühingud, kelle üle eelnevalt loetletud isikud üksi või koos omavad valitsevat või olulist mõju, mille annab hääleõigus alates 20%-st neis ühingutes ja sihtasutustes.

Tehingud, mis on sõlmitud turutingimuste kohaselt ehk sarnastel tingimustel (sh nii hind kui ka muud tehingu tingimused) kõikide teiste füüsiliste ja/või juriidiliste isikutega (näiteks riigihanke tulemusel sõlmitud tehingud), ei ole käesolevas aruandes, tulenevalt IPSAS 20 nõuetest, avalikustatud. Aastaruandes avalikustatakse tehingud, mis toimusid lõppenud aruandesaastal linna asutuste ning nende juriidiliste isikute vahel, kellega on seotud vähemalt üks linna 276 asutuse juhust ning lisaks linna 276 asutuse juhile jälgitakse seoseid ka linna valitseva mõju all olevate äriühingute ja linna asutatud sihtasutuse juhtorgani liikmete puhul. Nimetatud tehingute maht on avalikustatud aastaruande lisas 27.

Tulumaks – konsolideerimisgruppi kuuluvad äriühingud

Tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis mitte ettevõtete kasumit, vaid väljamakstavaid dividende. Tulumaksumääraks on 20/80 netodividendidelt.

Bilansis ei kajastata potentsiaalset tulumaksukohustist konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute vaba omakapitali suhtes, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel dividendidena. Maksimaalne tulumaksukohustis, mis võiks kaasneda dividendide väljamaksmisega, on esitatud lisas 26. Dividendide maksmisega kaasnev tulumaks kajastatakse dividendide väljakuulutamise hetkel tulemiaruaandes tulumaksukuluna.

Sündmused pärast aruandekuupäeva

Raamatupidamise aastaruandes kajastuvad olulised vara ja kohustiste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmnesid bilansikuupäeva ja aruande koostamise päeva vahemikul, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega. Bilansipäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustiste hindamisel arvesse võetud, kuid mis võivad oluliselt mõjutada järgmise aruandeaasta tulemust, on avalikustatud raamatupidamise aastaruande lisades.

Eelarve täitmise aruanne

Linna eelarve on koostatud tekkepõhisuse printsiipi järgides. Linna eelarves kavandatakse kulud eesmärgipõhiselt.

Eelarve täitmise aruanne ei ole üheselt võrreldav raamatupidamise aruannetega, kuna:

- eelarve täitmise aruanne on koostatud lähtudes volikogu kinnitatud eesmärgipõhisest eelarvest, raamatupidamise aruanded lähtuvad aga tehingute majanduslikust sisust;
- eelarve täitmise aruanded sisaldavad linna asutuste vahelisi tehinguid, mis raamatupidamise aruannetes on konsolideerimisel elimineeritud (2018. aastal oli linna tulude ja kulude sisekäivete maht 2 522 tuhat eurot ja 2017. aastal 2 103 tuhat eurot);
- eelarve täitmise aruanne ei sisalda nn mitterahalisi tuluseid ja kulusid;
- eelarves ei planeerita ja eelarve täitmisel ei kajastata varade liikumist mitterahaliste tehingute kaudu (nt varade vahetustehingud).

Lisa 2. Raha ja selle ekvivalendid

Grupi rahalised vahendid hoiustatakse pankades jm krediitiasutustes ning sularahakassas. Raha arveldusarvetel sisaldab pangakontol olevat raha ning asutuste kassast inkassatsiooni antud, kuid pangakontodele veel laekumata raha. Tähtajalised deposiidid pankades on katkestatavad 2-päevase etteteatamistähtajaga, kuid sel juhul ei kanna need intressitulu.

	Grupp		Linn	
	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2017
Kokku raha ja selle ekvivalendid	102 545	95 507	51 161	62 570
Sularaha	245	199	89	78
Raha teel	18	42	18	29
Raha arveldusarvetel	74 282	95 266	31 054	62 463
Deposiidid pankades järelejäänud tähtajaga 1 kuni 3 kuud	28 000	0	20 000	0
Rahalt ja investeerimisfondidelt teenitud intressitulu aastas	22	26	17	5

2018. aastal saadi tähtajalistelt deposiitidelt intressitulu 22 tuhat eurot (2017: 26 tuhat eurot).

Kogunenud intressitulu nõue seisuga 31.12.2018 on esitatud lisas 5 „Muud nõuded ja ettemaksed“.

Lisa 3. Finantsinvesteeringud

	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2017
Lühiajalised finantsinvesteeringud	0	392
Kauplemissportfelli võlakirjad (õiglasel väärtuses)	0	392
Pikaajalised finantsinvesteeringud	5 539	9 260
Investeeringusportfelli väärtpaberid	149	273
Muud pikaajalised finantsinvesteeringud	5 390	8 987
Võlakirjadelt ja finantsinvesteeringutelt teenitud intressitulu aastas	68	49
Müüdud aktsiaid ja lunastatud võlakirju	-491	-85
Kasum/kahjum aktsiate ja muude omakapitaliinstrumentide müügist	-17	-24
Pikaajaliste finantsinvesteeringute soetus	0	2 880
Muud väljamaksed investeeringutegevusest	-3 500	0
Kasum/kahjum aktsiate ja muude omakapitaliinstrumentide ümberhindamisest	-105	-633

Pikaajaliste finantsinvesteeringutena summas 5 539 tuhat eurot (31.12.2017: 9 260 tuhat eurot) on kajastatud: Sihtasutuse Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid deposiidid AS-is SEB Pank summas 1 623 tuhat eurot (31.12.2017: 1 623 tuhat eurot), AS-i TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS väärtpaberiportfell summas 149 tuhat eurot (31.12.2017: 273 tuhat eurot) ning Tallinna linna investeering Tulundusühistus Eesti Ühistukapital (endine ärinimi Eesti Ühistupank) summas 3 767 tuhat eurot (31.12.2017: 5 364 tuhat eurot).

Sihtasutuse Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid deposiidid on seotud AS-i SEB Pank poolt Tallinna elanike eluasemelaenude väljastamisega (vt lisaks punktis 1.6 „Ülevaade linna tütarettevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest“ esitatud Sihtasutuse Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid tegevusaruannet). Nimetatud hoiuse intress on 3% aastas, intressinõue seisuga 31.12.2018 oli summas 49 tuhat eurot. AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS sai intressitulu võlakirjadelt 19 tuhat eurot.

AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS müüs aruandeaastal aktsiaid ja lunastas võlakirju summas 491 tuhat eurot, kahjum aktsiate ja võlakirjade müügist oli 17 tuhat eurot. Lisaks sai ettevõtte omakapitaliinstrumentide ümberhindlusest kahjumit 8 tuhat eurot. Linna kahjum oma finantsinvesteeringu (Tulundusühistus Eesti Ühistukapital) allahindlusest oli 2018. aastal 97 tuhat eurot.

Konsolideerimisgrupi pikaajalised finantsinvesteeringud Tulundusühistus Eesti Ühistukapital vähenesid aruandeaastal kokku 3 500 tuhat eurot, millest 1 500 tuhat eurot oli Tallinna linna investeeringu vähenemine ja 2 000 tuhat eurot oli aktsiaseltsile Tallinna Soojus investeeringu tagastamine. Seoses Tulundusühistu Eesti Ühistukapital tegevuse reorganiseerimisega lõppes aktsiaseltsi Tallinna Soojus liikmelisus Tulundusühistus Eesti Ühistukapital. Vastavalt Tulundusühistu Eesti Ühistukapital juhatuse 24.05.2018 otsusele tagastati aktsiaseltsile Tallinna Soojus osamaks 2 000 tuhat eurot. Tulundusühistu Eesti Ühistukapital 06.11.2018 üldkoosolekul otsustati vähendada Tulundusühistu Eesti Ühistukapital osakapitali 25% võrra ja välja maksta liikmetele nende poolt tasutud osamaksust 25%. Tallinna linnale kuuluva osa väljamakse teostatakse 2019. aastal.

Lisa 4. Maksu- ja trahvinõuded

	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2017
Kokku lühiajalised maksu- ja trahvinõuded	37 348	33 656
Maksunõuded	37 251	33 490
<i>sh brutosummas</i>	37 777	33 958
<i>ebatõenäoliselt laekuvad nõuded</i>	-526	-468
Tulumaks	36 565	32 606
Maamaks	48	189
Kohalikud maksud	1 164	695
Loodusressursside kasutamise ja saastetasud	82	145
Trahvinõuded	15	21
<i>sh brutosummas</i>	255	292
<i>ebatõenäoliselt laekuvad nõuded</i>	-240	-271

Linnas kogutavad kohalikud maksud olid aruandeperioodil ja sellele eelnenud aastal järgmised: reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks ning parkimistasu.

Riiklikest maksudest kogub tulu- ja maamaksu ning loodusressursside kasutamise tasu Maksu- ja Tolliamet ja saastetasu Keskkonnaministeeriumi valitsemisalasse kuuluv Keskkonnaamet. Maksunõuded ja -tulud (sh Maksu- ja Tolliametile deklareeritud, kuid bilansipäevaks veel üle kandmata summad) võetakse arvele Maksu- ja Tolliameti ning Keskkonnaameti esitatavate teatiste alusel tõenäoliselt laekuvaks arvatud summas.

Muutused ebatõenäolistes maksu- ja trahvinõuetes

2018. aastal laekus ebatõenäolisi maksu- ja trahvinõudeid 7 tuhat eurot (2017: 8 tuhat eurot), ebatõenäoliseks hinnati nõudeid summas 58 tuhat eurot (2017: 56 tuhat eurot) ning lootusetuks kanti nõudeid summas 24 tuhat eurot (2017: 59 tuhat eurot).

Lisa 5. Muud nõuded ja ettemaksed

Muud nõuded ja ettemaksed sisaldavad nõudeid ostjate vastu, intressinõudeid ja muid viitlaekumisi, laenu- ja liisingnõudeid (sh kapitalirendinõudeid), nõudeid saamata või ettemakstud toetuste eest, maksude ettemakseid ja tagasinõudeid ning muid nõudeid ja tulevaste perioodide kulusid.

Alljärgnev tabel annab ülevaate konsolideerimisgrupi lühi- ja pikaajalistest muudest nõuetest ning ettemaksetest.

Tabel 30. Konsolideerimisgrupi ja linna muud nõuded ja ettemaksed

	Grupp		Linn	
	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2017
Kokku lühi- ja pikaajalised muud nõuded ning ettemaksed	65 396	57 038	31 177	14 857
Lühiajalised muud nõuded ja ettemaksed	41 475	31 632	22 219	14 857
Nõuded ostjate vastu	20 637	17 965	5 865	5 269
<i>sh brutosummas</i>	21 613	18 653	6 783	5 926
<i>ebatõenäoliselt laekuvad nõuded</i>	-976	-688	-918	-657
Intressinõuded ja muud viitlaekumised	2 610	1 806	57	41
<i>sh intressinõuded</i>	59	49	13	0
Laenu- ja liisingnõuded	1 408	1 337	1 044	0
<i>sh kapitalirendi nõuded</i>	1 408	1 337	0	0
Nõuded toetuste eest	12 232	6 539	12 164	3 006
<i>sh saamata sihtfinantseerimine</i>	6 588	989	6 520	870
<i>tegevuskulude katteks ja</i>				
<i>sotsiaaltoetusteks</i>				
<i>saamata põhivara sihtfinantseerimine</i>	5 644	5 550	5 644	2 136
Muud nõuded	3 266	2 456	2 406	1 646
<i>sh maksude ettemaksed ja tagasinõuded</i>	1 473	2 200	725	1 474
Ettemakstud toetused	19	18	19	4 301
<i>sh ettemakstud põhivara sihtfinantseerimised</i>	0	0	0	4 283
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	1 303	1 511	664	594
Pikaajalised muud nõuded ja ettemaksed	23 921	25 406	8 958	0
Muud nõuded ja ettemaksed	2	80	8958	0
Kapitalirendi nõuded	23 919	25 326	0	0

Intressinõuded ja muud viitlaekumised

Seisuga 31.12.2018 on grupil viitlaekumisi summas 2 610 tuhat eurot, sh intressinõudeid 59 tuhat eurot (millest suurim oli Sihtasutuse Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid intressinõue AS-i SEB Pank vastu summas 49 tuhat eurot) ja muid viitlaekumisi 2 551 eurot. Muude viitlaekumistena kajastuvad peamiselt nõuded, mis on seotud meditsiinasutustes poolelioleva töö ja osutatud tervishoiuteenustega, mille puhul statsionaarne või ambulatoorne haigusjuht ei ole bilansipäeva seisuga veel lõpetatud ning patsiendi ravi on pooleli. Nimetatud summa hulka on arvestatud ainult need tervishoiuteenused, mis on osutatud aruandeaastal. Aktsiaseltsil Ida-Tallinna Keskhaigla oli viitlaekumisi seisuga 31.12.2018 1 538 tuhat eurot (31.12.2017: 1 173 tuhat eurot), Aktsiaseltsil Lääne-Tallinna Keskhaiglal 899 tuhat eurot (31.12.2017: 474 tuhat eurot) ning Sihtasutusel Tallinna Lastehaigla 69 tuhat eurot (31.12.2017: 67 tuhat eurot).

Kapitalirendi nõuded

Grupi kapitalirendinõuded tulenevad linna tütarettevõtte aktsiaseltsi Tallinna Soojus ja AS-i Utilitas Tallinn (endine Tallinna Küte) vahel 2001. aastal sõlmitud ettevõtte rendi- ja operaatorlepingust, mille kohaselt anti AS-ile Utilitas Tallinn 30 aastaks rendile ja opereerida kõik ettevõtte teenuste (linna tarbijate varustamine soojusega) ja süsteemidega

seonduvad varad, õigused ja kohustused. Vastavalt rendile antud varale kajastati kapitalirendi nõuet algselt bilansis summas 40 904 tuhat eurot ning väljarenditud vara võeti bilansis arvele nõudena kapitalirendi tehtud netoinvesteeringu maksumuses, mis oli võrdne rendimaksete miinimumsumma ja rendile antud vara garanteerimata jääkväärtuse summaga, mida diskonteeriti rendi sisemise intressimääraga nõude nüüdiseväärtusesse. Kapitalirendi sisemine intressimäär on 5,14%. Vastavalt AS Tallinna Soojust ja AS Utilitas Tallinn vahel sõlmitud Rendi- ja Operaatorlepingule korrigeeritakse renditasu üks kord lepinguaasta jooksul vastavalt tarbijahinnaindeksi suurenemisele eelnenud aastal.

Muutused kapitalirendi nõuetes ja kapitalirendi nõuded maksetähtaja järgi

Seisuga 31.12.2017 oli tarbijahinnaindeksi muutus 3,4% ning vastavalt rendilepingule korrigeeriti 2018. aastal kvartaalset renditasu. Kvartaalne renditasu oli aruandeaastal 1 108 tuhat eurot (31.12.2017: 1 072 tuhat eurot), millest renditasu baasmakse oli 671 tuhat eurot (31.12.2017: 671 tuhat eurot) ja tingimusliku rendi tasu 437 tuhat eurot (31.12.2017: 401 tuhat eurot). Esitatud summad on fikseeritud kuni 30. oktoobrini 2019, mil tarbijahinnaindeksi suurenemise korral suurendatakse renditasu. Negatiivse tarbijahinnaindeksi korral renditasu ei korrigeerita. Renditasu maksmine toimub kvartaalselt.

Aruandeperioodil laekus kapitalirendinõudeid 1 337 tuhat eurot (2017: 1 270 tuhat eurot), nõue kapitalirendi eest seisuga 31.12.2018 on 25 327 tuhat eurot (2017: 26 664 tuhat eurot). Kapitalirendi nõue maksetähtaja järgi jaotub järgmiselt: alla ühe aasta 1 408 tuhat eurot, 1–5 aastat 8 225 tuhat eurot ning üle 5 aasta 15 694 tuhat eurot.

Kapitalirendi tulu

AS-ilt Utilitas Tallinn saadi aruandeperioodil kapitalirendi tulu 2 986 tuhat eurot (2017: 3 013 tuhat eurot), sh tingimusliku rendi tulu 1 639 tuhat eurot (2017: 1 599 tuhat eurot) ja intressitulu 1 347 tuhat eurot (2017: 1 414 tuhat eurot).

Nõuded toetuste eest

Saamata sihtfinantseerimine tegevuskuludeks ja sotsiaaltoetusteks

Olulisemad nõuded saamata sihtfinantseerimise eest tegevuskuludeks 31.12.2018 seisuga olid Tallinna Haridusameti ja tema haldusala asutustel summas 5 493 tuhat eurot (sellest ERDF (Regionaal) 4 911 tuhat eurot), Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametil 271 tuhat eurot (sellest ERDF (Regionaal) 243 tuhat eurot) ning Tallinna Keskkonnaamet summas 151 tuhat eurot (kõik ERDF (Regionaal) fondist).

Saamata sihtfinantseerimine põhivara soetuseks

Olulisemad nõuded saamata sihtfinantseerimise eest põhivara soetuseks 31.12.2018 seisuga (sh sulgudes on märgitud toetuse andjad/vahendajad):

- Tallinna Kommunaalamet summas 3 152 tuhat eurot (ISPA, Ühtekuuluvusfond)
- Tallinna Linnavara summas 1 077 tuhat eurot (ISPA, Ühtekuuluvusfond)
- Tallinna Kommunaalamet summas 355 tuhat eurot (aktsiaselts TALLINNA SADAM).

Muud nõuded

Muude nõudete all kajastub Maksu- ja Tolliametile tasutud käibemaksu ettemaks summas 1 473 tuhat eurot, millest suurimad ettemaksud on Tallinna linna asutuste ettemaks summas 725 tuhat eurot ning Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi ettemaks summas 612 tuhat eurot.

Muutused ebatõenäoliselt laekuvates nõuetes

Muutused ebatõenäolistes nõuetes ostjate vastu ja muudes nõuetes

2018. aastal laekus ebatõenäolisi nõudeid 33 tuhat eurot (2017: 30 tuhat eurot), ebatõenäoliseks hinnati nõudeid summas 402 tuhat eurot (2017: 202 tuhat eurot) ning lootusetuks kanti nõudeid summas 81 tuhat eurot (2017: 237 tuhat eurot).

Lisa 6. Varud

	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2017
Kokku varud	6 784	6 594
Tooraine ja materjalid	6 640	6 241
Muud varud	144	353
<i>sh lõpetamata toodang</i>	50	45
<i>valmistoodang</i>	77	289
<i>ostetud kaubad müügiks</i>	15	16
<i>ettemaksed varude eest</i>	2	3

Tooraine ja materjal

Tooraine ja materjalidena kajastatakse tervishoiuasutuste ladudes olevaid ravimeid ja meditsiinitarvikuid (62% varudest), transpordiettevõtete ladudes masinate ja seadmete tagavaraosi ning kütust (35% varudest). Muud varusid on grupil 3% varude kogumahust, sh kajastatakse muude varudena sihtasutuses Tallinna Televisioon soetatud filmide ja telesaadete litsentse ning linna asutustes edasimüügi eesmärgil soetatud kaupu.

Lõpetamata toodang

Lõpetamata toodanguna kajastab AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS biolagunevatest jäätmetest komposti tootmisprotsessis pooleliolevat toodangut summas 50 tuhat eurot. Pooleliolevas toodangus kajastatakse kulutusi, mis sisaldavad tootmisega seotud otseseid ja kaudseid kulutusi (näiteks materjalide ja teenuste kulud, tootmisväljaku ja -seadmete amortisatsioon, remondikulu, kütuse kulu, tööliste palgad).

Valmistoodang ja ostetud kaubad müügiks

Valmistoodanguna kajastab Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid kinnisvaraarendusprojektide tarbeks soetatud varasid (nt trassid summas 77 tuhat eurot). Kuni torustike üleandmiseni ja lepingutingimuste võimalike muutmise või täpsustamiseni kajastatakse torustikud soetusmaksumuses varudena.

Lisa 7. Osalused valitseva mõju all olevates üksustes

Linna valitseva mõju all olevate äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingu peamised finantsnäitajad on esitatud aruande punktis 1.6 „Ülevaade linna tütarettevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest“. Samuti on aruande nimetatud punktis antud lühike ülevaade nende üksuste aruandeaasta tegevuste ja tulemuste kohta.

Valitseva mõju all olevad sihtasutused ja mittetulundusühingud

Käesolevas konsolideeritud aastaaruandes on rida-realt konsolideeritud järgmised 100% valitseva mõju all olevad sihtasutused ja mittetulundusühingud.

Tabel 31. Linna valitseva mõju all olevad sihtasutused ja mittetulundusühingud

	Saldo 31.12.2018		Saldo 31.12.2017	
	Oma-kapital	Osaluse väärtus*	Oma-kapital	Osaluse väärtus*
Kokku osalused sihtasutustes ja mittetulundusühingutes	47 195	8 640	46 236	8 629
Sihtasutus Tallinna Lastehaigla	16 688	6 128	16 122	6 128
Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel	19 098	0	19 456	0
Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid	2 078	1 778	2 053	1 778
Sihtasutus Tallinna Lauluväljak	2 649	0	1 846	0
Sihtasutus Lutreola	61	1	58	1
Sihtasutus Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus	44	0	36	0
Sihtasutus Tallinna Hambapoliikliinik	2 601	693	1 726	693
Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus	2 885	18	3 031	18
Sihtasutus Tallinna Televisioon	-667	0	0	0
Sihtasutus Õpilasmalev	133	14	89	14
Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus	8	8	-3	-3
Mittetulundusühing Keskkonnateenused	1 589	0	1 795	0
Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum	28	0	27	0

*Osaluse bilansiline väärtus Tallinna linna bilansis (vt lisa 29)

Valitseva mõju all olevad tütaretevõtjad

Linna tütaretevõtjad on kõik Tallinna linna asutatud ja kuuluvad 100% linnale. Konsolideeritud aastaaruandes on tütaretevõtjate finantsandmed konsolideeritud rida-realt.

Tabel 32. Linna valitseva mõju all olevad tütaretevõtjad

	Saldo 31.12.2018		Saldo 31.12.2017	
	Oma-kapital	Osaluse väärtus*	Oma-kapital	Osaluse väärtus*
Kokku osalused tütaretevõtjates	241 108	52 077	218 432	49 997
aktsiaselts Tallinna Soojus	28 067	6 181	30 994	6 181
Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	36 897	15 826	30 050	15 826
aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	14 312	14 312	12 136	12 136
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	144 314	11 272	130 873	11 272
Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid	6 191	2 281	5 718	2 281
Termaki Autopargi Aktsiaselts	1 594	1 181	1 583	1 181
Tallinna Linnahalli Aktsiaselts	322	322	418	418
Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osühing	287	2	233	2
AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS	9 124	700	6 427	700

*Osaluse bilansiline väärtus Tallinna linna bilansis (vt lisa 29)

Lisa 8. Osalused sidusüksustes

Käesolevas konsolideeritud aastaaruandes on kajastatud kapitaliosaluse meetodil järgmised sidusüksused.

	Saldo 31.12.2017				Muutused 2018		Saldo 31.12.2018			
	Osa- luse %	Osa- luse vää- rtus*	Oma- kapital	Osa- luse vää- rtus**	Divi- dendid	Kasum/- kahjum kapitali- osaluse meetodil	Osa- luse %	Osa- luse vää- rtus*	Oma- kapital	Osa- luse vää- rtus**
Kokku osalused sidusüksustes		29 778	86 750	19 996	-2 498	8 379		35 659	103 829	19 996
AKTSIASELTS TALLINNA VESI	34,7	29 778	85 816	19 996	-2 498	8 379	34,7	35 659	102 765	19 996
Nõmme Erahariduse Sihtasutus	50	x	934	0	x	x	50	x	1 064	0

* Osaluse väärtus grupi konsolideeritud bilansis

** Osaluse väärtus Tallinna linna bilansis (vt lisa 29)

Sidusüksuste tegevustest aruandeaastal on antud lühike ülevaade tegevusaruande punktis 1.7 „Ülevaade linna olulise mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste tegevusest“.

Lisa 9. Kinnisvarainvesteeringud

	Grupp	Linn
Saldo 31.12.2017		
Soetusmaksumus	92 768	68 026
Akumuleeritud kulum	-27 139	-24 377
Jääkmaksumus	65 629	43 649
<i>sh kasutusrendile antud varad (k.a hoonestusõigusega maad) jääkväärtuses</i>	37 678	38 026
Muutused 2018	-827	-605
Soetused soetusmaksumuses	2 299	28
Üle toodud materiaalse põhivara grupist (vt lisa 10)	981	954
Üle viidud materiaalsesse põhivarasse (vt lisa 10)	-245	-209
Amortisatsioon ja allahindlused	-1 870	-1 173
Müüdud vara jääkmaksumuse mahakandmine	-1 992	-205
<i>sh müük müügihinmas miinus müügiga seotud kulud müügitulem (vt lisa 20)</i>	-5 021 3 029	-557 352
Saldo 31.12.2018		
Soetusmaksumus	92 663	68 511
Akumuleeritud kulum	-27 861	-25 467
Jääkmaksumus	64 802	43 044
<i>sh kasutusrendile antud varad (k.a hoonestusõigusega maad)</i>	36 056	36 704

2018. aastal soetas grupp kinnisvarainvesteeringuid kokku summas 2 299 tuhat eurot, sh ostis Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid Mustamäe linnaosas Tervise 21 spordihoone kinnistu soetusmaksumuses 2 020 tuhat eurot.

2018. aastal müüs grupp oma kinnisvarainvesteeringuid summas 5 021 tuhat eurot (s.o müügihind, millest on maha arvatud müügiga seotud kulud). Müüdud kinnisvarainvesteeringute jääkmaksumus kokku oli 1 992 tuhat eurot ning müügitulemiks kujunes 3 029 tuhat eurot. Suurimate müükidena kajastub aruandeaastal Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla Sõle 16 endise Pelgulinna haigla hoone võõrandamine ja Aktsiaseltsil Tallinna Tööstuspargid Nuia 16 ja 18 ning Tapri 9, 11 ja 13 kinnistute müük.

Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid kajastab kinnisvarainvesteeringutena ka võrguettevõtetele (Elering Gaas AS, Jaotusvõrk OÜ, AKTSIASELTS TALLINNA VESI jt) makstud liitumistasusid kruntide eest, mis on kavas müüa või hoonestusõigusega koormata. 2018. aastal maksti AKTSIASELTSILE TALLINNA VESI liitumistasu kruntide eest summas 207 tuhat eurot.

Netotulu kinnisvarainvesteeringute rentimisest

2018. aastal saadi kinnisvarainvesteeringutelt renditulu 3 872 tuhat eurot (2017: 3 755 tuhat eurot). Kinnisvarainvesteeringute haldamiskulud olid 1 177 tuhat eurot (2017: 1 228 tuhat eurot). Netotulu kinnisvarainvesteeringute rentimisest 2018. aastal oli 2 695 tuhat eurot (2017: 2 527 tuhat eurot).

Kinnisvarainvesteeringute tulevaste perioodide renditulu katkestamatutest kasutusrendilepingutest on esitatud koos materiaalse põhivara rendituluga lisas 18 "Müüdud tooted ja teenused".

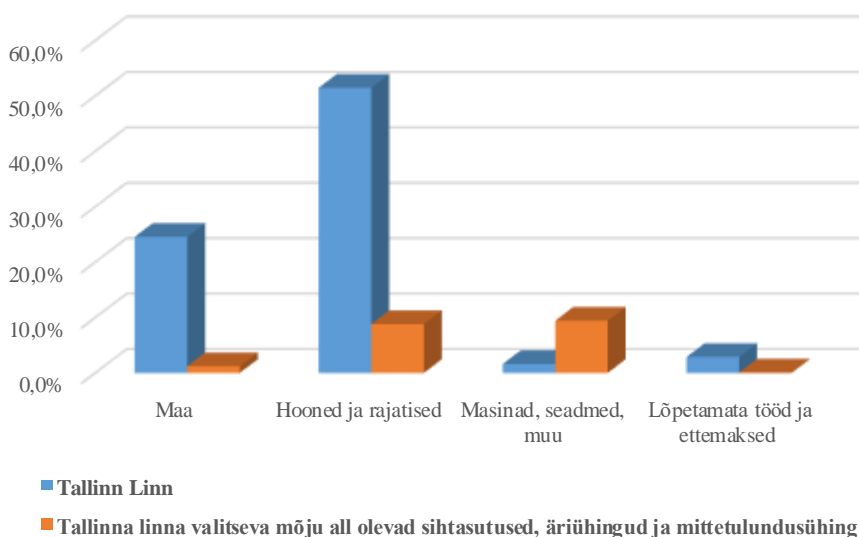
Lisa 10. Materiaalne põhivara

	Maa	Hooned ja raja- tised	Masinad ja sead- med	Muu materi- aalne põhi- vara	Lõpeta- mata tööd ja ette- maksed	Kokku
Saldo 31.12.2017						
Soetusmaksumus	331 080	1 547 170	238 783	36 106	35 010	2 188 149
Akumuleeritud kulum	0	-787 285	-108 782	-21 997	0	-918 064
Jääkmaksumus	331 080	759 885	130 001	14 109	35 010	1 270 085
<i>sh panditud varad jääkväärtuses (vt lisa 26)</i>	80	2 743	4 791	0	0	7 614
<i>kasutusrendile antud varad jääkväärtuses</i>	1 019	35 497	0	0	0	36 516
<i>kapitalirendile võetud varad jääkväärtuses</i>	0	33 701	31 052	28	0	64 781
Muutused 2018	7 638	39 645	3 812	-2 363	-2 708	46 024
Soetused ja parendused soetusmaksumuses	153	5 108	14 245	855	79 828	100 189
Saadud mitterahaline sihtfinantseerimine	68	189	184	10	0	451
Üle toodud kinnisvarainvesteeringutest (vt lisa 9)	72	171	2	0	0	245
Amortisatsioon ja allahindlus	0	-42 246	-14 930	-1 116	-1 823	-60 115
Müük	-82	-571	-152	0	0	-805
<i>sh müük müügihinnas miinus müügiga seotud kulud</i>	-587	-1 533	-155	0	0	-2 275
<i>müügitulem (vt lisa 20)</i>	505	962	3	0	0	1 470
Mahakandmine	0	-854	-28	-469	-132	-1 483
Üle antud mitterahaline sihtfinantseerimine	-129	-503	0	0	0	-632
Üle viidud kinnisvarainvesteeringutesse (vt lisa 9)	-16	-356	0	0	-609	-981
Vara munitsipaliseerimine	7 572	218	0	0	0	7 790
Ümberklassifitseerimine	0	77 124	4 491	-1 643	-79 972	0
Korrigeerimine arvestuspõhimõtete muutuse ja vigade tõttu	0	1 365	0	0	0	1 365
Saldo 31.12.2018						
Soetusmaksumus	338 718	1 632 976	254 263	21 293	32 302	2 279 552
Akumuleeritud kulum	0	-833 446	-120 450	-9 547	0	-963 443
Jääkmaksumus	338 718	799 530	133 813	11 746	32 302	1 316 109
<i>sh panditud varad jääkväärtuses (vt lisa 26)</i>	80	2 243	3 266	0	0	5 589
<i>kasutusrendile antud varad jääkväärtuses</i>	260	34 786	0	0	0	35 046
<i>kapitalirendile võetud varad jääkväärtuses</i>	0	32 596	28 548	23	0	61 167
Keskmine kulumini norm (%)	x	2,7	6,0	4,9	x	x

Seisuga 31.12.2018 oli grupil materiaalet põhivara kokku summas 1 316 miljonit eurot, moodustades bilansi üldmahust 80,3%. Materiaalsetest põhivaradest 60,7% on hooned ja rajatised (sh teed, tänavad jms), 25,7% maa, 10,2% masinad ja seadmed, 2,5% lõpetamata tööd ning 0,9% muu materiaalne põhivara.

80,4% grupi materiaalsetest põhivaradest (s.o summas 1 058 miljonit eurot) on linna asutuste bilansis. Alljärgnev joonis annab ülevaate linna ja linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste, äriühingute ja mittetulundusühingu materiaalsetest põhivaradest.

Joonis 15. Tallinna linna ja tema valitseva mõju all olevate sihtasutuste, äriühingute ja mittetulundusühingu materiaalsete varade osatähtsus grupi materiaalsetes varades.

Suuremad materiaalse põhivara soetused 2018. aastal olid:

Haridusvaldkonnas

- Tallinna Pääsküla koolihoone, teed ja rajatised (7 268 tuhat eurot);
- Pirita –Kose lasteaed hoone, teed ja rajatised (2 694 tuhat eurot);
- Tallinna Prantsuse Lütseumi spordihoone ja rajatised (2 794 tuhat eurot).

Kultuuri ja spordivaldkonnas

- Inglise Kolledži spordihoone (2 350 tuhat eurot).

Teedeehituses

- Teed ja rajatised (27 919 tuhat eurot);
- Tammsaare pargi rekonstrueerimine (4 315 tuhat eurot);
- Haabersti ristmiku rekonstrueerimine (16 051 tuhat eurot);
- Vana-Pirita tee rekonstrueerimine (2 467 tuhat eurot).

Meditsiinivaldkonnas

- Mustamäe tervisekeskuse ehituse lõpetamine, Sõle 23 A-korpuse fassaadi renoveerimine ning Paldiski mnt 68 ravikorpuse üldkirurgia osakonna renoveerimine (2 308 tuhat eurot);
- aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla soetas uusi meditsiiniseadmeid (3 192 tuhat eurot) ning investeeris ehitistesse ja renoveerimisse (3 824 tuhat eurot), sh renoveeriti kirurgiakliiniku 3. korruse operatsiooniplokk.

Lõpetamata tööd ja ettemaksed

Lõpetamata tööde all kajastuvad lõpetamata ehitused ja etapiviisilised soetused summas 32 062 tuhat eurot (31.12.2017: 34 010 tuhat eurot) ja ettemaksed 240 tuhat eurot (31.12.2017: 1 000 tuhat eurot). Suuremad lõpetamata ehitustööd seisuga 31.12.2018 olid seotud Reidi tee ehituse ning Paagi 10 ja Vilde tee 118 rekonstrueerimistöödega.

Saadud mitterahaline sihtfinantseerimine

Aruandeaastal saadi mitterahalise sihtfinantseerimise teel järgmisi varasid (loetelu suurematest saadud toetustest):

- Riigi Kinnisvara AS-ilt Pirita tee T1 ja Pirita tee T2 asuvad teed ja rajatised (kokku 189 tuhat eurot);
- Tallinna Majanduskoolilt kinnistu A.H.Tammsaare 147c (kokku 38 tuhat eurot);
- Terviseametilt infotehnoloogiaseadmed (kokku 20 tuhat eurot);
- Fund Ehitus OÜ-lt Kadaka pst 144 maa (kokku 15 tuhat eurot).

Munitsipaliseerimise teel saadud vara 2018. aastal:

- munitsipaliseeritud maa, mille Tallinna linn võttis esmakordselt bilanssi maa maksustamishinnaga summas 7 572 tuhat eurot (31.12.2017: 16 341 tuhat eurot);
- munitsipaliseeritud hooned ja rajatised summas 218 tuhat eurot (31.12.2017: 80 tuhat eurot), mis on seotud peremehetuks tunnistatud vara ning pärandvara arvelevõtmisega.

Materiaalse põhivara tulevaste perioodide renditulu katkestamatutest kasutusrendilepingutest on esitatud koos kinnisvarainvesteeringute rendituluga lisas 18 "Müüdud tooted ja teenused".

Kapitalirendi kohustised ja teenuste kontsessioonilepingute kohustised on esitatud lisas 15 „Võlakohustised“ ning intressikulud on esitatud lisas 23 „Intressikulud ja muud finantskulud“.

Lisa 11. Immateriaalne põhivara

	Tarkvara	Õigused, litsensid ja muu immateriaalne põhivara	Lõpetamata tööd ja ettemaksed	Kokku
Saldo 31.12.2017				
Soetusmaksumus	8 098	119	326	8 543
Akumuleeritud kulum	-5 648	-117	0	-5 765
Jääkmaksumus	2 450	2	326	2 778
Muutused 2018				
Soetused soetusmaksumuses	1 594	0	723	2 317
Amortisatsioon ja allahindlused	-800	0	0	-800
Mahakandmine	-10	0	0	-10
Ümberklassifitseerimine	358	0	-358	0
Saldo 31.12.2018				
Soetusmaksumus	9 928	119	691	10 738
Akumuleeritud kulum	-6 336	-117	0	-6 453
Jääkmaksumus	3 592	2	691	4 285

Grupi immateriaalsest põhivarast (Tarkvara), jääkmaksumuses 3 592 tuhat eurot, enamuse moodustavad aktsiaseltsi Ida-Tallinna Keskhaigla immateriaalne vara 62,6% (jääkmaksumus 2 250 tuhat eurot) ning Tallinna linna immateriaalne vara 27,2%. (jääkmaksumus 976 tuhat eurot).

Lisa 12. Maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed

	Grupp		Linn	
	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2017
Kokku lühiajalised maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed	18 075	16 200	11 250	9 952
Saadud muude maksude ettemaksed	54	87	54	87
Maksud	17 497	15 466	11 195	9 864
<i>sh käibemaks</i>	326	266	80	61
<i>sotsiaalmaks (k.a erisoodustuste sotsiaalmaks)</i>	10 695	9 358	6 950	6 055
<i>tulumaks (k.a füüsilise isiku tulumaks ja erisoodustuste tulumaks)</i>	5 335	4 807	3 415	3 070
<i>töötuskindlustusmaksed</i>	683	599	447	391
<i>kogumispensioni maksed</i>	458	436	303	287
Loodusressursside kasutamist tulenev kohustis ja trahvikohustis	524	647	1	1

Lisa 13. Muud kohustised ja saadud ettemaksed

	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2017
Kokku lühi- ja pikaajalised kohustised ning ettemaksed	7 472	6 754
Lühiajalised muud kohustised ja saadud ettemaksed	5 698	4 676
Intressikohustised ja muud viitvõlad	66	73
Toetuste andmise kohustised	488	539
Muud kohustised	1 278	1 238
<i>sh sihtfinantseerimise tagasimaksekohustised</i>	5	5
<i>tagatistasud, kautsionid</i>	1 140	1 089
Toetusteks saadud ettemaksed	3 221	2 013
<i>sh tegevuskulude sihtfinantseerimiseks ja muudeks toetusteks</i>	2 436	2 013
<i>põhivara sihtfinantseerimiseks</i>	785	0
Muud saadud ettemaksed ja tulevaste perioodide tulud	645	813
Pikaajalised muud kohustised ja saadud ettemaksed	1 774	2 078
Muud kohustised ja saadud ettemaksed	129	229
Kohustised ostetud põhivara eest	1 645	1 849

Intressikohustised ja muud viitvõlad

Konsolideerimisgrupi aruandes seisuga 31.12.2018 kajastuvad intressikohustised ja muud viitvõlad kokku summas 66 tuhat eurot, sellest aktsiaselts Tallinna Soojuse intressikohustised 23 tuhat eurot ning intressikohustised Tallinna linna võlakohustistelt summas 38 tuhat eurot.

Toetuste andmise kohustised

Suuremad toetuste andmise kohustised on Tallinna Kultuuriametil summas 77 tuhat eurot, Tallinna Kommunaalametil 73 tuhat eurot ja Tallinna Linnaplaneerimisametil 86 tuhat eurot.

Muud kohustised (sh tagatistasud)

Seisuga 31.12.2018 on grupil muid lühiajalisi kohustisi kokku 1 278 tuhat eurot, sh on tagatistasude kohustisi summas 1 140 tuhat eurot. Bilansipäeva seisuga olid suuremad tagatistasu kohustised Tallinna Transpordiametil summas 700 tuhat eurot (Osaühing MRP Linna Liinid sõitjateveo lepingu tagatis), Tallinna Turud summas 72 tuhat eurot (peamiselt Nõmme turg ja Viru tänava lillepaviljonid), Tallinna Kommunaalameti riigihangete pakkumuste tagatisrahad summas 51 tuhat eurot, Tallinna Linnavaraameti riigihangete ning linnavara müügi ja üürile andmise enampakkumiste tagatisrahad summas 47 tuhat eurot, Tallinna Kesklinna Valitsusele üürile andmise enampakkumiste ning reklaamlepingute üüripinna tagatisrahad summas 49 tuhat eurot ning Sihtasutusel Tallinna Kultuurikatel summas 42 tuhat eurot ärruumide üürilepingute tagatisrahad.

Toetusteks saadud ettemaksukohustised

Seisuga 31.12.2018 on grupil saadud toetuste ettemakseid põhivara soetuseks ja tegevuskuludeks, sh sihtotstarbelisteks tegevusteks ning projektide läbiviimiseks kokku summa 3 221 tuhat eurot. Toetusteks saadud ettemaksukohustiste all kajastatakse saadud toetuste ettemakse põhivara soetuseks ja tegevuskuludeks, sh sihtotstarbelisteks tegevusteks ning projektide läbiviimiseks. Suurimad saadud sihtfinantseerimiste ettemaksud on Kultuuriministeeriumilt Tallinna Linnateatrile 461 tuhat eurot ja SA Tallinna Lauluväljakule 297 tuhat eurot ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt Tallinna Kommunaalametile 226 tuhat eurot.

Muud saadud ettemaksed ja muud tulevaste perioodide tulud

Muude saadud ettemaksed ja tulevaste perioodide tulude all on kajastatud saadud ettemaksed müüdü põhivara eest Tallinna Linnavaraametis summas 108 tuhat eurot ning muud tulevaste perioodide tulude ettemaksed summas 537 tuhat eurot. Sh olid suurimad saadud ettemaksed Tallinna Rahvaülikoolis kursuste osavõtutasud summas 32 tuhat eurot, piletitulud Tallinna Filharmoonias summas 24 tuhat eurot ning Tallinna Linnateatris summas 145 tuhat eurot.

Pikaajalised muud kohustised ja saadud ettemaksed

Grupil on seisuga 31.12.2018 pikaajalisi kohustisi ja saadud ettemakseid summas 1 774 tuhat eurot, sh kohustisi ostetud põhivara eest 1 645 tuhat eurot. Pikaajalised kohustised ostetud põhivara eest kajastuvad sihtasutusel Tallinna Lastehaigla bilansis (33 tuhat eurot) ning Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi bilansis (1 612 tuhat eurot). Muude kohustiste ja saadud ettemaksude all on suurim kohustis aktsiaseltsil Ida-Tallinna Keskhaigla summas 127 tuhat eurot (2017: 215 tuhat eurot), sh kajastatakse ka kapitalirendilepingute pikaajaliselt osalt arvestatud sisendkäibemaksu.

Lisa 14. Eraldised

	Saldo 31.12.2017	Muutused 2018			Saldo 31.12.2018
		Kasutatud	Lisandunud/ tühistatud	Intressi- kulu	
Kokku eraldised	15 009	-218	1 371	443	16 605
Kohtuprotsesside suhtes	4 829	0	41	5	4 875
Muud eraldised	10 180	-218	1 330	438	11 730
Eraldised jagunevad					
<i>lühiajalised eraldised</i>	5 233	-218	42	0	5 057
<i>pikaajalised eraldised</i>	9 776	0	1 329	443	11 548

Konsolideerimisgrupil on 31.12.2018 seisuga moodustatud eraldisi kokku summas 16 605 tuhat eurot (31.12.2017: 15 009 tuhat eurot), sh on pikaajaline osa linnas diskonteeritud intressiga 4% (2017: intressiga 4%). Grupi tütarettevõtja AS-i TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS pikaajaline eraldis on diskonteeritud intressimääraga 4,1% (2017: intressiga 6%).

Moodustatud eraldised olid järgmised:

- Tallinna linnal summas 4 815 tuhat eurot (31.12.2017: 4 735 tuhat eurot) pooleliolevate kohtuprotsesside suhtes. Eraldise moodustamise aluseks olevad rahalised nõuded on enamuses seotud muudelt kaupadelt (mitte aktsiisikaupadelt) tasutud müügitähtsusega.
- AS-il TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS summas 11 475 tuhat eurot (31.12.2017: 9 920 tuhat eurot). Pikaajaline eraldis summas 11 122 tuhat eurot on moodustatud prügilala sulgemiseks ja järelhoolduseks. Sulgemiseraldiste kajastamise hinnangutes on arvestatud prügilala elueaks 40 aastat. Ladestusala esimese kaheksa drenaaživäljaku katmise eraldise arvutamise aluseks on võetud analoogiliste tööde maksumus ning arvestatud selle põhjal katmistööde tulevikuväärtus. Katmistöid planeeritakse teha aastatel 2023-2043. Kogu ladestusala (15 drenaaživäljaku) järelhoolduse eraldise aluseks on spetsialistide hinnang järelhooldustööde maksumuse kohta peale prügilala sulgemist aastal 2043. Järelhooldustöid teostatakse 20 aasta jooksul alates prügilala sulgemisest. Lühiajaliste eraldiste hulgas on summas 353 tuhat eurot kajastatud ka 2019. aastaks kavandatud taaskasutatavate materjalide käitluskulud.
- Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsil summas 253 tuhat eurot (31.12.2017: 258 tuhat eurot) seoses endisest Tallinna Trammi- ja Trollibussikoondise Aktsiaseltsist lahkunud ühe töötaja tervisehüvitisega ning seoses ühe bussireisijaga, kes sai tervisekahjustuse liiklusõnnetuses bussi ja rongi kokkupõrkel.
- Sihtasutusel Tallinna Lastehaigla summas 60 tuhat eurot (31.12.2017: 94 tuhat eurot) seoses kohtuasjaga.
- Sihtasutusel Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid summas 2 tuhat eurot (31.12.2017: 2 tuhat eurot) seoses kahe võimaliku laenugarantii kohustise realiseerumisega.

Lisa 15. Võlakohustised

Võlakohustised korrigeeritud soetusmaksumuses

Grupi kõikide võlakohustiste alusvaluutaks on euro ning ka tagasimakseid tehakse eurodes.

	Saldo	Saldo
	31.12.2018	31.12.2017
Kokku lühi- ja pikaajalised kohustised	270 394	308 200
Lühiajalised võlakohustised	30 193	34 428
Arvelduskrediit	1 317	3 736
Emiteeritud pikaajaliste võlakirjade lühiajaline osa nominaalväärtuses	14 898	14 898
Lühiajalised laenud nominaalväärtuses	551	742
Pikaajaliste pangalaenude nominaalväärtuses tagasimaksed järgmisel perioodil	7 359	9 027
Kapitalirendikohustised	5 368	5 382
Kohustised teenuste kontsessioonikokkulepete alusel (vt lisa 25)	700	643
Pikaajalised võlakohustised	240 201	273 772
Emiteeritud võlakirjad nominaalväärtuses	75 416	90 314
Pangalaenud nominaalväärtuses	107 536	122 257
Kapitalirendikohustised	18 380	21 632
Kohustised teenuste kontsessioonikokkulepete alusel (vt lisa 25)	38 869	39 569

Aktsiaseltsil Ida-Tallinna Keskhaigla on kasutada AS SEB Panga arvelduskrediit limiidiga 7 500 tuhat eurot. Seisuga 31.12.2018 oli võetud arvelduskrediidi jääk 983 tuhat eurot (2017: 3 736 tuhat eurot). Sihtasutusel Tallinna Televisioon oli alates 01.11.2018 kasutada AS SEB Panga arvelduskrediit limiidiga 350 tuhat eurot, arvelduskrediidi leping lõppes 30.01.2019 ning arvelduskrediit tasuti täies mahus. Seisuga 31.12.2018 oli Sihtasutusel Tallinna Televisioon võetud arvelduskrediidi jääk 334 tuhat eurot.

Emiteeritud võlakirjad (nominaalväärtuses) ja tingimused

Seisuga 31.12.2018 oli grupil võlakirju kokku summas 90 314 tuhat eurot (2017: 105 212 tuhat eurot), sh Tallinna linnal 7 võlakirja kokku summas 80 820 tuhat eurot (2017: 7 võlakirja summas 92 514 tuhat eurot) ja Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsil 7 võlakirja kokku summas 9 494 tuhat eurot (2017: 7 võlakirja summas 12 698 tuhat eurot).

Linna võlakirjadest on 6 ujuva intressimääraga ja 1 fikseeritud intressiga, Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi võlakirjad on kõik ujuva intressimääraga. Linna ujuva intressimääraga võlakirjade intressibaasiks on 3 ja 6 kuu euribor, Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi võlakirjade intressibaasiks on 6 kuu euribor. Kõikide ujuva intressimääraga võlakirjade intressibaasile lisanduvad lepingus sätestatud riskimarginaalid.

2017. ja 2018. aastal võlakirju ei emiteeritud.

Ülevaate grupi võlakirjadest annab alljärgnev tabel.

Tabel 33. Grupi võlakirjad

	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2018	Tagasi maksta		
			1 aasta jooksul	2–5 aasta jooksul	Üle 5 aasta
Kokku emiteeritud võlakirjad	105 212	90 314	14 898	47 559	27 857
Tallinna linn	92 514	80 820	11 694	41 269	27 857
Dexia Kommunaalkredit Bank AG (Luksemburg)	13 100	11 788	1 312	5 248	5 228
AB Svensk Exportkredit (Rootsi)	5 494	4 120	1 373	2 747	0
Eurohypo AG (Saksamaa)	5 520	4 140	1 380	2 760	0
Luminor Bank AS	25 000	21 429	3 571	14 286	3 572
Swedbank AB (Rootsi)	15 000	15 000	0	0	15 000
Swedbank AS	28 400	24 343	4 058	16 228	4 057
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	12 698	9 494	3 204	6 290	0
Nordic Investment Bank (Soome)	12 698	9 494	3 204	6 290	0

Pikaajaliste pangalaenude põhiosa (nominaalväärtuses) ja tingimused

Seisuga 31.12.2018 oli grupil pangalaene kokku summas 115 446 tuhat eurot (2017: 132 026 tuhat eurot), sh Tallinna linnal summas 109 345 tuhat eurot (2017: 116 141 tuhat eurot), Aktsiaseltsil Lääne-Tallinna Keskhaigla 2 093 tuhat eurot (2017: 3 218 tuhat eurot), Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsil 3 442 tuhat eurot (2017: 4 186 tuhat eurot) ning aktsiaseltsil Tallinna Soojus 566 tuhat eurot (2017: 606 tuhat eurot), aktsiaseltsil Ida-Tallinna Keskhaigla 2018. aastal pangalaenu ei ole (2017: 7 875 tuhat eurot).

Kõigi grupi üksuste (v.a aktsiaseltsil Tallinna Soojus) pangalaenud on ujuva intressiga, kus lepingus fikseeritud riskimarginaalile lisandub kuni 6 kuu euribor. Tallinna linna laenudel lisandub 3 või 6 kuu euribor, Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskhaigla ning Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi laenudel 6 kuu euribor. Aktsiaseltsi Tallinna Soojus laenulepingus sätestatud intressile euribor ei lisandu, kuna tegemist on fikseeritud intressiga. 2018. aastal uusi pangalaene ei võetud.

Ülevaate grupi pangalaenudest annab alljärgnev tabel.

Tabel 34. Grupi pangalaenud

	Saldo	Saldo	Tagasi maksta		
	31.12.2017	31.12.2018	1 aasta jooksul	2–5 aasta jooksul	Üle 5 aasta
Kokku võetud pangalaenud	132 026	115 446	7 910	34 003	73 533
Tallinna linn	116 141	109 345	6 796	30 079	72 470
Luminor Bank AS	1 448	1 035	414	621	0
Põhjamaade Investeerimispank (Soome)	2 897	2 069	828	1 241	0
European Investment Bank (Luksemburg)	18 500	16 818	1 682	6 727	8 409
European Investment Bank (Luksemburg)	18 261	17 102	1 159	4 638	11 305
European Investment Bank (Luksemburg)	23 551	22 101	1 449	5 797	14 855
European Investment Bank (Luksemburg)	21 484	20 220	1 264	5 055	13 901
European Investment Bank (Luksemburg)	30 000	30 000	0	6 000	24 000
aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	7 875	0	0	0	0
AS SEB Pank	7 875	0	0	0	0
Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	3 218	2 093	521	1 477	95
Danske Bank AS Eesti filiaal	608	0	0	0	0
Luminor Bank AS	1 909	1 492	422	1 070	0
OP Corporate Bank plc Eesti filiaal	701	601	99	407	95
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	4 186	3 442	551	2 262	629
AS SEB Pank	1 715	1 434	256	1 045	133
Danske Bank AS Eesti filiaal	169	0	0	0	0
Luminor Bank AS	2 302	2 008	295	1 217	496
aktsiaselts Tallinna Soojus	606	566	42	185	339
Keskonnaministeerium	606	566	42	185	339

Kapitalirendikohustised ja tingimused

Seisuga 31.12.2018 oli grupil kapitalirendikohustisi 23 748 tuhat eurot (2017: 27 014 tuhat eurot), sh suurimad kohustised olid Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsil ja aktsiaseltsil Ida-Tallinna Keskhaigla. Aruandeaastal võttis konsolideerimisgrupp uusi kapitalirendikohustisi kokku summas 2 545 tuhat eurot (2017: 1 098 tuhat eurot), mis jagunesid järgmiselt: aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla summas 2 536 tuhat eurot ja Sihtasutus Tallinna Lastehaigla summas 9 tuhat eurot.

Tabel 35. Grupi kapitalirendikohustised

	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2018	Tagasi maksta		
			1 aasta jooksul	2–5 aasta jooksul	Üle 5 aasta
Kokku võetud kapitalirendi- kohustised	27 014	23 748	5 368	15 498	2 882
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	23 725	19 480	3 888	12 710	2 882
Aktsiaselts SEB Liising	4 274	3 443	787	2 198	458
Danske Bank AS Eesti filiaal	604	191	165	26	0
Luminor Liising AS	12 946	10 754	2 120	7 615	1 019
OP Finance AS	5 901	5 092	816	2 871	1 405
aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	3 074	4 246	1 463	2 783	0
Aktsiaselts SEB Liising	1 541	3 166	1 017	2 149	0
Swedbank Liising Aktsiaselts	11	0	0	0	0
Danske Bank AS Eesti filiaal	969	676	295	381	0
OP Finance AS	553	404	151	253	0
Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	186	0	0	0	0
Danske Bank AS Eesti filiaal	186	0	0	0	0
Sihtasutus Tallinna Lastehaigla	29	22	17	5	0
DataFox OÜ, Green IT OÜ	29	22	17	5	0

Seisuga 31.12.2018 oli grupis kapitalirendi tingimustel soetatud kahte liiki varasid - transpordivahendid (82%) ning masinad ja seadmed (18%).

Tabel 36. Kapitalirendikohustiste nüüdisväärtus ja rendimaksete muutused aruandeaastal

	Saldo 31.12.2017	Muutused 2018	Saldo 31.12.2018
Kokku võetud kapitalirendi kohustised	27 014	-3 266	23 748
<i>sh</i>			
<i>tasutud rendimaksed</i>		<i>-5 811</i>	
<i>võetud uued kohustised</i>		<i>2 545</i>	

Lisa 16. Tuletisinstrumentid

Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskaigla tuletisinstrumentidega seotud kohustised (väärtuse muutuse kajastamine tulemiaruanDES)

Seisuga 31.12.2018 oli Aktsiaseltsil Lääne-Tallinna Keskaigla üks intressiriski maandamise *swap*-leping. Leping on sõlmitud SEB Pank AS-ga ujuva intressimääraga laenulepingutest tuleneva intressiriski maandamiseks. Kuna Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskaigla *swap*-lepingute puhul ei hinnata tuletisinstrumenti efektiivsust, ei rakendata nimetatud lepingute kajastamisel raamatupidamisarvestuses SME IFRS paragrahvides 12.15-12.25 kirjeldatud riskimaandamisarvestuse erireegleid, vaid tuletisinstrumenti õiglase väärtuse muutusega seotud kahjum kajastatakse tulemiaruanDES.

Seisuga 31.12.2018 oli *swap*-lepingute õiglase väärtus negatiivne summas 11 tuhat eurot (31.12.2017: 16 tuhat eurot). Tuletisinstrumentidega seotud makseid tehakse eurodes.

Lisa 17. Maksutulud

	2018	2017
Kokku maksutulud	462 501	413 137
Tulumaks	422 827	372 839
Maamaks	26 566	26 942
Reklaamimaks	5 133	5 007
Teede ja tänavate sulgemise maks	1 277	1 476
Parkimistasu	6 698	6 873

2018. aasta lõpuks deklareeritud, kuid üle kandmata maksutulu on kajastatud arvestuses Maksu- ja Tolliametist saadud teatise kohaselt.

Lisa 18. Müüdnud tooted ja teenused

	Grupp		Linn	
	2018	2017	2018	2017
Kokku müüdnud tooted ja teenused	318 318	290 899	80 845	77 963
Tulud valdkondade lõikes	317 679	290 333	80 204	77 396
Haridus	28 084	29 464	27 196	28 543
Kultuur- ja kunst	6 567	6 618	5 218	4 845
Sport ja vaba aeg	4 854	3 830	4 696	3 704
Tervishoiust	217 872	195 871	9 817	9 043
<i>sh haiglate tulud</i>	193 633	174 162	0	0
<i>ambulaatoriumide ja polikliinikute tulud</i>	11 975	10 259	0	0
<i>muud tervishoiu tulud</i>	12 264	11 450	9 817	9 043
Sotsiaalabi	6 120	7 582	6 120	7 582
Transport	4 589	3 997	1 131	1 160
Üür ja rent	14 700	13 059	10 903	9 826
<i>sh kinnisvarainvesteeringud</i>	3 872	3 755	3 278	3 533
<i>elamud ja korterid</i>	1 751	1 557	1 751	1 557
<i>mitteeluruumid ja muud varad</i>	5 052	4 096	2 831	1 995
<i>hoonestusõiguse seadmine</i>	681	598	637	553
<i>kasutamisoõiguse tasud</i>	3 344	3 053	2 406	2 188
Üüri ja rendi kõrvaltegevus	8 170	7 901	3 944	3 681
Muud tulud	26 723	22 011	11 179	9 012
<i>sh jäätmekäitus</i>	11 575	10 048	0	0
Riigilõivud	639	566	641	567
Ehitusloa väljastamise eest	448	446	450	447
Muud riigilõivud	191	120	191	120

Renditulu kasutusrendilepingute mittekatkestatavatest rendimaksetest tulevastel perioodidel

Allolevas tabelis esitatud tulud sisaldavad nii kinnisvarainvesteeringute kui ka materiaalse põhivara renditulu.

Tabel 37. Renditulu kasutusrendilepingute mittekatkestatavatest rendimaksetest tulevastel perioodidel

	Grupp		Linn	
	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2017	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2017
Kokku renditulu tulevastel perioodidel katkestamatutest rendilepingutest	4 685	4 467	4 018	3 802
<i>sh järgmisel majandusaastal</i>	3 636	3 197	2 969	2 531
1. kuni 2. aastal	400	461	400	461
2. kuni 3. aastal	213	331	213	331
3. kuni 4. aastal	148	191	148	191
4. kuni 5. aastal	125	116	125	116
peale 5. aastat	163	171	163	172

Lisa 19. Saadud ja antud toetused

Tulu saadud toetustest

2018. aastal saadi toetusi kokku summas 146 624 tuhat eurot (2017: 133 971 tuhat eurot), sh 99% ulatuses oli toetuste saajaks linn ning 1% juhtudel olid toetuste saajaks linna tütarettevõtjad, sihtasutused ja mittetulundusühing.

Ülevaate 2018. aastal linna ning linna valitseva mõju all olevate üksuste saadud toetustest annab alljärgnev tabel.

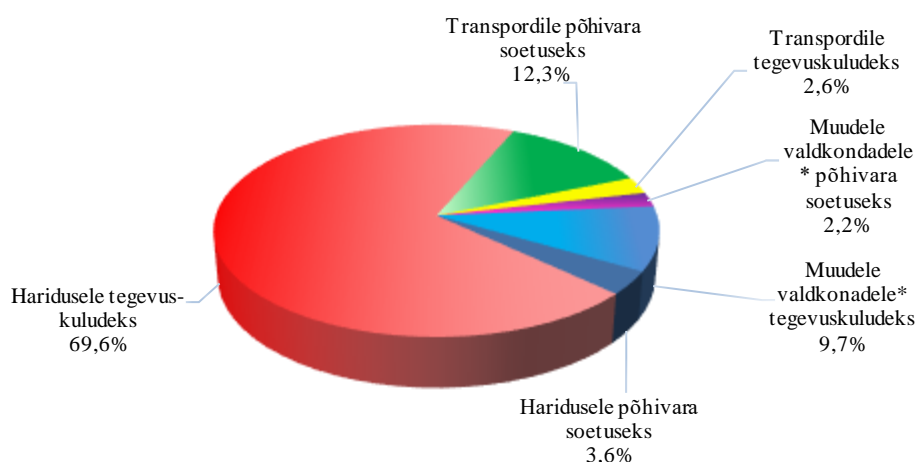
Tabel 38. Linna ning linna valitseva mõju all olevate üksuste saadud toetused 2018.

	2018			2017		
	Tegevus- kuludeks	Põhivara soetuseks	Kokku	Tegevus- kuludeks	Põhivara soetuseks	Kokku
Kokku saadud toetused	120 083	26 541	146 624	104 708	29 263	133 971
Rahaline sihtotstarbeline finantseerimine ja saadud tegevustoetused	120 083	18 935	139 018	104 708	18 733	123 441
Tegevustoetused hariduskuludeks	96 798	0	96 798	85 369	0	85 369
Tegevustoetused toimetulekuks ja muudeks sotsiaalabitoetusteks	8 725	0	8 725	5 017	0	5 017
Tegevustoetused maanteetranspordiks	3 414	0	3 414	3 426	0	3 426
Muud tegevustoetused ning saadud annetused ja liikmemaksud	2 941	0	2 941	3 310	0	3 310
Sihtotstarbelised toetused	7 969	18 864	26 833	7 465	18 673	26 138
Sihtotstarbeliste toetuste vahendamine	237	71	308	124	60	184
Tagasinõutud sihtotstarbelised toetused	-1	0	-1	-3	0	-3
Mitterahaline sihtotstarbeline finantseerimine	0	7 606	7 606	0	10 530	10 530
Sihtotstarbelised toetused	0	7 606	7 606	0	10 530	10 530

Saadud toetused valdkondade lõikes

Ülevaate 2018. aastal grupile antud toetuste jagunemisest erinevate valdkondade ning tegevuskulude ja põhivara soetuste vahel annab alljärgnev joonis.

Joonis 16. Saadud toetused valdkondade lõikes tegevuskuludeks ja põhivara soetuseks.

* Muud valdkonnad sisaldavad järgmisi tegevusvaldkondi: sotsiaalne kaitse, tervishoid, kultuur, linna juhtimine jm üldised teenused, vaba aeg ja sport, keskkonnakaitse (sh jäätmekäitlus), elamu- ja kommunaalmajandus, majandus (sh turism).

Haridusvaldkonnale antud tegevustoetustest moodustab enamuse Vabariigi Valitsuse 15.02.2018 korralduse nr 37 alusel kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi eraldised hariduskuludeks. 2018. aastal eraldas riik nimetatud toetusi 91 469 tuhat eurot (2017: 73 222 tuhat eurot), sh põhikooli ja gümnaasiumi õpetajate, direktorite ning õppealajuhatajate tööjõukuludeks 75 436 tuhat eurot (2017: 64 595 tuhat eurot), üldhariduskoolide õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate ning koolieelsete lasteasutuste õpetajate täienduskoolitusteks 537 tuhat eurot (2017: 523 tuhat eurot), õppekirjanduse jm õppevahendite ostmiseks 2 536 tuhat eurot (2017: 2 462 tuhat eurot), koolilõuna kuludeks 7 467 tuhat eurot (2017: 5 642 tuhat eurot) ning tõhustatud ja eritoe tegevuskuludeks 5 493 tuhat eurot.

Transpordivaldkonna investeeringutoetused on saadud kohalike teede korrashoiuks, uute infrastruktuuriobjektide ehituseks. 2018. aastal saadi transpordivaldkonna investeeringutoetusi 18 106 tuhat eurot (2017: 23 147 tuhat eurot).

Nõuded saamata toetuste eest

Nõuded saamata toetuste eest on kajastatud lisa 5 „Muud nõuded ja ettemaksed“ bilansikirjel „Muud nõuded ja ettemaksed“. Seisuga 31.12.2018 on nõudeid saamata toetuste eest summas 12 232 tuhat eurot (2017: 6 539 tuhat eurot).

Toetusteks saadud ettemaksed ja saadud toetuste tagasimaksekohustised

Saadud toetuste ettemaksed ja saadud toetuste tagasimaksekohustised on kajastatud lisa 13 „Muud kohustised ja saadud ettemaksed“ bilansikirjetel „Muud kohustised ja saadud ettemaksed“. Seisuga 31.12.2018 oli saadud toetuste ettemakseid summas 3 221 tuhat eurot (2017: 2 013 tuhat eurot). Saadud toetuste tagasimakse kohustisi oli 5 tuhat eurot (2017: 5 tuhat eurot).

Toetuste saamise nõuded

Bilansiväliselt on kajastatud toetuse andjaga sõlmitud lepingust tulenevad sihtfinantseerimise nõuded, mis ei ole bilansipäevaks laekunud või bilansis nõudena arvele võetud. Seisuga 31.12.2018 on kajastatud toetuse saamise nõudeid summas 3 314 tuhat eurot (2017: 1 354 tuhat eurot).

Kulu antud toetustest

2018. aastal andis konsolideerumisgrupp toetusi kokku summas 39 826 tuhat eurot (2017: 34 862 tuhat eurot), millest linna poolt antud toetuste osakaal oli 99,88% (2017: 99,88%) ja linna tütarettvõtjate ning sihtasutuste osakaal 0,12% toetuste kogumahust (2017: 0,12%).

Linna toetusi on võimalik taotleda järgmistes valdkondades: noorsootöö, sport, kultuur, ettevõtlus, linnamajandus, heakord ja haljastus, muinsuskaitse ja miljööala, sotsiaalhoolekanne, tervishoid. Enim taotletud toetused olid koolitoetus (esmakordselt kooli mineva lapse toetus), sünnitoetus, pensionilisa, toetused korteriühistutele (nt projektid „Hoovid korda“ ja „Fassaadid korda“) ning mittetulundustegevuse toetused. Täpsem informatsioon linna toetuste kohta (sh toetuse andmise tingimused) on esitatud Tallinna linna veebilehel <https://www.tallinn.ee/est/toetused>. 2018. aastal erinevates tegevusvaldkondades antud toetuste kohta on ülevaade tegevusaruande punktis 1.5 „Ülevaade Tallinna arengukava täitmisest“.

Ülevaate 2018. aastal linna ning linna tütarettvõtjate ja sihtasutuste antud toetustest annab alljärgnev tabel.

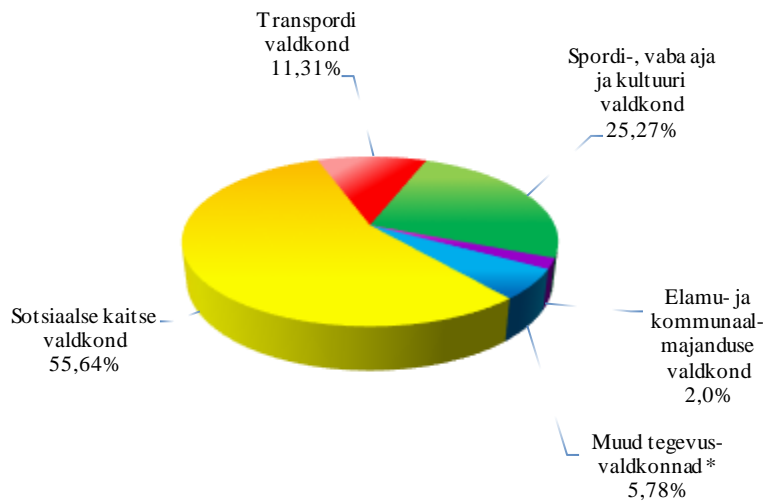
Tabel 39. Linna ning linna tütarettvõtjate ja sihtasutuste antud toetused 2018. aastal

	2018			2017		
	Tege- vus- kulu- deks	Põhi- vara soetu- seks	Kokku	Tege- vus- kulu- deks	Põhi- vara soetu- seks	Kokku
Kokku antud toetused	-38 958	-868	-39 826	-32 695	-2 167	-34 862
Sotsiaalabitoetused füüsilistele isikutele	-21 938	0	-21 938	-17 679	0	-17 679
Toetused vanuritele jm sotsiaalabivajavatele (nt matusetootus; taskurahatoetus sotsiaal- hooldusasutuste, lastekodude jt kasvandikele)	-11 793	0	-11 793	-7 747	0	-7 747
Peretoetused (nt sünnitoetus, lapse koolitoetus, lapsehooldustasud)	-4 284	0	-4 284	-4 529	0	-4 529
Toimetulekutoetus ja täiendavad sotsiaaltoetused	-3 347	0	-3 347	-3 350	0	-3 350
Muud sotsiaaltoetused (nt õppetootused; toetused puudega inimestele ja nende hooldajatele)	-2 514	0	-2 514	-2 053	0	-2 053
Sihtotstarbelised toetused ja antud tegevustoetused	-17 020	-868	-17 888	-15 016	-2 167	-17 183
Rahaline toetus	-17 020	-236	-17 256	-15 016	-2 160	-17 176
Sihtotstarbelised toetused	-15 789	-165	-15 954	-13 809	-2 100	-15 909
Antud tegevustoetused (sh liikmemaksud)	-1 000	0	-1 000	-1 087	0	-1 087
Sihtotstarbeliste toetuste vahendamine	-237	-71	-308	-124	-60	-184
Tagasinõutud sihtotstarbelised toetused	6	0	6	4	0	4
Mitterahaline toetus	0	-632	-632	0	-7	-7

Antud toetused valdkondade lõikes

Ülevaate 2018. aastal grupi antud toetuste jagunemisest erinevate valdkondade vahel annab alljärgnev joonis.

Joonis 17. Antud toetused valdkondade lõikes

* Muud valdkonnad sisaldavad järgmisi tegevusvaldkondi: haridus, keskkonnakaitse (sh jäätmekäitlus), linna juhtimine jm üldised teenused, majandus (sh turism), tervishoid.

Sotsiaalse kaitse valdkonna toetuste alla kuuluvad toetused perekondadele ja lastele, puuetega inimestele, eakatele, muudele riskirühmadele, laste ja noorte ning eakate sotsiaalhoolekandeesutustele ning erinevad riiklikud toimetulekutoetused.

Antud toetuste ettemaks ja antud toetuste tagasinõuded

Ettemaksuna antud toetused ja antud toetuste tagasinõuded on kajastatud lisa 5 „Muud nõuded ja ettemaksed“ bilansikirjetel „Muud nõuded ja ettemaksed“. Seisuga 31.12.2018 oli ettemakstud toetusi 19 tuhat eurot (2017: 18 tuhat eurot) ning antud toetuste tagasinõudeid 13 tuhat eurot (2017: 13 tuhat eurot).

Toetuste andmise kohustised

Toetuste andmise kohustised on kajastatud lisa 13 „Muud kohustised ja saadud ettemaksed“ bilansikirjel „Muud kohustised ja saadud ettemaksed“. Seisuga 31.12.2018 oli toetuste andmise kohustisi 488 tuhat eurot (2017: 539 tuhat eurot).

Lisa 20. Muud tegevustulud

	Grupp		Linn	
	2018	2017	2018	2017
Kokku muud tegevustulud	10 067	9 058	3 306	5 510
Kasum kinnisvarainvesteeringute müügist (vt lisa 9)	3 029	1 315	352	104
Kasum materiaalse põhivara müügist (vt lisa 10)	1 470	2 415	1 477	2 128
Muud maksu- ja trahvitulud	4 478	3 112	1 081	1 305
<i>sh väärteomenetluse alusel määratud trahvitulud</i>	<i>423</i>	<i>544</i>	<i>423</i>	<i>544</i>
Kindlustushüvitised	303	177	252	171
Muud tegevustulud	787	2 039	144	1 802

Lisa 21. Tööjõukulud

	Grupp		Linn	
	2018	2017	2018	2017
Kokku tööjõukulud	-422 788	-375 118	-262 273	-229 629
Töötasukulud kokku	-315 226	-279 712	-195 692	-171 330
Põhikohaga töötajate töötasud	-308 437	-273 470	-190 364	-166 463
<i>sh valitavate ja ametisse nimetatud isikute töötasud</i>	<i>-1 089</i>	<i>-990</i>	<i>-1 089</i>	<i>-990</i>
<i>avaliku teenistuse ametnike töötasud</i>	<i>-16 458</i>	<i>-15 531</i>	<i>-16 458</i>	<i>-15 531</i>
<i>nõukogude ja juhatuste liikmete töötasud</i>	<i>-2 274</i>	<i>-2 142</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>töötajate töötasud</i>	<i>-288 616</i>	<i>-254 807</i>	<i>-172 817</i>	<i>-149 942</i>
Ajutiste lepinguliste ja muude isikute töötasud	-6 789	-6 242	-5 328	-4 867
Muud tööjõukulud kokku	-107 562	-95 406	-66 581	-58 299
Erisoodustuskulud	-824	-728	-320	-297
<i>sh õppelaenude kustutamine</i>	<i>-62</i>	<i>-87</i>	<i>-20</i>	<i>-39</i>
<i>isikliku sõiduvahendi kasutamise hüvitis</i>	<i>-9</i>	<i>-15</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>esindus ja vastuvõtukulud ning muud erisoodustused</i>	<i>-753</i>	<i>-626</i>	<i>-300</i>	<i>-258</i>
Sotsiaalkindlustusmaks	-104 029	-92 283	-64 618	-56 568
Töötuskindlustusmaks	-2 486	-2 202	-1 554	-1 358
Tulumaks erisoodustustelt	-223	-193	-89	-76

Linna ning linna tütarettevõtjate, sihtasutuste ja mittetulundusühingu töötajatest, sh töötajate arvust ning neile arvestatud tasudest, saab põhjalikuma ülevaate majandusaasta aruande punktist 1.1.3 „Töötajaskond“. Nimetatud aruande punktis on avalikustatud ka grupi tegev- ja kõrgema juhtkonna 2018. aasta töötasu ning keskmine töötajate arv.

Lisa 22. Muud tegevuskulud

	Grupp		Linn	
	2018	2017	2018	2017
Kokku muud tegevuskulud	-323 932	-307 573	-209 067	-193 079
Majandustegevuse kulud liikide lõikes	-272 388	-258 543	-172 167	-158 678
Administreerimiskulud	-8 072	-7 989	-5 990	-6 085
Uurimis- ja arendustööd	-964	-856	-781	-767
Lähetuskulud	-1 126	-949	-953	-739
Koolituskulud	-3 189	-2 866	-2 169	-1 966
Kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskulud	-39 769	-36 204	-29 850	-27 474
Üürile ja rendile antud kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskulud	-3 686	-3 569	-2 287	-2 180
Kasutusrendikulud	-28 349	-27 241	-26 016	-24 799
<i>sh hooned, ruumid ja rajatised</i>	-22 349	-21 336	-21 666	-20 860
<i>transpordivahendid</i>	-1 689	-1 888	-1 091	-1 135
<i>riist- ja tarkvara</i>	-3 629	-3 057	-2 966	-2 457
<i>inventar</i>	-502	-653	-283	-338
<i>töömasinad ja seadmed</i>	-180	-307	-10	-9
Rajatiste majandamiskulud	-35 369	-32 394	-35 292	-32 360
Sõidukite majandamiskulud	-19 744	-19 382	-1 041	-964
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	-9 701	-8 237	-7 773	-6 370
Inventari majandamiskulud	-9 348	-10 257	-5 864	-6 857
Töömasinate ja seadmete majandamiskulud	-2 302	-1 718	-135	-106
Toiduained ja toitlustusteenused	-15 764	-15 154	-13 794	-13 208
Meditšiinikulud	-53 969	-50 473	-2 253	-2 203
Teavikute ja kunstiesemete kulud	-148	-137	-148	-137
Õppevahendite ja koolituse kulud	-9 258	-8 156	-9 249	-8 187
Kommunikatsiooni-, kultuuri- ja vaba aja sisustamise kulud	-11 214	-8 682	-8 419	-6 423
Sotsiaalteenused	-3 925	-3 688	-5 298	-4 907
Muud majandamiskulud	-16 491	-20 591	-14 855	-12 946
Muud kulud	-51 544	-49 030	-36 900	-34 401
Maksu-, lõivu- ja trahvikulud	-50 747	-47 707	-36 234	-33 762
<i>sh käibemaksukulu kaupade ja teenuste soetustelt</i>	-32 552	-30 548	-22 763	-21 547
<i>käibemaksukulu põhivara soetustelt</i>	-15 291	-14 593	-13 450	-12 177
<i>muud</i>	-2 904	-2 566	-21	-38
Kulu ebatõenäoliselt laekuvatest nõuetest	-420	-220	-387	-198
Muud tegevuskulud	-377	-1 103	-279	-441
<i>sh kahjutasud, viivised, muud</i>	-117	-619	-32	-71
<i>eraldised</i>	-260	-484	-247	-370

Rendikulu kasutusrendilepingute mittekatkestavatest tuleviku rendimaksetest

	Grupp		Linn	
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Kokku tulevaste perioodide rendikulu katkestamatutest rendilepingutest	136 993	139 840	132 257	136 319
<i>sh järgmisel majandusaastal</i>	<i>21 058</i>	<i>19 617</i>	<i>19 126</i>	<i>18 176</i>
1. kuni 2. aastal	8 990	8 475	7 370	7 199
2. kuni 3. aastal	8 377	7 820	7 288	7 165
3. kuni 4. aastal	7 247	7 144	7 199	7 090
4. kuni 5. aastal	7 199	7 069	7 152	7 021
peale 5. aastat	84 122	89 715	84 122	89 668

Kasutusrendilepingud, millest tulenevad suuremad mittekatkestatavad tuleviku rendimaksed, on järgmised:

- Skanska AS-iga 2007. aastal sõlmitud lepingu kohaselt rajati Tallinna elamuehitusprogrammi „5000 eluaset Tallinnasse” raames Loopealse elamurajoon, kus valmis 10 elamut. Linna ja erapartneri vahel on sõlmitud 30 aastane rendileping, millest tulenevalt on arvestatud seisuga 31.12.2018 järgmiste perioodide mittekatkestatavateks rendimakseteks 44 460 tuhat eurot (31.12.2017: 46 170 tuhat eurot).
- Elamuehitusprogrammi raames sõlmiti lepingud ka OÜ-ga Raadiku Arendus. 2007. aastal sõlmitud lepingu kohaselt võttis linn 20 aastaks rendile aadressil Raadiku 8 asuva kinnistu 9 korterelamut. 2011. aastal valmisid viimased 3 elamut. Sõlmitud lepingu järgi on arvestatud seisuga 31.12.2018 järgmiste perioodide mittekatkestatavateks rendimakseteks 9 973 tuhat eurot (31.12.2017: 9 712 tuhat eurot).
- 2010. aastal tegi OÜ Kooliarendus tervikremondi neljas linna üldhariduskoolis (Tallinna Liivalaia Gümnaasium, Tallinna Öismäe Gümnaasium, Tallinna Humanitaargümnaasium ja Tallinna Järveotsa Gümnaasium), mis võeti linna poolt 30 aastaks üürile. Selle tulemusena on arvestatud seisuga 31.12.2018 järgmiste perioodide mittekatkestatavateks rendimakseteks 49 887 tuhat eurot (31.12.2017: 51 139 tuhat eurot).
- 2011. aastal tegi K&L Arendus OÜ tervikremondi kahes linna üldhariduskoolis (Tallinna Kuristiku Gümnaasium ja Tallinna Läänemere Gümnaasium), mis võeti linna poolt 20 aastaks üürile ja kahes linna lasteaias (Tallinna Lasteaed Vikerkaar ja Kolde Lasteaed), mis võeti linna poolt 15 aastaks üürile. Selle tulemusena on arvestatud seisuga 31.12.2018 järgmiste perioodide mittekatkestatavateks rendimakseteks 25 441 tuhat eurot (31.12.2017: 27 465 tuhat eurot).

Lisa 23. Intressikulud ja muud finantskulud

	Grupp		Linn	
	2018	2017	2018	2017
Kokku intressikulud ja muud finantskulud	-5 369	-5 673	-4 547	-4 699
Võlakirjadelt ja muudelt võlainstrumentidelt	-834	-852	-834	-852
Võetud laenudelt	-380	-432	-266	-280
Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutus (vt lisa 16)	-6	-4	0	0
Kapitalirendilt	-220	-257	0	0
Teenuste kontsessioonikokkulepete alusel	-3 436	-3 556	-3 436	-3 556
Diskonteeritud pikaajalistelt kohustistelt (vt lisa 14)	-486	-564	-5	-4
Muud intressi- ja finantskulud	-7	-8	-6	-7

Lisa 24. Bilansivälised kohustised

Bilansiväliselt peetakse arvestust ehitus- ja rekonstrueerimistööde, samuti muude põhivara soetamiseks sõlmitud lepingute kohta, mida ei ole bilansis kohustisena arvele võetud. Seisuga 31.12.2018 on nimetatud lepingute raames tegemata ehitustöid ja saamata põhivara summas 47 106 tuhat eurot (31.12.2017: 33 108 tuhat eurot).

Suuremad sõlmitud ehitus- ja rekonstrueerimistööde ning muud põhivara soetamise lepingud on järgmised:

Tööde teostaja	Lepingu objekt, selgitus	Tööde lõpp-tähtaeg	Lepingu summa	Ehitustööde ja tarnete saldod 31.12.2018	
				sh teostatud	sh teostatamata
Tallinna linn (Tallinna Kommunaalamet)					
KMG	Reidi tee ehitus	2019	38 113	5 109	33 004
Inseneriehituse AS					
AS TREV-2 Grupp	Gonsiori tänava rekonstrueerimine	2019	9 061	7 251	1 810
YIT Infra Eesti AS	Paldiski mnt (Mõisa tn-Nurklik tn) ühissõidukiraja ehitamine	2019	1 537	468	1 069
KAVAKAVA OÜ	Tallinna Peatänava rekonstrueerimise ehitusprojekt	2020	1 178	295	883
AS TREV-2 Grupp	Viljandi mnt (Valdeku tn-Pärnu mnt) kergliiklustee rajamine	2019	1 654	953	701
OÜ RTS	Vabaõhukooli tee (Rahvakooli tee-Hunditubaka tee) rekonstrueerimine	2019	627	0	627
Aktsiaselts TREF Nord	Akadeemia tee 30a parkla rajamine	2019	1 076	497	579
Tallinna Teede Aktsiaselts	Tallinna Majanduskooli (A.H.Tammsaare tee 147c) parklate rajamine	2019	405	0	405
AS TREV-2 Grupp	Herne tn (Magasini tn-spordihall) rekonstrueerimine	2019	1 906	1 581	325
Altos Teed OÜ	Õismäe raba terviseraja ehitamine	2019	828	535	293
Enska ehitus OÜ	Sõjakooli memoriaali rajamine	2019	256	0	256
aktsiaselts Andevis	Tallinna linna hooldus-, heakorra- ja haljastustööde infosüsteemi loomine	2019	395	138	257
MSM OÜ	Kadrioru sademeveekanaliseerimise ülevoolu torustiku rajamine	2019	233	0	233
Geospatial OÜ	Tehnoloogilise lahenduse prototüübi loomine maa-aluste rajatiste 3D andmeseireks	2019	400	168	232
Tallinna linn (Tallinna Kultuuriamet)					
Salto arhitektuuri-büroo osaühing (Salto AB OÜ)	Tallinna Linnateatri IX kvartali projekteerimine	2020	1 416	212	1 204
EVIKO Ehitus OÜ	Loomaaia liigikaitse labori naaritsaedikute kompleksi ehitus ja DNA labori sisustus	2019	868	194	674
aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla					
AnkaMedical OÜ	Arkoskoop	2019	240	0	240
Osaühing Ehitus Expert 7	Patoloogikum	2019	71	0	71
Sihtasutus Tallinna Lastehaigla					
Ideab Project OÜ	Parkimismaja projekteerimine	2019	256	34	222
Osaühing Balti Intermed	Meditiinilise mööbli ostmine	2019	72	0	72

Lisa 25. Teenuste kontsessioonikokkulepped

Linn on sõlminud teenuste kontsessioonikokkuleppeid kooli- ja lasteaia hoonete renoveerimise eesmärgil nii kasutusrendi kui ka kapitalirendi tingimustel.

Teenuste kontsessioonikokkulepped kasutusrendi tingimustel

Aastatel 2010–2011 sõlmis linn koolihoonete ja lasteaedade renoveerimiseks OÜ Kooliarendus ja K&L Arendus OÜ-ga 8 teenuste kontsessioonilepingut, mida kajastatakse linna aruandes kui kasutusrenti.

OÜ-ga Kooliarendus sõlmis linn lepingud 4 koolihoone renoveerimiseks: Tallinna Humanitaargümnaasium, Järveotsa Gümnaasium, Õismäe Gümnaasium ja Südalinna Kool. Lepinguid kehtivad kuni 2039. aastani.

K&L Arendus OÜ-ga on linnal sõlmitud lepingud 2 koolihoone ja 2 lasteaia renoveerimiseks, milleks on: Kuristiku Gümnaasium, Läänemere Gümnaasium ning Lasteaed Vikerkaar ja Kolde Lasteaed. Lepingud kehtivad koolidel kuni 2031. aastani ja lasteaedadel kuni 2026. aastani.

Rendikulu mittekatkestavatest rendilepingutest on esitatud lisas 22 "Muud tegevuskulud" ja teenuste kontsessioonilepingutest tulenevad kohustised lisas 15 „Võlakohustised“. Hoonete haldamisega seotud tekkepõhised kulud olid 4 591 tuhat eurot (2017: 4 536 tuhat eurot) ja makstud kasutusrendimaksud olid 4 590 tuhat eurot (2017: 4 536 tuhat eurot).

Teenuste kontsessioonikokkulepped kapitalirendi tingimustel

Aastatel 2005–2008 sõlmis linn koolihoonete renoveerimiseks erapartneritega 16 teenuste kontsessioonilepingut. Kuus lepingut Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsiga on lõpetatud ning hetkel kehtivad veel 10 koolihoone renoveerimislepingut Vivatex Holding OÜ-ga ja Osühinguga BCA Center.

Lepinguperioodi alguses seadis linn erapartnerite kasuks kinnistute hoonestusõigused. Erapartneri kohustuseks oli renoveerida koolihooned linna seatud nõuete järgi ning anda need seejärel linnale üürile. Erapartneril tuleb lepinguperioodi jooksul tagada hoonete vastavus esitatud nõuetele ja pakkuda kokku lepitud mahus haldus-, hooldus-, remondi- ja teisi sarnaseid teenuseid.

Vivatex Holding OÜ ja Osühing BCA Center lepingute kohaselt ei ole haldus-, hooldus-, remondi- jmt perioodikulude õiglast väärtust üürimaksetes eristatud, mistõttu koostas linn maksete jaotuse analüüsi, milles on lähtutud teadaolevatest turuhindadest ja nende alusel hinnangust ehitus- ja rekonstrueerimistöõde ning opereerimis- ja lisateenuste hindade võimaliku jaotuse kohta. Seega on Vivatex Holding OÜ ja Osühing BCA Center lepingute raames tehtud rekonstrueerimistöõd linna bilansis varana arvele võetud õiglastes väärtuses. Arvestustes on kasutatud alternatiivseid intressimäärasid.

Kontsessioonikokkulepete alusel arvestatud tekkepõhised kulud ja makstud rahavood

	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2017
Kokku arvestatud tekkepõhised kulud ja makstud rahavood	8 918	9 720
Hoonete haldamisega seotud kulu	4 377	4 469
Intress	3 436	3 556
Käibemaks	0	92
Hoonete amortisatsioon	1 105	1 603
Makstud rahavood	8 456	8 768

Kontsessioonikokkulepete alusel rekonstrueeritud põhivara ja lepingutingimused

Tööde teostaja ja rekonstrueeritav objekt	Int-ressi-määr	Lepingu-periood	Inves-teeringu üld-maksu-mus	Rendikohustised		Tuleviku tagasimaksed			
				Saldo 31.12.17	Tasutud 2018	Saldo 31.12.18	1 aasta jooksul	2-5 aasta jooksul	Üle 5 aasta
Kokku kontsessioonilepingute kohustised			44 219	40 212	-643	39 569	700	3 485	35 384
Vivatex Holding OÜ			23 390	21 232	-343	20 889	372	1 850	18 667
Pelgulinna Gümnaasium	8,00%	2006-2036	6 335	5 682	-97	5 585	105	513	4 967
Tallinna 32. Keskkool	8,50%	2006-2036	5 173	4 698	-76	4 622	82	411	4 129
Tallinna Kristiine Gümnaasium	8,50%	2006-2036	4 343	3 945	-64	3 881	69	344	3 468
Tallinna Laagna Gümnaasium	9,00%	2006-2036	5 279	4 837	-74	4 763	81	408	4 274
Kalamaja Põhikool	9,00%	2006-2036	2 260	2 070	-32	2 038	35	174	1 829
Osaühing BCA Center			20 829	18 980	-300	18 680	328	1 635	16 717
Karjamaa Gümnaasium	8,50%	2006-2036	3 900	3 541	-57	3 484	62	309	3 113
Haabersti Vene Gümnaasium	8,50%	2006-2036	5 008	4 548	-73	4 475	80	397	3 998
Tallinna Sikupilli Keskkool	8,50%	2006-2036	3 891	3 534	-57	3 477	62	309	3 106
Tallinna Nõmme Gümnaasium	9,00%	2006-2036	2 325	2 130	-33	2 097	36	179	1 882
Tallinna Ühisgümnaasium	9,00%	2006-2036	5 705	5 227	-80	5 147	88	441	4 618

Lisa 26. Tingimuslikud kohustised

Tingimuslik tulumaksu kohustis

Konsolideerimisgruppi kuuluvatel äriühingutel on seisuga 31.12.2018 jaotamata kasumit kokku summas 36 562 tuhat eurot (31.12.2017: 36 294 tuhat eurot). Maksimaalne võimalik tulumaksukohustise summa, mis kaasneb kogu jaotamata kasumi väljamaksmisel on 7 339 tuhat eurot (31.12.2017: 9 074 tuhat eurot). Tingimuslik tulumaksu kohustis on arvestatud alljärgnevate äriühingute jaotamata kasumist:

- Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid;
- aktsiaselts Tallinna Soojus;
- Termaki Autopargi Aktsiaselts;
- Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osaühing;
- AS TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS.

Informatsioon laenude tagatiste, garantiide ja panditud varade kohta

Linna pangalaenude tagatiseks on linna iga-aastased laekumised.

Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla on seadnud oma kinnistutele Pärnu mnt 104 ja Hariduse 6/Tõnismäe 5 ühishüpooteegi AS-i SEB Pank kasuks summas 3 994 tuhat eurot (31.12.2017: 3 994 tuhat eurot). Kohustise tagatisena panditud kinnistute soetusmaksumus kokku on 11 341 tuhat eurot (31.12.2017: 11 226 tuhat eurot) ja kogunenud kulum 9 099 tuhat eurot (31.12.2017: 8 483 tuhat eurot).

Sihtasutus Tallinna Lastehaigla on seadnud kinnistule Ravi tn 27 hüpooteegi summas 111 tuhat eurot. Panditud maa soetusmaksumus on 95 tuhat eurot.

Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts on pantinud Nordic Investment Bank võlakirjade katteks 111 bussi. Panditud transpordivahendite soetusmaksumus kokku on 25 167 tuhat eurot (31.12.2017: 25 167 tuhat eurot) ja kogunenud kulum 21 900 tuhat eurot (31.12.2017: 20 376 tuhat eurot).

Lisa 27. Tehingud seotud osapooltega

Grupil on toimiv sisekontrollisüsteem (vt aruande punkti 1.4.1 „Ülevaade sisekontrollisüsteemist ja tegevustest siseauditi korraldamisel“). Linna sisekontrolööri teenistus annab hinnangu nii linna asutuste kui ka linna valitseva mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste ning linna asutatud mittetulundusühingute sisekontrolli tõhususele, aruandluse usaldusväärsusele ja tegevuse tulemuslikkusele, et saada piisav kindlustunne linna vahendite seadusliku ja tulemusliku kasutamise kohta. Peamiseks eesmärgiks on korruptsiooni ennetamine, kuid olulist tähelepanu pööratakse ka tegevuste kontrollile. Olulisemateks meetmeteks on huvide konflikti vältimine, tegevuste läbipaistvuse tagamine ja teadlikkuse kasvatamine. Linna ametiasutuste ja hallatavate asutuste juhte on koolitatud korruptsiooni ja seotud isikute teemal ning neile on selgitatud, et korruptsiooni ükski vorm ei ole aktsepteeritav ning on vastuolus ametniku eetiliste tõekspidamisega.

2018. aastal jätkati eelmisel aastal alustatud täiendavate kindlust andvate audiitorteenuste tellimisega vastavalt Audiitorteenuste seaduse § 53 nimetatud tehingute seaduslikkuse kokkuleppelise kontrolli läbiviimiseks. Sõltumatu eksperdi kaasamine linna valitseva mõju all olevate üksuste tehingute seaduslikkuse hindamiseks suurendab aruandes esitatud andmete usaldusväärsust, annab kindlustunde, et avaliku sektori vahendeid on kulutatud eesmärgipäraselt ja kooskõlas seaduste ning muude õigusaktidega.

Linna raamatupidamise sise-eeskiri määratleb mõisted „seotud isik“ ning „kõrgema juhtorgani ja tegevjuhtkonna liikmed“, kellega teostatud tehingud tuleb avalikustada:

- volikogu esimees, linnavalitsuse liige, linna ametiasutuse juht või linna ametiasutuse hallatava asutuse juht ja nende pereliikmed, kelleks loetakse abikaasa, elukaaslane ja laps;
- sihtasutused, mittetulundusühingud ja äriühingud, kelle üle punktis 1 nimetatud isikutel üksi või koos pereliikmetega on valitsev või oluline mõju.

Valitseva ja olulise mõju määramisel lähtutakse raamatupidamisseaduse § 27 lõikest 1 ja RTJ-s 11 esitatud definitsioonidest.

Käesolevas aruandes kuuluvad avalikustamisele tehingute tegemine seotud isikutega, mis ei vasta õigusaktidele või linna sisedokumentide üldistele nõuetele või turutingimustele. Seega turutingimustel või seadusega sätestatud või asutusesiseste normdokumentide (näiteks hinnakirjad) alusel sõlmitud tehingud ei kuulu avaldamisele seotud isikutega tehtud tehingutena. Samuti ei avalikustata seotud isikutele antud toetusi, kui nende andmine otsustati avaliku taotlusvooru kaudu või kui tegemist on universaaltoetusega. Avalikustamisele ei kuulu ka riigihanke tulemusena sõlmitud tehingud.

Linna asutuste juhid deklareerisid, et neil puudusid 2018. aastal tehingud seotud osapooltega, mis ei vastanud õigusaktidele või raamatupidamiskohustuslase sisedokumentide üldistele nõuetele või turutingimustele. Samas on linna asutustel 2018. aastal olnud tehinguid juriidiliste isikutega (äriühingud, sihtasutused, mittetulundusühingud), kes on otseselt seotud linna asutuste juhtidega järgmiselt:

- linn ostis kaupu ja teenuseid ning andis toetusi kokku summas 1 218 tuhat eurot;
- linn osutas tasulisi teenuseid summas 432 tuhat eurot.

Eelnimetatud kuludest 898 tuhat eurot moodustavad asutuste juhtidega seotud juriidilistele isikutele aasta jooksul linna poolt antud erinevad toetused. Seotud isikult saadud tuludest 348 tuhat eurot on saadud Mittetulundusühingult Harjumaa Ühistranspordikeskus seoses Tallinna linna väliste sõitudega.

Konsolideerimisgruppi kuuluvate sihtasutuste ja äriühingute nõukogude ja juhatuste liikmetel ning nende lähedastel pereliikmetel puudusid 2018. aastal olulised tehingud, mida raamatupidamise aastaaruande käesolevas lisas avalikustada. Nõukogude ja juhatuste liikmete töötasude kohta vt lisa 21 „Tööjõukulud“ ja aruande punktis 1.1.3 „Töötajaskond“.

Lisa 28. Sündmused pärast aruandekuupäeva

Kohtuvaidlused müügitaksu õiguspärasuse üle

Riigikohtu halduskolleegium taotles 2017. aastal Euroopa Kohtult eelotsust ning peatas kuni Euroopa Kohtu lahendi jõustumiseni müügitaksu menetluse, milles Tallinna Kaubamaja Gruppi kuuluvad viis ettevõtet taotlesid Tallinna Ettevõtlusameti maksuotsuste ning Maksu- ja Tolliameti otsuste tühistamist ning enammakstud müügitaksu tagastamist.

7. augustil 2018. aastal tegi Euroopa Kohus otsuse, mille alusel sedastas, et Tallinnas kehtestatud müügitaks ei olnud vastuolus käibemaksudirektiiviga. Kohus tuletas meelde, et käibemaksudirektiivi artiklis 401 on ette nähtud, et liikmesriigid võivad säilitada või sätestada selliseid makse, mis ei piira ühenduse sätete kohaldamist, sh nt makse kindlustuslepingutele, hasartmängudele ja kihlvedudele, aktsiise, riigilõive ja üldiselt mis tahes makse, lõive ja makseid, mis ei ole käsitatavad kumuleeruvate käibemaksudena, kui nimetatud maksud, lõivud ja maksed ei too liikmesriikide vahelises kaubanduses kaasa formaalsusi piiriületamisel. Seega Euroopa Kohus otsustas, et müügitaks ei olnud vastuolus Euroopa Liidu käibemaksudirektiiviga.

Edaspidises vaidluses jättis Riigikohtu halduskolleegium 15. märtsil 2019. aastal rahuldamata kassatsioonikaebuse. Riigikohus lähtus Euroopa Kohtu eelotsusest ja nõustus ringkonnakohtu otsusega, et aastatel 2010–2011 Tallinnas kehtinud müügitaks ei olnud õigusvastane. Halduskolleegium selgitas kaebajate lisaväidetele vastates, et müügitaks oli kooskõlas põhiseadusega ning vastas õigusselguse põhimõttele. Kolleegium nõustus ka ringkonnakohtu seisukohaga, et maksumääruse võimalik vastuolu seadusega polnud kohtuasjasse puutuv, kuna müügitaksust erinevad maksumääruse sätted ei suurendanud kaebajate maksukohustust.

Tallinna linn on moodustanud antud kohtuvaidluse osas kohtuvaidluste eraldise summas 4 517 tuhat eurot, mille ulatuses vähendatakse 2019. aastal eraldise kohustust.

Lisa 29. Konsolideerimata finantsaruanded

Konsolideerimata bilanss

	2018	2017	<i>Lisa</i>
Varad			
<i>Käibevara</i>			
Raha ja pangakontod	51 161	62 570	2
Maksu- ja trahvinõuded	37 348	33 656	
Muud nõuded (sh liisingnõuded) ja ettemaksed	22 219	14 857	5
Varud	32	39	
<i>Käibevara kokku</i>	110 760	111 122	
<i>Põhivara</i>			
Osalusel valitseva mõju all olevates üksustes ning sidusüksustes	80 713	78 622	7, 8
Finantsinvesteeringud	3 767	5 364	
Muud nõuded (sh liisingnõuded) ja ettemaksed	8 958	0	5
Kinnisvarainvesteeringud	43 044	43 649	9
Materiaalne põhivara	1 057 866	1 012 660	
Immateriaalne põhivara	1 616	748	
<i>Põhivara kokku</i>	1 195 964	1 141 043	
Varad kokku	1 306 724	1 252 165	
Kohustised			
<i>Lühiajalised kohustised</i>			
Võlad hankijatele	29 932	26 610	
Võlad töövõtjatele	36 585	30 361	
Maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed	11 250	9 952	12
Muud kohustised ja saadud ettemaksed	6 381	11 045	
Eraldised	4 690	4 621	
Võlakohustised	19 190	19 133	
<i>Lühiajalised kohustised kokku</i>	108 028	101 722	
<i>Pikaajalised kohustised</i>			
Eraldised	125	114	
Sihtfinantseerimine	0	2	
Võlakohustised	210 544	229 734	
<i>Pikaajalised kohustised kokku</i>	210 669	229 850	
Kohustised kokku	318 697	331 572	
Netovara			
Akumuleeritud ülejääk	928 383	889 376	
Aruandeperioodi tulem	59 644	31 217	
Netovara kokku	988 027	920 593	
Kohustised ja netovara kokku	1 306 724	1 252 165	

Konsolideerimata tulemiaruanne

	2018	2017	Lisa
Tegevustulud			
Maksud	462 504	413 139	
Müüdnud tooted ja teenused	80 845	77 963	18
Saadud toetused	145 604	120 570	
Muud tegevustulud	3 306	5 510	20
Tegevustulud kokku	692 259	617 182	
Tegevuskulud			
Antud toetused	-125 506	-130 796	
Tööjõukulud	-262 273	-229 629	21
Muud tegevuskulud	-209 067	-193 079	22
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	-38 765	-34 489	
Tegevuskulud kokku	-635 611	-587 993	
Aruandeperioodi tegevustulem	56 648	29 189	
Finantstulud ja -kulud			
Intressikulud	-4 541	-4 692	23
Tulem osalustelt	7 589	7 358	
Tulu hoiustelt ja väärtpaperitelt	-80	-631	
Muud finantstulud ja -kulud	28	-7	23
Finantstulud ja -kulud kokku	2 996	2 028	
Aruandeperioodi tulem	59 644	31 217	

Konsolideerimata rahavoogude aruanne (kaudsel meetodil)

	2018	2017
Rahavood põhitegevusest		
Aruandeperioodi tegevustulem	56 648	29 189
Korrigeerimised		
Põhivara amortisatsioon, allahindlus ja mahakandmine	38 765	34 489
Põhivara soetusega kaasnev käibemaksukulu	13 450	12 177
Kasum/kahjum põhivara müügist	-1 829	-2 232
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-26 177	-16 718
Antud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	18 823	32 999
Käibevara netomuutus	-9 267	-1 059
Kohustiste netomuutus	4 890	13 606
Rahavood põhitegevusest kokku	95 303	102 451
Rahavood investeerimisest		
Tasutud põhivara eest (v.a finantsinvesteeringud ja osalused)	-82 914	-78 286
Laekunud põhivara müügist (v.a finantsinvesteeringud ja osalused)	2 719	3 513
Laekunud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	15 733	4 942
Tasutud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-14 110	-38 113
Antud laenud	-10 000	0
Tasutud finantsinvesteeringute soetamisel	0	-880
Laekunud dividendid	5 499	7 348
Laekunud intressid ja muud finantstulud	38	7
Rahavood investeerimisest kokku	-83 035	-101 469
Rahavood finantseerimistegevusest		
Tasutud võlakirjade lunastamisel	-11 694	-4 064
Laekunud laenud	0	30 000
Laenude tagasimaksed	-6 796	-5 848
Tagasi makstud kontsessioonilepingute alusel	-643	-15 054
Makstud intressid ja muud finantskulud	-4 544	-4 697
Rahavood finantseerimisest kokku	-23 677	337
Puhas rahavoog	-11 409	1 319
Raha ja selle ekvivalendid perioodi algul	62 570	61 251
Raha ja selle ekvivalentide muutus	-11 409	1 319
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpul	51 161	62 570

Konsolideerimata netovara muutuste aruanne

	Saldo 31.12.2017	Muutused 2018	Saldo 31.12.2018
Akumuleeritud tulem	920 593	67 434	988 027
Põhivara ümberhindlus (munitsipaliseerimine)		7 790	
Aruandeperioodi tulem		59 644	
Kokku	920 593	67 434	988 027
Põhivara ümberhindlus (munitsipaliseerimine)		7 790	
Aruandeperioodi tulem		59 644	

Lisa 30. Selgitused eelarve täitmise aruande kohta

Eelarve täitmise aruanne on raamatupidamise seaduse § 41 alusel üheks raamatupidamise aastaaruande täiendavaks aruandeks. Eelarve täitmise aruanne on koostatud ja struktureeritud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses sätestatud nõuete alusel. Eelarve koosneb viiest eelarveosast: põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud, investeerimistegevus, finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus. Eelnimetatud jaotuses on aruandes andmed esitatud esialgse eelarve, lõpliku eelarve ja eelarve täitmise kohta. Esialgne eelarve on linnavolikogu 13. detsembri 2018 määrusega nr 18 kinnitatud Tallinna linna 2018. aasta eelarve. Lõplik eelarve on eelarveaasta jooksul linnavolikogu ja linnavalitsuse õigusaktidega tehtud muudatustega korrigeeritud eelarve⁴.

Esialgse ja lõpliku eelarve olulised vahed

Eelarveaastal võttis linnavolikogu vastu lisaelarve, millega täpsustati nii esialgse eelarve põhitegevuse tulusid ja kulusid kui ka investeerimistegevuse tulusid ja kulutusi. Põhitegevuse tuludest suurendati peamiselt saadavaid toetusi tegevuskuludeks, tulumaksutulu ning kaupade ja teenuste müügist saadavaid tulusid. Saadavad toetused tegevuskuludeks suurenesid tulenevalt toetusfondist Tallinna linnale ette nähtud summade täpsustumisega. Kaupade ja teenuste müügitulu suurenes enim haridusvaldkonnas seoses koolieelse lasteasutuse kohatasutõusuga, mis tulenes palga alammäära tõusust 470 eurolt 500 eurole, ning tervishoiuvaldkonnas seoses kiirabiteenuse lepingujärgse mahu suurenemisega. Põhitegevuse kuludes suurenesid peamiselt teede ja tänavate, sotsiaalhoolekande ning hariduse valdkondade kulud. Investeerimistegevuses lisati enim vahendeid linnatranspordi ja kultuuri valdkondadele.

Lisaks lisaelarvele täpsustati 2018. aasta eelarvet ka linnavalitsuse õigusaktidega. Tallinna Linnavalitsuse 23. jaanuari 2002 määrusega nr 11 kinnitatud „Ülekantavate kulude järgmisse eelarveaastasse kandmise korra“ kohaselt võib järgmisesse eelarveaastasse üle kanda investeringuid ja neid kulusid, mis on eelarves ülekantavaks määratud. Järgmisesse eelarveaastasse üle kantavaid investeringuid ja tegevuskulusid võib kasutada üksnes samal otstarbel ning ainult selle eelarveaasta jooksul. 2017. eelarveaastast kanti 2018. eelarveaastasse üle põhitegevuse kulusid summas 5 842 tuhat eurot ja investeerimistegevuse kulutusi summas 33 930 tuhat eurot. Suuremad ülekantavad kulutused olid teede ja tänavate, hariduse ning transpordi valdkondades.

Tallinna Linnavolikogu 13. detsembri 2018 määruse nr 18 „Tallinna linna 2018. aasta eelarve“ § 2 lg 1 p 1 alusel on linnavalitsusel lubatud kinnitada Tallinna linnale antud riigieelarve toetuste, lepingute alusel linnale eraldatud vahendite ja saadud annetuste jaotus ametiasutuste, eelarvepositsioonide ning vajadusel majandusliku sisu lõikes pärast vastavate riigi õigusaktide vastuvõtmist, lepingute sõlmimist või annetuste saamist. Algselt oli linnavolikogu kinnitatud linna 2018. aasta eelarves kavandatud saadavaid toetusi põhitegevuse kuludeks 94 790 tuhat eurot ja investeerimistegevuseks 28 709 tuhat eurot. Eelarveaasta jooksul korrigeeriti saadavaid toetusi nii lisaelarvega kui ka vastavate linnavalitsuse korraldustega ning täpsustati saadavate toetuste majanduslikku sisu, mille tulemusena saadavad toetused tegevuskuludeks suurenesid kokku 25 402 tuhande euro võrra ning saadavad toetused investeerimistegevuseks 2 280 tuhande euro võrra. Saadavatest toetustest kokku moodustasid üle poole riigieelarvest saadavad toetused hariduskuludeks (põhikooli ja gümnaasiumi õpetajate palgad ja koolituskulud ning koolilõuna toetus) ja toimetulekutoetuse maksmiseks.

Lõpliku eelarve ja eelarve täitmise vahed

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt peab omavalitsusüksuse eelarve põhitegevuse tulemi lubatav väärtus aruandeaasta lõpu seisuga olema null või positiivne. Nimetatud tingimus oli täidetud nii kinnitatud eelarves, lõplikus eelarves kui ka eelarve täitmises. Linna eelarve põhitegevuse tulemiks kujunes 101 920 tuhat eurot, mis on 38 298 tuhat eurot enam kui täpsustatud eelarves kavandatud. Põhitegevuse tulemit mõjutas nii 16 063 tuhande euro võrra põhitegevuse tulude planeeritust suurem täitmine kui ka 22 235 tuhande euro võrra põhitegevuse kulude kavandatust väiksem täitmine.

---

⁴ Tallinna Linnavolikogu 20. septembri 2018 määrus nr 16 „Tallinna linna 2018. aasta lisaelarve“;

Tallinn Linnavalitsuse 18. aprilli 2018 korraldus nr 592-k „Tallinna linnale 2018. aastal antud riigieelarve toetuste, lepingute alusel linnale eraldatud vahendite ja saadud annetuste I jaotus ametiasutuste ja eelarvepositsioonide lõikes“, 12. detsembri 2018 korraldus nr 1799-k „Tallinna linnale 2018. aastal antud riigieelarve toetuste, lepingute alusel linnale eraldatud vahendite ja saadud annetuste II jaotus ametiasutuste ja eelarvepositsioonide lõikes“ ning 11. veebruari 2019 korraldus nr 228-k „Tallinna linnale 2018. aastal antud riigieelarve toetuste, lepingute alusel linnale eraldatud vahendite ja saadud annetuste III jaotus ametiasutuste ja eelarvepositsioonide lõikes ning omatulude ja tegevuskulude suurendamine“;

Tallinna Linnavalitsuse 28. märtsi 2018 korraldus nr 477-k „Tallinna linna 2017. aasta eelarves ülekantavaks määratud kulutuste ülekandmine 2018. eelarveaastasse“; Tallinna Linnavalitsuse 31. jaanuari 2018 korraldus nr 153-k „Tallinna linna 2018. aasta eelarves palga korrigeerimise reservis ette nähtud vahendite jaotus“

Põhitegevuse tulud

Alljärgnevalt on esitatud võrdlus lõpliku eelarve ja täitmise vahel.

Eelarve põhitegevuse tulude täitmiseks kujunes 665 899 tuhat eurot ehk 2,5% enam kui eelarves kavandatud. Põhitegevuse tuludest 69,5% moodustasid maksutulud. Üksikisiku tulumaksu saadi 422 827 tuhat eurot, mis on 3,8% planeeritust enam. Tulumaksu tulu parem täitmine tulenes linna elanike arvu kasvuga seotud tulusaajate arvu kasvust ja nende keskmise brutopalgatõusust. Keskmist palgakasvu mõjutasid positiivselt tugev majanduskasv, kiire brutopalgatõus ning madal töötuse määr. Maksu- ja Tolliameti andmetel oli Tallinnas 2018. aastal keskmisena 226,3 tuhat tulu saanud inimest kuus. Keskmine deklareeritud tulu maksumaksja kohta kasvas aastaga 12,7% ja moodustas maksumaksja kohta keskmiselt 1 471 eurot kuus. Maamaksutulu saadi 2018. aastal 26 566 tuhat eurot, mis on 0,9% kavandatust enam. Kohalikest maksudest saadi 2018. aastal kavandatust enam reklaamimaksu 9,2% ning parkimistasu 6,5%. Reklaamimaksu tulu saadi kavandatust suuremas mahus seoses reklaamimaksu järelevalve tõhustamisega. Parkimistasu saadi plaanitust rohkem seoses konservatiivse tuluprognosisega 2018. aastaks.

Tulu kaupade ja teenuste müügist saadi 82 482 tuhat eurot, mis on 0,1% vähem kui eelarves kavandatud. Suurim alatäitmine oli lasteaia kohatasu osas seoses laste arvu vähenemisega ja kohatasu soodustustega. Tegevuskuludeks saadi toetusi 119 427 tuhat eurot, mis on kavandatust 0,6% vähem. Osa 2018. aastal alustatud projektide kuludest kanti seoses tegevuskavade täpsustumisega üle 2019. eelarveaastasse, mistõttu kajastatakse ka projektide elluviimiseks eraldatavad toetused tulude-kulude vastavuse printsiibi alusel 2019. aasta täitmises.

Muude tegevustulude täitmine oli 1 477 tuhat eurot ehk 13,4% enam kui eelarves kavandatud. 2018. aastal saadi erakorraliselt planeeritust enam nii leppetrahve, sunniraha kui ka kindlustushüvitisi.

Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kulude täitmine oli kokku 563 979 tuhat eurot ehk 96,2% kavandatust. 8 282 tuhande euro ulatuses kanti kulusid üle 2019. eelarveaastasse. Ülejäänud alatäitmise osas oli tegemist linna asutuste säästlikuma majandamise ja prognoositust väiksemate kuludega. Linna asutused, kelle tulude täitmine jäi eelarves kavandatust väiksemaks, vähendasid vastavas summas ka põhitegevuse kulusid.

Linna eelarves tegevuskulude koosseisus planeeritud kulutuste reservide kasutamise täitmine kajastatakse tehingu majanduslikust sisust lähtudes muudes tegevuskuludes või põhivara soetustes.

Investeeringutegevus

Põhivara müügist saadi 2018. aastal 119 tuhat eurot kavandatust vähem. Muuhulgas mõjutas seda objektide müük, mille müügitulust tuli Maareformi seaduse alusel 65% tasuda riigile.

Põhivara soetusteks kavandatud kulutusi tehti 2018. aastal 41 067 tuhande euro võrra kavandatust vähem. Mitmete ehitiste valmimine lükkus edasi ja 37 925 tuhande euro ulatuses kanti kulutusi üle 2019. aastasse. Tööde viibimise ja kulutuste ülekandmise põhjuseid on mitmeid: detailplaneeringute ja kooskõlastuste planeeritust pikemaajaline menetlemine, lisanõuete ja -tingimuste esitamine projekteerimistöödele, täiendavate uuringute vajadus, ettenägematute tööde lisandumine, ehitusorganisatsioonide poolt oma ehitusvõimsuste ülehindamine jmt. Teede ja tänavate rekonstrueerimistööde valmimistähtajad pikenesid eeskätt seoses ajamahukate projekteerimistöödega. Haridusvaldkonnas kuulutati mitme suurobjekti - Tallinna Saksa Gümnaasiumi, Tallinna Tondi Põhikooli, Tallinna Männikäbi Lasteaia - ehitushanked välja 2018. aasta III kvartalis ning ehitustöödega alustati alles 2019. aastal. Järveotsa tee 33 hoone renoveerimisele lasteaiaiks saadi positiivne rahastusotsus 2019. aasta alguses. Linnamajanduse valdkonnas viibisid ehitustööd Paagi tn 10 objektil rekonstrueerimata korterite elanike uutesse korteritesse ümberkolimise viibimisega. Sõpruse pst 5 ehitustööde algus lükkus edasi ehitajapoolse viivituse tõttu.

2018. aastal valminud objektidest olid olulisemad Pirita Kose Lasteaia juurdeehitus, Pääsküla Kooli tervikrenoveerimine, Prantsuse Lütseumi võimlahoone ehitus, Vanalinna Hariduskolleegeiumi Pühavaimu tn 8 hoone renoveerimine, Pae Gümnaasiumi juurdeehitus, Koidu, Kivila ja Vilde tee 69 spordipargid, M. Härma tn 14 staadion, trammide rekonstrueerimine ja vanade trammide ümberehitus retrotrammideks, Viru keskuse bussiterminali remont, Tammsaare pargi rekonstrueerimine, Haabersti ristmiku rekonstrueerimine, Gonsiori tänava rekonstrueerimine, Vana-Pirita tee rekonstrueerimine, Tondi tänava (lõigus Kotka tn - Linnu tee) rekonstrueerimine, Tuuliku tee (lõigus Kadaka tee - Halla tn) rekonstrueerimine, A. H. Tammsaare tee - Tondi tänava - Rahumäe tee ristmiku rekonstrueerimine, Narva maantee ja Pärnamäe tee ristmiku rekonstrueerimine, Vabaõhukooli tee (lõigus Kose tee - Rahvakooli tee) rekonstrueerimine, Juurdeveo tänava rekonstrueerimine, Põhja puistee ja Kalasadama tänava ristmiku rekonstrueerimine ning Ülemiste järve liikumisraja (Tartu mnt lõigus Lennujaama tee - Vana-Tartu mnt) ehitus. Varasematest aastatest suuremas mahus tehti kvartalisesse teede ja kõnniteede, sildade ja viaduktide ning ühistranspordipeatuste ja -radade remonti.

2018. aastal alustati mitmete suuremahuliste objektide projekteerimis-, ehitus-, renoveerimis- ja rekonstrueerimistöödega. Nendest mahukamad projektid on Tallinna Saksa Gümnaasiumi tervikrenoveerimise projekteerimine, Tallinna Arte Gümnaasiumi tervikrenoveerimise projekteerimine, Järveotsa tee 33 hoone tervikrekonstrueerimise projekteerimine lasteaiaiks, Tallinna Linnateatri tootmis- ja laoruumide projekteerimine aadressil Suur-Sõjamäe tn 44d, Tallinna Linnaarhiivi Tolli tn 8 hoone keldriruumide ümberehitus arhiivihoidlateks, Tallinna Perekonnaseisuameti pea- ja

abihoone renoveerimine, Salme Kultuurikeskuse osalise rekonstrueerimise projekteerimine, Tallinna Botaanikaiaia palmimaja rekonstrueerimise projekteerimine, Sõpruse pst 5 munitsipaalelamu (sh Kristiine Tegevuskeskus) renoveerimine ja Maleva tn 18 uue munitsipaalelamu projekteerimine, V. Lenderi mälestusmärgi ja Tondi sõjakooli memoriaali rajamine, Kalevi Keskstaadioni rekonstrueerimine (investeeringutoetus MTÜ-le Eesti Spordiselts Kalev), Tallinna haigla uue hoone projekteerimine, Kõo Tugikeskuse Maleva tänava hoone renoveerimise projekteerimine, Iru Hooldekodu õenduskodu projekteerimine, Reidi tee ehitus, Vanasadama ja kesklinna vahelise liikuvuskeskkonna arendamise (sh Peatänava) projekteerimine, Viljandi mnt kergliiklustee (Pärnu mnt -Valdeku tn) ehitus, Filtri teed Kadrioruga ja Ülemiste ühisterminaliga ühendava kergliiklustee projekteerimine, Sadamaala kergliiklustee lõigus Kalaranna tn – Reidi tee projekteerimine ning päikeseelektrit tootvate teekatendite arendamine ja kasutuselevõtt. Eelnimetatud töid jätkatakse 2019. aastal.

Sihtfinantseerimist põhivara soetamiseks saadi 5 115 tuhande euro võrra vähem eelarves kavandatust. Peamiseks põhjuseks oli Reidi tee ehitusega hilisem alustamine.

Antav sihtfinantseerimine investeerimistegevuseks jäi alatäidetuks summas 2 627 tuhat eurot ehk 12,6% ulatuses. Keskkonna valdkonnas ei eraldatud 2018. aastal Mustjõe jäätmejaama rajamiseks toetust 868 tuhat eurot, sest Tallinna Halduskohtu otsusega on elanike poolt esitatud kaebus rahuldatud ning jäätmejaama ehitamiseks väljastatud ehitusluba on tühistatud. Spordivaldkonnas lükkus osa Kalevi Keskstaadioni 2018. aastasse planeeritud rekonstrueerimistöödest edasi 2019. aastasse, mistõttu kanti antavast sihtfinantseerimisest 520 tuhat eurot üle 2019. eelarveaastasse. Linnamajanduse valdkonnas oli investeerimistegevuseks antava sihtfinantseerimise alatäitmine 500 tuhat eurot seoses vajadusega taotleda Euroopa Komisjonilt enne Linnahalli rekonstrueerimistööde toetamist riigiabi luba. Kultuurivaldkonnas lükkusid Tallinna Lauluväljaku kõlaekraani laudise ja katuse vahetuse rekonstrueerimistööde valmistähtajad edasi 2019. aasta aprilli, mistõttu oli antava sihtfinantseerimise täitmine planeeritust 307 tuhande euro võrra väiksem. Teede ja tänavate valdkonnas kanti 2019. aastasse üle 274 tuhat eurot, sest viibis Maanteeameti ehitushange riigimaantee nr 4 rekonstrueeriseks lõigul Tallinna piir - Topi sõlm.

Linna finantstulud moodustasid 2018. aastal 5 550 tuhat eurot, mis on 1 720 tuhat eurot ehk 23,7% kavandatust vähem. Konkurentsiameti poolt veeteenuse tariifi kooskõlastuse ning rahvusvahelise arbitraažikohtu lahendi ootuses tegid AS-i Tallinna Vesi juhatus ja nõukogu aktsionäridele ettepaneku säilitada konservatiivne hoiak, arvestades aktsiaseltsi jaoks negatiivsete otsuste võimalusega. Aktsionäride korraline üldkoosolek nõustus ettepanekuga, mistõttu sai linn dividenditulu 1 761 tuhande euro võrra planeeritust vähem.

Linna finantskulud jäid 2018. aastal 2 802 tuhande euro võrra eelarves kavandatust väiksemaks tulenevalt jätkuvalt madalatest baasintressidest.

Finantseerimistegevus

2018. aasta investeerimistegevuse finantseerimiseks kavandas linn võtta laenu 30 miljonit eurot. Tulenevalt linna kõrgest likviidsusest ning investeerimisprojektide tegelikust täitmisest kavandatud laenu välja ei võetud.

Linna laenude ja võlakirjade tagasimakseid tehti eelarves kavandatud mahus.

Likviidsed varad

2018. aasta eelarvesse kavandati likviidsete varade vähenemine 53 779 tuhande euro võrra. Eelarve täitmise tulemusena vähenesid likviidsed varad ainult 11 410 tuhande euro võrra. Likviidsete varade muutuse kujunemist mõjutasid kõige enam kavandatust väiksemad põhitegevuse ja investeerimistegevuse kulutused kokku summas 68 731 tuhat eurot, sealhulgas 47 534 tuhat eurot seoses 2018. aastal lõpetamata projektide ja investeeringuobjektide kulutuste ülekandmisega 2019. eelarveaastasse ning linna eelarves investeeringute katteks kavandatud laenu võtmata jätmise.

Eelarve täitmise aruandes ja konsolideerimata tulemiaruanDES esitatud arvnäitajate vahed on esitatud järgmises tabelis.

Tabel 40. Vahed eelarve täitmise aruande (punkt 2.5) ja konsolideerimata tulemiaruaruande (punkt 2.6 lisa 29) vahel

	Eelarve täitmise aruanne	Tulemi- aruanne	Vahe	Selgitused vahede kohta	
Tegevustulud (+)	694 455	692 259	2 196	Sh sisekäive	2 522
Põhitegevuse tulud	665 899			Sh mitterahalised tehingud	-326
				<i>sellest müüdava vara</i>	
Põhivara müük	2 682			<i>jääkväärtus</i>	857
Saadav sihtfinantseerimine	25 874				
Tegevuskulud (-)	595 621	635 611	-39 990	Sh sisekäive	2 522
Põhitegevuse kulud	563 979			Sh mitterahalised tehingud	-42 512
				<i>sellest põhivara</i>	
Põhivara käibemaks	13 451			<i>amortisatsioon ja</i>	
Antav sihtfinantseerimine	18 191			<i>allahindlus</i>	-38 765
Finantstulud (+)	5 550	7 640	-2 090	Sh mitterahalised tehingud	-2 090
Dividendid	5 499			<i>sh kahjum osaluste</i>	
Muud tulud	51			<i>ümberhindamisest</i>	-2 090
Finantskulud (-)	4 542	4 644	-102	Sh mitterahalised tehingud	-102
Intressikulu	4 536				
Muud finantskulud	6				
Põhivara soetus (-)	86 730	0	86 730	Põhivara rahaline soetus	86 730
				PS mitterahalised põhivara	
				soetused	-580
Tulem	13 112	59 644	-46 532	Sh mitterahalised tehingud	39 618
				Sh põhivara rahaline soetus	-86 730
				PS mitterahalised põhivara	
				soetused	580

3. Vandeaudiitori aruanne

KPMG Baltics OÜ
Narva mnt 5
Tallinn 10117
Estonia

Telephone +372 6 268 700
Fax +372 6 268 777
Internet www.kpmg.ee

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Tallinna Linnavolikogule

Arvamus

Oleme auditeerinud Tallinna Linna ja tema valitseva mõju all olevate üksuste (edaspidi „konsolideerimisgrupp“) konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab konsolideeritud bilanssi seisuga 31. detsember 2018, konsolideeritud tulemiaruanne, konsolideeritud rahavoogude aruanne, konsolideeritud netovara muutuste aruanne ning eelarve täitmise aruanne eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta ja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, sealhulgas märkimisväärsete arvestuspõhimõtete kokkuvõtet.

Meie arvates kajastab eespool mainitud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistest osades õiglaselt grupi konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2018 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meie kohustusi vastavalt nendele standarditele kirjeldatakse täiendavalt meie aruande osas „Vandeaudiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“. Me oleme grupist sõltumatud kooskõlas kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (Eesti) (eetikakoodeks (EE)), ja oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt eetikakoodeksi (EE) nõuetele. Me usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie arvamusele.

Peamised auditi asjaolud

Peamised auditi asjaolud on asjaolud, mis olid meie kutsealase otsustuse kohaselt käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi seisukohast kõige märkimisväärsemad. Neid asjaolusid käsitlesime konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku auditi kontekstis ja selle kohta arvamus kujundamisel ning me ei esita nende asjaolude kohta eraldi arvamus.

Kulude ja kohustiste täielikkus ja täpsus	
Täiendavat informatsiooni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta saab lisadest 12-15 ning 21-22.	
Peamine auditi asjaolu	Kuidas seda asjaolu auditis käsitleti
Konsolideerimisgrupi kohustised seisuga 31. detsember 2018 moodustasid 409 miljonit eurot ning aruandeperioodi tegevuskulud 851 miljonit eurot. Konsolideerimisgrupile rakenduvad kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest	Meie auditiprotseduurid hõlmasid selle asjaolu puhul muuhulgas järgmist: - uuendasime oma arusaamist kulude ja kohustiste kajastamise protsessist ja kontrollimehhanismidest;

<p>tulenevad finantsdistsipliini tagamise meetmed: põhitegevuse tulemi lubatav väärtus ja netovõlakooormuse ülemmäär. Seetõttu on oluline, et majandusüksusel ei oleks kajastamata kulusid või kohustisi, mis võivad mõjutada põhitegevuse tulemit, ning kohustised oleksid klassifitseeritud nõuetekohaselt.</p> <p>Konsolideerimisgrupp tegutseb väga erinevates tegevusvaldkondades ning selle tegevuskulud ja kohustised on oma olemuselt erinevad ning võivad olla ebakorrapärased.</p> <p>Tulenevalt eeltoodust, konsolideerimisgrupi tehingute mahust ning asjaolust, et kulude ja kohustiste auditeerimisele kulub märkimisväärne osa auditi ajast ja ressurssidest, määratlesime kulude ja kohustiste täielikkuse ja täpsuse peamiseks auditi asjaoluks.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kontrollisime, kas kulude kajastamise aluseks olevaid ostuarveid on kinnitanud vastavate õigustega konsolideerimisgrupi töötajad; - tutvusime eelarve koostamise ja täitmise kontrolli protsessiga ning veendusime kontrolli efektiivsuses; - analüüsisime kulude trende kuude lõikes ning testisime valimite alusel kulude vastavust algdokumentidele; - testisime valimi alusel, kas kohustised on aruandekuupäeva seisuga täielikult kajastatud (sh tutvusime konsolideerimisgrupi juristide hinnangutega vaidluste võimalike lahenduste kohta) ning kas võib esineda kulusid, mis on kajastatud vales perioodis; - tuginedes oma professionaalsele hinnangule testisime kulude ja kohustistega seotud manuaalsete kannete põhjendatust; - võrdlesime valimi alusel kolmandate isikute kinnitatud kohustisi raamatupidamisandmetega; - koostöös KPMG IT-spetsialistidega testisime konsolideerimisgrupi infosüsteemide üldist kontrollikeskkonda ning protsesse, mis peaksid muuhulgas tagama kuluarvete ja nende kinnitamisega seotud kannete täielikkuse ja täpsuse.
---	---

Muu informatsioon

Juhtkond vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon sisaldab tegevusaruannet, kuid ei hõlma konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie asjaomast vandeaudiitori aruannet.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei tee selle kohta mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon lahknep oluliselt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandest või meie poolt auditi käigus saadud teadmistest või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud.

Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud sellest faktist aru andma. Meil ei ole sellega seoses millegi kohta aru anda.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhtkond vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga ja sellise sisekontrolli eest, nagu juhtkond peab vajalikuks, et võimaldada kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkond kohustatud hindama grupi suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana, esitama infot, kui see on asjakohane, tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb kas grupi likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad grupi konsolideeritud raamatupidamise aruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Vandeauditori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise eksisteerimisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) läbiviidud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Kasutame auditeerides vastavalt rahvusvaheliste auditeerimise standarditele (Eesti) kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi käigus. Me teeme ka järgmist:

- teeme kindlaks ja hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kas pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid, kavandame ja teostame auditiprotseduurid vastuseks nendele riskidele ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, info esitamata jätmist, vääresitiste tegemist või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi puhul asjassepuutuvast sisekontrollist, et kavandada nendes tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte arvamuse avaldamiseks grupi sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna arvestushinnangute ja nendega seoses avalikustatud info põhjendatust;
- teeme järelduse juhtkonna poolt tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi kasutamise asjakohasuse kohta ja saadud auditi tõendusmaterjali põhjal selle kohta, kas esineb olulist ebakindlust sündmuste või tingimuste suhtes, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust grupi suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana. Kui me teeme järelduse, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud juhtima vandeauditori aruandes tähelepanu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud infole või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad vandeauditori aruande kuupäevani saadud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski kahjustada grupi suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis.
- hangime konsolideerimisgrupi majandusüksuste või äritegevuste finantsteabe kohta piisava asjakohase tõendusmaterjali, et avaldada aramus grupi konsolideeritud finantsaruannete kohta. Me vastutame grupiauditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest. Me oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, infot muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas mistahes sisekontrolli märkimisväärsete puuduste kohta, mille oleme tuvastanud auditi käigus.

Tallinn, 14. mai 2019

/digitaalselt allkirjastatud/

Andris Jegers

Vandeauditori number 171

KPMG Baltics OÜ

Audiitorettevõtja tegevusluba nr 17

/digitaalselt allkirjastatud/

Indrek Alliksaar

Vandeauditori number 446

KPMG Baltics OÜ

Audiitorettevõtja tegevusluba nr 17

4. Allkirjad majandusaasta aruandele

Tallinna Linnavalitsus on koostanud Tallinna linna 31. detsembril 2018. aastal lõppenud majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest, grupi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandest (sh linna eelarve täitmise aastaaruanne) ja vandeaudiitori aruandest.

Tallinna Linnavolikogu on majandusaasta aruande kinnitanud ning Riigi Tugiteenuste Keskusele esitamiseks heaks kiitnud.

Tallinna Linnavolikogu 13. juuni 2019 otsus nr 113.

Tiit Terik

Tallinna Linnavolikogu esimees

Mihhail Kõlvart

Linnapea

Tallinna linna 2019. aasta konsolideeritud majandusaasta aruanne

Sisukord

1.	Tegevusaruanne	4
1.1.	Konsolideerimisgrupp ja linnaorganisatsioon	4
1.1.1	Konsolideerimisgrupp	4
1.1.2	Linnaorganisatsiooni juhtimine	6
1.1.3	Töötajaskond	8
1.2.	Põhilised finantsnäitajad	13
1.3.	Ülevaade majanduskeskkonnast	16
1.4.	Riskide juhtimine	18
1.4.1	Ülevaade sisekontrollisüsteemist ja tegevustest siseauditi korraldamisel	18
1.4.2	Finantsriskide juhtimine	20
1.5.	Ülevaade Tallinna arengukava täitmisest	22
1.6.	Ülevaade linna tütarettevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest	49
1.7.	Ülevaade linna olulise mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste tegevusest	61
2.	Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne	62
2.1.	Konsolideeritud bilanss	62
2.2.	Konsolideeritud tulemiaruanne	63
2.3.	Konsolideeritud rahavoogude aruanne (kaudsel meetodil)	64
2.4.	Konsolideeritud netovara muutuste aruanne	65
2.5.	Eelarve täitmise aruanne	66
2.6.	Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad	67
	Lisa 1. Arvestuspõhimõtted	67
	Lisa 2. Raha ja selle ekvivalendid	74
	Lisa 3. Finantsinvesteeringud	75
	Lisa 4. Maksu- ja trahvinõuded	76
	Lisa 5. Muud nõuded ja ettemaksed	77
	Lisa 6. Varud	79
	Lisa 7. Osalused valitseva mõju all olevates üksustes	80
	Lisa 8. Osalused sidusüksustes	82
	Lisa 9. Kinnisvarainvesteeringud	83
	Lisa 10. Materiaalne põhivara	84
	Lisa 11. Immateriaalne põhivara	87
	Lisa 12. Maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed	87

Lisa 13. Muud kohustised ja saadud ettemaksed	88
Lisa 14. Eraldised	89
Lisa 15. Võlakohustised	90
Lisa 16. Tuletisinstrumendid	94
Lisa 17. Maksutulud	94
Lisa 18. Müüdnud tooted ja teenused	95
Lisa 19. Saadud ja antud toetused	96
Lisa 20. Muud tegevustulud	100
Lisa 21. Tööjõukulud	100
Lisa 22. Muud tegevuskulud	101
Lisa 23. Intressikulud ja muud finantskulud	102
Lisa 24. Bilansivälised kohustised	103
Lisa 25. Teenuste kontsessioonikokkulepped	104
Lisa 26. Tingimuslikud kohustised	106
Lisa 27. Tehingud seotud osapooltega	107
Lisa 28. Sündmused pärast aruandekuupäeva	108
Lisa 29. Konsolideerimata finantsaruanded	110
Lisa 30. Selgitused eelarve täitmise aruande kohta	114
3. Vandeaudiitori aruanne	118
4. Allkirjad majandusaasta aruandele	122

Head tallinlased!

Kirjutan oma pöördumist erilisel ajal, kui koroonaviiruse tõttu on kehtestatud eriolukord ning paljud inimesed on oma kodudes, et säästa enda, oma lähedaste ja teiste kaaslinlaste tervist. Nii mõnedki teist on aga hoopis oma tervisega riskides ja uute muutunud oludega kohanedes igapäevaselt eeslinnil, tagamas meie igapäevast toimetulekut.

See aeg sobib nii järelemõtlemiseks, ümberhindamiseks kui ka tulevikku vaatamiseks. Teie ees on Tallinna linna 2019. aasta konsolideeritud majandusaasta aruanne, millesse on koondatud linna ja linna eraõiguslike juriidiliste isikute eelmise aasta olulisemad tegevused ja saavutused. Kuigi majandusaasta aruanne on pilguheit möödunud, ei saa mööda minna ka tulevikuplaanidest, sest linna valitsemine peaks olema läbipaistev mitte ainult minevikus tehtu, vaid ka praeguse tegevuse ja tulevikus kavandatava suhtes.

Tallinn on tulevikku vaatav linn. 2019. aastal hakkasime koostama mitmeid olulisi arengudokumente, mille lõplik valmimine on kavandatud 2020. aastasse. Neid kõiki ühendab linna arengustrateegia Tallinn 2035, mis võtab kokku Tallinna arengu suure visiooni – see on visioon elust ja pidevast arengust pulbitsevast ning linlastele elukeskkonnana rohkelt rohelist pakkuvast maailmalinnast, linnast, mis rakendab innovatsiooni, mis on elukeskkonnana kestlik, dünaamiline ja inimsõbralik, turvaline ja ohutu ning kõigile võimalusi pakkuv. Arengustrateegiat toetavad kogu Tallinna regiooni hõlmav liikuvuskava, hariduse arengukava ning uued üldplaneeringud Põhja-Tallinnas, Nõmmel ja Kesklinnas. See ühtne tulevikuplaan on sündimas tuhandete inimeste kaasabil, linlaste nõu kuulates, kogukondi ning erinevaid organisatsioone kaasates, teadlaste hinnanguid ning soovitusi arvesse võttes. See on plaan, milles sõnastatud ühtsetest väärtustest lähtub edaspidi oma tegevuses kogu linnaorganisatsioon – iga asutus, töötaja ja teenistuja oma igapäevatoos.

2019. aastal jätkus muuhulgas ka elav mõttevahetus linnaruumi arengu teemal. Usun, et tallinlastel peab olema arusaam, milline on Tallinna linnaruum viie või isegi 50 aasta pärast. Me ei saa ehitada linna ainult tänasele päevale, peame arvesse võtma nii linnaelanike, linna külastajate kui ka siin tegutsevate ettevõtjate muutuvaid ootusi, kohanema kliimamuutustega ja andma oma lastele üle tervisliku ning kestliku elukeskkonna. Nii näiteks käivitasime eelmisel aastal sadamatrammi projekti ja samasuguseid, kestlikkusest, säästlikkusest ja inimliku heaolu loomise soovist tulenevaid otsuseid ja algatusi teeme ka edaspidi.

Meie edu eelduseks on kvaliteetne elukestev õpe ning sellel põhinev teadustegevus ja innovatsioon. PISA testi järgi oleme maailma ühed tugevaimad õppijad. Uuringud näitavad aga, et peaksime siiski parandama õpirõõmu, millel on tugev mõju sellele, kuidas meie noored täiskasvanutena õppida, ennast täiendada ja oma oskusi arendada soovivad. See on aga ülioluline, sest 21. sajandi ühiskonna alusväärtus ja heaolu tagaja on inimeste huvi elukestvalt õppida. Samuti põhineb meie tuleviku heaolu teadusarenduses ja innovatsioonis, mis sünnib erinevate osapoolte tihedas koostöös. Just selleks teeb linn koostööd nii ülikoolide, teadusasutuste kui ka ettevõtetega, et ühisel jõul ja nõul arendada tulevikku suunduvat uuenduslikku Tallinna.

2019. aastal viisime ellu mitmeid linna visiooni toetavaid tegevusi, uuendusi ja projekte. Renoveerisime Tallinna Männikäbi Lasteaia, Sitsi Lasteaia ja Tallinna Saksa Gümnaasiumi. Uue ilme ja sisu sai Kultuurikeskus Kaja. Korda said nii Härma staadion kui ka Nõmme Spordikeskuse välibasseinid, valmis omalaadsete seas suurim Kopli rulapark. Moodsaks ja energiatõhusaks uuendati abivajajatele toetatud elamist pakkuv Paagi tn 10 korterelamu.

Tallinn on juba täna roheline linn ning aasta aastalt lisandub linnapilti nii uusi rohealasid kui ka korrastatud, uue ilme saanud olemasolevaid haljasalasid. Möödunud aasta lõpul valmis ka linna viimaste aastate üks suurimaid taristuprojekte Reidi tee, mis ehitati sisuliselt merre ja mille käigus loodi kõikidele liiklejatele ja erinevatele liikumisviisidele turvaline linnakeskkond.

Tallinn on hooliv linn, kus tähelepanuta ei jää ükski abivajaja, kus läbi erinevate toetusmeetmete aidatakse erinevaid sihtgrupe, kus toetatakse liikuvat ning sportlikku eluviisi ja kultuurilist mitmekesisust, ühiskondlikku aktiivsust, isetegevust ja enesealgatust. Toetusmeetmeid on nii ettevõtetele, korteriühistutele, mittetulundustegevuse valdkonnas tegutsejatele, spordiklubidele ja –organisatsioonidele, abivajajatele, erivajadustega inimestele, lastele ja peredele ning muidugi ka meie eakatele linnakodanikele. Hoolivus ja vastutustunne on meie ühiste põhiväärtuste osaks.

Järgnevatel lehekülgedel avaneb teie ees tükike Tallinna linna lähiajalugu sõnas ja arvudes. Ettevõtmisi, tegevusi ja tulevikuplaane jagus eelmisesse aastasse rohkesti – neist kõigist saab põhjaliku ülevaate aruandega tutvudes. Usun, et kirjapandu annab teile ka kindlustunde, et Tallinn saab hakkama ka praegusel keerulisel ajal.

Mihhail Kõlvart

Tallinna linnapea

1. Tegevusaruanne

1.1. Konsolideerimisgrupp ja linnaorganisatsioon

1.1.1 Konsolideerimisgrupp

Majandusaasta aruanne sisaldab informatsiooni linna 23 ametiasutuse ja nende 248 hallatava asutuse (edaspidi koos linn) ning linna valitseva mõju all oleva 9 äriühingu, 12 sihtasutuse ja ühe mittetulundusühingu (edaspidi koos konsolideerimisgrupp) 2019. aasta majandustegevuse tulemuste kohta. Joonisel 1 on esitatud ülevaade linna konsolideerimisgruppi kuuluvatest üksustest.

Linna asutused

Tallinna linn oma 271 asutusega on Eesti suurim omavalitsusüksus. Tulenevalt kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest korraldab linn oma territooriumil sotsiaalabi ja -teenuste osutamist, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustuse ja kanalisatsiooni tagamist, heakorda, jäätmehooldust, territoriaalplaneerimist, ühistransporti ning linnatänavate korrashoidu. Samuti korraldab linn temale kuuluvate koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hooldekodude, tervishoiuasutuste ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist. Lisaks täidetakse muid linnale seadustega pandud ülesandeid ja lahendatakse kõiki neid kohaliku elu küsimusi, mis ei ole seadusega antud kellegi teise pädevusse.

Linnaorganisatsioon annab igapäevaselt tööd 12,8 tuhandele (2018: 12,6 tuhandele) inimesele. Tulenevalt linna pakutavate avalike teenuste laiast valikust töötavad linnasüsteemis erinevate ametialade esindajad – lasteaiaõpetajad, koolipedagoogid, meditsiini-, sotsiaal-, kultuuri- ja sporditöötajad, heakorraspetsialistid jpt. Linna asutuste töötajate keskmine arv on esitatud joonisel 1 ja aruande punktis 1.1.3 „Töötajaskond“.

Ülevaade linna tegevusest 2019. aastal on toodud tegevusaruande punktis 1.5 „Ülevaade Tallinna arengukava täitmisest“.

Linna valitseva mõju all olevad üksused

Linna tütarettevõtetes, sihtasutustes ja mittetulundusühingus on töötajate keskmine arv jäänud eelmise aastaga võrreldes samaks (6,7 tuhat töötajat). Konsolideerimisgrupi üksuste keskmine töötajate arv on esitatud joonisel 1 ja aruande punktis 1.1.3 „Töötajaskond“.

Linna äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingu 2019. aasta tegevustest, majandustulemustest ning seatud eesmärkidest saab ülevaade tegevusaruande punktis 1.6 „Ülevaade linna tütarettevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest“.

Joonis 1. Linna konsolideerimisgrupp ja linna olulise mõju all olevad üksused aastal 2019

AMETIASUTUSED JA HALLATAVAD ASUTUSED (kokku 271)	KESKMINE TÖÖTAJATE ARV	LINNA VALITSEVA MÕJU ALL OLEVAD ÜKSUSED (kokku 22)	KESKMINE TÖÖTAJATE ARV
Tallinna Linnavolikogu Kantselei	31	Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	1 849
Tallinna Linnakantselei	332	aktsiaselts Tallinna Soojus	5
Tallinna Ettevõtlusamet	63	Tallinna Linnahalli Aktsiaselts	11
Tallinna turud	15	Termaki Autopargi Aktsiaselts	58
Tallinna Jäätmekeskus	14	aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	2 172
Tallinna Energiaagentuur	4	Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	1 561
Tallinna Haridusamet	51	Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid	3
Koolid (57)	4 288	AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus	79
Lasteaiad (125)	4 006	Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osaühing	51
Huvikoolid (10) jt (3)	492	Sihtasutus Tallinna Lastehaigla	679
Tallinna Keskkonna- ja Kommunaal- amet	73	Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus	12
Kadrioru Park	44	Sihtasutus Tallinna Hambapoliiklinik	152
Tallinna Botaanikaaed	47	Sihtasutus Tallinna Lauluväljak	18
Tallinna Kalmistud	50	Sihtasutus Lutreola	0
Tallinna Loomaaed	213	Sihtasutus Õpilasmalev	4
Tallinna Kultuuriamet	16	Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus	2
Teatri- ja kontserdiasutused (2)	156	Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid	13
Raamatukogu, muuseumid (2)	228	Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel	12
Tallinna Rahvapäikool	8	Sihtasutus Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus	3
Kultuurikeskused (3)	57	Sihtasutus Tallinna Televisioon	32
Tallinna Linnaarhiiv	27	Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum	0
Tallinna Linnavaramet	78	Mittetulundusühing Keskkonnateenused	14
Tallinna Perekonnaseisusamet	35	Kokku:	6 730
Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet	33		
Tallinna Kiirabi	372		
Sotsiaalhoolekande asutused (8)	649		
Tallinna Spordi- ja Noorsooamet	25		
Spordiasutused (7)	219		
Tallinna Linnaplaneerimise Amet	107		
Tallinna Transpordiamet	47		
Tallinna Keskkonnamet	16		
Tallinna Munitsipaalpolitsei Amet	107		
Linnaosavalitsused (8)	418		
Saunad (2)	17		
Sotsiaalhoolekande asutused (8)	267		
Vaba aja ja kultuurikeskused (12)	157		
Kokku:	12 762		

OLULINE MÕJU

Aktsiaselts Tallinna Vesi
Nõmme Erahariduse Sihtasutus

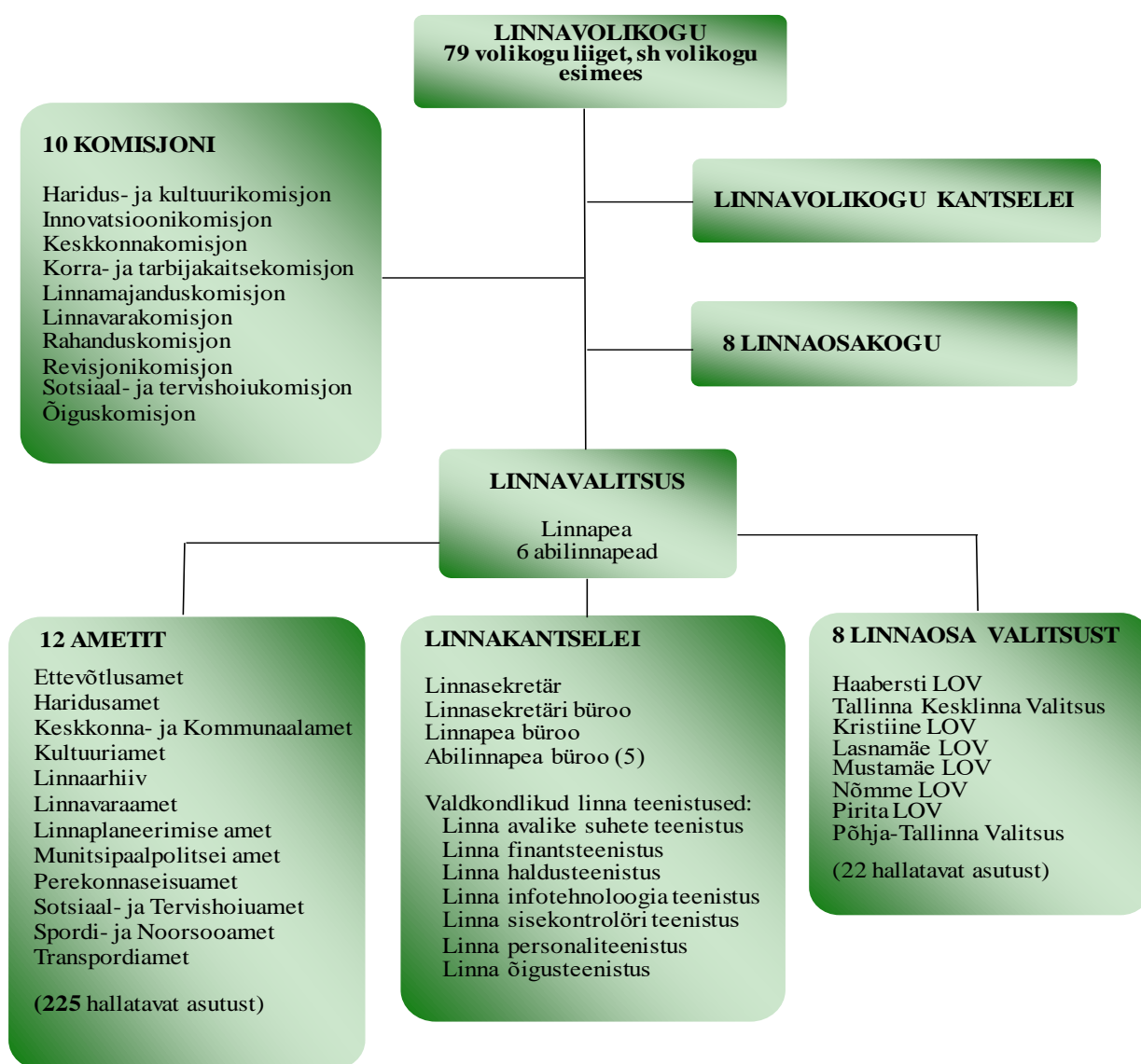
1.1.2 Linnaorganisatsiooni juhtimine

Tallinna linna juhtorganiteks on linnavolikogu ja linnavalitsus. Tallinna Linnavolikogu valivad linna elanikud neljaks aastaks. Tallinna Linnavolikogu 9. koosseisu valimised toimusid 15. oktoobril 2017. Linnavolikogu koosseisus on 79 liiget (sh volikogu esimees) ja viis fraktsiooni: Keskerakonna fraktsioon (40 liiget), Reformierakonna fraktsioon (17 liiget), Isamaa fraktsioon (5 liiget), Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon (9 liiget), Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon (6 liiget) ja kaks fraktsioonivaba liiget. Linnavolikogu töötab täiskogu istungitena, samuti komisjonide ja fraktsioonide kaudu. Volikogu koosseisu kuulub 10 komisjoni: haridus- ja kultuuri-, innovatsiooni-, keskkonna-, korra- ja tarbijakaitse-, linnamajanduse-, linnavara-, õigus-, rahandus-, revisjoni- ja sotsiaal- ja tervishoiukomisjon. Linnavolikogu asjaajamist korraldab Tallinna Linnavolikogu Kantselei.

Tallinna linna tegevjuhtkonnaks on linnavalitsus, sh linnapea ja abilinnapead. Tallinna linnavalitsuse liikmed 2019. aastal on toodud joonisel 3. Linnavalitsus juhib linna asutuste (v.a Tallinna Linnavolikogu Kantselei) tegevust ning osaleb aktsionäri, osaniku, asutaja ja liikmena eraõiguslikes juriidilistes isikutes. Iga linnavalitsuse liige juhib temale määratud linnaelu valdkondi. Linnavalitsuse istungid toimuvad üldjuhul kord nädalas.

Linna juhtimisstruktuurist annab ülevaate alljärgnev joonis 2.

Joonis 2. Tallinna linna juhtimisstruktuur seisuga 31.12.2019. aastal.

Joonis 3. Tallinna linnavalitsuse liikmed 2019. aastal

Linnavalitsuse liikmete tööjaotus on alljärgnev:

Linnapea MIHHAIL KÕLVART

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Linnakantselei, Tallinna Linnaarhiivi, Tallinna Perekonnaseisumeti ja linnaosade valitsuste tegevusvaldkondi ja korraldab nende valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Täidab muid ülesandeid järgmiselt: üldjuhtimine, linna arengu strateegiline planeerimine, suhtlus riigiasutuste ja linnavolikoguga, koostöö koordineerimine omavalitsorganisatsioonidega ja teiste omavalitsusüksustega, linna ja linnavalitsuse esindamine Eestis ja välisriikides.

Abilinnapea EHA VÕRK

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Linnavaraameti tegevusvaldkondi ja korraldab selle valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi.

Abilinnapea KALLE KLANDORF

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti ning Tallinna Munitsipaalpolitsei Ameti tegevusvaldkondi ja korraldab nende valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Täidab muid ülesandeid järgmiselt: koostöö jõustruktuuridega (Kaitsevägi, Kaitseliit, Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet), linna haldusterritooriumil raskete ilmastikutingimustega seotud tegevuste korraldamine, süüteoennetuse korraldamine, suhtlus Harjumaa Omavalitsuste Liiduga.

Abilinnapea BETINA BEŠKINA

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti tegevusvaldkondi ja korraldab selle valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi.

Abilinnapea VADIM BELOBROVTSEV

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Haridusameti, Tallinna Kultuuriameti ning Tallinna Spordi- ja Noorsooameti tegevusvaldkondi ja korraldab nende valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Täidab muid ülesandeid järgmiselt: rahvusvahelised ja integratsioonipoliitika ning kaasamise ja koostöö arendamisega seonduvad küsimused.

Abilinnapea ANDREI NOVIKOV

Valdkonnad: koordineerib Tallinna Linnaplaneerimise Ameti ja Tallinna Transpordiameti tegevusvaldkondi ja korraldab nende valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi.

Abilinnapea AIVAR RIISALU

Valdkond: koordineerib Tallinna Ettevõtlusameti tegevusvaldkondi, sh jäätmemajandust ja korraldab selle valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Täidab muid ülesandeid järgmiselt: targa linna ja innovatsiooni arendamisega ning Tallinna kaubamärkide ja sümbolitega seonduvad küsimused.

1.1.3 Töötajaskond

Üldised andmed

Linna konsolideerimisgrupis (s.o linna 271-s asutuses ja 9-s äriühingus, 12-s sihtasutuses ning ühes mittetulundusühingus) töötas 2019. aastal ligi 19,5 tuhat töötajat. Ülevaate töötajate arvust ning töötasudest aastatel 2018 ja 2019 saab allolevast tabelist 1. Töötajate (sh ametnike) töötasu hulka kuuluvad kõik töö tegemise eest makstavad tasud, puhkusetasud, tööandja makstav haigushüvitis, toetused ja töösuhte lõppemisel ettenähtud hüvitised. Eraldi on esitatud muude isikute (valimiskomisjoni liikmed ja Töötukassa poolt linnaosadesse avalikele töödele tööle suunatud töötud) töötasud ja võlaõiguslike lepingute (käsundus- ja töövõtulepingud) alusel makstud tasud.

Töötajate (sh ametnike) keskmise arvu ning töötasu arvutamisse ei ole kaasatud muude isikute ja võlaõiguslike lepinguliste töötajate arvu ega nende tasusid. Keskmise töötasu arvutamisel on välja jäetud töötajatele makstud seaduslikud hüvitised (haigushüvitis, töösuhte lõppemisel ettenähtud hüvitised jms). Tabelis 1 ja tabelis 2 esitatud tasud on arvestatud sotsiaalmaksu ja tööandja töötuskindlustusmakseta.

Tabel 1. Töötajate keskmine arv ja arvestatud töötasu (tuhandetes eurodes)

	Linna asutused		Linna valitseva mõju all olevad üksused		Grupp kokku	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Töötasud aastas kokku (tuhandetes eurodes)	215 934	195 692	133 814	119 534	349 748	315 226
sh töötajate (k.a ametnike) töötasu	209 306	190 364	132 474	118 073	341 780	308 437
ajutiste võlaõiguslike lepingute tasu	6 087	5 299	1 340	1 461	7 427	6 760
muude isikute töötasud	541	29	0	0	541	29
Töötasud keskmise töötasu arvutamiseks (tuhandetes eurodes)	207 548	188 816	131 184	116 982	338 732	305 798
Ametipalk/põhipalk ja kokkulepitud tasu	196 324	176 619	126 049	112 913	322 373	289 532
Boonused	11 224	12 197	5 135	4 069	16 359	16 266
Töötajate (k.a ametnike) keskmine arv taandatuna täistööajale	12 762	12 593	6 730	6 734	19 492	19 327
Töötajate (k.a ametnike) keskmine töötasu	1 355	1 249	1 624	1 448	1 448	1 319

Tabelis 2 on esitatud andmed tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmetele aastatel 2018 ja 2019 arvestatud tasude kohta. Tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmed on volikogu ja linnavalitsuse liikmed, linna asutuste juhid, mittetulundusühingu ning äriühingute ja sihtasutuste juhatuste ning nõukogude liikmed.

Tabel 2. Tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmete arv ja arvestatud tasud

	2019	2018
Arvestatud tasud kokku (tuhandetes eurodes)	12 150	11 458
sh volikogu liikmed (79 liiget)	570	547
linnavalitsuse liikmed (8 liiget)	464	430
asutuste juhid (271 asutuse juhid)	8 712	8 207
nõukogu ja juhatuse liikmed (22 üksuse juhtkonna liikmed)	2 404	2 274

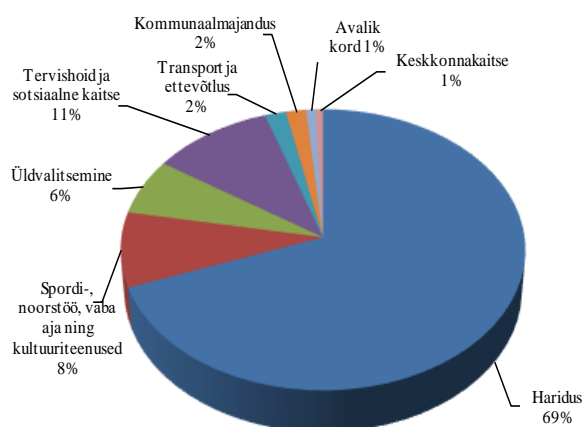
Linna asutused tööandjana

2019. aastal oli linna asutuste töötajate keskmine arv taandatud täistööajale 12 762 töötajat, mis on 169 inimese võrra enam kui 2018. aastal. Tallinna Haridusameti haldusalas kasvas töötajate keskmine arv 150 töötaja võrra, sh kasvas töötajate arv koolides kokku 130 töötaja võrra.

Seoses uue avaliku teenistuse seaduse jõustumisega 1. aprillist 2013 käsitletakse ametnikena vaid avalikku võimu teostavaid isikuid ning teisi ametiasutuse töötajaid käsitletakse töölepingute alusel töötajatena. 2019. aastal oli ametnike keskmine arv 719, moodustades linna asutuste keskmisest töötajate üldarvust 5,6%.

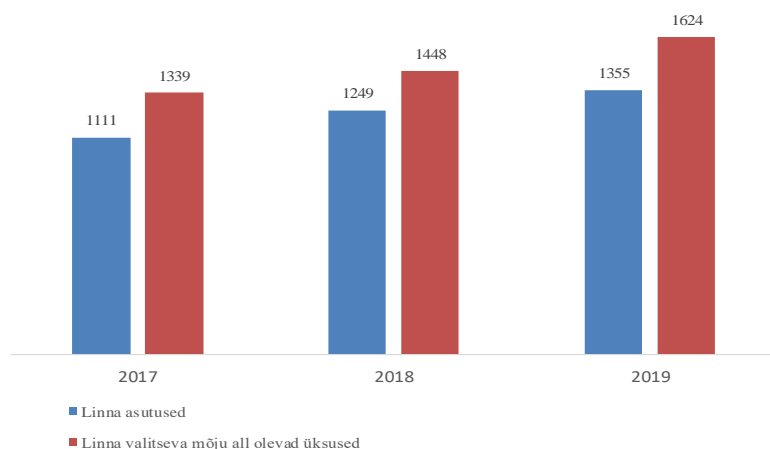
Linna töötajatest 69% töötab haridusvaldkonnas (õpetajad, logopeedid, eripedagoogid jne), spordi-, noorsootöö- ja vaba aja ning kultuurivaldkonnas 8% ning tervishoiu- ja sotsiaalse kaitse valdkonnas 11%. Muude tegevusalade töötajate osakaal on oluliselt väiksem. Andmete käsitus valdkonniti tugineb Avaliku sektori finantsarvestuse ja –aruandluse juhendiga kinnitatud tegevusalade loetelul. Joonisel 4 on esitatud linna töötajate struktuur aruandeaastal tegevusalade lõikes.

Joonis 4. Linna töötajate struktuur 2019. aastal tegevusalade lõikes

2019. aastal oli linna töötajate keskmine brutotöötasu kuus 1 355 eurot (2018: 1 249 eurot), kasv eelmise aastaga võrreldes oli seega 8,5 %. Samal ajal oli Eestis töötajate keskmine brutokuupalk 1 407 eurot (2018: 1 310 eurot), kasv võrreldes 2018. aastaga 7,4 %.

Joonis 5. Linna asutuste ja linna valitseva mõju all olevate üksuste töötajate keskmine brutotöötasu ühes kuus aastatel 2017-2019 (eurodes).

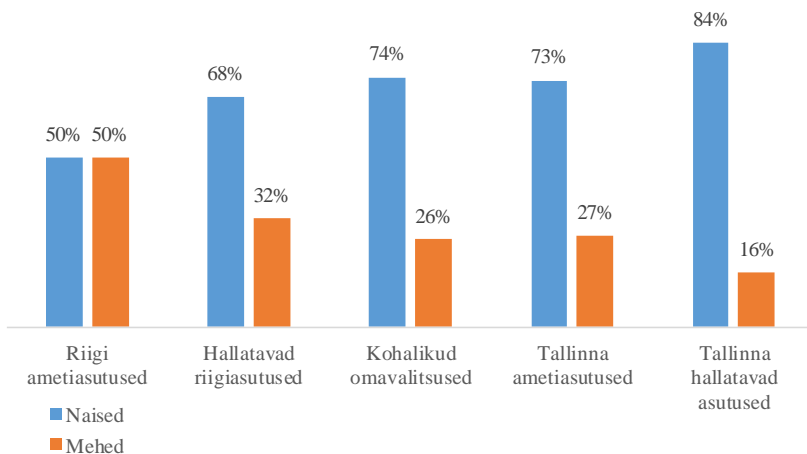
Linna valitseva mõju all olevate üksuste töötasu kasv tuleneb peamiselt tervishoiu ja transpordi töötajate palgakasvust (vaata joonis 9).

Fakte linna asutuste töötajate kohta

Seisuga 31.12.2019 oli linna ametiasutustes töötajate arv 1 413, linna hallatavates asutustes 2 561 ja linna haridusasutustes 8 855. Töötajate arv võrreldes eelmiste aastatega oli kasvutrendis.

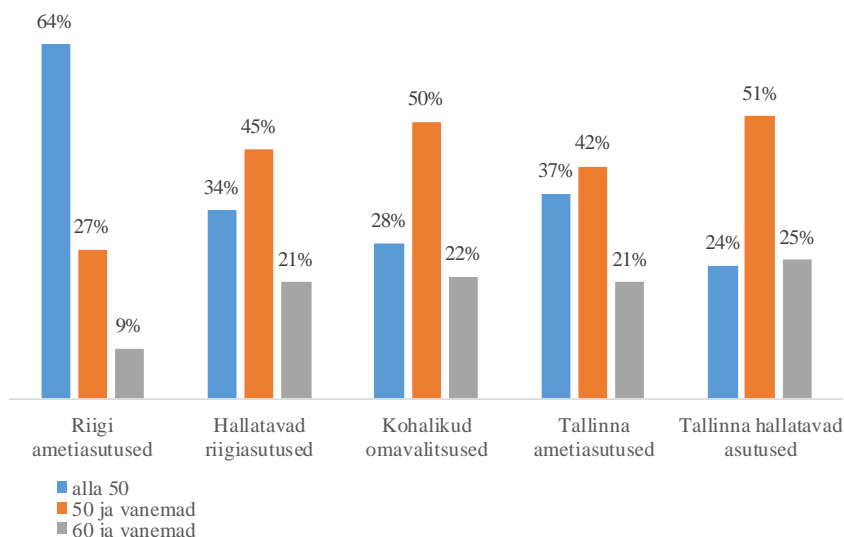
Tallinna linna ametiasutustes on naiste osakaal jätkuvalt suurem: töötajatest moodustavad 84% naised ja 16% mehed. Tallinna linnas töötavad ainult naised 48-s haridusasutuses, samuti Tallinna Kirjanduskeskuses, Tallinna Rahvaülikoolis, Tallinna Tugikeskuses Juks ning Haabersti Päevakeskuses. Joonisel 6 on esitatud Tallinna linnas naiste ja meeste osatähtsus töötajaskonnas võrrelduna riigi ja kohalike omavalitsustega.

Joonis 6. Tallinna linnas naiste ja meeste osatähtsus töötajaskonnas võrrelduna riigi ja kohalike omavalitsustega.

Tallinna linna töötajate vanuselist koosseisu iseloomustab joonis 7. Joonisel on esitatud töötajad vanuses alla 50 aasta, 50 kuni 60 aastat ning 60 aastased ja vanemad võrrelduna riigi ametiasutuste ja kohalike omavalitsuste töötajate vanuselise koosseisuga.

Joonis 7. Tallinna linna töötajate vanuseline koosseis riigi ja kohalike omavalitsuste töötajate vanuselise koosseisuga.

Linna asutuste töötajate vanuseline koosseis võrreldes näiteks riigi ametiasutustega, on üsna kõrge. Kui riigi ametiasutustes on 64% töötajatest alla 50 aastased, siis linna ametiasutustes on see näitaja 37% ning linna hallatavates asutustes vaid 24%. Seega peab linnaorganisatsioon olema enam tulevikku vaatav ning võtma eesmärgiks olla edaspidi atraktiivne tööandja ka noorematele töötajatele, pakkudes neile kaasaegset töökeskkonda, arenguvõimalusi ning töötajate ootustest lähtuvat töökorraldust, sh ka kaugtöövõimalusi.

Mõningaid fakte linna töötajaskonna kohta:

- linna töötajaskonnast on juhtide osakaal ametiasutustes 14% (naised 57% ja mehed 43%), hallatavates asutustes 8% (naised 69% ja mehed 31%) ning haridusasutustes 5% (naised 88% ja mehed 12%);
- kõrgharidusega töötajaid on ametiasutustes 74%, hallatavates asutustes 48% ja haridusasutustes 66%;
- üle 21 aastase staažiga töötajaid on ametiasutustes 11%.

Linnaorganisatsiooni jaoks on oluline, et selles töötaksid linnaelanikele väärtust loovad, avatud ja õppimist ning enesetäiendamist hindavad inimesed. Üksnes selliselt mehitatud organisatsioon suudab toetada linna arengukavalist eesmärkide elluviimist, olla avatud innovatsioonile ning käia kaasas tänapäevaste arengute ja trendidega. Ka linna töötajate koolitusvajadused lähtuvad linnaorganisatsiooni arenguvisionist, Tallinna linna arengustrateegiast ning valdkondlikest eesmärkidest. Sellest lähtuvalt planeeriti 2019. aastal koolituskuludeks (individuaalsete arenguvajaduste tagamiseks ja meeskonnatöö parandamiseks) kuni 0,2 põhipalgast töötaja kohta.

Arenguvestlustel väljaselgitatud koolitusvajaduste alusel kavandavad asutused oma töötajate osalemised vajalikel tööalastel koolitustel. Lisaks planeeritakse ja korraldatakse linnas organisatsiooniüleseid tsentraalseid koolitusi ja arendustegevusi ning viiakse läbi mitmesuguseid sisekoolitusi. Töötajad panustavad ka iseseisvalt vajalike teadmiste ja oskuste omandamisse isikliku arengu tagamiseks ja kompetentside kasvatamiseks.

2019. aastal oli koolitustegevuse fookuses juhtimiskvaliteedi parandamine. Selleks käivitati keskastmejuhtide arenguprogramm „juhtide kool“, mille esimene lend lõpetab 2020. aasta kevadel.

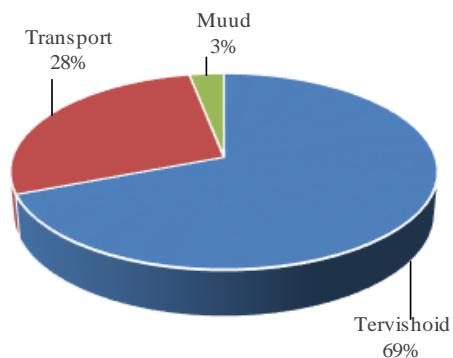
Kokku korraldati 2019. aastal linnaüleselt 152 koolitust 74 erineval teemal ning organisatsiooni töötajad viisid ise läbi 51 sisekoolitust 14 erineval teemal. Sisekoolitustena viidi läbi kõige enam seminare mitmesuguste õigusaktide ja regulatsioonide tutvustamiseks ning linnas kasutusel olevate elektrooniliste andmebaaside ja registrite kasutamise selgitamiseks.

Linna äriühingud, sihtasutused ja mittetulundusühingud tööandjana

2019. aastal töötas linna äriühingutes ja valitseva mõju all olevates sihtasutustes ning mittetulundusühingus kokku keskmiselt 6 730 töötajat (2018. aastal 6 734 töötajat), seega töötajate arv kokku vähenes 4 töötaja võrra, sh vähenes Aktsiaseltsis Lääne-Tallinna Keskhaigla töötajate arv 51 ja Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osahingus 21 töötaja võrra, kuid Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsis suurenes töötajate arv 79 töötaja võrra.

Linna äriühingute ja valitseva mõju all olevate sihtasutuste töötajatest töötab tervishoiu valdkonnas 69%, transpordi valdkonnas 28%, muude tegevusalade (nt ettevõtlus, keskkonnakaitse, kommunaalmajandus, sotsiaalne kaitse) valdkonnas kokku 3%. Töötajate struktuurist tegevusvaldkonniti annab ülevaate alljärgnev joonis 8.

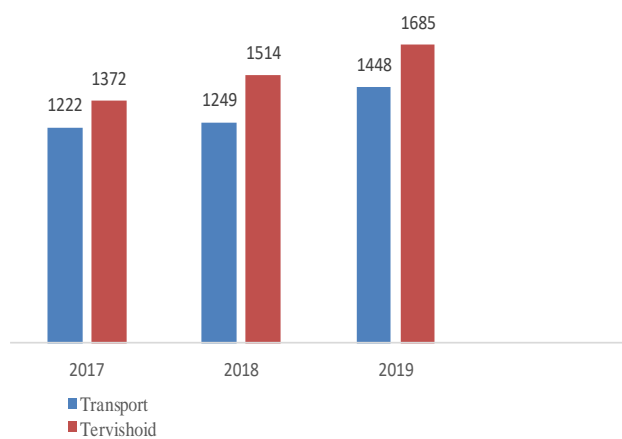
Joonis 8. Linna äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingu töötajate struktuur 2019. aastal tegevusalade lõikes

Linna valitseva mõju all olevate üksuste töötajate töötasu kulu oli 2019. aastal kokku üle 133 miljoni euro. Ühe töötaja keskmine töötasu oli aruandeaastal 1 624 eurot kuus. Võrreldes 2018. aastaga on keskmine töötasu kasvanud 12,1% võrra. Keskmisest töötajate töötasust transpordi- ja tervishoiu valdkondade lõikes annab ülevaate alljärgnev joonis 9. Kuna muude tegevusalade töötajate osakaal kogu töötajate arvust on väike, ei ole nende keskmist töötasu joonisel esitatud.

Joonis 9. Transpordi- ja tervishoiu valdkonnas tegutsevate äriühingute ning sihtasutuste töötajate keskmine töötasu ühes kuus 2017–2019 (eurodes)

1.2. Põhilised finantsnäitajad

Rahvusvaheline reitinguagentuur *Fitch Ratings* tõstis 2019. aastal Tallinna linna krediidireitingu tasemele “AA-” ning kinnitas selle väljavaate stabiilsena. Oma analüüsis toob reitinguagentuur välja jätkuvalt paranenud linna põhitegevuse tulemi, kõrge likviidsuse, mõõduka otsese võlakooormuse, mitmekesise majanduse ning stabiilse regulatiivse keskkonna. Kõik need tegurid koos kvaliteetse finantshaldusega hoiavad linna riskid mõõdukal tasemel.

Alljärgnevas tabelis on esitatud 2018–2019 olulisemad finantsnäitajad nii linna konsolideerimisgrupi kui ka linna kohta. Kuna linn moodustab konsolideerimisgrupist põhilise osa, on käesolevas peatükis esitatud graafikud ja selgitused peamiselt linna finantsnäitajate kohta.

Tabel 3. Tallinna linna ja konsolideerimisgrupi põhilised finantsnäitajad (tuhandetes eurodes)

	Linn		Grupp	
	2019	2018	2019	2018
Tegevustulud	761 684	692 259	1 022 263	937 510
Tegevuskulud	-661 764	-635 611	-912 193	-850 821
Tulem enne amortisatsiooni	149 361	98 409	179 627	153 193
Põhivara amortisatsioon	-39 917	-38 765	-65 936	-64 275
Aruandeaasta tulem	109 444	59 644	113 691	88 918
Põhivarainvesteeringute maht	95 158	77 649	110 991	104 806
Varad aasta lõpus	1 418 779	1 306 724	1 749 417	1 638 467
Kohustised aasta lõpus, sh:	304 228	318 697	389 338	409 195
laenukohustised	210 544	229 734	242 623	270 394
Netovara aasta lõpus	1 114 551	988 027	1 360 079	1 229 272
Likviidsuskordaja ¹	1,30	1,01	1,39	1,15
Lühiajaliste võlgnevuste kattekordaja ²	1,32	1,03	1,45	1,21
Põhitegevuse tulems ³	127 386	99 680	164 579	136 086
Netovõlakooormus ⁴	123 599	184 939	113 428	190 472
Netovõlakooormus (%)	16,9%	27,8%	11,4%	21,0%

¹ käibevarad–varud–ettemaksed / lühiajaliste kohustised

² käibevara / lühiajalised kohustised

³ põhitegevuse tulude ja kulude vahe (täpsem arvestusmetoodika on kehtestatud rahandusministri määrusega, vastavalt KOFS §32 lõikele 4)

⁴ KOFS §34 alusel arvestatud kohustiste ning KOFS §36 alusel arvestatud likviidsete varade vahe (täpsem arvestusmetoodika on kehtestatud rahandusministri määrusega, vastavalt KOFS §32 lõikele 4)

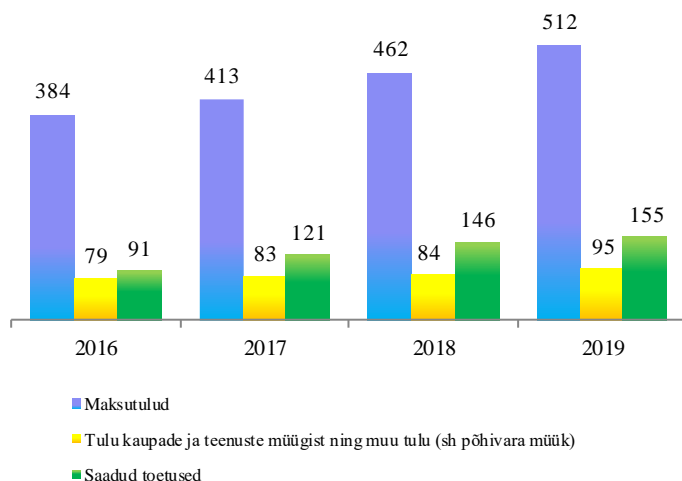
Seisuga 31.12.2019 oli linnal:

- **likviidsuskordaja** 1,30 (2018:1,01) iseloomustab linna võimet katta kiireloomulisi kohustisi kreditoride ning linna antud näitajat võib pidada väga heaks.
- **lühiajaliste võlgnevuste kattekordaja** 1,32 (2018: 1,03) annab kinnitust linna kui avaliku sektori üksuse piisava likviidsuse ja hea maksevõime olemasolu kohta suutmaks järgmise 12 kuu jooksul täita oma lühiajalisi kohustisi lepingupartnerite ees.

Linna tegevustulud ja -kulud

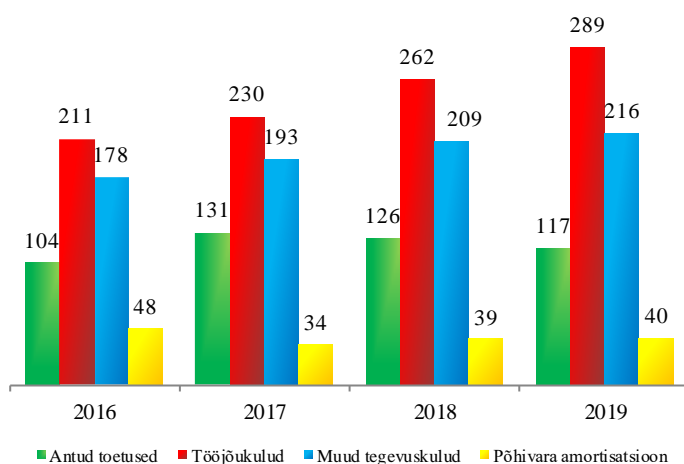
2019. aastal olid linna tegevustulud kokku 762 miljonit eurot, millest maksutulud moodustasid 67,2%, saadud toetused 20,3%, tulu kaupade ja teenuste müügist ning muud tulud (sh põhivara müük) kokku 12,5%. Tegevustulud kasvasid võrreldes eelneva aastaga 10% (70 miljonit eurot), samal ajal kui tegevuskulud suurenesid 4,1% (26 miljonit eurot). Aruandeaastal kasvas linna tulu füüsilise isiku tulumaksu laekumisest 11,6% (2019: 471,8 miljonit eurot ja 2018: 422,8 miljonit eurot). Üksikisiku tulumaksu laekumist on mõjutanud tugev majanduskasv, kõrge tööga hõivatute inimeste arv, madal töötuse tase, kiire palga kasv ning positiivne majanduskeskkond (vaata punkt 1.3). Linna tegevustulude ja tegevuskulude struktuurist ja muutustest aastatel 2016–2019 annavad ülevaate joonis 10 ja joonis 11.

Joonis 10. Linna tegevustulud 2016–2019 (miljonites eurodes)

Linna tegevuskulud olid 2019. aastal kokku 662 miljonit eurot, sh tööjõukulud 43,7%, antud toetused 17,7%, põhivara amortisatsioon 6% ning muud tegevuskulud (sh kinnistute, hoonete, ruumide ja rajatiste majandamiskulud, maksu-, lõivu- ja trahvikulud jms) 32,6%.

Joonis 11. Linna tegevuskulud 2016–2019 (miljonites eurodes)

Linna materiaalne põhivara, amortisatsioonikulu ja aruandeaasta tulem

Linnale kui kohaliku omavalitsuse üksusele pandud ülesannete täitmist iseloomustab suur põhivarade osatähtsus. Kohalike omavalitsusüksuste bilansis on näiteks nii kooli- ja lasteaiahooned, spordirajatised ja kultuuri- ning sotsiaalhoolekande asutuste hooned, kui ka teed, tänavad, pargid ja haljasalad jms. Põhivaradega kaasneb iga-aastane amortisatsioonikulu, millel on omakorda mõju aruandeperioodi tulemile.

Seisuga 31.12.2019 oli linnal materiaalet põhivara summas 1 130 miljonit eurot, moodustades bilansi üldmahust 79,6%. Materiaalsetest põhivaradest 64,3% on hooned ja rajatised (sh teed, tänavad jms), 30,2% maa, 3,4% lõpetamata tööd ning 2,1% muu materiaalne põhivara (sh masinad ja seadmed).

Linna 2019. aasta amortisatsioonikulu oli 39,9 miljonit eurot (2018: 38,8 miljonit eurot) ning tulem amortisatsioonikuludeta 149,3 miljonit eurot (2018: 98,4 miljonit eurot). Aruandeaasta tulem, võttes arvesse ka amortisatsioonikulu, oli 109,4 miljonit eurot (2018: 59,6 miljonit eurot).

2019. aastal investeeris linn põhivaradesse 95,2 miljonit eurot (2018: 77,6 miljonit eurot). Linna aruandeaasta suurematest investeeringutest saab ülevaate aruande lisadest 10 ja 30.

Linna konsolideerimisgrupi tegevustulud- ja kulud, aruandeaasta tulem

Linna konsolideerimisgrupi tegevustulud suurenesid eelmise aastaga võrreldes 9% (tegevustulud 2019: 1 022,3 miljonit eurot ja 2018: 937,5 miljonit eurot), samal ajal suurenesid tegevuskulud aastaga 7,2% s.o. 61,4 miljonit eurot (850,8 miljonit eurot 912,2 miljoni euroni). Tegevuskulude kasv oli enim mõjutatud tööjõukulude suurenemisest 46 miljoni euro ning majandamiskulude kasvust 15 miljoni euro võrra.

Linna konsolideerimisgrupp lõpetas aruandeaasta kasumiga 113,7 miljonit eurot (2018: 88,9 miljonit eurot). Ülevaate linna valitseva mõju all olevate tütarettevõtjate, sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevustest ja nende olulisematest finantsnäitajatest saab aruande punktis 1.6 tabelist 16.

1.3. Ülevaade majanduskeskkonnast

Eesti sisemajanduse koguprodukt suurenes 2019. aastal 2018. aastaga võrreldes 4,3% ning Eesti majandus kasvas 2019. aasta neljandas kvartalis aastatagusega võrreldes 3,9%. Statistikaameti andmetel oli peamine majanduskasvu eestvedaja info ja side tegevusala, järgnesid hulgi- ja jaekaubandus ning kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus. Aasta keskel sai majanduskasvu toetust ka töötlevast tööstusest ja aasta teises pooles läks hästi varem tagasihoidlikku tulemust näidanud põllumajandussektoril. Ainsana oli oluline negatiivne mõju energeetikasektoril. Info ja side, finants- ja kindlustustegevuse ning kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus näitasid 2019. aastal kümnendi kiiremat lisandväärtuse kasvu. Info ja side lisandväärtus kasvas koguni 28,6%. Lisandväärtuse langust aga kogesid mäetööstuse ja energeetika valdkonnad.

Statistikaameti hinnangul kasvas sisenõudlus viimase seitsme aasta kiireima tempoga. Kasvu vedasid 13,1% suurenenud investeeringud eelkõige aasta esimesel poolel. Investeeringute kasvu andsid oma osa kõik valdkonnad ja sektorid, välja arvatud valitsemissektor. Kõige suurem positiivne mõju tulenes mittefinantsettevõtete investeeringutest hoonetesse ja rajatistesse ning transpordivahenditesse. Oluline oli ka kodumajapidamiste panus eluruumidesse investeerimisel. Eratarbimine suurenes 3,1%.

Statistikaameti kohaselt suurenes möödunud aastal eksport 4,9%. Sarnase tempoga kasvasid nii kaupade kui ka teenuste eksport. Peamise osa sellesse andsid arvutiteenuste müük ning mootorsõidukite ja puittoodete väljavedu. Import suurenes 3,7%, eelkõige mõjutasid seda ehitus- ja veoteenuste ost.

Statistikaameti andmetel kasvas hõivatute arvu jätkuva suurenemise kõrval tootlikkus hõivatu kohta 3%. Tootlikkus töötatud tunni kohta kasvas aga 3,7%. Tööjõu ühikukulu suurenes lõppenud aastal 4,6%.

11. märtsil 2020 kuulutas Rahvusvaheline Terviseorganisatsioon (WHO) koroonaviiruse leviku pandeemiaks, mis on käesoleva majandusaasta aruande koostamise hetkel halvanud suure osa maailmamajandusest ning mille tõttu ootab maailmamajandust ja koos sellega ka Eesti majandust 2020. aastal ees majanduslangus. Rahandusministeerium on oma viimases, seisuga 31.03.2020 avaldatud prognoosis hinnanud, et meie põhjanaabrite majanduslangus võib ulatuda 1-5%-ni ning arvestades meie tihedat seotust nende majandusega, on Eesti majanduse kokkutõmbumist oodata vähemalt samas suurusjärgus. Senine kiire palgakasv peatub ning aeglustub prognoosi kohaselt 0,6%-le, tööhõive kahaneb 8,2%. Tööjõuturu jahtumine mõjutab otseselt ka kohalike omavalitsuste tulubaasi, mistõttu väheneb prognoosi kohaselt kohalikele omavalitsustele laekuv füüsilise isiku tulumaks võrreldes 2019. aastaga 6,5%. Ühes palgakasvu aeglustumisega ja töötuse määra kasvuga vaibub ka teenuste kiire hinnatõus ning kuna importtoodangu hinnakasv on lähiaastatel pigem vaoshoitud ja maksutõusude mõju varasemast väiksem, jääb ka tarbijahindade kasv prognoositud alla 2%, mis aitab mõnevõrra tasakaalustada tulubaasi järsku kahanemist.

Tallinn Eesti majandusruumis

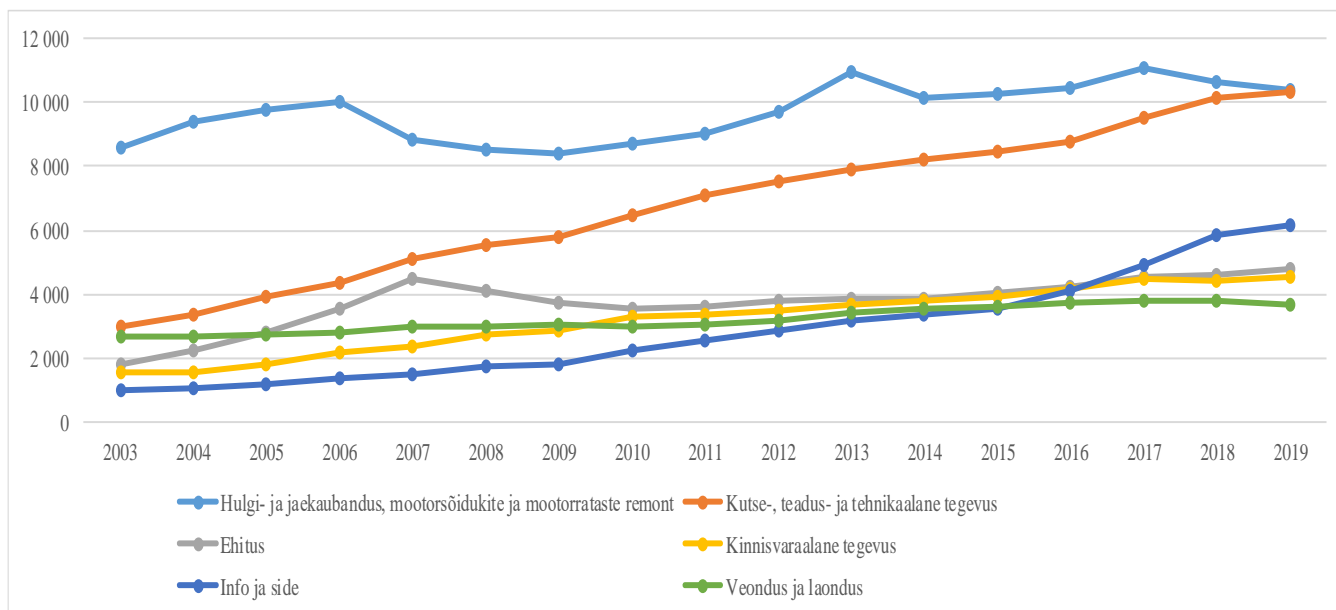
Tallinn on Eesti teenindus-, kaubandus- ja finantskeskus, kus paikneb enamiku üleriigiliste ettevõtete juhtimine. Rahvusvaheliste ettevõtete Eesti turule suunatud harukontorid asuvad samuti valdavalt Tallinnas. Ligi 64% Eesti sisemajanduse kogutoodangust loodi 2019. aastal Harju maakonnas, Tallinna osa Eesti SKP-st oli ligi 53%. Ühe tallinlase kohta moodustab sisemajanduse kogutoodang üle 29 tuhande euro aastas, mis on ligi 63% kõrgem Eesti keskmisest tasemest. Selle põhjal saab väita, et Tallinn on kogu Eesti arengu mootoriks, mille edukusest sõltub olulisel määral ka Eesti muude piirkondade areng. Tallinn koos teiste Harjumaa kohalike omavalitsusüksustega moodustab Eesti võimsaima majanduspiirkonna, mis on märkimisväärsel kohal kogu Läänemere majandusruumis ning on olnud väliskapitali jaoks Eestis peamine tõmbekeskus. Kuigi elaniku kohta on Tallinna sisemajanduse kogutoodang Eesti ja teiste Balti riikide pealinnadega võrreldes kõrgem, jääb see oluliselt alla Põhjamaade pealinnaregioonide tasemest.

Seisuga 1. jaanuar 2020 oli Eestis rahvastikuregistri andmetel 1 328 360 elanikku, sh Tallinnas 443 932. Tallinna osatähtsus Eesti elanike arvust oli 33,4%. Enamus Tallinna elama asunud inimestest on tööealised. Tallinna elanikkond kasvab paljuski tänu sellele, et linn on suutnud tagada heal tasemel avalikud teenused, linn soodustab ja toetab uute töökohtade loomist ja elamuehitust. Paranenud elukeskkond ja heal tasemel linna teenused suurendavad Tallinna linna atraktiivsust eeskätt nende kohalike omavalitsuste elanike hulgas, kus on oluliselt halvenenud avalike teenuste kättesaadavus, suletakse koole ja kaovad töökohad ning kus ühistranspordi kasutamise võimalused on ebapiisavad.

Maksu- ja Tolliameti andmetel oli Tallinnas 2019. aastal keskmiselt 232 tuhat tulu saanud (tulu deklareerinud) isikut kuus. Keskmise deklareeritud tulu ühe tulu saaja kohta oli 2019. aastal 16 248 eurot (1 354 eurot kuus), kasvades aastaga üle 6,4%.

Statistikaameti andmetel oli Tallinnas 2019. aastal registreeritud 57 752 ettevõtet, mis moodustab 43% kogu Eestis registreeritud ettevõtetest. Tallinna ettevõtetest on valdav osa väikesed, alla 10 töötajaga ettevõtted, mis moodustavad üle 94% registreeritud ettevõtete arvust. 10–49 töötajaga ettevõtete arv oli 3 051, 50–249 töötajaga ettevõtteid oli 550. Üle 250 töötajaga ettevõtteid oli Tallinnas vaid 105. Välismaa omanikele kuulus 2019. aastal 9 693 ettevõtet. Tallinna ettevõtetest tegevusalade järgi aastate lõikes annab ülevaate alljärgnev joonis.

Joonis 12. Tallinna ettevõtte tegevusala järgi

Allikas: Tallinn arvudes 2020

Arvestades, et Tallinn koos Harjumaaga on Eesti majandusmootor, võib kokkuvõtvalt öelda, et Tallinna linna olukorda mõjutasid 2019. aastal samad makromajanduslikud tegurid, mis avaldasid mõju riigile tervikuna. Tulenevalt koroonaviiruse pandeemia levikust ja selle põhjustatud majanduslangusest on Tallinna linna 2020. aasta väljavaated majanduskasvu ja makromajanduse näitajate osas väga tagasihoidlikud. Kuigi 2020. aasta esimestel kuudel kasvas jätkuvalt nii Tallinna linna elanike kui tulu saanud isikute arv, arenes kiires tempos elamuehitus koos sotsiaalsfääri ja muu taristuga, on alates märtsikuust oodata olulist majandusaktiivsuse langust koos tööpuuduse suurenemise ja keskmise palga kahanemisega. Kuna pole teada pandeemia kestus ning kohalikele omavalitsustele koroonaviiruse leviku tõkestamiseks tehtavate täiendavate kulude ja tulubaasi languse kompenseerimiseks kavandatavad abimeetmed, on käesoleva majandususaasta aruande koostamise hetkel keeruline täpsemalt hinnata ka selle mõju Tallinna tulubaasile. Arvestades linna kõrget likviidsust, võimalikke kokkuhoiumeetmeid ning täiendava laenu võtmise võimekust, on linna finantspositsioon majanduslangusega toimetulekuks tugevam kui eelmise kriisi eel, kuid suurimaks riskiks on teadmatus koroonaviiruse poolt põhjustatud majanduslanguse suuruse ja selle kestuse osas.

1.4. Riskide juhtimine

1.4.1 Ülevaade sisekontrollisüsteemist ja tegevustest siseauditi korraldamisel

Grupi siseauditit ja teenistuslikku järelevalvet teostab linna sisekontrolööri teenistus, kes juhendub oma tegevuses riigi ja linna õigusaktidest, teenistuse põhimäärusest ja linna sisekontrolööri kinnitatud juhendmaterjalidest. Siseauditite läbiviimisel juhindutakse lisaks rahvusvahelistest Siseaudiitorite Instituudi (IIA) standardites esitatud põhimõtetest.

Sisekontrolööri teenistuse ülesanne on anda hinnang linna asutuste ning linna valitseva mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste ning linna asutatud mittetulundusühingu sisekontrolli tõhususele, aruandluse usaldusväärsusele ja tegevuse tulemuslikkusele selleks, et linnavalitsusel oleks piisav kindlustunne, et linna vahendeid kasutatakse seaduslikult ja tulemuslikult. Samuti koordineerida siseauditi eest vastutavate isikute tegevust ja koolitust ning ametiasutuste riskide hindamist. Riske hinnatakse ametiasutustes veebipõhise andmebaasi abil.

Linna sisekontrolööri teenistus teostas aruandeaastal ka teenistusliku järelevalve juurdlusi linna ametiasutuste ja nende ametiisikute ning ametiasutuste hallatavate asutuste ja nende juhtide tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle. Samuti kontrolliti linna ametiisikute tegevuse õiguspärasust läbi vaidemenetluste ja kohtuvälise menetleja tegevuse peale esitatud kaebuste menetlemise ning isikutelt laekunud märgukirjadest lähtuvalt.

2019. aastal viidi läbi 11 auditit ja suuremahulist hinnangut, menetleti 49 vaiet, lahendati 19 kaebust, sealhulgas 10 kohtuvälise menetlustegevuse peale esitatud kaebust.

Samuti teostati ennetavat järelevalvet, anti sõltumatuid hinnanguid linnavalitsuse istungitele esitatud eelnõude kohta, koostati hulgaliselt muid arvamusi, analüüse ja hinnanguid. Lisaks teostati süsteemset järelevalvet planeerimismenetluste üle. Vaidemenetluste teemal teostati valdkonna õigusaktide analüüse ning vajadusel tehti ettepanek linna regulatsioonide korrigeerimiseks.

Aruandeaastal läbi viidud auditite tulemusena tehti auditeeritavatele hulgaliselt ettepanekuid sisekontrolli süsteemi tõhusamaks toimimiseks. Neist olulisemad ettepanekud olid arutlusel linnavalitsuse istungitel, enamus ettepanekuid said konkreetseid täitmise tähtajad. Aruandeaastal pöörati tähelepanu asutuste sisekontrollisüsteemi hindamisele. Oluline osa siseauditi töös on auditites tehtud ettepanekute täitmise hindamine (monitooring).

Korruptsioonivastase tegevusena korraldati koolitusi ja nõustati ametiisikuid deklaratsioonide täitmisel. Ametiasutustele anti suunised korruptsiooni ennetamise juhendite väljatöötamiseks ning üksiti koordineeriti ka juhendite koostamist. Linna kõigilt ametiasutustelt koguti ülevaade korruptsioonivastase tegevuse kohta, analüüsiti vastavat tegevust ning esitati ülevaade linnavalitsusele. Korruptsioonivastase seaduse rakendamise seonduvat olulist aktuaalset informatsiooni, samuti üldist korruptsiooni ennetamise ja korruptsiooni ennetamise alase teadlikkuse tõstmiseks vajalikku teavet, avaldatakse jooksvalt linna siseveebis. Uus ja oluline korruptsioonivastase tegevuse osa on järgnevatel aastatel Tallinna Linnavalitsuse poolt 19. juunil 2019 kinnitatud [Korruptsioonivastaste meetmete](#) elluviimine.

Õigusaktid ja muu õiguslik regulatsioon

Tehingute tegemine

Linnas tehakse tehinguid seadustes ja linna õigusaktides sätestatud korra ja tingimuste kohaselt. Tallinna Linnavolikogu on kehtestanud protseduurireegleid eri liiki tehingute tegemiseks. Näiteks on kehtestatud linnavara kasutusse andmist (sh hoonestusõiguse seadmine, eluruumide kasutusseandmine) reguleerivad korrad, eri valdkondades toetuste andmise reeglid jpm. Menetlusreeglite kehtestamise peamine eesmärk on tagada avalike teenuste osutamine kõigile ühtsetel selgelt määratletud alustel.

Hangete korraldamine

Linnaorganisatsioonis korraldatakse suur osa hangetest keskselt. Kesksete hangete puhul on tagatud hanke läbiviimise kvaliteet ning saavutatud märkimisväärne majanduslik kokkuhoid – seda nii hankekulude kui ka kesksete hangete tulemusel saadud teenuste ja kaupade hindade näol.

2019. aastal olid linnas sõlmitud kesksed raam- ja hankelepingud järgmiste teenuste ja kaubagruppide osas: elektrienergia, maagaas, bürookaubad (sh toonerid), majapidamispaper, bensiin ja diislikütus, ehituskabad, sõidukite finantseerimine, varakindlustus, maaklerteenus, side- ja trükiteenus, ning reisibürooteenus.

Andmekaitse ja linna infoturbe poliitika

Aruandeaastal oli andmekaitse valdkonnas jätkuvalt aktuaalne 2018. aastal kehtima hakanud isikuandmete kaitse üldmäärus ning selle rakendamine linnaorganisatsioonis. Linnas töötab alates 2018. aastast andmekaitse spetsialist, kelle ülesandeks on andmekaitsevaldkonna keskne korraldamine. Lisaks on linna asutustesse loodud andmekaitsealane kompetents andmekaitsevaldkonna kontaktisikute näol. Andmekaitse valdkonna 2019. aasta peamiseks tegevuseks

kujunes andmekaitse valdkonnas ühtse rakenduspraktika kujundamine, näiteks andmekaitsetingimuste uuendamine, isikuandmete kaitse lepingute sõlmimine, isikuandmete töötlemise registri täitmine, koolituste korraldamine andmekaitse ja avaliku teabe valdkondades.

Üldist infoturbealast tegevust koordineerib linna infotehnoloogia teenistus, kes muuhulgas jälgib linnas kasutusel olevate infosüsteemide ja IKT taristu vastavust ISKE turvameetmetele, ajakohastab neid versiooni uuendustest ja muudatustest ning linna infosüsteemidele ja infovaradele määratud turvaklassidest lähtudes, esitab ametiasutusele rakendamiseks neile kohalduvad meetmed ja annab asutustele juhiseid infoturbepoliitika elluviimiseks. Linna infotehnoloogia teenistus on vastutav linna asutustes infoturbepoliitika põhimõtetest tulenevate infotehniliste turvameetmete rakendamise eest.

Finantshalduse korraldus

Ümberkorraldused finantsorganisatsioonis

Tallinna linna asutuste raamatupidamisarvestus on alates 2016. aastast tsentraliseeritud täielikult linna finantsteenistuse juures tegutsevasse linna raamatupidamiskeskusesse. 2019. aastal teostati 23 linna ametiasutuse ja nende 248 hallatava asutuse raamatupidamisarvestust linna raamatupidamiskeskuses. Samuti osutati keskuses raamatupidamisteenust (sh vahendati ka audiitorteenust) 7 linna valitseva mõju all olevale sihtasutusele ja 3 linna äriühingule ning ühele mittetulundusühingule. Lisaks oli raamatupidamisteenuse leping sõlmitud ühe mittetulundusühinguga, kelle üheks asutajaks oli linn. 2019. aastal lõpus tehti ettevalmistusi alates 1. jaanuarist 2020 teenuse osutamiseks veel kahele linna sihtasutusele - Sihtasutusele Tallinna Õpilasmalev ning Sihtasutusele Tallinna Lauluväljak.

Linna asutuste raamatupidamisarvestuse koondamine kesksesse raamatupidamiskeskusesse on märkimisväärselt tõstnud linna finantsarvestuse ja -aruandluse kvaliteeti. Raamatupidamisarvestuse protsessid ja tegevused on viidud ühtsetele alustele, mille tulemusena on kindlustatud esitatava informatsiooni operatiivsus, aruandluse tähtaegsus, andmete usaldusväärsus ning saavutatud on ka oluline kokkuvõtte tööjõus. Eesmärgiga tõhustada ja automatiseerida tööprotsesse, minimeerides käsitsitööd ja kasutades ära infosüsteemide võimalusi, ei ole uute üksuste linna raamatupidamiskeskuse teenindamisele võtmisel lisatööjõudu palgatud. Raamatupidamisarvestuse tsentraliseerimine on taganud linnale kui valitseva mõju teostajale senisest operatiivsema ülevaate tema valitseva mõju all olevate üksuste finantsseisundist ning loonud aluse grupi finantsjuhtimise põhimõtete ühtlustamiseks. Kavas on edaspidigi laiendada raamatupidamisteenuse osutamist linna eraõiguslikele juriidilistele isikutele ja viia nende majandusarvestus üle linnaga ühtsesse finantsinfosüsteemi.

Linna raamatupidamiskeskusel on kohene valmisolek võtta oma teenindamisele lisaks veel aktsiaselts Tallinna Soojus ja Sihtasutus Lutreola. Ülejäänud linna tütarettevõtjate ja sihtasutuste puhul tuleks läbi viia raamatupidamiskeskuse teenindamisele üleviimise otstarbekuse põhjalikud analüüsid, mille tulemustest lähtuvalt saaks alustada vajalike ettevalmistustega.

Linna strateegilise juhtimise tõhustamiseks ja linna erinevate tegevusvaldkondade vahelise koostöö parendamiseks alustas 2018. aasta alguses linna finantsteenistus tööd strateegiabüroo, millest on tänaseks päevaks kasvanud strateegilise planeerimise osakond, mille töötajatele lisaks on töösse kaasatud võrgustikupõhiselt kõikide tegevusvaldkondade esindajad üle linna. Strateegilise planeerimise osakond koordineerib ka linna uue pikaajalise arengukava koostamist. Strateegilise planeerimise osakonna koosseisu on loodud välisprojektide kompetentsikeskus eesmärgiga tugevdada linna välisprojektides osalemise- ning linnale oluliste valdkonnaüleste projektide ettevalmistamise ja elluviimise võimekust ning vähendada riske, et erinevate välisprojektide raames viiakse ellu kattuvaid või dubleerivaid tegevusi.

Finantsinfosüsteem, kuludokumentide elektroonne menetluskeskkond ja arvestusprotsessid

Linna asutustes ning linna raamatupidamiskeskuses teenindatavates linna sihtasutustes, äriühingutes ja mittetulundusühingus on kasutusel ühtne Tallinna linna finantsinfosüsteem. Nimetatud finantsinfosüsteemi kasutuselevõtmisega alustati juba 2004. aastal. Infosüsteemi arendus on pidev protsess. Arendusvajadused tulenevad nii seadusandluses toimuvatest muudatustest kui ka eesmärgist vähendada käsitsitööd, andmete topeltsisestusi ning sellega kaasnevat võimalikke vigu. 2019. aastal jätkati eelnevatel aastatel alustatud suuremate projektidega: linna ühtse kassasüsteemi juurutamine, finantsinfosüsteemis hankijate ning klientide automaatne loomine ja tunnipõhise tööajaarvestuse lahenduse loomine.

2019. aastal võeti kasutusele uued kassasüsteemid 17 asutuses ja plaanide kohaselt jätkatakse kassasüsteemide juurutamist 2020. aastal veel ca 10 asutuses. Andmevahetuseks toimib kassasüsteemi ja finantsinfosüsteemi vahel täisautomaatne liides.

Aruandeaastal viidi lõpule arendused finantsinfosüsteemis nii klientide kui ka hankijate automaatseks loomiseks. Arenduse tulemusel toimub linna finantsinfosüsteemi ja riiklike registrite (Äriregister ja Rahvastikuregister) vahel „masin-masin“ põhimõttel suhtlus ning klientide ja hankijate andmed (nimi, aadress) päritakse automaatselt registrikoodi või isikukoodi alusel riiklikust registrist ning edastatakse seejärel linna finantsinfosüsteemi. Arenduse tulemusel on tagatud linna kliendi- ja hankija andmebaasi senisest parem andmekvaliteet, samuti vähenes ajakulu andmete käsitsi sisestamisest.

Aruandeaastal jätkati tööjaarvestuse projekti juurutamisega. 1. jaanuarist 2019 hakkas uut tööjaarvestuse keskkonda kasutama Tallinna Kiirabi. Tööjaarvestuse arendusprojekt kestab ka järgnevatel aastatel ning eesmärgiks on pakkuda tööaja arvestuse kaasaegset lahendust ka neile asutustele, kus töötavad summeeritud tööajaga kuupalgalised töötajad.

Linna finantsinfosüsteemiga on liidestatud mitmed linnas kasutusel olevad infosüsteemid (nt väärtegade register, linna kinnisvara infosüsteem jne). Nimetatud infosüsteemidest liiguvad majandusarvestuseks vajalikud andmed liideste vahendusel automaatselt finantsinfosüsteemi. Nii näiteks juurutati 2019. aastal uus infosüsteem Komake. Tegemist on e-poe lahendusega, mida hakati esmajärjekorras kasutama koolitustele registreerumiseks ja vastavate koolitusteenuste müümiseks Tallinna Ettevõtlusametis, Tallinna Rahvaülikoolis ja Tallinna Õpetajate Majas. Aruandeaastal jätkati linna töötaja portaali (LTP) arendamist. Kui seni kasutati LTP-d töötajate puhkuste administreerimiseks, siis 2019. aastal võeti infosüsteem kasutusele ka koolituste valdkonnas. Samuti tehti ettevalmistusi lähetuste ning majandamiskulu aruannete administreerimiseks LTP keskkonnas.

Linna kuludokumentide elektroonseks menetlemiseks ja säilitamiseks kasutatakse operaatorfirma Omniva Arvekeskust. Vastavat menetluskeskkonda kasutavad kõik linna asutused kui ka linna raamatupidamiskeskuses teenindatavad linna sihtasutused, äriühingud ja mittetulundusühingud. Arvekeskuses menetletakse ja säilitatakse nii ostuarveid kui ka muid kuludokumente (majanduskulude ning lähetuskulude aruanded jms). Samuti on Arvekeskuses võimalik kuludokumendile lisada akte, saatelehti, hinnapakumisi, lepinguid jm antud tehinguga seotud dokumente.

2019. aastal toimus kogu avalikus sektoris üleminek e-arvetele. Kui aasta alguses moodustas linnale esitatud e-arvete osakaal kogu arvete mahust 31%, siis aasta lõpus esitasid tarnijad linna asutustele e-arvena juba enam kui 95% arvetest. Arvete edastamine e-arvena on kiirendanud dokumentide jõudmist tarnijalt linna asutusteni, samuti vähenes andmete käsitsi sisestusest tekkida võivate vigade risk. Dubleeriva töö vältimiseks mindi üle Arvekeskuses menetletud kuludokumentidest finantsinfosüsteemi tekkivate kannete automaatsele kirjendamisele.

Eelarve jm juhtimisinstrumentid

Linna üks olulisemaid juhtimisinstrumente on linna eelarve. Tallinna Linnavolikogu kehtestab eelarvega linna ametiasutustele ja nende hallatavatele asutustele kohustuse koguda tulusid, annab volituse võtta kohustisi ja teha kulutusi. Linna eelarve koostatakse ja võetakse vastu ning seda täidetakse seaduses ja linna õigusaktides kehtestatud reeglite kohaselt.

Konsolideerimisgruppi kuuluvatele tütar- ja sidusettevõtjatele, sihtasutustele ning mittetulundusühingule seab majandusaasta eesmärgid vastava ettevõtte nõukogu. Lisaks on linna äriühingutel, sihtasutustel ja mittetulundusühingul kohustus taotleda linnalt oluliste tehingute tegemiseks nõusolek. Sellisteks tehinguteks on näiteks kinnisaja võõrandamine, hoonestusõiguse seadmine, kinnisaja kasutusse andmine pikemaks perioodiks kui 5 aastaks, võlakohustiste võtmine jmt. Samuti on linn oma konsolideerimisgrupi liikmetele kehtestanud nõuded audiitori valikule ning sätestanud tingimused, mida audiitoriga sõlmitav leping peab sisaldama.

1.4.2 Finantsriskide juhtimine

Likviidsusrisk

Linna likviidsusrisi juhtimisel on rahavoogude täpsel planeerimisel ja jooksva kontrollimisel väga oluline roll. Rahavooge prognoositakse nii aasta, kuude kui ka nädalate kaupa.

Likviidsusrisi maandamiseks on linna vabu rahalisi vahendeid lubatud paigutada vaid kõrge likviidsusega ja madala riskiga finantsinstrumentidesse, nagu lühiajalistesse deposiitidesse, lühiajalistesse võlakirjadesse ja kommertspaberitesse ning rahaturufondidesse. Arvestades väga madalaid intressitasemeid finantsturgudel ning erinevate tehingute tegemisega kaasnevaid tehingutasusid, paigutati linna vabu rahalisi vahendeid 2019. aastal vaid lühiajalistesse tähtajalistesse deposiitidesse.

Täiendava likviidsuse tagamiseks on linnal võimalik avada ka arvelduskrediidi limiit, kuid tulenevalt piisavate vabade rahaliste vahendite olemasolust seda võimalust 2019. aastal ei kasutatud.

Intressirisk

Linna laenuportfellis on üks fikseeritud intressimääraga võlakiri, mille maht moodustas 2019. aasta lõpu seisuga 8,7% laenuportfelist. Arvestades ajalooliselt madalate intressitasemete jätkuvat püsimist raha- ja kapitaliturgudel, jälgib linn pidevalt intressitasemete muutusi ning on valmis intressiriski maandamiseks sõlmima uusi tehinguid, mis katavad kuni 50% linna laenuportfelli mahust.

Valuutarisk

Valuutariski maandamiseks tohib linn õigusaktide kohaselt teha vastaspoolega tehinguid ainult eurodes. 2019. aastal ei toimunud grupil tehingud, millele oleks kaasnenud oluline valuutarisk.

Tehingupartnerid ja krediidirisk

Investeeringusportfelli krediidiriski juhtimiseks ja maandamiseks on linnas seatud piirangud nii finantsinstrumentidele, mida võib finantsinvesteeringute tegemisel kasutada, kui ka nende osakaalule kogu portfellis.

Linna finantseerimistehingute vastaspoole finantsseisundi hindamiseks kasutatakse rahvusvahelise reitinguagentuuri Moody's krediidireitinguid või reitinguagentuuride Standard&Poor's või Fitch IBCA krediidireitingute vastavaid ekvivalente, millest lähtudes on kehtestatud ka investeeringupiirangud. Linna rahalisi vahendeid võib paigutada deposiitidena Eesti Panga tegevuslitsentsiga krediidasutustesse, millel on vähemalt Baa2 (Moody's) reiting, ning Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) liikmesriikide krediidasutustesse, millel on vähemalt A2 (Moody's) reiting. Rahalisi vahendeid võib investeerida Eestis registreeritud emitentide kommerts-paberitesse ja võlakirjadesse, millel on vähemalt Baa2 (Moody's) reiting, ning Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni liikmesriikides registreeritud emitentide kommerts-paberitesse ja võlakirjadesse, millel on vähemalt A2 (Moody's) reiting. Ühte rahaturu- või intressifondi võib paigutada rahalisi vahendeid kuni 15% fondi puhasväärtusest. Ühe emitendiga seatud investeeringud ei või olla enam kui 12 miljonit eurot ega rohkem kui 40% investeeringusportfelli mahust.

Linna suuremate tehingupartnerite krediidiriski maandamiseks seab linn riigihangete korraldamisel omapoolsed tingimused pakkujate finantsnäitajatele, mis on hankele kvalifitseerumise eelduseks. Väiksemate tehingupartnerite tausta kontrollitakse enne tehingute tegemist Krediidinfo ja teistest sarnastest infoallikatest. Lisameetmena on linnas ettemaksete tegemine lubatud vaid erandjuhtudel, mis minimeerib riski, et linnale jäävad tasutud kaubad tarnimata või teenused osutamata.

Klientide ja müügiarvetega seotud riskid

Klientide maksekäitumisega seotud oluliste riskide maandamiseks on linna finantsinfosüsteemis tagatud võimalus väljastada kõiki müügiarveid elektroonselt. Tänu arvete elektroonsel väljastamisele on oluliselt vähenenud risk, et arve saadakse kätte alles pärast maksetähtaja saabumist.

Arvete eest maksmise korrektsust ja tähtaegsust mõjutavad oluliselt kliendile võimaldatavad maksemeetodid. Linna klientidel on võimalus linna asutustelt saadud arvete tasumiseks kasutada kõikides Eesti suuremates pankades e-arve püsivaks teenust või tasuda arveid Tallinna veebilehe iseteeninduskeskkonnas. Suuremat tähelepanu on edaspidi kavas pöörata kliendi teavitamisele maksetähtaja ületamisest (sh meeldetuletuskirjade väljastamine ja SMS võlgeteade saamine), samuti linna ühtse krediidihoolduse edasisele arendamisele ning võlanõuete süstemaatilisele sissenõudmisele kehtestades rahaliste nõuete menetlemise korra, mis reguleerib, ühtlustab ja automatiseerib nõuetega seotud protsessid ning tagab viivises nõuete efektiivsema sissenõudmise. Samuti on nõuete menetlemise korral väga oluline roll võlgade tekkimise ennetamisel läbi eelneva kliendi maksevõime ja -käitumise kontrolli erinevatest registritest.

1.5. Ülevaade Tallinna arengukava täitmisest

Tallinna arengukava täitmise aruanne käsitleb arengukavas püstitatud eesmärkide täitmist linna põhilistes tegevusvaldkondades. Lisaks tuuakse aruandes välja 2019. aastal järgmiseks aastaks kavandatud olulisemad tegevused eesmärkide saavutamiseks. Aruandes esitatud tabelites kirjeldab lahter „sihttase“ arengukavas seatud eesmärki.

[Tallinna arengukavas 2018-2023](#) on linna arendamise eelistustena välja toodud kuus peaesmärki:

- ettevõtlik, tööturul nõutud ja hästi tasustatud tallinlane – suure tootlikkusega ja efektiivse majandusega Tallinn;
- vaimselt ja kehaliselt aktiivne tallinlane – mitmekesiste tegevusvõimalustega ning elamuste rohke Tallinn;
- turvaliselt kasvav, mitmekülgsest arenev ja elukestvalt õppiv tallinlane – haritud, võimekas ja avatud Tallinn;
- hoolitud, kaitstud ja abistatud tallinlane – maandatud riskidega ja (sotsiaalselt) turvaline Tallinn;
- kodu, tööd ja puhkust säästvalt ühendav ning väärtustav tallinlane – hubase, inspireeriva ja keskkonnasäästliku linnaruumiga Tallinn;
- demokraatlikult ja sihipäraselt kohalikku omavalitsust teostavad tallinlased – teadmiste põhise juhtimise ning hea teeninduskultuuriga ja tulemuslikult töötavate linnaasutustega Tallinn.

Peaesmärk 1: ettevõtlik, tööturul nõutud ja hästi tasustatud tallinlane – suure tootlikkusega ja efektiivse majandusega Tallinn

Tallinna linna olulisemad tegevused ettevõtluse valdkonnas olid 2019. aastal suunatud ettevõtlusaktiivsuse, rahvusvahelise konkurentsivõime, kõrge tööhõive ja Tallinna rahvusvahelise tuntuse suurendamisele. Turismi valdkonnas jätkati Tallinna tutvustamist kui rahvusvahelise ja kohaliku puhke- ja konverentsiturismi sihtkohta ning rahvusvaheliselt tuntud ja kvaliteetset turismiteenust pakkuvat linna.

Allesmärk 1.1 ja 1.2: Konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond ja suurenenud ettevõtlus ja ettevõtete areng

Mõõdik	Algtase 2017	Praegune tase 2019	Sihttase 2023
Keskmine brutokuupalk eurodes (Tallinn)	1 299	1 523	1 429
Välisturistide ööbimiste arv Tallinna majutusettevõtetes (mln ööd)	2,69	2,80	3,34
Visittallinn.ee soovitusindeks	8,80	8,80	9,20

Kuna 2019. aastat Eestis majanduses tervikuna iseloomustas hoogne kasv, mis omakorda oluliselt suurendas nõudlust tööjõu järele ning tekitas palgasurvet, tähendas see ettevõtete jaoks konkurentsivõime püsivuseks ühtlasi vajadust enim investeerida varadesse ja tehnoloogiatesse, mis tõstaksid tootlikkust, efektiivsust ning soosiks eksporditurgudele sisenemist. Sellest lähtudes oli 2019. aastal enamik linna poolseid ettevõtlusaktiivsuse ja ettevõtete konkurentsivõimet toetavaid tegevusi suunatud alustavate ettevõtjate nõustamisele, koolitamisele ning uute ärimudelite tekke soodustamisele. Kui aasta alguses oli eeskätt jätkuvalt kõrge nõudlus äriplaani konsultatsioonide ning äriplaani eelhindangute koostamise vastu, siis tänu linna liitumisele Ülemiste City ja EAS-i poolt algatatud Rahvusvahelise Maja projektiga (mis pakub Eestisse saabuvatele ja töötavatele välismaalastele nõustamisteenust), suurenes 2019. aasta teises pooles oluliselt välisresidentidest ettevõtlushuviliste arv. Kokku vahendas ettevõtja infopunkt 2019. aastal üle 1 440 nõustamise.

Ettevõtlusteadlikkuse tõstmiseks viidi läbi 9 täispäeva pikkust koolitust (sh 1 venekeelne) müügi, turunduse ja juhtimise teemadel pea 500 osalejale. Aktiivselt jätkus koostöö Tallinnas tegutsevate ülikoolidega ettevõtlusakadeemiade sarja raames, mis kaasas 26 ettevõtlusalasele seminarile kokku üle 1 300 osaleja.

Tallinna linn eraldas ettevõtlustoetusi 183 Tallinna ettevõttele ligi 187 tuhande euro ulatuses, seda nii müügiarenduse eesmärgil kohalikel ja rahvusvahelistel messidel osalemiseks, uute töökohtade loomise toetuseks kui ka ettevõtetes läbiviidava õppepraktika juhendamiseks. Uue meetmena käivitati alates 2019. aasta aprillist väikeettevõtja välismessitoetus, mis võimaldab neil nüüdsest lisaks kohalikele messidele osaleda ka välismaistel müüki ja ärikontakte laiendamist soodustavatel üritustel. Samuti alustati ettevalmistusi digitaliseerimise toetusmeetme väljatöötamiseks ja lansseerimiseks 2020. aastal, mis võimaldab väikeettevõtetel ettevõttesiseselt äriprotsesse parendada ning digitaalsete tööriistade abil äritegevust kavandada/analüüsida.

Mittetulundustegevuse toetuse raames toetas linn 32 ettevõtluse tugistruktuuride poolt algatatud ja ettevõtlikkust ning ettevõtete konkurentsivõimet tõstvate projekti. Siinkohal vääriksid esiletõstmist uute ärimudelite teket toetavad aastaringised innovatsioonikonkursid, milles linn osales nii žüriiliikme, mentori kui rahalise toetajana – Prototron, Ajujaht, STARTERTallinn, kosmosevaldkonna inkubatsioon. Linn eraldas tegevustoetust ka olulisematele Tallinna ettevõtluse võtmesündmustele (Latitude59, JCI World Congress, Tallinn Music Week, PÖFF, Robotex, Tallinn Startup Week), mis on Tallinnasse toonud üle 5 750 väliskülalise.

Traditsiooniliste üritustena leidsid 2019. aastal aset nii kevadine, koostöös Loomeinkubaatoriga korraldatud, MELT Innovatsioonifoorum enam kuni 540 osalejaga ja sügisene Tallinna Ettevõtluspäev, mille üritustel osales ca 2 500 külastajat. Tallinn osales linna ja ettevõtjate ühisstendiga Prantsusmaal Cannes'is toimival kinnisvara- ja investeringute messil MIPIM ning osaleti Eesti ühisstendil Barcelonas toimunud targa linna lahenduste messil Smart City Expo.

2019. aastal kaardistati samuti edumeelsemad targa linna lahendused, mis on koondatud veebiplatvormile www.tallinnovation.ee. Koostöös TalTech'i ning AS-ga Mainor käivitati ka tuleviku linna professor, mis alustab tööd veebruaris 2020.

Allesmärk 1.3: Tallinn kui kvaliteetne turismisihtkoht

Tallinna kui turismisihtkohta tutvustati 2019. aastal ligi 41 rahvusvahelisel turundusüritusel, kus toimusid kohtumised ca 1 500 reisi- ja konverentsikorraldajaga. Tallinnas kohapeal tutvustati linna 689 välismaisele reisi- ja konverentsikorraldajale. Läbi turismisihtkohta tutvustavate digiturunduskampaaniate ja pressireiside korraldamise on jõutud üle 50 miljoni inimeseni. VisitTallinn sotsiaalmeediakontodel tehti iga päev keskmiselt 3 postitust Tallinnast kui põnevast ja mitmekesisest turismisihtkohast, mis pälvis igapäevaselt ca 8 000 inimese tähelepanu. Visittallinn.ee seitsmekeelset lehte külastati 2019. aastal 2,7 miljonil korral, mis on 17% enam, kui eelneval aastal. Veebilehe soovitusindeks oli 8,8 palli 10st.

Tallinna turismiinfokeskust külastas aasta kestel üle 310 tuhande inimese. Turismiinfopäringutele vastatakse ka e-maili, telefoni ja visittallinn.ee online –chati kaudu. Turismiinfokeskusest saavad turistid kaasa võtta Tallinna vaatamisväärsustega kaardi 11 keeles, millist võimalust kasutas 2019. aastal üle 700 tuhande linna külastaja.

Kultuuriturismitoode Tallinn Card on linna oluline turundusvahend, mis võimaldab sissepääsu enam kui 40 linna muuseumisse ja vaatamisväärsusse, sõitu ühistranspordiga, lubab osaleda linnaekskursioonil ning lisaks sisaldab üle 30 eripakkumise ja soodustuse. Tallinn Card'iga registreeriti 2019. aastal 128 tuhat külastust linna muuseumidesse ja vaatamisväärsustesse, mis on ligi kolmandik enam, kui aasta varem. Sellele lisandusid arvukad ekskursioonide, meelelahutuskohtade, käsitöö- ja disainipoodide, toitlustuskohtade külastused.

2019. aastal valmis Tallinna väliskülastajate uuring, millest selgus, et linna külastajad hindavad Tallinna külastuskogemust kõrgelt, nad soovivad Tallinna oma sõpradele ning soovivad siia ise uuesti tagasi tulla. Koostöös Statistikaametiga valmis Tallinna turismi majandusliku mõju analüüs, mis osundas, et kuigi Tallinn on Eesti olulisim turismipiirkond ning turismil on oluline mõju linnale saab turismi majandusliku mõju kasvatamine linnale tulevikus olema aga väljakutse. Seda eelkõige seetõttu, et kuigi väliskülastuste arv on kasvanud, on konkureerivate linnade areng väliskülastajate ligimeelitamisel olnud kiirem.

Olulisemad tegevused 2020. aastal

- Toetatakse uute ärimudelite juurdekasvu läbi erinevate ärimudelite ning inkubatsioonikonkursside: Ajujaht, STARTERTallinn, Prototron, ESA BIC.
- Lansseeritakse digitaliseerimise toetus ettevõtete tootlikkuse tõstmiseks ning protsesside efektiivsemaks muutmiseks.
- Pakutakse alustavatele ja tegutsevatele ettevõtjatele informatsiooni, nõustamisteenust, koolitusi ning majandusakadeemia seminare. Lisaks pakutakse nõustamisteenust 1x nädalas Rahvusvahelises majas välismaalastest klientidele.
- Kasvatatakse Tallinna kui targa linna tuntust ning koordineeritakse sellega seonduvaid tegevusi (esitluskeskus, professor, innovatsioonifond, turundusmaterjalid, ametite kohtumised idufirmadega).
- 2020. aasta jaanuaris osaletakse Tallinna stendiga rahvusvahelisel turismimessil Matka Helsingis.

Peaesmärk 2: vaimselt ja kehaliselt aktiivne tallinlane – mitmekesiste tegevusvõimalustega ning elamuste rohke Tallinn

Eesmärki viiakse ellu läbi kultuurilise isetegevuse ja enesearenduse võimaluste pakkumise, loovisikute loomingu tutvustamise ja elanikele kunstielamustest osasaamise võimaluste pakkumise ning ajaloolise kultuuripärandi säilitamise ja tutvustamise.

Möödik	Algtase 2017	Praegune tase 2019	Sihttase 2023
Tallinna linna poolt mittetulundustegevuse toetamise meetme abil toetatavate kultuurisündmuste arv	260	254	280
Rahvakultuuri harrastajate arv	15 277	15 596	16 000
Spordiürituste ja -projektide arv (spordivaldkonna mittetulundustegevuse toetuse kaudu toetatud projektide arv)	192	259	240
Sporditegevuse toetust saavate harrastajate arv*	21 030	21 618	22 000

* Sporditegevuse toetust saavad 7 – 19 aastased lapsed ja igas vanuses püsiva töövõimetusega harrastajad.

Allesmärk 2.1: kultuuriliselt aktiivne elanikkond

Allesmärki viivad ellu peamiselt linnale kuuluvad muuseumid, kultuurikeskused ja raamatukogud, lisaks linna sihtasutused Tallinna Lauluväljak ja Tallinna Kultuurikatel (ülevaade Sihtasutus Tallinna Lauluväljak ja Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel tegevusest on toodud peatükis 1.6). Allesmärgi täitmiseks korraldatakse erinevaid regulaarseid ja ühekordseid ülelinnalisi ning piirkondlikke üritusi ja antakse toetust vastava eesmärgi täitmise panustavaks mittetulundustegevuseks. Allesmärgi saavutamisse panustab ka noorsootöö (allesmärk 3.4).

Tallinna Keskraamatukogu tegevuse eesmärgiks on tagada Tallinna elanikele vaba ja piiramatu juurdepääs informatsioonile, teadmistele ning kultuurile, toetada elukestvat õppimist ja enesetäiendamist. Raamatukoguteenuste kasutusnäitajaid iseloomustab pidev mõõdukas kasv. Kasvutendentsi näitab raamatukoguteenuste kasutamine laste poolt (9,2% rohkem lapsi registreeris end raamatukogu lugejaks ja nad tegid 9,8% enam külastusi kui 2018. aastal) ning e-raamatukogude kasutusaktiivsus (2019. aastal tõusid e - raamatukogude laenutused võrreldes 2018. aastaga 67,5%).

Raamatukoguteenuste ja raamatute tutvustamiseks osaleti avalikel üritustel nagu Tallinna merepäevad, Aabitsapidu, Kirjandustänav festival, eesti keele mess, kogukonna- ja linnaosade päevad jne. Esimeste klasside laste ja raamatukogu vahel kontakti loomiseks said üle 4 400 õpilase raamatukogult kingituseks Kadri Hinrikuse raamatu „Tohuvabohu“.

Oskuste andmiseks infotehnoloogia turvaliseks ja loovaks kasutamiseks viidi raamatukogudes läbi nii rühma- kui individuaalkoolitusi. Laste ja noorte loomingu- ja probleemilahendamise oskust arendavate õpitegevuste arendamiseks hangiti roboteid ja konstruktoreid ning käivitati uusi huviringe. Uute teenustena pakub muusikaosakond vinüülide ja helikassettide digiteerimist, Kännukuke raamatukogu fotostudio ja laserlõikepingi kasutamise võimalust. Raamatukogud võtsid osa Riigi Infosüsteemi Ameti korraldatud üle-eestilisest küberteadlikkuse tõstmise kampaaniast „Ole IT-vaatlik“, korraldades küberturvalisuse koolitusi vanemaealistele.

Haridusprogrammiga „Lugejaks sündinud“ kutsutakse peresid ja väikelapsi end juba varakult raamatukogu lugejaks vormistama, lugemismängude projektiga toetati lugema õppimise raskustega lapsi. Projekti „Õnnelik seenior raamatukogus“ raames korraldati mälu- ja tegevushommikuid eesmärgiga pakkuda eakatele võimalust olla sotsiaalselt aktiivne ühiskonnaliige ja vähendada üksindustunnet. Uuississerändajatele ja halvasti lõimunutele toimusid raamatukogudes keelekohvikud eesti keele õppimiseks, mis pälvisid Haridus- ja Teadusministeeriumilt aasta õpiteo preemia.

Tabel 4. Raamatukogu teenuse kasutamine 2017-2019

	2017	2018	2019	Muutus 2019/2018	
Lugejate arv	71 056	72 346	73 521	1 175	1.6%
Raamatukogu külastuste arv	1 555 602	1 573 532	1 595 524	21 992	1.4%
sellest füüsiliste külastuste arv	1 083 080	1 102 592	1 134 453	31 861	2.9%
virtuaalsete külastuste arv	472 522	470 940	461 071	-9 869	-2.1%
sh kuni 15-aastaste laste külastuste arv	238 842	243 540	267 373	23 833	9.8%
Laenutuste arv	1 623 115	1 639 448	1 672 822	33 374	2.0%
sh lastele laenutuste arv	186 769	191 134	204 481	13 347	7.0%
e-raamatute laenutuste arv	24 607	28 601	47 910	19 309	67.5%
Ürituste arv	8 131	9 478	11 439	1 961	20.7%
sh individuaalsete kasutajakoolituste arv	4 250	4 929	6 409	1 480	30.0%
rühmakoolituste arv	1 361	1 753	2 197	444	25.3%
lugejakoolituste ja raamatuid					
populariseerivate ürituste arv	2 083	2 379	2 484	105	4.4%
näituste arv	437	417	349	-68	-16.3%
Vastatud infopäringute arv	14 456	13 596	16 771	3 175	23.4%
Internetitöökohade kasutamistundide arv	62 713	63 268	59 240	-4 028	-6.4%

Lisaks raamatukogudele pakub linn võimalusi huvitegevusega tegelemiseks, pärimuskultuuri harrastamiseks, traditsiooniliste kultuuriprojektide korraldamiseks, riiklike ja rahvakultuuri tähtpäevade tähistamiseks ning kontsertide, etenduste ja meelelahutusürituste korraldamiseks linna kultuurikeskustes. 2019. aastal tegutses linnas 9 kultuurikeskust: Haabersti Vaba Aja Keskus, Keslinna Vaba Aja Keskus, Kultuurikeskus Lindakivi, Mustamäe Kultuurikeskus Kaja, Nõmme Kultuurikeskus, Pirita Vaba Aja Keskus, Salme Kultuurikeskus, Pelgulinna Rahvamaja ja Vene Kultuurikeskus. Kultuurikeskused keskendusid erinevate kultuurisündmuste korraldamisele ja läbiviimisele, huviringide tegevuse jätkamisele, kalendritähtpäevade ja pühade tähistamisele ning mitmekülgse koostöö edasiarendamisele.

Tallinna linna ja selle elanikega seotud ajaloo kogumist, uurimist, säilitamist ja avalikkusele tutvustamist korraldab Tallinna Linnamuuseum, mille koosseisu kuulusid 2019. aastal Linnamuuseum (Vene 17), Tallinna Vene muuseum, Lastemuuseum Miiamilla, Peeter I maja, Kiek in de Köki kindlustuste muuseum, Fotomuuseum ning Kalamaja muuseum.

2019. aastal korraldati kõiki filiaale kaasavaid suurüritusi ning Linnamuuseumis toimus kokku 24 näitust: Eesti Vabariigi aastapäeva tähistav „Lövid lipule“, „Muinaslaager Lindanise 1219“ Tallinna päeval, jõulumäng „Üle linna jõulud“ jt. Osaleti Muuseumiöö, Vanalinnapäevade, Kultuuriöö, valgusfestivali „Valgus kõnnib 2019“ ning laste- ja noorte muuseumifestivali „Avatud mänguväljad“ programmis. Lauupeoks ilmus fotoalbum „Eesti rahva rõivad“, jõuludeks raamat „Pildile püütud. Sündmusfotod 1856–1990 Tallinna Linnamuuseumi Fotomuuseumi kogust“. Tähistati 800 aasta möödumist Tallinna esmamainimisest kirjalikus allikas, millele oli pühendatud näitus „Linnusest linnaks. Taanlinna sünd 800 aastat tagasi“ ning koostöös Taani Rahvusliku Ajaloomuuseumiga valminud näitus Kiek in de Köki kindlustuste muuseumis „Dannebrog ja Eesti 1219-2019“. Samuti toimus rahvusvaheline ajaloseminar „Läänemere äärsed linnad 13. sajandil“. Muuseumikogu suurenes aastaga 1 242 museaali võrra, seda eeskätt arheoloogia ja fotokogude retrospektiivse sisestuste arvelt. Alates 1. aprillist 2019 liideti seni eraldi muuseumid Kiek in de Kök ja bastionikäigud ning Neitsitorni muuseumkohvik koos Tallitorni ja Väravatorniga ühtseks tervikuks – Kiek in de Köki kindlustustemuuseumiks.

2017. aasta alguses loodi Tallinna Kirjanduskeskus, mis koondab meie kuulsaimate kirjanike A. H. Tammsaare ja Eduard Vilde pärandit, kureerib nimetatud suurmeeste muuseumide tööd ning osaleb aktiivselt ka Tallinna kirjanduselus. Kirjanduskeskuse 2019. aasta tegevusi iseloomustab eeskätt Kirjandustänav festivali edukas korraldamine ja Mati Undi ajutise muuseumi loomine. Esile tõstmist väärivad ka näitus „Park“ E. Vilde majas, Tammsaare maja 15. Sügiskonverents ja uue algatusena loodud kursus „Kirjanduse õhtukool“, kaardirakendusele „Kirjanduslik Tallinn“ lisati uus jalutuskäik „Kirjanduslik Kadriorg“. Kirjanduskeskus pälvis ka Haridus- ja Teadusministeeriumi tänukirja Tallinna päeval eesti keele tänavale loodud kahe näituse eest. Tammsaare ja Vilde majades asuvaid muuseumi külastas 2019. aastal ligi kolmandiku võrra rohkem külastajaid kui eelneval aastal ning kogudesse võeti arvele 168 uut teavikut.

Kultuuri tegevuse mitmekesistamiseks võimaldab Tallinna linn erinevatel huvigruppidel osaleda vabaharidus-, huvi- ja täienduskoolitustel Tallinna Rahvaülikoolis, Õpetajate Majas, Hopneri Majas ja teistes huvikeskustes. 2019. aastal toimus koolitustegevus 12 teemavaldkonnas: kultuur ja ühiskond, kunst ja disain, IT- ja digioskused, loodus ja keskkond, liikumine ja tants, psühholoogia ja eneseareng, keeled, käsitöö, muusika, tervis ja ilu, kokandus, teater. Populaarsemad kursused oli keeled, kokandus, kunst, muusika ja käsitöö.

Allesmärk 2.2: elamusterohke Tallinn

Tallinna linnas tegutseb mitmeid etendus- ja kontsertasutusi, sh Tallinna linnale kuuluvad Tallinna Linnateater ja Tallinna Filharmoonia.

Tallinna Linnateatri eesmärk on tutvustada repertuaariteatrit ja Eesti teatrikuultuuri erinevatele sihtgruppidele. 2019. aastal esietendus Tallinna Linnateatris 6 uut lavastust ja kokku toimus 497 etendust/üritust 72 010 teatrikülastajale. Teatri mängukavasse lisandus nii välisdramaturgiat kui klassikat. Võrreldes 2018. aastaga anti 2019. aastal rohkem etendusi väiksemates saalides, mistõttu on veidi vähenenud külastajate arv. Vähenes ka uuslavastuste arv.

Lavastusega "Kurbus ja rõõm kaelkirjakute elust" osaleti Eesti-nädala raames Soomes Espoo Linnateatris, Tartus toimival festivalil Draama osaleti lavastustega "Mineku eel" ja "Väike prints". Lisaks osales teater Tallinna Kirjanduskeskuse korraldataval Tallinna kirjandustänav festivalil. Möödunud aastal pälvisid Eesti Teatri Aastauhinnad Tallinna Linnateatri näitlejad Ursula Ratasepp (parim naiskõrvalosatäitja), Andrus Vaarik (parim meespeaosatäitja), Allan Noormets (parim mees kõrvalosatäitja) ja direktor Raivo Põldmaa (eriauhind). Jätkati ka Tallinna Linnateatri suure saali projekteerimisega ning pandi nurgakivi teatri uuele, Suur-Sõjamäe tänavale kerkivale tootmishoonele, kus saavad olema teatri töökojad, ladu ning dekoratsioonihoidla.

Tabel 5. Teatri teenuse kasutamine 2017 – 2019

	2017	2018	2019	Muutus 2019/2018	
Külastajate arv	74 997	74 696	72 010	-2 686	-3.6%
Etenduste arv	456	478	497	19	4.0%
Lavastuste arv repertuaaris	25	25	26	1	4.0%
sellest uuslavastuste arv	5	8	6	-2	-25.0%

Tallinna Filharmoonia korraldab kontserte barokist džässini ning tänu Mustpeade Majale on võimalik pakkuda ainulaadset kooslust kultuurilisest sisust ning unikaalsest keskkonnast. Tallinna Filharmoonia tähistas 2019. aastal 25. sünnipäeva ja organisatsiooni kunstiliseks juhiks sai dirigent Tõnu Kaljuste. 2019. aastal suurenes kontsertide arv, mis toimusid väljaspool Mustpeade Maja, sh EMTA suures kontserdisaalis ning algatati uued kontserdisarjad „Orelimaagia“ ja

„Kõrvaring“. Samas külastajate ja koostööprojektide arv võrreldes eelneva aastaga mõnevõrra vähenes, mille põhjuseks oli 2018. aastal Eesti Vabariigi juubeliürituste raames välismaa suurtes saalides toimunud kontserdite lõppemine.

Tallinna Kammerorkester osales programmis „Tagasi kooli“, mille raames olid orkestril töövarjud ja Tõnu Kaljuste andis külalistunde Gustav Adolphi Gümnaasiumis. Tuntust on kasvatanud jazzklubi Taff Club ja seoses publikurohkusega korraldatakse suur osa kontserte Keldrisaali asemel Valges saalis.

Birgitta festival toimus juba 15-ndat korda ja oli seekord pühendatud maestro Eri Klasi 80. sünniaastapäevale. Programm sisaldas seitset erinevat lavastust ning ühtlasi püstitati ka viimaste aastate publikurekord. Peaesineja oli Moskva Novaja Opera täistrupp, lisaks osalesid artistid Soome Rahvusooperist, Stockholmi Kuninglikust Ooperi- ja balletiteatrist, Rahvusooperist Estonia, Hamburgi balletiteatrist jt.

Tabel 6. Kontsertteenuse kasutamine 2017 - 2019

	2017	2018	2019	Muutus 2019/2018	
Külastajate arv	39 000	41 130	33 669	-7 461	-18.1%
Korraldatud kontsertide arv	60	57	61	4	7.0%
sellest Mustpeade Majas	30	35	36	1	2.9%
väljaspool Mustpeade Maja	30	22	25	3	13.6%
Muusikaliste koostööprojektide arv	25	29	19	-10	-34.5%

Lisaks mitmekesisele programmile, mida pakuvad linna enda etendus- ja kontsertasutused, vahendatakse linlastele kultuurielamusi ka koostöös erinevate osapooltega.

2019. aasta oli Eesti laulu ja tantsu juubeliaasta - möödus 150 aastat esimesest laulupeost ja toimus 20. tantsupidu. Tallinn on laulupidude koduks olnud juba 123 aastat ja tantsupidude sünnipaigaks 1934. aastast. Tallinnast osales juubelipeol 291 koori ja orkestrit, 156 tantsurühma ja 16 rahvamuusikakollektiivi 400 juhendaja eestvedamisel.

Ülelinnalistest kultuurisündmustest olid lisaks eelpool nimetatud Birgitta festivalile suurimad veel Tallinna Merepäevad, Vabaõhukontsert „Aja mustrid“, Taasiseseisvumispäev, Kultuuriöö, Tallinna kirjandustänav festival, Rahvuskultuuride päevad, Peterburi kohtumised Tallinnas, Tallinna päeva ja Hiina uusaasta tähistamine.

Mittetulundustegevuse toetamise raames eraldati Tallinna linna toetust kokku 235 kultuurivaldkonna projektile ja 193 kultuuriorganisatsioonile enam, kui miljoni euro ulatuses. Suurimad toetatud kultuurisündmused linna kultuurikalendis olid PÖFF, Kuldne Mask Eestis, Mustonenfest, Jazzkaar, World Music Days 2019, üritustesari „Ava Lava, Tallinn!“, Keskaja päevad, Tallinn Music Week, Dovlatovi päevad, rahvusvaheline õigeusu vaimuliku muusika festival „Credo“, Disainiöö, varajase muusika festival „Tallinn feat. Reval“, Tallinna Rahvusvaheline Orelifestival, Tallinna kirjandusfestival HeadRead ja Mardilaat. Tallinnas toimusid XII ülemaailmsete eesti kultuuripäevade ESTO 2019 üritused. Tallinna osalusel anti välja Pimedate Ööde filmifestivali auhinnad, Eduard Wiiralti kunstiauhind ja Kristjan Raua kunstipreemia. Tallinna linn tunnustas teeneka kultuuritegelase preemiaga 2019. aastal pianisti ja muusikapedagoogi Ivari Iljat ja ballettmeisterit, koreograafi ja lavastajat Mai-Ester Murdmaad.

Olulisemad tegevused 2020. aastal

- 2020. aasta suvel valmivad Tallinna Linnateatri Laia tn IX kvartali suure saali projekt ja Suur-Sõjamäe tootmishoone, kus saavad olema teatri töökojad, ladu ning dekoratsioonihoidla.
- Jätkatakse Mustpeade Maja restaureerimistöödega. Teostakse remonttöid Vene Kultuurikeskuses, Tallinna Keskraamatukogu ja Tallinna Linnamuuseumi filiaalides ning muudes kultuuri valdkonna asutustes.
- Alustatakse Kalevi staadioni rajatiste ja majandushoone I etapi ehitustöödega.
- Jätkatakse ettevalmistusega purjelaevade regati The Tall Ships Races võõrustamiseks Tallinnas 2021. aastal.
- Detsembris 2020 korraldab Tallinna Linnateater rahvusvahelise teatrifestivali Talveöö Unenägu.
- Valmistatakse ette Tallinna linna kandideerimist UNESCO loovlinnade võrgustikku muusikalinnade kategoorias.
- Jätkatakse Tallinna kultuurimaastikul oluliste kultuurisündmuste ja festivalide korraldamise toetamist.

Allesmärk 2.3: säilinud ja väärtustatud ajalooline pärand linnaruumis

Linn panustab ajaloolise pärandi säilitamiseks ja teadvustamiseks linnale kuuluvate mälestiste restaureerimise, konserveerimise, uurimise ja dokumenteerimise kaudu. Samuti läbi omanike ja elanike nõustamise, konsulteerimise ning kolmandatele osapooltele kuuluvate mälestiste või miljööväärtuslike ehitiste autentsete detailide restaureerimiseks toetuste andmise.

Tallinna ajaloolise pärandi säilitamisel keskendutakse eeskätt UNESCO maailmapärandi nimekirjas olevale vanalinnale. Ajaloolised linnakindlustused nõuavad mõistetavalt pidevaid parendusi olemasoleva olukorra säilitamiseks. 2019. aastal jätkati Toompea tugimüüride korrastamist ning tehti korda Türgi tiib ja selle kõrval asuv trepp. Koostati tegevuskavad

Toompea tugimüüride korrastamiseks Toompargi poolsel osal, müüriosale Patkuli vaateplatvormi juurest kuni Kitseaiani Nunne tänavas ning Pikas jalas. Alustati ka ettevalmistusi Tallinna suurima (müüride kogupikkus ca 500 m) Skoone bastioni restaureerimiseks ning telliti vastav projekt. Lisaks jätkati vanalinnas kirikute restaureerimise toetamist läbi Kirikurenessansi programmi, mille raames restaureeriti Oleviste kiriku kirikutorn ning toetati lisaks Jaani kiriku torni Katoliku kiriku trepi, orelirõdu ja kogudusesaali akende ning Kaarli kiriku uste ja trepi restaureerimist. Samuti konserveeriti ja uuendati tuleohutuse tagamiseks elektrisüsteeme ligi sajal kirikulühtril.

Ka väljaspool vanalinna muinsuskaitseala teostati hulgaliselt restaureerimis- ja parendustöid. Nii jätkati näiteks Pirita kloostrivaremete konserveerimistöödega ning lõpetati mitu aastat väldanud Tallinna vanima puitkiriku - Kaasani kiriku restaureerimine. Jätkus kesklinna ja Kadrioru skulptuurimälestiste korrastamine, millega alustati juba 2017. aastal.

Olulisemad tegevused 2020. aastal

- Jätkatakse kirikurenessansi programmi kirikute restaureerimiseks ja konserveerimiseks.
- Jätkatakse Toompea tugimüüri korrastamist.
- Konserveeritakse Pirita kloostrivaremete põhjaosa.

Allesmärk 2.4: Tänapäevased, elanikele kättesaadavad sportimisvõimalused ning lai spordiürituste valik

Tallinn pakkus 2019. aastal sportimisvõimalusi kokku 7 linna spordiasutuses, milles oli harrastus- ja saavutusspordiga tegelemiseks kokku 24 erineva spordialaga viljelemist võimaldavat spordibaasi. Linna spordibaase kasutati arvukalt nii treeningute läbiviimiseks kui ka erinevate ürituste ja võistluste korraldamiseks, samuti pakuti erinevaid teenuseid üksikkülastajatele.

Linna spordiasutuste üldine külastatavus jäi 2018. aasta tasemele, kuid spordiasutuste lõikes olid kõikumised suured. Kergejõustikuhallide, ujulate ja Kadrioru Staadioni külastatavuse suurenemine kattis ära tervisespordikeskuste ja Tondiraba jäähalli külastatavuse languse. Nõmme Spordikeskuse külastatavus langes kolmandiku võrra, kuna suvehooajal renoveeriti välibasseine ning korraliku talvehooaja puudumine mõjutas nii Nõmme kui ka Pirita Spordikeskuse külastatavust.

Tabel 7. Tallinna spordiasutuste külastuskordade arv 2017–2019

	2017	2018	2019	Muutus 2019/2018	
Tallinna Spordihall	470 792	490 948	537 368	46 420	9,5%
Pirita Spordikeskus	234 556	253 467	270 602	17 135	6,8%
Kristiine Sport	135 809	360 695	396 914	36 219	10,0%
Nõmme Spordikeskus	48 868	68 088	52 026	-16 062	-23,6%
Tondiraba Spordikeskus	113 675	141 918	116 730	-25 188	-17,7%
Kadrioru Staadion	22 192	23 128	25 647	2 519	10,9%
Kokku	1 025 892	1 338 244	1 399 287	61 043	4,6%

Linlastele sportimisvõimaluste tagamisel on üheks oluliseks tegevusvaldkonnaks noorte (7–19-aastaste) liikumisharrastuste toetamine. 2019. aastal eraldati sporditegevuse toetust kokku 153 spordiorganisatsioonile, mis tagas sportimisvõimalused 21 618 harrastajale. Sporditegevuse toetuse maht suurenes võrreldes 2018. aastaga ca 2% võrra, mis oli tingitud kvaliteetse spordiklubi toetuse tõusust 45 eurolt 50 eurole.

Tabel 8. Sporditegevuse toetuse tegevusnäitajad 2017-2019

	2017	2018	2019	Muutus 2019/2018	
Toetuse saajate arv					
spordiklubid	148	150	153	3	2,0%
7-19.aastased harrastajad	20 706	21 571	21 618	47	0,2%
EKR 5.-8. tasemega treenerid	483	516	508	-8	-1,6%
kvaliteetse spordiklubi toetuse saajate (spordiklubide) arv	25	26	26	0	0,0%
kvaliteetse spordiklubi toetuse saajate (spordiklubide) laste arv	8 896	9 786	9 609	-177	-1,8%
Arvestuslikud toetused (euro)*					
harrastaja ja treeneri kohta baassumma	200	200	200	0	0,0%
treeneri kohta	1 299	1 299	1 302	3	0,2%
kvaliteetse spordiklubi kohta	16 013	16 937	18 548	1 611	9,5%
Eraldatud toetuste summa kokku	5 400 485	5 670 785	5 787 400	116 615	2,1%

*andmed esitatud kaalutud keskmisena

Tallinna Spordikool jätkas koostöös 38 spordiklubiga saavutusspordi arendamist, võimaldades 517 andekal noorsportlastele vanuses 11-19-aastat (erandjuhtudel ka kuni 23-aastastele) täiendavaid treeninguid mahus 5 408 tundi, võimalust osaleda aasta vältel 126 välisvõistlustel ja 90 laagris (sh 47 välislaagris), kokku 909 laagripäeva. Tegutses 20 spordialal: epeevehklemine, iluuisutamine, iluvõimlemine, judo, jäähoki, karate, kergejõustiku mitmevõistlus, kiiruisutamine, korvpall, käsipall, laskesuusatamine, maadlus, poks, purjetamine, rannavõrkpall, sulgpall, taekwon-do, tennis, ujumine, võrkpall.

Projekti „Sportlaste testimine vigastusriski hindamiseks ja sportliku jätkusuutlikkuse tagamiseks“ raames testiti põhjalikult pea 300 sportlast ning nende tulemuste põhjal said sportlased 1 100 füsioteraapia seansi ning treeneritele toimus põhjalik teoreetiline ja praktiline koolitus. Nimetatud projekti vajalikkust ja edukust näitab see, et 2019. aastal oli sportlastel ligi kolmandiku võrra vähem vigastusi.

Tallinn võõrustas 2019. aastal enam kui 90 rahvusvahelist spordisündmust, mille seas oli ka 27 spordiaala tiitlivõistlust, sh Euroopa- ja maailmameistrivõistlused ning Euroopa karikaetapid ja maailmameistrivõistluste karikaetapid. Pealinnas korraldati maadluse (juuniorid) ja kurtide sisekergejõustiku maailmameistrivõistlused, sumo, kiir- ja vältkmale, supermoto Euroopa meistrivõistlused ning traditsioonilised suurvõistlused nagu Tallinn International Horse Show, Simple Session, Tallinna Mõök, Yonex International, täispikk triatlon Ironman Tallinn ja Tallinna Sügisjooks.

Lisaks toetati Tallinna meistrivõistluste, tervise liikumisprogrammi „Tallinn Liigub“ ürituste, kohalike turniiride korraldamist ja linna sportmängude esindusvõistkondade tegevust. Esmakordselt toetati saavutussportlaste osalemist rahvusvahelistel tiitlivõistlustel. Traditsiooniliselt korraldati ka spordiaasta lõpetamise gala, kus juba 25. korda valiti pealinna parimad sportlased.

Suuremateks investeeringuteks linna sporditaristusse olid Härma staadioni ning Nõmme Spordikeskuse välibasseinide renoveerimine. Lisaks rajati linnaosadesse välisportväljakuid, sh loodi kesklinna endise Lastestaadioni alale võimalused rannavõrkpalli, korvpalli ja lauatennise harrastamiseks. Valmis omalaadsete seas suurim Kopli rulapark. 2019. aasta auhinna galal „Spordiaasta tähed“ pälvis Kalevi Spordihall Rahvusvahelise Olümpiakomitee auhinna „Sportlik ja jätkusuutlik arhitektuur“.

Olulisemad tegevused 2020. aastal

- Töötatakse välja linna spordiasutuste uus struktuur ja nende haldamise mudel.
- Kaardistatakse spordivaldkonna arengusuunad ja alustatakse spordivaldkonna uue arengukava koostamist.
- Jätkatakse olemasolevate linna spordibaaside renoveerimist, inventari uuendamist ning uute sportimisvõimaluste loomist linlastele:
  - jätkatakse linnaosadesse jalgpalli, korvpalli ja võrkpalli väliväljakute rajamist,
  - tehakse ettevalmistustöid jalgpalliväljaku rajamiseks ja võimalusel ka pneumohalli paigaldamiseks Punane tn 69 staadionile,
  - koostöös riigiga panustatakse Kalevi staadioni rekonstrueerimisse eesmärgiga viia staadioni I etapi rekonstrueerimistööd lõpule järgmise aasta lõpuks,
  - täiendatakse Tondiraba Spordikeskuse peaaareni valgustust tagamaks vajalikud nõuded rahvusvaheliste teleülekannete läbiviimiseks,
  - alustatakse Tallinna Spordihalli kergejõustikuhalli rekonstrueerimisprojekti koostamisega ja Kadrioru Staadioni kergejõustiku harjutusväljaku renoveerimistöödega.
- Jätkatakse erinevate spordiorganisatsioonide ja sporditegevuse toetamist, seades prioriteediks rahvusvahelised tiitlivõistlused.
- Jätkatakse noorsportlaste terviseuuringute toetamist.

Peaesmärk 3: turvaliselt kasvav, mitmekülgsest arenev ja elukestvalt õppiv tallinlane – haritud, võimekas ja avatud Tallinn

Eesmärgi raames viiakse ellu programmi „Lasteaiakoht igale lapsele“, pakutakse kodulähedast üldharidust, tagatakse soovijatele keskkariduse kättesaadavus ning pakutakse kutseharidust linnale vajalikel erialadel.

Möödik	Algtase 2017	Praegune tase 2019	Sihttase 2023
Nüüdisajastatud lasteaedade osakaal (lähtuvalt investeringute kavast)	15%	18%	25%
Renoveeritud koolide osakaal (lähtuvalt investeringute kavast)	85%	93%	95%
Noortekeskuste ja ülelinnaliste programmide külastajaid	70 965	69 076	100 000
Noorteinfo kontaktide koguarv (noorteinfo päringud, infoüritustel osalejad)	257 317	160 030	230 000

Alleesmärk 3.1: Tallinna elanikeregistris olevatele 1,5–7-aastastele lastele on tagatud võimalus omandada alusharidus nüüdisaegse õpi- ja mängukeskkonnaga koolieelses lasteasutuses

2019. aasta lõpu seisuga oli Tallinnas kokku 126 lastehoidu ja alusharidust pakkuvat munitsipaallasteasutust, sh 124 lasteaeda, 1 lasteaed-põhikool (Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool) ja 1 lasteaiarühmadega kool (Tallinna Heleni Kool), kus seisuga 15. november 2019 käis kokku 21 084 last, neist 3 943 söimerühmas (rühmi kokku 237), 14 182 aiarühmas (rühmi kokku 625), 1 700 liitrühmas (rühmi kokku 87), 653 sobitusrühmas (rühmi kokku 40) ja 606 erirühmas (rühmi kokku 67). Öhohiu teenust said koolieelsetes lasteasutustes kokku 24 last (rühmi kokku 2). Lasteaedade 48 keelekümbelrühmas käis 1 116 last (5,3% linna munitsipaallasteaedade laste üldarvust). Hariduslike erivajadustega laste arengu toetamiseks loodi tavarühmade asemel 10 sobitusrühma ning 2 uut pervasiivsete arenguhäiretega laste rühma.

Munitsipaallasteaedades käivate laste arv on seoses rahvastiku demograafiliste muutuste ning väljarände tulemusel viimastel aastatel jätkuvalt langenud. 2019. aasta novembri seisuga oli koolieelsetes munitsipaallasteasutustes alaliselt ligikaudu 400 vaba lasteaia- ja söimekohta. Samas on mõnes linna piirkonnas (nt Kesklinnas Kadrioru ja Põhja-Tallinnas Kalamaja piirkond) jätkuvalt puudus söimekohtadest 1,5–2-aastastele lastele ja hariduslike erivajadustega lastele loodud erirühmades. Teenuse paremaks pakkumiseks on lasteasutuste juurde loodud mängu- ja arendustubasid, millistes 2019. aastal oli kokku 77 kohta, sh avati Tallinna Lotte Lasteaias 12-kohaline mängu- ja arendusrühm. Lisaks toetas linn aruandeaastal 22 eralasteaeda, võimaldades sellega alusharidust täiendavalt 765 lapsele. Koolieelse eralasteasutuse toetus 2019. aastal oli 173 eurot kuus ühe lapse kohta (2018. aastal 166 eurot kuus). Tallinna linna koolieelsete munitsipaallasteasutuste teenuseid kasutas 2019. aastal 473 teiste omavalitsusüksuste last ning 390 Tallinna last käis mõne teise omavalitsusüksuse koolieelses lasteasutuses (2018. aastal vastavalt 530 ja 421 last).

Tallinna koolieelsete lasteasutuste majandamiskulu, tööjõukulu ning õppevahendite kulu arvestuslik (keskmine) maksumus ühe lapse kohta oli 2019. aastal 2 929 eurot, mis oli 5,2% suurem kui 2018. aastal (2 784 eurot). Alates 2019. aasta 1. septembrist suurenes koolieelsete lasteasutuste personali töötasu keskmiselt 8,9% võrra, sh tõusis õpetajate töötasu alammäär 1 150 eurolt 1 250 eurole ja õpetajate abide töötasu 610 eurolt 665 eurole. Alates 1. septembrist 2017 hüvitab linn Tallinna elanikena registreeritud laste vanematele ka Tallinna linna koolieelses munitsipaallasteasutuses käiva söimerühmaelise lapse toidukulu kuni 1,8 eurot ja lasteaiarühmaelise lapse toidukulu kuni 2 eurot päevas. 2019. aastal kattis Tallinn laste toidukulu kokku summas 5,92 miljonit eurot. Kohatasu soodustusi määrati 2019. aastal kokku keskmiselt 687 lapse osas, millest ca 120 lapse vanem on vabastatud vanema osa maksimisest kolmanda või enama lasteasutuses käiva lapse eest 100% ulatuses.

2019. aastal renoveeriti Tallinna Männikäbi Lasteaed ja Sitsi Lasteaed ning alustati Järveotsa tee 33 asuva lasteaiahoone renoveerimist. Alustati Tallinna Liivamäe Lasteaia, Tallinna Rabarübliku Lasteaia, Tallinna Järveotsa Lasteaia ja Tallinna Laagna Rukkilille Lasteaia renoveerimisprojektidega ning parendati lasteaedade õpikeskkondi väiksemate remonttöödega.

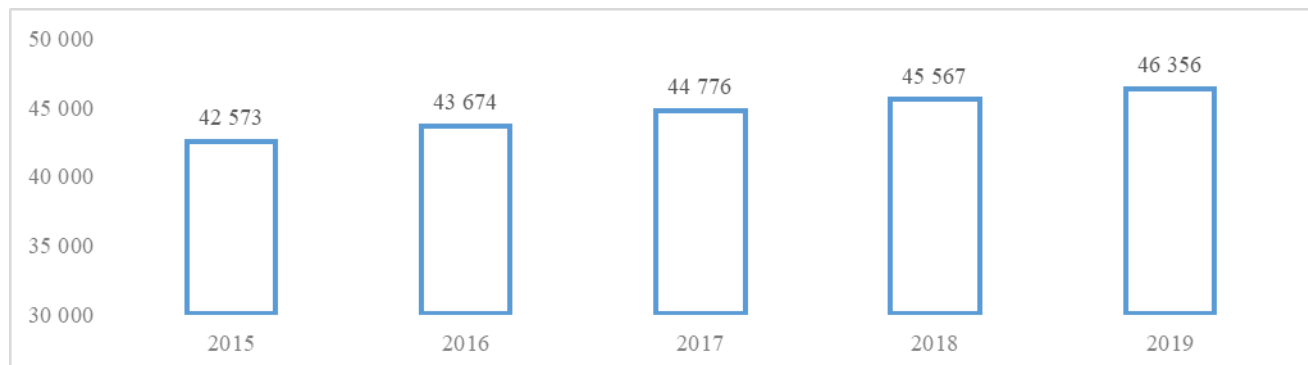
Tabel 9. Laste arv Tallinna koolieelsetes lasteasutustes 2017–2019

	2017	2018	2019	Muutus 2019/2018	
Munitsipaallasteasutus	21 541	21 207	21 084	-123	-0,6%
Eralasteaed	740	750	765	15	2,0%
Kokku	22 281	21 957	21 849	-108	-0,5%

Allesmärk 3.2: Kõigile Tallinnas elavatele lastele on tagatud võrdsed võimalused põhihariduse omandamiseks tänapäevasel tasemel ning soovijatele on kättesaadav keskharidus ja osalemine lukestvas õppes

Põhi- ja üldkeskhariduse omandamise ja koolikohustuse täitmise tagamiseks tegutses 2019. aasta lõpus Tallinnas 57 munitsipaalkooli (sh 42 gümnaasiumi, 12 põhikooli, 2 täiskasvanute gümnaasiumi ja 1 lasteaed-põhikool), 30 era- ja 2 riigikooli.

Joonis 13. Õpilaste arv Tallinna munitsipaalkoolides 2015–2019

Seisuga 10. november 2019 õppis Tallinna munitsipaalkoolides 46 356 õpilast, neist 3 794 õpilast (2018. aastal 3 657) teistest omavalitsusüksustest. Teiste omavalitsusüksuste munitsipaalkoolides õppivate Tallinna õpilaste arv oli 2019. aastal 1 077 (2018. aastal 1 182).

2019. aastal renoveeriti täielikult Tallinna Saksa Gümnaasium ning alustati Tallinna Tondi Põhikooli hoone renoveerimist. Suuremate ehitustöödena teostati Vanalinna Hariduskollegiumi Uus tänav 19 hoone kohaldamine õppeklassideks ja –ruumideks, renoveeriti Tallinna Mustamäe Humanitaargümnaasiumi staadion ning alustati Tallinna Tõnismäe Reaalkooli fassaadi renoveerimist. Valmisid Tallinna Arte Gümnaasiumi ja Lasnamäe Põhikooli renoveerimisprojektid.

Kutseõppe võimalust pakub linn Tallinna Kopli Ametikoolis. Õppetöö toimub eesti ja vene õppekeeles nii päevases kui ka töökohapõhises õppevormis. Kool pakub ainsa kutsekoolina Tallinnas võimalust omandada elukutset ka neil, kel on põhikool pooleli jäänud. Ametialasele tasemekoolitusele lisaks tegutseb kool ka täiskasvanute täiendkoolituse, kutsealase eelkoolituse ja kutsenõustamise valdkonnas. 2019. aastal lõpetas kooli 12 õpperühma ja 75 õpilast. 2019/2020. õppeaastal toimus vastuvõtt 15 õpperühma ning esimest korda toimus õppetöö ka õhtusel ajal, mis annab täiskasvanutele võimaluse omandada haridust töötegemise kõrvalt. Töökohapõhist õpet rakendati kahel erialal nooremaednik tase 3 ja puhastusteenindaja-juhendaja tase 4 õpe. Lisaks käivitati 2019. aastal mitmeid uusi koostööprojekte, osaleti edukalt Eesti kutsekoolide meistrivõistlustel ning pälviti tunnustus Haridusuuendus 2019 konkursil teemaga „Kaasav haridus ja õppija päeva disain“. Hariduse tugiteenuste valdkonnas keskenduti 2019. aastal haridusasutuste info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi IKT) valdkonna õppetöö koordineerimisele ja uuenduslike õppeprojektide ning meetodite juurutamisele. Aprillikuus viidi läbi traditsiooniline nutikuu, mille raames korraldati üle 300 ürituse nii koolides kui ka lasteaedades, kuhu oodati osalema õpilasi, lapsi, õpetajaid või lapsevanemaid Tallinna haridusasutustest. Nutikuu eesmärgiks on uute ja huvitavate ideede ning lahenduste tutvustamine õpetajatele, õppijatele ja lapsevanematele, et muuta õppimine põnevamaks ja tänapäevasemaks, kasutades selleks erinevaid nuti- ja digivahendeid. Nutikuu läbiviidud suurim üritus oli robootikapäev Tallinna Südalinna Koolis koostöös Tallinna Liikuri Lasteaia aktiivsete õpetajate ja Tallinna Pae Gümnaasiumi õpilastega, kus osales ligi 30 Tallinna lasteaeda. Lasteaedade võistkonnad panid end proovile lõbusate robootikaülesannete lahendamisel, mängimisel ja tantsimisel.

Jätkati haridusasutuste innovatsioonilaborite projekti #EduInnoLab, mille eesmärgiks on rajada Tallinna haridusasutustesse erinevaid innovatsioonikeskuseid. 2019. aastal liitusid projektiga seitse uut kooli, kelle #EduInnoLab laborid avatakse aastal 2020. Uute õppemeetodite rakendamiseks ja digipädevuste arendamiseks hangiti koolidele ka kaks suurt mobiilset kappi koos anduritega (igas kapis 16 digitaalset teaduslabori anduriseadet), autasustati Roboolümpial osalenud koole ja lasteaedu ning toetati lasteaedade animafilmide festivali KeLaff läbiviimist.

2019. aastal toimusid olümpiaadid 27 erinevas aines, millest võttis osa 9 443 Tallinna õpilast. Eestit esindasid 11 rahvusvahelisel olümpiaadil 16 Tallinna õpilast, kes võitsid kokku 16 medalit, neist 2 kuld-, 6 hõbe- ja 8 pronksmedalit.

2019. aastal jätkus III klassi õpilaste (4 636 last) koolikohustusliku ujumise algõppe korraldamine. Tallinna Koolinoorte Spordimängude raames toimusid võistlused kokku 16 spordialal, kus osales kokku ligemale 14 700 õpilast. Õpilaste liikumisaktiivsuse suurendamiseks algatatud Tartu Ülikooli Liikumislabori teaduspõhise sekkumisprogrammiga Liikuma Kutsuv Kool ühinenud koolid said 2019. aastal endale sise- ja välisvahendid õpilaste aktiivsete vahetundide läbi viimiseks ning jalgrataste ja tõukerataste hoidikud aktiivse koolitee populariseerimise eesmärgil.

Jätkus lasteaialaste liiklusõppe projekt, mille raames koolieelikud õppisid Laste Liiklusmängukeskuse liikluslinnakutes ohutult liiklema. Projekti sai esmakordselt kaasatud ka Lasnamäe linnaosa lasteaiad, kokku osales liiklusõppe projektis 20 lasteaeda ja 452 last.

Tervisealase teadlikkuse tõstmiseks on Eestis loodud tervist edendavate koolide (TEK) ja lasteaedade (TEL) võrgustikud. Tallinna TEL võrgustikku kuulub hetkeseisuga juba 93 Tallinna koolieelset lasteasutust, moodustades 74% lasteaedade koguarvust ning TEK võrgustikku kuulub 35 kooli. Koostöös Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti ning Tallinna Kiirabiga jätkati gümnaasistide esmaabikoolituste projektiga, kus elupäästva esmaabi praktilise koolituse läbisid 28 klassi gümnaasiumiõpilasi.

Tallinna haridusasutustes eripedagoogilise-, logopeedilise-, psühholoogilise- ning sotsiaalpedagoogilise nõustamise kättesaadavuse parendamiseks loodud ning 2017. aasta lõpul iseseisva munitsipaalasutusena tööd alustanud Tallinna Õppenõustamiskeskus andis 2019. aastal esmatasandi logopeedilist abi 3 232, psühholoogilist abi 417 ja eripedagoogilist abi 568 lapsele. Lisaks viidi aasta kestel läbi enam kui 2 600 erinevat nõustamist ning korraldati koolitusi 1 700 lasteaia- ja kooliõpetajale küsimustes, mis seonduvad õpilaste hariduslike erivajadustega arvestamisega õppe korraldamisel.

Alleesmärk 3.3: Kõigile soovijaile on tagatud kättesaadav ja jõukohane huvitegevus ja -haridus

2019. aastal tegutses Tallinnas 10 munitsipaalhuvikooli, kus 2019. aasta oktoobri seisuga käis kokku 8 827 last (2018. aastal 7 959 last) ning Vanalinna Hariduskolleeegiumi huvimajad 830 last (2018. aastal 818 last).

Huvitegevuste edendamiseks tegutses Tallinna koolides 2019. aastal 1 618 huviringi. Kuigi huviringide koguarv jäi võrreldes 2018. aastaga samaks, laiendati laste osalemisvõimalust uute huviringidega robotika, tehnika ning loodusringides. Kokku osales koolide ringides 18 839 õpilast.

2018/2019. õppeaastal jätkati projektiga „Keskkonnahariduslikud õppeprogrammid Tallinna koolidele“. Projekti raames osalesid 51 kooli (2018: 45 kooli) 26 998 õpilast ja 60 lasteaia (2018: 59 lasteaia) 2 329 last erinevates keskkonnahariduslike õppeprogrammides Harjumaa keskkonna- ja loodushariduskeskustes. Projekti kaudu süvenevad laste keskkonnahoiu- ja loodushariduslikud teadmised ning tõuseb üleüldine keskkonnateadlikkus. Projekti koordineerib Tallinna Haridusamet ja seda toetab Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Suunitlusega loodus- ja täppisteaduste valdkonnale jätkati koostööd Tallinna erinevate muuseumidega, 2019/2020. õppeaastal laienes muuseumiprogramm ka Tallinna Loomaaiale. Tallinna munitsipaalüldhariduskoolide põhikooliklassid said külastada tasuta Energia Avastuskeskuse, Eesti Loodusmuuseumi, Eesti Tervishoiu Muuseumi ja Tallinna Loomaaia erinevaid haridusprogramme - muuseumi külastas kokku 15 137 õpilast. Õpilased osalesid ka 603 erinevas haridusprogrammis.

Sügisel koolivaheajal korraldasid Tallinna haridusasutused moodsa õppimise festivalil iduEDU 2019, kus erinevates tegelustes osales üle 1 600 õpetaja, õpilase ja täiskasvanu. Festivalil toimus 60 erinevat töötuba, kus linna õpetajad, koolid, lasteasutused jagasid on kogemusi, oskusi ning viisid läbi praktilisi töötubasid nii õpilastele, õpetajatele kui ka lastevanematele. Tallinna Realkooli õuealal oli avatud messiala, kus osalesid erinevad ettevõtted, muuseumid ja organisatsioonid. Tallinna munitsipaalhuvikoolid korraldasid meeleoluka huviralli.

Selleks, et toetada koole nüüdisaegse õpikäsutuse rakendamisel, tehti 2017. aastal seitsmes linna koolis algust õpikodade programmiga „Vau! Ohhoo!“ Programmis toimuvat õpet korraldavad lisaks õpetajatele Eesti Töötukassa, Eesti Arhitektuurimuuseum, Tallinna Kopli Ametikool ja mitmed valdkonna spetsialistid, projekti partnerid on Tallinna Tervishoiumuuseum ning Loodusmuuseum. 2019. aastal osales õpikodades kokku 245 õpilast ning aasta lõpetas kevadine teaduslaager õpilastele ja õpetajatele Kullo Lastelaagris Karepal, kus osales 128 õpilast ja 20 õpetajat.

Linn toetas laste ja noorte vaba aja veetmise võimaluste laiendamist ja mitmekesistamist ka mittetulundusprojektides osalemise kaudu. 2019. aastal eraldas linn 35 mittetulundusprojektile toetust kokku ligi 34 tuhat eurot ning neist võttis osa üle 4 500 osaleja. Suuremad projektid olid: „Eesti kino- ja filmivaldkonda tutvustav projekt noortele“ (Eesti Kinoliit), „Spordipäev 2019“, koolinoorte nutiorienteerumise võistlus- spordipäev“ (Spordicom MTÜ), „Jazzkaare linnaruumiprojekti haridusprogramm“ (Jazzkaare Sõprade Ühing).

Alleesmärk 3.4: noorte arengut toetav noorsootöö

Tallinna noorsootöö eesmärgiks on luua noortele võimalused areneda ja sisustada oma vaba aega, lähtudes seejuures noorte huvidest ja vajadustest. Noorsootööga soodustatakse noorte ettevõtlikkuse ja kaasatuse suurenemist ning noorte ettevalmistust iseseisva eluga toimetulekuks. Tallinna noorsootöö arengusuundades 2018-2020 on kokku lepitud vastava perioodi eesmärgid ja tegevused. Eesmärgiks on noorte vajaduste ja huvide parem tundmine ning noorsootöö teenuste disainimine vastavalt sellele, noorsootöötajate motivatsioon ja professionaalne kasvamine, süsteemne koostöö erinevate noorsootöösse panustavate partnerite vahel ja noorte ettevõtlikkusega seonduvad hoiakud ning pädevused, sh noorte omaalgatuse toetamine. Need neli suunda aitavad kaasa Tallinna arengukavas sätestatud noorte arengut toetava noorsootöö alaeesmärkide saavutamisele.

Linn korraldab noorsootööd ülelinnaliselt Tallinna Spordi- ja Noorsooameti ning piirkondlikult linnaosavalitsuste noortekeskuste kaudu. Noortekeskused soodustavad mitteformaalset õppimist ja lähtuvad oma töös avatud noorsootöö põhimõtetest, korraldavad piirkondlikke üritusi, programme, projekte, laagreid, koolitusi ning seminare. Keskused on

avatud üldjuhul augustist juunini 5 päeva ja keskmiselt 35 tundi nädalas ning keskuse külastamine on noortele tasuta. 2019. aastal loodi noortekeskuste paremaks tutvustamiseks virtuaalruumid, mis annavad interaktiivse ülevaate keskuse ruumidest ja seal pakutavatest võimalustest.

Tabel 10. Noortekeskuste teenuste kasutamine 2017 - 2019

	2017	2018	2019	Muutus 2019/2018	
Noortekeskuste arv	10	10	10	0	0,6%
Külastuskordade arv (sh majavälised üritused)	70 965	69 482	69 076	-406	-0,6%
Lahtioleku aeg (tundides)	14 510	15 116	15 765	649	4,3%

Selleks, et tõhusamalt teostada noorsootöö arengusuundades püstitatud eesmärgid, liitus linn Noortegarantii tugisüsteemiga, mis võimaldab saada ülevaate linna mittetöötavatest ja mitteõppivatest noortest ning alustati sellele sihtrühmale suunatud programmiga „Hoog sisse“. Programmi eesmärgiks on pakkuda noortele abi ning toetada nende naasmist õpingutesse või tööle, nimetatud programmi raames sai 2019. aastal tuge 145 noort.

Samuti osaleti Eesti Noorsootöö Keskuse poolt rahastatud kohalike omavalitsuste koostöögruppide programmis, mille vahendusel saadi täiendavaid vahendeid noorte sotsiaalse tõrjutuse ennetamiseks ja uute noorsootöö teenuste kavandamiseks ning käivitamiseks. Programmi viidi ellu Lasnamäe, Põhja-Tallinna ja Mustamäe linnaosades ning selle raames toimusid erinevad treeningud, töötoad, koolitused, üritused ja väljasõidud. Programmi tegevustes osales aasta vältel 39 124 noort.

Viidi ellu Euroopa vabatahtliku teenistuse välisprojektid „Loomingulised meeled“ ja „Õpime läbi koostöö“, mis töid Tallinna noortega tegelema 15 vabatahtlikku seitsmest erinevast riigist ning osaleti Läänemere Linnade Liidu noorsooküsimuste komisjoni töös. Linna noorsootööd edendati muuhulgas ka läbi noortekeskuste kvaliteedihindamise, noorsootöötajatele ja noortekeskuste juhtidele orienteeritud täiendkoolituste ning vabasektorile orienteeritud ümarlaudade ja seminaride. Noorsootöö tegijate ja noorte tunnustamiseks korraldati tunnustuskonkurss „Suured teod“, kuhu esitati 66 nominenti.

Tallinna linna noortevolikogu töö toetamiseks viidi läbi koolitusi ja ümarlaudu ning alustati noortevolikogu uue kontseptsiooni välja töötamisega, mille eesmärgiks on muuta noortevolikogu töös osalemine noorte jaoks atraktiivsemaks.

Toetati noorte osalemist laagrites, õpilasmalevas ja noorteühendustes. Laagrites osales linna toetusel 4 567 noort ja toetust sai 40 laagrikorraldajat. Lisaks korraldati laagrikasvatavate ja juhatajate koolitusi, kus osales kokku 180 inimest. Linna asutatud Sihtasutus Õpilasmalev pakkus suveperioodiks tööd 957-le Tallinna noorele. Kokku tegutses 2019. aastal õpilasmaleva juures 59 malevarühma.

Linn toetas 67 noorsooprojekti, millest otseste ja kaudsete kasusaajate arv kokku oli hinnanguliselt 80 tuhat noort. Noorsooprojektide põhilisteks prioriteetideks olid mitteformaalne õpe, erinevate sihtrühmade kaasamine, noorte omaalgatus ja ülelinnalise noorsootöö arendamine. Toetati spordil põhineva ennetusprogrammi SPIN tegevust, mille eesmärk on arendada noorte sotsiaalseid ja enesejuhtimise oskusi ning vähendada riskikäitumist. SPIN-i tegevused toimusid Haabersti, Mustamäe ja Nõmme linnaosades ning igapäevaselt osales tegevustes ligi 80 noort.

Noorte enesearengu toetamiseks ja vaba aja sisustamiseks korraldati programmilisi tegevusi ning üritusi, mis olid suunatud 14-26-aastastele noortele ning hõlmasid endas noorte ettevõtlikkuspädevuse tõstmist. Olulisemateks tegevusteks olid noorte *online*-töömess „Suveks tööle“, autovabapäeva raames toimunud „Balta Session“, Inspiratsioonipäev, Spordihommik, Kivila pargi fest ja Snelli tänavakultuurifestival. Eelnimetatud tegevustes osales hinnanguliselt 19 000 noort.

Lisaks korraldati mobiilset noorsootööd ning noortefo kogumist ja vahendamist, mille eesmärgiks on koondada ja levitada Tallinna noortele, lastevanematele ja koostööpartneritele infot vaba aja võimaluste kohta ning jõuda noorteni, kes ei ole leidnud noorsootöö poolt pakutavaid võimalusi või on nendest eemaldunud ning suunata neid harivate ja arendavate vaba aja tegevuste juurde.

Kuni 2019. aastani neli korda aastas ilmunud noortele ja koostööpartneritele suunatud paberleht "Noor Tegija" asendati veebipõhise noorte elustiili- ja infoajakirjaga Noor Tegija. Veebiväljaanne võimaldab jõuda suuremas mahus sihtrühmani.

Olulisemad tegevused 2020. aastal

- Pööratakse senisest enam tähelepanu koolikiusamise ennetus- ja sekkumisprogrammide rakendamisele üldhariduskoolides.
- Luuakse täiendavaid tingimusi laste liikumisharjumuste suurendamiseks koolimajades ja õuealadel.
- Alustatakse õpilaste jaoks ettevõtlikkuspädevust arendava keskkonna loomist, mis toetab ettevõtlikulase terminoloogia kasutamist, sotsiaalse pädevuse, suhtluspädevuse ja matemaatikapädevuse arengut.
- Jätkatakse haridusasutuste hoonete renoveerimist ja kaasajastamist ning erivajadustega lastele sobiliku keskkonna loomist:

- valmib Tallinna Tondi Põhikooli uus hoone, alustatakse Lasnamäe Põhikooli ja Tallinna Arte Gümnaasiumi renoveerimistöödega. Jätkatakse Tallinna Heleni Kooli, Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi, Tallinna Tõnismäe Reaalkooli renoveerimistöödega ja Tallinna Nõmme Gümnaasiumi spordihoone projekteerimistöödega;
- alustatakse Järveotsa tee 33 hoone rekonstrueerimisega 14 rühmaliseks lasteaiaks;
- alustatakse Mustamäe Laste Loomingu Maja uue hoone projekteerimist.
- Korraldatakse ülelinnalisi üritusi, mis toetavad noorte omaalgatust, loovust, ettevõtlikkust ja vabatahtlikku tegevust.
- Töötatakse välja ja rakendatakse programme, mis toetavad noorte tööturule sisenemist, ettevõtlikkust ning tervislikke eluviise.
- Jätkatakse programmi „Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine“ tegevusi.

Peaesmärk 4: hoolitud, kaitstud ja abistatud tallinlane – maandatud riskidega ja (sotsiaalselt) turvaline Tallinn

Eesmärk on aidata linlasi, kes iseseisvalt oma elu korraldamisega täiel määral hakkama ei saa ja vajavad selles osas linnapoolset abi. Eesmärgi ellu viimine on seotud nelja sihtrühmaga – eakad, lapsed, puuetega inimesed, ja majanduslikult vähekindlustatud ning riskirühmadesse kuuluvad täiskasvanud.

Mõõdik	Algtase 2017	Praegune tase 2019	Sihttase 2023
Aasta jooksul menetletud lastekaitsejuhtumite arv	1 921	1 759	1 750
Lastekaitsetöötajate arv	65	74	78
Tugiisikuteenust kasutavate/teenuse järjekorras olevate raske ja sügava puudega laste arv	236/81	274/90	350/0
Isikliku abistaja või tugiisiku teenust kasutavate täiskasvanute arv/teenuse järjekorras olevate täiskasvanute arv	133/24	195/5	210/0
Sotsiaalmajutusüksustes resotsialiseeritud isikud (% aastas)	10%	28%	15%
Üldhooldekoduteenuse ootel olevate isikute arv	70	65	50
Resotsialiseerimise ootel olevate toimetulekuraskustes isikute/perede arv	572/97	114/11	275/50

Allesmärk 4.1: Lapsed on sotsiaalselt kaitstud, riskiperede ja vanemliku hoolitsuseta lastele on tagatud abi, käitumisprobleemidega lastele rehabilitatsioonivõimalused

Laste hoolekande eesmärk on võimaldada vanemliku hoolitsuseta laste hooldamist lastekodus, varjupaiga- ja rehabilitatsiooniteenuse osutamist sõltuvushaigetele lastele ja noortele, nõustada lapsi kasvatavaid peresid, osutada toetavaid sotsiaalteenuseid riskiperedele ja abi emadele ja lastele, kes on perevägivalda ohvrid. Nimetatud eesmärgi täitmisesse panustavad linnas oma tegevusega eeskätt Tallinna Lastekodu, Tallinna Laste Turvakeskus ja Tallinna Perekeskus.

Viimastel aastatel on Tallinnas pidevalt vähenenud asendushooldusteenusel (nii perekodus, asenduskodus, kui ka hooldusperedes) olevate laste arv. Kokku oli 2019. aastal asenduskoduteenusel 172 Tallinnast pärit last, sh Tallinna Lastekodus 134 last ja väljapoole Tallinna viibis teenusel 38 last. Tallinna Lastekodus pakkus asenduskoduteenust ka 29 lapsele, kes olid pärit teistest omavalitsustest.

Tallinna Laste Turvakeskuses käivitati 2019. aastal laste ja noorte tugiprogramm eesmärgiga nõustada ja toetada lapsi ja noori, kes on sattunud probleemidesse. Programmi raames pakutakse läbi 3-kuulise programmi tugiteenuseid korruga kuni 15 lapsele, viies aastas läbi kuni 3 programmi ning osutades teenust kokku kuni 45 lapsele. Alates sügisest alustas Nõmme tee keskus kinnise ka lasteasutuse teenuse osutamist, milleks loodi keskus 4 kohta, kuhu kohtumääruse alusel suunatakse lapsed, kes on toime pannud väär- või kriminaalteo või on sõltuvusainete, nt alkohol või narkootikumid, regulaarsed tarvitajad.

Tallinna Perekeskus pakkus perekondadele perelepituse teenust, mida kasutas aasta jooksul 63 paari, lisaks osutati toetavat pereteenust 155 perele. Tallinna Perekeskuses oli perede huvi perekeskuse poolt pakutavate teenuste vastu jätkuvalt suur. Märkimisväärselt, 15 juhtumi võrra (tõus 88%), kasvas lapse ja lahuselava vanema kohtumiste korraldamise teenusele suunatud arv. Jätkuvalt suurenes klientide arv perekeskse aitamistöö puhul, kuhu suunati võrreldes 2018. aastaga 13 peret enam. Tulenevalt Tallinna linna elanike arvu suurenemisest, kasvab pidevalt ka Tallinna Perekeskusest nõustamisteenust saavate isikute arv. Eelmise aasta novembris alustatika videokonsultatsioonide piloteerimist autistliku lapse perele ja lapse tugiisikule, mille eesmärk on aidata kaasa autistliku lapse ja tema pere autismiga seotud toimetuleku paranemisele

internetikeskkonna www.minudoc.ee vahendusel. Tallinna Perekeskuses ja Tallinna Laste Turvakeskuses jätkus tõendus põhise vanemluskoolituse sari „Imelised aastad“ vanuses 3-6. eluaastat laste vanematele.

Lisaks linna enda asutustele osutab lastele ja peredele nõustamisteenust linna koostööpartner MTÜ Kesklinna Perenõustamiskeskus, kus möödunud aastal nõustati psühholoogide ja pereterapeutide poolt 497 last ja 448 noort, kokku 945 vastuvõttu, millele lisandus nõustamistegevus 748 vanemaga. Linna koostööpartner on võtnud osaliselt üle linnaosade päevakeskustes toimunud nõustamisi, mistõttu on ka linna enda poolt nõustamisteenuse osutamine mõnevõrra vähenenud.

Euroopa Sotsiaalfondi rahastatud tugimeetmest lastele tugiisiku ja lapsehoiu teenustele lisarahastuse saamine võimaldas Tallinnas oluliselt suuremas matus osutada raske ja sügava puudega lastele vajalikke tugiteenuseid. 2019. aastal osutati tugiisiku teenust 350 lapsele, kuid vaatamata selle oli 90 tugiisikut teenuse järjekorras.

Lisaks eelnimetatule jagas linn koostöös Eesti Punase Ristiga perekonda toetavate teenuste raames vähekindlustatud perede lastele kooliminekuks 353 ranitsat ning tagati aastaringne laste toitlustamine päevakeskustes ning rahastas edasitägasi transporti kõigile 369 Remniku laste- ja noortelaagri erinevates laagrivahetustes käinud Tallinnast pärit lastele.

Tabel 11. Teenused lastele 2017 - 2019

	2017	2018	2019	Muutus 2019/2018	
Nõustamisteenuseid saavate isikute arv (Tallinna Perekeskuses ja linnaosade päevakeskustes)	3 613	4 404	3 377	-1 027	-23,3%
Psühholoogilise nõustamise teenust saavate laste/noorte arv	942	945	945	0	0,0%
Perekeskset aitamistööd saavate perede arv Tallinna Perekeskuses	131	142	155	13	9,2%
Kasuperes (perekonnas) hooldamisel olevate laste arv	31	41	34	-7	-17,1%
Asenduskoduteenuse kohtade arv	223	223	223	0	0,0%
Laste ja perede turvakoduteenuse kohtade arv lastele ja emadele lastega	63	66	66	0	0,0%
Rehabilitatsiooniteenuse kohtade arv	48	48	48	0	0,0%
Lapsi ja peresid teenindavate päevakeskuste (linnaasutuste) arv	10	10	10	0	0,0%
Lastekaitsetöötajate arv linnaosades	65	74	74	0	0,0%

Allesmärk 4.2: Puuetega inimestele on tagatud avalike ja erateenuste kättesaadavus ning abistav tugi, loodud on võimalused toimetulekuks ja aktiivseks eluks

Eesmärgi raames tagatakse puuetega inimestele nende toimetulekuks vajalikud teenused – transport, viipekeeletõlk, isiklik abistaja, tugiisik, nõustamine, nädalahoiuteenus, teenused psüühiliste erivajadustega inimestele. Psüühikahäirega, sh intellektipuudega inimestele osutavad teenuseid linna asutused Tallinna Tugikeskus Juks, Käo Tugikeskus, Tallinna Vaimse Tervise Keskus ja mitmed linna koostööpartnerid. Trasportiteenust puuetega inimestele osutab linnale kuuluv Termaki Autopargi AS.

Tallinna Tugikeskus Juks alustas teenuse osutamist kuni kuuele autismispektrihäirega täisealisele inimesele, kelle käitumine võib olla ohtlik ja ettearvamatu. Teenuse osutamiseks on kohandatud vajadustele vastav rühmaruum ja tagatud suurem personal - 3 tegevusjuhendajat 6 kliendi kohta.

Käo Tugikeskuses osutatakse majutusega igapäevaelu toetamise teenuse nädalahoiuteenust raske ja sügava liitpuudega suure hooldusvajadusega täisealistele klientidele. Uue teenusena alustati Käo Tugikeskuses majutusega igapäevaelu toetamise teenuse osutamist liitpuudega täisealistele, kellel on suur hooldus- ja järelevalve vajadus. Teenuse kättesaadavus on tagatud maksimaalselt 45 kliendile aastas, selleks kohandati 15 majutuse kohta. Riiklikult rahastatava erihoolekande teenuse-igapäevaelu toetamise nädalahoiuteenuse osutamist pakutakse kuni 21 päeva kuus ning selle abil vähendatakse omaste hooldajate hoolduskoormust.

Tallinna Vaimse Tervise Keskus kolis 2018. aastal peakontori suurematesse ruumidesse aadressile Mustamäe tee 50, mis tagab klientide teenindamiseks paremad võimalused, kuna nõustamisruumide arv enam kui kahekordistus. Samal aastal valmis ka Keskuse uus hoone, Pelguranna noortemaja (aadressil Lõime 29a), kus eelmisest aastast hakki pakkuma toetatud elamise teenust 30 psüühilise erivajadusega esmahaigestunule. 2019. aastal jätkus Lõime 31a asuva Stroomi maja kapitaalremont. Keskuse rehabilitatsioonimeeskond jätkas uute programmide ja teenuste arendamisega, alustati aspergeri sündroomiga klientide lähedaste koolitusega ning töötati välja 1-päevaste terviselaagrite programm. Keskus osaleb ka Sotsiaalkindlustusameti ja kohalike omavalitsuste koostöös uue isikukeskse komponendipõhise erihoolekande teenusmodeli rakendatavuse pilootprojekti, et testida korraldusskeemi, kus psüühilise erivajadusega inimeste teenuste korraldaja rollis on kohalik omavalitsus. Projekti raames komplekteeriti Keskuse rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistide meeskond Sotsiaalministeeriumile kuuluva Valkla kodu klientidele teenuse osutamiseks eelmise aasta maikuust alates.

2019. aastal alustati Tallinna sotsiaalhoolekande infosüsteemi (TASHIS) loomiseks vajaliku lähteülesande ja sisulise analüüsi koostamisega, eesmärgiga pakkuda elektroonilise keskkonna abil alternatiivset võimalust Tallinna linna

korraldatavate sotsiaalteenuste osutamiseks vajalike andmete digiteerimiseks. Seeläbi muutuvad vastavad protseduurid kiiremaks, efektiivsemaks ja väheneb oluliselt paberil teostatav ja säilitatav dokumentatsioon.

2019. aastal alustati ka Tallinna ligipääsetavuse infosüsteem koostamisega, mille kaudu edastatav teave peab edaspidi andma ülevaate üldkasutatavate objektide ligipääsetavusest puuetega inimestele ja nende abistajatele, aga ka eakatele, lastega elanikele ja pealinna külastajatele. Samuti valmis viipekeele õppimise e-raamat, mis on mõeldud eeskätt peredele, kes saaksid koos oma lastega viipekeele oskust arendada ja parandada.

Tabel 12. Teenused puuetega inimestele 2017–2019

	2017	2018	2019	Muutus 2019/2018	
Transporditeenuste saajate arv	2 838	3 174	3 757	583	18,4%
Viipekeele tõlketeenuse saajate arv	227	227	227	0	0,0%
Isikliku abistaja teenuse saajate arv	177	176	183	7	4,0%
Puuetega inimeste nõustamisteenuse saajate arv	382	382	385	3	0,8%
Puuetega inimeste perekonda toetavate teenuste saajate arv	133	133	133	0	0,0%
Puuetega inimeste töötamise toetamise teenuse saajate arv	308	305	294	-11	-3,6%
Psüühiliste erivajadustega isikute teenuste saajate arv	1 008	1 010	1 101	91	9,0%

Allesmärk 4.3: Toimetulekuraskustes inimeste iseseisva toimetulekuvõime saavutamiseks ja taasühiskonnastamiseks on tagatud resotsialiseerivate teenuste osutamine vajalikus mahus

Eesmärgi saavutamiseks pakub Tallinna linn öömaja ja varjupaigategenust elukoha puudumise tõttu abi vajavatele isikutele, toitlustatakse abivajajaid supiköörides ja kodutute varjupaigas ning pakutakse ka erinevaid nõustamisteenused.

Öömaja teenust osutati 3 paigas ning seal oli 2019. aastal kokku 144 voodikohta. Resotsialiseerimisteenust osutati 5 sotsiaalmajutusüksuses ja 2 resotsialiseerimisüksuses, millistes paiknes 2019. aastal kokku 585 kohta. Teenuse osutamise kohtade arv jäi eelneva aastaga võrreldes samaks. Suur-Sõjamäe 6a asuvas kodutute päevakeskuses pakutakse lisaks ka sotsiaalnõustamist.

Supikööriteenust osutatakse aadressil Pae 19, linnaosade sotsiaalhoolekande osakondade poolt väljastatud talongide alusel antakse Eesti Punase Risti Tallinna Seltsi Eha tänaval asuvas supiköögist tööpäevadel 140 inimesele kaasa toiduportsjon oma nõusse. Peamisteks supikööriteenuse osutajateks on linna asutus Tallinna Sotsiaaltöö Keskus ja lepinguline koostööpartner mittetulundusühing Tallinna Hoolekande Keskus.

Tasuta õiguslase nõustamise teenust osutati 2019. aastal 520 tunni ulatuses. Õigusvaldkonnad, milles abi vajati, olid perekonnaõigus, täitemenetlus, võlaõigus, sotsiaalõigus, elamuõigus, pärimisõigus ja tsiviilkohtumenetlus. Tallinna Sotsiaaltöö Keskus pakub kriisilukorda sattunuile lisaks majutusele ka võlanõustamise ja majandamisnõustamise teenust ning abistab vabaturu üüripinnale elama asumist. Majandusnõustamise teenust osutati nii Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse majutusüksuse klientidele kui ka Tallinna Linnvaraameti poolt suunatud klientidele, kes soovisid munitsipaalorterite üürilepingu pikendamist, kuid kellel oli varasemalt olnud üürivõlg.

Sotsiaal- ja Tervishoiuamet jätkas 2018. aastal välja töötatud innovaatilise meetme rakendamist, ehk resotsialiseerimisplaani eesmärgid täitnud isikute toetamist vabaturult eluruumi üürimiseks. Vabaturu üüripinnale elama asumisel nõustati 2019. aastal kokku 81 klienti, kellest 17 olid perekondade esindajad. Aasta jooksul sõlmiti kokku 28 lepingut, nendest Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse klientidega 25 ning ema ja lapse turvakodu klientidega 3 lepingut. Lisaks sõlmiti 6 lepingut perekondade esindajatega. 8 kliendiga lõpetati üürileping erinevate probleemide tõttu ennetähtaegselt.

Allesmärk 4.4: tagatud on eakate hooldus ja toimetulek ning tugi toimetulekuraskustes eakate perekondadele

Eakate hoolekande eesmärkideks 2019. aastal olid vanaduspensionialiste isikute toimetuleku toetamine läbi avahooldusteenuste pakkumise, samuti kvaliteetse üldhooldekodu teenuse pakkumine Iru Hooldekodus ja teistes hooldekodudes elamise kaasfinantseerimine. Üldhooldekodu teenust osutati Iru Hooldekodus korraga 334 inimesele, Nõmme Sotsiaalmaja pansionaadis 20 ja Tallinna kaasrahastamisel teistes hooldekodudes üle Eesti korraga keskmiselt 452 Tallinna elanikule. Keskmiselt kaasrahastab Tallinn ühe hooldatava hoolduskulusid hooldekodudes väljaspool Iru ja Nõmme Sotsiaalmaja igakuiselt 326 euroga. Seoses uute era-hooldekodude avamisega Tallinnas ja lähikonnas on leevenenud siinne hooldekodukohtade nappus, kuid see on aga kaasa toonud uue probleemi – teenuse hind neis hooldekodudes on oluliselt kallim Eesti keskmisest ja paljud inimesed soovivad saada linna osalust teenuse kulude katmiseks just Tallinnas või lähikonnas, mitte aga kaugemal. Jätkuvalt on väga raske leida teenuskohti liikuvatele dementsetele eakatele, seda isegi Tallinnast kaugemal, kuna riigi tasemel on teenuse osutamine korraldamata – ühtpidi on

keelatud inimeste liikumisvabaduse füüsiline tõkestamine, teisalt puuduvad rahalised vahendid dementsete eakatega pidevaks tegelemiseks ja nende jälgimiseks.

Tallinna linn pakub eakatele ja puuetega isikutele koduteenuseid (hooldamine, abistamine, nõustamine, põetamine), mille puudumisel vajaksid isikud hooldust hoolekandetasutuses. Lisaks pakub linn omaste hooldajatele asendusteenust, mille eesmärk on vähendada omaste hooldajate hoolduskoormust lühiajalise puhkuse ja vaba aja võimaldamisega. 2019. aastal kasutas teenust 59 omaste hooldajat.

Tabel 13. Teenused eakatele inimestele 2017–2019

	2017	2018	2019	Muutus 2019/2018	
Üldhooldekodude kohtade arv	789	778	806	28	3,6%
Dementsuse sündroomiga päevahoiuteenuse saajate arv	34	39	38	-1	-2,6%
Sotsiaalvalve teenuse klientide arv	320	338	389	51	15,1%
Koduteenuse klientide arv	1 512	1 524	1 592	68	4,4%
Päevakeskuste üksuste arv (linnaosades)	10	10	10	0	0,0%

Alleesmärk 4.5: Linnaelarvest eraldatavad sotsiaaltoetused on sihtotstarbelised ja nende maksmine on korraldatud efektiivselt

Lisaks sotsiaalteenuste osutamisele makstakse linnaelarvest kahte liiki sotsiaaltoetusi: sissetulekust sõltuvaid toetusi (lapsele, tööealisele isikule ja vanaduspensioniaalsele isikule) ja universaaltoetusi (sünnitoetus, esmakordselt kooli mineva lapse toetus, puudega lapse toetus, ellusuunamise toetus, pensionilisa, juhtkoera pidamise toetus ja matusetoetus). 2019. aastal maksti perekonna sissetulekust sõltuvaid toetusi 0,9 miljon eurot ja universaaltoetusi 13,2 miljonit eurot. Riigieelarvest makstakse kohalike omavalitsuste kaudu taotluste alusel välja toimetulekutoetust (3 286 toetuse saajale 3,4 miljonit eurot) ja matusetoetust (3 938 toetuse saajale 1,0 miljonit eurot).

Tabel 14. Makstud sotsiaaltoetused 2019. aastal

	Toetuse saajate arv	Makstud toetus kokku (tuhat eurot)	Keskmine toetuse määr isiku kohta (eurot)
Linnaelarvest makstud perekonna sissetulekust sõltuvad toetused			
Toetused toimetulekuraskustes peredele	2 197	483	220
Eluruumi kohandamise hüvitis puudega inimesele	23	25	1 098
Sotsiaaltoetused (linnaosad)	5 071	423	83
Linnaelarvest makstud universaaltoetused			
Sünnitoetus*	3 878	1 286	160+160
Esmakordselt kooli mineva lapse toetus*	3 852	1 238	160+160
Puudega lapse toetus	1 532	1 537	100
Ellusuunamise toetus	44	14	320
Pensionilisa	90 947	9 095	100
Riigieelarvest makstud toetused			
Toimetulekutoetus	3 286	3 384	1 030
Matusetoetus	3 938	980	250

* Lapse sünnitoetust ja esmakordselt kooli mineva lapse toetust makstakse kahes osas: sünnitoetust makstakse 160 eurot pärast lapse sündi ja 160 eurot lapse aastaseks saamisel ning koolimineku toetust makstakse 160 eurot lapse kooli minekul ja 160 eurot järgmise aasta juunikuus pärast esimese klassi lõpetamist.

Alleesmärk 4.6: Toimetuleku- ja terviseprobleemide ennetamine

Eesmärk on linnaelanike tervise ja heaolu hoidmine toetatud elukeskkonna ja tervisesüsteemi kujundamise kaudu. Linn keskendus 2019. aastal laste tervisliku ja turvalise arengu ning tervist toetava elu-, töö- ja õpikeskkonna tagamisele ning tervislike valikute ja eluviisi soodustamisele.

Esmatasandi arstiabi kättesaadavus tagati 276 perearstinimistu tegevusega, sealhulgas linnale kuuluva Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osaiingu poolt pakutavate teenustega Nõmmel, Mustamäel ning Haaberstis. Keskmise perearstinimistu suurus 2019. aastal oli 1 780 inimest. Eesti tervishoiu viimaste aastate paljuräägitud probleem on perearstide süsteemne puudus ning kuigi Tallinnas ei ole see ehk nii terav kui maapiirkondades, on ka siin patsientide arv nimistutes jätkuvalt kasvanud, mis mõjutab elanikele esmatasandi arstiabi kättesaadavust. Tallinnas elas 2019. aastal kokku 36 660 ravikindlustamata isikut, mis moodustab 8,2% linlaste koguarvust. Ravikindlustuseta linnakodanikele osutati ambulatoorset esmatasandi arstiabi Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla Kopli polikliinikus ja statsionaarset üldarstiabi teenust Kallavere Haigla AS-is, kokku 793 ravikindlustamatule. Varjupaikades ja öömajades viibijatele teostatakse linna rahastusel kord aastas röntgenoloogiline uuring tuberkuloosi varajaseks avastamiseks. 2019. aasta jooksul teostati nimetatud uuring 285 isikule.

Kuigi HIV-levik vabariigis on stabiliseerunud, on HIV-infektsiooni levik noorte, tavaelanikkonna ja kinnipeetavate hulgas murettekitav. 2019. aastal registreeriti Tallinnas 95 uut HIV-kandjat, AIDSi haigestunuid registreeriti 13. Uimastiennetustegevusega on linnas tegeletud alates 2001. aastast ning seda peamiselt erinevate tegevuste ja projektide rahastamise kaudu. 2019. aastal telliti nimetatud sihtgrupile vajalikke teenuseid: Aktsiaseltsilt Lääne-Tallinna Keskhaigla opiaatsõltuvate isikute ambulatoorset asendus- ja võõrutusravi, MTÜ-lt Sotsiaalrehabilitatsiooni Keskus Loksa nõustamise- ja järelrehabilitatsiooniteenust uimastisõltlastele ja nende lähedastele, MTÜ-lt AIDSi Tugikeskus nõustamisteenust uimastisõltlastele ja Sihtasutuselt Tallinna Lastehaigla sõltuvus- ja käitumishäiretega kuni 18-aastastele ravi- ja rehabilitatsiooniteenust. Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla Kopli polikliinikus teostatakse metadoon-asendusravi otseselt kontrollitava ravina. 2019. aastal käis ravil 111 patsienti, ravipäevi oli kokku 32 672.

Tallinna Kiirabile soetati 2019. aastal 4 uut standardse varustusega kiirabiautot. Tallinna Kiirabi peamaja hoone katusele paigaldati päikesepatareid, et kasutada taastuvenergiat kiirabi aparatuuri laadimiseks ja hoone elektrivajaduse katmiseks ning territooriumile rajati töötajate ja külaliste parkla kokku 110 autole. Tallinna Kiirabi koolituskeskuse sihtgruppideks olid erakorralise meditsiini töötajad, aga ka teiste operatiivteenistuste töötajad (politsei- ja päästametnikud), samuti linna kriisireguleerimisega seotud ametnikud. Praktikal viibisid Kaitseväe sõdurid/parameedikud, Tartu Ülikooli arstiteaduskonna ja tervishoiu kõrgkoolide tudengid. Tallinna erinevate gümnaasiumite noortele viidi läbi elupäästva esmaabi koolitus, eesmärgiga anda ellu astuvale põlvkonnale professionaalide poolt oskused oma lähedaste elu päästmiseks, kui selleks tekib vajadus. Üle 3 tuhande inimese said esmaabikoolitust „Sinu käed päästavad elu“ aktsiooni käigus üle kogu Põhja-Eesti.

Tallinna Tervisenõukogu ettepanekutega rahastati kokku 20 terviseprojekti läbiviimist. Tegevused olid suunatud erinevatele sihtgruppidele: lastele, noortele, eakatele, puuetega lastele/noortele ja nende lähikondlastele, sportlastele ja teistele linnaelanikele. Eriti õnnestunuks osutus MTÜ Colombina noorte poolt ettevalmistatud näidend „Katki“, mida etendati erinevates koolides õpilastele kiusamise ennetamise ja toetusvajaduse selgitamiseks.

Tallinna Haigla rajamise projekti kohaselt liidetakse tulevikus kaks keskhaiilat: aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla ja Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla. Seoses Lasnamäe Tervisekeskuse rajamisega haiglalinnakusse koostati 2019. aastal Lasnamäe Tervisekeskuse funktsionaalne arengukava, mis kiideti heaks sotsiaalministeeriumi poolt.

Olulisemad tegevused 2020. aastal

- Linnateenused muudetakse ligipääsetavaks, selleks käivitatakse ligipääsetavuse infosüsteem (LIPS).
- Jätkatakse Tallinna sotsiaalhoolekande infosüsteemi (TASHIS) juurutamist, eesmärgiga pakkuda elektroonilise keskkonna abil alternatiivset võimalust Tallinna linna korraldatavate sotsiaalteenuste osutamiseks vajalike andmete digiteerimiseks.
- Kompenseeritakse Tallinna laste esmavisiidi puhul eriarstile visiiditasu täies mahus (so 5 euro ulatuses).
- Toetatakse erivajadustega laste kasvatamist, pakkudes peredele töö ja pereelu ühildamiseks erinevaid tugiteenuseid.
- Pööratakse suurt tähelepanu narkomaania ja AIDS-i ennetustegevusele, toetades olemasolevat rehabilitatsioonisüsteemi eeskätt lastele ja noorukitele, soodustatakse erinevate koostöövõrgustike arengut linnaosade valitsuste, ametkondade ja mittetulundusühingutega.
- Jätkuvalt toetatakse Tallinnas elavate täiskasvanud opioidisõltlaste metadoon-asendusravi programmi pikaajase võõrutusena ja säilitusravina.
- Kuna riiklikult on lahendamata öendusteenuse osutamine suurtes hooldekodudes, rahastatakse linna eelarvest koduöendusteenust nii kroonilistele haigetele kodus kui Iru Hooldekodus elavatele klientidele. Sünkroniseeritakse Iru Hooldekodus öendus-hooldustegevus patsientidele-klientidele kvalifitseeritud abi ja toetuse osutamiseks.
- Jätkatakse uue linnahaigla projekteerimisega.
- Arendatakse välja abivajaduse hindamise süsteem.
- Jätkatakse koostööd linnaosavalitsuste tervisemeeskondadega ühiskoolituste ja –projektide läbiviimisel justitiiministeeriumiga sõlmitud koostööleppe tegevuste tõendus põhise esmase ennetustöö (nn Islandi mudeli) rakendamiseks koolides.
- Uuendatakse Tallinna terviseprofiil, mis annab ülevaate linnaelanike tervisest ja seda mõjutavatest teguritest, toob välja positiivsed muutused ja kitsaskohad ning on aluseks edasiste lähieesmärkide määramisel ning tervisestrateegiate ja -programmide koostamisel ning linnaelanike tervise arenduse kavandamisel.

Alleesmärk 4.7: Turvaline linnakeskkond

Eesmärki viiakse ellu väärtegade avastamise, esitatud avaldustele reageerimise, hoiatus- ja selgitustöö ning karistuste määramisega. Neid ülesandeid täidab linnas Tallinna Munitsipaalpolitsei Amet.

2019. aastal algatati 24 314 väärtemenetlust, sellest 19 231 liiklusseaduse alusel ja 4 824 ühistranspordiseaduse alusel. Lõpule viidi 23 791 menetlust, sh koostati 18 736 hoiatustrahvi, 771 rahatrahvi ja 4 284 mõjutustrahvi lühimenetluses. Aasta jooksul määrati trahve üldsummas 542 tuhat eurot, sellest liiklusseaduse alusel 382 tuhat eurot ja ühistranspordiseaduse alusel 140 tuhat eurot.

Jätkati ühisreide ja -patrulle Politsei- ja Piirivalveameti töötajatega taksode kontrollimiseks. Muudeti rõhuasetust – karistamise asemel pööratakse rohkem tähelepanu ennetusele ja antakse võimalus isikul rikkumine lõpetada (patrullide poolt eelkõige seoses parkimisrikkumistega ja piletikontrollijate poolt seoses ühistranspordis sõitjatega). Avaliku korra valdkonnas kasutati aktiivselt videokaamerate abil linnapildi (eelkõige vanalinna) monitoorimist.

Kontrolliti kõikide Tallinnas hädaolukorra seadusest tulenevatele nõuetele vastavate evakuatsioonikohtade (neid kasutatakse juhtudel, kui mõni sündmus või sündmuste ahel või elutähtsa teenuse katkestus ohustab paljude inimeste elu või tervist ning on vajalik elanikkonna ajutine ümberpaigutamine, Tallinnas asub kokku 62 evakuatsioonikohta) vastavust evakuatsiooniplaanidega, vesteldi personaliga ning instrueeriti evakuatsioonikohtade juhte.

Koostöös Häirekeskusega tagati Tallinna abitelefoni 1345 teenus, mis tegeles linnamajanduslike probleemide (elektri, vee ja kanalisatsiooni, küttesüsteemide, heakorra, teede ja tänavate korrashoiu ning kommunaalmajandusega seotud küsimused) probleemide tekkest teavitamise vahendamisega Tallinna linnas. Tallinna abitelefonile 1345 laekus möödunud aastal üle 26 tuhande teate. Alates 1. jaanuarist 2020 pakub Tallinna abitelefoni teenust Munitsipaalpolitsei Amet läbi numbri 14410.

2019. aasta suveperioodil oli vetelpääste korraldatud kõigis Tallinna supelrandades. Pirita, Stroomi, Kakumäe, Harku ja Pikakari supelrandades tagas rannakülastajate ohutuse kokku 55 vetelpäästjat. Lisaks oli kaasatud 34 vabatahtlikku noormalevlast vanuses 12-16 aastat. Tallinna avalikes supelrandades lahendati rannahooajal 2 202 avaliku korra rikkumist, uppunuid ei olnud, uppumisohust päästeti 2 inimest, 161 inimest sai meditsiinilist abi. Ennetamaks õnnetusjuhtumeid lastega linna supelrandades, varustati sealviibivad väikelapsed randmepaeltega, millel on vanemate kontaktandmed.

Kõik munitsipaalkoolidesse astuvad esimeste klasside õpilased said õppeaasta alguseks kingituseks helkurvestid, kokku jaotati lastele 4 700 vesti.

Koostöös Päästeliiduga teostati 2019. aastal kokku 11 kontrollreidi halvas seisukorras olevate majade hindamiseks, kokku kontrolliti 155 maja. Päästeliit abistas linna ka avalikes randades veesõiduvahendite kasutamise kontrollimisel merelt.

2019. aastal korraldati 4 kolmepäevast kriisireguleerimisalast koostöökoolitust operatiivteenistuste töötajatele ning linna kriisikomisjoni kriisireguleerimismeeskonnale. Lisaks korraldati staabiõppus elutähtsa teenuse toimepidevust korraldavatele Tallinna linna asutusele ja elutähtsa teenuse osutajale (Aktσιαselts Tallinna Vesi). Staabiõppuse ettevalmistamine ja läbiviimine toimus Tallinna linna ning aktσιαselts Eesti Raudtee, Päästeameti Põhja päästkeskuse ja Politsei- ja Piirivalveameti Põhja prefektuuri koostöös. Nõustati elutähtsate teenuste osutajaid (kokku 11 ettevõtet) elutähtsate teenuste (veega varustamine ja kanalisatsioon, kaugküttega varustamine ning kohaliku tee sõidetavuse tagamine) toimepidevuse riskianalüüside ja plaanide koostamisel. Korraldati rahvusvahelise kriisireguleerimisalase koostöö edendamist, sealhulgas juhiti kriisijuhtimise rahvusvahelise linnavõrgustiku koordinatsiooninõukogu tööd. Osaleti Harjumaa turvalisuse nõukogu ja Põhja-Eesti regionaalse kriisikomisjoni töös.

Olulisemad tegevused 2020. aastal

- Tallinna Munitsipaalpolitsei Ametisse luuakse kõnekeskus, mis tagab Tallinna abitelefoni 14 410 ööpäevaringse toimimise ning omab valmidust võtta see kriisiolukorras kasutusele ka kriisikomisjoni staabi juhtimiskeskusena.
- Korraldatakse suveperioodil vetelpääste kõigis Tallinna avalikes supelrandades (Pirita, Stroomi, Kakumäe, Harku ja Pikakari rannas), sh teostatakse koostöös Päästeliiduga järelevalvet surfarite tegevuse üle.
- Hädaolukorra seadusest tulenevalt kontrollitakse kaardistatud evakuatsioonikohti ja nende valmisolekut. Vajadusel lisatakse uued kohad ja instrueeritakse evakuatsioonikohtade pidajaid.
- Linnaosade turvalisuse suurendamiseks tagatakse igas linnaosas üks täiendav piirkonnatööga tegelev munitsipaalpolitsei ametnik ning avaliku korra kuludes nähakse ette reserv linnaosades turvalisuse tagamiseks, mille arvelt on vajadusel võimalik tellida turvateenuseid parkidesse, spordi- ja mänguväljakutele jm avalikele aladele.
- Koostöös Päästeliiduga korraldatakse aastaringset halvas seisukorras olevate majade kontrollreide ning kaardistatakse vastavaid objekte.
- Kontrollitakse igapäevaselt sõiduõigust linna ühistranspordis ning korraldatakse ühisreide Politsei- ja Piirivalveameti töötajatega ja teiste asutustega, eesmärgiga tagada kvaliteetne ja turvaline taksoteenus linnas.
- Koostatakse „Tallinna riskianalüüs 2020“.

Peaesmärk 5: Kodu, tööd ja puhkust säästvalt ühendav ja väärtustav tallinlane – hubase, inspireeriva ja keskkonnasäästliku linnaruumiga Tallinn

Eesmärgiks on tagada inimeste liikumisvõimalused ja kauba transpordivõimalused, efektiivne maakasutus, avaliku ruumi haljastus ja heakord, säästlik jäätmemajandus ning kaasagne tehniline infrastruktuur.

Mõõdik	Algtase 2017	Praegune tase 2019	Sihttase 2023
Elanike rahulolu linnakeskkonnaga/ haljasalade ja parkide seisundiga	59%	86%	70%
Nõuetekohaselt hooldatud haljasalad	38%	54%	100%
Veekogude ja põhjavee seisund (hinnang antud veekogude kaupa riiklikul tasandil, siht vähemalt hea ökoloogilise seisundi saavutamine + ökomärgisega Sinilipp randade arv)	Pirita jõgi – hea	halb	hea
	Tiskre oja – kesine	halb	hea
	Harku oja – kesine	kesine	hea
	Pääsküla jõgi – halb	kesine	hea
	Harku järv – kesine	halb	hea
	Ülemiste järv – kesine	kesine	hea
	Männiku järv – hea	kesine	hea
	Raku järv – hea	halb	hea
	rannikumeri – kesine	kesine	hea
	ordoviitsiumi-kambriumi põhjaveekogum – hea	hea	hea
	kambriumi-vendi põhjaveekogum – hea	hea	hea
	Sinilipu rannad – 2	2	3
	Välisõhu Kvaliteet (Ülenormatiivsele keskkonnamürale allutatud inimeste arv + PM 10)	Ülenormatiivsele keskkonnamürale allutatud inimeste arv – 68% elanikkonnast	60%
PM 10 normtaseme ületamiste arv 4 (lubatud on 35)		5	2
CO ₂ -heide	3 488 288 t (2013)	3 493 079 t (2015)	3 427 000 t
Jäätmeteke elaniku kohta kg	468 (2016)	520	450
Olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist	46%	50%	55%

Allesmärk 5.1: Territoriaalselt ja funktsionaalselt suunatud ehitustegevus

Selleks, et Tallinna linnaruum areneks inimeste heaolu toetavalt, jätkus 2019. aastal Nõmme linnaosa üldplaneeringu ja Põhja-Tallinna linnaosa üldplaneeringu koostamine ning algatati Kesklinna linnaosa üldplaneering ja koostati planeeringu lähteseisukohad. Koostamisel oli kolm struktuurplaani: Sikupilli piirkonna struktuurplaan, Lennujaama ja selle lähiala struktuurplaan ning Maakri kvartali struktuurplaan. Üldplaneeringutega on reserveeritud maavaru ja asukohad järgneva 10–15 aasta eluasemete, ettevõtluse, magistraaltänavavõrgu ja puhkealade arendamiseks.

Detailplaneeringutest jätkati 2019. aastal varem alustatud ruumilise arengu plaanide elluviimist, eelkõige mereäärsete alade taaskasutusele võtmist koos neile uute funktsioonide andmisega ning avaliku ruumi kvaliteedi olulist parandamist. Algatati Tallinna Vanasadama ala detailplaneeringud, mis loovad eeldused avada ja arendada kogu kesklinna mereäärne piirkond linnaelanikele avatud ruumiks. Eesmärgina lisandus kesklinna tihendamise, mis aitab efektiivsemalt kasutada Tallinna ruumilist ressursi, pakkuda alternatiivset kvaliteetset elukeskkonda ning piirata valglinnastumist. 2019. aastal kehtestati Tallinna Kesklinna linnaosale väga oluline Staadioni tn 3 ehk Kalevi staadioni ala detailplaneering, mis loob eeldused arendada kaasaja nõuetele vastavad ja linna rikastavad spordi ja kultuuri funktsioonid. Avalikustatud detailplaneeringutest oli linnaelanikele kõige huvipakkavam Estonia pst, Kaubamaja tn, Rävåla pst ja Teatri väljaku vahelise kvartali detailplaneering, millele korraldati ka arhitektuurivõistlus. Samuti võeti vastu ja avalikustati Tallinna Haigla detailplaneering Lasnamäe linnaosas. Algatatud detailplaneeringutest Põhja Tallinnas pakkus huvi Telliskivi tn 62 ja 64 detailplaneering, millega jätkatakse Balti jaama turu kvartali arendamist. 2019. aastal oli jätkuvalt päevakorral ka uue planeerimisseaduse rakendamine, mis võrreldes varasemaga oluliselt vähendas detailplaneeringute koostamise vajadust, kuna uue hoone püstitamise aluseks ei ole enam valdavalt detailplaneering. Seetõttu suurenes vajadus detailplaneeringute kehtetuks tunnistamiseks ning üha rohkem väljastati uue hoone püstitamiseks projekteerimistingimusi.

2019. aastal väljastas Tallinna Linnaplaneerimise Amet ehituslube 1 069, ehitusteatisi 755, kasutuslube 1 058 ja kasutusteatisi 476. Ettekirjutusi ja hoiatusi tehti 60.

Geodeesia ja kartograafia ning geoinformaatika alal olid tavapäraselt põhilisteks tegevusteks kinnistu/krundi piiridega seotud toimingud, geodeetilised tööd, aadressi- ja nimekorraldus, kartograafilised tööd, kaardirakenduste loomine, ruumiandmete tarkvara tugi, geinfosüsteemide ning registrite nõustamine, pidamine ja arendus. Geodeetilised võrgud on aluseks kõikidele mõõdistustöödele Tallinna linnas. 2019. aastal viidi lõpuni kohaliku geodeetilise võrgu rekonstrueerimistööd Haabersti linnaosas. Viidi läbi Pronksi ning Õismäe reeperite kambrite fassaadi remondi ja reeperkambrite ümbruse heakorrastustööd. Suuremahulisimaks geodeesia alaseks projektiks oli Tallinna kesklinna piirkonnas Tallinna kõrgussüsteemi rekonstrueerimine. Geinfosüsteemide alal oli oluliseks tegevuseks Tallinna ruumiandmete registri geoandmebaasi mõõtkavas 1:2000 aluskaardi kohatine uuendamine Vanalinnas, Kristiine linnaosas ja Lasnamäe linnaosa Vao ning Sõjamäe asumis ning sildade kaardistamise hange linnamudeli jaoks. Valmisid mitmed kohateabesüsteem (GIS) rakendused (Linnamudel, KesKusMis, Aadressitähiste nõuded, Kirjanduslik Tallinn jne), uued ühistranspordi ning mitmed turistidele suunatud kaardid. Katastriüksuste jagamise, liitmise, ümberkruntimise ja piirimuutmiste tulemusel määrati või muudeti 2019. aastal 1 054 üksuse aadressi.

2019. aastal jätkas Tallinna linn elamumajandusega seotud mittetulundustegevuse ning korteriühistute tegevuse toetamist. 2019. aastal toetati 397 korteriühistut kokku enam kui 666 tuhande euroga. Kõige suurem huvi oli meetme „Hoovid korda“ osas - 2019. aastal taotleti (109 taotlust) toetust enam kui 887 tuhande euro ulatuses. Korteriühistutel oli „Hoovid korda“ meetmest võimalik taotleda oma kulude osaliseks hüvitamiseks toetust ka parkimise korraldamiseks. Põhiliseks ühistute territooriumil teostatud korrastustööks oli jätkuvalt parklate laiendamine ja hooviteede remont. Korteriühistutel oli samuti võimalik taotleda linnalt auditi toetust korterelamu rõdude ja varikatuste tehnilise seisundi nõetele vastavuse ja ohutuse väljaselgitamiseks. 2019. aastal toetas linn 31 vastavasisulise auditi teostamist, nimetatud toetusmeede on osutunud väga populaarseks.

2019. aasta sügisest alustas tööd Tallinna Korteriühistute Teabekeskus, kes koondab infot, koolitab, arendab, nõustab, lepib ja kujundab halduspraktikat ning vahendab linna rahalisi toetusi linna korteriühistutele.

Olulisemad tegevused 2020. aastal

- Jätkatakse Kesklinna linnaosa, Nõmme linnaosa ja Põhja-Tallinna linnaosa üldplaneeringute menetlemist.
- Jätkatakse avaliku ruumi kvaliteedi parandamist, eelkõige mereäärsete alade taaskasutusele võtmist koos neile uute funktsioonide andmisega.
- Viiakse lõpule geodeetiliste mõõdistuste uue infosüsteemi arendustööd, arendatakse edasi geoportaali Tallinna veebikaardi väljavahetamiseks ja alustatakse maatoimingute infosüsteemi tarkvara arendustöödega.
- Jätkatakse 3D linnamudeli ja GIS tarkavara laialdasema juurutamisega linna asutustes.
- Jätkatakse Tallinna Korteriühistute Teabekeskuse tööd eesmärgiga tõsta linna korteriühistute juhatuse liikmete ja korteriomanike haldussuutlikkust ning parandada korteriomanike ja korteriühistu suhteid. Tallinna korteriühistute liikmetele ja juhatuse liikmetele pakutakse tasuta juriidilist nõustamist suulise konsultatsiooni vormis ning võimalust osaleda arenguseminaridel.
- Korteriühistute toetuste taotlemise ja eraldamise tõhustamiseks koondatakse erinevad korteriühistutele hoonete ja nende hoovialade korrastamiseks antavad erinevad toetused (s.o korteriühistute toetus „Roheline õu“, toetus korteriühistutele fassaadide korrastamiseks ja toetus korteriühistutele rõdude ehitustehnilise ekspertiisi teostamiseks) kaheks meetmeks: toetus korteriühistutele õuealade heakorrastamiseks ja renoveerimistoetused korteriühistutele.

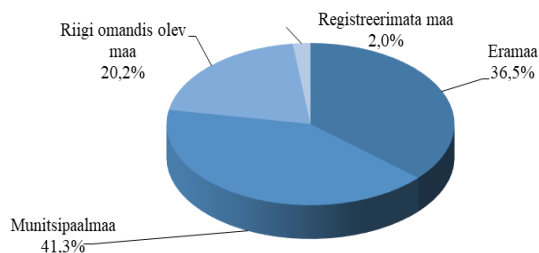
Alleesmärk 5.2: Linna vara on hallatud ja arendatud süsteemselt ja heaperemehelikult

Tallinna Kinnisvararegistri ja riikliku kinnistusraamatu andmetel oli eelmise aasta lõpu seisuga Tallinna linn kinnistusraamatusse kantud 4 283 kinnisasja ainuomanikuna (kogupindalaga 6 408,1 ha) ja 19 kinnisasja kaasomanikuna (kogupindalaga 5,1 ha). Tallinna linnale kuulub ka 625 korteriomandit (kruntide mõtteliste osade pindala 5,5 ha), 14 kaasomandis olevat korteriomandit (pindala 466,8 m²), 3 ühisomandis olevat korteriomandit (pindala 91,3 m²), 4 hoonestusõigust (pindala 14,6 ha) ja 1 kaasomandis olev hoonestusõigus (pindala 1,5 ha).

Investeeringute ettevalmistamiseks ja maa avaliku kasutuse tagamiseks vajalike kinnisasjade ja asjaõiguste Tallinna linnale omandamiseks sõlmiti 2019. aastal 84 lepingut kinnisasjade või nende osade tasuta ja tasu eest omandamiseks, isikliku kasutusõiguste ja realservituudi omandamiseks ja kinnisasjade piiride muutmiseks. Sõlmitud lepingute alusel on omandati kokku 50 kinnistut, sh 4 kinnistu mõttelist osa kogu pindalaga 123 774,5 m² ning 78 isikliku kasutusõiguse ala pindalaga 40 799 m² ning üks üleehitusseervituut, pindalaga 6 m².

Maareformi tulemusena oli eelmise aasta lõpuks seisuga riigi maakatastris registreeritud 37 371 katastriüksust kogupindalaga 15619,2 ha, mis moodustab 98 % Tallinna linna pindalast (kokku 15937 ha). Sellest registreeriti 2019. aastal 380 katastriüksust pindalaga 243,8 ha. Reformimata maad oli Tallinna linnas eelmise aasta lõpuks järgi veel 317,8 ha, mis moodustab 2 % linna pindalast.

Joonis 14. Tallinna haldusterritooriumi jagunemine maa omandivormi järgi seisuga 31.12.2019

2019. aastal viidi õigusvastaselt võõrandatud vara tagastamise ja kompenseerimise avalduste alusel menetlus lõpule ja suleti 4 vara tagastamise ja kompenseerimise toimikut ning lõpetamata on veel vaid 8 vara tagastamise ja kompenseerimise avalduse menetlemine, mille alusel on veel vaja otsustada maa tagastamine kogupindalaga 640 446 m², mis moodustab 0,4 % Tallinna linna pindalast.

Tallinna maaregistris oli 2019. aasta lõpuks registreeritud 353 281 kehtivat maakasutust, millest 37 910 lisandus või muudeti 2019. aasta jooksul. Maamaksuseaduse seaduse alusel vabastati 2019. aastal Tallinnas maamaksust ca 160 300 koduomanikku kogusummas 10,1 miljonit eurot. (2018. aastal vabastati Tallinnas maamaksust ca 157 800 koduomanikku summas 10,0 miljonit eurot). 2019. aastal sai maksuvabastuse ka 543 represseeritud isikut summas ligi 112 tuhat eurot. (2018. aastal 582 isikut summas 118 tuhat eurot). Tallinna linnale laekus 2019. aastal maamaksu 26 miljonit eurot.

Eesmärgiga parandada linnale kuuluvate hoonete ehitushangete korraldamise kompetentsi, ehitustegevuse läbiviimist ja ehitiste haldamise kvaliteeti, alustati juba 2018. aastal ehitus- ja haldustegevuse koondamisega Tallinna Linnavaraametisse. 2019. aastal viidi lõpule linnale kuuluvate hoonete ehitustegevustega seonduvate funktsioonide koondamine ühtsesse üksusesse ning algatati koostöös Sotsiaal- ja Tervishoiuameti ja Lasnamäe linnaosavalitsusega pilootprojekt korraldustegevuse keskseks osutamiseks.

Linn aitab lahendada nii linnale vajalike spetsialistide, kui ka vähekindlustatud isikute, kes ise ei suuda endale eluruumi tagada, eluasemega seotud küsimusi. 2019. aasta lõpul oli Tallinna linnale kuuluvates tervikelamutes kokku 2 589 eluruumi. Lisaks on linn era- ja avaliku sektori koostööprojektide raames üürile andmiseks rendile võtnud 1 895 eluruumi. 2019. aastal anti Tallinnas kokku üürile 406 eluruumi, sealhulgas 262 sotsiaaleluruumi. Sotsiaalmajutusüksusesse anti voodikoht või peretuba 261 taotlejale, koos pereliikmetega oli majutatud isikute arv 351. Aasta jooksul pikendati 1156 üürilepingu tähtaega ja 9 eluruumi anti uuesti üürile. Munitsipaal-, sotsiaaleluruumi ja teise elamuehitusprogrammis taotlejana arvele võetud isikute arvu dünaamika aastate lõikes on esitatud järgnevas tabelis.

Tabel 15. Eluruumi taotlejate arv Tallinnas 2017-2019

	2017	2018	2019	Muutus 2019/2018	
Munitsipaaleturu taotlejana arvele võetud isikute arv	1 006	1 003	920	-83	-8,3%
Sotsiaaleluruumi taotlejana arvele võetud isikute arv	578	578	453	-125	-21,6%
Tallinna teise elamuehitusprogrammi raames arvele võetud isikute arv	1 381	1 213	1 170	-43	-3,5%
sh noorte perede arv	979	906	862	-44	-4,9%
linnale vajalike töötajate arv	266	218	208	-10	-4,6%
arstide ja õdede arv (arstide ja õdede maja)	71	52	63	11	21,2%
õpetajate arv (Õpetajate Kodus)	65	37	37	0	0,0%
Tallinnas eluruumi taotlejana arvele võetud isikute koguarv	2 965	2 794	2 543	-251	-9,0%

Rekonstrueerimistööd jätkusid linnale kuuluvas munitsipaaletelamus Sõpruse pst 5, ehitustöödega alustati hoones aadressil Maleva 18.

Olulisemad tegevused 2020. aastal

- Jätub linna ehitustegevuse ja asutuste hoonete haldamise koondamine Tallinna Linnavaraametisse, mis võimaldab suurendada linna kui tellija ehitusalast kompetentsi ja tõsta linna ehitusprojektide kvaliteeti.
- Viiakse lõpule Maleva tn 18 sotsiaalelamu ehitus ning alustatakse aadressil Tammsaare tee 135 uue sotsiaalmaja projekteerimisega.

- Alustatakse Lasnamäe põlvkondade maja projekteerimist, kuhu planeeritakse ruumid nii erinevate avalike teenuste osutamiseks kui ka erinevate mittetulunduslike organisatsioonidele vajalike ruumide tagamiseks.
- Alustatakse E. Vilde tee 94, Energia tn 13, Männiku tee 96 ja 98a munitsipaal- ja sotsiaalmajade rekonstrueerimisega.
- Panustatakse Tallinna turgude arendamisse ja linna asutuste ligipääsetavuse parendamisse.
- Jätkatakse ettevalmistavate tegevustega Linnahalli rekonstrueerimiseks.
- Jätkatakse maa avaliku kasutuse tagamiseks vajalike kinnisasjade ja asjaõiguste Tallinna linnale omandamise korraldamist ning tehnovõrkude ehitamise tagamiseks vajalike asjaõiguslepingute sõlmimist.

Alleesmärk 5.3: Mugav ja säästev liikuvus

Eesmärgi täitmiseks hooldatakse, remonditakse, rekonstrueeritakse ning ehitatakse teid ja tänavaid ning kindlustatakse nende nõuetekohane valgustus, tagatakse linnas mugavad ühistranspordihendused, efektiivne liiklus- ning parkimiskorraldus. Teede ja tänavate kogupikkus oli Tallinnas käesoleva aasta alguseks 1048 km, sh oli avalikke teid 989 km. Alleesmärgi peamine siht on pakkuda sõitjate ühistranspordiga teenindamisel konkurentsivõimelist alternatiivi sõiduauto kasutamisele ja säilitada ühistranspordi reise 40%-line osakaal tööpäevastest liikumistest. Vastavalt OÜ Eesti Uuringukeskus läbi viidud uuringule „Elanike rahulolu Tallinna linna avalike teenustega 2019“ on kõige enam kasutatav liikumisviis tallinlaste seas ühistransport: ligi pooled (44%) elanikud kasutavad tööle, kooli või muude peamisesse sihtkohta jõudmiseks ühistransporti.

Ühistransporditeenuseid osutasid Tallinna linnas linna tütaretevõtte Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts (edaspidi: *TLT*) ning kuni 31. jaanuarini 2019 ka erafirma Osaühing MRP Linna Liinid (edaspidi: *MRP*). Tallinna ja teda ümbritsevate valdade haldusterritooriumide ühiste bussiliinidega teenindamine toimub koostöös Mittetulundusühinguga Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus, Viimsi, Harku ja Saue valdade ning Maardu linnaga. Ühistransporti korraldati 75 autobussi-, 4 trammi- ja 4 trolliliinil. Liiniläbisõit moodustas kokku 32,7 miljonit kilomeetrit ja aastas teenindati kokku 143,2 miljonit reisijat. Sõitjatele paremate liikumisvõimaluste pakkumiseks ja linna ühissõidukite koormuse optimeerimiseks saavad rahvastikuregistrijärgsed Tallinna elanikud Tallinna linna ja AS-i Eesti Liinirongid (edaspidi: *Elron*) vahel sõlmitud koostöölepingu alusel 28. oktoobrist 2013 Tallinna piires Elroni rongiliinidel tasuta sõita. 2019. aastal tegid tallinlased ühiskaardiga ennast tuvastades elektrirongides 2 807 052 sõitu. Tallinn-Aegna-Tallinn laevaliini teenindab Aktsiaselts Kihnu Veeteed laevaga „Vesta“. 2019. aastal tehti liinil 226 edasi-tagasi reisi ja teenindati 9 116 reisijat.

Parkimiskorralduse eesmärk on tasakaalustada nõudlust parkimise järele ja seeläbi tõhustada maakasutust, suurendada liiklusohutust ning vähendada parkimiskorra rikkumisi. Tallinna avalikul tasulisel parkimisalal on parkimise korraldamise eesmärgil kehtestatud kolm parkimistsooni, millele lisandub suvekuudel 200 parkimiskohaga Pirita tsoon. Parkimiskohtade arv on 6 200, mis võrreldes 2018. aastaga ei muutunud. Samas parkimistulu 2019. aastal kasvas ca 3%.

Liiklusohutuse tagamiseks ja liikluse reguleerimiseks paigaldab, rajab ja hooldab linn liikluskorraldusvahendeid. 2019. aastal paigaldati 1 911 ja eemaldati 816 liikluskirki, uuendati 67 098 m² teekatemärgistust ning parendati üldist liikluskorraldust. 2019. aastal lisandus 26 uut fooriobjekti ja 36 muutuvteabega liikluskirki. Täiendati liiklusvoogude seiresüsteemi, vahetati välja 7 amortiseerunud foorikontrollerit, teostati foorisüsteemidele jooksvat remonti ning alustati foorikeskhaldustarkvara OmniVue-lt üleminekut uuele platvormile Omnia, mis võimaldab edaspidiselt fooride adaptiivset juhtimist. Liiklusohutuse tagamiseks vahetati välja 68 fooripead uute LED-tehnoloogial fooripeade vastu. Liikluskorralduse vähendamiseks jätkati projekte „Pargi ja reisi“ ning „Koolibuss“. „Pargi ja reisi“ parklad on avatud Pirita – Kesklinna, Õismäe – Kesklinna, Narva mnt – Kesklinna ja Pärnu mnt – Kesklinna, Gonsiori - Kesklinna suundadel. Tallinna linn on rajanud paralleelselt parklatega täiendavaid ühistranspordi radu ja prioriteedisüsteeme, mis „Pargi ja reisi“ süsteemi kasutamist toetavad. Projekti „Koolibuss“ eesmärgiks on lastevanematele lapse koolitoimetamiseks alternatiivse võimaluse pakkumine. Koolibussid sõidavad Tiskre – Balti jaama, Viimsi keskuse – Balti jaama ning Tammneeme – Balti jaama liinil. Koolibusse kasutas 2018/2019 õppeaastal igapäevaselt keskmiselt 138 õpilast.

Pikaajalise liikuvuspoliitika kokku leppimiseks alustati Tallinna linnapiirkonna liikuvuskava koostamisega. Liikuvuskava määrab valdkonna eesmärgid järgmise 10 aastat perspektiivis ning nende saavutamiseks vajalikud põhimõtted ja tegevused. Liikuvuskava eelnõu esitatakse volikogule 2020. aastal.

Viidi lõpule välisrahastusega projektid:

- „NSB CoRe - Läänemere-Balti transpordikoridor kui regiooni ühendaja“ toetab Rail Balticu alast teavitust ärisektorile ja avalikkusele, et leida potentsiaalseid kasutajaid. Projekti raames on kavas Lennujaama-Vanasadama trammiliini eskiisprojekti koostamine.
- „FinEstSmartMobility - Helsingi Läänesadama - Tallinna Vanasadama vahelise liikuvuse parandamine nutikate lahenduste abil“, eesmärgiga parandada Helsingi Läänesadama - Tallinna Vanasadama vahelise reisijate ja kaubaveo liikluse sujuvust ning mõjutada kahe linna vahelist liikuvuse planeerimist. Projekti tulemusena optimeeritakse reisijate, ühistranspordi, sõidukite ja raskeveokite saabumist ja lahkumist sadamatest.

Liikuvuse parandamiseks on käivitatud mitmeid projekte välisrahastuse toel:

- „SOHJOA – Keskkonnasõbralikule ja iseseisvale viimase miili ühistranspordile üleminek Läänemere regioonis“, eesmärgiga suurendada ühistranspordi atraktiivsust läbi automaatsete elektriliste väikebusside kasutuselevõtmiseks, esimese / viimase miili reise jaoks.
- „SUMBA – Jätkusuutlik linnaliikuvus ja pendelränne Läänemere linnades“, eesmärgiga näidata, kuidas saab linna ja lähiumbruse pendelrännet muuta jätkusuutlikumaks ja mitmeliigiliseks (intermodaalsemaks) 10 erinevas pilootregioonis.
- „E-TICKETING - Eesti ja Soome elektrooniliste piletimüügisüsteemide ristkasutusvõimaluse loomine“, eesmärgiga ühendada piletimüügisüsteemid Tallinnas, Tartus ja Helsingis, mis lihtsustaks inimeste piletiostmist ja võimaldaks sujuvamat reisimist.
- „Park4SUMP – Innovaatilised parkimislahendused linnakeskkonnas“, eesmärgiga võtta Euroopa parimad parkimise juhtimise näited ja kanda need laialdaselt ja parimal viisil üle uutele linnadele. See hõlmab teadlikkuse tõstmist ja vastavate sidusrühmade hoiakute muutmist, suutlikkuse suurendamist (linnades, milles on raskusi selliste poliitikate rakendamisel), innovatsiooni ergutamist ja laialdast poliitikate väljatöötamise ja ülekantavuse saavutamist.
- „HUPMOBILE - Terviklik linna ja linnalähedane liikuvus“, eesmärgiga pakkuda terviklikku lahendusi integreeritud säästva liikuvuse planeerimiseks, teostamiseks ja optimeerimiseks.

Olulisemad tegevused 2020. aastal

- Valmib Tallinna linnapiirkonna liikuvuskava.
- Jätkatakse Tallinna elanikele, kõigile Eesti õpilastele ning 65-aastastele ja vanematele isikutele tasuta ühistranspordi kasutamise võimaldamist, sh tasuta sõidu võimaldamist rongide esimeses (Tallinna) sõidutsoonis.
- Tõstetakse ühistranspordi teenindustaset (linn tagab Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsile veeremi uuendamiseks vajaliku finantseerimise) ja laiendatakse uute piirkondade ühistranspordiga teenindamist.
- Jätkatakse koostööprojekti Tallinna Tehnikaülikooliga „Liinivõrgu optimeerimine“, mis võimaldab välja töötada Tallinna ühistranspordisüsteemi liinimuudatused muutmaks ühistransport veelgi kättesaadavamaks ning parandada inimeste töö- ja elukohtade vahelisi ühendusi.
- Sõitjate paremaks teenindamiseks jätkatakse ühistranspordipeatustes elektrooniliste reaalaja infotabloode paigaldamisega.
- Arendatakse edasi ja innustatakse linnakodanikke laialdasemalt kasutama projektide „Pargi ja reisi“ ja „Koolibuss“ poolt pakutavaid võimalusi.
- Eesmärgiga suurendada liiklusohutust jätkatakse jalakäijatele fooridega reguleeritud ülekäigu radade rajamist.
- Parandatakse fooride koordineeritud tööd (rohelised lained).

Allesmärk 5.4: Kestev ja roheline linnaruum

Eesmärgi täitmise raames hooldatakse ning rajatakse haljasalaid ja tagatakse nende hooldus (sh ka kalmistud), korraldatakse linnaruumi heakorda, arendatakse säästvat jäätmekäitlust, suurendatakse elanike keskkonnateadlikkust nii keskkonnahariduse kui ka avalike ürituste ja kampaaniate kaudu ning tegeletakse keskkonnasäästlikkuse tagamiseks vajalike seirete ja meetmete rakendamiseks.

Nõuetekohaselt on linnaosades hooldatud keskmiselt 55% ning passistatud ja veebipõhisesse haljastuse infosüsteemi kantud 95% linna hooldatavate haljasalade pindalast. Hooldustööde efektiivsuse tõstmiseks viidi Euroopa Regionaalarengu Fondi toel ellu projekt „Tallinna linna hooldus-, heakorra ja haljastustööde infosüsteem“. 2019. aastal kaunistasid linnaruumi 483 m² peenardel õitsenud 19 tuhat kevadlille ja 649 m² peenardel õitsenud 18 tuhat suvelille. Asendusistutuste raames istutati 170 puud ja üle 12 tuhande põõsa. 2019. aasta vegetatsiooniperioodil hooldati laste- ja noorte poolt rajatud ligi 7 tuhandet m² peenraid - kasteti, rohiti, väetati ning vajadusel teostati kahjurite ja haiguste tõrjet. Laagna teele rajatud peenarde ümbruse korrastamiseks rajati nende vahetusse ümbruse siidmuru kasutades 3 tuhat m² murualasid ning peenarde vahelistel aladel rajati ligi 5-le tuhandele m²-le kolme erinevat kooseisu niidualad. Asutus Kadrioru Park rajas Toompeale, Komandandi aeda Taani kuninganna visiidi auks puna-valgetest roosidest roosiaia. Reidi teele istutati kokku 446 puud, 57 tuhat põõsast ja 91 tuhat püsikut. Paljassaare hoiualal jätkati töödega ala hooldamiseks mägiveiste abiga. Eesmärgiks on alal linnustikule ja taimestikule soodsate elu- ja kasvutingimuste taastamine.

14. aprillist kuni 14. maini korraldati linnas järjestikuselt juba 28-s heakorraaku, mille jooksul toimus linnas kokku ligi 113 talgut, kus osales kokku üle 6 700 talgulise. Talgud toimusid koostöös Helsingi, Turu ja Peterburi linnadega. Koristustöödele kaasati linnaosade elanikke, mittetulundusühinguid, korteriühistuid, õpilasi, noorteorganisatsioone, pensionäre, ettevõtteid jt. Jäätmekäitluse aspektist olid heakorraaku olulised tegevused ohtlike jäätmete kogumisringid linnaosades ning teede ja haljasalade korrastamine.

2019. aasta lõpus oli linnas 20 koerte jalutusväljakut ja 294 linna avalikku mänguväljakut. Aasta jooksul rajati uued mänguväljakud aadressidel Tanuma tn 74, Siili tn 8a/9a, lisaks rekonstrueeriti 4 mänguväljakut Tallinna erinevates linnaosades. Linnaruumi mitmekesistamiseks töötas 46 purskkaevu, millest 2019 aastal lisandus Reidi teele veel neli.

Linna üheks ülesandeks on kalmistute haldamine ja kalmistuteenuste pakkumine, millega tegeleb linna asutus Tallinna Kalmistud. 2019. aastal toimus 4 084 matust, sh 2 160 urnimatust. Jätkus kalmistute taristu uuendamine, sh renoveeriti kokku 3 tuhat meetrit kalmistuteid, Pärnamäe ja Liiva kalmistul valmistati ette uus matmisala ca 770 hauakoha tarbeks,

lõpetati Metsakalmistul abihoone/kaupluse kapitaalremont, ehitati ja täiendati kastmisveetrasse Metsakalmistul, Liiva ja Pärnamäe kalmistutel ning alustati Siselinna uue kalmistuhuone ehitamise planeerimisega, Siselinna piirdemüüri renoveerimise ja Pärnamäe peasissepääsu kujundamisega.

Heakorrastatud linnaruumi üheks näitajaks on linna tegevus hulkuvate lemmikloomade arvu vähendamisel. 2019. aasta lõpu seisuga oli Tallinna lemmikloomaregistris arvel üle 32 tuhande koera ja ligi 24 tuhat kassi. Kiibistatud ja registreeritud lemmiklooma on võimalik kiiremini tagastada omanikule, mis aitab tagada ohutu ja puhtama linnakeskkonna. Aasta vältel parendati Paljassaare loomade varjupaigas loomade hoiutingimusi, sh vahetati osaliselt välja kasside karantiinpuurid. 2019. aastal püüti üle tuhande hulkuva looma, kellest 314 looma tagastati omanikele ja uue omaniku leidis 511 looma. 2019. aastal korraldati ka rahvusvaheline loomakaitse konverents, kus osales 140 inimest viiest riigist (Eesti, Soome, Suurbritannia, USA ja Holland).

Linna keskkonnakaitse tegevus suunatud paljuski teadlikkuse tõstmisele ja keskkonnakaitse otsuste tegemiseks vajaliku info kogumisele, analüüsimisele ja tutvustamisele. Tallinna Keskkonnaameti eestvedamisel viidi juba kaheksandat aastat järjest läbi kampaania „Keskkonnasõbraliku liikumise kuu“, mille eesmärgiks on parandada keskkonna- ja liiklemisteadlikkust ning propageerida keskkonnasäästlikke liikumisviise. Tallinn osaleb ka rahvusvahelisel autovabal päeval, et juhtida tähelepanu autotranspordi negatiivsetele mõjudele ning vajadusele ja võimalustele nende vähendamiseks. Alates 2019. aastast korraldab Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet linlastele tasuta õpperetki linnalooduses millest võttis aasta jooksul osa üle 600 linlase. Sinilipu programmiga seotud Rohelise Kooli programmi raames toimusid seminarid Tallinna koolides ja lasteaedades. Tallinnast on liitunud Rohelise Kooli programmiga 62 haridusasutust, neist 35 on Rohelise Lipuga pärjatud.

2019. aasta jooksul rajati Tallinna toetusel erinevatesse linnaosadesse 8 uut kogukonnaaeda, kus koostöös kasvatavad tarbe- ja söögitaime ligi 350 erineva vanuse, rahvuse ja sotsiaalse taustaga linnaaednikku, ühistegevuse võrgustikku on kaasatud veel umbes 500 inimest. Koostöös Tallinna linna asutustega (3 kooli, 23 lasteaiaid, 1 lastemuseum) on lisaks rajatud 26 õppeaeda, kus söögi- ja tarbeteinimise kasvatamisprotsessi kaudu saavad asutused mitmekesistada keskkonnahariduslikku õppetööd, toetada tervislikku eluviisi ning luua eeldusi õuesõppetundide toimumiseks. Õppeaedade tegevusse kaasati aasta jooksul ligi 2500 last ja 450 lapsevanemat.

Keskkonnateadlikkuse suurendamiseks on linnal kaks olulist asutust – loomaaed ja botaanikaaed.

Loomaaia eesmärk on süvendada elanike loodus- ja keskkonnavalimise teadmisi, pakkuda inimestele looduslähedast puhkevõimalust ning tagada uurimistöö ja ökoloogilise kasvatuse kaudu liigikaitse. 2019. aastal oma 80. sünnipäeva tähistanud Tallinna loomaaia kolleksioonis 8 250 isendit 408 liigist/alamliigist. Loomaaeda külastas 2019. aastal üle 372 tuhande külastaja. Loomaaed uueneb – 2019. aastal lõpetati „Pilvemetsa“ hoone ja ekspositsiooniala projekteerimine ning alustati tiigrioru projekteerimisega. Lõppes uue naaritsakompleksi ehitus ning renoveeriti ilvese kompleks.

Tallinna Botaanikaia eesmärk on säilitada, arendada ja tutvustada rikkalikke taimekolleksioone ja herbaarkogusid ning teha teadus- ja loodusharidustööd elurikkuse säilitamiseks, kuid samal ajal pakub Tallinna Botaanikaiaed kõrge kvaliteediga külastuskeskkonda ja vaba aja veetmise võimalust. Botaanikaia eluskolleksioonide taksonite ja sortide arv lähenes eelmise aasta lõpus juba 9-le tuhandele. 2019. aastal uuendati ja laiendati avamaa ekspositsioone (5 ekspositsiooni), rajati uus kolleksioon ning avati 5 teema- või näidisala ning toimus 16 näitust ja teemapäeva. Tallinna Botaanikaiaed külastas 2019 aastal ligi 67 tuhat külastajat.

Keskkonnakaitse valdkonnas viidi ellu ka välisrahastusega projekte:

- „CoastNet LIFE – rannikuelupaikade taastamine“ välisprojekt algas 2018. aasta augustist ning kestab 2024. aasta lõpuni, rahastajaks on Euroopa Komisjoni programm Life+. Projekti käigus taastatakse Paljassaare hoiuala rannaniit ning Aegna saare maastikukaitseala nõmmeniit, mis aitab tagada mitmete linnu- ja taimeliikide püsijäämise Tallinnas.
- „INTHERWASTE – piirkondade vaheline jäätmemajanduse keskkonda integreerimine Euroopa kultuuripärandiga linnades“. „INTHERWASTE“ projekti raames toimusid 2019. aastal seminarid Tallinnas ning Portos. Tallinnas toimunud üritusel tutvustati uuringut Tallinna Vanalinna jäätmete torutranspordi kohta ning anti ülevaade projekti tasuvusest ja võimalikkusest. Portos toimunud kokkusaamisel vahetati kogemusi projektide rakendamise ja hakati valmistuma projekti lõppfaasiks.
- „HEAWATER – Läänemere valgala väikeste jõgede tervendamine toite- ning ohtlike ainete sissevoolu ärahoidmise kaudu“ välisprojekt algas 2019. aasta märtsis ning kestab 2021. aasta veebruarini. Projekti eesmärk on vähendada toite- ja ohtlike ainete sissevoolu Läänemere vähemalt 10% võrra. Projektiga kavandatakse ja rakendatakse vähemalt kolm uut jätkusuutlikku vesikondade põhist pilootinvesteeringut, mille eesmärk on vähendada vähemalt ühte saasteallikat projekti partneromavalitsustes Tallinnas, Turus (Soome) ja Söderhamnis (Rootsi).

Välisõhu kaitse valdkonnas viidi 2019. aastal läbi õhukvaliteedi mõõtmisi probleemsetes piirkondades. Jätkati Harku järve ja Tallinna lahe sademeveeväljalaskude seiret. Looduskaitse valdkonnas jätkusid 2019. aastal eluslooduse uuringud, jätkati sosnovski karuputke tõrjet ja Paljassaare hoiuala hooldustööd (roostiku purustamine, võsaraie, rannaniidu hooldamine mägiveiste abil). Eesmärgiga säilitada ja parandada on väärtusliku maastiku, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitset algatas Tallinna Linnavalitsus 2019. aastal ka Harku metsa kohaliku kaitse alla võtmise menetluse.

Linna jäätmemajanduse põhieesmärgiks on suurendada jäätmete taaskasutust ja luua elanikele paremad võimalused jäätmete liigiti kogumiseks. Liigiti kogutud taaskasutatavate jäätmete kogumiseks elanikkonnalt töötas 2019. aastal Tallinnas 4 jäätmejaama (suveperioodil lisaks Aegna kogumispunkt). Kokku koguti jäätmejaamades ca 14 tuhat tonni jäätmeid. Aastal korraldati kaks ohtlike jäätmete kogumisringi, mille raames koguti kokku ca 50 tonni jäätmeid.

Tallinna linn on ühinenud Euroopa Komisjoni algatusega „Linnapeade Pakt“, mille eesmärkide täitmise toetamiseks loodi 2013. aastal linnaasutusena Tallinna Energiaagentuur (TEA). Agentuuri tegevusvaldkonnaks on säästva energiamajanduse ning kliimamuutuste mõjuga kohanemise planeerimine ja arendamine. TEA eestvedamisel korraldati 2019. aastal mitu energiaressursside tõhusama kasutamise propageerimisega seotud üritust ning sellele lisanduvalt on agentuur nõustanud ka korteriühistuid hoonete renoveerimise ettevalmistamisel. Kuna 2015. aastal liitus Tallinn lisaks „Linnapeade Paktile“ ka algatusega „Mayors Adapt“, tulenes sellest kohustus välja töötada linna kliimakohanemise arengukava, mis on osaks nii rahvusvahelise kui riigi kliima- ja energiapoliitika eesmärkide täitmisel. 2019. aastal valmis koostöös Eesti Keskkonnauringute keskusega ja Balti Keskkonnafoorumiga „Tallinna linna säästva energia ja kliimamuutustega kohanemise tegevuskava 2030+“ (SEKT). Tegevuskava koostamisse kaasati erinevaid linna ameteid ja eraettevõtteid.

Olulisemad tegevused 2020. aastal

- Jätkatakse Tallinnale Euroopa 2023. aasta rohelise pealinna tiitli taotlemiseks vajalike tegevustega.
- Jätkatakse elupaikade sidususe uuringutega, keskkonnaseiretega, müra mõõtmisega mürarikastes piirkondades ning sademeveesüsteemidesse ebaseaduslike reovee sissevoolude väljaselgitamise ja likvideerimisega.
- Moodustatakse Harku metsa kaitseala ning jätkatakse linna territooriumil asuvate loodusobjektide hoolduse ja kaitsekorralduslike töödega.
- Jätkatakse parkide ja rohealade korrastamist. Mahuliselt suurimateks töödeks on Männipargi, Kase pargi ja Harku järve rannaala korrastamine ning Poolamäe-Tiigiveski pargiansambli rekonstrueerimine. Alustatakse Tondiraba pargi arendusprojektiga.
- Jätkatakse lastemänguväljakute ehitust ja rekonstrueerimist, sh rekonstrueeritakse Männipargi peremänguväljak ja rajatakse mänguväljak Tammsaare parki.
- Jätkatakse teavituskampaaniate läbiviimist ja keskkonnahariduslike projektide toetamist, sh loodusõppe korraldamist ning kaasatakse keskkonnasäästliku õppeasutuse rahvusvahelise programmiga „Roheline kool“ vähemalt 60 Tallinna õppeasutust.
- Tallinna Loomaaias jätkatakse projekti „Pilvemets“ elluviimist ning Tallinna Botaanikaaias alustatakse palmimaja ja vetesüsteemi rekonstrueerimist ning uue majandushoone ehitamist.
- Luuakse isetegemise võimalusi pakkuvat, rohelist ja uut moodi linnaruumi, rajades õppepeenrad vähemalt 40 Tallinna õppeasutustes; vähemalt 10 kogukonnaaeda erinevates linnaosades.
- Sõlmitakse korraldatud jäätmeveo lepingud kõikides Tallinna jäätmeveo piirkondades, kus hetkel leping puudub või on 2020. aasta jooksul lõppemas ning puhastatakse Pääsküla prügilat ümbritsev ringkraav. Ehitatakse kaks uut jäätmejaama, soetatakse jäätmejaamadele inventari ning mobiilne ohtlike jäätmete kogumispunkt.
- Ehitatakse koerte jalutusväljakud Punane 17 ja Vana-Rannamõisa tee äärde ning korrastatakse 7 koerte jalutusväljakut erinevates linnaosades.
- Alustatakse Tallinna Kalmistute Siselinna kalmistule uue kalmistuhoonde ehitamisega ning tehakse ettevalmistustöid Metsakalmistu ja Pärnamäe kalmistu haldushoonete remondiks.

Allesmärk 5.5: Tänapäevane ja hooldatud taristu

Eesmärgi täitmise raames uuendatakse ja arendatakse avaliku linnaruumi taristut (sh ka veevärk, kanalisatsioon ja kaugküte) ning tagatakse teerajatiste nõuetekohane hooldus ja valgustus. 2019. aastal jätkati Haabersti ristmiku rekonstrueerimise projektiga, mille raames ehitati välja Paldiski maantee ühissõidukirada lõigus Mõisa tn – Nurklik tn ning alustati Haabersti viadukti kujundvalgustuse rajamisega. Valmis 1,9 km pikkune uus Reidi tee, lisaks rajati uusi ning rekonstrueeriti olemasolevaid kergliiklusteid ja jalgteid kokku 10,5 km ulatuses ning rajati rannapromenaad koos puhkealadega. Reidi tee avati liiklusele novembri lõpus. Rajati kergliiklustee Viljandi maanteel lõigus Pärnu mnt kuni Valdeku tänav.

2019. aastal alustati Valdeku tn (Vabaduse pst - Pärnu mnt) rekonstrueerimisega, rekonstrueeriti Hiiu-Suurtüki tn, Toonela tee (Rahvusstaadioni juurdepääsutee, Lennujaama tee, Nisu tn (Sõle tn - Ristiku tn, Koidu tn (Paldiski mnt - Endla tn), Pärnamäe tee ja Muuga tee ristmik, P. Pinna tn, Mustamäe tee 112-138 kvartalisestest teed, Juurdeveo tn (Pärnu mnt - Türi tn) ja Türi tn (Juurdeveo tn - Saku tn), Herne tn (Magasini- spordihall), Pae asumi jalakäijate promenaad ning rajati Ehitajate teele jalakäijate tunnel, Linnamäe teel "Mustakivi tee" bussipeatus LVS ja Mustakivi teel "Linnamäe tee" bussipeatus LVS ja Tallinna Majanduskooli (A.H.Tammsaare tee 147c) parkla. Jätkati kvartalisestest teede ja kõnniteede taastusremonttööde teostamist ning künniste rajamist kõikides linnaosades.

Rajati kergliiklusteed Kloostrimetsa teele (Lükati tee – Kloostrimetsa tee 29) ja Paldiski maanteele (Haabersti ristmik - Järveotsa tee) ning lõpetati Õismäe raba terviseraja ja Vabaõhukooli teele lõigus Rahvakooli tee kuni Hunditubaka tee kergliiklustee ehitus.

Teede ja tänavate sõidetavuse tagamiseks teostati 2019. aastal teerajatiste puhastustöid 9,8 miljoni m² suurusel alal, millele lisandus 4,2 miljoni m² teemaal asuva haljastuse hooldus. Teemaa haljasaladel teostati 2019. aastal hoolduslõikust ligi kahel tuhandel tänavapuul ning likvideeriti 442 ohtlikku ja kuivanud puud. Teerajatiste jooksvat remonti teostati 441 tuhat m², mis moodustas 3,7% teerajatiste pindalast. Enamus linnale kuuluvatest tänavatest on valgustatud ning 99,5% tänavavalgustitest on kaasaegsed ja säästlikud, näiteks oli 2019. aasta lõpuks Tallinna linna paigaldatud juba üle 12 tuhande LED valgusti. Tänavate, haljastute ja muude avalike alade valgustamiseks oli 2019. aasta lõpuks linna paigaldatud üle 61 tuhande valgusti, millest eelmisel aastal lisandus 2 181 valgustit. 2019. aastal rajati Tallinna linna

tänavatele ka suuremas mahus täiendavat jõuluvalgustust ning korrastati olemasolevaid kaunistusi, parandades sellega linnakeskkonna välisilmet.

Eesmärgi täitmise raames tagatakse linna veega varustus ja kanalisatsioon ning küte. Tallinna linna haldusterritooriumil asuvatest kinnistutest on ühiskanalisatsiooniga katmata veel vaid ligikaudu 0,1%, mille puhul on tegemist põhiliselt äärelinna piirkonnas asuvate kinnistutega, mille ühiskanalisatsiooniga ühendamine on majanduslikult ebaefektiivne. Sademeveekanaliseerimisega (sh drenaaži ja ühisvoolse kanalisatsiooniga) on oli aasta lõpuks kaetud 80% linna tänavatest.

Olulisemad tegevused 2020. aastal

- Jätkatakse suure koormusega liiklussõlmede, ristmike ja tänavate rekonstrueerimist ning olemasolevate teede, sildade, viaduktide, tänavate jm infrastruktuuri rajatiste hooldusremonti, korrashoidu ja puhastamist.
- Projekteeritakse Ülemiste terminali ja Vanasadama vaheline trammitee, alustatakse Filtri teed Kadrioruga ja Ülemiste ühisterminaliga ühendava kergliiklustee rajamist ning Vana-Kalamaja tänava rekonstrueerimist ning tehakse ettevalmistused Mustakivi tee läbimurdeks. Jätkatakse Euroopa Regionaalarengu Fondi projektiga „Päikeseelektrit tootvate teekatendite arendamine ja kasutuselevõtt“ uudse tehnoloogilise lahenduse prototüübi loomiseks ja installeerimiseks tänavakeskkonda. Liikuvuse tagamiseks jätkatakse Viljandi mnt II etapi kergliiklustee ja Hooldekodu tee kergliiklustee rajamist.
- Prioriteetideks on kvartalisest teede ja kõnniteede remont. Eesmärk on läbi viia projekteerimistegevused tulevaste suurobjektide (Tallinna väikene ringtee, Mustakivi tee pikendus) rajamiseks. Kavas on rekonstrueerida Tulika tänav (Paldiski mnt – Endla tn), J. Poska tänav (Vesivärava tn – Narva mnt), Tähetorni tänav (Paldiski mnt – Kadaka pst), Rannamõisa tee (Pikaliiva tn – Lõuka tn), Viljandi maantee (Liivametsa tee – Pärnu mnt). Alustatakse Pikk tänava rekonstrueerimisega lõigus Rannamäe tee – Olevimägi. Rajatakse Pirita tee ühistranspordirada. Teostatakse sildade ja viaduktide kapitaalremonti, sh Kõrkja tee silla kapitaalremont, Kanali tee silla ja Vesse viadukti rekonstrueerimise projekt. Jätkatakse teede taastusremonttööde teostamist kõikides linnaosades.
- Jätkatakse tänavavalgustite välja vahetamist LED-tehnoloogial põhinevate valgustite vastu, liiklejate ohutuse tagamiseks vahetatakse välja ka ca 200 amortiseerunud tänavavalgustusmasti ning täiendatakse lasteaedade territooriumide valgustust.
- Jätkatakse ülekäiguradade erivalgustuse rajamist programmiga „Turvaline ülekäigurada“ ning jalakäijate ja teiste liiklejate turvalisuse suurendamiseks rajatakse uusi foorisüsteeme (nt Kuuli tn – Narva mnt ja Kose tee – Narva mnt ristmik) ning muudetakse ohutumaks ka Pirita tee teeületuskohad.
- Uuendatakse Tallinna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava.

Peaesmärk 6: Demokraatlikult ja sihipäraselt kohalikku omavalitsust teostavad tallinlased – teadmispõhise juhtimise ning hea teeninduskultuuriga ja tulemuslikult töötavate linnaasutustega Tallinn

Peaesmärgi raames arendatakse linna juhtimissüsteemis eelkõige ruumilist- ja strateegilist planeerimist ning finantshaldust, tagatakse teenuste efektiivne osutamine, infotehnoloogiliste võimaluste rakendamine ja koostöö linna elanike ning huvigruppidega.

Allesmärk 6.1: Informeeritud linnaelanikud

Eesmärgi täitmise raames jätkus linnaelanike teavitamine nädalalehtede Pealinn ja Stolitsa ning nende portaalide www.pealinn.ee ja www.stolitsa.ee vahendusel. Igal argipäeval olid eetris Tallinna uudised Kuku raadios. Tagamaks Tallinna vene keelse elanikkonna informeeritus linnas toimuvast telliti riigihankega Pervõi Baltijskij Kanaliilt venekeelsed saatesarjad „Русский вопрос“ (Vene küsimus) ja „Наша столица“ (Meie pealinn) ning saatelõigud hommikuprogrammis „Доброе утро, Таллинн“ (Tere hommikust, Tallinn).

Seni linnaelanike informeeritust taganud Tallinna Televisiooni (TTV) tegevus vabalevikanalina lõpetati 1. oktoobrist 2019. TTV jätkab vähendatud koosseisus linnauudiste ja linnasaadete tootmist, saadetele hangitakse eetriaega teistest telekanalitest, samuti arendatakse veebitelevisiooni.

Allesmärk 6.2: Kaasatud linnaelanikud

Eesmärgi täitmise raames toimusid 2019. aastal peamised süstemaatilised kaasamisalased tegevused planeeringute, kaitsekorralduskavade ning keskkonnamõju hindamise avalike väljapanekute ning arutelude kaudu.

2019. aasta kevadel valmis Tallinna uue arengustrateegia kavand, mille koostamise ja tagasisidekorje raames viidi läbi erinevaid kaasamisüritusi: töötoad elanikele kõikides linnaosades, joonistus- ja esseevõistlus kooliõpilastele „Millises Tallinnas ma tahan elada“, ankeetküsitlus linlastele „Muuda Tallinna tulevikku“, noorte foorum Tallinna tulevikust, töötoad naaberomavalitsustega jt. Jooksvalt viidi läbi erinevaid teavitus- ja kommunikatsioonitegevusi (nt arengukava uudiskiri, strateegiaveeb, joonistusvõistluse näitused, pressiteated ja intervjuud erinevates meediakanalites). Alustati uue linna arengustrateegia veebilehe väljatöötamisega.

Alleesmärk 6.3: Koostöö ühisprojektide elluviimiseks toimib

Eesmärgi täitmise raames arendatakse koostööd rahvusvaheliste organisatsioonide, koostöövõrgustike ja partnerlinnadega.

Tallinna koostöö rahvusvaheliste organisatsioonide ja koostöövõrgustikega ning partnerlinnadega välismaal loob raamistiku Tallinna prioriteetsete valdkondade - innovatsiooni, rohelise elukeskkonna ja jätkusuutliku liikuvuse edendamiseks ning linna haldusterritooriumil tegutsevate ettevõtete rahvusvahelistumise toetamiseks. Koostöö eelpoolnimetatud partneritega aitab kaasa Tallinna ametiasutuste erialase kompetentsi ja administratiivse suutlikkuse tõstmisele ja annab võimaluse Tallinna parimate praktikate tutvustamiseks.

Tallinna linn osales 21 rahvusvahelise organisatsiooni ja koostöövõrgustiku töös, millest 11 olid valdkonnapõhised. 2019.aastal liitus Tallinn Maailma Turismilinnade Föderatsiooniga, mis aitab kaasa Tallinna kui turismisihtkoha turundamisele. 2019. aastal jätkus ka Tallinna osalemine Euroopa kõige olulisema suurlinnu ühendava organisatsiooni EUROCITIES juhatuses, mis on võimaldanud Tallinnal otseselt kaasa rääkida Euroopa Liidu linnapoliitika kujundamises, sh Euroopa rohelepe ja ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamise osas.

Tallinnal on kahepoolsed koostöösuhted enam kui 20 linnaga, lisaks toimub koostöö läbi võrgustike ja konkreetsete koostööprojektide. Tallinna esindajad on mitmetel rahvusvahelistel konverentsidel tutvustanud linna kogemusi eelkõige targa linna ja e-valitsemise teemadel. Olulisemad partnerid on lähiregiooni linnad, Helsinki, Riia ja Peterburg. Tallinna partnerlinnade delegatsioonid osalesid Tallinnas e-Valitsemise Akadeemiaga koostöös korraldatud konverentsil ja juubelilaulupeol.

Üheks koostöö eesmärgiks on ka Tallinna arengute (eelkõige e-valitsemise, targa linna lahendused jms) tutvustamine Tallinna külastavatele teiste linnade ja riikide delegatsioonidele. 2019. aastal korraldati taolisi esitlusi ligi poole sajale välisdelegatsioonile kogu maailmast.

Alleesmärk 6.4: Kompetentne personal ja konkurentsivõimeline, jätkusuutlik linnaorganisatsioon

Eesmärgiga parandada linnale kuuluvate hoonete ehitushangete korraldamise, ehitustegevuse läbiviimise ja ehitiste haldamise kvaliteeti alustati juba 2018. aastal ehitus- ja haldustegevuse koondamisega Tallinna Linnavaarametisse. 2019. aastal viidi lõpule linnale kuuluvate hoonete ehitustegevustega seonduvate funktsioonide koondamine ning algatati koostöös Sotsiaal- ja Tervishoiuameti ning Lasnamäe linnaosavalitsusega pilootprojekt korrashoiu- ja haldusteenuse keskseks osutamiseks.

2019. aastal viidi lõpule ka linna personalijuhtimise kokku koondamine linna personaliteenistusse, mis läbi suurenes märgatavalt teenuse osutamise efektiivsus, sh oluliselt kasvas teenindatavate arv personaliarvestaja kohta ja laienes personaliarvestaja töö sisuline ulatus. Linna personaliteenistus pakub personaliarvestuse teenust kõigile linna asutustele. Juhtimisinformatsiooni kvaliteedi parandamiseks uuendati linna ametiasutustes ametikohtade hindamistulemusi. Ametikohtade hindamine võimaldab võrrelda erinevate tööperede palgapositsiooni tööjõuturul ning teha linnavalitsusele argumenteeritud ettepanekuid palgakorrektsiooniks tööperede kaupa.

2019. aastal valmis linnaosavalitsuste hallatavate sotsiaal- ja noorsootöö valdkonna asutuste tegevuste ja teenuste analüüs, milles toodud järeldusi ning ettepanekuid kasutakse nende töö tõhustamiseks.

2019. aastal jätkati linna raamatupidamisarvestuse protsesside tõhustamist ja teenuste arendamist. Linna raamatupidamiskeskus osutab raamatupidamisteenust 23 linna ametiasutusele ja nende 248 hallatavale asutusele. Lisaks osutati raamatupidamisteenust 7 linna valitseva mõju all olevale sihtasutusele, 3 linna äriühingule ning ühele linna mittetulundusühingule. Samuti osutati teenust MTÜ-le Helsinki-Tallinn Euregio, kus linn on üheks MTÜ asutajaks.

Eesmärgiga tõsta linna ametite ja hallatavate asutuste välisprojektides osalemise võimekust ning tugevdada linnale oluliste valdkonnaüleste projektide ettevalmistamise ja elluviimise koordineerimist, moodustati 2019. aasta lõpul välisprojektide kompetentsikeskus. 2020. aastal jätkatakse välisprojektide kompetentsikeskuse arendamist ja komplekteerimist, eesmärgiga saavutada täisvõimekus Euroopa Liidu finantseeritud suurprojektide rakendamiseks ning linna asutuste nõustamiseks.

Linna tugitegevuste koondamisega kesketesse üksusesse jätkati infotehnoloogia ja juriidiliste teenuste valdkondades. Näiteks laiendati 2019. aastal infotehnoloogia baasteenuse (teenuse sisuks on kasutajaõiguste süsteemi keskne haldamine, andmesideteenus, arvutivõrkude ehitus ja haldamine, andmesalvestus, e-post, kaugtöö võimaldamine, infosüsteemide majutus, IT turve, varundus, riist- ja tarkvara uuendamine, IT-kasutajatoe osutamine ning litsentsiarvestus) osutamist 20 linna asutusele ning aasta lõpuks oli teenustega kaetud 90% linna asutustest, kõikidele linna asutustele vastavate teenuste osutamiseni kavandatakse jõuda 2021. aasta lõpuks. Linna infotehnoloogia teenistus korraldab täna infotehnoloogia baasteenuste osutamist 22 ametiasutuse ca 1600 töötajale ning üle 220 hallatava asutuse enam kui 11 000 töötajale.

2019. aastal jätkati linna töötajatele e-teenindusvõimaluste loomist, võttes kasutusele kogu linna organisatsioonis Linna Töötaja Portaali (LTP). Selle puhkuste administreerimise moodulit kasutasid aasta lõpuks kõik linna asutused. Kõikides ametiasutustes (v.a. Haridusamet) võeti koolituste administreerimiseks kasutusele koolitusmoodul.

Juhtimisalaste kompetentside tõstmiseks linna organisatsioonis algatati oktoobris koolitustsükkel - juhtide kool, mis kestab 2020. aasta kevad-suveni. Juhtide kooli 1. lendu võeti konkursi alusel vastu kokku 21 eritasandi juhti erinevatest linna asutustest.

Allesmärk 6.5: Tervikliku arengudokumentide süsteemi ja kvaliteetse finantsinformatsiooni olemasolu linna jätkusuutlikku arengut toetavate juhtimisotsuste tegemiseks

Eesmärgi täitmise raames loodi juba 2018. aastal linna strateegilise planeerimise võimekuse tõstmiseks strateegiabüroo ning käivitati ametite-ülene strateegilise planeerimise koostööplatvorm. Strateegiabüroo koordineerib koostööplatvormi tööd ning linna uue pikaajalise arengukava koostamist, mis peaks valmima 2020. aasta kevadeks.

Linna juhtimisotsusteks vajaliku finantsinformatsiooni operatiivne kättesaadavus tagatakse Tallinna finantsinfosüsteem (edaspidi FIS) abil, milles talletatavad andmed tagavad nii finantsplaneerimise, rahahalduse, majandusarvestuse kui ka teiste protsesside tõhusa juhtimise. FIS-il on käesolevaks hetkeks ligikaudu 1 100 igapäevast kasutajat. Linnaorganisatsiooni juhtimisinfo kättesaadavuse ja juhtimisotsuste kvaliteedi parandamiseks on kavas lähiaastatel senisest enam panustada andmeanalüüsi ja sellel põhinevasse ning kaasaegseid visualiseerimisvõimalusi kasutava juhtimisaruandluse loomisse.

Allesmärk 6.6: Tänapäevane IT-taristu ning kasutajate vajadustele vastavad IT-teenused

Linna poolt pakutavate IT-teenuste peamine eesmärk on tagada kliendikeskne, kaasaegne ja turvaline infotehnoloogiline tugi linna avalike teenuste osutamiseks ning organisatsiooni igapäevatööks.

Tallinna linn osutab oma elanikele, ettevõtjatele ja külalistele u 570 avalikku teenust, mis on kirjeldatud Tallinna teenuste andmekogus <https://www.tallinn.ee/teenused>. Teenuste andmekogu on esmane ligipääsukanal rohkem kui 120 täisautomaatsel linna e-teenusele, mille tagamiseks on kasutusel pea 60 infosüsteemi.

Linna infosüsteemid on üles ehitatud viisil, mis võimaldab kõikidel asjaosalistel infosüsteemis erinevate taotluste esitamist, menetlemist, otsuse tegemist ning järelevalvet. E-teenuste kasutamisel pakutakse eeltäidetud vorme, kodanikelt küsitavate andmete hulk on viidud miinimumini. 2019. aastal oli linna keskse e-teenindusportaali <https://taotlen.tallinn.ee> kaudu osutatavate e-teenuste rahuloluhinne 4,7 viiest, keskkonda täiendati 2019. aastal arvete tasumise ja koolitustele registreerimise funktsionaalsusega.

2019. aasta üheks olulisemaks arendustööks oli Tallinna sotsiaaltransporditeenuse infosüsteemi valmimine ja juurutamine, millega lihtsustus oluliselt puuetega inimestele transporditeenuste tellimine ja osutamine. Aasta lõpuks valmis linna hooldus-, heakorra- ja haljastustööde infosüsteem. Projektide rahastamisel oli toeks Euroopa regionaalarengu fond.

Linna infosüsteemide ja baasteenuste sujuva toimimise eelduseks on kõrge käideldavusega ja turvalised platvormteenused, mille tagamiseks uuendati 2019. aastal oluliselt linna serveriruumi taristut. Lisaks tagati Riigikogu ja Europarlamendi valimiste info- ja kommunikatsioonitehniline tugi, jätkati ja laiendati linna avalikku WiFi uutesse trammidesse. Infoturbe parendamiseks avati temaatiline e-õppe keskkond, viidi läbi multifaktorilise autentimise testprojekt ning koostati riskianalüüs Office365 pilveteenuste kasutusele võtmiseks.

Olulisemad tegevused 2020. aastal

- Jätkatakse linnasiseste tööprotsesside optimeerimist ning linna asutuste juhtimisalase kompetentsi tõstmist eesmärgiga tõsta linna tegevuste ja asutuste efektiivsust ning teenuste kvaliteeti.
- Jätkatakse linna arengustrateegia koostamist eesmärgiga kinnitada dokument linnavolikogus 2020. aasta sügiseks.
- Jätkatakse linna finantshalduse protsesside tõhustamisega (sh eelarves, planeeritavate tegevuste ja eesmärkide sidumine linna arengudokumentidega, asutuste põhiste kulumudelite välja töötamine, asutuste eelarvete koostamiseks vajaliku tarkvara kasutusele võtuks eelanalüüs, eelarvestamist puudutavate õigusaktide kaasajastamine ja uuendamine, rahavoogude planeerimise uue mudeli juurutamine jms).
- Jätkatakse välisprojektide kompetentsikeskuse arendamist, eesmärgiga saavutada täisvõimekus EL finantseeritud suurprojektide rakendamiseks ning tagada asutuste nõustamine.
- Suurendatakse andmeanalüüsi võimekust ning teostatakse pilootprojekt automatiseeritud analüüsi ja aruandluse kasutuselevõtuks järelevalve teostamisel ja juhtimisotsuste toetamisel.
- Valmivad ja võetakse kasutusele Geoveebi ja Ligipääsetavuse infosüsteemid.
- Jätkatakse linna õigusaktide infosüsteemi TEELE arendamist.

1.6. Ülevaade linna tütarettevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest

Tallinna linnal on 100%-se osalusega 9 äriühingut, 12 valitseva mõju all olevat asutust ja üks mittetulundusühing. Linna äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute (edaspidi koos *linna valitseva mõju all olevad üksused*) keskmine töötajate arv on avaldatud aruande punktis 1.1.3 „Töötajaskond“.

Tabel 16. Linna valitseva mõju all olevate üksuste olulisemad näitajad seisuga 31.12.2019 (tuhandetes eurodes)

	Varade maht	Neto- vara	Laenu- kohus- tused	Tegevustulud kokku	Sh tulud linnalt, millest:		Tulem
					müügi- tulud	saadud toetused	
Transport							
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	175 328	137 359	25 059	78 582	73	71 154	-7 130
Tervishoid							
Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	46 093	18 296	13 875	118 762	140	0	3 984
Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	50 707	41 380	1 572	72 300	575	0	4 483
Sihtasutus Tallinna Lastehaigla	22 309	18 676	6	33 792	184	32	1 988
Sihtasutus Tallinna Hambapolikliinik	3 767	2 916	0	8 198	12	0	315
Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osaühing	549	337	0	2 860	0	0	50
Termaki Autopargi Aktsiaselts	1 787	1 611	0	1 855	1 571	0	17
Kultuur							
Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel	19 384	18 795	0	1 528	12	0	-303
Sihtasutus Tallinna Lauluäljak	3 353	3 228	0	1 832	16	497	578
Tallinna Linnahalli Aktsiaselts	322	257	0	521	0	480	-65
Sihtasutus Tallinna Televisioon	514	303	0	5 604	21	5 467	969
Sihtasutus Lutreola	93	79	0	66	0	0	17
Hari dus ja teadus							
Sihtasutus Õpilasmalev	116	97	0	698	18	274	-35
Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum	33	25	0	55	0	55	-3
Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus	2 860	2 735	0	465	59	20	-150
Sihtasutus Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus	96	68	0	387	73	182	25
Kommunaalmajandus ja heakord							
aktsiaselts Tallinna Soojus	27 474	26 918	524	3 063	0	0	1 651
AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus	24 148	10 773	0	12 874	1 123	0	1 649
Mittetulundusühing Keskonnateenused	1 460	1 391	0	896	435	10	-198
Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus	33	9	0	152	0	152	1
Ettevõtlus							
Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid	7 235	7 084	0	1 592	356	0	376
Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid	2 378	2 247	0	1 282	0	593	169
Kokku	390 039	294 584	41 036	347 364	4 668	78 916	8 388

Transport

Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts

Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi (edaspidi *TLT*) põhieesmärk on reisijate vedu Tallinna ühtse piletisüsteemi liinidel.

2019. aastal teostas *TLT* liinivedusid 32,5 miljonit liinikilomeetrit kogukuluga 76,1 miljonit eurot (2018. aastal 29,4 miljonit liinikilomeetrit ja 66,5 miljonit eurot). 2019. aastal osutas *TLT* veeteenust rohkem kui 142 miljonile sõitjale (2018. aastal 132 miljonile sõitjale). Töömaht kasvas eelmise aastaga võrreldes 10,5%, mis oli põhiliselt seotud OÜ *MRP* Linna Liinid (edaspidi *MRP*) veomahu ülevõtmisega alates 1. veebruarist 2019. Aasta alguses teenindati kokku 62 bussiliini ja aasta lõpul 75 bussiliini, see on 21% enam, sh *MRP*-lt üle võetud 11 bussiliini. Sõitjate paremaks teenindamiseks tihendati intervalli vähendamiseks mitmeid olemasolevaid bussiliine ning lisati täiendavad peatusi mitmetele bussiliinidele.

2019. aasta lõpuks oli *TLT*-l 529 bussi, mis on 60 võrra rohkem, kui 2018. aastal. *MRP*-lt üle võetud liinide teenindamiseks võeti 24 kuuks rendile 55 bussi, lisaks hangiti täiendava töömahu teostamiseks 15 kasutatud diiselmootoriga liigendbussi ning kanti aasta jooksul maha 10 bussi. Busside keskmine vanus oli 2019. aasta lõpuks 9,5 aastat.

10. detsembril 2019 kirjutati firma Solaris Bus & Coach esindajatega alla leping kuni 200 gaasibussi tarnimiseks. Ettevõtte soovib sõidukipargi uuendamiseks jõuda aastaks 2025 olulise teetähtsuseni, kus Tallinna tänavatel ei sõidaks enam diisibusse. Eesmärgi täitmiseks on plaanis 2022. aastaks soetada 350 uut keskkonnasõbralikku gaasibussi, mille kütuseks on kodumaine biometaan. Esimesed 100 gaasibussi jõuavad plaanide kohaselt liinile 2020. aastal. Lisaks bussidele oli 2019. aasta lõpus *TLT*-l 50 trolli, keskmise vanusega 13,2 aastat ja 70 trammi keskmise vanusega 16,3 aastat. Veeremi uuendamiseks kuulutas ettevõtte 2019. aastal välja ka rahvusvahelise hanke 8 kaasaegse trammi soetamiseks võimalusega osta tulevikus veel täiendavalt 15 uut trammi.

Viimastel aastatel majanduskeskkonnas toimunud muutustest avaldas *TLT*-le mõju eelkõige tööjõuturul toimuv. Tööjõu voolavus oli ettevõttes 2019. aastal 13,1%, mis on viimasel paaril aastal eelmiste aastatega võrreldes oluliselt kasvanud (2018. aastal 11,5%). Tööleping lõpetati enamikel juhtudel töötaja algatusel. Bussijuhiks tööle kandideerijate arv suurenes märkimisväärselt 2019. aasta viimastel kuudel.

Lisaks põhitegevusele teostas *TLT* ka tellimusvedusid, viis läbi bussijuhtide koolitusi ning teenis tulu ettevõttele kuuluva kinnisvara üürile andmisest.

Tallinna linn eraldas 2019. aastal avaliku liiniveo kulude katteks toetust 71,2 miljonit eurot. *TLT* põhivara soetused ja parendused moodustasid 2019. aastal kokku 1,3 miljonit eurot. *TLT* lõpetas 2019. aasta raamatupidamisliku kahjumiga 7,1 miljonit eurot. Negatiivse tulemi tekkimise oluliseks teguriks oli põhivarade kulumi kasv, mis omakorda tulenes möödunud aastatel tehtud suuremahulistest investeeringutest. Viimase 5 aasta jooksul on *TLT* iga-aastane kulum kasvanud ca kahekordseks ja moodustas 2019. aastal 14,9 miljonit eurot (2014. aastal 7,9 miljonit eurot).

Tervishoid

Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla

Aktsiaseltsi Ida-Tallinna Keskhaigla tegevusalad on eriarstiabi osutamine, tervishoiualane teadustöö ja ning koolitustegevus. Struktuurid jaotuvad oma funktsionaalsuse järgi kaheks: meditsiinilise tegevusega seotud struktuurid (kliinikud) ja tervishoiuteenuse osutamist toetavad tugistruktuurid. Tervishoiuteenuse osutamisega tegelevad diagnostika-, kirurgia-, naiste-, silma-, sise- ja taastusravi ning õendus- ja hooldusabi kliinikud. Patsientidele parima valdkonnapõhise eksperthinnangu andmiseks alustasid 2019. aastal tegevust ülekaaluravi, perinataalne, gestatsioonidiabeedi, diabeetilise jalaravispetsialistide ja primaarse immuunpuudulikkuse multidistsiplinaarsed meeskonnad.

2019. aastal tehti Aktsiaseltsis Ida-Tallinna Keskhaigla investeeringuid uutesse seadmetesse 2,8 miljoni euro eest. Suurimad investeeringud olid seotud nuklearmeditsiini osakonnas SPET/KT hübriidkuvamisseadme väljavahetamisega, labori põhiliste analüsaatorite uuendamise ja digipatoloogia valdkonna arendamisega. Ehitustegevusse suunati ligikaudu 3 miljonit eurot. Mahukaim töö oli Ravi tn hoone A-korpuse 4. korruse renoveerimine – vanade operatsioonitubade asemele ehitati sisehaiguste keskusele nüüdisaegsed tööruumid. Lisaks uuendati Magdaleena B-korpuse hoone fassaad. 2019. aastal alustati Magdaleena Tervisekeskuse rajamisega, mille raames korraldati riigihange uue tervisekeskuse projekteerimiseks. Samuti alustati erakorralise meditsiini keskuse ehituse projekteerimistöödega. Infosüsteemide arendusteks investeeriti ligi 0,7 miljon eurot, millest põhilise osa moodustasid haigla kliinilise infosüsteemi eHealth arendused. Aasta keskel tegeleti koostöös eHealth'i arenduspartneri Nortali ja Tartu Ülikooli Kliinikumiga Haigekassa uue arvete edastamise süsteemi PHIS (raviarveldamiseks vajalik andmevahetus) liidestamiseks vajalike töödega. Jätkati eHealth'is radioloogiliste uuringute eTellimise projekti ja operatsioonide planeerimise funktsionaalsuste arendamisega. Patoloogias võeti kasutusele SNOMED (elektroonilise haigusloo loomise vahend) ja RHK-O (rahvusvahelist haiguste klassifikatsiooni) vastavusloendid. Lisaks eelnevale juurutati kaks suurt riikliku projektiga seotud arendust – infovahetus riikliku digiregistratuuriga ja digitaalne surmateatis.

Eesti Pearingstide Selts tunnustas haiglat 2019. aastal kui head partnerit nii e-konsultatsioonide, uuringute, koolituste kui ka ühisplaanide pidamise osas. Naistekliinik läbis sertifitseerimisprotsessi ja sai 2019. aastal taas Beebisõbraliku haigla sertifikaadi. Ida-Tallinna Keskhaiglas alustati Eestis esimesena nüüdisaegsel teragnostikal põhinevat uut tüüpi ravi kaugelearenenud esnäärmevähi patsientidele. Silmakliinikus käivitati 2019. aastal ERN-EYE virtuaalkliiniku projekt ning juurutati 3D tehnoloogia silmakirurgia alal (peamiselt vitreoretinaalsed operatsioonid, esimesena Baltikumis). Jaanuaris sai silmakliinik sertifikaadi kuulumise kohta Euroopa haruldaste silmahaiguste ekspertkeskuste hulka. Juunis pälvis keskhaigla Euroopa Insuldikongressil kõrgeima teemanttaseme ESO Angels Award kvaliteediauhinna. Uute ravimeetoditena rakendati 2019. aastal digipatoloogia, lülisambakirurgias võeti kasutusele 3D robotkäsi navigatsiooniseadmega, toimus ambulatoorse pulmonoloogia aparatuuri (koos infosüsteemiga) kaasajastamine ning patoloogias võeti kasutusele vedelikul baseeruva tsütoloogia analüsaator.

2019. aastal tasus Tallinna linn Aktsiaseltsile Ida-Tallinna Keskhaigla järgmiste teenuste eest: laste visiiditasust vabastamiseks 20,4 tuhat eurot; Lasnamäe tervisekeskuse arendamiseks 16,7 tuhat eurot; tuberkuloosi riskigruppide uuringuteks 3,5 tuhat eurot.

Aasta jooksul kasvas tervishoiuteenuste müügitulu 10%. Haigla suurimaks lepingupartneriks on Eesti Haigekassa, lisaks saab haigla tulusid tasuliste tervishoiuteenuste müügist ja koolitustegevusest. Haigekassalt saadud tulude suurenemine 2019. aastal tulenes nii teenuste hindade kasvust kui ka osutatud raviteenuste mahu kasvust. 2019. aastal oli lepinguline maht haigekassaga 102,1 miljonit eurot, samas osutas haigla tervishoiuteenuseid kindlustatutele üle lepingulise mahu 4 miljoni euro eest, millest haigekassa kompenseeris 2,3 miljonit eurot. Suurima osa ehk 53% kuludest moodustasid jätkuvalt tööjõukulud. 2019. aastal kasvasid tööjõukulud 9% võrra, mis oli tingitud arstide ning õendus- ja hooldustöötajate palkade korrigeerimisest tulenevalt tervishoiutöötajate kollektiivleppetele haiglate liiduga.

2019. majandusaasta oli Aktsiaseltsile Ida-Tallinna Keskhaigla edukas, aasta lõpetati 4 miljoni euro suuruse kasumiga.

Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla

Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskhaigla peamiseks tegevusalaks on ambulatoorse, statsionaarse ja päevaravi eriarstiabi osutamine. Struktuuri kuuluvad järgmised kliinikud ja keskused: ambulatoorne eriarstiabi, anesthesioloogia ja intensiivravikliinik, diagnostikakliinik, hambaravikliinik, õendusabi kliinik, kirurgiakliinik, naistekliinik, nakkuskliinik, närvihaiguste kliinik, psühhiaatriakeskus ning sisekliinik. Lisaks osutatakse meditsiiniteenust Tallinna linnale kuuluvas meditsiinilises kainestusmajas (Merelähe tee 4), Lasnamäe tervisekeskuse dialüüsikabinetis (Linnamäe tee 3) ning opoidsõltlastele asendus- ja võõrutusravi Tallinna linnalt renditud hoones (Kopli tn 75a).

Ambulatoorne arstiabi hõlmab ambulatoorset vältimatut abi ja plaanilist ravitegevust 27 erialal. 2019. aastal alustati koostöös diagnostikakliinikuga pre-eklampsia varast skriiningut ja ämmaemandad alustasid rasedate nõustamist loote kromosoomihaiguste mitteinvasiivse sünnieelse testimise suhtes. Uudseid meetodeid ja uuringuid võeti kasutusele nii vastsündinute osakonnas, günekoloogia osakonnas, kirurgiakliinikus, sisekliinikus kui ka närvihaiguste kliinikus.

Viidi läbi ka insuldikeskuse töö analüüs, mille käigus selgitati välja insuldi järgsete võimalike tüsistuste riskid ning saadud tulemuste põhjal arendati välja insuldijärgsete tüsistuste vältimise protokoll. Nakkuskliiniku arstide osavõtul valmis „HIV infektsiooni kokkupuute-eelne ja –järgne profülaktika ning HIV-positiivsete isikute ravi juhend“. Õendusabikliinik sai tegevusloa väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse osutamiseks. Diagnostikakliiniku laboris kaasajastati immuunohematoloogiliste uuringute meetodikaid ja võeti kasutusele täisautomaatne analüsaator. Uuenes allergiauuringu valik ja võeti kasutusele tundlikum tehnoloogia haigustekitajate molekulaardiagnostiliseks määramiseks. Ambulatoorse eriarstiabi taastusravi osakond osales uuringuprojektis "Erinevused füsioterapeutide ja patsientide hinnangutes ambulatoorse taastusravi osakonna patsientide talitlusvõime hindamisel Rahvusvahelise WHO Funktsioonide Klassifikaatori alusel". Uuringu tulemused on olulised uute andmestandardite kasutuselevõtmiseks taastusravis ja ravi paremaks planeerimiseks. Hambaravikliinik alustas 3D röntgenülesvõtete tegemist, mis võimaldab planeerida implantaadi paigaldust lõualuus. Samuti saab juureravispetsialist teha vajalikud uuringud enne ja pärast raviprotseduure tagamaks parim võimalik ravikvaliteet.

2019. aastal soetas Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla põhivara 4,5 miljoni euro ulatuses. Suurimad investeerimisprojektid olid Paldiski mnt 68 kolme ravikorpuse (A, B ja C) ja Sõle tn 23 kolme ravikorpuse (B, C ja D) fassaadide renoveerimine. 2019. aasta esimeses pooles valmis uus sterilisatsiooniosakond Sõle tn 23 naistemajas ning renoveeriti Paldiski mnt 68 üldkirurgia osakond. Lisaks investeeriti uutesse meditsiiniseadmetesse kokku 1,1 miljonit eurot. 2019. aasta teises pooles alustati uue Põhja-Tallinna tervisekeskuse projekteerimisega Sõle tn 68 asuva polikliiniku asemele.

Tallinna linn tasus Aktsiaseltsile Lääne-Tallinna Keskhaigla 2019. aastal järgmiste suuremate teenuste eest: opiaatsõltuvate isikute asendusravi 186,2 tuhat eurot, meditsiini- ja haldusteenuste osutamine Tallinna kainestusmajas 273,2 tuhat eurot, dementsuse sündroomiga eakatele päevahoiuteenuse osutamine 32,9 tuhat eurot, ravikindlustusega hõlmamata isikute ravikulud 47,2 tuhat eurot, laste visiiditasust vabastamine 10,5 tuhat eurot.

Haigla põhitegevuse tulud kasvasid 10,4% võrra ja kulud 11,8% võrra. Suurema osa tulude kasvust moodustas Eesti Haigekassa poolt tellitud eriarstiabi teenuste mahu kasv ning muud tasulised meditsiiniteenused. Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskhaigla suurimaks lepingupartneriks on Eesti Haigekassa, lisaks saab haigla tulusid tasuliste tervishoiuteenuste müügist ja koolitustegevusest. Haigekassalt saadud tulude suurenemine 2019. aastal tulenes nii

teenuste hindade kasvust kui ka osutatud raviteenuste mahu kasvust. Haigla kõige suurem kulukomponent on tööjõukulud (ca 55%). 2019. aastal kasvasid tööjõukulud 13,4% võrra vastavalt tervishoiutöötajate kollektiivleppetele haiglate liiduga. 2019. majandusaasta lõppes Aktsiaseltsile Lääne-Tallinna Keskhaigla 4,48 miljoni euro suuruse kasumiga.

Sihtasutus Tallinna Lastehaigla

Sihtasutus Tallinna Lastehaigla (edaspidi *lastehaigla*) on piirkondlik haigla, mille ülesandeks on osutada kõrgekvaliteedilist ja perekesket eriarstiabi. III etapi arstiabi osutatakse Põhja-Eesti (osaliselt ka Lõuna-Eesti) lastele kõikidel laste-, kirurgiliste, ortopeediliste ja nina-kõrva-kurguhaiguste erialadel ning II etapi abi Harju maakonna lastele ning Eesti Vabariigis viibivatele teistele isikutele seadustes ja lepingutes ettenähtud tingimustel ja ulatuses. Lastehaiglas osutatakse abi 28 erialal. Lastehaigla koosseisus on 3 kliinikut (pediaatria-, kirurgia- ja psühhiaatriakliinik), 13 statsionaarset osakonda ja 4 erinevate meditsiinierialade ambulatoorset teenistust, lisaks ambulatoorne üksus (Kesklinna Lastepolikliinik), 2 diagnostilist üksust ja 9 abiteenistust. Läbi teenuste müügi haigekassale on lastehaigla suurim laiapõhjalist laste eriarstiabi osutav haigla Eestis, kelle patsientideks on lapsed alates sünnist kuni 18. eluaastani.

Lastehaigla on õppebaasiks arstidele, meditsiinidödedele ja teistele laste tervise kaitses osalevatele spetsialistidele Tartu ja Tallinna ülikoolidest ning mõlema linna tervishoiu kõrgkoolidest - toimub diplomieelne ja diplomijärgne väljaõpe ja täiendõpe ning teadustöö. Erialaseltsidesse kuulumise kaudu ja Sotsiaalministeeriumi erialanõunikena osalevad lastehaigla töötajad eriarstiabi kvaliteedi ja –korralduse edendamisel. Lastehaigla koostööpartnerid on Helsingi Ülikooli Lastekliinik, Turu Ülikooli Keskhaigla, Berliini Humboldti Ülikooli Charite Kliinik, Põhjamaade Hemato-onkoloogia Selts ja Societe Internationale D'onkologie Pediatrique.

Augustis 2019 liitus Lastehaigla üleriigilise digiregistratuuriga. 2019. aasta alguses alustas tööd uuendatud ja operatsiooniriistade elektroonilise jälgimisprogrammiga varustatud sterilisatsiooniuksus, kus (taas)toodetakse steriilseid meditsiiniseadmeid operatsioonide ja teiste kirurgilise iseloomuga protseduuride teostamiseks. Edukalt on taaskäivitatud skolioosioperatsioonid koostöös Helsingi Ülikooli Lastekliiniku seljakirurgiga. Jätkuvalt on väljakutseks valvetubade suur külastatavus ning valvepersonali suur vajadus, mis vähendab eriarstide konsultatiivsete vastuvõttude mahtu. 2019. aastal hakati esmakordselt registreerima kirurgilisi tüsistusi nn Murruste tüsistuste klassifikatsiooni järgi, see on kvaliteedi indikaator kirurgiliste tüsistuste olemuse, esinemissageduse ja kulu defineerimiseks kirurgilises ravitegevuses.

Aasta jooksul tehti investeringuid meditsiiniseadmetesse 382 tuhande euro ning IT-valdkonna 115 tuhande euro eest. Lastehaigla huvi on parema perinataalabi eesmärgil ja Sotsiaalministeeriumi toetusel jätkuvalt hoida päevakorral perinataalkeskuse rajamine koostöös Sihtasutusega Põhja-Eesti Regionaalhaigla.

2019. aastal viidi läbi lastehaigla 40. aastapäevale pühendatud sügiskonverents teemal „Innovatsioon“. Kvaliteediteenistus viis 2019. aastal läbi lastevanemate ankeetküsitluse laste statsionaarse ravi ajal haiglas. Üldine lastevanemate rahulolu on lastehaigla suhtes kõrge (96-98%), kuid tähelepanu tuleb pöörata lapsevanemaga suhtlemisele ja informatsiooni ning selgituste andmisele ravimite kohta. Lisaks hindas kvaliteediteenistus ka personali kvalifikatsiooni ja töökorraldust viies läbi 2 kliinilist auditit.

Tallinna linn tasus lastehaiglale 2019. aastal järgmistele suurematele teenustele eest: sõltuvushäiretega laste üksuse tegevuse toetamiseks 32,1 tuhat eurot, laste visiitdidasust vabastamiseks 178,8 tuhat eurot, narkomaania ja AIDS-i ennetustegevuseks 4,6 tuhat eurot.

Tulude peamiseks allikaks on tervishoiuteenuste müük Eesti Haigekassale, mis moodustas 2019. aastal tegevustuludest 90,9%. Võrreldes 2018. aastaga suurenes haigekassa lepingumaht 4,4%. Aasta jooksul tegeleti ka 9 ülikalli haigusjuhuga, mille maksumusest 100% ulatuses suurenes esialgne haigekassa leping 1,8 miljoni euro võrra. Lastehaiglal jääb seadusest tulenevalt saamata alla 19-aastastelt patsientidelt voodipäevatasu ja alla 2-aastastelt patsientidelt visiitdidasu. Neid sisuliselt sotsiaalseid meetmeid riik raviasutustele ei kompenseeri. Sellest tulenevalt jääb Lastehaiglal saamata tulu aastas hinnanguliselt 200 tuhande euro ulatuses.

Sihtasutuse Tallinna Lastehaigla 2019. aasta tulem oli 1,99 miljonit eurot.

Sihtasutus Tallinna Hambapolikliinik

Sihtasutuse Tallinna Hambapolikliinik (edaspidi *hambapolikliinik*) eesmärgiks on kõrgetasemelise stomatoloogilise abi osutamine ning suuõõne- ja hambahaiguste ennetus. Hambapolikliiniku peamised tegevusvaldkonnad on hammaste ja suuõõne haiguste profülaktika ning kvalifitseeritud ambulatoorse stomatoloogilise abi osutamine hambaravi, hambakirurgia, sh implantoloogia, ortodontia ja proteesimise valdkonnas; esmaabi andmine näo-lõualuude piirkonna ägedate haigestumiste ja traumade puhul; suuõõne hügieenivahendite tutvustamine ja müük.

Hambapolikliinikul on leping Eesti Haigekassaga alla 19-aastaste kindlustatute hambaravi ja ennetuse, ortodontia ja vältimatu abi ning täiskasvanute hambaravihüvitise ja proteesihüvitise pakkumiseks. Hambapolikliinik on jätkuvalt orienteeritud tasakaalustatud hinna ja kvaliteedi suhtega teenuste pakkumisele. 2019. aastal oli hambapolikliinik avatud 7 päeva nädalas, osutades nädalavahetustel ja riiklikel pühadel vältimatut abi ja esmaabi.

Hambapolikliiniku 2019. aasta tegevustulud kokku olid 8,2 miljonit eurot. Suurima osa tuludest ehk 73,8% moodustasid hambaraviteenused elanikkonnale ning 23,6% hambaraviteenuste müük Eesti Haigekassale. Hambaraviteenustest 15% ehk 929 tuhat eurot moodustas hambaravihüvitis ning 7% ehk 440 tuhat eurot osutatud hambaproteesiteenused.

2019. aasta jooksul uuendati mööblit ja teostati remonti 16 hambaravikabinetis. Aasta alguses viidi lõpuni e-arvete süsteemi juurutamine ja materjalide mooduli täiendused, mis võimaldab reaajas jälgida hankelepingute täitmist. Samuti võeti kasutusele polikliiniku infosüsteemi ABACUS 2 veebipõhine aruandvate isikute kuludokumentide elektroonne haldus ja veebipõhine tellimiste esitamise rakendus.

2019. aastal ostis linn hambapolikliinikult teenust Tšernobõli veteranidele osutatava sotsiaalprogrammi raames 12,5 tuhande euro eest. Hambapolikliiniku 2019. aasta tulem oli 315 tuhat eurot.

Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osühing

Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osühingu (edaspidi *perearstikeskus*) põhieesmärgiks on kvaliteetse esmatasandi arstiabi osutamine Eesti Haigekassaga sõlmitud lepingu alusel, personali koolitamine kõrgkvaliteetse, tänapäeva teadmistest lähtuva teaduspõhise teenuse osutamiseks ja ennetustegevus.

Perearstikeskus alustas oma põhitegevusega 2011. aastal Nõmme Tervisekeskuses, 2013. aastal Haabersti Tervisekeskuses ning 2018. aastal Kesklinna Lastepolikliiniku ruumides ja Mustamäe Tervisekeskuses. 2017. aasta aprillist kuni 2019. aasta juulini oli avatud perekeskuse üksus Lasnamäe Tervisekeskuses aadressil Linnamäe tee 3. 2019. aasta detsembris alustati tööd esmatasandi tervisekeskuse mudeli alusel, et aidata perearstide, õendusabi ja tugispetsialistide koostöös kaasa inimeste tervisetulemi paranemisele läbi tõhusama ennetava nõustamise, diagnostika ja ravi. Alates 01.12.2019 on perearstikeskusel 2 tervisekeskust: Mustamäe Tervisekeskus filiaaliga Nõmmel ja Haabersti Tervisekeskus, millele on planeeritud filiaaliks Kesklinna üksus. Keskustes on võimalik anda vereanalüüse, teha kardiogramme, 24 tunni vererõhu mõõtmist, esmatasandi uneuuringut uneapnoe jm patoloogia selgitamiseks, alates 6. elukuust tümpanomeetrilisi uuringuid, selgitada sinusiite UH-sinusscan aparaadiga, teha diagnoosimise kiirendamiseks nii verest kui ka uriinist kiirteste. Perearstikeskusel on koostöölepped funktsionaaldiagnostika ja labori osas Lääne-Tallinna Keskhaigla ja SYNLAB Eesti OÜ-ga. Toimuvad koduviisidid voodihaigetele, väikelastele ning pereõdede patronaazid 2. elunädalal vastündinutele, samuti visiidid vastavalt sotsiaalsetele vajadustele, sh puuetega ja vanemas eas inimestele ning tihedas koostöös linnaosade lastekaitse töötajatega ka väikelastega peredesse. Keskuse perearstide nimistute koosseisus on ligi 11 tuhat patsienti. Lisaks pakutakse perearstikeskuses füsioteraapia, ämmaemandas- ja koduõe teenuseid.

2019. aasta lõpu seisuga töötas perearstikeskuses 34 inimest, sh 7 nimistut omavat perearsti, üks nimistuta perearst, kaks abiarsti, juhataja ning 18 õendustöötajat.

Perearstikeskuse 2019. aasta tegevustulud kokku olid 2,86 miljonit eurot. Vaatamata müügitulude vähenemisele lõpetas Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osühing 2019. aasta kasumiga 50,3 tuhat eurot.

Termaki Autopargi Aktsiaselts

Termaki Autopargi Aktsiaselts (edaspidi *aktsiaselts*) osutab transporditeenust Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametiga tellimisel puuetega laste vedudel lasteasutustesse, sotsiaalhoolekande-, ravi- või rehabilitatsiooniasutustesse ja tagasi ning ratastooli taksoteenust liikumispuudega täiskasvanutele sooduskaartide alusel.

Lisaks osutab aktsiaselts sõidukite remondi- ja hooldusteenust, teostab sõidukite tehnilisi ülevaatusi, rendib välja kontori- ja tööstuspindasid ning osutab parklateenust.

Termaki Autopargi Aktsiaseltsi 2019. aasta müügitulu oli 1,7 miljonit eurot, millest transporditeenus sotsiaalhoolekande- ja lasteasutustele ning puuetega inimeste taksoteenus moodustas kokku 1,6 miljonit eurot. Aktsiaseltsi käibest moodustas 2019. aastal puuetega laste ja liikumispuuetega inimeste transport 93%. Kokku transporditi regulaarvedudel puuetega inimesi hommikuti ja õhtuti 35 regulaarmarsruudil, keskmiselt 457 puudega inimest päevas lasteaeda, päevakeskusesse, kooli, tugikeskusesse ja tagasi, kokku 55 sihtkohta. Aasta jooksul lisandus 3 uut marsruuti puuetega laste transpordi veosoovide täitmiseks Tallinna linna erinevate lasteasutuste vahel. Lisaks transporditi iga päev 25 ratastoolis liikumispuudega täiskasvanut tööle ja tagasi. 2019. aasta jooksul transporditi juhuvedudel 1 016 inimest.

Puuetega inimestele osutatud invabussiveo teenuse maht oli 52 047 tundi, võrreldes 2018. aastaga suurenes veomaht 15,1% võrra. Liikumispuuetega inimestele osutati ratastooli taksoteenust Termaki Autopargi Aktsiaseltsi poolt kuni 2019. aasta oktoobrikuuni 4 707 sõitu, edasi osutas taksoteenust aktsiaselts Tulika Takso. 2019. aastal osutati kokku veoteenust 145,5 tuhandele inimesele. Koostöös Sotsiaal- ja Tervishoiuametiga jätkati uue klientide tellimuste vastuvõtmise, täitmise ning teavitamise infosüsteemi PIT2 väljatöötamist, millega jõutakse lõpule 2020. aasta jooksul. Loodud infothenoloogiline lahendus muudab teenuse taotlemise teenust vajavale isikule lihtsamaks; võimaldab taotlust menetlaval teenistujal dokumenteerida menetluse käiku ja pääseda juurde riiklikes andmekogudes olevale infole, aitab korraldada igapäevast teenuseosutamist (liinide moodustamine, juhuveotellimuste esitamine ja tellimuste rahuldamine, veolimiitide jälgimine, aruandlus, arvete esitamine jm).

2019. aastal investeeriti põhivarasse 180 tuhat eurot, mille eest osteti 3 uut invatranspordiks kohandatud väikebussi. Tallinna linn ostis aktsiaseltsilt 2019. aastal puuetega inimestele transporditeenust kokku 1,6 miljoni euro eest. Termaki Autopargi Aktsiaseltsi 2019. aasta kasum oli 17 tuhat eurot.

Kultuur

Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel

Sihtasutuse Tallinna Kultuurikatel (edaspidi *sihtasutus*) tegevuse põhieesmärgiks on koostöös erinevate organisatsioonidega kohaliku kultuurielu mitmekesistamine, sh Tallinna Kultuurikatla hoone (edaspidi *Kultuurikatel*) kui loomekeskuse haldamine ning arendamine nüüdiskultuuri, kultuuriekspordi ja piirkondliku loomemajanduse arenduskeskusena, haridus- ja vabaajakeskusena ning atraktiivse linnaruumina.

2019. aasta oli sihtasutusele neljas täismahuline majandusaasta Kultuurikatlas. Vana katlamaja tööstuslik atmosfäär ning avarad ruumid inspireerisid sündmuste korraldajaid, kes aitasid täita Kultuurikatla maja erinevate tegevustega. 315 päeval aastast toimusid erinevad kontserdid, konverentsid, seminarid, vastuvõttud, messid, laadad, spordiüritused ja näitused, mida külastas kokku ca 215 tuhat inimest. Suurimad toimunud festivalid olid Tallinn Fashion Week, Tallinn Craft Beer Weekend 2019, Tallinn Coffee Festival 2019, Magusafestival, Eesti Muusikapäevad 2019, Intsikurmu Talifest jt. Juba mitmendat aastat tehti koostööd Tallinna Maratoniga, 10 km jooksu ja käimisdistsantsi üks osa kulges läbi Kultuurikatla.

2019. aastal kasvatas sihtasutus oma rahvusvahelist tuntust kui ka Kultuurikatlas toimunud rahvusvaheliste konverentside arvu. Eesti Konverentsibüroo poolt auhinnatud konverentsidest toimus 12 konverentsi Kultuurikatlas, millest suuremad olid 4166 delegaadiga JCI World Congress 2019 ja 2500 delegaadiga Latitude59.

2019. aastal oli tunda sündmuste korraldamise valdkonnas mõningast majanduskasvu pidurdumist. Kliendid tegid oma otsuseid senisest põhjalikumalt kaalutledes ning varasemast enam esines kavandatud üritustest finantsilisel põhjustel loobumist, mis oli iseloomulik just korporatiivsetele eraklientidele, kes piirasid eelkõige sündmusturunduse kulusid.

Kultuurikatlas on alustavatele ettevõtetele mõeldud koolituse ja väikesemahulise tootmise tarbeks sisustatud loomelaborid: Makerlab, toidulabor, heli- ja fotostudio. Kultuurikatla ruumides tegutsev Creative Elevaator OÜ pakub alustavatele ettevõtetele inkubatsiooniteenust. Programmi kandideerib igal aastal üle 70 ettevõtte, millest ca 50% jäävad töötama Kultuurikatla ruumidesse.

Oma teenuste arendamisel tuleb sihtasutusel olla innovaatiline, monitoorides pidevalt uusi tehnilisi lahendusi. 2019. aastal paigaldati uus ja kaasaegne üldheli süsteem Kultuurikatla fuajeedesse. Suvel pakkus sihtasutus tehnilist teenust Horvaatias toimunud Mindvalley konverentsile.

2019. aastal valmisid Kultuurikatla sisehoovis paikneva gaasitorni renoveerimistööd, mille tulemusena lisandus Kultuurikatlale 450 m² universaalset loomemajanduspinda (sünnimus-, studio- ja kontoripinda).

Sihtasutuse 2019. aasta negatiivne tulem oli 303 tuhat eurot, mis kaeti eelmiste perioodide tulemi arvelt. Negatiivse tulemi põhjuseks on suur põhivara amortisatsioonikulu (610 tuhat eurot), mis tuleneb varasematel perioodidel tehtud suuremahulistest investeeringutest.

Sihtasutus Tallinna Lauluväljak

Sihtasutuse Tallinna Lauluväljak (edaspidi *sihtasutus*) ülesandeks on arendada lauluväljaku maa-alal linnaelanikule kättesaadav, atraktiivne ja kaasaegne kultuuri-, meelelahutus- ja vaba aja aktiivse veetmise keskkond ning tutvustada seda vaatamisväärsusena ka linna küllastajatele. Ühtlasi vastutab sihtasutus lauluväljaku kompleksi, kui riikliku ja rahvusliku tähtsusega sotsiaalkultuurilise objekti, haldamise, hooldamise ja majandamise eest.

Lauluväljaku territooriumil 2019. aastal korraldatud suuremad üritused olid: laulupidu „Minu arm“, millega tähistati 150 aasta möödumist esimesest laulupeost, Maijooks, festival Eesti Toidumess – Sööma!, Eesti Automess – Sõidame!, Delfi rallipäev Ott Tänakuga, Tallinn Truck Show, Lasnamäe päev, Aasia laternafestival, Eakate festival ning Wagwan Festival 2019.

Rahvusvahelistest artistidest andsid lauluväljakul kontserdi USA (pop)rock-bänd Bon Jovi ning Eesti taasiseseisvumispäeval 20. augustil, astus lavale maailma armastatuim tenor Andrea Bocelli. Kodumaistest artistidest meelitas kõige enam publikut Lauluväljakule Ivo Linna oma 70. sünnipäeva puhul korraldatud juubelikontserdiga „IFF 70“. Kokku külastas erinevaid üritusi üle 300 000 inimese.

2019. aastal rekonstrueeriti laululava kõlaekraan ja lauluväljaku kaare esine plats, mille käigus paigaldati 8 800 m² asfaldi, uued betoonalused dirigendipuldile ja kõlaritele, vahetati välja peahoone välisüksed ning korrastati laulukaare külgmiste galeriide fassaadid ja lauluväljaku sissepääsuvärvavad. Samuti renditati oluliselt lauluväljaku territooriumi asfaltkatete olukorda. Kogu lauluväljaku ala varustati rohkete ja silmatorkavate viitadega, värskendati mitmeid tehnilisi alasid, sh küllastajate tualettruume. Uuendati siseruumide põrandakate. 2019. aasta lõpus alustati Lauluväljaku välisvalgustuse uuendamise, mille käigus sai eri värvikombinatsioon võimaldava moodsa LED-valgustuse nii peahoone fassaad kui ka laulukaar.

Tallinna linn eraldas 2019. aastal sihtasutusele toetust 497 tuhat eurot, sh tegevustoetust 190 tuhat eurot ning investeerimistoetust 307 tuhat eurot. Sihtasutuse 2019. aasta tulem oli 578 tuhat eurot.

Tallinna Linnahalli Aktsiaselts

2009. aastal kinnitatud põhikirja alusel on Tallinna Linnahalli Aktsiaseltsi tegevuseks muinsuskaitse all oleva Tallinna linnale kuuluva linnahalli hoone ja kinnistu haldamine ja hooldamine ning vara tüürile andmine.

2019. aastal jätkus 2018. aastal koostatud ja Euroopa Komisjonile seoses kavandatava linnahalli rekonstrueerimisprojekti esitatud riigiabi taotluse menetlemine. Koostati täiendavaid materjale ja toimus aktiivne suhtlus Euroopa Komisjoni menetlejatega loa taotlemiseks.

2019. aastal sai Tallinna Linnahalli Aktsiaselts tulu ruumide rentimisest ja üürnikele kommunaalteenuste vahendamisest 41 tuhat eurot. Seisuga 31. detsember 2019 oli välja renditud kokku 7 ettevõttele 2 144,9 m².

Lisaks rentis Tallinna Linnahalli Aktsiaselts 2019. aastal välja ruume Osaühingule Allfilm kinoteose „Tenet“ võteteks ja väiksema mahulisteks filmivõteteks Münchenhausen Productions OÜ-le, Nafta Films osaühingule ja Location Unit OÜ-le.

Tallinna linn eraldas 2019. aastal aktsiaseltsile tegevustoetust 480 tuhat eurot. Tallinna Linnahalli Aktsiaseltsi 2019. aasta kahjum oli 65 tuhat eurot, mis kaeti eelmiste perioodide tulemi arvelt.

Sihtasutus Tallinna Televisioon

Sihtasutus Tallinna Televisioon (edaspidi TTV) lähtus 2019. aastal oma tegevuses põhikirjas sätestatud põhieesmärgist: kajastada kaasaegsete kommunikatsioonivahendite kaudu mitmekülgset ja loovalt sündmusi Tallinnas ning pakkuda vaatajatele tasakaalustatud ja tõepäraselt informatsiooni, meelelahutust ja TV-teenuseid.

Tehnilise Järelevalve Ameti poolt TTV-le välja antud vaba juurdepääsuga üleriigiline tegevusluba sätestas teleprogrammi mahuks vähemalt 8 tundi ööpäevas ja vähemalt 56 tundi nädalas. TTV 2019. aasta aktiivse programmi (va uudised, ülekanded, reklaam jms) maht oli ca 4 000 tundi ehk ligikaudu 90 tundi nädalas. TTV omatoodangut eetris igakuiselt ca 50 tundi. Uudistesasteid edastati igas nädalas ca 18 tundi. Koostöös Eesti Korvpalliliidu ja AS-ga Ekspress Meedia Olybet jätkas TTV kolmapäeviti ja laupäeviti Eesti-Läti korvpalliliiga mängude ülekannete teleedastamist. Samuti jätkus koostööprojekt Öhtulehega, mille raames jõudis nii TTV vaatajate kui Öhtulehe lugejateni saade „Puuduta mind!“. Suure osa TTV hankeprogrammist moodustas Suurbritannia rahvusringhäälingu BBC toodang, seda nii dokumentaalfilmide ja -sarjade kui ka ajaviitefilmide ja -sarjade näol. Samuti jätkus hankeprogrammi osas koostöö Itaalia rahvusringhäälinguga Rai, eeskätt ajaviitefilmide ja sarjade näitamise osas. Programmilistele muutustele andsid oma positiivse hinnangu televaatajad - jaanuaris 2019 vaatas TTV kanalit keskmiselt 146 tuhat inimest päevas.

2019. aasta kujunes TTV-le suurte muutuste ja tegevuse ümberkorraldamise aastaks. Vaatamata Tallinna linna poolt eraldatud 3,84 miljoni euro suurusele tegevustoetusele näitasid prognoosid, et 2019. aasta lõpetab TTV järjekordselt negatiivse tulemiga. Septembris otsustas TTV nõukogu sihtasutuse tegevuse ümber korraldada. TTV juhatusele tehti ülesandeks lõpetada alates 1. oktoobrist 2019 Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti tegevusloa alusel vaba juurdepääsuga üleriigilise televisiooniteenuse osutamine ning öelda ennetähtaegselt üles televisiooniteenuse osutamisega seotud lepingud. Ühtlasi esitas linnavalitsus linnavolikogule vastuvõtmiseks TTV uue põhikirja. Oktoobrist – detsembrini 2019 korraldas juhatus TTV töö ümber ning jätkas sihtasutuse põhikirjas sätestatud eesmärkide täitmiseks informatsiooni edastamist Tallinna linnaelu olulistest küsimustes, sündmuste kajastamist ja elanikkonna teavitamist kasutades selleks vabalevi asemel teisi kaasaegseid kommunikatsioonivahendeid.

Saadete eetrisse andmiseks 2020. aastal korraldas TTV juhatus eetriaia hanked. Parimad pakkumised tegid AS All Media Eesti ja AS Postimees Grupp. Hanke tulemusena on „Tallinna uudised“ telekanalite TV6 ja TV3 eetris igal tööpäeval ning saade „Tallinna panoraam“ telekanalite Kanal 11 ja Kanal 2 eetris iga nädala pühapäeva õhtul. Debatisaade "Tallinna kodanikud" on TV3 eetris kolmapäeviti. Uudiseid toodab TTV oma jõududega TTV [veebikeskkonnas](#).

Tallinna linn eraldas 2019. aastal TTV-le toetust kokku 5,47 miljonit eurot, sellest 1,63 miljonit eurot oli sihtotstarbeline toetus telekanali töö ümberkorraldamiseks. TTV 2019. aasta tulem oli 969 tuhat eurot.

Sihtasutus Lutreola

Sihtasutus Lutreola (edaspidi Lutreola) on Tallinna Loomaaia juures tegutsev rahvusvaheliselt tunnustatud teadusüksus, kelle põhiülesandeks on Euroopa naaritsa (*Mustela lutreola*) ja teiste isendite liigikaitse. Oma tegevuses kasutab Lutreola rahvusvaheliste looduskaitsefondide rahalist ja organisatsioonilist tuge.

Euroopa naaritsa kaitse toetamiseks esineti ekspertettekandega 2019. aastal Portugalis Lissabonis Kärplaste Kollokviumil, Gaiapargis Hollandis pisikiskjate konverentsil, Berliinis Eufurence Konverentsil ja Brüsselis Taani esinduses Minkide haldamise seminaril. Lisaks konsulteeriti Hispaania, Rumeenia ja Prantsusmaa looduskaitse ametnike naaritsa kaitset puudutavates küsimustes. Koostöös loomaaiaiga Gaiapark ilmus rahvusvaheline naaritsa uudiskirja teine number. Osaleti EuroFurence Ev juubeliüritusel Berliinis, mille üheks eesmärgiks oli koguda vahendeid Lutreola tegevuse tarbeks. Kokku koguti toetusi 33 tuhat eurot.

Koostöös Tallinna Loomaaiaiga viidi läbi naaritsapäev, mille raames tutvustati euroopa naaritsat kui ühte ohustatumat pisikiskjat, kes oli varem levinud üle kogu Euroopa, kuid keda nüüd leidub vaid mõnes üksikus piirkonnas. Tallinna loomaaias paljundatakse naaritsaid liigikaitse eesmärgil ning aastaringsest elab seal ligikaudu 100 naaritsat.

Sihtasutuse Lutreola 2019. aasta tulem oli 17 tuhat eurot.

Haridus ja teadus

Sihtasutus Õpilasmalev

Sihtasutus Õpilasmalev (edaspidi *Õpilasmalev*) eesmärkideks on Tallinna linna arengu prioriteete arvestades lastele ja noortele vaba aja veetmise võimaluste loomine ning selleks vahendite kogumine, vahendamine ja jaotamine, samuti teiste kodu- ning välismaiste sihtasutuste ja muude mittetulundusühingute ning riiklike ja rahvusvaheliste organisatsioonide poolt algatatud ja sihtasutuse eesmärke järgivates programmides osalemine.

Õpilasmaleva eesmärgiks on ca 1000 malevakohta loomine Tallinna noortele. 2019. aastal tegutses õpilasmalevas 42 linnavälist rühma ja 17 linnasisest rühma, milles osales kokku 957 noort. Võrreldes 2018. aastaga õnnestus luua juurde ligi 100 malevakohta. Nende hulgas toimus ka EÜE ehk üliõpilaste malevarühm.

Noori juhendas 90 rühmajuhti. Linnavälistes rühmades oli peamisteks töödeks heakorratööd, abitööd taludes ja turismiettevõtetes ning marjakorjamine, linnasisestes rühmades aga heakorratööd ja haljastus. Linnavälistes rühmades teenisid noored keskmiselt 170 eurot vahetuse jooksul ning linnasisestes rühmades 110 eurot.

2019. aasta malevasuvi lõppes augustis kolmepäevase üleriigilise EÕM kokkutulekuga Ruunavere Postimõisas Raplamaal.

Õpilasmaleva eestvedamisel viidi neljandat korda läbi ÕM riigikaitseprogramm, mille raames tehti kaks ekskursiooni (Eesti Sõjamuuseum, Staabi- ja Sidepataljon) ja toimus 3-päevane riigikaitselaager Humalas. Osalenud malevarühmad omandasid teadmisi ellujäämisest, tulekahju kustutamisest ja esmaabist, laskusid kõiega, tutvusid õhk- ja airsoftrelvadega ning elasid ja valmistasid toitu välitingimustes.

Lisaks Tallinna koolinoortele malevakohtade loomisele, aitas Õpilasmalev kaasa ka malevakorraldusele väljaspool Tallinna. 2019. aasta kevadel osaleti juba kolmandat korda Eesti Noorsootöö Keskuse hankel "Töösuvi", mille eesmärgiks on toetada malevakorraldust omavalitsustes, kus malevat pole korraldatud. Õpilasmaleva pakkumine kiideti heaks ja nii aidati kaasa malevakorraldusele Loksal, Haapsalus, Märjamaa ja Lüganuse vallas.

Sügisel toimus aktiivsetest malevanoortest koosneva 15. aktiivi koosseisu valimine 2019/2020 hooajaks. Aktiivi peamisteks ülesanneteks on õpilasmaleva esindamine ja osalemine Õpilasmaleva poolt korraldatavate sündmuste läbiviimisel.

Tallinna linn eraldas 2019. aastal Õpilasmalevale tegevustoetust 274 tuhat eurot. Sihtasutuse 2019. aasta negatiivne tulem oli 35 tuhat eurot, mis kaeti eelmiste perioodide tulemi arvelt.

Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum

Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum (edaspidi *sihtasutus*) eesmärgiks on täienduskoolituste korraldamine Tallinna koolide õpilastele.

2019. aastal korraldati ainealaseid konsultatsioone 9 õppegrupile 4 õppeaines (matemaatika, keemia, bioloogia, eesti keel) õppimiseks nii vene kui ka eesti õppekeelega, kokku 193 õpilasele. Sihtasutuse eelmiste aastate töös täheldati kursustel osalejate äärmiselt ebahühtlast teadmiste taset ja üldist ettevalmistust, mis muutis konsultatsioonide korraldamise tavalise õppeteemapõhise loenguna ebaefektiivseks. Vajalik on individuaalne lähenemine, mis nõuab aga rohkem aega rühmatööde korraldamiseks ja kõikide õpilaste kaasamiseks. Seoses sellega loodi individuaalse- ja rühmatöö koos rakendamiseks elektroonilised aineprogrammid.

2019. aastal eraldas linn sihtasutusele tegevustoetust 55 tuhat eurot, mis oli mõnevõrra vähem kui 2018. aastal. Sihtasutus ei suutnud kokku hoida tegevuskulusid samas mahus, kui saadi linnalt vähem tegevustoetust, mistõttu kujunes sihtasutuse 2019. aasta tulem negatiivseks summas 3 tuhat eurot, mis kaeti eelmiste perioodide tulemi arvelt.

Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus

Sihtasutuse Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus (edaspidi *sihtasutus*) põhitegevuseks on kaasaegse tehnika- ja teaduskeskuse majandamine ja arendamine ning ka mitteformaalse ja näitliku õppe arendamine Eestis. Sihtasutus haldab „Energia avastuskeskust“ (edaspidi EAK), mille missiooniks on tekitada ja süvendada külastajates huvi loodusteaduste ja tehnoloogia vastu, aidates läbi praktiliste kogemuste parandada hoiakuid teaduse uurimise suhtes ning motiveerida lapsi/noori end tulevikus erinevate teaduserialadega siduma.

EAK-l on planetaarium, teadusteatri ruum, elektrieksponaadid demonstratsioonideks, füüsikaklassid, seminariruum ja õpetajate tuba. EAK pakub koolidele ja lasteaedadele õppekava toetavaid programme: teadusteatri etendusi, õpitud, planetaariumifilme ja -etendusi.

EAKs on avatud püsiekspositsioon kolmel korral enam kui 100 interaktiivse eksponaadi ning ajaloolise elektriijaama sisustuse eksponaatidega. Igal aastal täiendatakse püsiekspositsiooni ajutiste näituste või lisaeksponaatidega. 2019. aastal avati kokku 3 uut näitust: bioloogiat ja optikat siduv ajutine näitus „Liblikatiiva efekt“, Eesti Energia tellimisel ja toetusel valmis Eesti energiasüsteemi tutvustava püsiekspositsioon „Meie energia lugu“ ja Tallinna elektriijaama ajalugu tutvustav ekspositsioon. Lõpule viidi planetaariumi arendamise projekt, mille raames vahetati välja planetaariumiistmed ning tehnika. Uuenenud planetaarium võimaldab näidata nn full dome filme ja teha vastavaid planetaariumietendusi. Eesti Teadusagentuuri toetusel alustati ka täiskasvanutele suunatud ürituste sarjaga „Diskreetne füüsika õhtukursus“.

2019. aastal tähistati Tallinna Elektriijaama 106. sünnipäeva, EAKs toimus Rakett69 finaalsaate salvestus, keskkuses korraldati nn äikesehooaja avamisüritus, mille raames esitleti välgudetektorite teadlase Sven-Erik Enno populaarteaduslikku raamatut „Välg ja pauk“ ning esilinastus Energia avastuskeskuse äikeseteemaline lühifilm „Taevatudel“, tähistati Kuule-maandumise aastapäeva temaatilise näituse ja perepäeva programmiga, viidi läbi infopäev koolijuhtidele ja eesti- ja venekeelsed avastuspäevad õpetajatele, mille käigus tutvustati keskuse haridusprogrammi jm võimalusi ning viidi läbi teaduskoolitused Tallinna noortekeskuste töötajatele. EAK näituseid ja programme külastas 2019. aastal kokku rohkem kui 79 tuhat külastajat.

Tallinna linn eraldas 2019. aastal sihtasutusele tegevustoetust 18 tuhat eurot. Sihtasutuse 2019. aasta negatiivne tulem oli 150 tuhat eurot, mis kaeti eelmiste perioodide tulemi arvelt. Negatiivse tulemi põhjuseks on suur põhivara amortisatsioonikulu, mis tuleneb varasematel perioodidel tehtud suuremahulistest investeeringutest.

Sihtasutus Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus

SA Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus (edaspidi TAKK) põhikirjaliseks eesmärgiks on Tallinna linna, Eesti ja teiste riikide omavalitsuste jaoks oluliste arendusprojektide edendamine, uuringute ja analüüside teostamine, innovatsioonitoetuste määramine ning koolitustegevus.

Olulise tegevusena viidi 2019. aastal lõpule koostööprojekt Eesti Välisministeeriumi, Uganda Avalike Teenuste Ministeeriumi ning Uganda Avaliku Teenistuse Kolledžiga. Koostöö sisuks oli arengukoostööprojekti „Uganda kohalike omavalitsuste teeniduskeskuste (one-stop shop keskused avalike teenuste osutamiseks) rajamine ja nende võimekuse tõstmine Tallinna eeskujul“ käivitamine ja rakendamine. Kõik projektis püstitatud eesmärgid (vähemalt kahe teeniduskeskuse avamine) täideti. Ugandas on avatud kuus avalike teenuste teeniduskeskust: Kampalas, Uganda Avalike Teenuste Ministeeriumis (MoPS-is) ning Kaseses, Entebbes, Jinjas, Mbales ja Gulus.

2019. aastal korraldatud rahvusvahelistest üritustest võib olulisemana esile tuua järgmised: e-valitsemise teemalise koolitusseminari korraldamine, erinevate riikide delegatsioonidele e-residentsuse, e-valimiste ja e-valitsemise tutvustamist ja e-teenuste arendamist käsitlevate õppe-koolitusreiside ja vastuvõtude korraldamine Tallinnas.

Tallinna linn eraldas 2019. aastal TAKK-le tegevustoetust 182 tuhat eurot. Sihtasutuse 2019. aasta tulem oli 25 tuhat eurot.

Kommunaalmajandus ja heakord

Aktsiaselts Tallinna Soojus

Aktsiaseltsi Tallinna Soojus olulisim põhikirjaline ülesanne on AS-iga Utilitas Tallinn 30 aastaks sõlmitud soojuse tootmiseks ja jaotamiseks vajalike süsteemide, seadmete, rajatiste ja muu vara rendi- ja operaatorlepingu täitmise jälgimine, sh soojusenergia tootmise ja jaotamise efektiivsuse suurendamine, monopoolse seisundi väärkasutuse vältimine, keskkonnakaitse- ja ohutusnõuete täitmine, tarbijate rahulolu jälgimine ning soojusvõrkude ja katlamajade arendamise seire. 2001. aastal sõlmitud rendilepingu alusel varustab AS Utilitas Tallinna tarbijaid soojusega vastavuses lepingus kokkulepitud teenusetasemetega.

Klientide soojusenergiaga varustamise katkestuste kestus, energiakaod ja torustike maksimaalne vanus on püsinud lepinguga seatud piirides. Konkurentsiamet kehtestab ettevõttele soojusenergia piirhinna. 2019. aastal oli investeeringute maht 35,6 miljonit eurot, sellest investeeringuid soojusvõrkude arendamisse 11,2 miljonit eurot (2018. aastal vastavalt 39,5 miljonit eurot ja 11,7 miljonit eurot). Soojusvõrkudega liitus 2019. aastal 103 uut tarbijat (2018. aastal 92 tarbijat). Kaugküttest eraldus 12 tarbijat seoses hoonete lammutamisega (2018. aastal 2 tarbijat seoses lammutamisega).

2019. aastal avati Mustamäel uus koostootmisjaam, lisaks alustati kaugjahutusteenuse pakkumisega, milleks rajati Ülemistele esimene kaugjahutusjaam. Teenuse laiendamiseks on kavas ehitada kaugjahutusjaam ka sadama piirkonda.

Tallinna linnale kui aktsionärile maksis aktsiaselts 2018. majandusaasta kasumi ja jaotamata kasumi arvelt dividendi 2,8 miljonit eurot. Aktsiaseltsi Tallinna Soojus 2019. aasta kasum oli 1,65 miljonit eurot.

AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus

AS-i Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus (edaspidi *aktsiaselts*) põhiülesanne on jäätmekäitluse korraldamine. Aktsiaseltsi asutamise eesmärk oli rajada Tallinna linnale ja Harjumaa omavalitsustele tänapäeva nõuetele vastav jäätmekäitlusettevõtte. Jäätmete vastuvõtmist prügilasse alustati 2003. aastal. Aktsiaseltsi teisteks tegevusteks on jäätmete vedu, jäätmekütuse tootmine, biojäätmete kompostimine ning koldetuha käitlemine ja vanandamine.

Ettevõtte tegevuskeskkonda mõjutab maailmaturul toimivate taaskasutatavate materjalide turustamisvõimaluste vähenemine ja nende hindade langus, mis mõjutavad otseselt ettevõtte põhitegevuste korraldamist. Olenemata maailmaturu kahanevatest hindadest alustas ettevõtte 2019. aastal paberi ja kartongi sorteerimisega, riidejätmete kogumisega ja klaasi liigiti kogumise ettevalmistamisega nende materjalide ringlussevõtu suurendamise eesmärgil.

Aktsiaselts ladestas 2019. aastal 89 tuhat tonni jäätmeid. 2019. aastal väljastati aktsiaseltsile teistkordselt Sihtasutuse Taaskasutatavate Materjalide Sertifitseerimiskeskus toote sertifikaat kompostile. Aktsiaselts võttis 2019. aastal vastu jäätmeid kompostimisse 26 tuhat tonni, mis on 12% rohkem kui 2018. aastal. Jätkus jäätmeveoteenuse pakkumine Harjumaal Maardu linnas korraldatud jäätmeveo raames ning Tallinna Kesklinnas, Nõmmel ja Lasnamäe piirkonnas nr 10, kus aktsiaseltsil on kokku ca 13 tuhat klienti. Jätkati jäätmetest prügilagaasi tootmist, mida müüakse Tallinna Prügilagaas OÜ-le elektri ja soojuse koostootmiseks.

2019. aastal investeeris aktsiaselts tehnikasse ja seadmetesse ca 1,2 miljonit eurot. 2019. aasta olulisemaks tegevuseks oli arendustegevuste ettevalmistamine jäätmete vastuvõtuala laiendamiseks, uute sorteerimisplatside ja kolmanda ladestusetaapi väljaehitamiseks. Hetkel on ettevõttel kasutuses 8 ladestusala. Järgneval aastal on planeeritud investeringute mahuks ca 4,7 miljonit eurot ette valmistatud arendustegevuste realiseerimiseks, sh 3 uue ladestusala väljaehitamiseks.

Aktsiaseltsi 2019. aasta kasum oli 1,6 miljonit eurot.

Mittetulundusühing Keskkonnateenused (likvideerimisel)

2011. aastal asutas Tallinna linn koos Loksa linnaga Mittetulundusühingu Keskkonnateenused (edaspidi *MTÜ*), mille eesmärgiks oli suurendada jäätmete liigiti kogumist ja taaskasutusse võtmist, arendada jäätmemajandust, jäätmenõustamist ja keskkonnaharidust ning ühingu liikmete omavahelist koostööd lähtuvalt keskkonnakaitse ja säästva arengu põhimõtetest, samuti aidata kaasa ümbritseva looduskeskkonna hoidmisele ja säilitamisele.

MTÜ peamised tegevused 2019. aastal olid jäätmejaama teenuste osutamine Rahumäel, Pärnamäel, Pääskülas ja Loksal ning komposti tootmine Pärnamäel. 2019. aasta maikuust lisandus uus jäätmejaam Paljassaares. Ümberlaadimis- ja jäätmejaamades jäätmed sorteeritakse, antakse prügilasse või kasutatakse Pärnamäe jäätmejaamas komposti valmistamiseks, mis on alusmaterjaliks parkide ja haljasalade rajamisel.

Tallinna linn ostis 2019. aastal MTÜ-lt elanikele jäätmejaama osutamise teenust Rahumäe, Pärnamäe, Pääsküla ja Paljassaare jäätmejaamades ning Tallinna kalmistute jäätmete käitlemise teenust kokku summas 403 tuhat eurot. Tallinna linn eraldas 2019. aastal MTÜ-le tegevustoetust 10 tuhat eurot. MTÜ 2019. aasta negatiivseks tulemiks kujunes 198 tuhat eurot. Negatiivse tulemi põhjuseks on suhteliselt suur põhivara amortisatsioonikulu, mis tuleneb varasematel perioodidel tehtud suuremahulistest investeringutest ja nende amortiseerimisest soetusele järgnevatel perioodidel.

Tallinna Linnavolikogu otsustas 31. oktoobril 2019 lõpetada Tallinna linna osalemise MTÜ-s alates 1. jaanuarist 2020. Jäätmejaamade tegevus jätkub linna asutuse Tallinna Jäätmekeskus koosseisus.

Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus

Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus (edaspidi *Järelevalve SA*) tegeleb Tallinna Linnavolikogu määratud vee-ettevõtjate kontrollimisega, et tagada Tallinna linnaga sõlmitud teenuslepingutest tulenevate tingimuste täitmine. Nõustatakse linnaelanikke ja -asutusi kui veetarbijaid ning lahendatakse vee-ettevõtjate ja nende klientide vahel tekkinud probleeme.

2019. aastal tegeles Järelevalve SA vastavalt oma põhikirjalistele ülesannetele Tallinna Linnavolikogu poolt määratud vee-ettevõtjatega (Aktsiaselts Tallinna Vesi, Tehnovõrkude Ehituse OÜ, Pääsküla Vesi OÜ ja Esmar Vesi OÜ) sõlmitud teenuslepingutest tulenevate kohustuste täitmise kontrollimisega. Lisaks nõustati vee- ja kanalisatsiooniteenuse tarbijaid ning lahendati mitmeid vee-ettevõtjate ja nende klientide vahel esile kerkinud probleeme. Vaidluste osapooled on sageli lähtunud Järelevalve SA esitatud eksperthinnangutest. Jätkati ka joogivee ja heitvee puhastamise kvaliteedi kontrollimist. Saadud tulemuste analüüsimisel jõudis Järelevalve SA seisukohale, et vee-ettevõtjad on täitnud teenuslepingutes ette nähtud nõuded.

Tallinna linn eraldas 2019. aastal Järelevalve SA-le tegevustoetust 152 tuhat eurot. Järelevalve SA 2019. aasta tulem oli 1 tuhat eurot.

Ettevõtlus

Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid

Aktsiaseltsi Tallinna Tööstuspargid (edaspidi *aktsiaselts*) eesmärgiks on luua võimalusi Tallinna ettevõtjatele tootmise arendamiseks Tallinna linna piirides. Aktsiaseltsi põhitegevusaladeks on tööstusparkide infrastruktuuride rajamise korraldamine, nende kinnisvara ja rajatiste haldamine ning tööstusparkide kinnistute võõrandamine. Aktsiakapitali mitterahalise sissemaksena on linn aktsiaseltsile üle andnud krundid, millel on välja arendatud kolm tööstusparki: Tondiraba tööstuspark, Betooni tööstuspark ja Suur-Sõjamäe tööstuspark. 2019. aasta lõpu seisuga on Tondiraba tööstuspargi kõik 18 kinnistut müüdud, Betooni tööstuspargi 6 kinnistust 4 on müüdud ja 2 on müügis ning Suur-Sõjamäe tööstuspargi 16 kinnistust 14 on müüdud ja 2 müügis.

Lisaks põhitegevusele tegeleb aktsiaselts ka Paldiski mnt 48A administratiivhoone ja Tervise tn 21 spordihoone majandamisega ning Tallinna linnale kuuluva Vabaduse väljaku maa-aluse parkimismaja ja äripindade ning vanalinnas asuva Väike-Rannavärv 6 parkla opereerimisega.

2019. aastal omandas aktsiaselts kaks uut kinnistut, mille arendamist alustatakse pärast detailplaneeringute kehtestamist. Veerenni 20 kinnistul kavandatakse rajada elamu- ja äripinnad, kuni arenduse alguseni kasutatakse kinnistut parkimisalana. Kinnistu on kaetud rendilepingutega.

Tallinna Linnavolikogu 24. jaanuari 2019 otsuse kohaselt suurendati AS-i Tallinna Tööstuspargid aktsiakapitali 479,5 tuhande euro võrra andes aktsiaseltsile mitterahalise sissemaksena üle Paljassaare tee 17 kinnisasja pindalaga 56 882 m². Aktsiaselts planeerib rajada Paljassaare tee 17 kinnistule äri-, ettevõtlus- ja loomelinnaku. Uue, linnakeskkonda sobiva, äri-, ettevõtlus- ja loomelinnaku arendamine aitab kaasa ettevõtlusaktiivsuse suurendamisele ja tööhõive kasvule Põhja-Tallinnas ning loob eeldused piirkonna lõimumiseks Tallinna ühtsesse linnaruumi. Muuhulgas rajatakse koostöös Tallinn Film Wonderland OÜ-ga kinnistule lähiriikide moodsaim ja suurim filmilinnak. Aktsiaseltsi 2019. aasta kasum oli 376 tuhat eurot.

Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid

Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid (edaspidi *TEI*) on ettevõtluse tugistruktuur, mille tegevuse põhieesmärgiks on alustavatele ettevõtjatele ja loomemajanduse valdkonnas tegutsevatele ettevõtetele kvaliteetse tugiteenuse pakkumine, et soodustada uute ambitsioonikate ärimudelitega ettevõtete juurdekasvu ja toetada nende jätkusuutlikku arengut.

Sihtasutuse põhitegevus on inkubatsiooniteenuse pakkumine alustavatele ettevõtetele, loomemajanduse arenduskeskuse tugiteenused disainivaldkonna ettevõtjatele ja ettevõtjale vajaliku äriruumi üürile andmine. 2019. aastal sõlmis TEI inkubatsiooniteenuse lepingud 23 ettevõttega, sh 14 loome-ettevõttega ja 9 muu valdkonna (peamiselt kosmeetikatööstuse ja teenusmajanduse) ettevõttega. TEI inkubatsiooniprogramm on mõeldud alustavatele ettevõtjatele, kellel on olemas elluviidav äriidee ja äritegevuse alustamiseks vajalikud minimaalsed ressursid, sh baastadmised ettevõtlusest, meeskond ning stardikapital esmaste tegevuskulude katmiseks.

2019. aasta jooksul osales TEI poolt korraldatud seminaridel, koolitustel ja muudel üritustel üle 600 osaleja. TEI tegutses kahes asukohas ca 1700 m² üldpinnal, millest on TEI enda töötajate kasutuses töö- ja abiruumide näol 200 m², ülejäänud ruumid on ettevõtete ühiskasutuses ja/või üürile antud. Baltika kvartalis asuv Loomeinkubaator tegutseb 1448 m² üldpinnal. Studio- ja kontoripindu on 39 ettevõtjale, erinevate ruumide suurus on vahemikus 7–54 m², mis võimaldab kuni 100 töökohta meeskonnatöök ja klientide teenindamiseks. Lisaks on avatud kontorid kasutuses 12 ühiskasutuses töökohta.

Lisaks Loomeinkubaatorile on alates 17.05.2017 TEI struktuuriüksusena nn Tallinna Design House (edaspidi TDH), mis asub Rotermanni kvartalis (Rotermanni 14) 223 m² suurusel äripinnal. TDH on Eesti disaini ülevaatlilik väljapanek - esindusruum koos ostuvõimalusega. TDH on disaineritele kaubandus- ja ekspordiplatvorm, võimalus koolituste, seminaride ja kaubanduspraktika kaudu välisturgudele sisenemiseks. Aasta jooksul külastas TDH-d 52 tuhat inimest, väljapanekutes osales 113 Eesti moe- ja aksessuaaridisainerit.

Suurema tuntuse saavutamiseks kodumaise publiku hulgas tutvustas TDH oma brändide kollektsioone ühishowga kevadisel Tallinn Fashion Weekil. Alustati perioodiliste brände tutvustavate lookbookide koostamise ja levitamise ja fotopanga loomisega. 2019. aasta I kvartalis avas TDH oma pilvepoe rahvusliku lennukompanii Nordica pardapoes. 2019. aasta märtsikuus oli TDH esindatud Helsingis Kämp Galleria's moe- ja disainialal Garden. Juunikuus tähistati Taani lipu Danneborgi 800. aastapäeva festivaliga, kus ühise väljapanekuga olid esindatud Eesti disaini- ja maheettevõtted. Koostöös Eesti Vabariigi Peakonsulaadiga New Yorgis ning Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse välisesindusega on alates septembrist 2019 New Yorgis ÜRO peahoone esinduspoes TDH vahendusel väljas kolm Eesti ehtebrändi. TDH 2019. aasta suurimaks saavutuseks oli kompetentside väljaarendamise FashionTech valdkonnas Forbes Europa mõjukamate naiste hulka valitud Lisa Langi loengu korraldamine TDH-s ja Tartu sTARTUp Day'l, millel osales üle 4000 inimese 65st riigist. Avatud loengul arutleti, miks ettevõtlusmaailm panustab FashionTech arengusse ja millised on sellega seotud trendid. TDH 2018. aasta brändiraamat pälvis kaks disainiauhinda: pronksmuna „Kuldmuna 2019 loovusfestivalil“ disaini ja trükiste kategoorias ning esikoha „ADC Eesti Disainiauhinna“ konkursil trükiste kategoorias. Brändiraamat on jõudnud enam kui 20 riiki üle maailma.

TEI tegevus endise Tallinna Eluasemefondi väljastatud pikaajaliste eluasemelaenude osas piirdub varasematel aastatel väljastatud eluasemelaenude ja nende pangas asuva kattevara ja finantsinvesteeringute haldamisega. 2019. aasta lõpu seisuga oli menetlusse jäänud kaks laenu mahus kokku 78 tuhat eurot ja TEI garantiikohustusega 18,8 tuhat eurot. Laenude tähtajad ulatuvad aastasse 2037. Tallinna Linnavolikogu 03. oktoobri 2013 otsuse nr 160 alusel TEI uusi eluasemelaene enam ei väljasta.

Tallinna linn eraldas 2019. aastal TEI-le tegevustoetust 594 tuhat eurot, mille arvelt kaeti TEI üksuste administreerimiskulud, ruumide ülalpidamiskulud ning inkubatsiooniteenuse ja arenduskeskuse teenuse osutamisega seonduvad kulud. TEI 2019. aasta tulem oli 168,7 tuhat eurot.

1.7. Ülevaade linna olulise mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste tegevusest

Nõmme Erahamiduse Sihtasutus

Nõmme Erahamiduse Sihtasutuse asutasid 2001. aastal Tallinna linn, Nordecon AS (endine OÜ Eesti Ehitus) ja AS EE GRUPP. Sihtasutuse põhieesmärgiks on täiendavate vahendite leidmine Nõmme Erakooli ülalpidamiseks, arendamiseks ja haldamiseks.

Nõmme Erakool on põhikool, mille eesmärgiks on soodsate arengutingimuste loomine õpilastele, arvestades nende individuaalseid vajadusi (sh väikesed klassikomplektid ja Waldorf pedagoogika elementide kasutamine). Kooli ülesandeks on õppe- ja kasvatustöö läbiviimine vastavalt riikliku õppekava nõuetele I-IX klassini.

Nõmme Erakooli missiooniks on turvalises õhkkonnas paralleelselt üldkultuuriliste ja kõlbeliste väärtuste kujundamisega panna alus tugevale baasharidusele, millele toetudes saab õpilane tulevikus realiseerida enesele seatud eesmärgid.

2019. aasta sügissemestril alustati tööd 169 õpilasega. Kevadel lõpetas kooli 20. lend 20 õpilasega. Sügisel võeti esimesse klassi vastu 21 õpilast.

Aktsiaselts Tallinna Vesi

Linna osalus aktsiaseltsis on 34,7%.

Aktsiaseltsi põhiülesanne on tarbijate varustamine normatiividele vastava kvaliteetse joogi- ja tehnilise veega ning tarbijate heit- ja sademevee ärajuhtimine ning puhastamine.

Aktsiaselts Tallinna Vesi osutas Tallinna linnale 2019. aastal töid ja teenuseid kokku 4,8 miljoni euro eest, sellest sademevee puhastus 4,4 miljonit eurot, tulekustutusvesi ja tuletõrjehüdrantide hooldus 376 tuhat eurot ning tänavate puhastamiseks kasutatud vesi 32 tuhat eurot. Tallinna Vesi AS maksis 2019. aastal aktsionäridele dividende 0,75 eurot aktsia kohta (2018. aastal 0,36 eurot aktsia kohta), mis on enam kui 2018. aastal, kuid vähem kui ettevõtte poolt kuni 2016. aastani (k.a) makstud dividendid. Peamiseks dividendide alandamise põhjuseks oli kohtuvaidlus Konkurentsiametiga veetariifide üle ja provisjonid võimalike kolmandate osapoolte nõuete katteks. Selles tulenevalt on ettevõtte olnud dividendipoliitika osas konservatiivsem. Tallinna linnale kui aktsionärile maksis aktsiaselts 2019. aastal dividendi kokku 5,2 miljonit eurot.

2. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne

2.1. Konsolideeritud bilanss

	2019	2018	Lisa
Varad			
<i>Käibevara</i>			
Raha ja pangakontod	149 770	102 545	2
Maksu- ja trahvinõuded	41 955	37 348	4
Muud nõuded (sh liisingnõuded) ja ettemaksed	37 734	41 475	5
Varud	6 653	6 784	6
Käibevara kokku	236 112	188 152	
<i>Põhivara</i>			
Osalused sidusüksustes	40 086	35 659	8
Finantsinvesteeringud	5 642	5 539	3
Muud nõuded (sh liisingnõuded) ja ettemaksed	22 444	23 921	5
Kinnisvarainvesteeringud	63 103	64 802	9
Materiaalne põhivara	1 376 946	1 316 109	10
Immateriaalne põhivara	5 084	4 285	11
Põhivara kokku	1 513 305	1 450 315	
Varad kokku	1 749 417	1 638 467	
Kohustised			
<i>Lühiajalised kohustised</i>			
Võlad hankijatele	49 833	44 458	
Võlad töövõtjatele	55 880	52 180	
Maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed	20 568	18 075	12
Muud kohustised ja saadud ettemaksed	6 351	5 698	13
Eraldised	384	5 057	14
Võlakohustised	29 774	30 193	15
Tuletisinstrumendid	6	11	16
Lühiajalised kohustised kokku	162 796	155 672	
<i>Pikaajalised kohustised</i>			
Võlad hankijatele, muud kohustised ja saadud ettemaksed	1 861	1 774	13
Eraldised	11 832	11 548	14
Võlakohustised	212 849	240 201	15
Pikaajalised kohustised kokku	226 542	253 523	
Kohustised kokku	389 338	409 195	
Netovara			
Akumuleeritud ülejääk	1 246 388	1 140 354	
Aruandeaasta tulem	113 691	88 918	
Netovara kokku	1 360 079	1 229 272	
Kohustised ja netovara kokku	1 749 417	1 638 467	

2.2. Konsolideeritud tulemiaruanne

	2019	2018	Lisa
Tegevustulud			
Maksud	511 642	462 501	17
Müüdnud tooted ja teenused	348 572	318 318	18
Saadud toetused	156 343	146 624	19
Muud tegevustulud	5 706	10 067	20
Tegevustulud kokku	1 022 263	937 510	
Tegevuskulud			
Antud toetused	-38 081	-39 826	19
Tööjõukulud	-469 099	-422 788	21
Muud tegevuskulud	-339 077	-323 932	22
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	-65 936	-64 275	9,10,11
Tegevuskulud kokku	-912 193	-850 821	
Aruandeperioodi tegevustulem	110 070	86 689	
Finantstulud ja -kulud			
Intressikulud	-5 171	-5 362	23
Tulem osalustelt	9 632	8 379	8
Tulu hoiustelt ja väärtpaperitelt	228	-32	2,3
Muud finantstulud	1	1	
Muud intressi- ja finantskulud	-6	-7	23
Finantstulud ja -kulud kokku	4 684	2 979	
Ettevõtja tulumaks	-1 063	-750	
Aruandeperioodi tulem	113 691	88 918	

2.3. Konsolideeritud rahavoogude aruanne (kaudsel meetodil)

	2019	2018	Lisa
Rahavood põhitegevusest			
Aruandeperioodi tegevustulem	110 070	86 689	
Korrigeerimised			
Põhivara amortisatsioon, allahindlus ja mahakandmine	65 936	64 275	9,10,11
Põhivara soetusega kaasnev käibemaksukulu	18 356	15 291	22
Kasum/kahjum põhivara müügist	-3 065	-4 496	9,10
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-27 518	-26 541	19
Antud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	976	868	19
Käibevara netomuutus	-4 040	-11 972	4,5,6
Kohustiste ja eraldiste netomuutus	3 675	12 152	
Rahavood põhitegevusest kokku	164 390	136 266	
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud põhivara eest (v.a finantsvarad ja osalused)	-123 175	-116 164	
Laekunud põhivara müügist (v.a finantsinvesteeringud ja osalused)	5 420	7 308	9,10,11
Laekunud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	29 447	19 626	5,13,19
Tasutud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-881	-384	13,19
Laekunud antud kapitalirendi tagasimakseid	1 408	1 338	
Laekunud finantsinvesteeringute müügist	1 518	491	3
Muud väljamaksed investeerimistegevusest	0	2 000	3
Laekunud dividendid	5 205	2 498	8
Laekunud intressid ja muud finantstulud	118	81	2,5
Rahavood investeerimistegevusest kokku	-80 940	-83 206	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Arvelduskrediidi muutus	-1 317	-2 419	15
Tasutud võlakirjade lunastamisel	-14 898	-14 898	15
Laenude tagasimaksed	-7 912	-16 580	15
Tasutud kapitalirendi põhiosa makseid	-5 602	-5 811	15
Tagasi makstud kontsessioonilepingute alusel	-700	-643	15
Makstud intressid ja muud finantskulud	-4 733	-4 921	
Dividenditelt makstud tulumaks	-1 063	-750	
Rahavood finantseerimistegevusest kokku	-36 225	-46 022	
Puhas rahavoog	47 225	7 038	
Raha ja selle ekvivalendid perioodi algul	102 545	95 507	2
Raha ja selle ekvivalentide muutus	47 225	7 038	
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpul	149 770	102 545	2

2.4. Konsolideeritud netovara muutuste aruanne

	Saldo 31.12.2018	Muutused 2019	Saldo 31.12.2019	<i>Lisa</i>
Akumuleeritud tulem	1 229 272	130 807	1 360 079	
Põhivara munitsipaliseerimine		17 080		9; 10
Põhivara ümberhindlus		36		10
Aruandeperioodi tulem		113 691		
Kokku	1 229 272	130 807	1 360 079	

2.5. Eelarve täitmise aruanne

	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine
Põhitegevuse tulud (+)	683 809	710 227	729 688
Maksutulud	477 400	490 550	511 654
Tulud kaupade ja teenuste müügist	82 920	88 637	87 934
Saadavad toetused tegevuskuludeks	122 259	129 342	128 190
Muud tegevustulud	1 230	1 698	1 910
Põhitegevuse kulud (-)	602 289	634 839	608 697
Antavad toetused tegevuskuludeks	105 186	115 984	115 640
Muud tegevuskulud	489 916	512 540	493 057
Reservid	7 187	6 315	0
PÕHITEGEVUSE TULEM	81 520	75 388	120 991
Investeeringustegevus	-97 330	-145 524	-70 579
Põhivara müük (+)	5 076	5 081	5 301
Põhivara soetus (-)	130 223	177 280	107 957
<i>sellest põhivara käibemaks</i>	<i>17 667</i>	<i>25 303</i>	<i>16 239</i>
Saadav sihtfinantseerimine (+)	29 621	28 280	26 910
Antav sihtfinantseerimine (-)	2 396	3 564	1 283
Laenude andmine (-)	0	0	700
Laenude tagasimaksud (+)	0	1 044	1 656
Finantstulud (+)	7 806	8 072	9 906
Finantskulud (-)	7 214	7 157	4 412
EELARVE TULEM	-15 810	-70 136	50 412
Finantseerimistegevus	15 863	22 655	-19 137
Kohustuste võtmine (+)	35 000	41 792	100
Kohustuste tasumine (-)	19 137	19 137	19 237
Likviidsete varade muutus	0	-47 534	41 650
Nõuete ja kohustuste saldode muutus	-53	-53	10 375

2.6. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1. Arvestuspõhimõtted

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud vastavuses Eesti finantsaruandluse standardiga, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuspõhimõtetele ning mille põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid ning Avaliku sektori finantsarvestuse ja –aruandluse juhendis (edaspidi *üldeeskiri*) esitatud nõuded.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist (v.a teatud finantsvarad ja tuletistehingud, mida kajastatakse õiglasel väärtuses, ning olulised enne 1995. aastat soetatud kinnisvarainvesteeringud ja materiaalne põhivara, mida kajastatakse ühekordselt ümberhinnatud väärtuses).

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes.

Konsolideerimise põhimõtted

Valitseva mõju all olevad üksused

Valitseva mõju all olevateks üksusteks (vt lisa 7) on sihtasutused, äriühingud ja mittetulundusühingud, milles linnal on mõjuvõim määrata üksuse finants- ja tegevuspoliitikat (linnal on suurem kui 50%-line osalus konsolideeritava üksuse hääleõiguses).

Konsolideeritud aruandes on linna valitseva mõju all olevate üksuste finantsnäitajad konsolideeritud rida-realt. Elimineeritud on kõik grupisisesed nõuded ja kohustised, grupi üksuste vahelised tehingud ning nende tulemusena tekkinud realiseerimata kasumid ja kahjumid. Valitseva mõju all olevate üksuste tegevus kajastub konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes alates valitseva mõju tekkimisest kuni selle katkemiseni.

Valitseva mõju all olevate üksuste soetamist kajastatakse ostumeetodil (v.a ühise kontrolli all toimuvaid soetusi, mida kajastatakse korrigeeritud ostumeetodil).

Olulise mõju all oleva üksused

Olulise mõju all olevateks loetakse sihtasutusi ja äriühingud, milles Tallinna linn osaleb üksuse finants- ja tegevuspoliitika üle otsustamisel, kuid mille üle puudub valitsev mõju (vt lisa 8). Olulise mõjuvõimu eelduseks on üldjuhul 20–50% hääleõigusega aktsiastest või osadest. Kui sihtasutuses omatakse olulist mõju, siis osalust bilansis ei kajastata (sissemaksud sihtkapitali kajastatakse antud toetuste kuluna). Selliste sihtasutuste netovarad kajastatakse selle üksuse raamatupidamises, kellel on vastava isiku üle suurim kontrollitase. Osaluste soetamisega kaasnenud firmaväärtust amortiseeritakse konsolideeritud aruandes lähtudes selle hinnangulisest kasulikust elueast.

Olulise mõju all olevad üksused on kajastatud konsolideeritud aruandes kapitaliosaluse meetodil. Selle meetodi kohaselt võetakse investeering algselt arvele tema soetusmaksumuses, mida korrigeeritakse järgmistel perioodidel, tulenevalt investori osaluse muutusest investeeringuobjekti netovaras, miinus investeeringu väärtuse languse allahindlused.

Grupile kuuluv osa olulise mõju all oleva üksuse majandustulemusest kajastatakse konsolideeritud tulemiaruanDES real „Tulem osalustelt”.

Valitseva ja olulise mõju all olevate üksuste kajastamine konsolideerimata aruannetes

Linna konsolideerimata bilansis on investeeringud valitseva mõju all olevatesse üksustesse (vt lisa 7) ning olulise mõju all olevatesse äriühingutesse (vt lisa 8) kajastatud tuletatud soetusmaksumuse meetodil. Tuletatud soetusmaksumuseks loetakse kuni 31.12.2003 soetatud osaluste korral nende väärtus kapitaliosaluse meetodil ning peale 31.12.2003 soetatud osaluste korral nende soetusmaksumus. Tuletatud soetusmaksumus hinnatakse alla, kui osaluse objekti omakapitalist aruandekohustuslasele kuuluv osa (valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingute korral nende omakapital tervikuna) on langenud alla osaluse bilansilise väärtuse. Kajastatud allahindlusi taastatakse järgmistel perioodidel, kuid mitte kõrgemale tuletatud soetusmaksumusest.

Valitseva ja olulise mõju all olevate üksuste makstud dividendid on kajastatud laekumise hetkel finantstuluna.

Varade ja kohustiste jaotus lühi- ja pikaajalisteks

Varad ja kohustised on bilansis jaotatud lühi- ja pikaajalisteks, lähtudes sellest, kas vara või kohustise eeldatav valdamine kestab kuni üks aasta või kauem arvestatuna bilansikuupäevast.

Raha ja selle ekvivalendid

Bilansis kajastatakse raha ja pangakontode kirjel kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke (v.a arvelduskrediit) ning lühiajalisi kuni 3-kuulisi deposiite. Arvelduskrediiti kajastatakse bilansis lühiajaliste laenukohustiste koosseisus. Rahavoogude aruandes kajastatakse raha ja selle ekvivalentidena lisaks eeltoodule ka kõrge likviidsusega investeeringuid, mida on võimalik konverteerida teadaoleva summa raha vastu ning mille puhul puudub oluline turuväärtuse muutuse risk (nt investeerimisfondide osakud). Deposiitidel bilansikuupäevaks kogunenud laekumata intressid kajastatakse bilansis viitlaekumistena.

Maksu-, lõivu-, trahvi- ja muud nõuded, sh nõuded ostjate vastu

Maksu-, lõivu-, trahvi- ja muud nõuded on bilansis kajastatud korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (s.o nominaalväärtus miinus tagasimaksud ning vajadusel tehtavad allahindlused). Nõudeid kajastatakse bilansis nõudeõiguse tekkimise momendil, kui tulu laekumine hinnatakse tõenäoliseks. Vastupidisel juhul kajastatakse tulu ja nõue kuni laekumiseni bilansiväliselt analüütilistes registrites. Võimaluse korral hinnatakse iga konkreetse kliendi laekumata nõudeid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Suure hulga samaliigiliste nõuete laekumise tõenäosust hinnatakse grupi baasil, võttes arvesse eelmiste perioodide statistikat sarnaste nõuete laekumise kohta. Nõuete allahindamise hilisem tähtaeg on 180 kalendripäeva alates maksetähtpäevast. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on bilansis tõenäoliselt laekuva summani alla hinnatud. Aruandeperioodil laekunud, eelnevalt kuldesse kantud nõuded on kajastatud aruandeperioodi ebatõenäoliste nõuete kulu vähendusena. Nõue loetakse lootusetuks, kui juhtkonna hinnangul puuduvad võimalused nõude kogumiseks. Lootusetud nõuded on bilansist välja kantud.

Pikaajalisi nõudeid kajastatakse algselt saadaoleva tasu nüüdisväärtuses, arvestades järgnevatel perioodidel nõudelt intressitulu sisemise intressimäära meetodil. Intressitulu kajastatakse tulemiaruanDES kirjel „Muud tulud”.

Finantsinvesteeringud

Lühiajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse lühiajalise kauplemise eesmärgil hoitavaid väärtpapereid (aktsiad, võlakirjad, obligatsioonid, fondi osakud jne) ning kindla lunastustähtajaga väärtpapereid, mille lunastustähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast.

Pikaajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse väärtpapereid, mida tõenäoliselt ei müüda lähema 12 kuu jooksul (v.a investeeringud tütar- ja sidusettevõtetesse), ning kindla lunastustähtajaga väärtpapereid, mille lunastustähtaeg on hiljem kui 12 kuud pärast bilansipäeva. Muude pikaajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse aktsiaid ja osi, millest konsolideerimisgrupp omab alla 20%. Nimetatud pikaajalised finantsinvesteeringud kajastatakse soetusmaksumuse meetodil (st soetusmaksumus miinus võimalikud allahindlused).

Finantsinvesteeringute oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt tehingupäeval.

Tuletisinstrumendid

Tuletisinstrumente kajastatakse nende esmasel arvelevõtmisel õiglases väärtuses tuletisinstrumendi lepingu sõlmimise kuupäeval. Kui tuletisinstrumendi õiglane väärtus on positiivne, kajastatakse tuletisinstrument bilansis varana, kui aga negatiivne, siis kohustisena. Igal bilansipäeval hinnatakse tuletisinstrumente ümber nende hetke õiglasele väärtusele. Väärtuse muutusest tulenevad kasumid/kahjumid kajastatakse kasumi või kahjumina aruandeperioodi tulemiaruanDES. Grupi riskimaandamisinstrumentide õiglased väärtused ja nende muutused on esitatud lisas 16.

Varud

Valmistoodang ja lõpetamata toodang võetakse arvele tootmisomahinnas. Muud varud võetakse arvele soetusmaksumuses. Varude jäägi hindamisel kasutatakse FIFO või kaalutud keskmise soetushinna meetodit.

Varud hinnatakse alla eeldatavale neto realiseerimismaksumusele, kui see on madalam nende soetusmaksumusest. Varude allahindlusi nende neto realiseerimismaksumusele kajastatakse aruandeperioodi kuluna tulemiaruanDE kirjel „Muud kulud”.

Kinnisvarainvesteeringud

Kinnisvarainvesteeringutena kajastatakse selliseid kinnisvaraobjekte (maad või hooneid), mida hoitakse väljarentimise või turuväärtuse tõusmise eesmärgil ja mida konsolideerimisgrupp ega ükski teine avaliku sektori üksus ei kasuta oma

põhitegevuses. Kinnisvarainvesteeringuid kajastatakse analoogselt materiaalse põhivaraga soetusmaksumuse meetodil ja amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit (vt täpsemat arvestusprintsipi kirjeldust järgmisest punktist).

Kui kinnisvaraobjekti kasutamise eesmärk muutub, klassifitseeritakse vara bilansis ümber. Alates muutuse toimumise kuupäevast rakendatakse objekti suhtes selle vararühma arvestuspõhimõtteid, kuhu objekt on üle kantud.

Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse varasid, mida kasutatakse hinnanguliselt pikema perioodi jooksul kui üks aasta ja mille soetusmaksumuse piirmäär on alates 5 000 eurost (ilma käibemaksuta), välja arvatud maa, hooned, kunstiväärtused ja raamatud, mis võetakse soetusmaksumuses arvele olenemata maksumusest. Varad, mille kasulik tööiga on üle ühe aasta, kuid mille soetusmaksumus on alla põhivara arvelevõtmise piirmäära, kajastatakse väheväärtuslike varadena ja kantakse kasutuselevõtmise hetkel kulusse. Väheväärtuslike varade üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Materiaalse põhivara soetusmaksumus koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Soetusmaksumuse hulka ei arvestata põhivara soetamisega seotud mittetagastatavaid makse (nt käibemaks) ja lõive (v.a oma tarbeks ehitatavate varade maksumusse lisatavad maksud, mis arvestatakse tööjõukuludelt); sellised maksud ja lõivud kajastatakse tekkepõhiselt perioodikuluna.

Üldeeskirja § 45 kohaselt on lubatud materiaalsel põhivara ühekordselt ümber hinnata õiglasele väärtusele, kui põhivaraobjekt on soetatud 1995. aastal või varem või kui põhivara objekti tegeliku soetusmaksumuse kohta puuduvad korrektsed andmed, sh juhul, kui see on avaliku sektori üksusele üle antud ümberkorralduste käigus või omaniku puudumise tõttu, kusjuures saajal puuduvad korrektsed andmed selle soetusmaksumuse kohta või kui see on tingitud varem kehtinud arvestuspõhimõtete erinevusest võrreldes üldeeskirjas esitatud arvestuspõhimõtetega. Nimetatud ümberhindlused viidi grupis läbi 31. detsembriks 2005.

Olenemata tähtjast võetakse põhivara ümberhindlusena arvele peremehetuks tunnistatud vara ja maakatastrisse kantud maa, mida ei ole ükski avaliku sektori üksus varem bilansis arvele võtnud. Varade ümberhindamiseks kasutatakse eelisjärjekorras turuhinda. Maa ümberhindluseks ja bilansis kajastamiseks kasutatakse maa maksustamishinda. Varaobjektide korral, millel turuväärtus puudub (spetsiifilised avaliku sektori varaobjektid, millel puudub aktiivne turg), kasutatakse jääkasendusmaksumuse meetodit. Hindamisi viivad läbi vastava ala eksperdid. Ümberhinnatud väärtust loetakse edaspidises arvestuses nende varaobjektide uueks soetusmaksumuseks ja akumulieeritud kulum elimineeritakse.

Põhivara tasuta võõrandamist, mida ei saa lugeda osaluse või finantsinvesteeringu soetamiseks, kajastatakse mitterahalise sihtfinantseerimisena (nt kinkelepingu, testamendi vms alusel vara võõrandamine, mille puhul vara andja ei saa vara saajalt vastu mingit hüve). Avaliku sektori üksuselt mitterahalise sihtfinantseerimise saamisel võetakse saadud põhivara bilanssi arvele põhivara õiglases väärtuses või – kui see ei ole teada – üleandja näidatud jääkväärtuses ning kajastatakse mitterahalist sihtfinantseerimise tulu. Kui põhivara õiglase väärtus on teada, kajastab vara võõrandaja eelnevalt varade ümberhindluse õiglasele väärtusele juhul, kui see on nõutav üldeeskirja § 45 alusel. Kui põhivara tasuta võõrandaja ei ole avaliku sektori üksus, võetakse saadud vara põhivarana arvele ja kajastatakse mitterahalist sihtfinantseerimist põhivara õiglases väärtuses ning kui õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, siis raamatupidamiskandeid selle kohta ei tehta ja vara kajastatakse bilansiväliselt.

Põhivara tasuta kasutusse andmist käsitletakse kui rendile andmist. Kui vara anti tasuta kasutusse perioodiks, mis ületab 75% vara järelejäänud kasulikust elueast, loetakse tehing oma sisult kapitalirendiks. Kuna tasuta rendile andmisel kapitalirendinõuet ega -kohustist ei teki, kajastatakse tehingut mitterahalise sihtfinantseerimisena rendile andja põhivara jääkväärtuses. Põhivara tasuta kasutusse andmisel eemaldatakse vara bilansist ning selle kohta peetakse edaspidi arvestust bilansiväliselt. Maad kui piiramatu kasutuseaga vara üle ei anta ja seda kajastab edasi vara omanik. Teiselt avaliku sektori üksuselt põhivara tasuta kasutusse saamisel võetakse põhivara arvele ja kajastatakse saadud sihtfinantseerimist kas põhivara õiglases väärtuses või vastaspoole näidatud põhivara jääkväärtuses, kui õiglase väärtus ei ole teada. Kui põhivara õiglase väärtus on teada, kajastab avalikust sektorist vara võõrandaja eelnevalt varade ümberhindluse õiglasele väärtusele juhul, kui see on nõutav üldeeskirja §45 alusel.

Põhivarasid kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kulumi arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Kulumi norm määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeest. Juhul kui põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrares neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt kasulikule elueale.

AS-is Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus prügilaladestusala väljakute amortiseerimisel kasutatakse tegevusmahul põhinevat kulumiarvestust, mis toimub proportsionaalselt ladestusala keskmise täitumisega.

Uutel põhivaradel (soetatud alates 01.01.2004) määratakse eeldatava kasuliku eluea normid põhivara gruppide kaupa järgmistest vahemikes:

Hooned	20 – 50 aastat
Rajatised	10 – 40 aastat
Masinad ja seadmed	5 – 10 aastat
Inventar	2 – 10 aastat
Arvutustehnika	2 – 3 aastat

Maad ja kunstiväärtusi, mille väärtus aja jooksul ei vähene, ei amortiseerita.

Kulumi arvestamist alustatakse hetkest, mil vara võetakse kasutusele ning kulumi arvestus lõpetatakse selle täielikul amortiseerumisel või kasutusest eemaldamise kuule eelneval kuul. Materiaalse põhivara kulumimeetodid, -normid ja lõppväärtused vaadatakse üle vähemalt iga majandusaasta lõpul.

Juhul kui on märke sellest, et materiaalse põhivara objekti kaetav väärtus võib olla langenud alla tema bilansilist väärtust, tehakse vara väärtuse test ja hinnatakse vajadusel vara alla. Vara bilansilise väärtuse võimaliku languse kontrollimisel lähtub konsolideerimisgrupp IPSAS 21-st ja RTJ 5 põhimõtetest, olenevalt sellest, kas tegemist on raha genereerivate või raha mitte-genereerivate varadega.

Raha mitte-genereerivate varade puhul lähtub konsolideerimisgrupp IPSAS 21-st ning vara kaetava väärtuse test tehakse juhul, kui nõudlus või vajadus varaga osutavate avalike teenuste järele on lõppenud või praktiliselt lõppenud. Grupi jaoks on raha mitte-genereerivad varad näiteks trammid, trollibussid, hooned ning muud varad, mis on otseselt seotud avaliku transporditeenuse ja muu avaliku teenuse pakkimisega.

Raha genereerivate varade puhul lähtub konsolideerimisgrupp RTJ 5 sätestatust. Taoliste varade puhul viitavad allahindamisvajadusele muuhulgas järgmised asjaolud: sarnaste varade turuväärtus on langenud, varast genereeritav tulu väheneb jne.

Juhul kui põhivara väärtuse testiga tuvastatakse, et vara kaetav väärtus (s.o kõrgem kahest järgnevast näitajast: vara neto õiglase väärtus miinus müügikulutused või vara kasutusväärtus) on väiksem tema bilansilisest jääkmaksumusest, hinnatakse materiaalse põhivara objektid alla nende kaetavale väärtusele, kajastades allahindlus aruandeperioodi kuluna tulemiaruaude kirjel „Põhivara amortisatsioon ja allahindlus“. Raha genereerivate varade kasutusväärtuse hindamiseks koostatakse realistlik projektsioon antud varaga seotud rahavoogude kohta järgmistel perioodidel ja arvutatakse nende rahavoogude nüüdisväärtus.

Kui hiljem vara kaetav väärtus on tõusnud üle vara bilansilise väärtuse, siis allahindlus tühistatakse ja suurendatakse vara bilansilist väärtust, kuid mitte suurema summani, kui bilansilise väärtuseni, mis varal oleks, kui allahindlust ei oleks tehtud. Vara allahindluse tühistamine kajastatakse tulemiaruaudes samal kirjel, kus kajastati varasem allahindlus.

Materiaalne põhivara tunnustatakse kõlbmatuks ja kantakse maha, kui vara on muutunud kõlbmatuks avaliku kasutamise, linna valitsemise või tulu saamise otstarbeks (sh. kui vara on hävinud, kadunud), vara ei ole õnnestunud võõrandada ja vara säilitamine pole otstarbekas. Materiaalse põhivara kajastamise lõpetamisest tekkivad kasumid ja kahjumid kajastatakse selle perioodi tulemiaruaudes, millal kajastamine lõpetati, kirjel „Muud tulud“ või „Muud kulud“.

Immateriaalne põhivara

Immateriaalse põhivarana kajastatakse füüsilise substantsita vara soetusmaksumusega alates 5 000 eurost (ilma käibemaksuta).

Immateriaalset põhivara kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Immateriaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarset meetodit ja kasuliku eluea normid on uutel varadel 2-20 aastat.

Üldjuhul kajastatakse uurimis- ja arenguväljaminekud tekkimise momendil kuluna. Linnale kuuluvate kaubamärkide arvestust peetakse bilansiväliselt, kuna kaubamärkide registreerimise eesmärk pole niivõrd tulu teenimine, kuivõrd linnale oluliste kaubamärkide ja tunnuste kasutamise reguleerimine ning Tallinna linna mainet kahjustavate kasutusjuhtude ennetamine. Tallinna linnale kuulub 33 kaubamärki ning nende registreerimise ja kasutusse andmisega tegeleb Tallinna Linnakantslei.

Rendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Konsolideerimisgrupp on rentnik

Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustisena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Kapitalirendi tingimustel renditud varasid amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, välja arvatud juhul, kui ei eksisteeri piisavat kindlust, kas rentnik omandab rendiperioodi lõpuks vara omandiõiguse – sellisel juhul amortiseeritakse vara kas rendiperioodi või kasuliku tööea jooksul, olenevalt sellest, kumb on lühem. Kapitalirendi maksed jagatakse kohustist vähendavateks põhiosa tagasimakseteks ning intressikuluks.

Kasutusrendi maksed kajastatakse kuluna lineaarselt rendiperioodi jooksul.

Konsolideerimisgrupp on rendileandja

Kapitalirendi alusel väljarenditud vara kajastatakse bilansis nõudena kapitalirenti tehtud netoinvesteeringu summas. Rentnikult saadavad rendimaksud jagatakse kapitalirendinõude põhiosa tagasimakseteks ja intressituluks.

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse bilansis tavakorras, analoogselt muu põhivaraga. Kasutusrendimaksud kajastatakse tuluna ühtlaselt rendiperioodi jooksul.

Teenuste kontsessioonikokkulepped

Linn on sõlminud teenuste kontsessioonikokkuleppeid kooli- ja lasteaia hoonete renoveerimise eesmärgil nii kasutusrendi kui ka kapitalirendi tingimustel.

Teenuste kontsessioonikokkulepped on sellised lepingul tuginevad pikaajalised koostööprojektid avaliku sektori üksuse ja erasektori üksuse vahel, mille kohaselt erasektori üksus osutab mingit konkreetset varaobjekti kasutades avalikke teenuseid ning avaliku sektori üksus kontrollib või reguleerib, milliseid avalikke teenuseid, kellele ja millise hinnaga erasektori üksus osutab ja avaliku sektori üksus omandab lepinguperioodi lõppedes kontrolli infrastruktuuri objekti üle (kas omandiõiguse või soodusostuõiguse kaudu või muul moel).

Kapitalirendi tingimustel sõlmitud lepingute puhul on linn ehitus- või rekonstrueerimistööd võtnud arvele RTJ 17 „Teenuste kontsessioonikokkulepped“ kohaselt põhivarana ja finantskohustisena tehtud tööde õiglases väärtuses või vastavate tööde eest tasutavate maksete nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Kuna ehitus- ja rekonstrueerimistööde eest tasutakse pikema ajaperioodi möödudes, rakendatakse vara ja kohustise arvestamisel sisemise intressimäära meetodit. Materiaalne põhivara ja finantskohustis on linna aruandes võetud esialgu arvele tasumisele kuuluva summa nüüdisväärtuses (st vähendatuna sisemise intressimäära võrra), finantskohustis kajastatakse bilansis laenukohustiste grupis. Kohustist periodiseeritakse maksegraafiku järgi lühi- ja pikaajaliseks. Linn maksab teenuste kontsessioonilepingute raames erapartnerile nii ehitus- ja rekonstrueerimistööde kui ka varaobjekti opereerimisega seotud teenuste eest (valve, koristus jms perioodikulud). Juhul kui opereerimis- ja lisateenuste õiglast väärtust ei ole iseseisvalt teada, on koostatud tasutavate maksete jaotuse analüüs. Vastavas analüüsis lähtutakse teadaolevatest turuhindadest ja nende alusel hinnangust ehitus- ja rekonstrueerimistööde ning opereerimis- ja lisateenuste hindade võimaliku jaotuse kohta. Seega on taoliste lepingute puhul varad võetud arvele õiglases väärtuses ja kasutatud on alternatiivseid intressimäärasid. Perioodikulud ei sisaldu vara soetusmaksumus. Vara amortiseeritakse selle kasuliku eluea jooksul.

Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad hankijatele, võetud laenud, viitvõlad, väljastatud võlakirjad ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustised) võetakse alguses arvele nende soetusmaksumus, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasi kajastatakse finantskohustisi korrigeeritud soetusmaksumus, kasutades efektiivse intressimäära meetodit.

Finantskohustistega kaasnev intressikulu kajastatakse tekkepõhiselt perioodikuluna tulemiaruaande kirjel „Intressitulu ja -kulu“. Finantskohustise kajastamine lõpetatakse siis, kui see on tasutud, tühistatud või aegunud.

Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Konsolideerimisgrupp moodustab eraldisi nende kohustiste osas, mille realiseerumise aeg või summa pole kindlad. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustise rahuldamiseks.

Konsolideerimisgrupp kajastab oma bilansis eraldise juhul, kui:

- grupil lasub enne bilansipäeva toimunud kohustavast sündmusest tulenevalt juriidiline või faktiline kohustus;
- kohustise realiseerumine on tõenäoline; ja
- kohustise summat on võimalik usaldusväärsetl mõõta.

Eraldise realiseerumisega kaasnevaid kulutusi hinnatakse bilansipäeva seisuga ning eraldise suurust hinnatakse uuesti igal bilansipäeval. Juhul kui eraldis realiseerub tõenäoliselt rohkem kui ühe aasta pärast, kajastatakse seda diskonteeritud nüüdsväärtuses. Diskonteerimisel võetakse aluseks üldeeskirjas kehtestatud diskonteerimise määr või sarnaste kohustiste suhtes turul valitsev intressimäär.

Tingimuslikeks kohustisteks klassifitseeritakse need kohustised, mille realiseerumise tõenäosus jääb alla 50% või mille suurust ei saa usaldusväärsetl hinnata. Tingimuslike kohustiste üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Sihtfinantseerimine

Sihtfinantseerimisena kajastatakse sihtotstarbeliselt antud ja teatud tingimustega seotud toetusi. Sihtfinantseerimist ei kajastata tuluna või kuluna enne, kui toetuse saaja on teinud kulutused, milleks sihtfinantseerimine oli ette nähtud, ning eksisteerib piisav kindlus, et sihtfinantseerimine leiab aset. Saadud sihtfinantseerimise kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, mille järgi kajastatakse nii saadud sihtfinantseerimist kui ka selle arvel tehtud kuludid või põhivara soetust mõlemaid eraldi.

Tegevuskulude sihtfinantseerimisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist ning tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse proportsionaalselt sellega seonduvate kuludega.

Sihtfinantseerimisega põhivara soetamine võetakse varana arvele bilansis soetusmaksumuses, sihtfinantseerimise summa aga kajastatakse samal ajal tuluna.

Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamine

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval kehtinud Euroopa Keskpanga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed finantsvarad ja -kohustised ning mittemonetaarsed finantsvarad ja -kohustised, mida kajastatakse õiglases väärtuses, on bilansipäeva seisuga ümber hinnatud eurodesse bilansipäeval kehtinud Euroopa Keskpanga valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on tulemiaruaudes kajastatud perioodi tulu ja kuluna.

Tulude arvestus

Kogutud maksude, lõivude ja trahvide tulu võetakse arvele tekkepõhiselt (s.o maksude puhul perioodis, mille kohta deklaratsioonid on esitatud; lõivude puhul teenuse osutamise perioodil ning trahvide puhul trahvi määramise kuupäeval) vastavalt Maksu- ja Tolliameti ja Keskkonnaministeeriumi esitatud teatistele ning muudele tulu tekkimist kajastavatele dokumentidele.

Toodete müügist tulenevat tulu kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärsetl määratav. Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel, lähtudes valmidusastme meetodist.

Intressitulu arvestatakse tekkepõhiselt sisemise intressimäära alusel. Dividenditulu kajastatakse dividendide väljakuulutamisel.

Kulude arvestus

Kuludid kajastatakse tekkepõhiselt. Põhivara või varude soetamisel tasutud mittetagastatavad maksud ja lõivud (näiteks käibemaks, juhul kui ostjaks ei ole käibemaksukohustuslane või ta on ainult piiratud käibemaksukohustuslane ja mida ei saa maha arvata sisendkäibemaksuna) on kajastatud soetamishetkel kuluna tulemiaruaude kirjel „Muud tegevuskulud” ning neid ei kajastata varade soetusmaksumuse koosseisus. Dividendide väljamaksimisega kaasnev tulumaks kajastatakse kuluna dividendide väljakuulutamisel.

Seotud osapooled

Seotud isikuteks on Tallinna linnavolikogu ja linnavalitsuse liige ning asutuste juhid, samuti konsolideerimisgruppi kuuluvate sihtasutuste ning äriühingute nõukogude ja juhatuste liikmed ning kõigi eespool loetletud isikute pereliikmed, kelleks on abikaasa või elukaaslane ja lapsed ning nende valitseva ja olulise mõju all olevad äriühingud, sihtasutused, mittetulundusühingud, kelle üle eelnevalt loetletud isikud üksi või koos omavad valitsevat või olulist mõju, mille annab hääleõigus alates 20%-st neis ühingutes ja sihtasutustes.

Tehingud, mis on sõlmitud turutingimuste kohaselt ehk sarnastel tingimustel (sh nii hind kui ka muud tehingu tingimused) kõikide teiste füüsiliste ja/või juriidiliste isikutega (näiteks riigihanke tulemusel sõlmitud tehingud), ei ole tulenevalt IPSAS 20 nõuetest, kohustust aruandes avalikustada. Aastaaruandes on avalikustatud tehingud, mis toimusid lõppenud aruandesaastal linna asutuste ning nende juriidiliste isikute vahel, kellega on seotud vähemalt üks linna 276 asutuse juhust ning lisaks linna 276 asutuse juhile jälgitakse seoseid ka linna valitseva mõju all olevate äriühingute ja linna asutatud sihtasutuse juhtorgani liikmete puhul. Nimetatud tehingute maht on avalikustatud aastaaruande lisas 27.

Tulumaks – konsolideerimisgruppi kuuluvad äriühingud

Tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis mitte ettevõtete kasumit, vaid väljamakstavaid dividende. Tulumaksumääraks on 20/80 netodividendidelt.

Bilansis ei kajastata potentsiaalset tulumaksukohustist konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute vaba omakapitali suhtes, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel dividendidena. Maksimaalne tulumaksukohustis, mis võiks kaasneda dividendide väljamaksmisega, on esitatud lisas 26. Dividendide maksmisega kaasnev tulumaks kajastatakse dividendide väljakuulutamise hetkel tulemiaruanDES tulumaksukuluna.

Sündmused pärast aruandekuupäeva

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised vara ja kohustiste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmnesid bilansikuupäeva ja aruande koostamise päeva vahemikul, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega. Bilansipäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustiste hindamisel arvesse võetud, kuid mis võivad oluliselt mõjutada järgmise aruandeaasta tulemust, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades.

Eelarve täitmise aruanne

Linna eelarve on koostatud tekkepõhisuse printsiipi järgides. Linna eelarves kavandatakse kulud eesmärgipõhiselt.

Eelarve täitmise aruanne ei ole üheselt võrreldav raamatupidamise aruannetega, kuna:

- eelarve täitmise aruanne on koostatud lähtudes volikogu kinnitatud eesmärgipõhisest eelarvest, raamatupidamise aruanded lähtuvad aga tehingute majanduslikust sisust;
- eelarve täitmise aruanded sisaldavad linna asutuste vahelisi tehinguid, mis raamatupidamise aruannetes on konsolideerimisel elimineeritud (2019. aastal oli linna tulude ja kulude sisekäivete maht 2 979 tuhat eurot ja 2018. aastal 2 522 tuhat eurot);
- eelarve täitmise aruanne ei sisalda nn mitterahalisi tulusid ja kulusid;
- eelarves ei planeerita ja eelarve täitmisel ei kajastata varade liikumist mitterahaliste tehingute kaudu (nt varade vahetustehingud).

Lisa 2. Raha ja selle ekvivalendid

Grupi rahalised vahendid hoiustatakse pankades jm krediidasutustes ning sularahakassas. Raha arveldusarvetel sisaldab pangakontol olevat raha ning asutuste kassast inkassatsiooni antud, kuid pangakontodele veel laekumata raha.

	Grupp		Linn	
	Saldo 31.12.2019	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2019	Saldo 31.12.2018
Kokku raha ja selle ekvivalendid	149 770	102 545	92 811	51 161
Sularaha	243	245	88	89
Raha teel	34	18	34	18
Raha arveldusarvetel	140 993	74 282	92 689	31 054
Deposiidid pankades järelejäänud tähtajaga 1 kuni 3 kuud	8 500	28 000	0	20 000
Rahalt ja investeerimisfondidelt teenitud intressitulu aastas	57	22	35	17

2019. aastal saadi tähtajalistelt deposiitidelt intressitulu 57 tuhat eurot (2018: 22 tuhat eurot).

Kogunenud intressitulu nõue seisuga 31.12.2019 on esitatud lisas 5 „Muud nõuded ja ettemaksed“.

Lisa 3. Finantsinvesteeringud

	Saldo 31.12.2019	Saldo 31.12.2018
Pikaajalised finantsinvesteeringud	5 642	5 539
Investeerimisportfelli väärtpaberid	142	149
Muud pikaajalised finantsinvesteeringud	5 500	5 390
Võlakirjadelt ja finantsinvesteeringutelt teenitud intressitulu aastast	50	68
Müüdud aktsiaid ja lunastatud võlakirju	-18	-491
Kasum/kahjum aktsiate ja muude omakapitaliinstrumentide müügist	4	-17
Muud väljamaksud investeerimistegevusest	0	-3 500
Kasum/kahjum aktsiate ja muude omakapitaliinstrumentide ümberhindamisest	117	-105

Pikaajaliste finantsinvesteeringutena summas 5 642 tuhat eurot (31.12.2018: 5 539 tuhat eurot) on kajastatud:

- Sihtasutuse Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid deposiidid AS-is SEB Pank summas 1 623 tuhat eurot (31.12.2018: 1 623 tuhat eurot);
- AS-i Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus väärtpaberiportfell summas 142 tuhat eurot (31.12.2018: 149 tuhat eurot) ning
- Tallinna linna investeering Tulundusühistus Eesti Ühistukapital summas 3 877 tuhat eurot (31.12.2018: 3 767 tuhat eurot).

Sihtasutusel Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid on pangadeposiidid seoses AS-i SEB Pank poolt Tallinna elanike eluasemelaenude väljastamisega (vt lisaks punktis 1.6 „Ülevaade linna tütarettevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest“ esitatud Sihtasutuse Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid tegevusaruannet). Nimetatud hoiuse intress on 3% aastas, intressinõue seisuga 31.12.2019 oli summas 49 tuhat eurot.

AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus sai intressitulu võlakirjadelt 1 tuhat eurot. Ettevõtte müüs aruandeaastal aktsiaid ja lunastas võlakirju summas 18 tuhat eurot, kahjum aktsiate ja võlakirjade müügist oli 4 tuhat eurot. Lisaks saadi omakapitaliinstrumentide ümberhindlusest kasumit 7 tuhat eurot.

Linna kasum oma finantsinvesteeringu (Tulundusühistus Eesti Ühistukapital) allahindluse taastamisest oli 2019. aastal 110 tuhat eurot. Aruandeaastal laekus Tulundusühistu Eesti Ühistukapital nõue 1 500 tuhat eurot, seoses 2018. aasta Tulundusühistu Eesti Ühistukapital otsusega vähendada osakapitali 25% võrra.

Lisa 4. Maksu- ja trahvinõuded

	Saldo 31.12.2019	Saldo 31.12.2018
Kokku lühiajalised maksu- ja trahvinõuded	41 955	37 348
Maksunõuded	41 837	37 251
<i>sh brutosummas</i>	42 347	37 777
<i>ebatõenäoliselt laekuvad nõuded</i>	-510	-526
Tulumaks	41 108	36 565
Maamaks	0	48
Kohalikud maksud	1 239	1 164
Loodusressursside kasutamise ja saastetasud	99	82
Trahvinõuded	19	15
<i>sh brutosummas</i>	234	255
<i>ebatõenäoliselt laekuvad nõuded</i>	-215	-240

Linnas kogutavad kohalikud maksud olid aruandeperioodil ja sellele eelnenud aastal järgmised: reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks ning parkimistasu.

Riiklikest maksudest kogub tulu- ja maamaksu ning loodusressursside kasutamise tasu Maksu- ja Tolliamet ja saastetasu Keskkonnaministeeriumi valitsemisalasse kuuluv Keskkonnaamet. Maksunõuded ja -tulud (sh Maksu- ja Tolliametile deklareeritud, kuid bilansipäevaks veel üle kandmata summad) võetakse arvele Maksu- ja Tolliameti ning Keskkonnaameti esitatavate teatiste alusel tõenäoliselt laekuvaks arvatud summas.

Muutused ebatõenäolistes maksu- ja trahvinõuetes

2019. aastal laekus ebatõenäolisi maksu- ja trahvinõudeid 6 tuhat eurot (2018: 7 tuhat eurot), ebatõenäoliseks hinnati nõudeid summas 38 tuhat eurot (2018: 58 tuhat eurot) ning lootusetuks kanti nõudeid summas 73 tuhat eurot (2018: 24 tuhat eurot).

Lisa 5. Muud nõuded ja ettemaksed

Muud nõuded ja ettemaksed sisaldavad nõudeid ostjate vastu, intressinõudeid ja muid viitlaekumisi, laenu- ja liisingnõudeid (sh kapitalirendinõudeid), nõudeid saamata või ettemakstud toetuste eest, maksude ettemakseid ja tagasinõudeid ning muid nõudeid ja tulevaste perioodide kulusid.

Alljärgnev tabel annab ülevaate konsolideerimisgrupi lühi- ja pikaajalistest muudest nõuetest ning ettemaksetest.

Tabel 17. Konsolideerimisgrupi ja linna muud nõuded ja ettemaksed

	Grupp		Linn	
	Saldo 31.12.2019	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2019	Saldo 31.12.2018
Kokku lühi- ja pikaajalised muud nõuded ning ettemaksed	60 178	65 396	22 870	31 177
Lühiajalised muud nõuded ja ettemaksed	37 734	41 475	14 950	22 219
Nõuded ostjate vastu	24 747	20 637	6 472	5 865
<i>sh brutosummas</i>	25 854	21 613	7 504	6 783
<i>ebatõenäoliselt laekuvad nõuded</i>	-1 107	-976	-1 032	-918
Intressinõuded ja muud viitlaekumised	2 286	2 610	35	57
<i>sh intressinõuded</i>	49	59	2	13
Laenu- ja liisingnõuded	1 481	1 408	1 043	1 044
<i>sh kapitalirendi nõuded</i>	1 481	1 408	0	0
Nõuded toetuste eest	5 576	12 232	5 500	12 164
<i>sh saamata sihtfinantseerimine</i>	1 796	6 588	1 720	6 520
<i>tegevuskulude katteks ja</i>				
<i>sotsiaaltoetusteks</i>				
<i>saamata põhivara sihtfinantseerimine</i>	3 780	5 644	3 780	5 644
Muud nõuded	1 951	3 266	940	2 406
<i>sh maksude ettemaksed ja tagasinõuded</i>	1 629	1 473	719	725
Ettemakstud toetused	6	19	7	19
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	1 687	1 303	953	664
Pikaajalised muud nõuded ja ettemaksed	22 444	23 921	7 920	8 958
Muud nõuded ja ettemaksed	6	2	7 920	8 958
Kapitalirendi nõuded	22 438	23 919	0	0

Intressinõuded ja muud viitlaekumised

Seisuga 31.12.2019 oli grupil viitlaekumisi summas 2 286 tuhat eurot, sh intressinõudeid 49 tuhat eurot (s.o. Sihtasutuse Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid intressinõue AS-i SEB Pank vastu summas 49 tuhat eurot) ja muid viitlaekumisi 2 237 eurot. Muude viitlaekumistena kajastuvad peamiselt nõuded, mis on seotud grupi meditsiiniastutustes osutatava tervishoiuteenustega, mille puhul statsionaarne või ambulatoorne haigusjuht ei ole bilansipäeva seisuga veel lõpetatud ning patsiendi ravi on pooleli. Nimetatud summa hulka on arvestatud ainult need tervishoiuteenused, mis on osutatud aruandeaastal.

Aktsiaseltsil Ida-Tallinna Keskhaigla oli seisuga 31.12.2019 viitlaekumisi 1 404 tuhat eurot (31.12.2018: 1 538 tuhat eurot), Aktsiaseltsil Lääne-Tallinna Keskhaiglal 722 tuhat eurot (31.12.2018: 899 tuhat eurot) ning Sihtasutusel Tallinna Lastehaigla 79 tuhat eurot (31.12.2018: 69 tuhat eurot).

Kapitalirendi nõuded

Grupi kapitalirendinõuded tulenevad linna tütarettevõtte aktsiaseltsi Tallinna Soojus ja AS-i Utilitas Tallinn (endine Tallinna Küte) vahel 2001. aastal sõlmitud ettevõtte rendi- ja operaatorlepingust, mille kohaselt anti AS-ile Utilitas Tallinn 30 aastaks rendile ja opereerida kõik ettevõtte teenuste (linna tarbijate varustamine soojusega) ja süsteemidega seonduvad varad, õigused ja kohustused. Vastavalt rendile antud varale kajastati kapitalirendi nõuet algselt bilansis summas 40 904 tuhat eurot ning väljarenditud vara võeti bilansis arvele nõudena kapitalirenti tehtud netoinvesteeringu

maksumuses, mis oli võrdne rendimaksete miinimumsumma ja rendile antud vara garanteerimata jääkväärtuse summaga, mida diskonteeriti rendi sisemise intressimääraga nõude nüüdiseväärtusesse. Kapitalirendi sisemine intressimäär on 5,14%. Vastavalt AS Tallinna Soojus ja AS Utilitas Tallinn vahel sõlmitud Rendi- ja Operaatorlepingule korrigeeritakse renditasu üks kord lepinguaasta jooksul vastavalt tarbijahinnaindeksi suurenemisele eelnenud aastal.

Muutused kapitalirendi nõuetes ja kapitalirendi nõuded maksetähtaja järgi

Seisuga 31.12.2018 oli tarbijahinnaindeksi muutus 3,4% ning vastavalt rendilepingule korrigeeriti 2019. aastal kvartaalset renditasu. Kvartaalne renditasu oli aruandeaastal 1 146 tuhat eurot (31.12.2018: 1 108 tuhat eurot), millest renditasu baasmakse oli 671 tuhat eurot (31.12.2018: 671 tuhat eurot) ja tingimusliku rendi tasu 475 tuhat eurot (31.12.2018: 437 tuhat eurot). Eelpool esitatud summad on fikseeritud kuni 30. oktoobrini 2020, mil tarbijahinnaindeksi suurenemise korral suurendatakse renditasu. Negatiivse tarbijahinnaindeksi korral renditasu ei korrigeerita. Seisuga 31.12.2019 on järgmiseks aruandlusperioodiks tarbijahinna muutus 2,3%. Renditasu maksmine toimub kvartaalselt.

Aruandeperioodil laekus kapitalirendinõudeid summas 1 408 tuhat eurot (2018: 1 337 tuhat eurot), nõue kapitalirendi eest seisuga 31.12.2019 oli 23 919 tuhat eurot (2018: 25 327 tuhat eurot). Kapitalirendi nõue jaotub maksetähtaja järgi järgmiselt: alla ühe aasta 1 481 tuhat eurot, 1–5 aastat 8 657 tuhat eurot ning üle 5 aasta 13 780 tuhat eurot.

Kapitalirendi tulu

AS-ilt Utilitas Tallinn saadi aruandeperioodil kapitalirendi tulu 3 063 tuhat eurot (2018: 2 986 tuhat eurot), sh tingimusliku rendi tulu 1 786 tuhat eurot (2018: 1 639 tuhat eurot) ja intressitulu 1 277 tuhat eurot (2018: 1 347 tuhat eurot).

Nõuded toetuste eest

Saamata sihtfinantseerimine tegevuskuludeks ja sotsiaaltoetusteks

Olulisemad nõuded saamata sihtfinantseerimise eest tegevuskuludeks seisuga 31.12.2019 olid järgmised:

- Tallinna Haridusametil ja tema haldusala asutustel kokku summas 616 tuhat eurot, sellest Euroopa Sotsiaalfondist 238 tuhat eurot ja Sihtasutusest Keskkonnainvesteeringute Keskus 221 tuhat eurot,
- Tallinna Transpordiametil Euroopa Regionaalarengu Fondist 261 tuhat eurot,
- Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalametil Euroopa Regionaalarengu Fondist 244 tuhat eurot,
- Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametil kokku summas 182 tuhat eurot, sellest Euroopa Regionaalarengu Fondist 126 tuhat eurot ja Euroopa Sotsiaalfondist 56 tuhat eurot.

Saamata sihtfinantseerimine põhivara soetuseks

Olulisemad nõuded saamata sihtfinantseerimise eest põhivara soetuseks seisuga 31.12.2019 olid Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalametil kokku summas 3 742 tuhat eurot, sellest Euroopa Ühtekuuluvusfondist 3 409 tuhat eurot ja Euroopa Regionaalarengu fondist 333 tuhat eurot.

Muud nõuded

Muude nõudete all kajastub Maksu- ja Tolliametile tasutud käibemaksu ettemaks summas 1 629 tuhat eurot, millest suurimad ettemaksud on Tallinna linna asutuste ettemaks summas 495 tuhat eurot ning Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi ettemaks summas 462 tuhat eurot.

Muutused ebatõenäoliselt laekuvates nõuetes

Muutused ebatõenäolistes nõuetes ostjate vastu ja muudes nõuetes

2019. aastal laekus ebatõenäolisi nõudeid 42 tuhat eurot (2018: 33 tuhat eurot), ebatõenäoliseks hinnati nõudeid summas 484 tuhat eurot (2018: 402 tuhat eurot) ning lootusetuks kanti nõudeid summas 327 tuhat eurot (2018: 81 tuhat eurot).

Lisa 6. Varud

	Saldo 31.12.2019	Saldo 31.12.2018
Kokku varud	6 653	6 784
Tooraine ja materjalid	6 510	6 640
Muud varud	143	144
<i>sh lõpetamata toodang</i>	<i>13</i>	<i>50</i>
<i>valmistoodang</i>	<i>78</i>	<i>77</i>
<i>ostetud kaubad müügiks</i>	<i>41</i>	<i>15</i>
<i>ettemaksed varude eest</i>	<i>11</i>	<i>2</i>

Tooraine ja materjal

Tooraine ja materjalidena kajastatakse tervishoiuasutuste (sh Tallinna Kiirabi) ladudes olevaid ravimeid ja meditsiinitarvikuid (63,7% varudest), transpordiettevõtete ladudes masinate ja seadmete tagavaraosi ning kütust (33,8% varudest). Muud varusid on grupil 2,5% varude kogumahust ning see moodustub peamiselt AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus varudest.

Lõpetamata toodang

AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus kajastab bilansis biolagunevatest jäätmetest komposti tootmise protsessis pooleliolevat toodangut summas 13 tuhat eurot. Lõpetamata toodangu maksumuses kajastatakse tootmisega seotud otseseid ja kaudseid kulutusi (näiteks materjalide ja teenuste kulud, tootmisväljaku ja -seadmete amortisatsioon, remondikulu, kütuse kulu, tööliste palgad).

Valmistoodang ja ostetud kaubad müügiks

Aksiaselts Tallinna Tööstuspargid kajastab bilansis valmistoodanguna kinnisvaraarendusprojektide tarbeks soetatud varasid (nt trassid summas 77 tuhat eurot). Kuni torustike üleandmiseni ja lepingutingimuste võimalike muutumiste või täpsustamiseni kajastatakse torustikud soetusmaksumuses varudena.

Lisa 7. Osalused valitseva mõju all olevates üksustes

Linna valitseva mõju all olevate äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingu peamised finantsnäitajad on esitatud aruande punktis 1.6 „Ülevaade linna tütarettevõtjate, linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingu tegevusest“. Samuti on aruande nimetatud punktis antud lühike ülevaade nende üksuste aruandeaasta tegevuste ja tulemuste kohta.

Valitseva mõju all olevad sihtasutused ja mittetulundusühingud

Käesolevas konsolideeritud aastaaruandes on rida-realt konsolideeritud järgmised 100% linna valitseva mõju all olevad sihtasutused ja mittetulundusühing.

Tabel 18. Linna valitseva mõju all olevad sihtasutused ja mittetulundusühing

	Saldo 31.12.2019		Saldo 31.12.2018	
	Oma-kapital	Osaluse väärtus*	Oma-kapital	Osaluse väärtus*
Kokku osalused sihtasutustes ja mittetulundusühingutes	50 569	8 641	47 195	8 640
Sihtasutus Tallinna Lastehaigla	18 676	6 128	16 688	6 128
Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel	18 795	0	19 098	0
Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid	2 247	1 778	2 078	1 778
Sihtasutus Tallinna Lauluväljak	3 228	0	2 649	0
Sihtasutus Lutreola	79	1	61	1
Sihtasutus Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus	68	0	44	0
Sihtasutus Tallinna Hambapoliikliinik	2 916	693	2 601	693
Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus	2 735	18	2 885	18
Sihtasutus Tallinna Televisioon	303	0	-667	0
Sihtasutus Õpilasmalev	97	14	133	14
Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus	9	9	8	8
Mittetulundusühing Keskkonnateenused (likvideerimisel)	1 391	0	1 589	0
Sihtasutus Tallinna Vene Lütseum	25	0	28	0

*Osaluse bilansiline väärtus Tallinna linna bilansis (vt lisa 29)

Valitseva mõju all olevad tütaretevõtjad

Linna tütaretevõtjad on kõik Tallinna linna asutatud ja kuuluvad 100% linnale. Konsolideeritud aastaaruandes on tütaretevõtjate finantsandmed konsolideeritud rida-realt.

Tabel 19. Linna valitseva mõju all olevad tütaretevõtjad

	Saldo 31.12.2019		Saldo 31.12.2018	
	Oma-kapital	Osaluse väärtus*	Oma-kapital	Osaluse väärtus*
Kokku osalused tütaretevõtjates	244 015	56 475	241 108	52 077
aktsiaselts Tallinna Soojus	26 918	6 181	28 067	6 181
Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	41 380	15 826	36 897	15 826
aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	18 296	18 296	14 312	14 312
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	137 359	11 272	144 314	11 272
Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid	7 084	2 760	6 191	2 281
Termaki Autopargi Aktsiaselts	1 611	1 181	1 594	1 181
Tallinna Linnahalli Aktsiaselts	257	257	322	322
Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osaihing	337	2	287	2
AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus	10 773	700	9 124	700

*Osaluse bilansiline väärtus Tallinna linna bilansis (vt lisa 29)

Lisa 8. Osalused sidusüksustes

Käesolevas konsolideeritud aastaaruandes on kajastatud kapitaliosaluse meetodil järgmised sidusüksused.

	Saldo 31.12.2018				Muutused 2019		Saldo 31.12.2019			
	Osa- luse %	Osa- luse väärtus*	Oma- kapital	Osa- luse väärtus**	Divi- dendid	Kasum/ kahjum kapitali- osaluse meetodil	Osa- luse %	Osa- luse väärtus*	Oma- kapital	Osa- luse väärtus**
Kokku osalused sidusüksustes		35 659	103 829	19 996	-5 205	9 632		40 086	116 713	19 996
Aksiaselts Tallinna Vesi	34,7	35 659	102 765	19 996	-5 205	9 632	34,7	40 086	115 524	19 996
Nõmme Erahariduse Sihtasutus	50	x	1 064	0	x	x	50	x	1 189	0

* Osaluse väärtus grupi konsolideeritud bilansis

** Osaluse väärtus Tallinna linna bilansis (vt lisa 29)

Sidusüksuste tegevustest aruandeaastal on antud ülevaade tegevusaruande punktis 1.7 „Ülevaade linna olulise mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste tegevusest“.

Lisa 9. Kinnisvarainvesteeringud

	Grupp	Linn
Saldo 31.12.2018		
Soetusmaksumus	92 663	68 511
Akumuleeritud kulum	-27 861	-25 467
Jääkmaksumus	64 802	43 044
<i>sh kasutusrendile antud varad (k.a hoonestusõigusega maad)</i>	<i>36 056</i>	<i>36 704</i>
<i>jääkväärtuses</i>		
Muutused 2019	-1 699	-2 991
Soetused soetusmaksumuses	1 619	1619
Üle toodud materiaalse põhivara grupist (vt lisa 10)	2 057	650
Üle viidud materiaalsesse põhivarasse (vt lisa 10)	-1 232	-1 232
Amortisatsioon ja allahindlused	-2 334	-1 739
Müüdud vara jääkmaksumuse mahakandmine	-2 040	-2040
<i>sh müük müügihinnas miinus müügiga seotud kulud</i>	<i>-4 230</i>	<i>-4230</i>
<i>müügitulem (vt lisa 20)</i>	<i>2 190</i>	<i>2190</i>
Üleandmine mitterahalise sissemaksena netovarasse	0	-480
Vara munitsipaliseerimine	231	231
Saldo 31.12.2019		
Soetusmaksumus	92 105	65 682
Akumuleeritud kulum	-29 002	-25 629
Jääkmaksumus	63 103	40 053
<i>sh kasutusrendile antud varad (k.a hoonestusõigusega maad)</i>	<i>36 100</i>	<i>35 115</i>

Aruandeaastal oli tehinguid kinnisvarainvesteeringutega ainult linnal, st Tallinna Linnvaraametil.

2019. aastal soetas Tallinna Linnvaraamet Suurtüki 12 maa summas 1 619 tuhat eurot. Kinnisvarainvesteeringuid müüdi aasta jooksul summas 4 230 tuhat eurot (s.o müügihind, millest on maha arvatud müügiga seotud kulud). Müüdud kinnisvarainvesteeringute jääkmaksumus kokku oli 2 039 tuhat eurot ning müügitulemiks kujunes 2 191 tuhat eurot. Suurimad müüdud objektid olid: Sõpruse pst 209a, 211a ja 213a maa.

Netotulu kinnisvarainvesteeringute rentimisest

2019. aastal saadi kinnisvarainvesteeringutelt renditulu 4 003 tuhat eurot (2018: 3 872 tuhat eurot), kinnisvarainvesteeringute haldamiskulud olid 973 tuhat eurot (2018: 1 177 tuhat eurot) ning netotuluks kujunes seega 3 030 tuhat eurot (2018: 2 695 tuhat eurot).

Kinnisvarainvesteeringute tulevaste perioodide renditulu katkestamatutest kasutusrendilepingutest on esitatud koos materiaalse põhivara rendituluga lisas 18 "Müüdud tooted ja teenused".

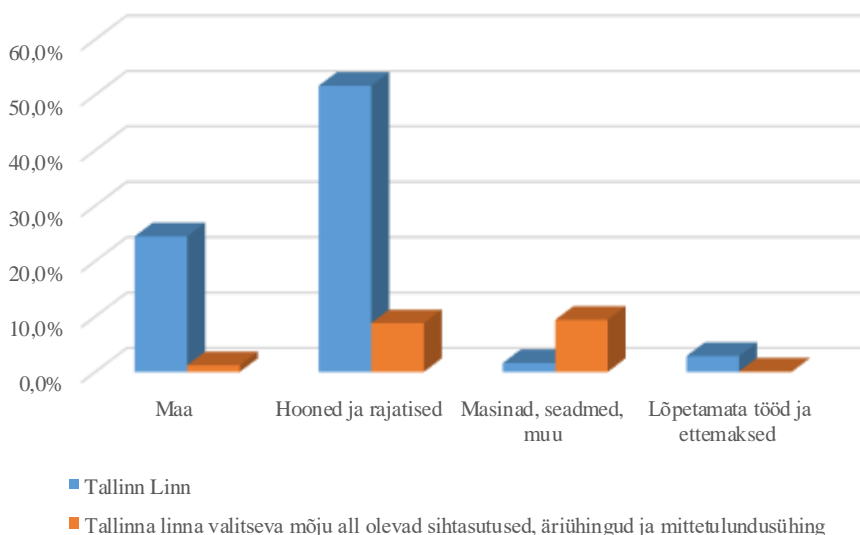

Lisa 10. Materiaalne põhivara

	Maa	Hooned ja raja- tised	Masinad ja sead- med	Muu materi- aalne põhi- vara	Lõpeta- mata tööd ja ette- maksed	Kokku
Saldo 31.12.2018						
Soetusmaksumus	338 718	1 632 976	254 263	21 293	32 302	2 279 552
Akumuleeritud kulum	0	-833 446	-120 450	-9 547	0	-963 443
Jääkmaksumus	338 718	799 530	133 813	11 746	32 302	1 316 109
<i>sh panditud varad jääkväärtuses (vt lisa 26)</i>	80	2 243	3 266	0	0	5 589
<i>kasutusrendile antud varad jääkväärtuses</i>	260	34 786	0	0	0	35 046
<i>kapitalirendile võetud varad jääkväärtuses</i>	0	32 596	28 548	23	0	61 167
Muutused 2019	17 352	36 307	-5 304	1 033	11 449	60 837
Soetused ja parendused	443	6 909	8 323	1 078	90 632	107 385
Saadud mitterahaline sihtfinantseerimine	36	12	55	18	0	121
Üle toodud kinnisvarainvesteeringutest (vt lisa 9)	757	475	0	0	0	1 232
Amortisatsioon ja allahindlus	0	-44 985	-15 644	-746	0	-61 375
Müük	-169	-132	-14	0	0	-315
<i>sh müük müügihinnas miinus müügiga seotud kulud müügitulem (vt lisa 20)</i>	-784	-281	-125	0	0	-1 190
	615	149	111	0	0	875
Mahakandmine	0	-168	-112	-501	-258	-1 039
Üle viidud kinnisvarainvesteeringutesse (vt lisa 9)	-209	-564	0	0	-1 284	-2 057
Põhivara ümberhindlus	36	0	0	0	0	36
Vara munitsipaliseerimine	16 458	391	0	0	0	16 849
Ümberklassifitseerimine	0	74 369	2 088	1 184	-77 641	0
Saldo 31.12.2019						
Soetusmaksumus	356 070	1 711 840	259 490	22 936	43 751	2 394 087
Akumuleeritud kulum	0	-876 003	-130 981	-10 157	0	-1 017 141
Jääkmaksumus	356 070	835 837	128 509	12 779	43 751	1 376 946
<i>sh panditud varad jääkväärtuses (vt lisa 26)</i>	80	1 663	2 009	0	0	3 752
<i>kasutusrendile antud varad jääkväärtuses</i>	892	33 057	0	0	0	33 949
<i>kapitalirendile võetud varad jääkväärtuses</i>	0	31 490	26 411	0	0	57 901
Keskmine kulumini norm (%)	x	2,7	6,1	3,4	x	x

Seisuga 31.12.2019 oli grupil materiaalsel põhivara kokku summas 1 377 miljonit eurot, moodustades bilansi üldmahust 78,7%. Materiaalsetest põhivaradest 60,7% on hooned ja rajatised (sh teed, tänavad jms), 25,9% maa, 9,3% masinad ja seadmed, 3,2% lõpetamata tööd ning 0,9% muu materiaalne põhivara. Grupi materiaalsest põhivaradest on linna asutuste bilansis 82,1% (s.o summas 1 130 miljonit eurot). Alljärgnev joonis 15 annab ülevaate linna ja linna valitseva mõju all olevate sihtasutuste, äriühingute ja mittetulundusühingu materiaalsest põhivaradest.

Joonis 15. Linna ja tema valitseva mõju all olevate sihtasutuste, äriühingute ja mittetulundusühingu materiaalse varade osatähtsus grupi materiaalses varades.

Suuremad materiaalse põhivara soetused 2019. aastal olid:

Haridusvaldkonnas

- Tallinna Männikäbi Lasteaia hoone, teed ja rajatised (2 039 tuhat eurot);
- Sitsi Lasteaed hoone, teed ja rajatised (1 749 tuhat eurot).

Kultuuri ja spordivaldkonnas

- Kultuurikeskus Kaja hoone, teed ja rajatised (6 190 tuhat eurot).

Sotsiaalvaldkonnas

- Paagi 10 sotsiaalmaja hoone, teed ja rajatised (6 023 tuhat eurot).

Teedehituses

- Teed ja rajatised (60 359 tuhat eurot),
sh Reidi tee teemaarajatised (26 049 tuhat eurot).

Meditsiinivaldkonnas

- Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla renoveeris hoone fassaade aadressidel Paldiski mnt 68 (A, B ja C ravikorpused) ja Sõle 23 (B, C ja D ravikorpused) kokku summas 2 087 tuhat eurot ning investeeris uutesse meditsiiniseadmetesse ca 1,1 miljonit eurot.
- aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla soetas uusi meditsiiniseadmeid summas 2,8 miljonit eurot, sh olid suurimad investeeringud seotud SPET/KT hübriidkuvamiseseadme väljavahetamisega, labori põhiliste analüsaatorite uuendamise ja digipatoloogia valdkonna arendamisega. Ehitistesse ja renoveerimisse investeeriti ligikaudu 3 miljonit eurot, sh renoveeriti Ravi tn hoone A-korpuse 4. korrus ning uuendati Magdaleena B-korpuse hoone fassaad.

Lõpetamata tööd ja ettemaksud

Lõpetamata tööde all kajastuvad lõpetamata ehitused ja etapiviisilised soetused summas 43 491 tuhat eurot (31.12.2018: 32 062 tuhat eurot) ja ettemaksud 260 tuhat eurot (31.12.2018: 240 tuhat eurot). Suuremad lõpetamata ehitustööd seisuga 31.12.2019 olid seotud Saksa Gümnaasiumi koolihoone rekonstrueerimistöödega summas 9 734 tuhat eurot ning Tondi põhikooli hoone rekonstrueerimistöödega summas 7 178 tuhat eurot.

Saadud mitterahaline sihtfinantseerimine

Aruandeaastal saadi mitterahalise sihtfinantseerimise teel järgmisi varasid (loetelu suurematest saadud toetustest):

- Rahandusministeeriumilt Reha T2, Maimu T1, Pilliroo T2 ja Valguta T1 maa (kokku 36 tuhat eurot);
- Toom-Kuninga OÜ-lt Suur-Ameerika 3/Väike –Ameerika 4 spordiväljak ja rajatised (kokku 12 tuhat eurot).

Munitsipaliseerimise teel saadud vara:

- munitsipaliseeritud maa, mille Tallinna linn võttis esmakordselt bilanssi maa maksustamishinnaga summas 16 458 tuhat eurot (31.12.2018: 7 572 tuhat eurot);
- munitsipaliseeritud hooned ja rajatised summas 391 tuhat eurot (31.12.2018: 218 tuhat eurot), mis on seotud peremehetuks tunnistatud vara ning pärandvara arvelevõtmisega.

Materiaalse põhivara tulevaste perioodide renditulu katkestamatutest kasutusrendilepingutest on esitatud koos kinnisvarainvesteeringute rendituluga lisas 18 "Müüdid tooted ja teenused".

Kapitalirendi kohustised ja teenuste kontsessioonilepingute kohustised on esitatud lisas 15 „Võlakohustised“ ning intressikulud on esitatud lisas 23 „Intressikulud ja muud finantskulud“.

Lisa 11. Immateriaalne põhivara

	Tarkvara	Õigused, litsensid ja muu immateriaalne põhivara	Lõpetamata tööd ja ettemaksed	Kokku
Saldo 31.12.2018				
Soetusmaksumus	9 928	119	691	10 738
Akumuleeritud kulum	-6 336	-117	0	-6 453
Jääkmaksumus	3 592	2	691	4 285
Muutused 2019				
Soetused soetusmaksumuses	933	0	1 054	1 987
Amortisatsioon ja allahindlused	-1 158	-1	0	-1 159
Mahakandmine	-29	0	0	-29
Ümberklassifitseerimine	889	6	-895	0
Saldo 31.12.2019				
Soetusmaksumus	11 497	126	850	12 473
Akumuleeritud kulum	-7 270	-119	0	-7 389
Jääkmaksumus	4 227	7	850	5 084

Grupi immateriaalse põhivara jääkmaksumusest (5 084 tuhat eurot) moodustavad enamuse meditsiinasutuste immateriaalsed varad (2 850 tuhat eurot) ning linna asutuste immateriaalsed varad (2 122 tuhat eurot). Ülejäänud grupi asutuste immateriaalse vara jääkmaksumus moodustab kokku 111 tuhat eurot. Meditsiinasutuste immateriaalse vara jääkmaksumus jaguneb vastavalt - aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla 86,5%, Sihtasutus Tallinna Lastehaigla 6,6%, Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla 5,1% ning Sihtasutus Tallinna Hambapolikliinik 1,8%.

Lisa 12. Maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed

	Grupp		Linn	
	Saldo 31.12.2019	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2019	Saldo 31.12.2018
Kokku lühiajalised maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed	20 568	18 075	12 758	11 250
Saadud muude maksude ettemaksed	28	54	28	54
Maksud	19 851	17 497	12 729	11 195
<i>sh käibemaks</i>	381	326	141	80
<i>sotsiaalmaks (k.a erisoodustuste sotsiaalmaks)</i>	11 944	10 695	7 752	6 950
<i>tulumaks (k.a füüsilise isiku tulumaks ja erisoodustuste tulumaks)</i>	6 245	5 335	3 997	3 415
<i>töötuskindlustusmaksed</i>	764	683	499	447
<i>kogumispensioni maksed</i>	517	458	340	303
Loodusressursside kasutamist tulenev kohustis ja trahvikohustis	689	524	1	1

Lisa 13. Muud kohustised ja saadud ettemaksed

	Grupp	
	Saldo 31.12.2019	Saldo 31.12.2018
Kokku lühi- ja pikaajalised muud kohustised ning ettemaksed	8 212	7 472
Lühiajalised muud kohustised ja saadud ettemaksed	6 351	5 698
Intressikohustised ja muud viitvõlad	129	66
Toetuste andmise kohustised	672	488
Muud kohustised	1 566	1 278
<i>sh sihtfinantseerimise tagasimaksekohustised</i>	<i>1</i>	<i>5</i>
<i>tagatistasud, kautsionid</i>	<i>1 329</i>	<i>1 140</i>
Toetusteks saadud ettemaksed	3 283	3 221
<i>sh tegevuskulude sihtfinantseerimiseks ja muudeks toetusteks</i>	<i>2 223</i>	<i>2 436</i>
<i>põhivara sihtfinantseerimiseks</i>	<i>1 060</i>	<i>785</i>
Muud saadud ettemaksed ja tulevaste perioodide tulud	701	645
Pikaajalised muud kohustised ja saadud ettemaksed	1 861	1 774
Muud kohustised ja saadud ettemaksed	100	129
Kohustised ostetud põhivara eest	1 761	1 645

Intressikohustised ja muud viitvõlad

Konsolideerimisgrupi aruandes seisuga 31.12.2019 kajastuvad intressikohustised ja muud viitvõlad kokku summas 129 tuhat eurot, sellest suurimad Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts viitvõlad 73 tuhat eurot, aktsiaselts Tallinna Soojuse intressikohustised 21 tuhat eurot ning intressikohustised Tallinna linna võlakohustistelt summas 32 tuhat eurot.

Toetuste andmise kohustised

Suuremad toetuste andmise kohustised on Tallinna Kultuuriametil summas 116 tuhat eurot, Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalametil 100 tuhat eurot, Tallinna Linnaplaneerimisametil 123 tuhat eurot ja Tallinna Linnavaraametil 60 tuhat eurot.

Muud kohustised (sh tagatistasud)

Seisuga 31.12.2019 on grupil muid lühiajalisi kohustisi kokku 1 566 tuhat eurot, sh on tagatistasude kohustisi summas 1 329 tuhat eurot. Bilansipäeva seisuga olid suuremad tagatistasu kohustised Tallinna Transpordiametil summas 700 tuhat eurot (Osaühing MRP Linna Liinid sõitjateveo lepingu tagatis), Tallinna Linnavaraameti riigihangete ning linnavara müügi ja üürile andmise enampakkumiste tagatisrahad summas 186 tuhat eurot, Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti riigihangete pakkumuste tagatisrahad summas 93 tuhat eurot, Tallinna Turgudel summas 58 tuhat eurot (peamiselt Nõmme turu ja Viru tänava müügi- ja üürilepingute tagatisrahad), Tallinna Kesklinna Valitsusel üürile andmise enampakkumiste ning reklaamlepingute üüripinna tagatisrahad summas 52 tuhat eurot ning Sihtasutusel Tallinna Kultuurikatel summas 50 tuhat eurot ärruumide üürilepingute tagatisrahad.

Toetusteks saadud ettemaksukohustised

Seisuga 31.12.2019 on grupil saadud toetuste ettemakseid põhivara soetuseks ja tegevuskuludeks, sh sihtotstarbelisteks tegevusteks ning projektide läbiviimiseks kokku summa 3 283 tuhat eurot. Toetusteks saadud ettemaksukohustiste all kajastatakse saadud toetuste ettemakse põhivara soetuseks ja tegevuskuludeks, sh sihtotstarbelisteks tegevusteks ning projektide läbiviimiseks. Suurimad saadud sihtfinantseerimiste ettemaksud on Tallinna Transpordiametil Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumilt summas 452 tuhat eurot, Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalametil äriühingutelt summas 485 tuhat eurot ja Konstantin Pätsi Muuseumilt summas 100 tuhat eurot. Suurim füüsiliselt isikult saadud toetuse ettemaksukohustis on Tallinna Lastekodul summas 1 200 tuhat eurot.

Muud saadud ettemaksed ja muud tulevaste perioodide tulud

Muid saadud ettemakseid ja tulevaste perioodide tulu oli grupil seisuga 31.12.2019 kokku summas 701 tuhat eurot. Nimetatud summa sisaldas ettemakseid erinevate teenuste ja kaupade eest, sh nt: Tallinna Linnateatril summas 173 tuhat eurot (etenduste piletid), Tallinna Rahvatülikoolil summas 54 tuhat eurot (kursuste osavõttasud),

Tallinna Filharmoonial summas 37 tuhat eurot (kontsertide piletid), Tallinna Perekonnaseisumetil 30 tuhat eurot, Sihtasutusel Tallinna Hambapolikliinik summas 56 tuhat eurot ja Sihtasutus Tallinna Lauluväljakul summas 50 tuhat eurot.

Pikaajalised muud kohustised ja saadud ettemaksed

Grupil on seisuga 31.12.2019 pikaajalisi kohustisi ja saadud ettemakseid summas 1 861 tuhat eurot, sh kohustisi ostetud põhivara eest 1 761 tuhat eurot. Pikaajalised kohustised ostetud põhivara eest on Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi bilansis summas 1 408 tuhat eurot, Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel bilansis summas 323 tuhat eurot ning Sihtasutus Tallinna Lastehaigla bilansis summas 30 tuhat eurot. Muude kohustiste ja saadud ettemaksude all on kohustis aktsiaseltsil Ida-Tallinna Keskhaigla summas 100 tuhat eurot, sh kajastatakse kapitalirendi-lepingute pikaajaliselt osalt arvestatud sisendkäibemaksu.

Lisa 14. Eraldised

	Saldo 31.12.2018	Muutused 2019			Saldo 31.12.2019
		Kasutatud	Lisandunud/ tühistatud	Intressi- kulu	
Kokku eraldised	16 605	-7	-4 838	456	12 216
Kohtuprotsesside suhtes	4 875	0	-4 657	0	218
Muud eraldised	11 730	-7	-181	456	11 998
Eraldised jagunevad					
<i>lühiajalised eraldised</i>	<i>5 057</i>	<i>-7</i>	<i>-4 666</i>	<i>0</i>	<i>384</i>
<i>pikaajalised eraldised</i>	<i>11 548</i>	<i>0</i>	<i>-172</i>	<i>456</i>	<i>11 832</i>

Grupil on 31.12.2019 seisuga moodustatud eraldisi kokku summas 12 216 tuhat eurot (31.12.2018: 16 605 tuhat eurot), sh on pikaajaline osa linnas diskonteeritud intressiga 4% (2018: intressiga 4%). Grupi tütarettevõtja AS-i Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus pikaajaline eraldis on diskonteeritud intressimääraga 4,1% (2018: intressiga 4,1%).

Moodustatud eraldised olid järgmised:

- Tallinna linnal summas 161 tuhat eurot (31.12.2018: 4 815 tuhat eurot) pooleliolevate kohtuprotsesside suhtes.
- AS-il Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus summas 11 932 tuhat eurot (31.12.2018: 11 475 tuhat eurot). Eraldise summast moodustas pikaajaline eraldis 11 578 tuhat eurot on moodustatud prügila sulgemiseks ja järelhoolduseks. Sulgemiseraldiste kajastamise hinnangutes on arvestatud prügila elueaks 40 aastat. Ladestusala esimese kaheksa drenaaživäljaku katmise eraldise arvutamise aluseks on võetud analoogiliste tööde maksumus ning arvestatud selle põhjal katmistööde tulevikuväärtus. Katmistöid planeeritakse teha aastatel 2017-2043. Kogu ladestusala (15 drenaaživäljaku) järelhoolduse eraldise aluseks on spetsialistide hinnang järelhooldustööde maksumuse kohta peale prügila sulgemist aastal 2043.
- Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsil summas 65 tuhat eurot (31.12.2018: 253 tuhat eurot) seoses endisest Tallinna Trammi- ja Trollibussikoondise Aktsiaseltsist lahkunud ühe töötaja tervisehüvitisega ning ühe bussireisijaga, kes sai tervisekahjustuse liiklusõnnetuses bussi ja rongi kokkupõrkel.
- Sihtasutusel Tallinna Lastehaigla summas 56 tuhat eurot (31.12.2018: 60 tuhat eurot) seoses kohtuasjaga.
- Sihtasutusel Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid summas 2 tuhat eurot (31.12.2018: 2 tuhat eurot) seoses kahe võimaliku laenugarantii kohustise realiseerumisega.

2019.a on oluliselt vähenenud eraldised kohtuprotsesside suhtes võrreldes eelneva aastaga. Tallinna linnal oli eelneval aastal moodustatud eraldised seoses müügitaksu menetlusega kohtus summas 4 517 tuhat eurot. Tallinna Kaubamaja Gruppi kuuluvad viis ettevõtet taotlesid Ettevõtlusameti maksuotsuste ning Maksu- ja Tolliameti otsuste tühistamist ning enamasti müügitaksu tühistamist. 15.märtsil 2019. aastal otsustas Riigikohtu Halduskolleegium jätta rahuldamata kassatsioonikaebuse ning selgitas, et müügitaks oli kooskõlas põhiseadusega ning vastas õigusselguse põhimõtetele. Tulenevalt antud asjaolust toimus 2019.aastal eraldise kohustise vähendamine.

Lisa 15. Võlakohustised

Võlakohustised korrigeeritud soetusmaksumuses

Grupi kõikide võlakohustiste alusvaluutaks on euro ning ka tagasimakseid tehakse eurodes.

	Saldo	Saldo
	31.12.2019	31.12.2018
Kokku lühi- ja pikaajalised kohustised	242 623	270 394
Lühiajalised võlakohustised	29 774	30 193
Arvelduskrediit	0	1 317
Emiteeritud pikaajaliste võlakirjade lühiajaline osa nominaalväärtuses	14 906	14 898
Lühiajalised laenud nominaalväärtuses	558	551
Pikaajaliste pangalaenude nominaalväärtuses tagasimaksed järgmisel perioodil	8 222	7 359
Kapitalirendikohustised	5 325	5 368
Kohustised teenuste kontsessioonikokkulepete alusel (vt lisa 25)	763	700
Pikaajalised võlakohustised	212 849	240 201
Emiteeritud võlakirjad nominaalväärtuses	60 510	75 416
Pangalaenud nominaalväärtuses	98 754	107 536
Kapitalirendikohustised	15 479	18 380
Kohustised teenuste kontsessioonikokkulepete alusel (vt lisa 25)	38 106	38 869

Emiteeritud võlakirjad (nominaalväärtuses) ja tingimused

Seisuga 31.12.2019 oli grupil võlakirju kokku summas 75 416 tuhat eurot (2018: 90 314 tuhat eurot), sh Tallinna linnal 7 võlakirja kokku summas 69 126 tuhat eurot (2018: 7 võlakirja summas 80 820 tuhat eurot) ja Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsil 7 võlakirja kokku summas 6 290 tuhat eurot (2018: 7 võlakirja summas 9 494 tuhat eurot).

Linna võlakirjadest on 6 ujuva intressimääraga ja 1 fikseeritud intressiga, Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi võlakirjad on kõik ujuva intressimääraga. Linna ujuva intressimääraga võlakirjade intressibaasiks on 3 ja 6 kuu euribor, Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi võlakirjade intressibaasiks on 6 kuu euribor. Kõikide ujuva intressimääraga võlakirjade intressibaasile lisanduvad lepingus sätestatud riskimarginaalid.

2018. ja 2019. aastal võlakirju ei emiteeritud.

Ülevaate grupi võlakirjadest annab alljärgnev tabel.

Tabel 20. Grupi võlakirjad

	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2019	Tagasi maksta		
			1 aasta jooksul	2–5 aasta jooksul	Üle 5 aasta
Kokku emiteeritud võlakirjad	90 314	75 416	14 906	41 594	18 916
Tallinna linn	80 820	69 126	11 694	38 516	18 916
Dexia Kommunaalkredit Bank AG (Luksemburg)	11 788	10 476	1 312	5 248	3 916
AB Svensk Exportkredit (Rootsi)	4 120	2 747	1 374	1 373	0
Eurohypo AG (Saksamaa)	4 140	2 760	1 380	1 380	0
Luminor Bank AS	21 429	17 857	3 571	14 286	0
Swedbank AB (Rootsi)	15 000	15 000	0	0	15 000
Swedbank AS	24 343	20 286	4 057	16 229	0
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	9 494	6 290	3 212	3 078	0
Nordic Investment Bank (Soome)	9 494	6 290	3 212	3 078	0

Pikaajaliste pangalaenude põhiosa (nominaalväärtuses) ja tingimused

Seisuga 31.12.2019 oli grupil pangalaene kokku summas 107 534 tuhat eurot (2018: 115 446 tuhat eurot), sh Tallinna linnal summas 102 549 tuhat eurot (2018: 109 345 tuhat eurot), Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsil 2 889 tuhat eurot (2018: 3 442 tuhat eurot), Aktsiaseltsil Lääne-Tallinna Keskhaigla 1 572 tuhat eurot (2018: 2 093 tuhat eurot) ja aktsiaseltsil Tallinna Soojus 524 tuhat eurot (2018: 566 tuhat eurot).

Kõigi grupi üksuste (v.a aktsiaseltsil Tallinna Soojus) pangalaenud on ujuva intressiga, kus lepingus fikseeritud riskimarginaalile lisandub kuni 6 kuu euribor. Tallinna linna laenudel lisandub 3 või 6 kuu euribor, Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskhaigla ning Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsi laenudel 6 kuu euribor. Aktsiaseltsi Tallinna Soojus laenulepingus sätestatud intressile euribor ei lisandu, kuna tegemist on fikseeritud intressiga. 2019. aastal uusi pangalaene ei võetud.

Ülevaate grupi pangalaenudest annab alljärgnev tabel.

Tabel 21. Grupi pangalaenud

	Saldo	Saldo	Tagasi maksta		
	31.12.2018	31.12.2019	1 aasta jooksul	2–5 aasta jooksul	Üle 5 aasta
Kokku võetud pangalaenud	115 446	107 534	8 780	33 317	65 437
Tallinna linn	109 345	102 549	7 652	29 695	65 202
Luminor Bank AS	1 035	621	414	207	0
Põhjamaade Investeerimispank (Soome)	2 069	1 241	827	414	0
European Investment Bank (Luksemburg)	16 818	15 136	1 682	6 727	6 727
European Investment Bank (Luksemburg)	17 102	15 942	1 159	4 638	10 145
European Investment Bank (Luksemburg)	22 101	20 652	1 449	5 797	13 406
European Investment Bank (Luksemburg)	20 220	18 957	1 264	5 055	12 638
European Investment Bank (Luksemburg)	30 000	30 000	857	6 857	22 286
Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	2 093	1 572	526	1 046	0
Luminor Bank AS	1 492	1 069	425	644	0
OP Corporate Bank plc Eesti filiaal	601	503	101	402	0
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	3 442	2 889	558	2 331	0
AS SEB Pank	1 434	1 177	258	919	0
Luminor Bank AS	2 008	1 712	300	1 412	0
aktsiaselts Tallinna Soojus	566	524	44	245	235
Keskonnaministeerium	566	524	44	245	235

Kapitalirendikohustised ja tingimused

Seisuga 31.12.2019 oli grupil kapitalirendikohustisi 20 804 tuhat eurot (2018: 23 748 tuhat eurot), sh suurimad kohustised olid Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsil ja aktsiaseltsil Ida-Tallinna Keskhaigla. Aruandeaastal võeti uusi kapitalirendikohustisi kokku summas 2 658 tuhat eurot (2018: 2 545 tuhat eurot), mis jagunesid järgmiselt: aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla summas 2 294 tuhat eurot ja Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts summas 364 tuhat eurot.

Tabel 22. Grupi kapitalirendikohustised

	Saldo	Saldo	Tagasi maksta		
	31.12.2018	31.12.2019	1 aasta jooksul	2–5 aasta jooksul	Üle 5 aasta
Kokku võetud kapitalirendi-kohustised	23 748	20 804	5 325	15 479	0
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	19 480	15 880	3 764	12 116	0
Aktsiaselts SEB Liising	3 443	2 656	752	1 904	0
Swedbank Liising Aktsiaselts	0	357	72	285	0
Danske Bank AS Leedu filiaal	191	26	26	0	0
Luminor Liising AS	10 754	8 565	2 116	6 449	0
OP Finance AS	5 092	4 276	798	3 478	0
aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	4 246	4 919	1 556	3 363	0
Aktsiaselts SEB Liising	3 166	3 659	1 026	2 633	0
Swedbank Liising Aktsiaselts	0	230	46	184	0
Danske Bank AS Leedu filiaal	676	381	245	136	0
OP Finance AS	404	649	239	410	0
Sihtasutus Tallinna Lastehaigla	22	5	5	0	0

Seisuga 31.12.2019 oli grupis kapitalirendi tingimustel soetatud kahte liiki varasid - transpordivahendid (76%) ning masinad ja seadmed (24%).

Tabel 23. Kapitalirendikohustiste nüüdisväärtus ja rendimaksede muutused aruandeaastal

	Saldo	Muutused	Saldo
	31.12.2018	2019	31.12.2019
Kokku võetud kapitalirendi kohustised	23 748	-2 944	20 804
<i>sh</i>			
<i>tasutud rendimaksed</i>		<i>-5 602</i>	
<i>võetud uued kohustised</i>		<i>2 658</i>	

Lisa 16. Tuletisinstrumendid

Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskhaigla tuletisinstrumentidega seotud kohustised (väärtuse muutuse kajastamine tulemiaruanDES)

Seisuga 31.12.2019 oli Aktsiaseltsil Lääne-Tallinna Keskhaigla üks intressiriski maandamise *swap*-leping. Leping on sõlmitud SEB Pank AS-ga ujuva intressimääraga laenulepingutest tuleneva intressiriski maandamiseks. Kuna Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskhaigla *swap*-lepingute puhul ei hinnata tuletisinstrumendi efektiivsust, ei rakendata nimetatud lepingute kajastamisel raamatupidamisarvestuses SME IFRS paragrahvides 12.15-12.25 kirjeldatud riskimaandamisarvestuse erireegleid, vaid tuletisinstrumendi õiglase väärtuse muutusega seotud kahjum kajastatakse tulemiaruanDES.

Seisuga 31.12.2019 oli *swap*-lepingute õiglase väärtus negatiivne summas 6 tuhat eurot (31.12.2018: 11 tuhat eurot). Tuletisinstrumentidega seotud makseid tehakse eurodes.

Lisa 17. Maksutulud

	2019	2018
Kokku maksutulud	511 642	462 501
Tulumaks	471 785	422 827
Maamaks	26 206	26 566
Reklaamimaks	5 441	5 133
Teede ja tänavate sulgemise maks	1 327	1 277
Parkimistasu	6 883	6 698

2019. aasta lõpuks deklareeritud, kuid üle kandmata maksutulu on kajastatud arvestuses Maksu- ja Tolliametist saadud teatise kohaselt.

Lisa 18. Müüdnud tooted ja teenused

	Grupp		Linn	
	2019	2018	2019	2018
Kokku müüdnud tooted ja teenused	348 572	318 318	90 026	80 845
Tulud valdkondade lõikes	347 944	317 679	89 395	80 204
Haridus	30 114	28 084	28 916	27 196
Kultuur- ja kunst	6 551	6 567	5 222	5 218
Sport ja vaba aeg	5 042	4 854	4 854	4 696
Tervishoid	239 164	217 872	11 776	9 817
<i>sh haiglate tulud</i>	213 886	193 633	0	0
<i>ambulaatoriumide ja polikliinikute tulud</i>	10 950	11 975	0	0
<i>muud tervishoiu tulud</i>	14 328	12 264	11 776	9 817
Sotsiaalabi	6 947	6 120	6 947	6 120
Transport	5 296	4 589	1 141	1 131
Üür ja rent	14 897	14 700	11 022	10 903
<i>sh kinnisvarainvesteeringud</i>	4 003	3 872	3 208	3 278
<i>elamud ja korterid</i>	1 742	1 751	1 742	1 751
<i>mitteeluruumid ja muud varad</i>	4 973	5 052	2 904	2 831
<i>hoonestusõiguse seadmine</i>	701	681	657	637
<i>kasutamissoõiguse tasud</i>	3 478	3 344	2 511	2 406
Üüri ja rendi kõrvaltegevus	8 279	8 170	3 899	3 944
Muud tulud	31 654	26 723	15 618	11 179
<i>sh jäätmekäitlus</i>	12 807	11 575	0	0
Riigilõivud	628	639	631	641
Ehitusloa väljastamise eest	464	448	466	450
Muud riigilõivud	164	191	165	191

Renditulu kasutusrendilepingute mittekatkestatavatest rendimaksetest tulevastel perioodidel

Allolevas tabelis esitatud tulud sisaldavad nii kinnisvarainvesteeringute kui ka materiaalse põhivara renditulu.

Tabel 24. Renditulu kasutusrendilepingute mittekatkestatavatest rendimaksetest tulevastel perioodidel

	Grupp		Linn	
	Saldo 31.12.2019	Saldo 31.12.2018	Saldo 31.12.2019	Saldo 31.12.2018
Kokku renditulu tulevastel perioodidel katkestamatutest rendilepingutest	4 241	4 685	3 418	4 018
<i>sh järgmisel majandusaastal</i>	3 345	3 636	2 522	2 969
1. kuni 2. aastal	252	400	252	400
2. kuni 3. aastal	187	213	187	213
3. kuni 4. aastal	159	148	159	148
4. kuni 5. aastal	157	125	157	125
peale 5. aastat	141	163	141	163

Lisa 19. Saadud ja antud toetused

Tulu saadud toetustest

2019. aastal saadi toetusi kokku summas 156 343 tuhat eurot (2018: 146 624 tuhat eurot), sh 99% ulatuses oli toetuste saajaks linn ning vaid 1% juhtudel linna tütarettevõtjad, sihtasutused ja mittetulundusühing.

Ülevaate 2019. aastal linna ning linna valitseva mõju all olevate üksuste saadud toetustest annab alljärgnev tabel.

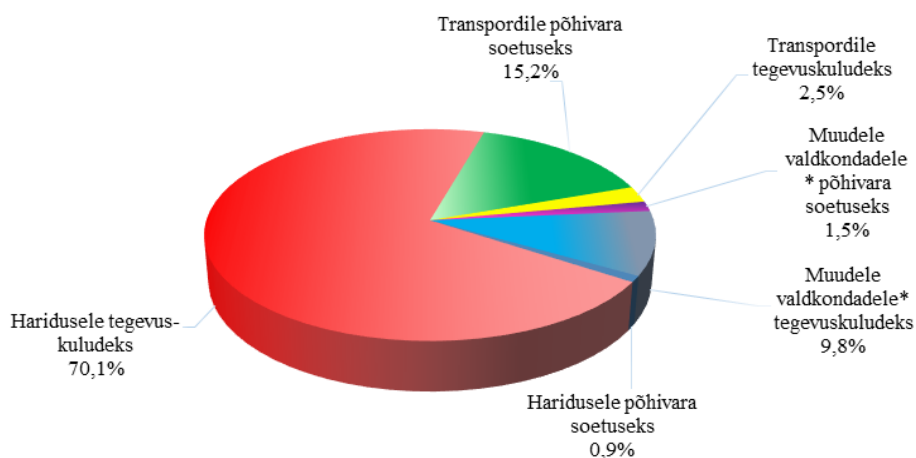
Tabel 25. Grupile antud toetused 2019.

	2019			2018		
	Tegevus- kuludeks	Põhivara soetuseks	Kokku	Tegevus- kuludeks	Põhivara soetuseks	Kokku
Kokku saadud toetused	128 825	27 518	156 343	120 083	26 541	146 624
Rahaline sihtotstarbeline finantseerimine ja saadud tegevustoetused	128 825	27 308	156 133	120 083	18 935	139 018
Tegevustoetused hariduskuludeks	107 730	0	107 730	96 798	0	96 798
Tegevustoetused toimetulekuks ja muudeks sotsiaalabitoetusteks	8 554	0	8 554	8 725	0	8 725
Tegevustoetused	3 407	0	3 407	3 414	0	3 414
Muud tegevustoetused ning saadud annetused ja liikmemaksud	2 363	0	2 363	2 941	0	2 941
Sihtotstarbelised toetused	6 360	27 253	33 613	7 969	18 864	26 833
Sihtotstarbeliste toetuste vahendamine	414	55	469	237	71	308
Tagasinõutud sihtotstarbelised toetused	-3	0	-3	-1	0	-1
Mitterahaline sihtotstarbeline finantseerimine	0	210	210	0	7 606	7 606

Saadud toetused valdkondade lõikes

Ülevaate 2019. aastal grupile antud toetuste jagunemisest erinevate valdkondade ning tegevuskulude ja põhivara soetuste vahel annab alljärgnev joonis 16.

Joonis 16. Tegevuskuludeks ja põhivara soetuseks saadud toetused valdkondade lõikes.

*Muud valdkonnad sisaldavad järgmisi tegevusvaldkondi: sotsiaalne kaitse, tervishoid, kultuur, linna juhtimine jm üldised teenused, vaba aeg ja sport, keskkonnakaitse (sh jäätmekäitlus), elamu- ja kommunaalmajandus, majandus (sh turism).

Haridusvaldkonnale antud tegevustoetustest moodustab enamuse Vabariigi Valitsuse 21.02.2019 korralduse nr 53 alusel kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi eraldised hariduskuludeks. 2019. aastal eraldas riik nimetatud toetusi 100 380 tuhat eurot (2018: 91 469 tuhat eurot), sh põhikooli ja gümnaasiumi õpetajate, direktorite ning õppealajuhatajate tööjõukuludeks 83 596 tuhat eurot (2018: 75 436 tuhat eurot), üldhariduskoolide õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate ning koolieelsete lasteasutuste õpetajate täienduskoolitusteks 546 tuhat eurot (2018: 537 tuhat eurot), õppekirjanduse jm õppevahendite ostmiseks 2 579 tuhat eurot (2018: 2 536 tuhat eurot), koolilõuna kuludeks 7 621 tuhat eurot (2018: 7 467 tuhat eurot) ning tõhustatud ja eritoe tegevuskuludeks 6 038 tuhat eurot (2018: 5 493 tuhat eurot).

Transpordivaldkonna investeeringutoetused on saadud kohalike teede korrashoiuks ja uute infrastruktuuriobjektide ehituseks. 2019. aastal saadi transpordivaldkonna investeeringutoetusi 23 708 tuhat eurot (2018: 18 106 tuhat eurot).

Nõuded saamata toetuste eest

Nõuded saamata toetuste eest on kajastatud lisas 5 „Muud nõuded ja ettemaksed“ bilansikirjel „Muud nõuded ja ettemaksed“. Seisuga 31.12.2019 on nõudeid saamata toetuste eest summas 5 576 tuhat eurot (2018: 12 232 tuhat eurot).

Toetusteks saadud ettemaksed ja saadud toetuste tagasimaksekohustised

Saadud toetuste ettemaksed ja saadud toetuste tagasimaksekohustised on kajastatud lisas 13 „Muud kohustised ja saadud ettemaksed“ bilansikirjetel „Muud kohustised ja saadud ettemaksed“. Seisuga 31.12.2019 oli saadud toetuste ettemakseid summas 3 328 tuhat eurot (2018: 3 221 tuhat eurot). Saadud toetuste tagasimakse kohustisi oli 1 tuhat eurot (2018: 5 tuhat eurot).

Toetuste saamise nõuded

Bilansiväliselt on kajastatud toetuse andjaga sõlmitud lepingust tulenevad sihtfinantseerimise nõuded, mis ei ole bilansipäevaks laekunud või bilansis nõudena arvele võetud. Seisuga 31.12.2019 on kajastatud vastavaid toetuse saamise nõudeid summas 395 tuhat eurot (2018: 3 314 tuhat eurot).

Kulu antud toetustest

2019. aastal andis grupp toetusi kokku summas 38 081 tuhat eurot (2018: 39 826 tuhat eurot), millest linna antud toetuste osakaal oli 99,81% (2018: 99,88%) ja linna tütarettevõtjate ning sihtasutuste osakaal 0,19% toetuste kogumahust (2018: 0,12%).

Linna toetusi on võimalik taotleda järgmistes valdkondades: noorsootöö, sport, kultuur, ettevõtlus, linnamajandus, heakord ja haljastus, muinsuskaitse ja miljööala, sotsiaaltoetused, tervishoid. Enim taotletud toetused olid koolitoetus (esmakordselt kooli mineva lapse toetus), sünnitoetus, pensionilisa, toetused korteriühistele (nt projektid „Hoovid korda“ „Roheline õu“ ja „Fassaadid korda“), rõdude ja varikatuste auditi toetus, erivajadusega inimeste eluaseme kohandamine ning mittetulundustegevuse toetused. Täpsem informatsioon linna toetuste kohta (sh toetuse andmise tingimused) on esitatud Tallinna linna veebilehel <https://www.tallinn.ee/est/toetused>. 2019. aastal erinevates tegevusvaldkondades antud toetuste kohta saab täpsema ülevaade tegevusaruande punktis 1.5 „Ülevaade Tallinna arengukava täitmisest“.

Ülevaate 2019. aastal linna ning linna tütarettevõtjate ja sihtasutuste antud toetustest annab alljärgnev tabel.

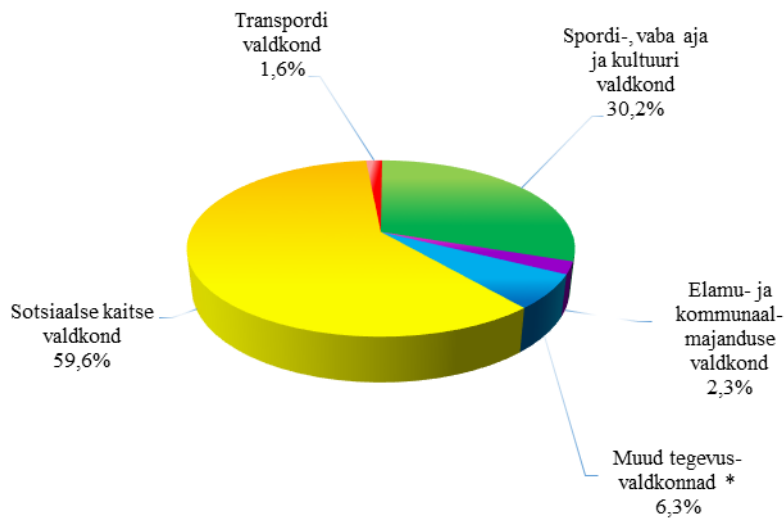
Tabel 26. Linna ning linna tütarettevõtjate ja sihtasutuste antud toetused 2019. aastal

	2019			2018		
	Tege- vus- kulu- deks	Põhi- vara soetu- seks	Kokku	Tege- vus- kulu- deks	Põhi- vara soetu- seks	Kokku
Kokku antud toetused	-37 105	-976	-38 081	-38 958	-868	-39 826
Sotsiaalabitoetused füüsilistele isikutele	-22 405	0	-22 405	-21 938	0	-21 938
Toetused vanuritele jm sotsiaalabivajavatele (nt matusetootus; taskurahatoetus sotsiaal-hooldusasutuste, lastekodude jt kasvandikele)	-10 766	0	-10 766	-11 793	0	-11 793
Peretoetused (nt sünnitoetus, lapse koolitoetus, lapsehooldustasud)	-4 517	0	-4 517	-4 284	0	-4 284
Toimetulekutoetus ja täiendavad sotsiaaltoetused	-3 384	0	-3 384	-3 347	0	-3 347
Muud sotsiaaltoetused (nt õppetootused; toetused puudega inimestele ja nende hooldajatele)	-3 738	0	-3 738	-2 514	0	-2 514
Sihtotstarbelised toetused ja antud tegevustoetused	-14 700	-976	-15 676	-17 020	-868	-17 888
Rahaline toetus	-14 700	-976	-15 676	-17 020	-236	-17 256
Sihtotstarbelised toetused	-13 134	-921	-14 055	-15 789	-165	-15 954
Antud tegevustoetused (sh liikmemaksud)	-1 135	0	-1 135	-1 000	0	-1 000
Sihtotstarbeliste toetuste vahendamine	-433	-55	-488	-237	-71	-308
Tagasinõutud sihtotstarbelised toetused	2	0	2	6	0	6
Mitterahaline toetus	0	0	0	0	-632	-632

Antud toetused valdkondade lõikes

Ülevaate 2019. aastal grupi antud toetuste jagunemisest erinevate valdkondade vahel annab alljärgnev joonis 17.

Joonis 17. Antud toetused valdkondade lõikes

* Muud valdkonnad sisaldavad järgmisi tegevusvaldkondi: haridus, keskkonnakaitse (sh jäätmekäitlus), linna juhtimine jm üldised teenused, majandus (sh turism), tervishoid.

Sotsiaalse kaitse valdkonna toetuste alla kuuluvad toetused perekondadele ja lastele, puuetega inimestele, eakatele, muudele riskirühmadele, laste ja noorte ning eakate sotsiaalhoolekandeesutustele ning erinevad riiklikud toimetulekutoetused.

Antud toetuste ettemaks ja antud toetuste tagasinõuded

Ettemaksuna antud toetused ja antud toetuste tagasinõuded on kajastatud lisas 5 „Muud nõuded ja ettemaksed“ bilansikirjetel „Muud nõuded ja ettemaksed“. Seisuga 31.12.2019 oli ettemakstud toetusi 6 tuhat eurot (2018: 19 tuhat eurot) ning antud toetuste tagasinõudeid 33 tuhat eurot (2018: 13 tuhat eurot).

Toetuste andmise kohustised

Toetuste andmise kohustised on kajastatud lisas 13 „Muud kohustised ja saadud ettemaksed“ bilansikirjel „Muud kohustised ja saadud ettemaksed“. Seisuga 31.12.2019 oli toetuste andmise kohustisi 672 tuhat eurot (2018: 488 tuhat eurot).

Lisa 20. Muud tegevustulud

	Grupp		Linn	
	2019	2018	2019	2018
Kokku muud tegevustulud	5 706	10 067	4 810	3 306
Kasum kinnisvarainvesteeringute müügist (vt lisa 9)	2 190	3 029	2 190	352
Kasum materiaalse põhivara müügist (vt lisa 10)	875	1 470	770	1 477
Muud maksu- ja trahvitulud	1 312	4 478	1 218	1 081
<i>sh vääртеomenetluse alusel määratud trahvitulud</i>	<i>518</i>	<i>423</i>	<i>518</i>	<i>423</i>
Kindlustushüvitised	630	303	164	252
Muud tegevustulud	699	787	468	144

Lisa 21. Tööjõukulud

	Grupp		Linn	
	2019	2018	2019	2018
Kokku tööjõukulud	-469 099	-422 788	-289 461	-262 273
Töötasukulud kokku	-349 748	-315 226	-215 934	-195 692
Põhikohaga töötajate töötasud	-341 780	-308 437	-209 306	-190 364
<i>sh valitavate ja ametisse nimetatud isikute töötasud</i>	<i>-1 132</i>	<i>-1 089</i>	<i>-1 132</i>	<i>-1 089</i>
<i>avaliku teenistuse ametnike töötasud</i>	<i>-17 216</i>	<i>-16 458</i>	<i>-17 216</i>	<i>-16 458</i>
<i>nõukogude ja juhatuste liikmete töötasud</i>	<i>-2 408</i>	<i>-2 274</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>töötajate töötasud</i>	<i>-321 024</i>	<i>-288 616</i>	<i>-190 958</i>	<i>-172 817</i>
Ajutiste lepinguliste ja muude isikute töötasud	-7 968	-6 789	-6 628	-5 328
Muud tööjõukulud kokku	-119 351	-107 562	-73 527	-66 581
Erisoodustuskulud	-964	-824	-394	-320
<i>sh õppelaenude kustutamine</i>	<i>-46</i>	<i>-62</i>	<i>-10</i>	<i>-20</i>
<i>isikliku sõiduvahendi kasutamise hüvitis</i>	<i>-1</i>	<i>-9</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>esindus ja vastuvõtukulud ning muud erisoodustused</i>	<i>-917</i>	<i>-753</i>	<i>-384</i>	<i>-300</i>
Sotsiaalkindlustusmaks	-115 380	-104 029	-71 318	-64 618
Töötuskindlustusmaks	-2 754	-2 486	-1 712	-1 554
Tulumaks erisoodustustelt	-253	-223	-103	-89

Linna ning linna tütarettevõtjate, sihtasutuste ja mittetulundusühingu töötajatest, sh töötajate arvust ning neile arvestatud tasudest, saab põhjalikuma ülevaate majandusaasta aruande punktist 1.1.3 „Töötajaskond“. Nimetatud aruande punktis on avalikustatud ka grupi tegev- ja kõrgema juhtkonna 2019. aasta töötasu ning keskmine töötajate arv.

Lisa 22. Muud tegevuskulud

	Grupp		Linn	
	2019	2018	2019	2018
Kokku muud tegevuskulud	-339 077	-323 932	-215 464	-209 067
Majandustegevuse kulud liikide lõikes	-287 784	-272 388	-179 679	-172 167
Administreerimiskulud	-8 868	-8 072	-6 368	-5 990
Uurimis- ja arendustööd	-907	-964	-642	-781
Lähetuskulud	-1 163	-1 126	-880	-953
Koolituskulud	-3 427	-3 189	-2 297	-2 169
Kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskulud	-40 460	-39 769	-31 125	-29 850
Üürile ja rendile antud kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskulud	-3 416	-3 686	-2 233	-2 287
Kasutusrendikulud	-31 339	-28 349	-26 902	-26 016
<i>sh hooned, ruumid ja rajatised</i>	-22 996	-22 349	-22 090	-21 666
<i>transpordivahendid</i>	-3 629	-1 689	-1 013	-1 091
<i>riist- ja tarkvara</i>	-4 101	-3 629	-3 436	-2 966
<i>inventar</i>	-528	-502	-354	-283
<i>töömashinad ja seadmed</i>	-85	-180	-9	-10
Rajatiste majandamiskulud	-36 910	-35 369	-36 919	-35 292
Sõidukite majandamiskulud	-20 625	-19 744	-1 028	-1 041
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	-8 738	-9 701	-6 724	-7 773
Inventari majandamiskulud	-10 103	-9 348	-6 577	-5 864
Töömashinate ja seadmete majandamiskulud	-2 550	-2 302	-148	-135
Toiduained ja toidlustusteenused	-15 954	-15 764	-13 988	-13 794
Meditsiinikulud	-58 781	-53 969	-2 528	-2 253
Teavikute ja kunstiesemete kulud	-134	-148	-134	-148
Õppevahendite ja koolituse kulud	-9 382	-9 258	-9 410	-9 249
Kommunikatsiooni-, kultuuri- ja vaba aja sisustamise kulud	-11 193	-11 214	-8 426	-8 419
Sotsiaalteenused	-5 168	-3 925	-6 783	-5 298
Muud majandamiskulud	-18 666	-16 491	-16 567	-14 855
Muud kulud	-51 293	-51 544	-35 785	-36 900
Maksu-, lõivu- ja trahvikulud	-54 925	-50 747	-39 876	-36 234
<i>sh käibemaksukulu kaupade ja teenuste soetustelt</i>	-33 697	-32 552	-23 605	-22 763
<i>käibemaksukulu põhivara soetustelt</i>	-18 356	-15 291	-16 239	-13 450
<i>muud</i>	-2 872	-2 904	-32	-21
Kulu ebatõenäoliselt laekuvatest nõuetest	-469	-420	-422	-387
Muud tegevuskulud	4 101	-377	4 513	-279
<i>sh kahjutasud, viivised, muud eraldised</i>	-562	-117	-141	-32
<i>eraldised</i>	4 663	-260	4 654	-247

Rendikulu kasutusrendilepingute mittekatkestavatest tuleviku rendimaksetest

	Grupp		Linn	
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Kokku tulevaste perioodide rendikulu katkestamatutest rendilepingutest	128 646	136 993	126 400	132 257
<i>sh järgmisel majandusaastal</i>	<i>19 673</i>	<i>21 058</i>	<i>18 798</i>	<i>19 126</i>
1. kuni 2. aastal	8 588	8 990	7 722	7 370
2. kuni 3. aastal	7 834	8 377	7 328	7 288
3. kuni 4. aastal	7 261	7 247	7 262	7 199
4. kuni 5. aastal	7 223	7 199	7 223	7 152
peale 5. aastat	78 067	84 122	78 067	84 122

Kasutusrendilepingud, millest tulenevad suuremad mittekatkestatavad tuleviku rendimaksed, on järgmised:

- Skanska AS-iga 2007. aastal sõlmitud lepingu kohaselt rajati Tallinna elamuehitusprogrammi „5000 eluaset Tallinnasse” raames Loopealse elamurajoon, kus valmis 10 elamut. Linna ja erapartneri vahel on sõlmitud 30 aastane rendileping, millest tulenevalt on arvestatud seisuga 31.12.2019 järgmiste perioodide mittekatkestatavateks rendimakseteks 42 432 tuhat eurot (31.12.2018: 44 460 tuhat eurot).
- Elamuehitusprogrammi raames sõlmiti lepingud ka OÜ-ga Raadiku Arendus. 2007. aastal sõlmitud lepingu kohaselt võttis linn 20 aastaks rendile aadressil Raadiku 8 asuva kinnistu 9 korterelamut. 2011. aastal valmisid viimased 3 elamut. Sõlmitud lepingu järgi on arvestatud seisuga 31.12.2019 järgmiste perioodide mittekatkestatavateks rendimakseteks 10 189 tuhat eurot (31.12.2018: 9 973 tuhat eurot).
- 2010. aastal tegi OÜ Kooliarendus tervikremondi neljas linna üldhariduskoolis (Tallinna Liivalaia Gümnaasium, Tallinna Õismäe Gümnaasium, Tallinna Humanitaargümnaasium ja Tallinna Järveotsa Gümnaasium), mis võeti linna poolt 30 aastaks üürile. Selle tulemusena on arvestatud seisuga 31.12.2019 järgmiste perioodide mittekatkestatavateks rendimakseteks 48 372 tuhat eurot (31.12.2018: 49 887 tuhat eurot).
- 2011. aastal tegi K&L Arendus OÜ tervikremondi kahes linna üldhariduskoolis (Tallinna Kuristiku Gümnaasium ja Tallinna Läänemere Gümnaasium), mis võeti linna poolt 20 aastaks üürile ja kahes linna lasteaias (Tallinna Lasteaed Vikerkaar ja Kolde Lasteaed), mis võeti linna poolt 15 aastaks üürile. Selle tulemusena on arvestatud seisuga 31.12.2019 järgmiste perioodide mittekatkestatavateks rendimakseteks 23 378 tuhat eurot (31.12.2018: 25 441 tuhat eurot).

Lisa 23. Intressikulud ja muud finantskulud

	Grupp		Linn	
	2019	2018	2019	2018
Kokku intressikulud ja muud finantskulud	-5 177	-5 369	-4 412	-4 547
Võlakirjadelt ja muudelt võlainstrumentidelt	-788	-834	-788	-834
Võetud laenudelt	-301	-380	-239	-266
Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutus (vt lisa 16)	-2	-6	0	0
Kapitalirendilt	-193	-220	0	0
Teenuste kontsessioonikokkulepete alusel	-3 379	-3 436	-3 379	-3 436
Diskonteeritud pikaajalistelt kohustistelt (vt lisa 14)	-508	-486	0	-5
Muud intressi- ja finantskulud	-6	-7	-6	-6

Lisa 24. Bilansivälised kohustised

Bilansiväliselt peetakse arvestust ehitus- ja rekonstrueerimistöode, samuti muude põhivara soetamiseks sõlmitud lepingute kohta, mida ei ole bilansis kohustisena arvele võetud. Seisuga 31.12.2019 on nimetatud lepingute raames tegemata ehitustöid ja saamata põhivara summas 22 862 tuhat eurot (31.12.2018: 47 106 tuhat eurot).

Suuremad sõlmitud ehitus- ja rekonstrueerimistöode ning muud põhivara soetamise lepingud on järgmised:

Tööde teostaja	Lepingu objekt, selgitus	Tööde lõpp-tähtaeg	Lepingu summa	Ehitustööde ja tarnete saldod 31.12.2019	
				sh teostatud	sh teostatamata
Tallinna linn (Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet)					
KMG	Reidi tee ehitus	2020	37 094	36 461	633
Inseneriehituse AS					
AS TREV-2 Grupp	Tähetorni tänav (Paldiski mnt - Kadaka pst) ja Veerme tänava rekonstrueerimine	2020	3 997	0	3 997
AS YIT Eesti	Koidu tänava (Paldiski mnt - Endla tänav) rekonstrueerimine	2020	1 828	49	1 779
Aktsiaselts TREF Nord	Tedre tänava (Sõpruse pst - Mooni tänav) rekonstrueerimine	2020	1 012	0	1 012
AS TREV-2 Grupp	Pinna tänava rekonstrueerimine	2020	1 485	785	700
Tallinna Teede Aktsiaselts	Viljandi mnt - Järvevana tee kergliiklustee rajamine	2020	343	0	343
aktsiaselts Elero	Harjumäe ja Komandandi tee valgustuse rekonstrueerimine	2020	222	0	222
Nordpont OÜ	Tallinna Botaanikaia kuivendussüsteemi rekonstrueerimise I etapp	2020	240	0	240
K-Projekt Aktsiaselts	Vana - Kalamaja tänava rekonstrueerimise ehitusprojekt	2020	226	45	181
KARISMA arhitektid OÜ	Kadrioru Pargi majandushoone projekteerimine	2020	200	50	150
Aktsiaselts Elektritsentrum	Punase tänava jalakäijate ülekäiguradade erivalgustuse rajamine	2020	134	0	134
Aktsiaselts TREF Nord	Valdeku tänava (Vabaduse pst - Pärnu mnt) rekonstrueerimine	2020	1 589	1 467	122
Tallinna linn (Tallinna Kultuuriamet)					
aktsiaselts Eston Ehitus	Suur-Sõjamäe 44d viilhalli ja piirdeaedade lammutamine, tootmiskompleksi ehitamine, vajalike tehnovõrkude teede-platside, haljastuse ja piirdeaia rajamine	2020	4 130	788	3 342
Salto arhitektuuri-büroo osaühing (Salto AB OÜ)	Tallinna Linnateatri IX kvartali projekteerimine	2020	1 558	769	789
aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaiгла					
Osaühing Eurisco Ehitus	Ravi tn haigla A korpuse IV korrus	2020	752	677	75
Ehitusfirma FIDELE OÜ	Magdaleena haigla B korpuse fassaadi renoveerimine	2020	740	549	191
AB Medical Group Eesti osaühing	Narkoosiaparaadid	2020	150	0	150
Olympus Estonia	Videoendoskoobid	2020	102	0	102
Sihtasutus Tallinna Lastehaigla					
Ideab Project OÜ	Parkimismaja projekteerimine	2020	256	68	188
UPTIME OÜ	Siseveebi ja dokumendihaldussüsteemi hooldus- ja arendusteenused SharePointi baasil	2020	141	0	141

Lisa 25. Teenuste kontsessioonikokkulepped

Linn on sõlminud teenuste kontsessioonikokkuleppeid kooli- ja lasteaia hoonete renoveerimise eesmärgil nii kasutusrendi kui ka kapitalirendi tingimustel.

Teenuste kontsessioonikokkulepped kasutusrendi tingimustel

Aastatel 2010–2011 sõlmis linn koolihoonete ja lasteaedade renoveerimiseks OÜ Kooliarendus ja K&L Arendus OÜ-ga 8 teenuste kontsessioonilepingut, mida kajastatakse linna aruandes kui kasutusrenti.

OÜ-ga Kooliarendus sõlmis linn lepingud 4 koolihoone renoveerimiseks: Tallinna Humanitaargümnaasium, Järveotsa Gümnaasium, Õismäe Gümnaasium ja Südalinna Kool. Lepinguid kehtivad kuni 2039. aastani.

K&L Arendus OÜ-ga on linnal sõlmitud lepingud 2 koolihoone ja 2 lasteaia renoveerimiseks, milleks on: Kuristiku Gümnaasium, Läänemere Gümnaasium ning Lasteaed Vikerkaar ja Kolde Lasteaed. Lepingud kehtivad koolidel kuni 2031. aastani ja lasteaedadel kuni 2026. aastani.

Rendikulu mittekatekestavatest rendilepingutest on esitatud lisas 22 "Muud tegevuskulud" ja teenuste kontsessioonilepingutest tulenevad kohustised lisas 15 „Võlakohustised“. Hoonete haldamisega seotud tekkepõhised kulud olid 4 663 tuhat eurot (2018: 4 591 tuhat eurot) ja makstud kasutusrendimaksud olid 4 849 tuhat eurot (2018: 4 590 tuhat eurot).

Teenuste kontsessioonikokkulepped kapitalirendi tingimustel

Aastatel 2005–2008 sõlmis linn koolihoonete renoveerimiseks erapartneritega 16 teenuste kontsessioonilepingut. Kuus lepingut Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsiga on lõpetatud ning hetkel kehtivad veel 10 koolihoone renoveerimislepingut Vivatex Holding OÜ-ga ja Osühinguga BCA Center.

Lepinguperioodi alguses seadis linn erapartnerite kasuks kinnistute hoonestusõigused. Erapartneri kohustuseks oli renoveerida koolihooned linna seatud nõuete järgi ning anda need seejärel linnale üürile. Erapartneril tuleb lepinguperioodi jooksul tagada hoonete vastavus esitatud nõuetele ja pakkuda kokku lepitud mahus haldus-, hooldus-, remondi- ja teisi sarnaseid teenuseid.

Vivatex Holding OÜ ja Osühing BCA Center lepingute kohaselt ei ole haldus-, hooldus-, remondi- jmt perioodikulude õiglast väärtust üürimaksetes eristatud, mistõttu koostas linn maksete jaotuse analüüsi, milles on lähtutud teadaolevatest turuhindadest ja nende alusel hinnangust ehitus- ja rekonstrueerimistöde ning opereerimis- ja lisateenuste hindade võimaliku jaotuse kohta. Seega on Vivatex Holding OÜ ja Osühing BCA Center lepingute raames tehtud rekonstrueerimistööd linna bilansis varana arvele võetud õiglases väärtuses. Arvestustes on kasutatud alternatiivseid intressimäärasid.

Kontsessioonikokkulepete alusel arvestatud tekkepõhised kulud ja makstud rahavood

	Saldo 31.12.2019	Saldo 31.12.2018
Kokku arvestatud tekkepõhised kulud ja makstud rahavood	9 029	8 918
Hoonete haldamisega seotud kulu	4 545	4 377
Intress	3 379	3 436
Hoonete amortisatsioon	1 105	1 105
Makstud rahavood	8 623	8 456

Kontsessioonikokkulepete alusel rekonstrueeritud põhivara ja lepingutingimused

Tööde teostaja ja rekonstrueeritava objekti	Intressimäär	Lepingu- periood	Investeeringu üld- maksu- mus	Rendikohustised			Tuleviku tagasimaksed		
				Saldo 31.12.18	Tasutud 2019	Saldo 31.12.19	1 aasta jooksul	2–5 aasta jooksul	Üle 5 aasta
Kokku kontsessioonilepingute kohustised			44 219	39 570	-701	38 869	763	3 798	34 308
Vivatex Holding OÜ			23 390	20 889	-373	20 516	405	2 014	18 097
Pelgulinna Gümnaasium	8,00%	2006-2036	6 335	5 585	-105	5 480	113	556	4 811
Tallinna 32. Keskkool	8,50%	2006-2036	5 173	4 622	-83	4 539	90	446	4 003
Tallinna Kristiine Gümnaasium	8,50%	2006-2036	4 343	3 881	-69	3 812	76	375	3 361
Tallinna Laagna Gümnaasium	9,00%	2006-2036	5 279	4 763	-81	4 682	89	446	4 147
Kalamaja Põhikool	9,00%	2006-2036	2 260	2 038	-35	2 003	37	191	1 775
Osaühing BCA Center			20 829	18 681	-328	18 353	358	1 784	16 211
Karjamaa Gümnaasium	8,50%	2006-2036	3 900	3 485	-62	3 423	68	337	3 018
Haabersti Vene Gümnaasium	8,50%	2006-2036	5 008	4 475	-80	4 395	87	433	3 875
Tallinna Sikupilli Keskkool	8,50%	2006-2036	3 891	3 477	-62	3 415	68	336	3 011
Tallinna Nõmme Gümnaasium	9,00%	2006-2036	2 325	2 097	-36	2 061	39	196	1 826
Tallinna Ühisgümnaasium	9,00%	2006-2036	5 705	5 147	-88	5 059	96	482	4 481

Lisa 26. Tingimuslikud kohustised

Tingimuslik tulumaksu kohustis

Konsolideerimisgruppi kuuluvatel äriühingutel on seisuga 31.12.2019 jaotamata kasumit kokku summas 37 518 tuhat eurot (31.12.2018: 36 562 tuhat eurot). Maksimaalne võimalik tulumaksukohustise summa, mis kaasneb kogu jaotamata kasumi väljamaksmisel on 7 504 tuhat eurot (31.12.2018: 7 339 tuhat eurot). Tingimuslik tulumaksu kohustis on arvestatud alljärgnevate äriühingute jaotamata kasumist:

- Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid;
- aktsiaselts Tallinna Soojus;
- Termaki Autopargi Aktsiaselts;
- Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osaühing;
- AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus.

Informatsioon laenude tagatiste, garantiide ja panditud varade kohta

Linna pangalaenude tagatiseks on linna iga-aastased laekumised.

Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla on seadnud oma kinnistutele Pärnu mnt 104 ja Hariduse 6/Tõnismäe 5 ühishüpoteegi AS-i SEB Pank kasuks summas 3 994 tuhat eurot (31.12.2018: 3 994 tuhat eurot). Kohustise tagatisena panditud kinnistute soetusmaksumus kokku on 11 358 tuhat eurot ja kogunenud kulum 9 695 tuhat eurot (31.12.2018: 9 099 tuhat eurot).

Sihtasutus Tallinna Lastehaigla on seadnud kinnistule Ravi tn 27 hüpoteegi summas 111 tuhat eurot. Panditud maa soetusmaksumus on 95 tuhat eurot.

Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts on pantinud Nordic Investment Bank võlakirjade katteks 110 bussi. Panditud transpordivahendite soetusmaksumus kokku on 25 041 tuhat eurot (31.12.2018: 25 167 tuhat eurot) ja kogunenud kulum 23 032 tuhat eurot (31.12.2018: 21 900 tuhat eurot).

Lisa 27. Tehingud seotud osapooltega

Grupil on toimiv sisekontrollisüsteem (vt aruande punkti 1.4.1 „Ülevaade sisekontrollisüsteemist ja tegevustest siseauditi korraldamisel“). Linna sisekontrolööri teenistus annab hinnangu nii linna asutuste kui ka linna valitseva mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste ning linna asutatud mittetulundusühingute sisekontrolli tõhususele, aruandluse usaldusväärsusele ja tegevuse tulemuslikkusele, et saada piisav kindlustunne linna vahendite seadusliku ja tulemusliku kasutamise kohta. Peamiseks eesmärgiks on korruptsiooni ennetamine, kuid olulist tähelepanu pööratakse ka tegevuste kontrollile. Olulisemateks meetmeteks on huvide konflikti vältimine, tegevuste läbipaistvuse tagamine ja teadlikkuse kasvatamine. Linna ametiasutuste ja hallatavate asutuste juhte on koolitatud korruptsiooni ja seotud isikute teemal ning neile on selgitatud, et korruptsiooni ükski vorm ei ole aktsepteeritav ning on vastuolus ametniku eetiliste tõekspidamisega.

2019. aastal jätkati eelmisel aastal alustatud täiendavate kindlust andvate audiitorteenuste tellimisega vastavalt Audiitortevõtmise seaduse § 53 nimetatud tehingute seaduslikkuse kokkuleppelise kontrolli läbiviimiseks. Sõltumatu eksperdi kaasamine linna valitseva mõju all olevate üksuste tehingute seaduslikkuse hindamiseks suurendab aruandes esitatud andmete usaldusväärsust, annab kindlustunde, et avaliku sektori vahendeid on kulutatud eesmärgipäraselt ja kooskõlas seaduste ning muude õigusaktidega.

Linna raamatupidamise sise-eeskiri määratleb mõisted “seotud isik” ning „kõrgema juhtorgani ja tegevjuhtkonna liikmed“, kellega teostatud tehingud tuleb avalikustada:

- volikogu esimees, linnavalitsuse liige, linna ametiasutuse juht või linna ametiasutuse hallatava asutuse juht ja nende pereliikmed, kelleks loetakse abikaasa, elukaaslane ja laps;
- sihtasutused, mittetulundusühingud ja äriühingud, kelle üle punktis 1 nimetatud isikutel üksi või koos pereliikmetega on valitsev või oluline mõju.

Valitseva ja olulise mõju määramisel lähtutakse raamatupidamisseaduse § 27 lõikest 1 ja RTJ-s 11 esitatud definitsioonidest.

Raamatupidamises arvestuses on kontrollitud kõikide linnaasutuste juhtide tehinguid asutuste ja ettevõtetega, milles nad omavad otsustusõigust. Ühtlasi esitavad kõikide linnaasutuste juhid majandusaasta aruande lisana „Asutuse juhi deklaratsiooni seotud isikute vahel toimunud tehingute kohta“.

Käesolevas aruandes kuuluvad avalikustamisele tehingute tegemine seotud isikutega, mis ei vasta õigusaktidele või linna sisedokumentide üldistele nõuetele või turutingimustele. Seega turutingimustel või seadusega sätestatud või asutusesiseste normdokumentide (näiteks hinnakirjad) alusel sõlmitud tehingud ei kuulu avaldamisele seotud isikutega tehtud tehingutena. Samuti ei avalikustata seotud isikutele antud toetusi, kui nende andmine otsustati avaliku taotlusvooru kaudu või kui tegemist on universaaltoetusega. Avalikustamisele ei kuulu ka riigihanke tulemusena sõlmitud tehingud.

Linna asutuste juhid deklareerisid, et neil puudusid 2019. aastal tehingud seotud osapooltega, mis ei vastanud õigusaktidele või raamatupidamiskohustuslase sisedokumentide üldistele nõuetele või turutingimustele. Samas on linna asutustel 2019. aastal olnud tehinguid juriidiliste isikutega (äriühingud, sihtasutused, mittetulundusühingud), kes on otseselt seotud linna asutuste juhtidega järgmiselt:

- linn ostis kaupu ja teenuseid ning andis toetusi kokku summas 991 tuhat eurot;
- linn osutas tasulisi teenuseid summas 478 tuhat eurot.

Konsolideerimisgruppi kuuluvate sihtasutuste ja äriühingute nõukogude ja juhatuste liikmetel ning nende lähedastel pereliikmetel puudusid 2019. aastal olulised tehingud, mida raamatupidamise aastaaruande käesolevas lisas avalikustada. Nõukogude ja juhatuste liikmete töötasude kohta vt lisa 21 „Tööjõukulud“ ja aruande punktis 1.1.3 „Töötajaskond“.

Lisa 28. Sündmused pärast aruandekuupäeva

Ülemaailmne pandeemia (Covid-19)

11. märtsil 2020 kuulutas Rahvusvaheline Terviseorganisatsioon (WHO) koroonaviiruse leviku pandeemiaks. Grupi 2019. aasta majandusaasta aruande seisukohast on tegemist bilansipäevajärgse mitte korrigeeriva sündmusega.

Eestis kehtib alates märtsi kolmandast nädalast eriolukord, millega on kaasnenud arvukad piirangud, mis on sarnased teiste Euroopa riikide poolt viiruse leviku piiramiseks rakendatuga. Eestis on seni viirusest enim mõjutatud piirkonnad Saaremaa ja ka pealinn Tallinn. Eriolukorrast tingituna on kasvanud riigis töötuse määr ja peatunud senine kiire palgakasv. Tööjõuturu jahtumine mõjutab otseselt ka kohalike omavalitsuste tulubaasi. Eesti Panga poolt märtsi keskel tehtud Eesti makromajanduslik ennustus andis mõista, et iga karantiinis olnud nädal vähendab Eesti aastast SKP'd 0,5%. Seega juhul kui piirangud lõpevad mais, siis on langus -6% ning kui olukord lõpeb augustis, siis -14%. Kahtlemata avaldab kriis mõju nii linna kui ka kogu grupi tuludele, kuid selle mõju täpne hindamine on hetkel keeruline, arvestades praegust ebakindlat olukorda. Kuigi eeldatavasti paljud Eesti majanduse sektorid taastuvad kiirelt, võib mõnedel sektoritel siiski kuluda toimumiseks pikem periood, ennekõike puudutab see turismisektorit, sh majutusasutusi ja kesklinna ning vanalinna toitlustus- ja kaubandusettevõtteid, mis sõltuvad suuresti turismist ja väliskülastajatest ning samuti ka ürituste ja konverentside korraldamisega seotud ettevõtteid.

Kestva koroonaviiruse puhangu mõjudele reageerimine on alates märtsist olnud selgelt linna juhtkonna prioriteet, et tagada töötajate tervise säätmine ja esmavajalike teenuse osutamine erinevatele kliendigruppidele, arvestades seejuures kriisiolukorras kehtestatud piiranguid ja täites kehtestatud ohutusreegleid. Viiruse mõju piiramiseks on üle linnaorganisatsiooni ja üle grupi tehtud mitmeid suuri muudatusi – kõik kontoritöötajad on saadetud kaugtööle, enamik linna asutusi on külastajatele suletud, transpordiettevõttes on aga rakendatud ohutusnõuded nii veeremi desinfitseerimise, kui ka reisijate ja veeremijuhtide turvalisuse tagamiseks, piirates nende omavahelise kontakti võimalusi. Alates märtsi keskpaigast peatati ajutiselt teenuste osutamine linna spordi-, kultuuri- ja vabaajaasutustes. Ujulad, jää- ja spordihallid suleti, ära jäeti kontserdid ja etendused, seiskus huviringide töö ja tasuliste kursuste läbiviimine. Võimalusel jätkati klientidele teenuse osutamist distantsõppe korras (nt keeleõppe läbiviimine). Lisaks tuli linn appi raskustes koostööpartneritele, andes neile ajutiselt mitmesuguseid hinnasoodustusi (nt alandades äriruumi üürhinda, võimaldades reklaamimaksu soodustusi jne).

Praegune eriolukord ja sellest tulenev majanduslangus omab kindlasti mõju grupi 2020. aasta finantstulemustele, seda eelkõige grupi suurimale üksusele, Tallinna linnale. Prognoosi kohaselt vähenevad suureneva töötuse tõttu nii linna maksutulud, kui ka linna asutuste ajutisest sulgemisest ja vähenevast üldisest tarbimisest tulenevalt linna asutuste müügitulud. Linnal tuleb eelduste kohaselt kriitiliselt üle vaadata kõik 2020. aastaks kavandatud tegevused ning leida võimalusi tegevuskulude kokkuhoiuks. Mõningal määral leevendab tulude langust riigieelarvest kohalikele omavalitsusüksustele eraldatavad toetusmeetmed (Tallinna linnale kokku ca 17 mln eurot). Kuna koroonaviiruse edasise leviku, majandusmõjude ja riigi toetusmeetmete osas on palju ebaselgust, tuleb grupi üksustel suurema selguse saabumisel 2020. aasta finantstulemuste prognoosi kohandada jooksvalt.

Eriolukord ei toonud olulisi muutusi kaasa mitte üksnes linna asutustele, vaid ka pea kõigile linna konsolideerimisgrupi üksustele. Linna haiglad – Ida-Tallinna keskhaigla, Lääne-Tallinna keskhaigla kui ka Tallinna Lastehaigla - peatasid alates märtsi keskpaigast ajutiselt plaanilise statsionaarse ravi osutamise. Edasi lükati plaaniliste patsientide haiglaravile võtmine ning planeeritud kirurgilised operatsioonid ja diagnostilised uuringud. Tervishoiuasutuste plaanilised eriarsti vastuvõttud korraldati samuti ümber, eelistades võimalusel kaugvastuvõtte telefonitsi või patsientide teenindamist teiste e-kanalite kaudu. Pandeemiaga kaasnenud erakorraliste kulude katmiseks on valitsus vastu võtnud 2020 lisaelarve, suunates täiendavaid rahalisi vahendeid mh ka tervishoiu valdkonda.

Kui linna tervishoiuasutuste tegevus hakkas mai alguses uuesti vähehaaval taastuma - eriolukorra piiranguid leevendati ning järk-järgult alustati uuesti ka plaanilise raviteenuse osutamise, siis eriolukorrast tingitud mõju suurriituste korraldamisega tegelevatele linna äriühingutele ja sihtasutustele on tunduvalt pikaajalisem. Isegi kui vastavad riiklikud piirangud leevenevad, on paljude ettevõtete majanduslikud võimalused võrreldes eelnevate aastatega vähenenud, mistõttu on oluline jooksvalt jälgida kriisi mõjusid ning vajadusel vastavalt reageerida, et neid mõjusid leevendada.

Käesoleva aruande koostamise ajaks ei ole teada pandeemia kestus, samuti ei ole selgunud kõik eriolukorra mõjude leevendamiseks ette nähtud riigipoolsed valdkondlikud abimeetmed ja seega on hetkel keeruline hinnata pandeemia kogumõju linna konsolideerimisgrupi üksustele. Samas oli linna konsolideerimisgrupi finantspositsioon bilansipäeva seisuga tervikuna tugev – likviidsus oli kõrge ja laenukoormus madal, mis loob vajalikud eeldused eelseisva majanduslangusega toimetulekuks ja linlastele vajalike teenuste osutamise jätkamiseks.

Tallinna Linnahalli ning seda ümbritseva piirkonna renoveerimine

Tallinna linn, Aktsiaselts Tallink Grupp ja Aktsiaselts Infortar sõlmisid 26.02.2020 ühiste kavatsuste kokkuleppe Tallinna Linnahalli ja seda ümbritseva piirkonna arendamiseks.

Visiooniks on rajada Tallinna Linnahalli ja selle ümbrusse atraktiivne ning terviklikult toimiv konverentsi-, reisisadama- ja meelelahutuskompleks, mis avaks uue Tallinna mereäärse piirkonna linnarahvale ning oleks atraktiivseks külastuspaigaks ka linna külastajatele ning annaks omapoolse panuse ka konverentsiturismi suurenemisse. Võtmeteguriks

selle projekti puhul on kavandatud reisisadama liitmine konverentsikeskuse kompleksiga, mis võimaldab projekti kasumlikult opereerida ning mereäärse piirkonna atraktiivsust tõsta.

Lisa 29. Konsolideerimata finantsaruanded

Konsolideerimata bilanss

	2019	2018	Lisa
Varad			
<i>Käibevara</i>			
Raha ja pangakontod	92 811	51 161	2
Maksu- ja trahvinõuded	41 955	37 348	
Muud nõuded (sh liisingnõuded) ja ettemaksed	14 950	22 219	5
Varud	26	32	
<i>Käibevara kokku</i>	<i>149 742</i>	<i>110 760</i>	
<i>Põhivara</i>			
Osalused valitseva mõju all olevates üksustes ning sidusüksutes	85 112	80 713	7, 8
Finantsinvesteeringud	3 877	3 767	
Muud nõuded (sh liisingnõuded) ja ettemaksed	7 920	8 958	5
Kinnisvarainvesteeringud	40 053	43 044	9
Materiaalne põhivara	1 129 953	1 057 866	
Immateriaalne põhivara	2 122	1 616	
<i>Põhivara kokku</i>	<i>1 269 037</i>	<i>1 195 964</i>	
Varad kokku	1 418 779	1 306 724	
Kohustised			
<i>Lühiajalised kohustised</i>			
Võlad hankijatele	36 070	29 932	
Võlad töövõtjatele	38 301	36 585	
Maksu- ja trahvikohustised ning saadud ettemaksed	12 758	11 250	12
Muud kohustised ja saadud ettemaksed	6 394	6 381	
Eraldised	17	4 690	
Võlakohustised	20 109	19 190	
<i>Lühiajalised kohustised kokku</i>	<i>113 649</i>	<i>108 028</i>	
<i>Pikaajalised kohustised</i>			
Eraldised	144	125	
Võlakohustised	190 435	210 544	
<i>Pikaajalised kohustised kokku</i>	<i>190 579</i>	<i>210 669</i>	
Kohustised kokku	304 228	318 697	
Netovara			
Akumuleeritud ülejääk	1 005 107	928 383	
Aruandeperioodi tulem	109 444	59 644	
Netovara kokku	1 114 551	988 027	
Kohustised ja netovara kokku	1 418 779	1 306 724	

Konsolideerimata tulemiaruanne

	2019	2018	<i>Lisa</i>
Tegevustulud			
Maksud	511 645	462 504	
Müüdnud tooted ja teenused	90 026	80 845	18
Saadud toetused	155 203	145 604	
Muud tegevustulud	4 810	3 306	20
Tegevustulud kokku	761 684	692 259	
Tegevuskulud			
Antud toetused	-116 922	-125 506	
Tööjõukulud	-289 461	-262 273	21
Muud tegevuskulud	-215 464	-209 067	22
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	-39 917	-38 765	
Tegevuskulud kokku	-661 764	-635 611	
Aruandeperioodi tegevustulem	99 920	56 648	
Finantstulud ja -kulud			
Intressikulud	-4 406	-4 541	23
Tulem osalustelt	13 725	7 589	
Tulu hoiustelt ja väärtpaperitelt	145	-80	
Muud finantstulud ja -kulud	60	28	23
Finantstulud ja -kulud kokku	9 524	2 996	
Aruandeperioodi tulem	109 444	59 644	

Konsolideerimata rahavoogude aruanne (kaudsel meetodil)

	2019	2018
Rahavood põhitegevusest		
Aruandeperioodi tegevustulem	99 920	56 648
Korrigeerimised		
Põhivara amortisatsioon, allahindlus ja mahakandmine	39 917	38 765
Põhivara soetusega kaasnev käibemaksukulu	16 239	13 450
Kasum/kahjum põhivara müügist	-2 960	-1 829
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-27 012	-26 177
Antud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	1 283	18 823
Käibevara netomuutus	-712	-9 267
Kohustiste netomuutus	-437	4 890
Rahavood põhitegevusest kokku	126 238	95 303
Rahavood investeerimisest		
Tasutud põhivara eest (v.a finantsinvesteeringud ja osalused)	-106 812	-82 914
Laekunud põhivara müügist (v.a finantsinvesteeringud ja osalused)	5 301	2 719
Laekunud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	29 257	15 733
Tasutud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-1 188	-14 110
Antud laenuid	-600	-10 000
Laekunud antud laenude tagasimakseid	1 643	0
Laekunud finantsinvesteeringute müügist	1 500	0
Laekunud dividendid	9 805	5 499
Laekunud intressid ja muud finantstulud	112	38
Rahavood investeerimisest kokku	-60 982	-83 035
Rahavood finantseerimistegevusest		
Tasutud võlakirjade lunastamisel	-11 694	-11 694
Laenude tagasimaksed	-6 796	-6 796
Tagasi makstud kontsessioonilepingute alusel	-700	-643
Makstud intressid ja muud finantskulud	-4 416	-4 544
Rahavood finantseerimisest kokku	-23 606	-23 677
Puhas rahavoog	41 650	-11 409
Raha ja selle ekvivalendid perioodi algul	51 161	62 570
Raha ja selle ekvivalentide muutus	41 650	-11 409
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpul	92 811	51 161

Konsolideerimata netovara muutuste aruanne

	Saldo 31.12.2018	Muutused 2019	Saldo 31.12.2019
Akumuleeritud tulem	988 027	126 524	1 114 551
Põhivara ümberhindlus (munitsipaliseerimine)		17 080	
Aruandeperioodi tulem		109 444	
Kokku	988 027	126 524	1 114 551
Põhivara ümberhindlus (munitsipaliseerimine)		17 080	
Aruandeperioodi tulem		109 444	

Lisa 30. Selgitused eelarve täitmise aruande kohta

Eelarve täitmise aruanne on raamatupidamise seaduse § 41 alusel üheks raamatupidamise aastaaruande täiendavaks aruandeks. Eelarve täitmise aruanne on koostatud ja struktureeritud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses sätestatud nõuete alusel. Eelarve koosneb viiest eelarveosast: põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud, investeerimistegevus, finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus. Eelnimetatud jaotuses on aruandes andmed esitatud esialgse eelarve, lõpliku eelarve ja eelarve täitmise kohta. Esialgne eelarve on linnavolikogu 13. detsembri 2018 määrusega nr 18 kinnitatud Tallinna linna 2019. aasta eelarve. Lõplik eelarve on eelarveaasta jooksul linnavolikogu ja linnavalitsuse õigusaktidega tehtud muudatustega korrigeeritud eelarve¹.

Esialgse ja lõpliku eelarve olulised vahed

Eelarveaastal võttis linnavolikogu vastu kaks lisaelarvet, millega täpsustati nii esialgse eelarve põhitegevuse tulusid ja kulusid kui ka investeerimistegevuse tulusid ja kulusid. Põhitegevuse tuludest suurensid peamiselt saadavad toetused tegevuskuludeks, tulumaksutulu ning kaupade ja teenuste müügist saadav tulu. Saadavad toetused tegevuskuludeks suurensid tulenevalt riigieelarve toetusfondist Tallinna linnale ette nähtud summade täpsustumisest. Kaupade ja teenuste müügitulu suurenes enim spordivaldkonnas seoses Tallinna Inglise Kolledži spordihoone omandamisega ning seeläbi selle tulude ja kulude lisandumisega linna eelarvesse, ning tervishoiuvaldkonnas seoses kiirabi teenuse lepingujärgse mahu suurenemisega. Põhitegevuse kuludes suurensid peamiselt teede ja tänavate, kultuuri ning linnatranspordi valdkondade kulud. Investeerimistegevuses lisandus enim vahendeid teede ja tänavate valdkonda.

Lisaks lisaelarvele täpsustati 2019. aasta eelarvet ka linnavalitsuse õigusaktidega. Tallinna Linnavalitsuse 23. jaanuari 2002 määrusega nr 11 kinnitatud „Ülekantavate kulude järgmisse eelarveaastasse kandmise korra“ p-de 8 ja 9 kohaselt võib järgmisesse eelarveaastasse üle kanda investeringuid ja neid kulusid, mis on eelarves ülekantavaks määratud. Järgmisesse eelarveaastasse üle kantavaid investeringuid ja tegevuskulusid võib kasutada üksnes samal otstarbel ning ainult vastava eelarveaasta jooksul. 2018. eelarveaastast kanti 2019. eelarveaastasse üle põhitegevuse kulusid summas 8 282 tuhat eurot ja investeerimistegevuse kulusid summas 39 252 tuhat eurot. Suuremad kulutused kanti üle teede ja tänavate, hariduse ning kultuuri valdkondades.

Tallinna Linnavolikogu 13. detsembri 2018 määruse nr 18 „Tallinna linna 2019. aasta eelarve“ § 2 lg 1 p 1 alusel on linnavalitsusel lubatud kinnitada Tallinna linnale antud riigieelarve toetuste, lepingute alusel linnale eraldatud vahendite ja saadud annetuste jaotus ametiasutuste, eelarvepositsioonide ning vajadusel majandusliku sisu lõikes pärast vastavate riigi õigusaktide vastuvõtmist, lepingute sõlmimist või annetuse saamist. Algselt oli linnavolikogu kinnitatud linna 2019. aasta eelarves kavandatud saadavaid toetusi põhitegevuse kuludeks 122 259 tuhat eurot ja investeerimistegevuseks 29 621 tuhat eurot. Eelarveaasta jooksul korrigeeriti saadavaid toetusi nii lisaelarvega kui ka vastavate linnavalitsuse korraldustega ning täpsustati ka saadavate toetuste majanduslikku sisu, mille tulemusena saadavad toetused tegevuskuludeks suurensid kokku 7 082 tuhande euro võrra ning saadavad toetused investeerimistegevuseks 1 340 tuhande euro võrra. Saadavatest toetustest kokku moodustasid üle poole riigieelarvest saadavad toetused hariduskuludeks (põhikooli ja gümnaasiumi õpetajate palgad ja koolituskulud ning koolilõuna toetus) ja toimetulekutoetuse maksmiseks.

Lõpliku eelarve ja eelarve täitmise vahed

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt peab omavalitsusüksuse eelarve põhitegevuse tulemi väärtus aruandeaasta lõpu seisuga olema null või positiivne. Nimetatud tingimus oli täidetud nii kinnitatud eelarves, lõplikus eelarves kui ka eelarve täitmises. Linna eelarve põhitegevuse tulemiks kujunes 120 991 tuhat eurot, mis on 45 603 tuhat eurot enam kui täpsustatud eelarves kavandatud. Põhitegevuse tulemit mõjutas nii 19 461 tuhande euro võrra põhitegevuse tulude planeeritust suurem täitmine kui ka 26 142 tuhande euro võrra põhitegevuse kulude kavandatud väiksem täitmine.

---

¹ Tallinna Linnavolikogu 13. juuni 2019 määrus nr 16 „Tallinna linna 2019. aasta lisaelarve“ ning 14. novembri 2019 määrus nr 22 „Tallinna linna 2019. aasta teine lisaelarve“; Tallinn Linnavalitsuse 17. aprilli 2019 korraldus nr 534-k „Tallinna linnale 2019. aastal antud riigieelarve toetuste, lepingute alusel linnale eraldatud vahendite ja saadud annetuste I jaotus ametiasutuste ja eelarvepositsioonide lõikes“, 18. detsembri 2019 korraldus nr 1682-k „Tallinna linnale 2019. aastal antud riigieelarve toetuste, lepingute alusel linnale eraldatud vahendite ja saadud annetuste II jaotus ametiasutuste ja eelarvepositsioonide lõikes“ ning 12. veebruari 2020 korraldus nr 199-k „Tallinna linnale 2019. aastal antud riigieelarve toetuste, lepingute alusel linnale eraldatud vahendite ja saadud annetuste III jaotus ametiasutuste ja eelarvepositsioonide lõikes ning omatulude ja tegevuskulude suurendamine“; Tallinna Linnavalitsuse 20. märtsi 2019 korraldus nr 403-k „Tallinna linna 2018. aasta eelarves ülekantavaks määratud kulutuste ülekandmine 2019. eelarveaastasse“; Tallinna Linnavalitsuse 29. aprilli 2019 korraldus nr 592-k „Tallinna linna 2019. aasta eelarves palga korrigeerimise reservis ette nähtud vahendite jaotus“, 19. juuni 2019 korraldus nr 887-k „Tallinna linna 2019. aasta eelarves palga korrigeerimise reservis ette nähtud vahendite II jaotus“ ning 30. oktoobri 2019 korraldus nr 1392-k „Tallinna linna 2019. aasta eelarves palga korrigeerimise reservis ette nähtud vahendite III jaotus“

Põhitegevuse tulud

Alljärgnevalt on esitatud võrdlus lõpliku eelarve ja täitmise vahel.

Eelarve põhitegevuse tulude täitmiseks kujunes 729 688 tuhat eurot ehk 2,7% enam kui eelarves kavandatud. Põhitegevuse tuludest 70,1% moodustasid maksutulud. Üksikisiku tulumaksu saadi 471 785 tuhat eurot, mis on 4,4% planeeritust enam. Tulumaksu tulu parem täitmine tulenes linna elanike arvu kasvuga seotud tulusaajate arvu kasvust ja nende keskmise brutopalgatõusust. Keskmist palgakasvu mõjutasid positiivselt tugev majanduskasv, kiire brutopalgatõus ning madal töötuse määr. Maksu- ja Tolliameti andmetel oli Tallinnas 2019. aastal keskmisena 232,3 tuhat tulu saanud inimest kuus. Keskmine deklareeritud tulu maksumaksja kohta kasvas aastaga 6,4% ja moodustas maksumaksja kohta keskmiselt 1 628 eurot kuus. Maamaksutulu saadi 2019. aastal 26 206 tuhat eurot, mis on 0,8% kavandatud enam. Kohalikest maksudest saadi 2019. aastal kavandatud enam nii reklaamimaksu (8,8%), teede ja tänavate sulgemise maksu (6,2%) kui ka parkimistasu 9,4%. Reklaamimaksu tulu saadi kavandatud suuremas mahus tänu töhusale maksujärelevalvele, maksekuulekuse paranemisele ja mõningate välireklaampinde lisandumisele. Teede ja tänavate sulgemise maksu saadi planeeritust enam soojade ilmastikuolude tõttu, mis võimaldasid ehitustöid läbi viia ka talveperioodil. Parkimistasu saadi plaanitust rohkem tulenevalt lumevaesest talvest, tänu millele oli parkimist võimaldavate parkimiskohtade arv keskmise talvega võrreldes suurem.

Tulu kaupade ja teenuste müügist saadi 87 934 tuhat eurot, mis on 0,8% vähem kui eelarves kavandatud. Suurim alatäitmine oli lasteaiakohatase osas seoses laste arvu vähenemisega ja rakendatud kohatase soodustustega. Tegevuskuludeks saadi toetusi 128 190 tuhat eurot, mis on kavandatud 0,9% vähem. Osa 2019. aastal alustatud projektide kuludest kanti seoses tegevuskavade täpsustumisega üle 2020. eelarveaastasse, mistõttu kajastatakse ka projektide elluviimiseks eraldatavad toetused tulude-kulude vastavuse printsiibi alusel 2020. aasta täitmisel.

Muude tegevustulude täitmine oli 1 910 tuhat eurot ehk 12,5% enam kui eelarves kavandatud. 2019. aastal saadi planeeritust enam nii leppetrahve, sunniraha kui ka kindlustushüvitisi.

Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kulude täitmine oli kokku 608 697 tuhat eurot ehk 95,9% kavandatud. 8 112 tuhande euro ulatuses kanti kulusid üle 2020. eelarveaastasse. Ülejäänud alatäitmise osas oli tegemist linna asutuste säästlikuma majandamise ja prognoositust väiksemate kuludega. Lisaks vähendasid linna asutused, kelle tulude täitmine jäi eelarves kavandatud väiksemaks, vastavas summas ka põhitegevuse kulusid.

Linna eelarves tegevuskulude koosseisus planeeritud kulutuste reservide kasutamise täitmine kajastatakse tehingu majanduslikust sisust lähtudes muudes tegevuskuludes või põhivara soetustes.

Investeeringutegevus

Põhivara müügist saadi 2019. aastal 220 tuhat eurot kavandatud enam, tulenevalt vara lõpliku müügihinna selgumisest enampakkumise tulemusena. Põhivara soetusteks kavandatud kulutusi tehti 2019. aastal 69 323 tuhande euro võrra kavandatud vähem. Mitmete ehitiste valmimine lükkus edasi ja 58 053 tuhande euro ulatuses on kavandatud kulutusi üle 2020. aastasse. Tööde viibimise ja kulutuste ülekandmise põhjuseid on mitmeid: detailplaneeringute ja kooskõlastuste planeeritust pikemaajaline menetlemine, lisanõuete ja -tingimuste esitamine projekteerimistöödele, täiendavate uuringute vajadus, ettenägematute tööde lisandumine jmt. Teede ja tänavate rekonstrueerimistööde valmimistähtajad pikenesid eeskätt seoses ajamahukate projekteerimistöödega.

Haridusvaldkonnas valmib Tallinna Tondi Põhikooli uus hoone 2018. aasta detsembris sõlmitud ehituslepingu alusel 2020. aasta augustis. Järveotsa tee 33 hoone renoveerimisele lasteaiaks saadi 2019. aasta alguses positiivne rahastusotsus ESF linnapiirkonna meetme „Linnapiirkonna jätkusuutlik areng“ raames. 2019. aasta suvel läbi viidud ehitushanke tulemusel kallines objekti kogumaksumus. Täiendavad vahendid hoone rekonstrueerimiseks eraldati Tallinna linna 2019. aasta teise lisaelarvega. 2019. aasta novembri lõpus sõlmitud ehituslepingu alusel valmivad tööd 2020. aasta novembris. Huvikeskuse „Kullo“ renoveerimistööde alustamine sõltub kavandatava ruumiprogrammi valmimisest. 2019. aastal alustati 7 lasteaiat (Tallinna Järveotsa Lasteaed, Tallinna Lasteaed Päikesejänku, Tallinna Liivamäe Lasteaed, Tallinna Vindi Lasteaed, Tallinna Lasteaed Laagna Rukkilill, Tallinna Rõõmupesa Lasteaed, Tallinna Lasteaed Rabarüblig) rekonstrueerimise projekteerimishangete ettevalmistuste või projekteerimistöödega, tööd jätkuvad 2020. aastal.

Kultuurivaldkonnas on pikenenud kahe suurobjekti ehitusperiood: Tallinna Linnateatri lao- ja tootmiskompleks valmib 2020. aasta juunis ning Salme Kultuurikeskuse rekonstrueerimistööd viiakse lõpule 2020. aasta augustis. Lisaks on viibinud Tallinna Loomaaia projekti „Pilvemets“ elluviimine seoses vajadusega koostada uus eelprojekt ekspositsioonihoonet kontseptuaalse ja konstruktsioonilise lahenduse muutumise tõttu.

2019. aastal valminud objektidest ja töödest olid olulisemad Tallinna Saksa Gümnaasiumi tervikrenoveerimine, Tallinna Männikäbi Lasteaia ja Tallinna Sitsi Lasteaia tervikrenoveerimine, Kultuurikeskuse Kaja ja Mustamäe Linnaosa Valituse uus hoone, Nõmme Spordikeskuse välibasseinide renoveerimine, Kopli rülapark, Tallinna Loomaaia liigikaitse labori naaritsaedikute kompleks, Tallinna Linnateatri IX kvartali põhiprojekt, Reidi tee, Haabersti ristmikku kesklinnaga ühendava Paldiski mnt ühistranspordiraja ehitus lõigus Mõisa tn – Nurklik tn, Hiiu-Suurtüki tn, Toonela tee

(Rahvusstaadioni juurdepääsutee, Lennujaama tee, Nisu tn (Sõle tn – Ristiku tn), Koidu tn (Paldiski mnt - Endla tn), Pärnamäe tee ja Muuga tee ristmiku, P. Pinna tn, Mustamäe tee 112-138 kvartalisesse teede, Juurdeveo tn (Pärnu mnt – Türi tn) ja Türi tn (Juurdeveo tn – Saku tn), Herne tn (Magasini tn – spordihall) ning Pae asumis jalakäijate promenaadi rekonstrueerimine, Ehitajate teele jalakäijate tunneli rajamine ning Viljandi mnt kergliiklustee (Pärnu mnt – Valdeku tn), Kloostrimetsa tee kergliiklustee (Lükati tee – Kloostrimetsa tee 29) ja Paldiski mnt kergliiklustee (Haabersti ristmik – Järveotsa tee) ehitus, samuti Öismäe raba terviseraja ja Vabaõhukooli tee (Rahvakooli tee – Hunditubaka tee) kergliiklustee ehitus, Priisle pargi ja Raua haljaku rajamine, Stroomi peremänguväljaku rekonstrueerimine, Paagi tn 10 munitsipaalmaja rekonstrueerimine ja Lõime tn 29a tugikodu rajamine.

2019. aastal alustati mitmete suuremahuliste objektide projekteerimis-, ehitus-, renoveerimis- ja rekonstrueerimistöodega. Nendest mahukamad projektid on Tallinna Nõmme Gümnaasiumi spordihoone projekteerimine, Tallinna Järveotsa Lasteaia ja Tallinna Lasteaia Laagna Rukkilill tervikrenoveerimise projekteerimine, Salme Kultuurikeskuse renoveerimine, Päevakeskus Käo Maleva keskuse tervikrenoveerimine, Lõime tn 31a tugikodu rekonstrueerimine, Maleva tn 18 uue munitsipaalalamu ehitus, Loomaaia tiigioru projekteerimine, Põhja-Tallinna linnaosa põlvkondade maja (Kari tn 13) projekteerimine, Siselinna uue kalmistuhoone projekteerimine, Valdeku tn (Vabaduse pst – Pärnu mnt) rekonstrueerimine ja Tallinna Botaanikaia majandushoone projekteerimine.

Sihtfinantseerimist põhivara soetamiseks saadi 1 370 tuhande euro võrra vähem eelarves kavandatud. Peamiseks põhjuseks oli Tallinna Tondi Põhikooli ehitustööde alguse edasilükkumine luhtunud hanke tõttu 2020. aasta jaanuari, mistõttu saab linn 2019. aasta eelarvesse kavandatud toetuse riigilt alles 2020. aastal.

Antav sihtfinantseerimine investeerimistegevuseks jäi alataidetuks summas 2 281 tuhat eurot ehk 64% ulatuses. Spordivaldkonnas lükkus osa Kalevi Keskstaadioni 2019. aastasse planeeritud rekonstrueerimistööst edasi 2020. aastasse, mistõttu kanti antavast sihtfinantseerimisest 437 tuhat eurot üle 2020. eelarveaastasse. Linnamajanduse valdkonnas kujunes investeerimistegevuseks antava sihtfinantseerimise alataitmiseks 600 tuhat eurot seoses vajadusega taotleda Euroopa Komisjonilt enne Linnahalli rekonstrueerimistöode toetamist riigiabi luba. Transpordivaldkonnas kantakse 2019. aastast 2020. eelarveaastasse üle Tallinna Linnatranspordi AS-ile pesulaseadmete vahetuseks ette nähtud sihtfinantseerimine summas 750 tuhat eurot ning trammi ja trolli kontaktvõrgu kandemastide vahetuseks ette nähtud vahendid 415 tuhat eurot. Teede ja tänavate valdkonnas kantakse toetusest riigimaantee nr 4 Tallinn – Pärnu – Ikla 13,0 – 16,0 km Tallinna piir – Topi sõlm ehituseks antavast sihtfinantseeringust seoses ehitustööde viibimisega 40 tuhat eurot üle 2020. eelarveaastasse. Kultuurivaldkonnas lükkusid edasi EELK Mustamäe Maarja Magdaleena kiriku altari ja tuleohutusnõuete täitmisega seotud tööd, mistõttu kantakse 50 tuhat eurot Mustamäe Kiriku Sihtasutusele ette nähtud sihtfinantseeringut üle 2020. eelarveaastasse.

Vastavalt [Tallinna Linnavalitsuse 7. oktoobri 2019 korraldusele nr 1269-k](#) andis Tallinna linn 2019. aastal Sihtasutusele Tallinna Televisioon lühiajalist laenu 600 tuhat eurot. Lisaks andis linn Tallinna Kiirabile laenu investeringuteks summas 100 tuhat eurot seoses parkla laiendamisega.

Laenude tagasimaksetes kajastub lisaks AS Ida-Tallinna Keskhaigla laenu tagasimaksele 1 044 tuhat eurot Sihtasutuse Tallinna Televisioon lühiajalise laenu tagasimakse summas 600 tuhat eurot ning Tallinna Kiirabi laenu tagasimakse 12 tuhat eurot.

Linna finantstulud moodustasid 2019. aastal 9 906 tuhat eurot, mis on 1 834 tuhat eurot ehk 22,7% kavandatud enam. Tallinna Linnavalitsuse 5. juuni korralduse nr 793-k „[Aksiaseltsi Tallinna Soojus 2018. majandusaasta aruande kinnitamine, puhaskasumi jaotamiseotsustamine ja aksiaseltsi auditeerija nimetamine](#)“ pidi aksiaselts kandma dividendina Tallinna linna eelarvesse 2,8 miljonit eurot. AS Tallinna Soojus kandis 2019. aastal Tallinna linnale üle 4,6 miljonit eurot dividende, millest 1,8 miljonit eurot moodustas 2018. aastal üle kandmata jäänud dividendi osa.

Linna finantskulud jäid 2019. aastal 2 745 tuhande euro võrra eelarves kavandatud väiksemaks tulenevalt jätkuvalt madalatest baasintressidest.

Finantseerimistegevus

2019. aasta investeerimistegevuse finantseerimiseks kavandas linn võtta laenu 41,8 miljonit eurot. Tulenevalt linna kõrgest likviidsusest ning investeerimisprojektide tegelikust täitmisest kavandatud laenu siiski välja ei võetud.

Linna laenude ja võlakirjade tagasimakseid tehti eelarves kavandatud mahus.

Finantseerimistegevuses kajastub lisaks eelnimetatule ka Tallinna linna poolt Tallinna Kiirabile parkla ehituseks antud laenu summas 100 tuhat eurot.

Likviidsed varad

2019. aasta eelarves planeeriti likviidsete varade vähenemist 47 534 tuhande euro võrra. Eelarve täitmise tulemusena aga likviidsed varad suurenesid 41 650 tuhande euro võrra. Likviidsete varade muutuse kujunemist mõjutasid kõige enam kavandatud väiksemad põhitegevuse ja investeerimistegevuse kulutused kokku summas 99 791 tuhat eurot, sealhulgas 69 152 tuhat eurot seoses 2019. aastal lõpetamata projektide ja investeringuobjektide kulutuste ülekandmisega 2020. eelarveaastasse ning linna eelarves investeringute katteks kavandatud laenu võtmata jätmise.

Eelarve täitmise aruandes ja konsolideerimata tulemiaruanDES esitatud arvnäitajate vahed on esitatud järgmises tabelis.

Tabel 27. Vahed eelarve täitmise aruande (punkt 2.5) ja konsolideerimata tulemiaruaruande (punkt 2.6 lisa 29) vahel

	Eelarve täitmise aruanne	Tulemi- aruanne	Vahe	Selgitused vahede kohta	
Tegevustulud (+)	761 899	761 684	215	Sh sisekäive Sh mitterahalised tehingud	2 979
Põhitegevuse tulud	729 688				-2 764
Põhivara müük	5 301			<i>sellest müüdava vara jääkväärtus</i>	2 340
Saadav sihtfinantseerimine	26 910				
Tegevuskulud (-)	626 219	661 764	-35 545	Sh sisekäive Sh mitterahalised tehingud	2 979
Põhitegevuse kulud	608 697				-38 524
Põhivara käibemaks	16 239			<i>sellest põhivara amortisatsioon ja allahindlus</i>	-39 917
Antav sihtfinantseerimine	1 283				
Finantstulud (+)	9 906	13 826	-3 920	Sh mitterahalised tehingud	-3 920
Dividendid	9 805			<i>sh kahjum osaluste ümberhindamisest</i>	-3 920
Muud tulud	101			<i>intressitulu diskonteeritud pikaajalistelt nõuetelt</i>	0
Finantskulud (-)	4 411	4 302	109	Sh mitterahalised tehingud	109
Intressikulu	4 405				
Muud finantskulud	6				
Põhivara soetus (-)	91 805	0	91 805	Põhivara rahaline soetus PS mitterahalised põhivara soetused	91 805
					3 431
Laenuõuete lühiajalise osa vähenemine (-)	613	0	613		613
Laenude tagasimaksed (+)	1 656	0	1 656		1 656
Tulem	50 413	109 444	-59 031	Sh mitterahalised tehingud Sh põhivara rahaline soetus PS mitterahalised põhivara soetused sh antud lühiajalised laenud sh laenude tagasimaksed	35 162 -91 805 -3 431 -613 1 656

3. Vandeaudiitori aruanne

KPMG Baltics OÜ
Narva mnt 5
Tallinn 10117
Estonia

Telephone +372 6 268 700
Fax +372 6 268 777
Internet www.kpmg.ee

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Tallinna Linnavolikogule

Arvamus

Oleme auditeerinud Tallinna Linna ja tema valitseva mõju all olevate üksuste (edaspidi „konsolideerimisgrupp“) konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab konsolideeritud bilanssi seisuga 31. detsember 2019, konsolideeritud tulemiaruanne, konsolideeritud rahavoogude aruanne, konsolideeritud netovara muutuste aruanne ning eelarve täitmise aruanne eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta ja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, sealhulgas märkimisväärsete arvestuspõhimõtete kokkuvõtet.

Meie arvates kajastab eespool mainitud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt grupi konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2019 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meie kohustusi vastavalt nendele standarditele kirjeldatakse täiendavalt meie aruande osas „Vandeaudiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“. Me oleme grupist sõltumatud kooskõlas kutseliste arvestuseksperide eetikakoodeksiga (Eesti) (eetikakoodeks (EE)), ja oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt eetikakoodeksi (EE) nõuetele. Me usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie arvamusele.

Peamised auditi asjaolud

Peamised auditi asjaolud on asjaolud, mis olid meie kutsealase otsustuse kohaselt käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi seisukohast kõige märkimisväärsemad. Neid asjaolusid käsitlesime konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku auditi kontekstis ja selle kohta arvamus kujundamisel ning me ei esita nende asjaolude kohta eraldi arvamust.

Kulude ja kohustuste täielikkus ja täpsus	
Täiendavat informatsiooni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta saab lisadest 12-15 ning 21-22.	
Peamine auditi asjaolu	Kuidas seda asjaolu auditis käsitleti
Konsolideerimisgrupi kohustised seisuga 31. detsember 2019 moodustasid 389 miljonit eurot ning aruandeperioodi tegevuskulud 912 miljonit eurot. Konsolideerimisgrupile rakenduvad kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest tulenevad finantsdistsipliini tagamise meetmed: põhitegevuse tulemi lubatav väärtus ja netovõlakoormuse ülemmäär. Seetõttu on oluline,	Meie auditiprotseduurid hõlmasid selle asjaolu puhul muuhulgas järgmist: - uuendasime oma arusaamist kulude ja kohustiste kajastamise protsessist ja kontrollimehhanismidest; - kontrollisime, kas kulude kajastamise aluseks olevaid ostuarveid on kinnitanud vastavate õigustega konsolideerimisgrupi töötajad;

<p>et majandusüksusel ei oleks kajastamata kulusid või kohustisi, mis võivad mõjutada põhitegevuse tulemit, ning kohustised oleksid klassifitseeritud nõuetekohaselt.</p> <p>Konsolideerimisgrupp tegutseb väga erinevates tegevusvaldkondades ning selle tegevuskulud ja kohustised on oma olemuselt erinevad ning võivad olla ebakorrapärased.</p> <p>Tulenevalt eeltoodust ja konsolideerimisgrupi tehingute mahust ning asjaolust, et kulude ja kohustiste auditeerimisele kulub märkimisväärne osa auditi ajast ja ressurssidest, määratlesime kulude ja kohustiste täielikkuse ja täpsuse peamiseks auditi asjaoluks.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - tutvusime eelarve koostamise ja täitmise kontrolli protsessiga ning veendusime kontrolli efektiivsuses; - analüüsisime kulude trende kuude lõikes ning testisime valimite alusel kulude vastavust algdokumentidele; - testisime valimi alusel, kas kohustised on aruandekuupäeva seisuga täielikult kajastatud (sh tutvusime konsolideerimisgrupi juristide hinnangutega vaidluste võimalike lahenduste kohta) ning kas võib esineda kulusid, mis on kajastatud vales perioodis; - tuginedes oma professionaalsele hinnangule testisime kulude ja kohustistega seotud manuaalsete kannete põhjendatust; - võrdlesime valimi alusel kolmandate isikute kinnitatud kohustisi raamatupidamisandmetega; - koostöös KPMG IT-spetsialistidega testisime konsolideerimisgrupi infosüsteemide üldist kontrollikeskkonda ning protsesse, mis peaksid muuhulgas tagama kuluarvete ja nende kinnitamisega seotud kannete täielikkuse ja täpsuse.
---	---

Muu informatsioon

Juhtkond vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon sisaldab tegevusaruannet, kuid ei hõlma konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie asjaomast vandeaudiitori aruannet.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei tee selle kohta mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon lahknep oluliselt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandest või meie poolt auditi käigus saadud teadmistest või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud.

Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud sellest faktist aru andma. Meil ei ole sellega seoses millegi kohta aru anda.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhtkond vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga ja sellise sisekontrolli eest, nagu juhtkond peab vajalikuks, et võimaldada kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkond kohustatud hindama grupi suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana, esitama infot, kui see on asjakohane, tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb kas grupi likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad grupi konsolideeritud raamatupidamise aruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Vandeauditori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise eksisteerimisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) läbiviidud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Kasutame auditeerides vastavalt rahvusvaheliste auditeerimise standarditele (Eesti) kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi käigus. Me teeme ka järgmist:

- teeme kindlaks ja hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kas pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid, kavandame ja teostame auditiprotseduure vastuseks nendele riskidele ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, info esitamata jätmist, vääresitiste tegemist või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi puhul asjassepuutuvast sisekontrollist, et kavandada nendes tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte arvamuse avaldamiseks grupi sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna arvestushinnangute ja nendega seoses avalikustatud info põhjendatust;
- teeme järelduse juhtkonna poolt tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsibi kasutamise asjakohasuse kohta ja saadud auditi tõendusmaterjali põhjal selle kohta, kas esineb olulist ebakindlust sündmuste või tingimuste suhtes, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust grupi suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana. Kui me teeme järelduse, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud juhtima vandeauditori aruandes tähelepanu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud infole või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad vandeauditori aruande kuupäevani saadud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski kahjustada grupi suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis.
- hangime konsolideerimisgrupi majandusüksuste või äritegevuste finantsteabe kohta piisava asjakohase tõendusmaterjali, et avaldada aramus grupi konsolideeritud finantsaruannete kohta. Me vastutame grupiauditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest. Me oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, infot muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas mistahes sisekontrolli märkimisväärsete puuduste kohta, mille oleme tuvastanud auditi käigus.

Tallinn, 21. mai 2020

/digitaalselt allkirjastatud/

Andris Jegers

Vandeauditiitori number 171

/digitaalselt allkirjastatud/

Priit Heinaste

Vandeauditiitori number 666

KPMG Baltics OÜ

Auditiorettevõtja tegevusluba nr 17

4. Allkirjad majandusaasta aruandele

Tallinna Linnavalitsus on koostanud Tallinna linna 31. detsembril 2019. aastal lõppenud majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest, grupi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandest (sh linna eelarve täitmise aastaaruanne) ja vandeaudiitori aruandest.

Tallinna Linnavolikogu on majandusaasta aruande kinnitanud ning Riigi Tugiteenuste Keskusele esitamiseks heaks kiitnud.

Tallinna Linnavolikogu 11. juuni 2020 otsus nr 53.

Tiit Terik

Tallinna Linnavolikogu esimees

Mihhail Kõlvart

Linnapea

LISA 3:

**OÜ UTILITAS 2017, 2018 JA 2019
MAJANDUSAASTA ARUANDED**

OÜ UTILITAS

2017. A KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANNE

JURIIDILINE AADDRESS:	PUNANE 36 13619 TALLINN HARJUMAA EESTI VABARIIK
REGISTRIKOOD:	12205523
TELEFON:	+372 6 424 071
PÕHITEGEVUSALA:	ELEKTRI- JA SOOJUSENERGIA TOOTMINE JA MÜÜK
AUDIITOR:	AS PRICEWATERHOUSECOOPERS
ARUANDEAASTA ALGUS JA LÖPP:	01.01.2017 - 31.12.2017

Sisukord

TEGEVUSARUANNE	3
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	6
Konsolideeritud bilanss	6
Konsolideeritud kasumiaruanne	7
Konsolideeritud rahavoogude aruanne	8
Omakapitali muutuste aruanne	9
Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad	10
Lisa 1 Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted	10
Lisa 2 Raha ja raha lähendid	16
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	16
Lisa 4 Varud	16
Lisa 5 Tütarettevõtted	17
Lisa 6 Sidusettevõtted	17
Lisa 7 Materiaalne põhivara	18
Lisa 8 Rendivarad (kapitalirent)	19
Lisa 9 Immateriaalne põhivara	20
Lisa 10 Laenukohustised	20
Lisa 11 Võlad ja ettemaksed	21
Lisa 12 Pikaajalised eraldised	21
Lisa 13 Omakapital	22
Lisa 14 Müügitulu	22
Lisa 15 Muud äritulud	23
Lisa 16 Kaubad, toore, materjal ja teenused	23
Lisa 17 Mitmesugused tegevuskulud	23
Lisa 18 Tööjõukulud	23
Lisa 19 Laenude tagatised ja panditud varad	24
Lisa 20 Tingimuslikud kohustised	24
Lisa 21 Tehingud seotud osapooltega	24
Lisa 22 Emaettevõtte konsolideerimata põhjaruanded	26
SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE	30
KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK	33
TEGEVKUHTKONNA ALLKIRJAD 2017. A KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANDELE	34

TEGEVUSARUANNE

Energiakontserni Utilitas põhitegevuseks on soojuse ja elektri tootmine ning kaugkütteteenuse osutamine. Pakume üle Eesti klientidele ja keskkonnale sobivaid lahendusi, toodame ja jaotame energiat võimalikult efektiivselt ning kasutame võimalikult suures osas taastuvaid ja kohalikke energiaallikaid.

Kontserni kuuluvad kaugkütteteenust pakuvad AS Utilitas Tallinn ja AS Utilitas Eesti ning Tallinnas elektrit ja soojust tootev OÜ Utilitas Tallinna Elektriijaam. Utilitas omab kontserni ettevõtetes 100% osalust. Kõik ettevõtted on registreeritud ja tegutsevad Eestis.

Utilitas toodab soojust ja elektrit ning pakub kaugkütteteenust kaheksas linnas üle Eesti - Tallinnas, Valgas, Jõgeval, Haapsalus, Kärdlas, Keilas, Maardus ja Raplas. Meie klientideks on korteriühistud, riigi- ja munitsipaalasutused ning eraettevõtted. Hallatavate soojusvõrkude kogupikkus on ligi 500 kilomeetrit, grupi ettevõtted käitavad 39 katlamaja ja kahte biokütusel töötavat koostootmisjaama, installeeritud soojuslik koguvõimsus ületab 1200 MW ning elektriline nimivõimsus 46 MW.

2017. aastal suurenes energiakontserni roheline energia toodang eelmise aastaga võrreldes 28 protsenti. Grupi ettevõtted tootsid kokku 1 680 600 MWh soojus- ja 243 600 MWh elektrienergiat, mida oli võrreldes mullusega vastavalt 12 protsenti ja 40 protsenti rohkem. Sellest enamus toodeti metsa- ja puidutööstuse jääkidest, kokku 1 105 000 MWh (2016. aastal 860 000 MWh).

Soojuse ja elektri tootmismahud kasvasid märgatavalt Utilitase teise soojuse ja elektri koostootmisjaama käivitamise järel Tallinnas, Vao karjääris. 21,4 MW elektrilise ja 76,5 MW soojusliku võimsusega koostootmisjaam on Utilitase viimase aja mahukaim investimisprojekt, tänu millele toodetakse suurem osa Tallinna kaugküttesoojusest mittefossiilsetest kütustest ning enamus Tallinnas tarbitavast kaugküttesoojust tuleb koostootmisjaamadest.

Koostootmise ja biokütuste kasutamisega hoidis Utilitas 2017. aastal ära üle 500 000 tonni CO₂-heite paiskumist atmosfääri, mida on 18 protsenti enam kui eelnenud aastal. Just nii palju rohkem tekiks süsihappegaasi, kui toota sama kogus energiat gaasist ja põlevkivist. Taastuvkütus on tänaseks enamuses kõigis Utilitase võrgupiirkondades ja kõik võrgupiirkonnad vastavad Euroopa Energiatõhususe direktiivi (2012/27/EL) kohaselt tõhusa kaugküttesüsteemi kriteeriumitele.

Prognooside kohaselt elab 2050. aastal 66% planeedi rahvastikust linnades. Rahvusvahelise Energiaagentuuri andmetel kulus 2013. aastal linnades enamus kogu maailmas kasutatud primaarenergiast (64%) ja emiteeriti suurem osa energeetikaga seotud CO₂st (70%). Et soojus on suurima osakaaluga energialiik nii Eesti kui kogu Euroopa Liidu energiabilansis, on maailma kliima- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamiseks hädavajalik linnade energiavarustuse kestlik lahendamine.

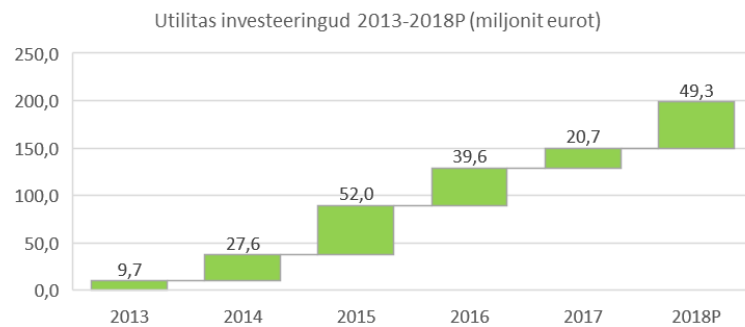
Tõhusad kaugküttesüsteemid pakuvad parimat lahendust linnade energiavajaduse lahendamiseks, võimaldades tarbida soovitud ajal mõistliku hinnaga keskkonnasõbralikku energiat. Soojuse ja elektri koostootmine ning taastuvkütuste kasutamine kaugküttes aitab vähendada kasvuhoonegaaside emissiooni ning pidurdada kliima soojenemist.

Samuti aitavad tõhusad kaugküttesüsteemid vältida primaarenergia raiskamist. Tänapäevaks pärineb üle poole Eestis kaugküttes kasutatud soojusest taastuvatest allikatest ja viimase kümne aasta jooksul on tänu taastuvkütuste kasutuselevõtu ja koostootmispotentsiaali ärakasutamisele vähenenud primaarenergia kasutus Eesti kaugküttesektoris mitu korda. Fossiilsetelt kütustelt taastuvatele ülemineku tulemusel oli 2017. aastal kogu Eesti kaugküttesektori

primaarenergia arvestuslik tegur 0,27 ja koostootmist kasutavates võrkudes veelgi madalam. Samal ajal on elektri primaarenergia tegur püsinud sisuliselt muutumatuna ja olnud püsivalt üle 3,0. Nii on kaugküte kõige säästlikum viis linnade energiavarustuseks.

Kinnisvaraarendus on suuremates linnades aktiivne ja uute liitujate arv on jõudnud kümne aasta tagusele tasemele. Taastuvate kütuste osakaalu suurenemine ja mõistlik hind leiab üha enam pooldajaid. Utilitase kaugküttevõrkudega liitus üle Eesti möödunud aastal 92 hoonet koguvõimsusega 49 MW, mis on sarnaselt 2016. aastale rekordiliselt kõrgel tasemel. Utilitas varustas 2017. aasta lõpu seisuga soojusega kaheksas Eesti linnas 4 714 hoonet, sealhulgas üle 165 000 kodumajapidamist.

Kohalike taastuvkütuste kasutuselevõtt ja energiatõhususe suurendamine eeldab suuremahuliste investeeringute tegemist. 2012. aastal alustatud mahuka investeerimisprogrammi jätkuna investeerisid kontserni ettevõtted 2017. aastal kokku 21 miljonit eurot, sellest üle 11 miljoni soojusvõrkude ehitamiseks ning ligi 10 miljonit eurot energia tootmisse. Tehtud investeeringutest finantseerib SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) 0,8 miljonit eurot, valdav enamus investeeringutest rahastati omavahenditest ja pangalaenudega.

Utilitase 2018. aasta investeeringute plaan keskendub tootmise efektiivsuse ning keskkonnasäästlikkuse tõstmisele ning soojusvõrkude korrastamisele ja ehitamisele. 2018. aasta investeeringute maht ulatub ligi 50 miljoni euroni. Jätkub Tallinnas Mustamäe tootmisüksuse rekonstrueerimine, mille käigus kaasajastatakse olemasolev katlamaja ning ehitatakse taastuvkütustest elektrit ja soojust tootev koostootmisplakk.

Sel suvel paigaldatakse kahele Utilitase katlamajale Tallinnas ja Jõgeval suitsugaaside kondensaator - seade, millega on juba varustatud Utilitase katlamajad Valgas, Keilas, Haapsalus ja Raplas ning Utilitase koostootmisjaamad Tallinna külje all Väos. Selle tehnoloogiaga jahutatakse korstnasse minevat suitsugaasi ja selle käigus eraldunud soojus suunatakse kaugküttevõrku. Antud uuendusega suureneb taastuvkütuste osakaal ja väheneb CO₂-emissioon välisõhku. Samuti ehitatakse ja rekonstrueeritakse 2018. aastal varustuskindluse ja energiatõhususe eesmärgil üle Eesti 19 kilomeetrit soojustorustikke. Kõige mahukamateks töödeks on Tallinnas Gonsiori tänava peamagistraali ning Maardu linna soojusvõrgu kaasajastamine.

Utilitas jätkab kontserni ettevõtete arendamist ja uute investeerimisvõimaluste otsimist, keskendudes taastuvenergia- ja energiatõhususe-alastele võimalustele Eestis. Efektiivsel kaugküttel, mis kasutab kohalikke ja taastuvkütuseid, on oluline roll Eesti energeetika jätkusuutlikus arengus. 2017. aastal kiideti heaks Eesti Energiamaajanduse Arengukava aastani 2030. Selle kohaselt peab 2030. aastaks 50% kogu riigi energiatarbimisest olema kaetud taastuvatest allikatest, soojuses on eesmärk veel ambitsioonikam – 80% soojusest peab selleks ajaks olema toodetud taastuvatest allikatest.

Ambitsioonikate energia- ja kliimapoliitika-alaste eesmärkide saavutamiseks on vajalik konkreetsete meetmete väljatöötamine ja rakendamine. Kaugküttesektoril on pakkuda lahendused nende eesmärkide saavutamiseks, aga kuna tootmiseadmed ja võrgud on pika tehnilise elueaga, eeldab neisse suuremahuliste investeeringute tegemine lisaks stabiilsusele regulatsioonides ja nende rakendamise praktikas ka selgeid suunavaid meetmeid. Iga täna rajatav tsentraalne või lokaalne küttelahendus on tõenäoliselt töökorras ka aastal 2030. Nii oleks iga sellise lahenduse, mis ei võimalda kasutada taastuvaid allikaid või jääsoojust, rajamine juba täna ebamõistlik ja muudab seatud eesmärkide saavutamise raskemaks.

Üheks oluliseks arenguks on hoonete energiatõhususe regulatsiooni karmistumine ja liginullenergiahoonete nõuete rakendumine. Liginullenergiahoone on väga madala energiatarbega hoone, milles kasutatav energia peab olulisel määral pärinema kohapeal või lähikümbuses (ingl.k. *on-site or nearby*) toodetud taastuvatest energiaallikatest. 2017. aastal avaldatud üleeuroopaline standard (*Energy performance of buildings - Overarching Energy Performance of Buildings*

assessment - Part 1: General framework and procedures (ISO 52000-1:2017) (Eesti standard EVS-EN ISO 52000-1:2017)) määratleb kaugküttevõrgust tarnitud energia lähiümbruses toodetuna ja seega sätestab, et kaugküte ja –jahutus tuleb energiatõhusarvestustes lokaalsete allikatega samaväärselt arvesse võtta. Nii on loodud alus taastuvaid kütuseid või heitsoojust kasutavate kaugküttelehenduste alusel liginullenergiahoonete-alaste eesmärkide täitmiseks. Võttes arvesse kaugküttesektoris toimunud olulist primaarenergia kasutuse vähenemist viimase kümnendi jooksul, on hoonete energiatõhusarvestustes kaugkütte kaalumisteguri oluline langetamine äärmiselt põhjendatud.

Lisaks regulatsioonidele mõjutavad ettevõtte tegevust arengud tooraineturul ja elektri turuhind. Elektri turuhinda Eesti hinnapiirkonnas mõjutab uute, muutuvkuludeta taastuveniivõimsuste lisandumine NordPool hinnapiirkonda, mis on toonud kaasa elektri hulgihinna alanemise ja langetanud tarbijate kulutusi elektrile. Aasta lõpus kallinenud naftahinnaga koos tõusis ka maagaasi hind, põhistades veelkord Eesti kaugküttesektoris valitud teed üleminekuks soodsamale kodumaisele puiduhakkele. Hoolimata mõningasest hinnatõusust, võimaldab metsa- ja puidutööstuse jääkidest toodetud puiduhake hoida kaugküttehinda stabiilsena. Samuti on see oluline valik energiapuulgeoleku aspektist, kuna puiduhakke kättesaadavus sõltub vaid kohalikest oludest.

Ettevõtte on bilansipäeva seisuga pikaajalisi laenukohustisi 157 miljonit eurot (31.12.2016: 154 miljonit eurot). Rajatava Mustamäe koostootmisjaama ja teiste kontserni põhivarainvesteeringute finantseerimiseks sõlmis ettevõtte aruandeaastal Swedbanki ja SEB-ga täiendava laenulepingu kogusummas 40 miljonit eurot. Kõik laenud on denomineeritud eurodes, nagu ka kontserni ettevõtete tulud. Pikaajaliste laenude intressimäärade muutumise risk on ligi 28% ulatuses maandatud intressiswapi tehingutega.

KONTSERNI PEAMISED FINANTSNÄITAJAD JA -SUHTARVUD	2017	2016
Varad kokku (tuh EUR)	301 010	290 388
Laenukohustised (tuh EUR)	156 933	154 369
Lühiajaliste kohustiste kattekordaja (kordades) = käibevara / lühiajalised kohustised	1,20	1,34
Likviidsuskordaja (kordades) = (käibevarad - varud) / lühiajalised kohustised	1,11	1,23
Maksevalmiduskordaja (kordades) = raha / lühiajalised kohustised	0,55	0,16
Võõrkapitali ja omakapitali suhe (D/E)	2,68	2,88
Äritulud kokku (tuh EUR)	117 243	104 853
Puhaskasum (tuh EUR)	23 752	16 302
Varade tootlus (ROA) = puhaskasum / varad (keskmine)	8,0%	6,0%
Põhivarade käibekordaja (kordades) = äritulu / põhivara (keskmine)	0,46	0,45
Varade käibekordaja (kordades) = äritulu / varad (keskmine)	0,40	0,39

Utilitase tegevuse fookuses on keskkonna säästmine, nii teeme koostööd kohalike ja üleriigiliste partneritega, kes samuti väärtustavad rohelist mõtteviisi ning pööravad tähelepanu keskkonnamõju vähendamisele. Sel viisil saame ka ise paremini avalikkuseni viia roheline energia rolli keskkonna hoidmisel. Alates 2016. aastast oleme ühendanud jõud roheline teatri poole püüdleva Tallinna Linnateatriga, kes väärtustab energiatõhusust ja taaskasutust. Selle koostöö eest pälvis Utilitas Kultuuriministeeriumi poolt välja antava Aasta kultuurisõbra peapreemia. Jätkub koostöö andekate noorsportlaste Kelly ja Henri Sildaruga, et nelja aastaaja säilimist vajava talispordiala kaudu juhtida tähelepanu kliimasoojenemisega seotud riskidele. Samuti panustame eestimaise energiakontsernina kohaliku elukeskkonna arengusse ja innovatiivsete lahenduste loomisele, eelkõige keskendume nendele piirkondadele, kus Utilitas osutab teenuseid. Oleme alates 2013. aastast Eesti korvpalli rahvusmeeskonna peatoetaja ja pannud õla alla Rapla ja Valga korvpallimeeskondadele. Utilitas järelkasvutiimi kuuluvaid noori kergejõustiklasi toetame alates 2011. aastast. Jätkame koostööd Tallinna Tehnikaülikooliga, samuti haridusprogrammi Noored Kooli, vähivafondi „Kingitud elu“ ja innovatsioonirahastu Prototron toetamist.

OÜ Utilitas kontsern annab tööd 258 töötajale (2016: 255). Ettevõtte on üheliikmeline juhatus ja kolmeliikmeline nõukogu.

Priit Koit
Juhatuses liige

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE**Konsolideeritud bilanss**

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	31.12.2017	31.12.2016
VARAD			
Käibevara			
Raha	2	19 520	4 795
Nõuded ja ettemaksed	3	19 838	33 001
Varud	4	3 319	3 331
KÄIBEVARA KOKKU		42 677	41 127
Põhivara			
Investeeringud sidusettevõtetesse	6	0	72
Pikaajalised nõuded ja ettemaksed	3	2 705	42
Materiaalne põhivara	7, 8	238 756	231 293
Immateriaalne põhivara	8, 9	16 872	17 854
PÕHIVARA KOKKU		258 333	249 261
VARAD KOKKU		301 010	290 388
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	10	14 250	13 031
Kapitalirendi kohustised	8, 10	659	469
Võlad ja ettemaksed	11	19 688	17 120
Tuletisinstrumentid	10	908	0
LÜHIAJALISED KOHUSTISED KOKKU		35 505	30 620
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	10	142 683	141 332
Kapitalirendi kohustised	8, 10	40 669	41 328
Võlad ja ettemaksed	11	96	0
Tuletisinstrumentid	10	0	2 036
Eraldised	12	204	204
PIKAAJALISED KOHUSTISED KOKKU		183 652	184 900
KOHUSTISED KOKKU		219 157	215 520
Omakapital			
Osakapital	13	7 650	7 750
Ülekurs		0	5 018
Jaotamata kasum		74 203	62 100
OMAKAPITAL KOKKU		81 853	74 868
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL KOKKU		301 010	290 388

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials M.A.
 Kuupäev/date 18.04.2018
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisad lehekülgedel 10 kuni 25 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud kasumiaruanne

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	2017	2016
Äritulud			
Müügitulu	14	115 745	104 817
Muud äritulud	15	1 498	36
ÄRITULUD KOKKU		117 243	104 853
Ärikasum			
Kaubad, toore, materjal ja teenused	16	-62 189	-60 485
Mitmesugused tegevuskulud	17	-2 370	-2 199
Tööjõukulud	18	-7 643	-7 265
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	7, 9	-14 210	-11 716
Ärikasum		30 831	23 188
Finantstulud ja -kulud			
Intressikulud	10	-7 459	-7 464
Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutus	10	1 128	1 025
Muud finantstulud ja -kulud		52	-30
FINANTSTULUD JA -KULUD KOKKU		-6 279	-6 469
Kasum enne tulumaksustamist		24 552	16 719
Tulumaks	13	-800	-417
ARUANDEAASTA PUHASKASUM		23 752	16 302

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials M.A.
 Kuupäev/date 18.04.2018
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisad lehekülgedel 10 kuni 25 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud rahavoogude aruanne

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	2017	2016
RAHAVOOD ÄRITEGEVUSEST			
Ärikasum		30 831	23 188
Korrigeerimised:			
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	7, 9	14 210	11 716
Kasum (kahjum) põhivara müügist	7	-45	-6
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	3	-1 596	268
Varude muutus	4	12	-76
Äritegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	11	-626	1 557
Makstud intressid	10	-7 459	-7 530
Makstud ettevõtte tulumaks	13	-800	-417
Kokku rahavood äritegevusest		34 527	28 700
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	7, 9	-17 401	-42 418
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	7	45	24
Laekunud sidusettevõtjate müügist		57	0
Tütarettevõtte soetamine netorahavoog	5	0	-815
Antud laenud	3, 21	-167	-14 976
Antud laenude tagasimaksed	3, 21	125	3
Saadud intressid		5	8
Kokku rahavood investeerimistegevusest		-17 336	-58 174
RAHAVOOD FINANTSEERIMISTEGEVUSEST			
Saadud laenud	10	15 580	34 355
Saadud laenude tagasimaksed	10	-13 210	-7 934
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	10	-469	-302
Tasutud omaaktsiate või -osade tagasiostmisel	13	-319	0
Muud väljamaksed finantseerimistegevusest		-48	-136
Makstud dividendid	13	-4 000	-2 071
Kokku rahavood finantseerimistegevusest		-2 466	23 912
RAHAVOOD KOKKU		14 725	-5 562
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI ALGUSES	2	4 795	10 357
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI LÖPUS	2	19 520	4 795

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials M.A.
 Kuupäev/date 18.04.2018
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Omakapitali muutuste aruanne

TUHANDETES EURODES	Osakapital	Ülekurs	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2015	7 750	5 018	48 624	61 392
Makstud dividendid	0	0	-2 071	-2 071
Muud muutused äriühendustest (lisa 5)	0	0	-755	-755
Aruandeperioodi puhaskasum	0	0	16 302	16 302
Saldo seisuga 31.12.2016	7 750	5 018	62 100	74 868
Makstud dividendid	0	0	-4 000	-4 000
Omaosaluste omandamine	-100	-5 018	-7 649	-12 767
Aruandeperioodi puhaskasum	0	0	23 752	23 752
Saldo seisuga 31.12.2017	7 650	0	74 203	81 853

Täpsem informatsioon osakapitali ja muude omakapitali kirjete kohta on toodud lisa 13.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials M.A.
 Kuupäev/date 18.04.2018
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisad lehekülgedel 10 kuni 25 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted

OÜ UTILITAS 2017. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga. Eesti finantsaruandluse standardi põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid.

Konsolideeritud aruandes kajastuvad OÜ UTILITAS (edaspidi: ettevõtte) ning tema tütarettevõtete (koos edaspidi nimetatud: kontsern) finantsnäitajad. Informatsioon tütarettevõtete kohta on toodud lisa 5.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärgnevas arvestuspõhimõtetes.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes.

A. Konsolideeritud aruannete koostamine

Konsolideerimise põhimõtted

Konsolideeritud aruandes on rida-realt konsolideeritud kõik tütarettevõtted. Elimineeritud on kõik kontsernisisesed nõuded ja kohustised, kontserni ettevõtete vahelised tehingud ning nende tulemusena tekkinud realiseerimata kasumid ja kahjumid.

Vajadusel on tütarettevõtete arvestuspõhimõtteid muudetud vastavaks kontserni arvestuspõhimõtetele.

Tütarettevõtted

Tütarettevõtteks loetakse ettevõtet, mille üle emaettevõttel on kontroll. Tütarettevõtet loetakse emaettevõtte kontrolli all olevaks, kui kontsern omab kas otseselt või kaudselt üle 50% tütarettevõtte hääleõiguslikest aktsiastest või osadest või on muul moel võimeline kontrollima tütarettevõtte tegevus- ja finantspoliitikat.

Tütarettevõtte soetamist kajastatakse ostumeetodil (välja arvatud ühise kontrolli all toimuvad äriühendused, mida kajastatakse korrigeeritud ostumeetodil). Vastavalt ostumeetodile võetakse omandatud tütarettevõtte varad, kohustised ja tingimuslikud kohustised arvele nende õiglases väärtuses ning omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara õiglase väärtuse vahe kajastatakse positiivse või negatiivse firmaväärtusena. Alates omandamise kuupäevast kajastatakse omandatud tütarettevõtte varad, kohustised ja tingimuslikud kohustised ning tekkinud positiivne firmaväärtus konsolideeritud bilansis ning osalus omandatud tütarettevõtte tuludes ja kuludes kajastatakse konsolideeritud kasumiaruandes. Negatiivne firmaväärtus kajastatakse koheselt tuluna.

Juhul, kui tütarettevõtte müüakse aruandeperioodi jooksul, kajastatakse konsolideeritud kasumiaruandes müüdü tütarettevõtte tulusid ja kulusid kuni kontrolli üleandmiseni. Vahe müügihinna ja tütarettevõtte netovara bilansilise väärtuse vahel kontserni bilansis (kaasa arvatud firmaväärtus) müügikuupäeva seisuga kajastatakse kasumi/kahjumina tütarettevõtte müügist. Juhul, kui tütarettevõtte osalisel müügil väheneb kontserni kontroll ettevõtte üle alla 50%, kuid mõju ettevõtte üle ei kao täielikult, lõpetatakse alates müügikuupäevast ettevõtte konsolideerimine ning kajastatakse järelejäänud osa tütarettevõtte varades, kohustistes ning firmaväärtuses kas sidusettevõttena, ühisettevõttena või muu finantsinvesteeringuna. Allesjääva investeeringu osa bilansilist väärtust müügikuupäeval loetakse tema uueks soetusmaksumuseks.

Sidusettevõtjad

Sidusettevõtja on ettevõtja, mille üle kontsern omab olulist mõju, kuid mida ta ei kontrolli. Üldjuhul eeldatakse olulise mõju olemasolu juhul, kui kontsern omab ettevõtjast 20% - 50% hääleõiguslikest aktsiastest või osadest.

Investeeringud sidusettevõtjatesse on konsolideeritud finantsaruannetes kajastatud kapitaliosaluse meetodil; selle kohaselt on alginvesteeringut korrigeeritud ettevõttest saadud kasumi/kahjumiga ning laekunud dividendidega.

Omavahelistes tehingutes tekkinud realiseerumata kasumid elimineeritakse vastavalt ettevõtja osaluse suurusele. Realiseerimata kahjumid elimineeritakse samuti, välja arvatud juhul, kui kahjumi põhjuseks on vara väärtuse langus. Juhul kui ettevõtte osalus kapitaliosaluse meetodil kajastatava sidusettevõtja kahjumis on võrdne või ületab sidusettevõtte bilansilist jääkväärtust, vähendatakse investeeringu bilansilist jääkväärtust nullini ning edasisi kahjumeid kajastatakse bilansiväliselt. Juhul kui ettevõtja on garanteerinud või kohustatud rahuldama sidusettevõtja kohustisi, kajastatakse bilansis nii vastavat kohustist kui ka kapitaliosaluse meetodi kahjumit. Vajadusel on sidusettevõtjate raamatupidamis põhimõtted muudetud vastavaks kontserni arvestuspõhimõtetele.

Äriühendused ühise kontrolli all olevate ettevõtete vahel

Ühise kontrolli all olevate ettevõtete vahel toimunud äriühendusi kajastatakse korrigeeritud ostumeetodil, mille kohaselt kajastatakse omandatud osalust teises ettevõttes omandatud netovara bilansilises väärtuses (st. nagu

omandatud varad ja kohustised olid kajastatud omandatud ettevõtte bilansis) ning omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara bilansilise väärtuse vahe kajastatakse omandava ettevõtte omakapitali vähenemise või suurenemisena.

Konsolideeritud aastaaruande lisades esitatud Emaettevõtte konsolideerimata aruanded

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisades avaldatakse konsolideeriva üksuse (emaettevõtte) eraldiseisvad konsolideerimata põhjaruanded. Emaettevõtte põhjaruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel, v.a investeringud tütar- ja sidusettevõtetesse, mis konsolideerimata aruandes on kajastatud soetusmaksumuse meetodil.

B. Finantsvarad

Kontsernil on järgmised finantsvarad: raha ja raha lähendid (vt. ka arvestuspõhimõte C), nõuded ostjate vastu (vt. ka arvestuspõhimõte D) ja muud nõuded.

Finantsvarade oste ja müüke kajastatakse *tehingupäeval* (s.t päeval, mil Kontsern võtab endale kohustise (näiteks sõlmib lepingu) teatud finantsvara ostuks või müügiks).

Raha ja raha lähendid, nõuded ostjatele ja muud nõuded (viitlaekumised, antud laenud ning muud lühi- ja pikaajalised nõuded), välja arvatud edasimüügi eesmärgil omandatud nõuded, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Lühiajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul ligilähedane nende nominaalväärtusega (miinus tagasimaksed ning võimalikud allahindlused), mistõttu lühiajalisi nõudeid kajastatakse bilansis tõenäoliselt laekuvas summas.

C. Raha ja raha lähendid

Raha ja selle lähenditena kajastatakse rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke (v.a. arvelduskrediit), kuni 3-kuulisi tähtajalisi deposiite ning paigutusi rahaturufondidesse ja muudesse üllilikkiidsetesse fondidesse, mis investeerivad instrumentidesse, mis individuaalselt vastavad raha ja raha lähendi mõistele. Arvelduskrediiti kajastatakse bilansis lühiajaliste laenukohustiste koosseisus.

D. Nõuded ostjate vastu

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse kontserni tavapärase äritegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid. Nõudeid ostjate vastu kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (s.o nominaalväärtus miinus tagasimaksed ning vajadusel tehtavad allahindlused).

Nõuete allahindlust kajastatakse, kui esineb objektiivseid tõendeid selle kohta, et kõik nõuete summad ei laeku vastavalt nõuete esialgsetele lepingutingimustele. Asjaoludeks, mis viitavad võimalikule nõuete väärtuse langusele, on võlgniku pankrot või olulised finantsraskused ning maksetähtaegadest mittekinnipidamine. Individuaalselt oluliste nõuete väärtuse langust (st. vajadust allahindluseks) hinnatakse iga ostja kohta eraldi, lähtudes eeldatavasti tulevikus laekuvate summade nüüdisväärtusest. Selliste nõuete puhul, mis ei ole individuaalselt olulised ja mille suhtes ei ole otseselt teada, et nende väärtus oleks langenud, hinnatakse väärtuse langust kogumina, arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas. Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindlussumma on vahe nende nõuete bilansilise väärtuse ja tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuse vahel, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Nõuete bilansilist väärtust vähendatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindlussumma võrra ning kahjum allahindlusest kajastatakse kasumiaruandes kuluna. Kui nõue loetakse lootusetult laekuvaks, kantakse nõue ja tema allahindlus bilansist välja. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumist kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu vähendamisena.

E. Tuletisinstrumentid

Tuletisinstrumente (näiteks *forward*-, *futuur*-, *swap*- või optioonilepingud) kajastatakse bilansis nende õiglases väärtuses. Kasumid ning kahjumid tuletisinstrumentidelt kajastatakse kasumiaruandes perioodi tulu ning kuluna.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials <u>M.A.</u>
Kuupäev/date <u>18.04.2018</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

F. Varud

Varud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostukulutustest, tootmiskulutustest ja muudest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse. Varude kuluks kandmisel kasutatakse FIFO meetodit. OÜ Utilitas Tallinna Elektri jaam kasutab kütusevarude kuludes kajastamisel ja varude bilansilise väärtuse arvutamisel kaalutud keskmise hinna meetodit. Varud kajastatakse bilansis nende soetusmaksumuses või neto realiseerimisväärtuses, sõltuvalt sellest, kumb on madalam. Varude allahindlusi nende neto realiseerimisväärtusele kajastatakse allahindluse perioodil muudes ärikuludes.

G. Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse kontserni enda majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 700 eurot kuni alates 3 000 eurot, olenevalt kontserni ettevõttest.

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (k.a tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta. Juhul kui materiaalse põhivara objekti otstarbekohasesse kasutusvalmidusse viimine vältab pikema perioodi jooksul, kapitaliseeritakse vara soetusmaksumusse varaga seotud laenukasutuse kulutused. Laenukasutuse kulutuste kapitaliseerimine lõpetatakse hetkest, mil vara on olulises osas valmis otstarbekohaseks kasutamiseks või selle aktiivne arendustegevus on pikemaks ajaks peatatud.

Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kapitalirendile võetud materiaalse põhivara arvestus toimub sarnaselt ostetud põhivaraga.

Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad väljaminekud kajastatakse põhivarana, kui on tõenäoline, et kontsern saab varaobjektiga seotud tulevast majanduslikku kasu ning varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Muid hooldus- ja remondikuludid kajastatakse kuluna nende toimumise momendil.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsioonimäär määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeast. Olulise lõppväärtusega varaobjektide puhul amortiseeritakse kasuliku eluea jooksul kulusse ainult soetusmaksumuse ja lõppväärtuse vahelist amortiseeritavat osa.

Juhul kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena ning määratakse vastavalt nende kasulikule elueale eraldi amortisatsiooninormid.

Amortisatsioonimäärade vahemikud on materiaalse põhivara gruppidele järgmised:

- Ehitised ja rajatised	2 - 10%	10 - 50 aastat
- Soojustrassid	3 - 10%	10 - 30 aastat
- Tootmiseseadmed	3 - 20%	5 - 40 aastat
- Muud masinad ja seadmed	10 - 33%	3 - 10 aastat
- Muu inventar ja IT seadmed	10 - 33%	3 - 10 aastat

Piiramata kasutuseaga objekte (maa, püsiva väärtusega kunstiteosed, muuseumieksponaadid ja raamatud) ei amortiseerita.

Amortisatsiooni arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgil ning lõpetatakse kui lõppväärtus ületab bilansilist jääkmaksumust, vara lõpliku eemaldamiseni kasutusest. Igal bilansipäeval hinnatakse kasutatavate amortisatsioonimäärade, amortisatsioonimeetodi ning lõppväärtuse põhjendatust.

Juhul kui põhivara kaetav väärtus (s.o kõrgem kahest järgnevast näitajast: vara õiglane väärtus (miinus müügikulutused) või vara kasutusväärtus) on väiksem tema bilansilisest jääkmaksumusest, on materiaalse põhivara objektid alla hinnatud nende kaetavale väärtusele (vaata ka arvestuspõhimõtet osas J).

Materiaalse põhivara kajastamine lõpetatakse vara võõrandamise korral või olukorras, kus vara kasutamisest või müügist ei eeldata enam majanduslikku kasu. Kasum või kahjum, mis on tekkinud materiaalse põhivara kajastamise lõpetamisest, kajastatakse kasumiaruandes muude äritulude või muude ärikulude real.

H. Rendivarud

2001. a sõlmis AS Utilitas Tallinn (rentnik) Tallinna linnale kuuluva ettevõttega AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu 30 aastaks. Selle lepingu raames võttis rentnik rendile tervikvara, mida ta on kohustatud hooldama ja säilitama ning rendiperioodi lõppedes rendileandjale tagastama. Kapitalirendile võetud vara, mida

vastavalt lepingule nimetatakse "Rendivara" on eraldi välja toodud Materiaalse põhivara lisis 7 ja 8. Rentnik teeb rendile võetud varale parendusi ja asendusi, mis võetakse arvele Rendivara koosseisus ja mida amortiseeritakse rendiperioodi jooksul vastavalt kasulikule elueale. Investeeringud Rendivara asendustesse kuuluvad ettevõttele rendiperioodi lõpul jääkväärtuses kompenseerimisele rendileandja poolt.

Rendivarade kapitalirendile võtmisega kaasnevad kohustised on kajastatud bilansis eraldi real "Kapitalirendi kohustised".

Muud rendilepinguga seotud materiaalsed varad, mida AS Utilitas Tallinn omandab täiendavalt rendiperioodi jooksul, kuuluvad juhul kui omand läheb rendiperioodi lõpul rendileandjale üle jääkväärtuses kompenseerimisele.

I. Immateriaalne põhivara

Immateriaalset vara (firmaväärtus, arenguväljaminekud, patendid, litsentsid, kaubamärgid, tarkvara) kajastatakse bilansis siis, kui vara on kontserni poolt kontrollitav, tema kasutamisest saadakse tulevikus majanduslikku kasu ning vara soetusmaksumus on usaldusväärselt mõõdetav. Omandatud immateriaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Arvele võtmise järel kajastatakse immateriaalset vara selle soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Immateriaalset vara amortiseeritakse lineaarsel meetodil, lähtudes vara eeldatavast kasulikust elueast. Igal bilansipäeval hinnatakse vara amortisatsiooniperioodide ning -meetodi põhjendatust. Amortisatsioonimäärade vahemikud on immateriaalse põhivara gruppidele järgmised:

- Firmaväärtus	4,55%
- Tarkvara, patendid, litsentsid, kaubamärgid ja muu immateriaalne põhivara	20-33%

Hinnatakse vara väärtuse langust, kui on ilmnunud asjaolusid, mis viitavad võimalikule väärtuse langusele (vaata ka arvestuspõhimõtet lõigus J).

Firmaväärtus

Firmaväärtus on positiivne vahe äriühenduse käigus omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara õiglase väärtuse vahel, peegeldades seda osa soetusmaksumusest, mis tasuti omandatud kontserni selliste varade eest, mida ei ole võimalik eristada ja eraldi arvele võtta. Omandamise kuupäeval kajastatakse firmaväärtus konsolideeritud bilansis selle soetusmaksumuses immateriaalse varana.

Firmaväärtust amortiseeritakse lineaarselt omandatud netovara eeldatava kasuliku eluea jooksul.

Tarkvara

Immateriaalse varana kajastatakse ostetud arvutitarkvara, mis ei ole seonduva riistvara lahutamatu osa. Arvutitarkvara arenduskulud kajastatakse immateriaalse varana, kui need on otseselt seotud selliste tarkvaraobjektide arendamisega, mis on eristatavad, kontserni poolt kontrollitavad ning mille kasutamisest saadakse tulevast majanduslikku kasu pikema aja kui ühe aasta jooksul. Kapitaliseeritavad arvutitarkvara arenduskulud hõlmavad tööjõukulusid ning muid arendamisega otseselt seotud kulutusi. Arvutitarkvara arenduskulud amortiseeritakse hinnangulise kasuliku eluea jooksul, mille pikkus on kuni 5 aastat. Arvutitarkvara jooksva hooldusega seotud kulud kajastatakse kasumiaruandes jooksva perioodi kuludena.

Muu immateriaalne põhivara

Kulutused patentide, kaubamärkide, litsentside ja sertifikaatide soetamiseks kapitaliseeritakse, kui on võimalik hinnata neilt kulutustelt tulevikus saadavat tulu. Muu immateriaalne põhivara kantakse kuluks lineaarselt eeldatava kasuliku eluea jooksul, mille pikkus ei ületa 5 aastat.

J. Varade väärtuse langus

Määramata kasuliku elueaga immateriaalsete põhivarade puhul kontrollitakse kord aastas vara väärtuse langust, võrreldes vara bilansilist maksumust kaetava väärtusega.

Piiramata kasutuseaga materiaalse põhivara (maa) ning amortiseeritavate varade puhul hinnatakse vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega.

Väärtuse langusest tekkinud kahjum kajastatakse summas, mille võrra vara bilansiline maksumus ületab selle kaetava väärtuse. Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha lahutatud müügikulutused, või selle

kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem. Vara väärtuse languse hindamise eesmärgil hinnatakse kaetavat väärtust kas üksiku varaobjekti või väikseima võimaliku varade grupi kohta, mille jaoks on võimalik rahavoogusid eristada (raha genereeriv üksus). Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Kord alla hinnatud varade puhul hinnatakse igal järgmisel bilansikuupäeval, kas võib olla tõenäoline, et vara kaetav väärtus on vahepeal tõusnud. Kui väärtuse testi tulemusena selgub, et vara või varade grupi (raha genereeriva üksuse) kaetav väärtus on tõusnud üle bilansilise jääkmaksumuse, tühistatakse varasem allahindlus ja suurendatakse vara bilansilist jääkmaksumust kuni summani, mis oleks kujunenud, arvestades vahepealsetel aastatel normaalset amortisatsiooni. Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes põhivara allahindluse kulu vähendamisenä.

K. Kapitali- ja kasutusrendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Kontsern kui rentnik

Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustisena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Rendimaksed jaotatakse finantskuluks (intressikulu) ja kohustise jääkväärtuse vähendamiseks. Finantskulud jaotatakse rendiperioodile arvestusega, et intressimäär on igal ajahetkel kohustise jääkväärtuse suhtes sama. Kapitalirendi tingimustel renditud varad amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, kusjuures amortisatsiooniperioodiks on vara eeldatav kasulik tööiga või rendisuhte kehtivuse periood, olenevalt sellest, kumb on lühem. Kapitalirendi lepingute sõlmimisega otseselt kaasnevad rentniku poolt kantavad esmased otsekulutused kajastatakse renditava vara soetusmaksumuse koosseisus.

Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul linearselt kasumiaruandes kuluna.

L. Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad hankijatele, võetud laenud, viitvõlad ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustised) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (v.a edasimüügi eesmärgil soetatud finantskohustised ning negatiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumentid, mida kajastatakse nende õiglases väärtuses).

Lühiajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul ligilähedane nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustisi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algselt arvele saadud tasu õiglases väärtuses (millest on maha arvatud tehingukulutused), arvestades järgnevatel perioodidel kohustistelt intressikulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Finantskohustis liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast; või kontsernil pole tingimusteta õigust kohustise tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast bilansikuupäeva. Laenukohustisi, mille tagasimakse tähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast, kuid mis refinantseeritakse pikaajaliseks pärast bilansipäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist, kajastatakse lühiajalistena. Samuti kajastatakse lühiajalistena laenukohustisi, mida laenuandjal oli õigus bilansipäeval tagasi kutsuda laenulepingus sätestatud tingimuste rikkumise tõttu.

M. Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Eraldistena kajastatakse bilansis tõenäolisi kohustisi, mis on avaldunud enne bilansikuupäeva toimunud sündmuste tagajärjel ning mille realiseerumise aeg või summa ei ole kindlad. Eraldiste kajastamisel bilansis on lähtutud juhtkonna hinnangust eraldise täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustise rahuldamiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolle.

Juhul kui eraldis realiseerub tõenäoliselt hiljem kui 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva, kajastatakse seda diskonteeritud väärtuses (eraldisega seotud väljamaksete nüüdisväärtuse summas), välja arvatud juhul, kui diskonteerimise mõju on ebaoluline.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials M.A.
Kuupäev/date 18.04.2018
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Muud võimalikud või eksisteerivad kohustised, mille realiseerumine ei ole tõenäoline või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega hinnata, on avalikustatud aastaaruande lisades tingimuslike kohustistena.

Keskkonnakaitse eraldised

Keskkonnakaitse eraldised moodustatakse enne bilansipäeva toimunud keskkonnakahjustuste suhtes juhul, kui nende kahjustuste likvideerimise nõue tuleneb seadusandlusest või ettevõtte poolt võetud lepingulistest kohustistest.

Lubadused, garantiid ja muud kohustised, mille realiseerumine on vähetõenäoline või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega hinnata, kuid mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustisteks, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades potentsiaalsete kohustistena.

N. Ettevõtte tulumaks

Eestis kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis ettevõtte aruandeaasta kasumit. Tulumaksu makstakse dividendidelt, erisoodustustelt, kingitustelt, annetustelt, vastuvõtukuludelt, ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt ning siirdehinna korrigeerimistelt. Dividendidena jaotatud kasumi maksumääraks on 20/80 väljamakstavalt netosummalt. Teatud tingimustel on võimalik saadud dividende jaotada edasi ilma täiendava tulumaksukuluta. Alates 2019. aastast on võimalik dividendide väljamaksetele rakendada maksumäärana 14/86. Seda soodsamat maksumäärana saab kasutada dividendimaksele, mis ulatub kuni kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendide väljamakseni, mis on maksustatud 20/80 maksumääraga. Kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendimakse arvestamisel on 2018. a. esimene arvesse võetav aasta. Dividendide väljamaksmisega kaasnevat ettevõtte tulumaksu kajastatakse kohustisena ja kasumiaruandes tulumaksukuluna samal perioodil kui dividendid välja kuulutatakse, sõltumata sellest, millise perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse. Tulumaksu tasumise kohustis tekib dividendide väljamaksele järgneva kuu 10. kuupäeval.

Maksustamissüsteemi omapärast lähtuvalt ei teki Eestis registreeritud ettevõtetel erinevusi vara maksuarvestuslike ja bilansiliste jääkväärtuste vahel ning sellest tulenevalt ka edasilükkunud tulumaksunõudeid ega -kohustisi. Bilansis ei kajastata tingimuslikku tulumaksukohustist, mis tekiks jaotamata kasumist dividendide väljamaksmisel. Maksimaalne tulumaksukohustis, mis kaasneks jaotamata kasumi dividendidena väljamaksmisel, on esitatud aastaaruande lisas 13.

O. Tulude arvestus

Tulu kaupade müügist kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasel väärtusel, võttes arvesse kõiki tehtud allahindlusi ja soodustusi. Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle müüjalt ostjale, müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav ning tehingust saadava tasu laekumine on tõenäoline.

Tulu teenuse müügist kajastatakse teenuse osutamise järel, või juhul kui teenus osutatakse pikema ajaperioodi jooksul, siis lähtudes valmidusastme meetodist.

Elektri- ja soojusenergia müük

Energia müügitulu kajastatakse tekkepõhiselt igakuiselt mõõtjate näitude alusel.

Liitumistasud

Liitumistasud kajastatakse tuluna siis, kui liitumisega seotud teenus on osutatud (st liitumiseks vajalik põhivara on ehitatud) ning puudub sisuline risk, et tasusid peab tagasi maksma.

Muu

Saadud sihtfinantseering kajastatakse tuluna, kui sihtfinantseerimine muutub sissenõutavaks ning sihtfinantseerimisega seotud võimalikud tingimused on täidetud.

Intressitulu ja dividenditulu kajastatakse siis, kui tulu laekumine on tõenäoline ja tulu suurust on võimalik usaldusväärselt hinnata. Intressitulu kajastatakse kasutades vara sisemist intressimäärana, välja arvatud juhtudel, kui intressi laekumine on ebakindel. Sellistel juhtudel arvestatakse intressitulu kassapõhiselt. Dividenditulu kajastatakse siis, kui omanikul on tekkinud seaduslik õigus nende saamiseks.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials M.A.
Kuupäev/date 18.04.2018
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 2 Raha ja raha lähendid

TUHANDETES EURODES	31.12.2017	31.12.2016
Sularaha kassas	1	1
Pangakontod	19 219	4 491
Rahalised vahendid teel	0	3
Tähtajalised hoiused (tähtajaga kuni 3 kuud)	300	300
RAHA JA RAHA LÄHENDID KOKKU	19 520	4 795

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

Lühiajalised nõuded ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2017	31.12.2016
Nõuded ostjate vastu	18 898	17 561
sh Ostjatelt laekumata arved	18 956	17 686
Ebatõenäoliselt laekuvad arved	-58	-125
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	1	1
Muud lühiajalised nõuded	461	15 065
sh Antud laenud	0	14 988
Intressinõue	386	76
Muud nõuded	75	1
Ettemaksed teenuste eest	478	375
LÜHIAJALISED NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	19 838	33 001

Pikaajalised nõuded ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2017	31.12.2016
Antud laenud	2 570	0
Pikaajalised ettemaksed	135	42
PIKAAJALISED NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	2 705	42

Aruandeperioodil vähenes ebatõenäoliselt laekuvate arvete reserv 33 tuhat eurot (2016: reserv vähenes 87 tuhat eurot; vt lisa 16). Lootusetult laekuvateks nõueteks kanti 34 tuhat eurot (2016: 37 tuhat eurot). Aruandeperioodil saadi tulu varem lootusetult laekuvateks tunnistatud nõuetest 11 tuhat eurot (2016: 9 tuhat eurot; vt lisa 15).

Antud laenude kohta lisainformatsioon lisas 21.

Lisa 4 Varud

TUHANDETES EURODES	31.12.2017	31.12.2016
Tooraine ja materjal	1 098	1 023
Kütus	2 149	2 308
Ettemaksed varude eest	72	0
VARUD KOKKU	3 319	3 331

Aruandeperioodil ega 2016. majandusaastal ei ole varusid alla hinnatud ega maha kantud.

Lisa 5 Tütarettevõtted

31.12.2017 seisuga omas OÜ UTILITAS osalust järgmistes tütarettevõtetes:

Tütarettevõtte	Tegevusala	Osalus 31.12.2017	Osalus 31.12.2016
OÜ Utilitas Tallinna Elektriijaam	Soojus- ja elektrienergia tootmine ja müük	100%	100%
AS Utilitas Tallinn	Soojusenergia tootmine ja müük	100%	100%
AS Utilitas Eesti	Soojusenergia tootmine ja müük	100%	100%

Kõik tütarettevõtted on asutatud ja tegutsevad Eestis.

2016. aasta mais omandas OÜ Utilitas tütarettevõtte BlueWind Holding OÜ, makstes 100%-lise osaluse eest 893 tuhat eurot, mis vastab eksperdi poolt koostatud omandatava ettevõtte väärtushinnangule. Tegemist oli seotud osapoolte vahelise äriühendusega (lisa 21). Soetatud tütarettevõtte ühendati tagasiulatuvalt 01.01.2016 seisuga OÜ'ga Utilitas Tallinna Elektriijaam. Ühinemisel oli saadud netovara 138 tuhat eurot ning raha summas 78 tuhat eurot. Kuna tegemist oli ühise kontrolli all olevate ettevõtete vahelise äriühendusega, siis soetusmaksumuse ja netovara vaheline summa 755 tuhat eurot on kajastatud omakapitalis.

Lisa 6 Sidusettevõtted

BlueWind Holding OÜ soetamisega 2016. aastal (lisa 5) omandas kontsern 25% osaluse OÜ-s Baltic Power Engineering, mis osutab oma klientidele energeetikaalaste projektide nõustamist ning korraldab inseneritehnilisi töid.

2017. aasta mais sidusettevõtte müüdi.

TUHANDETES EURODES	
Investeering sidusettevõttesse soetamisel	49
Aruandeperioodi kapitaliosaluse kasum	23
INVESTEERING SIDUSETTEVÕTTESSE 31.12.2016	72
Sidusettevõtte müük	-57
Kahjum sidusettevõtte müügist	-15
INVESTEERING SIDUSETTEVÕTTESSE 31.12.2017	0

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials M.A.
 Kuupäev/date 18.04.2018
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 7 Materiaalne põhivara

TUHANDETES EURODES	Maa ja ehitised	Masinate ja seadmed	Muu materiaalne põhivara	Lõpetamata ehitised ja ettemaksud	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2016					
Soetusmaksumus	195 059	124 290	1 301	4 872	325 522
Akumuleeritud kulum	-62 551	-30 880	-798	0	-94 229
JÄÄKMAKSUMUS	132 508	93 410	503	4 872	231 293
2017. a toimunud muutused					
Ostud ja parendused	0	0	0	20 561	20 561
Mahakandmised	-13	-1	0	0	-14
Ümberklassifitseerimine	13 528	8 122	557	-22 207	0
Amortisatsioonikulu	-7 632	-5 269	-183	0	-13 084
Saldo seisuga 31.12.2017					
Soetusmaksumus	208 390	132 368	1 839	3 226	345 823
Akumuleeritud kulum	-69 999	-36 106	-962	0	-107 067
JÄÄKMAKSUMUS	138 391	96 262	877	3 226	238 756

Materiaalse põhivara hulgas kajastatakse AS Tallinna Soojus rendi- ja opereerimislepingu alusel renditud varasid nende parenduste ja asendustega kokku jääkmaksumuses 66 099 tuhat eurot (2016: 62 737 tuhat eurot) (lisa 8) ja muid rendilepinguga seotud materiaalseid varasid jääkmaksumusega 36 997 tuhat eurot (2016: 35 889 tuhat eurot), mida AS Utilitas Tallinn omandab täiendavalt rendiperioodi jooksul ja mis kuuluvad juhul kui omand läheb rendiperioodi lõpul rendileandjale üle jääkväärtuses kompenseerimisele AS Tallinna Soojus poolt.

Aruandeperioodil saadi põhivara müügist 45 tuhat eurot (müügihinnas) (2016: 24 tuhat eurot). Kahjum põhivara mahakandmisest oli 14 tuhat eurot (2016: 179 tuhat eurot).

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initiaaled/initials M.A.
 Kuupäev/date 18.04.2018
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 8 Rendivarad (kapitalirent)

31. oktoobril 2001. a sõlmis AS Utilitas Tallinn (rentnik) Tallinna linnale kuuluva ettevõttega AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu 30 aastaks.

Kontsern kui rentnik:

Kapitalirendile võetud vara, varade parendused ja asendused varaliikide lõikes:

TUHANDETES EURODES	Materiaalne põhivara	Immateriaalne põhivara	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2016			
Soetusmaksumus	79 097	352	79 449
Akumuleeritud kulum	-16 360	-191	-16 551
JÄÄKMAKSUMUS	62 737	161	62 898
2017. a toimunud muutused			
Ostud, parendused ja asendused	7 660	57	7 717
Amortisatsioonikulu	-4 298	-66	-4 364
Saldo seisuga 31.12.2017			
Soetusmaksumus	86 605	407	87 012
Akumuleeritud kulum	-20 506	-255	-20 761
JÄÄKMAKSUMUS	66 099	152	66 251

AS Utilitas Tallinn teeb rendile võetud varale parendusi ja asendusi, mis võetakse arvele Rendivara koosseisus. Aruandeperioodi lõpu seisuga moodustavad rendi- ja opereerimislepingu alusel renditud varadest 87% (31.12.2016 84%) rentniku poolt rendiperioodi jooksul tehtud parendused ja asendused, kokku summas 57 356 tuhat eurot (31.12.2016 seisuga 52 880 tuhat eurot). Rendiperioodi lõpus kuuluvad investeringud Rendivara asendustesse jääkväärtuses ettevõttele kompenseerimiseks AS Tallinna Soojus poolt.

AS Tallinna Soojus rendi- ja opereerimislepingu alusel renditud põhivarade bilansiline jääkmaksumus jaguneb alljärgnevalt:

TUHANDETES EURODES	31.12.2017	31.12.2016
AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu sõlmimisel üle antud põhivarad	8 895	10 018
Rendiperioodil AS Utilitas Tallinn (rentniku) poolt teostatud parendused	10 210	11 325
Rendiperioodil AS Utilitas Tallinn (rentniku) poolt teostatud asendused	47 146	41 555
RENDITUD VARADE BILANSILINE JÄÄKMAKSUMUS KOKKU	66 251	62 898

Lepingust tulenev kapitalirendikohustus

Rendimaksete nüüdisväärtus lepingu sõlmimisel oli 35 834 tuhat eurot ja aastane rendimakse 2 684 tuhat eurot. Rendimaksete nüüdisväärtuse leidmiseks prognoositi algselt tarbijahinnaindeksi väärtused 1-5 aastaks 4,50%, 6-10 aastaks 3,50% ja 11-30 aastaks 3,10%. Renditasu korrigeeritakse üks kord kalendriaasta jooksul vastavalt tarbijahinnaindeksi muutusele eelnenud aastal. Algselt prognoositud ja tegeliku tarbijahinnaindeksi erinevuse mõju rendimakse suurusele kajastatakse perioodi tuluna või kuluna. Rendimakse tasumine toimub kord kvartalis.

Kapitalirendi kohustus seisuga 31.12.2017 on 41 324 tuhat eurot (31.12.2016 seisuga 41 791 tuhat eurot; vt lisa 10). Kohustise efektiivne intressimäär (diskontomäär) on 9,6%.

Kapitalirendi tingimustel renditakse sõiduauto bilansilise jääkmaksumusega 4 tuhat eurot (31.12.2016 6 tuhat eurot). Aruandeperioodi intressikulu antud lepingult oli 0,1 tuhat eurot (2016: 0,2 tuhat eurot).

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initiaaled/initials M.A.
 Kuupäev/date 18.04.2018
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 9 Immateriaalne põhivara

TUHANDETES EURODES	Firmaväärtus	Muu immateriaalne põhivara	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2016			
Soetusmaksumus	22 839	407	23 246
Akumuleeritud kulum	-5 190	-202	-5 392
JÄÄMAKSUMUS	17 649	205	17 854
2017. a toimunud muutused			
Ostud ja parendused	0	130	130
Amortisatsioonikulu	-1 038	-74	-1 112
Saldo seisuga 31.12.2017			
Soetusmaksumus	22 839	535	23 374
Akumuleeritud kulum	-6 228	-274	-6 502
JÄÄMAKSUMUS	16 611	261	16 872

Immateriaalse põhivara hulgas kajastatakse AS Tallinna Soojus rendi- ja operaatorlepingu alusel renditud immateriaalseid varasid nende parenduste ja asendustega bilansilises jääkmaksumuses 152 tuhat eurot (31.12.2016: 161 tuhat eurot; vt lisa 8).

Lisa 10 Laenukohustised

TUHANDETES EURODES	Lühiajaline saldo 31.12.2017	Pikaajaline saldo 31.12.2017	Tagasimakse tähtaeg	Lepinguline intressimäär
Panga sündikaatlaenu	14 250	142 683	2022	1,5%+6 k EURIBOR*
Kapitalirendikohustised	659	40 669		
sh Rendi- ja operaatorleping AS-ga Tallinna Soojus (lisa 8)	656	40 668	2031	(diskontomäär) 9,60%
Muu kapitalirent	3	1	2019	1,48%
KOKKU	14 909	183 352		
TUHANDETES EURODES	Lühiajaline saldo 31.12.2016	Pikaajaline saldo 31.12.2016	Tagasimakse tähtaeg	Lepinguline intressimäär
Panga sündikaatlaenu	13 031	141 332	2021	1,5%+6 k EURIBOR*
Kapitalirendikohustised	469	41 328		
sh Rendi- ja operaatorleping AS-ga Tallinna Soojus (lisa 8)	467	41 324	2031	(diskontomäär) 9,60%
Muu kapitalirent	2	4	2019	1,53%
KOKKU	13 500	182 660		

* Panga sündikaatlaenu intressimäär on 2018. a lõpuni fikseeritud intressivahetus-lepinguga u 28% (2016: 45%) ulatuses tasemel 3,8% (2016: 2,5-3,8%). Pikaajalise pangalaenu intressi-SWAP-i õiglase väärtus summas 908 tuhat eurot on kajastatud bilansis Tuletisinstrumentidena lühiajaliste kohustiste all, 31.12.2016 seisuga summas 2 036 tuh eur Tuletisinstrumentidena pikaajaliste kohustiste all. Õiglase väärtuse muutus summas 1 128 tuhat eurot (2016: 1 025 tuhat eurot) on kajastatud kasumiaruandes real Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutus.

Kontsernil on sõlmitud AS-iga Swedbank ja AS-iga SEB Pank sündikaatlaenu lepingud lõpptähtajaga kuni 2022. a. Kasutamata investeerimislaenu limiit seisuga 31.12.2017 oli 31,2 miljonit eurot (31.12.2016 seisuga 7,0 miljonit eurot). Kontsern maksab kasutamata laenulemiidi summalt kohustistasu 0,6% aastas (2016: 1% aastas).

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials M.A.
Kuupäev/date 18.04.2018
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Aruandeperioodi intressikulu saadud laenudelt oli 3 646 tuhat eurot (2016: 3 479 tuhat eurot), kapitalirendi intress 3 817 tuhat eurot (2016: 3 985 tuhat eurot).

Kõik kontserni võlakohustised on eurodes. Informatsioon laenukohustiste tagatiste kohta on toodud lisa 19.

Lisa 11 Võlad ja ettemaksed

Lühiajalised võlad ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2017	31.12.2016
Võlad tarnijatele	16 749	14 171
Võlad töövõtjatele	537	464
Maksuvõlad	1 380	1 651
sh Käibemaks	805	968
Sotsiaalmaks	246	305
Õhusaastemaks	165	173
Üksikisiku tulumaks	115	154
Erijuhtude tulumaks	22	20
Töötuskindlustusmaks	13	15
Kohustuslik kogumispension	10	12
Aktsiisimaks	4	4
Muud võlad	701	534
Sihtfinantseerimine (vt lisa 15)	18	0
Saadud ettemaksed	303	300
LÜHIAJALISED VÕLAD JA ETTEMAKSED KOKKU	19 688	17 120

Pikaajalised võlad ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2017	31.12.2016
Muud pikaajalised võlad	96	0
PIKAAJALISED VÕLAD JA ETTEMAKSED KOKKU	96	0

Aruandeperioodi lõpu seisuga on pikaajalised tuletisinstrumendid periodiseeritud lühiajaliste kohustiste alla.

Lisa 12 Pikaajalised eraldised

Võimalike keskkonnakahjude katteks on moodustatud eraldis 204 tuhat eurot (2016: 204 tuhat eurot) ja selle aluseks on AS-iga Tallinna Soojus sõlmitud ettevõtte rendi- ja opereerimisleping, mille alusel kannab AS Utilitas Tallinn kõik enne lepingu jõustumise kuupäeva keskkonnanõuetest tulenevad kulud kuni 64 tuhat euro ulatuses ning 10% nimetatud limiiti ületavatest kuludest, kuid mitte rohkem, kui 128 tuhat eurot ühe lepinguaasta kohta. Nimetatud summasid korrigeeritakse vastavalt tarbijahinna indeksi muutusele.

Kontsernil ei ole bilansipäeva seisuga teada keskkonnanõuetest ohtudest tulenevaid kulutusi ega ettekirjutusi ühegi päeva organi poolt keskkonnanõuetest vastutuse kompenseerimiseks. Keskkonnakahjude eraldist ei ole diskonteeritud, kuna juhtkonna hinnangul on diskonteerimise mõju aastaaruandele ebaoluline.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials M.A.
 Kuupäev/date 18.04.2018
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 13 Omakapital

	31.12.2017	31.12.2016
Osakapital (tuhandetes eurodes)	7 650	7 750
Osade arv (tk)	2	2
Osade nimiväärtus (eurodes)	7 650 000	7 750 000

Kontserni emaettevõtte osakapital seisuga 31.12.2017 koosneb 2 osast nimiväärtusega 7 458 750 eurot ja 191 250 eurot (31.12.2016 2 osast nimiväärtusega 7 556 250 eurot ja 193 750 eurot), mille eest on täielikult tasutud.

2017. aastal ostis OÜ Utilitas tagasi 100 000 omaosadest, mis ostujärgselt tühistati, maksumusega 12 767 tuhat eurot. Tasumine toimus 319 tuhande euro ulatuses rahas ja 12 448 tuhande euro ulatuses laenu tasaarveldamise teel (vt lisa 21).

Aruandeperioodil ostis tüdarettevõtte AS Utilitas Tallinn emaettevõttelt tagasi 19 397 omaaktsiat, mis ostujärgselt tühistati, maksumusega 18 000 tuhat eurot.

TUHANDETES EURODES	31.12.2017	31.12.2016
Ettevõtte jaotamata kasum	74 203	62 100
Võimalikud dividendid	59 362	49 680
Potentsiaalne tulumaksukohustus võimalikelt dividendidelt	14 841	12 420

2017. aastal maksti 4 000 tuhat eurot (2016: 2 071 tuhat euro) dividende ja sellega kaasnes tulumaksukulu 800 tuhat eurot (2016: 417 tuhat eurot).

Lisa 14 Müügitulu

TUHANDETES EURODES	2017	2016
Konsolideeritud müügitulu geograafiliste piirkondade lõikes		
Eesti	115 745	104 817
KOKKU	115 745	104 817
Konsolideeritud müügitulu tegevusalade lõikes		
Soojus-, elektrienergia tootmine ja müük	101 976	93 850
Taastuvenergia toetused	11 302	8 934
Muud müügitulud	2 467	2 033
KOKKU	115 745	104 817

Võrreldes 2016. aastaga suurenes aruandeaastal soojusenergia müügiimaht madalama välisõhutemperatuuri ja uute tarbijate liitumise tõttu ja elektrienergia müügiimaht uue koostootmisjaama tootmismahdade lisandumise tõttu.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials M.A.
 Kuupäev/date 18.04.2018
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 15 Muud äritulud

TUHANDETES EURODES	2017	2016
Kasum põhivara müügist	45	6
Saadud trahvid ja viivised	759	12
Laekunud lootusetud võlad (lisa 3)	11	9
Tulu sihtfinantseerimisest	680	0
Muud äritulud	3	9
KAUBAD, TOORE, MATERJAL JA TEENUSED KOKKU	1 498	36

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus kaasrahastas 2017. aastal AS Utilitas Eesti 3 investeringuprojekti summas 698 tuhat eurot, millest 680 tuhat eurot on kajastatud tuludes ning lõpetamata projektide eest 18 tuhat eurot lühiajaliste kohustiste all (vt lisa 11).

Lisa 16 Kaubad, toore, materjal ja teenused

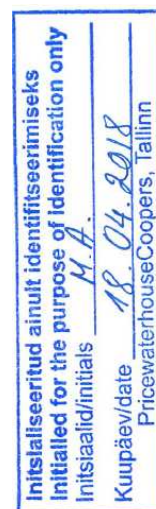
TUHANDETES EURODES	2017	2016
Tooraine, materjal ja ostetud energia	-54 988	-53 391
Energia, vee ja kemikaalide kulud	-2 925	-2 825
Remondi ja hoolduskulud hankekorras	-1 957	-2 482
Õhusaastetasu	-479	-480
CO ₂ saastekvootide kulu	-335	-62
Hoonestusõigus, maamaks	-417	-425
Muud	-1 088	-820
KAUBAD, TOORE, MATERJAL JA TEENUSED KOKKU	-62 189	-60 485

Lisa 17 Mitmesugused tegevuskulud

TUHANDETES EURODES	2017	2016
Mitmesugused büroo-, haldus- ja hoolduskulud	-753	-749
Uurimis- ja arengukulud	-21	-126
Välised nõustajad	-153	-161
Varakindlustuse kulud	-241	-183
Ebatõenäoliselt laekuvad arved (lisa 3)	33	87
Muud kulud	-1 235	-1067
MITMESUGUSED TEGEVUSKULUD KOKKU	-2 370	-2 199

Lisa 18 Tööjõukulud

TUHANDETES EURODES	2017	2016
Palgakulu	-5 725	-5 442
Sotsiaalmaksud	-1 918	-1 823
TÖÖJÕUKULUD KOKKU	-7 643	-7 265
Töötajate keskmine arv taandatud täistööajale	258	255

Lisa 19 Laenude tagatised ja panditud varad

Kontserni investeerimislaenudega seotud kohustiste, mis on 31. detsembri 2017 seisuga 156 933 tuhat eurot (31.12.2016 seisuga 154 363 tuhat eurot; vt lisa 10), tagamiseks on:

1. Kommertspant kontserni vallasvaradele summas 82 miljonit eurot. Kontserni varad, mida võib vallasvarana klassifitseerida on ostjatelt laekumata arved (lisa 3), varud (lisa 4) ja materiaalne põhivara, välja arvatud maa ja ehitised (lisa 7)
2. Hüpoteegid kinnistutele väärtusega 10 miljonit eurot bilansilise maksumusega 4 miljonit eurot (2016: 4 miljonit eurot) (lisa 7) ja hoonestusõigusele väärtusega 150 miljonit eurot (bilansiline maksumus määratlemata).
3. Tütarettevõtete aktsiad ja osad, muud garantiid ja käendused.

Lisa 20 Tingimuslikud kohustised**Võimalikud maksurevisjonist tulenevad kohustised**

Maksuhalduril on õigus kontrollida kontserni kuuluvate ettevõtete maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahvi.

Kontserni emaettevõtte juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata kontserni kuuluvatele ettevõtetele olulise täiendava maksusumma.

Lisa 21 Tehingud seotud osapooltega

Kontserni nimetus, millesse kuulub emaettevõtte: Utilitas Grupp OÜ
Riik, kus kontserni emaettevõtte on registreeritud: Eesti Vabariik

OÜ UTILITAS konsolideeritud aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

- a. ettevõtted, millel on kontroll või oluline mõju ettevõtte üle;
- b. tütar- ja sidusettevõtted (konsolideeritud aruannetes ei ole vaja avalikustada konsolideerimise käigus elimineeritavaid tehinguid tütarettevõtetega);
- c. ettevõtte või tema emaettevõtte juhtkond ja ettevõtte eraisikutest omanikud, kellel on kontroll või oluline mõju ettevõtte üle, eelmainitud isikute lähedased pereliikmed ning kõigi eelmainitud isikute poolt kontrollitavad või nende olulise mõju all olevad ettevõtted.

Nõuded seotud osapoolte vastu

TUHANDETES EURODES	31.12.2017	31.12.2016
Lühiajalised nõuded emaettevõttele	386	15 051
sh Antud laenud	0	14 976
Intressinõue	386	75
Pikaajalised nõuded emaettevõttele	2 570	0
sh Antud laenud	2 570	0

Müügid seotud osapooltele

TUHANDETES EURODES	2017	2016
Emaettevõttele antud laenult arvestatud intressitulu	311	75

2016. aastal andis OÜ Utilitas emaettevõttele lühiajalist laenu intressimääraga 2,5% aastas. Aruandeperioodil anti emaettevõttele laenu summas 42 tuhat eurot ning omaosaluste omandamise käigus tasaarveldati laenu summas 12 448 tuhat eurot. Laenu tagasimakse tähtaeg on pikendatud aastani 2021, millega seoses klassifitseeriti laen lühiajaliste nõuete alt pikaajaliseks nõudeks (lisa 3). Lisaks anti seotud osapooltele lühiajalist laenu summas 125 tuhat eurot intressimääraga 3,0% aastas, laen on aruandeperioodil tagasi makstud.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials M.A.
Kuupäev/date 18.04.2018
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Kontserni struktuuri korrastamise osana omandas 2016. aastal OÜ Utilitas emattevõttelt 100% osaluse BlueWind Holding OÜ-st summas 893 tuhat eurot (lisa 5). Osade eest on täielikult tasutud. 2016. aastal osteti kontserni sidusettevõttelt Baltic Power Engineering OÜ insenertehnilisi töid summas 191 tuhat eurot. 31.12.2016 seisuga omas kontsern kohustist sidusettevõtte ees summas 19 tuhat eurot. Kohustiste saldod seotud osapooltega seisuga 31.12.2017 puuduvad.

Lepingulised kohustised osta või müüa seotud osapooltelt / seotud osapooltele puuduvad.

Kontserni kuuluvate kõikide ettevõtjate juhatuse ja nõukogu liikmetele arvestati 2017. aastal tasusid koos sotsiaalmaksudega 931 tuhat eurot (2016: 850 tuhat eurot).

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials M.A.
Kuupäev/date 18.04.2018
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 22 Emaettevõtte konsolideerimata põhjaruanded

Emaettevõtte põhjaruanded on koostatud kasutades samu arvestusmeetodeid ja hindamisaluseid, mida on kasutatud konsolideeritud aruannete koostamisel, va tütar-ja sidusettevõtted, mida kajastatakse emaettevõtte konsolideerimata põhjaruannetes nende soetusmaksumuses.

Konsolideerimata bilanss

TUHANDETES EURODES	31.12.2017	31.12.2016
VARAD		
Käibevara		
Raha	357	230
Nõuded ja ettemaksud	16 400	29 496
KÄIBEVARA KOKKU	16 757	29 726
Põhivara		
Finantsinvesteeringud tütarettevõtetesse	10 511	17 164
Antud laenud	146 494	142 111
Muud pikaajalised nõuded	2 571	2 036
Materiaalne põhivara	194	201
Immateriaalne põhivara	34	2
Põhivara kokku	159 804	161 514
VARAD KOKKU	176 561	191 240
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL		
Lühiajalised kohustised		
Laenukohustised	14 250	28 031
Võlad ja ettemaksud	2 264	1 222
Lühiajalised kohustised kokku	16 514	29 253
Pikaajalised kohustised		
Laenukohustised	142 683	141 332
Tuletisinstrumentid	0	2 036
Pikaajalised kohustised kokku	142 683	143 368
KOHUSTISED KOKKU	159 197	172 621
Omakapital		
Osakapital	7 650	7 750
Ülekurss	0	5 018
Jaotamata kasum	9 714	5 851
OMAKAPITAL KOKKU	17 364	18 619
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL KOKKU	176 561	191 240

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials M.A.
 Kuupäev/date 18.04.2018
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Konsolideerimata kasumiaruanne

TUHANDETES EURODES	2017	2016
Äritulud		
Müügitulu	1 047	975
ÄRITULUD KOKKU	1 047	975
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-82	-62
Mitmesugused tegevuskulud	-368	-390
Tööjõukulud	-675	-698
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	-12	-3
Ärikahjum	-90	-178
Finantstulud ja -kulud		
Finantstulud ja -kulud investeringutelt tütarettevõtetesse	15 348	2 000
Intressikulud	-3 646	-5 339
Muud finantstulud ja -kulud	3 900	5 927
FINANTSTULUD JA -KULUD KOKKU	15 602	2 588
Kasum enne tulumaksustamist	15 512	2 410
ARUANDEAASTA PUHASKASUM	15 512	2 410

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials M.A.
 Kuupäev/date 18.04.2018
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Konsolideerimata rahavoogude aruanne

TUHANDETES EURODES	2017	2016
RAHAVOOD ÄRITEGEVUSEST		
Ärikasum	-90	-178
Korrigeerimised:		
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	12	3
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-111	-34
Äritegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	134	-34
Makstud intressid	-3 646	-5 407
Kokku rahavood äritegevusest	-3 701	-5 650
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST		
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-38	-204
Tütarettevõtte soetamine	0	-893
Antud laenud	-25 262	-49 331
Antud laenude tagasimaksed	20 487	7 370
Saadud dividendid	4 000	2 000
Saadud intressid	3 590	6 022
Kokku rahavood investeerimistegevusest	2 777	-35 036
RAHAVOOD FINANTSEERIMISTEGEVUSEST		
Saadud laenud	15 580	49 355
Saadud laenude tagasimaksed	-28 210	-7 934
Omaosaluste omandamine netorahavoog	17 681	0
Makstud dividendid	-4 000	-2 000
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	1 051	39 421
RAHAVOOD KOKKU	127	-1 265
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI ALGUSES	230	1 495
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI LÕPUS	357	230

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials M.A.
 Kuupäev/date 18.04.2018
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne

TUHANDETES EURODES	Osakapital	Ülekurs	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2016	7 750	5 018	5 851	18 619
Aruandeperioodi puhaskasum	0	0	15 512	15 512
Omaosaluste omandamine	-100	-5 018	-7 649	-12 767
Makstud dividendid	0	0	-4 000	-4 000
Saldo seisuga 31.12.2017	7 650	0	9 714	17 364

Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2017

Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus			-10 511	-10 511
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil			75 000	75 000
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2017	7 650	0	74 203	81 853

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials M.A.
 Kuupäev/date 18.04.2018
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

OÜ Utilitas osanikule

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt OÜ Utilitas ja selle tütarettevõtete (koos Kontserni) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2017 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Meie poolt auditeeritud Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud bilanssi seisuga 31. detsember 2017;
- konsolideeritud kasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvaheliste Arvestuseksperide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestuseksperide eetikakoodeksiga (IESBA koodeks) ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduses sätestatud eetikanõuetega. Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse eetikanõuetele.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest, mis sisaldub konsolideeritud majandusaasta aruandes lisaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele ja meie audiitori aruandele.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatuse ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatses Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduurid vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, vääresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;

- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

AS PricewaterhouseCoopers

Ago Vilu
Vandeaudiitor, litsents nr 325

Oksana Popova
Vandeaudiitor, litsents nr 633

18. aprill 2018

KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK

OÜ UTILITAS jaotamata kasum on:

Kokku jaotamata kasum 31. detsember 2017	23 752 tuhat eurot
--	--------------------

OÜ UTILITAS juhatus teeb osanike üldkoosolekule ettepaneku maksta kuni 31. detsembrini 2017 kogunenud jaotamata kasumist dividende summas 2 000 tuhat eurot.

TEGEVKUHTKONNA ALLKIRJAD 2017. A KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANDELE

OÜ UTILITAS 2017. a majandusaasta aruande allkirjastamine 18. aprill 2018.

Priit Koit
Juhatuse liige

Müügitulu jaotus tegevusalade lõikes

Tegevusala	EMTAK kood	Müügitulu (EUR)	Müügitulu %	Põhitegevusala
Valdusfirmade tegevus	64201	1035000	98.85%	Jah
Enda või renditud kinnisvara üürileandmine ja käitus	68201	12000	1.15%	Ei

Sidevahendid

Liik	Sisu
E-posti aadress	utilitas@utilitas.ee

OÜ UTILITAS

2018. A KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANNE

JURIIDILINE AADRESS:	PUNANE 36 13619 TALLINN HARJUMAA EESTI VABARIIK
REGISTRIKOOD:	12205523
TELEFON:	+372 6 424 071
PÕHITEGEVUSALA:	ELEKTRI- JA SOOJUSENERGIA TOOTMINE JA MÜÜK
AUDIITOR:	AS PRICEWATERHOUSECOOPERS
ARUANDEAASTA ALGUS JA LÖPP:	01.01.2018 - 31.12.2018

Sisukord

TEGEVUSARUANNE	3
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	8
Konsolideeritud bilanss	8
Konsolideeritud kasumiaruanne	9
Konsolideeritud rahavoogude aruanne	10
Omakapitali muutuste aruanne	11
Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad	12
Lisa 1 Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted	12
Lisa 2 Raha ja raha lähendid	17
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksud	18
Lisa 4 Varud	18
Lisa 5 Tütarettevõtted	19
Lisa 6 Materiaalne põhivara	19
Lisa 7 Rendivarad (kapitalirent)	20
Lisa 8 Immateriaalne põhivara	21
Lisa 9 Laenukohustised	21
Lisa 10 Võlad ja ettemaksud	22
Lisa 11 Pikaajalised eraldised	22
Lisa 12 Omakapital	23
Lisa 13 Müügitulu	23
Lisa 14 Muud äritulud	24
Lisa 15 Kaubad, toore, materjal ja teenused	24
Lisa 16 Mitmesugused tegevuskulud	24
Lisa 17 Tööjõukulud	25
Lisa 18 Laenude tagatised ja panditud varad	25
Lisa 19 Tingimuslikud kohustised	25
Lisa 20 Tehingud seotud osapooltega	25
Lisa 21 Emaettevõtte konsolideerimata põhiaruanded	27
SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE	31
TEGEVUSKONNNA ALLKIRJAD 2018. A KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANDELE	34

TEGEVUSARUANNE

Energiakontserni Utilitas põhitegevuseks on soojuse ja elektri tootmine ning kaugkütteteenuse osutamine. Pakume üle Eesti klientidele ja keskkonnale sobivaid lahendusi, toodame ja jaotame energiat võimalikult efektiivselt ning kasutame võimalikult suures osas taastuvaid ja kohalikke energiaallikaid.

Kontserni kuuluvad kaugkütteteenust pakkuvad AS Utilitas Tallinn ja AS Utilitas Eesti ning Tallinnas elektrit ja soojust tootev OÜ Utilitas Tallinna Elektriijaam. Utilitas omab kontserni ettevõtetes 100% osalust. Kõik ettevõtted on registreeritud ja tegutsevad Eestis.

Utilitas toodab soojust ja elektrit ning pakub kaugkütteteenust kaheksas linnas üle Eesti - Tallinnas, Valgas, Jõgeval, Haapsalus, Kärdlas, Keilas, Maardus ja Raplas. Meie kaugkütteteenuse klientideks on korteriühistud, riigi- ja munitsipaalasutused ning eraettevõtted. Hallatavate soojusvõrkude kogupikkus ületab 530 kilomeetrit, grupi ettevõtted käitavad 28 katlamaja ja kahte biokütusel töötavat koostootmisjaama, installeeritud soojuslik koguvõimsus ületab 1200 MW ning elektriline nimivõimsus 46 MW. Toodevad elekter müüakse Põhjamaade elektribörsil Nord Pool.

Utilitase rohelise energia toodang kasvas 2018. aastal ligi 10 protsenti. 2018. aastal tootis Utilitas 1 730 GWh soojus- ja 305 GWh elektrienergiat, mida oli võrreldes eelnenud aastaga vastavalt 3% ja 25% rohkem. Sellest rohelise energia maht moodustas 1 190 GWh, ehk üle 58% kogutoodangust.

Utilitas on võtnud suuna rakendada oma tegevuses ÜRO jätkusuutliku arengu eesmärgid. Kestliku arengu eesmärgid võeti vastu 25. septembril 2015. aastal New Yorgis ÜRO peakorteris toimunud Säästva arengu tippkohtumisel 193 ÜRO liikmesriigi poolt ning moodustavad ülemaailmse universaalsete eesmärkide ja näitajate kogumi, mis kutsub üles lõpetama vaesust, võitlema kliimamuutuste ja ebavõrdsuse vastu ning kindlustama kõigile inimestele hea elukvaliteet. Eesti suurima kaugkütteeetvõtjana ja ühena suurematest taastuvenergia tootjatest näeme nii võimalust kui kohustust panustada nende eesmärkide saavutamisse. Tegevused seitsme põhifookuses oleva eesmärgi saavutamiseks on kokku võetud allpool.

Jätkusuutlik energialahendus on selline, mis võimaldab tarbida soovitud ajal mõistliku hinnaga keskkonnasõbralikku energiat.

Põhjamaises kliimas on kõige suuremaks väljakutseks tarbimisvajaduse rahuldamine talviste tipukoormuste ajal. Hoonete küttevajaduse katmiseks on linnades sobivaim lahendus kaugküte. Kaugküttevõrk võimaldab kasutada parimaid võimalikke tehnoloogiaid soojuse tootmiseks muidu raskesti kasutatavatest kütustest nagu puiduhake või olmeprügi ja kasutada ära koostootmisjaamade jääsoojust. Varustuskindluse tagamiseks on Utilitase võrkudes rajatud reservkütusemahutid ja reservtootmisseedmed, meetmed mida üksikute hoonete küttelehendustes tavapäraselt ei kasutata. Kaugküttele on oluline roll ka elektrivõrkude töökindluse tagamisel – kaugküttele kasutamisel puudub vajadus koormata elektrivõrku hoonete kütmiseks ning seeläbi väheneb vajadus investeerida elektritootmisseedmetesse ja –võrkudesse oluliselt.

2018. aastal uuendati Euroopa Liidu nn Puhta energia paketi raames Euroopa Liidu energiatõhususe direktiivi (2012/27/EL) ning taastuvenergia direktiivi (uus tekst 2018/2001/EL). Nendes sätestatud uute eesmärkide kohaselt peab aastaks 2030 vähemalt 32% Euroopa Liidu kasutatavast energiast olema pärit taastuvatest energiaallikatest ning tuleb suurendada energiatõhusust vähemalt 32,5%. Mõlemad eesmärgid vaadatakse üle aastal 2023, seejuures saab eesmärgid

siis vaid tõsta, mitte langetada. Mõlemas direktiivis on eraldi esile toodud tõhusate kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide roll nende eesmärkide saavutamisel ja vajadus rakendada meetmeid selle potentsiaali maksimaalseks ärakasutamiseks kõigis liikmesriikides.

Utilitase viimaste aastate investeeringute tulemusel toodetakse kontserni kõigi kaugküttepiirkondade klientidele edastatav soojus enamuses kohalikest taastuvkütustest või kasutades koostootmisprotsessi jääksoojust. Selle põhjal väljastati 2018. aasta aprillis kõigile Utilitase kaugküttevõrkudele tõhusa kaugkütte märgis. Märgis tõendab, et tegu on tõhusate kaugküttesüsteemidega Euroopa Liidu energiatõhususe direktiivi mõistes, s.t. selliste süsteemidega, kus soojuse tootmiseks kasutatakse vähemalt 50% taastuvenergiat, 50% heitsoojust, 75% koostoodetud soojust või 50% sellise energia ja soojuse kombinatsiooni.

Oluline jätkusuutliku energialahenduse komponent on selle mõistlik hind. Eesti viie kõige madalama Konkurentsiameti poolt kehtestatud piirhinnaga kaugküttevõrgupiirkonna seas on kolm Utilitase võrku – Valga, Haapsalu ja Keila - ja kõigis Utilitase võrgupiirkondades jäävad kehtivad piirhinnad alla Eesti keskmise. Suuremahulised investeeringud ja aktiivne arendustegevus on võimaldanud hoida hindu stabiilsena ka hindade üldise kasvu tingimustes. Viimase kümne aasta jooksul on tarbijahinnaindeks tõusnud ligi 25%, Eesti keskmine brutopalk enam kui 75%. Samal ajal oli näiteks Tallinnas 2012. aasta oktoobris soojuse käibemaksuta müügihinnaks 65,20 EUR/MWh, 2019. aasta märtsis aga 52,40 EUR/MWh. Sisendite üldine kallinemine inflatsioonilises keskkonnas toob kaasa muutuseid ka soojuse hindades, küll aga võimaldab kodumaise taastuvenergia kasutamine hoida hindu stabiilsena.

Pariisi kliimakokkulepe, mis jõustus 4. novembril 2016, eeldab ühiseid jõupingutusi kliimamuutuse mõju leevendamiseks ja selle mõjuga kohanemiseks. OECD poolt koostatud Eesti keskkonnatoime aruande kohaselt paistab Eesti majandus OECD liikmesriikide seas silma kõige suurema süsinikuintensivsusega - 2014. aastal ületas CO₂ heitkogus SKP ühiku kohta OECD liikmesriikide keskmist enam kui kaks korda ja teisel kohal olevat Kanada vastavat näitajat 43% võrra. Kasvuhoonegaaside heitmete kõrge tase Eestis tuleneb eelkõige põlevkivist elektri ja soojuse tootmise tõttu. Taastuvatel allikatel põhinev kaugküte võimaldab kliimamuutusi pidurdada. Kaugküttevõrkude juurde rajatud koostootmisjaamades toodetud elektrienergia vähendab vajadust toota elektrit põlevkivist, fossiilsete kütuste asendamine taastuvatega vähendab kasvuhoonegaaside emissioone ja hoonete kütmiseks kulutatava elektri (s.h. soojuspumpade käitamiseks kasutatava elektri) asemel tõhusa kaugkütte kasutamine vähendab elektri tarbimist.

Energiakasutuse CO₂ jalajälje piiramisel on kaugküttele märkimisväärne roll – hoone, mis tarbib taastuvatest energiaallikatest toodetud soojust, edendab kliimasõbralikku energiatootmist ning aitab vähendada CO₂-heite paiskumist atmosfääri. Taastuvkütuste ja koostootmise kasutamise piiras Utilitas möödunud aastal CO₂-heidet 550 000 tonni ulatuses võrreldes sama koguse energia tootmisega gaasist ja põlevkivist.

Eesti Energiamaajanduse arengukava aastani 2030 näeb ette, et selleks ajaks pärineb 80% tarbitavast soojusenergiast ja 50% kogu tarbitavast energiast taastuvatest allikatest. Utilitase eesmärgiks on aidata neid riiklikke eesmärke saavutada, seda nii olemasolevates võrgupiirkondades kui uute projektide kaudu. 2019. aastal Tallinnas Mustamäel valmiv uus koostootmisplokk, mille elektrivõimsus on 10 MW ja soojuslik kuni 47 MW, aitab ära kasutada koostootmispotentsiaali ja vähendab maagaasi tarbimist. 2018. aastal rajas Utilitas kontserni esimese päikeseelektrijaama Tallinnas Väos, võimsusega 950 kW. Käivad ettevalmistustööd hooajalise soojussalvesti rajamiseks Väo koostootmisjaamade kõrvale, investeerimisotsuse tegemine on plaanis 2019. aastal.

Jätkuv panustamine 2030. aasta Eesti ja kogu maailma ees seisvate eesmärkide saavutamisse eeldab ligipääsu pikaajalisele laenu- ja omakapitalile. 2018. a. novembris lisandus ettevõtte omanikeringi pikaajalise strateegiaga rahvusvaheline infrastruktuurifond European Diversified Infrastructure Fund II (EDIF II), mille varasid juhib First State Investments. Ettevõtte kaudseteks omanikeks on EDIF II (85%) ja OÜ Utilitas juhtkonnaliikmete ettevõtted (15%). Intressi- ja refinantseerimisrisiki maandamiseks asendati senised lühikese tähtajaga laenud pikaajaliste fikseeritud intressiga laenudega. Juhtiva Euroopa energia, taastuvenergia, kommunaalteenuste ja transpordivaldkonna varadesse investeeriva infrastruktuurifondi kaudu on seeläbi Utilitase eesmärkide saavutamiseks kaasatud üle 50 pikaajalise investeerimishorisonidiga pensionifondi ja kindlustusseltsi ning rahvusvaheline pangandussündikaat.

Prognooside kohaselt elab 2050. aastal 66% planeedi rahvastikust linnades. Rahvusvahelise Energiaagentuuri andmetel kulus 2013. aastal linnades enamuses kogu maailmas kasutatud primaarenergiast (64%) ja emiteeriti suurem osa energeetikaga seotud CO₂st (70%). Et soojus on suurima osakaaluga energialiik nii Eesti kui kogu Euroopa Liidu energiabilansis, on maailma kliima- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamiseks hädavajalik linnade energiavarustuse kestlik lahendamine.

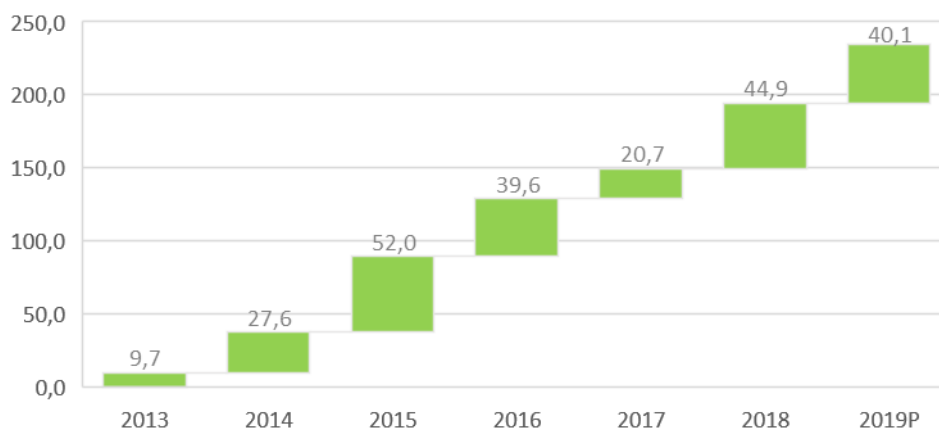
Utilitas täidab oma tegevuses kõiki emissioonidele kehtestatud keskkonnanõudeid. Suurte ja keskmise suurusega põletusseadmetele kehtestatud normid on oluliselt rangemad kui lokaalsete lahenduste jaoks kehtivad. Lokaalsete seadmete asemel tsentraalselt energia tootmine vähendab oluliselt heitmeid linnades ja tagab puhtama linnaõhu.

Et kliendipoolne investeering hoone energiavarustuse lahendusse on väga pikaajaline, on oluline tänaste valikute tegemisel võtta arvesse, kas valitav lahendus on tõenäoliselt kooskõlas 2030. aasta eesmärkidega. Kui see nii ei ole, võib hoone omanikul tekkida vajadus täiendavateks investeeringuteks asendamaks tehniliselt töökorras, aga suure süsinikujalajäljega või madala energiatõhususega seadmeid. Tõhus kaugküte ja -jahutus on igati kooskõlas riiklike ja rahvusvaheliste energiapoliitika suunistega ja selle rolli linnade jätkusuutlikus energiavarustuses teadvustatakse üha enam. Nii on selline kodu või ärihoone kütelahendus efektiivne ja keskkonnanõuetele vastav ka aastakümnete pärast. Utilitase eesmärgiks on pidevalt arendada kaugküttevõrke, et pakkuda võimalust uute hoonete liitmiseks. 2018. aastal liitus energiakontserni Utilitas võrkudega rekordiline arv uusi hooned: 103 hoonet üle Eesti koguvõimsusega 45 MW. Aasta lõpu seisuga varustas Utilitas kaugküttesoojusega 4 842 hoonet, sealhulgas 170 000 kodumajapidamist kaheksas linnas üle Eesti. 2019. aastal on plaanis alustada kaugjahutusteenuse pakkumisega Tallinnas.

Töökindla ja jätkusuutliku kaugkütteenuse pakkumine eeldab olulisi investeeringuid tootmiseseadmetesse ja võrkude asendamisse ning uuendamisse. Kontserni ettevõtted investeerisid 2018. aastal kokku 45 miljonit eurot. Investeeringute põhirõhk oli Tallinnas Mustamäe tootmiskompleksi laiendamisel ja rekonstrueerimisel, lisaks paigaldati suitsugaaside kondensaatorid Jõgeva puiduhakkekatalale ja Tallinna Kristiine katlamajale. Üle Eesti renoveeriti ja ehitati ligi 15 kilomeetrit soojustorustikku, millesse investeeriti 13 miljonit eurot. Kõige mahukamateks töödeks olid Valga, Rapla ja Tallinna Gonsiori tänava kaugküttevõrgu peamagistraaltorustiku väljavahetamine eelisoleeritud torude vastu ning Maardu linna soojusvõrgu kaasajastamine.

Utilitas investeeringud 2013-2019P (miljonit eurot)

Utilitas investeerib 2019. aastal 40 miljonit, mis suunatakse energia tootmise efektiivsuse ja keskkonناسäästlikkuse tagamiseks, sealhulgas soojusvõrkude korrastamiseks ja ehitamiseks. Lisaks võetakse 2019. aastal kasutusele uus kliendihaldustarkvara.

Utilitas peab oluliseks ettevõtte rolli energiasektori innovatsiooni eestvedajana. Kõikide klientide arvestid on ühendatud kauglugemissüsteemiga, mis annab klientide soojussõlmede ja võrgu toimimisest ülevaate. Andmete analüüsi põhjal saab suurendada võrgu ja tootmise efektiivsust. Põhieesmärgiks on soojuskandja tagastuva temperatuuri langetamine, et seeläbi vähendada võrgukadusid ja suurendada tootmiseseadmete kasutegurit. Selleks on oluline partnerlus hoonete omanikega neile kuuluvate soojussõlmede regulaarse hoolduse ja optimaalse seadistuse tagamiseks.

Ettevõtte areng loob võimalusi uute töökohtade loomiseks. Energeetika on ühe suurema lisandväärtusega sektoreid Eestis ja jätkuva digitaliseerimisega suurenevad ka võimalused kogutud andmete baasil lisandväärtust veelgi tõsta. Samas loob kohaliku puiduhakke kasutamine Eestis energia tootmiseks töökohti ka maapiirkondades. Utilitase prioriteediks on tööohutus, AS-le Utilitas Tallinn ja AS-le Utilitas Eesti on väljastatud OHSAS 18001 sertifikaat. 2019. aastal on plaanis minna selles valdkonnas üle ISO 45001 sertifitseerimisele ja laiendada seda OÜ-le Utilitas Tallinna Elektri jaam. CVKeskus.ee poolt 2019. aasta jaanuaris avaldatud uuringu põhjal lisandus Utilitas esmakordselt Eesti kahekümne ihaldusvääraseima tööandja hulka, asetudes seal 14. kohale.

Utilitase mudel, mis põhineb kohalikul taastuvkütusel ja arenenud kaugküttesüsteemil võimaldab unikaalset efektiivsust ressursikasutuses. Tootmise kasutegur ulatub ligi 100%-ni, suitsugaaside pesuriga koostootmisjaamas toodetakse sellest 30% elektrina ja 70% soojusena ja suitsugaaside pesuriga katlamajas kõik soojusena. Selline kasutegur on oluliselt suurem kui kaugküttevõrguga ühendamata kondensatsioonirežiimil töötavatel elektrijaamadadel, kus kasuteguriks vaid 35-40% ja ülejäänud kütuses sisaldunud energia jääb kasutamata. Kuna ka puiduhakkeressurs on piiratud, siis saab energeetikas biomassi kasutamisel üha enam määravaks efektiivsus.

Sihtasutuse Kutsekoda poolt 2017. aastal läbiviidud uuringust selgub, et erialase ettevalmistusega tööjõudu on vaja rohkem, kui kutse- ja kõrghariduses koolitatakse. Viimase viie aasta jooksul on selle uuringu kohaselt kõrgharidusse sisseastujate arv energeetika erialadel langenud poole võrra. Utilitas teeb pikaajaliselt koostööd TalTechiga, et tagada insenerihariduse jätkuvus Eestis. Ettevõtte esindajad osalevad programminõukogudes, samuti pakume praktikakohti noortele omandamiseks tehnilisi ja kutseoskuseid. TalTech Mektory Innovatsiooni- ja ettevõtluskeskuses tegutseb Utilitase küttelabor, et tutvustada linnade energiavarustuse alustõdesid.

Jätkame haridusprogrammi Noored Kooli toetamist, 2019. aastal erilise tähelepanuga noorte matemaatika- ja füüsikaõpetajate kaasamisel programmi.

Meie tegevus elukeskkonna parandamisel kannab vilja vaid edukas koostöös klientidega. Üha enam kaugküttetarbijaid oskab kliimaprobleemidele tähelepanu pöörata ja väärtustada võimalikult madalat hoone energiakasutuse CO₂ jalajälge, mille piiramisel on kaugküttele märkimisväärne roll. Suurima kaugküttevõtjana ja ühena suurematest taastuvenergia tootjatest peab Utilitas oluliseks kaugküttele kui keskkonnasõbraliku lahenduse tutvustamist. Lisaks läbi viidud teavituskampaaniatele avas Utilitas kodulehel CO₂ kalkulaatori, kus iga võrgu kohta saab tarbija teada, millistest kütustest on tarbitud soojus toodetud ja milline on selle CO₂ jalajälg võrreldes alternatiivsete lahendustega. 2019. aasta plaanides on lisada teavitus klientidele nende energiatarbimise kohta võrreldes keskmise tarbimisega, et motiveerida kliente võtma meetmeid energia raiskamise vähendamiseks.

Oma tegevuses otsime pidevalt võimalust kasutada võimalikult madala primaarenergia sisaldusega energiaallikaid ja väheväärtuslikku tooret võimalikult suure energiatõhususega. Kaugküttesektoris toimunud olulist primaarenergia kasutuse vähenemist viimase kümnendi jooksul on arvesse võetud ka uuenenud hoonete energiatõhusarvestustes. 2019. aastast kehtima hakanud määruses on langetatud tõhusa kaugküttele kaalumistegurit ning esmakordselt kehtestatud kaalumistegur kaugjahutusele. Selline lahendus on kooskõlas liginullenergiahoone definitsiooniga – liginullenergiahoone on väga madala energiatarbega hoone, milles kasutatav energia peab olulisel määral pärinema kohapeal või lähiümbruses (ingl.k. on-site or nearby) toodetud taastuvatest energiaallikatest. 2017. aastal avaldatud üleeuroopaline standard (Energy performance of buildings - Overarching Energy Performance of Buildings assessment - Part 1: General framework and procedures (ISO 52000-1:2017) (Eesti standard EVS-EN ISO 52000-1:2017)) määratlebki kaugküttevõrgust tarnitud energia lähiümbruses toodetuna.

AS Utilitas Tallinn ja AS Utilitas Eesti tegevuses rakendatud keskkonnajuhtimissüsteemile on väljastatud ISO 14001 sertifikaat, OÜ Utilitas Tallinna Elektri jaam on käivitanud sertifitseerimisprotsessi.

Utilitas jätkab ülaltoodud põhimõtetest lähtuvalt kontserni ettevõtete arendamist ja uute investeerimisvõimaluste otsimist, keskendudes taastuvenergia- ja energiatõhususe-alastele võimalustele Eestis. Efektiivsel kaugküttele, mis kasutab kohalikke ja taastuvkütuseid, on oluline roll Eesti energeetika jätkusuutlikus arengus. Ambitsioonikate energia- ja kliimapolitika-alaste eesmärkide saavutamiseks on aga lisaks erasektori panusele vajalik konkreetsete riiklike ja kohalike omavalitsuste meetmete väljatöötamine ja rakendamine. Kaugküttesektoril on pakkuda lahendused nende eesmärkide saavutamiseks, aga kuna tootmisseedmed ja võrgud on pika tehnilise elueaga, eeldab neisse suuremahuliste investeeringute tegemine lisaks stabiilsusele regulatsioonides ja nende rakendamise praktikas ka selgeid suunavaid meetmeid. Iga täna rajatav tsentraalne või lokaalne küttelahendus on tõenäoliselt töökorras ka aastal 2030. Nii oleks iga sellise lahenduse, mis ei võimalda kasutada taastuvaid allikaid või jääksoojust, rajamine juba täna ebamõistlik ja muudab seatud eesmärkide saavutamise raskemaks.

Ettevõtte on bilansipäeva seisuga pikaajalisi laenukohustisi 205 miljonit eurot (31.12.2017: 157 miljonit eurot). Kõik laenud on denomineeritud eurodes, nagu ka kontserni ettevõtete tulud. Pikaajaliste laenude intressimäärade muutumise riski maandamiseks on laenud fikseeritud intressimääraga (31.12.2017 olid laenud ligi 28% ulatuses maandatud intressiswapi tehingutega).

KONTSERNI PEAMISED FINANTSNAITAJAD JA -SUHTARVUD	2018	2017
Varad kokku (tuh EUR)	335 344	301 010
Laenukohustised (tuh EUR)	204 701	156 933
Lühiajaliste kohustiste kattekordaja (kordades) = käibevara / lühiajalised kohustised	2,14	1,20
Likviidsuskordaja (kordades) = (käibevarad - varud) / lühiajalised kohustised	1,97	1,11
Maksevalmiduskordaja (kordades) = raha / lühiajalised kohustised	0,80	0,55
Võõrkapitali ja omakapitali suhe (D/E)	3,97	2,68
Äritulud kokku (tuh EUR)	144 167	117 243
Puhaskasum (tuh EUR)	25 572	23 752
Varade tootlus (ROA) = puhaskasum / varad (keskmise)	8,0%	8,0%
Põhivarade käibekordaja (kordades) = äritulu / põhivara (keskmise)	0,53	0,46
Varade käibekordaja (kordades) = äritulu / varad (keskmise)	0,45	0,40

Utilitase tegevuse fookuses on keskkonna säästmine, nii teeme koostööd kohalike ja üleriigiliste partneritega, kes samuti väärtustavad rohelist mõtteviisi ning pööravad tähelepanu keskkonnamõju vähendamisele. Nii saame ka ise paremini avalikkuseni viia roheline energia rolli keskkonna hoidmisel. Alates 2016. aastast teeme koostööd roheline teatri poole püüdleva Tallinna Linnateatriga, kes väärtustab energiatõhusust ja taaskasutust. Kelly ja Henri Sildaru on võtnud üha suurema rolli kliimamuutustega seotud ohtudest teavitamisel ja meil on hea meel jätkata nendega ühist tegevust selles teavitustöös. Eestimaise energiakontsernina panustame kohaliku elukeskkonna arengusse ja innovatiivsete lahenduste loomisele, keskendudes eelkõige nendele piirkondadele, kus Utilitas osutab teenuseid. Jätkame 2013. aastal alanud rolli Eesti korvpalli rahvusmeeskonna peatoetajana ja panustame Rapla korvpallimeeskonna arengusse. Utilitas järelkasvutiimi kuuluvaid noori kergejõustiklasi toetame alates 2011. aastast. Haridusvaldkonnas jätkub koostöö TalTechi ja programmiga Noored Kooli ning jätkame vähivafifondi „Kingitud elu“ toetamist. Utilitas pälvis 2018. aastal Kultuuriministeeriumi poolt välja antava Aasta kultuurisõbra preemia.

OÜ Utilitas kontsern annab tööd 256 töötajale (2017: 258). Ettevõttel on üheliikmeline juhatus ja kolmeliikmeline nõukogu.

Priit Koit
Juhatuses liige

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE**Konsolideeritud bilanss**

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	31.12.2018	31.12.2017
VARAD			
Käibevara			
Raha	2	18 429	19 520
Nõuded ja ettemaksed	3	27 131	19 838
Varud	4	4 009	3 319
KÄIBEVARA KOKKU		49 569	42 677
Põhivara			
Pikaajalised nõuded ja ettemaksed	3	121	2 705
Materiaalne põhivara	6, 7	269 602	238 756
Immateriaalne põhivara	7, 8	16 052	16 872
PÕHIVARA KOKKU		285 775	258 333
VARAD KOKKU		335 344	301 010
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Laenukohustised	9	0	14 250
Kapitalirendi kohustised	7, 9	871	659
Võlad ja ettemaksed	10	22 246	19 688
Tuletisinstrumentid	9	0	908
LÜHIAJALISED KOHUSTISED KOKKU		23 117	35 505
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	9	204 701	142 683
Kapitalirendi kohustised	7, 9	39 798	40 669
Võlad ja ettemaksed	10	85	96
Eraldised	11	218	204
PIKAAJALISED KOHUSTISED KOKKU		244 802	183 652
KOHUSTISED KOKKU		267 919	219 157
Omakapital			
Osakapital	12	7 650	7 650
Jaotamata kasum		59 775	74 203
OMAKAPITAL KOKKU		67 425	81 853
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL KOKKU		335 344	301 010

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H.A.
 Kuupäev/date 02.05.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisad lehekülgedel 8 kuni 30 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud kasumiaruanne

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	2018	2017
Äritulud			
Müügitulu	13	132 727	115 745
Muud äritulud	14	11 440	1 498
ÄRITULUD KOKKU		144 167	117 243
Ärikasum			
Kaubad, toore, materjal ja teenused	15	-75 478	-62 189
Mitmesugused tegevuskulud	16	-3 067	-2 370
Tööjõukulud	17	-8 279	-7 643
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	6, 8	-14 942	-14 210
Muud ärikulud		-22	0
Ärikasum		42 379	30 831
Finantstulud ja -kulud			
Intressikulud	9	-7 645	-7 459
Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutus	9	908	1 128
Muud finantstulud ja -kulud		-70	52
FINANTSTULUD JA -KULUD KOKKU		-6 807	-6 279
Kasum enne tulumaksustamist		35 572	24 552
Tulumaks	12	-10 000	-800
ARUANDEAASTA PUHASKASUM		25 572	23 752

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H.A.
 Kuupäev/date 02.05.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisad lehekülgedel 8 kuni 30 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud rahavoogude aruanne

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	2018	2017
RAHAVOOD ÄRITEGEVUSEST			
Ärikasum		42 379	30 831
Korrigeerimised:			
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	6, 8	14 942	14 210
Kasum (kahjum) põhivara müügist	6, 14	-25	-45
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	3	-7 626	-1 596
Varude muutus	4	-690	12
Äritegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	10	2 489	-626
Makstud intressid	9	-7 009	-7 459
Makstud ettevõtte tulumaks	12	-10 000	-800
Kokku rahavood äritegevusest		34 460	34 527
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	6, 8	-45 532	-17 401
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	6	26	45
Laekunud sidusettevõtjate müügist		0	57
Antud laenud	3, 20	-450	-167
Antud laenude tagasimaksed	3, 20	2 980	125
Saadud intressid		452	5
Kokku rahavood investeerimistegevusest		-42 524	-17 336
RAHAVOOD FINANTSEERIMISTEGEVUSEST			
Saadud laenud	9, 20	229 779	15 580
Saadud laenude tagasimaksed	9	-182 011	-13 210
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	9	-659	-469
Tasutud omaaktsiate või -osade tagasiostmisel	12	0	-319
Muud väljamaksed finantseerimistegevusest		-136	-48
Makstud dividendid	12	-40 000	-4 000
Kokku rahavood finantseerimistegevusest		6 973	-2 466
RAHAVOOD KOKKU		-1 091	14 725
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI ALGUSES	2	19 520	4 795
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI LÖPUS	2	18 429	19 520

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H.A.
 Kuupäev/date 02.05.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisad lehekülgedel 8 kuni 30 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Omakapitali muutuste aruanne

TUHANDETES EURODES	Osakapital	Ülekurs	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2016	7 750	5 018	62 100	74 868
Makstud dividendid	0	0	-4 000	-4 000
Omaosaluste omandamine	-100	-5 018	-7 649	-12 767
Aruandeperioodi puhaskasum	0	0	23 752	23 752
Saldo seisuga 31.12.2017	7 650	0	74 203	81 853
Makstud dividendid	0	0	-40 000	-40 000
Aruandeperioodi puhaskasum	0	0	25 572	25 572
Saldo seisuga 31.12.2018	7 650	0	59 775	67 425

Täpsem informatsioon osakapitali ja muude omakapitali kirjete kohta on toodud lisan 12.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H.A.
 Kuupäev/date 02.05.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisad lehekülgedel 8 kuni 30 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted

OÜ UTILITAS 2018. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga. Eesti finantsaruandluse standardi põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid. Konsolideeritud aruandes kajastuvad OÜ UTILITAS (edaspidi: ettevõtte) ning tema tütarettevõtete (koos edaspidi nimetatud: kontsern) finantsnäitajad. Informatsioon tütarettevõtete kohta on toodud lisas 5.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsibist, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärgnevas arvestuspõhimõtetes.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes.

A. Konsolideeritud aruannete koostamine

Konsolideerimise põhimõtted

Konsolideeritud aruandes on rida-realt konsolideeritud kõik tütarettevõtted. Elimineeritud on kõik kontsernisisemed nõuded ja kohustised, kontserni ettevõtete vahelised tehingud ning nende tulemusena tekkinud realiseerimata kasumid ja kahjumid.

Vajadusel on tütarettevõtete arvestuspõhimõtteid muudetud vastavaks kontserni arvestuspõhimõtetele.

Tütarettevõtted

Tütarettevõtteks loetakse ettevõtet, mille üle emaettevõttel on kontroll. Tütarettevõtet loetakse emaettevõtte kontrolli all olevaks, kui kontsern omab kas otseselt või kaudselt üle 50% tütarettevõtte hääleõiguslikest aktsiatest või osadest või on muul moel võimeline kontrollima tütarettevõtte tegevus- ja finantspoliitikat.

Tütarettevõtte soetamist kajastatakse ostumeetodil (välja arvatud ühise kontrolli all toimuvad äriühendused, mida kajastatakse korrigeeritud ostumeetodil). Vastavalt ostumeetodile võetakse omandatud tütarettevõtte varad, kohustised ja tingimuslikud kohustised arvele nende õiglasest väärtusest ning omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara õiglasest väärtuse vahe kajastatakse positiivse või negatiivse firmaväärtusena. Alates omandamise kuupäevast kajastatakse omandatud tütarettevõtte varad, kohustised ja tingimuslikud kohustised ning tekkinud positiivne firmaväärtus konsolideeritud bilansis ning osalus omandatud tütarettevõtte tuludes ja kuludes kajastatakse konsolideeritud kasumiaruandes. Negatiivne firmaväärtus kajastatakse koheselt tuluna.

Juhul, kui tütarettevõtte müüakse aruandeperioodi jooksul, kajastatakse konsolideeritud kasumiaruandes müüdü tütarettevõtte tulud ja kulusid kuni kontrolli üleandamiseni. Vahet müügihinna ja tütarettevõtte netovara bilansilise väärtuse vahel kontserni bilansis (kaasa arvatud firmaväärtus) müügikuupäeva seisuga kajastatakse kasumi/kahjumina tütarettevõtte müügist. Juhul, kui tütarettevõtte osalisel müügil väheneb kontserni kontroll ettevõtte üle alla 50%, kuid mõju ettevõtte üle ei kao täielikult, lõpetatakse alates müügikuupäevast ettevõtte konsolideerimine ning kajastatakse järelejäänud osa tütarettevõtte varades, kohustistes ning firmaväärtuses kas sidusettevõttena, ühisettevõttena või muu finantsinvesteeringuna. Allesjääva investeeringu osa bilansilist väärtust müügikuupäeval loetakse tema uueks soetusmaksumuseks.

Äriühendused ühise kontrolli all olevate ettevõtete vahel

Ühise kontrolli all olevate ettevõtete vahel toimunud äriühendusi kajastatakse korrigeeritud ostumeetodil, mille kohaselt kajastatakse omandatud osalust teises ettevõttes omandatud netovara bilansilises väärtuses (st. nagu omandatud varad ja kohustised olid kajastatud omandatud ettevõtte bilansis) ning omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara bilansilise väärtuse vahe kajastatakse omandava ettevõtte omakapitali vähenemise või suurenemisena.

Konsolideeritud aastaaruande lisades esitatud Emaettevõtte konsolideerimata aruanded

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisades avaldatakse konsolideeriva üksuse (emaettevõtte) eraldiseisvad konsolideerimata põhjaruanded. Emaettevõtte põhjaruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel, v.a investeeringud tütar- ja sidusettevõtetesse, mis konsolideerimata aruandes on kajastatud soetusmaksumuse meetodil.

B. Finantsvarad

Kontsernil on järgmised finantsvarad: raha ja raha lähendid (vt. ka arvestuspõhimõtte C), nõuded ostjate vastu (vt. ka arvestuspõhimõtte D) ja muud nõuded.

Finantsvarade oste ja müüke kajastatakse *tehingupäeval* (s.t päeval, mil Kontsern võtab endale kohustise (näiteks sõlmib lepingu) teatud finantsvara ostuks või müügiks).

Raha ja raha lähendid, nõuded ostjatele ja muud nõuded (viitlaekumised, antud laenud ning muud lühi- ja pikaajalised nõuded), välja arvatud edasimüügi eesmärgil omandatud nõuded, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Lühiajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul ligilähedane nende nominaalväärtusega (miinus tagasimaksed ning võimalikud allahindlused), mistõttu lühiajalisi nõudeid kajastatakse bilansis tõenäoliselt laekuvus summas.

C. Raha ja raha lähendid

Raha ja selle lähenditena kajastatakse rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke (v.a. arvelduskrediit), kuni 3-kuulisi tähtjalisi deposiite ning paigutusi rahaturufondidesse ja muudesse ülikviidsetesse fondidesse, mis investeerivad instrumentidesse, mis individuaalselt vastavad raha ja raha lähendi mõistele. Arvelduskrediiti kajastatakse bilansis lühiajaliste laenukohustiste koosseisus.

D. Nõuded ostjate vastu

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse kontserni tavapärase äritegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid. Nõudeid ostjate vastu kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (s.o nominaalväärtus miinus tagasimaksed ning vajadusel tehtavad allahindlused).

Nõuete allahindlust kajastatakse, kui esineb objektiivseid tõendeid selle kohta, et kõik nõuete summad ei laeku vastavalt nõuete esialgsetele lepingutingimustele. Asjaoludeks, mis viitavad võimalikule nõuete väärtuse langusele, on võlgniku pankrot või olulised finantsraskused ning maksetähtaegadest mittekinnipidamine. Individuaalselt oluliste nõuete väärtuse langust (st. vajadust allahindluseks) hinnatakse iga ostja kohta eraldi, lähtudes eeldatavasti tulevikus laekuvate summade nüüdisväärtusest. Selliste nõuete puhul, mis ei ole individuaalselt olulised ja mille suhtes ei ole otseselt teada, et nende väärtus oleks langenud, hinnatakse väärtuse langust kogumina, arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas. Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindlussumma on vahe nende nõuete bilansilise väärtuse ja tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuse vahel, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Nõuete bilansilist väärtust vähendatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindlussumma võrra ning kahjum allahindlusest kajastatakse kasumiaruandes kuluna. Kui nõue loetakse lootusetult laekuvaks, kantakse nõue ja tema allahindlus bilansist välja. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumist kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu vähendamisena.

E. Tuletisinstrumendid

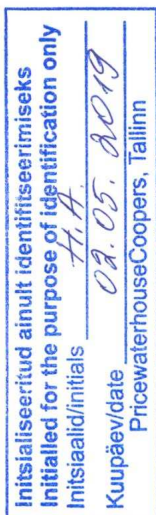
Tuletisinstrumente (näiteks *forward*-, *futuur*-, *swap*- või optioonilepingud) kajastatakse bilansis nende õiglasest väärtusest. Kasumid ning kahjumid tuletisinstrumentidelt kajastatakse kasumiaruandes perioodi tulu ning kuluna.

F. Varud

Varud võetakse algsest arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostukulutustest, tootmiskulutustest ja muudest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse. Varude kuluks kandmisel kasutatakse FIFO meetodit. OÜ Utilitas Tallinna Elektri jaam kasutab kütusevarude kuludes kajastamisel ja varude bilansilise väärtuse arvutamisel kaalutud keskmise hinna meetodit. Varud kajastatakse bilansis nende soetusmaksumuses või neto realiseerimisväärtuses, sõltuvalt sellest, kumb on madalam. Varude allahindlusi nende neto realiseerimisväärtusele kajastatakse allahindluse perioodil muudes ärikuludes.

Immateriaalne käibevara

Immateriaalse käibevarana kajastab kontsern ostetud, kuid kasutamata CO₂ heitkoguste ühikuid.

G. Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse kontserni enda majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 700 eurot kuni alates 10 000 eurot, olenevalt kontserni ettevõttest.

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (k.a tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta. Juhul kui materiaalse põhivara objekti otstarbekohasesse kasutusvalmidusse viimine vältab pikema perioodi jooksul, kapitaliseeritakse vara soetusmaksumusse varaga seotud laenukasutuse kulutused. Laenukasutuse kulutuste kapitaliseerimine lõpetatakse hetkest, mil vara on olulises osas valmis otstarbekohaseks kasutamiseks või selle aktiivne arendustegevus on pikemaks ajaks peatatud.

Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kapitalirendile võetud materiaalse põhivara arvestus toimub sarnaselt ostetud põhivaraga.

Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad väljaminekud kajastatakse põhivarana, kui on tõenäoline, et kontsern saab varaobjektiga seotud tulevast majanduslikku kasu ning varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Muid hooldus- ja remondikulud kajastatakse kuluna nende toimumise momendil.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsioonimäär määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeast. Olulise lõppväärtusega varaobjektide puhul amortiseeritakse kasuliku eluea jooksul kulusse ainult soetusmaksumuse ja lõppväärtuse vahelist amortiseeritavat osa.

Juhul kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena ning määratakse vastavalt nende kasulikule elueale eraldi amortisatsiooninormid.

Amortisatsioonimäärade vahemikud on materiaalse põhivara gruppidele järgmised:

- Ehitised ja rajatised	2 - 10%	10 - 50 aastat
- Soojustrassid	3 - 10%	10 - 30 aastat
- Tootmiseseadmed	3 - 20%	5 - 35 aastat
- Muud masinad ja seadmed	10 - 33%	3 - 10 aastat
- Muu inventar ja IT seadmed	10 - 33%	3 - 25 aastat

Piiramata kasutusega objekte (maa, püsiva väärtusega kunstiteosed, muuseumieksponaadid ja raamatud) ei amortiseerita.

Amortisatsiooni arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgil ning lõpetatakse kui lõppväärtus ületab bilansilist jääkmaksumust, vara lõpliku eemaldamiseni kasutusest. Igal bilansipäeval hinnatakse kasutatavate amortisatsioonimäärade, amortisatsioonimeetodi ning lõppväärtuse põhjendatust.

Juhul kui põhivara kaetav väärtus (s.o kõrgem kahest järgnevast näitajast: vara õiglane väärtus (miinus müügiikulutused) või vara kasutusväärtus) on väiksem tema bilansilisest jääkmaksumusest, on materiaalse põhivara objektid alla hinnatud nende kaetavale väärtusele (vaata ka arvestuspõhimõtet osas J).

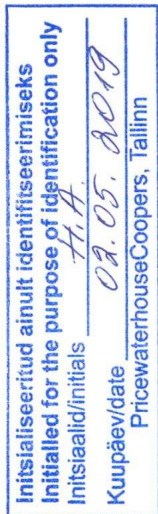
Materiaalse põhivara kajastamine lõpetatakse vara võõrandamise korral või olukorras, kus vara kasutamisest või müügist ei eeldata enam majanduslikku kasu. Kasum või kahjum, mis on tekkinud materiaalse põhivara kajastamise lõpetamisest, kajastatakse kasumiaruandes muude äritulude või muude ärikulude real.

H. Rendivarad

2001. a sõlmis AS Utilitas Tallinn (rentnik) Tallinna linnale kuuluva ettevõttega AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu 30 aastaks. Selle lepingu raames võttis rentnik rendile tervikvara, mida ta on kohustatud hooldama ja säilitama ning rendiperioodi lõppedes rendileandjale tagastama. Kapitalirendile võetud vara, mida vastavalt lepingule nimetatakse "Rendivara" on eraldi välja toodud Materiaalse põhivara lisas 6 ja 7. Rentnik teeb rendile võetud varale parendusi ja asendusi, mis võetakse arvele Rendivara koosseisus ja mida amortiseeritakse rendiperioodi jooksul vastavalt kasulikule elueale. Investeeringud Rendivara asendustesse kuuluvad ettevõttele rendiperioodi lõpul jääkväärtuses kompenseerimisele rendileandja poolt.

Rendivarade kapitalirendile võtmisega kaasnevad kohustised on kajastatud bilansis eraldi real "Kapitalirendi kohustised".

Muud rendilepinguga seotud materiaalsed varad, mida AS Utilitas Tallinn omandab täiendavalt rendiperioodi jooksul, kuuluvad juhul kui omand läheb rendiperioodi lõpul rendileandjale üle jääkväärtuses kompenseerimisele.

I. Immateriaalne vara

Immateriaalset vara (firmaväärtus, arenguväljaminekud, patendid, litsentsid, kaubamärgid, tarkvara) kajastatakse bilansis siis, kui vara on kontserni poolt kontrollitav, tema kasutamisest saadakse tulevikus majanduslikku kasu ning vara soetusmaksumus on usaldusväärselt mõõdetav. Omandatud immateriaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Arvele võtmise järel kajastatakse immateriaalset vara selle soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Immateriaalset vara amortiseeritakse lineaarsel meetodil, lähtudes vara eeldatavast kasulikust elueast. Igal bilansipäeval hinnatakse vara amortisatsiooniperioodide ning -meetodi põhjendatust. Amortisatsioonimäärade vahemikud on immateriaalse põhivara gruppidele järgmised:

- Firmaväärtus	4,55%
- Tarkvara, patendid, litsentsid, kaubamärgid ja muu immateriaalne põhivara	20-33%

Hinnatakse vara väärtuse langust, kui on ilmnenud asjaolusid, mis viitavad võimalikule väärtuse langusele (vaata ka arvestuspõhimõtet lõigus J).

Firmaväärtus

Firmaväärtus on positiivne vahe äriühenduse käigus omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara õiglase väärtuse vahel, peegeldades seda osa soetusmaksumusest, mis tasuti omandatud kontserni selliste varade eest, mida ei ole võimalik eristada ja eraldi arvele võtta. Omandamise kuupäeval kajastatakse firmaväärtus konsolideeritud bilansis selle soetusmaksumuses immateriaalse varana.

Firmaväärtust amortiseeritakse lineaarselt omandatud netovara eeldatava kasuliku eluea jooksul.

Tarkvara

Immateriaalse varana kajastatakse ostetud arvutitarkvara, mis ei ole seonduva riistvara lahutamatu osa. Arvutitarkvara arenduskulud kajastatakse immateriaalse varana, kui need on otseselt seotud selliste tarkvaraobjektide arendamisega, mis on eristatavad, kontserni poolt kontrollitavad ning mille kasutamisest saadakse tulevast majanduslikku kasu pikema aja kui ühe aasta jooksul. Kapitaliseeritavad arvutitarkvara arenduskulud hõlmavad tööjõukulud ning muid arendamisega otseselt seotud kulutusi. Arvutitarkvara arenduskulud amortiseeritakse hinnangulise kasuliku eluea jooksul, mille pikkus on kuni 5 aastat. Arvutitarkvara jooksva hooldusega seotud kulud kajastatakse kasumiaruandes jooksva perioodi kuludena.

Muu immateriaalne põhivara

Kulutused patentide, kaubamärkide, litsentside ja sertifikaatide soetamiseks kapitaliseeritakse, kui on võimalik hinnata neilt kulutustelt tulevikus saadavat tulu. Muu immateriaalne põhivara kantakse kuluks lineaarselt eeldatava kasuliku eluea jooksul, mille pikkus ei ületa 5 aastat.

J. Varade väärtuse langus

Määramata kasuliku elueaga immateriaalsete põhivarade puhul kontrollitakse kord aastas vara väärtuse langust, võrreldes vara bilansilist maksumust kaetava väärtusega.

Piiramata kasutusega materiaalse põhivara (maa) ning amortiseeritavate varade puhul hinnatakse vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega.

Väärtuse langusest tekkinud kahjum kajastatakse summas, mille võrra vara bilansiline maksumus ületab selle kaetava väärtuse. Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha lahutatud müügikulutused, või selle kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem. Vara väärtuse languse hindamise eesmärgil hinnatakse kaetavat väärtust kas üksiku varaobjekti või väikseima võimaliku varade grupi kohta, mille jaoks on võimalik rahavoogusid eristada (raha genereeriv üksus). Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Kord alla hinnatud varade puhul hinnatakse igal järgmisel bilansikuupäeval, kas võib olla tõenäoline, et vara kaetav väärtus on vahepeal tõusnud. Kui väärtuse testi tulemusena selgub, et vara või varade grupi (raha genereeriva üksuse) kaetav väärtus on tõusnud üle bilansilise jääkmaksumuse, tühistatakse varasem allahindlus ja suurendatakse vara bilansilist jääkmaksumust kuni summani, mis oleks kujunenud, arvestades vahepealsetel aastatel normaalset amortisatsiooni. Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes põhivara allahindluse kulu vähendamisena.

K. Kapitali- ja kasutusrendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Kontsern kui rentnik

Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustisena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Rendimaksud jaotatakse finantskuluks (intressikulu) ja kohustise jääkväärtuse vähendamiseks. Finantskulud jaotatakse rendiperioodile arvestusega, et intressimäär on igal ajahetkel kohustise jääkväärtuse suhtes sama. Kapitalirendi tingimustel renditud varad amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, kusjuures amortisatsiooniperioodiks on vara eeldatav kasulik tööiga või rendisuhte kehtivuse periood, olenevalt sellest, kumb on lühem. Kapitalirendi lepingute sõlmimisega otseselt kaasnevad rentniku poolt kantavad esmased otsekulutused kajastatakse renditava vara soetusmaksumuse koosseisus.

Kasutusrendimaksud kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna.

L. Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad hankijatele, võetud laenu, viitvõlad ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustised) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (v.a edasimüügi eesmärgil soetatud finantskohustised ning negatiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumendid, mida kajastatakse nende õiglases väärtuses).

Lühiajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul ligilähedane nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustisi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algselt arvele saadud tasu õiglases väärtuses (millest on maha arvatud tehingukulutused), arvestades järgnevatel perioodidel kohustistelt intressikulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Finantskohustis liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast; või kontsernil pole tingimusteta õigust kohustise tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast bilansikuupäeva. Laenukohustisi, mille tagasimakse tähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast, kuid mis refinantseeritakse pikaajaliseks pärast bilansipäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist, kajastatakse lühiajalistena. Samuti kajastatakse lühiajalistena laenukohustisi, mida laenuandjal oli õigus bilansipäeval tagasi kutsuda laenulepingus sätestatud tingimuste rikkumise tõttu.

M. Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Eraldistena kajastatakse bilansis tõenäolisi kohustisi, mis on avaldunud enne bilansikuupäeva toimunud sündmuste tagajärjel ning mille realiseerumise aeg või summa ei ole kindlad. Eraldiste kajastamisel bilansis on lähtutud juhtkonna hinnangust eraldise täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustise rahuldamiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolle.

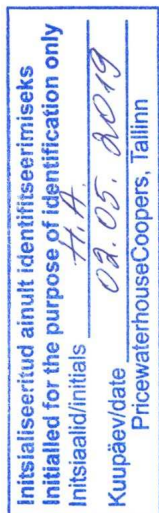
Juhul kui eraldis realiseerub tõenäoliselt hiljem kui 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva, kajastatakse seda diskonteeritud väärtuses (eraldisega seotud väljamaksete nüüdisväärtuse summas), välja arvatud juhul, kui diskonteerimise mõju on ebaoluline.

Muud võimalikud või eksisteerivad kohustised, mille realiseerumine ei ole tõenäoline või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega hinnata, on avalikustatud aastaaruande lisades tingimuslike kohustistena.

Keskkonnakaitselised eraldised

Keskkonnakaitselised eraldised moodustatakse enne bilansipäeva toimunud keskkonnakahjustuste suhtes juhul, kui nende kahjustuste likvideerimise nõue tuleneb seadusandlusest või ettevõtte poolt võetud lepingulistest kohustistest.

Lubadused, garantiid ja muud kohustised, mille realiseerumine on vähetõenäoline või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega hinnata, kuid mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustisteks, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades potentsiaalsete kohustistena.

N. Ettevõtte tulumaks

Eestis kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis ettevõtte aruandeaasta kasumit. Tulumaksu makstakse dividendidelt, erisoodustustelt, kingitustelt, annetustelt, vastuvõtukuludelt, ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt ning siirdehinna korrigeerimistelt. Dividendidena jaotatud kasumi maksumääraks on 20/80 väljamakstavalt netosummalt. Teatud tingimustel on võimalik saadud dividende jaotada edasi ilma täiendava tulumaksukuluta. Alates 2019. aastast rakendatakse madalamat maksumäära 14/86 regulaarsetele dividendiväljamaksetele ulatuses, mis on väiksem või võrdne kolme eelneva aasta keskmise maksustatud dividendiga. 2018. a on esimene arvesse võetav aasta kolme aasta keskmise maksustatud kasumi arvestamisel. Tulumaksukohustus ja tulumaksukulu dividendidelt kajastatakse dividendide väljakuulutamise hetkel. Dividendide väljamaksmisega kaasnevat ettevõtte tulumaksu kajastatakse kohustisena ja kasumiaruandes tulumaksukuluna samal perioodil kui dividendid välja kuulutatakse, sõltumata sellest, millise perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse. Tulumaksu tasumise kohustis tekib dividendide väljamaksele järgneva kuu 10. kuupäeval.

Maksustamissüsteemi omapärast lähtuvalt ei teki Eestis registreeritud ettevõtetel erinevusi vara maksuarvestuslike ja bilansiliste jääkväärtuste vahel ning sellest tulenevalt ka edasilükkunud tulumaksunõudeid ega -kohustisi. Bilansis ei kajastata tingimuslikku tulumaksukohustist, mis tekiks jaotamata kasumist dividendide väljamaksmisel. Maksimaalne tulumaksukohustis, mis kaasneks jaotamata kasumi dividendidena väljamaksmisel, on esitatud aastaaruande lisa 12.

O. Tulude arvestus

Tulu kaupade müügist kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasel väärtuses, võttes arvesse kõiki tehtud allahindlusi ja soodustusi. Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle müüjalt ostjale, müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav ning tehingust saadava tasu laekumine on tõenäoline.

Tulu teenuse müügist kajastatakse teenuse osutamise järel, või juhul kui teenus osutatakse pikema ajaperioodi jooksul, siis lähtudes valmidusastme meetodist.

Elektri- ja soojusenergia müük

Elektri- ja soojusenergia müügitulu kajastatakse tekkepõhiselt igakuiselt mõõtjate näitude alusel.

Liitumistasud

Liitumistasud kajastatakse tuluna siis, kui liitumisega seotud teenus on osutatud (st liitumiseks vajalik põhivara on ehitatud) ning puudub sisuline risk, et tasusid peab tagasi maksma.

Muu

Saadud sihtfinantseering kajastatakse tuluna, kui sihtfinantseerimine muutub sissenõutavaks ning sihtfinantseerimisega seotud võimalikud tingimused on täidetud.

Intressitulu ja dividenditulu kajastatakse siis, kui tulu laekumine on tõenäoline ja tulu suurust on võimalik usaldusväärselt hinnata. Intressitulu kajastatakse kasutades vara sisemist intressimäära, välja arvatud juhtudel, kui intressi laekumine on ebakindel. Sellistel juhtudel arvestatakse intressitulu kassapõhiselt. Dividenditulu kajastatakse siis, kui omanikul on tekkinud seaduslik õigus nende saamiseks.

Lisa 2 Raha ja raha lähendid

TUHANDETES EURODES	31.12.2018	31.12.2017
Sularaha kassas	1	1
Pangakontod	18 126	19 219
Rahalised vahendid teel	2	0
Tähtajalised hoisused (tähtajaga kuni 3 kuud)	300	300
RAHA JA RAHA LÄHENDID KOKKU	18 429	19 520

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

Lühiajalised nõuded ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2018	31.12.2017
Nõuded ostjate vastu	26 390	18 898
sh Ostjatelt laekumata arved	26 447	18 956
Ebatõenäoliselt laekuvad arved	-57	-58
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	2	1
Muud lühiajalised nõuded	326	461
sh Antud laenud	40	0
Intressinõue	0	386
Muud nõuded	286	75
Ettemaksed teenuste eest	413	478
LÜHIAJALISED NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	27 131	19 838

Pikaajalised nõuded ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2018	31.12.2017
Antud laenud	0	2 570
Pikaajalised ettemaksed	121	135
PIKAAJALISED NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	121	2 705

Aruandeperioodil kasvas ebatõenäoliselt laekuvate arvete reserv 2 tuhat eurot (2017: reserv vähenes 33 tuhat eurot; vt lisa 16). Lootusetult laekuvateks kanti nõudeid 3 tuhat eurot (2017: 34 tuhat eurot). Aruandeperioodil saadi tulu varem lootusetult laekuvateks tunnistanud nõuetest 8 tuhat eurot (2017: 11 tuhat eurot; vt lisa 14). Antud laenude ja intressinõude kohta lisainformatsioon lisas 20.

Lisa 4 Varud

TUHANDETES EURODES	31.12.2018	31.12.2017
Tooraine ja materjal	1 618	1 098
Kütus	2 331	2 149
Immateriaalne käibevara (vt lisa 15)	60	0
Ettemaksed varude eest	0	72
VARUD KOKKU	4 009	3 319

Aruandeperioodil kanti maha kütust 7 tuhande euro ulatuses. 2017. majandusaastal ei ole varusid alla hinnatud ega maha kantud.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H.A.
 Kuupäev/date 02.05.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 5 Tütarettevõtted

31.12.2018 seisuga omas OÜ UTILITAS osalust järgmistes tütarettevõtetes:

Tütarettevõtte	Tegevusala	Osalus 31.12.2018	Osalus 31.12.2017
OÜ Utilitas Tallinna Elektri jaam	Soojus- ja elektrienergia tootmine ja müük	100%	100%
AS Utilitas Tallinn	Soojusenergia tootmine ja müük	100%	100%
AS Utilitas Eesti	Soojusenergia tootmine ja müük	100%	100%

Kõik tütarettevõtted on asutatud ja tegutsevad Eestis.

Lisa 6 Materiaalne põhivara

TUHANDETES EURODES	Maa ja ehitised	Masinate ja seadmed	Muu materiaalne põhivara	Lõpetamata ehitised ja ettemaksud	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2017					
Soetusmaksumus	208 390	132 368	1 839	3 226	345 823
Akumuleeritud kulum	-69 999	-36 106	-962	0	-107 067
JÄÄKMAKSUMUS	138 391	96 262	877	3 226	238 756
2018. a toimunud muutused					
Ostud ja parendused	0	0	0	44 672	44 672
Müügid	-1	0	0	0	-1
Mahakandmised	-17	-14	0	0	-31
Ümberklassifitseerimine	7 498	3 777	73	-11 348	0
Amortisatsioonikulu	-8 221	-5 383	-190	0	-13 794
Saldo seisuga 31.12.2018					
Soetusmaksumus	215 312	135 910	1 893	36 550	389 665
Akumuleeritud kulum	-77 662	-41 268	-1 133	0	-120 063
JÄÄKMAKSUMUS	137 650	94 642	760	36 550	269 602

Materiaalse põhivara hulgas kajastatakse AS Tallinna Soojus rendi- ja opereerimislepingu alusel renditud varasid nende parenduste ja asendustega kokku jääkmaksumuses 64 252 tuhat eurot (2017: 66 099 tuhat eurot) (lisa 7) ja muid rendilepinguga seotud materiaalseid varasid jääkmaksumusega 37 770 tuhat eurot (2017: 36 997 tuhat eurot), mida AS Utilitas Tallinn omandab täiendavalt rendiperioodi jooksul ja mis kuuluvad juhul kui omand läheb rendiperioodi lõpul rendileandjale üle jääkväärtuses kompenseerimisele AS Tallinna Soojus poolt.

Aruandeperioodil laekus põhivara müügist 26 tuhat eurot (2017: 45 tuhat eurot). Kahjum põhivara mahakandmisest oli 31 tuhat eurot (2017: 14 tuhat eurot).

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H.A.
 Kuupäev/date 02.05.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 7 Rendivarad (kapitalirent)

Kontsern kui rentnik:

Kapitalirendile võetud vara, varade parendused ja asendused varaliikide lõikes:

TUHANDETES EURODES	Materiaalne põhivara	Immateriaalne põhivara	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2017			
Soetusmaksumus	86 605	407	87 012
Akumuleeritud kulum	-20 506	-255	-20 761
JÄÄKMAKSUMUS	66 099	152	66 251
2018. a toimunud muutused			
Ostud, parendused ja asendused	2 608	1	2 609
Müügid	-1	0	-1
Amortisatsioonikulu	-4 453	-61	-4 506
Saldo seisuga 31.12.2018			
Soetusmaksumus	88 969	284	89 253
Akumuleeritud kulum	-24 716	-192	-24 908
JÄÄKMAKSUMUS	64 253	92	64 345

31. oktoobril 2001. a sõlmis AS Utilitas Tallinn (rentnik) Tallinna linnale kuuluva ettevõttega AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu 30 aastaks.

AS Utilitas Tallinn teeb rendile võetud varale parendusi ja asendusi, mis võetakse arvele Rendivara koosseisus. Aruandeperioodi lõpu seisuga moodustavad rendi- ja opereerimislepingu alusel renditud varadest 88% (31.12.2017 87%) rentniku poolt rendiperioodi jooksul tehtud parendused ja asendused, kokku summas 56 537 tuhat eurot (31.12.2017 seisuga 57 356 tuhat eurot). Rendiperioodi lõpus kuuluvad investeringud Rendivara asendustesse jääkväärtuses ettevõttele kompenseerimiseks AS Tallinna Soojus poolt.

AS Tallinna Soojus rendi- ja opereerimislepingu alusel renditud põhivarade bilansiline jääkmaksumus jaguneb alljärgnevalt:

TUHANDETES EURODES	31.12.2018	31.12.2017
AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu sõlmimisel üle antud põhivarad	7 807	8 895
Rendiperioodil AS Utilitas Tallinn (rentniku) poolt teostatud parendused	9 132	10 210
Rendiperioodil AS Utilitas Tallinn (rentniku) poolt teostatud asendused	47 405	47 146
RENDITUD VARADE BILANSILINE JÄÄKMAKSUMUS KOKKU	64 344	66 251

Lepingust tulenev kapitalirendikohustis

Rendimaksete nüüdisväärtus lepingu sõlmimisel oli 35 834 tuhat eurot ja aastane rendimakse 2 684 tuhat eurot. Rendimaksete nüüdisväärtuse leidmiseks prognoositi algselt tarbijahinnaindeksi väärtused 1-5 aastaks 4,50%, 6-10 aastaks 3,50% ja 11-30 aastaks 3,10%. Renditasu korrigeeritakse üks kord kalendriaasta jooksul vastavalt tarbijahinnaindeksi muutusele eelnenud aastal. Algselt prognoositud ja tegeliku tarbijahinnaindeksi erinevuse mõju rendimakse suurusele kajastatakse perioodi tuluna või kuluna. Rendimakse tasumine toimub kord kvartalis. Kapitalirendi kohustis seisuga 31.12.2018 on 40 668 tuhat eurot (31.12.2017 seisuga 41 324 tuhat eurot; vt lisa 9). Kohustise efektiivne intressimäär (diskontomäär) on 9,6%.

Kapitalirendi tingimustel renditakse sõiduauto bilansilise jääkmaksumusega 1 tuhat eurot (31.12.2017 4 tuhat eurot). Aruandeperioodi intressikulu antud lepingult oli 40 eurot (2017: 80 eurot).

Lisa 8 Immateriaalne põhivara

TUHANDETES EURODES	Firmaväärtus	Muu immateriaalne põhivara	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2017			
Soetusmaksumus	22 839	535	23 374
Akumuleeritud kulum	-6 228	-274	-6 502
JÄÄMAKSUMUS	16 611	261	16 872
2018. a toimunud muutused			
Ostud ja parendused	0	297	297
Amortisatsioonikulu	-1 038	-79	-1 117
Saldo seisuga 31.12.2018			
Soetusmaksumus	22 839	706	23 545
Akumuleeritud kulum	-7 266	-227	-7 493
JÄÄMAKSUMUS	15 573	479	16 052

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H.H.
 Kuupäev/date 08.05.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Immateriaalse põhivara hulgas kajastatakse AS Tallinna Soojus rendi- ja operaatorlepingu alusel renditud immateriaalseid varasid nende parenduste ja asendustega bilansilises jääkmaksumuses 92 tuhat eurot (31.12.2017: 152 tuhat eurot; vt lisa 7).

Lisa 9 Laenukohustised

TUHANDETES EURODES	Lühiajaline saldo 31.12.2018	Pikaajaline saldo 31.12.2018	Tagasimakse tähtaeg	Lepinguline intressimäär
Omaniku laen	0	204 701	2047	4,99%
Kapitalirendikohustised	871	39 798		
sh Rendi- ja operaatorleping AS-ga Tallinna Soojus (lisa 7)	870	39 798	2031	(diskontomäär) 9,60%
Muu kapitalirent	1	0	2019	1,50%
KOKKU	871	244 499		

TUHANDETES EURODES	Lühiajaline saldo 31.12.2017	Pikaajaline saldo 31.12.2017	Tagasimakse tähtaeg	Lepinguline intressimäär
Panga sündikaatlaen	14 250	142 683	2022	1,5%+6 k EURIBOR*
Kapitalirendikohustised	659	40 669		
sh Rendi- ja operaatorleping AS-ga Tallinna Soojus (lisa 7)	656	40 668	2031	(diskontomäär) 9,60%
Muu kapitalirent	3	1	2019	1,48%
KOKKU	14 909	183 352		

* Panga sündikaatlaenu intressimäär oli 2018. a lõpuni fikseeritud intressivahetuslepinguga u 22% (2017: 28%) ulatuses tasemel 3,8% (2017: 3,8%) Pikaajalise pangalaenu intressi-SWAP-i õiglase väärtus kajastati bilansis Tuletisinstrumentidena lühiajaliste kohustiste all 31.12.2017 seisuga summas 908 tuh eurot. Õiglase väärtuse muutus summas 908 tuhat eurot (2017: 1 128 tuhat eurot) on kajastatud kasumiaruandes real Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutus. Eelpool nimetatud leping lõpetati ennetähtaegselt 28.11.2018.

Refinantseerimis – ja intressiriski elimineerimiseks asendati senised 3-aastase allesjäänud lõpptähtajaga sündikaatlaenu aruandeperioodil OÜ Utilitas emaettevõtte poolt pikaajalise lõpptähtaja (2047. aastani) ning fikseeritud intressimääraga (4,99%) laenudega.

Aruandeperioodi intressikulu saadud laenudelt oli 3 978 tuhat eurot (2017: 3 646 tuhat eurot), kapitalirendi intress 3 667 tuhat eurot (2017: 3 817 tuhat eurot).

Kõik kontserni võlakohustised on eurodes. Informatsioon laenukohustiste tagatiste kohta on toodud lisa 18.

Lisa 10 Võlad ja ettemaksed

Lühiajalised võlad ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2018	31.12.2017
Võlad tarnijatele	18 240	16 749
Võlad töövõtjatele	113	537
Maksuvõlad	2 130	1 380
sh Käibemaks	1 311	805
Sotsiaalmaks	389	246
Õhusaastemaks	159	165
Üksikisiku tulumaks	209	115
Erijuhtude tulumaks	22	22
Töötuskindlustusmaks	21	13
Kohustuslik kogumispension	15	10
Aktsiisimaks	4	4
Muud võlad	533	701
Intressikohustus	924	0
Sihtfinantseerimine (vt lisa 14)	0	18
Saadud ettemaksed	306	303
LÜHIAJALISED VÕLAD JA ETTEMAKSED KOKKU	22 246	19 688

Pikaajalised võlad ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2018	31.12.2017
Muud pikaajalised võlad	85	96
PIKAAJALISED VÕLAD JA ETTEMAKSED KOKKU	85	96

Lisa 11 Pikaajalised eraldised

Võimalike keskkonnakahjude katteks on moodustatud eraldis 218 tuhat eurot (2017: 204 tuhat eurot). Selle aluseks on AS-iga Tallinna Soojus sõlmitud ettevõtte rendi- ja opereerimisleping, mille alusel kannab AS Utilitas Tallinn kõik enne lepingu jõustumise kuupäeva keskkonnoahutusest tulenevad kulud kuni 64 tuhat euro ulatuses ning 10% nimetatud limiiti ületavatest kuludest, kuid mitte rohkem, kui 128 tuhat eurot ühe lepinguaasta kohta. Nimetatud summasid korrigeeritakse vastavalt tarbijahinna indeksi muutusele.

Kontsernil ei ole bilansipäeva seisuga teada keskkonnoaalastest ohtudest tulenevaid kulutusi ega ettekirjutusi ühegi päeva organi poolt keskkonnoalase vastutuse kompenseerimiseks. Keskkonnakahjude eraldist ei ole diskonteeritud, kuna juhtkonna hinnangul on diskonteerimise mõju aastaaruandele ebaoluline.

Intialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H.A.
 Kuupäev/date 02.05.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 12 Omakapital

	31.12.2018	31.12.2017
Osakapital (tuhandetes eurodes)	7 650	7 650
Osade arv (tk)	1	2
Osade nimiväärtus (eurodes)	7 650 000	7 650 000

Kontserni emattevõtte osakapital seisuga 31.12.2018 koosneb 1 osast nimiväärtusega 7 650 000 eurot (31.12.2017 2 osast nimiväärtusega 7 458 750 eurot ja 191 250 eurot), mille eest on täielikult tasutud.

2018. a. novembris lisandus ettevõtte omanikeringi pikaajalise strateegiaga rahvusvaheline infrastruktuurifond European Diversified Infrastructure Fund II (EDIF II), mille varasid juhib First State Investments. Ettevõtte kaudseteks omanikeks on EDIF II (85%) ja OÜ Utilitas juhtkonnaliikmete ettevõtted (15%). OÜ Utilitas otseseks 100% emattevõtteks on ühine valdusettevõtte First State Core S.à r.l.

2017. aastal ostis OÜ Utilitas tagasi 100 000 omaosadest, mis ostujärgselt tühistati, maksumusega 12 767 tuhat eurot. Tasumine toimus 319 tuhande euro ulatuses rahas ja 12 448 tuhande euro ulatuses laenu tasaarveldamise teel (vt lisa 20).

2017. aastal ostis tütaretevõtte AS Utilitas Tallinn emattevõttelt tagasi 19 397 omaaktsiat, mis ostujärgselt tühistati, maksumusega 18 000 tuhat eurot.

TUHANDETES EURODES	31.12.2018	31.12.2017
Ettevõtte jaotamata kasum	59 775	74 203
Võimalikud dividendid	48 750	59 362
Potentsiaalne tulumaksukohustus võimalikelt dividendidelt	11 025	14 841

2018. aastal maksti 40 000 tuhat eurot (2017: 4 000 tuhat eurot) dividende, millega kaasnes tulumaksukulu 10 000 tuhat eurot (2017: 800 tuhat eurot). Sellega kaasneb võimalus maksustada 2019. aastal välja makstavaid dividende madalama maksumääraga summas kuni 13 333 tuhat eurot.

Lisa 13 Müügitulu

TUHANDETES EURODES	2018	2017
Konsolideeritud müügitulu geograafiliste piirkondade lõikes		
Eesti	132 727	115 745
KOKKU	132 727	115 745
Konsolideeritud müügitulu tegevusalade lõikes		
Soojus-, elektrienergia tootmine ja müük	113 087	101 976
Taastuvenergia toetused	16 045	11 302
Muud müügitulud	3 595	2 467
MÜÜGITULU KOKKU	132 727	115 745

Intialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initiaals UÜ
 Kuupäev/date 08.05.2019
 PrewaterhouseCoopers, Tallinn

Võrreldes 2017. aastaga suurenes aruandeaastal soojusenergia müügiimaht madalama välisõhutemperatuuri ja uute tarbijate liitumise tõttu ja elektrienergia müügiimaht uue koostootmisjaama tootmismahtude suurenemise ning elektrienergia hinna hüppelise tõusu tõttu.

Lisa 14 Muud äritulud

TUHANDETES EURODES	2018	2017
Kasum põhivara müügist	25	45
Saadud trahvid ja viivised	8	759
Laekunud lootusetud võlad (lisa 3)	8	11
CO ₂ saastekvootide müük	8 434	0
Tulu sihtfinantseerimisest	2 958	680
Muud äritulud	7	3
MUUD ÄRITULUD KOKKU	11 440	1 498

Aruandeperioodil toimus erakorraliselt kasvuhoonegaaside heitkoguse ühikute müük, mille käigus OÜ Utilitas Tallinna Elektri jaam ja AS Utilitas Eesti müüsid kehtiva kauplemisperioodi kasutamata heitkoguste ühikute jäägi, kokku 455,5 tuhat tonni, summas 8 434 tuhat eurot.

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus kaasrahastas 2018. aastal AS Utilitas Tallinn 4 investeringuprojekti, summas 2 323 tuhat eurot ja AS Utilitas Eesti 6 investeringuprojekti, summas 617 tuhat eurot ning lõpetati 2017. alustatud projekt, summas 18 tuhat eurot (vt. lisa 10) (2017. aastal rahastati AS Utilitas Eesti 3 investeringuprojekti summas 680 tuhat eurot).

Lisa 15 Kaubad, toore, materjal ja teenused

TUHANDETES EURODES	2018	2017
Tooraine, materjal ja ostetud energia	-65 407	-54 988
Energia, vee ja kemikaalide kulud	-3 323	-2 925
Remondi ja hoolduskulud hankekorras	-2 941	-1 957
Õhusaastetasu	-462	-479
CO ₂ saastekvootide kulu	-1 687	-335
Hoonestusõigus, maamaks	-408	-417
Muud	-1 250	-1 088
KAUBAD, TOORE, MATERJAL JA TEENUSED KOKKU	-75 478	-62 189

Aruandeperioodil ostis AS Utilitas Tallinn CO₂ saastekvootide puudujäägi katteks 2 143 tuhande euro väärtuses (120,5 tuhat tonni) CO₂ saastekvooti ühikuid, millest kaeti ära 2018. aasta puudujääk summas 1 687 tuhat eurot (69,1 tuhat tonni) ning 2017. ja 2016. aasta puudujääk summas 396 tuhat eurot (48,6 tuhat tonni). Kasutamata jäänud ühikud summas 60 tuhat eurot (2,8 tuh tonni) kajastatakse bilansis varude hulgas (vt lisa 4).

Lisa 16 Mitmesugused tegevuskulud

TUHANDETES EURODES	2018	2017
Mitmesugused büroo-, haldus- ja hoolduskulud	-816	-753
Uurimis- ja arengukulud	-41	-21
Välised nõustajad	-535	-153
Varakindlustuse kulud	-277	-241
Ebatõenäoliselt laekuvad arved (lisa 3)	-2	33
Muud kulud	-1 396	-1 235
MITMESUGUSED TEGEVUSKULUD KOKKU	-3 067	-2 370

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initiaaled/initials
 Kuupäev/date
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

08.05.2019
 F.H.

Lisa 17 Tööjõukulud

TUHANDETES EURODES	2018	2017
Palgakulu	-6 201	-5 725
Sotsiaalmaksud	-2 078	-1 918
TÖÖJÕUKULUD KOKKU	-8 279	-7 643
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	256	258

Lisa 18 Laenude tagatised ja panditud varad

Kontserni investeerimislaenudega seotud kohustiste, mis on 31. detsembri 2018 seisuga 204 701 tuhat eurot (31.12.2017 seisuga 156 933 tuhat eurot; vt lisa 9), tagamiseks on:

1. Kommertspant kontserni vallasvaradele summas 173,5 miljonit eurot Kontserni varad, mida võib vallasvarana klassifitseerida on ostjatelt laekumata arved (lisa 3), varud (lisa 4) ja materiaalne põhivara, välja arvatud maa ja ehitised (lisa 6).
2. Hüpooteegid kinnistutele väärtusega 10 miljonit eurot bilansilise maksumusega 5,1 miljonit eurot (2017: 4,4 miljonit eurot) (lisa 6) ja hoonestusõigusele väärtusega 150 miljonit eurot (bilansiline maksumus määratlemata).
3. Tütarettevõtete aktsiad ja osad.

Lisa 19 Tingimuslikud kohustised

Võimalikud maksurevisjonist tulenevad kohustised

Maksuhalduril on õigus kontrollida kontserni kuuluvate ettevõtete maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahvi.

Kontserni emaettevõtte juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata kontserni kuuluvatele ettevõtetele olulise täiendava maksusumma.

Lisa 20 Tehingud seotud osapooltega

Aruandekohustuslase emaettevõtte nimetus: First State Core S.à r.l.

Riik, kus aruandekohustuslase emaettevõtte on registreeritud: Luxembourg

Kontserni nimetus, millesse kuulub emaettevõtte: First State Elio S.à r.l.

Riik, kuhu emaettevõtte kontsern on registreeritud: Luxembourg

OÜ UTILITAS konsolideeritud aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

- a. ettevõtted, millel on kontroll või oluline mõju ettevõtte üle;
- b. tütar- ja sidusettevõtted (konsolideeritud aruannetes ei ole vaja avalikustada konsolideerimise käigus elimineeritavaid tehinguid tütarettevõtetega);
- c. ettevõtte või tema emaettevõtte juhtkond ja ettevõtte eraisikutest omanikud, kellel on kontroll või oluline mõju ettevõtte üle, eelmainitud isikute lähedased pereliikmed ning kõigi eelmainitud isikute poolt kontrollitavad või nende olulise mõju all olevad ettevõtted.

Nõuded seotud osapoolte vastu

TUHANDETES EURODES	31.12.2018	31.12.2017
Lühiajalised nõuded emaettevõttele	0	386
sh intressinõue	0	386
Pikaajalised nõuded emaettevõttele	0	2 570
sh antud laenud	0	2 570

Müügid seotud osapooltele

TUHANDETES EURODES	2018	2017
Emaettevõttele antud laenult arvestatud intressitulu	64	311

2016. aastal andis OÜ Utilitas endisele emaettevõttele OÜ Utilitas Grupp laenu summas 14 976 tuhat eurot intressimääraga 2,5% aastas. 2017. aastal laenati OÜ-le Utilitas Grupp 42 tuhat eurot ning omaosaluste omandamise käigus tasaarveldati laenu summas 12 448 tuhat eurot. Aruandeperioodil anti laenu 360 tuhat eurot. Kogu laenu jääk summas 2 930 tuhat eurot maksti OÜ-le Utilitas aruandeperioodil tagasi. Lisaks anti seotud osapooltele lühiajalist laenu summas 50 tuhat eurot intressimääraga 3,5% aastas, laen on aruandeperioodil tagasi makstud (2017: 125 tuhat eurot intressimääraga 3,0% aastas, laen on 2017. aastal tagasi makstud).

Kohustised seotud osapoolte vastu

TUHANDETES EURODES	31.12.2018	31.12.2017
Lühiajalised kohustised emaettevõttele	924	0
sh intressikohustis	924	0
Pikaajalised kohustised emaettevõttele	204 701	0
sh saadud laenud (vt. lisa 9)	204 701	0

Ostud seotud osapooltelt

TUHANDETES EURODES	2018	2017
Emaettevõttelt saadud laenult arvestatud intressikulu	924	0

Lepingulised kohustised osta või müüa seotud osapooltelt / seotud osapooltele puuduvad.

Kontserni kuuluvate kõikide ettevõtjate juhatuse ja nõukogu liikmetele arvestati 2018. aastal tasusid koos sotsiaalmaksudega 1 021 tuhat eurot (2017: 931 tuhat eurot).

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H.A.
 Kuupäev/date 02.05.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 21 Emaettevõtte konsolideerimata põhjaruanded

Emaettevõtte põhjaruanded on koostatud kasutades samu arvestusmeetodeid ja hindamisaluseid, mida on kasutatud konsolideeritud aruannete koostamisel, va tütar-ja sidusettevõtted, mida kajastatakse emaettevõtte konsolideerimata põhjaruannetes nende soetusmaksumuses.

Konsolideerimata bilanss

TUHANDETES EURODES	31.12.2018	31.12.2017
VARAD		
Käibevara		
Raha	1 069	357
Nõuded ja ettemaksed	2 315	16 400
KÄIBEVARA KOKKU	3 384	16 757
Põhivara		
Finantsinvesteeringud tütarettevõtetesse	10 511	10 511
Antud laenud	209 560	146 494
Muud pikaajalised nõuded	0	2 571
Materiaalne põhivara	181	194
Immateriaalne põhivara	214	34
Põhivara kokku	220 466	159 804
VARAD KOKKU	223 850	176 561
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL		
Lühiajalised kohustised		
Laenukohustised	0	14 250
Võlad ja ettemaksed	2 297	2 264
Lühiajalised kohustised kokku	2 297	16 514
Pikaajalised kohustised		
Laenukohustised	204 701	142 683
Pikaajalised kohustised kokku	204 701	142 683
KOHUSTISED KOKKU	206 998	159 197
Omakapital		
Osakapital	7 650	7 650
Jaotamata kasum	9 202	9 714
OMAKAPITAL KOKKU	16 852	17 364
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL KOKKU	223 850	176 561

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H.A.
 Kuupäev/date 02.05.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Konsolideerimata kasumiaruanne

TUHANDETES EURODES	2018	2017
Äritulud		
Müügitulu	1 155	1047
ÄRITULUD KOKKU	1 155	1047
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-91	-82
Mitmesugused tegevuskulud	-911	-368
Tööjõukulud	-729	-675
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	-14	-12
Ärikahjum	-590	-90
Finantstulud ja -kulud		
Finantstulud ja -kulud investeringutelt tütarettevõtetesse	40 000	15 348
Intressikulud	-4 267	-3 646
Muud finantstulud ja -kulud	4 345	3 900
FINANTSTULUD JA -KULUD KOKKU	40 078	15 602
Kasum enne tulumaksustamist	39 488	15 512
ARUANDEAASTA PUHASKASUM	39 488	15 512

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H.A.
 Kuupäev/date 02.05.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Konsolideerimata rahavoogude aruanne

TUHANDETES EURODES	2018	2017
RAHAVOOD ÄRITEGEVUSEST		
Ärikahjum	-590	-90
Korrigeerimised:		
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	14	12
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	0	-111
Äritegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	17	134
Makstud intressid	-3 343	-3 646
Kokku rahavood äritegevusest	-3 902	-3 701
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST		
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-181	-38
Antud laenud	-235 284	-25 262
Antud laenude tagasimaksed	188 522	20 487
Saadud dividendid	40 000	4 000
Saadud intressid	3 789	3 590
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-3 154	2 777
RAHAVOOD FINANTSEERIMISTEGEVUSEST		
Saadud laenud	229 779	15 580
Saadud laenude tagasimaksed	-182 011	-28 210
Omaosaluste omandamine netorahavoog	0	17 681
Makstud dividendid	-40 000	-4 000
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	7 768	1 051
RAHAVOOD KOKKU	712	127
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI ALGUSES	357	230
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI LÖPUS	1 069	357

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H.A.
 Kuupäev/date 02.05.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne

TUHANDETES EURODES	Osakapital	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2017	7 650	9 714	17 364
Aruandeperioodi puhaskasum	0	39 488	39 488
Makstud dividendid	0	-40 000	-40 000
Saldo seisuga 31.12.2018	7 650	9 202	16 852
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus		-10 511	-10 511
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil		61 084	61 084
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2018	7 650	59 775	67 425

Initsialiseeritud ainult identitiseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H.A.
 Kuupäev/date 02.05.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

OÜ Utilitas osanikule

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt OÜ Utilitas ja selle tütaretevõtete (koos Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2018 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Meie poolt auditeeritud Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud bilanssi seisuga 31. detsember 2018;
- konsolideeritud kasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvaheliste Arvestuseksperptide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestuseksperptide eetikakoodeksiga (IESBA koodeks) ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduses sätestatud eetikanõuetega. Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse eetikanõuetele.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest, mis sisaldub konsolideeritud majandusaasta aruandes lisaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele ja meie audiitori aruandele.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatuse ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatseb Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduurid vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, vääresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;

- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

AS PricewaterhouseCoopers

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Raimla'.

Tiit Raimla
Vandeaudiitor, litsents nr 287

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Popova'.

Oksana Popova
Vandeaudiitor, litsents nr 633

2. mai 2019

TEGEVJUHTKONNA ALLKIRJAD 2018. A KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANDELE

OÜ UTILITAS 2018. a majandusaasta aruanne allkirjastati 02. mail 2019.

Priit Koit
Juhatuse liige

KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK

OÜ UTILITAS jaotamata kasum on:

Kokku jaotamata kasum 31. detsember 2018

59 775 tuhat eurot

OÜ UTILITAS juhatus teeb osanike üldkoosolekule ettepaneku maksta kuni 31. detsembrini 2018 kogunenud jaotamata kasumist dividende summas 4 000 tuhat eurot.

Müügitulu jaotus tegevusalade lõikes

Tegevusala	EMTAK kood	Müügitulu (EUR)	Müügitulu %	Põhitegevusala
Valdusfirmade tegevus	64201	1142652	98.96%	Jah
Enda või renditud kinnisvara üürileandmine ja käitus	68201	12000	1.04%	Ei

Sidevahendid

Liik	Sisu
E-posti aadress	utilitas@utilitas.ee

OÜ UTILITAS

2019. A KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANNE

JURIIDILINE AADRESS:	PUNANE 36 13619 TALLINN HARJUMAA EESTI VABARIIK
REGISTRIKOOD:	12205523
TELEFON:	+372 6 424 071
PÕHITEGEVUSALA:	ELEKTRI- JA SOOJUSENERGIA TOOTMINE JA MÜÜK
AUDIITOR:	AS PRICEWATERHOUSECOOPERS
ARUANDEAASTA ALGUS JA LÖPP:	01.01.2019 - 31.12.2019

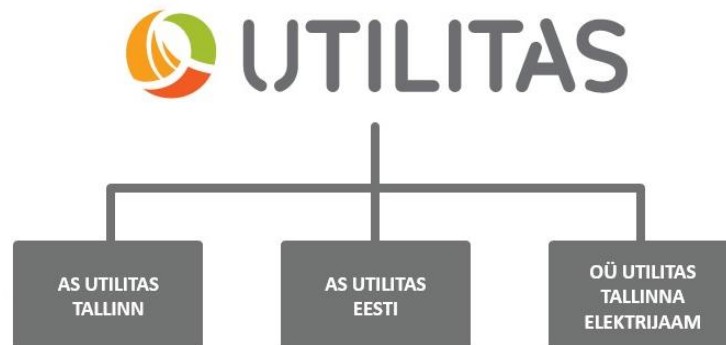
Sisukord

TEGEVUSARUANNE	3
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	8
Konsolideeritud bilanss	8
Konsolideeritud kasumiaruanne	9
Konsolideeritud rahavoogude aruanne	10
Omakapitali muutuste aruanne	11
Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad	12
Lisa 1 Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted	12
Lisa 2 Raha ja raha lähendid	17
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	18
Lisa 4 Varud	18
Lisa 5 Tütarettevõtted	18
Lisa 6 Materiaalne põhivara	19
Lisa 7 Rendivarad (kapitalirent)	20
Lisa 8 Immateriaalne põhivara	21
Lisa 9 Laenukohustised	21
Lisa 10 Võlad ja ettemaksed	22
Lisa 11 Pikaajalised eraldised	22
Lisa 12 Omakapital	23
Lisa 13 Müügitulu	23
Lisa 14 Muud äritulud	24
Lisa 15 Kaubad, toore, materjal ja teenused	24
Lisa 16 Mitmesugused tegevuskulud	24
Lisa 17 Tööjõukulud	25
Lisa 18 Laenude tagatised ja panditud varad	25
Lisa 19 Tingimuslikud kohustised	25
Lisa 20 Tehingud seotud osapooltega	25
Lisa 21 Bilansipäevajärgsete sündmuste ülevaade	26
Lisa 22 Emaettevõtte konsolideerimata põhiaruanded	27
SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE	31
TEGEVJUHTKONNA ALLKIRJAD 2019. A KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANDELE	34

TEGEVUSARUANNE

Energiakontserni Utilitas põhitegevuseks on soojuse ja elektri tootmine ning kaugkütteteenuse osutamine. Pakume üle Eesti klientidele ja keskkonnale sobivaid lahendusi, toodame ja jaotame energiat võimalikult efektiivselt ning kasutame võimalikult suures osas taastuvaid ja kohalikke energiaallikaid.

Kontserni kuuluvad kaugkütteteenust pakkuvad AS Utilitas Tallinn ja AS Utilitas Eesti ning Tallinnas elektrit ja soojust tootev OÜ Utilitas Tallinna Elektriijaam. Utilitas omab kontserni ettevõtetes 100% osalust. Kõik ettevõtted on registreeritud ja tegutsevad Eestis.

Utilitas toodab soojust ja elektrit ning pakub kaugkütteteenust kaheksas linnas üle Eesti - Tallinnas, Valgas, Jõgeval, Haapsalus, Kärdlas, Keilas, Maardus ja Raplas. Meie kaugkütteteenuse klientideks on korteriühistud, riigi- ja munitsipaalasutused ning eraettevõtted. Hallatavate soojusvõrkude kogupikkus ületab 530 kilomeetrit, grupi ettevõtted käitavad 27 katlamaja, kolme biokütusel töötavat koostootmisjaama ja ühte päikeseelektriijaama. Installeeritud soojuslik koguvõimsus ületab 1 200 MW ning elektriline nimivõimsus 57MW. Toodevad elekter müüakse Põhjamaade elektribörsil Nord Pool.

Utilitas on suurim taastuvenergia tootja Eestis. 2019. aastal tootis Utilitas 1 820 GWh soojus- ja 345 GWh elektrienergiat, mida oli võrreldes eelnenud aastaga vastavalt 5% ja 13% rohkem. Sellest roheline energia maht moodustas 1 400 GWh, ehk 65% kogutoodangust, kasvades aastaga 18%.

2019. aasta oli viimase 50 aasta üks soojemaid ning kuigi taastuvenergia mahud ja osakaal suurenesid ning Utilitase kaugküttevõrkudega liitus rekordarv uusi kliente, siis 2019. aastal tervikuna müüs Utilitas 2,2% vähem soojust kui 2018. aastal. 2019/2020 aasta rekordsoe talv näitas taas, et globaalne kliima soojenemine jätkub kiirenevas tempos ja mõjutab otseselt ka Eesti elukeskkonda. Utilitas on oma tegevuses seadnud esikohale taastuvenergia edendamise ning energiatarbimise keskkonnajalajälje maksimaalse vähendamise. Soojuse ja elektri koostootmine ning taastuvkütuste kasutamine kaugküttes võimaldab oluliselt vähendada kasvuhooenergia emissiooni ning aitab seeläbi kaasa kliima soojenemise pidurdamisele.

25. septembril 2015. aastal New Yorgis ÜRO peakorteris toimunud Säästva arengu tippkohtumisel võtsid 193 ÜRO liikmesriiki vastu kestliku arengu eesmärgid - ülemaailmse universaalsete eesmärkide ja näitajate kogumi, mis kutsus üles lõpetama vaesust, võitlema kliimamuutuste ja ebavõrdsuse vastu ning kindlustama kõigile inimestele hea elukvaliteet. Eesti suurima kaugkütteeetvõtjana ja suurima taastuvenergia tootjana on Utilitas võtnud suuna rakendada neid eesmärgi oma tegevuses, tegevused seitsme põhifookuses oleva eesmärgi saavutamiseks on kokku võetud allpool.

Jätkusuutlik energialahendus on selline, mis võimaldab tarbida soovitud ajal mõistliku hinnaga keskkonnasõbralikku energiat.

Euroopa Liidus peetakse taastuvallikate kasutuselevõttu energiapoliitika võtmeküsimuseks, mis aitab vähendada sõltuvust Euroopa Liidu väliste riikide energiast, piirata süsihappegaasi emissiooni ja muuta energia hind fossiilkütuste hinnast sõltumatuks. 2018. aastal uuendati Euroopa Liidus nn Puhta energia paketi raames Euroopa Liidu energiadirektiivi (2012/27/EL) ning taastuvenergia direktiivi (uus tekst 2018/2001/EL). Nendes sätestatud uute

eesmärkide kohaselt peab aastaks 2030 vähemalt 32% Euroopa Liidus kasutatavast energiast olema pärit taastuvatest energiaallikatest ning tuleb suurendada energiatõhusust vähemalt 32,5%. Mõlemad eesmärgid vaadatakse üle aastal 2023, seejuures saab eesmäärke siis vaid tõsta, mitte langetada.

Mõlemas nimetatud direktiivis on eraldi esile toodud tõhusate kaugkütte- ja kaugjahutusüsteemide roll nende eesmärkide saavutamisel ja vajadus rakendada meetmeid selle potentsiaali maksimaalseks ärakasutamiseks kõigis liikmesriikides. Utilitase viimaste aastate investeeringute tulemusel toodetakse kontserni kõigi kaugküttepiirkondade klientidele edastatav soojus enamuses kohalikest taastuvkütustest või kasutades koostootmisprotsessi jääksoojust. Selle põhjal väljastati 2018. aasta aprillis kõigile Utilitase kaugküttevõrkudele tõhusa kaugkütte märgis. Märgis tõendab, et tegu on tõhusate kaugküttesüsteemidega Euroopa Liidu energiatõhususe direktiivi mõistes, s.t. selliste süsteemidega, kus soojuse tootmiseks kasutatakse vähemalt 50% taastuenergiat, 50% heitsoojust, 75% koostoodetud soojust või 50% sellise energia ja soojuse kombinatsiooni.

Uue teenusena käivitas Utilitas 2019. aastal esimese kaugjahutusvõrgu. Analoogselt kaugküttega võimaldab tsentraalne jahutuse tootmine suuremat efektiivsust, parima võimaliku tehnoloogia kasutamist ja jahutust tarvivate hoonetes vabastada pindu, mis muidu oleks vajalik jahutusseadmete paigaldamiseks. Ka on kaugjahutuslahenduse korral hoone jahutusüsteemi jooksev hooldusvajadus oluliselt väiksem kui lokaalsete seadmete puhul. Eelkõige ärikinnisvarale suunatud teenus on meie lähiriikidest laialt levinud nii Soomes kui Rootsis ja sellel nähakse olulist rolli linnade energiavarustuse lahendamises kogu Euroopa Liidus.

Meie laiuskraadil on samas kõige suuremaks väljakutseks energiatarbimise vajaduse rahuldamine talviste tipukoormuste ajal, just siis on kõige suurem koormus elektri- ja soojusvõrkudele ning tootmiseladmetele. Linnades asuvate hoonete küttevajaduse katmiseks on kaugküte sobivaim lahendus. Kaugküttevõrk võimaldab rakendada parimaid võimalikke tehnoloogiaid soojuse tootmiseks muidu raskesti kasutatavatest kütustest nagu puiduhake või olmeprügi ja kasutada ära koostootmisjaamade jääksoojust. Kaugküttele on oluline roll ka elektrivõrkude töökindluse tagamisel – kaugkütte kasutamisel puudub vajadus koormata elektrivõrku hoonete kütmiseks ning seeläbi väheneb oluliselt vajadus investeerida elektritootmiseladmetesse ja –võrkudesse.

Energiavarustuse töökindluse olulisust tuletasid 2019. aastal meelde oktoobrikuus Võrus tormi tõttu toimunud ulatuslikud elektrikatkestused. Varustuskindluse tagamiseks on Utilitase võrkudes rajatud reservkütusemahutid ja reservtootmiseladmed, meetmed mida üksikute hoonete küttelehendustes tavapäraselt ei kasutata. 2019. aastal valminud Utilitase Mustamäe koostootmisjaama saab käivitada ka ulatusliku elektrikatkestuse korral ja seda kasutada sõltumatult elektrivõrgu tööst, tagades seeläbi kaugkütte kui elutähtsa teenuse toimepidevust.

Jätkusuutliku energialahenduse oluliseks komponendiks on mõistlik hind. Kaugküttesoojuse piirhinna kinnitab vastavalt Kaugkütteseadusele Konkurentsiamet. 2020 märtsi seisuga on kõikides Utilitase poolt opereeritavates kaugküttepiirkondades soojuse piirhinnad alla Eesti keskmise, sealhulgas nii Valga, Keila, Tallinn, Haapsalu kui ka Jõgeva on madalaimate hindadega võrgupiirkondade seas. Suuremahulised investeeringud ja aktiivne arendustegevus on võimaldanud hoida soojuse hindu stabiilsena ka üldise hinnakasvu tingimustes. 2012. aastast on Eesti keskmine brutopalk kasvanud 59% ja tarbijahinnaindeks 16%. Samal ajal on 2012. aastast näiteks Tallinnas soojuse hind langenud 23% - 65,20 eurolt 50,14 euroni megavatt-tunni kohta. Küttekulude proportsioon leibkonna eelarves on seega läbi aja oluliselt vähenenud ning lisaks hinnale on järjest olulisemaks saamas ka keskkonnasäästlikus ja varustuskindlus. Kodumaise taastuenergia kasutamine võimaldab hoida hindu stabiilsena ja vähenev vajadus kütuseid importida suurendab riigi energialjulgeolekut, mis on üks peamised eesmärgid ka Eesti riiklikus energia- ja kliimakavas aastani 2030.

Pariisi kliimakokkulepe, mis jõustus 4. novembril 2016, eeldab ühiseid jõupingutusi kliimamuutuse mõju leevendamiseks ja selle mõjuga kohanemiseks. Energiasektoris tekkinud kasvuhoonegaaside heitkogus elaniku kohta on Eestis üks Euroopa Liidu suuremaid, samuti on Eesti CO₂ heitkogus SKP ühiku kohta kõrgeimate seas nii Euroopa Liidu kui OECD liikmesriikide seas. Eesti peamine kasvuhoonegaaside allikas on kütuste põletamine elektri- ja soojusenergia tootmisel, 2016. aastal moodustas see 70,4% kasvuhoonegaaside üldheitkogusest.

Energiakasutuse CO₂ jalajälje piiramisel on kaugküttele märkimisväärne roll – hoone, mis tarbib taastuvatest energiaallikatest toodetud soojust, edendab kliimasõbralikku energiatootmist ning aitab vähendada CO₂-heite paiskumist atmosfääri. Taastuvkütuste ja koostootmise kasutamisega piiras Utilitas möödunud aastal CO₂-heidet 650 000 tonni (2018: 550 000 tonni) ulatuses võrreldes sama koguse energia tootmisega gaasist ja põlevkivist. Tootes elektrienergiat kaugküttevõrkude juurde rajatud koostootmisjaamades langeb vajadus toota elektrit põlevkivist, fossiilsete kütuste asendamine taastuvatega vähendab kasvuhoonegaaside emissioone ja hoonete kütmiseks kulutatava elektri (s.h. soojuspumpade käitamiseks kasutatava elektri) asemel tõhusa kaugkütte kasutamine vähendab elektri tarbimist.

Detsembris 2019 võttis Vabariigi Valitsus vastu Eesti riikliku energia- ja kliimakava aastani 2030 (REKK 2030), mis näeb ette, et 2030. aastaks pärineb 63% tarbitavast soojusenergiast, 40% tarbitavast elektrienergiast ja 42% kogu tarbitavast energiast taastuvatest allikatest. Lisaks näeb REKK ette primaarenergia tarbimise vähendamist 14%, mis tähendab et kütust tarbivate tootmisüksuste puhul tuleb eelistada kõrgema kasuteguriga energiatootmist ning panustada tuleb nii võrgukadude vähendamisse kui ka hoonete renoveerimisse. Utilitase eesmärgiks on aidata neid riiklikke eesmärke saavutada. 2019. aastal valmis Tallinnas Mustamäel uus biomassil põhinev koostootmisplakk, mille elektrivõimsus on 10 MW ja soojuslik võimsus kuni 47 MW. Mustamäe koostootmisplakk võimaldab ära kasutada Tallinna kaugküttevõrgu koostootmispotentsiaali, vähendada maagaasi tarbimist ning suurendada piirkonna varustuskindlust. 2019. aastal loodi Utilitases taastuvelektri arendamise üksus, eesmärgiga arendada Eestis ja lähiriikides eelkõige tuule- ja päikeseenergia projekte, esimeste investeerimisotsuste tegemine nendes valdkondades on plaanis 2020. aastal.

Jätkuv linnastumine on üks tugevamatest globaalsetest trendidest ja prognooside kohaselt elab 2050. aastal linnades 66% planeedi rahvastikut. Rahvusvahelise Energiaagentuuri andmetel kulus 2013. aastal linnades enamus kogu maailmas kasutatud primaarenergiast (64%) ja emiteeriti suurem osa energeetikaga seotud CO₂st (70%). Et soojus on suurima osakaaluga energialiik nii Eestis kui kogu Euroopa Liidu energiabilansis, on maailma kliima- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamiseks hädavajalik linnade energiavarustuse kestlik lahendamine.

Linnade jätkusuutlikkuse eesmärgi saavutamisel on äärmiselt oluline puhta linnaõhu tagamine. Linnaõhku otseselt mõjutavatest peenosakeste heitmetest pärines 2016. aastal Eestis 26,6% puidu põletamisest kodumajapidamistes ja 26,3% peamiselt põlevkivi põletamisest energiasektoris. Erinevalt lokaalsetest lahendustest on aga kaugküttes kasutatavate tsentraalsete tootmisadmetete osas kehtestatud ranged nõuded peenosakeste lubatud tasemete osas ja nii vähendab kaugküttes kasutamine oluliselt peenosakeste heitmeid linnades. Utilitas täidab oma tegevuses kõiki emissioonidele kehtestatud keskkonnanõudeid, kontserni kõigile tüürettevõtetele on väljastatud keskkonna-alaste juhtimissüsteemide (ISO 14001:2015) sertifikaadid. Suurte ja keskmise suurusega põletusseadmetele kehtestatud normid on veelgi karmistunud ja 2020. aastal investeerib Utilitas täiendavalt heitgaaside filtritesse ja seiresse 2 miljonit eurot.

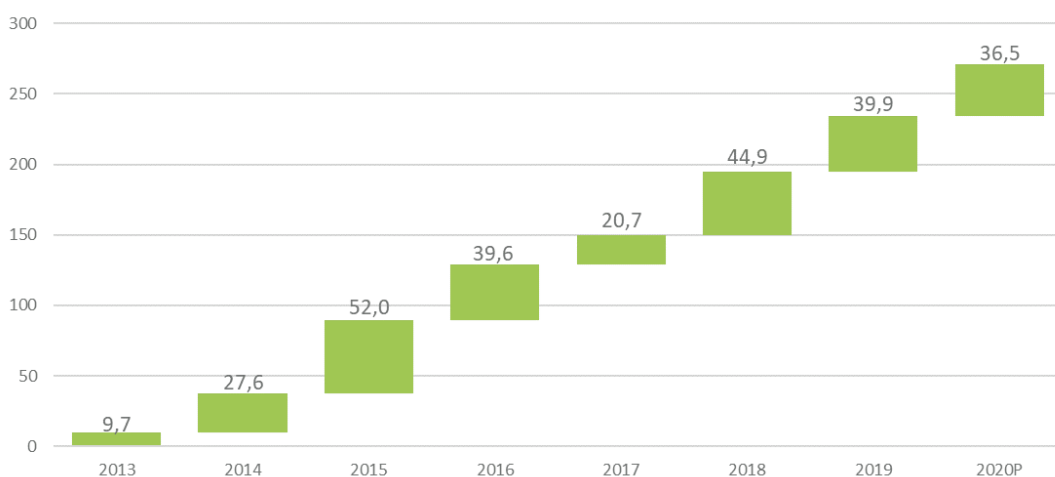

Üleilmne eesmärk „Ehitada vastupidav taristu, toetada kaasavat ja säästlikku industrialiseerimist ning innovatsiooni“ on Utilitase jaoks äärmiselt oluline.

Töökindla ja jätkusuutliku kaugkütteseenuse pakkumine eeldab suuremahulisi investeeringuid tootmisadmetesse ja võrkude asendamisse ning uuendamisse. Kontserni ettevõtted investeerisid 2019. aastal kokku 40 miljonit eurot, investeeringute põhiohk oli Tallinnas Mustamäe koostootmiskompleksi laiendamise ja rekonstrueerimise lõpuleviimisel. Mustamäele rajatud koostootmisjaam on kogu Mustamäe tootmiskompleksi põhiliseks elektriliseks, mis töötab vajadusel sõltumatusena elektrivõrgu toimimisest. Võimalike suuremahuliste elektrikatkestuste ajal suudab koostootmisjaam tööd jätkata ning Tallinna elanikke soojusega varustada.

Olulisemate tootmisinvesteeringutena paigaldati veel suitsugaaside kondensaatorid Jõgeva puiduhakkekatlale ja Tallinna Kristiine katlamajale. Üle Eesti renoveeriti ja ehitati ligi 20 kilomeetrit soojustorustikku, millesse investeeriti 15 miljonit eurot.

Utilitas investeeringud 2013-2020P (miljonit eurot)

2020. aastal investeerib Utilitas 36,5 miljonit energiatootmise efektiivsuse ja keskkonnasäästlikkuse tagamiseks ning soojusvõrkude korrastamiseks ja ehitamiseks. Nimetatud investeeringud on osa pikemast investeeringute kavast (kuni aastani 2035), mille eesmärgiks on välja vahetada ja kaasajastada kogu varasem (enne 1995. aastat rajatud) eelisoleerimata kaugküttetorustik. Vanade torustike täielik väljavahetamine võimaldab vähendada soojus- ja lekkekadusid, mis läbi väheneb primaarenergia tarbimine ja suureneb varustuskindlus.

Samal ajal olemasolevate trasside vahetusega on Utilitase eesmärgiks kaugküttevõrke pidevalt arendada, et pakkuda võimalust uute hoonete liitmiseks. 2019. aastal liitus energiakontserni Utilitas võrkudega rekordiline arv uusi hooneid: 112 hoonet üle Eesti koguvõimsusega 53,2 MW. Aasta lõpu seisuga varustas Utilitas kaugküttesoojusega 4 931 hoonet, sealhulgas 170 000 kodumajapidamist kaheksas linnas üle Eesti. Lisaks alustati 2019. aastal Tallinnas kaugjahutusteenuse pakkumist.

Innovatsioon energiasektoris on seotud digitaalsete lahenduste laiema rakendamisega. Kõikide Utilitase klientide arvestid on ühendatud kauglugemissüsteemiga, mis annab ülevaate klientide soojussõlmede ja võrgu toimimisest. Koostöös hoonete omanikega on nende andmete analüüsi põhjal võimalik suurendada võrgu ja tootmise efektiivsust. Nii näiteks võimaldab hoonete omanike poolt neile kuuluvate soojussõlmede regulaarse hoolduse ja optimaalse seadistuse kaudu vähendada võrguvee tagastuvat temperatuuri ja selle kaudu soojuskadusid võrgus.

Energeetika on ühe suurema lisandväärtusega sektoreid Eestis ja ettevõtte areng loob võimalusi uute töökohtade loomiseks. Digitaliseerimise laiem rakendamine loob aluse lisandväärtust veelgi tõsta. Samas aitab kohaliku puiduhakke kasutamine Eestis energia tootmiseks luua töökohti ka maapiirkondades.

Tööohutus on Utilitase jaoks oluliseks prioriteediks, 2019. aastal väljastati kõigile kontserni tütarettevõtetele ISO 45001 sertifikaadid ning eesmärgiks on null tööõnnetust aastas.

Eesti ressursitootlikkuse näitajad on olnud teiste riikidega võrreldes madalad majanduse suure materjalitarbimise ja väikese sisemajanduse koguprodukti tõttu. Seda on oluliselt mõjutanud ka ressursikasutus energeetikas, tulenevalt madala kasuteguriga kondensatsioonijaamades põlevkivist energia tootmise suurest osakaalust. Utilitase kohalikul taastuvkütusel ja arenenud kaugküttesüsteemil põhinev mudel võimaldab ressursikasutuses unikaalset efektiivsust. Tootmise kasutegur ulatub ligi 100%-ni, suitsugaaside pesuriga koostootmisjaamas toodetakse sellest 30% elektrina ja 70% soojusena ja suitsugaaside pesuriga katlamajas kõik soojusena. Selline kasutegur on oluliselt suurem kui kaugküttevõrguga ühendamata kondensatsioonirežiimil töötavatel elektrijaamadel, kus kasuteguriks vaid 35-40%. Et ka puiduhakkeressurs on piiratud, siis on energeetikas äärmiselt oluline kasutada vaid kõrge kasuteguriga lahendusi, mis välistavad kütuses sisalduva primaarenergia raiskamist.

Inseneride järelkasv on energeetikas väga oluline ning seoses uute taastuenergia tehnoloogiate kiire arenguga on hea haridus ja laialdased teadmised äärmiselt vajalikud. Utilitas teeb pikaajaliselt koostööd TalTechiga, et tagada insenerihariduse jätkuvus Eestis. Ettevõtte esindajad osalevad programminõukogudes, samuti pakume praktikakohti noortele omandamiseks tehnilisi ja kutseoskuseid.

TalTech Mektory Innovatsiooni- ja ettevõtluskeskuses tegutseb Utilitase küttelabor, et tutvustada linnade energiavarustuse alustõdesid. 2019. aastal alustas Utilitas täiendava koostööprojekti TalTechiga, mille eesmärgiks on ülikooli edukate inseneriteaduskonna üliõpilaste motiveerimine stipendiumite kaudu.

Jätkame koostööd haridusprogrammiga Noored Kooli, erilise tähelepanuga noorte matemaatika- ja füüsikaõpetajate kaasamisel programmi.

Säästliku tootmise ja tarbimise tavade propageerimine ja juurutamine, ressursside tõhusam kasutamine ja inimõju vähendamine keskkonnale ning tervisele on võimalik vaid koostöös klientidega. 2019. aastat võib pidada aastaks, kus inimtekkelise kliimasoojenemise võimalikke negatiivseid tagajärgi hakati laialdaselt aktsepteerima ja teadvustati vajadust selles osas midagi kiiresti muuta. Üha enam kaugküttetarbijaid tunneb huvi energia tootmise allikate kohta ja oskab väärtustada võimalikult madalat hoone energiakasutuse CO₂ jalajälge. Utilitas peab oluliseks kaugkütte kui keskkonnasõbraliku lahenduse tutvustamist teavituskampaaniate ja otsese kliendisuhtluse kaudu, lisaks on Utilitas kodulehel loonud CO₂ kalkulaatori, kus iga võrgu kohta saab klient teada, millistest kütustest on tarbitud soojus toodetud ja milline on selle CO₂ jalajalg võrreldes alternatiivsete lahendustega.

Utilitas tähtsustab võimalikult madala primaarenergia sisaldusega energiaallikate kasutamist võimalikult suure energiatõhususega. Kaugküttesektoris toimunud olulist primaarenergia kasutuse vähenemist viimase kümnendi jooksul on arvesse võetud ka uuenenud hoonete energiatõhususarvestustes. Nii on ka 2019. aastast kehtima hakanud määru

langetatud tõhusa kaugkütte kaalumistegurit ning esmakordselt kehtestatud kaalumistegur kaugjahutusele, võimaldades nende lahenduste kasutamist liginullenergiahoonete rajamisel ja selle kaudu tõhusamat ressursside kasutamist linnade energiavarustuses.

Ülaltoodud põhimõtetest lähtuvalt jätkab Utilitas kontserni ettevõtete arendamist ja uute investeerimisvõimaluste otsimist, keskendudes taastuvenergia- ja energiatõhususe-alastele projektidele Eestis ja lähiriikides. 2030. aastaks Euroopa Liidu ja Eesti tasemel seatud eesmärkide ja 2050. aastaks laiema eesmärgina seatud kliimaneutraalsuse saavutamisel on oluline roll tõhusal kaugkütel ja -jahutusel. Eesmärkide täitmiseks on vaja rajada uusi tootmisvõimsusi ja ühendusi. Ambitsioonikate energia- ja kliimapoliitika-alaste eesmärkide saavutamiseks on aga hädavajalik, et lisaks erasektori panusele töötatakse välja konkreetset riiklikud ja kohalike omavalitsuste meetmed, mille abil soovitud suunas liikuda. Tootmisvõimsuste ja võrkudesse tehtavad investeeringud on pika tasuvusajaga ja neisse suuremahuliste investeeringute tegemine eeldab stabiilsust regulatsioonides koos selgete suunavate meetmetega. Eeldame, et globaalse soojenemise pidurdamiseks vältimatu suund kliimaneutraalsuse saavutamiseks jätkub ka sõltumata võimalikest tagasilöökidest maailma majandusarengutes.

Ettevõttel on bilansipäeva seisuga pikaajalisi laenukohustisi 205 miljonit eurot (31.12.2018: 205 miljonit eurot). Kõik laenud on denomineeritud eurodes, nagu ka kontserni ettevõtete tulud. Pikaajaliste laenude intressimäärade muutumise riski maandamiseks on laenud fikseeritud intressimääraga.

KONTSERNI PEAMISED FINANTSNAITAJAD JA -SUHTARVUD	2019	2018
Varad kokku (tuh EUR)	351 670	335 344
Laenukohustised (tuh EUR)	204 701	204 701
Lühiajaliste kohustiste kattekordaja (kordades) = käibevara / lühiajalised kohustised	1,86	2,14
Likviidsuskordaja (kordades) = (käibevarad - varud) / lühiajalised kohustised	1,67	1,97
Maksevalmiduskordaja (kordades) = raha / lühiajalised kohustised	0,77	0,80
Võõrkapitali ja omakapitali suhe (D/E)	3,12	3,97
Äritulud kokku (tuh EUR)	134 619	144 167
Puhaskasum (tuh EUR)	21 852	25 572
Varade tootlus (ROA) = puhaskasum / varad (keskmine)	6,4%	8,0%
Põhivarade käibekordaja (kordades) = äritulu / põhivara (keskmine)	0,45	0,53
Varade käibekordaja (kordades) = äritulu / varad (keskmine)	0,39	0,45

Utilitase tegevuse prioriteediks on konkurentsivõimelise ja keskkonnasõbraliku teenuse pakkumine ning koos klientidega keskkonnajalajälje vähendamine, mille saavutamiseks panustame nii oma tegevusesse kui ka klientide keskkonnateadlikkuse tõstmisse. Nii teeme koostööd kohalike ja üleriigiliste partneritega, kes samuti tähtsustavad keskkonnasäästlikku mõtteviisi, pööravad tähelepanu keskkonnamõju vähendamisele, toetavad ning arendavad kohalikku elukeskkonda või on suunatud innovaatiliste lahenduste loomisele. Üheskoos saame paremini avalikkuseni viia roheline energia rolli keskkonna hoidmisel ning eeskätt keskendume piirkondadele, kus Utilitas osutab teenuseid. Alates 2016. aastast teeme koostööd roheline teatri poole püüdleva Tallinna Linnateatriga, kes väärtustab energiatõhusust ja taaskasutust. Kelly Sildaru on võtnud üha suurema rolli kliimamuutustega seotud ohtudest teavitamisel ja meil on hea meel jätkata temaga ühist tegevust selles teavitustöös. Jätkame 2013. aastal alanud rolli Eesti korvpalli rahvusmeeskonna peatoetajana ja panustame Rapla korvpallimeeskonna arengusse. Utilitas järelkasvutiimi kuuluvaid noori kergejõustiklasi toetame alates 2011. aastast. Haridusvaldkonnas jätkub koostöö TalTechi ja programmiga Noored Kooli ning jätkame vähivafondi „Kingitud elu“ toetamist. Utilitas pälvis 2019. aastal Kultuuriministeriumi poolt välja antava Aasta spordisõbra preemia.

OÜ Utilitas kontsern annab tööd 249 töötajale (2018: 256). Ettevõttel on üheliikmeline juhatus ja kolmeliikmeline nõukogu.

Priit Koit
Juhatuse liige

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

Konsolideeritud bilanss

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	31.12.2019	31.12.2018
VARAD			
Käibevara			
Raha	2	17 395	18 429
Nõuded ja ettemaksed	3	20 378	27 131
Varud	4	4 371	4 009
KÄIBEVARA KOKKU		42 144	49 569
Põhivara			
Pikaajalised nõuded ja ettemaksed	3	108	121
Materiaalne põhivara	6, 7	293 921	269 602
Immateriaalne põhivara	7, 8	15 497	16 052
PÕHIVARA KOKKU		309 526	285 775
VARAD KOKKU		351 670	335 344
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Lühiajalised kohustised			
Kapitalirendi kohustised	7, 9	1 121	871
Võlad ja ettemaksed	10	21 525	22 246
LÜHIAJALISED KOHUSTISED KOKKU		22 646	23 117
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	9	204 701	204 701
Kapitalirendi kohustised	7, 9	38 748	39 798
Võlad ja ettemaksed	10	74	85
Eraldised	11	224	218
PIKAAJALISED KOHUSTISED KOKKU		243 747	244 802
KOHUSTISED KOKKU		266 393	267 919
Omakapital			
Osakapital	12	7 650	7 650
Jaotamata kasum		77 627	59 775
OMAKAPITAL KOKKU		85 277	67 425
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL KOKKU		351 670	335 344

Lisad lehekülgedel 8 kuni 30 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud kasumiaruanne

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	2019	2018
Äritulud			
Müügitulu	13	131 520	132 727
Muud äritulud	14	3 099	11 440
ÄRITULUD KOKKU		134 619	144 167
Kulud			
Kaubad, toore, materjal ja teenused	15	-70 468	-75 478
Mitmesugused tegevuskulud	16	-2 925	-3 067
Tööjõukulud	17	-9 337	-8 279
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	6, 8	-16 087	-14 942
Muud ärikulud		-12	-22
Ärikasum		35 790	42 379
Finantstulud ja -kulud			
Intressikulud	9	-13 192	-7 645
Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutus	9	0	908
Muud finantstulud ja -kulud		-95	-70
FINANTSTULUD JA -KULUD KOKKU		-13 287	-6 807
Kasum enne tulumaksustamist		22 503	35 572
Tulumaks	12	-651	-10 000
ARUANDEAASTA PUHASKASUM		21 852	25 572

Lisad lehekülgedel 8 kuni 30 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud rahavoogude aruanne

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	2019	2018
RAHAVOOD ÄRITEGEVUSEST			
Ärikasum		35 790	42 379
Korrigeerimised:			
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	6, 8	16 087	14 942
Kasum (kahjum) põhivara müügist	6	-25	-25
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	3	6 726	-7 626
Varude muutus	4	-361	-690
Äritegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	10	-4 857	2 489
Makstud intressid	9	-13 875	-7 009
Makstud ettevõtte tulumaks	12	-651	-10 000
Kokku rahavood äritegevusest		38 834	34 460
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	6, 8	-34 959	-45 532
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	6	25	26
Antud laenud	20	0	-450
Antud laenude tagasimaksed	3, 20	40	2 980
Saadud intressid		3	452
Kokku rahavood investeerimistegevusest		-34 891	-42 524
RAHAVOOD FINANTSEERIMISTEGEVUSEST			
Saadud laenud	9	0	229 779
Saadud laenude tagasimaksed	9	0	-182 011
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	9	-879	-659
Muud väljamaksed finantseerimistegevusest		-98	-136
Makstud dividendid	12	-4 000	-40 000
Kokku rahavood finantseerimistegevusest		-4 977	6 973
RAHAVOOD KOKKU		-1 034	-1 091
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI ALGUSES	2	18 429	19 520
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI LÖPUS	2	17 395	18 429

Lisad lehekülgedel 8 kuni 30 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Omakapitali muutuste aruanne

TUHANDETES EURODES	Osakapital	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2017	7 650	74 203	81 853
Makstud dividendid	0	-40 000	-40 000
Aruandeperioodi puhaskasum	0	25 572	25 572
Saldo seisuga 31.12.2018	7 650	59 775	67 425
Makstud dividendid	0	-4 000	-4 000
Aruandeperioodi puhaskasum	0	21 852	21 852
Saldo seisuga 31.12.2019	7 650	77 627	85 277

Täpsem informatsioon osakapitali ja muude omakapitali kirjete kohta on toodud lisas 12.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted

OÜ Utilitas 2019. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga. Eesti finantsaruandluse standardi põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid.

Konsolideeritud aruandes kajastuvad OÜ Utilitas (edaspidi: ettevõtte) ning tema tütaretevõtete (koos edaspidi nimetatud: kontsern) finantsnäitajad. Informatsioon tütaretevõtete kohta on toodud lisa 5.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärgnevas arvestuspõhimõtetes.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes.

A. Konsolideeritud aruannete koostamine

Konsolideerimise põhimõtted

Konsolideeritud aruandes on rida-realt konsolideeritud kõik tütaretevõtted. Elimineeritud on kõik kontsernisisemed nõuded ja kohustised, kontserni ettevõtete vahelised tehingud ning nende tulemusena tekkinud realiseerimata kasumid ja kahjumid.

Vajadusel on tütaretevõtete arvestuspõhimõtteid muudetud vastavaks kontserni arvestuspõhimõtetele.

Tütaretevõtted

Tütaretevõtteks loetakse ettevõtet, mille üle emaettevõttel on kontroll. Tütaretevõtet loetakse emaettevõtte kontrolli all olevaks, kui kontsern omab kas otseselt või kaudselt üle 50% tütaretevõtte hääleõiguslikest aktsiatest või osadest või on muul moel võimeline kontrollima tütaretevõtte tegevus- ja finantspoliitikat.

Tütaretevõtte soetamist kajastatakse ostumeetodil (välja arvatud ühise kontrolli all toimuvad äriühendused, mida kajastatakse korrigeeritud ostumeetodil). Vastavalt ostumeetodile võetakse omandatud tütaretevõtte varad, kohustised ja tingimuslikud kohustised arvele nende õiglases väärtuses ning omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara õiglase väärtuse vahe kajastatakse positiivse või negatiivse firmaväärtusena. Alates omandamise kuupäevast kajastatakse omandatud tütaretevõtte varad, kohustised ja tingimuslikud kohustised ning tekkinud positiivne firmaväärtus konsolideeritud bilansis ning osalus omandatud tütaretevõtte tuludes ja kuludes kajastatakse konsolideeritud kasumiaruandes. Negatiivne firmaväärtus kajastatakse koheselt tuluna.

Juhul, kui tütaretevõtte müüakse aruandeperioodi jooksul, kajastatakse konsolideeritud kasumiaruandes müüdü tütaretevõtte tulused ja kulusid kuni kontrolli üleandmiseni. Vahet müügihinna ja tütaretevõtte netovara bilansilise väärtuse vahel kontserni bilansis (kaasa arvatud firmaväärtus) müügikuupäeva seisuga kajastatakse kasumi/kahjumina tütaretevõtte müügist. Juhul, kui tütaretevõtte osalisel müügil väheneb kontserni kontroll ettevõtte üle alla 50%, kuid mõju ettevõtte üle ei kao täielikult, lõpetatakse alates müügikuupäevast ettevõtte konsolideerimine ning kajastatakse järelejäänud osa tütaretevõtte varades, kohustistes ning firmaväärtuses kas sidusettevõttena, ühisettevõttena või muu finantsinvesteeringuna. Allesjääva investeeringu osa bilansilist väärtust müügikuupäeval loetakse tema uueks soetusmaksumuseks.

Äriühendused ühise kontrolli all olevate ettevõtete vahel

Ühise kontrolli all olevate ettevõtete vahel toimunud äriühendusi kajastatakse korrigeeritud ostumeetodil, mille kohaselt kajastatakse omandatud osalust teises ettevõttes omandatud netovara bilansilises väärtuses (st. nagu omandatud varad ja kohustised olid kajastatud omandatud ettevõtte bilansis) ning omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara bilansilise väärtuse vahe kajastatakse omandava ettevõtte omakapitali vähenemise või suurenemisenä.

Konsolideeritud aastaaruande lisades esitatud Emaettevõtte konsolideerimata aruanded

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisades avaldatakse konsolideeriva üksuse (emaettevõtte) eraldiseisvad konsolideerimata põhjaruanded. Emaettevõtte põhjaruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel, v.a investeeringud tütar- ja sidusettevõtetesse, mis konsolideerimata aruandes on kajastatud soetusmaksumuse meetodil.

B. Finantsvarad

Kontsernil on järgmised finantsvarad: raha ja raha lähendid (vt. ka arvestuspõhimõtte C), nõuded ostjate vastu (vt. ka arvestuspõhimõtte D) ja muud nõuded.

Finantsvarade oste ja müüke kajastatakse *tehingupäeval* (s.t päeval, mil Kontsern võtab endale kohustise (näiteks sõlmib lepingu) teatud finantsvara ostuks või müügiks).

Raha ja raha lähendid, nõuded ostjatele ja muud nõuded (viitlaekumised, antud laenud ning muud lühi- ja pikaajalised nõuded), välja arvatud edasimüügi eesmärgil omandatud nõuded, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Lühiajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul ligilähedane nende nominaalväärtusega (miinus tagasimaksed ning võimalikud allahindlused), mistõttu lühiajalisi nõudeid kajastatakse bilansis tõenäoliselt laekuvus summas.

C. Raha ja raha lähendid

Raha ja selle lähenditena kajastatakse rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke (v.a. arvelduskrediit), kuni 3-kuulisi tähtajalisi deposiite ning paigutusi rahaturufondidesse ja muudesse ülikviidsetesse fondidesse, mis investeerivad instrumentidesse, mis individuaalselt vastavad raha ja raha lähendi mõistele. Arvelduskrediiti kajastatakse bilansis lühiajaliste laenukohustiste koosseisus.

D. Nõuded ostjate vastu

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse kontserni tavapärase äritegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid. Nõudeid ostjate vastu kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (s.o nominaalväärtus miinus tagasimaksed ning vajadusel tehtavad allahindlused).

Nõuete allahindlust kajastatakse, kui esineb objektiivseid tõendeid selle kohta, et kõik nõuete summad ei laeku vastavalt nõuete esialgsetele lepingutingimustele. Asjaoludeks, mis viitavad võimalikule nõuete väärtuse langusele, on võlgniku pankrot või olulised finantsraskused ning maksetähtaegadest mittekinnipidamine. Individuaalselt oluliste nõuete väärtuse langust (st. vajadust allahindluseks) hinnatakse iga ostja kohta eraldi, lähtudes eeldatavasti tulevikus laekuvate summade nüüdisväärtusest. Selliste nõuete puhul, mis ei ole individuaalselt olulised ja mille suhtes ei ole otseselt teada, et nende väärtus oleks langenud, hinnatakse väärtuse langust kogumina, arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas. Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindlussumma on vahe nende nõuete bilansilise väärtuse ja tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuse vahel, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Nõuete bilansilist väärtust vähendatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindlussumma võrra ning kahjum allahindlusest kajastatakse kasumiaruandes kuluna. Kui nõue loetakse lootusetult laekuvaks, kantakse nõue ja tema allahindlus bilansist välja. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumist kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu vähendamisena.

E. Tuletisinstrumendid

Tuletisinstrumente (näiteks *forward*-, *futuur*-, *swap*- või optioonilepingud) kajastatakse bilansis nende õiglasest väärtusest. Kasumid ning kahjumid tuletisinstrumentidelt kajastatakse kasumiaruandes perioodi tulu ning kuluna.

F. Varud

Varud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostukulutustest, tootmiskulutustest ja muudest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse. Varude kuluks kandmisel kasutatakse FIFO meetodit. OÜ Utilitas Tallinna Elektri jaam kasutab kütusevarude kuludes kajastamisel ja varude bilansilise väärtuse arvutamisel kaalutud keskmise hinna meetodit. Varud kajastatakse bilansis nende soetusmaksumuses või neto realiseerimisväärtuses, sõltuvalt sellest, kumb on madalam. Varude allahindlusi nende neto realiseerimisväärtusele kajastatakse allahindluse perioodil muudes ärikuludes.

Immateriaalne käibevara

Immateriaalse käibevarana kajastab kontsern ostetud, kuid kasutamata CO₂ heitkoguste ühikuid.

G. Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse kontserni enda majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 700 eurot kuni alates 10 000 eurot, olenevalt kontserni ettevõttest.

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (k.a tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta. Juhul kui materiaalse põhivara objekti otstarbekohasesse kasutusvalmidusse viimine vältab pikema perioodi jooksul, kapitaliseeritakse vara soetusmaksumusse varaga seotud laenukasutuse kulutused. Laenukasutuse kulutuste kapitaliseerimine lõpetatakse hetkest, mil vara on olulises osas valmis otstarbekohaseks kasutamiseks või selle aktiivne arendustegevus on pikemaks ajaks peatatud.

Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuliseeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kapitalirendile võetud materiaalse põhivara arvestus toimub sarnaselt ostetud põhivaraga.

Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad väljaminekud kajastatakse põhivarana, kui on tõenäoline, et kontsern saab varaobjektiga seotud tulevast majanduslikku kasu ning varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Muid hooldus- ja remondikulud kajastatakse kuluna nende toimumise momendil.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsioonimäär määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeast. Olulise lõppväärtusega varaobjektide puhul amortiseeritakse kasuliku eluea jooksul kulusse ainult soetusmaksumuse ja lõppväärtuse vahelist amortiseeritavat osa.

Juhul kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena ning määratakse vastavalt nende kasulikule elueale eraldi amortisatsiooninormid.

Amortisatsioonimäärade vahemikud on materiaalse põhivara gruppidele järgmised:

- Ehitised ja rajatised	2 - 10%	10 - 50 aastat
- Soojustrassid	3 - 10%	10 - 30 aastat
- Tootmiseseadmed	3 - 20%	5 - 35 aastat
- Muud masinad ja seadmed	10 - 33%	3 - 10 aastat
- Muu inventar ja IT seadmed	10 - 33%	3 - 25 aastat

Piiramata kasutuseaga objekte (maa, püsiva väärtusega kunstiteosed, muuseumieksponaadid ja raamatud) ei amortiseerita.

Amortisatsiooni arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgil ning lõpetatakse kui lõppväärtus ületab bilansilist jääkmaksumust, vara lõpliku eemaldamiseni kasutusest. Igal bilansipäeval hinnatakse kasutatavate amortisatsioonimäärade, amortisatsioonimeetodi ning lõppväärtuse põhjendatust.

Juhul kui põhivara kaetav väärtus (s.o kõrgem kahest järgnevast näitajast: vara õiglane väärtus (miinus müügiikulutused) või vara kasutusväärtus) on väiksem tema bilansilisest jääkmaksumusest, on materiaalse põhivara objektid alla hinnatud nende kaetavale väärtusele (vaata ka arvestuspõhimõtet osas J).

Materiaalse põhivara kajastamine lõpetatakse vara võõrandamise korral või olukorras, kus vara kasutamisest või müügist ei eeldata enam majanduslikku kasu. Kasum või kahjum, mis on tekkinud materiaalse põhivara kajastamise lõpetamisest, kajastatakse kasumiaruandes muude äritulude või muude ärikulude real.

H. Rendivarad

2001. a sõlmis AS Utilitas Tallinn (rentnik) Tallinna linnale kuuluva ettevõttega AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu 30 aastaks. Selle lepingu raames võttis rentnik rendile tervikvara, mida ta on kohustatud hooldama ja säilitama ning rendiperioodi lõppedes rendileandjale tagastama. Kapitalirendile võetud vara, mida vastavalt lepingule nimetatakse "Rendivara" on eraldi välja toodud Materiaalse põhivara lisas 6 ja 7. Rentnik teeb rendile võetud varale parendusi ja asendusi, mis võetakse arvele Rendivara koosseisus ja mida amortiseeritakse rendiperioodi jooksul vastavalt kasulikule elueale. Investeeringud Rendivara asendustesse kuuluvad ettevõttele rendiperioodi lõpul jääkväärtuses kompenseerimisele rendileandja poolt.

Rendivarade kapitalirendile võtmisega kaasnevad kohustised on kajastatud bilansis eraldi real "Kapitalirendi kohustised".

Muud rendilepinguga seotud materiaalsed varad, mida AS Utilitas Tallinn omandab täiendavalt rendiperioodi jooksul, kuuluvad juhul kui omand läheb rendiperioodi lõpul rendileandjale üle jääkväärtuses kompenseerimisele.

I. Immateriaalne vara

Immateriaalset vara (firmaväärtus, patendid, litsentsid, kaubamärgid, tarkvara) kajastatakse bilansis siis, kui vara on kontserni poolt kontrollitav, tema kasutamisest saadakse tulevikus majanduslikku kasu ning vara soetusmaksumus on usaldusväärselt mõõdetav. Omandatud immateriaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Arvele võtmise järel kajastatakse immateriaalset vara selle soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Immateriaalset vara amortiseeritakse lineaarsel meetodil, lähtudes vara eeldatavast kasulikust elueast. Igal bilansipäeval hinnatakse vara amortisatsiooniperioodide ning -meetodi põhjendatust. Amortisatsioonimäärade vahemikud on immateriaalse põhivara gruppidele järgmised:

- Firmaväärtus	4,55%
- Tarkvara, patendid, litsentsid, kaubamärgid ja muu immateriaalne põhivara	20-33%

Hinnatakse vara väärtuse langust, kui on ilmnenud asjaolusid, mis viitavad võimalikule väärtuse langusele (vaata ka arvestuspõhimõtet lõigus J).

Firmaväärtus

Firmaväärtus on positiivne vahe äriühenduse käigus omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara õiglase väärtuse vahel, peegeldades seda osa soetusmaksumusest, mis tasuti omandatud kontserni selliste varade eest, mida ei ole võimalik eristada ja eraldi arvele võtta. Omandamise kuupäeval kajastatakse firmaväärtus konsolideeritud bilansis selle soetusmaksumuses immateriaalse varana.

Firmaväärtust amortiseeritakse lineaarselt omandatud netovara eeldatava kasuliku eluea jooksul.

Tarkvara

Immateriaalse varana kajastatakse ostetud arvutitarkvara, mis ei ole seonduva riistvara lahutamatu osa. Arvutitarkvara arenduskulud kajastatakse immateriaalse varana, kui need on otseselt seotud selliste tarkvaraobjektide arendamisega, mis on eristatavad, kontserni poolt kontrollitavad ning mille kasutamisest saadakse tulevast majanduslikku kasu pikema aja kui ühe aasta jooksul. Kapitaliseeritavad arvutitarkvara arenduskulud hõlmavad tööjõukulusid ning muid arendamisega otseselt seotud kulutusi. Arvutitarkvara arenduskulud amortiseeritakse hinnangulise kasuliku eluea jooksul, mille pikkus on kuni 5 aastat. Arvutitarkvara jooksva hooldusega seotud kulud kajastatakse kasumiaruandes jooksva perioodi kuludena.

Muu immateriaalne põhivara

Kulutused patentide, kaubamärkide, litsentside ja sertifikaatide soetamiseks kapitaliseeritakse, kui on võimalik hinnata neilt kulutustelt tulevikus saadavat tulu. Muu immateriaalne põhivara kantakse kuluks lineaarselt eeldatava kasuliku eluea jooksul, mille pikkus ei ületa 5 aastat.

J. Varade väärtuse langus

Määramata kasuliku elueaga immateriaalsete põhivarade puhul kontrollitakse kord aastas vara väärtuse langust, võrreldes vara bilansilist maksumust kaetava väärtusega.

Piiramata kasutusega materiaalse põhivara (maa) ning amortiseeritavate varade puhul hinnatakse vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega.

Väärtuse langusest tekkinud kahjum kajastatakse summas, mille võrra vara bilansiline maksumus ületab selle kaetava väärtuse. Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha lahutatud müügikulutused, või selle kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem. Vara väärtuse languse hindamise eesmärgil hinnatakse kaetavat väärtust kas üksiku varaobjekti või väikseima võimaliku varade grupi kohta, mille jaoks on võimalik rahavoogusid eristada (raha genereeriv üksus). Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Kord alla hinnatud varade puhul hinnatakse igal järgmisel bilansikuupäeval, kas võib olla tõenäoline, et vara kaetav väärtus on vahepeal tõusnud. Kui väärtuse testi tulemusena selgub, et vara või varade grupi (raha genereeriva üksuse) kaetav väärtus on tõusnud üle bilansilise jääkmaksumuse, tühistatakse varasem allahindlus ja suurendatakse vara bilansilist jääkmaksumust kuni summani, mis oleks kujunenud, arvestades vahepealsetel aastatel normaalset amortisatsiooni. Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes põhivara allahindluse kulu vähendamisena.

K. Kapitali- ja kasutusrendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Kontsern kui rentnik

Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustisena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Rendimaksud jaotatakse finantskuluks (intressikulu) ja kohustise jääkväärtuse vähendamiseks. Finantskulud jaotatakse rendiperioodile arvestusega, et intressimäär on igal ajahetkel kohustise jääkväärtuse suhtes sama. Kapitalirendi tingimustel renditud varad amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, kusjuures amortisatsiooniperioodiks on vara eeldatav kasulik tööiga või rendisuhte kehtivuse periood, olenevalt sellest, kumb on lühem. Kapitalirendi lepingute sõlmimisega otseselt kaasnevad rentniku poolt kantavad esmased otsekulutused kajastatakse renditava vara soetusmaksumuse koosseisus.

Kasutusrendimaksud kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna.

L. Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad hankijatele, võetud laenu, viitvõlad ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustised) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (v.a edasimüügi eesmärgil soetatud finantskohustised ning negatiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumendid, mida kajastatakse nende õiglases väärtuses).

Lühiajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul ligilähedane nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustisi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algselt arvele saadud tasu õiglases väärtuses (millest on maha arvatud tehingukulutused), arvestades järgnevatel perioodidel kohustistelt intressikulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Finantskohustis liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast; või kontsernil pole tingimusteta õigust kohustise tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast bilansikuupäeva. Laenukohustisi, mille tagasimakse tähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast, kuid mis refinantseeritakse pikaajaliseks pärast bilansipäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist, kajastatakse lühiajalistena. Samuti kajastatakse lühiajalistena laenukohustisi, mida laenuandjal oli õigus bilansipäeval tagasi kutsuda laenulepingus sätestatud tingimuste rikkumise tõttu.

M. Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Eraldistena kajastatakse bilansis tõenäolisi kohustisi, mis on avaldunud enne bilansikuupäeva toimunud sündmuste tagajärjel ning mille realiseerumise aeg või summa ei ole kindlad. Eraldiste kajastamisel bilansis on lähtutud juhtkonna hinnangust eraldise täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustise rahuldamiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolle.

Juhul kui eraldis realiseerub tõenäoliselt hiljem kui 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva, kajastatakse seda diskonteeritud väärtuses (eraldisega seotud väljamaksete nüüdisväärtuse summas), välja arvatud juhul, kui diskonteerimise mõju on ebaoluline.

Muud võimalikud või eksisteerivad kohustised, mille realiseerumine ei ole tõenäoline või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega hinnata, on avalikustatud aastaaruande lisades tingimuslike kohustistena.

Keskkonnakaitselised eraldised

Keskkonnakaitselised eraldised moodustatakse enne bilansipäeva toimunud keskkonnakahjustuste suhtes juhul, kui nende kahjustuste likvideerimise nõue tuleneb seadusandlusest või ettevõtte poolt võetud lepingulistest kohustistest.

Lubadused, garantiid ja muud kohustised, mille realiseerumine on vähetõenäoline või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega hinnata, kuid mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustisteks, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades potentsiaalsete kohustistena.

N. Ettevõtte tulumaks

Eestis kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis ettevõtte aruandeaasta kasumit. Tulumaksu makstakse dividendidelt, erisoodustustelt, kingitustelt, annetustelt, vastuvõtukuludelt, ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt ning siirdehinna korrigeerimistelt. Dividendidena jaotatud kasumi maksumääraks on 20/80 väljamakstavalt netosummalt. Teatud tingimustel on võimalik saadud dividende jaotada edasi ilma täiendava tulumaksukuluta. Alates 2019. aastast rakendatakse madalamat maksumäära 14/86 regulaarsetele dividendiväljamaksetele ulatuses, mis on väiksem või võrdne kolme eelneva aasta keskmise maksustatud dividendiga. 2018. a oli esimene arvesse võetav aasta kolme aasta keskmise maksustatud kasumi arvestamisel. Tulumaksukohustus ja tulumaksukulu dividendidelt kajastatakse dividendide väljakuulutamise hetkel. Dividendide väljamaksmisega kaasnevat ettevõtte tulumaksu kajastatakse kohustisena ja kasumiaruandes tulumaksukuluna samal perioodil kui dividendid välja kuulutatakse, sõltumata sellest, millise perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse. Tulumaksu tasumise kohustus tekib dividendide väljamaksele järgneva kuu 10. kuupäeval.

Maksustamissüsteemi omapärast lähtuvalt ei teki Eestis registreeritud ettevõtetel erinevusi vara maksuarvestuslike ja bilansiliste jääkväärtuste vahel ning sellest tulenevalt ka edasilükkunud tulumaksunõudeid ega -kohustisi. Bilansis ei kajastata tingimuslikku tulumaksukohustist, mis tekiks jaotamata kasumist dividendide väljamaksmisel. Maksimaalne tulumaksukohustus, mis kaasneks jaotamata kasumi dividendidena väljamaksmisel, on esitatud aastaaruande lisa 12.

O. Tulude arvestus

Tulu kaupade müügist kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasel väärtuses, võttes arvesse kõiki tehtud allahindlusi ja soodustusi. Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle müüjalt ostjale, müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav ning tehingust saadava tasu laekumine on tõenäoline.

Tulu teenuse müügist kajastatakse teenuse osutamise järel, või juhul kui teenus osutatakse pikema ajaperioodi jooksul, siis lähtudes valmidusastme meetodist.

Elektri- ja soojusenergia müük

Elektri- ja soojusenergia müügitulu kajastatakse tekkepõhiselt igakuiselt mõõtjate näitude alusel.

Liitumistasud

Liitumistasud kajastatakse tuluna siis, kui liitumisega seotud teenus on osutatud (st liitumiseks vajalik põhivara on ehitatud) ning puudub sisuline risk, et tasusid peab tagasi maksma.

Muu

Saadud sihtfinantseering kajastatakse tuluna, kui sihtfinantseerimine muutub sissenõutavaks ning sihtfinantseerimisega seotud võimalikud tingimused on täidetud.

Intressitulu ja dividenditulu kajastatakse siis, kui tulu laekumine on tõenäoline ja tulu suurust on võimalik usaldusväärselt hinnata. Intressitulu kajastatakse kasutades vara sisemist intressimäära, välja arvatud juhtudel, kui intressi laekumine on ebakindel. Sellistel juhtudel arvestatakse intressitulu kassapõhiselt. Dividenditulu kajastatakse siis, kui omanikul on tekkinud seaduslik õigus nende saamiseks.

Lisa 2 Raha ja raha lähendid

TUHANDETES EURODES	31.12.2019	31.12.2018
Sularaha kassas	0	1
Pangakontod	17 095	18 126
Rahalised vahendid teel	0	2
Tähtajalised hoiused (tähtajaga kuni 3 kuud)	300	300
RAHA JA RAHA LÄHENDID KOKKU	17 395	18 429

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

Lühiajalised nõuded ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2019	31.12.2018
Nõuded ostjate vastu	19 588	26 390
sh Ostjatelt laekumata arved	19 621	26 447
Ebatõenäoliselt laekuvad arved	-33	-57
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	2	2
Muud lühiajalised nõuded	126	326
sh Antud laenud	0	40
Muud nõuded	126	286
Ettemaksed teenuste eest	662	413
LÜHIAJALISED NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	20 378	27 131

Pikaajalised nõuded ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2019	31.12.2018
Pikaajalised ettemaksed	108	121
PIKAAJALISED NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	108	121

Aruandeperioodil vähenes ebatõenäoliselt laekuvate arvete reserv 13 tuhat eurot (2018: reserv kasvas 2 tuhat eurot; vt lisa 16). Lootusetult laekuvateks kanti nõudeid 11 tuhat eurot (2018: 3 tuhat eurot). Aruandeperioodil saadi tulu varem lootusetult laekuvateks tunnustatud nõuetest 11 tuhat eurot (2018: 8 tuhat eurot; vt lisa 14).

Lisa 4 Varud

TUHANDETES EURODES	31.12.2019	31.12.2018
Tooraine ja materjal	1 692	1 618
Kütus	2 678	2 331
Immateriaalne käibevara (vt lisa 15)	0	60
Ettemaksed varude eest	1	0
VARUD KOKKU	4 371	4 009

Aruandeperioodil ei ole varusid alla hinnatud ega maha kantud (2018: kanti maha kütust 7 tuhande euro väärtuses).

Lisa 5 Tütarettevõtted

31.12.2019 seisuga omas OÜ Utilitas osalust järgmistes tütarettevõtetes:

Tütarettevõtte	Tegevusala	Osalus 31.12.2019	Osalus 31.12.2018
OÜ Utilitas Tallinna Elektri jaam	Soojus- ja elektrienergia tootmine ja müük	100%	100%
AS Utilitas Tallinn	Soojusenergia tootmine ja müük	100%	100%
AS Utilitas Eesti	Soojusenergia tootmine ja müük	100%	100%

Kõik tütarettevõtted on asutatud ja tegutsevad Eestis.

Lisa 6 Materiaalne põhivara

TUHANDETES EURODES	Maa ja ehitised	Masinad ja seadmed	Muu materiaalne põhivara	Lõpetamata ehitised ja ettemaksud	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2018					
Soetusmaksumus	215 312	135 910	1 893	36 550	389 665
Akumuleeritud kulum	-77 662	-41 268	-1 133	0	-120 063
JÄÄKMAKSUMUS	137 650	94 642	760	36 550	269 602
2019. a toimunud muutused					
Ostud ja parendused	0	91	168	39 008	39 267
Mahakandmised	0	-21	0	0	-21
Ümberklassifitseerimine	27 399	36 959	0	-64 358	0
Amortisatsioonikulu	-8 723	-6 010	-194	0	-14 927
Saldo seisuga 31.12.2019					
Soetusmaksumus	242 031	172 817	2 052	11 200	428 100
Akumuleeritud kulum	-85 705	-47 156	-1 318	0	-134 179
JÄÄKMAKSUMUS	156 326	125 661	734	11 200	293 921

Materiaalse põhivara hulgas kajastatakse AS Tallinna Soojus rendi- ja opereerimislepingu alusel renditud varasid nende parenduste ja asendustega kokku jääkmaksumuses 69 032 tuhat eurot (2018: 64 252 tuhat eurot) (lisa 7) ja muid rendilepinguga seotud materiaalseid varasid jääkmaksumusega 86 534 tuhat eurot (2018: 37 619 tuhat eurot), mida AS Utilitas Tallinn omandab täiendavalt rendiperioodi jooksul ja mis kuuluvad juhul kui omand läheb rendiperioodi lõpul rendileandjale üle jääkväärtuses kompenseerimisele AS Tallinna Soojus poolt.

Aruandeperioodil laekus põhivara müügist 25 tuhat eurot (2018: 26 tuhat eurot). Kahjum põhivara mahakandmisest oli 21 tuhat eurot (2018: 31 tuhat eurot).

Lisa 7 Rendivarad (kapitalirent)

Kontsern kui rentnik:

Kapitalirendile võetud vara, varade parendused ja asendused varaliikide lõikes:

TUHANDETES EURODES	Materiaalne põhivara	Immateriaalne põhivara	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2018			
Soetusmaksumus	88 969	284	89 253
Akumuleeritud kulum	-24 716	-192	-24 908
JÄÄKMAKSUMUS	64 253	92	64 345
2019. a toimunud muutused			
Ostud, parendused ja asendused	9 446	0	9 446
Amortisatsioonikulu	-4 594	-45	-4 639
Saldo seisuga 31.12.2019			
Soetusmaksumus	98 027	276	98 303
Akumuleeritud kulum	-28 922	-229	-29 151
JÄÄKMAKSUMUS	69 105	47	69 152

31. oktoobril 2001. a sõlmis AS Utilitas Tallinn (rentnik) Tallinna linnale kuuluva ettevõttega AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu 30 aastaks.

AS Utilitas Tallinn teeb rendile võetud varale parendusi ja asendusi, mis võetakse arvele Rendivara koosseisus. Aruandeperioodi lõpu seisuga moodustavad rendi- ja opereerimislepingu alusel renditud varadest 90% (31.12.2018 88%) rentniku poolt rendiperioodi jooksul tehtud parendused ja asendused, kokku summas 62 327 tuhat eurot (31.12.2018 seisuga 56 537 tuhat eurot). Rendiperioodi lõpus kuuluvad investeringud Rendivara asendustesse jääkväärtuses ettevõttele kompenseerimiseks AS Tallinna Soojus poolt.

AS Tallinna Soojus rendi- ja opereerimislepingu alusel renditud põhivarade bilansiline jääkmaksumus jaguneb alljärgnevalt:

TUHANDETES EURODES	31.12.2019	31.12.2018
AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu sõlmimisel üle antud põhivarad	6 752	7 807
Rendiperioodil AS Utilitas Tallinn (rentniku) poolt teostatud parendused	8 524	9 132
Rendiperioodil AS Utilitas Tallinn (rentniku) poolt teostatud asendused	53 803	47 405
RENDITUD VARADE BILANSILINE JÄÄKMAKSUMUS KOKKU	69 079	64 344

Lepingust tulenev kapitalirendikohustus

Rendimaksete nüüdisväärtus lepingu sõlmimisel oli 35 834 tuhat eurot ja aastane rendimakse 2 684 tuhat eurot. Rendimaksete nüüdisväärtuse leidmiseks prognoositi algselt tarbijahinnaindeksi väärtused 1-5 aastaks 4,50%, 6-10 aastaks 3,50% ja 11-30 aastaks 3,10%. Renditasu korrigeeritakse üks kord kalendriaasta jooksul vastavalt tarbijahinnaindeksi muutusele eelnenud aastal. Algselt prognoositud ja tegeliku tarbijahinnaindeksi erinevuse mõju rendimakse suurusele kajastatakse perioodi tuluna või kuluna. Rendimakse tasumine toimub kord kvartalis.

Kapitalirendi kohustus seisuga 31.12.2019 on 39 869 tuhat eurot (31.12.2018 seisuga 40 668 tuhat eurot; vt lisa 9). Kohustise efektiivne intressimäär (diskontomäär) on 9,6%.

Kapitalirendi tingimustel renditakse transpordivahendeid bilansilise jääkmaksumusega 73 tuhat eurot (31.12.2018 1 tuhat eurot). Aruandeperioodi intressikulu antud kapitalirendi lepingutelt oli 757 eurot (2018: 40 eurot).

Lisa 8 Immateriaalne põhivara

TUHANDETES EURODES	Firmaväärtus	Muu immateriaalne põhivara	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2018			
Soetusmaksumus	22 839	706	23 545
Akumuleeritud kulum	-7 266	-227	-7 493
JÄÄKMAKSUMUS	15 573	479	16 052
2019. a toimunud muutused			
Ostud ja parendused	0	584	584
Amortisatsioonikulu	-1 039	-100	-1 139
Saldo seisuga 31.12.2019			
Soetusmaksumus	22 839	1 282	24 121
Akumuleeritud kulum	-8 305	-319	-8 624
JÄÄKMAKSUMUS	14 534	963	15 497

Immateriaalse põhivara hulgas kajastatakse AS Tallinna Soojus rendi- ja operaatorlepingu alusel renditud immateriaalseid varasid nende parenduste ja asendustega bilansilises jääkmaksumuses 47 tuhat eurot (31.12.2018: 92 tuhat eurot; vt lisa 7) ja muid rendilepinguga seotud immateriaalseid varasid jääkmaksumusega 756 tuhat eurot (2018: 151 tuhat eurot), mida AS Utilitas Tallinn omandab täiendavalt rendiperioodi jooksul ja mis kuuluvad juhul kui omand läheb rendiperioodi lõpul rendileandjale üle jääkväärtuses kompenseerimisele AS Tallinna Soojus poolt.

Lisa 9 Laenukohustised

TUHANDETES EURODES	Lühiajaline saldo 31.12.2019	Pikaajaline saldo 31.12.2019	Tagasimakse tähtaeg	Lepinguline intressimäär
Omaniku laen	0	204 701	2047	4,99%
Kapitalirendikohustised	1 121	38 748		
sh Rendi- ja operaatorleping AS-ga Tallinna Soojus (lisa 7)	1 108	38 690	2031	(diskontomäär) 9,60%
Muu kapitalirent	13	58	2024	6 kuu euribor+ 1,30%
KOKKU	1 121	243 449		

TUHANDETES EURODES	Lühiajaline saldo 31.12.2018	Pikaajaline saldo 31.12.2018	Tagasimakse tähtaeg	Lepinguline intressimäär
Omaniku laen	0	204 701	2047	4,99%
Kapitalirendikohustised	871	39 798		
sh Rendi- ja operaatorleping AS-ga Tallinna Soojus (lisa 7)	870	39 798	2031	(diskontomäär) 9,60%
Muu kapitalirent	1	0	2019	1,50%
KOKKU	871	244 499		

Refinantseerimis – ja intressiriski elimineerimiseks asendati 3-aastase allesjäänud lõpptähtajaga sündikaatlaenu 2018. majandusaastal OÜ Utilitas emaettevõtte poolt pikaajalise lõpptähtaja (2047. aastani) ning fikseeritud intressimääraga (4,99%) laenudega.

Ennetähtaegselt lõpetatud (28.11.2018) panga sündikaatlaenu intressimäär oli 2018. aasta lõpuni fikseeritud intressivahetuslepinguga. Intressi-SWAP-i õiglase väärtuse muutus kajastati 2018. majandusaastal kasumiaruandes tuluna real Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutus, summas 908 tuhat eurot. Kuni intressivahetuslepingu lõpetamiseni kajastati SWAP-i õiglase väärtus bilansis tuletisinstrumentidena lühiajaliste kohustiste all. 31.12.2019 seisuga ja 31.12.2018 seisuga vastav kohustus bilansis enam ei kajastu.

Aruandeperioodi intressikulu saadud laenudelt oli 9 532 tuhat eurot (2018: 3 908 tuhat eurot), kapitalirendi intress 3 602 tuhat eurot (2018: 3 667 tuhat eurot).

Kontsernil on sõlmitud SEB pangaga käibekrediidi leping limiidiga 15 miljonit eurot, intressikulu käibekrediidi kohustistasudelt oli 58 tuhat eurot (2018: 70 eurot).

Kõik kontserni võlakohustised on eurodes. Informatsioon laenukohustiste tagatiste kohta on toodud lisa 18.

Lisa 10 Võlad ja ettemaksud

Lühiajalised võlad ja ettemaksud

TUHANDETES EURODES	31.12.2019	31.12.2018
Võlad tarnijatele	16 598	18 240
Võlad töövõtjatele	103	113
Maksuvõlad	1 441	2 130
sh Käibemaks	872	1 311
Sotsiaalmaks	235	389
Õhusaastemaks	166	159
Üksikisiku tulumaks	119	209
Erijuhtude tulumaks	23	22
Töötuskindlustusmaks	12	21
Kohustuslik kogumispension	9	15
Aktsiisimaks	5	4
Muud võlad	552	15
Intressikohustus (lisa 20)	924	924
Lühiajalised eraldised	1 602	518
Saadud ettemaksud	305	306
LÜHIAJALISED VÕLAD JA ETTEMAKSED KOKKU	21 525	22 246

Pikaajalised võlad ja ettemaksud

TUHANDETES EURODES	31.12.2019	31.12.2018
Muud pikaajalised võlad	74	85
PIKAAJALISED VÕLAD JA ETTEMAKSED KOKKU	74	85

Lisa 11 Pikaajalised eraldised

Võimalike keskkonnakahjude katteks on moodustatud eraldis 224 tuhat eurot (2018: 218 tuhat eurot). Selle aluseks on AS-iga Tallinna Soojus sõlmitud ettevõtte rendi- ja opereerimisleping, mille alusel kannab AS Utilitas Tallinn kõik enne lepingu jõustumise kuupäeva keskkonnaohutusest tulenevad kulud kuni 64 tuhat euro ulatuses ning 10% nimetatud limiiti ületavatest kuludest, kuid mitte rohkem, kui 128 tuhat eurot ühe lepinguaasta kohta. Nimetatud summasid korrigeeritakse vastavalt tarbijahinna indeksi muutusele.

Kontsernil ei ole bilansipäeva seisuga teada keskkonnavalastest ohtudest tulenevaid kulutusi ega ettekirjutusi ühegi pädeva organi poolt keskkonnavalase vastutuse kompenseerimiseks. Keskkonnakahjude eraldist ei ole diskonteeritud, kuna juhtkonna hinnangul on diskonteerimise mõju aastaaruandele ebaoluline.

Lisa 12 Omakapital

	31.12.2019	31.12.2018
Osakapital (tuhandetes eurodes)	7 650	7 650
Osade arv (tk)	1	1
Osade nimiväärtus (eurodes)	7 650 000	7 650 000

Kontserni emaettevõtte osakapital seisuga 31.12.2019 ja 31.12.2018 koosneb 1 osast nimiväärtusega 7 650 000 eurot, mille eest on täielikult tasutud.

2018. a. novembris lisandus ettevõtte omanikeringi pikaajalise strateegiaga rahvusvaheline infrastruktuurifond European Diversified Infrastructure Fund II (EDIF II), mille varasid juhib First State Investments. Ettevõtte kaudseteks omanikeks on EDIF II (85%) ja OÜ Utilitas juhtkonnaliikmete ettevõtted (15%). OÜ Utilitas otseseks 100% emaettevõtteks on ühine valdusettevõtte First State Core S.à r.l.

TUHANDETES EURODES	31.12.2019	31.12.2018
Ettevõtte jaotamata kasum	77 627	59 775
Võimalikud dividendid	63 125	48 750
Potentsiaalne tulumaksukohustus võimalikelt dividendidelt	14 502	11 025

2019. aastal maksti 4 000 tuhat eurot (2018: 40 000 tuhat eurot) dividende, millega kaasnes tulumaksukulu 651 tuhat eurot (2018: 10 000 tuhat eurot). Sellega kaasneb võimalus maksustada 2020. aastal välja makstavaid dividende madalama maksumääraga summas kuni 14 667 tuhat eurot.

Lisa 13 Müügitulu

TUHANDETES EURODES	2019	2018
Konsolideeritud müügitulu geograafiliste piirkondade lõikes		
Eesti	131 520	132 727
KOKKU	131 520	132 727
Konsolideeritud müügitulu tegevusalade lõikes		
Soojus-, elektrienergia tootmine ja müük	111 466	113 087
Taastuvenergia toetused	17 208	16 045
Muud müügitulud	2 846	3 595
MÜÜGITULU KOKKU	131 520	132 727

Võrreldes 2018. aastaga aitas kõrget välisõhutemperatuuri ja sellest tulenevat madalamat soojusenergia nõudlust kompenseerida uute tarbijate liitumine ning uue koostootmisjaama (Mustamäe CHP) käivitamine 2019. aastal.

Lisa 14 Muud äritulud

TUHANDETES EURODES	2019	2018
Kasum põhivara müügist	25	25
Saadud trahvid ja viivised	877	8
Laekunud lootusetud võlad (lisa 3)	11	8
CO2 saastekvootide müük	940	8 434
Tulu sihtfinantseerimisest	1 145	2 958
Muud äritulud	101	7
MUUD ÄRITULUD KOKKU	3 099	11 440

OÜ Utilitas Tallinna Elektri ja AS Utilitas Eesti müüsid aruandeperioodil kasvuhoonegaaside heitkoguse ühikute kehtiva kauplemisperioodi jäägi, kokku 43,4 tuhat tonni, keskmise hinnaga 21,65 eurot tonn (2018: 455,5 tuhat tonni, keskmise hinnaga 18,52 eurot tonn).

SA Keskonnainvesteeringute Keskus kaasrahastas 2019. aastal AS-i Utilitas Tallinn 4 investeringuprojekti, summas 763 tuhat eurot (2018: 4 investeringuprojekti, summas 2 323 tuhat eurot) ja AS-i Utilitas Eesti 4 investeringuprojekti, summas 425 tuhat eurot ning osaliselt tagastati 2018 aastal väljamakstud toetust, summas 43 tuhat eurot (2018: 7 investeringuprojekti, summas 635 tuhat eurot).

Lisa 15 Kaubad, toore, materjal ja teenused

TUHANDETES EURODES	2019	2018
Tooraine, materjal ja ostetud energia	-60 379	-65 407
Energia, vee ja kemikaalide kulud	-3 309	-3 323
Remondi ja hoolduskulud	-2 932	-2 941
Õhusaastetasu	-489	-462
CO ₂ saastekvootide kulu	-1 575	-1 687
Hoonestusõigus, maamaks	-402	-408
Muud	-1 382	-1 250
KAUBAD, TOORE, MATERJAL JA TEENUSED KOKKU	-70 468	-75 478

Aruandeperioodil ostis AS Utilitas Tallinn CO₂ saastekvootide puudujäägi katteks 1 575 tuhande euro väärtuses (70,6 tuhat tonni) CO₂ saastekvooti ühikuid. 2018 aastal ostis AS Utilitas Tallinn 2 143 tuhande euro väärtuses (120,5 tuhat tonni) CO₂ saastekvooti ühikuid, millest kaeti ära 2018. aasta puudujääk summas 1 687 tuhat eurot (69,1 tuhat tonni) ning 2017. ja 2016. aasta puudujääk summas 396 tuhat eurot (48,6 tuhat tonni). 31.12.2018 seisuga kasutamata jäänud ühikud summas 60 tuhat eurot (2,8 tuhat tonni) kajastati bilansis varude hulgas (vt lisa 4).

Lisa 16 Mitmesugused tegevuskulud

TUHANDETES EURODES	2019	2018
Mitmesugused büroo-, haldus- ja hoolduskulud	-947	-816
Uurimis- ja arengukulud	-1	-41
Välised nõustajad	-301	-535
Varakindlustuse kulud	-295	-277
Ebatõenäoliselt laekuvad arved (lisa 3)	13	-2
Muud kulud	-1 394	-1 396
MITMESUGUSED TEGEVUSKULUD KOKKU	-2 925	-3 067

Lisa 17 Tööjõukulud

TUHANDETES EURODES	2019	2018
Palgakulu	-6 999	-6 201
Sotsiaalmaksud	-2 338	-2 078
TÖÖJÕUKULUD KOKKU	-9 337	-8 279
Töötajate keskmine arv taandatud täistööajale	249	256

Lisa 18 Laenude tagatised ja panditud varad

Kontserni investeerimislaenudega seotud kohustiste, mis on 31. detsembri 2019 seisuga 204 701 tuhat eurot (31.12.2018 seisuga 204 701 tuhat eurot; vt lisa 9), tagamiseks on:

1. Kommertspant kontserni vallasvaradele summas 173,5 miljonit eurot Kontserni varad, mida võib vallasvarana klassifitseerida on ostjatelt laekumata arved (lisa 3), varud (lisa 4) ja materiaalne põhivara, välja arvatud maa ja ehitised (lisa 6).
2. Hüpeteegid kinnistutele väärtusega 10 miljonit eurot bilansilise maksumusega 4,9 miljonit eurot (2018: 5,1 miljonit eurot) (lisa 6) ja hoonestusõigusele väärtusega 150 miljonit eurot (bilansiline maksumus määratlemata).
3. Tütarettevõtete aktsiad ja osad.

Lisa 19 Tingimuslikud kohustised**Võimalikud maksurevisjonist tulenevad kohustised**

Maksuhalduril on õigus kontrollida kontserni kuuluvate ettevõtete maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahvi.

Kontserni emaettevõtte juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata kontserni kuuluvatele ettevõtetele olulise täiendava maksusumma.

Lisa 20 Tehingud seotud osapooltega

Aruandekohustuslase emaettevõtte nimetus: First State Core S.à r.l.

Riik, kus aruandekohustuslase emaettevõtte on registreeritud: Luxembourg

Kontserni nimetus, millesse kuulub emaettevõtte: First State Elio S.à r.l.

Riik, kuhu emaettevõtte kontsern on registreeritud: Luxembourg

OÜ Utilitas konsolideeritud aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

- a. ettevõtted, millel on kontroll või oluline mõju ettevõtte üle;
- b. tütar- ja sidusettevõtted (konsolideeritud aruannetes ei ole vaja avalikustada konsolideerimise käigus elimineeritavaid tehinguid tütarettevõtetega);
- c. ettevõtte või tema emaettevõtte juhtkond ja ettevõtte eraisikutest omanikud, kellel on kontroll või oluline mõju ettevõtte üle, eelmainitud isikute lähedased pereliikmed ning kõigi eelmainitud isikute poolt kontrollitavad või nende olulise mõju all olevad ettevõtted.

Müügid seotud osapooltele

TUHANDETES EURODES	2019	2018
Emaettevõttele antud laenult arvestatud intressitulu	0	64

2018. aastal saadi intressitulu OÜ Utilitas endisele emaettevõttele OÜ Utilitas Grupp antud laenult intressimääraga 2,5% aastas. Laen maksti tagasi ennetähtaegselt 28.11.2018.

Kohustised seotud osapoolte vastu

TUHANDETES EURODES	31.12.2019	31.12.2018
Lühiajalised kohustised emaaettevõttele sh intressikohustus	924 924	924 924
Pikaajalised kohustised emaaettevõttele sh saadud laenud (vt. lisa 9)	204 701 204 701	204 701 204 701
Ostud seotud osapooltelt TUHANDETES EURODES	2018	2018
Emaaettevõttelt saadud laenult arvestatud intressikulu sh kapitaliseeritud intress	10 215 683	924 95

Lepingulised kohustised osta või müüa seotud osapooltelt / seotud osapooltele puuduvad.

Kontserni kuuluvate kõikide ettevõtjate juhatuse ja nõukogu liikmetele välja makstud tasu 2019. aastal oli 831 tuhat eurot, millele lisandusid sotsiaalmaksud (2018: 767 tuhat eurot).

Lisa 21 Bilansipäevajärgsete sündmuste ülevaade

2020. aasta alguses kinnitati uue koronaviiruse olemasolu ning aruande lõpetamise kuupäevaks on see levinud üle maailma, sealhulgas ka Eestisse, tekitades erinevaid elulisi ning majanduslikke probleeme. Kontserni juhtkond käsitleb tekkinud olukorda bilansipäevajärgse mittekorrigeeriva sündmusena. Kuna olukord on ebakindel ning prognoosimatu, ei pea kontserni juhtkond põhjendatuks kvantitatiivse hinnangu andmist haiguspuhangu võimaliku mõju kohta ettevõttele.

Tekkinud kriis avaldab Utilitas kontsernile mõju läbi vähenenud nõudluse kaugkütte järgi (tulenevalt avalike- ja ärihoonete osalisest või täielikust sulgemisest) ning ühtlasi on vähenenud elektrinõudlus toonud kaasa elektrihindade olulise languse Nord Pool elektriturul. Kontserni juhtkond jälgib olukorda igapäevaselt ning rakendab vajaminevaid meetmeid.

Lisa 22 Emaettevõtte konsolideerimata põhjaruanded

Emaettevõtte põhjaruanded on koostatud kasutades samu arvestusmeetodeid ja hindamisaluseid, mida on kasutatud konsolideeritud aruannete koostamisel, va tütar-ja sidusettevõtted, mida kajastatakse emasettevõtte konsolideerimata põhjaruannetes nende soetusmaksumuses.

Konsolideerimata bilanss

TUHANDETES EURODES	31.12.2019	31.12.2018
VARAD		
Käibevara		
Raha	1 540	1 069
Nõuded ja ettemaksud	1 935	2 315
KÄIBEVARA KOKKU	3 475	3 384
Põhivara		
Finantsinvesteeringud tütarettevõttesse	10 511	10 511
Antud laenud	209 560	209 560
Materiaalne põhivara	169	181
Immateriaalne põhivara	0	214
Põhivara kokku	220 240	220 466
VARAD KOKKU	223 715	223 850
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL		
Lühiajalised kohustised		
Võlad ja ettemaksud	2 483	2 297
Lühiajalised kohustised kokku	2 483	2 297
Pikaajalised kohustised		
Laenukohustised	204 701	204 701
Pikaajalised kohustised kokku	204 701	204 701
KOHUSTISED KOKKU	207 184	206 998
Omakapital		
Osakapital	7 650	7 650
Jaotamata kasum	8 881	9 202
OMAKAPITAL KOKKU	16 531	16 852
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL KOKKU	223 715	223 850

Konsolideerimata kasumiaruanne

TUHANDETES EURODES	2019	2018
Äritulud		
Müügitulu	1 192	1 155
ÄRITULUD KOKKU	1 192	1 155
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-98	-91
Mitmesugused tegevuskulud	-415	-911
Tööjõukulud	-1 250	-729
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	-12	-14
Muud ärikulud	-1	0
Ärikahjum	-584	-590
Finantstulud ja -kulud		
Finantstulud ja -kulud investeringutelt tütarettevõtetesse	4 000	40 000
Intressikulud	-10 274	-4 267
Muud finantstulud ja -kulud	10 537	4 345
FINANTSTULUD JA -KULUD KOKKU	4 263	40 078
Kasum enne tulumaksustamist	3 679	39 488
ARUANDEAASTA PUHASKASUM	3 679	39 488

Konsolideerimata rahavoogude aruanne

TUHANDETES EURODES	2019	2018
RAHAVOOD ÄRITEGEVUSEST		
Ärikahjum	-584	-590
Korrigeerimised:		
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	12	14
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	343	-181
Äritegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	400	17
Makstud intressid	-10 277	-3 343
Kokku rahavood äritegevusest	-10 106	-4 083
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST		
Antud laenud	-12 622	-235 284
Antud laenude tagasimaksed	12 622	188 522
Saadud dividendid	4 000	40 000
Saadud intressid	10 585	3 789
Kokku rahavood investeerimistegevusest	14 585	-2 973
RAHAVOOD FINANTSEERIMISTEGEVUSEST		
Saadud laenud	0	229 779
Saadud laenude tagasimaksed	0	-182 011
Muud väljamaksed finantseerimistegevusest	-8	0
Makstud dividendid	-4 000	-40 000
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-4 008	7 768
RAHAVOOD KOKKU	471	712
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI ALGUSES	1 069	357
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI LÕPUS	1 540	1 069

Konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne

TUHANDETES EURODES	Osakapital	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2018	7 650	9 202	16 852
Aruandeperioodi puhaskasum	0	3 679	3 679
Makstud dividendid	0	-4 000	-4 000
Saldo seisuga 31.12.2019	7 650	8 881	16 531

Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2019

Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus		-10 511	-10 511
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil		79 257	79 257
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2019	7 650	77 627	85 277

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

OÜ Utilitas osanikule

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt OÜ Utilitas ja selle tütarettevõtete (koos Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2019 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Mida me auditeerisime

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud bilanssi seisuga 31. detsember 2019;
- konsolideeritud kasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad olulisi arvestuspõhimõtteid ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Sõltumatus

Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvaheliste Arvestusekspertide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (IESBA koodeks) ja Eesti Vabariigi audiitoritegevuse seaduses sätestatud eetikanõuetega. Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile ja Eesti Vabariigi audiitoritegevuse seaduse eetikanõuetele.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab tegevusaruannet (kuid ei hõlma konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie vandeaudiitori aruannet).

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatuse ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatses Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduure vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, vääresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;

- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

AS PricewaterhouseCoopers

Tiit Raimla
Vandeaudiitor, litsents nr 287

Oksana Popova
Vandeaudiitor, litsents nr 633

17. aprill 2020
Tallinn, Eesti

TEGEVJUHTKONNA ALLKIRJAD 2019. A KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANDELE

OÜ Utilitas 2019. a majandusaasta aruanne allkirjastati 17. aprillil 2020.

Priit Koit
Juhatuse liige

KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK

OÜ UTILITAS jaotamata kasum oli:

Kokku jaotamata kasum 31. detsember 2019

77 627 tuhat eurot

OÜ UTILITAS juhatus teeb osanike üldkoosolekule ettepaneku maksta kuni 31. detsembrini 2019 kogunenud jaotamata kasumist dividende summas 5 000 tuhat eurot.

Müügitulu jaotus tegevusalade lõikes

Tegevusala	EMTAK kood	Müügitulu (EUR)	Müügitulu %	Põhitegevusala
Valdusfirmade tegevus	64201	1180356	98.99%	Jah
Enda või renditud kinnisvara üürileandmine ja käitus	68201	12000	1.01%	Ei

Sidevahendid

Liik	Sisu
E-posti aadress	utilitas@utilitas.ee